RİSALE-i KUDSİYYE TERCEMESİ

Mahmud USTAOSMANOĞLU (İsmailağa Camii Emekli İmam-Hatibi)

Bu Risale-i Kudsiyye Tercemesi'nin hazırlanmasında emeği geçen kardeşlerime teşekkür eder, çalışmalarının kabul ve devamını Mevlâ Tealâ'dan niyaz ederim. *Mahmud USTAOSMANOĞLU*

Siraç Kitabevi

Manyasızade Cad. No:50/2

Çarşamba - Fatih İSTANBUL

Tel:5327956-5217245

(Her hakkı mahfuzdur. Siraç Kitabevine aittir.)

selam.org

selam@selam.org

28 Nisan 2023

Muhterem Kardeşlerimiz!

Elinizde bulunan, şerh ve izahı yapılan RİSALE-İ KUDSİYYE kitabı Mustafa İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin, konusunda eşi bulunmayan çok kıymetli bir eseridir.

Mustafa İsmet *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri aslen YANYA'lı (Balkan yarımadasında halen Yunanistan sınırlan içinde bulunan bir şehir) Olup doğumu: H. 1216, vefatı: H. 1289 dur.

Yaşadığı devirde, Mevlânâ Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* nun, Mekke-i Mükerreme'deki halifesi olan Abdullah-ı Mekkî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Ebû Kubeys dağı üzerinde bulunan dergâhında yetişmiş olup, Şeyh Efendinin vefatından sonra Anadoluya gelerek bir müddet Edirne'de Sultan Camii Şerifinde irşad görevine devam etmiş,

Sonra İstanbul'da müridlerî çoğalmış hatta Sultan Abdü'I-Mecid Han kendilerine intisap etmişlerdir. İstanbuldaki mürid-leri Şeyh Efendinin İstanbul'a gelmesini çok arzu ettiklerinden buraya gelerek, önce Koca Mustafa Paşa tarafında, daha sonra da Fatih-Çarşamba'da, halen kabr-i şerifinin de bulunduğu ve kendi ismiyle anılan İsmet Efendi Dergâhı'nı kurup hayatının sonuna kadar da orada hizmete devam etmişlerdir.

Bu kitap hakkında, üstadımız Hacı Mahmud Efendi Hazretlerinin üstadı, son asrın ulemasından, dört mezhep müftisi ve meşayı-ı kiramdan Ahıskalı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: **"Dünyada** (insanların yazdığı kitaplar arasında) **iki kitap vardır ki, itiraz kabul etmez, biri Mesnevi diğeri ise Ri-sale-i Kudsiyye'dir, lâkin Risale-i Kudsiyye serî ilimleri ihtiva etmesi yönünden daha ağırlıklıdır."** buyurmuştur.

Ayrıca bu manevî yolu Mekke-i Mükerreme'den getirdiği için O'na: **"Büyük Şeyh Efendi"** deyin, buyurmuştur.

Üstadımızın arapça hocası, ulemadan, ders-i âmm Oflu Hacı Dursun Efendi Hazretleri de: **"İsmet Efendi'nin Risale-i Kudsiyyesi, İmam-ı Rabbânî** *(Kuddise Sırruhu)* **nun Mektubat'ınm hulasası gibidir."** buyurmuştur.

Üstadımız Hacı Mahmud Efendi *(Kuddise Sırruhu)* da bu risale hakkında: **"Mektubatın metni gibidir. "** buyurmuşlardır.

Meşayıhdan nakledilmiştir ki: "Derviş canı sıkıldığında Risale-i Kudsiyye'den bir sahife okursa ona biiznillah gönül genişliği verilip rahatlar."

Bu kıymetli eser, içinde bulunan Farsça ve Arapça kelimelerin herkes tarafından anlaşılması mümkün olmayıp, ayrıca şiir vezninde olmasının getirdiği güzellik ve akıcılık bir cihetten de anlaşılmasının zorlaşmasına sebep olmaktadır.

Bazı yerlerinin anlaşılması ise, sadece lügat ilmine dayan-mayıp, tevkîfî (müellifin bizzat kendisinden zamanımıza kadar gelen şeyh efendiler tarafından muradedilen mananın açıklanmasına bağlı) olduğundan, bazı himmet sahibi kardeşlerimiz, müellifin, asrımızdaki tek varisi olan Hacı Mahmud Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin, mu'tad sohbetlerinin başında:

"Şeriat kenz-i Hak, miftah tarikat (Şeriat, Allah-u Tealâ'nın hazinesidir, anahtarı ise tarikattır)." diye söze başlayarak, Risale-i Kudsiyye'den sırayla izah ettiği beyitleri dikkatlice not etmişler, sonra bu notlar biraraya geldiğinde iki cilt kitap olacak kadar mevzu birikmiştir.

Ayrıca Ali Haydar *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin, kendi risalesinin kenarına kaydettiği önemli notlar da bu izahlara eklenerek, ehil kimseler tarafından gözden geçirilmiş ve sonunda Hacı Mahmud Efendi Hazretlerine okunarak tasdik ettirilmiştir.

İşte elinizdeki bu birinci cilt, 15 bab, 179 beyti ihtiva etmekte olup meraklılarına Mevlâ Tealâ'nın tevfiki ile arzedilmiştir.

Mevlâ Tealâ'dan niyazımız, bu eseri bütün müslümanlara, özellikle manevi yolun saliklerine faydalı kılarak zevk alıp manevî perdelerden kurtulmalarına vesile yapması ve en kısa zamanda ikinci cildini hazırlamaya bizleri muvaffak kılmasıdır.

4-Cemaziyel Evvel-1421 4-Ağustos-2000

Siraç Kitabevi

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد و آله و صحبه اجمعين

1.BAB

Risale-i Kudsiyye'nin "Eûz-ü Besmele, Hamdele ve Salvele" si beyanındadır

Beyt 1

صِغْنْدِمْ ذَاتِ حَقّه كَلْ كِيدَه لِمْ هَمَا ْ ن سَيْر اِلَى الله كَلْ اِيدَه لِمْ

يُوجَه دَرْ كَاهِنَه يُزْلْ سُورَه لِمْ غَرِيبزْ كِمْسَه مِزْ يُ ْ قدِرْ دِيبَه لِمْ

بُو وَارْلْقْدَانْ كَچُوبْ حَقّه كِيدَه لِمْ عَزِيزْ سَيْر اِلَى الله كَلْ اِيدَه لِمْ

Allah dostları bir işe: Eûzu, Besmele, Hamdele ve Salvele ile başlardı. Mustafa İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri de Risale-i Kudsiyye'sinde böyle yapmıştır.

صِغْنْدِمْ ذَاتِ حَقّه كَلْ كِيدَه لِمْ

"Sığındım Zat-ı Hakk'a gel gidelim"

"Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Zatına sığındım."

Sığındım: Kelimesi Türkçedir. Arapçası عذ ت dür. Ve masdarıعوذا ve عياذا gelir. Bu masdarlar iltica etmek, korunmak, ecir talep etmek, yardım istemek manalarında kullanılır.

Sığınmak iki şekilde olur: Bir maddî varlıklara -yani yaratılanlara- sığınmak vardır. Meselâ bir gurup çocuk oynarken içlerinden bir tanesi diğerlerini kızdırıp sonra, korkudan anne veya babasının yanına koşsa, bu bir sığınmadır.

Ya da bir insan bir ağacın arkasına saklansa veya eve girip kapıyı kilitlese bunların hepsi sığınmadır. Bir de manen sığınmak vardır, bu sığınma Allah-u Tealâ Hazretlerine olur.

Zat-ı Hakk'a sığındım: demek: "Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Zatına sığındım." demektir.

Sığındım, kelimesinde fiil fail bir aradadır.

Zat-ı Hak da mefuldür,

Bu şekilde yanyana gelen kelimelere nahiv ilminde terkib-i izafî denir. Birinci kelime muzaf ikincisi muzafun ileyh'tir. Zat-ı Hak'ka diye okunan bu terkip Türkçe de: "Hakk'ın zatına" diye okunur. Beytullah, Abdullah, İbn-ü Ahmet gibi kelimeler de "Zat-ı Hak" gibi birer terkiplerdir.

Dil ilimleri her lisanda vardır. Dil ilimlerini de Allah-u Tealâ Hazretleri yaratmıştır. Dil ilimlerine arapçada "Sarf" ve "Nahiv" denir.

Allah-u Teâlâ Hazretlerinin kelâmı olan Kur'an-ı Kerim'de sarf ve nahiv ilimlerindeki bütün kurallar en güzel ve en iyi şekilde kullanılmıştır. İnsanlar bunları zamanla bularak kitaplara geçirmişlerdir. Bu ilim, dinî ilmleri öğrenmeye vesile olduğundan çok kıymetlidir.

Telefon ve telgraf da dil ilimleri gibidir. Bunları da Allah-u Tealâ yaratmıştır. Sonra da bir bir kullarına bulduruyor. Elektrik te böyle. Daha neler varsa hepsini Allah-u Tealâ yarattı. Kullar bunları kendilerine mal etmesinler, edebi terketmesinler.

Anlatıldığına göre bir medrese talebesi vefat etmiş, gömülmüş, kendisine telkin verilmiş ve onu gömen cemaat geri dönmüş. Münker-Nekir melekleri gelip talebeye: من ربك **Rabbin Kimdir?** Diye sormuşlar.

Talebe de: من **mukaddem haber** ربك **Rabbin muahhar mübteda diye** cevap vermiş.

Melekler, Alîm (ziyade bilici) olan Allah-u Tealâ Hazretlerine gidip: "Ya Rabbi bu ne diyor." diye sormuşlar. Allah-u Tealâ Hazretleri de meleklere:

"Benim kullarım benim kelâmımı anlamak için birtakım kaideler Öğrenirler, bu da onlardandır, söylediği doğrudur, ona dokunmayın" buyurmuş. Bakınız "iki kelimeden birinin mübteda, diğerinin haber" olduğunu söylemesi: "Rabbim Allah'tır" demek yerine geçti.

"Sığındım Zat-ı Hakk'a gel gidelim" demekle,

Mustafa İsmet Garibullah (Büvük Şeyh Efendi) *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: اعوذ با لله من اشيطا ن ارجيم dediğini ifade ediyor.

Eûzü billah, mahlûktan halika dönüştür.

Hayırların hasıl olması, bütün belâların defolması hususunda ve nefislerin ihtiyaçlarında tam zengin olan Allah'a sığınmaktır. Ve bunda فَفِرُّوا إِلَى اللَّه "Allah'a kaçın." ayet-i kerimesinin sırrı vardır.

Burada Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise sırruhu)* Hazretleri, Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şöyle yazmıştır:

قا َ ل ْالِإمَامُ اَبُوْالْقَاسِ م عَبْدُ الْ كَرِ يم بْنُ هَوَازِنِ الْقُشَيْرِىُّ نَفَعَنَا الله تَعَالَى بِهِ سَمِعْتُا ُ لاسْتَاذَ اَبَا عَلِىِّ الدَّقَّا قَ يَقو ُ ل : خَرَجَ دَاوُدُ عَلَيْهِ السَّ َلاَمُ يَوْمًا اِ لَى بَعْ ِ ض الصَّحَا رَى مُنْفَرِدًا،فَاَوْ حَى الله تَعَالَى اِلَيْهِ : ((مَالِى اَرَاكَ يَا دَاوُدُ وَحْدَانِيا ؟))فَقَا َ ل: اِل ِ هى اَسْتَأْثُرُ الشَّوْقَ اِلَى لِقَائِكَ عَلَى قَلْبِى فَحَا َ فَاَوْ حَى الله تَعَالَى اِلَيْهِ: ((اِرْ جِعْ اِلَيْ ِ همْ! فَاِنَّكَ اِ ْ ن اَتَيْتَنِى بِعَبْدٍ آب ق اثْبِتُكَ فِى اللَّوْ ِح الْمَحْفُوظِ جَهْبَذًا)) .ل بَيْنِى وَبَيْنَ صُحْبَةِ الْحَلْ ق

انتهى

İmam Ebu'l-Kasım Abdül Kerim ibni Hevâzen el-Kuşeyrî *(Kuddise Sırruhu),* Üstad Ebu Ali ed-Dekkak *(Kuddise Sırruhu)* nun şöyle buyurduğunu işittiğini nakletmiştir:

"Bir gün Davud *(Aleyhisselam)* tek başına bazı sahralara çıkmıştı Allahu Tealâ ona: **'Ey Davud! Seni niçin yalnız görüyorum'** deyince,

O: 'Ey İlahım! Kalbime sana kavuşma aşkını (Seninle beraber tenhada olmayı) tercih ediyorum, bu aşk, benimle insanların beraberliğin arasına girerek engel oldu.' diye cevap verince,

Allah-u Tealâ ona: **"insanlara geri dön, şüphesiz ki sen bana kaçak bir kulumu getirirsen seni Levh-i Mahfuz'da CEHBEZA** (iyiyi kötüden ayıran mütehassıs, akıllı, büyük âlim) **olarak yazarım."** diye vahyetti." (Burada nihayet buldu).

Ayrıca burada Mevlâya yaklaşmaya acizlikten başka bir vesile olmadığına da işaret vardır. Hakiki acizliği anlamak, idrak etmek de makamların en nihayetidir (yükseklik bakımından sonudur).

Kul (insan), eûzü diyerek günah kapılarını kapatır. "Besmele" çekerek taat kapılarını açar. Ariflerin istiâzesi (sığınması) Allah ﷻ dan gayrisini görmekten ve kesretin (çokluğun) kendisine hicap (perde) olmasındandır.

Hakiki istiâze sırf söz ile olmaz, onda kalp huzuru ve sözün hâle ve fiile uygun olması lâzımdır. Lisan: "Eûzü billah" derken, hâl ve fiil اعُوذُ بالشَّيْطان **"Şeytana sığındım."**

dememelidir. Kalbin huzur bulması da şu ayet-i kerimede buyurulduğu üzere ancak zikir ile mümkündür.

﴿الرعد/28﴾ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ… **"Agâh olunuz!** (Biliniz ki!), **kalpler ancak Allah'ın zikri ile mutmain olur** (sükûnet bulur) **"** *(Rad Suresi:28)*

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin, kabiliyetli bir müridi olan Ali Sırrı Şem'ullah *(Kuddise Sırruhu)* ya yazmış olduğu mektupta zikir şöyle anlatılmaktadır.

« وَالْمُرَادُ عَنِ الذِّكْرِ عِنْدَ كُلِّ اَهْلِ اللهِ الْاِقْبَالُ اِلَى اللهِ وَالْاِعْرَاضُ عَمَّا سِوَى اللهِ بِطَرِيقِ اسْتِهْلَاكِ الْقَلْبِ بِمُلَاحَظَةِ ذَاتِ اللهِ بِعَدَمِ الْمِثْلِيَّةِ وَلَابِالْكُنْهِ »

"Bütün evliyaullah'a göre zikirden murad, şekilsiz ve misilsiz olarak Allah'ın ﷻ Zatını düşenerek kalbin helak olması (eriyip gitmesi) suretiyle Allah'a ﷻ yönelmek ve masivadan (Allah'dan başka her şeyden) yüz çevirmektir."

Zikir işte budur. Herşey arkaya atılacak. İnsan bunu tam becerirse ne şeytan ne de nefis kendisine tesir edemez, Mevlâya böyle yönelmeyi tarikat ehli bilir.

Onlar, Mevlâ'yı zikr ede ede Allah'a yönelir ve yaklaşırlar. O yönelmede ilerledikçe sâlik (tarikat ehlin) in nazarında dünya ve ahiret yok olur, hatta kendi varlığını bir varlık bilmez. Onun için şeytan ona yaklaşamaz, nefsi de etki edemez.

Şeytan ateşten yaratılmıştır. Nurun yanında ateş yok olur. Bundan sebep mümin sırattan geçerken cehennem şöyle diyecek:

« جُزْ يَامُؤْمِنُ فَقَدْ اَطْفَأَ نُورُكَ لَهَبِى »

"Geç ya mümin! Muhakkak senin nurun benim ateşimi söndürdü."

İnsan evvela Esma, Sıfat sevgisine tutulur. Nasıl? Meselâ Mevlâ sana iyilik etti diye O'nu seversin. Sonra bu unutulur, Mevlâ'nın yalnız kendisi kalır.

Kul Mevlâ'ya sığınmakla sanki Mevlâ'nın kucağına sığınıyor. Bu ifadeler mecazîdir. Akla yaklaştırmak içindir. Eğer Mevlâ'ya sığınırsan seni şeytan bulamaz, yoksa camide de, Mekkede de olsan bulur.

Mekke'de bir kardeşimize ders yaparken zuhurat oldu. Manada görüyorki, adamın birinin elinde bir çuval var çuvalın içine cinleri hamsi gibi doldurmuş. Adam diyor ki: "Bu cinleri bütün insanlara musallat edeceğim."

Kardeşimiz: "Birşey yapamazsın." diyor. Adam da çuvalı açıp cinleri dağıtıyor. Ders yapanın her tarafını cinler kuşatıyorlar. "Bir rabıta yaptım hepsi gitti." diyor. Tarikat düşmanları rabıtayı hafife alıyorlar. Rabıta biiznillah cinleri defeder. Onun için kimse' rabıtadan şüphe etmesin, rabıta en büyük kaledir, içine giren kurtulur.

Şu ayet-i kerimede de Mevlâ Teâlâ şöyle buyurmaktadır.

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ﴿المزمل/8﴾

"Rabbinin ismini zikret ve bütün mahlûkattan son derece kesilmekle ona yönel." *(Müzzemmil Suresi:8)*

Bir taraftan kalbinde çarşıdaki kargaşalıklar gibi çeşitli vesveseler ve düşünceler varken, bir taraftan da "Allah", "Allah" diyorsan, bu, gafletle zikir olur. Allah'ı kalpteki vesvese ve düşünceleri atarak zikretmelidir.

Peki zikr etmeyince ne oluyor? Mevlâ Tealâ buyuruyor ki:

وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿الزخرف/36﴾

"Her kim Rahman'ın zikrinden göz yumarsa (yüz çevirirse) **biz ona şeytanı musallat ederiz. Artık o** (şeytan**), onun yakın arkadaşı olur."** *(Zuhruf Suresi:36)*

Her belâ, her günah zikirsizlik (Allah'ı unutmak) tan ileri geliyor. İmam-ı Gazali *(Kuddise Sırrhu)* Hazretleri: "**Bir lâhza dahi zikirden boş kalanı, yumurtanın beyazının, sarısını kaplaması gibi şeytan kaplar ve o zaman şeytan ona ne olsa yaptırır."** buyuruyor,

Allah'ı niye unutuyoruz? Unutmaya hakkımız var mı? Bir beyitte:

« گَرْ زَمَانْ غَافِلْ اَزْ رَحْمٰنْ شَوِی اَنْدَرْ آنْ دَمْ هَمْدَمِ شَيْطَانْ شَوِی »

"Eğer bir zaman Rahman'dan gafil olursan, o zaman da şeytanın arkadaşı olursun." denmiştir.

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri buyuruyor ki: Allah-u Tealâ bana cin alemini gösterdi, her taraf cinlerle doluydu, her cinin başında da bir melek matraka (sopa) ile bekliyordu. Cin bir insana zarar vermek isteyince o melek matraka ile cine vuruyor. Ancak Allah-u Tealâ cinin kime musallat olmasını istiyorsa ona vurmuyor.

Zuhruf suresinde Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor:

حَتَّى إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ ﴿الزخرف/38﴾

"Ne zaman ki kâfir kıyamet gününde bize geldiğinde, şeytanına hitaben: 'Keşke seninle benim aramda şarkla garb arası kadar uzaklık olsaydı, sen ne kötü arkadaşsın diyecek." *(Ayet38)*

İkisi bir ipe bağlı olarak Mevlâ'nın huzuruna gidecekler, Mevlâ Tealâ onlara şöyle buyuracak:

وَلَن يَنفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذ ظَّلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿الزخرف/39﴾

"Asla size söylediğiniz söz menfaat vermez. Çünkü siz nefsinize zulmettiniz. Muhakkak ki siz azabta ortaksınız." *(Ayet:39)*

Allah-u Tealâ unutuldu Ama Allah-u Tealâ bizi unutsaydı helak olurduk. Zikri terketmekten neler meydana gelir neler.

Efendimiz ﷺ buyuruyor:

« اِنَّ عِفْرِيتاً مِن اَلْجِنِّ تَفَلَّتَ عَلَيَّ اَلْبَارِحَةَ لِيَقْطَعَ عَلَيَّ اَلصَّلاَةَ
فَاَمْكَنَنِي اللهُ مِنْهُ فَاَرَدْتُ اَنْ اَرْبِطَهُ اِلىٰ سَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي اَلْمَسْجِدِ
حَتّىٰ تُصْبِحُوا وَتَنْظُرُوا اِلَيْهِ كُلُّكُمْ فَذَكَرْتُ قَوْلَ اَخِي سُلَيْمَانَ:
﴿رَبِّ اغْفِرْلِي وَهَبْ لِي مُلْكاً لاَ يَنْبَغِي لِاَحَدٍ مِنْ بَعْدِي﴾

"Dün gece şeytan bana musallat oldu az kaldı benim namazımı bozacaktı, onu yakaladım mescid direklerinden bir direğe bağlamayı, hatta sabahlayınca hepiniz ona bakarsınız istedim. (Seni arap çocukları taşlasın dedim). **O zaman kardeşim Süleyman** *(Aleyhisselâm)* **ın sözünü hatırladım."**

"Ya Rabbi bana öyle bir mülk ver ki, benden sonra kimseye lâyık olmasın." *(Sad suresi:35)*

Onun için Efendimiz ﷺ şeytanı bağlamadı. Eğer bağlasaydı
Süleyman *(Aleyhisselâm)* ın sözü kırılmış olacaktı.

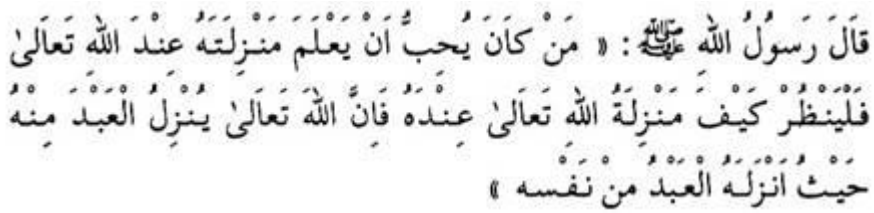
Risale-i Kudsiyye'yi okuyunca anlayabiliyor muyuz, anlatabiliyor muyuz? Yalnız lügat manasını bilseniz de, aferin. Emek eden anlar, emek etmeyen anlamaz.

"Herkim ederse emek, o akibet bulur yemek. Etmezsen emek, bulmazsın yemek"

Bu makamda Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise sirruhu)* **şu hadis-i şerifleri yazmıştır:**

وَ فِي اَلْحَدِيثِ: « مَنْ كَانَ لِلّٰهِ كَانَ اللّٰهُ لَهُ »

Hadis-i Şerifte (şöyle gelmiştir): "**Her kim Allah için olursa, Allah'da onun için olur.** (Allah'a sığınanı Allah korur)."

قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: « مَنْ كَانَ يُحِبُّ أَنْ يَعْلَمَ مَنْزِلَتَهُ عِنْدَ اللهِ تَعَالَىٰ
فَلْيَنْظُرْ كَيْفَ مَنْزِلَةُ اللهِ تَعَالَىٰ عِنْدَهُ فَإِنَّ اللهَ تَعَالَىٰ يُنْزِلُ الْعَبْدَ مِنْهُ
حَيْثُ أَنْزَلَهُ الْعَبْدُ مِنْ نَفْسِهِ »

"Herkim, Allah katındaki mertebesini bilmek isterse, Allah-u Tealâ'nın, kendisi yanındaki yerine baksın, Çünkü kişi Allah'a ne kadar değer verirse Allah'da ona o kadar değer verir." *(Risâle-i Kuşeyriye, sh.110)* (Bu hadis-i şerifler, Allah-u Tealâ'ya sığınma makamına işaret etmektedirler), (Burada nihayet buldu).

هَمَا ْ ن سَيْرِ اِلَى اللهِ كَلْ اِيدَهِ لِمْ

"Hemenseyr-i ilallah gel idelim."

Seyr: Hareket etmek demektir. Sülük ise, yola gitmek, ilerlemektir. İkisi de ilmin, bilginin ilerlemesidir. Maddenin (cesedin) hareketi değildir.

Tasavvufda seyr-i sülük, tarikat yoluna intisab ederek (az yemek, az içmek, az uyuyup, az konuşmak gibi) riyazetle ve manevi vazifelerle meşgul olmak suretiyle, sâlikin (Allah yolcusunun) Mevlâ ile kendi arasındaki perdeleri aşmak için yaptığı bir hareket-i ilmiyeden ibarettir ki, dört türlü seyir (yürüyüş) vardır:

1. **Seyr-i İlallah,**
2. **Seyr-i Fillah,**
3. **Seyr-i Anillah,**
4. **Seyr-i Fil eşya.**

İmam-ı Rabbani müceddid-i elf-i sani *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri Mektûbat isimli eserinin 144. mektubunda bu seyirleri şöyle izah etmektedir:

Seyr-i İlallah demek; aşağı bilgilerden yüksek bilgilere ilerlemek, ilimde durmadan yükselmektir. Böylece mahlûk (yaratılan) lara aid herşey bilindikten sonra, Allah-u Telâlâ'nın ilmine kadar varılır. Bu bilgiler başlayınca mahlûkata aid bilgilerin hepsi unutulur. Bu hâle **FENA** denir.

Seyr-i Fillah demek; Allah-u Telâlâ Hazretlerinin isimleri, sıfatları, şuûn (şan) ve itibarları, takdisat ve tenzihatı mertebelerinde ilmin ilerlemesi demektir.

Böylece bir ibare ile anlatılamayan, bir işaretle bildirilemeyen, bir isim verilemeyen, bir kinaye ile söylenemeyen, hiçbir alimin bilemediği, hiçbir idrak sahibinin anlayamadığı bir mertebeye varılır. Bu seyre de **BEKA** denir.

Seyr-i Anillah: Bu da ilmin hareketidir. Yüksek bilgilerden, aşağı bilgilere inilir. Böylece gerisin geri mümkinâta (yaratıklara) dönülür. Bütün vücup mertebelerinin bilgilerinden inilir.

Bu seyri yapan arif Allah ile (beraber olduğu halde) Allah'ı unutur (gibi görünerek insanları irşadla uğraşır). Allah ile Allah'tan döner, işte bu zât, hem bulup hem kaybeden, hem kavuşup hem ayrılan, hem yakın hem uzaktır.

Bundan sonra, **Seyr-i Fil eşya** başlar; Bu seyirde ise birinci seyirde kaybolup giden, eşyanın bütün ilimleri yavaş yavaş ele geçer. Bu dördüncü seyir birinci seyrin karşılığıdır. Üçüncü seyirde ikinci seyrin karşılığıdır.

Seyr-i İlallah ile Seyr-i Fillah, velayeti (veliliği) *elde* etmek içindir. Bu makam Fena ve Bekadan ibarettir.

Seyr-i Anillah ve Seyri-i Fileşya ise davet makamını *elde* etmek içindir. Bu makam ise, aslında peygamberlere mahsustur."

Bahsedilen bu seyirler insandaki latifelerle yapılır. Latifeler âlem-i sağir olan insanın parçalarıdır. İnsan ruh ve beden olmak üzere iki şeyden müteşekkildir. Ruh, âlem-i emirden, beden ise âîem-i halk'tandır.

Âlem-i emrin 5 letâifi vardır. Bunlar, Kalp, Ruh, Sır, Hafi ve Ahfa'dır. Allah-u Teâlâ bunları, "Kün" (ol) emriyle halk etmiş (yaratmış) tır. Bunlar madde âleminden değildir. Bu latifelerin insan vücudunda bağlı kılındığı yerler şunlardır.

Kalp : Sol göğsün altında

Ruh : Sağ göğsün altında

Sır : Sol göğsün üstünde

Hafi : Sağ göğsün üstünde

Ahfa: Göğsün ortasındadır.

Âlem-i Halk'da beş latifeden ibarettir. Dördü anasır-ı er-baa dediğimiz: **Su, Hava, Toprak, Ateştir.** Beşincisi ise: **Nefs-i Natıka**'dır.

Bu Ietâiflerin asılları âlem-i kebirdedir. Âlem-i kebir büyük âlem demektir ki, insandan başka olan herşeydir.

Bir sâlikin (tasavvuf yolcusunun) latifelerinin bu âlemden başlayıp arşın fevkine (üstüne) kadar yükselmesi olan seyr-i ilallah'tan maksat; masivanın (kul ile Mevlâ arasına giren düşüncelerin) gayr ve gayriyyetin (yabancıların ve kulun Allah'a olan yabancılığının) ortadan kaldırılmasıdır.

Mevlâ'nın fazl-ı keremiyle mâsiva, sâlikin nazarından tamamen kalkıp Allah'tan gayriyi görmekten bir nam ve nişan kalmayınca fenafillah tabir edilen manevi rütbe hasıl olmuş olur ve böylece seyr-i ilallah tamamlanır.

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, insanoğlunun en hayatî meselesi olan bu seyr-i sülük işinin öneminden dolayıdır ki "Hemen seyr-i ilallah gel edelim " buyuruyor.

Herkese sesleniyor: "Gelin Allah'a gidelim." diye. Gelmezseniz gidemezsiniz, geleceksiniz ki gidebilesiniz. "Hemen seyr-i ilallah gel edelim" daima, durmadan Allah'a dek yürüyelim demektir.

Burada Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şöyle yazmıştır**:

اِعْلَمْ اَنَّ السَّيْرَ اِلَى اللهِ تَعَالَىٰ وَهُوَ الْمُسَمّٰى بِمَقَامِ الْمُشَاهَدَةِ وَالْمُعَايَنَةِ
هُوَ اٰخِرُ دَرَجَاتِ السَّالِكِينَ وَاَوَّلُ دَرَجَاتِ الْعَارِفِينَ الْوَاصِلِينَ فَمَرَاتِبُ سَيْرِ
السَّالِكِ السَّائِرِ اِلَيْهِ تَعَالَىٰ تَنْتَهِي بِالْوُصُولِ اِلَىٰ مَقَامِ الْمُعَايَنَةِ وَبَعْدَ انْقِطَاعِ
سَيْرِهِ اِلَيْهِ يَبْتَدِي السَّيْرُ فِي اللهِ وَهُوَ لَا يَنْقَطِعُ اَبَداً وَلَا يَنْتَهِي ❊

"Bilki Seyr-i İlallah müşahede ve muayene (Allah-u Tealâ'yı görür gibi olma) makamı diye isimlendirilen mertebedir.

Bu makam, saliklerin (henüz manevi yola başlayanların) derecelerinin sonu, vasıl olan (ulaşmış olan) ariflerin derecelerinin ise ilkidir. Manevî bir yürüyüş ile Allah-u Tealâ'ya yürüyen salikin seyri (yürüyüşü) muayene makamına ulaşmakla son bulur. Bu yürüyüş bittikten sonra, Seyri Fillah başlar ki, bu ebediyyen kesilmez ve son bulmaz. *(Haşiye-i Şeyhzade, 1/79)*

قَالَ الْمُحَقِّقُونَ: اَلسَّفَرُ اِلَى اللهِ لَهُ نِهَايَةٌ ، وَاَمَّا السَّفَرُ فِي اللهِ فَاِنَّهُ لَا
نِهَايَةَ لَهُ وَاللهُ اَعْلَمُ ❊

Muhakkikler demişlerdir ki: Allah-u Tealâ'ya olan yolculuğun sonu vardır. Allah-u Tealâ'da olan yolculuğun sonu yoktur" *(Fahru'r-Razî:106)* (Burada sonbuldu)

يُوجَه دَرْ كَاهِنَه يُزْلْرْ سُورَه لِمْ

"Yüce dergâhına yüzler sürelim."

"Yüce kapısının eşiğine (Mevlâ'nın huzuruna) yüzler sürelim."

Yüce: Yüksek demektir.

Dergah: Kapı, eşik, tekke ve sığınılacak yer manalarına gelir.

Nasıl yüz süreceğiz

غِرِبِزْ كِسَه مِزْ يُ قدِرْ دِيَه لِمْ

"Garibiz kimsemiz yoktur diyelim."

"Diyelim ki garibiz, kimsemiz yoktur."

Garib: Kimsesiz, zavallı ve vatanından uzak, demektir.

Biz garip değiliz, oğlumuz var, kızımız var derseniz, peki kabirde kimimiz var? Meselâ bir şiddetli zelzele olsa, kızında, oğlunda hepsi bir anda gider,

Bizler kolay aldanıyoruz. Aslında hepimiz birer garibiz. Nasıl mı garibiz? Mevlâna Celâleddin-i Rumî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin şu dörtlüğü bizlere bunu açıklar:

« اَلرُّوحُ مِن نُورِ عَرْشِ اللهِ مَبْدَؤُهَا وَتُرْبَةُ الْاَرْضِ اَصْلُ الْجِسْمِ وَالْوَطَنِ
اَلرُّوحُ فِى غُرْبَةٍ وَالْجِسْمُ فِى وَطَنٍ فَارْحَمْ غَرِيبًا كَائِبًا نَازِحَ الْوَطَنِ »

"Ruhun mebdei (başlangıcı), Allah'ın Arş'ının nurundandır. Yerin toprağı ise, cismin aslı ve vatanıdır. Ruh gurbettedir, cisim (beden) **vatanındadır. O hâlde** (Ya Rab!)**Garip, mahzun ve vatanından uzak olan ruha merhamet et."**

Mevlâna Celâleddin-i Rumî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Mesnevi isimli eserinin ilk beyitlerinde de şöyle buyuruyor:

« بِشْنَوْ اَزْ نَىْ چُونْ حِكَايَتْ مِيكُنَدْ اَزْجُـدَاِى هَا شِكَايَتْ مِيكُنَـدْ »

"Dinle neyden nasıl hikâye etmede. Ayrılıklardan şikâyet etmede." Neyden maksat arif olan insandır. Ruhanî âlemden ayrılıp, dünyada bulunmasından şikâyet etmektedir.

« كَزْ نَيِسْتَانْ تَامَرَا بُبْرِيدَه اَنْدْ اَزْ نَفِيرَمْ مَرْدُ و زَنْ نَالِيدَه اَنْدْ »

"Kamışlıktan beni kestiklerinden beri. Benim feryadımdan erkek ve kadın ağlayıcıdır." Kamışlıktan maksat: Ruhlar âlemidir.

Arif olan der ki: "Mevlâ Teâlâ Hazretleri sünnetullah gereği beni âlem-i ervahtan, ayırarak dünyaya gönderdiğinden beri sesimden ve figânımdan kadın ve erkek ağlar.

Ney ayrıldığı kamışlığı istiyor da, oraya dönmek için feryad ediyor. Hani biz niye feryad etmiyoruz? Çünkü biz dünyayı sevdik. Allah ﷻ kurtarsın.

بُو وَارْلِقْدَانْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ

"Bu varlıktan geçip Hakk'a gidelim"

"Bu varlık (kendi vasıflarımız) dan geçip Hakk'a gidelim."

Kul, nefis ve şeytanla cihad ederek Öyle bir makama gelir ki orada artık kendi vasıflarından hiçbirşey görünmez olur, varlığını dahi unutur, dünya ile ilgisi kesilir, tamamen Mevlâ'ya yönelir, Fena Fillah olur. Bu ölmeden evvel ölmektir.

Fakat bu hal, ancak bunu yaşayanlar ve buna kavuşanlar tarafından bilinir. Sair insanların bunu anlamaması böyle bir şeyin olmadığı anlamına gelmez.

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: **"Bu varlıktan geçip Hakk'a gidelim."** diyor.

Bizde sahip olduğumuz, bütün malımızdan, mülkümüzden, yüzüklerden, küpelerden, bileziklerden, hatta kendimizden geçelim.

Çünkü bunların hiçbiri bizim değil. Erzincan'a ne oldu hepimiz biliyoruz. Bir zelzele ile şehir yerle bir oldu. Pekçok insan öldü. İmanı olanlar kurtuldu şehit oldu. Gerisine bir şey diyemeyiz, biz karışmayız. Bir de Azerbaycan'ı düşünün. Bosna-Hersek'i düşünün. Ne vak'alar oluyor.

Bazan bir mürid geliyor. Dersimi yapamıyorum diyor. Ben de ona diyorum ki: "Erzincan'ın, Azerbaycan'ın, Bosna-Hersek'in başına gelenler mi daha zor, yoksa senin tarikat dersinde tesbih çekmen mi daha zor?"

"Onların başına gelen daha zor" diye cevap veriyor. Ben de ona: "O zaman ne kadar zorlanırsan zorlan, otur, dersini yap" diyorum. Allah Teâlâ Hazretleri buyuruyor: "Ya şeriatımı, tarikatımı yaşayacaksınız, ya da belâlarımı alacaksınız." İkisini de almıyoruz derseniz, Allah Azimüşşan size ikisinden birisini aldırır. Dünyada şeriat yaşanmazsa Allah Teâlâ Hazretleri dünyada belâları verir. Ahiretteki azab ise ayrı.

Eğer şeriat ve tarikat ehli olursanız, size toz konmadan yaşarsınız, sonunda da imanla ölürsünüz. Aksi takdirde kayadan kayaya çarpılırsınız. Tıpkı derinin

tabakhanede çarpıldığı gibi. Bu işin sorumluluğunu ciddi tutalım. Ama kendimize güvenmek de yok, hepsi Allah'ın ﷻ izni ile olacaktır.

Burada Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şu ayetleri yazmıştır**

لَن تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ...

"**Sevdiklerinizden infak etmedikçe asla birr'e** (takvaya, iyiliğe) **ulaşamazsınız."** *(Ali imran Suresi:92)* (insanın en sevdiği şey kendi nefsidir. Sevdiklerinden vermedikçe takva makamına ulaşamıyorsa kendi varlığından geçmeden Allah-u Tealâ'ya nasıl ulaşacak).

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَى رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿الصافات/99﴾

"(İbrahim *(Aleyhisselâm)* **dedi ki:** Şüphesiz **ki ben Rabbime gideceğim muhakkak kî O beni hidayet edecektir."** *(Saffât Suresi:99)* (Bu ayet-i celilede, Mevlâ Tealâ'ya manen gitmekten ibaret olan Seyri ilallah makamına işaret etmektedir)

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ...

"Allah (uğrun) **da hakkıyla cihad edin. O sizi seçmiştir."** *(Hac Suresi:78)*

(Bu ayet-i celilede, Seyr-i Fillah makamında tarikata çalışmaya ve tarikat ehlinin bu işe seçildiğine işaret etmektedir), (Burada son buldu).

عَزِيزٌ سَيْر اِلَى الله كَلْ اِيدَه لِمْ

"Aziz seyr-i ilallah gel edelim."

"Aziz kardeşim gel Seyr-i İlallah edelim."

Azîz: Ulu ve Kavi demektir. Burada ise, şerefli kardeşim demektir.

Seyr-i İlallah: Latâiflerimizin bu âlemden Arş'ın üstüne kadar olan manevî yürüyüşüdür.

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu mısrasında da kulları, Seyr-i İlallah'a davet ediyor.

Beyt 2

خدا اسم جلاليله چو دستور ديله دم بدء ايدم تا ايده منصور

رسالم نفعله هم اوله منشور بو کمتر عشقنه چون الدی مجبور

بو بارلقدان کچوب حقه کیده لم عزیز هم سیر فی الله کل ایده لم

خدا اسم جلالیله چو دستور

"Huda İsm-i Celâliyle çü destur"

"Allah'ın İsmi Celâli ile müsaade İstedim"

Bu بسم الله الرحمن الرحيم diyerek yazmaya başladım, demektir,

Huda: Kelimesi, Farsçadır. Allah'ın ismine denir.

İsm-i Celâl de Allah'ın ismidir. Buna Lâfza-i Celâl, İsm-i Zat, Lâfzatullah da denir. Allah-u Tealâ'nın, lütuf olarak tecellisine Cemal dendiği gibi, kahr olarak tecellisine de Celâl adı verilir.

Çü: Çünkü demektir.

Destur: Müsaade istemektir.

Bir işe başlanırken بسم الله الرحمن الرحيم yada kısaca بسم الله denir. Peygamber ﷺ efendimiz buyuruyor ki:

« كُلُّ أَمْرٍ ذِي بَالٍ لاَ يُبْدَأُ فِيهِ بِبِسْمِ اللهِ فَهُوَ أَبْتَرُ »

"Şeref sahibi olan hangi iş ki, besmele ile başlanmadı; o noksandır."

Cebrail *(Aleyhisselâm)* peygamber ﷺ

Efendimize vahiy getirdiği zaman ilk olarak: بسم الله الرحمن الرحيم derdi.

Asr-ı saadeti yaşamış olan sahabe-i kiram besmele inmediğinde bir surenin bitmediğini bilirlerdi. Besmele-i Şerif indiği zaman surelerin arasını ayırdığı için bir surenin bittiğini diğer surenin başladığını anlarlardı.

Besmele okuyan için her harfine karşılık bin sevap yazılır, dört bin günah silinir ve kendisi kırk bin derece yükseltilir.

دیله دم بدء ایدم تا ایده منصور

"Diledim bed idem ta ide mensur"

"Allah'ın ismi ile başladım ki yardım olunanlardan olayım"

Bed': Başlamak, **Tâ**: Ta ki, demektir.

Nasır: Yardım edici, **Mensur:** Yardım olunmuş.

Kimdir yardım olunan? Besmele ile başlayan. Bu manaları, anlamak Risale-i Kudsiyye'yi okumayı daha zevkli hâle getirir.

رسالم نفعله هم اوله منشور

"Risalem nef'ile hem ola menşur"

"Kitabım menfaat verici olarak yayılmış olsun." Yani bu yazdığım kitaptan okuyanlar menfaatlensin.

Risalem: Kitabım, **Nef'ile:** Menfaatle, **Menşur:** Yayılmış,

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu kitabı Allah rızâsını kazanmak için yazdı. Bir insanın söyleyeceği veya dinleyeceği bîr kelime, namazın her bir rekâtı dahi Allah için olmalıdır.

Çünkü insana gözünü veren O. Görmesini veren O, kulağını veren O, işitmesini veren O, dilini veren O, konuşturan O, elini ayağını veren O, hareket ettiren O, bütün uzuvlarını veren O, aklını çalıştıran O, hep O, O, O...

Uyusanız, uyansanız nefes alıp vermeniz devam eder. Bu nefes alıp verme nasıl oluyor böyle? Biz kendi elimizde değiliz. Nefes almadan, nefes vermeden yaşayabilir miyiz? Hayır. Onun için Rabbimizi bilelim.

بو كمتر عشقنه چون الدى مجبور

"Bu kemter aşkına çün oldu mecbur"

"Bu ziyade noksan olan, Allah aşkıyla mecbur oldu."

Kem: Noksan, **Ter:** Ziyade manasına gelir. İsm-i tafdıl edatıdır ve farsçadır.

Tevazusu sebebiyle kendisini ziyade noksan gören Mustafa İsmet

Garibullah *(Kuddise Sırruhu),* Allah'a olan aşkından bu kitabı yazmıştır.

بو بارلقدان كچوب حقه كيده لم

"Bu barlıktan geçip Hakk'a gidelim"

"Bu gönüldeki ağırlıklardan geçip Hakk'a gidelim." Bu yükler oldukça, kalp Allah'a dönemiyor.

Bar: Yük, sıkıntı ve zahmet, demektir.

İnsanın kalbinde bazen vesveseler olur veya yaptığı bir işten dolayı pişmanlıklar duyar, bunlar onun gönlüne manevî ağırlık yapar. Allah'a tam bir huzurla yönelmesine mâni olur.

عزیز هم سیر فی الله کل ایده لم

"Aziz hem seyr-i fillah gel idelim."

"Şerefli kardeşim! Gel, seyr-i fillah edelim." Bu ikinci seyirdir.

Aziz: Ulu, kavi ve şerefli kardeş demektir.

Seyr-i Fillah: Latifelerimizin arşın üstünden zat-ı paki subhaniyeye kadar olan manevi yürüyüşüdür.

Seyr-i İlallah da, Mevlâ'dan başka herşey kalp gözünden silinir, bundan sonra gelen seyr-i fillah hâlinde ise sadece Allah ﷻ kalpte yerleştirilir. Seyr-i fillah tamamlanınca da beka hasıl olur.

Bunlar ne acaib şeylerdir. Kolay değil anlamak, bu kadarını duyalım. İnsan zikrettikçe, sünnetlere ittiba ettikçe, rabıta ve murakabe yaptıkça Mevlâ'nın nuruna doğru gider. İşte hem anlaşılmıyor hem de anlaşılmadık kalmıyor.

Seyr-i ilallah ile seyr-i fillah, velayeti (veliliği) elde etmek içindir. Fena denilen tarikat ve beka denilen hakikatla, yani bunları kazanması sebebiyle kişiye veli denir.

Burada Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sirruhu)* **Hazretleri, Risaley-i Kudsiyye'sinin kenarına şu ayeti yazmıştır:**

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ...

"Allah (uğrun) **da hakkıyla cihad edin. O sizi seçmiştir."** *(Hac Suresi:78)*

(Bu ayet-i celilede Seyr-i Fillah makamında tarikata çalışmaya ve tarikat ehlinin bu işe seçildiğine işaret etmektedir).

Beyt 3

خدايه مخصوص اولدي حمد و منت نقاب اجدي بزه قيلدي عنايت

بو درده بولدي عارفلر كرامت محبت جذبه سيله قيلدي دعوت

بو طارلقدان كجوب حقه كيده ليم عزيزم سير عن الله كل ايده لم

خدايه مخصوص اولدي حمد و منت

"Huda'ya oldu mahsus hamd-ü minnet"

"Bütün hamdler, minnetler Allah'a mahsustur."

Hamd-ü minnet: Hamd ve şükür, demektir.

Bu mısra. الحمد لله manasını içine alıyor.

Hamd: ihtiyarî yapılan bir iyiliğe karşı tazim yoluyla, gönül hoşluğuyla, güzel sıfatlarla medh-u sena etmek (övmek) demektir.

Daha açık bir ifade ile اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ diyen bir insan, Cenabı Hakkın büyüklüğüne delâlet eden bütün isim ve sıfatları sayarak O'nu yüceltmiş olur. Peygamber ﷺ *Efendimiz* buyuruyor ki:

كل امر ذي بال لا يبد ا فيه بالحمد فهو اقطع

"Allah'ın hamdi ile başlanmayan her hatırlı ve kıymetli işin sonu kesiktir (bereketsizdir)." *(İbn-i Mace, Nİkah:19, Ebu Davud, Edeb:18)*

Bugünkü mekteplerde okunan kitapları yazan zavallılar nimet kıymeti bilmeyenler nasıl yazıyorlar, onların kitaplarında ne Besmele, ne Hamdele, ne Salvele, ne Nimete şükür ne Hamd-ü sena var. Yirminci asra gelmekle ne oldu?

Evvelki insanlardan daha mı kuvvetli kudretli olduk, Allah'ın yardımına ihtiyaç kalınmamış hâle mi gelindi. Soframızda kimin ekmeklerini yiyoruz, o ekmekler nereden meydana geldi. O ekmeği fırıncı yaratmadı. O ekmeğin yapıldığı buğdayları biz yaratmadık, unları değirmenci yaratmadı, tohumları taneleri ziraatçı yaratmadı.

O bulutlarla havayı kaplatan, o bulutlardan billur gibi yağmurları yağdıran ve toprağı nemlendiren, tohumları yeşerten, buğdaylarla başakları yaratan, tanelerini en güzel bir şekilde tanzim eden, dizen Allah-u Tealâ'dır.

Peki O'nun yarattığı buğdaya, arpaya, suya muhtaçsın. O billur gibi yağan yağmurlara biten otlarına muhtaçsın, o otlarla büyüyen hayvanlara, yünlenen koyunlara muhtaçsın.

Evvelki kullardan daha fazla kudretin yok. Onlar manen bizden daha kuvvetli. Onlar hamdelesiz, salvelesiz, besmelesiz başlamıyor da onlara ne zarar oluyor soruyorum size?

Dünya sevgisi insanın içini dışını kapladığı için bu büyük yanlışı anlamıyor. Biz hocalar bile anlamıyoruz. Besmelenin, hamdelenin, salvelenin ne suçu vardı da kitaplara yazmıyorlar.

İşte böyle yapmakla Allah'dan ayırıyorlar milleti. Gözümüzü açalım Allah'dan ayrılmayalım. Kusurumuzdan dolayı Allah'tan yardım ve af isteyelim.

"Hoca Efendi bizim çocuklar namaz kılmıyor, oruç tutmuyor." diyorlar. Nasıl kılsınlar, doğru ana-baba görmediler ki, nereden öğrensinler, karanlıkta kaldılar. Ana-babalar kabahati çocuğa bulur, çocuklar ana babaya bulur, kaynayıp gidiyor bu işler.

Allah'ın izniyle rızası üzere çok medreseler açılmalı ve bu milletin imdadına koşulmalı, istikbal kazanacaklarmış, istikbal ne biliyor musunuz, istikbal mezardan sonra başlar, dünyanın istikbali için çobanlık edersin, dilencilik edersin, merdiven silersin, yine de bir çare bulursun. Orada bunları yapamazsın. İşte asıl o istikbale çare düşünmek lazım.

Şimdi beytimize mana verelim.

Huda: Farsçadır. **Mahsus:** kelimesi de Arapçadır. Arapçadan, Farsçadan ne kadar kaçınılsa kurtulunamaz. Birçok kelime bizim lisanımıza tamamen yerleşmiştir.

Mısrada geçen minnet neye diyorduk. "Tenezzül etmiyor" deriz ya işte o, "Minnet etmiyor" demektir. Arapçada öyle kelimeler vardır ki ezdattandır. Yani zıt manalara gelir. "Minnet" te bunlardan birisidir.

Hucurat suresinin 17. ayet-i kerimesinde "Minnet etme" "Başa kakma" anlamınadır.

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا ...

"İslâm'a girdiklerini senin başına kakıyorlar."

Ama Risale-i Kudsiyedeki bu beytimizde Öyle değildir. "Tenezzül etme" manasına gelmektedir, boyun bükülüğüdür.

نقاب اجدي بزه قيلدي عنايت

"Nikab açdı bize kıldı inayet"

"(Cenab-ı Hak Cemalinden) peçeyi (örtüyü) kaldırdı. Bize yardım etti."

Nikab: Peçe, **Kıldı:** Yaptı, **İnayet:** Yardım demektir.

Onun için, Hamd-ü Minnet sırf O'na mahsus oldu. O'ndan başka peçeyi açabilen var mı? Yok. Dostlarını da bize vasıta etti. Bu sebepten onlara da vasıta hakkı olarak teşekkürlerimizi, minnetlerimizi arz ederiz.

بو درده بولدي عارفلر كرامت

"Bu derde buldu arifler keramet"

"Bu derde, (Mevlâ'nın Cemâlinden peçenin kalkması derdine) arifler bir çâre buldular."

Arifler: Mevlâ Tealâ'yı bilenler, **Keramet:** Çare, demektir.

O çâre de nedir?

محبت جذبه سيله قيلدي دعوت

"Mehabbet cezbesiyle kıldı davet"

"(Mevlâ Tealâ tarafından kulun kalbine konan) sevgi cezbesiyle kulları davet ettiler," kalplerini Mevlâ'ya meylettirdiler.

Mehabbet: Sevgi, **Cezbe:** Çekmek, demektir.

Bir kimseyi çekmek için bir zahiri kanca vardır. Bir de batınî kanca vardır. Sevgi manevî kancadır. Cenab-ı Hak bir kulun kalbine bir damla sevgi atsa, o sevgi, kulu Mevlâ'ya öyle çeker, öyle çeker ki, bütün kâinat bir araya toplansa öylesine çekmeye kadir olamaz.

جذبت من جذبات الحق توازي عمل الثقلين

"Hakk'ın cezbelerinden bir cezbe, ins ve cinnin ameline müsavi olur"

Allah ﷻ kulunu kendine davet ediyor. Bu davette ses yok, gürültü yok, seda yok. Bu cezbeyle namaz kılmak kolaylaşır, oruç tutmak kolaylaşır, zikir kolaylaşır, okumak, okutmak kolaylaşır.

Kul ile Mevlâ Tealâ arasında hiçbir münasebet yoktur. Niçin? Çünkü kul çamurdan yaratılmıştır. Mevlâ Tealâ ise ziyade pak temiz ve mukaddestir.

ما لتراب ورب لارباب

"**Rabların rabbi olan Mevlâ ile toprak arasında ne** (münasebet) **vardır.**"

Böyle iken yani kul ile Mevlâ arasında bir iğnenin tepesi kadar alâka yokken nasıl oluyor da sevgi hasıl oluyor?

Mevlâ Tealâ Hazretleri buyuruyor ki:

قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿آل عمران/31﴾

"Habibim de ki: -Eğer siz Allah'ı seviyorsanız hemen bana uyun ki Allah da sizleri sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Zira Allah çok bağışlayıcı, çok merhamet edicidir"*(Ali İmran Suresi:31)*

Allah Tealâ: **"Habibime tâbi olun!"** buyuruyor. İşte O'na tâbi olmaktan sevgi doğuyor. İttiba'ın en kuvvetlisi de zikrullahtır. Kul ne zaman ki Allah'ı zikreder hemen arada bir münasebet hasıl olur. Bu münasebetten de sevgi doğar. Sevgi gittikçe artarak insanın içini, dışını kaplayınca kalpte itmi'nan (şüphesizlik) ve cezbe hasıl olur.

Mustafa İsmet Garibullah (büyük şeyh efendi) *(Kuddise Sirruhu)* Hazretlerinin: **"Nikab açtı bize kıldı inayet"** buyurmasında; Mevlâ Tealâ Hazretlerinin bütün insanların kendi cemâline kavuşabilmeleri için ilminde birtakım kaideler koyduğu, **"Bu derde buldu arifler keramet"** derken, bu Mevlâ'ya kavuşma derdine ariflerin çâre bulmuş olduğu yani tarikat yolunu icad ettikleri anlatılmaktadır.

Şu ayet-i celile bu manaya işaret etmektedir:

...وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ ...

"…**Ve bir ruhbaniyet ihdas ettiler ki biz onu onların üzerine yazmamıştık, ancak Allah'ın rızasını aramak için onu iltizam ettiler...**" *(Hadid Suresi:27)*

"Muhabbet cezbesiyle kıldı davet" derken ise, Ariflerin, bu tarikat yoluna, müridleri, Mevlâ Tealâ Hazretlerinin onların kalplerine atmış olduğu sevgi cezbesiyle davet ettiklerine işaret vardır.

بو طارلقدان كجوب حقه كيده ليم

"Bu darlıktan geçip Hakk'a gidelim."

"Bu darlık (zorluklar) dan geçip Hakk'a gidelim."

Bu tarikat yolundan başka, diğer yolların hepsi darlıktır, zorluklarla doludur, maksuda en çabuk bu yolla ulaşılır. Bir insan ki Mevlâ'dan uzaktır o darlıktadır. Mevlâ'ya yaklaştıkça ruhen genişler, rahatlar ve huzura erer.

Şah-ı Nakşibendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine sordular:

"Tarikat nedir?" "İcmalden tafsile, istidlalden keşfe geçmektir" diye cevap verdi.

İstidlal, delil yoluyla Mevlâyı bilmek ve O'na kavuşmaktır. İstidlalden keşfe geçmek; delil yoluyla Mevlâyı bilmekten keşif ve şühûde yani gözle görür gibi hâle geçmektir,

Meselâ bir ağaç uzaktan ufak bir karaltı gibi gözükür. Yaklaştıkça bir ağaç görünümünü alır. Daha yaklaştıkça yaprakları ve meyveleri fark edilmeye başlanır. İyice yanına yaklaşınca, bizce meyveleri koparılıp yenilebilecek bir duruma gelir.

Keşşaf tefsiri sahibi Zemahşerî Mutezile mezhebinden idi. Ayağı topal bir zattı. Bir defasında bir memlekete gitmeye karar verdiğinde oranın ahalisi bunu duydu. Onu karşılamaya çıktılar.

Karşılayanlar arasında bulunan bir nene ona doğru yürüyüp: "Bunun için mi kıyametler koptu?" dedi. Keşşaf da: "Siz beni beğenmiyor musunuz? Ben Allah'ın varlığına yüz delil getiririm." dedi.

Nene ona cevap verdi. "Allah'ın varlığında şüphem yok ki, delile ihtiyacım olsun." Nene ne güzel cevap verdi değil mi?

"Nene, işini gördü gene"

Bu mutezileler baş belasıdır. Onlar akılla hüküm vermeye çok kaçarlar.

عزيزم سير عن الله كل ايده لم

"Azizim Seyr-i AniIIah gel idelim."

Seyr-i Anillah: Zat-ı Paki Subhaniyeden Arşın fevkine kadar olan dönüştür.

Seyr-i Anillah, Seyr-i Fillahın karşılığıdır. Seyr-i Anillah ve bundan sonra yapılacak olan Seyr-i Fil eşya davet makamının tamamlanması içindir. Bu seyr en büyük seyirdir. Mektubat olmasa bunları nereden anlayacaktık.

Ya Erhamerrahimîn! Fazl-ı kereminle buraya kadar ulaştırdın, tamamına da ulaştır. Âmin!

Beyt 4

كورنمك ايستدي اول ذات يزدان ظهوره كلدي اول سلطان اكوان

محمد عالمه رحمتدر اي جان انك نورندان اوادي جمله امكان

بو بنلكدن كجوب حقه كيده ليم عزيزم سير في الاشيي كل ايده ليم

Neler bilmemiz lâzım değil mi? İnsan cahil olunca neye benzer? Herhangi bir bahçede bulunan bir meyva ağacının dalındaki bir meyvanın içindeki bir böceğe benzer.

O böceğin ne bahçeden haberi vardır, ne bahçıvandan haberi vardır, ne meyve ağacından haberi vardır, ne meyvenin dalından haberi vardır, ne meyvenin yaprağından haberi vardır, ne de içinde bulunduğu meyveden haberi vardır. Ancak içinde barındığı yuvacığı bilir. İnsana bunun gibi yaşamak yakışır mı?

İnsan bahçeyi de bilecek, bahçıvanı da bilecek, ağacı da bilecek, dalını da bilecek, yaprağını da bilecek, meyveyi de bilecek, içinde barındığı yuvayı da bilecek...

Görüyorsunuz koca bir feza içindeyiz. Altımızda yerler, üstümüzde gökler.

Gökler, güneş ay ve yıldızlarla süslenmiş, Bunların yaratılışını bileceğiz.

Eserden müessire geçeceğiz. Meselâ cami eser, ustası müessirdir. İnsanın camiyi de ustasını da, bilmesi lâzımdır. Ustaların ustası Mevlâ Tealâ'yı da bilmesi lâzımdır.

Mevlâ Tealâ buyuruyor ki:

خَلَقَ الْإِنسَانَ ﴿الرحمن/3﴾ عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿الرحمن/4﴾

"İnsanı yarattı. Ona beyanı -ifade-i meramı- **öğretti."** *(Rahman Suresi:3-4)*

Şimdi beytimize gelelim:

كورنمك ايستدي اول ذات

"Görünmek istedi ol Zat-ı Yezdan."

Bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

كان الله ولم يكن معه شيء

"Allah vardı Allah ile beraber hiçbir şey yok idi."

Yerler, gökler, melekler, cinler, insanlar yok idi. Sadece Mevlâ vardı. Bir hadis-i kudsîde buyuruluyor ki:

كنت كنزا مخفيا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق ليعرفوني

"Ben gizli bir hazine idim, bilinmekliği sevdim, beni bilsinler için mahlûkâtı yarattım."

Halk ve mahlûk her iki kelimede Arapçadır. Mahlûk kelimesi ح harfiyle söylendiğinde: "Traş olmuş" خ harfiyle söylendiğinde ise: "Yaratılmış" anlamına gelir. O yaratılmışlardan birisi de biziz,

Mevlâ Tealâ' mahlûkâtı: ليعرفوني **"Beni bilsinler için yarattım."** buyuruyor.

Eğer Allah'ı bilmeye çalışmazsanız siz ne için yaratılmış oluyorsunuz? Siz hangi vazifeyle mükellef kılındınız?

Kulluk vazifelerinizi yapmıyorsanız, Mevlâ'ya aldırmıyorsunuz demektir. Allah ﷻ bundan üzülmez mi? Öyleyse hemen vazifelerimize başlayalım.

Vazife nedir? Mevlâyı bilmek ve bulmaktır. İşte bu Risale-i Kudsiyede bunu anlatıyor.

"Görünmek istedi ol Zat-ı Yezdan"

"Mevlâ Tealâ kendini göstermek istedi"

"Görünmek istedi" Türkçedir. **Zât:** Arapça **Yezdan:** ise Farsçadır, Allah'ın ismidir. **Zat-ı Yezdan:** Mevlâ'nın Zatı yani Cemali, demektir.

Bunu bize söylemeselerdi, biz bilemezdik. Halbuki bu çetin mi? Yok, hayır değil. Kiminizin yaşı altmış, kiminizin otuz, kiminizin yirmi, bu ilimler olmasaydı bu kadar seneleriniz nereye harcanacaktı.

Günler geçiyor ama Mevlâ az bir çalışmayla bizi nelerden haberdar etti. Bu müddet içerisinde yediniz, içtiniz, uyudunuz, çeşitli işler gördünüz, onların yanında bunlarda oldu.

Yarabbi! Yememizi, içmemizi, yatmamızı, kalkmamızı, uykumuzu, hava almamızı ölçülü yap. Bu yola çalışmamızı, amel etmemizi de öyle yap.

"Görünmek istedi ol Zat-ı Yezdan"

Bunun manasını bilmiyorduk. Zaten ne biliyorduk ki Mevlâ Tealâ görünmeyi arzu etti. Ne oldu?

ظهوره كلدي اول سلطان اكوان

"Zuhura geldi ol Sultân-ı Ekvân"

"(Mevlânın aynası olmak üzere) kâinatın padişahı meydana geldi."

Zuhur: Meydana gelmek, **Sultan-ı Ekvân:** Kâinatın sultanı, demektir.

Hiçbir peygamber hakkında böyle denilmemiştir. Ancak Efendimiz hakkında denildi. O Kâinatın Sultanı da kimdir?

محمد عالمه رحمتدر اي جان

"Muhammed âleme rahmettir ey can "

"Ey canım kardeşim O, Muhammed dir, âleme rahmettir."

Bu mısrada geçen: **"Muhammed"** kelimesi atful beyandır.

Bir üst mısradaki: **"Sultan-ı Ekvân"** ı izah için getirilmiştir.

Tekrar beytimize dönelim. Ne buyuruluyordu?

"Muhammed âleme rahmettir ey can."

Peygamber Efendimiz Muhammed Mustafa ﷺ bütün âlemlere rahmet olarak gönderilmiştir.

Şu ayet-i kerime bu manaya işaret eder:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿الأنبياء/107﴾

"Habibim! Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." *(Enbiya Suresi:107)*

Peygamber Efendimiz ﷺ Cebrail *(Aleyhisselâm)* a sordu: "Allah-u Tealâ beni âlemlere rahmet olarak gönderdi. Sende o âlemlerden birisin. Sana ne gibi rahmet oldum?"

Cebrail *(Aleyhisselâm)* dedi ki: "Şeytan bunca sene kılı kırk yararcasına bize vaaz etti. Sonra kovuldu. Hepimiz korkuluyduk. Ta ki sen gelinceye kadar. Ne zaman ki ben sana:

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿الشعراء/193﴾

"Onu emin olan Cebrail *(Aleyhisselâm)* **İndirdi"** *(Şuara suresi:193)* ayet-i kerimesini indirdim. Allah Tealâ bana: "Emin" buyurunca ben, eminim elhamdülillah dedim."

Âlemlere rahmet olarak gönderilen Peygamber Efendimiz hakkında Mevlâ Tealâ Hazretleri şöyle buyuruyor:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿الأحزاب/56﴾

"Muhakkak Allah (-u Tealâ Hazretleri) **ve bütün melekleri o peygamber üzerine salât ediyorlar. Ey iman edenler! Sizde o peygamber üzerine salât edin ve tam manasıyla selâm edin."** *(Ahzab Suresi:56)*

Böyle bir ayet hiçbir peygamber hakkında buyurulmamıştır. Böyle büyük bir peygamberin ümmetiyiz. Bu şerefler ki O'na verilen ümmetine de verilmiştir. Bu ümmet hakkında:

يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ هُوَ الَّذِي

"O' öyle Allah ki sizin üzerinize melekleriyle beraber salât ediyor." *(Ahzab suresi:43)* buyurulmuştur.

Cenab-ı Hakkın müminler üzerine salât etmesi rahmet yağdırması, nur yağdırması, feyiz yağdırması demektir. Güneş doğduğu zaman ışıksız hiçbir yer kalmaz değil mi? Mevlâ Tealâ'nın nurundan ise hiçbir karanlık kalmaz. Güneş batınca karanlıklar başlar, ancak Mevlâ'nın nuru için böyle bir şey söylenemez. Kimin kalbinin kapısı ve penceresi kapalı ise ona nur girmez.

Kalp kapısının açılmasının anahtarı zikirdir. Eğer siz kapınızı açmazsanız suç kimdedir? Anahtar kimin elinde? Sizin elinizde. Kalbinizin anahtarını niye sizin elinize verdi. Kendisinden akan nura kalpler açılsın diye. Kalbinizin kapısını açmazsanız Allah'ın rahmeti gelip içine giremez, sadece dışına vurur.

Güneş doğunca hiç ışık vurmayan yer kalır mı? Kalmaz. Ancak hangi evin kapısı penceresi kapalı ise o eve girmez.

Sanki güneş diyor ki: "Ben senin kapına a kadar geldim. Yol bulsam içeri gireceğim" Musluğu açsanız bir güğümün kapağını kapatıp altına koysanız musluktan akan sular kapağa vurup etrafa dağılsa elli sene aksa dolar mı? İşte Mevlâ'nın nuru da sürekli akıyor. Sizin kalbinizin etrafına vuruyor. Kapalı olduğundan içeri girmiyor. Anahtar kimin elinde ev sahibinin. Ev sahibi anahtarı çevirirse kapı açılır, çevirmezse açılmaz.

Kalbin kapısı ne zaman açıktır? Allah Tealâ zikredilince. Allah Tealâ çok zikredilirse kalbe nur çok girer. Hiç zikredilmezse hiç girmez. Az zikredilirse az girer. İşte rabıta üzere zikir ettin mi hep Mevlâ'nın nurundan alırsın.

Peki Resulullah nasıl bizlere rahmet olmaktadır? Şöyle ki: İnsanın asıl maksûdu olan Rabbine kavuşması O'nun vasıtalığı, O'nun aynalığı sebebiyle oluyor. Rabıta edildiğinde bu rahmetten alınıyor.

Bizim tarikatımızın nisbeti insibağîdir. (Boyanma yolludur) İnsibağ, güneş karşısında meyvelerin olgunlaşıp güneşin renklerine boyanması gibi, müridin, mürşidin teveccühüne mazhar olarak yetişmesi, şeyhinin rengiyle renklenmesi, onun ahlakıyla ahlâklanması demektir.

Toprağın üzerine gelen güneş ışınlarını düşünün. O güneş kavun ve karpuza himmet ediyor. Kavun karpuzu büyüttüğünden güneşin haberi var mı? Yok. Kavun karpuzun haberi var mı? Yok. Kimin haberi var? Bahçıvanın.

Bu misalde mecazen güneşten murad mürşiddir. Kavun karpuzdan murad müriddir. Bahçıvandan da murad Mevlâ Tealâ Hazretleridir. Mürşidde güneş gibi müridlerini yetiştirdiğini bilmez. Ama bazen Allah bildirirse bilir. Mürşid, Rabbinden aldığı kuvvetle müridine yardım ediyor.

Buradan Amerika'ya faks çekiliyor. Tel yok, bir şey yok. Buradaki yazıyı Amerika'ya yazdırıyor. Telefon da aynen öyle, Meselâ bizim arabada telefon var. Bir yere bağlı değil.

Çevir numaraları Ankara ile görüşüyorsun, Mekke ile Medine ile konuşup haberleşiyorsun. Öyleyse zahiren haberleşme olurda batınen olmaz mı? Madde ne kadar ileri gitse batın kadar olamaz. Zahiren insanlara lâzım olan şey batına lâzım olmaz.

Hazret-i Ömer Nihaventteki kumandana kendisi cuma günü hutbe okurken Medine`den seslendi. Kumandan, uzak bir mesafede olduğu halde onun: يا ساريةالجبل "Ey Sariye dağdan sakın!" Sözünü duydu.

Sahabeler, hutbe esnasında bir şey yokken Hazreti Ömer'in böyle söylemesine çok taaccub ettiler. Ve o günün tarihini kaydettiler, Kumandan savaştan dönünce ona sordular: "Falanca gün falanca saatte ne oldu?" O da: "Biz savaşı kaybetmek üzere idik. Hazreti Ömer bana seslendi. Biz de dağa doğru gidip pusuda olan düşmanı yendik. Böylece savaşı kazandık." dedi.

Zevken bu himmet meselesini anlamak için zikre ve sohbete devam etmek lâzımdır. Bunları bir profesöre anlatsan anlamaz. Bunlar manevî kuvvetle anlaşılan şeylerdir. Sizin anladığınız gibi kimse anlayamıyor.

انك نورندان اوادي جمله امكان

"Anın nurundan oldu cümle imkân."

"Bütün kâinat onun nurundan yaratılmıştır."

İmkân: Mahlûkat, demektir,

Kâfirler de Resulullahın nurundandır. Ama onlar o nuru söndürdüler. Eğer aynı nurdan yaratılmasaydılar ayrıcalık olurdu. O nuru kâfirler kaybetti. Müslümanlar muhafaza etti.

Efendimiz ﷺ buyuruyor ki:

اول ما خلق الله نوري خلقت من نورالله والمؤمنون من نور

"**İlk evvel yaratılan benim nurumdur. Ben Allah'ın nurundan yaratıldım. Müminler de benim nurumdan yaratıldı."**

İnsanın ruhu bedenle birleşmeden önce terakki edemez, ilerleyemezdi. Kendine mahsus makamda, derecede bağlı ve mahbus idi. Fakat bu bedene indikten sonra yükselebilmek hassası ve kuvveti ona verilmiştir.

Ruh ve beden her bakımdan birbirinin zıddı ve aksi olduğundan bunların bir arada kalabilmesi için Allah Tealâ ruhu nefse aşık etti. Bu sevgi bunların bir arada kalmasına sebep oldu.

Mevlâ Tealâ Hazretleri bunu bize şöyle haber veriyor:

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿التين/4﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿التين/5﴾

"Elbette muhakkak biz insanı en güzel surette yarattık sonra onu aşağıların aşağısına reddettik." *(Tîn Suresi 4-5)*

Ruhun bu dereceye düşürülmesi, bu aşka tutulması, kötülemeye benzeyen bir medihtir. Ruh nefse olan bu sevgisi sebebiyle kendisini nefis âlemine attı ve nefse esir oldu.

Hatta kendinden geçti, kendini unuttu. Nefsi emmare hâlini aldı. Sanki nefsi emmare oldu. Ruh her şeyden daha lâtif olduğundan, madde olmadığından her ne ile birleşirse onun hâline şekline ve rengine girer.

Kendini unuttuğu için evvelâ kendi âleminde, kendi derecesinde iken Allah-u Tealâ hakkındaki bilgisini de unuttu. Cahil ve gafil oldu. Nefis gibi cehalet karanlığıyla karardı.

Allah Tealâ çok merhametli olduğu, çok acıdığı için peygamberler gönderip, onlar vasıtasıyla ruhu kendine çağırdı ve sevdiği nefse uymamasını, nefsi dinlememesini ona emretti. Ruh, bu emri dinleyip nefse uymaz, ondan yüz çevirir ise felâketten kurtulur, yok eğer nefisle beraber kalmak isterse yolunu şaşırır.

Allah Tealâ Hazretleri bizi makam olarak daha yükseklere çıkarmak için indirdi. Rahmeten lil âlemin gönderdi:

Bu hususta Mevlâ Tealâ Hazretleri şöyle buyuruyor:

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ ...

"O öyle Allah'dır ki Resulünü hidayetle ve hak din ile gönderdi." *(Fetih Süresi 28 den)* Şeriatla tarikatla gönderdi. "Ahsen-i Takvim" üzere yaratılan herkese.

Tin Suresi ayet 4 de geçen الْإِنسَانَ deki ال istiğrak içindir. Bu kelimenin bütün fertlerini içine almaktadır. Bunun için Müslümanlar da kâfirler de ayet-i kerimede geçen, "Fî ahsen-i takvim" içerisine girmişlerdir.

Allah-u Tealâ Muhammed Mustafa'yı ﷺ, Ebu Bekr (*Radiyallahu Anh)* a gönderdiği gibi Ebu Cehil'e de gönderdi. Hazreti Ömer *(Radiyallahu Anh)* a gönderdiği gibi Ebu Leheb'e de gönderdi.

Hepimizi yaratıp bu âleme indirmedi mi? Onlara ve hepimize aynı muallimi göndermedi mi? Evet. O hâlde Rahmeten lilâlemin olan Efendimize tam manasıyla itaat edelim.

بو بنلكدن كجوب حقه كيده ليم عزيزم سير في الاشيي كل ايده ليم

"Bu benlikten geçip Hakk'a gidelim"

"Azizim Seyr-i Fil Eşya gel idelim."

Hepimiz Resulullah'ın nurundan yaratıldık. Hakikatte, imkân âleminde sadece O vardır. Bizler O'nun nurundan parlıyoruz. O hâlde ben, ben dememelidir.

Seyr-i sülûkun en son yürüyüşü budur. Arşın fevkinden bu âleme dönmeye Seyr-i Fil Eşya denir. Seyr-i İlallahın karşılığıdır. Salik Seyr-i Anillah ile Seyr-i Fil Eşyayı bitirdiği zaman Davet Makamını tamamlamış olur.

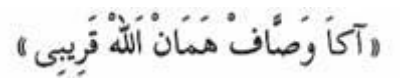
Beyt 5

نَه مُمْكِنْ وَصْفْ اولُنْمَقْ اوْلْ حَبِيبِى آكَا وَصَّافْ هَمَانْ اَللّٰهْ قَرِيبِى
آكَا بِيحَدْ صَلوةْ كِيمْ اوْلْ حَبِيبِى بو وُصْلَتْ دَرْدِينِكْ اوْلدِى طَبِيبِى
بو سَنْلِكْدَنْ كَجُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ
« نَه مُمْكِنْ وَصْفْ اولُنْمَقْ اوْلْ حَبِيبِى »

"Ne mümkün vasf olunmak ol Habibi"

"O Allah'ın sevgilisi, Resulullah ﷺ i tam vasfetmek mümkün değil." Yani Onun sıfatlarının hepsini bilmiyorsun ki başkasına bildiresin.

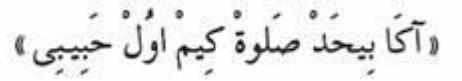
Ne mümkün: Mümkün değil, çaresi yok, **Vasf olunmak:** Onu sıfatlamak, tarif etmek, bildirmek, **Habîb:** Ziyade sevgili, demektir.

"Ana vassâf hemen Allah karîbi."

"Ancak, o Resulullahı ziyade tarif edici O'nun ziyade yakını olan Allah ﷻ dür." Biz tam bilmiyoruz ki bildirelim. Resulullah deriz, peygamber deriz ancak o kadar.

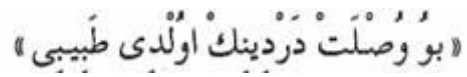
Vassaf: Tamamiyle tarif edici, **Karîb:** Yakın, demektir.

"Ana bî had salât kim ol Habîbi"

"O Resulullah ﷺ Efendimize hududsuz selâm olsun"

Bî had: Hudutsuz, demektir.

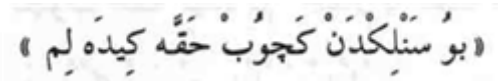

"Bu vuslat derdinin oldu Tabibi"

"Zira o Allah'ın sevgilisi bu vuslat derdinin doktoru olmuştur."

Vuslat: Mevlâ'ya kavuşmak, **Tabîb:** Doktor, demektir.

Vuslat derdi Allah'a kavuşma aşkı ve isteğidir ki, bu ne güzel hastalıktır. Bu hastalığı tedavi eden doktor ne güzel doktordur. Ya Rabbi! Sen, seni sevenlerle eyle bizi.

"Bu senlikten geçip Hakk'a gidelim."

"Ne: "Benim" diyeceğiz, ne de: "Sensin" diyeceğiz. Ben de yok, sen de yok."

Alemi imkânda, yaratılanlar içeresinde sâdece Resulullah vardır. Bizler Resulullah ﷺ in nurundan yaratıldık. Bizler onun nurunda parlayan aynadaki suretler misaliyiz. Şu hâlde benliği de senliği de bırakacağız.

« جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيرِ ايدَه لِمْ »

"Cemâli bâ kemale seyridelim."

"Kemal üzere olan, kemalin tâ kendisi olan Mevlâ'nın Cemalini (güzelliğini) görmeye seyr edelim." yani manevî yürüyüşle yürüyelim, demektir ki, bu yürüyüş, tarikat derslerine hakkıyla çalışmaktan ibarettir.

Cemâl: Allah'ın cemâli, **Bâ kemâl:** Kemâl ile, demektir.

Beyt 6

شُمُوسُ الْاِقْتِدَادِرْ آلُ وَاَصْحَابْ نُجُومُ الْاِهْتِدَادِرْ جُمْلَه اَحْبَابْ
اِنْكْ اَحْبَابْلَرِى وُصْلَتْدَه اَسْبَابْ وَسِيلَه قِيلْدِيلَرْ وُصْلَتْدَه اَقْطَابْ
صَفَالَرْدَانْ كَجُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيرِ ايدَه لِمْ

Risale-i Kudsiye'de önce Peygamber ﷺ Efendimizi medh ettikten sonra, şimdi de Sahabe-i Kiramı medh ediyor:

« شُمُوسُ الْاِقْتِدَادِرْ آلُ وَاَصْحَابْ »

"Şümus'ul İktidadır ÂI-ü Ashab"

"Efendimiz ﷺ in âl ve ashabı iktida (uyma) güneşleridir."

Şümus: Kelimesi **"Şems"** in cemisidir, güneşler, demektir.

Âl: Efendimiz ﷺ in Ehl-i Beyti ve ta kıyamet kopuncaya kadar ona iman edenlerdir.

Elhamdülillah biz O'nun ehliyiz. Âl aslında اهل idi.

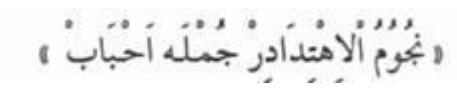
Ashab: Peygamber Efendimizi görüp iman edenlerdir.

"Peygamber Efendimizin âli ve ashabı kendine uyulan güneşlerdir." ne demektir? İnsan uzak bir yere gitmek isteyince karanlıkta gidemez, güneşin doğmasını bekler. Güneşin altında yürüyen güneşe uymuş oluyor. Ve gideceği yeri buluyor.

Güneş maddi olan dünya yollarını parlatıyor, insanlar o yollarda yürüyerek istedikleri yerlere ulaşıyorlar. Efendimiz ﷺ in âli ve ashabı da manevî yol olan şeriat ve tarikat yollarını parlatırlar.

Biz, manevî güneşler olan Efendimizin âline ve ashabına uymakla maksûdumuza ulaşıyoruz. Onların yolundan başkası karanlıktır.

Sahabelere uymak demek onların izinden gitmek, yaptıklarını yapmaktır. Onlar iman etti bizde ettik, onlar oruç tuttu bizde tuttuk, onlar hac, zikir yaptı bizde yaptık, onlar Kuran-ı Kerim okudu okuttu, bizde okuduk okuttuk. Böylece sahabeler uyulan güneşler oldu.

"Nücûmul ihtidadır cümle ahbab"

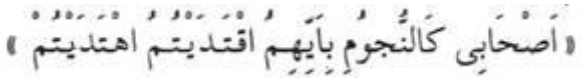
"O Resulullah ﷺin ahbabı (sahabeleri) hidayet yıldızlarıdır."

Nucûm: Yıldızlar,

İhtida: Hidayet bulmak,

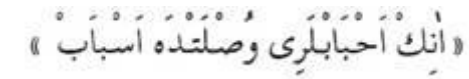
Ahbab: Sevgililer, demektir.

Resulullah ﷺ buyuruyor ki:

"Benim ashabım yıldızlar gibidir, hangisine uyarsanız (matlûbunuza, cennetime, Cemalullaha) **hidayet bulursunuz."**

Denizin ortasındaki yolunu kaybeden kaptan yıldıza bakıp yolunu bulduğu gibi de sahabelere uymakla hidayet yolunu bulunuz.

"Anın ahbabları vuslatta esbab"

"O Resulullah'ın sahabeleri Mevlâ'ya kavuşmaya sebep oluyorlar."

Esbab: Sebepler, demektir.

İşte mürşid onlardır. Onlar bize Öğretmeselerdi biz nereden öğrenecektik. Bakın Ebu Eyyüb-ül Ensarî *(Radıyallahu Anh)* 80-90 yaşlarında İstanbul'a geldi, şehid oldu. Burada yatıyor.

Peygamber Efendimiz ﷺ buyurmuşlardı ki:

« لَتُفْتَحَنَّ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ فَلَنِعْمَ الْأَمِيرُ أَمِيرُهَا وَلَنِعْمَ الْجَيْشُ ذٰلِكَ الْجَيْشُ »

"Elbette Konstantiniyye (İstanbul) **fethedilecek. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan, onu feth edecek ordu ne güzel Ordudur"** *(Müsned, Ahmed İbn-i Hanbel: 4/335)*

Sahabeler, İstanbul'a bunun için geldiler, sonra fetih, Fatih Sultan Mehmed'e nasip oldu. İstanbul fethedildiğinde Eyyüb-el Ensâri *(Radıyaliahu Anh)* ın kabrini bulunca kabri kazdılar, baktılar ki Eyyüb-el Ensari hazretleri aynı duruyor. Fatih Sultan Mehmet hemen eğildi ayağını öpecek, Eyyüb-el Ensâri ayağını çekti.

Koca adamlar bunlar medreselerde yetiştiler. Kadı (hâkim), kaymakam, vali, bakan ve devlet reisi de oldular. Dünyaya ferman okudular. Kuran'ı dünyaya yaydılar. Bizim gibi zavallıları Mevlâ'ya kavuşturmaya sebep oldular.

« وَسِيلَه قِيلْدِيلَرْ وُصْلَتْدَه اَقْطَابْ »

"Vesile kıldılar vuslatta aktab"

"(Resulullah ﷺ in ahbabı olan sahabe ve tabiîn hazeratı, Allah'a) kavuşmakta kutup (makamına ulaşmış mürşid) leri vesile (aracı) kıldılar (ve insanları yetiştirmek için hazırladılar)."

Vesile: Sebep,

Aktab: Kutuplar - Evliyaullah, demektir.

« صَفَالَرْدَانْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Safalardan geçip Hakk'a gidelim.

Cemali ba kemale seyr idelim."

"Safalardan geçip Hakk'a gidelim."

İki türlü Safa vardır. Birisi dünyadan alınan zevk-ü sefa. Diğeri de ibadetten alınan zevk-ü safa (lezzet). Bunların ikisinden de geçmelidir.

« لَا يَغُرَّنَّكَ صَفَآءُ الْعُبُودِيَّةِ فَاِنَّ فِيهَا نِسْيَانَ الرُّبُوبِيَّةِ »

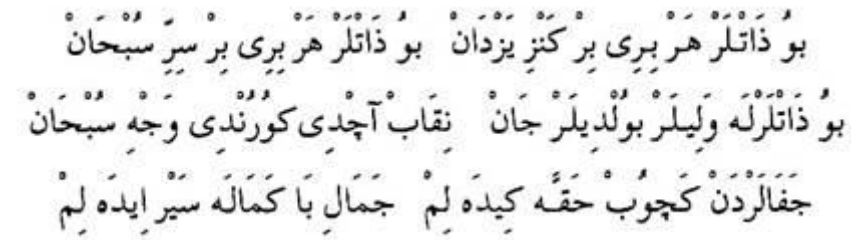
"Seni ubudiyyet (kulluk) **safası aldatmasın** (ibadetten aldığın lezzete güvenme). **Zira bunda Mevlânın terbiyesini** (yetiştirmesini) **unutmak vardır."**

Yani ibadetten zorlanırsın, kafan, boynun, ayağın acır, bunlar rububiyyeti unutmamak içindir. Yoksa unutursun. Bir ders ne kadar zor olursa o kadar kıymetli olur.

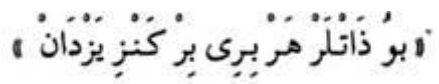
Birisi gece kalktı üşüdü ve ağladı. Kendisine denildi ki: "Herkesi uyuttuk, seni uyandırdık, ona mı ağlıyorsun." Hemen anladı. "Tamam, tamam" dedi.

Allah ﷻ dilese seni üşütmezdi. Beni unutma diye üşütüyor. Mevlâ Tealâ sana biraz vuracak ki ona gidesin.

Beyt 7

بو ذاتلر هر بری بر کنز یزدان بو ذاتلر هر بری بر سر سبحان
بو ذاتلرله ولیلر بولدیلر جان نقاب آچدی کورندی وجه سبحان
جفالردن کچوب حقه کیدهلم جمال با کمالهسیر ایدهلم

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu),* Ashab-ı Kiram'ı methetmeye devam ediyor:

« بو ذاتلر هر بری بر کنز یزدان »

"Bu zatlar her biri bir Kenz-i Yezdan"

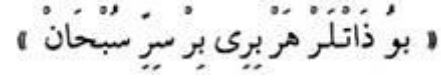
"Bu sahabe-i kiram (dan başta Hazreti Ebubekir, Hazreti Ömer, Hazreti Osman, Hazreti Ali *(Radıyallâhu Anhüm)* olmak üzere) her birerleri Allah'ın hazineleridir, defineleridir."

Kenz: Hazine, **Kenz-i Yezdan:** Allah'ın hazinesi.

Dünyada hazine neye diyoruz? Bir yere veya bir şeye gizlenmiş altın, mücevher gibi şeylere... Hazine, define aynı şeydir. Bunlar her ikisi de dünyada kıymetli olan şeylerdir. Peki Peygamber ﷺ Efendimizin sahabelerinin içinde ne var ki bunlara hazine dendi.

Bunların içinde Zat-ı Paki Sübhaniye'nin nurları, Esma-i İlâhiye'nin nurları, Sıfat-ı İlâhiye'nin nurları, Ef al-i İlâhiyenin nurları vardır. Ne nurlar! ne defineler!

Evvelâ feyiz onların kalplerine ordan da bizim kalplerimize geliyor, imanlı insan ne iyidir. Hem kendisine hem de başkasına faydalıdır. İmansız insanda ne kötüdür. Hem kendisine hem de başkasına zararlıdır.

« بو ذاتلر هر بری بر سر سبحان »

"Bu zatlar her biri bir Sırr-ı Sübhan"

"Bu zatların her biri Allah'ın Sırları' dır." Mevlâ Tealâ bir hadis-i kudsîde buyuruyor ki:

اَلْ اِنْسَانُ سِرِّی وَ اَنَا سِرُهُ

"insan benim sırrım, ben de insanın sırrıyım"

Allah ﷻ insanı nereye koydu.

Ey insan! Allah'ın seni nereye koyduğunu düşün. Kendini çöp yığınlarına atma. Şaşıyorum! İnsan ufak bir şeyden sebep, büyük şeyleri kaybediyor.

« بو ذاتلر له ولیلر بولدیلر جان »

"Bu zatlarla veliler buldular can."

"Bu sahabelerle Allah dostları can buldular." Mevlâ Tealâ buyuruyor ki

أَوَ مَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ

"O kimse ki, ölüydü biz onu dirilttik." *(Enam Suresi:122)*

Sizler nefes alıp vermelerinizle ve sizdeki hareketlerle diri sayılmazsınız. O mevcûd olan diriliğinizin altında siz de başka bir dirilik vardır. İşte o dirilik nereden gelmektedir? Allah ﷻ dan, Efendimiz ﷺ e, ondan sahabelere onlardan da Allah dostlarına. Anladınız değil mi? Elden ele geliyor.

Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şöyle buyuruyor:

Oku gel sen bu ilmi enbiyayı

Nebiler talim etti (öğretti) **evliyayı**

Eriştirdi Hûdaya (Mevlâ'ya) **esfiyayı** (saf ve pâk kimseleri)

Budur vasıl eden hep etkıyayı (Allah'tan korkanları)

Gönül ilmi gerek Hakk'a gidelim.

Cemâli bâ kemâle seyr idelim.

Okunmaz bu ilim asla kitapla

Eğer çi hep beyan oldu (açıklandı) **kitapla**

Verildi yed bi yed (elden ele) **sadri hitapla** (kalbin kalbe hitabıyla)

Değildir harfu - savt (harf ve sesle) **ya kubabla** (cübbeyle, kubbeyle, kılık kıyafetle)

Teselsülle (zincir, silsile) **bulup Hakk'a gidelim. Cemâli ba kemâle seyridelim.** *(R.Kudsiye sf: 48)*

Nasıl ki cereyan, teller vasıtasıyla bizlere ulaşıyorsa Allah dostları da elle tutulmayan, gözle görülmeyen bağlarla feyizleri bize akıtırlar. Mürid ile mürşid arasındaki âdetullah (Allah'ın âdeti) böyledir.

Allah Tealâ Hazretleri bizlere de: "Vasıta ile gelin" buyuruyor. Esteizübillah

...وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ ...

"Ona (Allah'a) **sizi ulaştıracak vesile** (vasıta) **arayın "** *(Maide Suresi:35)*

Elden ele, vasıta ile Resulullah ﷺe ulaşılıyor. İnsanlar arasında Resulullah'tan büyük var mı? Yok. Allah Tealâ'ya Resulullah ﷺden daha sevgili var mı? Yok. Resulullah'tan Alah'a daha yakın olan var mı? Yok. Böyle iken Allah Tealâ araya Cebrail *(Aleyhisselâm)* ı koyuyor. Siz bunlara inanıyorsunuz ama kuvvet bulun da münkirlere cevap verin diye söylüyorum. Şu ayet-i kerimelerde şöyle buyuruluyor:

وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿الشعراء/192﴾ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿الشعراء/193﴾ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿الشعراء/194﴾

"Muhakkak bu Kur'an âlemlerin rabbinin indirdiğidir. Onu Ruhu'l Emin (Cebrail *(Aleyhisselâm)*) **korkutuculardan olasın diye senin kalbine indirmiştir,"***(Şuara Suresi: 192-194)*

Cebrail *(Aleyhisselâm)* Peygamber Efendimize ve sair peygamberlere vahy-i ilâhiyi (Allah'ın vahyini) tebliğ etmeye (ulaştırmaya) memur olan pek yüce bir melektir. Allah Tealâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de meleklerden hiçbirini övmediği şekilde Cebrail *(Aleyhisselâm)*ı övmüştür.

Peygamber Efendimiz ise, Mevlâ Tealâ Hazretlerine Cebrail *(Aleyhisselâm)* dan da daha yakındır, daha sevgilidir. Böyle olmasına rağmen Cenab-ı Hak sevgili habibi ile kendi arasına Cebrail *(Aleyhisselâm)* ı vasıta yaptı. Mevlâ Tealâ dileseydi, ilimleri vasıtasız olarak doğrudan doğruya Peygamberimizin kalbine akıtırdı, demek âdetullah böyledir. Ayet-i kerimede şöyle buyuruluyor:

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَن يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيٌّ حَكِيمٌ ﴿الشورى/51﴾

"Hiçbir insan yoktur ki Allah (-u Tealân) **ın onunla konuşması şu üç şeklin dışında olsun; Ancak vahiy ile veya perde arkasından yahut ta bir elçi göndererek kendi izniyle dilediğine vahyettirmesi suretiyle olur. Şüphe yok ki O, pek yücedir ve çok hikmet sahibidir."** *(Şura Suresi:51)*

Bakın Mevlâ'nın kulu ile konuşmasının çeşitlerinden birisi de kulunun kalbine ilham etmesidir. Musa *(Aleyhisselâm)* ın annesinin kalbine ilham etmesi gibidir. Şöyle buyuruluyor. Esteizübillah:

﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَى أُمِّ مُوسَى أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿القصص/7﴾

"Musa'nın annesine onu emzir diye vahyettik..."

Musa *(Aleyhisselâm)* doğmadan. Firavun rüyasında Kudüs tarafından bir kıvılcım parladığını ve onun köşkünü yıktığını gördü. Rüya tabir edenlere bu nedir diye sordu.

Dediler ki: "Beni İsrail'den birisi çıkacak senin tacını, tahtını yıkacak." Firavun bundan korkarak doğacak bütün erkek çocukların öldürülmesini emretti. Böylece 70-80 bin çocuk kesildi.

Bu arada Hazret-i Musa'nın annesi hamile kaldı. Bir erkek Çocuk dünyaya getirince çok korktu. İşte o zaman Mevla Tealâ tarafından kalbine: **"... Onu emzir, başına bir şey gelmesinden korktuğun zaman onu suya bırak, korkma, üzülme muhakkak biz onu sana döndüreceğiz ve peygamber yapacağız."** *(Kasas Suresi:7)* diye ilham olundu.

Musa *(Aleyhisselâm)* ın annesi de bir sandık buldu. Onun içine çocuğunu koydu ve sandığı Nil ırmağına salıverdi. Su, sandığı aldı götürdü. Sandık tâ Firavun'un evine kadar geldi. Firavunun hanımının cariyeleri, sandığı buldular. Firavun'un hanımına getirdiler. Firavun'un hanımı sandığı açıp da içinde dünya güzeli bir çocuk görünce:

﴿وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِّي وَلَكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَى أَن يَنفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿القصص/9﴾

"Firavun'un hanımı (kocasına) **dedi ki: "Benim de senin de gözün aydın olsun. Onu Öldürmeyin. Olur ki bize faydası dokunur yahut onu çocuk ediniriz." Onlar işin farkında değillerdi "** *(Kasas Suresi-9)* Firavundan kaçırılan çocuk tam onun kucağına düşüyor.

Ne acaib değil mi? Bunları ancak Allah yapar. Kur'an'dan konuşmak, kişinin O'nu içine sindirmesiyle, zamanla olur. Bir keresinde şeyhim Hacı Ali Haydar *(Kuddise Sırruhu)* Efendi Hazretlerine dedim ki: "Şu ayet, şu ayete münasibtir." O da: "Kur-an'dan size kapı açıldı yürüyün." buyurdu.

Mevla Tealâ demek ki kuluyla, isterse ona melek göndermekle konuşur, isterse perde arkasından kendini göstermeden konuşur. İsterse de kalbine vahiy ilka etmek suretiyle konuşur. Bu konuşmaları böyle anlamalıyız. Her şeyi bilmek Allah'a mahsustur, aslında hiçbir şey bilmemek insana mahsustur.

Bir adam İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine kendisini şikâyet ediyor. "Kur'an-ı Kerim'den her mânâyı anlamıyorum." diyor. İmam-ı Rabbani Hazretleri o zaman buyuruyor ki: **"Anlamayınca: 'Ben acizim bilmiyorum' deyiniz."**

Ben 70 yaşıma yaklaşıyorum, daha anlamadığım şeyler var. Kuran-ı Kerim'in başına senelerce, otur kalk, otur kalk şimdi anlamaya başladım. Efendimiz bir hurma dikti, hemen oldu. Mevlâ Tealâ dilese hepimizi böyle yapar ama bizlere teenni (acele etmeme) yi öğretiyor.

İnsan, Allah'ın kapısını tek başına kendisi çalsa olmuyor. Bir mürşid bulup onun vasıtasıyla Mevlâ'ya vasıl olmak lâzım, Mevlâ Tealâ bulutsuz yağmur yağdırmaz mı? Yağdırır.

Aişe validemiz *(Radıyallahu Anha)* bir gün: "Ya Resulallah! Bulutsuz yağmur yağdığını gördüm." dedi. Efendimiz de: "Elhamdülillah, Allah gözünden sebepleri kaldırdı." buyurdular.

Beytimizde Evliyaullah Allah ile can buldu demiyor, sahabelerle can buldu diyor. Onlar vasıta kılmıyor. Bu vasıtalar Allah ile bizim aramızda köprüdürler, ölü kalpleri diriltirler.

« نِقَابْ آچْدِی کورُنْدِی وَجْهِ سُبْحَانْ »

"Nikap açtı göründü Vechi Sübhan"

"Allah Tealâ, o dostlarının eliyle cemâlinden peçeyi kaldırdı. Ve cemali göründü." Yani onlara Mevlâ'nın feyzi iniyor. Sonra biz aciz evlâtların kalplerine ulaşıyor.

Nikap: Peçe, **Vech-i Sübhan:** Mevlâ'nın Cemali, demektir.

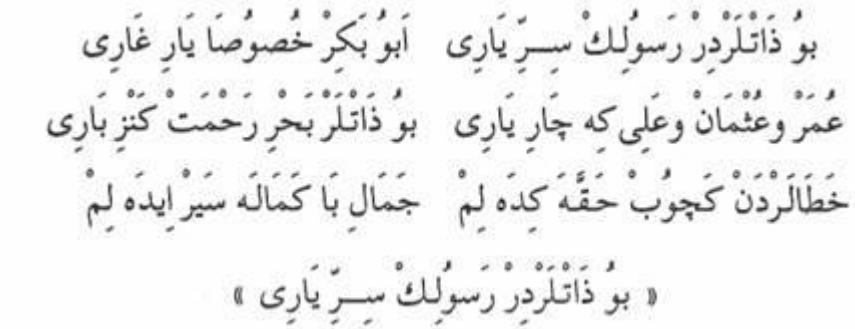
« جَفَالَرْدَنْ کَچُوبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ »

"Cefalardan geçip Hakk'a gidelim.

Cemali bâ kemâle seyr idelim."

Bu yolda Allah'a kavuşmak için, zahmetler, uykusuzluklar, açlık ve susuzluklar çekiyorsun. Bazen başın, dişin, sırtın ağrıyor, üşüyorsun, ya da terliyorsun. Bunlardan geç, üzerinde durma. Sefayı da geç, cefayı da ve hepsini Allah'ın yarattığını hatırla.

Beyt 8

"Bu zatlardır Resulün Sırr-ı Yârî"

"Bu zatlar Resulullah ﷺ in sır arkadaşlarıdır."

Yâr: Arkadaş,

Sırr-ı Yârî: Sır arkadaşı demektir,

« ابو بكر خصوصا يار غارى »

"Ebu Bekir hususa Yâr-ı Gârî"

"Bilhassa Hazret-i Ebu Bekir *(Radıyallahu Anha),* Resulullah ﷺ in mağara arkadaşıdır."

Gâr: Mağara,

Yâr-ı Gârî: (Hicrette) mağara arkadaşı.

Hazreti Ali *(Radıyallahu Anha)* şöyle anlatmıştır: Ben Resulullah ﷺ in halifesi olan Ebu Bekr'e dedim ki: "Bu makama nasıl ulaştın." Cevap verdi, "Beş şeyle ulaştım."

1. İnsanları iki sınıf gördüm, bazıları dünyayı, bazıları ahireti istiyorlardı, ben ise sadece Mevlâ'yı istedim.

2. İslâmiyete girdiğim günden beri doya doya dünya taamı (yemeği) yemedim. Rabbime olan marifet aşkı beni doyurdu.

3. İslâmiyete girdiğim günden beri kana kana su içmedim. Rabbbime olan muhabbet aşkı beni kandırdı.

4. Ne zaman ki bana iki şey teklif edildi. Dünya ve ahiret işi. Derhal ahiret işini öne aldım.

5. Resulullah ﷺ in yanından bir an bile ayrı kalmadım, daima onunla dostluk yaptım hatta mağaraya bile onunla girdim.

« عُمَرْ وعُثْمَانْ وعَلِی کِه چَارِ یَارِی »

"Ömer, Osman, Ali ki, Çar-ı Yârî"

"Hazreti Ömer, Hazreti Osman ve Hazreti Ali *(Radıyallahu Anhüm)* ki hepsi Resulullah ﷺ in dört değerli arkadaşıdır."

Çar: Dört

Çar-i Yâri: Dört dostu, demektir.

« بو ذَاتْلَرْ بَحْرِ رَحْمَتْ كَنْزِ بَارِی »

"Bu zatlar bahr-i rahmet, Kenz-i Bârî"

"Bu zatların her birerleri birer rahmet denizi ve Allah'ın hazinesidir."

Bahr-i Rahmet: Rahmet denizi,

Kenz-i Bârî: Cenabı Hakk'ın hazinesi, demektir.

« خَطَالَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Hatalardan geçip Hakk'a gidelim,

Cemâli bâ kemâle seyridelim."

"Bunların aleyhine konuşmak hatadır." Haklarında kötü söz söylemeyelim.

Beyt 9

اولَه هَمْ انْلَرَه صَدْ بِيكْ هَزَارَانْ صَلَوٰتْكِمْ اولْدِيلَرْ عَالَمْدَه سُلْطَانْ
كُوكُلْ وِيرْ آنْلَرَه بونْلَرْدِرْ اَی جَانْ مَفَاتِيحُ الْجِنَانْ اَحْبَابِ يَزْدَانْ
ضَرَرلَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Risale-i Kudsiyesinde Peygamber ﷺ Efendimizi, Hulefa-i Raşidini ve Ashab-ı kiramı *(Radıyallahu Anhüm)* övdükten sora şöyle buyuruyor:

« اولَه هم انلره صد بيك هزاران »

"Ola hem onlara sad bin hezâran"

"Onlara, (Efendimiz ﷺ den günümüze kadar gelen bütün Allah dostlarına) yüzbin kere binler olsun."

Sad bin: Yüz bin,

Hezerân: Binler, demektir.

Ne olsun?

« صلوٰتكم اولدیلر عالمده سلطان »

"Salât kim oldular âlemde sultan"

"Salât-u selâm olsun ki onlar âlemde sultan oldular." Bütün ilimler onlardan geldi onlara nasıl salât (dua) etmeyiz.?

Salât: Rahmet, manevî derece, demektir.

« کوکل ویر آنلره بونلردر ای جان »

"Gönül ver onlara bunlardır ey can!"

"Ey can (ey canım kardeşim), onlara gönül ver, rabıta et ve onları hatırla." Neden? Çünkü;

« مفاتیح الجنان احباب یزدان »

"Mefâtîhu'l-cenan Ahbâb-ı Yezdân"

"Onlar Mevlâ'nın dostları ve gönüllerin anahtarlarıdır."

Mefâtîhu'l-cenan: Gönül anahtarları,

Ahbâb-ı Yezdân: Mevlâ'nın dostları, demektir.

Kalplerimizin kapısını onlar açar. Bakın İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri onlara nasıl tazim ediyor.

Peygamber Efendimiz ﷺ:

« لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُوَقِّرِ الْكَبِيرَ وَيَرْحَمِ الصَّغِيرَ »

"Büyüğüne tazim etmeyen, küçüğüne merhamet etmeyen bizden değildir." buyurmuştur. "

İşte bu, güzel ahlâkdan bir tanesidir. Cenab-ı Hak da:

وَإِنَّكَ لَعَلى خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿القلم/4﴾

"Muhakkak sen (habibim) **büyük bir ahlâk üzeresin."** *(Kalem suresi:4)* buyurdu.

Efendimiz ﷺ in ahlâkı neden büyük oldu? Zira O Allah'ımızın en sevgilisidir. Onun yalnız ahlâkı değil, imanı, kavil (söz) leri, her şeyi büyüktür.

Böyle büyük bir Resulümüz varken, Ona tam mânâsı ile uyulması gerekirken Onu bırakıp da kâfirlere uymak, onlara benzemeye çalışmak, bizlere yakışır mı? Erkeklerimizin ve kadınlarımızın onlar gibi giymesi doğru olur mu?

Mevlâna *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki:

آدَمِی زَادَه اَگَر بِی اَدَبَسْت آدَمْ نِیسْت فَرْقِ دَرْجِسْمِ بَنِی آدَمْ وَحَیْوَانْ اَدَبَسْت

چَشْمْ بُکْشَا وَ بُبِینْ جُمْلَه کَلَامُ اللّٰهْرَا آیَتْ آیَتْ هَمَه کِی مَعْنَایِ قُرْآنْ اَدَبَسْت

"Ademî zade eğer bî edebest âdem nist.

Fark-ı der cism-ü benî âdemu hayvan edebest.

Çeşm bükşa vü bübin cümle kelâmullah râ,

Ayet ayet hemekî manayı Kur'an ebedest."

Tercümesi şudur: "Âdem oğlunun eğer edepten nasibi yoksa âdem değildir. Âdem oğlu ile hayvan arasındaki fark edeptir. Gözünü aç ve dinle Mevlâ Tealâ'nın bütün kelâmı, Kuran'ın bütün ayetlerinin mânâsı edepten ibarettir."

Edebi, İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Risale-i Kudsiye'sinde şöyle anlatır:

"Hemen ilm-ü edeptir bil şeriat

Dahi ilm-ü edeptir bil tarikat

Edep ve ilm ile bulunur hakikat

Ne bilsin bî edep sırr-ı şeriat

Şeriattır edep Hakk'a gidelim.

Cemali ba kemâle seyredelim. *(Risale-i Kudsiyye: 41)*

Şeriat, tarikat ve hakikat hepsi ilim ve edepten ibarettir. Namazın farziyetini, kılınış şeklini bilmek ilim, bilindiği gibi yapılması edeptir. Tesettür emrine riayet etmenin farz olduğunu bilmek ilim, giymek edeptir.

Peygamber Efendimiz namaz kılarken kendisine selâm verirlerdi. O da selâmlarını alırdı. Ne zaman ki:

حَافِظُوْا عَلَى الصَّلَوَاتِ والصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُوْمُوْا لِلّٰهِ قَانِتِيْنَ ﴿البقرة/238﴾

"Farz namazlarının vakit ve erkânını gözeterek edasına devam edin, bilhassa orta namazına dikkat edin ve Allah'a itaat ederek namaza durun." *(Bakara Suresi:238)*

Ayet-i celilesi nazil oldu, Efendimiz namaz içerisinde verilen selâmları almamaya başladı. Ashab-ı Kiram sebebini sordu. Efendimiz ﷺ de nazil olan ayeti kerimeyi tilâvet ederek buyurdular ki:

« اِنَّ فِى الصَّلٰوةِ شُغْلاً »

"Muhakkak namaz da meşguliyet vardır"

Kul o anda Allah'ın huzurundadır.

Tekrar edelim; işte bütün bunları bilmek ilim, amel etmekse edeptir.

Yerlerde ve göklerde bulunan her şey edep üzeredirler. Onların güzellikleri de bu edeplerindendir.

« ضَرَرْلَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Zararlardan geçip Hakk'a gidelim.

Cemâli ba kemâle seyridelim."

"(Kulu Allah'a ulaştıran mürşidlere gönül vermemek, tazim etmemek, karşı çıkmak insan için zarardır). İşte bu zarardan geçip Hakk'a gidelim.

Cemâli ba kemâle seyredelim."

2. BAB

﴿وَمِنَ الْاُصُولِ فِي الطَّرِيقَةِ الْعَلِيَّةِ النَّقْشِبَنْدِيَّةِ الْخَالِدِيَّةِ
الدَّعَوَاتُ فِي حَقِّ ظِلِّ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ فِي الْعَالَمِينَ﴾

Aziz ve celil olan Allah'ın, âlemlerde gölgesi olan padişahlara (İslâm memleketinin muhafızı olan Müslüman hükümet adamlarına) **dua etmek, Nakşibendi tarikatının usûlündendir.**

(وَمِنَ الْاُصُولِ) **Usuldendir, asıllardandır, kaidelerdendir, temellerdendir,** nerede? (فِي الطَّرِيقَةِ الْعَلِيَّةِ النَّقْشِبَنْدِيَّةِ الْخَالِدِيَّةِ) **Tarikat-ı Aliyyeyi Nakşibendiyye-i Halidiyye de,** ne? (الدَّعَوَاتُ) **dualar etmek,** kimler için dualar etmek? (فِي حَقِّ ظِلِّ اللّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ) **Allah azze ve cellenin gölgesi olan padişah için,** nerede Allah'ın gölgesi? (فِي الْعَالَمِينَ) **Âlemlerde.**

Nasıl dua etmeyelim ki? Onlar teb'asının dinini, namusunu, nefsini, malını canını koruyor. Bu sayede halk rahat ediyor, kötülüklerden, fenalıklardan uzak kalıyorlar, dünyevî ve uh-revî vazifelerini huzur-i kalple yapıyorlar. Onun için duaya lâyıktırlar.

Beyt 10

اُصولِ خَالِـدِيدَه بُودُرْ آدَابْ تَوَجُّـهُ وخَتْـم اولُورْكَنْ جُمْلَه اَصْحَابْ
شَهِنْشَاهَه دُعَا ايتْمَكْدِرْ اَحْبَابْ ايدُوبْ آدَابْ قَمُو اَسْلَافُ واَقْطَابْ
صَلَاحْلَه ايتْ دُعَا حَقُّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ
«اُصولِ خَالِـدِيدَه بُودُرْ آدَابْ»

"Usûl-i Halidîde budur âdab"

"Nakşibendi tarikatının Halidiye kolunda âdab budur."

Nedir o âdab?

«تَوَجُّـهُ وخَتْـم اولُورْكَنْ جُمْلَه اَصْحَابْ»

"Teveccüh-ü hatm olurken cümle ashab"

"Teveccüh ve Hatm-i Hacegân yaparken bütün arkadaşların -ihvanların-"

Ashab: ihvanlar, demektir.

« شَهِنْشَاهَه دُعَا اِيتْمَكْدِرْ اَحْبَابْ »

"**Şehinşaha dua etmektir ahbab"**

"Şehinşaha (padişaha) dua etmesidir ey ahbab."

Şahinşah: Padişah,

Ahbab: Sevilen dostlar, demektir.

« اِيدوُبْ ادَابْ قَمو اَسْلاَفُ و اَقْطَابْ »

"İdüp âdab kamu Eslaf-u Aktab"

"Bütün geçmişler ve kutuplar bunu adap olarak yapmışlardır"

Kamu Eslâf: Bütün geçmişlerimiz.

Aktab: Kutublar, Evliyaullah, demektir.

Öyleyse,

« صَلاَحْلَه اِيتْ دُعَا حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Salâhla it dua Hakk'a gidelim.

Cemali ba kemâle seyr idelim."

Yani o padişahların iyiliğine dua et. Nasıl? "Ya Rabbi onları düşmanlarına galip eyle. Şer-i şerifi korumaya muvaffak kıl. Takvadan ayırma. Rıza-ı şerifin üzere iş gördür, şeriata hadim eyle." gibi dualarla onlara duâ et.

İnsan kendisini muhafaza edene dua etmelidir. Derdimiz din olmalıdır. İslâmda kavimcilik, taraftarlık yoktur. Bu dine kimden menfaat geliyorsa biz ona duacıyızdır. Bu hususta buyuruluyor ki:

وَمَا مِن دَآبَّةٍ فِي الأَرْضِ وَلاَ طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلاَّ أُمَمٌ أَمْثَالُكُم

…**"Yeryüzünde yürüyen hayvanlar** ve (göklerde) **iki kanadıyla uçan kuşlardan** (ne varsa) **hepsi ancak sizin gibi ümmetlerdir** (onlarında hâlleri, rızıkları, ecelleri takdir edilmiş ve yazılmıştır)." *(Enam Suresi:38)*

İnsanlar nasıl bir ümmetse diğer mahlûkatta öyle ümmettir (muhtelif cinslerdir). Kuşlar da koyunlar da karıncalar da hep ümmetlerdir. Başlarında da bir reisleri vardır.

Kur'an-ı Kerim'de Süleyman *(Aleyhisselâm)* ın kıssası anlatılırken bu konuya temas edilmiştir.

Esteizübillah:

حَتَّى إِذَا أَتَوْا عَلَى وَادِي النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿النمل/18﴾

"Nihayet (Süleyman *(Aleyhisselâm)* ve ordusu Şam'daki) **karınca vadisine vardıkları zaman karıncaların reisi olan bir karınca şöyle dedi: Ey karıncalar! Yuvalarınıza girin Süleyman ve ordusu sizi farketmeyerek kırıp ezmesin."** *(Neml Suresi: 18)*

Her karınca bir vazifede. Kimi karınca rızık temin ediyor, kimi yuva yapıyor. Başlarında da bir reis var. Onları bekliyor. Gelebilecek zararlardan korumak için onları gözetliyor.

Ayet-i celilede Mevlâ Tealâ: قَالَتْ نَمْلَةٌ buyurdu. Kelimenin sonundaki: ةٌ müenneslik alâmetidir. Anlaşılıyor ki karıncaların reisi dişi idi. Hayvanlarda dişi reis olabilir. Ama insanlarda reisin kadın olması doğru değildir. Zira nâmahremlik durumu vardır.

Fıkıhta kadından hâkim olur denir? Lâkin kim tayin ederse günahkâr olur. Zira mahkeme edileceklerin çoğunluğu erkektir, Hâkime olan kadın onlar arasında hükmederken nasıl onlar ile konuşacak yahut ne şekilde onlara bakacak.

Sonra Resulullah ﷺ buyuruyor ki:

«لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَّوْا أَمْرَهُمْ امْرَأَةً» قَالَهُ لَمَّا بَلَغَهُ: أَنَّ أَهْلَ فَارِسَ قَدْ مَلَّكُوا عَلَيْهِمْ بِنْتَ كِسْرَىٰ».

"İşlerini (başkanlığı) **doğrudan doğruya bir kadına bırakan kavim asla felah bulamaz."**

Efendimiz ﷺ bu sözü: "Faris ehli başlarına Kisranın kızını idareci yaptılar," haberi kendisine ulaştığı zaman söyledi.

Kadının reis tayin edilmeyişi ona hürmettir. Şerefini, namusunu, muhafaza etmek içindir. Bu bakımdan Allah Tealâ kadınların evlerinde oturmalarını emir buyuruyor.

Allah'ımızın şu büyüklüğüne bakın ki karıncadan reis tayin ediyor.

Allah'ın kudreti ile oluyor bu işler.

Size soruyorum. Reis olan karınca diğer karıncalara yuvalarına girmelerini, aksi takdirde ezilebileceklerini haber verdikten sonra onların içlerinden biri emri dinlemeyip yuvaya girmese ve sonuçta ezilse suç kimindir? Reisin mi? Emre itaat etmeyip ezilenin mi? Ezilen mes'ul olur.

İşte en şerefli mahlûk olan insan, yaradanının emrini tutmazsa kendisine bundan sebep bir zarar isabet ettiğinde, kimi kime şikâyet edecek?

Meselâ Allah-u Tealâ, Resulü vasıtasıyla kadının kapanmasını emir buyurdu. Hanımlardan biri bu emri dinlemese ve tevbe etmeden ölse, ahirette onu ateşler kaplasa kime bağıracak, ne diyecek...

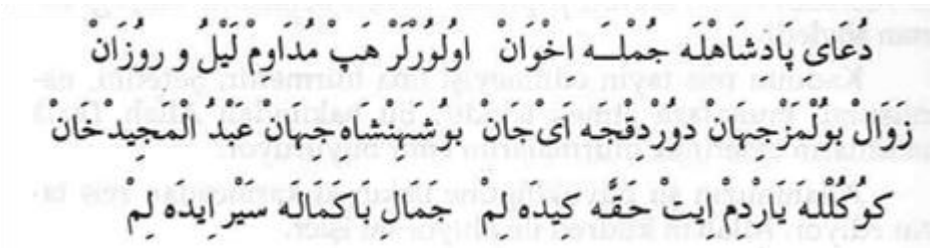
Allah'a şükür olsun ki, cemaatımız, sarık, şalvar, cübbe ve çarşaf gibi İslâm kisvesini her yerde giymektedir. Bir insan Müslümanların yanında İslâmî kıyafeti giyse, münafıkların yanında giymese onun takva ile alâkası yoktur. Siz öyle değilsiniz, size karşı hüsnü zannım kavidir.

Mevlâ Tealâ bizi müttekilerden etsin, zahiren ve batinen, kavlen ve fiilen hep şeriat üzere olalım. O zaman çok muvaffak oluruz.

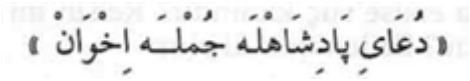
Bakın! Bosna-Hersek'te ne oldu. Kadınları topladılar, tecavüz ettiler, bir koca hayatta iken eşinin, namusunun elinden alınması kadar kötü birşey yoktur. Yüz defa ölmek ondan daha hayırlıdır. Çocuklar yetim kaldı. Bu belâ nereden geldi?

Fuhuş işlerinden kaçınmalıdır. Türkiye'de fuhuş çoğalıyor, kendini muhafaza edeni Allah da muhafaza eder, Allah'ı muhafaza etmeliyiz ki, zorlanınca O'nu önümüzde hazır bulalım.

Beyt 11

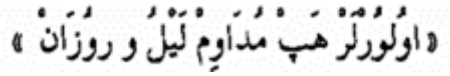
Yüce olan Nakşibendi tarikatının halidiye kolunda zamanın padişahına dua etmek adaptandır. Mustafa İsmet Garibullah Hazretleri bu beyitlerinde de bunu anlatmaktadır.

« دُعَایِ پَادِشَاهْلَه جُمْلَـه اِخْوَانْ »

"Duay-ı padişahla cümle ihvan,"

"Bütün müridler, tarikat yolcuları padişaha dua ederler."

Duayı padişah: Padişaha dua etmekle, demektir. İzafi bir terkiptir. Beyit okunurken "dua" evvel okunur. Mana verirken "padişah" önce söylenir.

« اُولُورلَرْ هَپْ مُدَاوِمْ لَيْلْ و رُوزَانْ »

"Olurlar hep mudavim leyl-ü rûzan"

"Bütün ihvanlar gecelerde ve gündüzlerde hep Padişaha duaya devam ederler."

Müdavim: Devam edici,

Leyl: Gece demektir, Arapçadır.

Rûzan: Cemi bir kelime olup Farsçada “Gündüzler” manasına gelir.

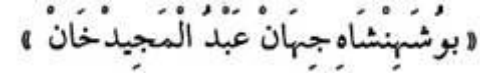
"Zeval bulmaz cihan durdukça ey can"

"Ey kişi! (Bu padişaha nasıl dua edilmesin ki), O olduğu müddetçe bu cihanda yıkılma olmaz,"

Zeval bulmak: Yok olmak, demektir.

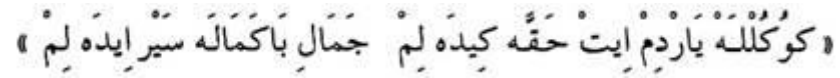
İslam’a zeval gelmez. Çünkü o hem dinimizin hem dünyamızın muhafazasına uğraşıyor. Kuran'dan ve Resulullah'ın sünnetinden ayrılmamamıza yardım ediyor.

Kim bu durdukça, cihanın zeval bulmayacağı şahıs?

« بُو شَهِنْشَاهِ جِهَانْ عَبْدُ الْمَجِيدْ خَانْ »

"Bu Şehinşah-ı Cihan Abdülmecid Han."

"Bu, cihanın padişahı olan Abdülmecid Han'dır."

« كُوكُلْلَـهْ يَارْدِمْ اِيتْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ »

"Gönülle yardım et Hakk'a gidelim.

Cemali ba kemâle seyr idelim."

"Sende bu cihan padişahına gönülden dua ederek yardım et."

Padişahın Din-i Mübin-i İslam'ı koruması çok önemli bir meseledir. Bu kolay bir iş değildir. Asr-ı saadette Peygamber ﷺ Efendimiz bir gece dışarı çıktı, sokaklardan geçerken her evden arı vızıltısı gibi Kur'an sesleri geliyordu.

Efendimiz ﷺ Ebu Musa Eşarinin *(Radıyallahu Anh)* evinin önüne geldiği zaman onun, Kur'an-ı Kerim'i tecvidli ve makamlı bir şekilde okuduğunu duydu. Ve onu sonuna kadar dinledi. Sabah olunca Efendimiz Ebu Musa *(Radıyallahu Anh)* a hitaben buyurdular

« يَا اَبَا مُوسىٰ لَقَدْ اُوتِيتَ مِزْمَارًا مِنْ مَزَامِيرِ آلِ دَاوُدَ »

"**Ey Ebu Musa! Elbette sana Davut** *(Aleyhisselâm)* **in sesi gibi ses verildi."**

Davud *(Aleyhisselâm)* Zebur okurken kuşlar baş ucunda, diğer mahlûkat etrafında toplanıp onu dinlerlerdi.

Efendimiz ﷺ daha sonra sahabe-i kirama dönerek: **"Dün gece dışarı çıktım. Evlerden arı vızıltısı gibi Kur'an-ı Kerim sesleri geliyordu. Ebu Musa** *(Radıyallahu Anh)* **ın evinin önüne gelince onu dinlemeden geçemedim."** buyurdu.. Bunun üzerine Ebu Musa *(Radıyallahu Anh):* "Ya Resulallah! senin dinlediğini bilseydim, daha dikkatli okurdum dedi.

İşte hakiki Padişah!

Hazret-i Ömer'de *(Radıyallahu Anh)* Emirul Müminin iken geceleri gezip dolaşır, insanlara bekçilik yaparak halkın emniyetini sağlardı. Bir gece gene ibn-i Mes'ud *(Radıyallahu Anh)* ile beraber böyle gezerken bir evden şarkı sesi geldiğini duydu. Kapının arasından bakınca yaşlı bir adamın içki içtiğini, bir cariyenin de ona şarkı söylediğini gördü.

Hazret-i Ömer derhal hiddetlenerek pencereden içeri girdi. Ve o adama "Senin gibi birine bu hâl yakışır mı?" dedi. Adam ayağa kalktı. Ve Hazreti Ömer'e dönerek: "Ya Emirel mümînin! Allah aşkına beni dinlemeden hüküm verme" dedi.

Hazret-i Ömer de: "Söyle" buyurdu. Adam o zaman: "Ben Allah'a bir yerde asi olduysam sen üç yerde asi oldun." dedi. Hazret-i Ömer: "Nedir onlar?" diye sorunca:

Birincisi: Mevlâ Tealâ Hazretleri**:** ... وَلَا تَجَسَّسُوا ...."**Kusurları araştırmayınız"** *(Hucurat Suresin:12 den)* buyurdu sen ise benim hâlimi araştırdın.

İkincisi: Cenab-ı Hak: ...وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا… **"İyilik, evlere arka taraflarından gelmeniz değildir. Lâkin iyilik muttaki olanların** (sakınanların) **iyiliğidir. Evlere kapılarından giriniz."** *(Bakara Suresi: 189)* buyurdu. Sen ise böyle yapmadın.

Üçüncüsü: Mevlâ Teâîa hazretleri: ...لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا ذ… **"Kendi evlerinizden başka evlere müsaade istemeden ve sahiplerine selâm vermeden girmeyiniz"** *(Nur Suresi:27)* buyurdu. Sen ise izinsiz olarak selâm vermeden girdin.

Gazaplandığı zamanda Hazreti Ömer'i dağlar durduramazdı. Ama yukarıdaki ayet-i kerimeler kendine okununca, Hazreti Ömer: "Doğru söyledin. Beni affeder misin?" dedi, Adam da: "Seni Allah affetsin" diye cevap verdi.

Hazret-i Ömer ağlayarak dışarı çıktı. Giderken: "Allah Ömer'i affetmezse hâli ne olur?" diyordu.

İşte milletin başına böyle Müslüman idareciler lâzımdır, Eğer böyle idareciler olmazsa çalgıda çalınır, televizyondan kötü şeylerde seyredilir, çıplak da gezilir, içki de içilir, kumar da oynanır, her şey yapılır. Gavur gibi yaşanılır.

Milyarları olan bir kimse de 50 bin lira zekât vermiş. "Ben zekâtımı verdim" diyor. O zekât verilmedi demektir. Malının kırkda birini vermesi lâzım ki zekâtını tam vermiş sayılsın,

Müslüman idareciler lazım, zenginlerden zekâtlarını tam alarak fakirlere versinler ki, dünya düzene kavuşsun. Bundan dolayı Resulullah ﷺ Hazreti Muaz *(Radıyallahu Anh)ı* Yemen'e Vali tayin ederek gönderirken:

« خُذْ مِنْ اَغْنِيائِهِمْ وَ اَدِّ اِلىٰ فُقَرائِهِمْ »

"Zenginlerinden al. Fakirlerine ver." buyurdu.

Müslüman idareci ile din tamamlanır. Ancak o zaman Kur'an okunur, tefsir, fıkıh, Arapça, hadis, akaid, tasavvuf okunur. Gereği üzere amel edilir, doğru fetva verilir. Büyük adamlar bu şekilde yetişir.

Valiler, hakimler, komutanlar, kaymakamlar bunların içerisinden seçilir, ibadetlere dikkat edilir, nikâhlar, talâklar, vekâletler, kefaletler, alışverişler gibi bütün muamelât, insanların işlemiş olduğu suçların cezası olan bütün ukûbat, Kur'an'ın ahkâmına uygun olarak yerine getirilir.

Meselâ, zinanın cezası evliyse recm olunmaktır (taşlanmaktır). Zina eden kişi şehrin ortasında bir çukura yarıya kadar gömülür, şehrin büyükleri toplanır, o şahsa muayyen büyüklükte taş atarak öldürürler.

Zina ne kadar ağır bir suçtur ki cezası da ağır oluyor. İçki içene 80 sopa, iftira atana yine 80 sopa, bekârsa zina yapana 100 sopa vurulur. Hırsızlık yapanın kolu kesilir, tekrar çalarsa ayağı kesilir. Böylece bir daha yapamaz, millet de kurtulur.

Bu uygulamalar olduğu vakit dünya cennet gibi olur. Çalışan insanların ibadetleri yerine getirebilmeleri, namaz için cemaate iştirak edebilmeleri bunlar hep idarecilerin işidir.

Geçmişte bu idareciler sayesindedir ki, batıda Viyana kapılarına, kuzeyde Kırım'a, güneyde Afrika'ya kadar dayanmıştık. Yunanistan, Bulgaristan, Arnavutluk, hicaz hep bizdeydi.

Şimdi ise ne acıdır ki bu imparatorluğun torunları, onları o duruma yükselten İslâm dinini inkâra yelteniyorlar, dinimizi çağ dışı kabul ediyorlar.

Kuran-ı Kerim'i çağ dışı kabul edenlerin kendileri çağ dışı oldular farkında değiller. Halbuki Allah Tealâ onları ahirette rezil-i rüsvay edecek.

Bugün Müslümana düşen nedir? Onu koydukları makamda, vali de hâkim de komutan da yapmasalar yine de İslami ilimleri okumaktır. Hatta onu temizlik işçisi bile yapmasalar yine de İslâmi ilimleri okumalıdır. Peygamber ﷺ Efendimiz ne buyuruyor:

« اَلْعُلَمَآءُ وَرَثَةُ الْاَنْبِيَآء »

"Âlimler peygamberlerin varisleridir." Peygamber varisi olmaktan daha büyük ne olabilir?

Bu ilme çok dikkat edelim. Bizi yaratan rabbimiz bizi aç bırakmaz. Melek tabiatlı insanların kıblesi Sidretül Müntehâ-dır, Abdül Butûn'ların kıblesi sofradır, ondan sonra heladır. Biz açtan ölsek de, susuzluktan ölsek de, dışarda kalsak da Kur'an-dan ayrılmayız, Allah'ın izniyle söylüyoruz.

Dünyevî ilimleri okudular, uhrevî ilimler ne olacak? Para getirmiyor diye Kur'an'a bakmıyorlar. Dertleri Nemrut, Karun gibi dünyalıktı, onu da yaşadılar, ahirette onlara pay yok.

Ahirette halleri ne olacak? Kur'an okumayan delidir. Onlar delirdiyse biz delirmeyelim. Kur'an'a bakmayan, Kur'an'ı bileni öne koymayan delidir, bu iş çok ince noktadır, delilerle bizim işimiz yok.

Hadis-i şerifte buyurulduğu gibi;

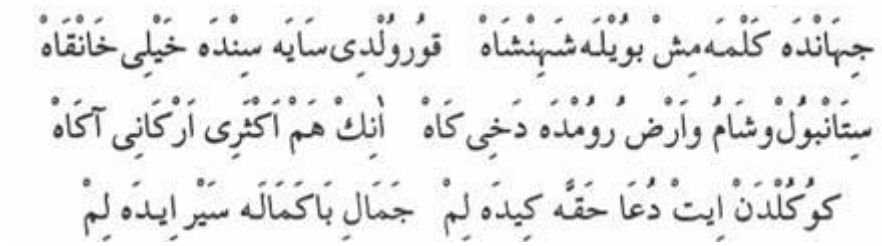
« مَنْ طَلَبَ الْعِلْمَ لِلّٰهِ تَكَفَّلَ اللّٰهُ بِرِزْقِهِ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ »

"Kim Allah için ilim talep ederse Mevla Tealâ onun rızkına ummadığı yerden kefil olur"

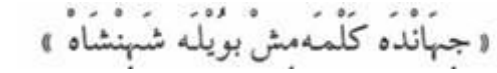
Böyle bir müjdeden sonra rızık endişesini bırakalım. Derdimiz, dinimiz olsun. Bizi yaratanı razı etmek olsun. Her birerlerinizin çuval dolusu maaşı olsa Allah gökten yağdırmasa, yerden bitirmese paranız neye yarar? Mevlâ Tealâ Kur'an-ı Kerim'in hürmetine yağdırıyor.

Geçenlerde tefsirde gördüm. Mevlâ Tealâ iman edenlerin sayesinde iman etmeyenleri helak etmiyor. Zekât verenlerin sayesinde zekât vermeyenleri helak etmiyor. Oruç tutanların sayesinde oruç tutmayanları helak etmiyor. Zikredenlerin sayesinde zikretmeyenleri helak etmiyor. Namaz kılanların sayesinde kılmayanları helak etmiyor.

Beyt 12

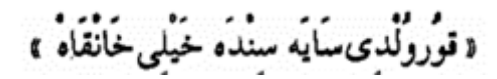

جِهَانْدَه كَلْمَه‌مِشْ بُويْلَه شَهِنْشَاهْ قُورُولْدِى سَايَه سِنْدَه خَيْلِى خَانْقَاهْ
سِتَانْبُولْ وشَامُ وَارْضِ رُومْدَه دَخِى كَاهْ اَنِكْ هَمْ اَكْثَرِى اَرْكَانِى آكَاهْ
كُوكُلْدَنْ اِيتْ دُعَا حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri bu beyitlerinde de Sultan Mecid'den bahsetmeye, onu medh-u sena etmeye devam ediyor. Sultan Mecid ondan tarikat vazifesi almış idi. Onun müntesibi idi. Kabri nur olsun.

« جِهَانْدَه كَلْمَه‌مِشْ بُويْلَه شَهِنْشَاهْ »

"Cihanda gelmemiş böyle şehinşah"

"Cihanda onun gibi kıymetli padişah gelmemiştir." Neden? Zira:

« قُورُولْدِى سَايَه سِنْدَه خَيْلِى خَانْقَاهْ »

"Kuruldu sayesinde hayli hangâh"

"Onun sayesinde birçok tekkeler kurulmuştur."

Sayesinde: Gölgesinde, yani onun himayesinde, **Haylî:** Çok, **Hangâh:** Tekke, yani zikir ve ibadet edilecek yer.

Sultan Mecid hayırlıların hamisi, camilerin hamisi, tekkelerin hamisi, medreselerin hamisi idi. Şimdi nerede böyle insanlar! Yarabbi! Bizlerin başına da lâyık olduktan sonra böyle Müslüman liderler nasip eyle.

« كَمَا تَكونُونَ يُوَلّىٰ عَلَيْكُمْ »

"Nasıl olursanız öyle idare olunursunuz." hadis-i şerifini unutmayalım.

« سِتَانبُولْ وشَامُ وَارْضُ رُومْدَه دَخِي كَاهْ »

"Sitanbul-u Şam-u Erzurum'da dahi gâh"

"İstanbul'da, Şam'da, Erzurum'da, her yerde."

Sitanbul: İstanbul, demektir. Mısrada vezn-i şiir için Sitanbul diyor. Aslında İstanbul idi.

« انِكْ هَمْ اَكْثَرِى اَرْكَانِى آگَاهْ »

"Anın hem ekseri erkânı agâh"

"Onun hükümet adamlarının çoğu da hakikat üzere uyanık kimselerdir."

Erkân: Rükn'ün cemisidir. Temeller, direkler demektir. Hükümet adamlarına denir.
Ekseri: Çoğu, **Agâh:** Hakikat üzere uyanık, demektir.

O hâlde:

« كوُكُلْدَنْ ايتْ دُعَا حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Gönülden et dua Hakk'a gidelim,

Cemâli bâ kemâle seyr idelim."

"O büyük insanlara sadece dilinle değil, gönlünle dua et."

Kur'an-ı Kerim o adamlarla rahat etti. Sultan Fatih Resulullah ﷺ in medhettiği şerefe nail olan adam.

Hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

« لَتُفْتَحَنَّ الْقُسْطَنطِينِيَّةُ فَلَنِعْمَ الْأَمِيرُ أَمِيرُهَا وَلَنِعْمَ الْجَيْشُ ذٰلِكَ الْجَيْشُ »

"Elbette Kostantiniyye (İstanbul) **fetholunacaktır. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan ve o ordu ne güzel ordudur."**

Efendi Babam derdi ki: Fatih Sultan'ın sebebiyle bu kadar tekkeler, camiler, medreseler kuruldu, neler oldu neler.

Ya Rabbi! Sen bütün zamanlarda aynı Allah'sın, o zaman nasılsan şimdide aynısın, o zaman nelere kadirsen şimdi de aynı şeylere kadirsin. Biz lâyık değiliz. Bizleri lâyık eyle ve eski kudretimize kavuştur.

Bir ibarede şöyle gelir:

« بَيْنَ الْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ يَفْعَلُ اللهُ مَا يَشَاءُ »

"**Akşamla yatsı arasında Allah dilediğini yapar."**

Mevlâ Tealâ öyle kudret sahibidir ki, dilerse kısa bir müddet içerisinde bu kâinatı 10 defa yıkar ve yeniden yapar. Ona güvenelim, daima ondan isteyelim.

Allah-u Tealâ bunları bana sizin bereketinizle söyletiyor. Cemaatte bereket vardır.

« يَدُ اللهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ »

"Allah'ın kudret eli cemaat üzerindedir."

Ama siz kendinize toz kadar kıymet vermeyin sakın, ben sizi medhederim o başka.

Beyt 13

اَدِرنَه دَه خُصُوصَا كَثْرَتْ عِصْمَتْ ، ،كِه سُلْطَانْ جَامِعِنْدَه دِرْ اِقَامَتْ

دُعَاىِ پَادِشَاهْلَه اِسْتِقَامَتْ ، اِيدَرْ لَيْل نَهَارْ يُوقْ اَصْلَا غفْلَتْ

تَوَجُّهْ اُوزْرَيمْ حَقَّه كِيدَه لِم ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدِلَمْ

Osmanlı imparatorluğu zamanında Edirne mühim şehirlerden bir tanesi idi. İslâm büyükleri ve padişahları orada ikamet ederlerdi. Risale-i Kudsiye'nin sahibi İsmet Efendi Baba *(Kuddise Sirruhu)* aslında Yanya'lı idi. Yanya Yunanistan'dadır.

Oradan Mekke'ye gitti. Orada Abdullah Mekkî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine intisab etti. Onun tarafından yetiştirildi ve şeyh oldu. Şeyhi tarafından Edirne'ye gönderildi. Sonra İstanbul'daki müridleri onu İstanbul'a almak istediler.

O da Koca Mustafa Paşa'ya geldi. Orada iken de kendi adı ile anılan tekkeyi aldı ve vakfetti. Sonra buyurdu ki tekkeyi buldunuz ama şeyhi kaybedeceksiniz. Böylece

öleceğine işaret etmişti. Bunları anlatmakla Risale-i Kudsiyye sahibi Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sirruhu)* Hazretlerini biraz tanımış olduk.

اَدِرنَه دَه خُصُوصَا كَمْتَرْ عِصْمَتْ ،

"Edirne'de hususa kemter İsmet"

"Ziyade noksan olan İsmet *(Kuddise Sirruhu)* bahusus Edirne vilâyetinde vazife görüyor."

Bakınız İsmet Efendi Baba kendisini ziyade noksan olarak vasıflandırıyor. Fakat biz kendimize noksan diyemiyoruz niçin? Noksan olduğumuzdan. O tam olduğu için noksan diyor kendine. Allah'dan ﷻ başka herkes aslında noksandır. Kendimize güvenecek hiçbir şeyimiz yok. Ancak Allah'a güvenmemiz lâzımdır.

،كِه سُلْطَانْ جَامِعِنْدَه دِرْ اِقَامَتْ

"Ki sultan camiindedir ikamet"

"Sultan camiinde ikamet ediyordu, duruyordu."

İkamet: Durmak.

دُعَايِ پَادِشَاهْلَه اِسْتِقَامَتْ ، اِيدَرْ لَيْل نَهَارْ يُوقْ اَصْلَا غفْلَتْ

"Duayı padişahla istikamet,

Eder leyl-ü nehar yok asla gaflet"

"Gece gündüz padişaha dua etmeye devam ediyordu.

Bundan da asla gaflet etmezdi."

İstikamet: Doğrulukla, **Leyl**: Gece, **Nehar:** Gündüz, **Gaflet:** Unutmak.

تَوَجُّهْ اُوزْرَيِمْ حَقَّه كِيدَه لِم ، جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرايدَه لِمْ

"Teveccüh üzreyim Hakk'a gidelim.

Cemal-i ba kemâle seyridelim."

Teveccüh üzreyim: Ona Teveccüh ediyorum. Ona kalbimle yönelmişim. Teveccüh, bir gönül muamelesidir.

Yani İsmet Efendi *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri Abdülmecid Hana bütün kalbiyle yönelmiştir. Çünkü İslâm devletinin başında devamlı böyle bir kimsenin olmasını istemektedir. Eğer hakiki bir Müslüman idareci olmaz ise dindar insanlar rahat edemez

وَالَّذِينَ كَفَرُواْ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاء بَعْضٍ إِلاَّ تَفْعَلُوهُ تَكُن فِتْنَةٌ فِي الأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿الأنفال/73﴾

"Kâfirler de birbirlerinin yardımcılarıdır. Eğer siz emredildiğiniz gibi yardımlaşmazsanız, yeryüzünde bir fitne (islâm zafiyeti) **ve büyük bir fesad** (küfür hakimiyeti**) oIur."***(Enfal Suresi:73)*

Bu ayeti bilmeli. Eğer Müslümanlar birbirleriyle yardımlaşmazsa yeryüzünde fitne olur, yani İslamiyet zayıflar fesad-ı kebir olur küffar kuvvetleşir.

Bir farz, bir sünnet, bir edep terkedilse, bir kadın çarşafını çıkarsa, bir erkek sakal bırakmasa, bir şahıs namazını terk etse, oruç tutulmazsa, zekât verilmezse yani şeriatın emirlerinden bir tanesi dahi yapılmazsa İslâm zayıflar, küfür kuvvetleşir.

Kâfirler kâfir oldukları hâlde birbirlerini tutarlar. Müslümanlar Müslüman oldukları hâlde birbirlerini tutmasalar olur mu? İslâm kardeşliği olmayınca İslâmiyet zayıflar.

Bu beyitte İsmet Efendi Baba *(Kuddise Sirruhu)* Sultan Mecid'e dua ediyor. Bu padişah da İstanbul'da yatıyor. Bütün Osmanlı Padişahları İslâm'ın onlara verdiği heybet ile bütün kâfirleri korkudan titretiyorlardı.

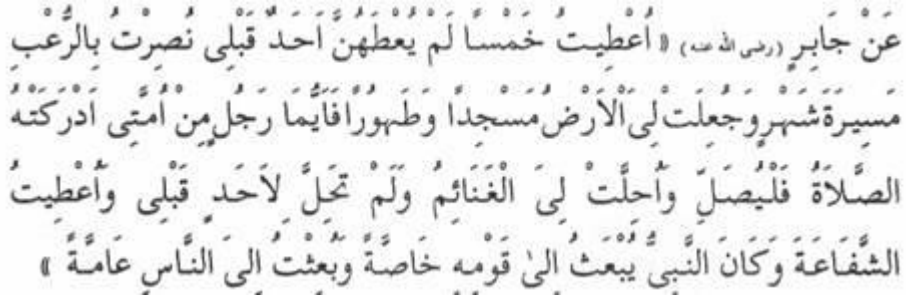
Rum Kayseri tarafından Hz. Ömer'e bir elçi gönderildi. Elçi Medine-i Münevvere'ye geldi. O zamana kadar hiç gelmemişti. Bindiği atın eyeri altından idi. Böyle debdebeli bir yürüyüşle Medine-i Münevvere'ye girdi ve: "Devlet reisiniz nerede?" diye sordu.

Padişahların sarayı gibi bir saray arıyordu. Bir nene karşısına çıktı "beni takip et seni padişahımıza götüreyim" dedi ve hurma ağacının altında yatan Hz. Ömer'in yanına getirdi.

Elçi: Hz. Ömer'i gördüğünde titremeye başladı ve kendi kendine "Ben nereye elçi olarak gönderildi isem, Padişah gibi azamet sahibi oluyordum, bu şahıs uykuda bense ondan korkuyorum." dedi.

"İşte maneviyat bambaşka bir şeydir onun karşısında durulamaz." Hazreti Ömer uyandı ve ona İslam'ı tebliğ etti, sonunda elçi Müslüman oldu.

Bizim ismimiz şeriatçı olduğu gibi kendimizde tam şeriatçı olsaydık iş tamam idi. Amma tam değiliz Allah-u Tealâ tam etsin. Zira Mevlâ Tealâ şeriatı tam manâsı ile yaşayan kimsenin arkasındadır. Nitekim Rasulullah *(Salİallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizin şu hadis-i şerifi bu manâya işaret eder;

عَنْ جَابِرٍ (رضي الله عنه) « أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ
مَسِيرَةَ شَهْرٍ وَجُعِلَتْ لِيَ الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا فَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكَتْهُ
الصَّلَاةُ فَلْيُصَلِّ وَأُحِلَّتْ لِيَ الْغَنَائِمُ وَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي وَأُعْطِيتُ
الشَّفَاعَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَى قَوْمِهِ خَاصَّةً وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ عَامَّةً »

Cabir *(Radıyallahu Anh)* den rivayetle Resulullah ﷺ şöyle buyurdu:

"Benden önce kimseye verilmemiş olan beş şey bana verildi:

1. Bir aylık mesafeden (benden) **korkulmak suretiyle yardım olundum,**

2. Yeryüzü bana mescid ve temizlik vasıtası kılındı. Ümmetimden kime namaz (vakti) **ulaşırsa** (orada) **namaz kılsın.**

3. Ganimet benden önce kimseye helâl olmamışken bana helâl kılındı.

4. Bana, şefaat (etme yetkisi) **verildi.**

5. Peygamberler hasseten yalnız kendi kavmine gönderildi. Ben ise, bütün insanlara gönderildim"

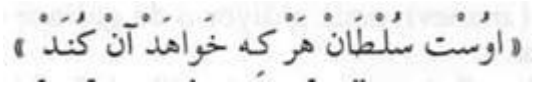
(Zübdetül Buhari, Hadis no:131)

Hadis-i Şerifte geçen: اعطيت ne kelimedir? İf'al babından mazinin meçhulü nefsi mütekelim vahdedir. اعطيت ise malûmudur. İşte sarf ve nahiv kitaplarını okumasaydınız bunu bilemezdiniz. Bir aylık mesafe uzaklığında bulunan düşmanlar onun ismini duyduklarında korkarlardı. Koca dünya onun için mescid ve temizlik vasıtası kılındı.

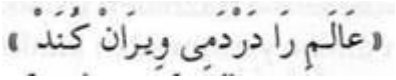
Halbuki evvelki ümmetlerin namazları ancak mescidde kılındığında kabul olunurdu. Efendimiz ﷺ ve onun ümmeti olma hasebi ile de bizler namaz vakti girdiğinde yolculuk veya başka bir sebepten dolayı mescide gidemiyorsak bulunduğumuz yerde kılarız.

Şu da var ki cemaatle namaz kılmak sünnet-i müekkededir. Farz diyenler de vardır. Yeryüzünün temizlik vasıtası olması ise, su bulunmadığı zaman toprakla teyemmüm yapılmasıdır.

Evvelki Peygamberler harp sonucunda ele geçen ganimet mallarını bir yere yığarlar sonra gökten bir ateş inip onları yakardı. Eğer sezdirilmeden çalınma olayı olursa çalınan ganimet bulunup diğerleri arasına konulmadığı müddetçe ateş inmezdi. Bizlere ise ganimet malı helâl kılındı. Allah-u Tealâ dilediğini yapar.

"Sultan odur her ne isterse olur"

"Alemi bir anda viran eder"

Allah-u Tealâ bütün âlem-i bir anda viran eder kimsenin bir şey demeye hakkı yoktur.

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلاًّ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلاَّ مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَى نَفْسِهِ مِن قَبْلِ أَن تُنَزَّلَ التَّوْرَاةُ...

"Tevrat indirilmeden önce (Yakub'un nefsine haram kıldığından başka) **yiyeceklerin hepsi İsrailoğullarına helâl idi."** *(Ali İmran Suresi:93'den)*

Ayet-i celilede buyrulduğu üzere Beni İsrail'e bütün yiyecekler helal iken Mevlâ Tealâ'nın çizmiş olduğu şer-i hududu aşmaları sebebiyle birçok yiyecekler haram kılındı. Allah-u Tealâ helâl olanı haram, haram olanı helâl yapabilir. Efendimizin peygamber olarak gönderilmesiyle o haram kılınan yiyeceklerin çoğu tekrar helal kılınmıştır.

Ahirette şefaat etme hakkı, Efendimiz ﷺ ile başlayacaktır. Bir de Peygamberimiz bütün insanlara gönderilmiştir. Bu sayılan beş şey varislerine göre de aynıdır. Zira talebe hocasına göredir. Lâkin hakkı ile onun varisi olmak şartı ile.

Yavuz Sultan Selim'e mânâda Efendimiz ﷺ zuhur etti ve **"Bu beldeleri feth et"** diye emir buyurdu. O da bu emre binâen o beldeleri feth etti. O eski kuvvetimiz nerede? ﴿الحج/40﴾ وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ . . . **"Muhakkak ki Allah dinine yardım edene yardım edecek** (zafer verecek**) tir. Şüphe yok ki Allah çok kuvvetlidir, herşeye galibdir."** *(Hac Suresi: 40'dan)*

Bu padişahlar Allah-u Tealâ'nın dinini yaşama ve yaşatma çabalarında bulunmasalardı Mevlâ Tealâ onlara yardım eder miydi? İşte bizler dini mübini İslâm-ı tatbik etmediğimizden mağlûb durumdayız, elimizde bir avuç toprağımız kaldı. O da ha gitti, ha gidecek.

Biz arazi iddiasında değiliz, lâkin bir karış yer düşmana gidince kuvve-i maneviyemiz gidiyor o da gidince dini tatbik etmek zayıflıyor.

Yukarıda zikri geçen ayet-i celileyi Şeyhimiz Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri sık sık okurlardı.

Peki Allah'ın dinine yardım eden kimlerdir ondan sonraki ayet-i celile açıklıyor şöyle ki;

الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿الحج/41﴾

"Onlar, o müminlerdir ki, eğer kendilerini yeryüzünde iktidar mevkiine getirsek namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, (insanlara) **iyiliği emrederler ve fenalıktan da alıkoyarlar. Bütün işlerin sonu (**kıyamette) **Allah'a dönecektir."** *(Hac Suresi: 41)*

Ma'ruf şeriatta doğru görülmüş, bilinen, münker; şeriatta kötü görülmüş bilinmeyen (bidat, haram) şeylerdir. Meselâ; nâ mahreme bakmak, şarkı dinlemek şeriatta yoktur.

Efendimiz ﷺ buyururlar ki;

« لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحِرَّ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَازِفَ »

"Elbet ümmetimden birçok kavimler gelecek ki zinayı, ipek giymeyi, şarabı, çalgıları helâl sayacaklar." İşte bunların hepsi münker şeylerdir.

İnsan kabre defnedildiğinde, soru sormak üzere iki melek gelir ki bunlara "Münker-Nekir" denilir. Nekir; hiç tanınmayan demektir "Münker" de aynı manayı ifade eder. Bu melekler yüzleri siyah gözleri yeşil yani hiç görülmemiş bir şekilde olduklarından böyle isimlendirilmişlerdir.

Anlatıldığına göre Hazret-i Ömer defnedildikten sonra, Münker-Nekir denilen melekler hiç görülmemiş bir şekil ile gelip (من ربك؟ **Rabbin kim?**) diye sordular. O da onlara nereden geliyorsunuz diye sorduğunda: "Şu kadar uzak mesafeden" dediler,

Bunun üzerine onları tuttu ve: "Siz o kadar uzak mesafeden geliyorsunuz rabbinizin kim olduğunu unutmuyorsunuz da ben şuradan şuraya gelmekle mi rabbimi unutacağım?" dedi. Melekler: "Bizi bırak gidelim dediler."

O da: "Muhammed ümmetine bana geldiğiniz gibi şiddet ile gelmeyeceğinize söz verin bırakayım" dedi. Bunun üzerine melekler söz verdiler ve gittiler.

Yukarıda zikri geçen ayet-i celilede dört sıfat geçti; "namaz kılmak, zekât vermek, emr-i bil maruf nehy-i anil münker yapmak" bunlar ile vasıflanmak Allah Tealâ'nın dinine yardımdır.

Efendi Babam Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyururdu; "Oğlum Mahmud! Din-i Mübin-i İslam'ın devam ve bekası emri bil maruf nehyi anil münker'e, inkırazı (yok olması) ise emribil maruf nehy-i anil münkeri terk etmeğe bağlıdır."

Şöyle bir beyit vardır:

« اذَا كَانَ الْوَادِى خَالِياً يَكُونُ الثَّعْلَبُ فِيهَا وَالِياً »

"Vadi boş kalınca, tilki orada vali olur"

Eğer doğru olur, doğru hareket edersek Allah-u Tealâ bize yardım eder.

Beyt 14

جِهَانْ دُورْدُقْجَه وَارْاُولْسُونْ اُوسُلْطَنْ ، بِزْاَدْنَى دَاعِسِى الْسُونْ فَدَا جَانْ

خُدَا مَنصُورُو مُضَفَّرْ اِيدَه هَرْآنْ ، شَرِيعَتْلَه طَرِيقَتْلَه بُولَه شَانْ

هَمَانْ مَنْصُورْ اُولَه حَقَّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدِلَمْ

Ne kadar güzel dualar edilmiş hem de nazımla. Bu kabiliyet de bir Allah vergisidir. Her şey Mevlâ'dandır. O öyle bir Allah'tır ki esteizübillah: لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ البَصِيرُ. . .

{ ﴿الشورى/11﴾ **"Onun misli** (ona benzer) **hiçbir şey yoktur. Ancak O'dur ziyade işiten ve gören."** *(Şura Suresi:11)*

Mevlâ Tealâ: **"Onun gibi hiçbir şey yoktur"** demekle ne demiş oldu? Demiş oldu ki benim gibi diri yok, bilen yok, işiten yok, gören yok, dileyen yok, gücü yeten yok, yaratan yok, konuşan yok. Bu 8 sıfat içerisinde en açık Sem' ve Basar sıfatları olduğu için: "Ancak işiten ve gören O'dur." buyurdu.

Bu bilgiler Mektubattandır.

جِهَانْ دُورْدُقْجَه وَارْاُولْسُونْ اُوسُلْطَنْ ،

"Cihan durdukça var olsun o sultan."

"Bu dünya var oldukça o sultan yaşasın."

Demek Abdulmecid Han Hazretleri ne büyük bir padişah ki bu Allah dostunun teveccühünü kazanmış kendisine bunca dualar edilmiş.

بِزْاَدْنَى دَاعِسِى الْسُونْ فَدَا جَانْ

"Biz edna dâisi olsun feda can."

"Biz onun en aşağı duacısıyız. Bizim canımız ona feda olsun." Ne kadar tevazu ediyor mübarek.

Edna dâîsi: Edna (en aşağı) duacısı, demektir.

خُدَا مَنصُورُو مُضَفَّرْ اِيدَه هَرْآنْ ،

"Hüda mensur ve muzaffer ede her an"

"Mevlâ Tealâ onu yardım olunmuş ve zafer bulmuş etsin." Yani Allah ona yardımcı olsun ve zafere mazhar etsin.

Muzaffer: Zafer bulan, demektir.

شَرِيعَتْلَه طَرِيقَتْلَه بُولَه شَانْ

"Şeriatla tarikatla bula şan"

Şan: Şöhret, demektir.

"Şeriatla tarikatla şan şöhret bulsun."

İsmet Garibullah *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri sultan Abdulmecid Han'a ne kadar güzel dua ediyor değil mi?

هَمَانْ مَنْصُورْ اُولَه حَقَّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

"Hemen mensur ola Hakk'a gidelim.

Cemali ba kemale seyr idelim"

"O büyük sultan hemen yardım olunmuşlardan olsun."

Kur'an-ı Kerim ile amel eden, işlerinde Şeyhülislam'dan fetva alan bu sultanlar hakikaten Allah'in ﷻ bu âlemde bulunan gölgeleridirler.

Beyt 15

وَزِيرُ عَسْكَرِينْ حَقْ اِيدَه مَنْصُورْ ، دَخِي اَرْكَانِنِى حَقْ اِيدَه مَعْمُورْ

اِيدَه اَعْدَامِزِى تَارُ و مَارُ وَ مَقْهُورْ ، اُولَه وُزْ جُمْلَه تَا شَادُ و مَسْرُورْ

خُدَا مَسْرُورْ اِيدَه حَقَّه كِيدَهِلِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدِلَمْ

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Abdulmecid Han'a yaptığı dualar bu beyitlerde de devam ediyor;

وَزِيرُ عَسْكَرِينْ حَقْ اِيدَه مَنْصُورْ ،

"Vezir-ü askerin hak ide mensur"

"Padişahın hem vezirini hem askerini Allah yardıma mazhar etsin."

Mensur: Yardım olunmuş. **Vezir:** Padişahın yardımcısına denir. Bugün bakan, mebus diyorlar.

دَخِي اَرْكَانِنِى حَقْ اِيدَه مَعْمُورْ

"Dahi erkânını hak ide mamur."

Mamur: Uzun ömürlü, **Erkân:** Rükn'ün cemisidir. Direkler, bir devleti ayakta tutan ana unsurlar demektir.

Allah o padişahın devletini ayakta tutan bütün yardımcılarını mamur etsin (şenlendirsin).

اِيدَه اَعْدَامِزِى تَارُ و مَارُ وَ مَقْهُورْ ،

"İde âdâmızı tar-ü mar-u makhur."

"O padişah düşmanlarımızı tarumar (dağınık) ve kahrolunmuş (çok üzüntülü) etsin."

A'damızı: Düşmanlarımızı, **Tar-u Mar:** Darmadağın, **Makhûr:** Kahrolunmuş,

اُولَه وُزْ جُمْلَه تَا شَادُ و مَسْرُورْ

"Ola vuz cümlemiz ta şâdu mesrur"

"Düşmanları kahrettiği zaman cümlemiz neşeli ve sevinçli olalım."

Olavuz: Olalım, **Şâd:** Sevinçli, demektir

خُدَا مَسْرُورْ اِيدَه حَقَّه كِيدَهِلِمْ ،جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِاِيدَه لِمْ

"Hûda mesrur ide Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

"Cenab-ı Hak bizleri mesrur (sevinçli, bahtiyar) kılsın." Bunlar Allah tarafından ilham edilen dualardır.

Mesrur: Sururlu, demektir.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Abdulmecid hana dua etmesinin sebeplerinden biri de İslâm düşmanlarının çok olmasındandır. İslam'ın öyle kuvvetli ve çok düşmanı vardı ki bir an önce bu dinin yok olmasını istiyorlardı. Sultan Abdulmecid Han ise bu dine yan dahi baktırmıyordu.

Bu âlem başı boş mu zannediliyor? Bu âlemin sahibi var. Bizi gördüren işittiren, konuşturan, hareket ettiren, düşündüren, akıl erdiren hep O'dur.

Yediklerimizi, içtiklerimizi veren O'dur. Böyle bir Rabbimiz varken İslam'ı istememek olur mu? İstemezsen Allah sana yardım etmez. Sen Allah'a yardım edersen Allah'da sana yardım eder.

İnsanlara asıl gerekli olan ahiret hayatıdır. Dünya gereği kadar lâzımdır. Bugün birçok kişiler dine yardım etmiyorlar.

Onlara: "Siz ahirette dirilmeğe inanmıyor musunuz?" diye sormalı. Orada da yemekler, içmekler, barınacak yerler lâzım. Oradakiler burada kazanılıyor.

« وَلَوْ كَانَتِ الدُّنْيَا تَدُومُ لِوَاحِدٍ لَكَانَ رَسُولُ اللهِ فِيهَا مُخَلَّدًا »

"Eğer dünya bir kişiye devam eder olsaydı elbette Resulullah dünyada ebedi kalır, alınmazdı."

Bazıları dünya işlerinde birbirlerine yardım ediyorlar ahiret işlerinde yardım etmiyorlar. Bu yanlıştır. Din, Allah-u Tealâ ile kul ve kullar arasındaki münasebetleri tanzim eden ilâhî nizamdır.

İman ve amel mevzuu olarak insanlara teklif olunmuştur. Bu da ahirette anlaşılacak. Dünyada ibadet suretinde olduğu için hakikati anlaşılmıyor.

Meselâ: سبحان الله Dünyada tenzih manâsında, harf ve savt (ses) suretindedir, ama ahirette ağaç olacak. Diğer ibadetlerde bunun gibidir. Ahirete gidince bazıları çok geri gelmek isteyecekler amma mümkün olmayacak.

Şu ayet-i kerimede buyuruluyor ki:

وَلَوْ تَرَى إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُو رُؤُوسِهِمْ عِندَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿السجدة/12﴾

"(Ey Resulüm, kıyamette) **müşrikleri, Rablerinin huzurunda başlarını eğerek: "-Ey Rabbimiz! Bize va'd ettiğini gördük, peygamberlerin doğruluğunu işittik ve kabul ettik. Şimdi bizi** (dünyaya) **geri çevir, salih bir amel işleyelim. Çünkü** (inkâr ettiklerimizin, doğru olduğuna tamamen ve) **yâkinen inandık" derlerken bir görsen!"** *(Secde Suresi:12)*

Bakınız ayetleri duyuyorsunuz. Dönmek istiyorlar. Çünkü dünyadan ahirete hazırlıksız gittiler. Ahirette evleri, giyecekleri, yiyecekleri, içecekleri yok. Yiyecekleri cehennemde yananların kan ve irinleri, eritilmiş bakırlar, tunçlar. Onlar da bağırsaklarını paramparça edecek.

Mevlâ Tealâ buyuruyor:

كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاء حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءهُمْ ﴿محمد/15﴾

"Hiç bunlar, o ateşte ebedi kalan ve kaynar bir sudan içirilip de bağırsaklarını parçalayan kimselere benzer mi?" *(Kıtal Suresi: 15'den)*

Ne dersiniz kardeşlerim! Bir şey diyemiyorsunuz değil mi? Aman hazırlıklı olalım. Dünyada ne hayır yapacaksanız onu ahirette bulacaksınız. Göndermezseniz bulamazsınız. Yemeksiz, içeceksiz, ışıksız durulabilir mi?

Ahirette pişmanlık faide etmez.

Bakın ne buyruluyor:

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ وَجَاءكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن نَّصِيرٍ ﴿فاطر/37﴾

- O kâfirler cehennemde şöyle derler: "**- Ey Rabbimiz! Bizleri çıkar,** (dünyada şirk gibi) **yapageldiklerimizden başka salih bir amel yapalım"** (Allah onlara şöyle buyurur):

"- Size düşünecek kimsenin düşüneceği kadar ömür vermedik mi? Hem size peygamber de geldi. O hâlde tadın (ateşin azabını)**!... Çünkü zalimler için (**Allah'ın azabından kurtaracak) **bir yardımcı yoktur."** *(Fatır Suresi:37)*

"Ben yardım etmem, yardım edenlere de müsaade etmem. Benden izinsiz kimse de bir şey yapamaz." demek isteniyor. Allah'ım fazlınla böyle bir hitab duyanlardan etme bizi. Âmin.

Vallahi ne büyük bir nimet içerisindeyiz. Bu dünyada bulunmamız büyük bir fırsattır. İnsan bir nefeste neler kazanabilir, ne günahlar affettirebilir.

Bu dünya sadece yemek yeri değildir. Fazla yesen miden rahatsız olur. Fazla yiyen insan bir anahtar olsa da onunla kapısını açıp içindekileri çıkarsa düşünür, madem yemek öyle iyiydi niye atmak istiyorsun.

Ama cennetin yiyecekleri öyle değil, hiç fazla gelmez. Sıcağı insanı terletmez.

Ya Rabbi! Sen basiret ver, yapılması gerekeni yaptır heves ver bize.

Âmin!..

﴿ سَبَبِ تَأْلِيفِ رِسَالَـةِ وَتَسْمِيـَهِ سِنِى بَـيَانْ اِيـدَرْ ﴾

(Bu bölüm) **Risale** (-i Kudsiye) **nin, yazılma sebebini ve isimlendirilmesini beyan eder.**

Beyt 16

سَنَه بِيكْ اِيكِى يُزْ يَتْمِشْ بِرْ اِيدِى ، مُحَرَّمْدَنْ دَخِي كُونْ اُونْبِرْ اِيدِى

بُودُرْ غَالِبْ اُو كُونْلَرْدنْ بِرِى اِيدِى ، كِيجَه اِيدِى كُوكْلده دَرْدْ بِرْ اِيدِى

دِيدِيلَرْ كَلْ عَزِيزْ حَقَه كِيدَه لِمْ ، جَمَال بَا كَمَالَهْ سَيْر اِيدَلِمْ

Yarabbel Alemin! Hepimiz sana sığındık kendimizi sana emanet ediyoruz. İmanımızı, amellerimizi, namusumuzu şerefimizi sen muhafaza eyle, sen daimî, baki ve muhafızsın.

Neden söylüyorum bunları çünkü insanlar kaymak için bahane arıyorlar. En ufak bir fırsatta islâmdan hemen taviz veriyorlar. İnsanlar, ölümlerine çok var zannediyorlar.

Halbuki ölüm aniden geliveriyor. Yani insan demiyor ki belki de ölümüme çok az kalmıştır, aman kaymayayım. Kimi çarşafını çıkarır, kimi şalvarı cübbeyi çıkarır. Biraz buna sabretsek ölüm bizi iyi bulacak.

Şu ayet-i kerime de buyruluyor ki; ﴿آل عمران/102﴾ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ … **"Sakın ölmeyin ancak Müslümanlar olarak ölün."** *(Ali İmran suresi:102)*

Risale-i Kudsiyyedeki beytimize başlayalım:

سَنَه بِيكْ اِيكِى يُزْ يَتْمِشْ بِرْ اِيدِى ،

"Sene bin iki yüz yetmiş bir idi." "Bin ikiyüz yetmiş bir senesi idi." Bu hicrî tarihtir. Hicrî tarihin başlangıcı Peygamber Efendimiz ﷺ in Mekke'den Medine'ye hicret etmesi olarak alınmıştır. Şu hâlde bu eserin yazılmaya başlanmasına kadar, Efendimizin Mekke'den Medine'ye hicret ettiği günden 1271 sene geçmiş.

مُحَرَّمْدَنْ دَخِي كُونْ اُونْبِرْ اِيدِى

"Muharremden dahi gün onbir idi"

"Muharrem ayının da onbirinci günü idi."

Muharrem hicrî ayların birincisi olup ilk günü Müslümanların yılbaşısıdır. Hicri günün hürmetine bir tavuk dahi kesmezler. Amma Hazreti İsa'nın doğumuyla başlandığı söylenilen milâdî yılbaşında dünya ayağa kalkar.

Bir peygamberin doğum günü günah işleyerek kutlanır ve bunun aleyhine konuşana karşı çıkarlar. Sağmalcılarda bir kerre vaaz ettiğimde bir polis gelerek: "Sen yılbaşının aleyhine konuşuyormuşsun öyle mi?" diye sordu. Ben de: "Konuşsam ne olur siz Hıristiyan mısınız?" dedim. O da: "Sormayın, neyiz belli değil" dedi.

بُودُرْ غَالِبْ اُو كُونْلَرْدنْ بِرِى اِيدِى ،

"Budur galib o günlerden biri idi"

"Kuvvetli olan zannıma göre Muharremin onbiri idi. Evet o günlerden biri idi."

كِيجَه اِيدى كُوكْلْده دَرْدْ بِرْ اِيدِى

"Gece idi gönülde dert bir idi"

"Gece idi kalpde yalnız Mevlâ derdi vardı." Bu hâlde mukaraba ederken bir zuhurat oldu. Bu zuhurutta manevi bir heyet geldi.

دِيدِيلَرْ كَلْ عَزِيزْ حَقَه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيرْاِيدَه لِمْ

"Dediler gel aziz Hakk'a gidelim,

Cemali ba kemale seyr idelim"

Gözle görülen âlemlerin dışında başka âlemlerde vardır. Melekler âlemi gibi cinler âlemi gibi. Bugün insanların çoğu bunu inkâr ediyorlar. Çoğu da bilmiyorlar. Hatta velilerin gösterdikleri kerametlere zuhuratlara dahi inanmayanlar var.

Bir profesör hanım cinlerin varlığına inanmıyormuş. Talebelerine: "Çocuklar, melek, cin diye bir şey yok onlara inanmayın." diyormuş.

Cinler kadına musallat olmuş hem de çok açık bir şekilde görünmüşler. Onlara hiçbir şey yapamamış.

Kadın çok âciz kalınca müftülere hocalara müracaat etmek mecburiyetinde kalmış. Okuna okuna bu hanım üzerinden cinler gitmiş.

O zaman cinlerin varlığına inanmış tabii. Cenab-ı Hak dünyada suç işleyenlere cezasını hemen verir, ancak azap vermekte acele etmiyor. Esteizübillâh:

وَلاَ تَحْسَبَنَّ اللّهَ غَافِلاً عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الأَبصَارُ ﴿إبراهيم/42﴾ مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لاَ يَرْتَدُّ إِلَيهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاء ﴿إبراهيم/43﴾

"Ve Allah (-u Tealây) **ı zalimlerin yapar oldukları şeylerden asla gafil sanma. Onları, kendisinde gözlerin yerlerinde karar edemeyeceği bir gün için tehir eder. Öyle ki onları yukarıya dikerek koşarlar. Gözleri kendine dönüp bakamaz ve yürekleri ise bomboş kesilmiş bulunur."** *(İbrahim Suresi:42- 43)*

İşte Allah cezaları öyle bir güne tehir eder. Allah her suç işleyenin cezasını dünyada hemen verseydi bütün insanlardan başka diğer canlılar bile kalmazdı.

Cinler o kadını perişan ettiler. Ahirette de Allah'ın emriyle melekler ona azap verecekler. "Sen vardın da biz yoktuk öyle mi?" diye. İstersen ana! diye bağır; istersen baba! diye bağır faide etmeyecek.

Rabbimiz şöyle buyuruyor:

فَأَعْرِضْ عَن مَّن تَوَلَّى عَن ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿النجم/29﴾ ذَلِكَ مَبْلَغُهُم مِّنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى ﴿النجم/30﴾

"Artık sen, bizim zikrimizden yüz çevirenden ve dünya hayatından başkasını dilemeyen kimselerden iraz et." "İşte onların ilimden erebildikleri budur. Şüphe yok ki Rabbin o yolundan sapıtan kimseyi en ziyâde bilendir ve O, hidâyete eren kimseyi de en ziyâde bilendir" *(Necm Suresi: 29-30)*

O müşriklerin bilgilerinin son derecesi ancak dünya hayatını bilip ahiret hayatını inkâr etmekten ibarettir.

Dünya hayatı çok kısadır. Bunun sonu vardır, ahiretin ise yoktur. Sonu olanla sonu olmayan mukayese edilemez. Allah ﷻ insanı bu dünyada imtihan ediyor.

Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin oğlu Halid ağabeyi de mezara koyduk kayıp mı oldu? Yok mu oldu. Hayır. Halit Ağabey, daha Önceden vefat etmiş olan hanımı için derdi ki: "Şükife Hanım gelip beni gece kaldırıyor. Benimle konuşuyor." İnsan ölünce yok olmuş olsa gelip kaldırır mı, seslenir mi? Yani yok oldu bilmeyelim.

İnsan ölünce bedenini teşkil eden su, hava, toprak, ateş latifeleri, yerdeki su hava toprak ateşe karışır. Ruhlarda dünyadaki durumuna göre ya illiyyîn, ya da siccîne gider.

Yarabbi! Bizim imanlarımızı, amellerimizi muhafaza eyle. Ahirette yüzümüzü ak eyle. Bizi rızai şerifine eriştir.

Beyt 17

ظُهُورْ اِيتْدِى اُودَمْ سِرّمْدَه بِرْ نُورْ ، كُورَنْلَرْ ظَنْ اِيدَرْدِى نَفْخَهِ صُورْ

كِه اِجْمَالِ اُزْرَه اِظْهَارْ أَيْلَه بِر نُورْ ، دِيدِيلَرْ بَعْضِ عَاشِقْ اُولَه پُرْ نُورْ

بُو نُورْدَنْ حِصّه الْ حَقَّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَلِمْ

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bu derste de Risale-i Kudsiyyeyi te'lif etmesinin sebebini anlatmaya devam ediyor.

ظُهُورْ اِيتْدِى اُودَمْ سِرّمْدَه بِرْ نُورْ

"Zuhur etti o dem sırrımda bir nur"

"(Muharremin 11. gecesi) Lâtife-i Sırrımda bir nur zuhur etti." Bu öyle ani ve dehşetli idi ki,

O dem: O zaman, demektir.

كُورَنْلَرْ ظَنْ اِيدَرْدِى نَفْخَهِ صُورْ

"Görenler zan iderdi nefha-i sûr"

"Görenler İsrafil *(Aleyhisselâm)* in kâinatın yıkılması için sura üfürdüğünü zannederlerdi." Yani sanki kıyamet kopmuştu.

كِه اِجْمَالِ اُزْرَه اِظْهَارْ أَيْلَه بِر نُورْ

"Ki icmal üzre İzhar eyle bir nur"

"Bana gelen manevi heyet dediler ki kısaca bir nur izhar eyle (açıkla)."

İcmal: Kısa, demektir.

دِيدِيلَرْ بَعْضِ عَاشِقْ اُولَه پُرْ نُورْ

"Dediler bazı âşık ola pür nur."

"Allah'ı seven aşık kullar, senin icmal üzere izhar ettiğin bu nurdan hisselensin, kalpleri nur ile dolsun."

بُو نُورْدَنْ حِصّه الْ حَقَّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِبَا كَمَالَه سَيرِايدَه لِمْ

"Bu nurdan hisse al Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Tarikat derslerine çalışmakla bu nurdan faydalanılır.

Bu Rîsale-i Kudsiyye manevi bir emirle yazılmıştır onun için çok kıymetlidir.

Sultan Fatih'in Hocası Molla Hüsrev *(Rahimehulllah)* Mirkatül Vusul isimli kitabını yazdığında Resulullah ﷺ i rüyasında gördü. Resulullah ﷺ ona: "Yazmış olduğun o kitabı biraz daha genişlet ki talebe istifade etsin, anlaşılması kolay olsun." buyurdu.

Bunun üzerine Molla Hüsrev de bu manevi işaretle Mirkatül Vusul'ü şerh eden Mirâtül Usul isimli eserini yazdı. Biraz zordur. Mevlâ anlaşılmasını ihsan etsin.

« اِنَّهُ يَسِيرٌ عَلىٰ مَنْ يَسَّرَهُ اللّٰهُ »

"Muhakkak o Allah'ın kolay ettiklerine kolaydır "

Biz şimdi ne kadar şükretsek azdır. Bizim için neler neler düşünülmüş. Allah ﷻ ın manevi olarak heyet göndermesi, kitabı yazma emrini vermesi kim içindir? bizim menfaatimiz içindir, anlamamız içindir.

Allah'ın üzerimizde olan nimetleri sayısızdır. Mevlâ Tealâ buyuruyor ki;

. . وَاذْكُرُواْ نِعْمَةَ اللّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاء فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنتُمْ عَلَىَ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا . . . .

"Allah'ın üzerinizde olan nimetini düşünün ki, (cahiliyyet devrinde) **birbirinize düşmanlar iken O, sizin kalpleriniz arasında ülfet** (yakınlık ve sıcaklık) **meydana getirdi ve onun nimeti sayesinde** (din) **kardeşler** (i) **oldunuz. Hem siz ateşten bir çukurun tam kenarında bulunuyordunuz da Allah,** (İslâmiyet sebebiyle) **o ateşe düşmekten sizi kurtardı."** *(Ali İmran Suresi:103'den)*

Şunu unutmayın; ne insanlar var ki, cehenneme odundurlar. Ya bizde öyle olsaydık! Sonun ne olacağını Allah bilir ama Mevlâ'nın yardımı ile bir necat (kurtuluş) yolunda olduğumuz görülüyor.

Rabbimizin bu nimetini unutmayalım.

Böyle düşünürsek çok faideli olur. Allah'ın Kur'an nimeti olmasaydı dünya akrep yuvası olurdu. Ahirette cehennem ateşinin tutuşturucusu olacaktık? Hastada olsak, zayıfta olsak değil mi ki bu yoldayız şükretmeliyiz. Oturup gazetelerle, televizyonlarla, videolarla teselli olmaktan Allah bizi korusun.

Beyt 18

دِيدِيلَرْ بِرْ اَثَرْ يَازْ عَاشِقَانَ ، اُولَه فَيْضُ وَ مَحَبَّتْ سَالِكَانَه

هَمْ اُولْسُونْ يادِكَارِنْ عَارِفَانَه ، اُقُوَيَانْ دَرْدِ حَقْ اِلَه بُو يَانَه

بُو دَرْد اِلَه عَزِيزْ حَقّه كِيدَ ه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدِلِمْ

دِيدِيلَرْ بِرْ اَثَرْ يَازْ عَاشِقَانَ

"Dediler bir eser yaz âşıkane."

"Manevi bir heyet bana dedi ki Allah'a âşık olanlara bir kitap yaz."

Âşıkane: Aşıklara, demektir.

اُولَه فَيْضُ وَ مَحَبَّتْ سَالِكَانَه

"Ola feyz-u muhabbet salikâne."

"O kitap saliklere (Allah yolcularına) feyiz ve muhabbet olsun."

Salikân: Salikler, Allah yolcuları, demektir.

Feyz: Allah'dan kulun kalbine akan sevgidir. Feyiz muhabbetle tefsir edildi.

Aradaki و harfi: Atf-ı tefsirdir.

Cenab-ı Hak'ın sevgisi akıyor. Risale-i Kudsiyye insanın kalbine feyzin akmasına oluk olsun.

هَمْ اُولْسُونْ يادِكَارِنْ عَارِفَانَه

"Hem olsun yadigârın arifane"

"Arif olanlara da armağan olsun."

Yadigâr: Armağan, hatırlama sebebi, **Arifan:** Arifler, **Yad:** Hatırlama, demektir.

اُقُوَيَانْ دَرْدِ حَقْ اِلَه بُو يَانَه

"Okuyan derd-i Hak ile boyana"

"Bu kitabı okuyanlar Allah derdi ile boyansın içi dışı hep nur olsun."

Derd-i Hak: Hak Tealâ Hazretlerinin derdi.

بُو دَرْد اِلَه عَزِيزْ حَقّه كِيدَ ه لِمْ ، جَمَال بَا كَمَالَه سَيْرِاديدَه لِمْ

"Bu derd ile aziz Hakk'a gidelim, Cemaliba Kemale seyr idelim.

Allah Tealâ Hazretleri bu iyiliği dostları vasıtasıyla İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine yaptırdı.

Mevlâ yardım etmezse kazanacağını kazanamazsın, bileceğini bilemezsin. İyiliğin her zerresini Mevlâ'dan bilelim. Ve Mevlâ'yı unutmayalım. O bizi unutmuyor.

Mevlâ Tealâ Hazretleri şöyle buyuruyor:

. . . وَأَحْسِن كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿القصص/77﴾ **"Allah sana ihsan ettiği gibi, sen de ihsan et. Yeryüzünde fesad arama; çünkü Allah fesad çıkaranları sevmez."** *(Kasas Suresi: 77'den)*

Beyt 19

دِيدِيلَرْ تُرْكِي اُولْسُونْ هَمْ لِسَانِى ، دَخِى بِرْ وَزْنْ اِيلَه اُولْسُونْ بَيَانِى

دِيدِمْ بَنْ يَانْيَه وِى قِيلْدِمْ فِغَانِى ، چُو بِيلْمَمْ شِعْرِايلَه اَفْصَحْ لِسَانِى

قَبَالْقَلَه كَرَكْ حَقّه كِيدَه لِمْ ، جَمَال بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَلِمْ

دِيدِيلَرْ تُرْكِي اُولْسُونْ هَمْ لِسَانِى

"Dediler Türkî olsun hem lisanı."

"(İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine gelen manevi heyet) dediler ki: Aşıklara yazacağın eserin lisanı Türkçe olsun,"

دَخِى بِرْ وَزْنْ اِيلَه اُولْسُونْ بَيَانِى

"Dahi bir vezn ile olsun beyanı."

"Hem de onun beyanı açıklaması vezn ile olsun."

Vezin: Nazmın veya kelimenin belli kalıplarına denir. Nazmın ahenk ölçüsüdür. Vezinsiz olan düz yazılara nesir yazı denir.

دِيدِمْ بَنْ يَانْيَه وِى قِيلْدِمْ فِغَانِى

"Dedim ben Yanyevî kıldım figanı."

"O zaman ben Yanya'lıyım diye feryad ettim."

چُو بِيلْمَمْ شِعْرِايلَه اَفْصَحْ لِسَانِى

"Çü bilmem şiir ile efsah lisanı,"

"Çünkü benim lisanım fasih değil, şiir yazmasını da bilmiyorum." O zaman dediler ki;

قَبَالِقْلَه كَرَكْ حَقَّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِايدَه لِمْ

"Kabalıkla gerek Hakk'a gidelim,

Cemali bâ kemale seyr idelim."

Bazı işlerde kabalık iyidir, caizdir. Bazı işlerde de kabalık iyi değildir. Mısra'daki kabalığın manası şudur; çok iyi konuşup yazmasan da edebiyat yapmasan da olur. Eğer istenilen mana ifâde edilmişse kâfidir.

Amma rabıta gibi şeylerde kabalık olmaz.

Beyt 20

مُرَا دْ اَنْجَقْ مُرَادُ اللهْ دِيدِيلَرْ ، خَطَادَنْ حِفْظْ اِيدَرْ اَللهْ دِيدِيلَرْ

دِيدِمْ بِيلْمَه مْ دَخِى اِمْلَا دِيدِيلَرْ ، مُرَادْ مَعْنَى دَكِلْ اَلْفَظْ دِيدِيلَرْ

ظُهُورَه تَابِعْ اُلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدِلَمْ

Es-Seyyid Muhammed Mustafa İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri mânevi heyete lisanının fasih olmadığını, şiir yazmasını bilmediğini söyleyince onlarda:

مُرَا دْ اَنْجَقْ مُرَادُ اللهْ دِيدِيلَرْ

"Murad ancak muradullah dediler."

"Arzu edilen, istenilen ancak Allah'ın murad etmesidir. (Bu bizim değil Allah'ın emridir, yazılmasını Allah istiyor) " dediler.

خَطَادَنْ حِفْظْ اِيدَرْ اَللهْ دِيدِيلَرْ

"Hatadan hıfz eder Allah dediler"

"(Bu Allah'ın dilemesiyle olduğu için) O, seni hatadan korur, dediler."

Hıfz eder: Korur, demektir,

دِیدِمْ بِیلْمَه مْ دَخِی اِمْلَا دِیدِیلَرْ ،

"Didim bilmem dahi imlâ, didiler."

"Ben yazı kurallarını dahi bilmiyorum, dedim."

İmlâ: Kaidelerine uygun şekilde yazı yazmak.

Onlar da dediler ki:

مُرَادْ مَعْنَی دِگِلْ اَلْفَظْ دِیدِیلَرْ

"Murad manâ, değil elfaz dediler."

"Burada murad edilen mânâdır, lafızlar önemli değildir."

(Eşya kelimesi de elfazı açıklamaktadır) manâsı anlaşılsın yeter.

ظُهُورَه تَابِعْ اُلْ حَقَّه کِیدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِایدَه لِمْ

Zuhura tabi ol Hakk'a gidelim Cemali ba kemale seyr idelim.

Demek bu Risale-i Kudsiyye Büyük Şeyh Efendinin kendi düşüncesi ile değil, manevi bir emirledir. Onun için çok kıymetli olmuştur. Mısraların arasına Arapça ve Farsça kelimelerin katılması okurken ondan zevk almayı daha da artırıyor. Manası insana daha tatlı geliyor.

Risale-i Kudsiyyedeki başka bir beyitte şöyle deniyor:

Bu ilmin şeyhidir Mevlâyı Mevlâ. Bu vehbidir değildir kesbi asla.

Allah'tan büyük yoktur. Öyle ise onun kitabından da büyük yoktur. Öyle olunca onun kitabını bilen okuyup onunla amel edenden de büyük yoktur. Bunda bütün ehli hakikat müttefiktir. Bunu kabul etmeyen bizim dinimizden değildir.

Bir askere, herhangi bir kimse: "Kalk" dese ona emretmiş demektir. Bir onbaşı böyle: "Kalk" dese bu da emirdir. Bir yüzbaşı dese emirdir. Bir binbaşı dese emirdir. Bir devlet reisi dese gene emirdir,

Soruyorum sizlere, bu emirlerin hepsi aynı seviyede midir? Hayır. Peki Mevlâ'dan büyük âmir var mıdır? Hayır. Öyleyse O'nun emrinden daha büyük emir yoktur.

İslâm büyükleri Allah Tealâ Hazretlerinin emirlerini büyük küçük diye ayırmamış hepsinde hassasiyet göstermişlerdir.

Beyt 21

قَمُو اِخْوَانْلَرَه اِجْمَالْ بِر حُجَّتْ ، اُولَه هَمْ اُوقُويَانَه فَيْضِ رَحْمَتْ

اُولَه سَالِكْلَرَه فَيْضُ و مَحَبَّتْ ، كِيدَه تَشْوِيشْ بُولَه تَشْوِيقُ ورَغْبَتْ

بُورَحْمَتْدَنْ اُوقُو حَقَّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَلَمْ

Manevi bir heyet Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* dan bir kitap yazmasını istediler. Dediler ki:

قَمُو اِخْوَانْلَرَه اِجْمَالْ بِر حُجَّتْ

"Kamu ihvanlara icmal bir huccet."

"Bütün ihvanlara kısa bir delîl"

Huccet: Delil, demektir.

اُولَه هَمْ اُوقُويَانَه فَيْضِ رَحْمَتْ

"Ola hem okuyana feyz-ü rahmet."

"Bu kitabı kim okursa ona feyz ve rahmet olsun."

Darlandığınız, feyziniz kaçtığı vakit bu Risale-i Kudsiyeyi okursanız feyz gelir ve darlığınız gider. Kısa bir delil ama iş görüyor. Kısa olduğu için insanı yormuyor ama delil olduğu için uzun gibi faideli.

« خَيْرُ الْكَلَامِ مَا قَلَّ وَدَلَّ »

"Kelâmın en hayırlısı az olup çoğa delâlet edendir." Allah cemaata göre söyletiyor.

اُولَه سَالِكْلَرَه فَيْضُ و مَحَبَّتْ

"Ola saliklere feyz-ü muhabbet."

"Allah yolcularına feyz ve muhabbet olsun."

كِيدَه تَشْوِيشْ بُولَه تَشْوِيقْ ورَغْبتْ

"Gide teşviş bula teşvik-u rağbet."

"Vesveseler gitsin. Bu kitabı okuyan teşvik ve rağbet bulsun."

Teşviş: Vesvese, **Teşvik:** Heves, **Rağbet:** Meyl, demektir.

Bunu okuyunca insanın içindeki vesveseler gider. İnsanda vesvese olunca dersini yapmakta zorlanır, namazı kılmakta, tesbih çekmekte zorlanır, hatta yaşamasında dahi zorlanır.

İşte bu vesveseler giderilince teşvik (heves) ve rağbet (meyl) bulur. Daha önce ders yapmaktan kaçan salik Risale-i Kudsiyeyi okuyunca heveslenir. Nasıl yapacağım diye endişelenirken artık şevkle yapmağa başlar.

بُورَحْمَتْدَنْ اُوقُو حَقّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَاله سَيْرِايدِلَمْ

"Bu rahmetten oku Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Bir hikmetli kelâm insanı ayıltıyor.

Bir gün bir genç geldi. Bu zamanın zikir zamanı değil cihad zamanı olduğu üzerinde durdu. Bende ona Enfal Suresinin şu ayetini okudum:. . . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُواْ وَاذْكُرُواْ اللّهَ كَثِيرًا
"Ey Müminler! Bir düşman topluluğu ile karşılaştığınız zaman, sebat edin ve Allah'ı çok zikredin." *(Enfal Suresi: 45)*

Yolunuza devam edin. Öldürülürüz diye kaçmayın.

Enfal Suresi 15. ayette de şöyle buyuruluyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُواْ زَحْفاً فَلاَ تُوَلُّوهُمُ الأَدْبَارَ ﴿الأنفال/15﴾

"Ey Müminler! Toplu olarak kâfirlerle karşılaştığınız zaman onlara arkalarınızı çevirmeyin, kaçmayın."

وَمَن يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلاَّ مُتَحَرِّفاً لِّقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزاً إِلَى فِئَةٍ فَقَدْ بَاء بِغَضَبٍ مِّنَ اللّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿الأنفال/16﴾

"Kim böyle bir harp gününde kâfirlere arka çevirip kaçarsa ancak tekrar düşmana atılmak için kendini kaçar gibi göstererek aldatmak veya başka birliğe katılıp savaşmak için olursa müstesna. Muhakkak ki o (kaçan) **Allah'ın gazabına uğramıştır. Onun yeri cehennemdir, ne kötü varış yeridir."** *(Enfal Suresi:16)*

Cenab-ı Hak bu ayet-i kerimelerde harp esnasında düşman karşısında sebat etmenin ehemmiyetini beyan buyuruyor.

"Düşman topluluğuyla karşılaştığınızda sebat edin." emrinden sonra da:

﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿الأنفال/45﴾

"Allah'ı çok zikredin ki, felaha kavuşanlardan olasınız."buyuruyor.

Bu ayetleri okuduktan sonra o gence: "Bak Cenab-ı Hak harp esnasında bile zikri bırakmamamızı ancak zikrullaha devamla felaha kavuşabileceğimizi bize bildirdi." dedim. O da bana hak verdi.

Bugünde harp içindeyiz. Nasıl mı? Şöyle ki; Ehl-i sünnet ve-l cemaatın dışında bütün ehli kıble hepsi bizimle kavga ediyor. Peki ne yapacağız? Daha çok derslerimize çalışacağız. Teheccüd namazı, İşrak namazı, Kuşluk namazı, Evvabin namazı, kısaca bütün nafile namazlara devam edeceğiz.

Biliyorsunuz bir istiğna hâli vardır. Yani insanın kendisini ihtiyaçsız görmesi hâli. Tarikatımızın büyükleri bu hâlden çok korkarlar ve Allah'a sığınırlardı. Bizlerde bunun için iki rekât istiane namazı kılalım. Gece olsa daha iyi olur.

Şeriatı ve tarikatı tam yaşayalım. Heves bakımından, rıza üzere çalışma bakımından bunların artması için Allah'tan yardım isteyelim.

Allah'ın açmayacağı bir şey yok. Namazlarımıza devam edelim. Çünkü Allah hevesini aldı mı kendi kendine mağlub olursun. Kıbrıs çıkartmasında gemiden çıkan vuruluyor, çıkan vuruluyordu. O zaman bölüğün başındaki kumandan dedi ki:

Eskiden atalarımız: **"Allah Allah"** diyerek savaşırlardı.

Sizde öyle söyleyin. Onlarda gemiden: **"Allah Allah"** diyerek çıktılar.

Anlattıklarına göre mermiler başlarının üzerinden mayıs yağmuru gibi yağıyor fakat onlara isabet etmiyordu. Neyin hüneridir bu? Zikrullahın. Düşmanın önünde Allah'ı çok zikretmelidir. Zikrullahı görüyorsunuz değil mi?

Resulullah ﷺ buyuruyor ki:

« مَثَلُ الَّذِى يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِى لاَ يَذْكُرُ كَمَثَلِ الْحَىِّ وَالْمَيِّتِ ».

"Size Rabbisini zikredenle, zikretmeyenin misalini vereyim.

Rabbisini zikreden diri, zikretmeyen ölüdür."

Bu hadis-i şerif Buharî'dir. Bundan daha büyük delil olur mu? Yani zikrullahı bırakmayalım, işler zorlaştıkça çoğaltalım. Siz iyi insanlar arasında olduğunuz için kaymıyorsunuz. Onların arasında kalmak ne güzeldir!

Evlerinize gittiğinizde, oradakileri de iyilerden yapmaya çalışmanız çok güzeldir. Fakat bunu yapamıyor, ana-babalarınızın yanında kalıyorsanız, onlar, çevreniz, akrabanız sizinle uğraşıyorsa sizde yalnızsanız bir santim dahi geri gitmemeye bakınız.

Size bizim köyün yakınlarında bulunan ırmağın ortasındaki kara kayadan bahsetmiştim. Nereden yuvarlanmışsa yuvarlanmış ırmağın ortasında duruyor. Sular onu yuvarlamak için geliyor, ona çarpıyor, ancak onu yerinden oynatamıyor, suyun kendisi yarılıp sağından, solundan gidiyor.

İşte su o kayayı nasıl yuvarlayamıyorsa bize de fitne selleri, yoldan çıkarma selleri çarpsın ama yuvarlayamasın, yanımızdan geçip gitsin. Böyle olursak bu işi başarırız. Yoksa kendimiz gideriz.

Okuduğumuz Enfal Suresinin 45. ayeti kerimesini unutmayın, ezberleyin. Buhari olan hadis-i şerifi de onun yanına koyun, hazır sermayedir.

Hangi şeyi ezber yapıyorsanız o size birikmiş mal oluyor. Ondan sonra gelen ayet-i kerimede de ne duyuruluyor?

وَأَطِيعُواْ اللّهَ وَرَسُولَهُ وَلاَ تَنَازَعُواْ فَتَفْشَلُواْ وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُواْ إِنَّ اللّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿الأنفال/46﴾

"Allah'a ve Resulüne itaat edin. Birbirinizle çekişmeyin. Sonra içinize korku düşer ve kuvvetiniz elden gider. Birde sabırlı olun. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir."*(Enfal Suresi:46)*

İnsanları gücendirecek şekilde yaşamamalıyız. Birbirimize tam dayanmalıyız, hanımlar hanımlara, erkekler erkeklere. Birlik sayesinde Allah bize acır. Müslümanlar benim Allahımın kuludur, O'nun emrini yerine getiriyor diye onları sever ve sayarsak Allah da bizi sever. Bir hadis-i Kudsi'de buyuruluyor ki:

« وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ »

"Benim uğrumda benim rızam için birbirlerini sevenleri benim de sevmem vacip oldu."

Rabbim o ahlâkı hepimize fazl-u keremiyle nasip eylesin, Âmin!

Beyt 22

اَكَزْ چه بَعْضِ اَسْبَابْ اُولْدِى عِلّتْ ،اِنَابَه رَبطَه هَمْ غَيْرِى ذِلّتْ ،

كَمَالِيلَه بَيَاشْدَه عِنَايَتْ ، كَرَمْلَرْ هَمْ اِيدُوبْ اُولْ رَبّ عِزّتْ ،

عَزِيزْ قِيلْ رَابِطَه حَقَه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدِلَمْ

Burada Risale-i Kudsiye'nin niçin yazıldığı ve isminin nasıl konulduğu açıklanmaktadır:

اَكَرْ چِه بَعْضِ اَسْبَابْ اُولْدِى عِلّتْ

"Eğerçi bazı esbab oldu ıllet."

"Her ne kadar bazı sebepler Risale-i Kudsiye'nin yazılması için sebep oldu ise "

Esbab: Sebeb kelimesinin cemisidir. Sebebler, demektir. **İllet:** Sebep manasındadır.

Mısrada; yalnızca: **"Oldu"** kelimesi Türkçedir.

اِنَابَه رَبطَه هَمْ غَيْرِى ذِلّتْ،

"İnabe, rabıta hem gayri zillet."

"(Risale-i Kudsiye): İnabeyi, rabıtayı ve Mevlâ'ya karşı diğer tevazu yollarını anlatmak için yazılmıştır " Daha başka sebepler varsa da asıl sebep bunlardır.

İnabe: Mevlâ'ya dönmek, **Gayrî:** Başkası, demektir. **Zillet:** Zelillik yani Allah-u Tealâ'ya karşı yalvarmayı ve boyun eğmeyi öğretmek.

Risale-i Kudsiye ilimdir, siz de o ilmin oluğu, arkı olun. İlimler sizden aksın başkalarına ulaşsın. Daha öncekilerden bize geldiği gibi. Şirk ve fitnenin oluğu olmayalım.

كَمَالِيلَه بَيَانْدَه عِنَايَتْ

"Kemaliyle beyanında inayet."

"(Aziz olan Allah), rabıtanın ve inabenin beyanında çok yardımlar ve ikramlar etmiştir." Böylece de Risale-i Kudsiye yazılmıştır.

Kemaliyle: Tamamiyle, **inayet:** Yardım, demektir.

كَرَمْلَرْ هَمْ اِيدُوبْ اُولْ رَبّ عِزّتْ ،

"Keremler hem edip ol Rabbi izzet."

"İzzet sahibi olan Rabb Tealâ iyilikler ederek "

Keremler: iyilikler, demektir.

عَزِيزْ قِيلْ رَابِطَه حَقَه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَه سيْرايده لِمْ

"Aziz kıl rabıta Hakk'a gidelim,

Cemali ba kemale seyridelim."

Aziz evladım Rabıta et. Bütün bunların anlaşılması kolay olmuyor. Ama kim çalışırsa, yavaş yavaş manalarını kavramaya başlar. Herkim çalışır, âkibet alışır.

Rabıta, acemi insanlar için en büyük kolaylıktır. Acemi bir kimseye: **"Allah'a murakaba yap."** dense mutlaka Cenab-ı Hakk'ı bir şeye benzetmeye kalkar.

Fakat rabıta vasıtasıyla Mevlâ'dan kalbe bir nur ihsan olunur. O nur kalpte yerleşir. Sanki kalpte nurdan bir göz olur. İşte bu göz Mevlâ'ya bakmaz mı? Bakar.

Rabıta çok iş görür, rabıtayı bırakmamalıdır, bu iş rabıta ile yürür. Bir merceği güneşe tuttuğunuz vakit güneşi merkeze toplar. O aldığı ışınlarla tahtayı yakıyor.

Nereden alıyor ışınları, güneşten. Başka ışıkların sıcaklıkları onun yanında zayıf kalır. Rabıta edilen ayna, o mercek gibidir.

Bir ayet-i kerimede şöyle buyuruluyor:. . .115/البقرة﴿ إِنَّ اللّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ **"Muhakkak Allah genişlik sahibi ve bilicidir."** *(Bakara Suresi: 115'den)* Mevlâ'nın genişliği bizim bildiğimiz genişlik değildir. Az önce bahsettiğimiz nur olunca kalp genişler ve çok tesirler olur. O nur olursa Mevlâ bize Cemalini gösterir.

Bakın rabıta ne büyük bir şey. Resulullah ﷺ in Sevban isminde bir kölesi vardı. Bir gün Resulullah ﷺ in huzuruna geldi. Yüzünün rengi kaçmıştı. Ve bitkin bir hâli vardı.

Resulullah Efendimiz: **"Neyin var? Ey Sevban"** diye sordu.

Sevban buna cevaben: "Ne hastalığım ne ağrım var. Hiçbir şeyim yok. Ey Allah'ın Resulü ancak seni görmediğim zamanlar benim sana karşı olan aşkım artıyor. Şiddetle bir yalnızlık duyuyorum. Sonra ahireti hatırlıyorum ve orada seni göremeyeceğimden korkuyorum.

Çünkü sen Cennette diğer Peygamberlerle beraber yüksek makamlarda bulunacaksın. Ben Cennete girsem bile senin derecenden aşağı derecede bulunacağım için seni orada göremeyeceğimden korkuyorum Ya Resulallah!" dedi. Bunun üzerine şu ayet-i celile nazil oldu:

وَمَن يُطِعِ اللّهَ وَالرَّسُولَ فَأُوْلَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاء وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُوْلَئِكَ رَفِيقًا ﴿النساء/69﴾

"Ve her kim Allah (-u Tealâ) **ya ve Peygambere itaat ederse işte onlar Allah** (-u Tealân) **ın kendilerine inam buyurmuş olduğu Nebiler, Sıddıklar, Şehidler ve Salih zatlar ile beraberdirler. Onlar ise ne güzel refikdirler."** *(Nisa Suresi:69)*

Ayet-i kerimede Allah-u Tealâ'ya ve resulüne itaat edenlerin şu dört sınıfla beraber olacakları bildiriliyor.

1, Peygamberler, 2. Sıddıklar, 3. Şehitler, 4. Salihler. Mevlâ Tealâ'nın en çok ikram ettiği bu dört sınıftır.

İşte rabıta yapmakla bu dört sınıfla beraber olunuyor. Ya Erhamerrâhımîn dünyada ve ahirette bizi bu dört sınıftan ayırma. Âmin!

Abdullah İbn-i Mübarek:

« اِنَّ الْمُحِبَّ لِمَنْ يُحِبُّ مُطِيعٌ »

"Seven sevdiğine itaat eder." der. Sevmek, insanı sevdiği ile beraber eder. Bir hadis-i şerifte Resulullah *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)* buyurmuşlardır ki:

« اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ »

"Seven sevdiğiyle beraberdir." itaattan söz ediliyor bir de sevgiden söz ediliyor. Sevgi olan yerde rabıta da olur. Rabıta da ise beraberlik vardır. Bu beraberlik iki kişinin cisimlerinin beraberliği değil kalplerin beraberliğidir.

Efendi Babam derdi: "Kalp nerede ise sen orada mutebersin." Yani sen kalbin bulunduğu yerde sayılırsın. O ki kalbin Resulullah'da sen de onunlasın. O ki kalbin şeyhindedir sen de onunlasın. İnsanın kalbi şeyhi ile ise kendisi nerede olursa olsun o hep onunla beraberdir,

Sevban *(Radıyallahu Anh)* neden korkuyor. Resulullah *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)* den uzak kalmaktan. Önemli olan itaat. Nerede itaat var, orada sevgi var, nerede sevgi var, orada beraberlik var.

Bazıları itaatta zorlanır. Zorla itaat edilirse ne olur. Zorla itaat eden ancak borcunu ödemiş olur. O yakınlıklar olmaz, zorla hayır da hayırdır, yapta zorla yap.

Bir Müslümana zorla namaz kıldırsan, o kabuldür. Bir kâfire zorla namaz kıldırsan o kabul değildir. Zorla sevgi ise sonra kolaylığa sebep olur.

Beyt 23

چُوبِرْ قَاچْ حَالْ سَبَبْ اُولْدِی رِسَالَه، ظُهُورَه كَلْدِی كَلْمَيَانْ خَيَالَه

خُصُوصَا رَابِطَه اَصْلِى وِصَالَه ، اُولُوبدُرْ رُكْنِ اَعْظَمْ جُمْلَه حَالَه

بُو تَشوِيشْدَنْ كَچُوبْ حَقّه كِيدَه لِمْ ، جَمَال بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَلَمْ

چُوبِرْ قَاچْ حَالْ سَبَبْ اُولْدِى رِسَالَه،

"Çü birkaç hâl sebep oldu Risale."

"Çünkü Risale-i Kudsiyye'nin meydana gelmesine birkaç hâl sebep oldu"

ظُهُورَه كَلْدِى كَلْمَيَانْ خَيَالَه

"Zuhura geldi gelmeyen hayale."

"Hayale gelmeyen, zuhura geldi."

Burada anlamamız gereken bir incelik var. Beytimizde: "Zuhura geldi." fiildir. Bunun faili: "Risale" dir. Ayrıca: "Hayale gelmeyen" de ikinci bir faildir. Her ne kadar bir fiilin iki faili olmasa da olur diyenler de var. Bu görüş "Meâni"adlı kitapta geçer.

Enbiya suresinin 3. ayeti kerimesinde de bunun örneği vardır: وَأَسَرُّواْ النَّجْوَى الَّذِينَ...ظَلَمُواْ..."**Ve zulmetmiş olanlar pek gizlice fısıltıda bulunurlar."**

Bu ayeti kerimede:وَأَسَرُّواْ fiil واو اَلنَّجْوَى mefuldür. الَّذِينَ ظَلَمُواْ içinde faildir diyenler olduğu gibi bedeldir diyenler de vardır.

Bu Risale'de böyle acaib hoş şeyler var.

Daha öncede bunun benzerlerini gördük.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)*: "Türkçeyi, fasih bilmiyorum." diye korkuyordu. Mevlâ Tealâ kolayını verdi hayaline gelmeyen ilimler zuhura geldi.

خُصُوصَا رَابِطَه اَصْلِى وِصَالَه

"Hususa rabıta aslî visale."

"(Risale-i Kudsiye'nin yazılmasına birkaç husus sebep olmuştur).

Özellikle de rabıtadır. O rabıta ki, Mevlâ'ya kavuşmaya asıl sebeptir "

Visal: Vasıl olma, kavuşma ayrılıktan kurtulma manalarına gelir.

Burada **Visale:** "Mevlâ'ya ulaşmaya" demektir.

Hususa: Bâhusus demektir. Bâ: İle manasındadır. **Bâhusus**, özellikle manalarına gelir.

Rabıta aslî: Rabıta kaidesi, demektir. Ayrıca:

اُولُوبدُرْ رُكْنِ اَعْظَمْ جُمْلَه حَالَه

"Olubtur rükn-i azam cümle hâle."

"Rabıta, tarikatta meydana gelen hâllere en büyük temeldir." yani Rabıta temel, zuhur eden hâller de o temel üzerine konulan binadır.

Rükn-i Azam: En büyük temel,

Hâl: Tarikata çalışırken meydana gelen ve gidenler demektir.

بُو تَشوِيشْدَنْ كَچُوبْ حَقّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَاله سَيْرايدَه لِمْ

"Bu teşvişden geçüp Hakk'a gidelim.

Cemali ba kemale seyridelim."

Bu vesveselerden nasıl geçilir? Rabıtaya devamla.

Vesvese lügatta: hışırtı, fısıltı gibi gizli ses demektir. Bu münasebetle gönüllerde hasıl olan gizli sözlere: "Vesvese" denir.

Meselâ: Bir talebemiz medreseye geldiğinde: "Ben ne yiyeceğim, nerede oturacağım, nerede yatacağım." diye düşüncelere dalsa veya bir hanım: "Ya kocam ölürse ben ne yaparım, ona ağır bir hastalık gelirse ben ne ederim." gibi kuruntulara kapılsa bunlar hep vesvesedir.

İşte rabıta bu gibi vesveseleri giderir. Meselâ güneşe bir ayna tutsak güneşin ışınları o aynaya akseder o aynaya başka bir ayna daha tutsak birinci aynadaki güneş ışınları ikinci aynaya da akseder. İkinci aynaya da başka bir ayna tutsak o aynaya da akseder.

İşte kalpler aynı bir ayna gibidir. Sen Allah'ın nurunun aksettiği bir kalbe kendi kalbini çevirirsen o kalbdeki nur da senin kalbine akseder.

İşte kalpler Mevlâ'nın nurunu aksettirirler. O kalp aynası ki Mevlâ'nın nuru oraya geliyor onda artık çeşitli vesveseler kalır mı? Her bir vesvese vahşi bir ormanlıkla, yalnız bir kayalık, siz de onların içeresinde geziyor gibisinizdir.

Amma Mevlâ'nın nuru kalbe parlayınca bütün bu gönüldeki kargaşalıklar yok olup gidiyor. Belki insan bidayette beceremez ama nihayette buna muvaffak olur biiznillâhi tealâ.

Hakk'ın olucak işler

(Olan işlerin hepsi Hakk'ındır).

Boştur gam-u teşvişler

(Öyle ise gamlanmak ve vesveselenmek boştur).

Ol hikmetini işler

(O Mevlâ hikmetini işler).

Mevlâ görelim neyler, Neylerse güzel eyler.

Mevlâ neylerse güzel eyler, niye darlanıyorsun? Bir kimsenin: "Evi yandı, yıkıldı" ya da meselâ: "Kanser oldu." denir. Bütün bunların hepsi Mevlâ Tealâ'dan olunca daha gam çekmek vesveselenmek olur mu?

Mevlâ Tealâ Tevbe suresin 51. ayetinde buyuruyor ki:

قُل لَّن يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

"Deki: Bize Allah (-u Tealâ) **nın yazmış olduğu şeyden başkası isabet etmez. O bizim Mevlâmızdır ve mü'min olanlar artık ancak Allah** (-u Tealâ) **ya tevekkül etsinler."**

Mevlâ mü'min kulunun zararına bir şey yapar mı? yapmaz. Bir anne evlâdının kötülüğünü ister mi? İstemez. Mevlâ bize annemizden de merhametli olduğuna göre, o hiç zarar yapmaz. Kehf suresinde geçen olaylarda Hızır *(Aleyhisselâm)* geminin tahtasını niye koparmıştı? koca gemi kurtulsun diye.

Allah (-u Tealâ) ya tevekkül etmek gerekirken bazı müminler olaylar karşısında bunu beceremiyorlar. Diplomacıların diplomalarına güvenmeleri gibi bir duruma düşüyorlar.

Annemin babası "Tufan" dedem vardı. Sofrada yemekler olduğu halde derdi ki: "Açtan öleceğiz" bunu ona cinler söyletiyordu, kendisi rahatsızdı. Önündeki yemekleri gösterip: "Hadi ye" diyorduk, o halâ: "Açtan Öleceğiz" diyordu.

Hadi o vesveseli idi de böyle söylüyordu ya size bize ne oluyor da Allah'a tevekkül etmiyoruz, Ona güvenmiyoruz, her şeyin hayrımıza olduğunu düşünmüyoruz. Yarabbi! bizlere tam bir tevekkül ver. Şeriat, tarikat, hakikat ahlâkı ver. Âmin.

Efendimiz ﷺ buyuruyor: تخلقوا بأخلاق الله **"Allah'ın ahlakıyla ahlâklanın."**

Terzi Baba'nın şu beyti de buraya uygundur:

"Tarik-ı rabıta asl-ı usûldür,

O dahi bâis-i seyr-i vusuldür.

Sakın terkeyleme o şuğl-u pâki,

Anınla varlığın bulsun helâkî"

Bu beyitleri iyi anlayın: Rabıta yolu temellerin temelidir. O rabıta Mevlâ'ya ulaşma seyrinin sebebidir. (Seyr: Mevlâ'ya yürüyüş, Mevlâ'ya bakış demektir).

Sakın pâk çeşme olan o rabıtayı terketme ki onunla varlık dağları yıkılsın.

Artistlere, mankenlere, apartmanlara ve benzeri şeylere rabıta ediliyor. Bu olur mu? Bir Allah dostuna rabıta et.

Sure-i Fatır da Mevlâ Tealâ buyuruyor ki:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاء وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ

"Ey insanlar! Sizin üzerinize olan Allah'ın nimetini düşünün. Allah'dan başka gökten ve yerden sizi rızıklandıracak halik var mıdır? Hiçbir ilâh yoktur, ancak O vardır. O hâlde nasıl yalana uyduruluyorsunuz." *(Ayet:3)*

Rabbimiz soruyor ve cevabını kendisi buyuruyor. Amerika, Çin, Japonya hiçbiri ne bir yiyecek ne de içecek yapamazlar. Yine de onların peşine gidiyorlar.

Beyt 24

چُوكُرْدُمْ خَيْلِى سَالِكْ اُولْدِى مَهْجُورْ ، دُوشُورْدِى خَطْرَه حَالِى اُولْدِى مَسْتُورْ

چُونْ اُولْ ذَاتْ مُبْتَدِيدِرْ اُولْدِى مَخْطُورْ ، حِجَابْ اُولْدِى بُو بَارْ اِيتْدِى آنِى دُورْ

بُو خَطْرَه دَنْ كَچُوبْ حَقّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَلَمْ

Bir insan kendi başına Müslüman olabilseydi, Allah'ı bilebilseydi cennete kavuşabilseydi, cehennemden kurtulabilseydi, bunca Peygamberler gönderilmezdi, kitablar inzal buyurulmazdı. İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor: "Eğer Peygamberler olmasaydı, biz Allah'ı bilemezdik."

Peygamberler ahirete intikâl ettikten sonra da insanlar onların varisleri olan âlimleri izlemekle Allah-u Tealâ'yı bilir ve öğrenirler. O halde alimleri izlemek ve onlara tabi olmak mecburiyeti vardır. İslâm dini nakil ve tabiiyyet dinidir.

Büyük şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki:

چُوکُرْدُمْ خَیْلِی سَالِكْ اُولْدِی مَهْجُورْ

"Çü gördüm hayli salik oldu mehcûr"

"Çok müridler gördüm, köşede bucakta kalmış terk olunmuş."

Salik: Mürid, **Mehcûr:** Uzakta kalmış, terkolunmuş, kovulmuş, demektir.

Yani bu yolu ve feyzi kaybetmiş. Neden? Rabıtasızlıktan, mürşidini görmediğinden, ona yaklaşmadığından, ona derdini arzetmediğinden tarikatı terk etmiş. Tarikatta onu terk etti tabi.

دُوشُورْدِی خَطْرَه حَالِی اُولْدِی مَسْتُورْ

"Düşürdü hatra, hâli oldu mestur"

"(O müridlerin rabıtasızlıktan sebep) kalplerine vesvese girdi mestur bir hâlde kaldılar."

Hatra: Tehlike, Korku, düşünce, vesvese. **Mestur:** Örtülmüş, demektir.

Güneşli bir günde evin perdesi örtülü bulunduğunda ışıklar içeriye girmez. Bunun gibi rabıta olmadan da kalp mestur (örtülmüş) olur feyiz gelmez.

چُونْ اُولْ ذَاتْ مُبْتَدِیدِرْ اُولْدِی مَخْطُورْ

"Çün ol zat mübtedidir oldu mahtûr."

"Çünkü o zat tarikata yeni girmiş acemi bir kimse olduğundan tehlikeye yakındır."

Mübtedî: Yeni başlamış, acemi mürid,

Mahtûr: Tehlikeye yakın, vesveselenmiş, demektir.

حِجَابْ اُولْدِی بُو بَارْ اِیتْدِی آنِی دُورْ

"Hicab oldu bu bar itdi anı dûr"

"Salikin kalbine gelen vesveseler Mevlâ ile onun arasına perde olur. Bu vesveseler kalbe ağırlık verir insanı yoldan uzak eder."

Bar: Yük, kalp ağırlık, **Dûr:** Uzak, demektir.

Bir kimsenin sırtında meselâ; bir çuval buğday veya arpa bulunsa bu ona ağırlık verir. İşte vesveseler de insanın kalbine öyle ağırlık verir.

بُو خَطْرَه دَنْ كَچُوبْ حَقّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرايدَه لِمْ

"Bu hatradan geçüp Hakk'a gidelim.

Cemal-i ba kemale seyridelim."

"(Rabıtasızlıktan hasıl olan) bu tehlikelerden, bu vesveselerden geçip Hakk'a gidelim"

Risale-i Kudsiyye'nin şu beyiti buraya uygundur:

«آنِكْچُونْ يَازْ دِيدِيلَرْ بُو كِتَابِى كِه سَالِكْ ذَوْق آلُوبْ كِتْسُونْ حِجَابِى»

"Anın çün yaz dediler bu kitabı, Ki salih zevk alup gitsin hicabı." *(Beyt-432)*

Salikler Risale-i Kudsiyye okuyunca feyz alır, perdesi varsa kalkar.

Tarikatta olan insana bazı kere soğukluk, ağırlık, feyizsizlik gelir. Bu Risale'den birkaç beyit okursa veya başkası okur da dinlerse hemen feyizsizlik gider. Bu tarikat işinin yaşanması sohbete bağlıdır.

Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki: طريقت ما صحبتست **"Bizim tarikatımız sohbettir."**

İnsan sohbetle yaşar, sohbetle tetikte durur. Sohbetle mesafeler aşılır. Bu kitabı okuyunca saliklerin perdeleri niçin gider. Bu Risalenin her kelimesi Mevlâ Tealâ'dan ilham edilmiştir. İlham Mevlâ'dan kalbe gelen manadır. Mevlâ'dan gelen mana insanı uyandırmaz mı? Uyandırır.

İlham kime gelir. Allah'ın takdir buyurduğu kullara. Bir hadis-i Kudsi'de:

أوليائي تحت قبابي لا يعرفهم غيري

"Benim veli kullarım kubbelerimin altındadır. Onları benden gayrisi bilmez."

İnsan kapalı bir kutudur. Kimin ne olduğu bilinmez, ancak Allah-u Tealâ Hazretleri bilir. Bakarsın bir kimse çıkar sakallı cübbeli şalvarlı bir kimseyi görünce beğenmez. Halbuki o Allah'ın dostlarından biri olabilir.

Beyt 25

رِسَالَه يَازْ مَغَه بُو اُولْدِى عِلّتْ ، اَكَرْچِه چُوقْ اِيسَه بُودُرْ بِدَايَتْ

دَخِى مَعْنَادَه هَمْ اُولْدِى اشَارَتْ ، بُو خِذْمَتْدَه بُو عِصْمَتْ اُولَه اَلّتْ

بُو كَشْتَرْ لَه اُولُكْ حَقّه كِيدَهِلِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَلِمْ

رِسَالَه يَازْ مَغَه بُو اُولْدِى عِلّتْ

"Risale yazmaya bu oldu illet"

"İşte bu risaleyi yazmaya sebep bu rabıta oldu"

Bu beyitte de bu risalenin yazılmasının sebebinin rabıta olduğu bildirilmektedir. Hem de rabıta Mevlâ'ya ulaşmak için tarikatta kazanılan bütün hâllere sebeptir.

اَكَرْچِه چُوقْ اِيسَه بُودُرْ بِدَايَتْ

"Eğer çi çok ise budur bidayet."

"Her ne kadar sebepleri çok ise de risalenin yazılmasına ilk sebep rabıtadır."

Çi: Hayret ve taaccüp edatı yerine kullanılır.

دَخِى مَعْنَادَه هَمْ اُولْدِى اشَارَتْ

"Dahi manada hem oldu işaret."

"Manada da hem işaret oldu." Nasıl işaret oldu? Şu beyitler onu açıklamıştı:

سَنَه بِيكْ اِيكِى يُزْ يَتْمِشْ بِرْ اِيدِى ، مُحَرَّمْدَنْ دَخِي كُونْ اُونْبِرْ اِيدِى

بُودُرْ غَالِبْ اُو كُونْلَرْدنْ بِرِى اِيدِى ، كِيجَه اِيدِى كُوكْلده دَرْدْ بِرْ اِيدِى

دِيدِيلَرْ كَلْ عَزِيزْ حَقَه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْاِيدَه لِمْ

Sene bin iki yüz yetmiş bir idi, Muharremden dahi gün onbir idi,

Budur galip o günlerden bîri idi, Gece idi gönülde derd bir idi,

Dediler gel aziz Hakk'a gidelim, Cemal-i ba kemale seyridelim.

دِيدِيلَرْ بِرْ اَثَرْ يَازْ عَاشِقَانَ ، اُولَه فَيْضُ وَ مَحَبَّتْ سَالِكَانَه

"Dediler bir eser yaz âşıkane, Ola feyz-u muhabbet sâlikâne."

Risale-i Kudsiyenin manevî işaret ile yazılması çok büyük bir meseledir, onu Mevlâ yazdırdı.

بُو خِذْمَتْدَه بُو عِصْمَتْ اُولَه آلَتْ

"Bu hizmette bu ismet ola âlet."

"Bu hizmete bu İsmet vasıta olsun."

بُو كَمْتَرْ لَه اُولُكْ حَقّه كِيدَهلِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرايدهلِمْ

"Bu kemterle olun Hakk'a gidelim,

Cemal-i ba kemale seyridelim."

كم noksan, تر ziyade demektir. Farsça ism-i tafdil edatıdır. **"Bu ziyade noksanla olun."** demek: **"Bana rabıta edin."** demektir.

Beyt 26

جِهَانَه كَلْدِى بُنْجَه اَكْمَلْ اِنْسَانْ ، نِيجَه بِيكْ جِلْدْ كِتَابْ يَازْدِيلَرْ اَىْ جَانْ

نَه حَاجَتْ غَيْرِى آثَلَرْ بَحْرِ عُمَّانْ ، دِيدِلَرْزَرْ نِشَانْ اُولْمَقْدَه شَايَانْ

بُو بِر بَحْرِ اَسْرَارْ طَالْ حَقّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ ايدِلَمْ

Bildiğiniz gibi Risale-i Kudsiye Mustafa İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* nun eseridir.

Manevi bir emirle yazılmıştır, gelen heyet: "Aşıklara bir eser yaz." deyince o zaman İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu)* diyor ki:

جِهَانَه كَلْدِى بُنْجَه اَكْمَلْ اِنْسَانْ

"Cihana geldi bunca ekmel insan."

"Bu dünyaya nice ekmel (çok olgun) büyük şeyhler, mürşidler geldiler,"

Ekmel: En kâmil, demektir.

نِيجَه بِيكْ جِلْدْ كِتَابْ يَازْدِيلَرْ اَىْ جَانْ

"Nice bin cild kitap yazdılar ey can."

"Ey canım kardeşim onlar binlerce cild kitap yazdılar."

نَه حَاجَتْ غَيْرِى اَنْلَرْ بَحْرِ عُمَّانْ

"Ne hacet gayrı anlar bahri umman,"

"(Risale-i Kudsiye'ye) ne gerek var, onların kitapları umman denizi."

Bahrî Umman: Umman denizi. O zaman manevi heyet:

دِيدِلَرْزَرْ نِشَانْ اُولْمَقْدَه شَايَانْ

"Dediler zer nişan olmakta şayan."

Risale-i Kudsiyye altın nişanında olmaya lâyıktır.

Zer: Altın demektir, **Nişan:** da alâmet, bir hizmetten dolayı verilmiş mükafat demektir.

Risale-i Kudsiyye, mesela altın saplı bir kılıç gibidir. Kılıç çok amma altın saplı kılıç yok. Altın saplı kılıç lâzım. Bu senin yazacağın kitap diğer kitapların yanında altın saplı kılıç gibi olacak, demektir. Kitap çok ama diğer kitapların arasında bu kitap kıymetli olacak.

بُو بِر بَحْرِ اَسْرَارْ طَالْ حَقّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرايدَه لِمْ

"Bu bir bahri esrar dal Hakk'a gidelim.

Cemal-i ba kemale seyr idelim"

"Bu bir sırlar denizidir dal Hakk'a gidelim."

Esrar: Gizli hikmetler ve manalar demektir. Sir Kelimesinin cemisidir.

İşte bu Risale-i Kudsiye böyle yazılmıştır.

Mektûbat, Risale-i Kudsiye, Halidiye, Nefehâtül Üns, Reşahat bunlar bir insanın elinde ve evinde bulunmalıdır. Bunlar bizim meşayıhımızın eserleridir. Diğer meşayıhların kitapları da var ama herkes kendi meşrebinden içmelidir.

Benî İsrail, Tih sahrasında iken kendilerini şiddetli bir susuzluk kaplamıştı.
Musa *(Aleyhisselâm)* dan su istediler. Musa *(Aleyhisselâm)* onlara su vermesi için Allah-u Tealâ'ya dua etti. Bunun üzerine Mevlâ Tealâ buyurdu: فَقُلْنَا اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْناً . . . قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ. . . **"Demiştik; Asan ile taşa vur. Onun üzerine o taştan 12 göze kaynadı, çıktı. Her soy su alacağı kaynağı bildi."** *(Bakara Suresi: 60)*

Ayet-i celilede geçen taş insan başı büyüklüğünde bir taştı.
Musa *(Aleyhisselâm)* Allah-u Tealâ'nın: **"Asan ile taşa vur."** emri üzerine ona vurması ile taşın dört tarafının her birinden üç göze çıktı. Beni israil (Yakub oğulları) 12 kişi olması sebebi ile 12 gözeden her biri bir kabile için ayrı ayrı akış oldu.

Bunda hikmet vardır. Tarikatlar da aslında on ikidir. İşte böylece herkes kendi meşrebinden feyz alır. Bu tarikatlardan birine mensup olan diğerlerini inkâr etmemelidir.

Herkim bir kapıdadır, o her kapıdadır. Herkim ki her kapıdadır, o hiçbir kapıda değildir.

Beyt 27

بَنِمْ اَضْعَفْ بَشَرْ يَارَبّ يَزْدَانْ ، اِشِمْ لَيْلُ ونَهَارْ نِسْيَانْلَه عِصْيَانْ

بِزِى سَهْوُ خَاطَادَنْ صَفْلَه رَحْمَانْ ، سَنِكْدِرْ عِلْمُ و حِكْمَتْ رَبّ سُبْحَانْ

بُو حِكْمَتْدَه دُوشُوبْ حَقّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَلِمْ

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Risale-i Kudsiye'nin yazılmasıyla emrolununca dedi ki:

بَنِمْ اَضْعَفْ بَشَرْ يَارَبّ يَزْدَانْ

"Benim ezaf beşer ya Rabbi Yezdan."

"Ya Rabbi Yezdan ben insanların en zayıfıyım."

Ez'af: En zayıf demektir,

اِشِمْ لَيْلُ ونَهَارْ نِسْيَانْلَه عِصْيَانْ

"İşim leyl-ü nehar nisyanla isyan."

"İşim gece de ve gündüzde unutmak ve isyandır."

Leyl: Gece, **Nehar:** Gündüz, **Nisyan:** Unutmak, demektir.

بِزِی سَهْوُ خَاطَادَنْ صَقْلَه رَحْمَانْ

"Bizi sehv-ü hatadan sakla Rahman,"

"Rahman Tealâ bizi yanlışlık ve hatalardan koru."

Sehv-ü Hata: Yanlışlıklar ve hatalar, **Sehv:** Bir şeyden gaflet etmek, yanılmak, demektir.

Bütün bu anlatılanlar bize derstir. Hemen ben yaparım, ederim dememelidir. Bir işin ancak Mevlâ'nın verdiği kuvvetle onun izni ile olabileceğini düşünüp: "Allah'ım ben bu işimin altından tek başıma çıkamam, bana yardım et, güç kuvvet ver." demek lâzım,

سَنِکْرِزْ عِلْمُ و حِکْمَتْ رَبّ سُبْحَانْ

"Senindir ilm-ü hikmet Rabbi Sübhan."

"Ey noksan sıfatlardan münezzeh olan Rabbim, ilim ve hikmet, senindir" Bana yardım et bu Risale-i yazmayı becereyim.

بُو حِکْمَتْدَه دُوشُوبْ حَقّه کِیدَه لِمْ ، جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْرابِدَلَمْ

"Bu hikmette düşüp Hakk'a gidelim, Cemal-i ba kemale seyrîdelim."

"Yukarıdaki mısrada geçen ilim ve hikmete düşüp Hakk'a gidelim."

Bu Risale-i Kudsiye'yi düşünerek okumak lâzımdır. Anladım zannedilir, ama anlaşılmamış olur. Yani her işte Allah'dan yardım istemeliyiz. Çünkü işleri bize yaptıracak olan ancak O'dur.

Şöyle bir ibare vardır:

« اَنْتَ غَمَامَةُ شَمْسِكَ »

"Sen kendi güneşinin bulutusun."

Güneş insana vuracaktır fakat insanın kendisi bulut olur. Kibirler, gururlar, kendini beğenmeler hep buluttur.

Nisa Suresinde Mevlâ buyuruyor ki: ﴿يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُخَفِّفَ عَنكُمْ وَخُلِقَ الإِنسَانُ ضَعِيفًا ﴿النساء/28﴾

"Allah (-u Tealâ) **sizden** (yükünüzü) **hafifletmek ister ve insan zayıf olarak yaratılmıştır."**

İnsan bütün işleri çekemez insanın yardımcısı, çok büyük olan Allah'tır. İnsan, açlığa, susuzluğa, şehavata belâya ağır işlere fazla dayanamaz.

Beyt 28

عَجَبْ قُدْسِيَّه شَايَانْ اُولْدِى اِسْمِى ، اَنْكْجُونْ بَحْرِ اَسْرَارْ اُولْدِى رَسْمِى

اُولَه نُورْ اُقُيَانْكْ رُوحُ وجِسْمِى، وَ لاَيتْ مَايه سِنْدَنْ اُولَه قِسْمِى

بُو دَرْيَادَه دُوشُوبْ حَقّه كِيدَهلِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدِلَمْ

Bu beyitlerle Risale-i Kudsiye'nin isimlendirilmesini beyan hakkında olan bab bitmiş oluyor.

عَجَبْ قُدْسِيَّه شَايَانْ اُولْدِى اِسْمِى

"Aceb Kudsiyye şayan oldu ismi."

"Hayret edilir ki, bu risaleye, Kudsiyye ismi lâyık görüldü."

Şayan: Münasip, lâyık demektir.

اَنْكْجُونْ بَحْرِ اَسْرَارْ اُولْدِى رَسْمِى

"Anın çün bahr-i esrar oldu resmi."

"Onun için kendisi sırlar denizi oldu. Allah'ın sırlarının deryası oldu."

Bahr-i Esrar: Sırlar denizi, demektir.

اُولَه نُورْ اُقُيَانْكْ رُوحُ وجِسْمِى

"Ola nur okuyanın ruhu cismi."

"Bunu okuyanın ruhu ve cismi, içi ve dışı nur olsun."

وَلَايَتْ مَايَه سِنْدَنْ اُولَه قِسْمِى

"Velayet mayasından ola kısmî."

Kısmî: Kısmeti, demektir.

"Velilik mayasından da ona taksim düşsün."

بُو دَرْيَادَه دُوشُوبْ حَقّه كِيدَهلِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرايدَه لِمْ

"Bu deryada düşüp Hakk'a gidelim,

Cemali ba kemale seyridelim."

Bu derya Risale-i Kudsiye deryasıdır. Cenab-ı Hak cümlemizi bu Risale-i Kudsiyeden ve Mektubat, Halidiye, Reşahat ve Nefehat-ı Üns gibi tasavvufla alâkalı olan kitaplardan müstefid eylesin. Âmin!..

4.BAB

(دَرْ بَيَانِ عَقَائِـدْ فِى حَقِّ سُبْـحَانَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَلاَ مِثَالَ لَهُ)

"Benzeri ve ortağı olmayan Hak Sübhanehü Hazretlerine itikad beyanındadır."

در Farsça bir edattır. Arapçadaki فى edatına mukabil olup Türkçede ki karşılığı: (de - da) dır.

دربيان عقا ئد **"Akaid'in beyanındadır."** Demektir. Kimin hakkında akaid beyanındadır? < فى حَقّ سُبْحَانَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ وَلاَ مِثَالَ لَهُ > **"Benzeri ve ortağı olmayan Hak Sübhanehü Hazretleri hakkında."**

Akaid kelime olarak akide'nin cemisi olup **"Akideler"** demektir. Akide: İnsanın inanması icabeden şeylerin tümüdür. Edille-i şer'iyyeden olan kitap ve sünnetten çıkarılmıştır. Fıkıh ve tasavvuf da gene Edille-i şer'iyye'den çıkarılmıştır.

Mevlâ'ya itikad; evvelâ bilmek sonra inanmakla olur, işte o inanmaya itikad denir. Bu itikadı kimden öğrenmek lâzımdır? Hakkıyla bilenden. Hakkıyla bilen de kimdir? Allah'ın kitabını okuyanlardır.

Yahudi ve Hristiyanlar tembellik ettiler, kitaplarını açıp okumadılar. Bundan sebep de Mevlâ'yı hakkıyla bilemediler. Hak'dan habersiz kötü niyyetli insanlar da onları kolaylıkla dalâlete sürüklediler.

Bugün de Kur'an-ı Kerim'in muhteviyatından habersiz olan insanları şiîler, hariciler, mutezî'le ve bunun gibi ehl-i sünnet ve'l-cemaat mezhebinin dışında olan diğer bir takım fırkalar kendilerine çekerek onlara kendi inançlarını aşılamaktadırlar.

Ama bir kimse ehl-i sünnet ve'l-cemaat'a mensub bir âlimden itikadını tam olarak öğrenmiş olsa bu durumlara düşmez.

Şu hâlde erkek, kadın herkesin şer'î ilimlerden okuması lâzımdır. Akaidi doğru olarak bilmeyen insanlar Allah hakkında suizanda bulunuyorlar, günahları işliyorlar sonra da: "Kaderimiz böyleymiş." diyorlar.

Meselâ bir insan içki içiyorsa Allah mı ﷻ ona zorla içiriyor? Kumar oynuyorsa Mevlâ mı ona zorla oynatıyor? Bir insan bile bunu başka bir insana az bir merhametinden dolayı yapmazken Mevlâ o kadar çok merhametiyle bunu nasıl yapar.

Allah ﷻ da irade-i külliyye, bizde irade-i cüziyye vardır. Allah ﷻ buyuruyor. "**Ey kulum! Benim iradem senin iradene bağlıdır. Sen murad etmeden ben murad etmiyorum.**"

Kul iradesini içki içmeye kullandığında Allah (-u Tealâ) Hazretleri dilerse ona o fiili yaratır. Kul o işte iradesini kullanmasaydı Allah-u Tealâ'da iradesini kullanmayacaktı.

Kulun iradesini kullanmasına kesb denir. Allah-u Tealâ-nın iradesini kullanmasına da halk denir. Efali ihtiyariyeden olan bir fiil bu iki şeyle olur.

Bazen de bir kul kötülüğü istemediği halde meydana gelir. Meselâ bir adamın elini ayağını bağlasalar, zorla ağzına şarap dökseler bu adamın günahı olur mu? olmaz. Bütün bunların biline bilmesi için herkesin dinî ilimlerden okuması lâzımdır.

Bir beyitte der ki:

« شَمِّرْ وَكُنْ فِي أُمُورِ الدِّينِ مُجْتَهِداً وَلَا تَكُنْ مِثْلَ الْعِيرِ قِيدَ فَانْقَادَا »

Manası: **"Kolunu paçanı sıva, din işlerinde müctehid ol.**

Çekilipte çekilmekliği kabul eden deve misali olma."

Eskiden araba, otobüs, kamyon, tren gibi taşıma araçları yoktu. Ticaret eşyaları develerle taşınırdı. Kervanlar vardı. Develer birbiri ardında peş peşe giderlerdi.

Bir defasında bir deve kervanı bir yerden başka bir beldeye giderken develerin üstünde bulunanlar uyuyuvermişler.

En öndeki deve, sahibi tarafından güdülmeyince durmuş, o durunca diğerleri de durmuşlar, develerin yularları sarkmış. En arkadaki devenin yularını bir fare gelip kemirmiş, kervandan onu ayırmış.

Fare yuların kopan kısmına dişini geçirmiş, deveyi çekme ye başlamış. Yuların hafif hareketiyle sahibi tarafından güdüldüğünü zanneden deve farenin peşinden gitmeye başlamış. Sahibi uyandığında bir de görmüş ki devesi bir küçücük farenin peşinde gidiyor.

İşte cahil olan insan da onun gibidir, kim çekerse onun ardından sürüklenir. İnsan, bir masonun mu, yahudinin mi, yahovacının mı, şiînin mi, bidat ehlinin mi kimin peşinden gittiğine bakmalıdır.

Şeyhim, Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: "Cehalet alâ vezni rezalet." derdi.

« تَعَلَّمْ يَا فَتىٰ فَالْجَهْلُ عَارٌ وَلَا يَرْضىٰ بِهَا اِلَّا حِمَارٌ »

"Ey genç ilim öğren ki, cahillikdir âr, Bunu da ancak kabullenir hımar."

Bundan evvelki beyitte müctehid ol deniyordu. Kolu paçayı sıva, din işlerinde müctehid ol ama İmam-ı A'zam'ı geçmeye çalışma. Onu geçmeyi beceremezsin.

Onların ictihadlarını anlayınca müctehid sayılırsın. Yani ayet-i kerimeleri o kadar çok tekrar tekrar oku ki onlar nasıl anladıysa sen de öyle anlamaya çalış.

İmam-ı Muhammed İmam-ı A'zam'a geldi. "Ben okumak istiyorum." dedi. İmam-ı A'zam'da: "Hafız olmadan olmaz." dedi. İmam-ı Muhammed gitti. Bir hafta sonra geldi yine. "Okumak İstiyorum." dedi.

O zaman İmam-ı A'zam "Ben sana hafız olmadan olmaz demedim mi?" deyince İmam-ı Muhammed: "Ben hafız oldum da öyle geldim." diye cevap verdi.

Böyle adamlar müctehid olur işte. Bizimde onların yolundan ayrılmamamız lâzım.

Usul-ü Fıkıh'ın başında şöyle bir ibare vardır:

« وَمَنْ يَقْفُ آثَارَ الْهِزَبْرِ يَنَلْ بِهِ طَرَائِحَ حُمُرِ الْوَحْشِ اِذْ هُوَ رَاتِعٌ »

"Hangi tilki aslanın izlerine uyarsa vahşi eşeklerin taze etlerine nail olur. Çünkü o aslan otlayıcı (et yiyici) **dir."**

Şimdi o tilki biziz. Eğer aslan gibi olan büyük hoca ve şeyhlerimizin peşine tabi olursak taze taze marifetlere ulaşırız. Kendi başımıza kalırsak نصر nedir diye sorsalar mastar bile diyemeyiz.

Resulullah ﷺ Efendimiz ve O'nun izinde giden Hulefa-i Raşidin, Selefe-i Salihin, İmam-ı A'zam, İmam-ı Şafiî, Ahmed ibn-i Hanbel, İmam-ı Malik gibi büyük zatlar varken cahil insanlar izlenir mi?

Bakara Suresinde Cenab-ı Hak buyuruyor ki:

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿البقرة/166﴾ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُوا مِنَّا كَذَلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُم بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿البقرة/167﴾

"İşte o zaman (görecekler ki) kendilerine uyulup arkalarından gidilenler uyanlardan hızla uzaklaşırlar ve (o anda her iki tarafta) **azabı görmüş ve nihayet aralarındaki bağlar kopup parçalanmıştır."** *(Bakara Suresi:166)*

Dünyada hiç düşünmeden bazı kimseleri kendilerine önder edinen böylece batıl yola giden kimseler, ahirette o önderlerin kendilerinden uzaklaştıklarını görürler.

Ancak her iki taraf da içine girecekleri azabı görecekler ve ondan kurtuluş olmadığını anlayacaklardır. Dünyadakinin tersine bu sefer uyanlar konuşurlar ama artık faydası yoktur.

"**Kötülere uyanlar şöyle derler: Ah keşke bir daha dünyaya geri gitmemiz mümkün olsaydı da şimdi onların bizden uzaklaştıkları gibi bizde onlardan uzaklaşsaydık! Böylece Allah onlara işlerini pişmanlık ve üzüntü kaynağı olarak gösterir ve onlar artık ateşten çıkamazlar."** *(Bakara Suresi:167)*

Onun için dünyada kime uyuyoruz iyi bakalım.

« اِذاَ كاَنَ الْغُراَبُ دلَيلَ قَوْمٍ سَيَهْدِيهِمْ اِلىٰ اَرْضِ الْجِيافِ »

"Bir kavmin delili karga olduğu vakit, onu leşli bir araziye götürür."

Önderi bülbül olursa o da gülistana götürür. Bülbül varken kargaya uyulur mu?

Beyt 29

قَمودَنْ بِيلْ غَنِيدِرْ ذَاتِ يَزْدَانْ مُنَزَّهْدِرْ حُلُولْدَنْ وَجْهِ سُبْحَانْ
ايرِيشْمَزْ عَقْلُ وفِكْرُ وادْراكُ و امْكَانْ قَدِيمَه حَادِثْ اوْلْمَازْ مُتَّصِلْ جَانْ
يورِى جَانْدَنْ كَجُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ باَ كَمالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ
« قَمودَنْ بِيلْ غَنِيدِرْ ذَاتِ يَزْدَانْ »

"Kamudan bil ganidir Zat-ı Yezdan."

"Bil ki Allah'ın Zatı, bütün ihtiyaçlardan ve her şeyden beridir." Yani Meleklerden, insanlardan, yıldızlardan, aydan, güneşten ve her şeyden uzaktır.

Zat-ı Yezdan: Mevlâ Tealâ Hazretleri'nin Zat-ı Pâk-i Sübhaniyyesi.

Ganidir: Müstağnidir, yani ihtiyaçsızdır.

Kamu: Hepsi من كل شئ demektir.

Sure-i Kaf da ise: 50/16 وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ. . . **"Biz o kula şah damarından daha yakınız."** Buyuruluyor.

Uzak olan, Allah-u Tealâ'nın Zat-ı Pâki Subhaniyesidir. Mevlâ Tealâ'nın Zat-ı Pâki Subhaniyesi son derece mukaddes münezzeh olduğundan eşya ile münasebeti yoktur.

Bu sebepten dolayı Allah-u Tealâ Hazretleri eşyayı zatıyla yaratmayıp sıfatları vasıtasıyla yaratmıştır.

Zat-ı Pâki Sübhaniyenin nuru o kadar şiddetlidir ki, eğer bu eşyayı Zatı yaratacak olsaydı yarattığı her şey yanardı. Zira onun nuruna dayanacak hiçbir şey yoktur, işte Mevlâ Tealâ. Hazretlerinin her şeyden beri oluşunun manası budur.

« مُنَزَّهْدِرْ حُلُوْلْدَنْ وَجْهِ سُبْحَانْ »

"Münezzehtir hululden Vech-i Sübhan."

"Sübhan olan Mevlâ Tealâ'nın Zatı, bir şeye hulul etmekten münezzehtir."

Münezzehtir: Pâk'dır,

Hululden: Bir şeye sirayet etmekten, girmekten.

Hulul: Bir maddenin, diğer bir maddeye sirayet etmesine denir. Meselâ: Suyun pamuğa veya şekere girmesi gibi.

Vech-i Sübhan: Mevlâ Tealâ'nın Zatı, demektir.

Cenab-ı Hakkın bu şekilde aya, güneşe, yıldızlara, insanlara, meleklere hulul etmesi imkânsızdır.

Zira Cenab-ı Hak bir şeye hulul etse o şeye tabi, o şey ile kaim, o şeye muhtaç olması lâzım gelir. Bu hâl ise Mevlâ'nın kadimliğine ve Halikiyetine münafidir.

« اِيرِيشْمَزْ عَقْلْ وفِكْرْ وِادْرَاكْ و اِمْكَانْ »

"Erişmez akl-ü fikr-ü idrak-ü imkân."

"Mevlâ Tealâ'ya akl, fikr, idrak (anlamak) ve imkân (mahluk) erişmez."

İdrak: Anlamak,

İmkan- Mümkin: Mahluk (yaratılanlar), demektir.

Mümkin: Varlığı da yokluğu da kabil olan şeydir. Yani varlığını veya yokluğunu düşünmek aklen imkânsız değildir,

Vacib ise, varlığı zatının muktezası olan yani yokluğu aklen mümkün olmayandır. Mevlâ'dan başka her şey âlemi imkândır.

« قَدِيمَه حادِثْ اولْماز مُتَّصِلْ جانْ »

"Kadime hadis olmaz muttasıl can."

"Ey canım kardeşim! kadim olan Allah'a sonradan yaratılanlar bitişemez, yaklaşamaz, (hepsi yanarlar)."

Kadim: Evveli olmayan,

Hadis: Sonradan var olan,

Muttasıl: Bitişmek, demektir.

« لِاَنَّ الْحادِثَ اِذا قُورِنَ بِالْقَدِيمِ لَمْ يَبْقَ لَهُ اَثَرٌ »

"Çünkü sonradan yaratılan, kadim olan Allah'a yaklaştığı vakit onda eser kalmaz. O'na ulaşan yanar." Öyleyse;

« يورِى جانْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Yürü candan geçip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

Canından geçmeye razıysan, yanmaya razı isen yürü, Mevlâya git. Razı değilsen oturduğun yerde kalırsın. Mektubat bu beyiti açıklamasaydı bunu anlamazdık.

"Gâbe Gavseyn'e erişince varır gelir gemiler,

Ev Edna'nın bahrine herkiz gemi salınmaz.

O deryaya dalmak çün can terkin urmak gerek,

Can terkini urmadan o deryaya dalınmaz"

Necm Suresinde şöyle buyuruluyor:

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ

"O kadar ki, iki yay arası kadar yahut daha az kaldı." *(Ayet:9)*

İnsan, bir gemi.

Akıl, yelkeni.

Fikir, dümeni.

Kullan gemini,

Göreyim seni.

Beyt 30

مُحالَ يوقُلـقْ اٰكاَ وارْلِقْ صِفاتِى وُجودُلَه نِسبَتْ اولْمازْ سِرِّ ذاتِى
وُجودْرِ ذاتِنِكْ مُطْلَقْ صِفاتِى هَمانْ ذاتِيلَه ثابِتْ سِرِّ ذاتِى
مُحالْدِرْ ذاتِنه يوقُلـقْ كِيدَه لِمْ جَمالِ باَ كالَه سِيرِ ايدَه لِمْ

Bu beyitler ne güzel, akaidden anlatıyor. Mevlâ Tealâ hakkında bize bilgiler veriyor.

« مُحالَ يوقُلـقْ اٰكاَ وارْلِقْ صِفاتِى »

"Muhal yokluk anâ varlık sıfatı"

"Mevlâ Tealâ Hazretlerine yokluk imkânsızdır (O daima vardır). Varlık onun sıfatıdır."

Muhal: İmkânsız demektir.

« وُجودُلَه نِسبَتْ اولْمازْ سِرِّ ذاتِى »

"Vucudla nisbet olmaz Sırr-ı Zatî"

"Mevlâ Tealâ'nın Zatının sırrı Vücud sıfatı ile nisbet olmaz."

Vücud: Varlık, **Sırr-ı Zatî: Zatının** sırrı yani Zat-ı Pâki Sübhaniyye, vücud âleminin fevkindedir.

Vücud derecesi sıfat derecesidir. Zat-ı Pâki Sübhaniye vücud derecesinin fevkindedir. O dereceye nisbet olunmaz

Bundan dolayı: ذات الله وجود **"Allah'ın Zatı vücuddur."** diyemeyiz. Bilakis: "Allah mevcuttur." deriz.

Cenab-ı Hakkın var olmakta Zatı kâfidir. Vücud sıfatına muhtaç değildir, Vücud sıfatıyla değil Zatı ile mevcuttur.

«وُجودْدِرْ ذاتِنكْ مُطْلَقْ صِفاتِى»

"Vücuddur Zatının mutlak sıfatı,"

''Vücud, Mevlâ Tealâ'nın Zatının mutlak sıfatıdır."

«هَمانْ ذاتِيلَه ثابِتْ سِرِّ ذاتِى»

"Hemân Zatıyla sabit Sırr-ı Zatî."

"Mevlâ Tealâ'nın Zatının sırrı, Zatı ile sabittir. Mevlâ kendi Zatı ile sabittir."

Zatıyla sabit Sırr-ı Zatî: Zatıyla vardır, Vücud sıfatıyla değil.

«مُحالْدِرْ ذاتِنَه يوقْلِقْ كِيدَه لِمْ جَمالِ باَ كَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ»

"Muhaldir Zatına yokluk gidelim, Cemali bâ kemâle seyridelim."

"Mevlâ'nın Zatının yokluğu imkânsızdır."

Beyt 31

وَرَآءُ الْعِلْم اولُوبْ ذاتِيلَه مَوْجودْ مِثالِى يوقْ اوُدِرْ اَللّٰهُ مَعْبودْ

بو اَشْيا جُمْلَه هالِكْ ذاتِى مَوْجودْ اوُدِرْ واَجِدْ اوُدِرْ ماَجِدْ وَمَوْجودْ

وَرَآءُ الْعِلْمِى دِيلَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمالِ باَ كَمالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Ne acaib bilgiler! Anlamak için arif olmak lâzım. İlk vazifemiz midemizi doyurmak, sırtımızı giydirmek değil, Allah'ı bilmek ve O'na ibadet etmektir.

Bize kalırsa: "Anne olayım da anneanne olayım da baba olayım da dede olayım da sonra ibadet edeceğim" deriz. Din işleri önemsenmiyor; dünya sizin, ahiret Mahmud'un öyle mi?

Ahiret hususunda bir şey denilince kızıyorsanız, cahilsiniz demektir. Altmış, yetmiş, seksen, doksan da olsa seneler geçiyor, ömür bitiyor. Bir gün gelecek, ehemmiyet vermediğiniz o ahiretten sorulacaksınız.

« وَرَآءُ الْعِلْمِ اوُلُوبْ ذَاتِيلَه مَوْجُودْ »

"Verau'l-İlm olup, Zatıyla mevcut"

"Mevlâ Tealâ, ilmin ötesinde kendi Zatıyla vardır"

Verau'l-İlm: İlmin ötesi, demektir.

Bizim ilmimiz, bilmemiz sınırlıdır, Mevlâ Tealâ'nın nasıl mevcud olduğunu anlayamayız, idrak edemeyiz, keşfedemeyiz. Evet! Mevlâ Tealâ ilmin ötesindedir. Nasıl? diye soramayız.

« مِثَالِى يوُقْ اوُدِرْ اَللّٰهُ مَعْبُودْ »

"Misali yok, O'dur Allah-u Ma'bud."

"Benzeri yok ibadet olunan Allah, O'dur."

Mabud: İbadete layık, demetir.

Misali yok: Benzeri yok, örneği yok demektir. Zıddı yok da deriz. Yaratılmış olan her şeyin bir zıddı vardır. Gecenin zıddı gündüz, fakirliğin zıddı zenginlik olması gibi.

« اَلْاَشْيَاءُ تَنْكَشِفُ بِاَضْدَادِهَا »

"Eşya zıdlarıyla inkişaf eder (açılır, anlaşılır)**."**

İbaresi gereğince eşya zıtlarıyla anlaşılır, Mevlâ Tealâ'nın zıddı yok ki, anlaşılsın. Lamba güneşe benziyor, her ne kadar güneş çok büyükse de yine benziyor, insanın ruhunun da Allâh-u Tealâ'nın Sıfat-ı Subutiye'sine bunun gibi bir benzemesi vardır.

Cenab-ı Hak ruh hakkında şöyle buyuruyor:

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلاَّ قَلِيلاً ﴿الإسراء/85﴾

"Sana ruhtan sual ederler. De ki: Ruh Rabbimin emrindendir! Size ise ilimden, ancak az bir şey verilmiştir." *(İsra Suresi: 85)*

Biz ruhumuzu bilemedikten sonra, ondan daha latif olan Mevlâ Tealâ'yı nasıl bileceğiz? Mevlâ Tealâ, misali olmayandır, ancak ibadet olunan O'dur. Şu boyda, şu endedir diyebilir miyiz? Hayır, asla!

Mahmud, O'nu bilse diyecek size amma bilemiyor. Mevlâ Tealâ eserleriyle aşikâr, zatıyla gizlidir. Ruh da öyledir. "Allah kimdir?" diye sorulsa: "Ancak ibadet olunandır." cevabı verilebilir.

« بو اَشْيا جُمْلَه هالِكْ ذاتِى مَوْجُودْ »

"Bu eşya cümle halik, Zatı mevcud."

"Bu eşyanın hepsi helak olucudur. Mevcut olan Mevlâ'nın Zatıdır." Mevlâ Tealâ'nın Zatından başka her mevcud, mümkinül vücud'dur.

Halik: Fâni, Mevlâ'nın varlığına nisbetle şimdiden yok sayılır.

Mümkin: Vücudu da, ademi (yokluğu) da müsavi olandır.

Yani vücudu kendi zatının muktezası ve icabı olmayan, var olması da, yok olması da caiz olan şey demektir. Varlığı zatından olan, var olmak için hiç bir şekilde diğer bir şeye muhtaç olmayan ancak Allah'tır.

« اوُدِرْ واَجِدْ اوُدِرْ ماَجِدْ ومَوْجُودْ »

"O'dur vacid, O'dur macid ve mevcud."

"Vücuda getiren O'dur, ulu olan O'dur, var olan O'dur."

« ورَآءُ الْعِلْمِى دِيلَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Verâul ilm'i dile, Hakk'a gidelim, Cemal-i ba kemale seyridelim."

"Verâul ilm olan Allah'ı dile." Bakınız! Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Verâül ilm olan Allah'ı dile buyurarak, âli himmet olmamızı, çadır kurup oturmamamızı, her an terakki etmemizi emrediyor.

Biz insanlar, esma ve sıfat cüz'iyyatının eserleriyiz. Cüzlerden her bir cüz, şahıslardan bir şahsın mebde-i taayyünüdür. Peygamberler ve meleklerin mebde-i taayyünleri, bu zılların asıllarıdır. Yani, bu mufassal cüzlerin külliyatıdır.

İnsan ruhu, bu gördüğümüz cesetle alâka kurmadan önce, terakki edemez (ilerleyemez) di. Kendine mahsus makamda (derecede) bağlı ve mahbus idi. Bu cesede indikten sonra, ona yükselebilmek hassası ve kuvveti verilmiştir.

Bir insan bu dünyada şeriatı tatbik eder ve tarikata çalışırsa, ruhu manen yükselir. Seyr-i sülük yapan kişi, emir âleminin beş latifesinin âlem-i kebir'deki asıllarında seyre başlar, bunları kateder ve sonuna ulaşırsa, imkân dairesini tamamlamış olur.

İmkân dairesinden sonra, bu beş aslın da aslı olan Allah-u Tealâ'nın isim ve sıfatlarının zıllerinde seyre başlar. Allah-u Tealâ'nın lütfü ile esma ve sıfatın zılâl dairesini tamamlayan salik, esma ve sıfat mertebesine ulaşır. Oradan da birinci asla, ikinci asla, üçüncü asla terakki eder. Nihayet bütün basamakları aşınca Zat-ı Pâk-i Sübhaniye'ye ulaşır.

Mevlâ Tealâ'ya giden yol var ama, yürüyene tabii, Ya Rabbi! O yolları aşma isteği, sevgisi ver bizlere. Âmin…

وَمَن يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَن يَخْرُجْ مِن بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿النساء/100﴾

"Ve her kim, hanesinden Allah (-u Tealây) **a ve Resulüne muhacir olarak çıkarsa, sonra da kendisine ölüm yetişirse, muhakkak onun mükâfatını vermek, Allah** (-u Tealây)**a aittir. Allah** (-u Tealâ) **Gafur'dur, Rahim'dir."** *(Nisa Suresi:100)*

Allah-u Tealâ'nın yapamayacağı var mıdır? Yoktur. Muhacir olalım. Durmayalım, Allah yolunda ümitle yürüyelim. Ecel bizi, terakki ederken bulsun. İnşaallah ulaşırız da bulur. Ama hiç olmazsa terakki etmeye uğraşırken bulsun. Mevlâ Tealâ bakar ki insan çalışıyor, terakki ediyor, onu kendi zatına kavuşturur.

Şimdi gariplik zamanı, onun için Allah-u Tealâ'ya kavuşmak daha çabuk olur. Evvelde kırk yılda ulaşılan, şimdi bir yılda ulaşılıyor, belki de daha az zamanda. Niçin? Bu yolu talebeden az, arzu eden kalmadı. İnşaallah bu beyitleri unutmayız.

Beyt 32

دِيمَه كَلْ مُمْكِنَاتَه عَيْنِ وَاجِبْ وَاجِبَه مُمْكِنْ دِيمَكَه اوْلْمَه ذَاهِبْ
چُو تَمْيِيزْ اَيْلَمَزْ وَارْ بَعْضِ طَالِبْ اَكَا اوْلْمِشْ سَكْرِ حَالْ چُونْكِه غَالِبْ
حَقِيقَتْ مُمْكِنْ اوْلْمَزْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ

Dünyaya Rabbimizi bilmeye, O'nun şeriatını Öğrenmeye geldik. Allah-u Tealâ'yı bilmek zor değil ama kolay da değil. Ne kadar zorluk çekersek o kadar kazanırız. İşte

bu beyitler Mevlâ'yı öğretmektedir. Şükür olsun bu kadar biliyoruz. Rabbimiz tamamına erdirsin. Ümidimiz O'nadır.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bizlere itikad ile ilgili bilgiler vermeğe devam ediyor ve buyuruyor:

« دِيمَه كَلْ مُمْكِنَاتَه عَيْنِ وَاجِبْ »

"Dime gel mümkinata aynı vacib."

"Mümkinâta Vacib Tealâ'nın aynıdır söyleme,"

Mümkinât: Bütün mahlûkata denir. Bir başka ifade ile varlığı ve yokluğu müsavi olana mümkin denir.

Vacib: Lâzım, gerekli ve farz gibi manaları ihtiva eden Arapça bir kelime, İsm-i faildir.

Biz insanlar: "Mümkin-ül Vücud" Mevlâ Tealâ ise: "Vacib-ül Vücud" dur. Allah-u Tealâ muhakkak vardır, kâinat olmasa da olur.

Büyük Şeyh Efendi ne buyurmuştu? **"Mümkine vacibin aynı deme"**

« وَاجِبَه مُمْكِنْ دِيمَكَه اوْلْمَه ذَاهِبْ »

"Vacib'e mümkin dimeğe olma zahib."

"Vacib olan Mevlâ Tealâ'ya mümkin demeğe gidici (o yolda, o görüşte yürüyücü) olma."

Zahib: Gidici, yürüyücü, demektir.

« چُو تَمْيِيزْ اَيْلَمَزْ وَارْ بَعْضِ طَالِبْ »

"Çü temyiz eylemez var bazı talib."

"Çünkü mümkin ile Vacib Tealâ'yı ayırdedemeyen bazı talip vardır."

Temyiz: Ayırmak,

Talib: Mevlâ'yı arayan, demektir.

« اَكَا اوْلْمِشْ سَكْرِ حَالْ چُونْكِه غَالِبْ »

"Ana olmuş sekr-i hâl çünkü galib."

"Ona sekir (manevi sarhoşluk) hâli galib geldiğinden (mümkin ile vacibi) ayırdedememiştir."

Sekr-i Hâl: Tarikat sarhoşluğu, yani tarikatın sarhoşluk hâli ona galip oldu.

Bulunduğu makamda manevi sarhoşluğun galib gelmesi ona "Mümkin aynı vacibdir" sözünü dedirtmiş. Sana o hâl olmadığına göre sen böyle diyemezsin. Sende o manevi sarhoşluk varsa söylersin, yoksa otur yerine.

Muhyiddin Arabî *(Kuddise Sırruhu)* sekir hâlinde olduğundan:

« سُبْحَانَ مَنْ اَظْهَرَ الْاَشْيَاءَ وَهُوَ عَيْنُهَا »

"Öyle Allahı noksan sıfatlardan tenzih ederim ki, eşyayı zahir etmiştir, halbuki O, onun (eşyanın) **aynıdır."** demiştir.

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Muhyiddin Arabî hakkında:

"Onu severim fakat bazı görüşlerini kabul etmem, çünkü o, bulunduğu makamın verdiği sekir hâli sebebiyle öyle konuşmuştur." der.

Sonradan: **"Belki de Muhyiddin-i Arabî o makamı geçmiştir."** Kimse Muhyiddin Arabî hakkında bir şey demesin, buyurur.

« لَا يُوزَنُ حَالُهُمْ بِمِيزَانِ قَالِهِمْ »

"Onların sözlerinin mizanı ile hâlleri ölçülmez."

Şeyh Muhyiddin-i Arabî *(Kuddise Sırruhu),* ve onun yolunda giden büyükler: "Zat-ı İlâhi her şeyi ihata etmiş, kaplamıştır, her şeye yakındır, her şeyle beraberdir." derler.

O makama gelmeyen, uyanıklık hâlinde bulunan bir kimse, takliden böyle dese, Mevlâ Tealâ: **"Sen, Muhyiddin-i Arabî gibi bir aşık mıydın da böyle dedin?"** buyurur ve o kimseyi söylemiş olduğu sözlerden dolayı muahaze eder.

Yine Muhyiddin-i Arabî hazretleri: "Sizin taptığınız benim ayağımın altındadır" demiştir. Bu sözü sebebiyle ona kızdılar, daha sonra bu sözü söylerken onun ayağının bastığı mevziyi kazdıklarında gördüler ki, orada altın var. Meğer "Siz Allah-u Tealâ'ya değil, altına, dünyalığa değer veriyor, onlara tapıyorsunuz." demek istemiş.

Vefat etmeden evvel buyurmuşlar ki:

« اِذاَ دَخَلَ السِّيْنُ فِى الشِّيْنِ ظَهَرَ قَبْرُ مُحْيِ الدِّيْنِ »

"Sin", "Şın" a girince Muhyiddinin kabri ortaya çıkacak.

Hakikaten de sözü gerçekleşmiştir. "Sin" harfi ile kastetmiş olduğu Sultan Selim, "Şın" harfi ile kastetmiş olduğu Şam'a girmiş ve Muhyiddin-i Arabi'nin kaybolan kabrini ortaya çıkarmıştır.

« حَقِيقَتْ مُمْكِنْ اولْمَزْ كَلْ كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَهْ لِمْ »

"Hakikat mümkin olmaz gel gidelim, Cemal-i ba Kemal'e seyr idelim."

"Mevlâ Tealâ Hakikattir, mümkin olmaz. "

Sonra şu da var ki; Mevlâ'nın hakikati mümkinin hakikatine dönmez, zira Mevlâ Tealâ'nın hakikati varlık, mümkinin hakikati ise yokluktur.

Ya Rabbi! Kur'an-ı Kerim'in, Hadis-i Şerifin ve bu ikisinden çıkarılan Akaid'in, Tasavvufun kıymetini bildir bize. Âmin.

Beyt 33

دَكِلْدِرْ ظِلِّ خَالِقْ مُمْكِنَاتْ بِيلْ چُو حَادِثْدِرْ بُو سُوزَه ايتْمَه كَلْ قِيلْ
بُو مَوْجُودَاتِى حَقْ ايجَادْ ايدُوبْ نِيلْ سَكِرْ حَالْدِرْ دِيَنْ ظِلِّ پَاسِى كَلْ سِيلْ
سَكِرْ حَالْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَهْ لِمْ
« دَكِلْدِرْ ظِلِّ خَالِقْ مُمْكِنَاتْ بِيلْ »

"Değildir Zıll-i Halik mümkinat bil."

"Mümkinat (yaratılmışlar) yaratanın zılli değildir."

Zıll-i Halik: Mevlâ'nın zılli yani mümkinat, Zat-ı Pâk-i Sübhaniyenin zılli değil belki Esma ve Sıfatın, zıllinin zıllidir.

Mümkinat: Mümkin'in cemidir. **Mümkin:** Varlığı imkân dahilinde bulunan, var da olabilen, yok da olabilen, Allah-u Tealâ'dan başka her şeydir, Kürsî, Arş, yerler, gökler, bütün canlılar, sonradan var olan herşey, mümkinata dahildir. Mümkinata, âlem-i imkân da denir.

Zılli nasıl anlayalım. Şu odada ışık görüyoruz. Bu ışık dışardaki ışığın zıllidir. Dışardaki ışık bulutların üstündeki ışığın zıllidir. Fakat bu kâinat, Allah'ın zılli değildir. Kısaca böyle anlayalım.

Allah-u Tealâ'nın sayılamayacak kadar çok ismi vardır.

خالقMesela: Yaratıcı demektir. Bir ismin altında ne kadar isim vardır…

خالق الاشياء eşyayı yaratıcı

خالق الابحر denizleri yaratıcı

خالق الشمس güneşi yaratıcı

خالق القمر ayı yaratıcı

خالق الانسان insanı yaratıcı

خالق الملائكة melekleri yaratıcı, gibi.

Cenabı Hak bir otu dahi yaratmasıyla isim alır. Bir adam kuyumculuk yapıyorsa, ona kuyumcu diyoruz. Bu kürsiyi yapan adamı düşünelim. Onda kürsi yapma sanatı vardı ve kürsi yapıyordu, ona kürsiyi yaptı deriz. Kürsiyi nasıl yaptı? Adamın ruhunda kürsi yapma sanatı vardı, o sanatla yaptı.

Şöyle ki, bu kürsinin malzemelerini aldı, zihnindeki surete uygun olarak tahtaları yonttu, şekil verdi. O suret o adamın zihninden kopup bu malzemelere mi kondu? Hayır. O sanattan bir suret aksetti, o sanat o adamın ruhunda mahfuzdur, eğer o sanat kürsiye geçmiş olsa bir daha başka kürsi yapamazdı.

Mevlâ Tealâ da bir çiçeği yaratıyor, o çiçeği yaratıcı isminin sureti o çiçeğe aksediyor. Mevlâ Tealâ ademden bir miktar alıyor o ademe (yokluğa) vücud sıfatından aksettiriyor, o, "Çiçek yaratıcı" ismi yerinden kopmuş olsaydı Mevlâ Tealâ Hazretleri daha başka çiçekleri yaratamazdı.

Şimdi o çiçek Mevlâ'nın zılli mi oldu? Hayır. Belki Mevla'nın isminin zillidir, Mevlâ'nın zılli değildir. Bu kadar anlayalım. Merakı olan araştırsın, incelesin. Sizler de misal verin. Küçük kız çocukları bez parçalarından bebek yaparlar, halbuki henüz kendileri bebektir. O çocuklar kadar merakınız olmazsa hiç hoca olamazsınız. Allah-u Tealâ o merakı hepimize ihsan etsin.

« چو حادثدر بو سوزه ايتمه كل قيل »

"Çü hadistir, bu söze etme gel kıl"

"Çünkü mümkinat hadistir, bu sözü (mümkinat Allah-u Tealâ'nın zıllidir sözünü) söyleme."

Hadis: Sonradan yaratılan, **Kîl:** Söz, demektir.

Varlığının evveli olmayan Allah-u Tealâ Hazretlerine sonradan yaratılmış mümkinat nasıl zıll olur?

Hiçbir şeye muhtaç olmadan ve kendi mahiyeti gereği hariçte var olan yalnızca Zat-ı Bâri ve O'nun sekiz hakiki sıfatıdır. Ondan başkası kim ve ne olursa olsun, Mevlâ Tealâ'nın var etmesiyle vardır. Mümkindir, yaratılmıştır, yok iken meydana gelmiştir. Yaratılmışların hiçbiri yaratıcının gölgesi değildir,

« بو موجوداتی حق ایجاد ایدوب نیل »

"Bu mevcudatı Hak icad edip nîl,"

"Mevcudat, Mevlâ Tealâ'nın icadı ile vücuda nail oldu."

Mevcudat: Mahlûkat, demektir.

İcad edici, yani yoktan var edici manasına, başlangıç, Zat-ı İlâhi' dir.

« سکری حالدر دیین ظل پاسی کل سیل »

"Sekri hâldir diyen zıll, pası gel sil."

"Mümkinat Mevlâ Tealâ'nın zıllidir diyen sekir hâlde demiştir. Bu pası sil."

Yani, mümkinat Mevlâ Tealâ'nın zıllidir inancındaysan, bu, kalpte bir pastır, onu sil.

"Mümkinat Mevlâ Tealâ'nın zıllidir" sözünü Şeyh Muhyiddin Arabî *(Kuddise Sırruhu)* ve izinde gidenler söylemiştir.

Tasavvuf büyüklerinden, sekirden kurtulmuş olanlar, böyle sözlerin sekir sözü olduğunu bildirmişlerdir,

Sekir hâli ne demektir? Manevi sarhoşluk demektir. Şarap içen bir insan sarhoş olunca, Meselâ: Duvara yaslanıyorum zannıyla boşluğa dayanmaya kalkar, düşer. Veya bir takım asılsız sözler sarfeder.

Bunun gibi, Mevlâ Tealâ'ya olan aşklarının fazlalığından, Hak yolcularından da makamlarına göre bazı yanlış sözler sudur etmiş olabilir. Meselâ: Ebu Mensur-i Hallâc'ın "Enel Hak" sözü ve Ebu Yezîd-i Bestamî'nin: "Sübhanî" sözü ve bunlar gibi sözler, bu kabildendir.

Bu büyükler bulunmuş oldukları sekir hâlinde Allah-u Tealâ'dan başka hiçbir şey görmeyince, bu sözleri söylemiş "AIlah-u Tealâ'dan başka hiçbir şey yoktur." demek istemişlerdir.

"Enel Hak" demek, "Ben yokum, Allah-u Tealâ vardır." demektir. Kendini görmeyince var olduğunu bilmemiştir. Yoksa kendini görüp, "Ben Hakk'ım" dememiştir. Böyle söylemek küfürdür. Var olduğunu bilmemek, yok olduğunu bilmek değildir. O zaman ki şaşkınlık hâlidir. Akıl İşlemez, hiçbir şeye hüküm ve karar verecek hâlde değildir.

"Sübhanî" sözü de Hak Tealâ'yı tenzihdir. Kendini tenzih değildir. Çünkü bu hâl, kendi varlığını bilmemektedir, Böyle sekir hâlde olanlar, bulundukları makamdan yukarı makama çıkarılırlarsa, böyle şeyler söylemez ve haddi aşmazlar.

« سَكِرْ حالْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Sekir hâlden geçip Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

Beyt 34

وَرَآءُ الْعِلْم وَالْادْراكْدَه مَطْلُوبْ وَرَآءُ الْاتِّصَالْ وَالْوَصْلِ مَحْبُوبْ
غَنِى دِرْ جُمْلَدَنْ اوْلْ ذَاتِ مَطْلُوبْ اوُدِرْ مَوْجُودْ اوُدِرْ مَعْبُودْ وَ مَحْبُوبْ
بِلاَ كَيْفْ ذَاتِنِى بِيلْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بِاكَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ

"Bu dünyaya niye geldin bilenden al haberi "

Allah-u Tealâ Hazretlerini bilmek, tanımak ve O'na ibadet için geldik. Bu dünyadaki en büyük vazifemiz budur. İşte Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bu beyitlerinde bize bu vazifelerimizi bilmek ve tanımakta yardımcı oluyor.

Her şeyde rıza-i şerif üzere ilerleyelim. Şimdi neyi arayalım biliyor musunuz? Burada ve başka yerlerde, kitaplarda okuduğumuz veya hocalardan dinlediğimiz ilimleri hayatımızda yaşayıp yaşamadığımızı?

Öğreniyoruz, dinliyoruz da fakat niçin öğrendiğimiz, dinlediğimiz gibi olmuyoruz? Bunun illeti çok önemli, bunu bulalım. Ahirette bize "Sen biliyordun da niçin amel etmedin?" diye sorulacak.

Medine-i Münevvere de vuku bulan bir zuhuratta buyuruldu ki:

1 - Çok tövbe ve istiğfar ediniz.

2 - Katiyyen gıybet etmeyiniz.

3 - Söz taşımayınız.

4 - Kur'an-ı Kerim'i çok okuyunuz.

5 - Nafile ibadetlere çok devam ediniz.

6 -Emr-i bil Maruf, Nehy-i anil Münkere devam ediniz.

Boş konuşmalar insanı emr-i bil maruftan alıkoyar, yani marufsuz bırakır.

7 - Aranızda birbirinize karşı hiç buğz olmasın.

8 - Tarikat derslerini illâ tamamlayınız.

Hatice *(Radıyallahu Anha)* validemiz de manada buyurdu ki: **"Benim elim onların** (çarşaflıların) **üzerindedir."** Bu, çarşaf giymenin önemindendir.

Meymune *(Radıyallahu Anha)* validemiz de manada buyurdu ki: **"Erkekler sakallarına, sarıklarına, şalvarlarına, cübbelerine; Kadınlar da çarşaflarına çok dikkat etsinler, onları çok muhafaza etsinler."**

Cennette örtünme emri yok, bu dünyada sabredelim, yarın ahirette, cennetlerde karşılığını bulacağız. Netice olarak: Dinlediklerimizle, öğrendiklerimizle amel edelim.

« وَرَآءُ الْعِلْمِ وَالْاِدْرَاكِ هُوَ مَطْلُوبٌ »

"Verâül İlm vel idrakte matlûb."

" Taleb olunan Mevlâ Tealâ, ilmin ve anlayışın ötesindedir."

Vera: Öte,

İdrak: Anlamak,

Matlûp: Talebolunan, demektir.

Allah-u Tealâ, bütün sıfatların ve isimlerin ötesindedir, şanların ve itibarların ötesindedir. Zahir ve batın (açık ve gizli) olmanın ötesindedir. Tecelli etme ve görünmelerin, görme ve keşfedilmelerin ötesindedir. Duyu, akıl, vehim ve hayalin de ötesindedir. O, yüceler yücesi, her şeyin ötesinde, ötesinde ve ötesindedir.

Mevlâ Tealâ'yı kendi bilgilerinin içinde arıyorsan bulamazsın. O ne enfusîdir, ne de afakî, zira enfüs ve afaktan murad dahil ve hariç olandır. Matlûb olan duhul ve

huruçtan yana pek mukaddes olunca, O'nunla olan nisbet dahi zaruri olarak duhul ve huruçtan münezzehtir.

Yüce Allah-u Tealâ bize bizden yakındır. İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Mektubat'ının 266. mektubunda buyuruyor ki:

"Allah-u Tealâ'nın her şeyi ihata ettiğine ve her şeye yakın olduğuna ve her şeyle beraber olduğuna inanırız. Fakat bu ihata, kurb, ve maiyyetin ne demek olduğunu bilemeyiz."

Mevlâ Tealâ, seyr-i sülûk vasıtasıyla aranır. Onun yolu da rabıta, zikir ve sohbetlerdir.

"Talebolunan Mevlâ ilmin ve anlayışın ötesindedir." demiştik.

Meselâ: Bizim ilmimiz, İzmir'e kadar uzanıyor diyelim. Mevlâ Tealâ'yı, bu İzmir'i biliş sınırlarımızın ötesinde aramalıyız. Bu bir misaldir, Mevlâ Tealâ orada demek değildir.

Bu sözler hakikaten anlaşılması çok zor ve ağır büyük sözlerdir. İnsan duya duya, yavaş yavaş, bu sözlerin ehli olmaya başlıyor. Bu da ibadetleri yerine getirmekle ve zikrullah'a devamla mümkün olur.

Fakat bugün Allah'a ibadet unutuldu, Allah'ı zikretmek de unutuldu. Din düşmanları, Din-i Mübin-i İslâm aleyhine neler yapıyorlar hepimiz görüyoruz. Onların en büyük dertleri Türkiye! Onun için çocukluğu, gafleti bırakalım, kendimizi harcamayalım. İnsan bile bile namusunu, canını heder etmez. Çocukluklar, gafletler bizi helake götürür.

Hatice *(Radıyallahu Anha)* validemizin: "**Benim elim onların** (çarşaflıların) **üzerindedir."** demesi ne demektir? "Çarşaf giyen Müslüman kadını, çarşafının kıymetini bilmeye devam ettikçe, cihan ona dokunamaz." demektir. Eğer dokunulsa cihan yıkılır.

Bir hadis-i Kudsî'de buyurulur ki:

« مَنْ عَادَىٰ لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ »

"Her kim benim velime (dostuma) **düşmanlık ederse, ona harp ilân ederim."**

Mücadele Suresi 21. ayet-i kerimede de şöyle Duyuruluyor:

كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿المجادلة/21﴾

"Allah (-u Tealâ şöyle) **hükmetmiştir 'Celâlim hakkı için muhakkak ki, ben galip geleceğim, peygamberlerim de. Şüphe yok ki, Allah** (-u Tealâ) **çok kuvvetlidir, her şeye galiptir."**

Memleketimizde çok hatalar yapılıyor, dine çok muarız şeyler işleniyor. Allah'ın dinini yaşamıyorlar, muhalif görüşte olanlar hakkı kabul etmeme hususunda inat ediyorlar. Allah-u Tealâ onları bu durumdan halâs etsin! Âmin.

« وَرَآءُ الْاِتِّصَالْ وَالْوَصْلِ مَحْبُوبْ »

"Verau'l-ittisal vel vaslı mahbub"

"Sevilen Mevlâ Tealâ, bitişmenin ve ulaşmanın da ötesindedir."

İttisal: Bitişme, **Vasi:** Ulaşma, **Mahbub:** Sevilen demektir.

"Sen çık aradan, kala bakî yaradan"

« غَنِی دِرْ جُمْلَدَنْ اوُلْ ذَاتِ مَطْلُوبْ »

"Ganîdir cümleden ol, Zatı matlûb."

"Taleb olunan Mevlâ Tealâ'nın Zatı, her şeyden müstağnidir, beridir. (O yüce Zatın eşya ile hiçbir münasebeti yoktur)."

Ganîdir: Beridir, demektir

. . . إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿العنكبوت/6﴾ **"Muhakkak ki, Allah** (-u Tealâ) **bütün âlemlerden müstağnidir."** *(Ankebut Suresi:6'dan)*

Hikmeti gereğince ve adeti muvafıkınca, Zat-ı Pak-i Sübhaniye'nin bu âlemi yaratması için münasebet lâzımdır. Sıfatlar bir derece tenezzül edip, zılliyet yoluyla eşya ile münasebet hasıl olmuştur.

Eğer sıfatların vasıtalığı olmasaydı, eşyadan hiçbir şeyin hasıl olması düşünülemezdi, zira Zat-ı Pak-i Sübhaniye'nin nurlarının şiddetinden, eşyanın yok olmaktan başka bir nasibi yoktur. Arş, Kürsî, Güneş, Ay, Yıldızlar, her şey sıfatlar vasıtasıyla yaratılmıştır. Allah-u Tealâ'nın işlerine bizim aklımız ermez.

« اوُدِرْ مَوْجُودْ اوُدِرْ مَعْبُودْ وَ مَحْبُوبْ »

"Odur mevcud, O'dur ma'bud-u mahbub."

"Var olan O'dur, ibadet olunan O'dur, sevilen O'dur."

Mevlâ Tealâ kimdir? diye sorulduğu vakitte: "İlmin, idrakin ötesinde talebolunan, birleşmenin ve ulaşmanın ötesinde sevilmiş olan, Zatı her şeyden gani bulunan, var olan, ibadet olunan ve sevilendir." diyeceğiz.

« بِلاَ كَيْفْ ذاَتِنِى بِيلْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ باَكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Bilâkeyf Zatını bil gel gidelim. Cemali ba kemale seyridelim."

"Mevlâ Tealâ'nın zatını, öz kendisini, keyfiyetsiz bil" hatırına bir şekil geliyorsa, O Mevlâ Tealâ değildir. Bu tarifler bu beyitlerden çıkıyor. Şimdi Rabbimizi daha fazla öğrenmedik mi? Öğrendik değil mi?

Elhamdülillah…

Bunları konuşmak insana ne kadar zevk veriyor değil mi?

« هَرْ چِه مِى رَوَدْ سُخَنِ دوُسْتْ خوُشْتَرَسْتْ »

"Her ne zaman dost sözü gelse hoş olur."

Dosttan konuşalım. Öteden beriden konuşmaktan ne olacak? Risale-i Kudsiyeye ne zamandan beri çalışıyorsunuz ama ancak şimdi anlamaya başladınız.

İlim aldıkça Mevlâ Tealâ'ya karşı yabancılığımız kalkıyor. Şimdi anlattıklarımı ilk defa duyuyor olsaydınız, bu hoca böyle ne anlatıyor? derdiniz. Şimdi sizler anlıyorsunuz, anlayanla konuşmak kolaydır, anlamayanla konuşmak zordur.

Efendi Babam (Ali Haydar Efendi) *(Kuddise Sırruhu)* buyururdu ki: **"Kabil-i hitap bir evlâdım, benden doğan fakat lâf anlamayan yüzbin evlâttan 'daha hayırlıdır."** Yani sözümü anlayan bir evlât, yüzbin evlâttan daha hayırlıdır.

Bir ibare şöyle gelir: "İman, bilmeğe, bilmek ise doğru yerden Öğrenmeğe bağlıdır."

Şu da var ki, Şimdiye kadar hüneri ilimde arıyorduk, ona biraz olsun sahib olduk. Şimdi o ilimler ile amel etmeye niyetimizin halis olmasına çok dikkat edelim.

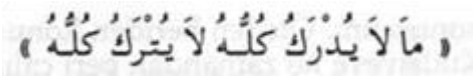
Beyt 35

قُيوُدُ و اِعْتِبارَاتْدَنْ مُعَرّاَ دَخِى اِطْلاَقُ و اَوْهاَمْدَنْ مُبَرّاَ

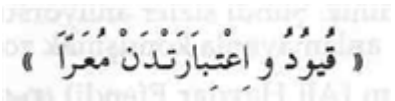
قُيوُدُ و اِطْلاَقْ جَمْعِيلَه عَزِيزاَ دَكِلْ مَحْصوُرْ قَمودَنْ حَقْ مُعَرّاَ

بِلاَ مِثْلْ بِيلْ حَقِّى كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ باَ كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Okuduğumuz beyitler Mevlâ Tealâ'dan bahsediyor. Onu bize tanıtıyor. Bütün insanlar bu dünyaya Allah'ı bilmeye geldiler. Zengin, fakir, amir, memur herkes Mevlâyı bilmeye muhtaçtır. Mevlâ Tealâ'yı bilmemek insan için çok büyük bir belâdır. Her ne kadar Mevlâ Tealâ'yı tam bilebilmek imkânsız ise de:

"Bir şeyin hepsi anlaşılmasa da bütünü terkedilmez." ibaresinin gereğince, Mevlâ Tealâ'yı tam bilemeyeceksek de, biraz dahi olsa bilmeğe çalışmalıyız, hem de ölene kadar buna çalışmalıyız.

"Kuyûd-u itibarattan muarra"

"(Mevlâ Tealâ) kayıtlardan, itibarlardan soyulmuştur,"

Kuyûd: Kayıtlar, şekiller, miktarlar, demektir.

İtibarat: İtibarlar, takdirler, tahminler, saymalar, manasındadır.

Muarra: Soyulmuş, beri manasındadır.

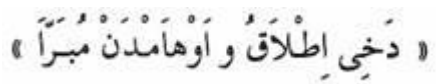
Zat-ı Pak-i Sübhaniye'nin öz kendisi var ya! Tamamı ilim, tamamı kudret, tamamı işitmek, tamamı görmek, tamamı kelâm, tamamı tekvin, tamamı iradedir.

Zat-ı Pak-i Sübhaniye'de bulunan bütün bu kemalât, Hazreti Zat mertebesinde, Zat-ı Pak-i Sübhaniye'nin aynıdır. Zat-ı Pak-i Sübhaniye mertebesinden bir mertebe aşağıda, Zatının ne aynı ne de gayrıdır. Bunlar sekiz Sıfât-ı Subutiyye'dir.

Kadim olan, kâmil olan bu sıfatlar, o Zatı kemalâtın zılleridir. O Mevlâ Tealâ, Zat-ı Pak-i Sübhaniyesinin ne aynı ne gayrı olan bu sıfatlardan da muarradır.

Bu sıfatların Allah'a yakınlığı, meselâ elbisenin bize yakın olduğu gibi değildir. Bu sıfatlar Allah-u Tealâ'yı elbisenin bizi kapladığı gibi kaplamaz. Allah-u Tealâ bunlardan muarradır.

Zat-ı Pâk-i Sübhaniyye hakkında bir şey denmez, çünkü kayıtlardan beridir, soyulmuştur.

"Dahi ıtlak-u evhamdan müberra."

"Mevlâ Tealâ Hazretleri ıtlâktan, bir alâmet ve nişan konulmaktan, tahayyül edilmekten de beridir."

Itlak: Alâmet, nişan koymak, **Evham:** Akla, zihne gelen şeyler, hayaller

Itlâk'ı bir misal ile açıklayalım şöyle ki: "Şu kürsünün boyu birbuçuk metredir." demekle kürsüye ölçü ıtlâk etmiş (koymuş) oluruz. Hakeza bir adam hakkında: "Bu adam uzundur." demekle, ona da uzunluk itlâk etmiş (kullanmış) oluruz. İşte Mevlâ Tealâ bu çeşit ve benzeri Itlaklardan beridir.

« قُيُودُ و اِطْلَاقْ جَمْعِيلَه عَزِيزَا دَكِلْ مَحْصُورْ قَمُودَنْ حَقْ مُعَرَّا »

"Kuyud-u ıtlâk cem'île azizâ. Değil mahsur kamudan Hak muarra."

"Ey Aziz kişi! Mevlâ Tealâ Hazretleri, kayıtlar, itibarlar, ıtlâklar, evhamlar bütün bunların hiçbiri ile sınırlı değildir. Mevlâ Tealâ hepsinden muarradır."

Yukarıda misal olarak kürsüyü vermiştik. Kürsünün birbuçuk metre olduğunu söylemekle, kürsüyü hisar içine aldık, yani sınırlandırdık, Mevlâ Tealâ'yı böyle hisar içine alabilir, böyle sınırlayabilir miyiz? Hayır, asla!

Mevlâ Tealâ bütün bunlardan, her şeyden soyulmuş olunca, bizim ilmimiz ona nasıl ulaşacak?

« بِلاَ مِثْلْ بِيلْ حَقِّيَ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ »

"Bilâmisil bil Hakk'ı gel gidelim. Cemal-i ba kemale seyridelim."

Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyurur ki:

« هَرْ كِه دِيدَه شُدِى وَشِنِيدَه شُدِى وَدَانِسْتَه شُدِى آنْ هَمَه غَيْرِ اُوسْتْ »

"Her neyi ki, görür oldun, işitir oldun, bilir oldun, onların hepsi O'ndan başkadır."

Emâlî'de şöyle bir mısra vardır:

« يَرَاهُ الْمُؤْمِنُونَ بِغَيْرِ كَيْفٍ وَاِدْرَاكٍ وَضَرْبٍ مِنْ مِثَالِ »

"Müminler, Allah-u Tealâ'yı keyf (şekil) **siz, idraksiz, misalle anlatmaksızın görecekler."**

Kur'an-ı Kerimde buyuruluyor ki:...لَيسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ... "O'nun misli bir şey yoktur."*(Şura Suresi:11'den)*

Epeyce bir şeyler öğreniyoruz.

« اَلْعِلْمُ بِئْرٌ وَالْمُذَاكَرَةُ دَلْوُهَا »

"İlim kuyudur, müzakere onun kovasıdır."

Müzakere: Bir iş hakkında karşılıklı konuşmak demektir. İnsan ilim hususunda müzakere yaptıkça ilim kuyusundan boyuna su çekmiş olur.

Kova deyince aklıma bir kıssa geldi: Adamın biri hacca giderken yanına ip ile kova almış, sıcak bir günde yol kenarındaki bir kuyudan bir geyiğin su içmekte olduğunu görmüş.

Kendisi de susadığından o tarafa doğru yürümüş, fakat kuyunun başına geldiğinde suyu geriye çekilmiş olarak görmüş, bu duruma üzülmüş de: Ya Rabbi! Katında benim bir geyik kadarda mı hatırım yok? Onun için suyu yukarı çıkarıyor bana ise geri indiriyorsun." demiş.

Mevlâ Tealâ Hazretleri ona ilham ederek: **"O bana güvendi, sen ise ip ve kovana güvendin."** buyurmuş.

Nitekim bir ayet-i celilede şöyle buyurulur: ... ﴿وَمَا النَّصْرُ إِلاَّ مِنْ عِندِ اللّهِ إِنَّ اللّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ الأنفال/10

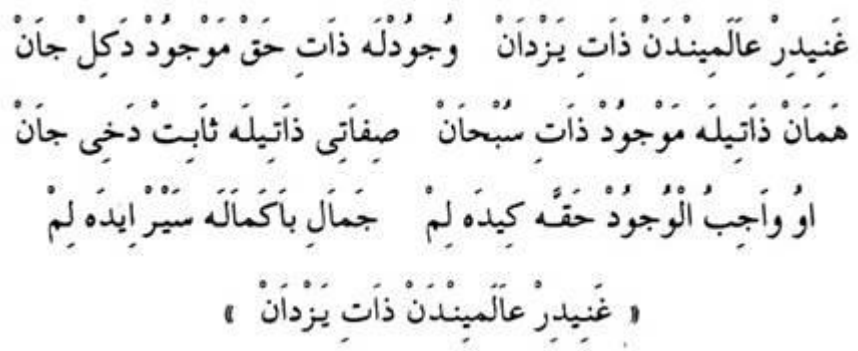
"Yardım yoktur, ancak Allah katındandır. Şüphesiz ki Allah, Azîz ve Hakîm'dir." *(Enfal Suresi:10'dan)*

Lâkin şu ayet-i kerimeyi de unutmamalıyız:...إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ **"Eğer Allah'a yardım ederseniz, O da size yardım eder."** *(Muhammed Suresi: 7'den)*

Bizler ise, önce Allah bize yardım etsin diyoruz. Halbuki önce biz yardım edeceğiz, sonra Allah bize yardım edecek.

Efendi babam anlatmıştı: Bir adam bir gün denizde bir gemi içinde iken büyük bir fırtınaya tutuluyor: "Ya Rabbî! Beni bu fırtınadan kurtarırsan, dokuz tane ihlâs suresi okuyacağım." diyor. Fırtınadan kurtuluyor, bu olayı arkadaşlarına anlatıyor, ona soruyorlar: "Vaadettiğin sureleri okudun mu? O da "Hayır okumadım, Allah'ı kandırdım" diyor. Allah'ı kimse kandıramaz, insan ancak kendini kandırır.

Beyt 36

"Ganidir, âleminden Zat-ı Yezdan."

"Mevlâ Tealâ Hazretleri, bütün âlemlerden müstağnidir."

Gani: Zengin, kimseye muhtaç olmayan demektir.

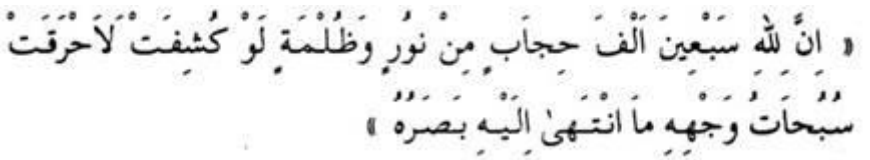
Zat-ı Pak-i Sübhaniye her ne kadar bütün kemalâtın hasıl olmasında yeterli ise de, eşyanın icadında ve yaratılmasında muhakkak zaid sıfatlar lâzımdır, zira Zat-ı Pak-i Sübhaniye son derece münezzeh ve mukaddestir. Çok azametlidir, çok ganidir. Hiçbir şeye muhtaç değildir, o yüce zatın eşya ile münasebeti yoktur.

﴿العنكبوت/6﴾ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ . . . **"Muhakkak Allah (-u Tealâ) âlemlerden müstağnidir."** *(Ankebut Suresi: 6'dan)*

Hikmet gereğince, adet muvafıkınca, Zat-ı Pak-i Sübhaniyenin bu âlemi yaratması için bir münasebet lâzımdır. Sıfatlar bir derece tenezzül edip zılliyet yoluyla eşya ile bir münasebet hasıl olmuştur.

Eğer bu sıfatların vasıtalığı olmasaydı, eşyadan hiçbir şeyin hasıl olması düşünülemezdi, zira yüce ve mukaddes olan Hazret-i Zatın nurlarının şualarının şiddetinden, eşyanın, helakten, yok olmaktan başka nasibi yoktur.

Bir hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor:

"Muhakkak Allah için (mahlukat ile kendi arasında) **nurdan ve zulmetten yetmişbin hicap** (perde) **vardır. Eğer açılacak olsa, O** (Mevlâ Tealâ) **nın Cemalinin nuru, görmesinin ulaştığı yere kadar olan şeyleri elbette yakar** (yok eder) di."

Ancak fena-beka mertebelerine erişmiş olan Arif-i billah'a manevi kuvvet verilir, keyfiyetsiz bir hâle gelir, işte bu durumda olan Zat-ı Pak-i Sübhaniye'ye yaklaşabilir.

« وُجودُلَه ذاتِ حَقْ مَوْجودْ دَكِلْ جانْ »

"Vücudla Zat-ı Hak mevcud değil can."

"Hak Tealâ, vücud (sıfatıyla) mevcud değildir canım kardeşim."

Bir Hadis-i Şerifte buyuruluyor ki:

« يَأْتِي الشَّيْطَانُ اَحَدَكُمْ فَيَقُولُ مَنْ خَلَقَ كَذَا مَنْ خَلَقَ كَذَا حَتّٰى
يَقُولُ مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ فَاذَا بَلَغَ ذٰلِكَ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللهِ »

"Sizden birinize şeytan gelir ve 'Şunu kim yarattı, bunu kim yarattı?' diye sorar. Tâ ki: 'Rabbini kim yarattı?' der. Buraya varınca o kimse, Allah (-u Tealâ'y) **a sığınsın."**

Böyle bir sualle karşılaşan kişiye düşen vazife: Şeytanın mekri (hilesi) nden Allah-u Tealâ'ya sığınmaktır.

Mevlâ Tealâ Hazretleri daima Zatı ile mevcuttur. Yokluğu hiç olmadı ki, O'nu bir şey veya bir kimse var etsin. Bunun nasıl olduğuna insan aklı ermez. Biz bunu anlamaktan acizizdir.

Yerlerin, göklerin, dağların, taşların, ayın, güneşin, yıldızların varlığında şüphe var mı? Yok! Onlar kendi kendilerini yaratabilir mi? Hayır! Kendimize bakalım, varız. Kendi kendimizi yaratabilir miyiz? Hayır! O hâlde bütün bunları bir yaratan var. O da Allah-u Tealâ'dır. İşte burası büyük bir iştir, inanmak zordur.

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ لاَ يَعْلَمُهُمْ إِلاَّ اللّهُ جَاءتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّواْ أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُواْ إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿إبراهيم/9﴾

"Size, sizden önce gelip geçen Nuh kavminin, Ad kavminin, Semud kavminin ve onlardan sonra da, tafsilâtını ancak Allah'ın bildiği kavimlerin haberleri gelmedi mi? Onlara, peygamberleri mucizelerle gelmişlerdi de (ellerini hayretle kendi ağızlarına veya) **konuşturmamak için peygamberlerin ağızlarına kapatıp şöyle demişlerdi: 'Biz, kendisiyle gönderilmiş olduğunuz şeyi** (İslâm dinini**) inkâr ettik ve bizi kendisine çağırdığınız şeyden şüphelendirici bir kuşku içindeyiz."***(İbrahim Suresi:9)*

Bu ayet-i celileler bütün şüpheleri sildi, süpürdü. Kâinatın var oluşunu tabiat kanunlarına bağlayan edepsizlere, Allah akıl versin, hidayet versin, bizi de öyle olmaktan korusun. Bütün kâinatta en kabiliyetli varlık insan, fakat bir karıncanın bacağı kopsa onu yerine koyamaz, onun gibisini yapamaz.

« هَمَانْ ذَاتِيلَه مَوْجُودْ ذَاتِ سُبْحَانْ »

"Hemen Zatıyla mevcud Zat-ı Sübhan,"

"Noksan sıfatlardan münezzeh olan Zat, hemen Zatıyla mevcuttur."

Sıfatlar Mevlâ Tealâ'nın zatıyla kaim, peki Zat-ı Pak-i Sübhaniye neyle kaim? Kendi kendine kaim! Mevlâ Tealâ'nın Zatı için yokluk hiç düşünülemez.

« صِفَاتِی ذَاتِيلَه ثَابِتْ دَخِی جَانْ »

"Sıfatı, Zatıyla sabit dahi can."

"Mevlâ Tealâ'nın sıfatları, Mevlâ'nın Zatı ile kaimdir."

« اوُ وَاجِبُ الْوُجُودْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

O, Vacibül Vücûd Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim.

"Mevlâ'nın varlığı vacib, mutlaka var olması gerekendir."

İslâmî ilimlerden bir kelime bildik mi, Allah'a çok şükredelim, çünkü dünyaya bunun için geldik. Pasta, börek, baklava yenilmeye gelinmedi; Çocuk doğurmaya gelinmedi, doğurulur ama bunun için gelinmedi; Köşk yapmağa gelinmedi, yapılır ama onun için gelinmedi. Rabbimizi bilmeye ve O'na ibadet etmeye geldik.

Beyt 37

اوُدِرْ قَاصِدْ اوُدِرْ مَقْصُودْ اوُدِرْ حَقْ اوُدِرْ طَالِبْ اوُدِرْ مَطْلُوبْ اوُدِرْ حَقْ
حَبِيبْ اوُلْدِرْ اوُدِرْ مَحْبُوبْ اوُدِرْ حَقْ اوُدِرْ وَاجِدْ اوُدِرْ مَوْجُودْ اوُدِرْ حَقْ
يوُرِی شَانْدَنْ كَچُوبْ حَقَّهْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« اوُدِرْ قَاصِدْ اوُدِرْ مَقْصُودْ اوُدِرْ حَقْ »

" O'dur kasıd, O'dur maksud, O'dur Hak."

"O'dur isteyen, O'dur istenilen, O'dur Hak."

Kendisine lâzım değil ama Mevlâ Tealâ merhametinden dolayı kulunu istiyor. Neden isteyen Allah'dır? Çünkü hakikatta O var, biz yokuz. Yani Mevlâ Tealâ hem kasıd, hem de kasdolunmuştur.

« اوُدِرْ طَالِبْ اوُدِرْ مَطْلُوبْ اوُدِرْ حَقْ »

"O'dur talib, O'dur matlûb, O'dur Hak."

"Dileyici O'dur, talebolunan O'dur, Hak O'dur." Kul hakikatte yok ki dileyici olsun.

Bir hadis-i şerifte Resulullah ﷺ buyuruyor ki:

« كَانَ اللهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ »

"Allah vardı, O'nunla beraber hiçbir şey yoktu."

Süleyman Çelebi *(Rahimehullah)* ın Mevlid'inde şöyle geçer:

" Var iken Ol, yok idi ins-ü melek, Arş-ii ferş-ü, ay-ü, gün hem nuh felek."

Mevlâ Tealâ vardı, insan, melek, yok idi, arş, yer, ay, güneş, yedi kat gökler yok idi. Allah vardı, Allah'ı bilen, kasdeden arayan yoktu. Peki şimdi nasıl? Böyle bir soruya Hazreti Ali *(Radıyallahu Anh)* şu cevabı verdi: الان كما كان **"Şimdi de yine olduğu gibidir.** "

Haddi zatında eşya var ama Mevlâ Tealâ'nın varlığı ile karşılaştırılınca yok. Çok acaib işler var, bizim haberimiz yok. Bizler cahil ve aciziz.

« حَبِيبْ اوُلْدِرْ اوُدِرْ مَحْبُوبْ اوُدِرْ حَقْ »

" Habib O'dur, mahbub O'dur, O'dur Hak."

"Seven O'dur, Sevilen O'dur, O'dur Hak." O ki kimse yok, sevmek O'na kaldı, O ki sevilecek yok, sevilmişlik de O'na kaldı.

« اوُدِرْ وَاجِدْ اوُدِرْ مَوْجُودْ اوُدِرْ حَقْ »

" O'dur vacid, O'dur mevcud, O'dur hak."

"Bulan O'dur, Bulunan O'dur, Hak O'dur."

Vacid: Kulunu istediği vakitte bulan, **Mevcud:** Bulunan.

« يورِى شانْدَنْ كَچوبْ حقَهْ كِيدَه لِمْ جمَالِ باَ كَمالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Yüri Şan'dan geçip Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

"Yürü Esma ve Sıfattan geçip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

Şan'ın cemisi, Şuunat'tır. Esma, Sıfat manasını ifade eder. Mevlâ Tealâ, Esma ve Sıfat mertebesinde dahi olmamızı istemiyor. **"Benimle beraber olun"** buyuruyor.

İsteyen O, istenilen O, dileyen O, talebolunan O, seven O, sevilen O, bulan O, bulunan O. Bunların hepsi sıfatlardır, maksat bu sıfatlardan öz zata geçmek olacaktır. Sıfatlar bizim aslımızdır, insan aslının aslını bularak, aslü'l-asla ulaşır.

Beyt 38

اوُدِرْ اَوَّلْ اوُدِرْ اٰخِرْ اوُدِرْ حَقْ اوُدِرْ ظاَهِرْ اوُدِرْ باَطِنْ اوُدِرْ حَقْ
كِه اِسْمُ و رَسْمُ وَصِفْدَنْ ذاَتِ مُطْلَقْ مُنَزَّهْدِرْ قَمودَنْ ذاَتْ هُوَ الْحَقُّ
يورِى جانْدَنْ كَچوبْ حقَّه كِيدَه لِمْ جمَالِ باَكَمالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ
« اوُدِرْ اَوَّلْ اوُدِرْ اٰخِرْ اوُدِرْ حَقْ اوُدِرْ ظاَهِرْ اوُدِرْ باَطِنْ اوُدِرْ حَقْ »

"O'dur Evvel, O'dur Âhir, O'dur Hak. O'dur Zahir, O'dur Batın, O'dur Hak."

"Hak Tealâ Hazretleri, ancak Evvel O'dur, Âhir O'dur, Zahir Odur, Batın O'dur."

Sure-i Hadid'de buyuruluyor ki:

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿الحديد/3﴾

"O, evveldir ve âhirdir ve zahirdir ve batındır ve O, her şeyi alimdir." *(Ayet:3)*

Allah-u Tealâ evveldir, yani varlığının başlangıcı yoktur. Varlığından önce yok değildi, hep vardı. Ahirdir (ezelidir) yani hiçbir zaman yok olucu değildir.

O'ndan başka hiçbir varlık kadim, ezelî değildir. Bir şey ya görünür, ya görünmez. Hem zahir, hem batın nasıl olur? Cenab-ı Hak eserleriyle Zahir, Zat-ı Pak-i Sübhaniyesiyle Batın'dır.

O'dur Hak: Gerçek var olan, hakkı izhar edici ancak O'dur.

Bir Hadis-i Şerifte şöyle buyurulur:

من عرف نفسه فقد عرف ربه

"Kim ruhunu bilirse, muhakkak o, Rabbisini bildi."

İnsanın ruhu batındır, gözle görülmez, elle tutulmaz, fakat onun varlığının alâmeti olan görmek, işitmek, konuşmak, koklamak, hissetmek, gücü yetmek vs. ile zahirdir, yani ruhun eserleri aşikâr, kendisi gizlidir.

« کِه اِسْمُ و رَسْمُ وَصِفْدَنْ ذَاتِ مُطْلَقْ مُنَزَّهْدِرْ قَمُودَنْ ذَاتْ هُوَ الْحَقُّ »

"Ki ism-ü, resm-ü, vasıfdan Zatı mutlak. Münezzehtir kamudan Zat Hüvel Hak."

O Mevlâ Tealâ'nın mutlak Zatı, isimden, resimden, sıfattan bütün bunların hepsinden münezzehtir. Zat-ı Pak-i Sübhaniye nokta-i hakikidir. Bütün itibarlardan, nisbetlerden, sıfatlardan berîdir.

Zatı Pak-i Sübhaniye için kullanılan nokta ifadesi ibare darlığındandır. Allah-u Tealâ'nın mürekkep (cüzlerden birleşmiş) olmadığını bildirmek için kullanılmıştır. Zira nokta dendiğinde insanların hatırına mürekkep olmayan tek bir şey gelir.

İşte Zat-ı Pâk-i Sübhaniye nokta-i hakikidir. İki veya daha çok cüzlerden mürekkep olan, birleşmiş, muayyen ve mahdud bir mahiyetten ibaret değildir.

O mertebede, ismin, resmin, sıfatın yeri yoktur. Zat-ı Pâk-i Sübhaniye kendi esmasından, sıfatından, münezzeh olursa, bu âlem ile münasebeti nasıldır bir düşünmeli.

"Münezzehtir kamudan Zat Hüvel Hak" mısrasında: **"Hüvel Hak"** tekid için gelmiştir. Herşeyden münezzeh olan o Zat kimdir? Daha da açık olarak söylüyor: "Hüvel Hak" (O Hak'tır).

« یورِی جَانْدَنْ کَچُوبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْرْ اِیدَه لِمْ »

"Yüri candan geçüp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

Candan niye geçelim, çünkü candan geçilmeyince O'na yaklaşılmıyor.

« انَّ لله سَبْعِینَ اَلْفَ حِجَابٍ مِنْ نُورٍ وَظُلْمَةٍ لَوْ کُشِفَتْ لَاَحْرَقَتْ سُبُحَاتُ وَجْهِهِ مَاانْتَهیٰ اِلَیْهِ بَصَرُهُ »

"Muhakkak Allah (-u Tealâ) için **nurdan ve zulmetten yetmiş bin hicab vardır. Eğer açılacak olsa, Mevlâ Tealâ'nın Cemalinin nuru, görmesinin ulaştığı yere kadar** (olan şeyleri) **yakar."**

Bu perdeler ancak candan vazgeçilince aşılıyor. O zaman Mevlâ Tealâ bir kuvvet verir, cemalinin nuru seni yakmaz. Öz Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeye nisbetle senin ne canın vardır, ne de cismin vardır.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, bu babın sonunda şu ayet-**i kerime ve hadis-i **şerifleri yazıyor:**

﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿الصافات/180﴾

Allah-u Tealâ buyurduğu gibi: **"Rabbin, o izzet sahibi, onların tavsif ettiklerinden münezzehtir."** *(Saffat Suresi: 180)*

Bu ayet-i celile: "O Mevlâ'nın mutlak Zatı isimden, resimden, sıfattan beridir." beytine delildir.

﴿هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿الإنسان/1﴾

Yine Allah-u Sübhanehü buyurdu: **"Muhakkak insan üzerine gayr-i mahdud zamandan bir mahdud zaman gelmiştir ki** (o zamanda bilinip) **yâd olunmuş bir şey olmamıştı."***(insan Suresi:1)*

وَكَمَا وَرَدَ فِي الْحَدِيثِ: « كَانَ اللهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ »

Ve hadis-i şerifte geldiği gibi: **"Allah vardı, O'nunla beraber hiç bir şey yoktu."**

Hazreti Ali *(Radıyallahu Anh)* a sordular: "O zaman yoktu, şimdi nasıl?"

وَقَالَ عَلِيٌّ كَرَّمَ اللهُ وَجْهَهُ: (اَلْآنَ كَمَا كَانَ)

Ali *(Kerremallahu vechehü)* buyurdu: **"Şimdi yine olduğu gibidir."**

. . . . . كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ Allah-u Tealâ buyurdu: **"O'nun zatından başka her şey helak olucudur."** *(Kasas Suresi 88)*

Bu kadar yerle, gökler ve onlarda olan herşey kendilerine göre vardırlar. Zat-ı Pak-i Sübhaniyenin karşısında yokturlar. Burayı en güzel anlatan Buhara meşayıhının kıssasıdır.

شَهِدَ اللّٰهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الا یة

Ve Allah-u Sübhanehü ve Tealâ buyurdu: **"Allah** (-u Tealâ), **kendisinden başka bir ilâh bulunmadığına, adaletle kaim olarak şehadet etmiştir."** *(Ali İmran:18)* الا یة Ayetin sonuna kadar oku, demektir.

5. BAB

(دَرْ بَيَانِ صِفَاتِ الٰهِيَّهْ وَاَسْمَاءِ سُبْحَانِيَّهْ جَلَّتْ عَظَمَتُهُ)

Azameti yüce olan Esma-i Sübhaniye ve Sıfât-ı İlâhiyenin beyanındadır.

Beyt 39*

صِفَاتِی ذَاتِنكْ عَيْنِی دَكِلْ بِيلْ دَكِلْ هَمْ غَيْرِی بِيلْ اُولْ فَيْضَهْ كَلْ نِيلْ
قَدِيمْدِرْ ذَاتِيلَهْ ثَابِتْدِرْ اَیْ دِلْ بُونِی بِيلْ بُويْلَهْ دِلْدَنْ شُبْهَهْ يِی سِيلْ
قَدِيمْدِرْ هَپْ صِفَاتِی كَلْ كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ ايدَهْ لِمْ
« صِفَاتِی ذَاتِنكْ عَيْنِی دَكِلْ بِيلْ »

"Sıfatı Zatının aynı değil bil."

"Bil ki, Allah'ın Sıfatları Zatının aynı değildir."

صفة kelimesinin cemi صفات dır. Cemi müennes salim olur. "Sıfatlar" manasına gelir.

Allah-u Tealâ Hazretlerinin Sıfat-ı Subutiyesi sekizdir. Bunlar: Hayat, ilim, semi', basar, irade, kudret, kelâm, tekvindir. Bu sıfatlar Allah-u Tealâ Hazretlerinin aynı değildir.

Ruhumuzu düşünelim, onun bir kendisi var, bir de sıfatları vardır. Allah u Tealâ: Hayy (diri), Âlim (bilici), Semî' (işitici), Basir (görücü), Mütekellim (söyleyici), Kadir (gücü yetici), Mürid (dileyici), Yaratıcı ve mutasarrıf (bir işi kendi istediğine göre idare eden) olduğu gibi, insanın ruhu da Hayat, ilim, Semî', Basar, İrade, Kudret, Kelâm ve Tasarruf sıfatlarıyla vasıflanmıştır.

İnsanda olan, bu sıfatlar sonradan yaratılmış, Mevlâ Tealânın sıfatlarının zıllerinden alınmıştır. Bu sıfatlar ruhun aynı değildir, gayrı da değildir. Meselâ: Hayat sıfatını ele alalım. Bunun aslı Zat-ı Pak-i Sübhaniye'de dir ve zatın aynıdır. Bu nasıl olur? Çünkü Zat-ı Pak-i Sübhaniyenin tamamı hayattır.

Zat-ı Pak-i Sübhaniye mertebesinde, O'nun aynı olan hayat sıfatı ile bir mertebe aşağıdaki ne aynı ne gayrı olan hayat sıfatı arasında çok uzun mesafeler vardır.

Mevlâ Tealâ'nın Zat-ı Pak-i Sübhaniyesinden uzaklaştıkça, gayrılığı artıyor Arşın üstüne gelince, gayrı oluyor. Zıll, aslın aynı değildir. Zıl'den zıl'e de fark vardır. Bunlar az bilgiler değildir, hatırınızda iyi tutun.

« دَكِلْ هَمْ غَيْرِى بِيلْ اوُلْ فَيْضَه كَلْ نِيلْ »

"Değil hem gayrı bil, ol feyze gel nîl."

Zat-ı Pak-i Sübhaniye'nin bir mertebe aşağısındaki sıfatlar öz Zatın aynı olmadığı gibi, gayrı da değildir. Bunu böyle bilirseniz feyze nail olursunuz.

Feyz'in lügat manası: Akmak, taşmaktır. **Feyz:** Allah tarafından kulun kalbine akıtılan manevi bir tecellidir.

Feyz, akmak manasına gelir ama bu, akmaktan da çoğalmaktan da başka bir şeydir. Meselâ: Bir insan, bir insanı sever, ondan ona sevgi akar. O sevginin arkı nasıl bir şeydir, ifade edemeyiz. İnsan anlatmak için bir ibare bulamıyor, feyiz de onun gibidir.

« قَدِيمْدِرْ ذَاتِيلَه ثَابِتْدِرْ اَىْ دِلْ »

"Kadimdir, Zatıyla sabittir ey dil"

"Allah-u Tealâ'nın varlığı Kadimdir, kendi Zatındandır ey gönül!"

Kadim: Ezelî olan, varlığının başlangıcı olmayan demektir.

Zatıyla sabittir: Allah'ın varlığı kendi Zatındandır.

Ey Dil: Ey gönül, demektir.

Geçmişe doğru ne kadar gidilirse, gidilsin, Cenab-ı Hakkın var olmadığı bir an düşünülemez.

« بوُنِى بِيلْ بوُيْلَه دِلْدَنْ شُبْهَه يِى سِيلْ »

"Bunu böyle bil, dilden şüpheyi sil."

Dil: Gönül, Kalp demektir.

"Bunları böyle bil, gönülden şüpheyi sil." Mevlâ Tealâ'yı o zaman bilmiş olursunuz.

« قَدِيمْدِرْ هَبْ صِفَاتِى كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Kadimdir hep sıfatı gel gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

Allah-u Tealâ'nın sıfatları hep kadimdir. Allah-u Tealâ Hazretlerinin kadimliği nasıldır? Sıfatlarının kadimliği nasıldır? Allah-u Tealâ Hazretlerinin kadimliği kadim bizzattır, yani kendindendir. Sıfatlarının kadimliği kadim bi gayrihi'dir. Yani sıfatlarının kadimliği ise Allah-u Tealâ Hazretlerindendir.

Şu Risale-i Kudsiyyenin bütün beyitleri ne güzeldir. Ben hepsini ezberledim, siz de ezberleyin.

Risale-i Kudsiyye, ruhun tatlısı. Bunca gafil insanların arasında böyle sağlam kalmanız, imanınızı muhafaza etmeniz, sizin için büyük bir nimet, bu benim için de nimet. Sizler olmasaydınız ben bunları kime anlatacaktım. Sizlere öğretmeye çalışırken, benim bilgilerimde de artma oluyor.

Rahmetli anam: "Uşacığın kuymağı, neneciğin doymağı." derdi. İçinizden bir kişi bu sohbetten geri kalsa, sanki kolumun biri koptu gibi oluyorum.

Sağlığımda size bir şeyler aktarayım istiyorum, o zaman gözüm arkada kalmayacak. Ya Rabbi! Sana nihayetsiz şükürler olsun. Sizler sakın başka şeylere önem vermeyin. Hocalık icazeti almaya çalışmayı bırakıp, diploma sahibi olmak için koşmayın, iyi düşünürseniz bunun kötülüğünü anlarsınız. Zararını idrak edersiniz.

Bosna-Hersek'te birçok Boşnak kızı Sırplarla evlendi. Ana-Babaları onlara: "Niye gavur erkekleriyle evleniyorsunuz?" dediklerinde, ağlayıp, sızlanıp: "Müslüman erkeği ile gavur erkeği arasında ne fark var?" diyorlardı. Şimdi ne fark olduğunu gördüler.

Kâfirlerin önem verdikleri ilimlerde bir şey yok. Ne varsa, Kur'an ilminde var. Aslında bütün ilimler Allah'ındır tabii. Coğrafya da, matematik de, tarih de, fizik de, kimya da, amma insan sadece dünyaya ait bilgileri öğrenmekle kalırsa, Allah'ın ve şeriatın düşmanı olur.

Kaç kişi var? Hem dünya ilimlerini, hem de ahiret ilimlerini bitirmiş. Üniversiteyi bitirince buzak gibi yatıyorlar; ahiret böyle kazanılır mı? Kazanılmaz!

Beyt 40

خُدَانِكْ اَسْمَاسِنْدَنْ لَفْظَةُ اللهْ، صِفَا تْ اُو لْدِى مُرَادْ هَمْدَه ذَاتُ اللهْ"

بُواِسْمَه اُولْدِى چُونْ مَدْلُولْ ذَاتُ اللهْ ،مُرَادْ اِنْجَاقْ مُسَمَّادِرْ هُوَاللهْ

تَوَجَهْ ذاتَه قِيلْ حَقَّهْ كِيدَه لِمْ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَلِمْ

خُدَانِكْ اَسْمَاسِنْدَنْ لَفْظَةُ اللهْ

"Hûda'nın esmasından Lâfzatullah."

"Allah'ın isimlerinden olan Lâfzatullah"

Hûda: Farsça'da, "Allah" demektir.

Esma: İsmin cemiidir, isimler, demektir.

Lâfzatullah: bir izafet terkibidir, birinci kelime muzaf, ikinci kelime muzafun ileyhdir, Türkçeye tercüme edildiğinde, evvelâ muzafun ileyh sonra, muzaf söylenir. Risale-i Kudsiyye'de izafet terkibleri çoktur.

Lâfzatullah'a: İsmullah ve İsm-i Celâl de denir.

صِفَا تْ اُو لْدِی مُرَادْ هَمْدَه ذَاتُ اللهْ

"Sıfat oldu murad hem de Zatullah"

Sıfat: Sıfatlar, demektir.

Zatullah: Allah-u Tealâ Hazretlerinin Zatı, yani Elif Lam ile beraber olursa hem Zat-ı Pâk-i Sübhaniye hem de sıfatı İlâhiye murad olur.

"Allah'ın isimlerinden olan lâfzatullah, hem Zat-ı Pâk-i Sübhaniyenin, hem de sıfatlarının ismi oldu."

"Allah" ismiyle ancak, isimlenmiş olan Zat murad edilir.

بُواِسْمَه اُولْدِی چُونْ مَدْلُولْ ذَاتُ اللهْ

"Bu isme oldu çün medlül Zatullah"

Medlul: Delâlet olunmuş, yani isme delil sahibine medlul ve musemma da denir.

"Lâfzatullah ismine Allah'ın Zatı medlül oldu. "

Delil vardır, medlul vardır, bir de delâlet vardır. الله ismi delildir, Zat-ı Pak-i Sübhaniye medluldür. Bir müridin الله ism-i celilini zikrederek Allah'a kavuşmasına da "delâlet" denir.

Bir misal daha vereyim meselâ: Resulullah ﷺ in ismi delil, Resulullah ﷺ in kendisi medlûl'dür. Bir kimsenin resulullahın ismini söyleyerek onu arayıp bulmasına da delâlet denir.

Bir başka misal daha: Yapılan bütün ibadetler delildir. Allah medluldür, bu ibadetlerin insanı Allaha kavuşturması da delâlettir. Delilsiz hiç bir şey olmaz, kavuşturulan medlul, kavuşturan delil, kavuşanı kavuşturmaya çalışmak delâlet olur.

مُرَادْ انْجَاقْ مُسَمَّادِرْ هُوَاللهْ

"Murad ancak müsemmadır hüvallah"

Bütün Esma-i Hüsna'dan kastedilen, Allah'ın Zatıdır. Muradedilen, istenilen, aranılan ancak zikredilen o ismin sahibidir. O da kimdir? Allah'tır.

Müsemma: Tefîl babından ism-i mef'ûldür, isimlenmiş, ismin sahibi demektir.

تَوَجّهْ ذاتَه قِيلْ حَقّهْ كِيدَه لِمْ،جَمَا لِ بَا كَمَا لَهْ سَيْرِايدِلَمْ

" Teveccüh Zata kıl Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyridelim."

Teveccüh Zat'a kıl: Her şeyden ayrılıp gönül ile Zat'a yönel.

Yönelişini Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeye kıl Hakk'a gidelim. "Allah" deyip kime yönelmeli? Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeye.

Beyt 41

خَبَرْدَارْ اُولْ كِه اَنْجَاقْ لَفظَةُ اللهْ ، تَذَكُّرْ دِرْوَلِى مَقْصُودْ هُوَاللهْ

حَقِيقَتْ ذِكْرَه اُولْدِى اُو هَمَانْ رَهْ ، حَقِيقَتْ ذِكْرِبلاَ كَيْفْدِرْ مَعَ اللهْ

فَانِى مَذْكُورْدَنْ اُولْ حَقّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدِلَمْ

خَبَرْدَارْ اُولْ كِه اَنْجَاقْ لَفظَةُ اللهْ

"Haberdar ol ki ancak Lâfzatullah,"

Haber: Arapça bir kelimedir, çok kullanıldığı için Türkçeye yerleşmiştir.

Dâr: Farsça bir kelimedir. "Tutucu" manasına gelir.

"Haber tutucu ol ki, ancak lâfzatullah" nedir?

تَذَكُّرْ دِرْوَلِى مَقْصُودْ هُوَاللهْ

" Tezekkürdür. Veli maksud Hüyallah"

Tezekkür: Hatırlamaya çalışmak demektir. Tezekkür, zikrin kendisi değildir.

Veli: Velâkin,

Maksud: Kastedilen, demektir.

"Lâkin istenilen, kastedilen O Allahtır." Allah, Allah deyince kimi istiyorsunuz? O ismin sahibi olan Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeyi istiyorsunuz.

حَقِيقَتْ ذِكْرَه اُولْدِى اُو هَمَانْ رَهْ

"Hakikat zikre oldu o hemen rah"

Rah: Farsça bir kelimedir "Yol" demektir.

"O (Allah kelimesini zikretmek) zikrin hakikatine ulaşmaya yol oldu. "

Allah ile insan arasında bağlantı kurulmasını sağlayacak vasıta ancak zikirdir.

حَقِيقَتْ ذِكْرِبلاَ كَيْفْدِرْ مَعَ اللهْ

" Hakikat zikir bilâkeyfdir meallah"

Bilâkeyf: Şekilsiz,

Meallah: Allah ile, demektir.

"Zikrin hakikati şekilsiz olarak Allah ile beraber olmaktır "

Bu, Allah ile kul arasında bir hâldir, bu zikre erişmiş olan insan bu hâli bilir, ancak anlatacak kelime bulamaz.

فَانِى مَذْكُورْدَنْ اُولْ حَقّه كِيدَه لِمْ ، جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِايدَه لِمْ

"Fani mezkûrda ol Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyridelim."

Fena: lügatta yok olma, geçip gitme manalarına gelir. Tasavvufta ise, kendi varlığından geçmek manasına gelir.

Fena'dan kastedilen mana: Kişinin kötü sıfatlardan arınmasıdır. Beka'nın zıddıdır. Bir kimsede kötü sıfatlar fani (yok) olursa, onda güzel hasletler belirmeye başlar.

"Zikrolunan (Allah) **da fani ol Hakk'a gidelim"**

Zikrolunan Mevlâ'da fanilik: Kulun Zat ve Sıfatının, Allah'ın Zat ve Sıfatında fani olmasıyla olur. Kul bu fenada dünya ile alâkalarını kâfi olarak kesip tamamıyla

Allah'a teveccüh eder. Kısaca bir şeyler öğrendik. İyi anlamaya çalışın, muvaffak olmak iyi anlamaya bağlıdır.

Büyüklerden biri bir seyahatinde, yolda giderken bir Arabi ile karşılaştı. Ona nereye gittiğini sordu. Arabi: "Kabe'ye gidiyorum." dedi. O büyük zatta ona şu beyti okudu.

تَرْسَمْ نَرَسِی بَکَعْبَه اَیْ اَعْرَابِی اِینْ رَاهْ کِه تُوبِرَوِی بَتُرْکِسْتَا نَسْتْ

"Ey Arabi! Korkarım ki, Kâbe'ye ulaşamayacaksın,

Zira tutmuş olduğun yol Türkistan'a gitmektedir."

İşte Şeriatsızlık yapmak ta aynen bunun gibidir. Şeriatsızlık yaparak, Kur'ana tâbi olmadan, "Allaha kavuşurum" dersen, sen de bu beytin muhatabı olursun, Kâbe'ye gidiyorum zannı ile Türkistan'a giden adama benzersin.

Risale-i Kudsiyye'nin diğer bir beytinde şöyle buyrulur:

İşit gel "Küntü Kenzen" remz-i Sübhan. Bu remzinden murad vuslattır ey can.

Bilindi bunca hikmet, bunca irfan. Bize vuslat için yol oldu Kur'an.

Cehaletten geçip Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyridelim.

Dünya menfaatleri için ayaklarımız kırılırcasına koşuyoruz. Bize dünya ve ahirette en çok faydalı olacak Mevlâ Tealâ'ya hiç koşmuyoruz. Bir yerde define olduğunu duysanız hemen koşarsınız. Halbuki altın, gümüş, mücevherat insanın isteğini temin etmez.

Biz Mevlâ'ya koşalım. O bizim her isteğimizi verir. Meselâ, bizi bir aslan kovalamış olsa o anda altınlarımız bizi kurtaramaz amma Mevlâ kurtarır. Sele kapılsak Mevlâ kurtarır.

Mevlâ Tealâ: **"Ben Hazineyim"** buyuruyor. Mevlâ'ya kavuşursak altın ve paranın temin edemediğini yüce Allah bize verir.

Beyt 42

بُواِسمُ اللّٰهْ دَه کِی لَامْدِرْ حَرْفِ تَعْرِیفْ بُو ذَاتْ اِسْمِیدِرْ اَنْجَاقْ یُوقْ بُونْدَه تَوصِیفْ

کِیدِینْجَه لَا اُولُورْ دَخِی هُوتَوقِیفْ هُو اِیلَه حَیّ قُیُّو حَیْوَانْ اَیْ شرِیفْ

فَنَا بُولْ ذَا تِ حَقْدَه کَلْ کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَهْ سَیْرِ اِیدِلَمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu),* **Mevlâ Tealâ'nın Zat-ı Pâk-i Sübhaniyesinden, Sıfat-ı İlâhiyesinden bahsettikten sonra, Esma-i İlâhiyesinden bahsetmek üzere buyuruyor:**

بُواِسمُ اللهْ دَه كِى لَامْدِرْ حَرْفِ تَعْرِيفْ

"Bu İsmullahdaki lam'dır harf-i tarif."

الله İsmi Şerifindeki ال, Harf-i Tariftir."

Harf-i Tarif: İsimlerin evvelinde bulunan, Elif ile Lam. Buna: **Harf-i Tarif,** denir.

Marife isimler vardır, nekire isimler vardır. **Nekire isim:** Kime aid olduğu bilinmeyen belirli ve muayyen olmayan şeye delâlet eden isimlere denir.

Kabirde bizlere; "Rabbin kimdir? "Hangi dindensin?" gibi sorular soracak olan meleklere de "Nekre" anlamında: "Münker, Nekîr" denir. Bunların suretleri çok değişik, hiç görülmemiş, bilinmeyen bir hâlde olduğundan böyle isimlendirilmişlerdir.

Marife isim: Kime ait olduğu bilinen ve muayyen bir şeye konulan isimlere denir. Harf-i tarif belirliliği ifade ettiğinden, Harf-i tarif alan isimler: "Marife" olan isimlerdir.

Bir kimse Allah dediği zaman, Hak Tealâ'yı bütün sıfatlarıyla yâd ve bütün fiilleriyle zikretmiş olur. الله kelimesindeki ال harf-i tarifini çıkarırsak لله lillâh suretiyle kalır ki, bu da Mevlâ Tealâ'ya tahsis edilmiş bir isimdir. لله dan da birinci lâm harfi çıkarılırsa له lehû şeklinde kalır, bu isim de şüphe yok ki Allah'ın Zatına delâlet eder, Allah-u Tealâ'nın has ismidir.

بُو ذَاتْ اِسْمِيدِرْ اَنْجَاقْ يُوقْ بُونْدَه تَوصِيفْ

"Bu Zat ismidir ancak, yok bunda tavsif."

"Bu Lâfzatullaha **"İsm-i Zat"** denir, **"İsm-i Celâl"** da denir. Ancak bu, **"Hu"** zat ismidir. Bu isim, Esma ve Sıfata da delâlet etmez."

Yok bunda tavsif: Bunda sıfat yoktur, yani Allah ism-i şerifi yukarıda denildiği gibi Elif Lâm ile olduğu vakit hem Zat hem de Sıfat kasdolunur, amma Elif Lâm'sız **"Hu"** denirse yalnız Zat-ı Pâk-i Sübhaniye'nin ismidir.

كِيدِينْجَه لَا اُولُورْ دَخِى هُوتَوقِيفْ

"Gidince lâ, olur dahi Hu tevkif."

" له deki لام harfi de çıkarılsa geriye هو veya ُه kelimesi kalır ki, bu da evvelkiler gibi Mevlâ Tealâ'ya delâlet eder."

Tevkîf: Durmak, demektir.

هو kelimesinde واو harfinin zaid (fazla) olması tesniye ve cemi sıgalarında vav'ın düşmesi delili ile sabittir. Zira tesniye ve cemi'de هما deriz de, vav'ı aradan gideririz. Bu özellik الله lâfzında mevcud olup diğer isimlerde yoktur.

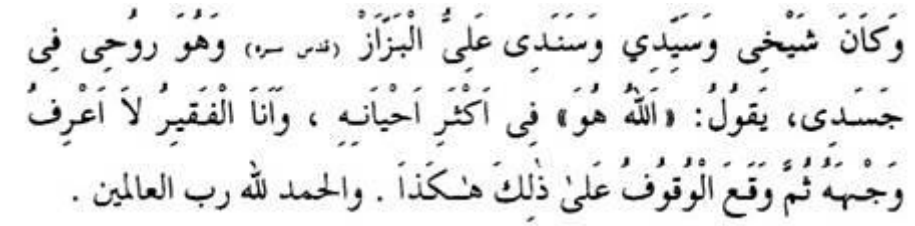
الله kelimesi Hak Tealâ'nın uluhiyetine delâlet edici olduğu gibi ُه kelimesinin de O Zatın batınî hüviyetine delâlet edeceğine hükmetmişlerdir.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına Ruhu'I-Beyan sahibinden naklen şöyle yazmıştır:**

يَقُولُ الْفَقِيرُأَيقَظَهُ الْقَدِيرُ: رَأَيتُ فِى بَعْضِ الْمُبَشِّرَاتِ حَضْرَتِ شَيْخِى وَ سَنَدِى(قدس سره) وَهُوَيُخَاطِبُنِى وَيَقُولُ:هَلْ تَعْرِفُ سِرَّ قَوْلِهِمْ((اللهُ)) بِارَفْعِ دُونَ النَّصْبِ وَالْجرّ؟ فَقُلْتُ: لَا . فَقَالَ:اِنَّهُ فِى الْاَصْلِ ((اَللهُ هُوَ)) فَبِضَمِّ الشَّفَتَيْنِ فِى الْفَمِ تَحْصُلُ الْاِشَارَةُ اِلَى نُرِ الذَّاتِ الْاَحَدِيَّةِ فِى الْمُمْكِنَاتِ وَسِرِّالْكَمَالِ السَّارِى فِى الْمَظَاهِرِ ، وَلَا تَحْصُلُ هَذِهِ الْاِشَارَةُ فِى النَّصْبِ وَالْجَرّ. والحمدلله تعالى. (روح البيان: ٧٧٦/٢مطلب. فى مكتبات ربانى جز:١ جلد:٣ ص:١٢ م:١٢ باقله .وآلوسى تفسرى مطالعه اولنه:٤٨/١)

Fakir (Kadîr kendisini uyandırsın) der ki; bazı zuhuratımda Hazreti Şeyhimi gördüm bana şöyle söylüyordu: "Meşayıhın nasp ve cer (üstün - esre) ile değil de raf (ötre) ile **"Allah-u"** demelerinin sırrını bilir misin" Ben: "Hayır" dedim.

O zaman buyurdu ki: "O aslında Allah-u Hüve idi ağızda iki dudağın kapanması ile mümkinat (yaratıklar) daki Zat-ı Ahadiyyet nuruna ve mezahire sirayet eden kemâlin sırrına işaret hasıl olur ki, bu işaret nasb ve cer halinde hasıl olmaz" Velhamdü Lillahi Tealâ.

وَكَانَ شَيْخِي وَسَيِّدِي وَسَنَدِي عَلِيُّ الْبَزَّازْ (قدس سره) وَهُوَ رُوحِي فِي جَسَدِي، يَقُولُ: «اَللّٰهُ هُوَ» فِي اَكْثَرِ اَحْيَانِهِ ، وَاَنَا الْفَقِيرُ لَا اَعْرِفُ وَجْهَهُ ثُمَّ وَقَعَ الْوُقُوفُ عَلَىٰ ذٰلِكَ هٰكَذَا . والحمد لله رب العالمين .

Cesedimde ruhum mesabesinde olan şeyhim, Seyyidim ve Senedim Aliyyül Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* ekseri vakitlerinde: **"Allah-u Hüve"** derdi. Ben fakir ise bunun hikmetini anlamazdım sonra bunun sırrına bu şekilde vakıf oldum. Velhamdü Lillahi Rabbil âlemin.

وَعَنْ تَعْرِيفَاتِ السَّيِّدِ الشَّرِيفِ (قدس سره) قَالَ الشَّيْخُ رضى الله تعالى عنه:
اَلْهَاءُ فِي لَفْظَةِ الْجَلَالَةِ تَدُلُّ عَلَىٰ اَنَّ الْجَمِيعَ اِلَى الْغَيْبِ الْمُطْلَقِ .
وَغَيْبُ الْمُطْلَقِ : هُوَ ذَاتُ الْحَقِّ جل جلاله بِاعْتِبَارِ اللَّاتَعَيُّنِ . (١٠٩)

Seyyidi Şerif'in Tarifat'ında Şeyh *(Rahimehullah)* şöyle buyurmuştur: "Lafza-i Celâl'daki **'He'** Gayb-ı Mutlak'a delâlet eder. Gaybi Mutlak ise Lâ Taayyün itibarı ile Hak Taalâ'nın öz Zatıdır. (Burada nihayet buldu).

هُو اِلٰه حَیّ قُمُو حَیْوَانْ اَیْ شرِیفْ

"Hu ile hayy, kamu hayvan ey şerif"

"Ey şerefli kardeşim! Bütün canlılar **"Hu"** ile diridirler."

Hay: Diri, **Kamu hayvan:** Bütün canlılar, **Şerîf:** Şerefli, demektir.

Bütün canlılar ne ile Hayy (diri)? **"Hu"** ile! Nefes içeri alınırken de: **"Hu"** denir, nefes dışarı verilirken de: "Hu" denir.

"Hu" lâfzı zahirde cisimlere hayat bulduruyor. **"Hu"** nun hakikati, manası ise ölü ruhları diriltiyor. Nasıl ki beden **"Hu"** demeden yaşayamıyor, ruh'da onun manası olan: **"Öz Zat'ı"** bulmadan yaşayamaz.

Bulduktan sonra da manevî hayatının devamı ve bekası o "Hu" nun manasının devamına bağlıdır. Çünkü ruhun yaşaması Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeye yönelmesine bağlıdır. Biran nefessiz kalan beden öldüğü gibi, bir lahza, Mevlâ'nın Zatına yönelmekten kesilen ruh'da sanki ölmüş gibidir. Nitekim:

« مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لاَ يَذْكُرُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ »

"Rabbisini zikredenle, zikretmeyenin hâli diri ile ölü gibidir." hadis-i şerifi de bunun açık bir delilidir.

İşte bu teveccüh'ün (gönül gözünün daimî surette Mevlâ Teâlâ'yı görür gibi olma hâlinin) devamı azimetle amel etmeye dahildir.

Dün Beykoz'daki vaazımızda bir doktor vardı. Ona "Bir insan nefes almadan yani **"Hu"** demeden ne kadar durur?" diye sordum. O: "Bir dakika zor durur." diye cevap verdi.

Farzedin ki ben sizlere dünyayı verebilecek durumda olan biriyim: "İçinizden bir kimse beş dakika **"Hu"** demeden durabilirse ona dünyayı vereceğim." desem,

durabilen bulunur mu? Tabii ki hayır! Neden durulamıyor? Yaşamak için. **"Hu, Hu"** demeye mecburuz da ondan.

Ne güzel değil mi? Allah-u Tealâ Hazretleri bize zorla **"Hu"** (Allah) dedirtiyor. Allah-u Tealâ her canlıya Öz Zatının ismini okutuyor. O insanoğlu ki diri kalabilmek için **"Hu"** demeye mecbur. Lâkin iman etmezse ne fayda?

"Hu" seni dünyada yaşatır ama ahirette hayır. **"Hu"** isminin zahirini okumak, bir de batınını okumak vardır. Bu ismin zahirini okumak, insanın zahiri olan bedenini yaşatıyor.

O ismin batınını okumak ise, o ismin sahibini hatırlamaktır. Bu da insanın ruhunu yaşatır. İnsan **"Hu"** demeden yaşayabiliyor mu? Yaşayamıyor. Ruh da o **"Hu"** yu demeden yaşayamaz, ölür.

Hu'yu mümin de, kâfir de söylemektedir. **"Hu"** demekle kâfirin sadece zahiri hayatı devam eder. Müminin ise, zahiri hayatı devam ederken, ruhu, o ismin müsemmasında olduğundan batınen de diri olur.

Nitekim Sure-i En'am ayet 122 de şöyle buyuruluyor:

أَوَ مَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا . . .

"Ya bir adam ki, ölü iken diriltmişiz ve ona bir nur vermişiz, onunla insanlar arasında yürüyor. O, zulmetler (karanlıklar) **içinde kalmış, ondan asla çıkamaz bir hâlde bulunan kimse gibi midir?"** Allah-u Tealâ Hazretleri ayet-i celilede küfrü ölüm, imanı hayat ile temsil buyuruyor.

Bu ayet-i kerimenin sebeb-i nüzülü olarak İbn-i Abbas *(Radıyallahu Anhuma)* dan şöyle rivayet ediliyor: Ebu Cehil, Resulullah ﷺ in en büyük ve en şiddetli düşmanı idi. Her zaman ve her yerde onu İslam dinini tebliğ etmekten menetmeğe çalışır, gücünün yettiği her kötülüğü yapmaktan çekinmezdi.

Allanın Resulü ﷺ in Kâbe-i Muazzama'nın yanında namaz kıldığı bir günde, Ebu Cehil de oradaydı, yanında bulunan cahil insanları teşvik ederek, Resulullah ﷺ in üzerine, ölmüş bir devenin bağırsaklarını attırdı. Peygamber ﷺ Efendimiz bundan çok müteessir oldu.

Bu esnada Resulullah ﷺ in amcası Hamza bin Abdil Muttalib *(Radıyahllahu Anh)* avdan dönüyordu, ihtiyar bir kadın onu karşıladı ve Ebu Cehil'in yeğenine yaptığı hakaretleri ona anlattı.

Hazreti Hamza'nın akrabalık duyguları galeyana geldi ve çok gazaplandı, evine gitmedi, elinde ok ve yay ile doğruca Ebu Cehlin yanına geldi. O zaman henüz Müslüman değildi.

Elindeki yayla Ebu Cehil'e vurmaya başladı. Ebu Cehil, Hazreti Hamza *(Radıyallahu Anh)* ın iman etmesinden korktuğu için hem karşı gelmiyor hem de: "Ya Hamza! kardeşinin oğlunu görmüyor musun? Babalarımıza dil uzatıyor, ilâhlarımızı inkâr ediyor, getirdiği Kur'anla akıllılarımıza hakaret ediyor." diyerek vurmaması için yalvarıyordu.

Hazreti Hamza *(Radıyallahu Anh)* ın öfkesi bu sözlerle dinmediği gibi daha da artar ve: "Sizden daha sefih, sizden daha akılsız kim var?" der, arkasından da: "Eşhedü en lâ ilahe illallah, vah-dehu lâ şerike leh, Ve eşhedü enne Muhammeden Resulullah." diye şehadet kelimelerini söyler.

Hazreti Hamza Peygamber ﷺ Efendimizi arar ve onu bulur.
Resulullah ﷺ Efendimiz ona: "Ebu Cehil'i dövmen gibi bütün dünyanın kâfirlerini gebertsen, sen iman etmedikten sonra fayda yok." buyurur. Hazreti Hamza da ikinci defa şehadet getirir.

İşte tarikat, insanı: **"Hu"** nun bu hakikatlerine ulaştırıyor. Alâuddin-i Attar *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin damadı idi. Ona sordular: "Mevlâ Tealâ ile nisbetin (hatırlaman) nasıldır?

Alâuddin-i Attar *(Kuddise Sırruhu)* şöyle cevap verdi: "Rabbim ile beraberliğim akan bir ırmak gibi devamlıdır. Irmağa bir çöp düştüğünde nasıl akışını durduramıyorsa, işte benim Mevlâ ile beraberliğim de böyle devamlıdır. Arasıra benim de kalbime birşeyler düşse de o ki Mevlâ ile huzurumu bozmuyor düşmemiş gibidir.

Bizim kalbimize ufak bir şey düşse, Mevlâ Tealâ ile olan huzurumuz bozuluyor. Yerler, gökler, mahlukatın hepsi aradan çıkarılsa sadece Allah-u Tealâ Hazretleri kalır. Kalbimizin gözü O Mevlâ'ya bakmalı. Biz onu göremeyiz ama görüyor gibi oluruz.

Şunu unutmayınız! En küçük bir hayat sahibinden tutun da en büyük canlılardan olan fil'e kadar her canlı **"Hu"** ile diridir.

فَنَا بُولْ ذَا تِ حَقْدَه كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرايدَه لِمْ

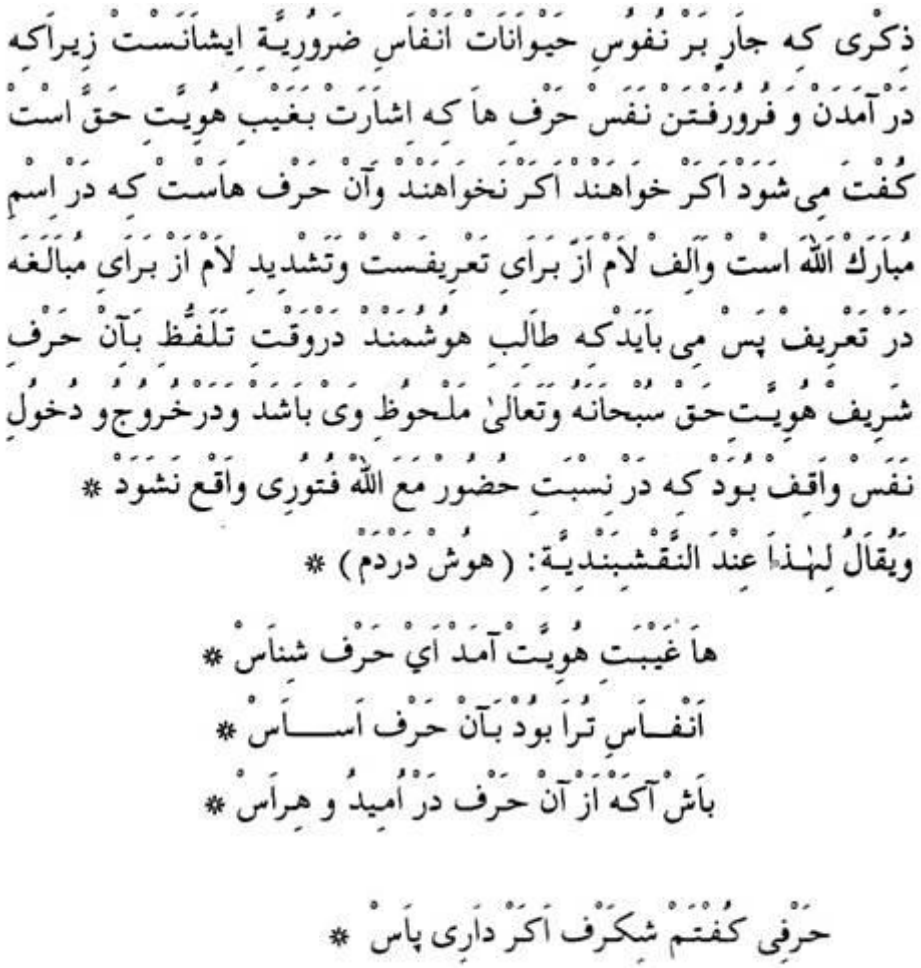
"Fena bul Zat-ı Hak'da gel gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Hakk'ın Zatında fena bul gel gidelim, Cemali ba kemale seyredelim." **Fena bul:** Yok ol, demektir. "Mevlâ Tealâ'nın Sıfatında, Esmasında değil Zatında fena bul." buyuruluyor.

Peki bu nasıl olacak? Mevlâ Tealâ'ya kalbinle öyle yöneleceksin ki, O'nu hiç unutmayacaksın. O'nu hatırlamak sana yerleri gökleri, dünyayı, ahireti ve kendini de unutturacak. İşte o zaman Mevlâ'nın Zatında fani olunur, ruh dirilir. Ya Rabbi! Bizi tamamıyla sana müteveccih kıl. Âmin.

Başka yerden bize ne kâr var ki, başka yerlere yönelelim. Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin bir sözü vardır: "Sağ kedi, ölmüş aslandan daha iyidir." Mevlâ Tealâ'ya ölmeden evvel kavuşmak için çalışalım.

Burada Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, Risaley-î Kudsiyye'sinin kenarına şu malumatı yazmıştır:**

ذکری که جار بر نفوس حیوانات انفاس ضروریة ایشانست زیراکه
در آمدن و فرورفتن نفس حرف ها که اشارت بغیب هویت حق است
گفت می شود اگر خواهند اگر نخواهند وآن حرف هاست که در اسم
مبارک الله است والف لام از برای تعریفست وتشدید لام از برای مبالغه
در تعریف پس می باید که طالب هوشمند در وقت تلفظ بآن حرف
شریف هویت حق سبحانه وتعالیٰ ملحوظ وی باشد ودرخروج و دخول
نفس واقف بود که در نسبت حضور مع الله فتوری واقع نشود *
ویقال لهذا عند النقشبندیة: (هوش دردم) *

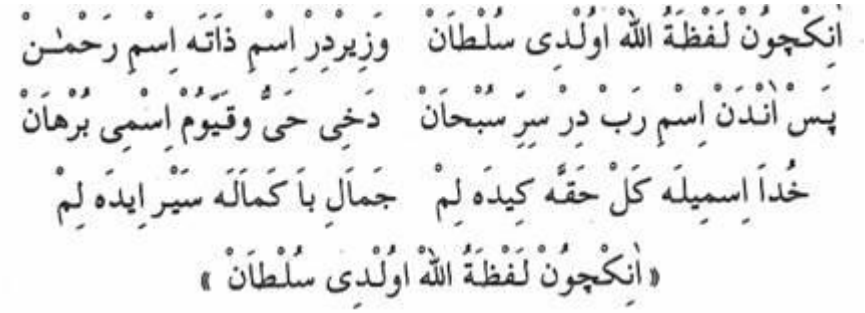
ها غیبت هویت آمد ای حرف شناس *
انفاس ترا بود بآن حرف اساس *
باش آکه از آن حرف در امید و هراس *

حرفی گفتم شگرف اگر داری پاس *

Bir zikir ki, canlıların nefislerinden carîdir, onların zarurî nefesleridir, zira nefes çıkıp girmekte, حرف هاکه he harfi ki, Hakk'ın gaybeti hüviyetine işarettir, demiş olur, gerek dilesinler gerek dilemesinler, ve bu he harfidir ki, mübarek Allah İsmi şerif indedir, elif lam, tarif içindir, ve lâm'ın müşeddet olması tarifte mübalağa içindir, öyle ise gerektir ki, akıllı talip, bu şerefli harfi telaffuz vaktinde, Hak Sübhanehü ve Tealâ'nın hakikati, o kişinin melhûzi ola, ve nefesin huruç ve duhulünde, şöyle vukuf üzere ola ki, huzur maallah keyfiyetinde, bir nevi gevşeklik arız olmaya.

Nakşibendiyye indinde bu hale, "Her ân uyanık olmak, gafil olmamak" denir, He gaybeti hüviyet oldu, ey harfe arif olan, senin bütün nefeslerine, bu harf esas olmuştur, bu harften agah ve uyanık ol, korku ve ümid zamanlarında, bir harf dedim, büyüklük, eğer tutarsan, gözetme, koruma. *(Reşahat Aynül Hayat, Sh.24)*

Beyt 43

اَنکْچوُنْ لَفْظَةُ اللّٰهْ اوُلْدِی سُلْطَانْ وَزِیرْدِرْ اِسْمِ ذَاتَه اِسْمِ رَحْمٰنْ
پَسْ اَنْدَنْ اِسْمِ رَبْ دِرْ سِرِّ سُبْحَانْ دَخِی حَیٌّ وَقَیُّومْ اِسْمِی بُرْهَانْ
خُدَا اِسمِیلَه کَلْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِ اِیدَه لِمْ
« اَنکْچوُنْ لَفْظَةُ اللّٰهْ اوُلْدِی سُلْطَانْ »

"Onun için Lafzatullah oldu sultan"

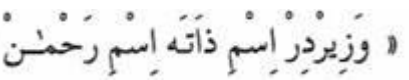
"Bundan sebep Lafzatullah Esma-i Hüsnâ'nın padişahı oldu."

Allah kelimesi neden sebep Sultan oldu? Hem Zat-i Pak-i Sübhaniyenin ismi oluyor hem Esma-i İlâhiyenin ismi oluyor, hem de Sıfat-ı İlâhiyenin ismi oluyor.

Lâfza-i Celâl, Allah-u Tealâ'nın has ismidir, hiçbir şeyden türemiş değildir. Şerefli olan, **"Allah"** kelimesi doksan dokuz ismin (Esma-ül Hüsna'nın) en büyüğüdür.

Sure-i İsra'da şöyle buyuruluyor: قُلِ ادْعُواْ اللّهَ أَوِ ادْعُواْ الرَّحْمَنَ أَيًّا مَّا تَدْعُواْ فَلَهُ الأَسْمَاء الْحُسْنَى...

"De ki: Gerek Allah diye çağırın, gerek Rahman diye çağırın hangisi ile çağırırsan nihayet en güzel isimler, O'na mahsustur." *(Ayet: 110)*

« وَزِیرْدِرْ اِسْمِ ذَاتَه اِسْمِ رَحْمٰنْ »

"Vezirdir ism-i Zat'a, ism-i Rahman."

"Rahman ismi, Sultan (padişah) olan Zat ismine vezirdir." Yani اللّٰه ismi padişah, رَحْمَنِ ismi onun veziri.

Sure-i Haşr'da şöyle buyurulur:

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿الحشر/22﴾

"O, öyle Allah'tır ki, O'ndan başka ilâh yoktur. O, gizli olanı da, aşikâre olanı da bilendir. O, Rahman'dır, Rahim'dir." *(Ayet:22)*

Ayet-i kerimede önce اللَّهُ ismi, sonra da رَحْمَنِ ismi geçiyor. Rahman isminin manası nedir?

Er Rahman: Rahmet kelimesinden gelmektedir. Rahman, kuluna nihayet derecede acıyıcı ve hakiki nimet verici demektir. Nihayet derecede acıyıcı, yani O'ndan başka son derece acıyıcı yok. Bu manaları hatırınızda tutarsanız ne mutlu size, insan bilmekle yükselir.

« رُتْبَةُ الْعِلْمِ اَعْلَى الرُّتَبِ »

"Bütün rütbelerin en yükseği ilim rütbesidir."

Yalnız ilim olunca, onun yanında amel ve ihlâs da gerekir. İslâmî ilimleri iyi öğrenmeye dikkat edin, bir daha bu hayat ele geçmez, yarın ahirette cennetlerde çok çeşitli yemekler olacak, dünyada kendini onlarla meşgul etme.

Cennetlerde çok elbiseler, çok başörtüleri, çok köşkler, çok saraylar olacak, dünyada kendini onlarla meşgul etme, Cennetlerde çok vasıtalar olacak, dünyada kendini onlarla meşgul etme. Şu Dünya hayatımızı gözümüzün bebeği gibi bilelim, çünkü cennette her şey çok ama ilme çalışmak ve ibadet yok. Onlar burada var.

« پَسْ اَنْدَنْ اِسْمِ رَبْ دِرْ سِرِّ سُبْحَانْ »

"Pes andan İsm-i Rab'dır, Sırr-ı Sübhan"

"Ondan sonra **"Rab"** ismi Sübhan'nın sırrıdır."

Allah-u Tealâ'nın 99 isminden birisi de Rab'dır. Mevlâ Tealâ'nın sırrına delâlet eder. Bu sırrı kendisi bilir.

Sır: Gizli, hakikat, herkese söylenmeyen şey demektir.

« دَخِي حَيٌّ وَقَيُّومْ اِسْمِي بُرْهَانْ »

"Dahi Hayy-ü Kayyum, İsm-i burhan"

"Hayy ve Kayyum isimleri ise burhandır." Yani Mevlâ Tealâ'ya ulaştırıcı delillerdir.

« خُدَا اِسمِيلَه كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Hûda ismiyle gel Hakk'a gidelim, Cemal-i ba kemale seyr idelim."

Zikir tarikat için gerekli bir azıktır. Zikrederken, o mukaddes Zat ile bir bağlılık hasıl olur, her ne kadar onunla hiçbir bağlılık kurulamaz ise de hatırlayan ile hatırlanan arasında az bir bağlantı hasıl olur. Bu bağlantıdan sevgi doğar, zikredenin kalbini sevgi kaplayınca, kalpte itmi'nan hasıl olur. Bu da insanı sonsuz saadete götürür.

Allah ile kul arasında bağlantı ve ilişki kurulmasını sağlayacak yegâne vasıta zikirdir.

Hadis-i şerifte Resulullah ﷺ şöyle buyuruyor:

اِنَّ لِلّٰهِ تِسْعَةَ وَ تِسْعِينَ اِسْمًا مَنْ حَفِظَهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ

"Allah-u Tealâ'nın 99 ismi vardır. Her kim bu isimleri sayarsa mutlaka cennete girer." O, 99 isim de şunlardır:

1 Allah الله O'nun zat ve özel ismidir. Diğer isimler fiilleri, sıfatları ve tecellileri ile ilgilidir

2 Rahmân الرحمن Dünyada bütün mahlûkata merhamet eden, şefkat gösteren, ihsan eden

3 Rahîm الرحيم Ahirette, sadece müminlere acıyan, merhamet eden

4 Adil العدل Adil, insaflı, her şeyi yerli yerinde yapan, her şeyi hak ve doğru olan

5 Afüv العفو Affedici.

6 Âhir الآخر Varlığı sonrasız olan, varlığının zamansal sonu olmayan.

7 Alîm العليم Her şeyi çok iyi bilen.

8 Aliyy العلي Ulu, yüce, üstün olan.

9 Azîm العظيم Büyüklük sahibi.

10 Azîz العزيز Aziz, izzetli.

11 Bâis الباعث Seçip ortaya çıkaran.

12 Bâkî الباقي Varlığının sonu olmayan, gelmeyen.

13 Bâri البارئ Yaratan.

14 Basîr البصير Gören.

15 Bâsit الباسط Ferahlatan, genişleten.

16 Bâtın الباطن Varlığı (zâtı) gizli olan, cisim olarak görünmeyen.

17 Bedî البديع Örneksiz yaratan.

18 Berr البَرّ İyilik yapan.

19 Câmi الجامع Toparlayan.

20 Cebbâr الجبّار Güç kullanan.

21 Celîl الجليل Hiddetli.

22 Dâr الضار Zarar veren.

23 Evvel الأوّل Varlığı öncesiz olan, varlığının zamansal başı olmayan.

24 Fettâh الفتّاح Açan, genişlik verici.

25 Gaffâr الغفّار Bağışlayıcı.

26 Gafûr الغفور Affeden.

27 Ganî الغني Zengin.

28 Habîr الخبير Her şeyden haberdâr olan.

29 Hâdî الهادي Hidâyet verici.

30 Hâfıd الخافض Perişan eden.

31 Hafîz الحفيظ Koruyucu.

32 Hakem الحكم Hakem.

33 Hakîm الحكيم Her işi hikmetli olan.

34 Hakk الحقّ Varlığı (zâtı) hiç değişmeden duran.

35 Hâlik الخالق Yaratıcı.

36 Halîm الحليم Yumuşak muâmele eden.

37 Hamîd الحميد Övülen.

38 Hasîb الحسيب Hesap gören.

39 Hayy الحيّ Her zaman diri olan.

40 Kābid القابض Sıkan, daraltan.

41 Kādir القادر Kudretli.

42 Kahhâr القهّار Kahreden.

43 Kaviyy القويّ Kuvvetli.

44 Kayyûm القيّوم Ayakta tutan.

45 Kebîr الكبير Büyük.

46 Kerîm الكريم Cömert.

47 Kuddüs القدّوس Tertemiz.

48 Latîf اللطيف İnce, letâfetli.

49 Mâcid الماجد Şânlı.

50 Mâlik-ül Mülk مالك الملك Mülkün gerçek ezeli ve ebedi sâhibi.

51 Mâni المانع Engel olan.

52 Mecîd المجيد Şerefli.

53 Melik الملك Hükümdar.

54 Metîn المتين Sağlam.

55 Mu'ahhir المؤخر Geride bırakan, erteleyen.

56 Mucîb المجيب İcâbet eden.

57 Muğnî المغني Zenginleştiren.

58 Muhsî المحسي Sayan.

59 Muhyî المحيي Canlandıran, dirilten.

60 Muîd المعيد Döndüren.

61 Muiz المعز İzzet veren.

62 Mukaddim المقدّم Öne geçiren.

63 Mukît المقيت Besleyen.

64 Muksit المقسط Dürüst veya tasarruflu

65 Muktedir المقتدر İktidar sahibi.

66 Musavvir المصور Tasarımlayan, şekillendiren.

67 Mübdî' المبدىء Varlık veren

68 Müheymin المهيْمن Belirleyici.

69 Mü'min المؤمن Güvenen.

70 Mümît المميت Öldüren, can alan.

71 Müntakim المنتقم İntikam alan.

72 Müteâli المتعالِ Her şeyden yüce.

73 Mütekebbir المتكبّر Bütün ihtişamın sahibi, Büyük ve büyüklenen[7]

74 Müzil المذل Zillet veren.

75 Nâfi النافع Faydalandıran.

76 Nûr النور Evreni nurlandıran.

77 Râfi الرافع Yücelten.

78 Rakîb الرقيب Kontrol ve gözetim altında bulunduran.

79 Ra'ûf الرؤوف Esirgeyen.

80 Reşîd الرشيد Doğru yola eriştiren.

81 Rezzâk الرزّاق Rızıklandıran.

82 Sabûr الصبور Sabırlı olan.

83 Samed الصمد Her şey kendisine muhtaç olan, kendisi ise hiçbir şeye muhtaç olmayan.

84 Şehîd الشهيد Şâhit.

85 Şekûr الشكور Az şükredene dahi çok nimet veren.

86 Selām السلام Esenlik kaynağı.

87 Semî السميع İşiten.

88 Tevvâb التوّاب Tövbelere kucak açan.

89 Vâcid الواجد İcâd eyleyen, varlığı kendinden olan.

90 Vâhid الواحد Eşi ve benzeri olmayan, zâtında tek olan.

91 Vâlî الوالي Evreni ve evrende olan her şeyi yöneten.

92 Vâris الوارث Bütün servetlerin gerçek sâhibi.

93 Vâsi الواسع Bağışlaması bol ve rahmeti çok olan.

94 Vedûd الودود Sevilen.

95 Vehhâb الوهّاب Karşılıksız bolca veren.

96 Vekîl الوكيل Vekil kılınan.

97 Velîyy الولي Veli, dost.

98 Zâhir الظاهر Yarattıklarıyla varlığı aşikâr olan.

99 Zülcelâl-i vel-İkrâm ذو الجلال والإكرام Şanlı ve İkrâmlı.

Bu Esma-i Hüsnayı ezberleyin, Hadis-i şerifte: **"Kim sayarsa"** buyurulmasından murat: "Kim bu isimleri zikretmeye devam ederse." Demektir.

Beyt 44*

اَكَرْ بِيكْ بِيلْ دِيسَهْ اَللّٰهْ بِرْ سَالِكْ مُرَادِى اوُلْمَاسَه اَللّٰهْ و مَالِكْ

ثَوَابْ اَصْلاَ وِيرِلْمَزْ بَلْكِه هَالِكْ اِسِمْ مَقْصُودْ دَكِلْدِرْ بَلْكِه مَالِكْ

مُرَادْ قِيلْ ذَاتِ حَقِّى كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Enbiya suresinin 7. ayet-i kerimesinde Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor:

"وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلاَّ رِجَالاً نُّوحِي إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُواْ أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ ﴿الأنبياء/7﴾

Ve senden evvel ancak kendilerine vahyeder olduğumuz bir takım erkekler gönderdik. Eğer siz bilmiyorsanız zikir ehlinden sorun."

Resulullah ﷺ Efendimiz, kendinden evvel gelen peygamberler gibi, Tevhid kanunu üzerine gelmedi mi? Evet geldi. Bu bilinmiyorsa bilenden sorulmalıdır,

Peygamber ﷺ Efendimiz, ashabına yapılan işkenceler ziyadeleşince, onlara Habeş topraklarına hicret etmelerini emretti. "Orada iyi bir melik var, onun yanında ne bir kimse başkalarına zulmeder, ne de bir kimseye zulmolunur.

Allah-u Tealâ, Müslümanlara bir açıklık, ferahlık verinceye kadar orada kalınız." buyurdu. On biri erkek ve dördü kadın on beş kişi geceleyin gizlice çıkıp Habeşistana gittiler.

Bu hicret peygamber Efendimizin, peygamberliğinin beşinci yılında vaki oldu. Bir müddet sonra da Ca'fer bin ebi Talib *(Radıyallahu Anh)* Habeşistan'a hicret etti. Ondan sonra Müslümanlar bir birinin ardından Habeşistan'a göç etmeye başladılar.

Müslümanların bu hicreti Mekke müşrikleri arasında endişe meydana getirdi. Hicreti önlemeye ve gidenleri geri çevirmeye teşebbüse geçtiler. Bir heyet seçtiler içlerinden Amr ibn-il As'ı başkan ta'yin ettiler ve onları Necaşi Ashama'ya gönderdiler.

Yanlarında kral'a hitaben yazılmış bir mektup ve çok kıymetli hediyeler vardı. Kureyş tarafından gönderilen hey'et Habeşistana vardı, Necaşi Ashama'nın huzuruna çıktı, mektubu ve hediyeleri ona takdim ettiler.

Amr ibnil As, Necaşiye: "Ey Melik! İçimizden biri türedi, kendisinin peygamber olduğunu iddia ediyor. O, senin kavmini ifsad için bir takım kimseleri gönderdi. Kureyş bizi sana bu sebepten yolladı. Biz bunları haber vermek için geldik. Mekke kavmi ayrıca onların Habeşistan'dan geri çevrilmesini istiyor." dedi.

Necaşi: "Durumu bir de onlara soralım." dedi ve Müslümanların yanına getirilmelerini emretti. Necaşi onlara: "Arkadaşınız Muhammed ﷺ Hazreti İsa ve annesi hakkında ne diyor? diye sordu.

Necaşi'nin bu sorusunu Cafer bin Ebi Talib *(Radıyallahu Anh),* cevaplandırdı: Resulullah ﷺ, İsa *(Aleyhisselâm)* hakkında **'O, Allah'ın kulu ve Resulüdür. Allah'ın kelimesidir. Allah'tan bir ruhtur. Allah onu Meryem'in rahmine ilka etmiştir.'** diyor. Meryem hakkında da: **'Kocasız ve bakir."** buyuruyor." dedi.

Necaşi yerden bir ağaç parçası aldı ve orada hazır bulunanlara gösterdi ve: "Sahibiniz (Hazreti Muhammed ﷺ, İsa *Aleyhisselâm)* in söylediği söz üzerine şu ağaç parçası kadar dahi bir ziyade etmiyor." diyerek Cafer bin Ebi Talib *(Radıyallahu Anh)* ı tasdik etti.

Necaşi tekrar müminlere hitaben:" Sahibiniz (Muhammed *(Aleyhisselâm)* üzerine indirilen Kur'an'dan bir şey biliyor musunuz?" diye sordu. Müminler:

"Evet biliyoruz." dediler. Necaşi: "Okuyunuz!" dedi.

Cafer bin Ebi Talib *(Radıyallahu Anh),* Meryem suresini başından sonuna kadar okudu. Orada bulunan âlimler, abidler, Cafer'in okuduğu Kur'an-ı kerimin manalarını anladılar, eskiden bilmiş oldukları hakikatler ve Kur'an'ın belâgati kalplerini titretti. "Bu sözler bizim İncil'e benziyor." diyerek ağlamaya başladılar. Ve:

﴿وَمَا لَنَا لاَ نُؤْمِنُ بِاللّهِ وَمَا جَاءنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَن يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿المائدة/84﴾

"Bize ne oluyor ki, Allah'a ve bize hak ile gelene iman etmeyelim, halbuki biz ümit ederiz ki, Rabbimiz bizi salihler olan kavimle beraber cennete idhal buyurur." *(Maide Süresi: 84)* dediler.

Muhsin olmalarının mükâfatı olarak yüce Allah tarafından şöyle müjdelendiler:

﴿"فَأَثَابَهُمُ اللّهُ بِمَا قَالُواْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاء الْمُحْسِنِينَ ﴿المائدة/85﴾

Artık Allah (-u Tealâ) **bu söylediklerinden dolayı altından ırmaklar akan cennetleri, içlerinde ebediyyen kalıcı olmaları üzere ihsan buyurdu. Bu ise muhsin olmalarının mükâfatıdır."** *(Maide Suresi:85)*

Ne güzel ne tatlı ayetler. Yukarıda anlattığımız olayın asıl tatlı yeri şurasıdır. Necaşi Ashama ulemasına: "İsa *(Aleyhisselâm)* dan sonra peygamber geleceğine dair bizim kitapta bir haber var mı?" dîye sorar, onlar da "Evet var!" derler.

﴿وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُم مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِن بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ . . .

"Meryem oğlu İsa *(Aleyhisselâm)* **in dediği vakti hatırla: Ey İsrail oğulları! Ben size Allah'ın peygamberiyim. Benden önceki Tevrat'ın tasdikçisi ve benden sonra gelecek olan bir peygamberin müjdecisi olarak geldim ki, o peygamberin ismi Ahmed'dir."** *(Saf Suresi: 6'dan)*

Necaşi Ashama da havarileri de bu habere çok sevindiler. Hulâsa: Konuşma ve ağlaşmalardan sonra, Necaşi Ashama, Cafer ve arkadaşlarına: "Siz benim topraklarımda emin kimseler olarak kalınız kimse size dokunmayacaktır." Dedi.

Necaşi bilmiyordu, ama bilenlere sordu. İnsan uzun kulaklı gibi olmamalıdır. Sormak lâzım, eğer sorulmazsa, o zaman üzerine binilen o uzun kulaklı, ona binenden daha hayırlı olur, çünkü binilen (himar = eşek) puta tapmaz.

Himar, Mevlâ Tealâ'ya asi olmaz, içki içmez, kumar oynamaz, şarkı, türkü söylemez, zina etmez, çıplak gezmez, vazifesini de bilir, insan taşır, su taşır, yük taşır.

Bir merkebi düğüne çağırmışlar: "Arkama semerimi koyun." demiş, "Ne yapacaksın?" diye sormuşlar. "Olur ki, su taşımak gerekir." demiş. Bakınız eşek vazifesini yapmağa hazır, insan ise, iki rekât namaz kılmaktan kaçınıyor. Vay bize! Vay bize!

Ehl-i zikirden olan Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* burada sayılır, tarikatı, zikri, ondan sorun. İllâ sorun. Çünkü yoldasınız, şaşırırsınız, sormazsanız. Beytullah'a gidiyorum diye Türkistan'a giden adama benzersiniz. Geri gelip, tekrar Kâbe-i Muazzama'ya hareket etmemize ömrümüz yetmez.

Mevlâ Tealâ, sure-i Nahl'de şöyle buyuruyor: ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ (النحل/43) . . .

"Eğer bilmiyorsanız, zikir (ilim) **ehline sorunuz."** *(Ayet-43)*

Ehl-i zikir demek, ilim ehli demektir.

Eğer tefsir bilmiyorsanız, tefsir bilenden sorun,

Eğer hadis bilmiyorsanız, hadis bilenden sorun

Eğer akaidi bilmiyorsanız, akaidi bilenden sorun,

Eğer tasavvufu bilmiyorsanız, tasavvufu bilenden sorun,

Eğer fıkhı bilmiyorsanız, fıkhı bilenden sorun,

Eğer tıbbı bilmiyorsanız, tıbbı bilenden sorun,

Her mesleğin bir bileni vardır, her ne hususta gerekiyorsa, onu bileninden sormalıdır.

Meslek: Mastar mimidir Usul, gidiş, demektir. Tasavvuftaki manası sülük etmek demektir. Sülük, bir zikir yoludur. Zikrullah ki en büyük bir meslektir, tabii ki o, hepsinden fazla ehline sorulacaktır.

Aşılanmadan olmaz. Biliyorsunuz, ağaçların çoğu aşılanmadan meyve vermez, bazıları aşısız da meyve verirler ama, aşılanmış gibi meyveleri olgun ve tatlı olmaz, işte nasıl ki, ağaçların büyüyüp meyve verebilmeleri için aşıya ihtiyaçları varsa, insanın da manevi olgunluğa erişebilmesi için manevi aşıya ihtiyacı vardır, insan aşısız manevi olgunluğa eremez.

Bu gün tarikatı inkâr edenler, evvelki âlimlerin kitaplarına baksınlar, onları okusunlar, oralarda pek çok deliller bulacaklardır.

Büyük Şeyh Efendimiz İsmet Garibullah *(Kuddise Sirruhu)* anlatmıştır: Bir gün Resulullah ﷺ in Kabr-i Şeriflerinin yanındaydım, kemal-i edeple oturuyordum. Manevi bir heyet geldi, bana dediler ki: "Seni yer yüzünde ehl-i zikrin reisi seçtik. Ben: "Estağfirullah ben buna lâyık değilim." deyince, "Allah seni lâyık etmeye kadirdir." buyurdular.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* hazretleri işte böylesine bir ehl-i zikirdendi. İçinizden en az üç kişi Risale-i Kudsiyye'yi ezberlesin. Risale-i Kudsiyye'yi okumak,

büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ya sormaktır. Allah-u Tealâ Hazretleri, o muhterem zatı yüksek kemale erdirdi, bu büyük yolu bize öğretmesi için onu vazifelendirdi.

Bakalım bu dersimizde bize neler öğretecek:

« اَكَرْ بِيكْ يِيلْ دِيسَهْ اَللّٰهْ بِرْ سَالِكْ »

"Eğer bin yıl dese 'Allah' bir salik "

"Bir salik, eğer bin sene "Allah, Allah…" diye zikretse,"

Salik: Mürid, demektir.

« مُرَادِى اوُلْمَاسَه اَللّٰهُ و مَالِكْ »

"Muradı olmasa Allah-u Malik."

"Fakat bu zikir ile muradı, zikrin sahibi olan Allah-u Tealâ olmasa,"

« ثَوَابْ اَصْلاَ وِيرِلْمَزْ بَلْكِه هَالِكْ »

"Sevap asla verilmez belki halik."

"Kendisine asla sevap verilmez, belki maksuduna ulaşamadan helak olur."

Halik: Helak olan yani maksuduna ulaşamayan.

« اِسِمْ مَقْصُودْ دَكِلْدِرْ بَلْكِه مَالِكْ »

"İsim maksud değildir belki Malik."

"Kasdolunan isim değildir, belki (mutlak) onun sahibidir."

« مُرَادْ قِيلْ ذَاتِ حَقِّى كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهْ لِمْ »

"Murad kıl Zat-ı Hakk'î gel gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"(Allah İsmi- Şerifini zikrederken) Hakk Tealâ'nın Zatını murad et."

Murad kıl Zat-ı Hakk'î: Mevlâ Tealâ'nın İsm-i Şerifini lisan ile veya kalp ile okurken, kalbinin muradı, maksudu ve hatırladığı Zat-ı Pâk-i Sübhaniye olmalı, aksi halde maksada erişilmez.

Yani salikin zikir ile muradı, zikrin sahibi olan Allah-u Teala olmazsa onun zikrine asla sevap verilmez, belki o helak olur, onun vakitleri boşa geçmiştir. Zira Allah derken kasdolunan Allah ismi değil O'nun sahibi olan Allah'ın Zatıdır.

Bir insan yerinden öğrenmeden bin sene Allah dese olmuyor. En kolay sanat, sepet örmektir, lâkin onu dahi bir ustasından öğrenmeden yapamazsınız. Öyleyse tarikat ki en ince meslektir, o nasıl kendi başına yapılır?

Şeker kelimesi bir gıdanın ismidir. Şeker ismini söylediğinizde ağzınıza bir tad girer mi? Hayır! Tad isimde değil, şekerin kendisindedir. Her şey de bunun gibidir. Zikir de bunun gibidir. Dil: **"Allah, Allah"** derken, kalp dağı, taşı, dünyayı dolaşırsa olur mu? Olmaz!

Şekerin ismini söylemekle ağza tad gelmez, ancak o şekerin kendisini koyunca tad gelir. Allah kelimesi de bir isimdir, O'nun müsemması, varlığı kendinden olan ve kemal sıfatlarını kendinde toplayan, bütün kâinatın ve canlıların yaratıcısı hakiki ma'bud'dur. İşte sadece Allah ismini söylemekle olmuyor.

Zikredenin, zikrederken, kalbinin gözünün de o ismin sahibi olan Mevlâ Tealâ'nın zatına bakması gerekiyor. Ancak o zaman yapılan zikirden tad alınır, gerektiği üzere faydalanılır. Peki bu bakmak nasıl olacak? Evvelâ rabıta ile, Rabıta ettikçe, çalıştıkça yavaş yavaş olur, ancak ehlinden öğrenilmesi şarttır.

« بَنْدَه بَاحَقْ هَمْ چو شِيرُ شَكَرَسْتْ »

"Kul, Mevlâ ile, sütle şeker (in durumu) **gibidir."** gibi olacak. Nasıl? Şeker sütte eridiği gibi, kul da Mevlânın varlığında eriyecek, kul fena fillah makamına erişecek.

Hulâsa-i kelâm, netice-i meram, kalbin gözünden bütün dünya ve ahiret düşüncelerini silmek ve eritmek lâzımdır. Ancak o zaman kim kalır? Allah-u Tealâ, Ya Erhamerrahimin! Bizi şimdiye kadar çeşitli lütuflara mazhar ettiğin gibi bundan sonra da mazhar eyle. Âmin!

Kalbimizin gözü o ismin sahibi olan Mevlânın Zatına baktığı zaman, ancak o zikirden tad alınır demiştik. Asıl tadı, o ismin sahibini kalbimize yerleştirirsek alırız.

Bir hadis-i kudsî okuyalım:لا يسعني ارضي ولا سمائي ولَكِن وَسِعَنِي قَلْبُ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ **"Beni yerim ve göğüm almaz, ancak mümin kulumun kalbi alır."**

Yerler gökler mekândırlar, Müminin kalbi ise lâmekândır, Mevlâ Tealâ, mekâna sığmaz, amma lâ mekân olan müminin kalbine sığar. Bir mısrada da:

"La mekân şehrinde bunca hangâh var." der.

Mevlâ Tealâ'nın kalbe girmesi bir kimsenin bizim evimize girmesi gibi değildir. Allah derken, o ismin sahibi Mevlâ Tealâ kalpte olmalı.

"Kalbin sarayını eyle pâk. Şayet gele sultan sana."

Mısraları gereğince, kalp temiz tutulmalıdır. Efendi babam *(Kuddise Sırruhu):* Şeyhi Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* **"Yâr'ı davete hacet yok, sen yerini temizle o gelir."** buyururdu.

Dilinizle 'Ahmet" derken, kalbiniz Mehmet'e bakıyorsa, o zaman Ahmed'e bakmıyor sayılırsınız. Siz dilinizle "Ahmed" derken kalbiniz de ona bakıyorsa, o zaman siz Ahmed'i zikretmiş olursunuz. Zikrullah kolay değildir, kolay olmasını da istemeyin, kıymetli şey zahmet ister.

Sure-i Araf'ta 142. ayet-i kerimede şöyle buyurulmaktadır:

وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً . . .

"Biz Musa'ya otuz gün (oruç tutmasına karşılık, ona, Tevrat'ı vereceğimizi yahut kendisiyle konuşacağımızı) **vaad ettik."**

Kendisiyle görüştürmeden evvel, Mevlâ Tealâ, Hazreti Musa *(Aleyhi vesselam)* a oruç tutmasını, böylelikle kalbini iyice temizlemesini emir buyurdu.

Musa *(Aleyhisselâm)* da, Mevlâ Tealâ'nın emrini yerine getirmek üzere Zilkade ayında otuz gün oruca devam etti. Otuz günün bitiminde, ağzında hasıl olan kokuyu gidermek için hurnup ağacından bir misvak yaptı ve misvakladı. Bunun üzerine vahiy geldi.

Mevlâ Tealâ buyurdu: **"Ya Musa! Sen bilmedin mi? Oruç tutan kimsenin ağız kokusu bana miskten daha güzeldir. Misvakla giderdiğin o güzel kokunun yerine gelmesi için on gün daha oruç tutman lâzımdır, "**

فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً . . .

"Böylece Rabbinin tayin ettiği vakit kırk gece (gün) olarak tamamlandı."

Bu ayet-i celilede beyan olunduğu üzere, otuza on gün daha ilâve olundu.
Musa *(Aleyhisselam)* mikat yerine gitmek üzere yola çıkacağı esnada kardeşine şöyle bir tenbihte bulundu.

"وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿الأعراف/142﴾

Musa kardeşi Harun'a şöyle dedi: Kavmimin içinde yerimi tut ve onların hâllerini düzeltmeye çalış da fesat çıkaranların yoluna gitme,"

Bu millet koyun gibi beklenmeyi ister, yoksa ortalık, koyunun serbest kalınca bağı bahçeyi götürmesi gibi olur.

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ. . .

"Musa kendisiyle konuşacağımızı vaadettiğimiz vakitte gelince, Rabbi ona kelâmını (vasıtasız olarak) **söyledi."**

Mevlâ Tealâ'nın kelâmı, Hazreti Musa *(Aieyhsselam)* ın çok hoşuna gitti heyecanlandı ve:. . . قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ **"Şöyle dedi: 'Rabbim! Cemalini bana göster, sana bakayım**."

Bunun üzerine Mevlâ Tealâ: "Ya Musa! Ben o kadar ucuz muyum?
Şuayb *(Aleyhisselâm)* ın kızını alabilmek için on sene çalıştın. Beni öyle hemen nasıl göreceksin?

Bunları niye anlatıyoruz? Zikrullahın kolay bir şey olmadığının anlaşılması için.

. . .قَالَ لَن تَرَانِي وَلَكِنِ انظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿الأعراف/143﴾

Allah-u Tealâ, Musa *(Aleyhisselam)* a: **"Beni asla göremezsin, fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görürsün."** buyurdu.

Ne zaman ki, Rabbi o dağa tecelli etti, o dağı paramparça etti.
Musa *(Aleyhisselâm)* **da bayılarak yere düştü, sonra ayılınca şöyle dedi: "Allah'ım! Seni tenzih ederim** (dünyada seni görmeyi istemekten) **tövbe ettim ve ben müminlerin** (buna inananların) **ilkiyim."**

Musa *(Aleyhisselam)* ın kavmi ne demişti?

. . . . . يَا مُوسَى لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّى نَرَى اللَّهَ جَهْرَةً **"Ya Musa! Biz Allah'ı açıkça görmedikçe sana iman etmeyiz."** *(Bakara Suresi:55)*

Hazreti Musa *(Aleyhisselam)* ın kavmi ne kadar da edebi terkettiler, ne kadar da yakışıksız iş yaptılar. Musa *(Aleyhisselam)* bir peygamberdi ve ileri gitmemesini bildi. Edep çok güzel şeydir, edebe daima riayet etmek lâzımdır.

Demek ki, Dünyada kafa üzerinde bulunan gözlerimizle Mevlâ Tealâ'yı göremeyiz. Ahirette ise bizlere öyle bir kuvvet verilecek ki, Mevlâ Tealâ'nın cemalini göreceğiz. Bize bunun manasını açan Mektübat' ın 3. cildinde bir beyit vardır.

«اَلاَ فَاَعْطِنِى قَلْباً تَرىٰ مِنْ جَسَارَةِ ا لْاُسُودِ وَاِنْ اَلْفَيْتَنِى قَبْلُ ثَعْلَباً»

"(Ey Allahım!) **Bana öyle bir kalp ver ki,** (bende) **aslanların cesaretini göresin. Her ne kadar bundan evvel beni tilki bulduysan da."**

Ya Rabbi! Bizlere, Ahirette kardeşlerimizle, meşayıhımız, hocalarımız ile beraber fazl-u kereminle, cemalini hakkıyla görebilmeyi nasibeyle.

Kalp acayip bir şeydir, anlaşılacak gibi değil, "Kalp" de, orada dur. O'nun hünerleri çoktur. Kurban olduğum Allah-u Tealâ, Kur'an-ı Keriminde bizlere neler buyuruyor, eğer o bizlere Kur'an-ı Kerimi inzal buyurmasaydı, biz katiyyen bunları bilemezdik.

Büyük Şeyh Efendi beytinde ne buyurmuşlardı? "Gerek ağzın, gerekse kalbin lisanı Mevlâ Tealâ'yı zikrederken, kalbin gözü de Mevlâ Tealâ'nın zatına bakmalıdır."

Rabıta, zikir, nevafil sebepleri ile tarikata giren bir salikin âlem-i imkânda olan letaifleri, esma, sıfat dairesine çıktığında, varlığında bulunan adem (yokluk) dan kurtulur. Sonra birinci asıl, ikinci asıl, üçüncü asıl derken ne zaman Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeyi bulur, işte o zaman Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* nun buyurduğu şekilde zikretmiş olur.

Tarikata ilk girenler: "Yaptığımız zikirden feyiz alamıyoruz." diyorlar. Henüz letaiflerini bu âlemden koparamadıklarından, bu âlem, Mevlâ Tealâ ile aralarına perde oluyor. Zikrederken müsemmadan haberdar olamıyorlar.

Bunun çaresi nedir? Rabıtaya devam etmektir. Mevlâ Teâlâ'nın yanında olduğunu hissedemiyorsan, devamlı Mevlâ Teâlâ ile beraber olanı hatırlarsan O'nu hatırlamış olursun.

« اِصْحَبُوا مَعَ اللهِ فَاِنْ لَمْ تَسْتَطِيعُوا فَاصْحَبُوا مَعَ مَنْ يَصْحَبُ مَعَ اللهِ »

"Allah ile beraber olunuz, eğer Allah ile beraber olamıyorsanız, Allah ile beraber olanla olunuz."

Demek ki, insan bin yıl: **"Allah, Allah"** diyerek zikretse, lâkin bunu usulüne uygun, şeklini yerinden öğrenip demese olmuyor.

Beyt 45

آنِكْ اَسْمَاءِ حُسْنَاسِى دَلَالَتْ اُولُورْ ذَاتَه كِيمِى اَفْعَالَه غَايَتْ
صِفَاتِنَه اُولُورْ كِيمِى نِهَايَتْ وَلِى مَلْحُوظْ اُولُورْ ذَاتِى نِهَايَتْ
صِفَاتْدَنْ ذَاتَه كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Mevlâ Tealâ Hazretleri hakkında ne kadar malûmat edinsek, O'nu o kadar bilmiş oluruz. İşte yine O'nu bilmemizi artıracak olan bir beyit daha okuyoruz. Şöyle ki:

«آنِكْ اَسْمَاءِ حُسْنَاسِى دَلَالَتْ اُولُوْرْ ذَاتَه»

"Anın Esma-i Hüsnası delâlet olur Zat'a."

"Mevlâ Tealâ'nın en güzel isimleri, Zat'a delâlet olur"

Esma-i Hüsna: En güzel isimler ki, Mevlâ Tealâ'nın doksan dokuz ismidir.

اسماء kelimesi اسم cemii olup, **"isimler"** demektir.

حسنى kelimesi ise ism-i tafdildir **"Ziyade güzel"** demektir.

Mevlâ Tealâ'nın Doksan dokuz ziyade güzel isimleri vardır.

Sure-i Araf'ta buyurulduğu üzere: ...وَلِلّٰهِ الْأَسْمَاء الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا **"Esma-i Hüsna** (en güzel isimler) **Allah'ındır. O hâlde Allah'a bu isimlerle dua edin."** *(Ayet: 180)*

Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet olunan bir Hadis-i Şerifte de şöyle buyrulur:

عَنْ اَبِى هُرَيْرَةَ (رضى الله عنه) : «اِنَّ لِلّٰهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اِسْماً مِائَةً اِلاَّ وَاحِداً مَنْ اَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ»

"Allahın doksan dokuz, yüzden bir eksik adı vardır. Kim bunu sayarsa (ezberler, okur, onlardan örnek alırsa) **cennete girer."** Her gün okursan cennete girmeni kuvvetlendirmiş olursun.

Mevlâ Tealâ'nın doksan dokuz, ziyade güzel isimleri, Mevlâ'nın Zatına delil, yani ulaştırıcı olurlar. Kimi ulaştırıcı olurlar? Zat-ı Pak-i Sübhaniye'ye ulaşmak isteyeni. Peki nasıl ulaştırırlar? Her kim bu doksan dokuz ismi, rabıta üzere söylerse (zikrederse) Mevlâ'nın Zatına ulaşır.

«كِيمِى اَفْعَالَه غَايَتْ»

"Kimi Efal'e gayet "

"(Esma-i Hüsna'nın) kimisi de Mevlâ Tealâ'nın fiillerine gaye olur."

Efale Gayet: Fiillerine gayedir.

Yani Esma-i İlahiyyenin bazısı Zat-ı Pâk-ı Sübhaniyeye delâlet eder, bazısı da fiillerine gaye olur. Meselâ: **Allah** İsm-i Şerifi Zatına delâlet eder. Rahman İsm-i Şerifi

ise mahlûkatına iyilik işine gaye olur. Yani **Allah-u Tealâ Rahmet etti:** Rahmetten gaye iyilik olduğu için o murat olur.

Bizler, elbisesi yıpranmış, yüzü solmuş, bir fakir, bir yetim görsek, kalbimize merhamet duygusu gelir, içimizde yardım etme arzusu uyanır, imkânımız varsa, yardım eder, himayemize alırız, bizim acımamız böyle olur.

Mevlâ Tealâ ise, doğrudan doğruya iyilik yapar, o kimsenin ihtiyaçlarını giderir, bizim kalbimize gelen acıma hissi de Mevlâ'dandır.

« صِفَاتِنَه اولُورْ كِيمِى نِهَايَتْ »

"Sıfatına olur kimi nihayet."

"Mevlâ Tealâ'nın kimi isimleri de nihayette sıfatına delâlet eder."

Sıfatına olur kimi nihayet: Halık, Razık isimleri anıldığı vakit Tekvin Sıfatı hatıra gelir, çünkü icad eden o sıfattır.

Meselâ: Tekvin sıfatı, Sıfât-ı Subutiyedendir. Onun kolları da, İhya (diriltmek), İmate (öldürmek), Tahlik (halk etmek), Terzik (rızıklandırmak) dır. Tekvin sıfatı Mevlâ'nın Zatına dayanır, İhya ise, Mevlâ Tealâ'nın Sıfât-ı Subutiyesinden olan Tekvin'e dayanır, ona delâlet eder.

« وَلِى مَلْحوظْ اولُورْ ذَاتِى نِهَايَتْ »

"Velî melhuz olur Zatı nihayet."

"Her ne kadar İhya, İmate, Tahlik, Terzik isimleri, Tekvine kadar getiriyorsa da, sonunda onlar da Zatı düşündürüyorlar "

Velî: Lâkin, demektir. **Melhuz:** Mülahaza olunan, düşünülen. Yani nihayet Zat-ı Pâk-i Sübhaniyesi düşünülüyor.

« صِفَاتْدَنْ ذَاتَه كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Sıfattan, Zat'a gel Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

Bu, "Tarikata girdiniz, letâifleriniz seyr-i sülük vasıtasıyla esma ve sıfatın zilâl dairesine, oradan da esma ve sıfat dairesine geldi. Orada durmayın! Birinci, ikinci, üçüncü, asıl dairelerine geçin, Zat-ı Pak-i Sübhaniye'ye gelin." demektir.

Mevlâ Tealâ'yı seviyorsunuz, neden? Size ev verdi, araba verdi, çocuk verdi, daha başka şeyler verdi, bu sebepten seviyorsunuz. Bu sevgi, sıfat sevgisidir. Birisi sana

iyilik etti diye onu seversen, bu sıfat sevgisidir. Birini de öyle seviyorsun ki, neden sevdiğini bilmiyorsun. Zat-ı Pak-i Sübhaniye'yi sevmek de öyledir.

Meselâ: Fatih Sultan Mehmet hayatta olsa da, Van'da bulunsa, sen Van'dan daha yakın bir yerin valisine varsan, Sultan Fatih'in yanına gitmiş olur musun? Valinin yanından geç, Sultan Fatih'e ulaş.

Salik, seyr-i sülük ede ede, esma ve sıfatın zilâl dairesine, oradan da esma sıfat dairesine uruceder (yükselir). O makamda Zat-ı Pak-i Sübhaniyenin tecellileri arada sırada vaki olur.

Neticede hem Zatın, hem de Sıfatın tecellilerine mazhar olur ki, bu: **"Kab-ı Kavseyn"** dir. Yani Sıfat ile Zat yayı. Bu makamdan sonra uruç vaki olursa, Allah'ın fazlı ile salikin nazarından İsim ve Sıfat tamamiyle örtülür, müşahedesinde ve düşüncesinde Zat'tan gayrı bir şey kalmaz.

Her ne kadar sıfatlar mevcut olsalar da onun müşahedesine gelmezler. Bu hâlde iken: **"Ev edna"** (daha da yakın) sırrı zuhura gelir iki yaydan da bir eser kalmaz.

Niyazı Mısrî *(Kuddise Sırruhu)* bu hususu şu beyitleriyle ne güzel açıklıyor:

"Kâbe Kavseyn'e erişince varır gelir gemiler,

Ev Edna'nın bahrine herkiz gemi salınmaz.

O deryaya dalmak çün can terkin urmak gerek,

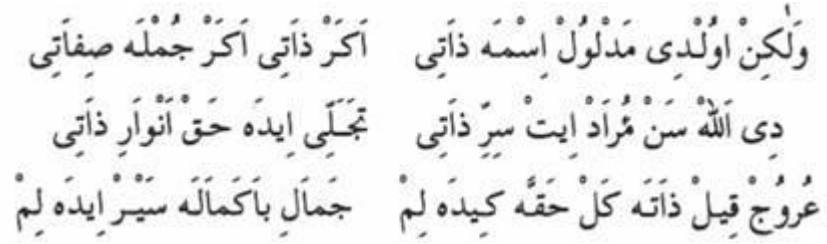
Can terkini urmadan o deryaya dalınmaz"

Mevlâ Tealâ, bir ayet-i celilede şöyle buyuruyor:...فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ **"Allah'a firar ediniz."** *(Zariyat Suresi:50'den)*

Allah-u Tealâ Hazretleri esma ve sıfatıyla bile kalmanızı istemiyor da, bağlarda, bahçelerde, tarlalarda, dükkânlarda, televizyon ile video başlarında kalmamızı hiç ister mi? Vay bize vay neredeyiz?

Bir çantanız olsun içerisine Kur'an-ı Kerim, Mektubat, Risale-i Kudsiyye defter, kalem koyun ve bu çantanız devamlı, her gittiğiniz yerde sizin yanınızda bulunsun.

Beyt 46

Mevlâ Tealâ, Sure-i Zariyat'ta şöyle buyurmaktadır:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿الذاريات/56﴾ مَا أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ ﴿الذاريات/57﴾

"Ben insanları ve cinleri, ancak bana ibadet etsinler için yarattım. Ben onlardan bir rızık istemiyorum (ben onları kendilerine yahud başka bir kimseye rızık versinler dîye yaratmadım), **bana yemek yedirmelerini de istemiyorum."** *{Ayet: 56 - 57)*

Mevlâ Tealâ, buyurmuş oluyor ki: "Kullarım duymadık demeyin! Hiç bir şey için değil, sizleri, bana ibadet etmeniz için yarattım."

İnsanın dünyada vazifesi Allah-u Tealâ'yı bilmek ve O'na ibadet etmektir. Bu zor bir şey değildir. Mükellef olduğumuz andan son nefesimizi verinceye kadar, kulluk yapmakla vazifeliyiz.

Sure-i Kehf'te şöyle buyurulmaktadır:

. . . فَمَن كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿الكهف/110﴾

"Her kim Rabbine kavuşmayı arzu ederse, salih bir amel işlesin ve Rabbine yaptığı ibadette hiç kimseyi ortak etmesin." *(Ayet: 110)*

Bütün hanımlar ve kızlar Meryem valideden ibret almalıdırlar, Meryem validenin annesi, Meryem valideye hamile kaldığında, karnındaki çocuğu Allah'ın dinine hizmet etmek üzere nezretti. Çocuk doğdu annesi onu alıp bezlere sardı ve Mescid-i Aksa'ya koydu.

O zaman Mescid-i Aksa, Ulema, ehl-i zikir, ehl-i ibadet, ehl-i takva dolu idi. Öyle bir camiyi düşmanlar alabilir mi? Peki! Yahudiler Mescid-i Aksa'yı nasıl aldılar? Caminin etrafı kahvelerle doldu. Mescid-i şerifte namaz için ancak bir kişi, iki kişi bulunuyordu. Müslümanların rezaleti gittikçe haddi aştı. Yahudi şöyle vuruyor, böyle vuruyor deniliyor. Onlar değil, bizi asıl İslamiyet'i yaşamayan Müslümanlar vuruyor.

Meryem valide orta, lise, okumadığı hâlde, Mevlâ Tealâ onun rızkını ayağına gönderdi. Koskoca peygamber Zekeriyya *(Aleyhisselâm)* ı ona kefil kıldı. Ayet-i celilede buyurulduğu üzere:

. . . وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِندَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِندِ اللّهِ إِنَّ اللّهَ يَرْزُقُ مَن يَشَاء بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿آل عمران/37﴾

"Zekeriyya Peygamberi de ona kefil kıldı. Zekeriyya *(Aleyhisselâm)* **her ne zaman Meryem'in bulunduğu mihraba girdiyse onun yanında bir yiyecek buldu. "Ey Meryem! Bu sana nereden geliyor?" dedi. O da: "Bu, Allah tarafından, şüphe yok ki Allah dilediğini hesapsız olarak rızıklandırır." dedi. "** *(Ali lmran Suresi:37)*

Bakınız onun rızkı diploma yoluyla değil, Mevlâ Tealâ'nın tarafından geldi. Evet Risale-i Kudsiyedeki beyitimize gelelim. Risale-i Kudsiye, Mevlâ Tealâ'yı ve O'nun yolunu bildiren bir kitaptır, onu iyi bilmemiz lâzımdır.

« وَلٰكِنْ اوْلُدِى مَدْلُوْلْ اِسْمَه ذَاتِى »

"Velâkin oldu medlul isme Zatı"

"Mevlâ Tealâ'nın Zat'ı isme medlul oldu." **Medlul:** Delâletolunmuş, demektir.

Mevlâ Tealâ'nın isimleri ve sıfatları delildir. Kime delildir? Mevlâ'nın Zat-ı Pak-i Sübhaniyesine. O hâlde Zat-ı Pâk-i Sübhaniye medlul olmuş oluyor. Meselâ Sultan Selim camisinin ismi delildir. Caminin kendisi medluldür. O isim, seni camiye getiriyor. İsmini bilip sormazsanız kırk senede buraya gelemezsiniz.

Delile isim de denir. Onun sahibine müsemma diye isim verilir. İsme sıfat da denir. Onun sahibi de mevsuf diye isimlendirilir. Meselâ bir memleketin bir mahallesinde, Ali Hoca isminde bir ahbabınız var diyelim: "Ali" o ahbabınızın ismidir. Ali Hoca'nın kendisi müsemmadır. "Ali" ismi delil oluyor, onun sahibi medlul oluyor.

Delil nasıl ulaştırıyor? O şehre gittiğinizde "Burada bir Ali Hoca var. O benim ahbabımdır, beni ona ulaştırabilir misiniz?" derseniz, kendisinden ricada bulunduğunuz kimse sizi ona götürür. Delil sadece isme denmez, ulaştırana da delil denir.

« اَكَرْ ذَاتِى اَكَرْ جُمْلَه صِفَاتِى دِى اَللّٰهْ سَنْ مُرَادْ اِيتْ سِرِّ ذَاتِى »

"Eğer Zatı, eğer cümle Sıfatı. Di Allah sen muradet Sırr-ı Zatı."

"İster Zat'a delâlet etsin, isterse sıfatlara delâlet etsin, sen Allah de, sır olan Zat'ı murad et."

Sırr-ı Zatı: Gizlilerin gizlisi. **Murad:** İstenerek ümid ederek beklenen, arzu edilen şey demektir.

Zat-ı Pak-i Sübhaniye neden sırdır? Zira o dünyada görülmez, ancak Peygamber Efendimiz ﷺ gördü, O da bizim bilmediğimiz bir şekilde bir defa Miraç gecesinde vuku buldu.

Demek ki, Allah derken gönülde, Mevlâ Tealâ'nın zatı olmalıdır. O zaman ne olur?

« تَجَلِّی اِیدَه حَقْ اَنْوَارِ ذَاتِی »

"Tecelli ide Hak, Envar-ı Zat'ı."

"Mevlâ Tealâ tecelli eder (ondan bedel) Mevlâ Tealâ'nın Zatı'nın nurları tecelli eder."

Envar-ı Zatı: Zat-ı Pâki Sübhaniyenin nurları.

Tecelli: Bir şeyin ikinci veya üçüncü veya sonsuz olan mertebelerde görünmesi demektir.

Bakınız! Beyitimizde انوار ذاتی terkibi bedel olarak geldi.

Hangi kelimeden bedel oldu? حقّ kelimesinden.

Bedel neye denirdi? Metbû'unun aynı olan, metbû'unu açıklama gibi sebeplerden dolayı cümlede yer alan tâbi'ye denirdi. Arapça bilmeseydiniz bunları anlayamazdınız.

Büyüklerimizin seçtiği tasavvuf yolu yedi basamaktır. Bu basamaklardan ikisi, beden ile nefsin yolu olup âlemi halktandır. Beş basamak ise âlem-i emir'dendir ve kalp, ruh, sır, hafi, ahfa'nın yoludur.

Âlem-i emirden olan birinci basamağa adım atınca, **Tecelli Ef'al** hasıl olur. İkinci adımda **Tecelli-i Sıfat** hasıl olur, Üçüncü adımda **Tecelliyat-ı Zatiye** hasıl olmaya başlar. Sonra kemalât derecelerinin değişik durumlarına göre, tecelliler olur.

« عُرُوجْ قِیلْ ذَاتَه کَلْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْرْ اِیدَه لِمْ »

"Uruc kıl Zat'a gel Hakk'a gel gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

"Hak Tealâ'nın Zatına urucet (yüksel)."

Uruc: Çıkmak, Yükselmek, demektir.

Bir salik, geçmekte olduğu yedi basamağın her birinde kendinden uzaklaşır ve Hak Tealâ'ya yaklaşır. Yedi basamak da bitince yakınlık tamam olur. Fena ve beka ile şereflenir. **Velâyet-i Hassa** denilen makama erişir.

Büyüklerimiz âlem-i emirdeki basamaktan başlıyor. Beş basamağı aşarken, âlem-i halk'ı da aşıyorlar. Başka tasavvuf büyükleri ise, önce âlem-i halk'tan başlıyor.

Büyük Şeyh Efendi beytinde ne buyuruyor? Allah'ın Zatına uruc kıl (yüksel). Mastar olup yükselmek manasınadır. Da aynı kelimenin ism-i aleti olup, yükselmeğe âlet olan merdiven demektir.

Saliki Allah-u Tealâ Hazretlerinin Zatına ulaştıracak merdivenler nelerdir? Esma ve Sıfat daireleridir. Allah-u Tealâ bizleri illâ zatına davet ediyor. Ya Rabbi! Bu ne güzel da'vet, o basamaklarda yürümek, televizyon seyretmekle olmaz.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **bu babın** sonunda **43. ve 45. beyitlerle alakalı olarak şu ayet-i celileleri yazmıştır.**

Ebu Cehil, Peygamber ﷺ Efendimizin: **"Ya Allah! Ya Rahman!"** diye dua ettiğini işitince: "Bizi iki ilâha dua etmekten alıkoyuyor, halbuki kendisi başka bir ilâha dua ediyor." demiş ve onun üzerine:

قُلِ ادْعُوا اللّهَ أَوِ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَّا تَدْعُوا فَلَهُ الأَسْمَاء الْحُسْنَى . . .الاية Allah-u Tealâ'nın buyurduğu gibi: **"De ki! İster Allah deyip dua edin, ister Rahman deyin, hangisini derseniz, en güzel isimler O'nundur"** *(İsra Suresi: 110)* الاية Ayetin sonuna kadar oku, demektir.

Yani hangi ismini okursan oku, O, seni müsemması olan Zat-ı Pak-i Sübhaniyesine ulaştırır.

وَلِلّهِ الأَسْمَاء الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا . . . الاية Allah-u Tealâ buyurdu: "**En güzel isimler Allah'ındır. O hâlde Allah'a bu isimlerle dua edin."** *(Araf Suresi: 180)* الاية Ayetin sonuna kadar oku, demektir.

Mevlâ Tealâ bizlere ilim, amel ve ihlâsla dopdolu olmayı nasibetsin. İslâmî ilimleri bütün dünyaya dağıtalım, çünkü çok ihtiyaç var.

Mevlâ Tealâ ahirette cennetlikleri cennete koyduğu hâlde cennet dolmayacak. Dünyaya gelmişken kaldırım mühendisi olmasan ya! Nasıl olmayacağız? Allah ve Resulüne inanıp amel-i salih işlemekle.

6.BAB

(دَرْ بَيَانِ حَقِيقَتِ مُحَمَّدِيَّةِ وَظُهُورَاتِ عَالَمْ)

"Muhammed ﷺ in hakikati ve âlemin meydana gelmesi beyanındadır."

Beyt 47

اشیتْ ذاتی ایلَه ذاتِندَهْ اللّٰهْ تجَلّی قیلْدی ذاتیچونْ شَهِنْشاهْ

صِفاتْ اَسْماسِنی ذاتِندَه اللّٰهْ دَخی جُمْلَه کَمالِینْ کورْدی اولْ شاهْ

تَصَوُّرْدَنْ کَچوبْ حَقَّه کیدَه لِمْ جَمالِ باکَمالَه سَیْر ایدَه لِمْ

« اشیتْ ذاتی ایلَه ذاتِندَهْ اللّٰهْ تجَلّی قیلْدی ذاتیچونْ شَهِنْشاهْ »

"İşit Zatı ile Zatında Allah, Tecelli kıldı, Zatı içün Şehinşah."

"İşit ve duy ki, Padişahlar Padişahı olan Allah kendi

Zatıyla, kendi Zatında, kendi Zatı için tecelli etti."

İşit: "Dinle, duy, seni kendisini bilmen için yoktan var eden Allah'ı tanı, öğren" demektir.

Yemeğe, içmeğe, yatmaya, kalkmaya, bu dünyada istediğimiz gibi yaşamaya gelmedik. Bu dünyada asıl maksadımız Allah'ı bilmektir. Eğer bilmezsek, O bize haddimizi bildirir ve bize "Sen Haklısın Ya Rabbi!" dedirtir.

Tecelli: Açılma, görünme, bilinme, İlâhi kudretin meydana çıkması, görünmesi, Hak nurunun tesiri ile kulun kalbinde hakikatin belirmesi gibi manalara gelir.

Tecelli, ikinci, üçüncü, dördüncü ve sonsuz mertebelerde görünmek demektir.

Beyitte geçen ذات kelimesi, öz kendisi demektir.

Şehinşah: Padişahlar Padişahı, demektir.

Allah-u Tealâ, kendi kendini, kendinde gösterdi, kendine baktı, Meselâ: İnsanın arada sırada aynaya bakması gibi, Mevlâ Tealâ kendi kendine kapalı mıydı? Hayır! Peki tecelli edince ne oldu?

« صِفاتْ اَسْماسِنی ذاتِندَه اللّٰهْ دَخی جُمْلَه کَمالِینْ کورْدی اولْ شاهْ »

"Sıfat Esmasını Zatında Allah. Dahi cümle kemalin gördü ol Şah."

"O Şah olan Allah-u Tealâ sıfatlarını, esmasını (isimlerini) ve cümle kemalini (hünerlerini) gördü…"

Mevlâ Tealâ'nın Sıfât-ı Sübûtiyesi şunlardır:

1 - Hayat, 2 - İlim, 3 - Semi', 4 - Basar, 5 - İrade, 6 -Kudret, 7 - Kelâm, 8 - Tekvin.

Bütün bu sıfatlar ne acaip şeylerdir. Şu ufacık gözümüzü açtığımızda, yerden ve gökten tâ nerelere kadar görürüz değil mi? Görmenin ilmen izahı var ama, bunun aslını anlayamazsınız.

Bütün görmeler Allah'tandır. Bütün işitmeler de Ondandır. Bu ne sonsuz deryadır ki, kâinatta bulunan bütün canlıları görücü ve işitici yaptı, acaip işler… Biz ancak bu kadar deriz daha ileri gidemeyiz.

Mevlâ Tealâ kendi hayatını, kendi ilmini, kendi işitmesini, kendi görmesini, kendi dilemesini, kendi konuşmasını, kendi kudretini gördü. Bu nasıl oldu? Ona bizim aklımız ermez.

« تَصَوُّرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جمَالِ باكَمالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Tasavvurdan geçip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Bu zihinde şekillendirmekten geçip Hakk'a gidelim."

Tasavvur: Bir şeyi zihinde şekillendirmek, tasarlamak demektir. Meselâ evinizde otururken bu caminin suretini aklınıza getirebilirsiniz.

Yerler, gökler, insanlar, cinler, hiç bir şey yok iken sadece O vardı. İşte o zaman kendi Zatı için, kendi Zatında, kendi Zatına açıldı. Bu nasıl oldu?

Tasavvurdan geç…

Mevlâ Tealâ'yı elden geldiği kadar anlamaya gayret edeceğiz. Amma hiç şekil vermeyeceğiz. Ya Rabbi! Sen kolayını ver.

Meselâ: Hayat sıfatı ne acaib şeydir. İlim sıfatı ne acaib şeydir. Basar sıfatı ne acaib şeydir, insan gözü ufak bir şeydir amma açık olduğu vakitte yerleri ve gökleri önüne katıyor. Bu görmek nedir bilseniz söyleyeceksiniz ama bilmiyorsunuz.

Risale-i Kudsiyye'nin bir başka beytinde şöyle buyuruluyor:

"Çü bilmek bilmemektir dedi ebrar, Haram oldu bu sözde keşf-i esrar.

Veliyyullaha feth oldu ebsar, Tahayyürdür velî cehlen değil yâr.

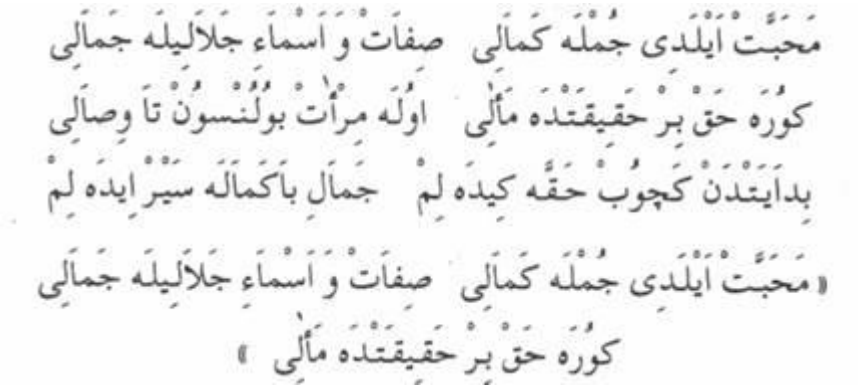
Tahayyür bul meârifle gidelim, Cemali bâ kemale seyridelim."

Ne zaman ki kul Mevlâ'yı bilmeye çalışır, anlar ki bilemeyecek, işte o zaman Mevlâ bilinmiş olur. "Bildim." diyen cahildir. Bütün görmekler oradan geliyor,

Bütün güçler Ondan geliyor. Bu nasıl deryadır ki, bütün, canlıları, işitici, görücü, bilici, güç sahibi yapıyor. Bunlar acaib işler daha ileri gitmeyin. İnce düşünme! Çıkamazsın altından.

Mevlâ Tealâ, kendinde kendini gördü, hem ayna, hem aynaya bakan oldu. İşte bundan sonra bir ayna yaratacak ki, o Resulullahın hakikatidir. Kendini bir de onda seyredecek. İşte bu beyitten sonraki beyitler ondan bahsedecek…

Beyt 48

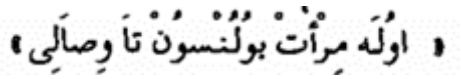
"Muhabbet eyledi cümle kemali. Sıfat ve Esma-i Celâliyle Cemali,

Göre Hak bir hakikatte meâlî."

"Hak Tealâ Hazretleri, bütün kemallerini, Sıfatlarını, İsimlerini, Celâlini, Cemalini, meydana gelen neticeyi bir hakikatte görmeyi sevdi (istedi).

Sevdi ki bir hakikat icadedeyim onda da göreyim."

Muhabbet eyledi: Sevdi, istedi. **Meâlî:** Neticeyi, demektir.

"Ola mirat bulunsun ta visali."

"(İşte o hakikat da) Ayna olsun tâ ki (onun vasıtasıyla) Mevlâ Tealâ'ya kavuşmak bulunsun."

Mirât: Ayna, **Visali:** Vuslat, yani Mevlâ'ya kavuşmak.

Hülasa: Mevlâ Tealâ evvela bütün kemalâtını kendi kendine gördü, ondan sonra sevdi ki, bütün kemalâtını baş ayna olan Efendimiz ﷺ de göre ve göstere ve O'nunla kullarını kendine kavuştura.

Mevlâ Tealâ, evvela kendi Zatında, kendi Zatını görmek için tecelli kıldı. Bütün kemallerini, sıfatlarını, isimlerini kendi kendinde gördü. Sonra, kendinde görmüş olduğu kemallerini, sıfatlarını, isimlerini, cemalini ve celâlini bir hakikatte görmeyi sevdi.

O hakikat Peygamber Efendimiz ﷺ in hakikatidir. Mevlâ Tealâ kendine Resulullah ﷺ i ayna yaptı.

İnsan bir aynaya baktığı zaman kendisini o aynada görür. Kaşlarını, gözlerini, kirpiklerini hatta yüzündeki küçük bir tüyü dahi görür. İşte Mevlâ Tealâ, Peygamber Efendimiz ﷺ i kendisine ayna yaptı. Onda kendisini gördüğü gibi kendisini görmek isteyenlere de onu ayna yaptı. Tâ ki ona bakan kendisine vasıl olsun.

Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarını ve isimlerini hatırlayalım, Hayat, ilim, semi', basar, irade, kudret, kelâm, tekvin., sekiz tane sıfatı subutiyesi vardı değil mi?

Peygamber Efendimizde bu sekiz sıfattan meselâ hayat sıfatı var mı? Var. İlim sıfatı var mı? Var. Onlar nedir? Mevlâ'nın hayat ve ilim sıfatının suretleridir. Bu sıfatların her birerlerinin suretleri her bir insanda mevcuttur. Diğer sıfatlar da bunlar gibidir.

İsimlerine gelelim. Mevlâ Tealâ'nın doksan dokuz Esma-i Hüsna'sı vardır. Onlardan biri de **Rahman** ism-i şerifidir. **Rahman** kuluna nihayet derecede acıyıcı demektir. İnsanda acımak var mı? Var. İşte o acımak, Mevlâ Tealâ'nın Rahman isminin suretidir. Mevlâ Tealâ'nın isimlerinden biri de **Kuddüs**'tür. **Kuddüs:** Ayıp, noksan ve kusurlardan münezzeh olan demektir. İnsan da zikir ve ibadetle temizlendiğinde Kuddüs olur.

Hadis-i şerifte şöyle buyurulur: من عرف نفسه فقد عرف ربه **"Her kim kendini** (ruhunu) **bilirse, Rabbisini bilir."**

İşte Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarının ve isimlerinin her birerlerinin sureti insanda mevcuttur. İnsan kendi ruhunu tanımakla, Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarını bulmuş oluyor. Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarını bilince de, Mevlâ Tealâ'nın zatını bilmiş oluyor.

Risale-i Kudsiyenin bir beyitinde şöyle gelir.

"Tecelli etse Muhyi ismiyle O, Dese mevtalara ol sırla "Kûmu" (kalkınız)

Olurlar bil o mevtalar hayy kamu (hepsi dirilip kalkarlar) Kalma hayvan, bu sırrı anla yahu,

Hamakattan çıkıp Hakk'a gidelim Cemali ba kemale seyr idelim."

Mevlâ Tealâ Hazretleri Muhyi ismiyle bir kuluna tecelli etse, o zat da kabristana gidip, mevtalara "kalkınız" dese, bilin ki o mevtaların hepsi dirilip kalkarlar. Bu sırrı anlamak lâzımdır. Bu sırrı anlamamak ahmaklıktır. Ahmaklıktan çıkalım!

Bakın! Görüyorsunuz. Mevlâ Tealâ, Muhyi (diriltici) ismiyle bir kula tecelli edince, o kulda, o ismin sureti hasıl oluyor Mevlâ'nın bütün sıfatlarını, isimlerini böyle anlayalım, insan ufak bir şey değildir. Bir hadis-i kudsî'de buyurulur ki:

اَلْ اِنْسَانُ سِرِّی وَ اَنَا سِرُہٗ

"İnsan benim sırrımdır, ben de onun sırrıyım."

Bir hadis-i şerifte de:

خلق الله آدم على صورته

"Allah (-u Tealâ), **Adem** *(Aleyhisselâm)* **ı kendi suretinde yarattı."** buyurulur.

Allah-u Tealâ Hazretleri, Kur'an-ı Kerimde, Hazreti Âdem *(Aleyhisselâm)* ın kıssasını anlatırken: فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي. . . **"O'nun yaratılışını tamamladığım ve içine ruhumdan üflediğimde…"** *(Hıcr Suresi:29'dan)* buyurmaktadır.

İşte insana herşey bu üfleme ile geldi. İnsan çok kıymetli bir varlıktır. Lâkin alçak şeylere tenezzül edince değerini kaybeder. **"Sen kendini bilirsen, Rabbini bilirsin."** İnsanoğlu kendisini bilip, Rabbimizi bilmeğe çalışacağına, bir leş hükmünde olan dünyaya bakıyor.

Meraklı olun diyorum size, cepheyi bekleyin, İslam'ı bekleyin. Bosna Hersekliler Allah'ın dinini beklemediler, leşi beklediler, bakın sonları ne oldu? İstanbul'da çok çirkin hadiseler oluyor. Çok kötü şeyler işleniyor.

Fakat sizlerin sayesinde gün geçtikçe bunlar gidecek inşaallah!

Zengin bir adamın bir tek oğlu varmış, oğlunu evlendirirken çalgılı, çengili, içkili bir düğün yapmış. Düğünde oğlu o kadar çok içmiş ki, gelinin yanına gitme vakti geldiğinde onun odasına giriyorum zannıyla dış kapıyı açıp sokağa çıkmış.

Kendini bilmez bir hâlde adımlarını atarken bir zibilliğe gelmiş, orasını gelin odası, orada bulunan büyük bir karaltıyı da gelin zannetmiş. Kendinden geçip oraya uzanmış, sabahleyin gözünü açtığında bakmış ki, bir eşek leşinin yanında yatıyor.

İşte dünya sevgisine tutulan insan, çürümüş eşeğin yanındaki damat gibidir. Şimdi bir de nikâhsız yaşama var, bir de bu belâ çıktı. Biriyle nikâhsız olarak bir aile kurup beraber olmak mı daha çirkindir yoksa pis, kokmuş, çürümüş bir eşekle mi?

Nikahsız aile hayatı yaşamak elbette daha çirkindir, daha kötüdür. Neden? Çünkü çürümüş eşekle beraber olan, kendisine isabet eden pisliği yıkar ve temizlenir. Nikâhsız aile hayatı yaşayanlar, kendilerine isabet eden manevi pisliği, tövbe etmedikleri takdirde neyle temizleyeceklerdir?

Bosna Hersekliler Müslümandırlar, fakat bazısı Sırplarla evlenecek kadar İslam'dan uzaklaşmışlardı. Bosnalı kızlar: "Ne farkeder? Müslüman da sırp ta aynı ikisi de erkek" diyorlardı.

Şunu bilemediler İnsan olarak aynı ama, şeriata göre ayrılar. Efendi babam *(Kuddise Sırruhu)* ne güzel derdi: **"İnsanoğlu helâl ile haramı ağzıyla ayırt edemez. İnsan için helâlinden pişirmiş olduğu tavuğun tadı ile çalınmış olan bir tavuğun tadı aynıdır. Haram ile helâl arasını ancak şeriat ayırır."**

Dünyanın güzelliklerinden ne çıkar? Nice güzel, yakışıklı insanlar geldi geçti, mezarlıklar kazılıp bakılsa, görülür ki hepsi toprak olmuş, kabirleri kurtlarla, böceklerle, çiyanlarla dolmuş. Biz din güzelliğine sahip olmaya bakalım.

Bosna Hersekliler Kur'an-ı Kerime meraklı olsalardı, hanımları çarşaf giyselerdi bu hâle gelmezlerdi. Yüze medh olmaz ama, çarşaf giyen hanımlar Türkiye'nin kaleleridir.

« بِدَايَتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Bidayetten geçüp Hakk'a gidelim. Cemali bâ kemâle seyr idelim."

"Bidayetten geçip, (bunları öğrenip, bilip) Hakk'a gidelim."

Bidayet: Başlangıç, yani Mevlâ Tealâ'nın kendi kendine tecelli etmesi ve bütün kemâlatını bir hakikatte görmek istemesi bidayettir.

Kur'an-ı Kerim'in her okunuşunda onun sahibi olan Allah-u Tealâ Hazretleri biraz daha bilinir. Ve biz aciz kulların O'na karşı olan vazifelerimizin önemi de biraz daha anlaşılmış olur. Kur'an-ı Kerimi çok düşünerek okumak lâzımdır.

Bir Hadis-i Şerifte Peygamber Efendimiz ﷺ şöyle buyuruyor:

يَخْرُجُ فِيكُمْ قَوْمٌ تَحْقِرُونَ صَلَاتَكُمْ مَعَ صَلَاتِهِمْ وَصِيَامَكُمْ مَعَ صِيَامِهِمْ وَعَمَلَكُمْ مَعَ عَمَلِهِمْ وَيَقْرَءُونَ الْقُرْآنَ لَا يُجَاوِزُ حَنَاجِرَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنْ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنْ الرَّمِيَّةِ

"Sizden bir kavim çıkacak, namazlarınızı onların namazları yanında hakîr göreceksiniz. Oruçlarınızı, onların oruçları yanında hakîr göreceksiniz. Amellerinizi, onların amelleri yanında hakîr göreceksiniz. Onlar Kur'an-ı Kerimi okuyacak ama okudukları Kuran-ı Kerim boğazlarından aşağı geçmeyecek ve onlar ok (süratinden dolayı delip geçtiği) **avdan çıktığı gibi dinden çıkacaklar."**

Bu şekilde Kur'an okuyan kullar olmaktan Rabbimize sığınalım!

Beyt 49

حَقِيقَتْدَنْ مُرَادْ اُولْدِى مُحَمَّدْ حَقِيقَتْلَه ظُهُورْ بُولْدِى مُحَمَّدْ
چُو عِلْمِيَّه دَه مُبْرَزْ اُولْدِى اَحْمَدْ حَقَايِقْ مَعْدَنِى اُولْدِى مُحَمَّدْ
نِهَايَتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Bulunduğumuz şu hâlimiz ne büyük bir nimettir ki, böyle bir zamanda, ne için yaratıldı isek yaratıldığımız sebeple meşgulüz. Peki ne için yaratıldık? Sure-i Zâriyat 56. ayet-i kerimesi onu beyan etmektedir. Şöyle ki:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿الذاريات/56﴾

"Ben insanları ve cinleri, ancak bana ibadet etsinler diye yarattım."

İbadet, "Hizmet" demektir. "Abd" hizmetçi, köle, manasına gelir. Kölenin kendisi de yapmış olduğu hizmetler de efendisinindir. Bizler de Allah'ın köleleriyiz, yaptığımız ameller de Mevlâ'nındır, lâkin sevabı bize verilir.

Dünya hayatında Mevlâ Tealâ bilinmeye çalışılmazsa, ömür zayi ediliyor demektir. Ahirette çobanlık, bekçilik gibi bir iş olsun yok. Orada bir kuruş dahi olsun kazanabileceğimiz bir sanat yok. Bunun gibi ahirette en ufak bir amel işleyip onun sevabını kazanmak yok. Burada kazandın, kazandın. Kazanamadı isen fırsat elden gitti.

Risale-i Kudsiye'den beyitimize gelelim. Bu beyit bundan evvelki beytin manasını açıyor, O beyitte ne buyurulmuş idi: "Allah-u Tealâ, cemalini, kemalini, esmasını sıfatlarını bir hakikatte görmek istedi. İşte o hakikatten murat Muhammed ﷺ dir."

Bir hadis-i Kudsi de şöyle buyurulur:

كنت كنزاً مخفياً فأحببت أن أعرف فخلقت الخلق ليَعْرِفُونِى

"Ben gizli bir hazineydim, bilinmekliğimi sevdim, beni bilsinler için mahlûkatı yarattım," Mevlâ Tealâ niçin gizli bir hazine idi?

« كَانَ اللهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ »

"Allah vardı, onunla beraber kimse yok idi." hadis-i şerifinin gereğince ne ins, ne cin, ne melek, hiç bir şey olmadığından, O'nu gören, bilen yoktu, gizli idi. Mevlâ Tealâ bilinmekliğini sevince, O'nun sevgi sıfatının sureti meydana çıktı.

« حَقِيقَتْدَنْ مُرَادْ اُولْدِى مُحَمَّدْ »

"Hakikaten murad oldu Muhammed"

"(Yukarıda geçen: **"Göre Hak bir hakikatte meâlî, Ola mirat bulunsun tâ visâlî."** beytindeki) Hakikattan murat, Muhammed *(Aleyhisselam)* in hakikatidir."

« حَقِيقَتْلَه ظُهُورْ بولْدِى مُحَمَّدْ »

"Hakikatla zuhur buldu Muhammed."

"Hakikatle (Mevlâ Tealâ'nın sevgi sıfatının suretiyle) Muhammed ﷺ meydana geldi."

Mevlâ Tealâ'nın sevgi sıfatı öyle bir nurdur ki, bütün kâinat ondan zuhur buldu. Efendimiz ﷺ şöyle buyurdu:

اول ما خلق الله نورى خلقت من نور الله والمؤمنون من نورى

"Allah'ın ilk yarattığı benim nurumdur, ben Allah'ın nurundan yaratıldım, Müminler de benim nurumdandır."

« چو عِلْمِيَّه ده مُبْرَزْ اولْدِى اَحْمَدْ »

"Çü ilmiyyede mübrez oldu Ahmed"

"Çünkü Ahmed ﷺ, Mevlâ Tealâ'nın ilminde aşikâr oldu."

Mübrez: Meydana konulmuş, gösterilmiş, demektir."

Bir ilimde olmak vardır, bir de hariçte olmak vardır. Meselâ: Bu caminin mimarı, inşaatından evvel şeklini tasavvur edip, sonra caminin yapımına geçtiği gibi, Mevlâ Tealâ da ilk önce Peygamber ﷺ i ilminde aşikâr etti, sonra da ilminde aşikâr ettiği gibi hariçte de, O'nu meydana getirdi.

« حَقَايِقْ مَعْدَنِى اولْدِى مُحَمَّدْ »

"Hakayık madeni oldu Muhammed."

"Peygamber ﷺ Efendimiz diğer bütün hakikatlerin madeni oldu."

Sanki Resulullah ﷺ bir ocak, o ocaktan da diğer peygamberlerin, meleklerin, cinnin ve insanların hakikatleri oldu.

« نِهَايَتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Nihayetten geçip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

Mevlâ Tealâ'nın kendi kendine tecelli etmesi, bir hakikatte de kendisini görmek istemesi bidayet idi. Efendimiz ﷺ in hakikatinin zuhur edip ondan da diğer hakikatlerin meydana gelmesi nihayettir. Bunları öğrenip, bilip, Hakk'a gidelim.

Mektubat'tan kuvvet alınmadıkça bunlar anlaşılmıyor. Mektubat'ta şu hadis-i şerif zikrediliyor:

خلقت من نور الله والمؤمنون من نوری

"Ben Allah'ın nurundan yaratıldım, müminler de benim nurumdan yaratılmıştır."

Bu hadis-i şerifleri ezbere biliyor musunuz? Bu kadar güzel şeyler ezbere bilinmez mi? Aslını bilmeyen bir insan bir işe yaramaz. Sıradan bir insan, ancak yemek, içmek, yatmak bilir.

Mevlâ Tealâ ona ne amel ettin? diye sorunca: "Yedim, içtim, yattım" mı diyecek. Mevlâ Tealâ Hazretlerine hiç böyle cevap verilir mi?

Bazı erkekler: "Bizim işimiz, meşguliyetimiz var, ne edelim? Bu maneviyatla ilgili şeyleri öğrenmeye vaktimiz yok." der. Olur mu? Manevi hayatımız olmadan yaptığımız işleri kurt yesin. Sizin işiniz var da hanımlarınızın işi yok mu? Çamaşır yıkarlar, bulaşık yıkarlar, evi süpürürler, daha neler neler…

Efendi Babam *(Kuddise Sırruhu):* "Kadınların işi çok ağırdır," derdi. Hacı annemin çamaşır yıkadığı gün yemek istemez, peynir ekmek yerdi.

Zikir etmek, ibadet etmek lâzım. Yarın ahirette geçirilen boş zamanlara çok üzülünecek, iki rekât namaz kılmak için dünyaya geri dönmek istenilecek ama ne faide.

Beyt 50

اِیشِیتْ کَلْ کُنْتُ کَنْزاً رَمْزِكْ اَیْ مَاهْ فَاَحْبَبْتُ حَقِیقَتْ اُولْدِی اُولْ شَاهْ
تَعَیُّنِ وُجُودْدِرْ ظِلِّ حُبِّ جَاهْ مَقَامِ حُبْ وُجُودْ فَوْقِنْدَهْ دِرْ رَاهْ
دَقِیقْ اُولْ بِیلْ اَدَبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرْ اِیدَه لِمْ

Bu beyit kâinatın nasıl zuhur ettiğini beyan ediyor. Şöyleki:

«اِیشِیتْ کَلْ کُنْتُ کَنْزاً رَمْزِكْ اَیْ مَاهْ »

"İşit gel küntü kenzen remzin ey mah"

"Ey ayyüzlü kardeşim كنت كنزا kudsî hadisinin rumuzunu (manası gizli olan işaretlerini) işit." Mevlâ Tealâ ne buyuruyor: كنت كنزا **"Ben gizli bir hazine idim"** buyuruyor.

Remzin: İşaretini, **Ey mah:** Ey ayyüzlü kardeşim, demektir.

Mevlâ Tealâ niçin gizli bir hazine idi? Çünkü ondan başka kimse yoktu. Dolayısıyla, O'nu bilecek, görecek, bir varlık da yoktu. Bu sebepten gizli hazine idi. Sonra ne oldu? Onu hadis-i kudsî'den öğrenelim.

كنت كنزا مخفيا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق ليعرفوني

"Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi sevdim ve beni bilsinler için halkı yarattım."

Mevlâ Tealâ'nın bilinmeyi sevmesiyle gizli hazineden zuhura ilk gelen şey **"Hubb"** (sevgi) olmuştur, yani Mevlâ Tealâ-nın sevgi sıfatının sureti meydana gelmiştir… işte O:

« فَاَحْبَبْتُ حَقِيقَتْ اوُلْدى اوُلْ شَاهْ »

"Feahbebtü hakikat oldu ol Şah."

"Sevdim (sevgi sıfatının sureti) ol Şahın hakikati oldu."

Feahbebtü: Sevdim,

Hakikat oldu ol Şah: Yani Mavlâ'nın mehabbeti Efendimiz ﷺ in hakikati oldu, demektir.

Resulullah ﷺ Efendimiz buyuruyor:

اول ما خلق الله نوري والمؤمنون من نور

"Mevlâ'nın ilk yarattığı benim nurumdur. Müminler de benim nurumdandır."

Kâfirler de Peygamberimiz ﷺ in nurundan yaratılmıştır, fakat onların nuru sönmüştür. Hakikat-ı Muhammediye ilk zuhurdur ve bütün hakikatlerin hakikatidir. Yaratılmışların, zuhur edenlerin aslı ve temelidir.

Peygamberlerin hakikatleri de, büyük meleklerin hakikatleri de, Hakikat-ı Muhammediye'nin gölgeleri gibidir. O hepsinin aslıdır. Hakikat-ı Muhammediye, taayyün âleminin başlangıcıdır. O'nun üstünde, hiç bir isim ve sıfatla sıfatlanmayan

"Zat" vardır ki, taayyünden münezzeh olduğu için bu makam idrak-ı mahlûk için imkansızdır.

« تَعَيُّنِ وُجُودْدِرْ ظِلِّ حُبِّ جَاهْ »

"Taayyünü vücuddur zılli hubbi cah"

"Meydana çıkan vücud, hub makamının zıllidir."

Taayyün: Meydana çıkmak, aşikâr, belirli olmak, yani muhabbet mertebesinin zıllidir taayyüni vücûd.

« مَقَامِ حُبْ وُجُودْ فَوْقِنْدَه دِرْ رَاهْ »

"Makamı hub vücud fevkindedir râh."

"Hub makamı, vücudun üstündedir."

Makamı Hub: Hub Makamı-Sevgi Makamı, yani gizli hazineden en evvel muhabbet zuhur etti ondan sonra vucûd onun zılli oldu. Şu hâlde Mevlâ'ya miraç ederken evvela vucûd'a uğranıyor, sonra muhabbet makamına. Nüzulde ise, evvela muhabbet sonra vucûd makamına iniliyor.

Rah: Yol, usul demektir.

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 3. cildin 121. mektubunda buyuruyor ki: "Hak Sübhanehu ve Tealâ, Zatı ile mevcuttur, vücudla değil. Aynı şekilde Sekiz hakiki sıfatı dahi O'nun yüce Zatı ile mevcuttur, vücutla değil.

Zira o mertebede ne vücudun imkânı vardır ne de vücubun. Çünkü vücud ve vücub her ikisi de itibarlardandır. İlk zuhura gelen İtibar dahi âlemin icadı için olan hubb (sevgi) dir.

Bundan sonrası ise âlemin icadına mukaddime olan vücud itibarîdir. Zira Hazreti Zatın bu hubbun ve vücudun itibarı olmadan âlemden ve âlemin icadından yana istiğnası vardır.

"Allah âlemlerden ganidir." mealine gelen ayet-i kerime bu manada

Nass-ı Katı'dir. Allah-u Tealâ'dan başka her şeye, yani her mahlûka "Âlem" denir. Çünkü her şey O'nun varlığını ve sıfatlarını gösteren birer alâmettir."

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 1. cild 287. Mektubunda da şöyle buyuruyor: "İnsan Alem-i Sağir (küçük âlem) dir. İnsandan başka olan herşey Âlem-i Kebir'dir ki, bütün bunlar Mevlâ Tealâ'nın Esma ve Sıfatının mazharlarıdır. Zat'a aid

olan Kemâlâtın ve Şu'ûnatın aynalarıdır. O Sübhan olan Zat gizli bir hazine, saklı bir sır idi. Zatını kapalı durumdan açık duruma arz etmeyi murat etmiştir.

Alemin isimlere ve sıfatlara mazhar ve aynalığı, isimlerin ve sıfatların kendilerine değil, suretlerinedir. Çünkü isimde ismin sahibi gibi hiçbir ayna ile ihata olunamaz (kuşatılamaz), sıfat da mevsûf gibi mazhar ile mukayyet olamaz."

Kenzi Mahfi'den vücud meydana çıktı ya, işte o, **"Hubb"** makamının zıllidir. İlk önce Mevlâ Tealâ bilinmekliğini sevdi, sonra halkı yarattı. Mevlâ Tealâ'ya giderken yolumuz evvelâ vücud'a sonra Hubb'a uğrar, Hubb makamı vücudun üstündedir.

Mevlâ Tealâ'nın sevgi sıfatı asıldır. Onun sureti, yani Resulullah ﷺ in hakikati olan hubb, o aslın zıllidir. Bu meydana çıkan vücud da, Mevlâ Tealâ'nın sevgi sıfatının zıllinin zıllidir.

« دَقِيقْ اوُلْ بِيلْ اَدَبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَال بَا كَمَالَه سَيْرْ ايدَه لِمْ »

"Dakik (ince anlayışlı) ol bil edep Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim.

Vücud itibarını hubb'un zılli bilmezseniz edebi bozdunuz demektir. Bundan evvelki bir beyitte 'Kabalıkla gerek' denilmişti. Şimdi ise 'dakik ol' deniliyor, neden? Kimi yerde, meselâ her hangi bir şeyi konuşurken kaba olunsa pek zarar etmez. Lâkin Mevlâ Tealâ'yı bilmekte illâ incelik lâzımdır.

Demek ki bazı yerde incelik, bazı yerde kabalık olabilir. Nasıl ki, kumaşların incesi vardır, kalını vardır, onları yerine göre kullanırız. Bu beytin manasına vakıf olmak çok büyük bir iştir. Mevlâ Tealâ bu kadar cemaati topladı, tabii ki manevi cemaat te var, onların bereketi ile böyle çetin mevzuları anlayabiliyoruz. İhsanlarından dolayı Mevlâ Tealâ'ya hamdederiz.

Beyt 51

بو حُبْ اوْلْدِى وُجودُكْ اَقْدَمِى نِيلْ وُجودُكْ اِعْتِبَارِى صوُكْرَا تَفْصِيلْ
وُجودْ اِيجَادْ ايچوُنْ مِفْتَاحِ تَكْمِيلْ اوُ مِفْتَاحِكْ اوْلُوبْ حُبْ مَعْدَنِى بِيلْ
جَهَالَتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ
« بو حُبْ اوْلْدِى وُجودُكْ اَقْدَمِى نِيلْ »

"Bu hubb oldu vücudun akdemi nil."

"Bu hubb (hubb sıfatının sureti), vücud sıfatının suretinden evvel olmaya nail oldu."

"Kenz-i Mahfi" den ilk meydana gelen **"Hubb"** oldu. O, Hakikat-ı Muhammediyye'dir. İşte bu Hubb, vücudun akdemidir, yani Kenz-i Mahfi'den ilk meydana gelen **"Hubb"** ikinci meydana gelen "Vücud" oldu.

« وُجودُكْ اِعْتِبارِى صوُكْرا تَفْصِيلْ »

"Vücudun itibari sonra tafsil."

"Sonra bu Vücûd (sıfatın) ın itibari tafsil edildi (açıklandı)."

Vücûd: Varlık demektir. Buradaki vücud Mevlâ Tealâ'nın hakiki varlık sıfatı olan vücudun suretidir. **Tafsil:** etraflı olarak bildirmek, açıklamak, şerh ve beyan etmektir, **Vücûd'un itibarî:** Muteber olduğu, hesaba geldiği, görünür, bilinir hâl aldığı, demektir.

Evvelâ **Hubb** meydana geldi, sonra **Vücûd** meydana geldi. En evvel olduğu için en büyük şeref de **Hubb'undur.**

« وُجودْ اِيجادْ ايچونْ مِفْتاحِ تَكْمِيلْ »

"Vucûd icad için miftah-ı tekmil."

"Vücud kainatı icad için mükemmel, hiç kusursuz tam bir anahtardır." **İcad:** Yaratmak, varlığa kavuşturmak, demektir.

« اوُ مِفْتاحِكْ اولُوبْ حُبْ مَعْدَنِى بِيلْ »

"O miftahin olup hubb madeni bil."

"O miftahın (vücudun) madeninin, hubb olduğunu bil."

Bir hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor:

« كَانَ اللّٰهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَىْءٌ »

"Allah (-u Tealâ) var idi, onunla beraber hiç bir şey yok idi."

Yerler, gökler, insanlar, cinler, melekler ay, güneş, yıldızlar v.s. hiç birşey yok idi Allah-u Tealâ Hazretleri şöyle buyurmuştur:

كنت كنزا مخفيا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق ليعرفوني

"Ben gizli bir hazine idim, bilinmemi istedim. Beni bilsinler için de mahlûkatı yarattım."

Bu gizli hazineden zuhur sahnesine ilk gelen şey, mahlûkatın yaratılmasına sebep olan ilâhî sevgi **"Hubb"** olmuştur. Eğer bu sevgi olmasaydı icad (var etme) kapısı açılmaz, kâinat yoklukta kalmayı sürdürür giderdi.

لولاك لما خلقت الافلاك اى لولاك لمااظهرت الربوبية

"Sen olmasaydın kâinatı yaratmaz, Rabliğimi izhar etmezdim." hadisinin sırrını burada aramak gerekir.

Bu **Taayyün-ü Hubbî** Peygamber ﷺ Efendimizin hakikatidir. Hakikat-ı Muhammediyye'nin zuhuru, bütün diğer zuhurların başlama noktasıdır, yaratıkların ilk yaratılma noktasıdır.

Eğer bu sevgi olmasaydı icad -var etme- kapısı açılmazdı. Kâinatın yoklukta kalması devam ederdi.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, 3. cildin 121. mektubunda buyuruyor ki:

"Bilki Hakikat-ı Muhammediye ilk zuhurdur ve hakikatların hakikatidir. Efendimiz ﷺ in hakikatından başka hakikatler ister peygamberlerin hakikati olsun ister büyük meleklerin hakikati olsun Efendimizin hakikatinin zılli dirler. Peygamber Efendimiz bütün hakikatlerin aslıdır.

Bu manada Peygamber ﷺ Efendimiz şöyle buyurmuştur:

اول ما خلق الله نوري خلقت من نورالله والمؤمنون من نور

"Allah (-u Tealâ) **evvela benim nurumu yarattı, ben Allahın nurundan yaratıldım, müminlerde benim nurumdandır."**

Bunun zarurî sonucu olarak diğer hakikatler ile Hak arasında Muhammedî hakikat vardır. Efendimizin hakikati başka hakikatlarla Mevlâ arasında köprüdür. O'nun aracılığı olmadan bir kişinin matlubu olan Hakk'a ulaşması mümkün değildir. O bütün Resullerin ve Nebilerin Peygamberidir. Onun gönderilmesi âlemlere rahmettir." *(Mektubât 3/174)*

Sevgi taayyünü olan ilk taayün üzerinde iyi düşünüldüğü, yeterince üzerinde durulduğu zaman Allah-u Tealâ'nın lütfu ile bilinir ki, bu taayyünün merkezi Hakikat-ı Muhammediyyeden ibaret olan sevgidir. Bu merkezin gölgesi gibi olan ve misalde daire gibi gözüken çevresi ise Hazreti İbrahim'e ait hakikat (Hakikat-ı İbrahimiyye) den ibaret olan Hullet (dostluk) dairesidir.

Hubb (sevgi) asıldır, Hullet (dostluk) ise onun gölgesi gibidir. Birtek daireden ibaret olan bu merkez ile çevresinin tamamı ilk taayyündür ve sevgiden ibaret bulunan en şerefli ve en öncelikli unsurunun ismi ile anılmaktadır.

Keşif gözü ile bakıldığı zaman da bu sevgi unsurunun asıl ve hâkim olması bakımından mezkûr taayyün, sevgi taayyünü olarak görülmektedir.

Merkezin çevresi onun gölgesi gibi olduğu, ondan doğduğu, merkez gölgenin aslı ve menşei olduğu için muhite ikinci taayün denilse de olur.

Ancak keşif gözünde iki taayyün yoktur. Merkez ve çevresi sevgi ve dostluktan oluşan bir tek taayyün vardır. Keşif gözünde ikinci taayyün yukarıda zikredilen ve birinci taayyünün gölgesi gibi olan vücûdî taayyündür." *(Mektubât 3/175)*

« جهالتدن كچوب حقّه كيده لم جمال باكماله سير ايده لم »

"Cehaletten geçip Hakk'a gidelim, Cemal-i ba kemale seyr idelim."

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin Mektubat adlı eserini okumuş olmasaydık, Risale-i Kudsiyye'yi anlayamazdık. Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* nun buyurduğuna göre, şimdiye kadar bahsedilen mevzuları bilmemek cehalettir. İncelikleri bilmeme cehaletinden, ancak ilim yoluyla kurtuluşa erilir. İnsan dünyaya cahil değil, arif olmak, marifet kazanmak için getirildi.

Marifet ile irfan kelimeleri aynı manalara gelir. Marifet sahibi olana arif, denir. Bilmek başkadır, bilinen başkadır. Allah-u Tealâ bizleri kendisini bilmek yolunda adım adım, karınca yürüyüşü ile ilerletiyor.

Bu açıklanması güç ince mevzular, sizin İhlasınız, hevesiniz sebebiyle anlaşılıyor. Mevlâ Tealâ anlamaya karşı olan hevesimizden dolayı bizlere "Alın bakalım" diyor.

Beyt 52

بو حبّى قيلدى علميّه ده مسعود انكله هپ حقائق اولدى موجود
چو علميّه ده ابراز ايتدى ذى جود صورلريله تفصيليله معبود
بو اسرارى بيلوب حقّه كيده لم جمال باكماله سير ايده لم

Risale-i Kudsiyye'yi anlamak kolay değildir. Biz onu Efendi Babamızın himmeti ve İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin Mektubatı ile anlayacağız.

« بو حبّى قيلدى علميّه ده مسعود »

"Bu hubbî kıldı ilmiyyede mesûd."

"(Mevlâ Tealâ) Bu 'Hubb' sıfatını ilminde saadetli etti."

Mesûd: Saadetli, kıymetli demektir.

Mevlâ Tealâ'nın sevgi sıfatı çok kıymetlidir. O olmasa idi kâinatta hiç bir şey meydana gelmezdi. Mevlâ Tealâ'nın kenz-i mahfi'sinden ilk ortaya çıkan **"Hubb"** sıfatının sureti olmuştur.

« اَنِکْلَه هَپْ حَقَائِقْ اُولْدِی مَوْجُودْ »

"Anınla hep hakâik oldu mevcûd."

"Bütün hakikatler onunla mevcud oldu,"

O hakikat-ı Muhammediye bütün kâinatın hakikati, özü; oldu. Benim hakikatim, sizin hakikatlarınız bir kum tanesinin hakikati, bir otun hakikati, bir zerrenin hakikati, hep onunla var oldu.

Hakikat-ı Muhammediye ilâhî sevgi taayyünüdür. Bunun zuhuru da diğer bütün zuhurların başlama noktasıdır. Yaratıkların ilk başlama noktasıdır. *(Mektubat 3/121)*

« چوُ عِلْمِیَّه دَه اِبْرَازْ اِیتْدِی ذِی جوُدْ »

"Çü ilmiyyede ibraz etti zî Cûd."

"Çünkü cömertlik sahibi olan (Allah-u Tealâ, yukarıda bahsedilen hubb sıfatının suretini) ilminde aşikâr etti."

İbraz etti: İzhar etti, aşikâr etti. **Zî Cûd:** Cömertlik sahibi olan Mevlâ Tealâ, demektir.

Mevlâ Teala'nın ilminde aşikâr edilen hubb sıfatının sureti Efendimiz ﷺ in hakikatidir.

« صُوَرْلَرِیلَه تَفْصِیلِیلَه مَعْبُودْ »

"Suverleriyle tafsîliyle ma'bûd."

"Suretleriyle tafsili ile ma'bud aşikâr etti."

Suverler: Suretler, **Mabûd:** İbadet olunan, demektir.

Evvelâ icmalen nur meydana geldi, o, peygamber Efendimizin hakikati idi. Kendisine ibadet edilen (Allah-u Tealâ) ilminde icmalen ayırmış olduğu bu nuru suretleriyle ve tafsilatıyla ilminde aşikâr etti.

Hulasa-ı kelâm, hasıl-ı meram Mevlâ Teala'nın Kenz-i Mahfisinden ilk ortaya çıkan Hubb sıfatının sureti idi. Bu hubbu Cenabı Hak ilminde saadetli kıldı. Bütün hakikatler onunla mevcud oldu. Bundan evvel gizli olan bu hubbu Mevlâ Tealâ ilminde suretleriyle ve tafsilatıyla aşikâr etti.

« بو اَسْرارِی بیلوُبْ حقَّه کیدَه لِمْ جَمالِ باکَمالَه سَیْر ایدَه لِمْ »

"Bu esrarı bilip Hakk'a gidelim. Cemal-i ba kemale seyr idelim."

Bu sırları bilmeye geldin dünyaya, bilmiyorsan boşuna kalabalık ediyorsun.

« اَللّٰهُمَّ اَرِنَا حَقَائِقَ الْاَشْیَاءِ کَمَا هِیَ وَجَنِّبْنَا عَنِ الْاِشْتِغَالِ بِالْمَلَاهِی
فَضْلاً وَکَرَماً مِنْكَ یَا اِلٰهِی »

"Ey Allahım! Bizlere eşyanın hakikatini olduğu gibi göster. Bizi boş şeyler ile meşgul olmaktan alıkoy. Fazlın ve kereminle ya İlâhî "

Ya Rabbi ehemmiyetsiz şeyleri ehemmiyetli anlamayalım. Âmin!..

Beyt 53

پَسْ اوُلْدِی اَعْیَانِ ثَابِتَه تَنْزِیلْ بو اَوَّلْ مُجْمَلْ اوُلْدِی ثَانِی تَفْصِیلْ
حَقَایِقِی وُجُودِ عَیْنِی دَهْ بِیلْ ظُهورُلْرِی نِیجَه دِرْ اَکْلَه تَکْمِیلْ
بو دَرْسِی اَکْلایُوبْ حقَّه کِیدَه لِمْ جَمالِ بَا کَمالَه سَیْر ایدَه لِمْ
« پَسْ اوُلْدِی اَعْیَانِ ثَابِتَه تَنْزِیلْ بو اَوَّلْ مُجْمَلْ اوُلْدِی ثَانِی تَفْصِیلْ »

"Pes oldu âyânı sabite tenzil. Bu evvel mücmel oldu, sânî tafsil."

"Öyleyse A'yani Sabite bir mertebe aşağı indirilmiş oldu. Bu Önce kısaca olmuştu, bu defa ise tafsilatıyla oldu."

A'yan-i Sabite: Mümkinatın hakikati, **Pes:** öyleyse, imdi, manasınadır. **Tenzil**: Aşağı indirmek, **Tafsil:** Bir şeyi etraflı olarak şerh etmek fasıllara ayırmak demektir.

İmam-ı Rabbânî Hazretlerinin beyanına göre Vacib Tealâ'nın, Ehli Hak indinde hariçte mevcut olan sekiz sıfatı zarureten şekilsiz ve benzersiz bir temeyyüz (ayrılmak) la Zatından mütemeyyizdirler.

Yine böylece sıfatların bazısı da şekilsiz bir ayrılıkla diğerlerinden farklıdırlar. Hatta şekilsiz temeyyüz Zat mertebesinde de sabittir.

Çünkü Mevlâ Tealâ'nın Zatı şekli bilinmeyen bir genişlikle geniştir, bizim anladığımız farklılık Mevlâ Tealâ'nın mukaddes cenabından uzaktır.

Çünkü o makamda bölünmek ve parçalanmak düşünülemez, çözülmek ve birleşmenin O ulu Hazrete bir yolu yoktur. O makamda bir şeye hulul etmenin ve bir şeye mahal olmanın da yeri yoktur. Özetle sonradan yaratılanların sıfatlarından ve onlardan ayrılmayan özelliklerden herbiri o makamda uzaktı.

Ne Zatında ne sıfatlarında ne de işlerinde O'nun benzeri yoktur. Bu benzersiz farklılığın ve şekilsiz genişliğin varlığı ile birlikte Mevlâ Tealâ'nın ilminde isimleri ve sıfatları için bir nevi ayrım ve farklılık meydana gelmiştir.

Mevlâ Tealâ'nın ilmindeki bu ayrılık evvela icmalen (toptan) vuku bulmuş olup, Taayyünü Evvel (ilk zuhur), Vahdet ve Hakikat-ı Muhammediyye isimlerini almıştır. Evvelki beyitlerde açıklandığı üzere Mevlâ Tealâ'dan ilk zuhur eden sevgi olmuştur ki, bu Hubb Resulullah ﷺ in hakikatidir.

Sonra Mevlâ Tealâ'nın ilminde isim ve sıfatları, Şan ve itibarları tafsîlen (ayrıntılı bir şekilde birbirinden ayrılıp seçilmişlerdir ki, bu Resulullah *(Kuddise Sırruhu)* in hakikatından alınarak yaratılacak olan diğer bütün varlıkların hakikatleridir.

Buna: Taayyün-ü Sanî, Vahidiyyet ve A'yan-i Sabite de denir. Mevlâ Tealâ'nın ilminde birbirinden ayrılan isim ve sıfatları her birinin Adem (yokluk) mertebesinde mukabili ve nakizi (karşıtı ve zıttı) olan şeylere aksetmişlerdir.

Meselâ ilim sıfatının cehalet diye tabir edilen adem-i ilim (bilgisizlik) diye bir mukabili vardır. Kudret sıfatının mukabili ise Kudretsizlik demek olan acziyyettir. Diğer sıfatlar da buna kıyas edilir.

Bu sıfatların karşılarında bulunan ademler için de Mevlâ Tealâ'nın ilminde bir seçkinlik ve farklılık arız olduğundan bu ademler karşılarında bulunan Esma ve Sıfatın aynaları ve onların akislerinin parlaması için tecellî yeri oldular.

İşte bu fakire göre bu ademler, kendilerinde parlayan Esma ve Sıfatın akisleriyle birlikte Hakaik-i Mümkinat (varlıkların asılları) dırlar.

Hulasa: bu ademler (karşıtlarından özel isim alarak seçilmiş olan yokluklar) eşyanın asılları ve maddeleridirler. Esma ve sıfattan gelen akisler ise o maddelere işleyen (giren) suretler mesabesindedir.

İşte bu fakire göre eşyanın asılları Mevlâ Tealâ'nın ilminde adem aynalarına parlayıp onlarla karışan Esma Sıfatın akisleriyle birlikte Esma Sıfatın zıdları olan ademlerdir.

İstediğini yapmaya kadir olan Mevlâ Tealâ bu birbirine karışmış hakikatlerden herhangi bir mahiyeti Hazreti Vücud'un gölgelerinden bir gölge olan Vucûd-u Zıllî (gölge varlık) ile vasıflayarak onu hariç kılmak isteyince Hazreti Vücud'un gölgelerinden bir gölge ona verererek onu hariçteki eserlere mebde' yapar (varlık âleminde meydana gelecek işlere başlangıç yeri yapar.

O halde sonradan yaratılanların diğer sıfatları gibi İlimdeki ve hariçteki varlıkları da Mevlâ Tealâ'nın varlık sıfatının gölgelerinden bir zıll ve ona bağlı olan kemalattan biridir.

Mesela: Kulun ilmi Mevlâ'nın ilminin bir zıllidir ki, o ilim mukabili olan cehalete aksetmiştir. Kulun kudreti de mukabili olan acze akseden kudretin gölgesidir. Yine böylece mümkinatın varlığı da varlığın karşıtı olan yokluk aynasına parlayan varlık sıfatının gölgelerinden bir zıldir.

Şimdi beytimize gelecek olursak, A'yan-ı Sabite Tenzil oldu demek Mevlâ Tealâ'nın ilminde evvela mücmel olarak Resulullah ﷺ in hakikati belirdikten sonra, ikincide bütün tafsilatıyla varlıkların hakikati bir derece aşağıya inerek belirlenmiş ayrılmış ve bütün varlıkların hakikatleri olarak kabul edilmiştir manasındadır. *(Mektubât 2/5-6)*

« حقایقی وجودِ عینی ده بیلْ ظهورلرِی نیجه‌دِرْ اکْلَه تکْمیلْ »

"Hakâyıkî vucûdî aynî de bil, Zuhurları nicedir anla tekmil.

"Mevlâ Tealâ'nın ilminde ikinci mertebeye inerek tafsilatıyla belirlenen eşyanın hakikatlerini, Vücûd-u Aynî'de yani var olduktan sonra O ilmi ilâhîdeki suretlere uygun olarak var odluklarını bil."

« بو دَرْسِی اکْلایوبْ حقّه کیدَه لِمْ جَمالِ با کَمالَه سَیْر ایدَه لِمْ »

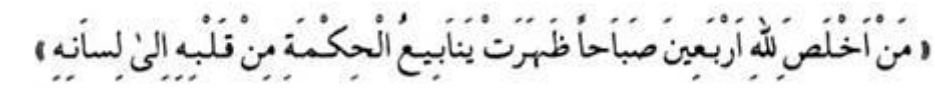
"Bu dersi anlayıp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bizlere: "Bu dersi anlayın" buyuruyor. Anlaşılmayacak gibi olsa: "Anlayın" demezdi. Biz ise anlamadan geçiyoruz.

Mevlâ Tealâ'nın bizlere verdiği nice sebzeleri, meyveleri yiyoruz, suları içiyoruz, elbiseleri giyiyoruz fakat buna mukabil şükretme çabasında bulunmuyoruz. Masraf var, iş yok yaban arısı misali. Halbuki Allah-u Tealâ bizleri bal arısı gibi faydalı yarattı.

Yaban arısının çok güzel bir görünüşü vardır ama bal vermez. Diğerinin ise, yaban arısına nisbetle öyle çok güzel bir görünüşü yoktur ama faydalıdır, bal verir.

Yaban arısı gibi faydasız olmaktan insan nasıl kurtulur? Efendimiz ﷺ in şu hadis-i şerifi tatbik edilirse. Şöyleki:

"Her kim kırk sabah ihlâs üzere çalışırsa (rabıta, zikir, fikir), hikmet menbaları kalbinden lisanına zahir olur."

Ya Rabbi! Bizlere iyi kulların nasıl amel ediyorsa öyle amel etmeyi nasibet…

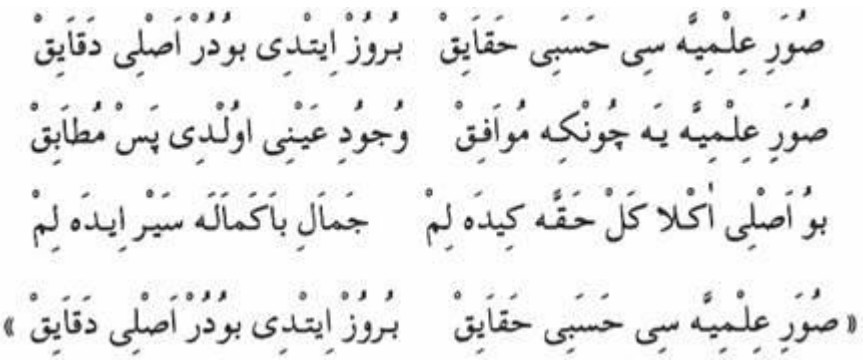
Televizyonun aleyhine konuşunca kızıyorlar. Halbuki, bir fen ki, bir hüner ki, insanları cehenneme sürükleyecek programlar hazırlanıyorsa onun yarar neresinde? Biz bu dünyaya, bizleri ahirette cennetlere girdirecek, Cemalullaha kavuşturacak fenleri, hünerleri bulmaya geldik. Televizyon seyretmek kendini asmaya benzer.

Mevlâ Tealâ: **"Beni zikredin"** buyuruyor. Niçin? Bizim kârımız için., **"Namaz kılın, oruç tutun!"** buyuruyor. Niçin? Yine bizim kârımız için., Bunların hepsi kendimiz için, peki! Allah-u Tealâ için yaptığımız amel nedir? O'nun rızası için, O'nun sevdiklerini sevmek, yine O'nun rızası için O'nun sevmediklerini sevmemektir.

Televizyon seyreden bir Müslüman Mevlâ Tealâ'yı sevmiyor demektir. Zira Mevlâ Tealâ'yı seven O'nun düşmanlarına itibar etmez, onların o çirkin hâllerini seyretmez, fahiş sözlerini dinlemez. Birisi size içinde bir damla zehir bulunan koca bir kazan süt verse, ondan içer misiniz? Tabii ki içmezsiniz, buna nisbet edecek olursak televizyonun tümü zehirdir.

Sizin çok sevdiğiniz bir arkadaşınız, size düşman olan biriyle arkadaşlık etse, daha artık onu sever misiniz? Sevmezsiniz değil mi? Peki, Mevlâ Tealâ Yahudileri, kendisine oğul isnad eden Hristiyanları dost edinen Müslüman kulunu sever mi? tabii ki sevmez.

Beyt 54

"Suveri ilmiyyesi hasebi hakayık, Buruz etti budur aslı dekayık."

"Mevlâ Tealâ'nın -ilmindeki suretler- ilmin dışında da harici bir vücudla meydana gelmiştir. Her şeyin hakikati Mevlâ Tealâ'nın ilmindeki suretlere uygun olarak açığa çıkmıştır. İnceliklerin aslı budur."

Haseb: Cihet cihetiyle, gereğince, şeklince, **Buruz etti:** Meydana geldi,
Dekayık: Dakîk kelimesinin cemisidir, incelikler demektir.

« صُوَرِ عِلْمِيَّه يَه چُونْكِه مُوَافِقْ وُجُودِ عَيْنِى اوْلْدِى پَسْ مُطَابِقْ »

Suveri ilmiyyeye çünkü muvafık, Vücudi aynî oldu pes mutabık."

"Bu âlemdeki bütün varlıkların hakikatleri, Mevlâ Tealâ'nın ilmindeki suretlere uygun, mutabık olarak hasıl oldu."

Vücud-i Aynî: Yaratılışı, bu âlemde bulunuşu. **Muvafık:** Uygun, yerinde, denk, **Mutabık:** Muvafık, uygun demektir.

« بوُ اَصْلِى اكْلا كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ باكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ »

"Bu aslı anla gel Hakk'a gidelim, Cemal-i ba kemale seyridelim."

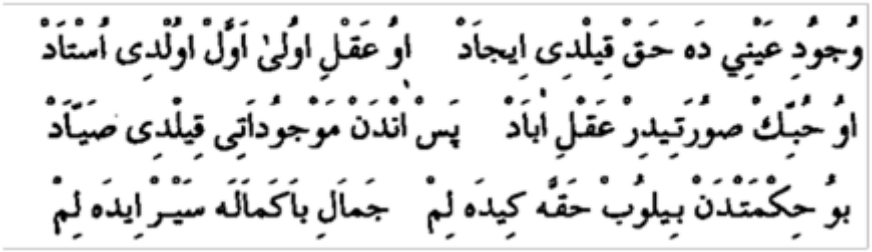
Bu Aslî: Bu temel kaideyi anla.

Yani Cenab-ı Hakk'ın Esma ve Sıfatı aslında birbirinden temeyyüz üzere (ayrı) iken ilminde yeniden bir temeyyüz (ayrılık) daha hasıl oldu, her temeyyüz eden isim Mevlâ Tealâ'nın ilminde bir adem (yokluk) a aksetmekle o ademin hakikati olmuş oldu.

İlminde olduğu gibi bir değişiklik olmadan yaratıldı, meydana geldi. İlminde meydana geldiği şekil üzere de hariçte meydana geldi. İşte bu işlerin incelikleri böyle anlaşılmalı.

(Bu mevzu'un tamamı, Mektûbat'ın 2. cildin 1. mektubunda İmam-ı Rabbânî Hazretlerinin mezhebini beyan eden yerdedir. Arzu eden baksın)

Beyt 55

وُجودِ عَيْنِي دَه حَقْ قِيلْدِى اِيجادْ اوُ عَقْلِ اوُلىٰ اَوَّلْ اوْلْدِى اُسْتَادْ
اوُ حُبِّكْ صوُرَتِيدِرْ عَقْلِ اٰبادْ پَسْ اَنْدَنْ مَوْجوُدَاتِي قِيلْدِى صَيَّادْ
بوُ حِكْمَتْدَنْ بِيلوُبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ

Rabbimizi tanımaya çalışalım, ne büyük nimet onu bilmeye çalışmak ve bilmek. Bu beytimiz, Mevlâ Tealâ'dan ve O'nun fiillerinden bahsetmekte, şöyle ki:

«وُجودِ عَيْنِي دَه حَقْ قِيلْدِى اِيجادْ»

"Vücûdu aynîde Hak kıldı icad."

"Hak Tealâ, vücûd-i aynî (harici vücud) da icad etti."

Vücud-i İlmî vardır, Vücud-i Aynî vardır.

Vücud-i İlmî: İlimdeki var ediliş, yani bir camii inşa etmeden evvel, mimarın onu zihninde tasavvur etmesi (suretlendirmesi) gibi.

Vücud-i Aynî: İlimdeki suretin, hariçte var edilmesi, yani, mimarın önce ilminde tasavvur etmiş olduğu camiyi, tasavvur ettiği şekilde dışarıda inşa etmesi gibi.

«اوُ عَقْلِ اوُلىٰ اَوَّلْ اوْلْدِى اُسْتَادْ»

"O Akl-ı ûlâ evvel oldu, üstad"

"O Akl-i Ûla (Efendimiz ﷺ in hakikati) evvel oldu, üstad oldu"

Akl-ı ûlâ: İlk akıl yani Efendimiz ﷺ in aklı.

Üstad: Usta, sanatkâr, muallim, bilgide veya sanatta veya amelde meharetli zat.

Yüce Allah, Vücud-i Aynîde (harici vücudda) eşyanın varlığından evvel, Akl-ı Evvel'i üstad kılmıştır. Akl-ı Evvel, Peygamber ﷺ in hakikatidir. "O Resulullah ﷺ in hakikati Üstad oldu."

Diğer peygamberlerin hakikatleri, meleklerin, cinlerin, insanların hakikatleri de Resulullah ﷺ in talebeleri gibi.

«اوُ حُبِّكْ صوُرَتِيدِرْ عَقْلِ اٰبادْ»

"O Hubbun suretidir Akl-ı Âbâd."

"Akl-ı âbâd, o hubbun suretidir."

Âbad: Ma'mur, şen, çok dolu manalarındadır.

O ma'mur akıl (akl-ı evvel) Hubb makamının suretidir.

« پَس اَندَن موجودَاتی قِیلدِی صَیَّاد »

"Pes ondan mevcudatı kıldı Sayyâd."

"Mevlâ Tealâ bütün varlıkları Resulullah ﷺ in hakikatından avladı (yarattı)
" **Sayyad:** Avlayıcı, demektir.

« بو حِکمَتدَن بیلوب حَقَّه کیدَه لِم جَمَالِ باکَمالَه سَیر ایدَه لِم »

"Bu hikmetten bilip, Hakk'a gidelim,

Cemal-i ba kemale seyr idelim"

Hikmet: Herkesin bilmediği gizli sebep, sır, kâinattaki ve yaratılıştaki ilâhî gayedir. Bu hikmetler, incelikler sözle anlaşılır şeyler değildir. Kalp ilmiyle anlaşılır. Bu ince ilimlere vakıf olup, Hak'ka gidelim. Bunları bilmek ufak şey değildir.

Allah-u Tealâ bir şeyi icad etmek istediği vakit, ona çapa, kazma, keser, çivi vs. herhangi bir alet, malzeme lâzım gelmez. Nitekim Sure-i Yasîn'de şöyle buyurulur:

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

"O'nun emri bir şeyi muradettiği zaman ancak ona: "Ol" demesidir ki, o da hemen oluverir." *(Ayet:82)*

Mevlâ Tealâ, icad etmek istediği şeye "Ol" der ve o da hemen oluverir. İşte böyle kadri yüce Allah-u Tealâ'ya uyulursa, uyan kimse de hikmet sahibi olur, Mevlâ Tealâ'nın işlerini anlar.

Yukarıdaki beyitler Risale-i Kudsiyye'nin en zor kısımlarıdır. Mevlâ Tealâ cemaatın bir araya gelmesi bereketiyle bana da, size de kolay ediyor da anlıyoruz.

Beyt 56

عَزِيزْ اِشبُو وُجودْدِرْ اَصْلِ رَحْمَتْ بوُكَا تَابِعْدُرُرْ هَرْ نَوْعْ عِزَّتْ
وُجُودِ عِلْمِيدَه قَدِيمْ مَحَبَّتْ وُجُودِ عَيْنِى دَه حَادِثْ بُو دَوْلَتْ
اَرِيشْ حُبَّـه هَمَانْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ

« عَزِيزْ اِشبُو وُجودْدِرْ اَصْلِ رَحْمَتْ »

"Aziz işbu vücuddur aslı rahmet."

"Aziz kardeşim işbu rahmetin aslı bu vücuddur."

Asl-ı rahmet: Rahmetin aslı demektir.

« بوُكَا تَابِعْدُرُرْ هَرْ نَوْعْ عِزَّتْ »

"Buna tâb durur her nevi izzet"

"Her türlü şeref ve kadr buna tâbidir."

İzzet: Ziyadelik ve üstünlük, değer, kıymet demektir.

Munafikûn suresinde şöyle buyurulur:. . . وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ **"Bütün izzetler Allah'a, Resulüne ve müminlere aittir. Fakat münafıklar bunu bilmezler."** *(Ayet: 8)*

« وُجُودِ عِلْمِيدَه قَدِيمْ مَحَبَّتْ »

"Vücud-ı ilmîde kadîm mehabbet."

"(Mevlâ Tealâ'nın) Vücud-i İlmî'sinde **"Hub" kadimdir**."

Vucûd-i ilmî: Mevlâ'nın ilminde, **Kadîm:** Arapça, evveli olmayan demektir.

« وُجُودِ عَيْنِى دَه حَادِثْ بُو دَوْلَتْ »

"Vücud-ı aynî de hadis bu devlet."

"Vücud-i Aynî de (yaratılanlar içerisinde) bu devlet (Hub) hadistir."

Hâdis: Sonradan olan şey, demektir.

« اَرِيشْ حُبَّـه هَمَانْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ »

"Eriş hubba hemen Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

Eriş hubbe: Hub makamına eriş, demektir.

Bir hadis-i şerifte Efendimiz ﷺ:

« اِنِّی لَاَعْرِفُ اَقْوَامًا بِمَنْزِلِی عِنْدَ اللّٰهِ مَاهُمْ بِاَنْبِیَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ یَغْبِطُهُمُ الْاَنْبِیَاءُ وَالشُّهَدَاءُ »

"Muhakkak ben Öyle kavimler biliyorum ki, onlar peygamber ve şehit değillerdir, (lâkin) Peygamberler ve şehitler onlara gıbta ederler," buyuruyor.

Niçin? « لِمَكَانَتِهِمْ عِنْدَ اللّٰهِ » **"Onların, Mevlâ Tealâ'nın indindeki şerefleri sebebinden"** Peki! Bunlar kimdir? « اَلْمُتَحَابُّونَ بِرُوحِ اللّٰهِ » **"Allah için birbirlerini sevenlerdir."** İşte bu rabıtalar hepsi sevgidendir, bu sevgi nerede kazanılıyor?

Mevlâ Tealâ, Sure-i Ali İmran'ın 31. ayet-i celilesinde, bunu bizlere şöyle izah etmektedir.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"De ki: Eğer Allah (-u Tealây) **ı seviyor iseniz, bana ittiba ediniz ki, Allah** (-u Tealâ) **da sizi sevsin ve sizin için günahlarınızı bağışlasın ve Allah** (-u Tealâ) **Gafur'dur, Rahim'dir."**

Mevlâ Tealâ mahlûkatından yalnızca Resulullah ﷺ i sevmiştir. Bir de o Resulullah ﷺ in nişanı kimde varsa onu sevdi.

Ehl-i Sünnet vel cemaatın itikadı, Resulullah ﷺ in nişanıdır. Namaz kılmak, oruç tutmak, farz olunca hacca gitmek, farz olunca zekât vermek ve diğer islâmî vecibeleri yerine getirmek O'nun nişanıdır.

Erkeklerin cübbe şalvar giyip, sarık sarmaları, sakal bırakmaları yine peygamber ﷺ in nişanıdır.

Günümüzde bazı kimseler, Resulullah ﷺ in nişanını üzerine takınan Müslümanlarla alay ediyorlar, etsinler! Allah-u Tealâ'ya inanmayan, onun emirlerini tanımayan kimselerin sözlerine itibar olunmaz.

Niyazi Mısrî *(Kuddise Sırruhu)* nun dediği gibi:

"Mısrî'ye sövsün ol ağız, Allah demek bilmez ola."

Beyt 57

بو انسانْدرْ كه رَحمتْدرْ وجودِى بو حبْدرْ كه ايدرْ حقَّه سجودِى
بودُرْ اولْ نقْطهٔ باءْ سرِّ جودِى بودُرْ انْسانِ كامِلْ قيلْ صعودِى
سجودِى چوقْ ايدوبْ حقَّه كيدهَ لِمْ جمالِ باَ كمالَه سيرْ ايدهَ لِمْ

«بو انْسانْدرْ كه رَحمتْدرْ وجودِى»

"Bu insandır ki, (Resulullah ﷺ **rahmettir vücûdî."**

"Bu insan (Resulullah ﷺ Efendimiz) ki, O'nun mübarek vücudu bütün âlemlere rahmettir."

Bu insandır ki: Yani insan-ı kâmil, Vücûdî: **Varlığı, demektir.**

Efendimiz ﷺ in varlığı olmasaydı rububiyet gizli kalacaktı, Efendimiz ﷺ in varlığı ile Allah-u Tealâ bilindi ve O'nun mübarek vücudu bütün âlemlere rahmet oldu. Nitekim Mevlâ Tealâ'nın buyurduğu üzere:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ

"(Habibim!) Seni de ancak âlemlere rahmet olarak gön derdik." *Enbiya Suresi:107)*

Âlem-i Vücub'da Allah-u Tealâ'nın eşi ve benzeri yoktur. Âlem-i imkânda ise Resulullah ﷺ in şeriki, nazîri yoktur. Bütün mahlûkatın yaratılmasına sebep olan, Resulullah ﷺ Efendimizdir.

Bir hadis-i kudsî'de Mevlâ Tealâ buyuruyor:

لولاك لولاك لما خلقت الافلاك

"Habibim sen olmasaydın eflâki yaratmazdım." yani Rabliğimi izhar etmezdim"

«بو حبْدرْ كه ايدرْ حقَّه سجودِى»

"Bu Hub'dur ki, ider Hakk'a sücûdî."

"Bu sevgidir ki, (Resulullah ﷺ in hakikatidir). Mevlâ Tealâ'ya secde eder,"

Sücûd: Namazda veya tevazu ve arz-ı ubudiyyet (Mevlâya kulluk vazifesini yerine getirmek) te yüzü yere sürmek.

Efendimiz ﷺ in hakikati olan o nur (Hubb) Hakk'a secde eder, O sevgi olmasaydı alnımızı topraklara, taşlara, postlara, seccadelere koyamazdık.

«بوُدُرْ اوُلْ نُقْطَـهٔ بَاءْ سِرِّ جوُدِی»

"Budur ol nokta-i bâ sırrı cûdî."

"Nokta-i bâ olan (Resulullah ﷺ Efendimiz) cömertlik sahibi olan Allahın sırrıdır."

Sırr-ı cûdî: Cömert ve Kerim olan Mevlâ'nın sırrı.

Nokta-i Ba: Efendimiz ﷺ ba noktasıdır. "Ba noktası" demek, "Mevlâ'nın sırrı" demektir. Efendimiz ﷺ Mevlâ'nın sırrıdır.

Mevlâ Tealâ'nın buyurduğu üzere:

اَلْ اِنْسَانُ سِرِّی وَ اَنَا سِرُهُ

"İnsan benim sırrımdır, ben de onun sırrıyım."

« بوُدُرْ اِنْسَانِ کَامِلْ قِیلْ صُعوُدِی »

"Budur İnsan-ı Kâmil kıl suûdî."

"Kâmil insan budur (Resulullah ﷺ dir) ancak onunla yükselirsin."

Suûd: Yükselme, demektir.

İnsan onunla nasıl yükselir? O'nun sünnetine ittiba ile ve Allah için sevgi de, insanı Efendimiz ﷺ e yükseltir.

Hadis-i şerifte buyurduğu üzere:

« اِنِّی لَاَعْرِفُ اَقْوَامًا بِمَنْزِلِی عِنْدَ اللهِ مَاهُمْ بِاَنْبِیَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ یَغْبِطُهُمُ
الْاَنْبِیَاءُ وَالشُّهَدَاءُ لِمَکَانَتِهِمْ عِنْدَ اللهِ الْمُتَحَابُّوْنَ بِرُوْحِ اللهِ »

"Muhakkak ben bir takım kavimler biliyorum, onları Allah indinde benim mekânımda görüyorum, bunlar peygamber ve şehit de değiller, ama onlara peygamber ve şehitler gıpta ediyorlar. (Niçin?) **Allah katında şerefleri var da ondan.** (Kim bunlar?) **Allah yolunda birbirini sevenlerdir."**

Başka şeylerde gözünüz olmasın, bunlar büyük işlerdir. Bunlara çalışmanız şükürdür. Allah-u Tealâ Hazretleri Sure-i İbrahim 7. ayetinde şükredene nimetini artıracağına dair şöyle buyuruyor: ...وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ **"Ve hatırlayınız ki, Rabbiniz size bildirmişti. 'Eğer şükrederseniz elbette size artırırım."**

Bu ilimler ile meşgul olanlar: "Ne mutlu bize" demelidirler.

"Kimde ki aşkın nişanı var durur. Akıbet onu maşuka erdirir."

Eğer Mevlâ Tealâ'yi seviyorsan O senin maşûkundur. Eğer sende aşkın nişanı varsa, neticede o nişan seni maşukuna ulaştırır.

Aşk: Gönül vermek, candan sevmek **Maşuk:** Ziyade sevilen demektir.

« سُجودی چوقْ ایدوبْ حقّه کیدهَ لِمْ جمالِ باَ کمالَه سیْر ایدهَ لِمْ »

"Sucûdî çok edip Hakk'a gidelim, Cemal-i ba kemale seyridelim"

Lafla Mevlâ Tealâ'ya yükseliş olmuyor, Allah-u Tealâ'ya yükseliş ancak secdeleri çok yapmakla, yani çok namaz ve ibadetle olur.

Nitekim:

عَنْ اَبِی هُرَیْرَةَ (رضی الله عنه) قَالَ قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ اِنَّ اللّٰهَ قَالَ مَنْ عَادٰی لِی
وَلِیًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ وَمَا تَقَرَّبَ اِلَیَّ عَبْدِی بِشَیْءٍ اَحَبَّ اِلَیَّ مِمَّا
افْتَرَضْتُ عَلَیْهِ وَمَا یَزَالُ عَبْدِی یَتَقَرَّبُ اِلَیَّ بِالنَّوَافِلِ حَتّٰی اُحِبَّهُ فَاِذَا
اَحْبَبْتُهُ کُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِی یَسْمَعُ بِهِ وَبَصَرَهُ الَّذِی یُبْصِرُ بِهِ وَیَدَهُ الَّتِی
یَبْطِشُ بِهَا وَرِجْلَهُ الَّتِی یَمْشِی بِهَا وَاِنْ سَاَلَنِی لَاُعْطِیَنَّهُ وَلَئِنِ اسْتَعَاذَنِی
لَاُعِیذَنَّهُ وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَیْءٍ اَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِی عَنْ نَفْسِ الْمُؤْمِنِ یَکْرَهُ
الْمَوْتَ وَاَنَا اَکْرَهُ مَسَاءَتَهُ »

Ebu Hureyre *(Radiyallahu Anh)* şöyle demiştir: Resulullah ﷺ şöyle buyurdu: **"Şüphesiz Allah şöyle buyurdu:**

Her kim benim bir dostuma (beni tanıyan ve ihlâsla bana ibadet eden bir kuluma) **düşmanlık ederse, ben de ona harp ilân ederim. Kulum bana, kendisine**

farz kıldığım şeylerden daha sevgili olan hiç bir şeyle yaklaşamaz. Kulum bana, nafile ibadetlerle de yaklaşmaya devam eder. Nihayet ben onu severim.

Ben kulumu sevince, artık işiten kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı (mesabesinde) **olurum** (ve bu uzuvlarıyla meydana gelmesini arzu ettiği bütün dileklerini veririm). (Diliyle de) **her ne isterse muhakkak onları da kendisine ihsan ederim. Bana sığınmak isteyince de muhakkak kulumu sığındırır** (korur) **um.**

Ben, yapmak istediğim hiç bir şey hakkında, müminin ölümü karşısındaki tereddüdüm gibi tereddüt etmedim. Çünkü kulum, ölümden hoşlanmıyordu ben de kuluma acı gelen şeyi Sevmiyordum." *(Buharî, Rikâk:38, No:6137, 5/2384)*

Beyt 58

تَفَاوُتْ وَارْ حَقَايِقْدَه عَزِيزْ هَمْ مُحَمَّدْدِرْ مُقَدَّمْ هَمْ مُعَظَّمْ

پَسْ اَنْدَنْ اَنْبِيَاءْ صُوكْرَا مُفَخَّمْ اَبُو بَكْرْ صُوكْرَا سَائِرْ مُكَرَّمْ

كَمَالْ اَهْلِى بِيلُورْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

« تَفَاوُتْ وَارْ حَقَايِقْدَه عَزِيزْ هَمْ »

"Tefavüt var hakayıkta aziz hem."

"Azizim! Hakikatler arasında farklılık vardır."

Tefavüt: İki şey arasındaki farklılık, demektir. **Hakâyık:** Hakikatler, kâinat, demektir. Hakikat kelimesinin cemisidir.

Hakikat-ı Muhammediye ilk zuhurdur ve hakikatlerin hakikatidir.

Her şeyin hakikati bundadır. Bundan dolayı hakikatü'l-hakayik denmiştir.

« مُحَمَّدْدِرْ مُقَدَّمْ هَمْ مُعَظَّمْ »

"Muhammed'dir mukaddem hem muazzam."

"(Hakikatler arasında) en evvel ve muazzamı Muhammed ﷺ in hakikatidir."

Mukaddem: Zaman ve mekân cihetiyle daha evvel olan, değerli, üstün, takdim edilen manalarına gelmektedir. **Muazzam:** Mükerrem, büyük demektir.

« پَسْ اَنْدَنْ اَنْبِيَاءْ صُوكْرَا مُفَخَّمْ اَبُو بَكْرْ صُكْرَا سَائِرْ مُكَرَّمْ »

"Pes andan enbiya sonra müfahham,

Ebu Bekr sonra sair mükerrem."

"Ondan sonra muhterem nebiler, sonra muhterem Ebu Bekir, sonra sair kerimler,"

Müfehham : Muhterem, hürmete lâyık, **Mükerrem**: İkram olunmuş, kerim olan.

« كَمَالْ اَهْلِى بِيلُورْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Kemal ehli bilir Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"(Bu incelikleri) kemal (olgunluk) sahipleri bilir Hakk'a gidelim. Cemal-i bâ kemale seyr edelim."

Beyt 59

ظُهُورَه كَلْمَه يَيْدِى حُبّ مَحْمُودْ نِقَابْ آچْمَازْدِى آصْلا رَبّ مَقْصُودْ
اوُدُرْ چُونْ نُقْطَةْ بَاء سِرّ مَعْبُودْ رُبُوبِيَّتْ قَالُورْدِى كَتْمُ و مَسْدُودْ
اوُحُبِّى بُولْ هَمَانْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ
كَمَا وَرَدَ فِى الْحَدِيثِ الْقُدْسِيّ: « لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلَاكَ » وَالْمُرَادُ مِنْهُ
حَقِيقَةُ الْاَفْلَاكِ اَى لَوْلَاكَ لَمَا اَظْهَرْتُ الرُّبُوبِيَّةَ. فَافْهَمْ

Bundan evvelki beyitlerde bu kâinatın nasıl meydana geldiği açıklanmıştı. Bahsin evvelinde:

« كَانَ اللهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَىْءٌ »

"Allah (-u Tealâ) **vardı, onunla beraber kimse yoktu."** hadis-i şerifi geçmişti. Bundan anlaşılıyor ki, insanlar, cinler, melekler hiç bir mahlûkat yoktu, sadece Allah-u Tealâ'nın Zatı, Esması ve Sıfatları vardı.

كنت كنزا مخفيا "Ben gizli **bir** hazine idim." Hadis-i Kudsîsinin gereğince, Mevlâ Tealâ'yı bilecek, görecek yoktu (yine de öyle ya!) gizliliğinden kasıt budur. Nitekim ResuluIlah *(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)* buyurmuşlardır **ki:**

« سُبْحَانَ مَنْ لَا يَعْرِفُهُ اِلَّا هُوَ »

"Öyle Allah'ı tenzih ederim ki, O'nu kendisinden **başkası bilmez."**

« سُبْحَانَكَ مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ يَا مَعْبُودُ »

"Ey ibadet olunan Zat! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz, sana hakkıyla ibadet edemedik."

« سُبْحَانَكَ مَا عَرَفْنَاكَ حَقَّ مَعْرِفَتِكَ يَا مَعْرُوفُ »

"Ey bilinen Zat! Seni tenzih ederiz, seni hakkıyla bilemedik."

« سُبْحَانَكَ مَا ذَكَرْنَاكَ حَقَّ ذِكْرِكَ يَا مَذْكُورُ »

"Ey zikredilen Zat! Seni tenzih ederiz ki, seni hakkıyla zikredemedik."

« سُبْحَانَكَ مَا شَكَرْنَاكَ حَقَّ شُكْرِكَ يَا مَشْكُورُ »

"Ey şükredilen Zat! Seni tenzih ederiz, sana hakkıyla şükredemedik."

Bizler Mevlâ Tealâ'nın esma ve sıfatlarını biliyoruz, Zatını bilmiyoruz.

İmam-ı Azam *(Rahimehullah)* Hacca bir çok defalar gitmiştir. En son gidişinde, müsaade isteyip Kâbe'nin içine girmiş, orada, birinci rekât'ta on beş cüz, ikinci rekâtta da on beş cüz okumak suretiyle Kur'an-ı Kerimi hatmederek iki rekât namaz kılmış, ardından şöyle dua etmişti:

"Ya Rabbi! Bu Numan kulun sana hakkıyla ibadet edemedi amma seni hakkıyla bildi. Hakkıyla bilmesi hürmetine, hakkıyla ibadet edemeyişini affeyle."

İçinizde İmam-ı Azam gibi iki rekâtta Kur'an-ı Kerimi hatmedecek babayiğit var mı? Acizane, Beytullahı ziyaretlerimin birinde "Deneyeyim bakayım bir rekâtta kaç cüz okuyabileceğim." dedim. Denedim ve dördüncü cüze kadar ancak okuyabildim.

İmam-ı Azam'ın yapmış olduğu duanın akabinde kendisine şöyle bir nida gelir: "Numan kulumuz! Bizi hakkıyla bilmiş ve hakkıyla ibadet etmiştir. Onu ve onun mezhebinde olup yolunda gidenleri mağfiret eyledim."

Burada insanın aklına bir sual geliyor şöyle ki: Mevlâ Tealâ'ya en yakın insan Resulullah ﷺ olduğu hâlde, O, Mevlâ Tealâ'yı hakkıyla bilemediğini söylüyor İmam-ı Azam *(Rahimehullah)* ise, Mevlâ Tealâ'yı bildiğini söylüyor, bu nasıl olur?

Efendimiz ﷺ Mevlâ Tealâ için: **"Seni hakkıyla bilemedik."** derken, O'nun Zat-ı Pâk-i Sübhaniyesini, İmam-ı Azam ise: "Seni hakkıyla bildim" derken, Mevlâ Tealâ-nın isim ve sıfatlarını bildiğini kasdetmiştir.

Beytin manasına gelelim:

« ظُهورَه کَلْمَه یَیْدِی حُبِّ مَحْمُودْ »

"Zuhura gelmeyeydi Hubb-ı Mahmûd"

"Mahmud *(Aleyhisselam)* ın sevgisi zuhura gelmeseydi."

« نِقَابْ آچْمَازْدِی آصْلا رَبِّ مَقْصُودْ »

"Nikap açmazdı asla Rabbi maksûd."

"Maksud olan Rabb Tealâ (Cemalinden) peçeyi açmazdı."

O peçe var ya bütün güzellikleri kapatıyor. Peçe kalkmayınca o kadar güzellikler gizli kalacaktı.

Efendimiz ﷺ in bir ismi de Mahmûd'dur.

« اوُدُرْ چونْ نُقْطَـهٔ بَاءِ سِرِّ مَعْبُودْ »

"Odur çünkü nokta-i ba Sırr-ı Ma'bûd."

"Mahmud *(Aleyhisselam),* ibadet edilen Allah'ın sırrı olan nokta-i ba'dır.

Yani Efendimiz ﷺ ba noktasıdır. "Ba noktası" demek, "Mevlâ'nın sırrı" demektir. Efendimiz ﷺ Mevlâ'nın sırrıdır. Sırr-ı Mabûd terkibi, Nokta-i bâ'nın tefsiridir.

Nitekim şöyle buyurulur:

اَلْ اِنْسَانُ سِرِّی وَ اَنَا سِرُّهُ

"İnsan Benim sırrım, Ben de onun sırrıyım "

« رُبُوبِیَّتْ قَالُورْدِی کَتْمُ و مَسْدُودْ »

"Rububiyyet kalurdı ketm-ü mesdûd."

"Allah-u Tealâ'nın Rabb'liği gizli ve örtülü kalırdı."

Beyitte geçen کتم gizli, مسدود de örtülü, kapalı demektir.

« اوُحُبّی بولْ همانْ حقّه کیده لِمْ جمالِ باکمالّه سیْر ایده لِمْ »

"O Hubbu bul heman Hakk'a gidelim, Cemal-i ba kemale seyridelim."

O Hubb'u nasıl bulacaksın? Sure-i Âli Imran'da şöyle buyuruluyor: قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ. . . **"Söyle ey Habibim! Eğer Allah'ı seviyoruz iddiasında iseniz, Bana tabi olun ki, Allah'da sizi sevsin ve günahlarınızı affetsin."** *(Ayet: 31'den)*

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, bu babın sonunda şu hadis-i kudsîyi yazdı.**

« كَمَا وَرَدَ فِی الْحَدِيثِ الْقُدْسِيِّ: «لَوْلَاكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلَاكَ »
وَالْمُرَادُ مِنْهُ حَقِيقَةُ الْاَفْلَاكِ اَیْ لَوْلَاكَ لَمَا اَظْهَرْتُ الرُّبُوبِيَّةَ. فَافْهَمْ »

Hadis-i Kudsî'de varid olduğu (geldiği) gibi: **"Habibim! Sen olmasaydın ben bu felekleri yaratmazdım."**

Bundan murad feleklerin hakikatidir, yani, "Eğer sen olmasaydın Rabbliğimi izhar etmezdim." demektir. Bunu böyle anla.

Kâinatın yaratılışı sevgi iledir, Mevlâ Tealâ: **"Ben gizli bir hazineyim"** buyurdu. O'nu bilecek, ibadet edecek yoktu. Mevlâ Tealâ: **"Sevdim"** buyurunca bir nur meydana geldi. O nur Mevlâ Tealâ Hazretlerinin sevgi sıfatı'nın suretidir.

O Sevgi sıfatının sureti, Resulullah ﷺ'in hakikati oldu, ondan da bütün Peygamberlerin, yerlerin, göklerin, insanların, cinlerin hakikati meydana geldi.

7. BAB

﴿ دَرْ بَيَانِ الْقَطْرَةِ مِنَ الْكَمَالَاتِ الْمُحَمَّدِيَّةِ ﴾

"Muhammed *(Aleyhisselâm)* **ın kemalâtından bir katre** (damla) **beyanındadır."**

Beyt 60

اوُ ذاَتِی ذاَتنَه مِرأْتْ اَیلْدِی جاَنْ جلاَلیلَه جمَالِی اوُلْدِی سَیْراَنْ

هَمْ انِكْ آیینَه‌سِنْدَنْ اوُ سُبْحاَنْ نِقاَبْ آچْدِی کَمَالِی اوُلْدِی اِعْلاَنْ

نِقاَبْلَرْدَنْ کَچوُبْ حَقَّه کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ باَ کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu),* Efendimiz ﷺ in kemalatını koca bir deryaya benzetiyor ve o kemalât deryasından ancak bir katre'nin beyanını yaptığını ifade ediyor ve buyuruyor ki:

« اوُ ذاَتِی ذاَتنَه مِرأْتْ اَیلْدِی جاَنْ »

"O Zatı Zatına mirat eyledi can."

"Canımız olan Mevlâmız, Resulullah ﷺi kendi Zatına ayna yaptı."

O Zatı: Efendimiz ﷺ,

"Ayinedir bu âlem her şey Hak ile kaim.

Mir'at-ı Muhammedi'den Mevlâ görünür daim."

Hazreti Allah Resulullah ﷺ *i* kendine ayna edinince ne oldu?

« جلاَلیلَه جمَالِی اوُلْدِی سَیْراَنْ »

"Celâliyle Cemali oldu seyran."

"Mevlâ'nın Celâliyle Cemali görünür oldu."

Seyran: Seyredilmek, **Cemal:** Arapça bir kelimedir, güzel, güzellik, iç ve dış güzelliğini ifade eder. **Celâl,** de: Arapça bir kelimedir, ululuk, büyüklük, azamet manasındadır.

Cenab-ı Allah'ın lütuf ile tecellisine Cemal, kahr ile tecellisine de, Celâl denir.

Mevlâ Tealâ, kendi Cemalini illâ bir vasıta ile gösterecek. Bundan evvelki beyitlerde ne buyurmuştu:

« ایشیتْ ذاتی ایلَه ذاتَنده اَللّٰهْ تجَلّی قیلدی ذاتیچونْ شَهنشاه
صِفاتْ اَسْماسِنی ذاتَنده اَللّٰهْ دَخی جُمْلَه کَمالِینْ کورْدی اولْ شاهْ
تَصَوُّرْدَنْ کَچوبْ حَقَّه کیدَه لِمْ جَمالِ باکَمالَه سَیْرْ ایدَه لِمْ »

İşit Zatı ile Zatında Allah, Tecelli kıldı, Zatı içün Şehinşah.

Sıfat esmasını Zatında Allah. Dahi cümle kemalin gördü ol Şah.

Tasavvurdan geçüp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim.

Hazreti Allah sıfatlarını, esmasını, kemalini kendi zatında gördüğü gibi, birde bir aynada görmek istedi.

« مَحَبَّتْ اَیْلَدی جُمْلَه کَمالی صِفاتْ و اَسْماءِ جَلالَیلَه جَمالی
کَوْرَه حَقْ بِرْ حَقیقَتْدَه مَألی اولَه مِرْآتْ بولُنْسونْ تا وِصالی
بِدایَتْدَنْ کَچوبْ حَقَّه کیدَه لِمْ جَمالِ باکَمالَه سَیْرْ ایدَه لِمْ »

Mehabbet eyledi cümle kemali. Sıfat ve esma-i Celâliyle Cemali.

Göre Hak bir hakikatte meâlî. Ola mirat bulunsun tâ visali.

Bidayetten geçüp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim.

Peygamber ﷺ Efendimizi kendine ayna edindi, böylelikle Cemali, Celâli onda göründü.

Zahire dükkanlarını bilirsiniz. Oralarda çuvallarla pirinç, nohut fasulye, bakla, un, şeker bulunur. Müşterilerin içerde neler satıldığını bilmeleri için dükkan sahibi camekânına açık kaplarda az miktarda pirinç, nohut, fasulye vesair şeyler koyar, bundan anlaşılır ki, içerde kilolarca pirinç, nohut, fasulye vesaire var.

Nitekim bir ibarede şöyle gelir:

« اَلْقَلیلُ یَدُلُّ عَلَی الْکَثیرِ »

"Az, çoğa delâlet eder. "

İşte Mevlâ Tealâ, nihayetsiz celâl ve cemal sıfatlarını, Efendimiz ﷺ i ayna edinerek bizlere birazcık gösteriyor.

Meselâ: Allah-u Tealâ, Resulullah ﷺ e Celâl sıfatıyla tecelli etti mi,
Efendimiz ﷺ azametli ve hiddetli olarak görünürdü. Cemal sıfatıyla tecelli ettiğinde ise, lütuf sahibi ve ihsan edici olarak görünürdü. Allah-u Tealâ'nın Celâl ve Cemal sıfatlarına delâlet etmesine bu kadar misal yeter arkasını siz anlayın.

Biz insanlardaki görmek, işitmek, murad etmek gibi bazı sıfatlar, Mevlâ Tealâ'nın görme, işitme ve irade sıfatlarından birer numunedir. Onlar bize Mevlâ Tealâ'nın görme, işitme ve diğer sıfatlarını anlatıyorlar.

من عرف نفسه فقد عرف ربه

"Her kim ruhunu (n sıfatlarını) **bildiyse, Rabbisini** (n sıfatlarını) **bilmiştir,"**

« هَمْ اٰنِكْ آيِينَه‌سِنْدَنْ اُو سُبْحَانْ نِقَابْ آچْدِى كَمَالِى اوْلْدِى اِعْلَانْ »

"Hem anın ayinesinden O Sübhan, Nikap açtı kemali oldu i'lân."

"Sübhan Tealâ, Resulullah ﷺ in aynasından, Peçe (perde) yi açtı, Kemali aşikâr oldu."

İ'lân: Aşikâr oldu, demektir.

Efendimiz ﷺ in aynalığı vasıtasıyla Mevlâ Tealâ'nın kemali aşikâr oldu.

« نِقَابْلَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Nikap (perde) **lerden geçip Hakk'a gidelim, Cemal-i ba kemale seyridelim."**

Kibri bırakalım, doğru yol ilim ve ibadet yoludur. İmam-ı Azam gibi bizde âli himmet, iyi bir hoca olalım. Az ilimle koca İslam dini idare edilemez.

Büyük bir köprünün inşasını ancak çok bilgili mühendisler yapabileceği gibi, maneviyatı çok büyük olan bu dini de ancak ilim sahibi hocalar muhafaza edebilirler.

Bazı gençler medreselerimize, imam hatip imtihanlarını kazanabilmeğe yeterli olacak Arapçayı öğrenmeğe geliyorlar, sonra da imtihanlarını kazanıp oradan diploma alınca, medreseden kaçıyorlar, bunlar hiç dini idare edebilirler mi?

Efendimiz ﷺ bunlar gibi dünya metaı umarak dinî ilim tahsil edenler hakkında şöyle buyurmaktadır:

« مَنْ تَعَلَّمَ عِلْماً مِمَّا يُبْتَغَىٰ بِهِ وَجْهُ اللهِ تَعَالَىٰ لاَ يَتَعَلَّمُهُ اِلاَّ لِيُصِيبَ بِهِ
عَرَضاً مِنَ الدُّنْيَا لَمْ يَجِدْ عَرْفَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَعْنِى رِيحَهَا »

"Her kim, kendisiyle Alahın rızası taleb olunan cinsten ilim öğrenirse, fakat bunu Allahın rıza için değil de, kendisine dünyadan bir meta isabet etsin için öğrenirse, kıyamet günü cennetin kokusunu duyamaz."

Dini ilimler makam için, zengin olmak için tahsil edilmez. Allah rızası için tahsil edilir.

Bizim Karadenizlilerin çoğunluğu geçimlerini çay mahsulünden edinirler. Çay öyle uzun emek isteyen bir şey değildir. Emeği olsa olsa üç aylık bir müddettir. Sonra, çayları fabrikalara verirler milyonlarca para kazanırlar.

Fakat Karadenizliler ne bir medrese veya cami yaparlar, ne de çocuklarını Allah'ın rızasını tahsil etmek için medreselere gönderirler. Kimisi paralarını, çocuklarının istikbalini düşünerek kasalarına yığar, kimisi de lüzumsuz yerlerde harcarlar.

Allah'ını seven bir insan böyle yapmaz. Peki nasıl yapar? Elde etmiş olduğu kârın üçte birini ailesinin nafakasına harcar, üçte birini din-i mübin-i İslam yücelsin için cami, medrese, yapımında, yada talebe okutmakta kullanır, geriye kalan üçte birini de, zekâtını vermek kaydıyla çocuklarının veya kendisinin istikbali için biriktirir.

Amma kim bu şekilde yapmaya tenezzül eder. Belki yapmış olduğu yatırımlarla istikbalini garantiye aldığını zannedip medresenin adını dahi bilmezler.

Pirânımızın on yedincisi Alâuddin-i Attar *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin babası zengin bir şahısmış, O vefat edince, Alâuddin babasının mirasından hiç bir şey almayıp, Buhara medreselerinden birinde ilim tahsiline başlamış.

Hoca Muhammed Bahauddin Nakşibendî *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerinin küçük bir kızı varmış, haremlerine demiş ki: "Kızım bulûğa erişince bana haber verin!"

Hoca Bahauddin hazretlerine bir gün kızının bulûğa erdiği haberi verildiğinde, "Kasr-ı Arifan" dan doğru Buhara'ya, oradan Alâuddin-i Attar'ın bulunduğu medreseye gitmiş.

Alâuddin-i Attar'ı medresedeki hücresinde bulmuş, hücrede eski bir hasır, yastık yerine kullanılan iki kerpiç ve bir kırık ibrik mevcutmuş. Alâuddin-i Attar Şah-ı Nakşibend Hazretlerini görünce, ayaklarına kapanmış, ayaklarına yüz sürmüş ve son derece saygılı bir hâl takınmış.

Hoca Hazretleri Alâuddin-i Attar'a: "Benim henüz bulûğa ermiş bir kızım var, onu sana nikâh etmeğe memurum" deyince, Alâuddin-i Attar *(Kuddise Sırruhu)*: "Bu lütfunuz benim için saadetlerin en büyüğüdür," lâkin benim dünya ve geçim vasıtalarından malik bulunduğum hiç bir şeyim yok... Halimi görüyorsunuz diye cevap vermiş.

Şah-ı Nakşibend Hazretleri buyurmuşlar ki: "Senin ve onun Allah indinde bir rızkınız vardır. Onun gelmesinde hiçbir dahlimiz ve nasıl geleceğinden hiç haberimiz

yoktur." Sonra Alâuddin-i Attar ile Şah-ı Nakşibend Hazretlerinin kızı evlenmişler, bir müddet sonra Hasan Attar dünyaya gelmiş.

Biz Türk milletini dini ilimleri öğrenmekten alıkoyan fakirlik midir? Hayır! Allah-u Tealâ'nın ilmini sevmemektir. Zenginler "Bizim tıkırımız yerinde" diyor, dini ilimleri tahsil etmeye tenezzül etmiyorlar.

Fakirler "Bizim paramız yok" diyerek, dîni ilimleri tahsile yanaşmıyorlar, böylelikle din ilimleri ortadan kalkıyor. Ben milletin evlerinde kalarak okudum. Kimseye beni doyurun demediğim hâlde, Mevlâ Tealâ sebepler halkederek beni bir kusmuşum gibi besledi, hiç aç kalmadım.

Efendimiz ﷺ in bir hadis-i şerifinde ne bu yoruluyordu?

من كان الله كان الله له

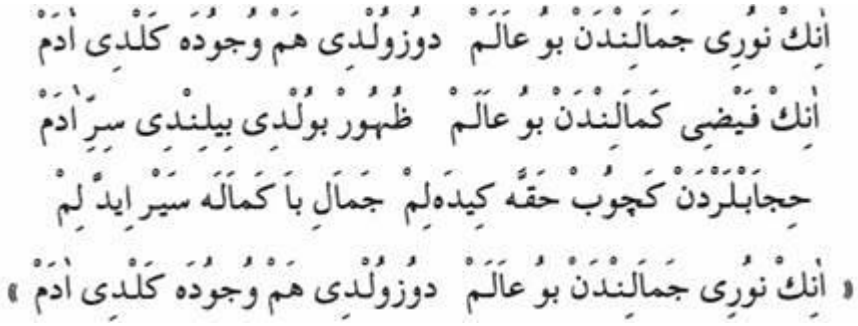
"Her kim Allah için olursa, Allah da onun için olur."

İmam-ı Ebu Yusuf çok fakirdi, amma müctehid oldu. Bir gün bir kişi, bir şahsa İmam-ı Ebu Yusuf un ölmüş olduğu haberini aldığını söyledi.

O şahıs bu habere inanmayarak "Hayır! O ölmemiştir." dedi. Diğeri ona "Nasıl oluyor da böyle konuşuyorsun." dediğinde, "Mevlâ Tealâ kendi rızası için din ilmini tahsil edenlerin rızkına kefil olduğunu" buyuruyor dolayısıyla âlim olan fakir olmaz, Mevlâ Tealâ onları zengin eder.

Mevlâ Tealâ'nın bu sözü henüz imam-ı Ebu Yusuf hakkında tahakkuk etmemiştir, o hâlen fakirdir, bu hadis-i şerife dayanarak, onun ruhunu almayacağını tahmin ettiğimden böyle dedim diye cevap verir.

Beyt 61

"Anın nûr-i Cemalinden bu âlem, Düzüldü hem vucûde geldi Adem."

"O Resulullah ﷺ in cemalinin nurundan bu âlem düzüldü ve Âdem *(Aleyhisselâm)* meydana geldi."

Nur-i Cemalinden: Cemalinin nurundan, **Vücûda keldi:** Varlığa çıktı, var oldu, demektir.

Taneleri dizilerek, tesbih nasıl meydana geldiyse, bu âlemdeki varlıklar da öyle dizildi.

« كَانَ اللّٰهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ »

"Allah (-u Tealâ) **vardı onunla beraber kimse yoktu."**

Allah'ı bilecek, Allah'ı sevecek, Allah'a ibadet edecek bir kimse yoktu. Sadece Allah-u Tealâ Hazretlerinin Zat-ı Pak-i Sübhaniyesi, Sıfat-ı İlâhiyesi, Esma-i İlâhiyesi vardı.

Allah-u Tealâ gizli bir hazine idi. Ancak kendi kendini bilir, kendi kendini severdi. Sonra Mevlâ Tealâ sevdi ki, bilineyim, ibadet olunayım. Mevlâ Tealâ bilinmekliğini sevince sevgi sıfatının sureti meydana çıktı. Sevgi sıfatının sureti, efendimiz ﷺ in hakikati oldu. Buna taayyün-ü evvel denildi.

Gizli hazineden ilk dizilen tane Efendimiz ﷺ in hakikati oldu. Onun arkasından bütün Peygamberlerin hakikatları dizildi. Onun arkasından bütün Melaike-i kiramın hakikatları dizildi. Sonra da bütün kâinat sırasıyla dizildi.

Efendimiz ﷺ in hakikati öyle bir nurdur ki, diğer bütün hakikatlerin madeni oldu. Burayı unutmayalım.

« اَنِكْ فَيْضِى كَمَالِنْدَنْ بُو عَالَمْ ظُهُورْ بُولْدِى بِيلِنْدِى سِرِّ اٰدَمْ »

"Anın feyz-i kemalinden bu âlem, Zuhur buldu bilindi sırrı Âdem."

"O Resulullah ﷺ in kemalinin, olgunluğunun feyzinden bu âlem meydana geldi ve insanın sırrı bilindi."

Feyz-i Kemâlinden: Kemalinin feyzinden, **Sırr-ı Âdem:** Âdem'in sırrı, demektir.

Feyz, elle tutulmaz, gözle görülmez, o bir nurdur ki, kalbe vurunca kalp onun lezzetini duyar ve kalp genişler.

Bu âlem meydana gelince Âdem *(Aleyhisselâm)* ın sırrı bilindi. Onun sırrı bilinince bütün insanların sırrı bilindi.

اَلْ اِنْسَانُ سِرِّى وَاَنَا سِرُهُ

"İnsan benim sırrım, bende onun sırrıyım."

« حِجابْلَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بِاَ كَمَالَه سَيْر اِيدَهلِمْ »

"Hicaplardan geçip Hakk'a gidelim, Cemal-i ba kemâle seyr idelim."

Allah kulunu perde arkasında dursun diye yaratmadı.

Beyt 62

چُونْ اُولْدُرْ نُقْطَـهِ بَاءْ سِرِّ يَزْدَانْ كُورُونْدِی مِرْآتِنْدَنْ وَجْهِ سُبْحَانْ
اُودُرْ هَمْ بَحْرِ رَحْمَتْ كَنْزِ رَحْمَانْ بِيلِنْدِی مِرْآتِنْدَنْ سِرِّ دِيَانْ
غُرُورُلَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَا لِ بِاَ كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ
« چُونْ اُولْدُرْ نُقْطَـهِ بَاءْ سِرِّ يَزْدَانْ »

"Çün oldur nokta-i ba sırrı Yezdan"

"Çünkü Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* Nokta-i Ba'dır, Mevlâ'nın sırrıdır. "

Sırr-ı Yezdan: Mevlâ Tealâ'nın sırrı, demektir.

Kudsî hadiste şöyle buyuruluyor:

اَلْ اِنْسَانُ سِرِّی وَ اَنَا سِرُّهُ

"İnsan benim sırrımdır, ben de onun sırrıyım."

Allah-u Tealâ'nın sırrı olmaya en lâyık olan son peygamber, Efendimiz **(***Sallallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* dir.

« كُورُونْدِی مِرْآتِنْدَنْ وَجْهِ سُبْحَانْ »

"Göründü miratından vechi Sübhan"

"Peygamber ﷺ Efendimizin aynasından Vech-i Sübhan göründü."

Allah-u Tealâ Hazretlerinin Zatı Paki Subhaniyesi, Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* ve O'nun naiblerinin ayna olmaları vasıtası ile görülüyor gibi olur. Asıl görünmesi ise ahirette olacaktır.

« اودر هم بحرِ رحمت کنزِ رحمانْ »

"O'dur hem bahr-i rahmet kenzi Rahman"

"Peygamber Efendimiz rahmet denizi, Rahman Tealâ'nın hazinesidir."

« بیلندی مرآتندن سرّ دیّانْ »

"Bilindi miratından sırrı Deyyân"

"Mevlâ Tealâ'nin sırrı Resulullah *(Sallallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* aynasından bilindi."

Deyyân: Herkesin hesabını ve hakkını en iyi bilen, veren Hak Tealâ Hazretleri, demektir

Resulullah ﷺ in aynası Mevlâ'nın sırrını yansıtmaktadır. Bundan dolayı Resulullah ﷺ:

« مَنْ رَانِی فَقَدْ رَآی الْحَقَّ »

"Kim Beni görürse, Muhakkak Hakk'ı görmüştür." buyuruyor.

« غرورلردن کچوب حقّه کیده لم جمالِ باکمالَه سیر ایده لم »

"Gururlardan geçip Hakk'a gidelim, Cemâli bâ kemâle seyredelim"

Nasıl ki âlem-i vücupta Mevlâ Tealâ'nın şeriki (ortağı) ve nazîri (benzeri) yoktur. Alem-i imkânda da Peygamber Efendimizin ﷺ şeriki ve nazîri yoktur. Bizim peygamberimiz hakkında nazil olan ayetler hiçbir peygamber hakkında nazil olmamıştır.

Sure-i Ahzab'ta şöyle buyuruluyor:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

"Muhakkak Allah (-u Tealâ) **ve melekleri Peygamber'e ﷺ salât ederler** (şeref ve şanını yükseltirler)**. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin. Ve selâm etmekle selâm edin."** *(Ayet: 56)*

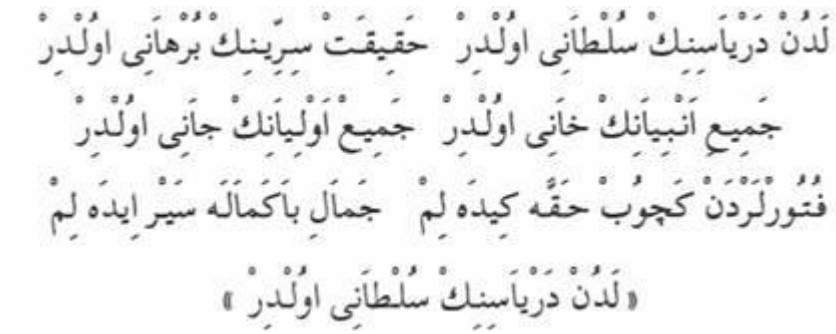
Böyle bir Peygambere uymayan gururludur. Öyle ise gururlardan vazgeçelim. Peygamber Efendimizin büyüklüğünden çok bahsedelim. Millet unuttu O'nu. Kendine acımayan millet Peygamber Efendimizi unuttu.

O'nu en ziyade unutturan, insanları gururlu kibirli eden mekteplerdir.

O mekteplilerin çoğu dünyevî ilimleri tahsil etmekle kendilerinin aydın ve münevver olduklarını zannederler. Halbuki hakiki münevverlik Mevlâ Tealâ'nın vehbi iledir. Nur Suresi'nin 40. ayet-i kerimesi buna işaret ediyor: ...وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ **"Ve her kim için ki Allah** (-u Tealâ) **bir nur nasip kılmamıştır, artık onun için nurdan bir şey yoktur."**

Üniversite kısır bir müessesedir. İman, namaz, oruç gibi hayırları doğurmaz.

Beyt 63

"Ledün deryasının Sultanı oldur"

"İşte bu koca ledünnî İlim deryasının Sultanı, Hocası Efendimiz ﷺ dir."

Ledün: Allah-u Tealâ Hazretleri tarafından dostlarına verilen ilim. Hızır *(Aleyhisselâm)* a verilen ilim bu kabildendir.

Bu ilmin ehli ise Enbiya-i İzam *(Aleyhimüsselâm)* ve Ehlûllahı kiram efendilerimiz hazretleridir. Nitekim Mevlâ Tealâ sure-i Kehf'de Hızır *(Aleyhisselâm)* için şöyle buyurmaktadır: ...آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا **"Ona kendi indimizden bir rahmet vermiştik. Ve ona nezdimizden bir ilim öğretmiştik."** *(Ayet: 65)*

Ledün;عِنْد kelimesi gibi zaman ve mekân zarfıdır.

Yusuf *(Aleyhisselâm)* in başından çok hadiseler geçti. Hapse girdi, sonra Hazreti Yusuf'u oradan çıkardılar. Rüyasını tabir ettiğinde Melik ona ne demişti:

...قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ **"Dedi ki: Şüphesiz sen bizim yanımızda mevki emanet sahibisin."** *(YusufSuresi: 54)*

Melik, Hazreti Yusuf *(Aleyhisselâm)* ı nasıl hazinelerine amir yaptı, onu kendine yakın kıldı ise, Hazreti Allah'da, Peygamber Efendimizi kendine mahsus kıldı, onu ilmi ledünnün sultanı etti yani fuyuzatı ilâhiyenin depoları üzerine onu tayin etti, çünkü

Mevlâ Tealâ'ya en yakın insan Odur. Dolayısı ile başta o karışıyor bu işe. Tabi Mevlâ Tealâ'nın izni ile.

« حَقِيقَتْ سِرِّينك بُرْهَانِى اوُلْدِرْ »

"Hakikat sırrının burhanı oldur."

"Hakikat sırrının delili, rehberi odur."

Burhan: Delîl, demektir.

Hakikat sırrı vardır ki, herkes ona ulaşmak ister. Onun burhanı delili, rehberi peygamber Efendimizdir. O sırra vasıl olmak isteyen Peygamber ﷺe gider. Hakikat sırrına ermeğe lâyık olanı o ulaştırıyor.

« جَمِيعِ اَنْبِيَانِكْ خَانِى اوُلْدِر جَمِيعْ اَوْلِيَانِكْ جَانِى اوُلْدِرْ »

"Cemi enbiyanın hani oldur. Cemi evliyanın canı oldur"

"Bütün Peygamberlerin padişahı O'dur, bütün evliyanın canı O'dur."

Enbiya: Peygamberler, **Han:** Padişah, **Evliya:** Veliler, demektir.

انبیا kelimesinin manası peygamberler olup نبی kelimesinin cemidir. زکی kelimesi de veliler manasında olup ولی kelimesinin cemidir. Ne gibi? صفی kelimesinin cemisi اصفیاkelimesinin cemisi geldiği gibi.

Kenz-i Mahfiden ilk ortaya çıkan hakikat, Peygamber ﷺEfendimizin hakikatidir. Diğer peygamberlerin ve velilerin hakikati ondan sonra gelmiştir. Bu nedenle peygamberimiz ﷺbütün peygamberlerin padişahı, bütün velilerin canı olmuştur.

« وَكُلُّ آىٍ اَتَى الرُّسْلُ الْكِرَامُ بِهَا * فَاِنَّمَا اتَّصَلَتْ مِنْ نُورِهِ بِهِمِ »

"Peygamberlerin getirmiş olduğu bütün mucizeler ancak Resulullah'ın nurundan onlara ulaşmıştır."

« فَاِنَّهُ شَمْسُ فَضْلٍ هُمْ كَوَاكِبُهَا * يُظْهِرْنَ اَنْوَارَهَا لِلنَّاسِ فِى الظُّلَمِ »

"Muhakkak o Resulullah fazilet güneşidir, onlar (diğer peygamberler) **onun yıldızlarıdır. İnsanlara, karanlıklarda onun nurlarını izhar ederler** (parlatırlar)."

Beytin devamı şöyle gelmekte:

« يَا نَفْسُ لَا تَقْنَطِي مِنْ زَلَّةٍ عَظُمَتْ * اِنَّ الْكَبَائِرَ فِي الْغُفْرَانِ كَاللَّمَمِ »

"Ey Nefsim! Düşmüş olduğun büyük bir suçtan sebep ümidini kesme. Zira muhakkak büyük günahlar Mevlâ Tealâ'nın affında küçük günahlar gibidir."

فُتُورلَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

"Füturlardan geçüp Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Gevşekliklerden geçip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr edelim."

Fütur: Noksanlıklar, gevşeklikler, demektir.

Nefse uymayalım, Firavunu Firavun eden ne idi? Nefsiydi. Nemrudu Nemrud eden ne idi? Nefsiydi. Gevşek olmayalım, Resulullah ﷺ hakkında noksan bilmekten de, O'nun hakkında hataya düşmekten de geçelim. Büyük yerdeyiz, İslâm dinindeyiz. Bütün iman edenler büyük yerdedir. Mevlâ Tealâ imanımızı kemale erdirsin.

Beyt 64

مُحَمَّدْ اَنْبِيَايَه نِسْبَتْ اَىْ جَانْ نَبِيلَرْ قَطْرَه اَحْمَدْ بَحْرِ عُمَّانْ

وَلِيلَرْ اَنْبِيَادَنْ فَرْقِى بُرْهَانْ وَزِيرْدِرْ اَوْلِيَالَرْ اَنْبِيَا خَانْ

نُبُوَّتْ مَايَه‌سِيلَه كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

« مُحَمَّدْ اَنْبِيَايَه نِسْبَتْ اَىْ جَانْ »

"Muhammed enbiyaya nisbet ey can"

"Ey canım kardeşim! Mühammmed *(Aleyhisselâm)* in diğer peygamberlere nisbeti, kıyası;"

« نَبِيلَرْ قَطْرَه اَحْمَدْ بَحْرِ عُمَّانْ »

"Nebiler katra, Ahmed bahr-ı umman"

Katra: Damla, **Bahr-ı Umman:** Büyük deniz. Okyanus demektir.

"Diğer peygamberler damla, Efendimiz *(Aleyhissalâtü vesselam)* ise okyanus denizidir.

Yani okyanusun bir damlaya nisbeti gibidir. Demek ki peygamber Efendimizin diğer peygamberler üzerine olan fazileti büyük bir denizin bir damlaya olan üstünlüğü gibidir.

Nasıl büyük bir deniz olmasın ki, Efendimiz ﷺ şöyle buyurdu:

اول ما خلق الله نورى خلقت من نور الله والمؤمنون من نورى

"Allah-u Tealâ'nın en evvel yarattığı benim nurumdur. Ben Allah'ın nurundan, Mü'minler de benim nurumdandır."

Yine Efendimiz ﷺ şöyle buyurdu:

« كَانَ اللهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْئٌ »

"Allah-u Tealâ var idi, Onunla beraber kimse yok idi "

Mevlâ Tealâ'da şöyle buyuruyor:

كنت كنزا مخفيا فاحببت ان اعرف

"Ben gizli bir hazine idim, sevdim ki bilineyim..." Bu gizli hazineden ilk zuhur eden şey İlâhî sevgi, **"Hubb"** olmuştur. Eğer bu sevgi olmasaydı icad -var etme- kapısı açılmaz, kâinat yoklukta kalmayı sürdürür giderdi.

Bir Hadis-i Kudsîde de:

« لَوْلاَكَ لَوْلاَكَ لَمَا خَلَقْتُ الْاَفْلاَكَ »

"Eğer sen olmasaydın Habibim ben bu varlıkları vücuda getirmezdim." buyurulmuştur.

Allah'ın Hubb sıfatı kadimdir. Yani evveli yoktur. Hubb sıfatının sureti ise hadistir, sonradan yaratılmıştır. İşte bu Hubb sıfatının suretinden Efendimiz ﷺ in hakikati meydana gelmiştir. Ne gibi? Aynayı yüzümüze tutunca suretimiz (resmimiz) in aynada çıkması gibi.

Evvel Hubb'un sureti olan Efendimiz ﷺ in hakikati meydana geldi demiştik. Sonra bütün peygamberlerin, bütün meleklerin, cinlerin, insanların, herşeyin hakikati ondan alındı. Efendimizin nurundan yaratılmayan bir zerre dahi yoktur. Yani bir toz, bir zerre dahi O'nun hakikatından yaratılır. Ancak Hadis-i Şerifte Efendimiz ﷺ والمؤمنون من نورى **"Mü'minler benim nurumdandır."** Buyurdu. Kafirler de O'nun nurundan yaratıldı ama onlar o nuru söndürdüler.

Ya Erhamerrahimîn!. Bizleri Efendimizin buyurduğu والمؤمنون من نوری Resulullah'ın nurundan olan mü'minlerin arasına koy. Âmin!..

Madem öyle Efendimizin kıymetini neden bilmiyoruz?

Diğer peygamberler, peygamber Efendimizin ﷺ yanında bir damla gibidirler. Peki veliler diğer peygamberlere nisbeten nasıldır?

« وَلِیلَرْ اَنْبِیَادَنْ فَرْقِی بُرْهَانْ »

"Veliler enbiyadan farkı burhan"

"Delil ile velilerin nebilerden farkı,"

Burhan: Delil, hüccet demektir.

« وَزِیرْدِرْ اَوْلِیَالَرْ اَنْبِیَا خَانْ »

"Vezirdir evliyalar, enbiya han"

"Evliyalar vezir, peygamberler ise padişahtır."

Bu manalar aynı dava için bir araya gelmemiz sebebi ile anlaşılıyor, her ne kadar tam sırrına eremiyorsak da lügat manasını vermeye çalışıyoruz.

« نُبُوَّتْ مَایَه‌سِیلَه کَلْ کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْرِ اِیدَه‌لِمْ »

"Nübüvvet mayasıyla gel gidelim. Cemali ba kemale seyridelim "

Nübüvvet mayası: Peygamberlik makamının feyzi ve ilimleri, demektir.

Nübüvvet mayası vardır, velilik mayası vardır. En efdali nübüvvet mayasıdır, zira insanı hakiki peygamber varisi eden odur.

Beyt 65

وَلٰكِنْ بَحْرَه دُوشْدِی قَطْرَه بَارَانْ اَنِكْچُونْ فَرْقْ اُولُنْمَزْ سِرِّ عِرْفَانْ

چُو قَطْرَه بَحْرَه غَرْق اُولُنْجَه اَیْ جَانْ اُوقَطْرَه مَحْو اُولُورْ دَرْیَا اُولُورْجَانْ

وَلَایَتْ مَایَه‌سِی بُولْ كَلْ كِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ

« وَلٰكِنْ بَحْرَه دُوشْدِی قَطْرَه بَارَانْ »

"Ve lakin bahra düşdi katra bârân."

"Lâkin denize yağmur damlası düştü."

Bârân: Yağmur, rahmet, **Katre:** Damla, **Katre-i bârân:** Yağmur damlası demektir.

« اَنِكْچُونْ فَرْقْ اُولُنْمَزْ سِرِّ عِرْفَانْ »

"Anın çün fark olunmaz sırr-ı irfan."

"Onun için Mevlayı bilmenin sırrı fark olunmaz "

Koca denizde bir damla anlaşılmaz. Bundan sonraki mısralar bu iki mısrayı açıklığa kavuşturuyor. Şöyle ki;

« چُو قَطْرَه بَحْرَه غَرْق اُولُنْجَه اَیْ جَانْ »

"Çü katra bahra gark olunca ey can"

"Ey canım kardeşim! Damla denize gark **olunca;"**

« اُوقَطْرَه مَحْو اُولُورْ دَرْیَا اُولُورْجَانْ »

"O katre mahv olur derya olur can"

"O damla kayıp olur, derya olur. Yani denizin içerisinde hiç anlaşılmaz."

Bu beyitlerde geçen: **"Katre"** den kasıt Mevlâ'nın cemâline kavuşma çabasında bulunan saliktir. **"Deniz"** den kasıt ise Mevla'nın Cemâlinin nurudur.

Salik zikre, rabıtaya, murakabeye çalışa çalışa Mevlâ'nın Cemâlinin nuruna dalar, kendini kaybeder. Çünkü artık o da derya olmuştur. Kendini bulmak istese bulamaz. Onun için Mevlâ'yı bilmenin sırrı fark olunamaz.

« وِلَايَتْ مَايَه‌سِي بوُلْ كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Velayet mayası bul gel gidelim. Cemâli bâ kemâle seyr idelim"

Bir miktar sütün içerisine maya olarak bir kaşık yoğurt koyduğumuzda süt yoğurt olur. İşte bunun gibi insanın kalbine de velayet mayasından indiğinde en âlâ insan olur, veli olur.

Beyt 66

اِنكْجوُنْ اَنبِيَانكْ هَپْ كَمَالِى مُحَمَّدْ بَحْرِينكْ فَيْضِى جَمَالِى
حَقِيقَتْدَه اوُدُرْ زُبْدَه مَالِى مُحَمَّدْلَه بوُلُنْدِى حَقْ وِصَالِى
مُحَمَّدْ بَحْرِينَه كَلْ طَالْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

اول ما خلق الله نورى والمؤمنون من نورى

"Allah'ın ilk yarattığı benim nurumdur. Müminler de benim nurumdandır." hadis-i şerifinin gereğince bütün Peygamberlerin, diğer insanların, meleklerin, âlemi imkân olan dünya ve dünyada bulunan her şeyin hakikati, Peygamber ﷺ Efendimizin hakikatinden alınmıştır.

« اِنكْجوُنْ اَنبِيَانكْ هَپْ كَمَالِى مُحَمَّدْ بَحْرِينكْ فَيْضِى جَمَالِى »

"Anın çün enbiyanın hep kemali, Muhammed bahrinin feyzi cemali,"

"Bundan dolayı diğer Peygamberlerde görülen faziletler, olgunluklar, güzel sıfatların hepsi Resulullah ﷺ in feyiz ve cemal denizinden alınmıştır."

Kemal: "Olgunluk, kamillik, bütün güzel sıfatlarla muttasıf olma, fazilet" manalarını içine alır.

Size bir soru soracağım bakalım nasıl cevaplayacaksınız.

خلق الله آدم على صورته **"Allah** (-u Tealâ) Âdem *(Aleyhisselâm)* ı **kendi sureti üzere yaratmıştır."** hadis-i şerifinde mümin ve kâfir ayırdedilmeyip her iki sınıfta Mevlâ'nın sureti üzere yaratıldığı zikredilirken:

اول ما خلق الله نورى خلقت من نور الله والمؤمنون من نورى

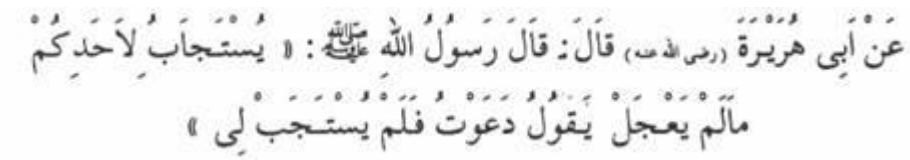
"Allah'ın ilk yarattığı benim nurumdur, ben Allah'ın nurundan yaratıldım, müminlerde benim nurumdandır." hadisi şerifi ile: لا يسعني ارضي ولا سمائي وَلَكِن وَسِعَنِي قَلْبُ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ **"Beni yerim göğüm almaz ancak mümin kulumun kalbi alır."** kudsi hadisinde kâfirler zikredilmeyip sadece müminler zikredilmiştir, bunun sırrı sebebi nedir?

Mevlâ Tealâ bütün insanları Efendimizin nuru (hakikatı) n dan İslâm fıtratı üzerine ve kendi sureti üzerine yaratmıştır. Bazı insanlar hakikatlarında bulunan nuru, İslâm kabiliyetini muhafaza etmeyip kâfir olmuşlardır.

Dolayısı ile: "Kalp nereye meyl ederse onun hükmünü alır." kaidesi gereğince lâ mekanlık kabiliyeti üzerine bulunan kalpler dünyaya meyletmek sureti ile dünyanın hükmünü almış mekanlı olmuştur. Lâ mekân olan Mevlâ Tealâ'yı, lâ mekân olan mümin kulun kalbi alır. Dünyaya meylederek mekanlaşmış kâfirin kalbi almaz.

Ya Rabbi! Bizleri dünyada böyle Kur'an'da cemettiğin gibi ahirette de sevgili Resulünün sancağı altında meşayihimizle bütün ihvanımızla cemaatımızla beraber eyle. Cümlemizi evlâdı ahfadımız, akraba-i taallukatımız, talebelerimizle beraber şeriatı garrâya tarikatı aliyyeye, hakikati ilâhiyyeye, marifeti ilâhiyyeye hadim eyle. Bu duayı unutmayalım her zaman edelim.

Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet olunan bir hadis-i şerifinde Resulullah ﷺ şöyle buyurur:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: « يُسْتَجَابُ لِأَحَدِكُمْ
مَالَمْ يَعْجَلْ يَقُولُ دَعَوْتُ فَلَمْ يُسْتَجَبْ لِي »

"Acele etmediği müddetçe sizden birinizin duasına icabet edilir.

(Acele etmesi ise) **'Dua ettim icabet olunmadı.' demesidir."**

Duanın kabulünün üç zamanı vardır:

1. Duanın hemen akabinde kabul olunması,

2. Tayin edilen vakit geldiğinde,

3. Dünyada istenilen şeye kavuşulamayıp, ahirette, edilen dualaların mukabilinde mükâfat verilir.

Dünyada etmiş olduğu duası yerine gelmeyen bir Müslümana ahirette amel defteri gösterilecek. Bir de bakacak ki defteri haseneler ile dolmuş. Bu işe şaşacak ve Ya Rabbi! Ben bu iyilikleri yapmadım, bunlar benim defterime nereden geldi? diye soracak.

Bunun üzerine Mevlâ buyuracak: Dünyada iken bana dua etmiştin ben de duanı yerine getirmemiştim. İşte o zaman etmiş olduğun her dua mukabilince defterine hasene yazdırdım, bunun üzerine o kimse: Ya Rabbi! Keşke hiç bir duamı kabul etmeseydin de onun mukabilinde bu gün hasene alsa idim, diyecek.

"Bir kul ellerini uzatıp dua ettiğinde Mevlâ Tealâ onu boş çevirmekten haya eder." diye de bir hadis-i şerif vardır.

« حَقِيقَتْدَه اوُدُر زُبْدَه مَآلِى »

"Hakikatda odur zübde meali"

"Hakikat da neticenin özü Muhammed *(Aieyhis'selatü-ves'selam)* Efendimizdir."

Zübde: Netice, sonuç, bir şeyin en mühim kısmı, kaymak demektir.

Koca kazan dolusu sütü düşünün, onun özü nasıl kaymak ise Peygamberlerin diğer insanların, meleklerin, kainatın özü de Resullullah ﷺ dir.

« مُحَمَّدْلَه بولُنْدِى حَقْ وِصَالِى »

"Muhammedle bulundu Hak visali"

"Mevlâ Tealâ'ya kavuşmak Peygamber ﷺ e tabi olmak ile bulunmuştur."

Visal: Vasıl olma, sevdiğine kavuşma, ayrılıktan kurtulma manalarına gelir. Öyle ise:

« مُحَمَّدْ بَحْرِينَه كَلْ طَالْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Muhammed *(Aleyhisselâm)* (in sünneti seniyye) **bahrine dal gel gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."**

Bu Risale-i Kudsiye acaip bir Risaledir. Onun dörtlükleri içerisinde bulunan Arapça ve farisi kelimeler güzelliğine güzellik katıyor.

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Mektuplarının birinde şöyle buyurmaktadır:

« قَدْ اَمْسَكُونِى وَرَاءَ الْمَرئى كَدُرَّتِهِمْ »

"Beni görülen yerin ötesine (yani görülmeyen yerde) **papağanı tuttukları gibi tuttular."**

« اَقُولُ ما قَالَ لِی اُسْتَاذِیَ الْاَزَلِی »

"(İşte oradan) **ezeli üstadımın söylemiş olduğu şeyi söylüyorum."**

Ah Kur'an! Bırakıldın sen ey Kur'an! Bu fakir şahittir ki ancak bu kardeşlerim seni bırakmadılar ve bırakmamak niyetindeler de.

En güzel dost Kur'an yolunda dost olmaktır, Dostlar unutulmaz, dostun dostu da unutulmaz.

Bir gece İbrahim Ethem hanımı ile köşklerinin yatak odasında yatıyor, birbirleri ile şakalaşıyorlardı. Dediler ki: Cennette de böyle şakalaşacağız o esnada köşkün tavanından bir gürültü geldi. İbrahim Ethem: Orada kim var? ne oluyor? diye seslendi.

Bunun üzerine ona: Bir şey yok, telaşlanma deve güdüyoruz, denildi. İbrahim Ethem'in tavanda hiç deve olur mu? demesi üzerine: Tavanda deve olmaz da yatakta yatarken hiç cennet bulunur mu? diye cevap verildi.

Bu sözden çok müteessir olan İbrahim Ethem köşkünü, ailesini bıraktı, üzerindeki kıyafetlerini çobanın elbisesiyle değiştirdi ve Mevlâ'ya yakın olma arzusu üzerine yola koyuldu, yolda giderken Mevlâ Tealâ'ya şöyle münacaatta bulundu:

« اِلٰهِی عَبْدُكَ الْعَاصِی اَتَاكَا مُقِرًّا بِالذُّنُوبِ وَقَدْ دَعَاكَا
فَلَوْ قَطَّعْتَنِی فِی الْحُبِّ اِرْبًا لَمَا حَنَّ الْفُؤَادُ اِلٰی سِوَاكَا
تَرَكْتُ الْخَلْقَ طُرًّا فِی هَوَاكَا وَاَیْتَمْتُ الْعِیَالَ لِكَیْ اَرَاكَا »

"İlâhi! Asi kulun günahlarını itiraf ederek sana geldi, dua etti."

"Sana olan sevgim (yolunda) **beni parça parça kessen de** (yine de) **kalbim senden başkasını özlemez.**

"Senin uğruna ailemin hepsini terk ettim. Ailemi çocuğumu seni (ahirette) görebilmek için yetim bıraktım."

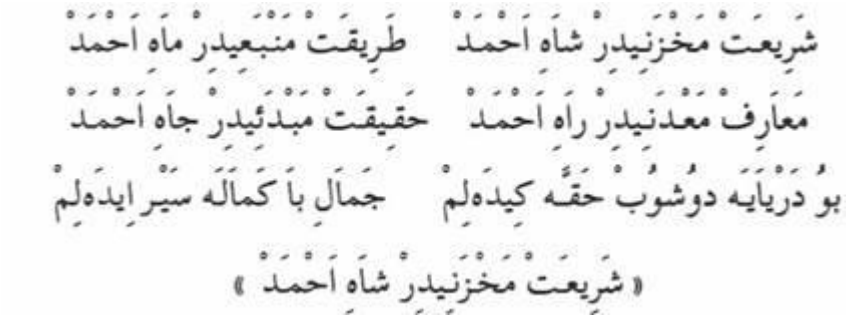
İbrahim Ethem Hazretleri bir gün baktı ki gökte bir melek elinde kâğıt ve kalem yazıyor. Ona ne yazıyorsunuz? diye sordu. O da Allah'ın dostlarının isimlerini yazıyorum dedi, bunun üzerine İbrahim Ethem:

Beni de yazdınız mı? dedi, kendisine hayır denildi. O da ben evliya değilsem de Allah'ın dostlarını çok severim dedi. Melek bir müddet durdu, sonra: "Müjde ya İbrahim! Fermanı ilâhi geldi, defterin başına senin ismini yazacağım." dedi.

Bakınız! Allah'ın dostlarının dostu olması hasebi ile Allah'ın dostu olarak yazıldı. Hem de listenin en başına alındı.

Bazıları bana diyorlar ki: Hoca Efendi! Seni seviyoruz amma ihvanlarını sevmiyoruz, bu olmadı bizi seven ihvanımızı da sever.

Beyt 67

"Şeriat mahzenidir şahı Ahmet."

"Şah olan Peygamber ﷺ Efendimiz şeriat hazinesinin konulduğu mahzendir."

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ne kadar güzel tarif ediyor. Resulullah ﷺ Efendimize Şah, padişah diyor, Padişah: Bir yere hâkim olan zat demektir.

Mahzen: ismi mekân olup hazine ve define gibi şeylerin konulduğu yer manasını ifade eder.

Mahzenin içine ne dolduruldu. Kur'an, hadisi şerifler dolduruldu. Mevla Tealâ'dan gelen şeriat Peygamber ﷺ in mahzeninde muhafaza ediliyor ondan bize geliyor.

Resulullah ﷺ ne büyük insandır ki bu kadar muazzam müessesenin mahzeni olmuştur. Bizler ise onun kıymetini bilemedik. Ya Rabbi! sen bildir.

Mevlâ Tealâ sure-i Ahzab'da şöyle buyurur:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

"Muhakkak Allah (-u Tealâ) **ve bütün melekleri o peygamber üzerine salât ediyorlar. Ey iman edenler! sizde o peygamber üzerine salât edin ve selâm etmekle selâm edin."***(Ayet:56)*

Böyle bir ayet-i celile hiç bir Peygamber hakkında nazil olunmamıştır. Bu ayet-i celile ile Mevlâ Tealâ buyurmuş oluyor ki; "Ey müminler! ben habibime hiç muhtaç değilken ona salât ediyorum. Siz ona muhtaç olduğunuz hâlde niçin salât getirmiyorsunuz."

Resulullah ﷺ Mevlâ Tealâ'nın indinde böyle faziletli olunca bizde onun ümmeti olmamız hasebi ile bu faziletten istifade ediyoruz.

Nitekim bir nazım'da şöyle gelmektedir;

« بُشْرىٰ لَنَا مَعْشَرَ الْاِسْلَامِ اِنَّ لَنَا مِنَ الْعِنَايَةِ رُكْنًا غَيْرَ مُنْهَدِمِ
لَمَّا دَعَى اللّٰهُ دَاعِيـنَا لِطَاعَتِهِ بِاَكْرَمِ الرُّسْلِ كُنَّا اَكْرَمَ الْاُمَمِ »

"Bize müjdeler olsun ey İslam cemaati, Bizim için Mevlânın indinde yıkılmaz bir rükün vardır. Nedir o? Allah (-u Tealâ Hazretleri) **bizi O'na itaate çağıran Peygamberimize: 'Resullerin en keremlisi' diye hitap buyurduğundan, Bizde ümmetlerin en keremlisi olduk."**

Bu manaya mutabık Mevlâ Tealâ şöyle buyurmaktadır:

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ. . .

"Siz insanlar için ortaya çıkarılan, doğruluğu emreden, fenalıktan alıkoyan, Allah'a inanan hayırlı bir ümmetsiniz." *(Âli İlmran Suresi: 110)*

Mevlâ Tealâ bizi bu en hayırlı ümmetten ayırmasın. Resulullah ﷺ in zahirine bakıldığında diğer insanlardan farkı bilinemiyor. Amma batınına bakıldığında anlaşılıyor ki Mevlâ Tealâ'nın şeriatının mahzenidir. Bir nazımda geldiği üzere:

« مُحَمَّدٌ بَشَرٌ وَلَيْسَ كَالْبَشَرِ بَلْ هُوَ يَاقُوتَـةٌ وَالنَّاسُ كَالْحَجَرِ »

"Muhammed ﷺ insandır, her insan gibi değil, doğrusu O, yakut, insanlar ise taş gibidir "

Ebu Cehil, Ebu Leheb ona Ebu Talib'in yetimi olarak baktılar diğer insanlardan farklı olduğunu göremediler. İşte O'na Ebu Cehil'in ve Ebu Leheb'in baktığı gibi bakılırsa onun hakikatinden mahrum kalınır. Amma Ebubekir *(Radıyallahu Anh)* in gözü ile bakılırsa o zaman işin hakikati anlaşılır.

Nuh *(Aleyhisselâm)* ın ümmeti de Nuh *(Aleyhisselâm)* ı Peygamber olarak değil kendilerinden farksız bir insan olarak gördüler ve şöyle dediler:

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَاذِلُنَا بَادِيَ الرَّأْيِ وَمَا نَرَى لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ

"Milletin inkârcı ileri gelenleri: 'Senin ancak kendimiz gibi bir insan olduğunu görüyoruz. İlk görüşte sana bizim en rezillerimiz dışında kimsenin uyduğunu görmüyoruz sizin bizden bir üstünlüğünüz de yoktur, biz sizi yalancı sanıyoruz' dediler." *(Hud Suresi: 27)*

Nuh *(Aleyhisselâm)* onların dediği gibi sıradan bir insan olsa idi duası sebebi ile koca dünya sulara gark olur muydu?

Efendimiz ﷺ bir hadis-i şerifinde şöyle buyurur:

« مَنْ صَلَّىٰ عَلَيَّ مَرَّةً صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ عَشْراً »

"Her kim bana bir defa salât ederse Allah ona on salât eder."

Allah-u Tealâ'nın Resulüne salâtı, onu rahmetine ve ihsanlara gark etmesidir. Meleklerin peygambere salâtları ise Peygambere dua ve istiğfar etmeleridir.

Bir mümin diğer bir mümine **'Esselâmu aleyküm'** diyerek selâm verdiğinde: 'Dünya ve ahiret meşakkatlerinden beri olmak senin üzerine olsun' demiş olur. Peki böyle hayır dua etmek var iken 'Günaydın, Tünaydın' demenin manası nedir?

'Esselâmu aleyküm'ü bırakıp günaydın, tünaydın demek altın liraları bırakıp paslı tenekeleri almaya benzer. Bunları söylemekte hiç kazanç yoktur bu birinci mesele. Şeriatın tebdil edilmesi de ikinci meseledir.

İnsan utanmalı, haddini bilmeli. Şeriat kanunlarını ihlal etmemelidir. Dünyada iken ben: "Medeniyim, benim kanunlarım geçer" diyerek haykıranların ahirette çıtı çıkmayacak.

Nitekim Sure-i Mürselât'ın 16-18. ayet-i celileleri bu manaya mutabıktır, şöyleki:

أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ (16) ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ (17) كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ

"Öncekileri yok etmedik mi? Ardından sonrakileri de onlara katarız. Suçlulara böyle yaparız."

İnsan helaya giderken bile haya üzere olmalıdır. Meselâ; bir insan, dünyada idrarını yapamama rahatsızlığına tutulsa ve ona denilse ki: 'Bu dünya her şeyi ile senin. Bunu verirsen hastalığı senden izale edeceğiz' o insan bu teklifi kabul eder mi etmez mi? elbette kabul eder. Insanoğlu zayıf bir mahluktur.

« طَرِيقَتْ منبعيدر ماه احمد »

"Tarikat menbaıdır mah-ı Ahmed"

"Ay yüzlü Ahmed tarikat membaıdır." Yani Tarikat Resullullah ﷺ den çıkmıştır.

Mah: Gökteki ay, kamer demektir.

« مَعارِفْ مَعْدَنِيدِرْ راهِ اَحْمَدْ »

"Mearif madenidir rah-ı Ahmed"

"Resulullah Efendimizin yolu, ilâhi bilgilerin madenidir."

Bütün marifetler feyizler Mevlâ Tealâ'dan ona ondan bize geliyor. Marifet isteyen onun yoluna girsin.

Rah: Yol, meslek demektir.

« حَقِيقَتْ مَبْدَئِيدِرْ جاهِ اَحْمَدْ »

"Hakikat mebdeidir cah-ı Ahmed"

"Ahmed *(Aleyhisselâm)* in makamı bütün hakikatların mebdeidir."

Kenz-i Mahfi'den ilk zuhur eden Peygamber ﷺ in hakikatidir. Diğer Peygamberlerin insanların, meleklerin, bütün kâinatın hakikati onun hakikatinden alınmıştır. Onun rütbesi en başta olmaktır.

Cah: Makam demektir.

« بو دَرْيايَه دوشُوبْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَهلِمْ »

"Bu deryaya düşüp Hak'ka gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Efendimizin hakikati ucu bucağı görünmeyen derya misalidir. İşte o deryaya dalıp Hakk'a gidelim.

Beyt 68

كورُنمَز غَيْرِى مِرْأتدَنْ اوُ مَحْبُوبْ بولُنمَز غَيْرِى يَرْدَه وَصْلِ مَطْلُوبْ
مُطِيعْ اوُلْ اَمْرِينَه تا ايدَه مَحْسُوبْ سَنِى اَسْرارِينَه هَمْ ايدَه مَنْسُوبْ
هَوالَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَهلِمْ

Mevlâ Tealâ'yı tanımak isteyenler bilsinler ki:

« كورُنمَز غَيْرِى مِرْأتدَنْ اوُ مَحْبُوبْ »

"Görünmez gayri mir'attan O Mahbub (Mevlâ)"

"O mahbub Mevlâ Tealâ, Efendimiz *(Aleyhisselâm)* in aynasından başka yerde görünmez."

Gayri mir'attan: Başka aynadan, **Mahbub:** Sevilmiş manasında ism-i mefuldür.

حب muzarisi يحب Mastarı حبا Mazisi Sıfat-ı حبيب İsm-i mef'ul'ü محبوب dür. Müşebbehesi

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Sarf ve Nahv'e çok kıymet verirdi ve buyururdu ki: 'Ancak Sarf ve Nahiv ilmine vakıf olanlar Kur'an-ı Kerim'in manasını anlarlar.' İşte onun için Sarf ve Nahiv ilimlerini bilmeye çalışalım.

Ulûmu Arabiyye, Ulûmu Şer'iyyenin yoludur. En büyük kitap Kur'an-ı Kerim'dir, lisanı Arapçadır.

Dünya âleminde Mevlâ Tealâ ayna vasıtası ile kendi cemalini müşahede ettirir. Ahirette ise bir aynaya ihtiyaç olmadan, doğrudan doğruya gösterecektir.

Nitekim bir ibarede şöyle varid olmuştur;

« رُؤْيَتْ نِيسْتْ كَالرُّؤْيَةِ هَسْتْ »

"(Dünya'da Mevlâ Tealâ 'yı) **görmek yoktur, görüyor gibi olmak vardır."**

Dünya âleminden olan göz Mevlâ Tealâ 'yı görme kuvvetine malik değildir. Ahirette ona bu kuvvet verilecektir. Çok uslu olalım ki bizlere orada Cemalini göstersin.

Bugünkü beytimizin ilk mısrasını Risale-i Kudsiyye'nin şu beyitleri açıklamaktadır;

İşit zatıyla zatında Allah, Tecelli kıldı zatı için şehinşah

Sıfat esmasını zatında Allah, Dahi cümle kemalin gördü olşah

Tasavvurdan geçip Hakk'a gidelim, Cemâli ba kemâle seyr idelim.

Muhabbet eyledi cümle kemâli, Sıfat Esma Celâliyle cemâli

Göre Hak bir hakikâtde meali, Ola mirât bulunsun ta visali

Bidayetden geçip Hakk'a gidelim, Cemâli ba kemâle seyr idelim.

« بولُنمَز غَيْرِى يَرْدَه وَصْلِ مَطْلُوبْ »

"Bulunmaz gayri yerde vaslı matlub,"

"(Efendimiz ﷺin aynasından) gayri yerde taleb olunan (Mevlâ Tealâ'ya) vasıl olmak bulunmaz."

Vasl-ı matlub: Matluba ulaşmak,

Rasulullah'ın yolunda, izinde gitmeden Mevlâ'ya vasıl olmanın yolu bulunmaz. Öyle ise;

« مُطِيعْ اوُلْ اَمْرِينَه تاَ اِيدَه مَحْسُوبْ »

"Muti ol emrine ta ide mahsub"

"(Resulullah ﷺin) emrine itaat edici ol ta ki seni hesaba katsın."

Muti: İtaat edici, **Tâ:** Ta ki, **Mahsub:** Hesap edilmiş.

Resulullah'ın emrine itaat et onun emrine boyun eğ, kendi nefsinin yoluna gitme ki;

« سِنِى اَسْرَارِينَه هَمْ اِيدَه مَنْسُوبْ »

"Seni esrarına hem ide mensub"

'Hem de seni sırlarına mensub etsin.'

Esrar: Sırlar, **Mensub:** Nisbet olunmuş yani bağlanmış.

Efendimiz ﷺSelmanî Faris *(Radıyallahu_Anh)* için:سلمان منا **"Selman bizdendir."** buyurdu. Resulullah'a_itaat etmeseydi Resulullah ﷺonun için bizdendir buyurur muydu? Hayır!

« هَوَالَرْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بِاَ كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Heva (Nefsin istek) **lerinden geçip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."**

Müslümanın tiyatrosu, sineması olur mu hiç? Müslümanın ancak tekkesi, medresesi, camisi olur. Müslümanın başka bir şeyi olmaz.

Sure-i Sâd'da 26. ayet-i celilede Mevlâ Tealâ Hazretleri şöyle buyuruyor:

يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُمْ بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ

"Ey Davud! Seni şüphesiz yeryüzünde halife (hükümran) **kıldık, o halde insanlar arasında adaletle hükmet, hevese uyma yoksa seni Allah'ın yolundan saptırır. Doğrusu Allah'ın yolundan sapanlar** (varya) **onlara hesap gününü unutmalarına karşılık çetin azap vardır."**

İnsanlar ne sebeple Allah'ın yolundan çıkıyorlar? Nefislerinin isteklerini yapmak dünyaya meyl etmek sebebi ile. "Dünyada nefsimin her isteğini yapayım da ahirette ne olursa olsun mu" diyorlar, böyle şey hiç olur mu?

Bir insanın açtığı bir mağaza, zararına çalışırsa o halde devam eder mi? etmez. İşte bu dünya hayatımız da bir mağaza mesabesinde, onu, nefsin hevalarına uyma yolunda harcamayalım.

Bosna-Hersek'te erkekler öldürülüyor hanımlar (kötülük yapılmaları için) sağ bırakılıyor, bu belâ nereden geldi başlarına? Sure-i Sâd'ın 26. ayet-i kerimesinin gereğince amel etmediklerinden. Bir kısım insanlar Mevlâ Tealâ'yı sevdiklerini iddia ediyorlar amma Resulüne tabi olmuyorlar. Onların iddiaları boştur, yalandır.

Mevlâ Tealâ ne güzel mizan koydu ortaya. İşte Allah ﷻ bu mizanın kullarına duyurulmasını, onlara bildirmesini emrediyor. Bu emir herkesedir. Özellikle de hocalaradır.

Ben milletin etlisine sütlüsüne karışmam, demeyin. Herkes bildiği kadar anlatmalı. Namaz farzdır, tesettür farzdır, kumar oynamak, içki içmek haramdır, bu kadar da diyemez misiniz? Ben emr-i bil maruf yapmaktan anlamam dememeli.

Mevlâ Tealâ seni anlar yarattı, neden anlamaz gözüküyorsun. Acıktığın zaman açlığını anlıyor, acıktım diyebiliyorsun da Allah'ın dinini neden tebliğ etmiyorsun.

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, bu babın sonunda şu ayet-i kerimeleri yazdı.**

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

Allah Azze ve Celle buyurdu: "(Resulüm), şöyle de: 'Eğer siz Allah'ı seviyorsanız, hemen bana uyun ki, Allah'da sizleri sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Zira Allah çok bağışlayıcıdır." Ali İmran 31

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا

Allah Sübhanehü ve Tealâ buyurdu: "Her kim Resulullah ﷺ'e itaat ederse muhakkak Allah (-u Tealây) a itaat etmiş olur." *(Nisa Suresi: 80'den)*

8. BAB

﴿ دَرْ بـيَانِ آدَابِ مُـرْشِدَانْ فِى تَعْـلِيمِ الطَّـرِيقَـةَ الْعَـلِـيَّـةِ
لِلـرِّجَالِ وَالنِّـسَآءِ وَالصِّبْـيَانِ وَالْجَانْ ﴾

"Mürşidlerin, cinlere, çocuklara, kadınlara ve erkeklere Tarikat-ı Aliyyenin âdabını öğretmelerinin beyanı hakkındadır."

Beyt 69*

بِرْ اَهْلِ سُنَّتْ اوْلْمَقْ اِيسْتَهْسَه مَنْسُوبْ طَرِيقَتْ اَخْذِينَه طَالِبْ وَمَرْغُوبْ
هَمَانْ قِيلْ اِسْتِخَارَه هَمْ اوْ مَحْبُوبْ كُورُنْسَه اِسْتِقَامَتْ اَيْلَه مَحْسُوبْ
بُو آدَابْدِرْ رِعَايَتْ قِيلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَه‌لِمْ

« بِرْ اَهْلِ سُنَّتْ اوْلْمَقْ اِيسْتَهْسَه مَنْسُوبْ »

"Bîr ehl-i sünnet olmak istese mensub,"

"Kadın, erkek, çocuk, cin, kim olursa olsun ehl-i sünnet olan birisi tarikata mensub olmak istese."

Mensub: Bağlı demektir. Bir mürşide bağlı olana mensub denir.

İnsan ehl-i sünnet olmalıdır, ehl-i bidat olursa hayır yok, sünnet yok demektir, bu yolun Reisi Muhammed ﷺ dir. Ve Hulefa-i Raşidin'dir. İşte onlar ve onların izinde olanlar ehl-i sünnet olur. Bu yolu öğrenmeye çalışalım.

« طَرِيقَتْ اَخْذِينَه طَالِبْ وَمَرْغُوبْ »

"Tarikat ahzine talip ve mergub."

"Tarikat almayı isteyici ve rağbet edici olsa."

Mergub: Rağbet olunmuş iyi kimse, demektir.

« هَمَانْ قِيلْ اِسْتِخَارَه هَمْ اوْ مَحْبُوبْ »

"Hemen kıl istihare hem o mahbub."

"(Ey Mürşid) Hemen istihare yap hem o sevgili olan kişide yapsın.

İstihare yapılmadan tarikat dersi verilmesi edebe uygun değildir."

« كورُنسه اِستِقامَت اَيلَه مَحسُوبْ »

"Görünse istikamet eyle mahsub."

"(İstiharede) doğruluk görülürse o kimseyi hesaba kat, ihvanlardan say."

« بو آدابدِر رِعايَت قِيلْ كِيدَه لِمْ جَمالِ باكَمالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Bu adaptır, riayet kıl gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu istihare bu yolun edeplerindendir. Riayet et gidelim."

Bakınız beyitten de anlaşıldığı üzere tarikata girmek isteyene istihare edilmek suretiyle tarikat dersi verilir, istemeyene:

"Gel Tarikat'a gir " denmez. Bu bizim tarikatımızda yasaktır.

Tarikat, Allah-u Tealâ'ya ulaştırıcı yol demektir. Bu yol Resulullah ﷺ den öğrenildi, elden ele geliyor. Eğer bu tarikat lâzım olmasa idi Allah-u Tealâ Hazretleri onu sevgili habibine verir miydi?

Ey Müslümanlar! Tarikatsız olmaz, biliyorsunuz. Tarikat şeriatı dikkatli yaşamaktır. Tarikatta iki şey ile ilerlenir. Zikir, Rabıta. Nakşî Tarikatı hafi zikri seçti. Onlara göre cehri zikir bidattir. Nitekim bir hadis-i şerifte şöyle buyurulmaktadır:

« اَلذِّكْرُ الَّذِى لاَتَسْمَعُهُ الْحَفَظَةُ يَزِيدُ عَلَى الذِّكْرِ الَّذِى تَسْمَعُهُ الْحَفَظَةُ سَبْعِينَ ضِعْفاً »

"Hafaza meleklerinin işitmediği (gizli) **zikir hafaza meleklerinin işitmiş olduğu** (aşikâr) **zikirden** (sevap bakımından) **yetmiş kat daha ziyade sevaptır."**

Zikir sebebi ile Mevlâ Tealâ ile kul arasında münasebet ve alâka hasıl oluyor. Bu münasebet ve alâka sevmeyi icap ettiriyor. Sevgi de, kalpte itmi'nan-ı doğuruyor. Nitekim Sure-i Ra'd da şöyle buyurulur:

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

"Bunlar, Allah'ın zikriyle kalpleri huzura kavuşarak iman edenlerdir. Evet! Bilin ki ancak Allah'ı anmakla kalpler yatışır ve huzur bulur," *(Ayet:28)*

Bakınız yalnız zikrin, kalbi mutmain edebileceğini Allah-u Tealâ buyuruyor, Mahmud demiyor.

Mevlâ Tealâ bu ayet-i celilesi ile: "Şu kalplerinizi ben yarattım sağlamlığını da sakatlığını da ben bilirim. Bütün kâinatın doktorları toplansa kalbinizi mutmain edemez, o ancak benim zikrimle mutmain olur." buyurmuş oluyor.

Zikrin âdabı vardır, eğer o âdaplara riayet edilerek zikir yapılırsa tez tesir eder. Zikrin Rabıta ile yapılması, zikr ederken abdestli olunması zikrin âdabındandır.

Şöyle buyrulur:

« اِشْتِیاقِ حَقْ بُوَدْ ذِکْری دِلَتْ کوُشْ تاَ انْ ذِکْرْ گَرْدَتْ حاَصِلَتْ »

Diğer bir mısrada da:

ذِکْرِ خاَصُّ الْخاَصْ ذِکْرِ سِرْ بُوَدْ هَرْکه ذاَکِرْ نیسْت اوُ خاَسِرْ بُوَدْ »

"Hakka âşık olmak kalbin zikridir. Bu zikr hasıl oluncaya kadar çalış. En seçkin kulların zikri gizli zikirdir. Her kim zikredici değildir hüsrandadır."

Bir başkası da şöyledir:

« ذِکِرْ کوُ ذِکِرْ تاَ تورُاَ جاَنَسْتْ پاَکِی دِلْ زِ ذِکْرِ رَحْماَنَ اسْت »

"Zikr et, taki zikr canın oluncaya kadar, kalbin temizliği Rahman'ın zikrindendir."

Bunları unutmayın, uygulamaya çalışın, bunlar için geldik dünyaya.

Bugün bir beyit ezberlesen kârlısın. Bugün sarf ilminden bir kelime olan: نصر desen yarın ölsen kabirde hoca ederler seni.

Tarikat lâzımdır. Şeriat-ı garra ve Tarikat'ı aliyye kulların muhtaç olduğu şeylerdir. Dünya ve ahirette kulların şer ve cezalardan kurtulmasına sebeptir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا

"Allah'ı çok zikr etmekle zikr edin." *(Ahzab Suresi: 41)*

Tarikat'ı aliyye zikirden ibarettir. Fuzuli rahatlıklar, fuzuli konuşmalar kaldırılmalıdır. Büyüklerimiz, ecdadımız hep Tarikatlı idi. Bu sayede huzurlu yaşamışlardı, düşmanlarını mağlub etmişlerdi.

Şimdi bazıları tarikatı inkâr ediyorlar. Mevlâ Tealâ bu sebeple onlara kapı açmıyor. Anahtarsız kapı açılmaz. Tarikat anahtardır. Dertlerine, zikrullah'ı derman yapmaları lâzımdır. Bizim Türkiye'mizde de Tarikatlı kimseler varsa da Tarikatı inkarcılarda çok.

"Düşman sözüne bakıyorlar, oturdukları dalı kesiyorlar."

Sonra düşüyor, kolları, bacakları kırılıyor sakat kalıyorlar. Ondan sonrada bunların kimseye hayrı yok tabi!.. Bir hadis-i şerifte:

«لَيْسَ عَلىٰ اَهْلِ لاَاِلٰـهَ اِلاَّ اللّٰهُ دَهْشَةٌ وَلاَوَحْشَةٌ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ ضَاحِكِينَ»

"Lailâhe illallah'ın ehilleri üzerine dehşet, vahşet yoktur ve onlar cennete gülücü olarak girerler." buyuruluyor.

Mevlâ Tealâ Enfal Suresi ayet 45 de:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"Ey müminler! Bir düşman topluluğu ile karşılaştığınız zaman, sebat edin ve Allah'ı çok anın ki, kurtulabilesiniz." buyuruyor.

Bu ayet-i celilenin açık delili Kıbrıs harbinde görüldü. Kıbrıs harbinde savaşmak için gemiden inen Müslüman askerler mevzilere yerleşmiş olan kâfir askerleri tarafından hemen öldürülüyorlardı.

Bunun üzerine Müslüman komutan askerlere "Allah Allah" diyerek gemiden inmelerini emretti. Askerlerde bu emre imtisal ederek: **"Allah, Allah"** diyerek gemiden inmeye başladılar.

O savaşta bulunanlardan bir şahıs diyor ki: Biz böyle zikr ederek düşmana karşı yürüdüğümüzde onlar tarafından gelen mayıs yağmuru gibi mermiler sağımızdan solumuzdan geçiyordu. Mevlâ Tealâ'nın izni ile hiçbir kurşun bize isabet etmiyordu.

Millet mayıs yağmuru gibi mermilerin altında zikr ederde, kışın sıcacık evinde yün halıların, kalın minderlerin üzerinde zikr etmezsen dünyada en akılsız insan sensin demektir. En insafsız insan da sensin.

Nefsiniz Allah'ı zikr etmekten üşenmeye başladığında ona deyiniz ki: Bosna-Hersek'in haline bak, kendinin onlar gibi rüsvay olmasını mı istiyorsun. Şimdi onlar Resulullah'a tabi olmadıklarına, zikr etmediklerine pişmanlar amma başlarına bunca musibetler geldikten sonra.

Müslüman hanımlar birbirlerini sevmeli, erkekler de birbirlerini sevmelidir. Mevlâ Tealâ kulunun kalbinde başka bir kuluna buğz olup olmadığını görür mü görmez mi? Görür.

Eğer buğz görürse hoşuna gider mi, gitmez mi? Gitmez. Onun hoşuna gitmeyeni yapmayalım.

Etiniz kemiğiniz para etmez sizin, değerinizi ahlâkınız artırır. Size bir kötülük yapandan intikam alsanız ne kâr edeceksiniz.? "Affediyorum" deyin, affedin.

Uhud gazvesinde müşrikler, ashabı kiramdan bazılarını şehit etmişlerdi. Hazreti Hamza da onların arasındaydı. Onun mübarek vücudunu parçalamışlardı. Hatta Ebu Süfyan'ın eşi "Hind" Hazreti Hamza'nın ciğerinden bir parçasını çiğnemiştir.

Resulullah ile ashabı kiramı da, kâfirlerden bir çoklarının özellikle Hazreti Hamza'nın katline sebep olan Hind'in öldürülmesine ahd etmişlerdi. Bunun üzerine sure-i Nahl 126. ayet-i nazil oldu. Şöyleki:

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ

"Ey müminler, düşmandan intikam almak için eğer bir ceza ile mukabele edecek olursanız, ancak size yapılan azab ve cezanın misli ile yapın (daha fazla ileri gitmeyin)**. Sabrederseniz** (cezayı terk ederseniz)**, and olsun ki bu, tahammül edenler için daha hayırlıdır."**

Bu ayeti celilenin inişinden sonra, Peygamber Efendimiz Hind'i affettiler.

Hazreti İsa *(Aleyhisselâm)* ın şeriatında bir kişi, herhangi bir kimseye bir tokat vurduğunda yanağını çevirmesi icab ederdi.

Surei Fussilet 34. ayette şöyle buyrulur:

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ

"Hem iyilikle kötülük müsavi olmaz. Sen kötülüğü, en güzel olan iyi hareketle önle, O vakit bakarsın ki, seninle arasında bir düşmanlık bulunan kimse, yakın bir dost gibi olmuştur."

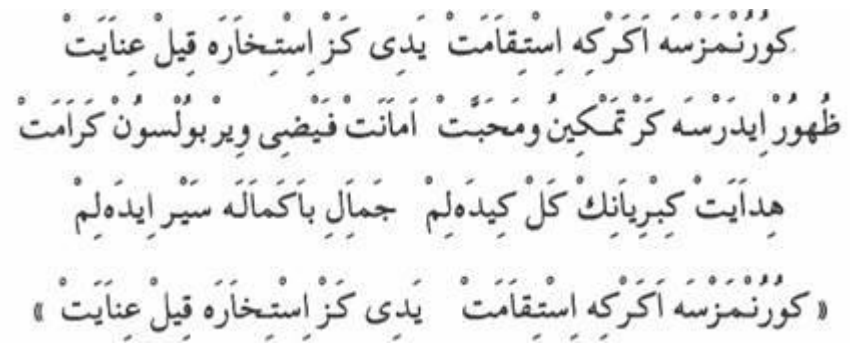
İyi muamele etmek, okşamak, tatlı söz söylemekle, acı söz söylemek, tokatlamak bir değildir. Meselâ: Birisi birine tokat attı. Ona nasıl karşılık verebilir? Onu affetmek güzel, onu düşmanlar dövmeğe kalktığında koruması ise, en güzel.

İnsanın nefsi ise bu durumda ne der? "Bütün dünya insanları onu çiğnesin, dağlar onun üstüne yıkılsın," der.

Kötülüğünün karşısında kendisine en güzel şekilde karşılık verildiğini, iyilik edildiğini gören kimse ne demelidir? "Benim kafam kalın, ahlâkı kötü olan benim," demelidir.

İnsanlığı yapamıyorsak da insanlık nedir dinleyelim, öğrenelim. Yarabbi: cümlemizi bu ahlâk ile mütehallik eyle. Âmin. Netice olarak tarikat lâzım. Bir çok padişah tarikatlı idi. Mürşidlere, Şeyhülislâm'a sormadan bir şey yapmazlardı.

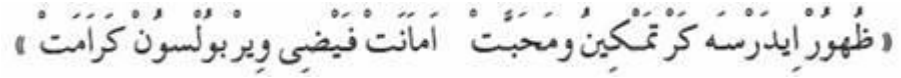
Beyt 70

"Görünmezse eğer ki istikamet. Yedi kez istihare kıl inayet"

"Eğer (yapılan ilk istiharede) istikamet görünmez (istihare çıkmazsa) istihareyi 7 defa tekrarlayarak ona yardım et."

İstikamet: Dürüst bir mana, **İnayet:** Yardım, demektir.

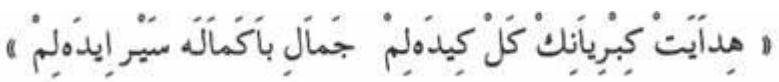
"Zuhur iderse ger temkin-ü mehabbet.

Emanet feyzi ver bulsun keramet"

"Gönülde bir yerleşme ve sevgi hasıl olursa emanet feyzi (tarikatı) ver.

Bu yolda terakki etsin."

Ger: Eğer, **Temkin:** Yerleşmek, yani istihareden sonra gönülde bir heves ve muhabbet devam ederse, demektir.

"Hidayet Kibriya'nın gel gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

"Hayra ulaştırmak ululuk sahibi olan Mevlâ'nındır. Kemâl sahibi olan cemali seyr edelim."

Kibriya: Mevlâ Tealâ, demektir.

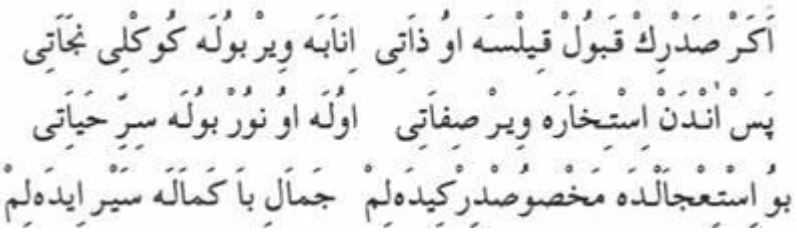
Bu tarikat Allah-u Tealâ'nındır. Ondan sevgili habibine ondan Hazreti Ebubekir *(Radıyallahu Anh)* ondan Selmani Farisi *(Radıyallahu Anh)...* Ali Haydar *(Kuddise Sırruhu)* ya kadar elden ele, ondan da bu zamana gelmiştir. Kıyamet'e kadar böyle devam edecektir.

Büyüklerden nasıl alındı ise tarikat öylece muhafaza edilmesi lâzımdır. İstiharede onların üslûbudur. Bazıları istihare etmeden alel acele ders verirler, bu olmaz.

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki:

"Tarikat dersi almak isteyen bir kimsede istihare etmezden evvel bulunan heves ve istek istihare yaptıktan sonra da devam ediyor, hatta daha fazlalaşmışsa, mürşidin de o kimseye karşı hüsnü zannı artmışsa, mürşit ona tarikat dersini versin. Eğer hevesi aynı ise istihareye devam etsin. Eğer istihareden sonra hevesi eksildi ise ona ders vermesin."

Beyt 71

İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* tarikata girmek isteyen ve tarikat dersi veren kimseye tenbihlerde bulunarak şöyle buyuruyor: Ey Şeyh!

« اَكَرْ صَدْرِكْ قَبُولْ قِيلْسَه اوُ ذاَتِى »

"Eğer sadrın kabul kılsa o zatı"

"İstihare yapmadan eğer kalbin o zat kabul ediyorsa,"

Sadr: Kalp, demektir.

Tarikata girmek isteyen kimsenin istihare etmesi bu yolun adabındandır, terkedilmemelidir. Amma tarikat dersi almak üzere uzak bir yerden gelse durum değişir.

Meselâ Van'dan biri geldi, acelesi var hemen geri gitmesi gerek diyelim, bu durumda Şeyh Efendi ne yapmalı? Eğer Şeyhin kalbi o zatı kabul ediyorsa, tarikat dersini verebilir.

« اِنابَه وِيرْ بوُلَه كُوكْلِى نجَاَتِى »

"İnabe ver bula gönül necatı"

"Tarikat dersini ver gönlü necat bulsun "

İnabe ver: Kendisini Mevlâ'ya döndürecek dersi ver.

« پَس اَندَن اِستِخارَه وِیر صِفاتِی »

"Pes andan istihare ver sıfatı"

"Ona tarikat dersi verdikten sonra tekrar istihare ver, nasıl olsa ders aldı istihareye gerek yok deme. (Bereket bulsun) sıfatları (ne olsun)"

« اولَه او نور بولَه سِرِّ حَیاتِی »

"Ola o nur bula sırr-ı hayatı"

"(Sıfatları, her azası) nur olsun manevi hayatın sırrını bulsun."

Sırr-ı hayatî: Hayat sırrını, demektir.

« بو اِستِعجالدَه مَخصوصدُر کِیدَه لِم جَمالِ بِا کَمالَه سَیر اِیدَه لِم »

"Bu isti'calde mahsustur gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu (istihare yapılmadan ders vermek) acele durumlara mahsustur."

İsti'cal: Acele hâli, demektir.

Beyt 72

چُونْ اَکْمَلْ مُرْشِدْ اُولْدِی سِرِّ دَیَّانْ مَقَامِی اِسْتِخَارَه قَلْبِی بُرْهَانْ
وَلِی اٰدَابِ اَسْلَافْ اُولْدِی شَایَانْ بُو سُنَّتْدُرْ کِه مَقْبُولْ اُولَه اِنْسَانْ
کُوزَتْ اٰدَابِی کَلْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بِا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ

Bu ders istihare üzerinde duruyor. Tarikata girecek insana ne muamele edileceğini beyan ediyor.

« چُونْ اَکْمَلْ مُرْشِدْ اُولْدِی سِرِّ دَیَّانْ »

"Çün ekmel mürşid oldu sırrı Deyyân"

"Çünkü ekmel mürşid Mevlâ Tealâ'nın sırrı oldu."

Sırr-ı Deyyân: Mevlâ'nın sırrı, **Ekmel:** Ziyade olgun, demektir.

Ziyade kâmil olgun olan mürşid Allah-u Tealâ'nın sırrıdır.

« مَقَامِی اِسْتِخَارَه قَلْبِی بُرْهَانْ »

"Makam-ı istihare kalbi burhan"

"(O mürşidin) makamı istihare, kalbi delildir."

Yani kendisi istihare makamındadır. Kalbi ise masivadan azat olduğu için delildir.

Böyledir amma:

« وَلِی اٰدَابِ اَسْلَافْ اُولْدِی شَایَانْ »

"Veli âdab-ı eslâf oldu şayan."

"Velâkin geçmiş büyüklerin adabına uymak münasip oldu."

Veli: Velâkin, **Eslâf:** Geçmiş zamandaki büyük zatlar, **Şayan:** Münasib, lâyık demektir.

« بُو سُنَّتْدِرْ کِه مَقْبُولْ اُولَه اِنْسَانْ »

"Bu sünnettir ki makbul ola insan"

"İstihare sünnettir ki bununla insan makbul müdür değil midir anlaşılır."

« کوزَتْ اداَبِی کَلْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ »

"Gözet âdabı gel Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr İdelim."

Yani illâ istihare yapmalı, adabı gözetmelisin,

Beyt 73

طَرِيقَتْ تَعْلِيمْ اَيْلَه كَرْ صُكْرَه اوُلْ اِيدَرْسَه اِسْتِقَامَتْ حَقْ آچَارْ يوُلْ
دَكِلْسَه مُسْتَقِيمْ حَقْ رَحْمَتِى بوُلْ غَضَبْ اِيتْمَه خُدَا بَلْكِه آچَارْ يوُلْ
تَرَحُّمْ قِيلْ عِبَادَه كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ
« طَرِيقَتْ تَعْلِيمْ اَيْلَه كَرْ صُكْرَه اوُلْ اِيدَرْسَه اِسْتِقَامَتْ حَقْ آچَارْ يوُلْ »

"Tarikat talim eyle ger sonra ol, İderse istikamet Hak açar yol"

Şimdi mürşidlere tenbih var. "Ey Şeyh Efendi! İstiharesi çıkmış olan kimseye tarikatı öğret. Eğer sonra o talim eylediğin mürid, (tarikatta) istikamet ederse (aldığı derse sıdk ile çalışırsa) Allah-u Tealâ ona yol açar."

« دَكِلْسَه مُسْتَقِيمْ حَقْ رَحْمَتِى بوُلْ »

"Değilse müştekim Hak rahmeti bol"

"Eğer müştekim değilse o kimseyi müridlikten çıkaracak değilsin. Hakkın rahmeti boldur."

« غَضَبْ اِيتْمَه خُدَا بَلْكِه آچَارْ يوُلْ »

"Gazap etme Hûda belki açar yol."

"(O istikamet etmedi diye) kızma belki Mevlâ Tealâ ona bir yol açar."

Gazap: Kızmak, demektir.

Bugün istikamet üzere olmayan bir kimsenin yarında öyle olması gerekmez. Nice insanlar vardır durur, durur, bir anda parlar. Yirmi sene müddetle gevşek hareket edilip bir saat ciddi bir şekilde halis niyetle çalışılsa mesafeler katedilebilir. Amma bir mesele var, ömür vefa edecek mi?

Nefse hiç göz açtırmayın, ona acımayın, 'bu yolda öleceksin' deyin. Şu da var ki zamanında istirahat ediniz, gereken gıdanızı alınız.

Bir kimse Allah yolunda ölürse aslında o ölü değildir. Zira Mevlâ Tealâ buyuruyor:

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا تَشْعُرُونَ

"Allah yolunda öldürülenlere ölü demeyiniz, doğrusu onlar diridirler ve lâkin siz anlamazsınız." *(Bakara Suresi: 154)*

Denilirse ki: Eğer diri olsa idi, zikr eder, namaz kılardı halbuki o kabirde. Hayatta iken niyeti zikre ibadete devam etmek olduğundan onları işlemiş gibi kabul edilir.

Şehid olarak ölmeyi istemeliyiz, Şehid olarak ölmek için illâ cephede ölmek gerekmez. Bir Müslümana Mevlâ Tealâ yatakta da şehid muamelesinde bulunur.

Şehid olarak ölmek için sizlere kolay bir yol tavsiye edeyim mi?

Efendi babam *(Kuddise Sırruhu)* buyururdu ki:

Sure-i Haşr'ın 21-24 ayet-i celilelerini herkim başında üç defa:

« اَعوذُ بِاللهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ »

Bir defa da: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ demek suretiyle sabah ve akşam namazlarından sonra okursa kendisine beş haslet verilir.

1- Ölümü hüsn-ü hatime ile olur.

2- Şehid olarak ölür.

3- Bu dört ayet-i celilenin yetmiş bin tane memur melekleri vardır. Bu meleklerin yapmış oldukları ibadetlerin sevabı bu ayet-i celileleri okuyan kimselere verilir.

Bilirsiniz meleklerin ibadeti bizim gibi değildir, onlar hiç durmadan ibadet ederler. Nitekim bu hususta şöyle buyrulur:

يُسَبِّحُونَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ

"Gece ve gündüz tesbihte bulunurlar, asla fütur getirmez (gevşemez) ler." *(Enbiya Suresi: 20)*

4- Bu dört ayet-i celileyi okuyan kimseyi bu yetmiş bin melek gün boyu muhafaza ederler.

5- Resulullah ﷺ in sünnetini ihya etmiş olur.

Müslümanlık çok iyi bir şeydir bunun gibi güzel bir şey yok. Dünyada iken cennetteymiş gibi insanı huzurlu, emniyetli kılıyor.

Efendi babam hiç durmaz devamlı İslâmî faaliyetlerde bulunurdu. Ve derdi ki; 'Oğlum söz verdim Rabbime O'nun emir ve nehiylerini insanlara ölene kadar duyuracağım.' İşte bizler onun vasıtası ile bu ilimlere malik olduk. Ona teşekkür etmemiz gerek.

Talebe okutan kardeşlerim! Talebelerinizin medreselerini sevmeleri, yetişmeleri iki şeye bağlıdır:

1- Okuttuğunuz dersi iyi anlatacaksınız,

2- Talebelerinizin başından hiç ayrılmayacaksınız.

Bu ikincisi biraz zor amma böyle yapılırsa talebe hocasını sever, sevince de dersine çalışır. Sevmeyince hiç bir şey olmaz.

« تَرَحُّمْ قِيلْ عِبَادَه كَلْ كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَهلِمْ »

"Terahhüm kıl ibade gel gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"İnsanlara merhamet et gel gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim."

Terahhüm: Acımak, demektir.

Ey Şeyh Efendi! İstikametten ayrılan müride kızma bakarsın bir hidayet gelir, seni beni geçer.

Kendisini hakir bilen aldanmaz, başkasını hakir bilen aldanır. Bu ahlâk üzere olalım. İstikametten ayrılanlara, tarikat dersini bırakanlara acıyalım, merhamet edelim.

Bu sözler size gevşeklik vermesin. Zavallıların kurtulabilmesi için söylenilmiştir. Sakın ha istikametten ayrılmayın, derslerinizde gevşeklik yapmayın.

Beyt 74

عَزِيزْ سَنْ سَالِكَه چُقْ وِيرْمَه نِسْبَتْ سَنْ اَوَّلْ قَلْبِى تَعْلِيمْ قِيلْ عِنَايَتْ

لَطَائِفْ صُكْرَه وِيرْ وَارْسَه اِسْتِقَامَتْ چُو بُرْدَنْ اُولْسَه بِيلْمَزْ صُكْرَه قِيمَتْ

بِيلُورْ كَامِلْ بُو سِرِىَ كَلْ كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَهلِمْ

« عَزِيزْ سَنْ سَالِكَه چُقْ وِيرْمَه نِسْبَتْ »

"Aziz! Sen salike çok verme nisbet."

"Aziz kardeşim! yeni ders alan müride çok fazla nisbet (vazife, ders) verme."

« سَنْ اَوَّلْ قَلْبِى تَعْلِيمْ قِيلْ عِنَايَتْ »

"Sen evvel kalbi talim kıl inayet"

"Sen evvelâ müride kalp latifesini öğret (ver), yardım et."

İnayet: Yardım etmek demektir.

Mürid günde en az beşbin defa kalbi ile: اللّٰه اللّٰه desin.

Ondan azı olmaz. Efendi babam buyururdu ki; zamanımızda İslâm garip olduğu için evvelâ kalb latifesi sonra da diğer lâtaifler ile zikr edilmesi üslûbu uygulanıyor.

Evvelden insanlar tarikatı severlerdi onun için diğer lâtaiflerde tek tek verilirdi. Ya Rabbî! eski kuvvetimizi ve düzenimizi ihsan eyle! O zamanda bile dünyanın fesada uğradığına dair İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* şöyle buyurmakta:

Cihanın ey aziz gelmiş zevali, Fesad isyan ve şirkle oldu mâlî,

Anın için şimdi efdal ehl-i hali, Veli gayetle az ehl-i kemali,

Fesat vakti aziz Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim," *(Beyt-318)*

Ortalık fesatla, isyanla doldu. Allah'ı dinleyenler neredeyse kalmadı. Biz de ihvanlarımıza kendimizi dinlettiremiyoruz. Hiç beklemediğimiz, ummadığımız şeyler duyuyoruz, ille piyes yapacaklar, ilâhi söyleyecekler.

Osmanlı zamanında, televizyon, radyo, tesettürsüzlük, fitne, fesat yoktu. Medreseler, Tekkeler açıktı. Daima hak beyan edilirdi. Şimdi işler çok değişti, çok bozuldu. Allah yardım etsin. Âmin!

« لَطائِفْ صُكْرَه وِيرْ وارْسَه اِسْتِقامَتْ »

"Letâif, sonra ver varsa istikamet"

"Kalbi talimden sonra istikamet varsa (sebat üzere ise) latifeleri ver."

« چو بِرْدَنْ اولْسَه بِيلْمَزْ صُكْرَه قِيمَتْ »

"Çü birden olsa bilmez sonra kıymet."

"Çünkü hepsini birden verirsen kıymet bilmez."

« بِيلورْ كامِلْ بو سِرِّىَ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Bilûr kâmil bu sırrı gel gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Yine de kâmil mürşid bu sırrı bilir gel gidelim.

9.BAB

﴿ دَرْ بَيَانِ آدَابِ تَعْلِيمِ شَابِّ اَمْرَدْ ﴾

Sakalsız gençlere Tarikat öğretmenin âdabı beyanındadır.

Beyt 75*

عَزِيزْ كَرْ شَابِّ اَمْرَدْ اُولْسَه سَالِكْ ظُهُورَاتْلَه قَبُولَه اُولْسَه مَالِكْ
أَوِينْدَه مَشْغُولْ اُولْسُونْ اُولْمَه هَالِكْ صَاقِينْ هِيچْ كَلْمَسُونْ خَتْمَه بُوسَالِكْ
بُو اُولْمَازْ جَمْعِيَّتْدَه كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ

Bizlere şeriat lâzım, tarikat lâzım. Osmanlılar bununla muvaffak oldular. Ne kadar büyük edepler öğreniyoruz, bize bu yolu şeriat öğretiyor, şeriat ipine tutundun mu korku yok. Sen şeriatı muhafaza edersen, şeriatta seni muhafaza eder.

İnsan yüksek dağdan yuvarlanan kaya gibidir. Neye çarpacağı, kendinin mi kırılacağı veya başka bir şeyi mi kıracağı bilinmez. Tabi bu durum terbiye görmeyen için böyledir.

﴿ عَزِيزْ كَرْ شَابِّ اَمْرَدْ اُولْسَه سَالِكْ ظُهُورَاتْلَه قَبُولَه اُولْسَه مَالِكْ ﴾

"Aziz! Ger şâbbı emred olsa salik, Zuhuratla kabule olsa malik."

"Aziz evlâdım! Eğer henüz sakalı bitmemiş olan bir genç tarikata girmek istese istihare ile de kabul edilmeye malik bulunsa, yani istiharede tamam bu alınsın, diye gözükse."

Şâbb-ı emred: Henüz sakalı bitmemiş genç, demektir.

﴿ أَوِينْدَه مَشْغُولْ اُولْسُونْ اُولْمَه هَالِكْ صَاقِينْ هِيچْ كَلْمَسُونْ خَتْمَه بُوسَالِكْ ﴾

"Evinde meşgul olsun olma halik, Sakın hiç gelmesin hatme, bu salik."

"Bu genç salik evinde meşgul olsun. Hatm-i Hâceye gelmesin. Hatm-i Hâceye alınırsa helak olmuş olursun."

Bu genç salikden neden Hatm-i Hâceye katılmayıp evinde tarikat dersini çekmekle meşgul olması isteniyor? Sakalı yokta onun için.

Şimdi ise genç kızlar erkeklerle beraber okuyorlar, hem de tesettürsuz "birbirimizle kardeşiz" diyorlar. Mevlâ Tealâ onlara kardeş buyurmadıktan sonra onların sözlerinin hiç bir kıymeti yoktur. İşte biz bu düşüncelerden yıkıldık. Bunları söyleyelim, düzeltelim söylemeden nerden bilecekler.

« بو اولماز جمعیتده کل کیدەلم جمالِ با کمالە سیر ایدەلم »

"Bu olmaz cemiyyette gel gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu genç topluluğa girmemeli evinde dersi ile meşgul olmalı, aksi halde onu Hatm-i Hâcede, halakaya sokarsan helak olursun."

Meseleyi anlayın, bir erkeğin sakalı olmayan gence bakmaması gerekir. Yine bir genç hanımın bir genç hanıma da şehvetle bakması yasaktır.

Bir erkeğin kadına bakması nasıl haramsa bir hanımın başka bir hamıma şehvetle bakması da haramdır.

Şimdi ne hale geldi ortalık. Kadından sekreter, müdür, vs. yapıyorlar.
Resulullah ﷺ buyurduki: **"Benim ümmetim evvelki asırlarda yaşayanların modalarını almadıkça kıyamet kopmayacak."**

Evvelki asırlarda yaşayanlar ise Yahudi ve Hristiyanlardır. Aynı hayvan gibi yaşıyorlar. İnsanla hayvan arasını ayıran şeriattır.

"Kim şeriatta ise o insandır, Kim şeriatta değilse o hayvandır."

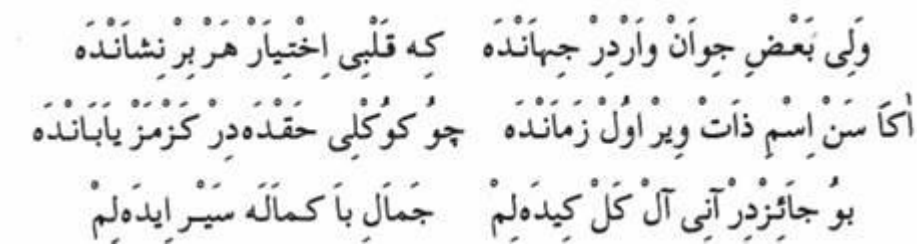
Ya Rabbi! Çok noksanlarımız var, amma ümidimiz de var. Bu kadarını bize ihsan ettin, tamamını da ihsan eyle.

İmam-ı Azam talebelerine bir gün tarak hediye etti. İmam-ı Muhammed'e vermedi. İmam-ı Muhammed "Hocam bana niye vermediniz?" deyince İmam-ı Azam: "Senin sakalın yok onun için vermedim," dedi.

İmam-ı Muhammed: "Hocam benim sakalım bitti," dedi. Talebelerinin yüzüne bakmadığından Imam-ı Muhammed'in sakalının olduğunun farkında değil.

İşte onun için de Ebu Hanife İmam-ı Azam oldu. Ali Haydar Efendi Hazretleri derdi ki; "Sakal traş etmek zina ve livata gibi büyük günahtır.

Beyt 76

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bu beyitlerinde bir mürşidin tarikata girmek isteyen kimseyi nasıl kabul edeceğini beyan ediyor. Tabi bu müride göre değişir.

Meselâ geçen dersimizde sakalsız bir gence tarikat dersinin verilebileceği lâkin Hatm-i Hâceye katılmayıp evinde dersi ile meşgul olması gerektiği buyrulmuştu. Genç neden Hatm-i Hâceye katılmıyor? Sakalı olmadığı için, fitne olabileceğinden.

Müslüman o kimsedir ki İslâmiyetin emirlerine tamamen uyar fakat İslâmiyeti kendine uydurmaya kalkmaz. İslâmiyeti kendine uyduran hakiki Müslüman olamaz. Şeriata uyan hakiki Müslümandır.

"Bir genç erkeğe sakalı olmadığından bakılmaz ise ya genç bir kız üniversiteye nasıl gider. Bir insan Mevlâ Tealâ'yı tanımadıktan sonra gitsin ormanda yaşasın. Ormanda hiç kaide yoktur; karısı imiş, anası imiş, hiç fark etmez onlar için. Amma insanlar öyle değildir. Onlar Allah'ın çizmiş olduğu şeriat çizgisinde yürüyecekler.

Bazıları: "Hoca! Benim kalbim senin gibi anlamıyor," der. Benim kalbim de, onun kalbi de doğru ve yanlışın anlaşılmasında delil olamaz. Bizleri yaratan Allah emir buyuruyor. Bizleri ana babamız yaratmadı, Allah-u Tealâ yarattı. Bazı analar hamile kalırlar haberleri bile olmaz.

Bir annenin, varlığından haberi bile olmadığı çocuğunu kim yarattı? Allah-u Tealâ. İşte sizin çocuğunuza o Allah-u Tealâ karışır, siz karışamazsınız. Ancak ona yedirmek için muhallebi vb. yaparsınız, bir de bezini yıkarsınız.

Eğer Allah-u Tealâ'nın emrine karışacak olursanız Mevlâ'ya karışmış hatta onu aşmış olursunuz. Lâkin sonra çabuk vururlar sizi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِه. . . "Ey iman edenler! Allah ve Resulünün önüne geçmeyiniz." *(Hucurat Suresi: 1)* Yani Kur'an ve sünnetin hilafına (tersine) konuşmayınız, demek. Eğer bir manada Resulullah ﷺ ile müşavere etmedikçe kendi nefsinizin tarafından bir şey yapmayınız, demektir.

Mevlâ Tealâ'nın huzuruna hareketlerimize göre çıkacağız. Eğer dünyadaki hareketlerimiz Mevlâ'nın emrine uygun ise ne alâ, eğer uygun değil ise vay halimize. Mevlâ Tealâ ile iyi geçinelim. Mevlâ Tealâ ile nasıl iyi geçinilir? "Ya Rabbi! Senin dediğin olsun," derseniz iyi geçinirsiniz, "bazen benim bazen senin dediğin olsun ya Rabbi" derseniz olmaz.

« وَلِی بَعْضِ جِوَانْ وَارْدِرْ جِهَانْدَه کِه قَلْبِی اِخْتِیَارْ هَرْ بِرْ نِشَانْدَه »

"Veli ba'zı civan vardır cihanda, Ki kalbi ihtiyar her bir nişanda."

"Velâkin dünyada öyle gençler var ki her işte (her hususta) kalbi ihtiyardır."

Dünyaya meyli hiç yoktur. Altın mağazasına girse kalbi değişmez, hanları, hamamları olanları görse kalbi kıpırdamaz. Böyle gençler ne kendilerini ifsad eder ne de başkasını ifsada uğratır. Kendilerini kötü kimselerin gözlerine hedef yapmazlar. Bir yabancının kişiye olan kötü bakışı ok gibidir.

« اَکَا سَنْ اِسْمِ ذَاتْ وِیرْ اوُلْ زَمَانْدَه چُو کُوکْلِی حَقْدَه‌دِرْ کَزْمَزْ یَابَانْدَه »

"Ana sen İsmi Zat ver ol zamanda, Çü gönlü Hak'tadır, gezmez yabanda."

"Bu vasıfta olan gence İsm-i Zat اللّٰه zikrini ders olarak ver. Çünkü gençtir amma gönlü Mevlâ'dadır. Mevlâ'dan gayri yerlerde gezmez (gönlünü gezdirmez)."

« بُو جَائِزْدِرْ آنِی آلْ کَلْ کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ »

"Bu caizdir anı al gel gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu genci tarikata almak caizdir." Risale-i Kudsiyeyi iyi anlamalı ve onunla amel etmelidir.

Beyt 77

یِنَه آدَابِ اَسْلَافِی کوُزَتْ جَانْ پَدَرْ یَا عَمِّیسِیلَه کَلْسَه یَارَانْ
اوُ دَمْ جَائِزْ اوُلوُرْ آلْ خَتْمَه جَانَانْ وَلِیسِی یوُغِیسَه اوُلْمَازْ بوُ شَایَانْ
یِنَه مُرْشِدْ بِیلوُرْ حَقَّه کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ

« یِنَه آدَابِ اَسْلَافِی کوُزَتْ جَانْ »

"Yine âdâb-ı eslâfı gözet can"

"Canım kardeşim! (Ey Şeyh) yine geçmişlerin adabını gözet, onlara uy."

ادب Cemisi: آداب gelir, سلف cemisi اسلاف gelir.

Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* da, ondan evvel gelenlerde ondan sonra gelenler de hepsi aynı âdabı takınmışlardır. Sen de onların bu âdabını gözet.

« پدر یا عمیسیله کلسه یاران »

"Peder ya ammisiyle gelse yaran"

"Ey ihvanlar! O sakalsız genç babası veya amcası ile gelse"

« او دم جائز اولور آل ختمه جانان »

"O dem caiz olur al hatme canan"

"O zaman caiz olur, onu Hatm-i Hâceye katın ey dostlar."

« ولیسی یوغیسه اولماز بو شایان »

"Velisi yok ise olmaz bu şayan"

"Velisi yoksa onu Hatm-i Hâceye almak münasip olmaz."

« ینه مرشد بیلور حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم »

"Yine mürşid bilür Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Gene de mürşid bilir."

Şeriatı böyle tam yaşarsak Mevlâ Tealâ bizleri korur, düşmanlarımız bize el uzatamaz. Eğer böyle tam yaşamazsak, bizleri düşmanların çizmesi altında çiğnettirir.

Beyt 78*

عزیز چوق شاب امرد وار عاشقانه دکل جائز قاریشمق عارفانه
ولی صالحسه لازم صادقانه قبول ایتمک اولاشه کاملانه
همان تهلیل ویروب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

Kaç derstir Tarikat taliminin hangi şartlarla, nasıl yapılması gerektiğinin beyanı hakkında beyitler okuduk. İşte bu şartlara uyulmadığından dünya halkı günah bataklığına battı. Yapılan yanlışlıkları düzeltmek, günahlardan tevbe etmek, işleri kitaba uygun etmek lâzım. Bir beyit vardır, şöyle ki:

« رَهْرَوِی راَهِی طَرِیقَتْ اِنْ بُوَدْ کُو بَا اَحْکَامِ شَرِیعَتْ مِی رَوَدْ »

"Tarikat yolunun yolcusu o kimsedir ki, Şeriat hükümleri ile yürür."

Beyitte geçen: کُ kelimesi, "Ki, o" manasındadır. Şeriatın ahkâmını bozan adamdan, tarikat adamı olmaz.

« عَزِیزْ چوُقْ شَابِ اَمْرَدْ وَارْ عَاشِقَانَه »

"Aziz! Çok şâbbı emred var aşikâne"

"Aziz (kardeşim)! Henüz sakalları çıkmamış, (Allah-u Tealâ'ya) aşık çok gençler vardır."

Aziz; Allah-u Tealâ'nın sıfatlarından biridir. **Aziz;** Ulu ve Kavi manasına gelir. Allah Aziz'dir demek, Allah ﷻ Ulu ve Kavi, her şeye galiptir, demektir. Bazen insanlara da şerefleri büyük olduğunda Aziz denilir. Bu beyitte olduğu gibi.

« دَکِلْ جَائِزْ قَارِیشْمَقْ عَارِفَانَه »

"Değil caiz karışmak arifane"

"(Bu gençlerin) ariflerin arasına (Hatm-i Hâceye) girmesi, karışması caiz değildir." Neden? Şeytan durmaz, fitne verir. Dünyada neler oluyor, neler.

İmam-ı Azam *(Rahimehullah)* fitne olacak korkusundan sakalsız talebesinin yüzüne bakmazdı. Saçları, başları açık kadınlar erkeklerin içine nasıl girer de erkekler nasıl bakar? Bir de onlara bakan erkekler: "Bizim kalbimiz temiz, onlara kötülük ile bakmıyoruz," diyerek kendilerini temize çıkartmaya çalışırlar.

Onların kalpleri İmam-ı Azam'dan daha mı temiz ki, O, sakalsız gençlere bakmazken bunlar saçları boyunları meydanda yuları da şeytanın elinde olan hanımlara bakıyorlar?

Benimle uğraşanların en büyük düşmanlığı kadınların nâmahreme çıkmamasını söylediğimden ve bu mevzuun üzerinde titizlikle durduğumdan kaynaklanıyor.

Şeriatın emrinden habersiz olan bazı anneler, namahreme çıkmadıklarından sebep kızlarına, çocukken emzirmiş oldukları sütlerini haram ettiklerini söylüyorlar. Öyle annelerin zaten temiz sütleri yok ki, onların sütleri bozuk.

Şeriatı muhafaza etmezsek, dünyada yaşamak bizim kârımıza değildir. Dünyanın ne Rusya'sında ne Amerika'sında ne de Avrupa'sında: "Şeriat kahrolsun" diye bağırılmamıştır. Fakat Müslüman ülkesi olan Türkiye'de bağırılmıştır.

Kadınlarımız namahreme çıkmaz ise, memleketimiz yıkılmaz. Bazı aileler illâ gelinlerini kayınları olan kimselere göstermek istiyorlar. Bunda bilhassa da kayınvalideler ısrar ediyor. İşte güya kayın valideler gelinin annesi yerine -kaim validesi olmuş oluyorlar. Fakat İslâmî ilimleri olmadığından şuursuzlar.

Bir baldız enişteye gözükmemelidir. Beraber bir sofrada yemek yememelidir. Yalnız olarak bir yolda yürümemelidir.

« وَلِی صَالِحسَه لَازِمْ صَادِقَانَه قَبُولْ اِیتْمَكْ اُولَاشَه كَامِلَانَه »

"Veli salihse lâzım sadikâne. Kabul etmek ulaşa kâmilâne"

"Lâkin (o sakalsız genç) salih ise onu sadıklara yakışır bir şekilde kabul etmek lâzım. Ta ki o kimse kâmillerin mertebesine ulaşabilsin."

« هَمَانْ تَهْلِیلْ وِیرُوبْ حَقَّه كِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَیْرِ اِیدَه لِمْ »

"Hemen tehlil verip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

'لَا اِلَهَ اِلَّا الله' a Kelime-i tayyibe, Kelime-i tevhid, Nefy-i İsbat denildiği gibi Tehlil de denilir. Sadıklardan ve Sadikâne olan gençlere لَا اِلَهَ اِلَّا الله zikrini çekmeleri söylenilir.

10. BAB

(دَرْ بَیَانِ آدَابِ تَعْلِیمِ النِّسَاءِ)

Hanımlara (tarikat) **taliminin âdabını beyan hakkındadır.**

Beyt 79

صَاقِینْ خَاتُونْلَرَه وِیرْمَه خِلَافَتْ كِه سَادَاتْ مَنْعِ اِیدُوبْ اِیتْمَدِی عَادَتْ
مَكَرْ سَیْرِ سُلُوكِی بُولْسَه غَایَتْ اِنَابَه وِیرْ نِسَایَه اِیتْمَه خَلْوَتْ
فَسَادْدَنْ كُلْ صَاقِینْ حَقَّه كِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَیْرِ اِیدَه لِمْ
« صَاقِینْ خَاتُونْلَرَه وِیرْمَه خِلَافَتْ »

"Sakın sen hatunlara verme hilâfet"

"Sakın kadınlara mürşitlik, halifelik verme."

Hilâfet: Hilâfetname verip mürşid tayin etmek, demektir.

Bu, "Kadınlar beceriksizdir" manasında değildir. Peki niçin hilâfet verilmez? Namahremlik meselesi vardır. Gider mahremi olmayan erkeklere ders verir.

« کِه سَادَاتْ مَنْع اِیدُوبْ اِیتْمَدِی عَادَتْ »

"Ki sâdât men edip etmedi âdet"

"Evvelki ulular hanımlara hilâfet vermeyi men ettiler, engellediler. Hilafet vermeyi âdet etmediler,"

Sâdât: İleri gelenler, ulular, demektir.

« مَکَرْ سَیْرِ سُلُوکِی بُولْسَه غَایَتْ »

"Meğer seyr-i sülûkî bulsa gayet"

"Meğer o hanım seyri süluku tamamlamış bulunsa da."

Seyr-i sülük: Tarikat vazifeleri, demektir.

« اِنَابَه وِیرْ نِسَایَه اِیتْمَه خَلْوَتْ »

"İnabe ver nisaya etme halvet"

"Hanımlara tarikat dersi ver amma onlarla halvet etme (yalnız oturma) "

İnabe: Yönelmek, dönmek demektir. Tarikat vasıtası ile kişi Allah'a döndüğünden ona da inabe denilmiştir.

« فَسَادْدَنْ کَلْ صَاقِینْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ »

"Fesattan gel sakın Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bize çok güzel tenbihlerde bulunuyor. Allah-u Tealâ bu tenbihleri tutmayı nasip etsin. Âmin!

On paralık şeylerden sebep Rabbimizin rızasını kazanmakta geri kalabiliriz. Dikkatli olalım. Allah-u Tealâ'ya çok sığınalım.

Burada Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şu malumatı yazmıştır:

(Dürrül Muhtar, Şifa-i Şerif, Buharî ve şerhi Aynî'den özetle şu ahkamı nakletmiştir):

وَ تُمْنَعُ الْمَرْأَةُ الشَّابَّةُ وَتُنْهىٰ عَنْ كَشْفِ الْوَجْهِ بَيْنَ الرِّجَالِ لِخَوْفِ الْفِتْنَةِ اَىِ الْفُجُورِ بِهاَ. الخ. وَ يُمْنَعُ مِنْ مَسِّ وَجْهِ الْمَرْأَةِ وَكَفِّهاَ وَاِنْ اَمِنَ الشَّهْوَةَ. الخ. (ملخصاً من در المختار. ١/٣٧٧)

"Genç kadın fitne ve şehvet tehlikesinden dolayı erkekler arasında yüzünü açmaktan men edilir. Kişi şehvetten emin olsa da, kadına özellikle yüz ve eline dokunmaktan men edilir.

وَالْمَسُّ اَغْلَظُ مِنَ النَّظَرِ لِاَنَّ النَّظَرَ عِنْدَ الْاَمْنِ لاَ يُمْنَعُ بِخِلاَفِ الْمَسِّ. الخ. فَلْيُطَالَعْ . وَفِى الشِّفَاءِ الْعِيَاضِ . ص. ١٠٥

Dokunmak bakmaktan daha şiddetlidir, zira şehvetten emniyyet halinde bakmak yasak değilse de dokunmak her hal-u Kârda yasaktır.

رُوِىَ عَنِ النَّضْرِ بْنِ الْحَرْثِ: مَا لَمِسَتْ يَدُهُ ﷺ يَدَ امْرَأَةٍ قَطُّ لاَ تَمْلِكُ رِقَّهاَ * (وفى البخارى ٣/١٢٣)

Nadr İbni Hars *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet edildiğine göre Resulullah ﷺ in mübarek eli nikah veya milki yeminle (cariyesi olarak) sahibi olmadığı hiç bir kadının eline dokunmamıştır.

فِى كِتَابِ الشُّرُوطِ قَالَ عُرْوَةُ: قَالَتْ عَائِشَةُ (رضى الله عنها) :فَمَنْ اَقَرَّ بِهٰذِهِ الشُّرُوطِ (اَىِ الْمَذْكُورَةِ فِى قَوْلِهِ تَعَالىٰ ﴿ اِذَا جَآءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهاَجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ ﴾ الآية.) مِنْهُنَّ قَالَ لَهاَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ قَوْلاً: « بِعْتُكِ » كَلاَماً يُكَلِّمُهاَ بِهِ وَاللّٰهِ مَا مَسَّتْ يَدُهُ يَدَ امْرَأَةٍ قَطُّ فِى الْمُبَايَعَةِ وَمَا بَايَعَهُنَّ اِلاَّ بِقَوْلِهِ. اهـ. (فانظر الى العينى ٤٢٠)

Urve *(Radıyallahu Anh)* dan rivayete göre Aişe *(Radıyallahu Anh)* şöyle buyurmuştur: "Kadınlardan, Mümtehine Suresinde zikredilen biat şartlarını kabul edenlere Resulullah ﷺ kuvvetli bir konuşma ile: **"Seninle biatlaştım** (senin biatini kabul ettim)**."** buyururdu.

Vallahi Resulullah ﷺ in mübarek eli mübayea esnasında hiçbir kadının eline değmemiştir O, onlarla ancak sözlü biatta bulunmuştur." *(Buhari, Kitabuş Şurû:1/2 (967, No:2564)*

Beyt 80

اَکَرْ ذِی مَحْرَمْ اُولْسَه اَیْلَه خَلْوَتْ دَکِلْسَه خَلْوَتْ اِیتْمَه آلْمَه تُهْمَتْ
وَیَا بِرْ مَحْرَمِیلَه اَیْلَه دَعْوَتْ اُو ذِی مَحْرَمْ اِیدَه تَعْلِیمُ وَدَعْوَتْ
غِیَابِنْدَنْ تَوَجُّه قِیلْ کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِ اِیدَه لِمْ

Bakınız büyük Şeyh Efendi Şer'i şerif üzerinde ne kadar çok duruyor. Şimdiye kadar devamlı onlardan bahs etti, daha da bahs edecek. Mürşid, erkeğe de kadına da ders verir, amma Mürşid kadına ders verirken ikisi yalnız bir arada olmaz.

« اَکَرْ ذِی مَحْرَمْ اُولْسَه اَیْلَه خَلْوَتْ »

"Eğer zî mahrem olsa eyle halvet"

"Eğer gelen hanım mürşidin mahremiyse onunla görüşebilir yanında kimse olmasa da onu odasına alabilir."

Zî: Sahip manasını ifade eden bir edattır. **Zî mahrem:** Mahremi, nikahı düşmeyen yakını demek oluyor.

« دَکِلْسَه خَلْوَتْ اِیتْمَه آلْمَه تُهْمَتْ »

"Değilse halvet itme alma töhmet"

"Ey mürşid! gelen hanım mahremin değilse onunla yalnız görüşme, töhmet alma."

Halvet: Kadınla bir arada yalnız kalmak, **Töhmet:** İttiham, ayıplanmak, demektir.

Milletin senden şüphelenmesine sebep olma. Senin mahremin değil onu nasıl yanına alırsın? Hocalara okunmaya nasıl olurda kadınlar yalnız kalabilir?

Bazı hoca: "Geç odaya yalnız, okuyayım" der. Kadında geçer, niye? niyeti temiz de ondan. Ama karşı tarafın niyeti bozuksa ne yaparsınız. Allah korusun, kimilerinde Allah korkusu kalmadı. Arkadaşsız bir yere gitmeyiniz.

Geçenlerde bir sohbetde Sure-i Hadid'in dördüncü ayet-i celilesini okumuştuk, şöyleki: ...وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ... **"O** (Allah) **sizinle beraberdir, nerede olursanız olun"**

Bu ayet-i celileyi bilmenin faidesi haramlardan sakınmaktır. Allah bizimle beraberken sen nasıl kötülük işlersin. Yine de büyük konuşmak olmaz. Efendi babamın sağlığında bizim hanım Ramazan-ı şerifte bir hatim yapmayı istedi, sen oku ben dinleyeyim dedi.

Günde iki cüz okuyorduk. İhvanlardan bizim komşu yaşlı bir hanım bizim mukabele okuduğumuzu duymuş o da dinlemek istedi ve geldi. Ben kıbleye karşı oturuyor, okuyordum. Onlarda benden epey uzakta duruyorlardı. Bir gün Efendi babamı ziyarete gittim, nereden duymuşsa duymuş: "Ne yapıyorsunuz?" diye sordu.

Ben de: "Biz hanımla mukabele okuyoruz" dedim. Başka kimse var mı? dedi. Yaşlı bir hanım var, dedim. O zaman efendi babam: "Dur ben sana bir hikâye anlatayım," dedi ve anlatmaya başladı:

İhtiyar bir hafız efendi vardı. Hanımlara mukabele okurdu. Yaşlı bir nene bir gün mukabeleye geç kalmış, onun geldiğinde cüz bitmişti. Üzülmüş, herkes kalkıp çıktıktan sonra ihtiyar nene: "Vah, vah geç kaldım," diyerek hafız efendiden cüzü tekrar okumasını istemiş.

Hoca efendi onu kıramamış, okumuş, o da dinlemiş. Hocaya da çok yakın oturuyormuş, "Sana çok zahmet ettim" diyerek hafız efendinin dizlerini sıvazlamış. İşte o zaman olanlar olmuş. Fındık faresi kıssasında olduğu gibi.

"Efendi baba! Bir cüzümüz kaldı, onu bitirmemize müsaade eder misiniz?" dedim. O da bana: "Ben sana bir hikâye anlattım," dedi. Ondan sonra mukabeleyi bıraktık.

Efendi babamın anlattığı ne kadar doğru, ne kadar doğru! Şeriat bir şeye yanlıştır, hükmünü verdi mi senin niyetin yanlış olmasa da o yanlıştır, onu bırak.

Şeriat'ı muhafaza edelim. Hiç kimse kendine güvenmesin, baldız enişte sine görünmeyecek, kayınbiradere çıkılmayacak. İşi sağlam tutalım, ne kadar zor ise de tutalım. Hoca efendi! bize sen sarık tak diyorsun amma onu taşıması, sarması zor oluyor, diyenler var.

Rahmetli babam derdi ki: Oruç tuttuğun vakitte zahmet çekmezsen ne kıymeti var? Soruyorum size: Sarık sarmak mı, çarşaf giymek mi zor, Bosna-Hersek gibi olmak mı?

Şeriat bizim canımız, ruhumuzdur. Onu ancak Rabbimiz getirir, onun için ona dua edelim, yalvaralım.

Bakınız! Büyük Şeyh efendi Mürşid'in dahi bir hanım ile halvetine müsaade etmiyor. İllâ kötü bir şey olması mı şart. Şeriat bir hanım ile halveti yani yalnız bir arada kalmayı yasak etti, sen de buna uy işte.

« وَيَا بِرْ مَحْرَمِيلَه أَيْلَه دَعْوَتْ »

"Veya bir mahremiyle eyle davet"

"Veya mahremi olan bir şahıs ile beraber o hanımı çağır."

Tarikat dersi almak için gelen bir hanımın yanında arkadaşı yok ise ona: Yanınıza mahreminiz olan bir kimseyi de alınız, öyle geliniz de. Eğer iki hanım birden gelirse idare eder.

« اوُ ذِی مَحْرَمْ اِیدَه تَعْلِیمُ ودَعْوَتْ »

"O zî mahrem ide talim-ü davet"

"Tarikat dersini o hanımın mahremi olan şahsa öğret o da ona öğretsin."

Bir hanım yalnız başına bir taksiye binip bir yere gidemez. Bu emir dinlenilmediğinden ne fesatlıklar oluyor. Onlar takside yalnız iken neler neler konuşabilirler. Mürşid'e bir hanım ile yalnız oturmak nasıl yasak ise bir hocaya da yasaktır. Cahil bir adama ise daha da yasaktır.

Burası imtihan dünyasıdır. Ahirette imtihan yok. Dünyada ne kadar nefsin arzularını yerine getirirsen getir sonunda ölüm var mı, yok mu? Var. Orada insan yaptıklarına illâ pişman olur. Bir daha da geri gelmek yok.

« غِیابِنْدَنْ تَوَجُّه قِیلْ کِیدَه لِمْ جَمَالِ بِاَ کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ »

"Gıyabından teveccüh kıl gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Huzurda hazır olmadığı halde o hanıma teveccüh kıl gidelim."

Gıyab: Göz önünde olmamak demektir. **Gıyaben:** Kişi orada hazır olmaksızın, uzaktan uzağa manasına gelir.

Beyt 81

وَيَا نَا مَحْرَمِى سَنْ اَيْلَه تَعْلِيمْ وَرَآءِ پَرْدَه دَه دُورْسُونْ اُو تَسْلِيمْ

اُوتُورْسُونْ مَسْتُورَه اُولَه تَعْلِيمْ لِسَانِنْدَنْ اِيشْتْسُونْ اَيْلَه تَفْهِيمْ

بُو آدَابِى كُوزَتْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

كَمَا قَالَ الْاِمَامُ الرَّبَّانِى مُجَدِّدُ الْاَلْفِ الثَّانِى اَحْمَدُ الْفَارُوقِى السِّرْهَنْدِى فِى مَكْتُوبَاتِهِ الْقُدْسِيَّةِ: (سَئَلْتُمُونِى اَنَّ جَمَاعَةً مِنَ النِّسَاءِ يَطْلُبْنَ الْمَشْغُولِيَّةَ ، اَلْجَوَابُ: اِنْ كُنَّ مَحَارِمَ فَمَا الْمَانِعُ وَاِلَّا يَقْعُدْنَ وَرَآءَ السِّتَارَةِ وَيَأْخُذْنَ الطَّرِيقَةَ)

Öğretmenin de öğrenmenin de bir usulü vardır. Bu usulleri gözetmemiz lâzımdır. Tarikat dersi öğretmenin üç yolu vardır:

1 - Tarikat dersi alacak hanım, şeyhin mahremi ise şeyh onu yalnız olarak yanına alıp ona ders verebilir,

2 - Eğer ders alacak hanım, şeyhin namahremi ise mürşidin onu bir mahremiyle çağırması lâzımdır.

3 - Bir üçüncü yolu ise: Bugünkü okuduğumuz beyitte açıklanmıştır, şöyleki:

« وَيَا نَا مَحْرَمِى سَنْ اَيْلَه تَعْلِيمْ وَرَآءِ پَرْدَه دَه دُورْسُونْ اُو تَسْلِيمْ »

"Veya nâmahremi sen eyle ta'lîm, Verâ-i perde de dursun o teslim"

"Veya nâmahrem olan hanımın ders almağa beraber gelebileceği bir mahremi yoksa, öyle bir imkânı bulunmuyorsa bu durumda o hanım perde arkasında teslim bir şekilde oturur ve Şeyh efendi de ona tarikat dersini öğretir."

Ta'lîm: Öğretmek yani ders vermek, **Verâ-i perde:** Perde arkasında, demektir.

« اُوتُورْسُونْ مَسْتُورَه اُولَه تَعْلِيمْ لِسَانِنْدَنْ اِيشْتْسُونْ اَيْلَه تَفْهِيمْ »

"Otursun mesture ola ta'lîm, Lisanından işitsin eyle tefhim."

"Ey Şeyh efendi! Tarikat dersini öğretinceye kadar o hanım perdenin arkasında mesture bir şekilde otursun. Dersi sen ona anlat. Böylece senin lisanından işitsin,"

Mesture: Kapalı, Örtülü, **Tefhim:** Anlatmak, demektir.

« بو آدابی کوزت حقّه کیدهلم جمالِ با کمالَه سیر ایدهلم »

"Bu âdabı gözet Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Bu anlatılanlar Tarikat taliminin adabıdır, düsturudur. Bunları gözet, bunlara riayet et.

Eğer bizler bu edepleri gözetse idik, cihangir olurduk. Çare yok bu edepleri yapmaya dönelim. Şu cami halkı dahi bu edeplere riayet etsek cihangir oluruz inşallah.

Mevlâ'nın Şeriatını tatbikte ona bir noksanlık getirmekten tirtir titrememiz lâzım. Bir entarinin kolunu dikmesek olmaz değil mi? İşte Şeriatta böyledir, tamamlık bütünlük ister. "Hoca efendi! Başkaları bu kadarını da yapmıyor ben yine bir şeyler yapıyorum," demek olmaz.

Tekrar edelim: Bir Şeyh, "ben Şeyhim bana kimse su-i zan edemez," deyip de yabancı bir hanıma ders verirken yalnız oturmamalıdır.

Peygamber Efendimiz hanımlarından biri ile beraberken sahabeden iki kişi yanlarından geçti. Efendimiz ﷺ, yanlış anlaşılma ihtimalini düşünerek, onlara:

"Yanımdaki, hanımım Safiyye'dir," buyurdu.

Ey cemaat! Şeriat ne incedir, nefis de ne zalimdir. Şeyh efendi buyururdu: Nefis fırsat bulsa anasına dahi kötülük eder. Kızını aile edinen nice babalar var. Bu nefis ne kudurmuş şeydir.

Ya Rabbi! Nefsimizi sen hayırla yola al. Âmin!

"İmam-ı Rabbani Müceddidi elf-i sani Ahmed'ül-Farûkî-s Serhendî'nin Mektûbat adlı eserinin bir yerinde şöyle yazar:

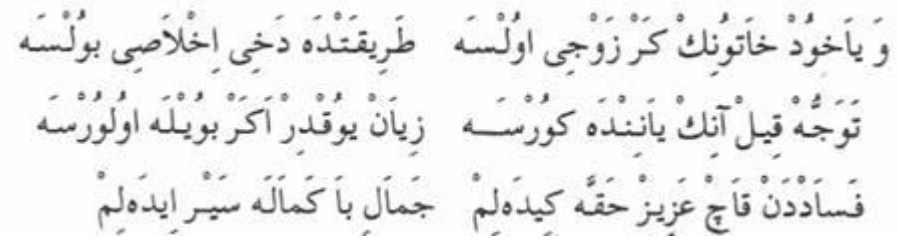
سألتمونى ان جماعة من النساء يطلبن المشغولية

الجواب: ان كن محارم فما المانع والا يقعدن ورآء الستارة ويأخذن الطريقة

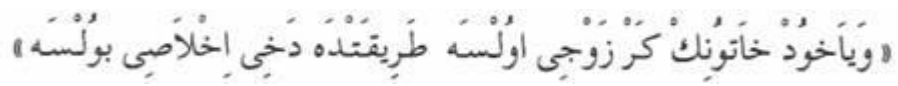
Bana soruyorsunuz ki, hanımlardan bir cemaat Tarikat dersi almak istiyor ne yapalım?

El-Cevap: O hanımlar Tarikat dersini alacakları Şeyhin mahremi iseler mesele yok. Eğer namahremi iseler o zaman onlar perde arkasında otururlar. Şeyh efendiden Tarikat dersini öyle alırlar."

Beyt 82

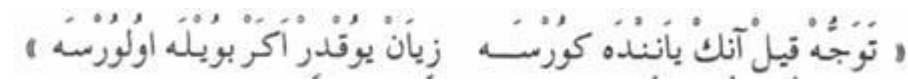
Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu),* Tarikat dersi alacak bir hanımın Şeyh efendinin huzuruna nasıl ve kiminle geleceği mevzuu üzerinde duruyor ve buyuruyor ki:

"Veyahut hatunun ger zevci olsa, Tarikatta dahi ihlâsı bulsa."

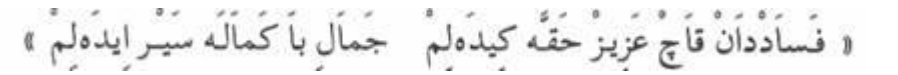
"Tarikat dersi almaya gelen hanımın yanında zevci olsa, o, tarikatta ihlâsı bulmuş olsa."

Ger: Şayet, eğer manasındadır.

"Teveccüh kıl anın yanında görse, Ziyan yoktur eğer böyle olursa."

"Bu hanıma kocasının yanında teveccüh edilir. Bunda ziyan yoktur, caizdir."

"Fesattan kaç aziz Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Bakınız! Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bizlere: Fesattan kaç! Diye emir buyuruyor. Şeriat ne derse o yapılmalıdır. Bu beyitlerdeki emirler sadece Şeyh'e değildir, hastaları okuyan hocalara da, doktorlara da bütün erkekleredir.

Nâ mahrem hanım ile yalnız bir arada kalınmaz. İllâ iki veya üç kişi daha olacak yanlarında. Şeriat böyle emr ediyor. İnsan eğer Şeriata dikkat etmezse o zaman orman adamı olur. Ama, bu millet hanımlarla halvet eder, durur. Kendimize güvenmemeliyiz, Allah'a güvenelim. Allah'a güvenmekte O'nun gösterdiği hududu aşmamakla olur.

Beyt 83

زَوْجِی یوُقْ هَمْ کَنْدِی ایستَرْ دیکْلَه سِنْ آکاَ سَنْ شوُیْلَه جه تَعْلِیمْ اِیدَرْسِینْ
وَرآءِ پَرْدَه دَه اوُ مَسْتوُرَه طوُرْسوُنْ سَنْ اَنْدَنْ فَاتِحَه وَاِخْلاَصْ اوُقوُرْسوُنْ
جِهاَنْ فِتْنَه قَاچوُبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ

Bir iş yapılacaksa Şeriatı bozmadan yapmak lâzım. İşte ey Mürşid! Tarikat öğreteceksen, Şeriatı bozmadan öğret. Tarikat dersi almaya hanım da erkek de gelir. Fakat her ikisine de ders talimi ayrı usuller ile olur. Amma bugünkü düzende her ikisi de bir tutuluyor.

Bir hanım Tarikat dersi almak veya değiştirmek istediğinde tek başına gelmemeli, İllâ yanında mahremi olmalıdır.

زَوْجِی یوُقْ هَمْ کَنْدِی ایستَرْ دیکْلَه سِنْ آکاَ سَنْ شوُیْلَه جه تَعْلِیمْ اِیدَرْسِینْ

"Zevci yok hem kendi ister dinlesin, Ana sen şöylece talim idersin"

'Bir hanım Tarikat dersi almak için gelse fakat yanında zevci olmasa bir daha da gelme imkânı olmasa Ey Mürşid! Ona, bu Tarikatı şöyle öğretirsin":

« وَرآءِ پَرْدَه دَه اوُ مَسْتوُرَه طوُرْسوُنْ سَنْ اَنْدَنْ فَاتِحَه وَاِخْلاَصْ اوُقوُرْسوُنْ »

"Vera-i perdede o mesture dursun, Sen andan Fatiha ve İhlâs okursun"

"O hanım perdenin arkasında örtülü olarak dursun. Sen Fatiha ve İhlâs-ı şerifi okursun."

« جِهاَنْ فِتْنَه قَاچوُبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ »

"Cihan fitne, kaçıp Hakk'a gidelim, Cemali bakemale seyr idelim."

"Ben iyi kalpliyimdir. Benden kimseye bir kötülük gelmez" deyip, bir Mürşid, hanım müridiyle halvet edemez, illâ Şeriatı gözetmeleri lâzımdır.

Beyt 84

نِسَایَه خَتْمِ سَادَاتْ یوُقْ دَخِی بِیلْ چوُنْ اَسْلاَفْ اِیتْمَدِی سَنْ اِیتْمَه تَحْوِیلْ
وَلٰکِنْ خَتْمِ رَبَّانِی بِی تَکْمِیلْ اوُقوُسوُنْ هَرْ بِرِی أَوْنْدَه بِی قِیلْ
فِتْنَه طوُلْمِشْ جِهاَنَه حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ

Şeriat illâ lâzımdır. Şeriat olmadan Tarikat olmaz.

« نِسَایَه خَتْمِ سَادَاتْ یوُقْ دَخِی بِیلْ »

"Nisa'ya Hatm-i Sâdât yok dahi bil"

"Hanımlara Hatm-i Hâce yoktur bunu bil."

Hatm-i Sâdât: Büyüklerin hatmi yani toplanıp Hatm-i Hâce okumaları yasaktır. Erkekler toplanıp Hatm-i Hâce yaparlar, bu hanımlara yoktur." Neden?

« چوُنْ اَسْلاَفْ اِیتْمَدِی سَنْ اِیتْمَه تَحْوِیلْ »

"Çün Eslâf itmedi sen itme tahvil"

"Çünkü geçmiş büyükler kadınlarla Hatm-i Hâce yapmadılar sen de değiştirme" اسلاف, سلف kelimesinin cemiidir, geçmiş büyükler demektir.

Tahvil: Çevirmek, yani tarikatı değiştirmek.

Geçmiş büyüklerden, Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* gibi, İmam-ı Rabbani Hazretleri gibi büyükler hanımlara Hatm-i Hâce yaptırmamışlardır. Sen bunu değiştirme.

« وَلَکِنْ خَتْمِ رَبَّانِی بِی تَکْمِیلْ »

"Velâkin Hatm-i Rabbaniyi tekmil"

"Lâkin İmam-ı Rabbani Hazretlerinin hatmini eksiksiz tamamiyle,"

Hatm-i Rabbânî: İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Hatm-i Hâcesi.

İmam-ı Rabbani (Kuddise Sirruh)un hatmi:

100 kere: « صَلَّى اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ »

500 kere: « لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ اِلاَّ بِاللّٰهِ » her yüz başında: « اَلْعَلِيِّ الْعَظِيمِ » eklenecek.

100 kere: « صَلَّى اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ »

Tekmil: Tamamlamak, kemâle erdirmek, demektir,

« اوقوسونْ هرْ بِرِی أَوِنْدَه بِی قِیلْ »

"Okusun her biri evinde bî kıl"

"Konuşmaksızın, sessiz bir şekilde her biri evinde okusun."

Kıl: Söz, demektir. **Bî kîl:** Konuşmaksızın manasına gelir.

« فِتنَه طولمِشْ جِهانَه حقّه كِیدَه لِمْ جَمالِ با كَمالَه سَیر ایدَه لِمْ »

"Fitne dolmuş cihana Hakk'a gidelim, Cemali bakemale seyr idelim."

Hanımların bir araya toplanıp Hatm-i Hâce okumalarında fitne vardır. Fakat her tarafta bu yapılır olmuş.

Beyt 85

عَزِیزْ خَتْمِ شَرِیفِ خَوَاجَكَانْ هَمْ صاقِینْ نِسْوانْلَه اِیتْمَه اِیچْمَه كَلْ سَمْ
مَكَرْ ذِی مَحْرَمِكْلَه اوْلْسَه مَرْهَمْ اوْلُورْ نا مَحْرَمْ اوْلْسَه اوْلْمازْ اَلْزَمْ
بوُدُرْ آدابْ عَزِیزْ حقّه كِیدَه لِمْ جَمالِ با كَمالَه سَیر اِیدَه لِمْ
« عَزِیزْ خَتْمِ شَرِیفِ خَوَاجَكَانْ هَمْ صاقِینْ نِسْوانْلَه اِیتْمَه اِیچْمَه كَلْ سَمْ »

"Aziz hatmi şerif hacekân hem, Sakın nisvanla itme içme gel sem."

"Aziz evlâdım! Tarikat büyüklerinin hatmi şeriflerini sakın kadınlarla yapma, zehir içme."

Hatm: Kur'an-ı Kerim'in tamamını okuyup bitirmek, demektir. Ayrıca, bir arada, muayyen sureleri, duaları okuyup bitirmeye de denir. **Hace:** Farsça, hoca, âlim, bilgin demektir. Cemisi **Hâcegân** dır.

Hatm-i Hâcegân: Nakşî tarikatı mensüblarının, fikri ve nazarı, masivadan beri etmeye çalışarak, topluca muayyen dua ve zikirleri sonuna kadar okumalarıdır.

Nisvan: Kadınlar, **Sem:** Zehir, âğu, demektir, yani erkeklerin kadınlarla toplaşıp Hatm-i Hâce okumaları zehir içmek gibidir.

Tarikat büyüklerinin hatmi şerifleri bir takım teşbih ve zikirlerden ibarettir ki, hatmi şerif okunurken elde taşlar bulunur. Taşlar sayıyı muhafaza etmek için kullanılır.

« مکَرْ ذِی مَحْرَمِکْلَه اولْسَه مَرْهَمْ اولُورْ نَا مَحْرَمْ اولْسَه اولْمَازْ اَلْزَمْ »

"Meğer ki zî mahreminle olsa merhem, Olur, nâmahrem olsa, olmaz elzem"

"(Ey Şeyh!) Eğer beraberindeki hanım mahreminse Hatm-i Hâce yapmaya merhem (çare) olur. Nâmahrem ise olmaz."

« بوُدُرْ آدَابْ عَزِیزْ حَقَّه کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر ایدَه‌لِمْ »

"Budur adap aziz Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyridelim."

Beyt 86

نِسَا اَحْوَالِنِی اِیتْمَکْدَه بَیَانْ نِسَادَنْ بِرْ وَکِیلَه اَیْلَه اِحْسَانْ
وَکِیلَه وَاسِطَه‌سِیلَه اوُ نِسْوَانْ ظُهُورَاتِی سَکَا ایدَه‌لَرْ اِعْلَانْ
بوُ آدَابِی حَسَنْ بِیلْ کَلْ کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر ایدَه‌لِمْ

« نِسَا اَحْوَالِنِی اِیتْمَکْدَه بَیَانْ »

"Nisa ahvalini itmekte beyan"

"Hanımlara ait halleri açıklamak hususunda"

نساء Kadınlar demek olup امرأة kelimesinin cem'idir.

« نِسَادَنْ بِرْ وَکِیلَه اَیْلَه اِحْسَانْ »

"Nisadan bir vekile eyle ihsan."

"Hanımlardan bir vekil seç"

« وَکِیلَه وَاسِطَه‌سِیلَه اوُ نِسْوَانْ ظُهُورَاتِی سَکَا ایدَه‌لَرْ اِعْلَانْ »

"Vekile vasıtasıyla o nisvan, Zuhuratı sana ideler ilan."

"Seçilen vekil hanım vasıtasıyla o hanımlar, kendilerine vaki olan zuhuratı sana (ey şeyh) açıklasınlar, beyan etsinler."

Zuhurat: Rüyalar ve tarikat halleri, demektir.

« بو آدابی حسن بیل کل کیدەلم جمالِ با کمالە سیر ایدەلم »

"Bu âdabı hasen bil gel gidelim. Cemali ba kemale seyridelim"

Bu Risale-i Kudsiye çok acayip bir kitap. İki kitap vardır ki onlara itiraz edilmez, bunlardan biri Risale-i Kudsiye, diğeri ise Mesnevi'dir. Mevlâ'nın bizden evvel gelen dostları bize ne güzel kitaplar hazırladılar, elhamdülillah.

Es-Seyyid İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bu beyitlerinde mürşitlere ders öğretiyor. Çünkü o mürşidlerin başı idi. Bir gün kendisi Ravza-ı Mutahhara'da oturuyordu kendisine: "Seni ehl-i zikre reis seçtik," dediler. O da: "Ben buna lâyık değilim," dediğinde: "Seni ona lâyık etmeye kadir olan Mevlâ'dır," denildi.

Beyt 87

مکر بر ایکیسی برلکده آسان همان بردن کلورسه اولە شایان
ایدەلر مشکلاتك تا جملە بیان ضرورت وار بو مقدار جائز ای جان
نسادن قیل حذر حقە کیدەلم جمالِ با کمالە سیر ایدەلم

Kadın ile erkek arasındaki durumlar mühimdir. Sağlam yaşamak için, şeriattan çıkmamak için Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bize ince kaideler söylüyor.

Bu nefis cahildir çünkü ilerisini göremez. Kadın erkeği, erkek de kadını birşey zanneder. Güzellikler asıl ahirette vardır. Dünyanın güzelliği Husn-i suri, sureta güzelliktir. Şerler, noksanlıklar, zevaller, çirkinliklerle karışıktır. On paralık şey için insan buna alışır.

Bir kimse oruca niyetlenince Nefs-i emmare: "Ben nasıl dayanacağım, bugün ölmezsem bir daha ölmem" gibi laflar eder, hepsi yalan. Allah-u Tealâ kuluna çekemeyeceğini emreder mi? Etmez. Nefsin istediği ne, kazanlar dolusu yemekler yendi. Ne oldu? Oruç tutan kimsenin akşam olunca Önüne çeşitli yemekler konuyor. Hangisinden canı çekerse ondan yiyor.

Dünyaya sabretmek oruca benzer. Dünyaya sabretme orucunun iftarı da ahirettir. Dünya isteklerine sabretmek insana zor gelir. Nefsin şeytanlıklarından Mevlâ bizi muhafaza etsin.

« مکر بر ایکیسی برلکده آسان همان بردن کلورسه اولە شایان »

"Meğer bir ikisi birlikte asan, Hemen birden gelirse ola şayan"

"Eğer hanımlar iki kişi beraber olarak mürşidin huzuruna gelirlerse bu lâyıktır, olur."

Asan: Kolay, **Şayan:** Lâyık demektir.

Mesela bir hanım uzaktan geldi yanında da kimsesi yok, mürşid bu hanımı böyle idare edelim dese olmaz. O öyle idare eder amma nefis idare etmez. Şeriatta sağlam olunacak. Hiç olmazsa hanımlar iki kişi beraber olacak.

«ایدەلر مُشْکِلاتِكْ تا جُمْلَه بَیانْ ضَرورَتْ وارْ بو مِقْدارْ جائِزْ ای جانْ»

"İdeler müşkilatın ta cümle beyan, Zaruret var bu miktar caiz ey can"

"Birlikte gelen iki hanım müşkillerini şeyh efendiye açıklasınlar." Zira: "Ey canım kardeşim! Zaruret olduğundan bu miktar caizdir."

Müşkilât: Müşkiller, demektir.

Zaruret olduğundan mürşidin huzuruna iki hanım beraber girebilir, bu caizdir. Fakat caiz demek terki evla demektir, bunu bilelim.

«نِسادَنْ قِیلْ حَذَرْ حَقَّه کِیدەلِمْ جَمالِ با کَمالَه سَیْر ایدەلِمْ»

"Nisadan kıl hazer Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyridelim."

"Nisadan kaç, sakın, Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

Hazer: Korkmak, demektir.

Ey Şeyh! Hanımlardan kork, ey hanımlar! Siz de erkekten korkun. Korku iki taraflı olmalı. Çünkü Mevlâ Tealâ görüyor amma nefis kör gibi hiç görmez.

Bu beyitte ne buyuruldu: Kadına yaklaşmaktan kork, kadın kötüdür ondan kaç buyrulmadı. Kadın kötü olsaydı Sure-i Ahzab'da şöyle buyrulmazdı:

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

"Gerçekten Allah'ın emrine boyun eğen bütün erkekler ve kadınlar, (gereği üzere Allah'ı ve Peygamberini tasdik eden) **mümin erkekler ve mümine kadınlar, ibadete devam eden erkek ve kadınlar,** (iş ve sözlerinde) **sadık erkekler ve sadıka kadınlar, sabreden erkekler ve sabreden kadınlar, mütevazi erkekler ve mütevazi kadınlar, sadaka veren erkekler ve sadaka veren kadınlar, oruç tutan erkekler ve oruç tutan kadınlar, ırzlarını koruyan erkekler ve kadınlar, Allah'ı çok zikreden erkekler ve**

kadınlar (var ya)**, Allah bunlara bir mağfiret ve büyük bir mükâfat hazırlamıştır"** *(Ayet:35)*

Demek böyle hanımlar da var. Hatta 100 erkeğe bedel olan hanımlar var.

Bu ayetler ne güzel ayetlerdir. Bizlere müjde veriyor, ne mutlu bize.

Beyt 88

عَزِيزْ كَرْ اِخْتِيَارْ دَه اوُلْسَه نِسوَانْ دَخِي يَانِنْدَه مَحْرَمْ اوُلْسَه اَىْ جَانْ
يِنَه مَسْتُورَه كَلْسُونْ جُمْلَه اَزْمَانْ كِه تَا بوُلْسُونْ كَمَالِى اوُلْسُونْ حَيْرَانْ
يِنَه چوُقْ اِيتْمَه اِخْتِلَاطْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

Şeriatı muhafaza edersek Şeriatta bizi muhafaza eder; dünyada da ahîrette de. Sade dünyada veya sadece ahirette değil, her yerde, her zaman Şeriat bizim kalemizdir. Sure-i Hicr'de şöyle buyurulur:

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

"Hiç şüphe yok ki Kur'an'ı biz indirdik ve muhakkak ki onu (tahrif ile tebdilden; değişikliğe uğramaktan) **biz koruyacağız."** *(Ayet:9)*

Efendi babam bu ayet-i celileyi okur ve buyururlardı ki: Kur'an-ı Kerim mahfuz bir kaledir, içine gir emin olursun.

Kur'an kalesinin içine girebilmek onu okumak ve onunla amel etmekle mümkün olur. Lafla ben böyleyim, ben şöyleyim demekle olmaz.

Kur'an-ı Kerim'i muhafaza etme işini de Hazreti Allah ele almıştır, bunu kimseye bırakmamıştır. Yoksa Kur'an-ı Kerim nazil olalı beri bütün dünya halkı onun üstüne çullanmaktadır, muhafaza olamazdı. Ahmak insan, kendi canının düşmanıdır, kendi kendini öldürür. İnsan, aksi bir şeydir hiç rahat durmaz.

« عَزِيزْ كَرْ اِخْتِيَارْ دَه اوُلْسَه نِسوَانْ دَخِي يَانِنْدَه مَحْرَمْ اوُلْسَه اَىْ جَانْ »

"Aziz ger ihtiyar da olsa nisvan, Dahi yanında mahrem olsa ey can"

"Ey aziz kişi o hanımlar ihtiyar da olsa, yanında mahremi (oğlu, kardeşi, efendisi) de olsa"

« يِنَه مَسْتُورَه كَلْسُونْ جُمْلَه اَزْمَانْ »

"Yine mesture gelsin cümle ezman"

'Yine de her zaman örtülü gelsin"

Ezman: Zamanlar, demektir.

Hanımlar ihtiyarda olsalar mürşidin huzuruna örtülü gelmelidir. Bakınız! Şeriat ne kadar ince. Şeriatsızlık savaştan tehlikeli, ceryanla oynamaktan beterdir. Sonuçta savaş esnasında şehit olunur, bunda ise kötü yola düşmek vardır.

Kadın açılacak bir mahluk değildir. Bütün fitneler kadınların kendilerini açmaları sebebiyle çıkıyor. On paralık dünya zevki için o büyük ahireti kaybeder insan.

« کِه تا بولسونْ کَمالِی اولسونْ حَیْرانْ »

"Ki ta bulsun kemali olsun hayran"

"(Mürşidin huzuruna örtülü ve mahremi ile gelsin), taki o hanım kemali bulsun hayran olsun."

O zaman Mevlâ Tealâ perdeleri o hanıma açar onu cemaline hayran eder, dünya sarhoşu olmaktan kurtarıp Mevlâ sarhoşu eder.

İşte Şeriatı muhafaza ederseniz, hayran olursunuz, muhafaza etmezseniz mahrum olursunuz.

« ینه چوقْ ایتمه اِختِلاطْ کیدَه لِمْ جَمالِ با کَمالَه سَیْر ایدَه لِمْ »

"Yine çok itme ihtilad gidelim. Cemali ba kemale seyridelim"

"Yine de hanımlarla çok beraber olma onlara karışma."

İhtilat: Karışmak, karışık görüşmek demektir.

Dünyada güya kadın erkek eşitliği yapıyorlar. Halbuki erkeğin kanunları başka kadının kanunları başkadır. Herkes kendi kanununa sahip çıkmalıdır.

Beyt 89

مُریدانْلَه دَه ایتمَه اِختِلاطْ چوقْ طَعامْ ایتمَه بَرابَرْ اولْمَه هَمْ طوقْ
کِیدَرْ هَیْبَتْ اولورْ نِسبَتْ دَخِی یوقْ صَحِیحْ بِیلکِمْ بو واقِعْ هَمْ دَخِی چوقْ
حَذَرْ قِیلْ مُبْتَدِیدَنْ کَلْ کِیدَه لِمْ جَمالِ با کَمالَه سَیْر ایدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bu beyitte de mürşid olan zata tavsiyede bulunuyor. Şöyleki:

« مُرِيدَانْلَه دَه اِيتْمَه اِخْتِلَاطْ چوقْ »

"Müridanla etme ihtilad çok"

"Erkek müridler ile de çok ihtilad etme (onların arasına çok karışma)."

« طَعَامْ اِيتْمَه بَرَابَرْ اُولْمَه هَمْ طُوقْ »

"Taam itme beraber, olma hem tok"

"Hem de onlarla sık sık yemekte beraber olup tok olma." Büyük Şeyh Efendi, mürşide müridlerine karşı ciddiyetini muhafaza edebilmesi için bu tavsiyelerde bulunuyor.

« كِيدَرْ هَيْبَتْ اُولُورْ نِسْبَتْ دَخِي يوقْ »

"Gider heybet, olur, nisbet dahi yok"

"(Müridlere karşı) heybet (in) gider nisbet (te) yok olur."

Nisbet: Huzur, yani mürşid ile müridler bir arada devamlı bulunurlarsa feyizleri kaçar, huzur kalmaz, laubalilik olur, iki tarafa da zarar.

Heybet: Mürşidin müridlerine karşı olan vakarlı halidir.

Ey Mürşit! Senin müridlerine karşı bir heybetin vakarın saygınlığın vardır, O heybetin sebebi ile müridlerde nisbet hasıl olur.

Müridlerin ile devamlı bir arada bulunur isen heybetin gider, laubalilik olur bu durumda müridlerinin nisbetleri de gider. Nisbet gidince rabıta da gider. Mevlâ ile beraber olma hallerini kaybederler. Bu tutum iki tarafa da zararlıdır.

« صَحِيحْ بِيلْكِمْ بُو وَاقِعْ هَمْ دَخِي چوقْ »

"Sahih bilkim bu vak'ı hem dahi çok"

"Şüphe etmeden bilki, bu meydana gelen bir şeydir, çok defa olmuştur,"

Sahih: Doğru, şüphesiz, hâlis, **Vaki':** Meydana gelen, demektir.

« حَذَرْ قِيلْ مُبْتَدِيدَنْ كَلْ كِيدَهِلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَهِلِمْ »

"Hazer kıl mübtediden gel gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Tarikata yeni başlayan ile sık sık beraber olmaktan sakın gel gidelim, cemali ba kemale seyredelim."

Mübtedi: Acemi, yeni başlayan, demektir.

Yine de Mürşid ile Mürid arasındaki münasebetleri Mevlâ Tealâ kayıracak. O kayırmazsa kimse bir şeyin sahibi olamaz ve hiçbir şey beceremez,

Trakya tarafındaki tarlalarda çok güzel buğday yetişiyordu. Aldığımız habere göre şu son zamanlarda bir böcek türemiş. Buğdayın içine girip sütünü emiyormuş, bir daha da **o** buğdaydan un olmuyormuş.

Bu haberi size neden duyurdum? Allah-u Tealâ dilerse her şey olur. O dilemez, yardım da etmezse hiç bir şey olmaz, ne ekin yetişir, ne de insan maneviyatta mesafeler kateder.

Şöyle bir beyit vardır:

« مَنْ لَمْ يُعِنْهُ مُهَيْمِنٌ وَخَوَاصُّهُ اَلْاَمْرُ فِي خَطَرٍ وَلَوْ هُوَ مِنْ مَلَكٍ »

"Her kime Müheymin (gözetip koruyan Allah-u Tealâ) **ve onun has kulları yardım etmezse o kimse melek dahi olsa onun işi tehlikededir."**

İşte bunun için Allah-u Tealâ'ya yalvararak ona sığınalım. Bizim elimizde bir şey yok, şimdiye kadar ne gibi muvaffakiyetler olduysa hepsi Allah-u Tealâ'dandır. Bundan sonra da yine ümidimiz onadır.

Beyt 90

نِسَانَكْ بِرِينَه اوْلْسَه وَصَايَه كِه خَتْمِ خوَاجَه اوْقُودَه نِسَايَه
دَكِلْ جَائِزْ طَرِيقِي قِيلْ وِقَايَه بوُ اِحْدَاثْ لَايِقْ اوْلْمَازْ پَارِسَايَه
بوُدُرْ آدَابِ سَادَاتْ كَلْ كِيدَهِلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَهِلِمْ
« نِسَانَكْ بِرِينَه اوْلْسَه وَصَايَه كِه خَتْمِ خوَاجَه اوْقُودَه نِسَايَه »

"Nisanın birine olsa vesaye, Ki Hatm-i Hâce oku da nisaya."

"Hanımlardan birine, hanımlara Hatm-i Hâce okutması vasiyet edilse"

Vesaye: Vasiyet, tenbih, demektir,

Sen kadınlara Hatm-i Hâce okut, denilse,

« دَكِلْ جائِزْ طَرِيقِى قِيلْ وِقَايَه »

"Değil caiz, tariki kıl vikaye"

"(Bu) caiz değildir, tarikatı koru."

Vikaye: Muhafaza etmek,

« بوُ اِحْدَاثْ لاَيِقْ اوُلْمَازْ پَارِسَايَه »

"Bu ihdas layık olmaz parisaya"

"Bu icat takvalara layık olmaz, böyle şeyler onlara doğru gelmez."

İhdas: İcad, yani tarikatta olmayan şeyi ona sokmak, Parisa**:** Takva, dindar insan manasına gelir.

Muhammed Parisa Hazretleri Şah-ı Nakşibend Hazretlerinin halifelerindendir. Bir gün onu ziyaret etmek için evine gitti, kapıyı çaldı. Bir hatun ona kapıyı açtı.

Nakşibend Hazretlerini ziyaret etmek istediğini söyleyince hanım içeri gitti ve Nakşibend Hazretlerine: Parisa (takva) bir genç geldi sizi ziyaret etmek istiyor, dedi. İşte Muhammed Parisa bundan sonra Parisa lakabı ile anılmaya başlamıştır.

« بوُدُرْ آدَابِ سَادَاتْ كَلْ كِيدَهِلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَهِلِمْ »

"Budur âdabı sâdat gel gidelim. Cemali ba kemale seyridelim."

"Bizim uluların âdabı budur."

Hanımlar imamlık, müezzinlik edemez. Şeriat bozulmasın diye böyle emredilmiştir. Hanımlar tarikat dersi veremez, ancak tarikatlı olan hanımlardan birisi bir yer tayin edip orada hanım ihvanlara derslerini öğretebilir. Bizim kapıda bu böyledir.

Bizde büyüklerimizden görmediğimiz şeyi yapmamaya gayret edelim. Büyüklerimiz hanımları mümkün olduğunca bir araya toplamak istemiyorlar.

Sizlerin burada sohbet için bir araya gelişiniz zaruretten dolayıdır. Sohbete gelmeyenlerin nasıl yoldan çıktığını hepimiz biliyoruz. Bazıları televizyon hastası oldu, ne olacak onların halleri.

Sure-i Tevbe'de şöyle buyurulur:

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

"Erkek ve dişi bütün müminler birbirlerinin yardımcılarıdır. İyiliği emrederler, fenalıktan alıkoyarlar." *(Ayet: 71)*

Bir hoca ikamet ettiği yerden dünyanın bir ucuna kadar gitmek dahi olsa emri bil maruf yapmak için gitmelidir. Okunan ayet-i celilede mümine hanımlar da zikredildiğine göre onlarda mahremiyle beraber öteye beriye gidebilirler.

Mahremleri olmayan hanımlar mümkün oldukça evlerinde bulundukları yerde sohbet ederler. Şimdiye kadar Mevlâ Tealâ hanımları muhafaza etti, bundan sonra da o muhafaza edecek. Allah'a sığındık.

Beyt 91

مَكَرْ بِرْ كَامِلَه اوْلْسَه بُلُوكْدَه حِجَابْسِزْ سَيْر اِيدُوبْ يَارِى سُلُوكْدَه
فَنَا آنْدَنْ بَقَا بُولْدِى مُلُوكْدَه اُولُورْ نِسْوَانْلَه جَائِزْ هَرْ بُلُوكْدَه
تَوَجُّهْ خَتْم اِيدُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri hanımların Hatm-i Hâce okutamayacağını ifade ettikten sonra şu durumu istisna ediyor:

« مَكَرْ بِرْ كَامِلَه اوْلْسَه بُلُوكْدَه »

"Meğer bir kâmile olsa bölükte "

"Eğer cemaat içinde kamile (olgun bir hanım) olsa ve bu hanım":

Kamile: Manevi yolda kemale gelmiş kadın, **Bölükte:** Bir kısım ihvan arasında.

« حِجَابْسِزْ سَيْر اِيدُوبْ يَارِى سُلُوكْدَه »

"Hicabsız seyr idüp Yari sülükte."

"Manevi yürüyüşünde Mevlâ Tealâ'yı hicapsız seyrediyor ise."

Hicabsız: Perdesiz, **Yari:** Dostu, yani Mevlâ'yı, **Sülükte:** Tarikat yolunda.

Yani bu hanım vasl-i uryaniyi (Mevlâ Tealâ'ya tam kavuşmayı) bulmuş bir hanım ise.

« فَنَا آندَنْ بَقَا بولْدِی مُلوكْدَه »

"Fena andan beka buldu mülükde, "

"Yüksek makamlarda fenadan sonra bekayı bulmuş bir hanım ise."

Fena andan: Fenafillahdan sonra, Beka**:** Beka billah.

« اولُورْ نِسْوَانْلَه جَائِزْ هَرْ بُلُوكْدَه »

"Olur nisvanla caiz her bölükte "

"Böyle bir hanım kadınlarla her bölükte bulunur."

« تَوَجُّهْ خَتْم اِيدُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

Teveccüh, hatm idüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemâle seyridelim."

"Böyle bir kadın teveccüh de etsin, Hatm-i Hâce de yapsın."

Sure-i Nur'da şöyle buyrulur:

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

"Onlar, ne ticaret ne de alışverişin kendilerini Allah'ı anmaktan, namaz kılmaktan ve zekât vermekten alıkoyamadığı insanlardır. Onlar, kalplerin ve gözlerin allak bullak olduğu bir günden korkarlar." *(Ayet:37)*

İşte bu makama gelen kadınlar da vardır. Onlara da rical denir. Amma Efendi Babam sağlığında kadınlardan kimseye teveccüh ettirmez ve Hatm-i Hâce da yaptırtmazdı. Biz de böyle biliyoruz, kadınlar toplaşıp Hatm-i Hâce yapmaz, ders vermez.

Beyt 92

نِسَادَنْ بِرِيسِی اولْسَه اَكَرْ جَانْ اَكَا وَارْسَه طَرِيقَتْدَه كِی نِسْوَانْ
كِه اَدَابِ طَرِيقَتْ اِيدَه بَيَانْ بُو اَلْزَمْدِرْ بُو خُوشْدِرْ اَيْلَه اِحْسَانْ
طَرِيقَتْ صُحْبَتِی قِيلْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِم

« نِسَادَنْ بِرِيسِی اولْسَه اَكَرْ جَانْ »

"Nisadan birisi olsa eğer can"

"Hanımlardan (tarikat dersini talim edebilecek) birisi olsa (ey) dost!"

Can: Dost, sevgili demektir.

« اکاً وارسه طریقتده کی نسوان »

"Ana varsa tarikattaki nisvan"

''Tarikata mensup olan hanımlar o hanıma gitseler."

« کِه اٰدابِ طَرِیقَتْ ایده بَیَانْ »

"Ki âdabı tarikat ide beyan"

"Taki o hanım diğer ihvan hanımlara tarikat derslerini, edeplerini açıklasın."

« بو اَلْزَمْدِرْ بو خوشْدِرْ اَیْلَه اِحْسَانْ »

"Bu elzemdir bu hoştur eyle ihsan"

Bu ziyade lâzımdır, hoştur bu iyiliği yap. الزم kelimesi ism-i tafdil sığasında olmasından "çok lâzım" manasına gelir. احسان kelimesi "Mevlâ'yı görüyor gibi olmak" manasına geldiği gibi "iyilik yapmak" manasına da gelir. Beytimizde bulunan "ihsan" kelimesi "iyilik yapmak" manasındadır.

Bir çok hanım kardeşlerimiz tarikat dersi alıyor. Fakat yeteri kadar bilgileri olmadığı gibi çevrelerinde onlara bu hususta yardım edecek kimseleri de yok, böyle olunca beceremiyorlar, derslerini bırakıyorlar.

Amma beyitte bahsedildiği üzere onlara tarikatın ne olduğunu tarikat derslerini nasıl yapmaları gerektiğini öğretecek, onlarla tarikat sohbeti edecek bir hanım olsa bütün hanımlar şuurlanır, derslerini bırakmazlar.

Zira Nakşibend Hazretlerinin buyurduğu üzere; bizim tarikatımız sohbettir, yani tarikat sohbet ile yaşar, canlı kalır, sohbet olmasa iki günde bozulur.

« طَرِیقَتْ صُحْبَتِی قِیلْ کَلْ کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْر ایدَه لِمْ »

Tarikat sohbeti kıl gel gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Tarikat sohbeti yap gel gidelim."

Tarikattan anlatmak lâzım. İnsan neyi dinlerse, konuşursa, gönlü ona yakın olur. "Göze yakın olan gönle yakın olur, denilir. Kulakta aynıdır. Kulak Allah'ın Kelamını ve tarikatı dinlerse gönülde ona meyil eder. Çok sohbet dinlemek lâzım,

Tarikatı beceren güzel sohbet eder. Güzel sohbet eden de tarikatı becerir. Şeriata yardım eden tarikata yardım eder. Tarikata yardım eden şeriata yardım eder.

Sohbet tarikatın, tarikat sohbetin yardımcısıdır. Şeriatı tam yapmalıdır. Şeriatı iyi yaparsanız, tarikatı iyi yaparsınız.

Birçokları gelip tarikat dersini yapamadıklarını şikâyet ediyorlar. Anlaşılıyor ki bunlar tarikat dersinde çok eksiklikler yapıyorlar, onun içinde feyizleri gidiyor.

Feyiz gidince derslerini yapamıyorlar. İllâ tarikat sohbetleri yapmalı ve bu sohbetlerde tarikatlı olanlar bulunmalıdır.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bir başka beytinde şöyle buyurur:

مَشَايِخْ بِرْبِرِيلَه اِيتْسَه صُحْبَتْ بُو غَايَتْ بِر بِيُوكْ رَحْمَتْ بُو عِزَّتْ
كَمَالَه چُونْكِه يُوقْ اَصْلاً نِهَايَتْ كَمَالْ صُحْبَتْدَه دِر اَيْلَه مَحَبَّتْ
مَحَبَّتْ اَيْلَه كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ

Şeyhler bir araya gelip tevazu ile ayet, hadis okusa bu çok büyük bir rahmettir. Ehli zikir bir yerde toplaşıp zikir etseler, sohbet etseler birbirlerine tevazu gösterseler biri diğerine: "Ben senden istifade ediyorum" deseler ne güzeldir.

« مَنْ وَعَظَ بِقَوْلِهِ ضَاعَ كَلَامُهُ وَمَنْ وَعَظَ بِفِعْلِهِ نَفَذَتْ سِهَامُهُ »

"Kim sözle vaaz ederse kelamı zayi' olur. Kim ki, fiiliyle vaaz ederse sözleri ok misali tesir eder."

Ashabı Kiram birbirlerine:

« تَعَالَ نُؤْمِنْ سَاعَةً »

"Gel bir saat iman edelim (islâm'dan bahsedelim)**."** derlerdi, zira nefsin arzularından konuşulursa kalp kirlenir.

Beyt 93*

جِهَانْدَه وَارْ عَزِيزِمْ شِمْدِى نِسْوَانْ كِه مُطْلَقْ يُوزْ رِجَالْدَنْ خَيِرْلِى بِرْ جَانْ
بُو نَادِرْ اَمَّا وَارْدِرْ سِـرَّه شَـايَانْ مُشَرَّفْ اُولْدِى بُولْدِى وَصْلِ يَزْدَانْ
رِجَالْدَنْ خَيْلِى وَارْ بِيلْ كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bizlere adap öğretiyor iyi insanlardan bahsediyor, bizler de iyi insanlardan olalım. İsmet Efendi babamız, bizim gibi insandı, iyi oldu, biz de insanız, bizde iyi olalım.

« جِهَانْدَه وَارْ عَزِيزِمْ شِمْدِى نِسْوَانْ »

"Cihanda var azizim şimdi nisvan"

"Azizim, oğlum, kardeşim! Dünyada bu zamanda (öyle) hanımlar var ki:

« كِه مُطْلَقْ يُوزْ رِجَالْدَنْ خَيِرْلِى بِرْ جَانْ »

"Ki mutlak yüz ricalden hayırlı bir can"

"O bir hanım yüz erkekten hayırlıdır."

Mutlak: Mutlaka, **Rical:** Erkekler, demektir.

« بُو نَادِرْ اَمَّا وَارْدِرْ سِـرَّه شَـايَانْ »

"Bu nadir amma vardır sırra şayan"

"Böyle hanımlar azdır amma bu sırra lâyık olanlar vardır."

Nadir: Az, **Sırra şayan:** Sırra layık olan, demektir.

« مُشَرَّفْ اُولْدِى بُولْدِى وَصْلِ يَزْدَانْ »

"Müşerref oldu buldu vaslı yezdan."

"Allah'a ulaşmakla müşerref oldu."

Müşerref: Şereflenmiş, **Vaslı Yezdan:** Mevlâ'ya kavuşmak, demektir.

Erkeklerden böyle olanlar yok mu?

« رِجالْدَنْ خَيْلِی وارْ بِيلْ كَلْ كِيدَهلِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَهلِمْ »

"Ricalden hayli var bil gel gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Allah'a ulaşmakla müşerref olan erkeklerin sayısı kadınlardan daha fazladır."

Amma hanımlardan da vardır. O ki onlardan da var. Âli himmet olun, o makamı bulun.

Hayli: Çok, demektir.

Bu beyitten anlaşıldı ki, hanımlardan da erkeklerden de iyi insanlar var, Allah-u Tealâ dünyada da ahirette de bizleri onlardan ayırmasın. Âmin!..

Beyt 94

نِسادَنْ بولْدِيغِمْ وارْدِرْ بو شانْدَه كِه بِرْ صُحْبَتْ وتَعْلِيمْلَه بِرْ آنْدَه
فَنا بولْدِی لَطائِفْلَرْ او آنْدَه رِجالْ ازْدِرْ عَزِيزْ بويْلَه جِهانْدَه
تَرَحُّمْ قِيلْ نِسايَه كَلْ كِيدَهلِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَهلِمْ

Büyük Şeyh Efendi bu babta hanımlarla ilgili mevzulardan bahsediyor. Bu beytimizde de yine onlar hakkında bahsederek Şöyle buyuruyor:

« نِسادَنْ بولْدِيغِمْ وارْدِرْ بو شانْدَه »

"Nisadan bulduğum vardır bu şanda."

"Hanımlardan şu hâlde bulduğum vardır."

Bu şanda: Bu halde bu derecede, demektir.

« كِه بِرْ صُحْبَتْ وتَعْلِيمْلَه بِرْ آنْدَه »

"Ki, bir sohbet ve talimle bir anda."

"Bir sohbet ettiğimde ve bir talimimde tarikat dersini öğretişimde."

« فَنا بولْدِی لَطائِفْلَرْ او آنْدَه »

"Fena buldu letâifler o anda."

"Hemen anında letaifleri fena buldu."

Letâifler: Latifeleri, demektir.

Kalp, ruh, sır gibi letaifleri Mevlâ'nın nurundan eriyip gitti.

« رِجالْ ازْدِرْ عَزِيزْ بويْلَه جِهانْدَه »

"Rical azdır azizim böyle cihanda."

"Erkeklerden dünyada bu şekilde bir anda letaifleri terakki edip fenafillah bulan az kimse vardır."

Öyle ise:

« تَرَحُّمْ قِيلْ نِسايَه كَلْ كِيدَهلِمْ جَمالِ باَ كَمالَه سَيْر ايدَهلِمْ »

"Terahhüm kıl Nisaya gel gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Hanımlara merhamet et gel gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

Terahhüm: Merhamet etme, acıma, demektir.

Bu kadar Peygamberlerin, Velilerin, Padişahların anasıdır kadın, hiç ona kabalık olur mu?

Mevlâ Tealâ şöyle buyurur:

إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ

"Muhakkak İsa *(Aleyhisselâm)* **in** (babasız dünyaya geliş) **hali de, Allah katında Âdem'in hali gibidir. Allah Âdem'i topraktan yarattı, sonra ona "**(İnsan) **ol!" dedi, o da hemen** (insan) **oluverdi."** *(Ali İmran Suresi: 59)*

Bir tek Âdem *(Aleyhisselâm)* annesiz babasız yaratıldı. İsa *(Aleyhisselâm)* ın da babası yoktu, Cibril-i Emîn'in üflemesi ile oldu. Hazreti Allah ne istirse yapar.

Hanımlara karşı merhametli olmalıdır. Kadındır o, deyip aşağılamak olmaz. Amma hanımlar çabuk aldanır, erkeklerin hevalarına uyarlar.

Beyt 95

رِجالَكْ بولُدْيغِى سِرِّ و مقامِى نِسا بولُمَقْ مُحالْ آكْلَه كَلامِى
وَلَايَتْدَه كَمالْ اوُزْره مقامِى وَلِى چوقْدِرْ نِسادَنْ يازْدِى جامِى
رِجالَه نِسْبَةً ازْدِرْ كِيدَه لِمْ جَمالِ باكَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ
« رِجالَكْ بولُدْيغِى سِرِّ و مقامِى نِسا بولُمَقْ مُحالْ آكْلَه كَلامِى »

"Ricalin bulduğu sırr-ı makamı, Nisa bulmak muhal anla kelâmı."

"Erkeklerin buldukları sırları makamları hanımların bulması imkansızdır, sözü anla."

Muhal: İmkânsız demektir.

Çünkü erkeklerden, Enbiya, kadı, harp kumandanı, padişah (vs.) oluyor. En çetin işler erkeklerin üzerine olduğundan yüksek sırlara, makamlara ulaşırlar. Amma Allah-u Tealâ hatunları da yüksek makamlardan mahrum bırakmıyor.

Beyitte geçen: رخال kelimesi erkekler manasında olup: رخل kelimesinin cemisidir.

« وَلَايَتْدَه كَمالْ اوُزْره مقامِى وَلِى چوقْدِرْ نِسادَنْ يازْدِى جامِى »

"Velâyetde kemal üzere makamı, Veli çoktur nisadan yazdı Cami"

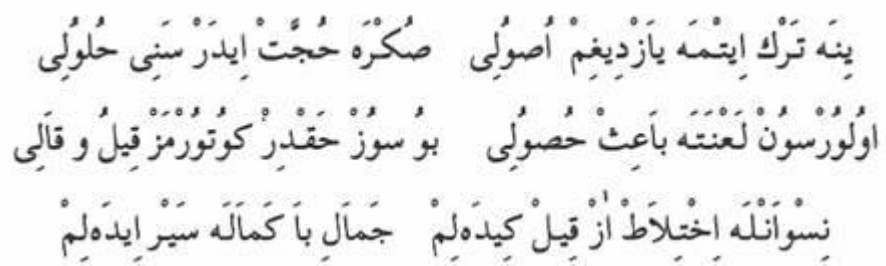
"Lâkin kemalât-ı velayette kemal üzere makam bulan hanımlar çoktur. (Bunu) Molla Cami Hazretleri (Nefahâtül Üns isimli kitabının son tarafında) yazmıştır." Kemalât-ı Nübüvvette ise erkekler kadınları geçiyor.

« رِجالَه نِسْبَةً ازْدِرْ كِيدَه لِمْ جَمالِ باكَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Ricale nisbeten azdır gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Hanımlardan Veli olan çoktur. Fakat erkeklere nisbeten yine de azdır."

Beyt 96

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şimdiye kadar mürşitlere uymaları gereken nasihatları ettikten sonra şöyle buyurmaktadır:

« يِنَه تَرْك اِيتْمَه يَازْدِيغِمْ اُصولِى »

"Yine terketme yazdığım usûlî"

"Yazdığım kaideleri terketme"

Yazdığım Usûlî: Bu babda yazdığım âdab ve esasları.

Yazdığım bu nasihatlar, temel kaidelerdir, bunları terketme. Nefsine uyup bunları terkedersen şeriata uymamış olursun.

« صُكْرَه حُجَّتْ اِيدَرْ سَنِى حُلُولِى »

"Sonra hüccet ider seni hulûlî"

"Bildiğin halde doğrusunu yapmaman seni cezaya girdirir."

Hüccet: Delil, **Hulul:** Girmek, demektir.

Hulûlî kelimesinin bir başka manası da: Hulûlî adı ile anılan bir mezhebin mensubu olan kişidir.

Şöyle ki, Allah kuluna girer, oradan kendini gösterir derler. Onlar bu yanlış iddialarına göre güzele bakmayı sevap sayarlar. Sen de dediğim usullerin dışına çıkıp kadınlarla karışırsan bu sapık mezhebin adamları seni sapık yollarına delil olarak gösterirler. Böylece sen kötülüğe âlet olursun.

« اُولُورْسُونْ لَعْنَتَه بَاعِثْ حُصولِى »

"Olursun lanete bais husûlî"

"Yukarıda yapılan nasihatleri terkedersen, lanet olunmaya sebep olursun”

« بو سوز حقدر كوتورمز قيل و قالى »

"Bu söz haktır, götürmez kıl-ü kalî"

"Bu vaazlar haktır, "Kıylü - kali" yani "Dedikoduyu" götürmez (itiraz kabul etmez)."

« نسوانله اختلاط از قيل كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم »

"Nisvanla ihtilâd az kıl gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Hanımlarla beraberliği az kıl gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

İhtilât: karışmak, yani zarûretsiz olarak erkek ile kadın aralarında çok konuşmak ve bir arada durmak, manalarına gelir. Bu gibi şeyler felâketlere ve kalbin ölmesine sebep olur.

Kadın ile erkek kendi aralarında meşru surette hareket etmelidirler. Cenab-ı Allah'ın buyruğu öyledir.

Birbirine nâmahrem olan kadın ve erkeğin bir arada durması ateş ve barut misalidir, birbirlerini yakarlar. Beni İsrail'in ilk yıkılması kadınlar yüzündendir.

11. BAB

(جن طائفەسنه تعليم طريقت حقنده)

(Bu bab**) Cin taifesine tarikat talim etmek hakkındadır.**

Beyt 97

عزيز جن قومنه ويرمه انابه چون آزدر استقامت حق كتابه
تكبّر چوق ايريشور سيك عتابه مكر صالح ايسه ايله انابه
حذر قيل قوم جاندن كل كيدەلم جمال باكمالە سير ايدەلم

Herkes kendini beğeniyor ama Mevlâ Tealâ o kimseyi beğeniyor mu, beğenmiyor mu önemli olan o. Allah-u Tealâ ahirette, mahkeme-i kübra'da kullarının beğenmiş olduğu vasıflarına göre onlara derece verecek. İnsana "Rabbim Allah'dır" dedin, neden şunu şunu yaptın? denilecek.

Es-Seyyid İsmet Garibullah *(Kaddesallâhu Sırrahu)* buyuruyor ki;

« عَزِيزْ جِنْ قَوْمِنَه وِيرْمَه اِنَابَه »

"Aziz cin kavmine verme inabe"

"Ey Aziz (mürşid)! Cin kavmine tarikat dersi verme."

İnabe: Tarikat dersi, demektir.

« چُونْ آزْدِرْ اِسْتِقَامَتْ حَقْ كِتَابَه »

Niçin? **"Çün azdır istikamet hak kitabe"**

"Çünkü onların Kur'an-ı Kerim'in buyurduklarına istikametleri azdır."

Cinler de biz insanlar gibi İslâmî emirlere uymak ile mükelleftirler. Onlarında Müslüman olanları vardır, Müslüman olmayanı vardır,

Cinler kendilerini beğeniyorlar ama Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)),* onları beğenmiyor, insanlarda böyledir kendilerini beğenirler amma Allah-u Tealâ onları beğeniyor mu, beğenmiyor mu? Mesele orada.

"Ben şöyle iyiyim, böyle iyiyim" demekle birşey olunmaz. İyi olan şeyleri de kötü olan şeyleri de bize Cenab-ı Hak bildirmiştir. Mevlâ'nın iyi dediği iyi, kötü dediği kötüdür. Ya Rabbi! Sen bizi kayır, muhafaza et.

وَمِنَ اللّٰهِ التَّوْفِيقُ **"Muvaffakiyet ancak Allah'tandır."**

Beceri Allah-u Tealâ'dandır, O, beceriklilik verirse yaparız, vermezse bir şey yapamayız.

Cin kavmine sorsan kendilerini hayırlı bilirler, erbabına sorarsan onların çoğunda hayır yok. Peki nedir suçları?

Kur'an'ın buyurduklarına istikametleri azdır. Hak kitap olan Kur'an-ı Kerim ne buyuruyor, onlar ise ne yapıyor.

« تَكَبُّرْ چُوقْ اِيرِيشُورْسِيكْ عِتَابَه »

"Tekebbür çok irişursin ıtabe"

"(Cin kavminde) kendilerini beğenmek çok, onlara tarikat dersi verme siteme uğrarsın."

Tekebbür: Kibirlenmek, kendini beğenmek, **Itab:** Sitem, demektir.

Şöyle bir beyit vardır:

«علّت ابلیس انا خیر بداست واین مرض در نفس هر مخلوق هست»

"İblisin hastalığı ben hayırlıyım demekle zahir oldu. Ve bu hastalık (ben hayırlıyım davası) **her mahlûkun nefsinde vardır."**

Bu kibri eritmenin çaresi vardır. İnsan ibadet ederken Hazreti Allah'tan öyle haberdar olmalı ki başka hiçbir şeyden haberdar olmamalıdır. İşte böyle eritilir benlik duygusu. Kendimizden bize fayda yok, Rabbimizden bize fayda var.

Efendi babam, Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu))* nın cinden müridleri olduğunu ve kendisinin onlardan memnun olmadığını naklederdi.

«مکر صالح ایسه ایله انابه»

"Meğer salih ise eyle inabe"

"Eğer Cin kavmi salih ise ona tarikat dersi ver."

Salih ise: İyi ise, demektir.

«حذر قیل قوم جاندن کل کیده‌لم جمال باکماله سیر ایده‌لم»

"Hazer kıl kavmi can'dan gel gidelim, Cemali ba kemale seyridelim,"

"Cin kavminden kaç gel gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

Hazer: Sakınmak, **Kavmi can:** Cin kavminden, demektir.

Beyt 98

نسادن عقلی انقصدر سلوکه اطاعت یوق جدال اوزره ملوکه
جدالدر ایشلری هر بر بلوکه هوا نار مشربی کلمز سلوکه
بتردر بیل نسادن قاچ کیده‌لم جمال باکماله سیر ایده‌لم

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu))* Hazretleri, Cinlere tarikat dersi verme hakkında beyanat veriyor, bu beyitlerden herkesin ders alması lâzımdır.

«نسادن عقلی انقصدر سلوکه»

"Nisadan aklı enkastır sülûke"

"Manevi yürüyüş hususunda, akılları hanımlardan daha noksandır."

Enkas: Daha noksan, **Sülûke:** Tarikata, demektir.

Cinlerin Tarikat-ı Aliyye işlerine, kadınlar kadar akılları ermez. Niçin?

« اطاعت یوق جدال اوزره ملوکه »

"İtaat yok cidal üzre mülûke"

"Cinler meliklerle mücadele üzeredirler, (onlarda) itaat yoktur."

Cidal: Mücadele, demektir.

Bakınız Cinler kendi melikleriyle bile mücadele ediyorlar.

« جدالدر ایشلری هر بر بلوکه »

"Cidaldir işleri her bir bölüke"

"Her bir bölükte (toplumda), işleri cidal (mücadele) dir."

« هوا نار مشربی کلمز سلوکه »

"Heva nar meşrebi gelmez sülûke"

"Hava ve ateş meşrebli olan cinler sülük işine gelmez."

Heva nar: Hava ve ateş, **Meşrebi:** Ahlakı, demektir.

Çünkü cinler ateşten yaratılmıştır. Nitekim Allah-u Tealâ şöyle buyuruyor:

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِن مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ ﴿١٥﴾

"Cinleri dumansız ateşten yarattı." *(Rahman suresi: 15)*

Hava ile ateş pek sülüke gelmez. Bu tarikat işi itaat ve tevazu işidir. Mütekebbirlerin işi değildir.

« بترددر بیلر نسادن قاچ کیدهلم جمال باکمالله سیر ایدهلم »

"Betterdir bil nisadan kaç gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Cinler (sülük hususunda) hanımlardan daha kötüdür."

Bu mısradaki: بت kelimesi Farsça olup: "Çirkin, kötü" manasındadır. تر kelimesi de yine Farsça olup: "Ziyade" demektir. O zaman: بتر Kelimesi de "ziyade çirkin" anlamına gelir.

Beyitte bahsedilen hanımlar bu yoldan haberi olmayanlar hakkındadır. Siz bu yola çalışa çalışa Sure-i Nur'da bahsedilen Rical sınıfına girdiniz. Şöyleki: رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ. . . **"Onlar öyle erkeklerdir ki, hiçbir alışveriş ve ticaret Allah'ı zikretmekten ve namazı dosdoğru kılmaktan onları alıkoymaz."** *(Ayet: 37)*

12. BAB

(بو باب مشايخ ادّعاسنده اولان كذّابين وفرق ضالّه
ومتشيخين علامتلريله كذلك مشايخ كاملين مقامنده
اولان مشايخ ناقصين ومرشدين كاملين بيانندهدر)

"Bu bab meşayih iddiasında olan kezzâbîn ve fırak-ı dâlle ve müteşeyyihîn alâmetleriyle kezalik meşayihi kâmilîn makamında olan meşayihi nakısîn ve mürşidîn-i kâmilîn beyanındadır"

Bu bölüm şeyhlik iddasında olan yalancıların ve sapık fırkaların ve şeyhlik taslayanların alâmetleri, böylece kâmil mürşidlerin yerini alan nakıs mürşidlerin ve kâmil mürşidlerin beyanındadır.

Beyt 99

عزيز ديرسن بزه آچ بونده بر باب مشايخ چوق جهانده كيمدر ارباب
ديلرسن اكاه اولمق اكا احباب شريعت فرق ايدر بر بى ارتياب
شريعتله عزيز حقّه كيدهلم جمال باكماله سير ايدهلم

« عزيز ديرسن بزه آچ بونده بر باب »

"Aziz! dirsen bize aç bunda bir bab"

"Aziz evlâdım! Eğer (bu mesele hakkında) bize bir mevzu aç dersen" O mesele nedir?

« مَشَايِخْ چوقْ جِهَانْدَه كِيمْدِرْ اَرْبَابْ »

"Meşayih çoktur cihanda, kimdir erbab"

"Dünyada şeyhler çok fakat bu göreve asıl lâyık olan kimdir?"

Erbab: Ehliyetli, lâyık, demektir.

« دِيلَرْسَنْ اُكَاهْ اُولْمَقْ اَكَا اَحْبَابْ »

"Dilersen agâh olmak ona ahbab"

"Bu meseleden uyanık olmak, haberdar olmak istersen ahbab."

Agâh: Haberdar, **Ahbab:** Dost, demektir.

« شَرِيعَتْ فَرْق ايدَرْ بِرْ بِى اِرْتِيَابْ »

"Şeriat fark ider bir bî irtiyab"

"Şüphesiz (yalancı şeyhler ile kâmil şeyhlerin arasını) Şeriat bir bir ayırır."

Bî irtiyab: Şüphesiz manasınadır.

Mürşid olarak bilmen bir şahısta Şeriat'ı tatbik var ise, o şahısta Tarikat da vardır. Şeriat yok ise Tarikat da yoktur, o şahıs mürşid olamaz.

Şeyh olduğunu söyleyen bir şahıs var, kendisine intisab eden hanımlarla beraber oturuyormuş, onlarla beraber yemek yiyormuş, hatta ağızlarına lokma dahi koyuyormuş. O adam hiç Şeyh olabilir mi?

Şu da var ki onun elinden lokma yiyen hanımlar da hakikaten avanak doğrusu. Fakat dünyada öyle hanımlar da vardır ki, Sure-i Nur'da zikrolunan رجال sınıfına dahildirler.

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ

"Nice adamlar vardır ki, ne bir ticaret, ne de bir alış veriş Allah'ı anmaktan (O'na ibadet etmekten ve emirlerine bağlanmaktan) **namazı gereği üzere kılmaktan ve zekât vermekten kendilerini alıkoymaz.**

Onlar bir günden (kıyametten) **korkarlar ki, o günde kalpler ve gözler korkudan halden hale döner, kıvranır."** *(Ayet: 37)*

« شَرِيعَتْلَه عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Şeriatla aziz Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Şeriatla olalım, zira o en büyük delildir. Cemali ba kemali seyr edelim"

Beyt 100

ايشِيتْ وَارْ بَعْضِ فَاسِقْ بُو جِهَانْدَه كِه تَكْلِيفْ يُوقْ بِزَه دِيرْلَرْ نِهَانْدَه
شَرِيعَتْ يُوقْ ايشِي بِدْعَتْ يِبَانْدَه بُو فَاسِقْلَرْ عَدُوُّ اللّٰهْ نِشَانْدَه
بُو فِرْقَه دَنْ قَاچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

« ايشِيتْ وَارْ بَعْضِ فَاسِقْ بُو جِهَانْدَه »

"İşit var bazı fasık bu cihanda" "

"Duy ki, bu dünyada bazı fasıklar var."

فاسق Allah yolundan çıkmış kimselere denir. Bunlar çekinmeden her kötülüğü işlemeye cüret gösterirler.

« كِه تَكْلِيفْ يُوقْ بِزَه دِيرْلَرْ نِهَانْدَه »

"Ki, teklif yok bize dirler nihanda"

"Gizli tarafta, köşede (işlerini görüp) bize teklif (emir ve yasak) yok derler."

Nihanda: Gizlide, demektir.

Bu fasıklar: 'Biz maksada ermişiz, onun için bize emir ve yasak yok, bizim namazlarımız kılınmış oruçlarımız tutulmuş, bizden ne helâl ne haram aranmaz.' derler.

تكليف kelimesi, كلف يكلف تكليف tef'il babından mastardır. Emir yüklenmek ve vazife almak manasındadır.

Bizler mükellefleriz. Yani şer-i şerifi yaşayacağız, taşıyacağız Mevlâ'mızın yardımıyla.

Onlar: 'Biz maksude vasıl olduğumuz için bize teklif (hiç bir vazife) yoktur.' derler. Resulullah ﷺ Efendimiz en büyük insan olduğu hâlde 'Bana teklif yok' buyurmadı, bunlara ne oluyor. Bunların işi ancak yemek, içmek, uyumak ve nefislerinin istediğini yapmaktır.

« عَنْ اَبِی مَسْعُوْد (رضی الله عنه) قَالَ النَّبِیُّ ﷺ : « اِنَّ مِمَّا اَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النُّبُوَّة: اِذَا لَمْ تَسْتَحْی فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ »

Ebu Mes'ud *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet edildi ki: Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: **"Şüphesiz insanların geçmiş Peygamberlerden duydukları hikmetlerden biri de: 'Utanmazsan dilediğini yap' sözüdür** " *(Buharî, Enbiya:46, 3/1284)*

Şimdi istediğini yaparsın ama, sonra sorulacak, şimdi vicdanın müsaade ediyor ama, bir gün gelecek diyeceksin ki: Ey vicdan! Sen niye bana müsaade ettin de ben böyle oldum?

« شَرِیعَتْ یوقْ اِیشِی بِدْعَتْ یِیَانْدَه »

"Şeriat yok işi bidat yabanda "

"Yabanda kalmış bu fasıkların işi, bidatlarla uğraşmak şeriatı terketmektir."

Kitap ve sünnetle amel etmek şeriattır. Bunun zıddı ise şeriatsızlıktır, bidatlarla uğraşmaktır. Sakalın, bir tutam uzunluğunda olanı sünnettir. Hanefî mezhebine göre sakala jilet vurmak haramdır. Bir tutamdan aşağı kesmek bidattır. Efendi babam bana: "Sarıksız hiç yanıma girme." dedi. O sözün lezzetini halâ duyarım. Böyle demeyip de ya ne diyecekti.

Ya Rabbi bizleri Şeriattan, Tarikatten, Hakikatten ve bunların erbabından ayırma.

« بُو فَاسِقْلَرْ عَدُوُّ اللّٰهْ نِشَانْدَه »

"Bu fasıklar aduvvullah nişanda "

"Bu fasıklar Allah'ın düşmanlığı nişanındadır."

Aduvvullah: Allah-u Tealâ'nın düşmanı.

« بُو فِرْقَه دَنْ قَاچُوبْ حَقَّه كِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ »

"Bu fırkadan kaçup Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Böyle fırkalardan kaçıp Allah'a gidelim. Cemali ba kemale seyr edelim."

Velhasıl şeriatsızlık gördün mü oradan kaç. Şeriatsız zikr mümkün değildir. Şeriatsız hiç bir şey hasıl olmaz. Birisi var şeriatı yaşamıyor amma şeyh olduğunu iddia ediyor, hanımlar yine de ona gidiyor, kalabalık bir cemaatı olmuş. Ne yazık ki, birçok kimseler bu gibi şeyhlere tabi oluyorlar.

Ya Rabbi cümlemizi hak yoldan kaymaktan muhafaza eyle. Âmin.

Beyt 101

بو زِندِقْلَرْ هَوَایِ نَفْسَه تَابِعْ اُولُوبْدُرْ یَرْلَرِی طَامُوِی سَابِعْ
بُولَارْدَه جَهْلْ وفِسْقْ و بِدْعَتْ کَنْ شَایِعْ ظُهُورْ اِیدَرْمِی سِرُّ اللّٰهِ رَافِعْ
بو فِرْقَه‌دَنْ قَاچُوبْ حَقَّه کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ

« بو زِندِقْلَرْ هَوَایِ نَفْسَه تَابِعْ »

"Bu zındıklar hevay-ı nefse tabi"

"Bu dinsizler nefislerinin arzularına tabidirler."

Bizden Şeriatın emirleri kalktı diyen bu dinsizler, nefisleri ne arzu ediyorsa onu yaparlar.

« اُولُوبْدُرْ یَرْلَرِی طَامُوِی سَابِعْ »

"Oluptur yerleri tamuyı sabi"

"Bunların yerleri cehennemin yedinci katıdır."

Tamuyı Sabi: Yedinci cehenem yani yedinci katı.

« بُولَارْدَه جَهْلْ وفِسْقْ و بِدْعَتْ کَنْ شَایِعْ »

"Bularda cehl, fısk, bidat, ken şay'i"

"Bu zındıklarda cahillik fasıklık, bidat yayılmışken, kaplamışken"

« ظُهُورْ اِیدَرْمِی سِرُّ اللّٰهِ رَافِعْ »

"Zuhur ider mi sırrullâhi rafi"

"(Hiç) Allah'ın yüksek sırrı onlar da zahir olur mu?"

Bir insanda fasıklık bidat varsa Allah'ın sırrı olan bu işler onlarda zuhur etmez. Onun için fasıklığı, bidati bırakmak tevbe etmek lâzım.

« بو فرقه‌دن قاچوب حقّه كيده‌لم جمال باكماله سير ايده‌لم »

"Bu fırkadan kaçup Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

Aman dikkat edelim, ya Rabbi sana sığınıyoruz.

Beyt 102

دَخِي وَارْ بِر بُلُوكْ دوريّه مَشْهورْ قِيَامَتْ كونِنِي اِنْكَارْدَه مَجْبورْ
قَدِيمْدِرْ بو جِهَانْ دِيرْ اولَه مَقْهورْ فِرَقِ ضَالَّه چوقْدِرْ جَهْلِي مَشْهورْ
بو فِرْقَه دَنْ قَاچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه‌لِمْ

Geçim telaşesi insanları ahireti kazanmaktan geri bırakıyor, Peki insanlarda ahiret geçiminin telaşesi neden yok. Dünyaya meyleden gözümüzü açalım, Abdü'l-Butûn (midenin kulu) olmayalım.

« دَخِي وَارْ بِر بُلُوكْ دوريّه مَشْهورْ »

"Dahi var bir bölük Devriyye meşhur"

"(Sapık fırkalardan biri de) Devriyye adı ile meşhur olan bir fırkadır ki," bu fırka;

« قِيَامَتْ كونِنِي اِنْكَارْدَه مَجْبورْ »

"Kıyamet gününü inkârda mecbur"

"(Yanlış inanışlardan ötürü) kıyamet gününü inkâr etme mecburiyetinde kalıyorlar." Zira;

« قَدِيمْدِرْ بو جِهَانْ دِيرْ اولَه مَقْهورْ »

"Kadimdir bu cihan dır ola makhûr"

"Kahr olunmuş olsun (bu fırka), cihanın kadim olduğunu söylerler."

Makhûr: Kahrolunmuş, **Kadîm:** Evveli olmamak demektir.

İşte bu sapık fırka dünyanın sonradan yaratılmış olmadığını söylerler. Bu sözleri ile kıyamet gününü de inkâr etmiş olurlar.

« فِرَقِ ضالّه چوقْدِرْ جَهْلِی مَشْهورْ »

"Fırak-ı Dalle çoktur, cehli meşhur"

"Cahilliği meşhur olan sapık fırkalar çoktur "

Çare yok imtihan dünyasındayız, insanların hepsi aynı kararda olmayıp illâ bölünecekler. Bu hususta Mevlâ Tealâ:

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ

"Eğer Rabbin dileseydi elbette insanları tek bir ümmet yapardı lakin ihtilâf ediciler olarak kalacaklar." *(Hud Suresi: 118)*

Yani bir düşüncede, bir inançta ve hepsi takva üzere olurlardı. Lâkin imtihan olsun için bunu dilemedi ve ihtilâf devam edecektir.

Ancak Rabbimiz kime acıdıysa o ihtilaf edicilerden olmadı. ihtilaf etmeyenler Ehli Sünnet vel cemaat mezhebinden ayrılmayanlardır.

Mevlâ Tealâ cümlemizi Fırka-i Naciye olan Ehli Sünnet vel Cemaat mezhebinden ayırmasın. Âmin!

« بو فِرْقَه دَنْ قاچوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمالِ باَ كَمالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Bu fırkadan kaçup Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Bu sapık fırkadan kaçıp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

Beyt 103

تَشَيُّخْلِقْ ايدَرْ وارْ بَعْضِ نادانْ كِه اَصْلاً كورْمَه‌مِشْ سَيْرُ وسُلُوكْ جانْ
ايلِيشِكْ يوقْ ايلَه اَى وَاللّٰهْ بُرْهانْ ايدِنمِشْ غَيْرِى بِيلْمَزْ نَسْنَه حَيْوانْ
جَهالَتْدَنْ چِيقُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمالِ باَ كَمالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ
« تَشَيُّخْلِقْ ايدَرْ وارْ بَعْضِ نادانْ »

"Teşeyyühlık ider var bazı nadan"

"Bazı cahil kimseler vardır ki, şeyhlik taslarlar."

تشيَخ Kelimesi تفعَل babındandır. Manası; Şeyh olduğunu iddia etmek, şeyhlik taslamak demektir.

نادان Farsça bir kelime olup; cahil, haddini bilmez, kimse demektir.

« كِه اَصْلاً كورْمَه‌مِشْ سَيْرُ وسُلُوك جَانْ »

"Ki asla görmemiş seyr-i sülük can"

"Ey canım kardeşim! Bu şeyhlik taslayan cahil, asla seyr-i sülük görmemiş (bir mürşide intisap edip ondan öğrenip yetişmemiştir)."

سير وسلوك Manevi yürüyüş ile Mevlâ'ya yürümek veya Allah ile aradaki perdeleri kaldırmaya çalışmak demektir.

Şeyhlik Allah'ın izniyle olur. Bu izin Allah-u Tealâ'dan,
Resulullaha ﷺ Resulullah'dan, Onun varisleriyle gelir.

« ايلِيشِكْ يوقْ ايلَه اَىْ وَاللّٰهْ بُرْهَانْ ايدِنْمِشْ غَيْرِى بِيلْمَزْ نَسْنَه حَيْوَانْ »

"İlişik yok ile eyvallah burhan, İdinmiş gayrı bilmez nesne hayvan."

"(Eli sağlam, bir mürşidin eline ulaşmamış veya bir mürşidin eli de ona ulaşmamış), Her şeye eyvallah (demeyi) kendisine delil edinmiş. (Öyle demekle kendisini teslimiyetli bir adam olarak gösteriyor). Böyle demekten başka bir şey bilmez hayvan."

Büyük Şeyh Efendi, böyle insana hayvan diyor.

« جَهَالَتْدَنْ چِيقُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Cehaletten çıkıp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyridelim,"

"Cahillikten çıkıp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

« تَعَلَّمْ يَا فَتَىٰ فَالْجَهْلُ عَارٌ وَلَا يَرْضَىٰ بِهَا اِلَّا حِمَارٌ »

"Ey Genç! İlim öğren, zira cehalet ardır. Ona razı olan ancak hımardır."

« اَلْجَاهِلُ كَالْخُنْفُسَا اِذَا تَحَرَّكَ فَسَا »

"Cahil, kokarca (pislik böceği) **gibidir, hareket ettiğinde kokar."**

Mürşidlik, seyr-ü sülüksüz, ilimsiz olmaz. Mürşidlik yapabilmek için kimden izin alınır? Hakiki, kâmil, bu işin erbabı olan mürşitlerden. Nefsinin arzusuna uyanlardan değil.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)),* başka bir beytinde şöyle buyuruyor:

« يا شمدى بر فساد قوپدى جهاندە »

"Ya şimdi bir fesat koptu cihanda"

"Dünyada şimdi bir fesat koptu"

Bir yemek yeni pişirildiğinde salahtır, çok durmakla ekşise, küflense bu fesattır. İnsan da farzları, vacipleri, sünnetleri, müstehapları, edepleri yapsa, haram ve mekruhlardan kaçsa salâh durumundadır. Bunun tersi halde ise o fesattadır.

« هواى نفسه دوشدى ناس بو آندە »

"Hevay-ı nefse düştü nas bu anda"

"İnsanlar bu zamanda Rablerinin yoluna düşecekleri yerde, Resulullah'ın izini izleyecekleri yerde nefislerinin arzularını tatbik yoluna düştüler."

Nitekim bir ayet-i kerimede şöyle buyurulur: وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى فَيُضِلَّكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ. . . **"Nefsin arzularına tabi olma seni Allah'ın yolundan saptırır."** *(Sâd Suresi:26'dan)*

« اكر عالم اكر عابد بو شاندە »

"Eğer âlim, eğer âbid, bu şanda"

"Alimi de Abidi de bu haldedir."

« حديث تفسير فقه قالدى نهاندە »

"Hadis, Tefsir, Fıkıh kaldı nihanda"

"Hadis, Tefsir, Fıkıh ilimleri gizlilerde kaldı, onlara bakan kalmadı."

« بو ناسدن آيريلوب حقه كيدەلم جمالى با كمالە سير ايدەلم »

"Bu nasdan ayrılıp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyridelim."

"Bu (nefislerinin isteklerine uyan, Hadis, Tefsir, Fıkıh ilimlerine uymayan) insanlardan kaçıp Hakk'a gidelim."

Dünya şeytansız olmaz. Hep bunlar (sapık fırkalar, şeyhlik taslayanlar) bizim için imtihandır. Dinimizi güzel öğrenelim ki, bizleri de böyle şeytanlar aldatmasın.

Bir gün Peygamber Efendimiz ﷺ, Ebu Zer *(Radıyallahu Anh)* a: **"Ya Eba Zer! İns ve cin şeytanından Allah'a sığındın mı?"** buyurdu.

Ebu Zer *(Radıyallahu Anh):* "Ey Allah'ın Resulü! İnsanların da şeytanı var mı?" dedi.

Bunun üzerine Peygamber Efendimiz: "Evet! Onlar cin şeytanlarından daha şerlidir." buyurdu.

Beyt 104

ایشی لَیْلُ و نَهارْ فِسقیلَه عِصیانْ کُلاهْ وَخِرقَه یَهْ اَیلَرْ اَنجَقْ اِیمانْ
نَجاسَتْ اِیچرَه دِرْ تَرفیقِ شَیطانْ یِنَه دَرْ بِزدَه وارْ اَسرارِ سُبحانْ
شَریعَتدِرْ بِزَه حُجَّتْ کِیدَه‌لِمْ جَمالِ بِا کَمالَه سَیرِ اِیدَه‌لِمْ

Bir mürşide intisab etmeden seyr-ü sülük görmeden şeyhlik satan adamın,

« ایشی لَیْلُ و نَهارْ فِسقیلَه عِصیانْ »

"İşi leylü nehar fıskiyle isyan."

"İşi gece gündüz fasıklık ile Hazreti Allah'a asi olmak, nefsin istediğini yapmaktır."

Leyl: Gece, **Nehar:** Gündüz, **Fısk;** Fasıklık, hak yoldan çıkmak, demektir.

Şeriatın emirlerini yerine getirmek, Şeriat yolundan yürümekle olur. O Şeriat yolunda iken bir emri terkettiğinizde asi olmuş olursunuz.

Şeyh olan Allah-u Tealâ'nın dinine hizmet eder. Fasıklık etmez, isyan etmez.

Mevlâ Tealâ bizleri isyan etmekten muhafaza etsin.

Ne acaib şeydir, Allah-u Tealâ kullarını kendisine ibadet etsin için yarattı. Fakat biz kullar ise nefsimize ibadet ediyor, onun isteklerini yerine getiriyoruz. Bu iş çalışmak ister, bir de Mevlâ Tealâ'nın kulun elinden tutmasını ona yardım etmesini ister.

« كُلاَهْ وَخِرقَه يَه اَيلَر اَنجَق اِيمَانْ »

"Külah ve hırkaya eyler ancak iman"

"Zanneder ki külah ve hırka insanı şeyh eder."

Külah: Şeyhlik alâmeti olarak başa giyilen şey.

Seyr-ü sülüke inanacak, ona çalışacaktı. Bu (şeyhlik taslayan kimse) zannediyor ki külah ve hırka onu mürşid makamına ulaştıracak.

Evet, şeyhin külah ve hırkası vardır ama şeyhi şeyh eden onlar değildir.

« نجَاسَتْ ايچْـرْدر تَرْفِيق شَيْطَانْ »

"Necaset içredir, terfîgi şeytan"

"(Bu şeyhlik taslayan adam) manevi pislik içindedir, onun arkadaşı da şeytandır."

Terfîgi şeytan: Şeytana arkadaş,

Böyle olduğu halde;

« يِنَه دَرْ بِزْدَه وَارْ اَسْرَارِ سُبْحَانْ »

"Yine der bizde var Esrar-ı Sübhan"

"Yine de bizde, Sübhan (olan Allah) ın sırları var, der."

Esrar-ı Sübhan: Mevlâ'nın sırları,

« شَرِيعَتْدِرْ بِزَه حَجَّتْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْـر اِيدَه لِمْ »

"Şeriat'tır bize hüccet gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Hak ve batılın arasını ayırmakta delilimiz Şeriat'tır."

Abdülkadir Geylânî Hazretlerinin müridlerinden biri, rüyasında kendini cennette köşk ve sarayların içinde hurilerin gılmanların arasında gördü.

Bir kaç kez bu böyle devam edince kendinin ulaşılacak en büyük makama ulaştığını mürşidine ihtiyacı kalmadığını zan ederek mürşidinin sohbetlerini terketti.

Bir zaman sonra Abdülkadir Geylânî Hazretleri tevafüken onu gördü. Ve sohbetlere neden gelmediğini sordu. O da rüyasını anlatarak kendisinin mürşidine ihtiyacı kalmadığını, cennetlik bir insan olduğunu ifade etti.

Bunun üzerine Abdülkadir Geylânî Hazretleri ona bir daha o rüyayı gördüğünde: "Bismillah Ya Abdelkadir Geylânî" demesini tenbih etti,

O da yine o rüyayı gördüğünde şeyhinin tenbih ettiği gibi söyledi. Öyle söyler söylemez cennet olarak gördüğü yer bir zibillik, çöplük haline geldi. Mürid de görmüş olduğu rüyanın şeytanî olduğunu anladı ve tövbe etti.

Bakınız şeytan, zibilliği insana cennet gösteriyor. Ey insan! Sen gördüğün rüyaya niçin inanıyorsun? Sen Kur'an'a inansana.

Kendinizi rüya veya zuhuratda çok güzel hallerde görebilirsiniz. Şeriat'a aykırı hal ve hareketleriniz olduğu halde böyle rüyalar görüyorsanız, biliniz ki bu rüyalar sizin için istidraçtır.

İstidraç; Allah-u Tealâ'nın asi kulunu derece derece helâka çekmesi demektir. Kesilmek için yakalanmaya çalışılan koyun kaçar. Kesecek olan kimse koyunu yakalayıp kesim yerine getirebilmek için ona ot, saman gibi şeyler verir, işte onun bu muamelesine istidraç denilir.

Bir şahıs kötü yolda iken güzel zuhurat görse bir daha görse bu sebeple kötülüğe daha daldırır. Kötü bir şahıs kendi hakkında ne kadar güzel rüyalar görürse o kadar zarar eder.

Sure-i Araf da Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor:

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ

"Biz ayetlerimizi yalanlayanları, bilemeyecekleri yönden azar azar helake yaklaştırırız." *(Ayet:182)*

Beyt 105

دَخِي وَارْ بِر بُلُوكْ اَهْلِ شَقَاوَتْ اِيتْمَز اَصْلاَ شَرِيعَتْدَه اِسْتِقَامَتْ
بِيلُوبْ عَقْلِيلَه ظَنْ اَيْلَرْكه هِمَّتْ بُو مُمْكِنْ عَيْنِ وَاجِبْ سِرِّ وَحْدَتْ
بُو اَصْنَافْدَنْ قَاچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ

Mevlâ Tealâ'nın büyük dostlarından Es-Seyyid Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bizlere bu beyitlerinde kötü insanları beyan ediyor ve onlardan kaçın, onların yanlarına girmeyin, diyor.

Hep kötülerle oturup kalkmaktan ve onlarla alaka kurmaktan din gider. Bir kimsenin nasıl bir adam olduğunu öğrenmek için onun arkadaşını sor. Nitekim şöyle buyurulur:

« عَنِ الْمَرْءِ لاَ تَسْئَلْ وَابْصِرْ قَرِينَهُ فَإِنَّ الْقَرِينَ بِالْمُقَارِنِ يَقْتَدِى »

"Kişiden sorma, onun arkadaşına bak, muhakkak arkadaş arkadaşa uyar."

Şeriata muhalif hal ve hareketleri olanlar beğenilmiyor. Öyle ise böyle kimselerle beraber olmayın, sizler de beğenilmezsiniz. Sonra Hazreti Allah Şeriatı tatbik eden imanlı, itaatli, iyi kimseleri beğeniyor. Ve bize onlar ile beraber olmamızı emrediyor. Şöyle ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ

"Ey müminler! Allah'tan korkun, sadıklarla beraber olun." *(Tevbe Suresi:119)*

Bu sohbetimizde bulunmak, sadıklarla beraber olmak demektir. Ayrıca bu ayet-i celile rabıtaya da delildir. Sadıkların başı Peygamber Efendimiz, ondan sonra sahabe-i kiram ve onlardan sonra da kıyamet kopuncaya kadar gelecek olan Mürşid-i Kiram Efendilerimizdir.

Mürşid ile devamlı beraber olabilmek mümkün değildir. Zira mürşidin kendine göre meşguliyetleri olduğu gibi, müridin de vardır. Mevlâ Tealâ imkânsız olan bir şeyi emretmeyeceğine göre ayet-i celilede geçen beraberlikten maksat rabıta yani gönül beraberliğidir.

Meselâ burada bulunmayan bir ihvanımız şu içinde bulunduğumuz camiyi ve buradaki bizleri hatırlaması rabıtadır.

Peygamber ﷺ Efendimiz Tebük Gazvesinden dönerken şöyle buyurmuştur: **"Arkamızda, Medine'de kalan bazı insanlar var ki, geçtiğimiz her dağ yolunda ve vadide bizimle beraberdirler, zira onları burada bulunmaktan özürleri alıkoydu "**

Aynen bunun gibi burada bulunamayan ihvanlarımızın: "Ah bende orada olsa idim" diye düşünmeleri onları burada kabul ettiriyor.

Rabıtanın daha hususî şekli ise ihvanımızın mürşidini: "Bu zat benim Allah'ımın dostudur." diye hayal etmesidir. Eğer bir mürid mürşidini hayaline getiremezse onun yerine, meselâ dükkanları, vitirinleri, kokanaları vesaireyi getirir.

Bunların hepsi kalbi harabeden şeylerdir, kalp bunlardan ancak rabıta ile kurtulur.

« دَخِّنِ وَارْبِرْ بُلُوكْ اَهْلِ شَقَاوَتْ »

"Dahi var bir bölük ehl-i şekavet"

"Dahi bir bölük, bir taife vardır ki her türlü kötülüğü işlerler."

شقی Arapça bir kelimedir. Cemisi: اشقیا olarak gelir. سعید kelimesinin cemii: سعداء geldiği gibi.

Şaki: Haylaz, her çeşit günahı işleyen demektir, **Said** : Bahtiyar, ahiret için çalışan kimse demektir.

« اَلشَّقِیُّ مَنْ شَقِیَ فِی بَطْنِ اُمِّهِ
مِنْ سِمَاتِ الْجِسْمِ یُعْرَفُ حَالُهُمْ »

"Şaki anasının karnında şaki olandır. Cisminin alâmetlerinden hali bilinir."

" Annesinin karnında olan bir insanın iradesi mi var ki iyiliği veya kötülüğü seçerek şaki veya Said olsun?"

Denilecek olursa, şöyle cevap veririz: Bir kimsenin Said mi Şaki mi olacağı hatta eceli, rızkı, Mevlâ Tealâ'nın emri ile melekler tarafından yazılır.

Bakınız Allah-u Tealâ annesinin karnında olan çocuğun Said mi Şaki mi olacağını biliyor. Peki nasıl biliyor? Hazreti Allah geçmişi, şimdiki zamanı, bildiği gibi gelecek zamanı da ilmi ezelisi ile bilir.

Binaenaleyh annesinin karnında bulunan çocuğun mükellefiyet çağında iradesini hayra mı yoksa şerre mi harcayacağını da bilir ve onu yazar. Dünyaya gelen her insan kendisi hakkında ne yazdırmış ise o yazıdan kurtulamaz aynen tahakkuk eder.

Said veya Şaki'yi seçme meselesini Allah-u Tealâ kuluna vermiştir. İradesini hayra kullanan Said, şerre kullanan Şaki olacaktır. Meselâ; bir kimseye para verdiniz, şeker veya helva alsın diye. O ise gitti zehir aldı, suç kimindir? Zehir alanın değil mi? İşte Şaki olma Said olma meselesini de böyle anlayın.

Çarşafı seçen Mevlâ Tealâ'nın rızasını, açık gezmeyi seçen Mevlâ Tealâ'nın gazabını seçmiştir. Öyleyse iyi tarafı seçmek lâzım. Mevlâ Tealâ'nın bizim hakkımızda yazmış olduğu kalemi kuruduysa da meleklerin kalemi cızır cızır çalışıyor amma biz sesleri duyamıyoruz.

Ehl-i Şakavet olan kimdir?

« اِیْتَمَزْ اَصْلاً شَرِیعَتْدَه اِسْتِقَامَتْ »

"İtmez asla Şeriatta istikamet"

"(Şaki) Şeriatta asla İstikamet etmez."

Şakilerde inanmak yok, namaz yok, oruç yok fakat İslâm büyükleri aleyhine konuşmak var.

Şeriatı yaşayan ve lehine konuşan Said'dir. Şeriatta istikamet etmemek şekavettir, Şeriatı yaşamayan şakidir.

Ya Erhamerrahimin! Cümlemize vermiş olduğun iradeyi, kuvveti tamamı ile senin yolunda harcamayı nasip eyle! Öbür tarafa harcamaktan muhafaza et!

« بِيلُوبْ عَقْلِيلَه ظَنْ اَيْلَرْكِه هِمَّتْ »

"Bilip aklıyla zan eyler ki himmet"

"Aklıyla bilir ve zan eder ki, himmet."

Himmet: Kalb isteği ile gösterilen ciddi gayret, demektir.

« بُو مُمْكِنْ عَيْنِ وَاجِبْ سِرِّ وَحْدَتْ »

"Bu mümkin aynı vacip sırrı vahdet"

"Bu mümkin vacip Tealâ'nın aynıdır, Vahdet-i vucud sırrı budur."

İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* 2. cildin 1. Mektubunda şöyle buyurur: "Sofiyyenin pek çoğu, bilhassa son gelenler: "Mümkin, Vacip Tealâ'nın aynıdır," diye itikad ederler. Mümkinleri sıfatını ve fiillerini dahi Yüce Zat'ın fiillerinin ve sıfatlarının aynı sanırlar. Bu inancı şöyle ifade ederler:

« اَلْجَارُ وَالصَّحْبُ وَالرُّكْبَانُ كُلُّهُ هُوَ فِي كِسْوَةِ الْفَقْرِ وَالسُّلْطَانِ كُلُّهُ هُوَ
فِي جَلْوَةِ الْفَرْقِ اَوْ فِي خَلْوَةِ الْجَمْعِ هُوَ وَ اللهِ كُلُّهُ هُوَ بِاللهِ كُلُّهُ هُوَ »

"Komşu, arkadaş, yoldaş hepsi O, Fakir kisvesinde, sultan kaftanında hep O, Açıkta ayrı iken, gizlide toplu iken O, Vallahi hepsi O, billahi hepsi O,"

Fakire göre mümkin vacibin aynı olamaz, zira mümkinin hakikati ademdir, isimlerden ve sıfatlardan bu adem üzerine akseden, akisler de isimlerin ve sıfatların aynı değil misal ve gölgesidir. Buna göre: "Hepsi O'dur." Demek doğru değildir. "Hepsi O'ndandır." demek doğrudur.

Zira mümkin doğrudan kendine ait olan şerrin, noksanlığın ve habasetin kaynağı ademdir. Mümkin de bulunan vücud (varlık) ve buna bağlı kemâlâtın tamamı Cenab-ı Hak'tandır. O yüce Hakk'ın Zatî Kemâlâtından bir zıldır.

Durum böyle olunca da bunun zorunlu sonucu Allah-u Tealâ'nın göklerin ve yerin nuru olması, O'ndan başka herşeyin karanlıktan ibaret bulunmasıdır. Nasıl böyle olmasın ki, adem bütün karanlıkların başında gelmektedir."

Muhyiddin-i Arabi şöyle buyurur:

« سُبْحَانَ مَنْ اَظْهَرَ الْاَشْيَاءَ وَهُوَ عَيْنُهَا »

"Ol bir Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederim ki eşyayı zahir etti. Halbuki o eşyanın aynıdır."

Muhyiddin-i Arabi'nin *(Kuddise Sırruhu)* bu sözü tevil getirir amma kendi aklı ile zannı ile Mümkin Allah-u Tealâ'nın aynıdır diyenin sözü tevil getirmez.

Muhyiddin-i Arabi Hazretleri Allah-u Tealâ'yı o kadar çok sevdi ki her şeyi Mevlâ Tealâ olarak görmeye başladı. O sekir (manevi sarhoşluk) halinde olması sebebiyle böyle söyledi. Büyük şeyh efendinin bahsetmiş olduğu kimse ise Allah-u Tealâ'yı değil dünyayı seviyor. Nefsini seven bir serserinin sözleri te'vil getirmez.

Muhyiddin-i Arabî hakkında İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 266. mektubunda buyurur ki: "Tuhaf şudur ki, Muhyiddin ibni Arabî *(Kuddise Sırruhu)* nun görüşlerinin çoğu manevî müşahedemizde hatalı görüldüğü hâlde kendisi Allah'ın makbul kullarından olarak müşahede edilmektedir.

Herhalde bunun sebebi onun da keşfe dayanan hatasının mazur görülmesi olacaktır. İctihad hatasına düşen nasıl kınanmazsa keşif hatasına düşen de aynı şekilde kınanmamaktadır.

Bu, İbni Arabî hakkında kendime mahsus bir inançtır. Onun aykırı bilgilerini hatalı ve zararlı buluyor, kendisini ise makbul telakki ediyorum.

Bu tutum iki uçta yer alıp onu bütün ile reddedenlerin yahut da bütünüyle kabul edenlerin tutumuna göre orta yoldur, aşırılıklardan da uzaktır.

« بو اَصْنافْدَنْ قاچوبْ حقّه كِيدَه‌لِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Bu esnaftan kaçup Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Bu sınıf, bu tür adamlardan kaçıp Hakk'a gidelim."

Kötü adamlar zemmediliyor, neden? İki sebepten: 1- Onlarla beraber olmamak için, 2- Onlar gibi olunmaması için.

İyi adamlar övülüyor, neden? İki sebepten:

1- Onlarla beraber olunması için, 2- Onlar gibi olunması için.

Ehl-i zikir, Ehl-i Şeriat olan bir kimse ile arkadaşlık eden şahıs, gül yağı satan bir kimse ile arkadaşlık eden kişiye benzer.

Gül yağı satan kimse nasıl ki arkadaşına satmış olduğu miskten ya sürer veya koklatırsa, Ehl-i Zikir, Ehl-i Şeriat olan kimse de arkadaşlık ettiği kimseye Kur'an kokusunu, Şeriat kokusunu koklatır. Böylece ona feyiz gelir, Şeriatı yaşamaya heves gelir.

Kötü kimse ile arkadaşlık edenin misali ise demircinin yanında bulunan kişinin hali gibidir. Bundan, demircilik mesleği kötüdür anlaşılmasın. Demircilik iyi bir sanattır, kazancı helâldir. Kötü kimse ile arkadaşlık edene misal olarak verilmesi o bakımdan değil şu bakımdandır:

Demircilerin örsleri, çekiçleri vardır. Onlar ile iş yaparken kıvılcımlar çıkar. İşte bu esnada orada bulunan kimseye o kıvılcımlardan sıçrayabilir, yahut bu olmasa bile oranın çirkin havasını teneffüs etmek mecburiyetinde kalır.

İşte kötü adamlarla arkadaşlık eden kimse de onlardan Yunan felsefesini koklar, kötü adamlarla oturmamalı beraber olmamalıdır, ancak vaz-u nasihat için onlarla beraber olunabilir. Vaaz edilince tutarlarsa ne ala, tutmazlarsa hemen oradan ayrılmalıdır.

Sure-i Mumtehine'de şöyle buyurulur:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

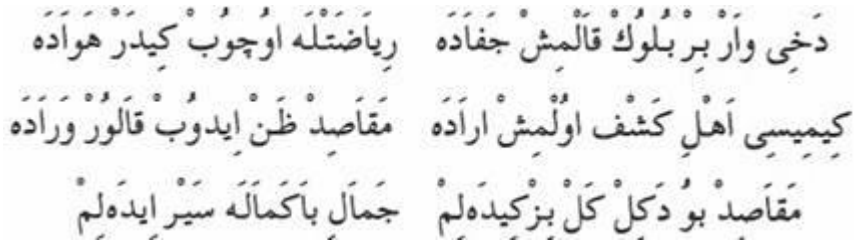
"Gerçekten İbrahim'in ve beraberinde olanların sözlerinde sizin için güzel bir örnek oldu. Vaktiyle kavimlerine dediler ki: Biz, sizlerden ve Allah'tan başka taptıklarınızdan beriyiz. Siz Allah'ın birliğine iman etmedikçe, sizi (dininizi) **tanımıyoruz. Sizinle aramızda ebedî düşmanlık ve kin baş gösterdi..."**(Ayet:4'den)

Kâfirlik yolunu seçenler velev en yakın akraba dahi olsalar onlardan ayrılmalıdır. Zira Tevbe Suresinde şöyle buyrulur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

"Ey iman edenler! Eğer babalarınız ve kardeşleriniz iman üzerine küfrü tercih edip seviyorlarsa, onları dostlar edinmeyiniz. Sizden kim onları veli (dost) **edinirse, işte onlar, nefislerine zulmedenlerdir."** *(Ayet:23)*

Beyt 106

İnsan dünyaya bir kere gelir. Öyle ise alacağı şeylerin en iyisini seçmesi lâzım. Ucuz şeylerle aldanıp geri kalmamak lâzım. Mevlâ Tealâ cümlemizi âli himmet eylesin.

« اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْهِمَمِ وَيَكْرَهُ مَسَافِلَهَا »

"Muhakkak Allah (-u Tealâ) **yüksek himmetleri sever. Alçak himmetleri ise kerih görür."**

"Himmet" kalb isteği ile gösterilen ciddi gayret, kasıt, dava manalarındadır.

Eğer bir kimsenin himmeti dünya ise o alçak himmetlidir. Himmeti cennet ise yine de himmeti çok yüksek sayılmaz. Yok eğer himmeti Mevlâ Tealâ'nın Rızası ve Cemali ise, işte o kimse yüksek himmetlidir.

Müslümanlar cennete girdiklerinde cennete hayran olacaklar. İçinde bulundukları nimetten daha büyük bir nimet olamayacağını zannedecekler. Ne zaman ki Mevlâ Tealâ'nın cemalini görecekler bu nimetin yanında cennetin nimetlerinin hiç bir değeri olmadığını anlayacaklar.

Öyle ise yaptığınız zikirden, rabıtadan, murakabeden ve diğer bütün ibadetlerden maksadımız rızaullah, cemalûllah olmalıdır.

« دَخِی وَارْ بِرْ بُلُوكْ قَالْمِشْ جَفَادَه »

"Dahi var bir bölük kalmış cefada."

"Bir bölük insanlar vardır ki, bunlar eziyetlerde, meşakkatlerde kalmışlardır."

Cefa: Meşakkat, demektir.

« رِيَاضَتْلَه اوُچُوبْ كِيدَرْ هَوَادَه »

"Riyazatla uçup gider havada."

"Bu bölük kimseler az yiyip içerler, bu sebeple de havada uçarlar. Yani kendilerinden havada uçmak gibi bir takım adet dışı olaylar zuhur eder.

Riyazet: Nefsi eğitmek üzere onu aç, susuz ve sevdiği şeylerden mahrum bırakmaya denir.

« كِيمِيسِى اَهْلِ كَشْف اولْمِشْ ارادَه »

"Kimisi ehli keşif olmuş arada."

"Kimisi de riyazat yaparken ehli keşif olur, kendisinden keşif kerametler zuhur eder."

Bir şahıs, Cüneydi Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* yu ölümünden sonra rüyasında gördü ona ne durumda olduğunu sordu. Bunun üzerine Cüneyd *(Kuddise Sırruhu)* şöyle buyur du:

« طَاحَتِ الْعِبَارَاتُ وَفَنِيَتِ الْاِشَارَاتُ وَمَا نَفَعَنَا اِلَّا رُكَيْعَاتٌ رَكَعْنَاهَا فِى جَوْفِ اللَّيْلِ »

"İbareler eridi, işaretler kayboldu. Bize menfaati olan ancak o rekatçıklardır ki, onları gece içinde kılardık."

« مَقَاصِدْ ظَنْ اِيدُوبْ قَالُورْ وَرَادَه »

"Makasıd zan idüp kalur verada."

"Riyazat esnasında kendisine zuhur eden keşifleri, kerametleri makasıd (kastedilen şeyler) zannederek asıl matlubdan (Hazreti Allah'ın rızasından) ötede kalır, ona erişemez."

Tesbih derslerimizi çekerken her yüz başında ne diyoruz?

اِلٰهِى اَنْتَ مَقْصُودِي وَ رِضَاكَ مَطْلُوبِي

"İlâhım! Sensin benim maksadım, senin rızandır benim matlubum,"

Bu ne demektir? "Ya Rabbi! seni zikrediyorum, bu zikrimden ve diğer ibadetlerimden kastım senin cemaline kavuşmak, isteğim senin rızandır, başka bir şey istemiyorum." demektir.

Peki bizler cennete girmeyi istemeyecek miyiz? İsteyeceğiz, ama niçin? Cennet Rabbimizden bizlere bir mükâfat yeri olduğu için ve ondan daha güzeli rabbimizin cemalini orada görebileceğiz. Yaptığımız ibadetleri Mevlâ Tealâ'ya hediye olarak bilelim. İşte o zaman hazreti Allah'ı hakikaten birlemiş oluruz.

İmam-ı Rabbanî Mektubat adlı eserinin ikinci cildinde bulunan bir mektubunda şöyle buyurur:

"**Vuslat;** Kurbu ilâhiden ibarettir. Bazı kimselere keşif keramet verilir, kurbu ilâhi verilmez. İşte bu onlar için istidraçtır." Sure-i Mücadele'de bu manaya işareten şöyle buyurulur:. . . وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ **". . . Ve sanırlar ki, bir şey yapıyorlar. İşte onlar; Onlar, hep o yalancılardır."** *(Ayet: 18)*

« مَقَاصِدْ بوُ دَكِلْ كَلْ بزْكِيدَەلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَەلِمْ »

"Makasıd bu değil gel biz gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Maksad, keşif keramet değil istikamet olmalıdır.

Beyt 107*

قَمُوسِى بونْلَرِكْ اَهْلِ بَطَالَتْ مَقَاصِدْ بِيلْمَيُوبْ بوُلْدِى شَقَاوَتْ
اَلُوبْ تحْتَ الْحِجَابْ يوُقْ بوُنْدَه وُصلَتْ چوُ عِرْفَانْ اَهْلِنَه بوُنْلَرْ نَه حَاجَتْ
كُشُوفَاتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَەلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَەلِم

Başımıza kuş konmuş gibi çok dikkatli duralım. Bu iş çok büyük iştir. Lâkin Mahmud da siz de anlamadınız bu işin ehemmiyetini.

Sure-i Sa'd'da şöyle buyurulur:

قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ (67) أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ

"De ki: "Bu (Kur'an) **pek büyük bir haberdir.** (Öyle iken) **siz ondan yüz çeviriyorsunuz."** *(Ayet: 67-68)*

Vaazu nasihattan tesirlenmemek gaflettendir. Onun için çok iyi dinlemeli, iyi anlamaya çalışmalıyız.

Allah dostları işin ehemmiyetini beyan etmek üzere bizlere eser yazdılar. Fakat milletin gözü gazetede sinemada. Onun için Allah dostlarının kitaplarını okuyup anlamıyorlar.

Büyük adamlara uymakla büyük adam olunur. Bir beyitte şöyle denilir:

« وَمَنْ يَقْفُ اٰثَارَ الْهِزَبْرِ يَنَلْ بِهِ طَرَائِحَ حُمْرِ الْوَحْشِ اِذْ هُوَ رَاتِعٌ »

"Kim Arslanın izlerine uyar, onu takip ederse vahşi eşeğin taze et parçalarına nail olur. Zira Arslan (yaban eşeği) **avlar."**

« قَمُوسِی بُونْلَرِكْ اَهْلِ بَطَالَتْ »

"Kamusu bunların ehli batalet."

"Bu saydıklarımızın hepsi, 'ehli batalet' boş ve âvâre işlerle uğraşıp vakit geçirenlerdir."

Betalet: Avarelik, işsizlik, boş şeyler söylemek, demektir.

Sure-i Mü'minûn'de şöye buyurulur:

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ

"Ve o mü'minler ki onlar her lüzumsuz şeyden yüz çevirirler." *(Mü'minûn Suresi:3)*

« مِنْ حُسْنِ اسْلَامِ الْمَرْءِ تَرْكُهُ مَالَا يَعْنِيهِ »

"Kişinin fuzûli şeyleri terketmesi İslam'ının güzelliğindendir"

« عَلَامَةُ اِعْرَاضِ اللهِ تَعَالَىٰ عَنِ الْعَبْدِ اِشْتِغَالُهُ بِمَالَا يَعْنِيهِ »

"Allah'ın kulundan yüz çevirmesinin alâmeti, kulunun mâlâyâniyle meşgul olmasıdır."

« مَقَاصِدْ بِيلْمَيُوبْ بُولْدِی شَقَاوَتْ »

"Mekasıd bilmeyip buldu şekavet."

"(Bunlar) asıl maksadlarını bilmediklerinden şakiliği, kötülüğü bulmuşlardır."

Şekavet: Her çeşit kötülük içinde olmak demektir.

Yani dünyaya niçin geldiklerini bilemediler. Böyle olunca da her türlü kötülük içinde kaldılar. Biz dünyaya Allah-u Tealâ-yı istemeye geldik. Mevlâ'yı isteyenin Resulullah ﷺ in yolunda yürümesi lazım gelir .

Resulullah ﷺ in yolu Kur'an, fıkıh, hadis, tasavvuf, akaid'dir. Kısaca Şeriat Resulullah ﷺ in yoludur. Neyi kastetmesi lazım geldiğini bilmeyen bir insan, raydan çıkar. Raydan çıkan ne olur? Parçalanır.

« قَالُوبْ تَحْتَ الْحِجَابْ يُوقْ بُونْدَه وُصْلَتْ »

"Kalup tahtel hicap yok bunda vuslet."

"Perde arkasında kalmışlardır. Bunda (keşif keramette), vuslat yoktur."

« چو عرفان اهلنه بونلر نه حاجت »

"Çü irfan ehline bunlar ne hacet."

"İrfan ehline, (şeriat'a tabi olmadan sadece yapılan riyazattan sebep zuhur eden) keşif keramete ne gerek var."

İrfan: Bilmek, anlayış, tecrübe ve zekadan ileri gelen zihni kemal demektir.

Allah'ı bilmek isteyenler için keşiflere, kerametlere ne hacettir? Biz bu dünyaya Mevlâ ile aramızdaki perdeleri kaldırmaya geldik.

Benim Kasımpaşa'da oturan bir arkadaşım vardı, ismi İhsan Efendi'dir. İhsan Efendiyle devamlı birbirimizi ziyaret ederdik. Bir keresinde o benim yanıma geldiğinde beraberce Efendi Babama gittik. Efendi Babam ona:

"Mahrem ol da peçeyi kaldırsınlar. Bir hanımın damadı olursan sana peçeyi açar ama damadı olmazsan sana peçeyi açmaz. Allah-u Tealâ'nın insanlara mahremliği vardır, yabancı olursanız Esma Sıfat perdelerini açmaz." dedi.

Bizler Mevlâ Tealâ'ya nasıl ehil olacağız? Resulullah ﷺ in sünnetini yaşamakla. Bir hadis-i şerifte şöyle buyurulur:

"Kur'an ehli Allah'ın ehlidir." Kur'an ehli, Kur'anı hem okuyan ve hem de amel edendir.

İrfan ne demektir? Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bunu başka bir beyit'te şöyle açıklıyor:

« نه در مقصود بو عرفاندان خبر آل »

"Nedir maksud bu İrfan'dan haber al."

"İrfandan maksat nedir haber al."

Bizim tarafımızdan sual soruyor, sonra da kendi tarafından cevap veriyor:

« نقاب آچدی چو محبوب مژده لر آل »

"Nikap açdı çü mahbub müjdeler al."

"(İrfan) Sevgili Allah'ın nikabı (peçeyi) açmasıdır. Müjdeler olsun sana."

İrfan ne imiş? Mevlâ Tealâ'nın kulu ile arasında bulunan manevi perdeleri kaldırmasıdır. Kulun Mevlâ Tealâ'yı görüyor gibi olmasıdır. Asıl görmek ahirette olacak,

Nitekim geride geçen beyitte ne buyurulmuştu: "Her kim arslanın izlerine uyarsa (onu takip eder) vahşi hımarın taze etlerine nail olur. Zira arslan bolluk içinde dilediğini yer."

Ormanda vahşi hımarlar vardır. Arslan işte onu avlar, biraz yer gerisini bırakır, gider. Arslanı takip eden tilki arslan gittikten sonra bıraktığı artıkları yer, karnını doyurur, Tilki arslanı takip etmeyecek olsa idi, hiç yaban eşeği avlayıp yiyebilir miydi? Hayır!

Büyük adamlar (Allah dostları) büyük manalara, sırlara vakıf olurlar. Kim o büyüklere tabi olursa o da o manalara vakıf olur. Biz de büyük adamların peşlerinde gidelim.

Çoğu kimselerin gözü keşif keramet sahibi olmakta. Havada uçalım, denizde yürüyelim ve buna benzer maksatlarda. Asıl maksud olan Mevlâ Tealâ'dan, uzakta kalmıştır bunlar.

Maksutları Allah-u Tealâ olmadığından az yiyip az içerek yapmış oldukları riyazattan bir şey kazanamıyorlar.

Hindistan'da yaşayan Berahime uzunca süre yemezler, içmezler, bir deri bir kemik kalırlar. Kendilerinden adet dışı haller zuhur eder. Ama ne faide... İşte Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ne buyurmuştur:

« قَمُوسِی بُونْلَرِكْ اَهْلِ بَطَالَتْ »

"Kamusu bunların ehli batalet."

"Şeriat'ı tatbik olmadığı halde az yiyip içmek sureti ile kendilerinden adet dışı olaylar zuhur eden kimselerin hepsi avarelerdir."

Dünyada Allah-u Tealâ görülmez. Nitekim şöyle buyurulur:

« رُؤْيَتْ نِيستْ كَالرُّؤْيَةِ هَسْتْ »

"Dünyada görmek yoktur, görüyor gibi olmak vardır."

Cebrail *(Aleyhisselâm)* Peygamber Efendimize: Ya Resulâllâh! İhsan nedir? diye sorduğunda Resulullah Efendimiz:

« اَلْاِحْسَانُ اَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَاَنَّكَ تَرَاهُ فَاِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَاِنَّهُ يَرَاكَ »

"İhsan, senin Hazreti Allah'ı görüyormuş gibi ibadet etmendir. Eğer sen O'nu göremiyorsan, muhakkak O seni görüyordur." diye cevap verdi.

« يورِى تَرْك ايتْ سِوَايِى آكْلَه كَلْ قَالْ »

"Yüri terk it sivayı anla gel kal."

"Yürü, Mevlâ Tealâ'dan gayrisin terket söz anla."

« تَجَلِّى ذَاتْ اولُورْ واَصِلْلَرَه حَالْ »

"Tecelli Zat olur vasıllara hâl."

"Zat-ı Paki Sübhaniyye'nin tecellisi, vasıllara hal olur."

Mevlâ Tealâ kuluna Zatı ile tecelli eder. Sonra bu tecelli kapanır. Tecelli eder sonra tecelli yine kapanır. İşte böyle tecellinin gelip gitmesine "Hâl" denir. En sonunda tecelli devamlı kalır ki, buna da: "Makam" denir.

İşte kendisine, Zat-ı Paki Sübhaniyye'nin tecellisi olan kimseye: **"İrfan ehli"** denir.

« بو اَجْسَامْدَانْ كَچُوبْ حَقّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Bu ecsamdan geçüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Yemek, içmek, keyif etmek hep bunlar cismin işidir. Bunlardan biri hatırında ise sen cisimdesin. Mevlâ Tealâ'da değilsin. Bunlardan geçtiğinde Mevlâ Tealâ'dasın.

Ecsam: Arapça, cisimler demektir.

Bu derste ince maarifleri dinlediniz. Anladıklarınızı diğer insanlara anlatın. Ama bu incelikleri anlayacak kabiliyette olanlara.

Bir hadis-i şerifinde Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki:

« آفَةُ الْعِلْمِ النِّسْيَانُ وَاِضَاعَتُهُ اَنْ تَتَكَلَّمَ بِهِ غَيْرَ اَهْلِهِ »

"İlmin, büyük âfeti unutmaktır. Onu zayi etmek ise o ilmi ehli olmayana anlatmandır."

Alimlerden büyük bir zat, dağda çadırda yaşayan bir yörüğe misafir oldu. Ona ince marifetlerden bahsetmeğe başladı. Baktı ki Yörük kendisine pür dikkat bakıyor, daha ince meselelere temas etti.

Epey bir zaman konuştuktan sonra alim yörüğe: "Sözlerimi pür dikkat dinlediniz." deyince O: "Siz konuşurken sakalınız dikkatimi çekti, aynı bizim keçinin sakalına benziyordu da." demesin mi?...

İşte böyle adamlara ince işlerden bahsetmek ilmi zayi etmektir. Dersimizin son mısrasını okuyalım:

« كُشُوفَاتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Küşüfattan geçüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki:

"Ben Rabbimden Keşif keramet değil, istikamet istiyorum."

Bu beyitte bahsedilen bölük (batalet ehli), uğraşmıyorlar ki, Mevlâ Tealâ ile aramızdaki perdeler gitsin de kalbimizin gözü Mevlâ Tealâ'ya daim baksın. Onlar uçup gitmek sevdasında.

Risale-i Kudsiyye'yi sanki sizin sebebiniz ile daha iyi anlıyorum. Hocayı hoca eden talebesidir, Risale-i Kudsiyye sanki Mektubatın metnidir.

Beyt 108*

دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ كَنْدِي چَالِيشُورْ كُورُوبْ اَسْرَارْ كِتَابْلَرْدَه صَوَاشُورْ
مَهَالِكْ يَرْلَرِي چُوغِي اُولُورْ دُورْ چِيقَارْمِي عَرْشَه اَكْلَه بِرْ ضَعِيفْ مُورْ
مُرْشِدْ اَلْزَمْ سَكَا حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

« دَخِي وَارْ بِرْ بُلُوكْ كَنْدِي چَالِيشُورْ »

"Dahi var bir bölük kendi çalışur"

"Bir bölük, topluluk da vardır ki, bunlar kendi kendine çalışırlar".

Yani onlar bir Mürşide intisab etmeden kendi kendilerine uğraşıp dururlar.

« كُورُوبْ اَسْرَارْ كِتَابْلَرْدَه صَوَاشُورْ »

"Görüp esrar kitaplarda, savaşır"

"Kitaplarda tarikat sırlarını görüp, onları yapmaya çalışır."

« مَهالِكْ يرلَرِى چوغِى اولُورْ دورْ »

"Mehalik yerleri çoğu olur dûr."

"Kendilerini helak edecek yerler, çok defa onlardan uzakta kalır (da oraları fark edemeyip içine düşerler)."

Dûr: Farsça, uzak demektir. İlâhî rahmetten kısmen veya tamamen mahrum kalan, bir hâle veya makama ulaşamayan demektir.

Yani içinde bir takım sırlar yazılı kitaplarda, insanın kendi başına anlayamayacağı yerler vardır. Çoğu kimseler, "Mevlâ Tealâ'ya kavuşayım, yakın olayım." derken uzak olurlar.

« چيقارْمِى عَرْشَه اكْلَه بِرْ ضَعِيفْ مورْ »

"Çıkar mı arşa anla bir zaif mûr"

"Bir zayıf karınca arşa çıkabilir mi? çıkamaz. İşte anla,"

Mûr: Karınca, demektir.

İnsanda o misilli zayıf bir yaratıktır. Ulvî âlemlere mürşidsiz çıkamaz. İşte onun için:

« مُرْشِدْ اَلْزَمْ سَكَا حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Mürşid elzem sana Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Ey İnsan! Sana yol gösterici ziyade lâzım Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

Elzem: Ziyade lâzım, demektir.

Beyt 109

چو وارْدر اَکْمَلْ اِنْسانْ بو جِهانْدَه اولُورْ مَعْلُومْ عَزِيزْ هَرْ بِرْ نِشانْدَه

وَلِی کِبْرِی حِجابْ اولْدِی نِهانْدَه او وارْمَزْ مُرْشِدَه قالُورْ يَبانْدَه

بو کِبْرْ اَصْلِی حِجابْ تَرْكْ اِيتْ کِيدَهْلِمْ جَمالِ بِا کَمالَه سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

« چو وارْدرْ اَکْمَلْ اِنْسانْ بو جِهانْدَه »

"Çü vardır ekmel insan bu cihanda."

"Bu cihanda ekmel (çok kabiliyetli) İnsanlar vardır."

« اولُورْ مَعْلُومْ عَزِيزْ هَرْ بِرْ نِشانْدَه »

"Olur malum aziz! her bir nişanda."

"Ey aziz kardeşim! Onların (konuşmasından oturup kalkmasından velhasıl her hallerinden) kâmil oldukları anlaşılıp bilinir."

« وَلِی کِبْرِی حِجابْ اولْدِی نِهانْدَه »

"Veli kibr-i hicab oldu nihanda."

"Fakat (bu kimseye) gizliden, kibri perde olmuştur."

Nihan: Gizli, saklı demektir. Bu sebepten:

« او وارْمَزْ مُرْشِدَه قالُورْ يَبانْدَه »

"O varmaz mürşide kalur yabanda."

"O mürşide gitmez (bir mürşide teslim olmaz. Bundan dolayı da manevî sırlara vakıf olamadığından) yabanda, hariçte kalır. Yani tarikat işlerine yabancı olarak kalır.

« بو کِبْرْ اَصْلِی حِجابْ تَرْكْ اِيتْ کِيدَهْلِمْ جَمالِ بِا کَمالَه سَيْرِ اِيدَهْلِمْ »

"Bu kibr aslî hicab terk it gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Kibir, Mevlâ ile kul arasında gizli perde, engeldir. Bunu terk et gidelim.

Kibir, İslâm'da büyük günahlardandır. Peygamber Efendimiz ﷺ şöyle buyurur:

« لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِى قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ مِنْ كِبْرٍ »

"Kalbinde hardal tanesi kadar kibir bulunan cennete giremez."

Kibriya, ululuk Allah-u Tealâ'ya mahsustur. Bizlerin onda nasibi yoktur. Bizler kendimizi tozun tozu bileceğiz.

Beyt 110

عَزِيزْ بِيلْ جُمْلَه‌سِى قَالْدِى يَابَانْدَه اُو وُصْلَتْ بُولْمَازْ اَصْلاَ بُو جِهَانْدَه
حِجَابْ تَحْتِنْدَه قَالْدِيلَرْ نِهَانْدَه فَنَا فِى اللّٰهْ وِيرِلْمَزْ بُو نِشَانْدَه
كِبْرِلْكْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ

Mevlâ'ya giden yol gayet uzaktır, kendi başına giderek bu uzun yola muvaffak olan yoktur. O kimsenin mutlaka elinden tutulması lâzımdır. Yoksa yolda kalır. Risale-i Kudsiyye'nin bu beyti bunu beyan ediyor.

Bazı adamlar kendi başlarına mezhepler kurmuşlar. Kendi başına gelin güvey olmuşlar. Böyle olmaz. Bizim mezhebimiz Ehl-i Sünnet vel Cemaat mezhebidir.

Bu mezhebin başı Resulullah ﷺ, erkânı Hulefa-i Raşidin, efradı ise Ashab-ı Kiram'dır. Daha sonra da kıyamete kadar bu itikat üzere devam edenlerdir. Oraya sokulmadan olmaz. Sürüden ayrılanı kurt kapar. Sürünün içinde olan koyunu kurt kapamaz biiznillahi Tealâ.

« عَزِيزْ بِيلْ جُمْلَه‌سِى قَالْدِى يَابَانْدَه »

"Aziz! bil cümlesi kaldı yabanda"

"Aziz! evlâdım şunu bil ki dalâlet fırkalarının hepsi yabanda kaldı."

"Aziz" Allah-u Tealâ'nın isimlerinden olup "Ulu, Kavi her şeye galip" manalarına gelir. Bu isimle bir insana hitap edildiğinde o kimseye iltifat ve hürmet edilmiş olur. Bu beyitte geçen Aziz kelimesi de insan için kullanılmıştır.

Yaban: Çöl, çorak yer demektir.

« اُو وُصْلَتْ بُولْمَازْ اَصْلاَ بُو جِهَانْدَه »

"O vuslat bulmaz asla cihanda"

"(Dalâlet fırkalarına mensup olanlar) bu cihanda Mevlâ'ya vasıl olamazlar."

Niçin? Çünkü bütün dalâlet fırkasında bulunanlar yanlış yoldadır. Gidilecek yol yanlış ise insan gidilmesi gereken yere ulaşamaz.

Büyüklerden birisi bulunduğu beldeden çıkıp Mekke'ye doğru giderken ters yönden bir a'rabi ile karşılaştı. Ona selâm verip nereye gittiğini sordu. O da: "Mekke'ye!" diye cevap verdi. O zat Arabi'ye, yanlış yönde gittiğini uyarmak üzere şöyle dedi:

« تَرْسَمْ نَه رَسِی بِکَعْبَه اَی اَعْرَابِی اِنْ رَه کِه تُو مِیرَوِی بِتُرْکِسْتَانَسْت »

"Ey A'rabi! korkarım Kabe'ye ulaşamayacaksın, Zira senin gittiğin bu yol Türkistan'adır."

Dalâlet fırkasına mensup olanlar da bu Arabi gibidir. Onun için, "Cenab-ı Hak bizi dosdoğru yolda daim eylesin ve onunla bizi hedefe kavuştursun" diye dua edelim.

« حِجَابْ تَخْتِنْدَه قَالْدِیلَرْ نِهَانْدَه فَنَا فِی اللّٰهْ وِیرِلْمَزْ بُو نِشَانْدَه »

"Hicap tahtında kaldılar nihanda, Fenafillâh verilmez bu nişanda"

"Bu fırkalar perde arkasında nihanda (gizli yerde) kalmışlardır. Mevlâ

Tealâ'da fani olmak sırrı bu alâmette olan adamlara verilmez."

« کِبِرْلِکْدَنْ کَچُوبْ حَقَّه کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ »

"Kibirlikten geçüp Hakk'a gidelim, Cemali bakemale seyr idelim."

Efendimiz ﷺ şöyle buyuruyor:

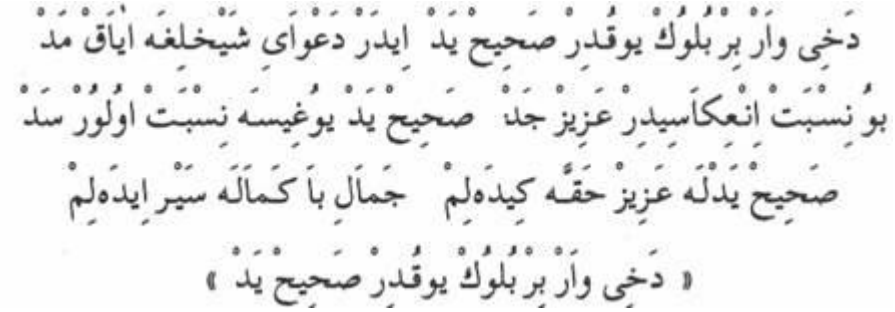
« یَقُولُ اللّٰهُ تَعَالَىٰ: اَلْکِبْرِیَاءُ رِدَائِی وَالْعَظَمَةُ اِزَارِی فَمَنْ نَازَعَنِی وَاحِداً مِنْهُمَا اَلْقَیْتُهُ فِی نَارِی وَلَا اُبَالِی »

"Allah-u Tealâ buyuruyor: Kibir ridam azamet izarımdır. Bunların birinde bana münazaa edeni hiç aldırmadan cehenneme atarım."

Mevlâ Tealâ bu sözünden buyurmuş oluyor ki: "Her kim kibrederse benim ridamı çalmış olur ve benimle münazaa etmiş olur. Çünkü ben ridamı vermem. İşte her kim de benimle münazaa ederse cehenneme atarım."

Çok tevazu edelim, bu yol bizi çok mütevazi eylesin.

Beyt 111

"Dahi var bir bölük yoktur sahih yed"

"Bir bölük (topluluk) da vardır ki Resulullah ﷺ Efendimiz'e ekli (bağlı) bir mürşidin elini tutmamış ve ona intisab etmemiştir. Öyle olduğu halde;

« ايدَرْ دعوَاىِ شَيْخلِغَه اياقْ مَدْ »

"İder davayı şeyhliğe ayak med"

"Şeyhlik davasına ayak uzatır, (kafasından şeyh olmuştur)."

Medd: Uzatma, yayma, döşeme demektir.

« بو نِسْبَتْ اِنْعِكَاسِيدِرْ عَزِيزْ جَدْ »

"Bu nisbet in'ikasidir aziz ced"

"Ey aziz kardeşim! Cidden bu nisbet (tarikat-ı aliyyenin feyzi) aks yolu iledir."

İn'ikas'ı şöyle anlayalım: Feyz-i ilâhî, Mevlâ Tealâ Hazretlerinden,
Peygamber ﷺ Efendimizin kalbine aks etmiştir,

O'ndan Ebubekris Sıddık *(lüdıyaitahu Anh)* a, O'ndan Mevlâna Selman-ı Farisî *(Radıyallahu Anh)* a, O'ndan Kasım İbn-i Muhammed İbn-i Ebi Bekrıs Sıddık *(Radıyallahu Anh)* a, O'ndan Mevlâna Cafer İbn-i Muhammed Sadık *(Radıyallahu Anh)* a, O'ndan da ta Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine kadar böylece kalpten kalbe zincir halkası gibi arada hiç bir kesiklik olmadan aks yolu ile alınmıştır.

Hepiniz Silsile-i Zeheb'i ezberlesin.

Bu Tarikat-ı Aliyye'nin feyzinin in'ikas yolu ile olduğunu daha çok açıklamak üzere şu beyti okuyalım:

"Anın için ehli sohbet oldu ashab, Hep oldular Habibullah'a ahbab.

Tarîkul in'ikasla oldular nâb, Bu zatlar oldular bîr anda aktâb.

Muhabbet üzre gel Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim." *(Beyt 296)*

Sohbet, arkadaşların aralarında ayet ve hadis okumalarına, Şeriattan, Tarikattan bahsetmelerine denir.

Ashab-ı Kiram ehli sohbetten idiler. Bu halleri ile Peygamber Efendimize sevgili olmuşlardı. İn'ikas, (aks) yolu (gönülden gönüle feyz akma) ile saf pak temiz oldular.

Mevlâ Tealâ'dan Peygamber Efendimize, Peygamber Efendimizden de, sohbetlerinde bulunan, ona gönül veren Sahabe-i Kiram'a feyz, aks yolu ile ulaştı. İşte o aks yolu ile Mevlâ'dan gelen feyz onların kalplerini tertemiz etti. Bir anda aktap (kutuplar, Allah'ın büyük veli kulları) oldular.

Birbirlerine ekli olmasalardı, feyz-i ilâhi birbirlerine cari olur muydu? İşte sahih yed (sağlam el) olmadan olmaz.

Bu fakir, Efendi Babam'ın elini tutmuştur. Efendi Babam: "Mahmud'un elinden tutan benim elimden tutmuş olur" derdi. Yalan yok, yalan demek haramdır.

Demek ki bu fakirin elinden tutan (biat eden) Ali Haydar Ahishavî *(Kuddise Sırruhu)* nun elinden tutmuş oluyor. Onun elinden tutan Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin elinden tutmuş oluyor. Böylece gide gide Peygamber Efendimize dek dayanıyor. İşte bu sahih yed'dir. Bir yere bağlı olunacak ki feyiz cari olsun.

« صَحِيحْ يَدْ يوغِيسه نِسبَتْ اولُورْ سَدْ »

"Sahih yed yok ise nisbet olur sed"

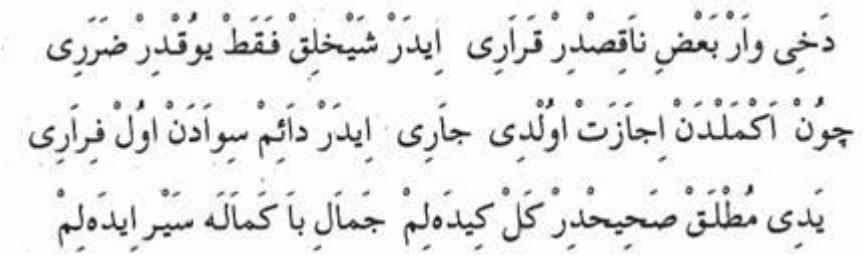
"Sahih yed yok ise feyz-i ilâhi kapanır, kesilir."

Efendi babam derdi ki: Dağda bulunan bir su menbaının köye gelebilmesi için, köye kadar uzanan birbirlerine ekli su künkleri gerekir. Bu künklerden biri eksik olduğunda köye su ulaşamayacağı gibi birbirine ekli olan Meşayih silsilesinin biri eksik olursa feyz-i ilâhî de kişinin kalbine ulaşamaz.

« صَحِيحْ يَدْلَه عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Sahih yedle aziz Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

Beyt 112

Risale-i Kudsiyye okunulacak bir kitaptır. Onu okumaya devam etmeli, hiç bırakmamalı. Zira insanda bulunan feyz zaman zaman kaçabilir.

Büyük Şeyh Efendiye Risale-i Kudsiye'nin yazdırılma sebeplerinden biride müridlerden feyiz kaçtığı, huzurları kalmadığı zaman bu kitabı okumalarıyla o feyzin tekrar yerine gelmesidir. Nitekim Büyük Şeyh Efendi bir beyitte şöyle buyuruyor:

"Anın çin yaz dediler bu kitabı, Ki salik zevk alıp gitsin hicabı."

Feyiz bir nurdur ki, insanın kalbine indiğinde kalpten vahşet gider, huzur gelir.

Gelelim bugünkü beytimize:

« دَخِی وَارْ بَعْضِ نَاقِصْدِرْ قَرَارِی »

"Dahi var bazı nakıstır kararı."

"Bazı kimseler vardır ki, eksiktir kararı." Yani Mevlâ'nın huzurundaki makamı noksandır.

« اِیدَرْ شَیْخلِقْ فَقَطْ یوقْدِرْ ضَرَرِی »

"İder şeyhlik fakat yoktur zararı."

"(Böyle bir kimse) şeyhlik eder fakat onun şeyhlik etmesinin pek zararı yoktur."

« چُونْ اَکْمَلْدَنْ اِجَازَتْ اوْلْدِی جَارِی »

"Çün ekmelden icazet oldu carî."

"Çünkü en kâmil mürşitten kendisine izin verilmiştir."

Bu Şeyh, müridleriyle uğraştıkça kendini tamamlar. O nakıs şeyhin elinden tutan en kâmil şeyhin elinden tutmuş olur.

« ایدر دائم سوادن اول فراری »

"İder daim sivadan ol firari."

"Mevlâ'dan gayrisinden daima kaçar."

Bu şeyhin kalbi, Mevlâ ile olabilmek için Mevlâ'dan gayrisinden daima kaçar.

« یدی مطلق صحیحدر کل کیدەلم جمال با کمالە سیر ایدەلم »

"Yedi mutlak sahihtir gel gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"O (nakıs mürşidin tutmuş olduğu) el sahihtir, sağlamdır. Mürşid de yavaş yavaş çalışa çalışa kemale erer."

Beyt 113

شریعتده ایدرسه استقامت طریقتده ایدرسه هم اقامت
اولورسه اعتقادی اهل سنت بولور اخوان کمالاتیله نسبت
صحیح ید عد اولور حقه کیدەلم جمال باکمالە سیر ایدەلم

« شریعتده ایدرسه استقامت »

"Şeriatda iderse istikamet."

"(O nakıs şeyh) Şeriatte istikamet ederse," yani farzları, vacipleri, sünnetleri ve mendupları işler, haramlardan, mekruhlardan, şüphelilerden sakınırsa.

« طریقتده ایدرسه هم اقامت »

"Tarikatta iderse hem ikamet."

"Tarikatta da kaim olursa," yani tarikatta iyi, güzel çalışırsa.

« اولورسه اعتقادی اهل سنت »

"Olursa itikadi ehli sünnet."

"İtikadı da ehli sünnet vel cemaate göre olursa."

« بولور اخوان کمالاتیله نسبت »

"Bulur ihvan, kemalâtıyla nisbet."

"İhvan onun kemalâtıyla nisbet bulur." Yani o şeyhin olgunlukları ile ihvan Nakşibendî huzurunu bulur.

« صَحِيحْ يَدْ عَدْ اُولُورْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Sahih yed ad olur Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"(Bu nakıs şeyh) sahih yed (sağlam el) sayılır."

Bir şeyh, Tarikata çalışırsa onun eli sahih yed olur. Alaca dana gibi yatmakla, keyif yapmakla kedi gibi soba arkasında uzanmakla ne mürşid, ne mürid olunur. Allah, Allah, diye diye Tarikat yerleşir. "Adam" olmak da, o zikrin bereketi ile yerleşir.

Erken yatmalı, erken kalkmalı. Geç yattın mı mürid olamazsın. Eğer uykunuz gelmeyip, uyuyamazsanız, tesbih çekin, Kur'an okuyun veya namaz kılın.

Beyt 114

صَحِيحْ يَدْ مُرْشِدَانْ كِيمْدِرْ خَبَرْ آلْ رَسُولْدَنْ شَيْخِنَه دَكْ اُولَه رِجَالْ
مُسَلْسَلْ مُتَّصِلْ مَعْرُوفُ الْاَحْوَالْ مُعَنْعَنْ يَدْلَه مَشَايِخْ اُولَه دَالْ
سُلَالَه اُولَه مَعْرُوفْ كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

« صَحِيحْ يَدْ مُرْشِدَانْ كِيمْدِرْ خَبَرْ آلْ »

"Sahih yed mürşidân kimdir, haber al!"

"Sahih, sağlam elli mürşidler kimdir, haber al!"

Sahih yed: Sağlam el,

"Mürşid" kelimesi arapça ism-i fail, müfred, müzekkerdir. Bu kelimenin sonuna eklenen: **"An"** eki onu Farsça cemi yapar.

« رَسُولْدَنْ شَيْخِنَه دَكْ اُولَه رِجَالْ مُسَلْسَلْ مُتَّصِلْ مَعْرُوفُ الْاَحْوَالْ »

"Resulden şeyhine dek ola rical, Müselsel muttasıl marufül ahval."

"Resuhıllah'dan (kişinin) şeyhine kadar birbirine ekli, halleri bilinmiş halkalar olacak."

Şeyhine dek: Şeyhine kadar,

Rical: Erkekler, yani onun şeyhinden Resulullah ﷺ Efendimize kadar ekli olması.

Müselsel: Zincir halkaları gibi,

Muttasil: Birbirine ekli,

Marûful ahvâl: Halleri bilinen kimseler olması, demektir.

Sağlam elli mürşidin bağlı bulunduğu silsile birbirine ekli olarak Resulullah'a uzanır. Meselâ Peygamber Efendimiz ﷺ in eli Hazreti Ebubekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* a, eklidir. Onun eli Selman-i Farisî'ye ve son olarak da Ali Haydar Efendi Hazretlerine...

Ali Haydar Efendi Hazretleri ile Peygamber Efendimiz arasında birbirine ekli 34 halka yani mürşid var. İşte bu sağlam mürşit olmanın birinci nişanıdır.

Mürşid silsilesi erkeklerden olur. Hanımlar hünerlidir ama fitne uyandırabilirler diye mürşitlik yapamazlar. Erkekler onlardan ders almak istediklerinde orada namahremlik meselesi bulunduğundan onlara çıkamazlar.

Bu ve buna benzer sebeplerden dolayı mürşit erkek olmalıdır. Ve mürşitlerin halleri de bilinmelidir. Fasık mıdır, Ehl-i Sünnet itikadında mıdır? Şeriatı tatbik ediyor mu? Bunlara dikkat edilmelidir.

« مُعَنْعَنْ يَدْلَه مَشَايِخْ اولَه دالْ »

"Muan'an yedle meşayih ola dâl."

"Zincir halkaları gibi birbirine ekli olmaları meşayihin, sahih şeyhliklerinin delilidir."

Muanan yedle: Birbirine ekli elle, **Dâl:** Delil, demektir.

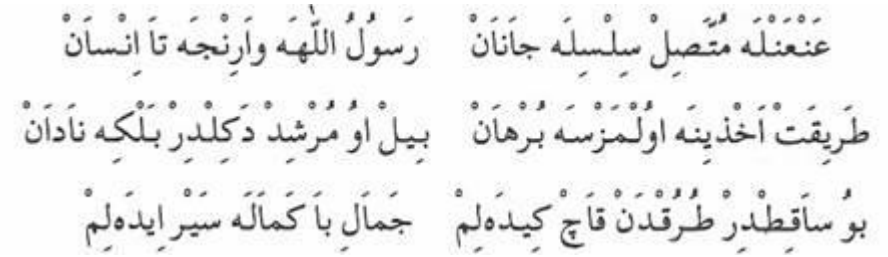
« سُلَالَه اولَه مَعْرُوفْ كَلْ كيدَه لم جَمَالْ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لم »

"Sülâle ola maruf gel gidelim, Cemali bâ kemale seyrîdelim."

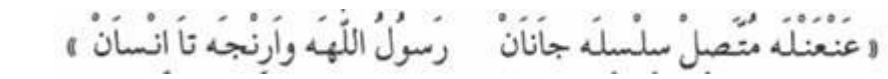
"Meşayih silsilesinin birbirine ekliliği, bilinmiş olmalıdır."

Sülâle: Meşayih silsilesi, **Maruf:** Bilinmiş, demektir.

Beyt 115

عَنعَنَلَه مُتَّصِلْ سِلْسِلَه جَانَانْ رَسُولُ اللّٰهَه وَارِنْجَه تَا اِنْسَانْ
طَرِيقَتْ اَخْذِينَه اوْلْمَزْسَه بُرْهَانْ بِيلْ اُو مُرْشِدْ دَكِلْدِرْ بَلْكِه نَادَانْ
بُو سَاقِطْدِرْ طُرُقْدَنْ قَاچْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ

Okuyacağımız beyitler "sağlam el" olanları yani hangi mürşidler sağlam onları anlatıyor. Şöyleki;

« عَنعَنَلَه مُتَّصِلْ سِلْسِلَه جَانَانْ رَسُولُ اللّٰهَه وَارِنْجَه تَا اِنْسَانْ »

"An'an'la muttasıl silsile canan, Resulullah'a varınca ta insan"

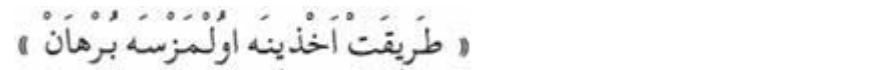
"Ta Resulullah ﷺ e varıncaya dek silsilesi birbirine ekli, bitişik olan sağlam mürşiddir.

عنعن "Ekli, sağlam el" demektir.

Meselâ; Ebubekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* Resulullah ﷺ in eline, Selmani Farisi *(Radıyallahu Anh),* Hazreti Ebubekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* in eline ekli...

Sağlam bir mürşidin silsilesi işte bu şekilde zincirin halkaları gibi Resulullah ﷺ e kadar birbirine ekli olmalıdır.

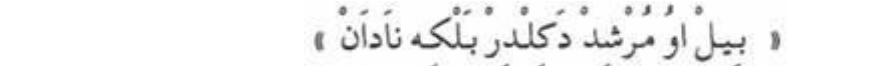
Meselâ; Bu fakirin şeyhi Ali Haydar Ehishavi *(Kuddise Sırruhu)* dur. Onun şeyhi Mevlâna Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* dur. (Kendisi Bandırma'da metfundur). Onun şeyhi Halil-i Nurullâh Zağrevî *(Kuddise Sırruhu),* Onun şeyhi de, Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* dur. Böylece birbirine ekli, hiç kesiklik olmadan Resulullah ﷺ e kadar oradan da Mevlâ Tealâ'ya kadar çıkıyor.

« طَرِيقَتْ اَخْذِينَه اوْلْمَزْسَه بُرْهَانْ »

" Tarikat ahzine olmazsa burhan"

"Tarikat almaya (böyle ekli bir silsileden) delili olmazsa"

Burhan: Delil, yani Resulullah ﷺ e varıncaya kadar ara yerde füyûzatı ilâhiyeyi akıtmak için meşayıh künkleri delil olmazsa, mürşid olamaz.

« بِيلْ اُو مُرْشِدْ دَكِلْدِرْ بَلْكِه نَادَانْ »

"Bil o, mürşid değildir belki nadan"

"Bil ki o, mürşid değildir, belki o haddini bilmez bir cahildir."

Nâdân: Cahil, haddini bilmez demektir.

« بو ساقطدر طرقدن قاچ كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم »

"Bu sakıttır turukdan kaç gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Bu (insan) manevi yollardan düşücüdür, (ondan) kaç gidelim."

Sakıt: Düşük, **Turuk:** Tarikatler, demektir.

Bir insan ne kadar zuhuratlar görse de şeyh olamaz, mutlaka Peygamber Efendimize ekli bir ele bağlı olması lâzım gelir.

Beyt 116

دخى بيل شرط اعظم بو مثالى شريعت فرق ايدر اهل كمالى
شريعت منكر اولسه كر مقالى طريقتده بو مشركدر بيل حالى
شريعتدر مراد حقه كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* kâmil bir mürşid olmak için epey şartlar buyurdu. Yine o şartlardan birini daha beyan etmek üzere şöyle buyuruyor:

« دخى بيل شرط اعظم بو مثالى »

"Dahi bil şartı a'zam bu meali."

"Dahi (ol şartlar gibi) bil, en büyük şarttır, bu mana."

اعظمkelimesi İsm-i Tafdil olup: "En büyük" manasına gelir. Kelimelerin manalarını bilmek çok mühim bir şeydir.

Meâlî: Manayı, demektir.

Nedir o büyük mana?

« شريعت فرق ايدر اهل كمالى »

"Şeriat fark ider ehli kemali."

"Kemal ehlini ancak Şeriat ayırır."

Fark ider: Ayırır, seçer, demektir.

Yani Kâmil bir mürşidi, mürşidlik iddiasında olan kimseden Şeriat ayırır.

« شَرِيعَتْ مُنْكِرْ اوُلسَه كَرْ مَقَالِى »

"Şeriat münkir olsa ger mekâli."

"Eğer Şeriat onun sözünü inkâr edici olsa."

Bazı Mürşidim diyen kimseler öyle şeyler iddia ederler ki, onlar Şeriatta yoktur.

Meselâ: Onlar kendilerine tabi olanlara: "Bize teslim ol, senin namazın kılınmıştır, abdestin alınmıştır," derler.

Onların daha buna benzer bir çok asılsız sözleri ve tuzakları vardır.

« طَرِيقَتْدَه بو مُشْرِكْدِرْ بِيلْ حالِى »

"Tarikatta bu müşriktir bil hali."

"Tarikatta, böyle olan kimse müşriktir onun bu halini bil." İllâ Şeriat-Tarikat bir olmalıdır.

Müşrik: Tarikat müşriki, demektir.

« شَرِيعَتْدِرْ مُرادْ حَقّه كِيدَه لِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Şeriattır murad Hakk'a gidelim, cemali ba kemale seyr idelim."

Yani bizden Cenab-ı Hak Şeriat istiyor. Şeriattan başka hiç bir şeyle Müslümanlık veya başka bir dava iddia edilemez.

Meselâ, bir kimse "Benim kalbim temizdir, ben yanlış düşünmem." demiş olsa bu tavır bir iddiadır. Her davaya bir şahid lâzımdır. Bu kimse kalbinin doğruluğunu ne ile isbat edebilir? Şeriat ile.

Ne yapsın bu millet bir şey bilmediğinden ilk evvel kimin eline düşerse ona inanıyor.

Beyt 117

عَجَبْ اَهْلِ كَمَالْ كِيمْدِرْ جِهَانْدَه خَبَرْ آلْمَقْ دِيلَرْسَه‌كْ دِيكْلَه جَانْدَه

فَنَا فِى الْكُلْ اولُه اَوَّلْدَه شَانْدَه تَمَامًا هَمْ بَقَا بولُه جَنَانْدَه

عَزِيزْ اَهْلِ بَقَا بولْ كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ با كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

« عَجَبْ اَهْلِ كَمَالْ كِيمْدِرْ جِهَانْدَه »

"Acep ehli kemal kimdir cihanda."

"Acaba kemale gelmiş olgunlaşmış zat kimdir bu cihanda?"

Acaba bu iş nasıl olur deriz ya, bu söz işte onun gibidir. "Acaba bu dünyada kemal ehli kimdir?" diye soruluyor.

« خَبَرْ آلْمَقْ دِيلَرْسَه‌كْ دِيكْلَه جَانْدَه »

"Haber almak dilersen dinle canda"

"Haber almak istersen can kulağı ile dinle."

Canda: Candan bağlanmak demektir.

« فَنَا فِى الْكُلْ اولُه اَوَّلْدَه شَانْدَه »

"Fena fil kül ola evvelde şanda."

"Fenafil kül ola evvelde şanda."

Fena fil kül: Âlem-i Mülki ve âlem-i melekûti gönülden yok etmek, "Mutlak Fena" dır. Ne zaman kendi de aradan çıkarsa, "Fena Fil Kül" olur.

Evvelde Şanda: Salik Mebde-i Taayyünü olan isme yükselip orada Fani olursa "Fenanın sureti" dir. Mebde-i Taayyünün aslı olan Şan'da Fani olursa, "Fenanın Hakikati" olur. En tamam Fena, "Zat-ı Pâk-i Sübhaniye" mertebesinde olan fenadır.

Ehlullahın fena dedikleri, ölmeden evvel hasıl olan bir ölümdür. Fena hali, velayet mertebelerine atılan ilk adımdır ve işin başında hasıl olan bir kemâl derecesidir. *(Mektubat, Sh. 21)*

Fena, Hak Tealâ'nın masivasını (bütün mahlukatı) unutmak demektir. Fena, Hak Tealâ'dan başka şeylerin sevgisinden kurtulmak içindir. Allahu Tealâ'dan başka herşeyin kendileri ve sıfatları ve işleri görünmez ve bilinmez olunca, onları sevmek, onlara bağlanmak da kendiliğinden yok olur. *(Mektubat, Sh.306)*

Fena, "Seyr-i İlallah" tamam olunca hasıl olur. *(Mektubat, Sh. 260)*

Fena fillah, demek Allah-u Tealâ'nın razı olduğu, beğendiği şeylerde fani olmak demektir. Hep O'nun sevdiklerini sevmek demektir. *(Mektubat, Sh.97)*

Yani salik, mebde-i taayyüni (başlangıç noktası) olan isme yükselip, orada fâni olursa bu fenanın suretidir. Eğer mebde-i taayyünün aslı olan şân'da fâni olursa, fenanın hakikatına ulaşmış olur. En tamam fena ise Zat-ı Pâki Sübhaniyyede fâni olmaktır.

« تَمَامًا هَمْ بَقَا بُولَه جَنَانْدَه »

"Tamamen hem beka bula cenanda."

"Gönül de hem tamamen bekayı bula."

Cenan: Gönül, **Beka:** Beka billah, demektir,

Fena'nın ardından Beka gelir. Beka, kulun kendisine ait olan şeylerden fani ve Allah için olan şeylerle baki olması demektir. Allah-u Tealâ'ya tam bir kul olmak nimetine kavuşmak, ancak: "Velâyet-i Hassa" hasıl olunca ele geçer. Böyle veli olmak da tam fena ve olgun "Beka" dan sonra nasib olur.

Her şey Mevlâyı gösteren bir ayna gibi oluyor.

« عَزِيزْ اَهْلِ بَقَا بُولْ كَلْ كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهلِمْ »

"Aziz ehli beka bul gel gidelim, Cemali bakemale seyridelim."

"Aziz kardeşim! Mürşid olarak, "Beka" makamına ulaşmış bir zat bul."

Beyt 118

مَقَامِی سَيْرِ عَنِ اللّٰهْدَه نِشَانِی اُولُورْسَه اَكْمَلْ اُولُورْ هَرْ زَمَانِی
اَكَرْكِه سَيْرِ فِی الْاَشْيَا جَنَانِی بُولُورْسَه غَوْثْ اُولُورْ اَكْلَه بُو شَانِی
بُوغَوْثِی بُولْ عَزِيزْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَهلِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bugünkü beytimizde "Ekmel mürşid" kimdir? Onu anlatıyor. Şöyle ki:

« مَقَامِی سَيْرِ عَنِ اللّٰهْدَه نِشَانِی اُولُورْسَه اَكْمَلْ اُولُورْ هَرْ زَمَانِی »

"Makamı seyri anillâh'da nişanî, Olursa ekmel olur her zamanı"

"Bir şeyhin makamı seyri anillâhda olursa o şeyhin her zamanı ekmel olur."

Dört seyr vardır:

1- **Seyr-i İlallâh:** Letaiflerin bulundukları yerden arşın fevkine kadar olan seyirdir.

2- **Seyr-i Fillâh:** Arşın fevkinden (esma sıfat zilal dairesin den) Zat-ı Pak-i Sübhaniye'ye kadar olan seyirdir.

Bu iki seyri tamamlayan kimse velayet makamını tamamlamış olur, İki seyir ile miraç etmiş olunur. Lâkin bu makamlarda olan kimsenin, insanları irşad ile pek münasebeti bulunmaz. Bulunduğu makamdan geri dönmedikçe millet ile alâkalanıp onları irşad edemez, feyiz veremez.

3- **Seyr-i Anillâh:** Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'den arşın fev kine dönüş seyridir.

« اَکَرْکِه سَیْرِ فِی الْاَشْیَا جَنَانِی بولُورْسَه غَوْثْ اولُورْ اکْلَه بو شَانِی »

"Eğer ki seyr-i fil eşya cenanı, Bulursa gavs olur anla bu şanı."

"Eğer kalbi Seyr-i Fil-eşya'yı bulursa, o Şeyh Gavs olur. Bu şanı (sıfatı) anla..."

4- **Seyr-i Fi'l-Eşya:** Esma Sıfat Zilal dairesinden dünyaya dönüş seyridir.

Seyr-i Anillâh ile Seyr-i Fil Eşya davet makamıdır. Davet makamı, Peygamberlere mahsustur. Peygamberlerin izinde bulunanların en üstlerine de bu makamdan bir pay ayırılır. *(Mektubat, Sh.l44)*

« بوغَوْثی بولْ عَزِیزْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْر ایدَه لِمْ »

"Bu gavsı bul aziz Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

Gavslık makamı en yüksek manevi makamdır.

Ya Rabbi! Bizlere bunları okumayı nasip ettin, yaşamasını da nasip et! Âmin!...

Beyt 119

بو ذات دائم شريعت ايله قائم اولور نفسي حقيقت اوزره صائم
او بيلمز لا ولم هپ حقله دائم خدا امرنده اولمز اصلا نائم
مراد حق امريدر حقه كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم

Evvelki beyitte okuduğumuz üzere Seyr-i Anillâh ve Seyr-i Fil-Eşyâyı, yani daha evvelki iki seyirle beraber dört seyri tamamlayan şahıs gavs olur. Peki böyle olan kimsenin hali nasıldır?

« بو ذات دائم شريعت ايله قائم »

"Bu zat daim Şeriat ile kaim"

"Bu zat her zaman Şeriat üzeredir."

Bu zat Allah-u Tealâ'nın farz, vacip, sünnet, mendup olarak kıldığı bütün ibadetleri ifa eder. Haram, Mekruh, Bid'atlerden ise sakınır. O, tam Müslümandır.

« اولور نفسي حقيقت اوزره صائم »

"Olur nefsi hakikat üzere saim"

"Böyle bir kimsenin nefsi hakikat üzere oruç tutucudur."

Nasıl ki bir kimsenin tutmuş olduğu oruç yemek, içmek yahut cinsi temasta bulunmakla bozulursa, emmare halindeki nefsin arzularından birini dahi yerine getirmekle de manen oruç bozulur. İşte bu dört seyri bitiren zat nefsi emmarenin arzularından birini dahi yerine getirmez.

« او بيلمز لا ولم هپ حقله دائم »

“O bilmez la ve lime hep Hak’la daim”

“O zat: لا‘Hayır’ ve لم‘Niçin’ bilmez hep Mevlâ Talâ iledir.”

Bu zat: لا"Hayır" bilmez.

"Sakal bırak! Emrine: "Lebbeyk" der,

"Namaz kıl! Emrine: "Lebbeyk" der. "Hayır" demez.

"İşrak kıl! Emrine: "Lebbeyk" der. "Yok" demez.

"Evvabin kıl! Emrine: "Lebbeyk" der. 'Yok" demez.

Ne emir gelmişse kabul eder. لم **"Niçin"** de bilmez.

"İçki içmeme yasağına "Niçin?" demez, içmez.

Mevlâ Tealâ'nın her emrini yerine getirmeye hazırdır. "Kaz demeden göle bak!" derler ya onun gibi.

Bugünkü İslâm âleminin durumu işte o: لا **'Hayır '** ve لم **"Niçin"** lerden oldu.

"Niçin faiz yemeyeceğiz? Hanım olduğumuz halde niçin dairelerde çalışmayacağız?" "Niçin?" sözleri ile doldu ortalık.

Şeriata; لا **'Hayır'**; dinsizliğe; نعم "**Evet"** deniliyor.

Bizlere Rabbimizden emir gelmesi ne demektir? Bundan büyük nimet var mı?

Mecnun Leylâ için şöyle demiştir:

« لَئِن رَضِيَت لَيلىٰ بِقَتلِي فِي الْهَوىٰ فَأَهْلاً بِمَا تَهْوىٰ فَأَهْلاً بِمَا تَرْضىٰ »

"Eğer Leylâ onun aşkı uğruna ölmeme razı olursa, isterse" "Onun razı olduğu ve sevdiği şey baş üstündedir."

Mecnundan ders almak lâzım. Onun adı Mecnun ama aslında o hakiki Müslüman.

Nitekim bir hadis-i şerifte şöyle buyurulur:

« لَن يُؤمِنَ اَحَدُكُم حَتّىٰ يُقَالَ اِنَّهُ مَجنُونٌ »

"Sizden biriniz (hakikatte) **iman etmiş olamaz, kendisi için: "Bu delidir" deninceye kadar."**

« خُدَا اَمرِندَه اوْلمَز اَصْلاً نائِمْ »

"Hû da emrinde olmaz asla naim"

"Allah-u Tealâ'nın emrinde asla uyuyucu olmaz."

نائم Uyuyucu, gaflet edici demektir. Dört seyri bitiren zat Mevlâ'yı görüyormuş gibi ibadet eder. Namaz kılarken Samsun'u, Ankara'yı, Yozgat'ı düşünmez.

Gafil insan ise namazda kalbi ile dünyayı dolaşır. Dolaştığı kadar da ona bulaşır. Lisanı Mevlâ ile konuşur iken kalbi de dünya ile konuşur. Lisanı Kur'an-ı Kerim'i okur fakat onun manalarını kalbine atmaz.

Peygamber Efendimiz ﷺ: **"Kur'an-ı Kerim okumak Allah ile konuşmak demektir."** buyuruyor.

Meselâ; namazda Sure-i Fatiha'yı okuyoruz,

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (2) الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (3) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

"Bütün hamdler âlemlerin rabbi Allah'a mahsustur. (Öyle Allah ki) **dünyadaki bütün mahlûkata ahirette ise, yalnız müminlere merhamet edendir. Ceza gününün sahibidir."**

Buraya kadar Mevlâ Tealâ buyurdu. Bundan sonra, Kul başladı konuşmaya;

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (5) اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (6) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

"Ancak sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım isteriz. Bizi doğru yola ilet. Kendilerine nimet verdiğin kimselerin yoluna; gazaba uğrayanların ve sapıklarınkine değil." Âmin!

Gafil insan, Mevlâ Tealâ'nın huzurunda lisanı Mevlâ ile konuşurken, içinde ise, kavgalar, gürültüler kopar. Kalbinden ne işler çevirir. Soğan alır, patates alır, yemek pişirir.

O kimseyi namazda görenler; "Maşallah! Mevlâ Tealâ'nın huzurunda" derler. Mevlâ ise onu başka görüyor. Ya Rabbi! Bizleri sana bi-l külliyye müteveccih eyle. Âmin!

Dört seyri bitiren bir zat Mevlâ Tealâ'nın emrinde uyuyucu, gaflet edici olmaz. Uykudaki kimse nasıl bir şey anlamazsa, gaflette olan kimse de hiç bir hakikati anlamaz.

Hazreti Ali Efendimiz buyuruyor ki:النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا **İnsanlar uykudadır. Öldükleri vakit uyanacaklar.**

İki türlü ölüm vardır:

1- İzdırarî,

2- İhtiyarî

Bir kimse ihtiyari ölüm ile ölünce yani fenafillah olunca işte o zaman namazda iken, Kur'an-ı Kerim okur iken kiminle konuştuğunun farkındadır. Muhatabı kim, mütekellim kim bilir. Lisanın okuduğunu, kalbi de okur.

« مُرَادْ حَقْ اَمْرِيدِرْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بِاَ كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Murad Hak emridir Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Bu zatın isteği, Mevlâ Tealâ'nın emridir.

"Lâilâhe illallah" zikri ile meşgul olan salikin gönlünde tevhidin sırrı taştığında kendini Musa *(Aleyhisselâm)* ın: "Muhakkak ben Allah'ım" nidasını işittiği ağaç gibi bilir. إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ diyenin Mevlâ Tealâ olduğunu bilir. Bütün bunları, Mevlâ Tealâ bizlere de ihsah etsin. Âmin!..

"Hûda kadir hemen Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Şöyle buyurulur:

« اَلتَّقْلِيدُ بَابُ التَّحْقِيقِ »

"Taklid, tahkikin (hakikatin) kapısıdır."

« اَلرِّيَاءُ بَابُ الْاِخْلَاص »

"Riya, ihlasın kapısıdır."

Kaldırıp atmak yok, işi Mevlâ Tealâ'ya bırakmak lâzımdır.

Beyt 120

طَرِيقَتْ هَمْ حَقِيقَتْ بِيلْ حَقِيقَتْ عَزِيزْ بِيلْ جُمْلَه‌دَنْ مَقْصُودْ شَرِيعَتْ
شَرِيعَتْ كَنْزِ حَقْ مِفْتَاحْ طَرِيقَتْ كَمَالْ اَهْلِى بِيلُورْ آنْجَقْ شَرِيعَتْ
شَرِيعَتْ حُجَّتْ اُولْدِى كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بِاَ كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ
« طَرِيقَتْ هَمْ حَقِيقَتْ بِيلْ حَقِيقَتْ »

" Tarikat hem hakikat bil hakikat

"Bil ki tarikat ile hakikat "

Tarikat malum, bir de Hakikat vardır. Tarikat ve Hakikat bizi Şeriatın suretinden hakikatine ulaştırır.

Tarikat: Allah'ın cemaline ulaştıran yoldur. Bunda insanın vazifesi, masiva tozlarını çalı çırpılarını atmaktır. Bundan sonra kulun kalbine Mevlâ'nın Cemali parlar ki, bu hakikattir.

« عَزِيزْ بِيلْ جُمْلَه‌دَنْ مَقْصُودْ شَرِيعَتْ »

"Aziz! Bil cümleden maksut Şeriat"

"Ey Aziz kardeşim! Bil ki Tarikat ve Hakikatin hepsinden maksut; Şeriat (ın Hakikatine kavuşmak) tır. Sureta yaşanılan Şeriat, insanı kemal derecesine eriştirmez. Bir ayet-i celilede şöyle buyuruluyor: **"Allah'a kaçınız!"** ...فَفِرُّوا اِلَى اللّٰهِ Bakınız Allah'u Tealâ'nın sıfatına değil, esmasına değil, zatına firar etmemiz isteniyor. Bu ise ancak Tarikat ve Hakikat ile olur.

« شَرِيعَتْ كَنزِ حَقْ مِفتَاحْ طَرِيقَتْ »

"Şeriat kenzi Hakk miftah Tarikat"

"Şeriat hakk Tealâ'nın hazinesi, Tarikat (ise) o hazinenin anahtarıdır." Tarikat velayetin mukaddimesidir.

« كَمَالْ اَهْلِي بِيلُورْ آنْجَقْ شَرِيعَتْ »

"Kemal ehli bilir ancak Şeriat"

"Şeriat (in hakikatini) ancak kemal (manevî olgunluğa) erişenler bilir, Mevlâ Tealâ'nın cemaline kavuşmadıkça ondan kuvvet almadıkça Şeriat tam yapılamaz.

« شَرِيعَتْ حُجَّتْ اُولْدِي گَلْ گِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Şeriat hüccet oldu gel gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

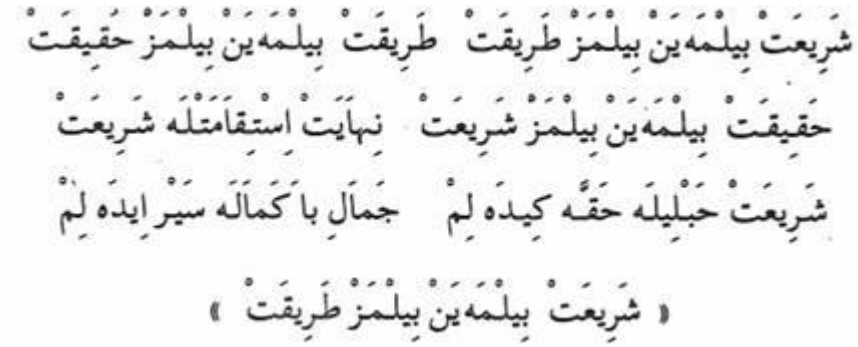
"Şeriat delil oldu gel gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

"Hüccet" delil demektir. Delil de Arapçadır.

Bakınız konuşmalarımızda illâ Arapça lisanına muhtaç oluyoruz.

Delil, Hüccet, yani Şeriat olmadıkça Mevlâ Tealâ'nın huzurunda hesap veremeyiz, O'nun kontrolünden geçemeyiz. Öyle ise Şeriat'ı yaşayalım. Bize, Hüccet olsun. O zaman işimiz kolay biiznillâh.

Beyt 121*

"Şeriat bilmeyen bilmez tarikat."

"Şeriatın suretini bilmeyen tarikat bilmez." Yani tarikata girmiş sayılmaz.

« طَرِيقَتْ بِيلْمَه يَنْ بِيلْمَزْ حَقِيقَتْ »

"Tarikat bilmeyen bilmez hakikat."

"Tarikat bilmeyen bir kimse de hakikat bilmez."

« حَقِيقَتْ بِيلْمَه يَنْ بِيلْمَزْ شَرِيعَتْ »

"Hakikat bilmeyen bilmez Şeriat."

"Hakikat bilmeyen de Şeriatın hakikatini bilmez."

« نِهَايَتْ اِسْتِقَامَتْلَه شَرِيعَتْ »

"Nihayet istikametle Şeriat."

"(Tarikat ve Hakikatten gaye) sonuçta Şeriatte istikamet (edilmesi) içindir."

Bu kadar çalışmalarımız niçin? Şeriatı iyi becerelim, diye. Dön dolaş hep Şeriat.

Şeriatın bir sureti bir de hakikati vardır. Şeriatın sureti Allah'a, Resulüne ve Allah'ın indinden gelenlere iman ettikten sonra farzı, vacibi, sünneti, edebi, mendubu yapıp haram ve mekruhlardan kaçmakla olur,

Bu halde nefiste henüz dört tane çirkin huy (münazaa, iba, tuğyan, inkâr) vardır. Bu dört çirkin huy nefiste olduğu müddetçe yapılan ibadetler surettir. Ancak bu dört tane huy temizlendikten sonra yapılan ibadetler hakikattir. Ne yapmalıyız? Şeriatın hakikatine kavuşmalıyız, Şeriatın hakikatine kavuşmak için bu dört tane çirkin huy giderilmelidir.

Şeriatın hakikatine varamayanın namazı çocukların şuursuz hareketlerine benzer. Çocuk, annesi namaz kılar iken yanına gider, onu taklid eder. Eğilir, kalkar. Sıkılır, gider, dolaşır yine gelir, tekrar namaza durur. İşte Şeriatın hakikatine varamayan kimsenin namazı da buna benzer.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 2. cildin 50. mektubunda şöyle buyuruyor;

"Şeriatın hakikatine kavuşmak için Şeriatın suretine uymak şarttır. Çünkü, velayetin ve nübüvvetin -nebiliğin- bütün kemalleri, Şeriatın sureti üzerine kurulmuştur.

Şeriatın yalnız suretine uyan velayetin kemallerine kavuşur. Hem suretine hem hakikatine uyan ise nübüvvetin kemallerine de kavuşur. Velayete kavuşmak, "Tarikat" denilen Tasavvuf yolunda çalışmakla olur.

Zahir her zaman, Şeriatı yapmağa mecburdur. Batın da hakikatin işleri ile meşgul olur. Bu dünyada amel ibadet lâzımdır. Bu amellerin batına çok yardımı vardır. Batının ilerlemesi, zahirin Şeraite uymasına bağlıdır. O halde bu dünyada her zaman zahir de Batın da Şeraite muhtaçtır.

Zahirin işi Şeraite uymak, batının işi de Şeriatın semerelerini, faidelerini toplamaktır. Şeriatın faide, meyve vermesi bu dünyaya mahsus değildir. Ahiretin kemâlâtı ve sonsuz nimetleri de Şeriatın neticeleri, meyveleridir.

Şeriat öyle bir "Şecere-i Tayyibe" (mübarek ağaçtır) ki, onun meyveleri ile bütün alem, dünyada da ahirette de faidelenmektedir, bütün faideler ondan çıkmaktadır.

Peygamberimiz ﷺ Efendimiz: **"Ameller niyetlere göre değer kazanır."** buyurmuştur. Bu da suret ve hakikat kıstasını açıklamakta, zahir ve batın beraberliğinin önemini vurgulamaktadır.

Bu ölçü, insanoğlunun nefsinden kaynaklanan bütün kurnazlıkları, hileleri kendi kendini aldatmaları bertaraf etmeye yöneliktir.

« شَرِيعَتْ حَبْلِيلَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ با كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Şeriat habliyle Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyridelim."

"Şeriat ipi ile Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr edelim"

Habl: İp, Urgan, demektir.

Kur'an-ı Kerim Allah-u Tealâ'nın ipidir. Kuyuya düşmüş olan bir kimse oradan ancak kendisine uzatılan bir ipe sıkıca tutunursa kurtulur. İşte dünya kuyusuna düşmüş olan bizler de ancak Rabbimizn bize uzatmış olduğu ipe (Kur'an'a) sımsıkı sarılmak ile kurtuluruz. Hakk Tealâ'ya kavuşuruz.

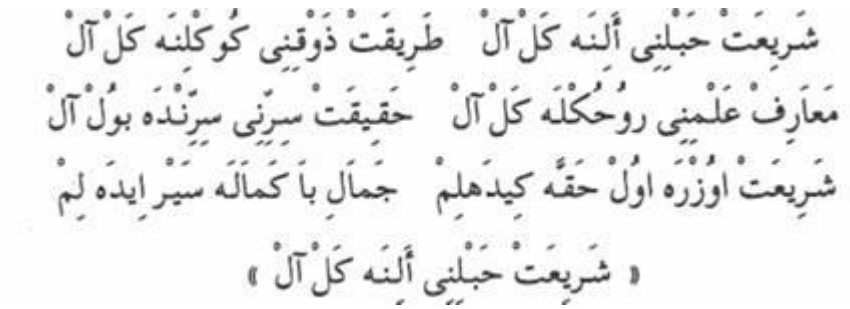
Ruslar, Çeçenistanlı Müslümanlar ile savaşıyor, onları öldürmeye çalışıyorlar. Çeçenleri öldüreceklerine kendi nefislerini öldürüp Müslüman olsalar çok, çok daha iyi olur.

Çeçen Müslümanlar, Şeriatı hakim kılabilmek için canlarını feda ediyorlar. Rus tankını imha edebilmek için bellerine veya dizlerine bomba bağlıyorlar, kendilerini tankın altına atıyorlar. Kendilerini feda ediyorlar ama Rus'un tankını da imha etmiş oluyorlar.

Aslında ellerinde bulunan bombalar onların tanklarının hepsini imha edecek miktarda değil ama Mevlâ Tealâ'nın yardımı ile bir şeyler oluyor. Çeçenlerin kendileri de şaşıyor bu duruma.

Bosna-Hersek'te neler oldu neler!... Şimdi biraz biraz kendilerini derleyip toparlamaya çalışıyorlar. Dünyanın bir ucunda bir Müslüman ile harbediliyorsa bütün Müslümanların her biri kendisi ile harbediliyormuş gibi olmalıdır.

Beyt 122

شَرِيعَتْ حَبْلِنِى أَلِنَه كَلْ آلْ طَرِيقَتْ ذَوْقِنِى كُوكْلِنَه كَلْ آلْ
مَعَارِفْ عَلْمِنِى رُوحُكْلَه كَلْ آلْ حَقِيقَتْ سِرِّنِى سِرِّنْدَه بُولْ آلْ
شَرِيعَتْ اُوزْرَه اُولْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ
« شَرِيعَتْ حَبْلِنِى أَلِنَه كَلْ آلْ »

"Şeriat hablini eline gel al."

"Şeriat ipini (Kur'an-ı Kerim'i) eline gel al."

Şeriat, Din, İslâm: Hepsi aynı manadadır.

Habl: İp demektir. "Şeriat ipini eline al" demek, "Şeriat ipine yapış" demektir.

Nefsin çektiği yere gitmemeli. Nefis iyi rüya göstermez insana. Firavun'u, Nemrud'u hep nefisleri kaydırmıştır. Artık Kur'an-ı Kerim'i okumaya başla. Sure-i Ali İmran'da şöyle buyuruluyor: وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعا... **"Hepiniz birden Allah'ın ipine sarılınız."** (Ayet: 103)

İnsan Kur'an-ı Kerim'e nasıl sarılacak? Kur'an-ı Kerim evvelâ harf harf okunacak sonra harfleri birbirine tutturulacak, daha sonra kelime kelime nihayet cümle cümle okunacak.

Daha sonra da Kur'an'ın ahkâmı öğrenilip ihlâs üzere amel edilecek. Allah'ın yolu budur. Amerika'nın Avrupa'nın yoluna gidilmeyecek. Kur'an-ı Kerim'i alın elinize,

ona bakınız. Onu anlamaya çalışınız, anlamadığınız yeri sorun, çünkü illâ o ne derse o olmalıdır.

« طَرِيقَتْ ذَوْقِنِى كُوكْلِنَه كَلْ آلْ »

"Tarikat zevkini gönlüne gel al."

Tarikatta tarikatın kendine has bir zevki vardır. O zevki almak lâzımdır. Bu zevk ne ile bulunur. Tarikatın bir takım düsturları vardır, onları erbabından öğrenip yapmak ile.

Erbabından ders almayıp ben kendim yaparım, işte böyle beceririm demek olmaz. Mevlânâ Hazretleri Mesnevisinde şöyle buyuruyor:

هِيچْ كَسْ رَا پِيشِ خُدْ نَشُودْ هِيچْ آهَنْ خَنْجَرِى تِيزِى نَشُدْ
هِيچْ مَوْلَانَا نَشُدْ مَوْلَاىِ رُومْ تَا مُرِيدِ شَمْسِ تَبْرِيزِى نَشُدْ »

"Hiç kimse kendi başına bir şey olmadı, Hiç bir demir kendi başına keskin kılıç olmadı.

Mevlânâ, asla Mevlây-ı Rum (Rum diyarının Efendisi) **olmadı, Ta ki Şems-i Tebrizî'nin müridi olmadıkça."** Şöyle bir beyit vardır:

« بِقَدَرِ الْكَدِّ تَكْتَسِبُ الْمَعَالِى »

"Çalışma miktarınca yücelikler kazanırsın."

« وَمَنْ طَلَبَ الْعُلٰى سَهَرَ اللَّيَالِى »

"Kim yükseklik talep ederse, gecelerde uyanık olur."

« وَمَنْ رَامَ الْعُلٰى مِنْ غَيْرِ كَدٍّ »

"Kim çalışmaksızın yükseklik ararsa..."

« اَضَاعَ الْعُمْرَ فِى طَلَبِ الْمُحَالِ »

"Ömrünü imkânsız olanı talep etmekte zayi eder."

Allah-u Tealâ Sure-i Zariyat'ta manevî yücelik bulanların vasıflarını beyan ederken şöyle buyuruyor:

. . .إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ (16) كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ (17) وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

"Çünkü onlar bundan önce iyilik ederlerdi. Geceden az bir şey uyurlar. Seher vakitlerinde de mağfiret isterlerdi." *(Ayet:16-18)*

Sen sabaha kadar uyuyacaksın hatta uyurken üzerine güneş de doğacak. Bir de bu haline "zarar yok, nefsimin dediği olsun" dercesine Allah-u Tealâ'dan af istemeyeceksin, sonra da 'Mevlâ Tealâ'nın sevdiği kul olacaksın öyle mi?

Ama şimdi insanlar paralarını nerelerde harcıyorlar. Avrupa yollarına, şarkılı, türkülü düğünlere, içkilere, kumarlara harcıyorlar. Tarikatlı bir insan böyle yapıyorsa tarikattan zevk almaz. Televizyondan zevk alan da yine tarikattan zevk almaz.

« اَلضِّدَّانِ لَا يَجْتَمِعَانِ » **"İki zıt birleşmez."**

Tarikata giren bazı kimseler tarikat derslerinden tez tesirlenmiyorlar. Niçin? Kabiliyetsizliklerinden değil, dikkatli çalışmadıklarından, kurallara uymadıklarından. Halbuki dikkatli çalışsalar mürşidin bir teveccühü vasıtası ile Allah-u Tealâ onlara manevî zevk kapılarını açar. Tarikat dersleri üç gün üstüste tam manası ile yapılsa alışılır.

Ey tarikatlı kimseler! Dersinize neden dikkat etmiyorsunuz? Dersinizi tam manası ile yapmıyorsunuz? Dersinizi güzel ve düzenli yapınız. Her gün, her hafta, her ay, her sene bir ömür boyu dikkatli yapınız.

Boş işlerde ne kârımız var, başka işlerle niçin uğraşılıyor? Şu da var ki zevk için, lezzet için zikretmeyeceğiz. Mevlâ Tealâ razı olsun diye zikredeceğiz.

Zikrederken her yüz başında ne diyoruz?

اِلٰهِی اَنْتَ مَقْصُودِي وَ رِضَاكَ مَطْلُوبِي

"İlâhım! Maksûdum sensin. Matlûbum rızandır." Kudsî hadiste şöyle buyuruluyor:

« وَاَنَا مَعَهُ اِذَا ذَكَرَنِی »

"Kulum beni zikrettiğinde ben onun yanındayım."

Mevlâ Tealâ'nın sizin yanınızda olması size yetmez mi? Bir ayet-i celilede şöyle buyuruluyor: . . .وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ. . . **"Nerede olursanız olun, o sizinle beraberdir."**

Bir Hadis-i şerifte de buyuruluyor ki:

« اَلْمَرءُ مَعَ مَنْ اَحَبَّ »

"Kişi sevdiği ile beraberdir."

Burada üç türlü beraberlik zikredilmiştir:

1- Zikirden meydana gelen beraberlik,

2- Allah-u Tealâ'nın canlı cansız her şey ile beraber olması,

3- Sevgiden doğan beraberlik.

Bu beraberliklerin üçü de farklıdır.

Tarikat derslerine halis bir niyyet ile sadece Allah-u Tealâ-nın rızasını kazanmak için çalışmalıdır. "Falancayı geçeyim" gibi bir kasıtla değil.

Bütün makamlara ulaşılmış olsa dahi ismi duyulmamış nice ince makamlar vardır.

« مَعارِفْ عِلْمِنِی رُوحُکْلَه کَلْ آلْ »

"Mearif ilmini ruhunla gel al."

''Allah'ı bilme ilmini ruhunla gel al."

Büyük Şeyh Efendi Mearif ilmini bir başka beyitte şöyle izah eder:

« نَه‌دِرْ مَقْصودْ بُو عِرفانْدَنْ خَبَرْ آلْ نِقابْ آچْدِی چُو مَحْبُوبْ مُژْدَه‌لَرْ آلْ »

"Nedir maksûd bu irfandan haber al, Nikap açtı çü mahbûb müjdeler al."

"Marifetten kasıt nedir haber al. Marifet: Sevgili Mevlâ'nın kulu için cemalinden peçeyi kaldırmasıdır."

« یورِی تَرْکْ اِیتْ سِوایِ آکْلَه کَلْ قالْ تَجَلِّی ذاتْ اولُورْ واصِلْلَرَه حالْ »

"Yüri terk it sivayi anla gel kâl, Tecelli zat olur vasıllara hal."

"Mevlâ Tealâ'dan gayrisini terk et." Mevlâ Tealâ'nın zatının tecellisi Allahu Tealâ'ya kavuşanlara hal olur. Onlardan esma sıfat perdeleri kalkar.

« بُو اَجْسامْدَنْ کَچُوبْ حَقَّه کیدَه لَمْ جَمالْ بِا کَمالَه سَیْر ایدَه لَمْ »

"Bu ecsamdan geçüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Bu ecsam var ya, bizi Mevlâ Tealâ'ya kavuşmaktan geri bırakıyor. Bu cisimlerle uğraşmaktan geçip Allah'a gidelim.

Bu cisimlerle fazla alâkalanmak geri bırakıyor. Bu cisim her şey ister, bunun istemediği yok. Onun her istediğini verdin mi iş bozuluyor.

Ders beytimizde geçtiği üzere mearif daha ziyade ruhun işidir. Ruh vasıtası ile kendini bedende gösterir.

« حَقِيقَتْ سِرِّنِى سِرِّنْدَه بُولْ آلْ »

"Hakikat sırrını sırrında bul al."

"Hakikat sırrını sır latifende bul al."

Her bir latife bir yere mahsustur. Sır latifesi de öyledir.

« شَرِيعَتْ اُوزْرَه اُولْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Şeriat üzre ol Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Şeriat üzere olunmazsa olmaz. Zira o zaman, Rabbinin kanunlarını bırakıyor, nefsinin kanunlarına giriyorsun, demektir.

O nefs, var ya bütün nefse uyanlarla Firavun ile Nemrud ile arkadaş olur.

Büyük Şeyh Efendi bir beytinde:

"Şeriat kenz-i Hak miftah tarikat."

Şeriat Hakkın hazinesidir, anahtarı da tarikattır, buyuruyor. İşte biz de bu beyitleri okumakla Şeriat hazinesi olan sohbetimizi tarikat anahtarı ile açmış oluyoruz. Kapıları Allah dostları açar.

Beyt 123*

مَشَايِخْ اَكْمَلِينْدَنْ اُولْدِى حُجَّتْ كِتَابْ و سُنَّتْ دَخِى اِجْمَاعِ اُمَّتْ
دَكِلْ ظَنْ وَارْ اَهْلِ كَشْفُ وكَرَامَتْ وُجُودِى عَالَمَه عِزَّتْلَه رَحْمَتْ
اُو بِدْعَتْ اِيشْلَه مَزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

« مَشَايِخْ اَكْمَلِينْدَنْ اُولْدِى حُجَّتْ »

Meşayih ekmelinden oldu huccet."

"(Tarikatın vasıtası ile) ekmel meşayih olduğuna (dair) huccet vardır."

Tarikatı, rabıtayı inkâr ediyorlar. Halbuki tarikat vardır. Tarikat vasıtası ile en olgun olmuş insanlar vardır. Tarikata girmeden yüzbin kişiden bir kişi belki Allah'a ulaşır. Tarikat ile ise binde 999 Allah'a ulaşır.

Ekmel meşayih olduğuna dair delil nedir?

«كِتَابْ وَ سُنَّتْ دَخِي اِجْمَاعِ اُمَّتْ دَكِلْ ظَنْ وَارْ اَهْلِ كَشْفُ كَرَامَتْ»

"Kitap, Sünnet dahi İcma-ı ümmet, Değil zan var ehl-i keşf-ü keramet."

"Kitap, Sünnet ve İcma-ı ümmet ile sabittir ki, ehl-i keşif ehl-i keramet sahibi ekmel insanlar vardır, bu zan değildir."

Bunları inkâr etmek demek Kur'an-ı Kerim'i inkâr etmek demektir. Zira Kur'an-ı Kerim'de keramet ehli kâmil insanlardan bahsedilmiştir. Meselâ Sure-i Neml'de Asaf İbn-i Berhiya'dan bahsedilmiştir. Süleyman *(Aleyhisselâm)*:

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَنْ يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ

"Ey ulu kişiler! Belkıs ve heyeti teslim olucular olarak gelmezden evvel onun köşkünü bana hanginiz getirecek *dedi."* *(Ayet:38)*

Bunun üzerine cinlerden bir ifrit:

قَالَ عِفْرِيتٌ مِنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ مِنْ مَقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ

"Sen makamından kalkmazdan önce ben, sana onu getireceğim, hem de ben onun üzerine kuvvetli bir eminim, dedi. *(Ayet: 39)*

Süleyman *(Aleyhisselâm)* kuşluk vakti meclise oturur, dâvalara bakar, hükümler verir, sonra makamından kalkardı.

Bir rivayete göre ifrit Belkıs'ın köşkünü kuşluk ile öğle arasında getireceğini vadetmişti. . . . قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ **"Nezdinde kitaptan ilim bulunan bir kimse de dedi ki: Sen gözünü açıp kapamadan önce ben onu sana getiririm." Ve dediği gibi de yaptı.** *(Ayet: 40)*

Ayet-i celilede bahsi geçen zat Süleyman *(Aleyhisselâm)* ın kâtibi Asaf İbn-i Berhiya'dır. Bu şahıs Peygamber değil, veli idi. Yapmış olduğu iş ise kerametti.

Kâmil meşayihin olduğuna Hadis-i şeriften delil şudur:

"Geçmişlerden üç kişi yağmura tutularak bir mağaraya girdiler. Bir taş parçası mağaranın kapısını kapattı. Birbirlerine, 'Bu felâketten bizi hiç bir şey kurtaramaz, ancak güzel işlerimizden birini vesile ederek Allah'a dua etmek kurtarır, dediler. İçlerinden her birerleri yaptıkları amellerden birer tane söyleyerek taşın oradan açılması için dua ettiler. Ve Allâh-u Teâlâ taşı mağaranın kapısından açtı."

İşte kâmil meşayih var mı, yok mu? Var. Ayet-i kerimede, Hadis-i şerifte, İcma-ı ümmet de bunu tasdik eder.

Bugün bir çok insanlar ekmel insan olamıyorlarsa da olanlar var, etmeseler ya onları inkâr. Fakat illâ inkâr edecekler. İrancı oluyorlar. Çünkü İranlıların çoğu tarikatı kabul etmez. Müt'a nikâhı yaparlar. Bunlar bazılarının hoşuna gidiyor, İrancı oluyorlar. Ehl-i sünnet olan bir kimseyi İrancı olmak yükseltmez, alçak eder. Nerede tembellik var oraya gidiliyor, nerede çalışmak var oradan kaçılıyor.

Şeriatta aslında ağır bir çalışmak yoktur. Beş vakit namaz kılınacak, Ramazan-ı şerifte oruç tutulacak, durumu ve şartları müsait olan kimse zekât verip hac edecek.

Bir Müslüman erkek evlenmek istediğinde Mut'a ile değil Şeriat üzere talib olduğu kadını nikahlayacak.

Mevlâ Tealâ'ya çok şükredelim. Ehl-i sünnet ve'l-cemaatın görüşlerini bizlere öğretecek alimlere kavuşturdu, bizleri Ehl-i sünnet etti. Allah-u Tealâ bu itikattan ayırmasın bizleri.

« وُجودی عالَمَه عزَّتْلَه رَحْمَتْ »

"Vücudu aleme izzetle rahmet."

"(Ekmel mürşidin) var olması aleme izzet ile rahmettir."

Peygamber Efendimiz hakkında şöyle buyrulmuştur:

« وَ مَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ »

"Seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik."

Resulullah ﷺ aleme rahmettir. Onun kâmil ümmeti de o sırra mazhardır. Onlar da âlemlere rahmettir.

« اوُ بدْعَتْ ایشْلَه مَزْ حَقَّه کیدَه لمْ جَمَالِ بِاَ کَمَالَه سَیْر ایدَه لمْ »

"O bid'at işlemez, Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Vücûdu âleme rahmet olan ekmel mürşid bid'at işlemez."

Bir kimse bid'atleri işlemeyip sünnetlere riâyet ettiğinde, ona: "Uçacaksın, kökten dincisin" gibi şeyler söylüyor, onun ile alay ediyorlar. Bütün haramları işliyorlar.

Kadınlarla erkekler beraber çalışıyorlar, hanımlar mini etek giyiyorlar. Yine de onlar kendi zanlarınca hakiki Müslümanlar. Halbuki bu gibi insanlara İslâm'ın şartlarını sorsanız bilemezler. Böyle Müslümanlık olur mu? Olmaz.

Beyt 124*

حُضورِ دائِمِی اوزره عِبادَتْ شَرِیعَتْدَه ایدرلَرْ اِسْتِقامَتْ
دِیسَه لَرْ وارْ بو بِدْعَتْ ایچره وُصلَتْ بِیلورلَرْ یوقْ قاچارلَرْ آکْلَه حالَتْ
عَزِیزْ قاچْ اَهْلِ بِدْعَتْدَنْ کِیدَه لِمْ جَمالِ بِا کَمالَه سَیْر ایدَه لِمْ

« حُضورِ دائِمِی اوزره عِبادَتْ »

"Huzuru daimî üzre ibâdet."

"Bu zatlar daima huzur ile ibadet ederler."

Beyitte geçen huzur kelimesi Arapçadır. Türkçe manası: Hürmet edilmesi lâzım gelen kimsenin yanında olmak, demektir, Buradaki manası da hem beden hem ruh ile Mevlâ Tealâ'nın yanında olmaktır. Ama biliyorsunuz Mevlâ Tealâ önde, arkada, üstte, altta, sağda, solda değildir. Mekândan münezzeh olarak bize bizden yakındır.

İşte Tarikat-ı Aliyyeyi Nakşibendiyye şeyhleri o yakınlığı bilerek ibadet ederler. Mevlâ Tealâ hepimizi onların sırrı ile sırlandırsın.

Beden ile Allah-u Tealâ'nın huzurunda duruyorken kalp ile Mevlâ'dan gayrı şeyler düşünerek yapılan ibadet makbul olmaz. Ya nasıl ibadet etmeliyiz? Bedenimiz de kalbimiz de Mevlâ Tealâ'nın huzurunda olarak.

Mevlâ Tealâ bize bizden yakındır. Lâkin yabancı şeyler kalplerimize geliyor, onlar oraya perde oluyor. Tarikat işte o yabancı şeyleri atmaya denir. Yabancılıklar atılınca hakikate ulaşılıyor. Tarikat ve Hakikat ile beraber, Fenâfillâh, Bekâbillâh hasıl oluyor. İşte böyle bir şahıs bütün kötü huylarından kurtuluyor.

« شَرِیعَتْدَه ایدرلَرْ اِسْتِقامَتْ »

"Şeriatte iderler istikamet."

"Bu zatlar Şeriat'ta istikamet ederler."

Bu zatlar Şeriatın farzını, vacibini, sünnetini, edebini, müstehabbını hülâsa bütün emirlerini yerine getirirler. Haramlarından, mekruhlarından kaçınırlar. Daimî bir huzurla kalpleri başka tarafa kaçmadan ibadet ederler.

Mevlâ Tealâ'nın huzurunda namaza duruyorlar, güya bedenleri orada, lâkin kalpleri başka yerde. Oysaki Mevlâ Tealâ ne buyuruyor:

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي

"Beni hatırlamak için namaz kıl!" *(Tahâ Suresi: 14 den)*

Hani ayet-i kerimede bahsedilen hatırlamak? Düşünceleri gönülden atmak lâzım. Mevlâ Tealâ'dan gayri bir şey düşündün mü, daha O'nu hatırlamazsın. Sözünü ettiğimiz zatlar, namazlarını tadil-i erkân üzere huzur ile kılarlar. Mevlâ Tealâ onlar ile konuşuyor, bilirler.

Bir Hadis-i şerifte şöyle buyruluyor:

« مَنْ اَرَادَ اَنْ يَتَكَلَّمَ مَعَ اللّٰهِ فَلْيَقْرَأِ الْقُرْاٰنَ »

"Kim Mevlâ ile konuşmak isterse Kur'an okusun.'

Kur'an okumak Mevlâ Tealâ ile konuşmak demektir. Namazda kıyamda iken kıraat ediyoruz, Kur'an okuyoruz. İşte o zamanda Mevlâ Tealâ ile konuşmuş oluyoruz.

Meselâ Sure-i Fatiha'yi okuyoruz:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (2) الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (3) مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

Bu ayetler de O konuşuyor, sen Musa *(Aleyhisselâm)* ın ağacı gibi oluyorsun.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (5) اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (6) صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

Bu ayetlerde ise sen konuşuyorsun. Ondan sonra besmele çekmeden zammı sureye başlıyorsun. Şimdi Mevlâ Tealâ konuşuyor, sen dinliyorsun. Bazı sen bazı Mevlâ konuşuyor.

Namazda iken sadece Mevlâ Tealâ'yı düşünmeliyiz. Bize bakıyor, bizi görüyor, sözlerimizi duyuyor bilmeliyiz. İbadet eden, ibadet ettiğini anlarsa o ibadet itibardan düşer. Ya nasıl olacak? İbadet eden ibadetinde sadece Mevlâ Tealâ'nın huzurunda olduğunu bilecek. Görsünler, bilsinler, desinler olmayacak.

« دِيسەلَرْ وَارِبُو بِدْعَتْ اِيجْرَه وُصْلَتْ بِيلُورلَرْيُوقْ قَاچَارلَرْ آكْلَه حالَتْ »

"Diseler var bu bid'at içre vuslat, Bilürler yok, kaçarlar anla halet."

Bu zatlara: "(Şu bid'ati işle) bu bid'ati işlemekte Allah'a kavuşmak vardır" denilse; bid'ati işlemekte Allah'a kavuşmak olmayacağını bilirler, ondan kaçarlar. (Bunların) hallerini anla.

Bu zatlara meselâ ilâhi okumak ile Allah'a kavuşulur denilse ondan kaçarlar. Nefs-i Emmare Şeriatın emrettiklerini yapmayı istemez.

İlâhi bid'attir. Fakat meselâ Risale-i Kudsiyye'yi normal bir ses ile okuyup anlatmak nedir? Vaaz-u nasihattir.

İlâhi: Cenab-ı Hak ve din ile alâkalı olarak yazılmış olan ve makamla okunan şiirlerdir.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri ilâhi okumanın caiz olup olmaması hususunda 3. cild 72. mektubunda şöyle buyurmaktadır: "Güzel bir sesle Kur'an okumakta, ilâhi okumakta, menakib okumakta ne gibi bir zorluk vardır?

Bu hususta yasak olan Kur'an harflerini tahrif etmek ve değiştirmek, nağme vezinlerine uyup makam tutturmak için sesi alçaltıp yükseltmektir. Böyle bir şey şiirde dahi mubah değildir. Şayet üstte anlatılan mahzurlar olmadan iyi niyetle kasideler okursa ve Kur'an harflerine bir tahrif gelmeyecek şekilde okurlarsa bu durumda ne gibi bir mâni olabilir?

Ey mahdum! Bu arada fakirin hatırına gelen şu ki: Bu yol tamamen kapatılmadıkça heveskârlar mahzurlu okuyuştan bir türlü tamamen vazgeçemezler. Şayet aza cevaz verecek olursak iş çoğa varır. "Az çoğa götürür," sözü meşhurdur."

Sesim güzel çıksın diye içki içip kürsüye çıkan hocalar var. Bunlar dini oyuncağa alıyorlar.

« عَزِيزْ قَاچْ اَهْلِ بِدْعَتْدَنْ كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ ايدَهْ لِمْ »

"Aziz! Kaç ehl-i bid'atten gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Aziz kardeşim bid'at ehlinden kaç."

Bir Hadis-i şerifte şöyle buyruluyor:

« كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِى النَّارِ »

"Her bid'at sapıklıktır, her sapıklık ateştedir."

Beyt 125*

بو ذاتلر ظاهرى مطلق شريعت بو ذاتلر باطنى مطلق طريقت
محقق سرلرى مطلق حقيقت بشردر ظاهرى باطن حقيقت
حقيقت اهلى بولم حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu),* Cenab-ı Hakkın dostlarını medh ede ede bu beyite geldi:

« بو ذاتلر ظاهرى مطلق شريعت »

"Bu zatlar zahiri mutlak Şeriat."

"Bu zatlara bakıldığında yemelerinde, içmelerinde yatmalarında, kalkmalarında hep Şeriatı tatbik ettikleri görülür."

« بو ذاتلر باطنى مطلق طريقت »

"Bu zatlar Batını mutlak Tarikat."

"Bu zatlar batınen mutlaka Tarikat ehlidir."

« محقق سرلرى مطلق حقيقت »

"Muhakkak sırları mutlak hakikat."

"Muhakkak sırları şudur ki, onlar tarikattan hakikate ulaşmışlardır."

« بشردر ظاهرى باطن حقيقت »

"Beşerdir zahiri, batın hakikat."

"Bakıldığında zahir itibariyle beşerdir batını fakat hakikat üzeredir."

« حقيقت اهلى بولم حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم »

"Hakikat ehli bul Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Dünyaya, hakikat ehlini bulmaya geldik."

Sure-i Maide de buyurulduğu üzere:. . . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ **"Ey iman edenler! Allah'dan korkunuz ve O'na sizi ulaştıracak vesileyi arayın."** *(Ayet 35)*

Niçin mürşid arayacağız? Büyük Şeyh Efendi bir beytinde şöyle buyuruyor:

« وَسِيلَه دِر فَنَايَه مُرْشِدْ اَى يَارْ بَقَايَه دَسْتَكِيرْ اُولُورْ اُو دِلْدَارْ »

"Vesiledir fenaya mürşid ey yar, Bekaya destekir olur o dildar." *(Beyt 133)*

"Mürşid (müridinin) fenafillâh olmasına vesiledir. Bekabillâh'a ulaşmasında da o, el tutucudur,"

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Hazretleri de şöyle buyurur:

« هِيچْ كَسْ رَا پِيشْ خُدْ نَشُودْ »

"Hiç kimse kendi başına bir şey olamadı. "

« هِيچْ آهَنْ خَنْجَرِ تِيزِى نَشُدْ »

"Hiç bir demir kendi başına keskin kılıç olmadı."

« هِيچْ مَوْلَانَا نَشُدْ مَوْلَاىِ رُومْ »

"Mevlânâ Mevlâyı Rûm olmadı."

« تَا مُرِيدِ شَمْسِ تَبْرِيزِى نَشُدْ »

"Ta ki Şems-i Tebrizî'nin müridi olmadıkça."

Mevlânâ Hazretleri "Kendi başına kimse bir şey olamaz" buyuruyor. İllâ bir vasıta lâzımdır. O vasıta mürşiddir.

Sure-i Maide'de Mevlâ Tealâ ne buyurmuştu: **"Allah'a sizi ulaştıracak vesileyi arayın."** İşte bu ayet-i kerimede bahsedilen vesileden kasıt mürşiddir.

Bir kere Afşin'e gitmiştik. Orada bir camide vaazu nasihat etmiştik. Camiden çıkarken ilahiyat fakültesinde okumakta olan iki genç kızın bir şey sormak istediklerini söylediler. Sorsunlar, dedim. Genç kızlar şunu sordular:

"Hoca efendi Allah-u Tealâ bize bizden yakın iken bir kimsenin araya girip vesile olmasına ne hacet var?

Bunun üzerine ben de onlara: Siz Kur'an-ı Kerim okumasını biliyor musunuz? dedim. Evet! dediler. Kimden öğrendiniz dedim, hocadan dediler. Peki neden araya hocayı koydunuz, kendiniz direk Mevlâ'dan öğrenseydiniz ya dedim. Hoca Efendi biz orasını düşünemedik, dediler.

Tarikatı inkâr edenler çok. Daha başka bir şey bulamadılar da Tarikatı, mürşidi mi inkâr ediyorlar, kabiliyetsizler.

Elhamdülillah Allah-u Tealâ bizlere Hicaza gitmeyi ve sağ selâmet gelmeyi nasip etti. Nereye gidersem gideyim, erkek ihvanlarımıza dua ettiğim gibi hanım kardeşlerimize de dualar ediyorum. Hicazda iken manada, kadınların çarşaf ile örtünmeleri söylendi.

Çarşaf giymek mühimdir. Her ne şey ki mühimdir, düşmanı çoktur. Biliniz ki Türkiye erkek ve kız talebelerimiz hürmetine duruyor.

Beyt 126

كَرَكْ حَقَّانِي كوزْ كورْسونْ بو ذاتِي بَشَرْ خِرقَه‌سِي چونْ اورتمشْ صِفاتِي
قُبابْ تحتنده بولمشلرْ نجاتِي همانْ اولْ بنده بولْ سِرِّ حياتِي
حَقِيقَتْ كوزلَه باقْ حقّه كِيدَه لِمْ جَمالِ با كَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu),* Cenab-ı Hakkın büyük dostlarını medh ettikten sonra bu beyite geldi:

« كَرَكْ حَقَّانِي كوزْ كورْسونْ بو ذاتِي »

"Gerek hakkanî göz görsün bu zatı."

Hakkanî: Hak ve adalete uygun, haktan ve doğruluktan ayrılmamak manalarına gelmektedir.

Hakkaniyetle bakan göz lâzım ki, bu zatı görsün. Gözü haktan ve doğruluktan yana olmayan adam, böyle bir zatı göremez, farkedemez, anlayamaz.

Hazreti Ebubekr *(Radıyallahu Anh),* Peygamber ﷺ Efendimiz için, "O'ndan daha güzel kimse görmedim." buyurdu. Ebu Cehil ise: "O'ndan çirkin kimse görmedim." dedi.

Ebu Cehilde Hakkanî göz olmadığı için şaşı gözlü idi. Kafa gözü şaşı olan bir adam biri iki görür. Hakkanî gözden mahrum, kalp gözü şaşı olanlar bu zatların hakikatini göremez. Onları yanlış görür, yanlış tanırlar.

İnsanın, ikisi kafasında, ikisi de göğsünde olmak üzere dört gözü vardır. Normal olarak bedenin gözleri ne zaman görmez? Uyuduğu, bayıldığı, bir de öldüğü vakitte görmez.

Hazreti Ali Efendimiz buyuruyor ki:النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا **İnsanlar uykudadır. Öldükleri vakit uyanacaklar.**

İnsanların bazıları yerler, içerler, gezerler, otururlar, kalkarlar ama kalp gözleri ve ruhları uykudadır. Yani gaflettedir. Ölünce uyanacaklar ama o uyanmanın onlara ne faydası olacak? Aslında insan için iki ölüm vardır:

Biri insanın bu dünyadan ahirete gitmesi, diğeri ölmeden evvel ölmeye kavuşması.

Ölmeden evvel ölme hali fenafillâhtır. Fenafillâha kavuşunca insan gafletten kurtulur, kalbinin gözü görür, kalbinin kulağı işitir, kalbinin lisanı konuşur. O zaman bunun gözü Hakkanî göz olur. Hakkanî göz nasıl elde edilir?

Cenab- Hak Ali İmran suresinde buyuruyor:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ

"Gerçekten göklerin ve yerin yaratılışında gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde halis akıl sahipleri için Allah'ın varlığını kudret ve azametini gösterir kesin deliller vardır." *(Ayet: 190)*

Ayet: Nişan, alâmet demektir. Şu cami, ustasının varlığına nişandır. Gökler, yerler ve onlarda olan şeyler ise bir yaratıcının varlığına nişandır.

Gece ve gündüzün ihtilâfından kasıt birinin gitmesi ile diğerinin gelmesi, gece ve gündüz müddetlerinin uzamaları, kısalmaları, renk itibarı ile değişmeleridir. Bunların hepsi Mevlâ Tealâ'nın işleridir. Gündüzde yapılacak muamelât ayrı, gecede yapılacak muamelât da ayrıdır.

Gece istirahat zamanı, gündüz maişet kazanma zamanıdır. Dört şey de, göklerin ve yerin yaratılışında ve gece ile gündüzün ihtilâfında halis akıl sahipleri için Allah-u Tealâ'nın varlığına, birliğine, kudretinin azametine delâlet eden ayetler, nişanlar vardır. Yani insan bu dört şeyi gördüğü vakit bunun bir yaratıcısı var diye düşünür. Bulanık akıllar için bu dört şeyde ibret yoktur.

Bir kaya parçası bir ayettir, nişandır. Kâinatta her ne varsa nişandır. Neye dair nişandır? Mevlâ Tealâ'nın varlığına, birliğine eşsiz kudretine nişandırlar. O ki gök, yıldızlar, ay, güneş, yeryüzü, dağlar, taşlar, ağaçlar, hayvanlar, insanlar var. Bunları yaratan Mevlâ Tealâ da vardır. Nitekim bir ayet-i celile de şöyle buyruluyor:

أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ . . . "..... Hiç gökleri ve yeri yaratan Allah'ın birliğinde şüphe edilir mi?..." *(İbrahim Suresi: 10)*

Yerleri, gökleri, insanları, diğer bütün canlıları yokluktan varlığa çıkartan Allah'tır. Bütün bunları düşünmezsek hiç bir şey anlayamayız.

Bizim memlekette çocuklar aralarında körebe denilen bir oyun oynarlar. Birisinin gözü mendil ile bağlanır. Sonra ona: Haydi çocukları bul! denir. O da çocukları arar, durur. İşte o gözü bağlanmış çocuk gibi olmamalıyız.

Emr-i bil-maruf yapmak üzere bir grup hoca Çayırova'ya gitmişti. Bir camiye girmişler, bakmışlar kimse yok.

Ah cemaat! İnsanlar camide yok ama sinemada var. Bizim hocalar Çayırova halkına sormuşlar: Biz vaazu nasihat etmek için geldik, nerede cemaat bulabiliriz? Onlar da: Kahvede demişler. Bunun üzerine hocalar kahveye gitmişler. Kahveden içeri girdiklerinde orada bulunan bir genç: Camiden kahveye kaçtık, bu yobazlar bizi burada da buldular, diye homurdanmış.

Bunu duyan Ubeydullâh hoca o gencin yanına gitmiş ve ona: "Allah'a inanıyor musun?" diye sormuş. Genç: "Hayır!" demiş. Ubeydullâh hoca: "Peki seni kim yarattı?" diye sormuş. Genç: "Annem ile babam" demiş. Ubeydullâh hoca: "Peki anneni ve babanı kim yarattı" diye ikinci bir sual sormuş. "Onların anne ve babası" demiş.

Ubeydullâh hoca bakmış ki bu sual ve cevap silsilesi Âdem *(Aleyhisselâm)* a kadar varacak. Sorusunu değiştirmiş ve demiş ki: "Peki bazı anne ve babalar erkek evlâd istiyorlarken kız çocukları oluyor, ya da kız çocuk istiyorken erkek çocukları oluyor. Madem onları anne ve babaları yaratıyor, neden istedikleri gibi olmuyor?"

Bu soru karşısında genç başını önüne eğmiş ve cevap bulamayınca: "Hoca Efendi! Şimdiye kadar neden gelmediniz, bunlar gâvur etti bizleri." demiş, Allah'ın varlığına inanmış.

Hal böyle iken, bizlere: "Sükût durun, hakikatleri anlatmayın" diyorlar. Niçin? Millet gâvur olsun diye.

Bu bahsi geçen genç ya Ahmed ağa ya Mehmed ağanın veya bir başka Müslüman kardeşimizin oğludur. Peki babası Müslüman olan bu genç inançsızken ona Müslüman bir kız verilir mi? Bu adamın şahitliği kabul edilir mi? Bu inancı üzere ölse cenaze namazı kılınır mı? Mesele nerelere kadar varıyor. Bir kimsenin cenaze namazının kılınması için Müslüman olması lâzım.

Münafıkların başkanı Abdullah İbn-i Übeyy İbn-i Selül Öldü. Has Müslüman olan Oğlu Resulullah ﷺ e geldi. Onu babasının cenazesine çağırdı. Resulullah ﷺ de: "Namazını kıl ve göm." buyurdu.

Münafığın oğlu ise: "Ey Allah'ın elçisi: Babamın namazını sen kıldırmazsan hiç bir Müslüman onun namazını kılmaz. Ey Allah'ın elçisi! Allah aşkına! Düşmanları sevindirecek şeyi bana yapma, diye yalvardı.

Resulullah da onu teselli etmek ve etrafındakiler de namazın hatırı için iman ederler düşüncesi ile davetini kabul etti. Tam kalkıp namaz kılacakları sırada Hazreti Ömer namazın kılınmasına engel olmak için Peygamberimizle kıble arasına dikildi. Daha sonra da bu münafık adamın sağlığında yapmış olduğu çirkinlikleri sayıp dökerek: "Bu Allah düşmanının namazını nasıl kılarsın?" dedi. İşte bunun üzerine bir rivayete göre şu ayet-i celile nazil oldu:

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ

"Onlardan (münafıklardan) **Ölen hiç bir kimse üzerine hiç bir zaman namaz kılma, kabri başında** (gömülürken veya ziyaret için) **durma. Çünkü onlar, Allah ve Resulünü tanımadılar ve kâfir olarak can verdiler."** *(Tevbe Suresi: 84)*

Bu ayet-i celile inince Hazreti Peygamber Abdullah İbn-i Übeyy'in namazını kıldırmaktan vazgeçti.

Bir başka rivayette ise bu ayet Hazreti Peygamberin Abdullah İbn-i Übeyy'in namazını kıldırmasından az bir zaman sonra inmiştir. Bu ayetin inişinden sonra Hazreti Peygamber hiç bir münafığın cenaze namazını kıldırmamış ve kabrine de gitmemiştir.

Bir siyah kadın vardı. Peygamberimizin mescidini süpürürdü. Sen beğenmezsin kara kadın diye. Bizim görüşümüz ile değil, bir de öldüğünü duydu. Gitti onun cenaze namazını kıldı. Ne dedi? Buralar kapkaranlık idi, cenaze namazı ile nurlandı.

Bir adam: "Zina haram değil kadın da ben de razıyım" dese, bu sözü o kimseyi küfre götürür. Kâfir olmak da, mümin olmak da zor değildir. Biraz kitap okuyalım. Bedene faydalı ve zararlı şeyleri öğrenmek için çeşitli kitaplar okunuyor. Ruh için faydalı ve zararlı olan şeyleri öğretenler niçin okunmuyor.

Boyuna din ile hiç bîr alâkası olmayan gazeteler okuyorlar. İslâm ilmihalini okusalar ya!

Sure-i Ali İmran'dan okumuş olduğumuz ayet-i celilede Mevlâ Tealâ'nın buyurduğu üzere halis akıl sahibi kimseler göklere yerlere bakıyor. Bunların bir yaratıcısı olduğunu anlıyorlar. Ay'a güneşe bakalım, Yıldızlara bakalım, dağlara bakalım, taşlara bakalım. Bunlar kendi kendilerini yaratabilir mi? Hayır. Peki insan bunları yaratabilir mi?

Ubeydullâh hocanın konuştuğu gence göre yaratırdı. Ama hakikati anlayınca bu düşüncesinden vazgeçti. Var olan bir şey kendi kendini var edebilir mi? Meselâ içinde bulunduğunuz cami, kendi kendine olabilir mi? Hayır! Camiyi yapan bir usta vardır. İşte bütün kâinatı ve canlıları hiç yoktan var eden ise Mevlâ Tealâ'dır.

Allah-u Tealâ Peygamber Efendimiz vasıtasıyla beyan etmeseydi bile varlıkları bir var eden olduğu yine bilinebilirdi. Böyle iken Allah-u Tealâ bir de ayetlerle Resullerle bunu beyan buyurdu.

Peki halis akıl sahipleri kimlerdir?

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ. . . **"Halis akıl sahipleri o kimselerdir ki, ayakta iken, otururken ve yatarken** (daima) **Allah'ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı hakkında Allah'ın varlığını ispat için düşünürler."** *(Ali İmran Suresi: 191)*

Bu ayetin buyurduğu gibi zikredenler kâmil meşayihlerdir. Dersini her gün yapsa insan tamam olacak ama bunu bile beceremiyoruz. Efendi babam derdi ki: Tarikat dersi her gün yapılacak, bir gün terkedilse insan seksen gün manen geri atılır. Ve içine bir soğukluk gelir. Zikir çekmek ona taş taşımaktan zor gelir. Bu halde onların ancak tek bir ilâcı vardır. O da:

"Ya Rabbi! Şimdiye kadar terk ettim, şimdiden sonra terk etmeyeceğim" diyerek tekrar dersine başlamasıdır. Her gece herkes kalkmalıdır. Medreselerinizde veya evlerinizde bir yer tayin ediniz, orada tarikat derslerinizi yapınız. Herkes tarikat dersini tam yapsa az zamanda çok mesafe alırız. İş ki yapmaya tam karar verelim.

Demek ki zikrullaha devam ede ede kalp uyanıyor, ruh diriliyor, kalbin gözleri görmeye, kulakları işitmeye, lisanı söylemeye başlıyor. İşte en kâmil zatları gören böyle gözlerdir. Uykuda olan kişi uyanmadan tefekkür edemez. Uyanınca tefekkür eder.

Bu bedenin gözleri gökleri ve yeri görür, hiç tesirlenmez. Ama zikrullah ile kalp uyanınca aynı şeylere hakkani göz ile baktığından tefekkür eder.

Bir insan kafa gözü ile meselâ güzel bir mendil görse hatırına onu kim yaptığı sorusu gelir. Kalp gözü açık olan kimse de görmüş olduğu mahlûkata bakarken onları yaratanı düşünür. Kalp ve Ruh devamlı zikir vasıtasıyla görmeye başlar. Görünce tefekkür eder.

Zikir ile uyanan kimse Mevlâ Tealâ ile konuşuyor ve diyor:

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

"Ey Rabbimiz! Sen bunları boşuna yaratmadın. Sen batıl şey yaratmaktan münezzehsin. Artık bizi cehennem azabından koru."

Bakınız zikir eden Mevlâ Tealâ ile konuşuyor, şimdiye kadar konuşmuyordu Mevlâ ile. Kiminle konuşuyordu? Türlü türlü yemeklerle konuşuyordu. Keşke bunlarla konuşsaydı da besmelesiz etlerle, içkilerle konuşmasaydı.

Beden gözünün görmesi başka, kalp gözünün görmesi başkadır. Bu eşyaya kalp gözüyle bakılınca eserden müessire geçilir. Ve o kimse eşyanın yaratıcısı olan Mevlâ Tealâ'yı bulur. O zaman başlar konuşmaya: "Ey Rabimiz! Bu kâinatı boşuna yaratmadın. Ben şimdiye kadar bakmış lâkin bir şey anlamamıştım. Kalp gözlerim açılınca bunların yaratıcısının sen olduğunu bildim." der.

Ya Erhamer rahimin! Kalplerimizi, ruhlarımızı zikrullah ile uyandır. Ve eşyanın hakikatini bize göster.

Zikirden evvel geziyor dağlara, taşlara, aya, güneşe, yıldızlara bakıyor fakat insan hiç tesirlenmiyordu. Ne zaman ki zikrullaha devam etti, o kimsenin ruhu uyandı, eşyanın hakikatini gördü, hayran oldu. Ondan önce belki de kırk sene bakmıştı ama hiçbir şeyin farkında değildi. Şimdi ise habbeyi kubbe kadar görüyor artık.

Demek ki böyle bir görmek kafa gözü ile olmuyor, kalp gözü ile oluyor. Kalp gözü ne ile dirilir? Zikrullâh ile dirilir. Bu bedenin gözleri ancak maddeyi görür. Maddenin arkasındaki manayı ise kalp gözleri görür.

Arapça bilmeyen adam نصر ينصر ya yüz sene baksa, o kadarını bilir. Onun altındaki manayı bilmez. Ama ne zaman Arapçayı öğrenir, نصر nın altındaki manayı bilir.

Aynen bunun gibi dağların, yerlerin, göklerin altında da mana vardır. Bu manayı da kalbin gözleri görecektir. Ne zaman görecek? Ayakta, otururken, yatarken zikrullaha devam ede ede ruh uyanarak.

Ruh uyanınca kalbin görmesi hasıl olur ve kişi tefekkür eder. Tefekkürden manaya geçilir. Yukarıda dediğimiz gibi belki de insan kırk sene bakar, bir şey diyemez. Niçin? O zamanlar onun kafa gözleri ancak somunları, kavunları karpuzları görüyordu. Ruh uyanınca her şeyin hakikatini gördü. Ruh uyanmadıkça tavşan uykusundayız. Demek ki kâmil zatları görmek için hakkanî göz lâzım.

Hakkanî göz hangisi idi? Ayaktayken, otururken, yatarken zikre devam ile kalbi uyananın gözü hakkanî gözdür. Hakkanî gözü olmayan bir kimse bu zatların hakikatlerini niçin görmüyor?

« بَشَرْ خِرْقَه سِي چوُنْ اوُرْتمِشْ صِفاَتِى »

"Beşer hırkası çün örtmiş sıfatı,"

O zatın kemalâtını, ekmeliyetini, büyüklüğünü beşer hırkası örtmüştür. Hırka giymiş bir adamın bedeni görülür mü? Hayır. Peki buradaki beşer hırkası nedir? Bu zatların her beşer gibi yemeye içmeye kayırılmaya ihtiyaç duymaları. İşte hep bunlar o zatın manevî tarafını Örten hırkalardır. İşte bunun için hakkanî gözleri olmayan müşrikler Peygamberimizin hakikatini görememişler ve onun için şöyle demişlerdir:

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا

"Bir de şöyle dediler: Bu Peygambere ne oluyor? Yemek yiyor, çarşılarda yürüyor. Ona bir melek indirilse de beraberinde bir davetçi olsa ya!.." *(Furkan Suresi: 7)*

Müşrikler kafa gözleri ile Peygamberimizin madde tarafını gördüler. "Bu da bizim gibi bir beşer, kafası, gözü, sarığı, cübbesi var. Bizim gibi yiyor, içiyor, geziyor"

dediler. Bunlardan manaya geçemediler. Peygamber Efendimizin sadece beşer hırkasını gördüler.

Ebu Cehil ve adamları ne dediler?

. . . فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا . . . **"Bizi bir insan mı yola getirecek?"** *(Teğabün Suresi: 6 dan)*

"Biz de beşeriz o da, O mu bizi yola getirecek?" diyorlar. Amma bilmiyorlar ki beşerin içinde bir başka beşer var.

Sure-i Rum'da şöyle buyuruluyor:

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ

"(O Mekke halkı) **dünya hayatından bir dış görünüşü bilirler. Ahiretten ise hep habersizdirler."** *(Ayet 7)*

Demek kalp uyanırsa ki zikirle uyanır. Onun bakışı, dinleyişi, söyleyişi her şeyi değişir.

Beden gözü açık olan, eşyanın zahirini görür. Ruhu uyanan kimsenin gözü derin görür. Ruhu uyanmayan da "Hiddetü'l-Basar" yani keskin görüş yoktur.

Mektûbatta şöyle bir beyit vardır:

« قَدْ خَابَ مَنْ خَالَ ذَاهِزُواً وَهَذْرَمَةً وَفَازَ مَنْ كَانَ فِيهِ حِدَّةُ الْبَصَرِ »

"Bu hakikatleri maskara aleti olarak hayal eden hüsrana uğradı, zarara düştü. Kendisinde keskin görüş olan ise kurtuldu," "Hiddetü-lBasar" ı kazanmak lâzım. Yani Ruhun uyanması lâzım. *(Cilt 1, Mektup: 164)*

« قُبَابٌ تَحْتَنْدَهْ بُولْمُشْلَرْ نَجَاتِي »

"Kubab tahtında bulmuşlar necatı."

"(Allah dostları) beşeriyet kubbelerinin altında necatı (kurtuluşu) bulmuşlardır."

Kubbenin altında olan adamı kimse görür mü? İşte Allah-u Tealâ'nın veli kulları da beşeriyet kubbeleri altındadırlar. Bu zatların yemeleri, içmeleri, uyumaları, gezmeleri, oturmaları, kalkmaları, evlenmeleri, çocuklarının olması kubbedir.

Peygamber Efendimizin zamanındaki Hiddetü'I-Basar sahibi olmayan kimseler O'nun için: Bu Peygamber olsa idi, yemek yemezdi, evlenmezdi, hasta olmazdı, çarşılarda yürümezdi, dedikleri gibi günümüzde de Allah dostlarının hakikatlerini

göremeyenler onlar için: "Eğer Allah dostu olsa idi, başına belâ gelmezdi." gibi sözler söylüyorlar.

Halbuki Peygamber Efendimiz:

« اَشَدُّ الْبَلاَءِ عَلىٰ الْاَنْبِياَءِ ثُمَّ الْاَوْلِياَءِ »

"En şiddetli belâ Peygamberler, sonra da velileredir." buyuruyor.

Siz zannediyor musunuz ki hırka sadece yünden, pamuktan olur. Allah-u Tealâ'nın kulları için hazırladığı ne hırkalar vardır. Allah-u Tealâ dostlarını beşeriyet kubbelerinin altında gizlemese idi millet: "Elini öpeceğiz, cübbesini tutacağız" diyerek giysilerini parçalarlardı onların. Böyle bir zatı sokakta gördüğünüzde sarı çizmeli Mehmed ağa sanki. Halbuki o ne adam, ne adam, hakikati gözükse.

Yusuf *(Aleyhisselâm)* köle iken Aziz'in ailesi Zeliha valide ona meyletti. Bu hadiseyi duyan şehirdeki bir takım hanımlar şöyle dediler:

. . . امْرَأَةُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ **"Aziz'in refikası, genç kölesinin nefsinden muradını almak istiyormuş. Muhakkak ki onun yüreğini kaplayan ince deriyi bir sevgi kaplamış. Şüphe yok ki biz, onu elbette apaçık bir sapıklık içinde görüyoruz."** *(Yusuf Suresi: 30)*

Zeliha validenin de, Aziz'in de hak dinden haberi yoktu.

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ

"Vakta ki onların gizledikleri dedikodularını işitti. Onlara bir davetçi gönderdi ve onlar için dayanacak yastıklar hazırladı. Ve onlardan her birine bir bıçak verdi. Ve: "Ey Yusuf! Onların karşılarına çık!" dedi. Vakta ki onu gördüler. Onu pek büyüttüler ve kendi ellerini kesiverdiler ve dediler ki: "Allah-u Tealâ'yı tenzih ederiz, bu bir insan değil, bu ancak bir kerim melektir." *(Yusuf Suresi: 31)*

Zeliha valide o hanımlara: "Beni ayıplamıştınız, ona âşık olduğuma niçin bu kadar hayret ettiniz, parmaklarınızı neden kestiniz?" dedi.

Demek insan bir şeyin hakikatini görse ya bayılır, gider, ya da çok hayran olur. Biz ise hakikati görmediğimizden ne hayran ne de yağsız ayran oluyoruz.

Bir beyti çözdük mü sevinmeliyiz. Mektûbat, Reşahat, Risal-i Kudsiyye gibi eserleri okuyup okutmalıyız. Neden?

Gökten bakıldığında yeryüzünde her bir mürşid bir yıldızdır. Onlardan niceler ahirete intikal etti. Ne yapmak lâzım? Yerlerine başkalarını yerleştirmek lâzım. Peki

nasıl yetiştireceğiz? Evvelki meşayihi yetiştiren Akaid, Tefsir, Fıkıh, Hadis kitapları ve zikrullah değil miydi? O zaman Öyleydi şimdi de öyledir. Meşayih onlar gibi yetişecek.

Bundan otuz sene evvel sizin gibi hocalar var mıydı? Yoktu. Onlar gibi çalışacağız, bu şart. Akaid, Tefsir, Fıkıh, Hadis çalışmaları ve zikrullah hepsi bizim üzerimizde. Bunlar evvelkileri yetiştirdi, bizi de yetiştirecek. Açalım gözümüzü. Dünyayı karanlıkta bırakıp gitmeyelim. Yıldızlarını yetiştirelim de gidelim. Dünyayı aydınlıkta bırakalım. Bu sözleri büyük konuşmak için demiyorum. Büyük konuşma zannetmeyin.

"Hemen ol bende bul sırrı hayatı."

"O'nun (Allah dostunun) müridi ol ki manevi hayata kavuşasın."

Bende'nin lügat manası: Bağlanmış olan, köle demektir.

Efendimiz ﷺ e bende olanlar manevi hayata kavuştu. Hazreti Ebubekr *(Radıyallahu Anh),* Efendimiz ﷺ in hakikatini gördüğünden ona bende oldu. Manevi hayata ulaştı. Mevlâ Tealâ cümlemize hidayet, basiret versin.

Allah dostlarına bende ol ki, şu ayet-i kerimenin bahsettiği sırrı hayatı bul.

« وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيٰوةً طَيِّبَةً »

" ..... Erkekten ve kadından herhangi bir kimse mümin olduğu halde iyi işlerden bir şey işlerse onu hayat-ı tayyibe ile diriltiriz."

« حَقِيقَتْ كُوزْلَه بَاقْ حَقّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Hakikat gözle bak Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Hakikat gözle nasıl bakacağız? Hakikat göz sahibi olmakla. Eee peki hakikat göze nasıl sahip olacağız? Ayakta, oturduğumuz yerde, yatarken zikrullaha devam ile. İşte o zaman hakikat göze sahip olunup hakikatler görülür.

Ey insan! Bu tavşan uykusu daha ne kadar devam edecek? Daha ne kadar hakkı görmeden yaşayacak, bu kadar hakikatten mahrum kalacaksın?

Zülkarneyn ve ordusu dünyayı gezerken gece karanlığında bir yerden geçiyorlardı. Zülkarneyn adamlarına dedi ki: "Ayağınıza takılan şeylerden alabildiğiniz kadar alın."

Kimisi emir dinleyip aldı. Kimisi ayaklarına takılan sert şeylerin taş olduğunu zannetti, ağırlık yapmasın diye hiç almadı. Kimisi de biraz aldı. Aydınlığa

çıktıklarında eyvah meğer taş zannettikleri şeyler pırlanta imiş, almayanlar çok pişman oldu.

Mustafa İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, bu babın sonunda şu Hadis-i Kudsî'yi yazmıştır:**

كَمَا وَرَدَ فِي الْحَدِيثِ الْقُدْسِيِّ : «اَوْلِيَائِي تَحْتَ قُبَابِي لاَ يَعْرِفُهُمْ غَيْرِي»

Hadis-i Kudsi de geldiği gibi: **"Benim veli kullarım kubbelerimin altındadır, onları benden başkası bilmez."**

13. BAB

(بو بَابْ طَرِيقَتِ عَلِيَّهِ يَهْ دُخُولْ رِجَالْ وَنِسَايَهْ
لاَزِمْ اولْدِيغِنِي وَبُولُزُومِكْ اَسْبَابِنِي وَبِرْ مُرْشِدِ كَامِلَهْ
تَسْلِيمْ وَتَبَعِيَّتْسِزْ وُصْلَتِ الَى اللّٰهْ
مُتَعَسِّرْ اولْدِيغِنِي بَيَانْ ايدَرْ)

"Bu bab, Tarikat-ı Aliyye'ye duhul, rical ve nisaya lâzım olduğunu ve bu lüzumun esbabını ve Mürşidi Kâmile teslim ve tebiyyetsiz vuslat-ı ilâllah müteassir olduğunu beyan ider."

Bu bölüm erkeklere ve hanımlara Tarikat-ı Aliyye'ye girmelerinin lâzım olduğunu ve bu lüzumun sebeplerini ve Mürşid-i Kâmile tam inanmadan ve tabi olmadan Allah'a kavuşmanın zor olduğunu beyan eder.

Beyt 127

شَرِيعَتْ مَخْزَنِنْدَنْ بُونْجَه اِنْسَانْ خُدَايَه وَاصِلْ اوْلْدِى بُولْدِى مَيْدَانْ
وَلِى غَايَتْ قَتِى مُشْكِلْدِرْ اَى جَانْ كِه مُرْشِدْسِزْ بُو سِرَّه اوْلَه شَايَانْ
هَمَانْ مُرْشِدْ بُولُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

Resulullah olmasaydı kim Müslüman olabilirdi? Onun vesilesiyle Müslüman olunuyor. Sonra Efendimiz ﷺ ahirete gidince yerine birisinin geçmesi lâzım oldu.

İşte o mürşiddir. Efendimiz ﷺ ahirete gidince yerine Ebubekr-i Sıddık *(Radıyallahu. Anh)* kaldı.

O da ahirete gidince Selman-i Farisî kaldı ve böyle zincirleme olarak 35. halka olan üstadım Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ye kadar geldi. Bunlara Silsiletü'z-Zeheb (altın zincir) deniyor.

Efendi Babam İmam-ı Gazalî'den naklen şöyle buyurmuştu:

« مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَيْخٌ فَشَيْخُهُ شَيْطَانٌ »

"Kimin şeyhi yoksa onun şeyhi şeytandır."

Şeyhiniz olursa O size: "Şöyle yap, böyle yap, şöyle yapma, böyle yapma der ve onun bu sözleri size kuvvet olur. Şeyhiniz olmazsa Şeytan gelir, bu defa o, şöyle yap, böyle yap der. O zaman da şeyhin şeytan olur.

Peygamber Efendimiz Medine'ye hicret edince bütün Müslümanlara da hicret etmek farz oldu. Niçin? Çünkü Peygamberimiz olmadan Kureyş müşrikleri geride kalan Müslümanların imanlarını çalabilirlerdi. Peygamber Efendimizin yanına gitmeliydiler ki, imanları muhafaza olsun.

Peygamber Efendimiz vefat edince Müslümanların başına Hazret-i Ebubekr geçti, bu görevi üstlendi. Bu böyle devam ede geldi.

« شَرِيعَتْ مَخْزِنِنْدَنْ بُونْجَه اِنْسَانْ خُدَايَه وَاصِلْ اُولْدِى بُولْدِى مَيْدَانْ »

"Şeriat mahzeninden bunca insan, Hûda'ya vasıl oldu buldu meydan."

"Şeriat hazinesinden bu kadar insan Allah-u Tealâ'ya ulaştı. Darlıktan çıkıp genişlik buldu."

Beyitte geçen: مخزن kelimesi ism-i mekân olup, "İnsanların yetişeceği mekân" manasındadır.

Bu böyle amma,

« وَلِى غَايَتْ قَتِى مُشْكِلْدِرْ اَىْ جَانْ كِه مُرْشِدْسِزْ بُو سِرَّه اُولَه شَايَانْ »

"Veli gayet kati müşkildir ey can! Ki mürşidsiz bu sırra ola şayan."

"Ey canım kardeşim! Mürşidsiz Mevlâ Tealâ'ya vasıl olma sırrına lâyık olmak son derece güçtür."

Kati Müşkil: Çok müşkil, zor. **Şayan:** Lâyık, demektir.

Acayip şeyler iyi ve güzel zannedilen bir çok şey yasaktır. Meselâ Risalei Kudsiyye'nin bir beytinde şöyle buyurulur:

صَاقِينْ قَالْمَه خَوَاطِرْ لَه قُصُورْدَه وَلَايَتْ كَشْفُ وسَيْرَانْلَه حُبُورْدَه
مَقَاصِدْدَنْ كَچْ اوْيْلَه طُورْ حُضُورْدَه تَجَلِّي ايدَه ذَاتْ طُورْمَه كُسُورْدَه
مَقَاصِدْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

"Sakın kalma havatırla (düşüncelerle) **kusurda,**

Velayet keşf-ü seyranla huburda (gönül ferahlığında),

Makasıddan (maksatlardan) geç öyle dur huzurda,

Tecelli ede zat durma küsurda,

Makasıttan geçüp Hakk'a gidelim,

Cemali ba kemale seyr idelim." *(Beyt 166)*

Sakın "Veli olayım, keşif sahibi olayım, perdeler açılsın Arşı, Levh-ı Mahfuz'u seyredeyim, milletin kalbinde neler var bileyim, bana feyiz gelsin" düşünceleri ile kusurda kalma. Bütün isteklerden geçip öyle durmalı mürşidin huzurunda. Sana o zaman Zat-ı Pak-ı Sübhaniyye parlar.

Demek ki bizi Mevlâ Tealâ'nın tecellisinden geri bırakan Mevlâ'dan başka isteklerdir. Bütün maksatlardan geçip Allah-u Tealâ'ya gidelim.

"Benim derdim Rabbimdir. O bana yeter" diyelim. Ama insanoğlu böyle diyemiyor, onun için de Mevlâ Tealâ'ya ulaşamıyor. Bize Mevlâ'nın rızası lâzımdır. Nakşî tarikatında her yüz başında:

اِلٰهِي اَنْتَ مَقْصُودِي وَ رِضَاكَ مَطْلُوبِي

"Ey benim ilâhım! Maksudum ancak seninsin ve matlubum senin rızaı şerifindir." dememiz emredilmiştir. Bunu sadece dil ile dememelidir.

Mevlâ Tealâ'nın huzurunda çuvallar dolusu isteklerle duruluyor. Mevlâ Tealâ'dan başkasını ne yapacaksın. Rabbimiz bize şöyle buyuruyor:. . .أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ **"Allah kuluna kâfi değil midir?"** *Zümer 36*

Allah'dan başkasını istemek Allah'a ortak koşmak oluyor. Mevlâ Tealâ'nın şu ayetini duymadınız mı? ﴿...وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١١٠﴾ **"Rabbine yaptığı ibadete hiç kimseyi ortak etmesin."** *Kehf 110*

Bir kızımız geldi bana. "Keşfim açılsın, milete yardım edeyim diye, çok az yiyip içiyorum" dedi. Ben de: "Yanlış istekte bulunuyorsun, keşif değil Mevlâ Tealâ'nın kendisini iste!" dedim. Keşif isteniyor. Mevlâ'nın kendisi istenmiyor. Ne acaip!

Zikirlerimiz, vaazlarımız, millete okutmalarımız ve kendi okumalarımız hepsi Mevlâ Tealâ'nın rızası için olacak.

Risale-i Kudsiyye'nin her bir kelimesinin ne manaya geldiğini bilmek lâzım. Bugünkü beytimizde geçen Şeriat kelimesi nur, aydınlık, ışık, hak din yolu, su kanalı manalarına gelir. Buna delâlet eden ayet neredediir? Maide suresi ayet 48 dedir. Şöyleki:

لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا

"Ey insanlar! Sizden her birerleriniz için Şeriat ve bir yol tayin ettik."

Şeriat: Allah ﷻ tarafından Peygamber *(Aleyhisselâm)* vasıtasıyla vaaz ve tebliğ olunan hükümleri içine alan ilâhi kanunların bütünüdür. Şeriat aynı zamanda din manasına kullanılır.

Usul'de din şöyle tarif edilir:

« اَلدِّيْنُ : وَضْعٌ اِلٰهِيٌّ سَائِقٌ لِذَوِى الْعُقُوْلِ بِاِخْتِيَارِهِمُ الْمَحْمُوْدَ اِلٰى مَاهُوَ خَيْرٌ بِالذَّاتِ »

"Din akıl sahiplerini kendi ihtiyarları (seçmeleri) **ile bizzat hayırlı olana sevkeden ilâhî bir kanundur."** İslâmiyet de teslimiyyet demektir. Şeriat, Din, İslâm hepsi bir manadadır.

Ayet-i celilede geçen Şir'at kelimesi Şeriat anlamındadır. Minhac kelimesi de Tarikat manasında olabiliyor. Zira tarikat Şeriattan ayrı değildir.

Beytimize devam edelim:

« هَمَانْ مُرْشِدْ بُولُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Hemen mürşid bulup Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Mürşid aramanın gerekli olduğuna dair delil nedir? Sure-i Maide'nin 35. ayet-i celilesidir, Şöyleki:. . . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ "**Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve O'nun rahmetine yaklaşmaya vesile arayın ..."**

Bütün ibadetler Allah'ın rahmetine yaklaşmaya vesiledir. Amma İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki: Bu yol yani Tarikat çok tesirlidir.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, burada, Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şu malumatı yazmıştır.**

فَانَّ مَنْ تَطَهَّرَ وَ تَوَضَّأَ وَ رَفَعَ الْحَدَثَ وَصَارَ صَالِحاً لِلصَّلَاةِ يَحْتَاجُ
اِلٰى اِمَامٍ يَقْتَدِى بِهِ. فَكَذٰلِكَ الْمُرِيدُ يَحْتَاجُ اِلٰى شَيْخٍ وَ اُسْتَاذٍ
يَقْتَدِى بِهِ لَا مَحَالَةَ لِيَهْدِيَهُ اِلٰى سَوَاءِ السَّبِيلِ فَانَّ سَبِيلَ الدِّينِ
غَامِضٌ وَسُبُلَ الشَّيْطَانِ كَثِيرَةٌ ظَاهِرَةٌ فَمَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَيْخٌ يَهْدِيهِ
قَادَهُ الشَّيْطَانُ اِلٰى طُرُقِهِ لَا مَحَالَةَ. الخ. (من احياء العلوم للغزالى ٣/٧٠)

Nasılki bir kimse temizlendi ve abdest alarak kendinden hades (abdestsizliğ) **i kaldırdı ve namaz kılmaya elverişli, hazır bîr durumda iken kendisine uyacak bir imama ihtiyacı olursa, bunun gibi mürid de çaresiz kendisini doğru yola götürecek bir şeyhe ve üstada uymaya muhtaçtır.**

Zira dinin yolu gizli kapalı, şeytanın yolları ise çok ve aşikârdır. Her kimin kendisini (din yoluna) **hidayet edecek şeyhi yoksa, çaresiz şeytan onu kendi yollarına çeker.** *(Gazali, İhyaul Ulûm, 3/70)*

Beyt 128

اِمَامِ اَحْمَدُ الْفَارُوقِ مَشْهُورْ بُو سِرِّى فَاشَهْ اُولْ ذَاتْ اُولْدِى مَجْبُورْ
كِه مُرْشِدْسِزْ فَنَا فِى الذِّكْر اُولُورْ نُورْ فَنَا فِى اللّٰه دِيدِى مُمْكِنْ دَكِلْدِرْ
عَزِيزْ مُرْشِدْ كُورُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

« اِمَامْ اَحْمَدُ الْفَارُوقِ مَشْهُورْ »

"İmam-ı Ahmedü'l-Faruk meşhur."

İmam, önder demektir. Ahmed İmam-ı Rabbanî Hazretlerinin ismidir. Yetmiş bin velinin serdarıdır. Ve ikinci bin yılın müceddididir. Yani dinin yenileyicisidir. Din-i Mübin-i İslâm'ın üzerine konan tozları silmiş süpürmüştür. Bid'atlerden temizlemiş, dini ortaya çıkarmıştır. Dine yeni bir şeyler eklememiştir.

Faruk denilmesinin sebebi, Hazret-i Ömer *(Radıyallahu Anh)* in torunu olduğundandır. İmam-ı Rabbani İslâm dünyasında meşhur bir zattır.

« بو سِرّی فاشه اولْ ذاتْ اولْدی مَجبورْ »

"Bu sırrı faşe ol zat oldu mecbur."

"Bu zat (İmam-ı Rabbani Hazretleri) mürşidsiz Allah'a kavuşamayacağının sırrını açıklamaya mecbur oldu."

Faşe: Yaymaya, açıklamaya, demektir.

Yani insaniyeti Mevlâ'ya kavuşma sırrını gizlemeye müsaade etmedi. "Bu insanlar dünyaya bir daha gelmeyecekler bari boş dönmesinler" diye düşündü, bu sırrı ifşa etti.

« کِه مُرْشِدْسِزْ فَنَا فِی الذِّکْر اولُورْ نورْ فَنَا فِی اللّٰه دِیدِی مُمْکِنْ دَکِلْدِرْ »

"Ki mürşidsiz fena fizzikir olur nur, Fena fillâh didi mümkin değildir."

"Bir kimse mürşidsiz zikre çalışsa çalışsa fena fizzikr olur amma fena fillâh bulması mümkün değildir"

Fena fizzikr. Zikirde fani. Mürşidsiz ancak zikirde fani olabilir, Mevlâ'da fani olmak mürşidle mümkindir.

Mevlâ Tealâ'da fani olmak mürşidsiz olmuyor. Dünyaya niye geldik? Fena ile Beka'ı bulmaya geldik.

Kudsiyyede bir başka beyitte şöyle buyuruluyor:

"Fena ile Beka evvel mekasıd, Uruc kıl ta ola sırrın mesacid

Nüzul et hem beşer efdal mücahid, Kemal ancak nüzülde ola vacid

Urucdan kıl nüzül Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim." *Beyt 257*

Bir mürid için ilk maksat Fena ve Beka'dır. Miraç et ki sırrın mescid olsun. Masiva unutulsun, sadece Mevlâ kalsın. Sonra miraçtan in. Beşerin efdali cihat edendir. Miraçta kalırsan, bu alem ile alâkan olmaz ve millete faydan olmaz. Bu âleme inince millet ile alâkan olur. Kemal ancak nüzul etmektir. O halde uruçtan nüzul et Hakk'a gidelim.

« عَزِیزْ مُرْشِدْ کورُوبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَه سَیْر ایدَه لِمْ »

"Aziz mürşid görüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Aziz kardeşim mürşid görüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

Mürşidsiz Fena fillâh mümkün değildir. Mutlaka bir mürşid bulmalıdır. Eğer her insan kendi başına Allah'a ulaşabilecek olsaydı, Peygamber Efendimiz gönderilmezdi. Kul ile Allah arasına girilmez diyorlar.

Peygamberler de kul ile Allah arasında bulunuyorlar. Sözün özü Allah'a ulaşmak için mürşid lâzımdır. Maide suresinde buyuruluyor ki: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ... **"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve ona kavuşmak için vesile arayın."**

O vesile mürşiddir. Efendi babam *(Kuddise Sırruhu)* Abdül Kadir Geylânî *(Kuddise Sırruhu)* den rivayeten derdi ki: "Mürşidsiz hiç bir şey olmaz. Ama mürşid bulduktan sonra mürşidin verdiği vazifeyi yerine getirmeden de bir şey olmaz. Ya Rabbi! Sen bizi uyandır bizi bize bırakma!

Maide suresinde yukarıda okuduğumuz ayet-i celilenin devamında şöyle buyuruluyor: وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ... **"Allah yolunda cihat ediniz. Umulur ki, felaha kavuşursunuz."**

جَاهِدُوا Demek o vesileyi bulduktan sonra Allah yolunda son derece cihat edin, demektir.

Ayet-i celilede geçen جَاهِدُوا kelimesi mufaale babından olup müşareket içindir. Yani nefis ve şeytanla karşı karşıya geliyorsun, onlar seninle savaşıyor, sen onlarla.

Bir dörtlük vardır:

بِقَدْرِ الْكَدِّ تُكْتَسَبُ الْمَعَالِي وَمَنْ طَلَبَ الْعُلَىٰ سَهَرَ اللَّيَالِي
وَمَنْ رَامَ الْعُلَىٰ مِنْ غَيْرِ كَدٍّ اَضَاعَ الْعُمْرَ فِي طَلَبِ الْمُحَالِ

Yüksek makamlar, çekilen sıkıntılar ölçüsünde elde edilir,

Kim ki yükseklik isterse geceleri uykusuz kalmalıdır,

Kim ki çalışmadan yüksekliği talep ederse,

İmkânsızı talep etmekte ömrünü zayi etmiş olur.

Geceleri uykusuz kalmak ne kadar zor geliyor değil mi? Zordur. Uykusuz kalan bir kimse yarım saat uyumak için milyarlar vermeyi göze alır. Zeynep validenin canı

yok muydu? Uykusu geldiği vakit mescidde iki direk arasına bağladığı bir ipi tutuyordu. Uykusunu dağıtıp ibadete devam ediyordu.

İmam-ı Azam Hazretlerinin kırk sene yatsının abdesti ile sabah namazı kıldığı meşhur haberlerdendir. Bu büyüklere ulaşmak çok zordur. Biz ise uyuyoruz, uyuyoruz. Zannediyoruz ki uyumakla büyüyoruz.

Çeçenistan'ı düşünün. Orada halk her gece uyuyabiliyor mu? Hayır! Mayıs yağmuru gibi üzerlerine bomba yağıyor.

İmam-ı Azam talebesi İmam-ı Ebu Yusuf'a icazet verirken dedi ki: "Herkesin gördüğü yerde nevafil ibadetlerine çalış."

Niçin böyle söyledi?

Başkaları görürler de heves ederler, diye. Biz şimdi ne yapacağız? Büyüklerimiz bizim önderlerimiz. Onlar ne yaparlarsa biz de onları yapmaya gayret edeceğiz. Şu Hadis-i Kudsî unutulur mu?

Allah-u Tealâ gecenin üçte ikisi geçip biri kaldığı vakit dünya semasına nazar eder ve buyurur ki: **"Dua eden yok mu, kabul edeyim, bir şey isteyen yok mu, istediğini vereyim, mağfiret isteyen yok mu, mağfiret edeyim."**

Siz de Hadis-i Kudsî'nin buyurduğunu yapın.

İmam-ı Şafi'î Hazretleri berbere gittiğinde bir taraftan tıraş olur, bir taraftan da: "Sübhanellâhi ve bihamdihi" derdi. Berber ona: "Dur! Dudakların kesilecek" dediğinde, "Dudaklarımın kesilmesi zikirden geri kalmasından daha hayırlıdır" cevabını vermiştir.

Allah-u Tealâ Hazretleri bize diyor ki: Bir şey isteyen yok mu? İstediğini vereyim, biz gene yatıyoruz. Bu demektir ki, biz de kafa yok. Mevlâ Tealâ soruyor, ne istiyorsun? Biz de: Ya Rabbi! Seni istiyorum, diyelim. Onu bulduk mu her şeyi bulduk. Onu kaybettik mi her şeyi kaybettik.

Sure-i Müzzemmil'de şöyle buyuruluyor:

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَى مِنْ ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ

"Muhakkak rabbin biliyor ki, sen gecenin üçte ikisine yakın, yarısı kadar ve üçte biri (olan bir müddet namaz için) **kalkıyorsun; (ashabından) bir topluluk da seninle beraberdir. Gece ve gündüzün miktarlarını ancak Allah takdir eder...."** *(Ayet: 20)*

Mevlâ Tealâ buyurmuş oluyor ki:

Ben geceyi gündüzü ölçüyorum, ne kadar kalktığınızı biliyorum. O'nun ölçüsü kuvvetlidir.

Sure-i İsra'da da şöyle buyuruluyor:

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا

"Ve gecenin saatlerinin bazısında Kur'an ile uyan, sana mahsus nafile olmak üzere teheccüd namazını kıl. Umulur ki, rabbin seni makamı mahmuda (şefaat makamına) **çıkarır."** *(Ayet: 79)*

Ahirette Peygamberler ve veliler de şefaat edecek.

Sure-i İnsan'da da şöyle buyurulur:

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا (26) إِنَّ هَؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا

"Gecenin bir kısmında O'na secde et, (akşam ile yatsı namazını kıl). **Bir de geceleyin uzun boylu müddet O'nu tesbih et** (teheccüd namazını kıl). **Çünkü bunlar** (Mekke kâfirleri) **peşin dünyayı severler. Ve önlerindeki** (şiddetli) **ağır bir günü bırakırlar.** (Ahiretin azabından korkup da imana gelmezler)." *(Ayet: 26-27)*

Gece kalkmak o günü öne almaktır. Kur'an gece namazı hakkında çok duruyor. Onun için kalkalım, şimdi yaz mevsimindeyiz. Geceler epey kısaldı. 2.15'de kalksak gece epey namaz zikir olur.

Sure-i Zariyat'ta da şöyle buyuruluyor:

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ (17) وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

"Onlar geceden çok az uyurlardı. Ve seher vakitlerinde de onlar istiğfarda bulunurlardı." *(Ayet: 17-18)*

Gece ibadetine kalkanlar imsak olunca başlıyorlar dua etmeye: "Ya Rabbi! Ne olur yaptığımız İbadetleri kabul et." diye.

Beyt 129

چو صدیقدن دخی اصحابدن اعلم جهاندہ بر ولی وارمی معظم
ینه تعلیمه محتاج اولدیلرهم طریقت تعلیم ایتدی شمس عالم
بو کافی بر دلیل حقه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم

İsmet Garibullah Nakşi tarikatının hatta sağlam bütün tarikatların doğru olduklarını isbat için şöyle buyuruyor:

« چو صِدِّيقدَنْ دَخِي اَصْحابْدَنْ اَعْلَمْ جِهانْدَه بِرْ وَلِي وارْمِي مُعَظَّمْ »

"Çü sıddıktan dahi ashabdan alem, Cihanda bir veli var mı muazzam?"

"(Aişe validemizin babası Ebubekr-i) Sıddıktan ve ashab-ı kiramdan daha alim, daha muazzam bir veli var mı cihanda?" Yok. Böyle iken:

« يِنَه تَعْلِيمَه مُحْتاجْ اولْدِيلَرْهَمْ »

"Yine talime muhtaç oldular hem."

"Yine tarikat öğretilmeye muhtaç oldular," Yani tarikat öğretilsin bize, dediler. O zaman ne oldu?

« طَرِيقَتْ تَعْلِيمْ اِيتْدِى شَمْسِ عالَمْ »

"Tarikat ta'lim itti Şemsi Alem."

"Bütün âlemin güneşi olan Resulullah ﷺ tarikatı öğretti."

A'lem: Daha âlim, **Muazzam:** Büyük, **Ta'lim:** Öğretmek, **Şemsi Âlem:** Âlem'in güneşi, yani Efendimiz ﷺ, demektir.

Peki Ebubekr o kadar azameti ile Tarikata muhtaç olunca bu millet onun yanında ne sayılır.

Haram yiye yiye, harama baka baka insanların imanı zayıflamış kuvvet kudret kalmamış, bu yüzden tarikata girmemek için bahane arıyor millet. Bir ufak bahane de tarikatın aleyhine oluyor. Bizler tarikata iyi sarılmalıyız. Her gün dersini yapan adam tarikata sarılmış demektir.

Bu hususta gevşek davranan acizdir ve kokadır. Koka bizim memlekette ayakta duramayan çocuğa denir.

Tarikatını güzel yapmayan adam kendisi aciz, başkasına ne yardımı olabilir? Bazıları da kurt gibi insanların içine düşer hepten terk eder. Velhasıl Allah kuvvet, kudret ihsan etsin bizlere.

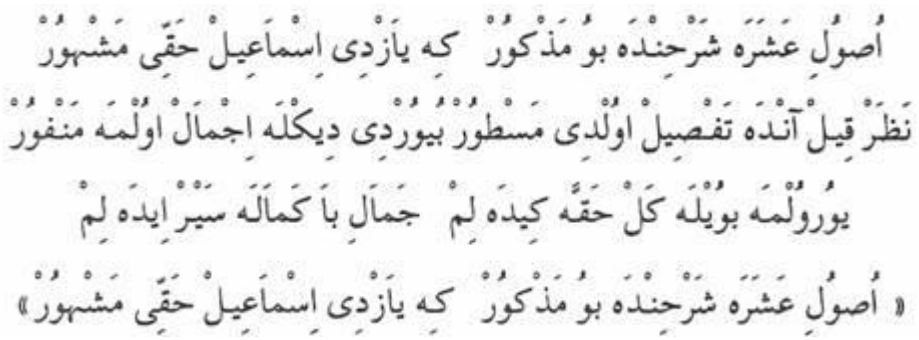
« بو كافِي بِرْ دَلِيلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمالِ بِاَ كَمالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ »

"Bu kafi bir delil Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Tarikatı inkâr edenler kendilerinin delilsiz bir davaya sahip olduklarına iyi inansınlar. Delil yok, dava yok. Davanın şahidi lâzım.

Risale-i Kudsiyyeye olan hevesiniz yüzünden Cenab-ı Hak kaç defa duyuruyor size.

Beyt 130

اُصولِ عَشَرَه شَرْحِنْدَه بو مَذْكُورْ كِه يازْدِى اِسْمَاعِيلْ حَقِّى مَشْهُورْ
نَظَرْ قِيلْ آنْدَه تَفْصِيلْ اوْلْدِى مَسْطُورْ بيورْدِى دِيكْلَه اِجْمَالْ اوْلْمَه مَنْفُورْ
يورُولْمَه بوْيْلَه كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ ايدَه لِمْ
« اُصولِ عَشَرَه شَرْحِنْدَه بو مَذْكُورْ كِه يازْدِى اِسْمَاعِيلْ حَقِّى مَشْهُورْ »

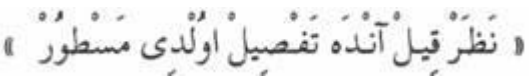
"Usuli Aşere şerhinde bu mezkur, Ki yazdı İsmail Hakkı meşhur."

"Usul-i Aşere şerhinde zikrolunmuştur ki, onu Meşhur İsmail Hakkı Hazretleri yazdı."

Usul-i Aşere: Necmüddin-i Kübra *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin yazmış olduğu kitabın ismidir. Bursalı İsmail Hakkı *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri de onu şerhetmiştir.

O kitapta zikredildiği üzere tarikatta dikkat edilmesi lâzım gelen: **"Usul-i Aşere"** (On Makam) şunlardır:

1 - Tevbe, 2 - Zühd, 3 - Tevekkül, 4 - Kanaat, 5 - Uzlet (insanlardan uzaklık), 6 - Mülâzemetü'z-Zikr (zikre devam), 7 - Et-Teveccüh ilâllah (Allah'a yönelmek), 8 - Sabır, 9 - Murakaba, 10 - Rıza

« نَظَرْ قِيلْ آنْدَه تَفْصِيلْ اوْلْدِى مَسْطُورْ »

"Nazar kıl anda tafsil oldu mestur."

"O kitaba bak onda tafsil üzere yazılmıştır."

Tafsil oldu: İzah edildi, açıklandı,

Mestur: Yazılmış, demektir.

قيل Türkistan lisanıdır. "Yap, et." demektir.

« بیورْدِی دیکْلَه اِجْمَالْ اولْمَه مَنْفورْ »

"Buyurdu, dinle icmal olma menfur."

"İsmail Hakkı Hazretlerinin kısaca buyurduğunu dinle nefret olunmuş olma."

اجمال kelimesi Arapça olup "Kısaca" manasındadır. منفور kelimesi de "nefret olunmuş" manasındadır.

Tarikata inanmazsan nefret olunursun. Mevlâ Tealâ nefret eder. Sen böyle nefret olunmuş kimse olma.

« یورولْمَه بویْلَه کَلْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ »

"Yorulma böyle gel Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Mürşidsiz kendi başına olmaz." Mevlâna Hazretlerinin buyurduğu gibi.

« هِیچْ کَسْ رَا پِیشِ خُدْ نَشُودْ »

"Hiç kimse kendi başına bir şey olamadı."

« هِیچْ آهَنْ خَنْجَرِ تِیزِی نَشُدْ »

"Hiç bir demir kendi başına keskin kılıç olmadı."

« هِیچْ مَوْلَانَا نَشُدْ مَوْلَایِ رُومْ »

"Mevlâna Mevlâyı Rûm olmadı."

« تَا مُرِیدِ شَمْسِ تَبْرِیزِی نَشُدْ »

"Ta ki Şems-i Tebrizî'nin müridi olmadıkça."

Mevlâna Hazretleri medresesinde havuzun etrafında talebelerini okuturken bu beyiti buyurdu.

Ona benzer bir kıssa daha vardır. Büyük bir alim ders almak istedi. Meşayihdan bir zata intisab etmeyi diledi. O şeyh efendi bu zata dedi ki: "Kitaplarını bir sandığa koyup Nil ırmağına atarsan olur."

O kimsenin kitapları atılacak gibi değil fakat tarikata girmeyi çok arzu ettiğinden peki diyor, kitaplarını toplayıp bir sandığa koyuyor, kilitliyor ve Nil nehrinin yanına gidiyor fakat atmağa kıyamıyor.

Sonra şeyhin yanına geliyor. Şeyh ona: "Attın mı?" diye soruyor. O da: "Attım" diyor. Şeyh: "Peki ne gördün?" O kimse: "Bir şey görmedim" deyince Şeyh: "Öyle ise atmadın, git at da gel" diyor. Gidiyor, geliyor, atmak istiyor kıyıp gene atamıyor. Yine şeyhin huzuruna geliyor.

"Attın mı?" deniyor, "attım" diyor. "Ne gördün" diyor şeyh. O kimse: "Hiç bir şey" diyor. Şeyh yine atmadığını, atmasını söylüyor.

Üçüncüsünde atıyor. Nil nehrinden bir el çıkıp kitap sandığını alıyor, kayboluyor. Şeyhin yanına geldiğinde şeyh "attın mı?" deyince "attım" diye cevap veriyor. "Ne gördün", "Bir el gördüm, sandığı aldı." Şeyh efendi "şimdi tamam" diyor. Onu kabul ediyor. O da çalışıp tarikatı bitiriyor.

O zaman şeyh: "Şimdi al kitaplarını" diyor. Kitapların hiç bir yerine bir şey olmadığı halde ona veriyor.

Hatırlayalım, İbrahim *(Aleyhisselâm)* ı ateş yakabildi mi? Musa *(Aleyhisselâm)* ı kavmi ile beraber deniz boğabildi mi? İsmail *(Aleyhisselâm)* ı bıçak kesebildi mi? Mevlâ Tealâ'mızı böyle biliriz. Ama başımıza bir şey gelince bunları unuturuz.

Helim ağa diye hitap ettiğimiz biri vardı. Derdi ki: "Hımar dokuz türlü yüzme bilir ama suya düşünce hepsini unutur."

Allah-u Tealâ koca gökleri havada direksiz tutturuyor. O gökleri nasıl icat etti. Bir çok şeyi bilir fakat hiç tefekkür etmeyiz. Halbuki mevcûdatda ne büyük ibretler vardır.

Şu ayet-i kerimenin buyurduğu gibi:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ

"Muhakkak ki göklerin yerlerin yaratılışında ve gece ile gündüzün ihtilâfında elbette tam akıl sahipleri için açıkça deliller vardır." *(Ali İmran Suresi: 190)*

Resulullah Efendimiz ﷺ buyurdu ki:

« وَيْلٌ لِمَنْ قَرَأَهَا وَلَمْ يَتَفَكَّرْ فِيهَا »

"**Bunları okuyup da düşünmeyenlere yazıklar olsun."**

Halis akıllılar kimlerdir? . . . الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ **"O kimseler ki ayakta iken otururken ve yanları üstünde iken** (bütün hallerinde devamlı) **Allah-u Tealâ'yı zikrederler."** *(Ayet: 191)*

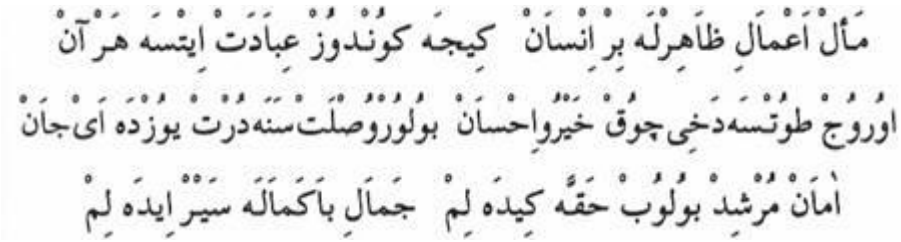
Devamlı zikir ede ede zikir neticesinde kalb uyanıyor, ruh diriliyor. İnsan göklerin ve yerin yaratılışı hakkında tefekkür ediyor. Tefekkür, ruhun gözlerinin görmeye ve ruhun aklının ermeye başlamasıyla oluyor.

Tekrar edelim, tefekkür, devamlı zikirden sonra oluyor. Zikir eden sen demesen de o kendiliğinden düşünür. Meselâ bu koca gökler nasıl duruyor? diye inceden inceye düşünceye dalar. Bu tefekkürden sonra gökler ve yerler nazarından kalkar. Eserden müessire geçer. Mevlâ Tealâ'yı görür gibi olma makamını kazanarak Mevlâ ile sanki yüzyüze olur. O zaman ona hitaben konuşmaya başlar:

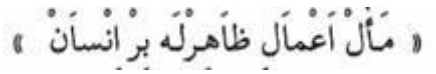
. . . رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ. . . **"Ey bizim Rabbimiz! Sen bunu** (bu yaratılanları) **boşuna yaratmadın. Seni tenzih ederiz. Öyleyse bizleri ateşin azabından koru!"** derler,

Kırk sene tefekkür etmeden gezen bir insan "Ya Rabbi! Bundan önce kırk sene dolaştım, bir şey düşünmedim, düşünmemekle senin ayetlerine zulm ettim. Bu yüzden de ateşin azabına lâyık oldum. Beni ateşin azabından koru," der. Bir insanın kafa gözleri bu işleri görmez ancak ruhun gözleri görür.

Beyt 131

مَآلْ اَعْمَالِ ظَاهِرْلَه بِرْ اِنْسَانْ كِيجَه كُونْدُوزْ عِبَادَتْ اِيتْسَه هَرْ آنْ
اُورُوجْ طُوتْسَه دَخِى چُوقْ خَيْرُوا حْسَانْ بُولُورُوصْلَتْ سَنَه دُرْتْ يُوزْدَه اَى جَانْ
اَمَانْ مُرْشِدْ بُولُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

İsmail Hakkı Usul-i Aşere şerhinde ne yazmış?

« مَآلْ اَعْمَالِ ظَاهِرْلَه بِرْ اِنْسَانْ »

"Meal, e'mâli zahirle bir insan."

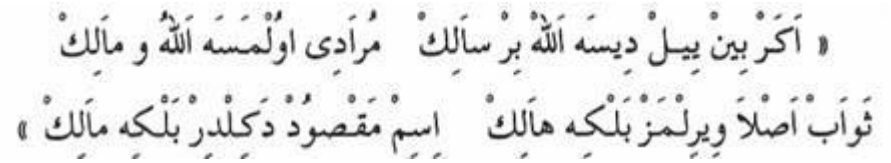
"Netice zahir amellerle bir insan."

Beyitte geçen مآل kelimesi "Netice" manasındadır.

E'mâl-i zahir: Beden ile yapılan amellerdir.

Meselâ bir kimse Kur'an-ı Kerim'i lisanıyla okuyor, amma kalp orada değil. İşte buna "E'mâl-i zahir" denir.

Risale-i Kudsiyye'de 44. beyitte şöyle okumuştuk:

« اَكَرْ بِينْ يِيلْ دِيسَه اَللّٰهْ بِرْ سَالِكْ مُرَادِى اوْلْمَسَه اَللّٰهُ و مَالِكْ
ثَوَابْ اَصْلاَ وِيرِلْمَزْ بَلْكِه هَالِكْ اِسِمْ مَقْصُودْ دَكِلْدِرْ بَلْكِه مَالِكْ »

"Eğer bin yıl dese Allah bir Salik, Muradı olmasa Allah-u Malik,

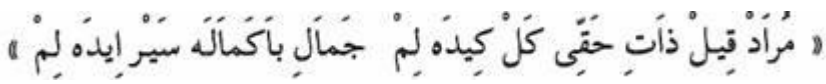
Sevap asla verilmez belki Halik, İsim maksud değildir belki Malik."

Bir Salik bin yıl (Allah Allah) diyerek Mevlâ Tealâ'yı zikr etse fakat muradı (isteği, niyeti) ismin sahibi olmasa, gönül gözü ile Mevlâ Tealâ'dan gayrısına baksa bu kimseye asla sevap verilmez, belki o kimsenin vakitleri boşa gitmiş olur.

Niçin? Zira Mevlâ Tealâ: "Allah'ı zikredin!" buyuruyor. Bununla: "Sadece ismimi zikredin!" buyurmamış oluyor. Peki ya ne buyurmuş oluyor?

"Zikrettiğiniz ismin sahibini arayın ki, O'da Benim. O ismim bana gelen yoldur, yolu bitirin bana gelin" buyurmuş oluyor.

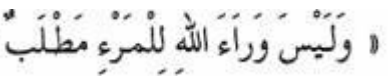
Öyleyse İsmet Garibullah Hazretleri buyurduğu üzere:

« مُرَادْ قِيلْ ذَاتِ حَقِّى كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ »

"Murad kıl Zatı Hakk'ı gel gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Zatın ismini zikrederken, Zatın kendisini murad et, iste."

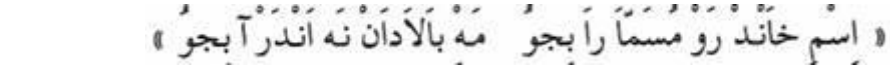
Bir ibarede şöyle gelir:

« وَلَيْسَ وَرَاءَ اللّٰهِ لِلْمَرْءِ مَطْلَبٌ »

"Kişi için Mevlâ'nın ötesinde istenilecek yoktur."

İsmin verası Zat-ı mukaddestir. Zat-ı mukaddesin ötesinde ise istenilecek bir şey yoktur.

Bir beyitte şöyle buyuruluyor:

« اِسْمِ خَانْدْ رَوْ مُسَمَّا رَا بِجُو مَهْ بِالَادَانْ نَه اَنْدَرْ آ بِجُو »

"İsmi okudun, yürü O'nun müsemmasını (o ismin sahibini**) ara.**

Yağmur yağdığında bazı çukur yerlerde su birikintisi oluşur. Geceleyin durgun suyun içinde ay görülür. Ayın kendisi yüksekte, gökyüzündedir. O sudaki sadece akistir.

Rabbimizi "Allah, Allah" diyerek zikrederiz. "Allah" Rabbimizin Zatına delâlet eden bir isimdir, Zatın kendisi değildir.

Mevlâmızın zatı ismin ötesindedir. İmam-ı Rabbani Hazretleri 314. Mektubunda şöyle buyurur:

وهو ورآء الورآء ثم ورآء الورآء ثم ورآء الورآء

"Allah-u Tealâ Ötelerin ötesindedir, sonra Ötelerin ötesindedir, sonra ötelerin ötesindedir."

Oraya inşaallah gitmek lâzım. Rabbim ulaştıra! Âmin!

Meselâ Hasan dedik. Bu isimdir, bu ismin sahibi var. Siz Hasan derken kalbiniz Ahmedi, Mehmedi düşünüyorsa siz Hasan'ı hatırlamış olmazsınız. Ama Hasan derken Hasan'ın kendisini hatırlarsanız, o zaman tamamdır.

Siz de Allah Allah derken o ismin sahibi olan Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'yi hatırlarsanız, Allah'ı zikretmiş olursunuz. Bu mübtediler (yeni başlayanlar) için rabıta ile mümkün olur. Müntehiler (sona erenler) kendi başına bulur inşaallah.

Namaza durduğunuzda gözler o yana bu yana bakıyorken kalp de başka şeyle meşgulken bir de hatırladın ki, Allah bana bakıyor. Hemen secde yerine bakıyorsun, bu huşu oldu.

Resulullah ﷺ Efendimiz namazda sakalıyla oynayan bir kimse hakkında: **"Şu adamın eğer kalbinde huşu olsaydı azalarında da huşu olurdu."** buyurmuştur.

Bir başka Hadis-i şerifte de şöyle buyruluyor:

« اَلْاِحْسَانُ اَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَاَنَّكَ تَرَاهُ فَاِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَاِنَّهُ يَرَاكَ »

"İhsan sanki Allah'ı görür gibi ibadet etmendir. Eğer Mevlâ Tealâ'yı görür gibi olamadıysan da muhakkak Mevlâ seni görüyor (olarak düşünmendir)."

Mevlâ beni görüyor olarak düşünmek sıfatla beraber olmaktır. Hatta "Mevlâ'nın rahmeti beni kuşattı" düşünmen yine sıfatla beraber olmaktır.

"Sıfattan Zata gel Hakk'a gidelim."

İsmet Garibullah 131. beyitte şöyle buyuruyor:

"Sakın kalma havatırla kusurda, Velayet, keşf-ü seyranla huburda,

Makasıddan geç öyle dur huzurda, Tecelli ide Zat durma küsurda,

Makasıddan geçüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Namaza durduğumuzda eğer kalbimiz Çarşamba'yı, Perşembe'yi düşünüyorsa olmaz. Ama Çarşamba'yı, Perşembe'yi yaratan Allah-u Tealâ'ya bakıyorsa olur,

Dersimizin beytine gelelim:

« مَأْلْ اَعْمَالِ ظَاهِرْلَه بِرْ اِنْسَانْ »

"Meal e'mâl-i zahirle bir insan."

« كِيجَه كُونْدُوزْعِبَادَتْ اِيتْسَه هَرْآنْ اُورُوجْ طُوتْسَه دَخِي چُوقْ خَيْرُواِحْسَانْ »

"Gece gündüz ibadet etse her an. Oruç tutsa dahi çok hayr-u ihsan,"

"Oruç tutsa çok hayırda ve iyilikte bulunsa,"

« بُولُورُوصْلَتْ سَنَه دُرْت يُوزْدَه اَىْ جَانْ »

"Bulur vuslat sene dört yüzde ey can."

"Ey canım kardeşim! (Bu şekilde sadece zahir amellerde bulunan kimse) dört yüz senede ancak vuslatı bulur."

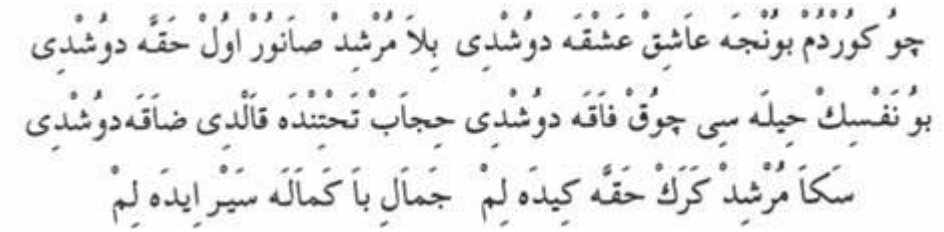
Evvelki ümmetler çok yaşardı. Onlar dörtyüz sene çalışır ancak Allah'a ulaşırlardı. Ama rabıta ile iş öyle değildir. Rabıta insanı hemen Allah'a ulaştırır. Bizim ümmetin ömrü kısa. Bu zamanda dörtyüz sene zaten yaşayacak değiliz. Niye inad ediyoruz? Allah'a kavuşmak için yol yakın. Niye duralım öyleyse.

« اَمَانْ مُرْشِدْ بُولُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بِاكَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ »

"Aman mürşid bulup Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Okuduğumuz bu beyitler: Ne güzel tanıtma, Ne güzel izah, Ne güzel açıklama, Ne güzel öğretmek.

Beyt 132

چو کوردم بونجه عاشق عشقه دوشدی بلا مرشد صانور اول حقه دوشدی
بو نفسك حیله سی چوق فاقه دوشدی حجاب تحتنده قالدی ضاقه دوشدی
سکا مرشد کرك حقه کیده لم جمال با کمالله سیر ایده لم

Nefs-i Emmare hiç âmir kabul etmez, sadece kâinatta âmir ben olayım, der. Onun için çok tuzaklar kurar.

« چو کوردم بونجه عاشق عشقه دوشدی »

"Çü gördüm bunca aşık, aşka düştü."

"Çünkü nice aşıklar gördüm, aşka düştü."

جو "Çünki" demektir.

Nefs-i Emmare mürşide gitmemek için bin türlü bahane bulur. Allah'a âşık olduğunu söyler, yalandan sevgiler icad eder, yalandan sever.

« بلا مرشد صانور اول حقه دوشدی »

"Bila mürşid sanur ol Hakk'a düşdü."

"Mürşidsiz Hakk'a kavuştuğunu zanneder,"

Bila mürşid: Mürşidsiz, demektir.

224000 Peygamber niye gönderildi? Kendi başına Hakk'a kavuşamayacağımızdan gönderildi. Her bir Peygamberin de nice halifeleri vardı.

« بو نفسك حیله سی چوق فاقه دوشدی »

"Bu nefsin hilesi çok fâka düşdü."

"Bu nefsin hilesi çok tuzağa düşdü."

Beyitte geçen قاق kelimesi tuzak manasındadır. Nefsi, kişiyi Allah'a âşık olduğunu zannettirerek tuzağa düşürür.

« حجاب تحتنده قالدی ضاقه دوشدی »

"Hicab tahtında kaldı dâka düşdü."

"Perde altında kaldı, darlığa düştü."

Beyitte geçen ضاق kelimesi darlık demektir.

Bu nefsin elinden kurtulmak için;

« سکا مُرْشِدْ کَرَکْ حقَّه کیدَه لِمْ جَمَالِ باَ کَمَالَه سَیْر ایدَه لِمْ »

"Sana mürşid gerek Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Mevlâ Tealâ Sure-i Maide'de şöyle buyuruyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"Ey iman edenler! Allah'a kavuşmak için vesile arayın ve onun yolunda cihat ediniz ki, belki felah bulursunuz." *(Ayet:35)*

Bir yabani elma veya armut kendi başına kırk sene dursa ehil olur mu? Olmaz. İllâ aşılamayı bilen biri lâzım. O kişi ehil bir meyveden bir çubuk alır, onu keser, yarar aşılama işini yapar.

Aynen bunun gibi sanki her insan da yabani elmadır. Her ne kadar İslâm fıtratı üzere olsa da onu mürşid adam edecektir.

Firavun kendi başına bir şey oldu mu? Hayır olmadı. Eflatun çok az yemek, içmek ve uyumakla keşifler elde etti.

Ama İmam-ı Rabbani Hazretleri onun hakkında 313. Mektupta şöyle buyurur: 'Ahmak Eflatun nefsinin safasına (aldatıcı paklığına) güvendi, kendisini beğenip İsa *(Aleyhisselâm)* in Peygamberliğini tasdik etmedi. "Biz hidayeti bulmuş kimseleriz, bizi hidayet edecek kimseye ihtiyacımız yoktur," dedi.

Eğer kalbini karartan safası olmasaydı, hayale ve keşfe dayalı suretlere aldanmaz, saadete kavuşmaktan geri kalmazdı. Bu karanlık safayı görerek kendini nurlu sandı.

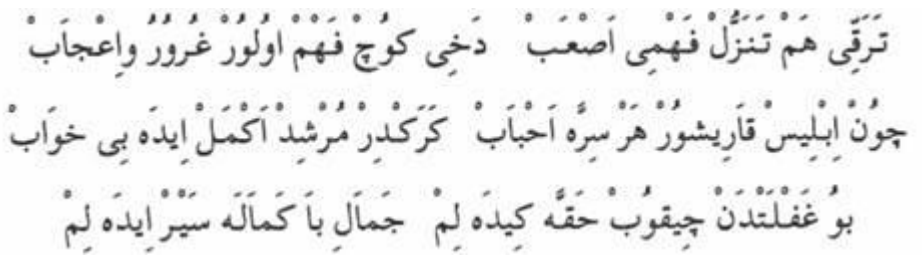
Bu saranın nefsi emmarenin ince kabuğundan içeri giremediğini, nefsinin eskisi gibi pis ve kirli olduğunu anlayamadı. Nefsinin ancak şeker kaplanmış necasete döndüğünü göremedi.

Eflatun Nefs-i Emmaresine tealluk eden safayı İsa *(Aleyhisselâm)* a inanan kalbin safası gibi sandı. O imanlı kalbin sahibi gibi kendini de nurlu ve temiz gördü. Bunun için de o yüce Peygamberlere uymak nimeti ile şereflenemedi, sonsuz felakete sürüklendi.

Bir güğüm kendi başına musluktan dolmaz. Güğümü sen musluğun altına koyacaksın ki, dolacak. Yoksa musluk akar, durur. Güğüm de kırk sene oradan bakar.

Sütü aşlayınca yoğurt olur. Onun yağı kendi başına çıkar mı? İllâ yayık olacak. İllâ bir usta lâzım. Eğer bir demir kendi başına keskin kılıç olursa biz de kendi başımıza evliya oluruz.

Beyt 133

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Tarikatın ve Mürşidin lâzım olduğunu tekrar tekrar beyan ediyor. Anlama kabiliyeti olan, Evvel Allah anlar. Sure-i Maide'de şöyle buyuruluyor: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ... **"Ey iman edenler! Allah'a kavuşmak için vesile arayın."***(Ayet: 35)*

Ayet-i celilede buyurulan vesileden kasıt mürşiddir. Nitekim Risale-i Kudsiyye'de şöyle buyuruluyor:

"Vesiledir fenaya mürşid ey yar, Bekaya destegir olur o dildar."

"Ey dostum! Mürşid fenafillâh olmaya vesiledir. O gönül tutucu, Bekabillâh'a da el tutucu olur."

Bütün ibadetler Fenafillâha Bekabillâha vesiledir. Ama rabıta en kuvvetli vesiledir. Vesileyi bulduktan sonra aşağı yatmamalıdır. O vesile ne diyorsa onun dediği üzere çalışmalıdır. Geceleri iki buçuk üç arası kalkmalı, teheccüd namazı kılmalı, sonra Tarikat dersine oturmalı, sonra da dualar etmelidir.

Nitekim Sure-i Zariyatta da şöyle buyuruluyor;

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ (15) آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ

"Şüphe yok ki, mütteki olanlar cennetlerde ve pınarlardadırlar. Rablerinin kendilerine verdiğini alıcıdırlar. Muhakkak ki, onlar bundan evvel iyilik eden zatlar olmuşlardır." *(Ayet: 15-16)*

Bunların iyilikleri nedir?

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ (17) وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

"Geceden pek az uyur olmuşlardı. Ve seher vakitlerinde de onlar istiğfarda bulunurlardı." *(Ayet:17-18)*

Biz de ayet-i celilede buyurulduğu üzere yapalım. "Hocamız şu saatte kalktı, biz de kalkalım." demelidir. Böylece o zaman beraber olmuş oluyoruz. Büyük kabahatimiz var. Nedir o? Allah-u Tealâ'nın iman edip amel-i salih işleyenlere vaad etmiş olduğu üç şey neden bizler hakkında tahakkuk etmiyor? İman ve amel-i salihi tam beceremediğimizden.

Sıradaki beytimize dönelim:

« تَرَقِّی هَمْ تَنَزُّلْ فَهْمِی اَصْعَبْ »

"Terakki hem tenezzül fehmi es'ab."

"Terakki mi ediyor, yoksa tenezzül mü ediyor?

Salik için bunu anlamak çok zordur. (Bunu ancak onun mürşidi anlar)."

Mısrada geçen ترقی kelimesi: "Yükselmek" تنزل kelimesi: "Aşağı İnmek", اصعب kelimesi de: "Çok zor" manalarındadırlar.

« دَخِی کوُچْ فَهْمْ اولُورْ غُرُورْ و اِعْجَابْ »

"Dahi güç fehm olur gururu icab,"

"Birde insana gurur ve kendini beğenmek gelir. Bunu da anlamak güçtür."

Mısrada geçen اعجاب "Kendini beğenmek",

Güç fehm olur: Çok zor anlaşılır, demektir.

« چونْ اِبلِیس قَارِیشُورْ هَرْ سِرّه اَحْبَابْ »

"Çün İblis karışur her sırra ahbab."

"Ey ahbabım! Çünkü her işe İblis karışır." İblis karıştı mı işi berbat eder. Onun için;

« کَرَکْدِرْ مُرْشِدْ اَکْمَلْ اِیدَه بِی خوَابْ »

"Gerektir mürşid-i ekmel ide bî hab."

"Kâmil bir mürşid lâzımdır ki, seni uykusuz etsin"

Hab: Uyku, **Bî hab:** Uykusuz, demektir.

Bir kimsenin mürşidi yoksa hep uyur. Tavşan uykusuna tutulmuşlar, sokaklarda dolaşıyorlar, yiyorlar, içiyorlar, zannediyorlar ki uyanıklar. Halbuki uyanık değiller.

« بو غفلتدن چيقوب حقّه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم »

"Bu gafletten çıkıp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Gaflet: Gönlün Mevlâ Tealâ'dan başkasıyla olmasıdır.

Büyük Şeyh Efendi Hazretleri bunu kovmak lâzım diyor. Her bir beyit tarikatın ve bir mürşidin lâzım olduğunu son derece açıklıyor. İnanmayana ne yapalım.

Bir beyitte şöyle buyuruluyor:

« علّتی بدتر ز پندار كمال اندر جان تو ای ذو دلال »

"Ey gönül sahibi (nazlı adam)! **Senin kalbinde kendini kemal** (derecede olduğunu) **zannetmenden daha çirkin hastalık yoktur."**

« علّت ابليس انا خير بداست واين مرض در نفس هر مخلوق هست »

"İblisin hastalığı ben hayırlıyım, demekle zahir oldu. Ve bu hastalık (ben hayırlıyım iddiası) **her mahlûkun nefsinde vardır.**

Bu sebeple insan kendi başına kalmamalı, mutlaka bir bilene uymalıdır.

Allah-u Tealâ Sure-i Lokman'da şöyle buyuruyor: ... وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ... **"Bana yönelenin yoluna tabi ol!"** *(Ayet: 15)*

Beyt 134

بو نفسك حيله سی هم غدری چوقدر مهالك يرلريله سكری چوقدر
سوندرمكه سنك عشقك مكری چوقدر قالورسك يولده بيل سوء فكری چوقدر
خطرلردن كچوب حقّه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم

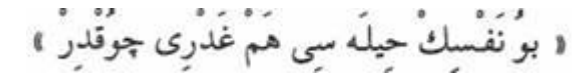
Cenab-ı Hak kullarını imtihan için nefiste: Münazaa, îba, tuğyan, inkâr olmak üzere dört çirkin haslet yaratmıştır. Nefisteki bu dört kötü haslet islâh edilirse, insan Allah'ın dostu olur.

Beyitte şöyle gelir:

"Bu nefs-i kâfiri katl etmek için, Ol e'danın adası (düşmanların en büyüğü) **dır Şeriat."**

Kâfir nefsi öldürmek için düşmanların en büyüğü Şeriattır. Şeriat yaşandığı zaman, yukarıdaki dört kötü huy gider, insan hakiki Müslüman olur.

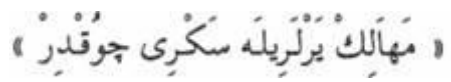
Nefiste bu dört çirkin ahlâkın bulunması imtihandır. Mevlâ nefsi, melekleri yaptığı gibi yapabilirdi. Lâkin imtihan etmek diledi. Fakat insanın nefisle mücadelesinde yardımcısı Mevlâ Tealâ'dır.

"Bu nefsin hilesi hem gadri çoktur."

"Bu nefsin seni devirmek için teşebbüs ettiği çareler ve aldatması çoktur."

غدر Arapça bir kelime olup, "Çare" demektir. حيله kelimesi de", "Aldatmak" manasındadır.

"Mehalik yerleriyle sekri çoktur."

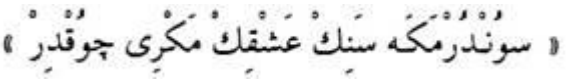
"Bu nefsin helak meydanları ve sarhoşluğu çoktur."

Eğer nefse evlâdım, yavrum derseniz o boyuna büyür.

Adamın biri, bir gün dağda, soğuktan donmuş hareketsiz hale gelmiş bir ejderha bulmuş. Hatırına gelmiş ki, bunu kasabaya indireyim ve millete parayla seyrettireyim, o zaman çok para kazanırım. Deveye yüklemiş ve kasabaya indirmiş.

Bütün millete de ilân etmiş gelip seyretsinler diye. Bu haberi duyan herkes Ejderhayı seyretmeye gelmiş. Bir müddet sonra sıcaktan uyuşukluğu geçen Ejderha uyanmış, milleti kırmış geçirmiş.

İşte nefis de o Ejderhaya benzer. Onun için onu terbiye eden, Allah'ın baş dostu olur.

"Söndürmeğe senin aşkın mekri çoktur."

"Senin aşkını söndürmek için hilesi çoktur"

Nefis yalandan hasta olur, yalandan mahzun olur, âşık olur, yalandan sever, hiç bu nefsin dolapları bitmez.

« قالورسك يولده بيل سوء فكرى چوقدر »

"Kalırsın yolda bil su-i fikri çokdır."

"Nefis kötü fikirlidir. Yolda bırakır seni."

Herhangi bir yasağa, harama, mekruha meyletmen onun hileleridir. Onun hilelerinden Allah muhafaza eylesin.

« خطرلردن كچوب حقّه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم »

"Hatarlardan geçüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Tehlikelerden geçip Hakk'a gidelim, Allah-u Tealâ'nın kemal üzere olan cemalini seyr idelim."

Beyt 135

اكر ديرسه كه بزه مرشد نه حاجت جواب اولدر برنجى بوده سنّت
ابو بكر ايله اصحابه عنايت حبيب الله ايدوب تعليم وصلت
همان بول اكملى حقّه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم
« اكر ديرسه كه بزه مرشد نه حاجت جواب اولدر برنجى بوده سنّت »

"Eğer dersen bize mürşid ne hacet, Cevap oldur birinci bu da sünnet."

Dersli birisi bir kişiye "Niye Tarikata girmiyorsun?" diye soruyor. O da şöyle cevap veriyor: "Mürşid bana "Lâilâhe illallah" dedirtecek, ben ise onu zaten diyorum, mürşide ne hacet var. Bunun birinci cevabı şudur ki, bu sünnettir.

« ابو بكر ايله اصحابه عنايت »

"Ebubekir ile ashaba inayet."

"Ebubekir ile sahabelere inayet (yardım) oldu."

Ne ile yardım oldu?

« حَبِيبُ اللّٰهْ اِيدُوبْ تَعْلِيمِ وُصْلَتْ »

"Habibullah idüp talimi vuslat."

"Allah'ın habibi onlara vuslat (Allah'a kavuşma) yolunu talim etti."

Habibullah: Allah-u Tealâ'nın sevgilisi, **Talimi vuslat:** Mevlâ'ya kavuşma yolunu öğretmek.

Onun için:

« هَمَانْ بُولْ اَكْمَلِى حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ »

"Hemen ekmeli bul Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Beyt 136

اَكَرْ دِيرْسَه كْ نَه دِرْ بُو سِرُّ و حِكْمَتْ نِيچُونْ مُرْشِدْسِزْ اَصْعَبْ وَصْلِ عِزَّتْ
خَاطَادِرْ بُو سُؤَالْ اَصْحَابَه وُصْلَتْ اِيرِيشْدِى بِرْ بِرِنْدَنْ اَيْلَه مِنَّتْ
هَمَانْ بِيعَتْ اِيدُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

Dersimizin beyitlerini açıklamaya başlamadan önce bundan üç beş beyit evvelki beyitleri okuyalım. Şöyle ki:

"Çü Sıddıktan dahi ashabtan elem,

Cihanda bir veli var mı muazzam,

Yine ta'lime muhtaç oldular hem,

Tarikat talim etti Şems-i Alem,

Bu kâfi bir delil Hakk'a gidelim,

Cemali ba kemale seyr idelim."

Tarikat-ı Aliyye için bu kâfi bir delildir. Daha: "Tarikat var mıdır?" diye sorulur mu? Tarikat'ı inkâr edenler, tarikat ile ilgili vazifeleri yapmak istemediklerinden: "Tarikat yoktur" diyorlar.

Ahirette tarikata giren bir, girmeyen iki pişman olacak, tarikata giren, ahirette tarikatın bereketini anlayınca: "Neden daha çok zikretmedim" diye pişmanlık duyacak, tarikata girmeyen ise: "Neden ben tarikata girmedim?" diye bir de "Neden zikretmedim?" diye iki kerre pişman olacak.

Beytimize gelelim:

«اَگَرْ دِیرْسَه كْ نَه دِرْ بُو سِرُّوحِكْمَتْ نِیچُونْ مُرْشِدْسِزْ اَصْعَبْ وَصْلِ عِزَّتْ»

"Eğer dirsen nedir bu sırru hikmet, içün mürşidsiz es'ab vaslı izzet."

"(Mevlâ'ya) vasıl olma şerefine mürşidsiz niçin çok zor, bundaki sırr-u hikmet nedir," dersen,

Vasl-ı İzzet: Mevlâ'ya ulaşma şerefi, demektir.

«خَاطَادْرْ بُو سُؤَالْ اَصْحَابَه وُصْلَتْ اِیرِیشْدِی بِرْ بِرِنْدَنْ اَیْلَه مِنَّتْ»

"Hatadır bu sual ashaba vuslat, İrişdi birbirinden eyle minnet."

Bu sual hatadır, ashaba Allah'a kavuşma (nimeti) birbirlerinden erişti. (Sende) minnet et, tevazu et de illâ tarikat al.

Bütün sahabe birbirlerinin vasıtasıyla Allah'a ulaştılar. Hepsi Resulullah'dan tarikat aldılar. Resulullah ahirete göçünce Ebubekir Sıddık *(Radıyallahu Anh)* dan gelip aldılar. Kendi başına olmaz. Minnet etmen lâzım. Yani tevazu edip illâ tarikatı alman lâzım.

Beyitte geçen "Minnet" kelimesi "Tevazu" demektir. Meselâ; bir adamdan bir şey istediniz vermedi, siz de çekip gittiniz, bu kibirdir amma yalvarıp illâ alırsanız bu minnettir.

Beytimizde geçen "Sırr-u Hikmet" (sır ve hikmet) kelimelerini bir misal ile beyan edelim.

Hızır *(Aleyhisselâm)* ın kıssasında anlatıldığı üzere:

Hızır *(Aleyhisselâm)* ın geminin tahtasını koparmasında sır ve hikmet vardır. Neydi o sır ve hikmet? Geminin yarılması sırdır. Geminin kurtulması ise hikmettir. Çocuğun başının kopmasında sır ve hikmet vardır.

Başının kopması sır, çocuğun bulûğa ermeden canın alınıp cennetlik olması hikmettir. Eğer o çocuk bulûğa erseydi kâfir olacaktı ve anasını babasını da kâfir edecekti.

Allah-u Tealâ'nın bu kâinatı yaratmasındaki sır ve hikmet ise insanların Mevlâ'yı bilmesi ve cehennemden kurtulmalarıdır.

Tarikatsız, mürşidsiz, Mevlâ'ya vasıl olmanın çok zor olmasının sır ve hikmeti nedir? Bu soruya Mevlâna Hazretlerinin şu beyti ile cevap vereyim:

« هیچ کس را پیش خود نشود هیچ آهن خنجر تیزی نشد
هیچ مولانا نشد مولای روم تا مرید شمس تبریزی نشد »

"Hiç kimse kendi başına bir şey olamadı.

Hiç bir demir kendi başına keskin kılıç olmadı.

Mevlânâ Mevlâyı Rûm olmadı.

Ta ki Şems-i Tebrizî'nin müridi olmadıkça."

En kolay sanat sepet örmektir. Onu bile ustasından öğrenmeden beceremezsiniz. Mürşidi bulmak gerektiği gibi Ona itaat ermek de gerekir.

Sure-i Maide 35. ayetinde şöyle buyuruluyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"Ey iman edenler! Allah'tan korkunuz ve O'na vesile arayınız. Ve O'nun yolunda mücadelede bulununuz ki felaha eresiniz."

Ayet-i kerimede Mevlâ Tealâ: "Korkmayın, ben sizi kavuşturururum." buyurmadı Mevlâ Tealâ bize: "Vesile arayın, çalışın! Çalışın ki felaha eresiniz." buyuruyor.

Sure-i Zümerde de şöyle buyuruluyor: ... هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ... **"Hiç bilenlerle bilmeyenler müsavi olabilirler mi?"** *(Ayet: 9)*

Bu ayet-i celileye şöyle mana verenler de var: "Hiç çalışanlar ile çalışmayanlar bir olabilirler mi?"

Hazreti Ali de ne buyuruyor:

« مَنْ عَلَّمَنِی حَرْفاً فَقَدْ صَیَّرَنِی عَبْداً »

"Kim bana bir harf öğretirse beni köleliğe intikal ettirmiş olur."

Bir harf için koca halife köle oluyor, bunda sır ve hikmet var.

« هَمَانْ بِيعَتْ اِيدُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بِاَ كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Hemen biat idüp Hakk'a gidelim,Cemali bâ kemale seyr idelim."

"Hemen tarikat alıp Hakk'a gidelim. Allah-u Tealâ'nın kemal üzre olan Cemalini seyr edelim."

Bîat: Tarikat alışverişi, demektir.

Beyt 137*

مُحَمَّدْ كَافِيدِرْ دِيرْسَه كْ مُعَظَّمْ يَا صِدِّيقْدَنْ نِيچُونْ سَلْمَانْ مُعَلَّمْ
دَخِي جَعْفَرْكِه قَاسِمْدَنْ مُكَرَّمْ جُنَيْدُو شِيبْلِي هَپْ بُويْلَه مُسَلَّمْ
كَرَكْ مُرْشِدْ بِزَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بِاَ كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Nefs-i Emmare daima kötülük ile emr edicidir. Nefis üzerine hiç yük almak istemez, namaz olsun, oruç olsun, zikir olsun hiç bir ibadeti sevmez. Bir nevi hastadır, mikropludur. Bu yüzden tarikatı inkâr eder. Bilhassa da "Peygamber ﷺ varken tarikata ne lüzum var?" der, ağuyu yer.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* tarikatı inkâr edenlere Öyle güzel cevap veriyor ve ispat ediyor ki, karşısındakilere konuşmaya söz kalmıyor. Buyuruyor ki:

« مُحَمَّدْ كَافِيدِرْ دِيرْسَه كْ مُعَظَّمْ »

"Muhammed kâfidir dirsen muazzam."

"Muhammed ﷺ kâfidir, ziyade büyüktür, (mürşide ne lüzum var) dersen,"

Muazzam: Ziyade büyük, manasındadır.

« يَا صِدِّيقْدَنْ نِيچُونْ سَلْمَانْ مُعَلَّمْ »

"Ya Sıddıktan niçin Selman muallem."

"Selman-ı Farisi Ebubekir Sıddık'tan niçin ders aldı?"

Muallem: Öğretilmiş, ders almış, demektir.

Sahabelerin hepsi Resulullah'dan ders almıştır. Resulullah ahîrete gidince Selman-ı Farisi geldi. Ebubekir Sıddık'tan ders aldı. Bunlara ne diyeceksiniz? Hiçbir şey denmez tabi.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* mısralarına Öyle sözler konduruyor ki, karşısındakilere konuşacak bir şey kalmıyor amma aklı olmayana Mahmud ne yapsın?

Elbette Resulullah kâfidir. İllâ mürşidsiz durulmaz, Peygamber Efendimizin ahirete teşriflerinden sonra, Hazreti Ebu-Bekri Sıddık'tan, sonra Selmani Farisi'den, sonra diğer büyüklerden ders alınmıştır. Bunun hakkında emir var buna kim ne diyebilir?

Resulullah Efendimiz Selman-ı Farisi için سلمان منّا **Selman bizdendir, Selman ehl-i beytimdendir"** buyururdu. Hanımları da: "Nasıl Ehl-i Beytten oldu" diye kıskanırlardı.

« دَخِي جَعْفَرْكِه قَاسِمْدَنْ مُكَرَّمْ »

"Dahi Cafer ki Kasım'dan mükerrem."

"Dahi Cafer-i Sadık ki Kasım'dan mükerrem iken "

Mükerrem: İkram olunmuş, demektir.

İmam-ı Cafer-i Sadık tarikatımızın büyük pirlerindendir. Hazreti Kasım'dan ders almıştır. Hazreti Kasım Hazreti Ebubekir'in torunudur. Hazreti Cafer kendisi büyük insan; "Niçin Resulullah ﷺ bana yeter " demedi.

İmam-ı Azam'ın Caferi Sadıktan ders aldığı söylenmiştir.

Cafer-i Sadık'ı, "Aleyhinize konuşuyor" diye Halife Mensur'a şikâyet ettiler. Halife Mensur onu çağırdı ve ona sordu:

"Sen bizim aleyhimize konuşuyor muşsun, doğru mu?" "Hayır! Doğru değil." dedi.

"Falanca senin hakkında şöyle diyor" dediler.

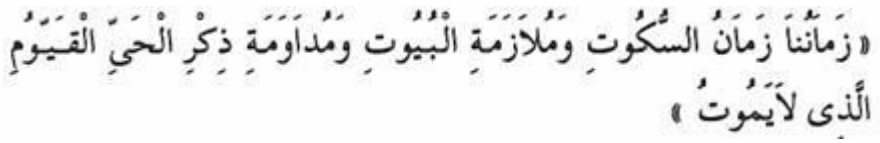
"Aleyhinize konuştuğuma dair o kimse yemin etsin" buyurdu. O kimse de yemin etti.

Cafer-i Sadık Hazretleri: "Hayır! Öyle yemin etmesin, Allah'ın Havl-i Kuvvetinden çıkmış olayım ki, diye yemin etsin" buyurdu. O kişi böyle yemin edince küt diye yere düştü.

Evliyaullaha dokunmak olmaz, bunlar Mevlâ Tealâ'nın adamlarıdır.

Cafer-i Sadık *(Radıyallau Anh)* bir müddet halvete çekildi, evinden dışarıya çıkmaz oldu. Evliyanın büyüklerinden Süfyan-ı Sevri evine gelip: "Ey Resulullah'ın torunu! İnsanlar bereketli nefesinizden, faydalı sohbetinizden mahrum kaldı. Niçin uzlete çekildiniz?" deyince şöyle buyurdu:

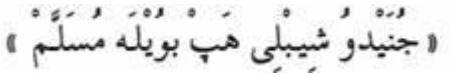
"Şimdi böyle gerekiyor. Zaman bozuldu ve dostlar değişti. İnsanlar arasındaki dostluk, vefa görünüşte kaldı, kalpler akreplerle doldu, işte onun için, pek dışarıya çıkmıyorum."

« زَمَانُنَا زَمَانُ السُّكُوتِ وَمُلَازَمَةِ الْبُيُوتِ وَمُدَاوَمَةِ ذِكْرِ الْحَيِّ الْقَيُّومِ الَّذِى لَايَمُوتُ »

"Zamanımız sükût etme, evlerde bulunup hiç Ölmeyen diri (olan) **her şeyin idaresi elinde olan** (Allah) **ı zikretmeye devam etme zamanıdır."**

Bu Risale-i Kudsiyye aleyhinde tek bir söz söylenecek gibi değil. Ancak bir adam kaya gibi olursa, demir gibi olursa, konuşur durur. Tarikatı isbat hakkında bu kitap yeter. İllâ boyunduruk takmayacaklar boyunlarına.

Bu Risale-i Kudsiyye'nin beyitlerini iyi belleyin. Bunlar bütün dünyaya lâzım. Aman sizi göreyim, gayretli olun. Her şey unutuldu. Sizler terkedilmiş yolu diriltiyorsunuz. Fazla yemeyi, fazla uykuyu terk etmeli, ancak zaruret miktarı yemeli, uyumalı.

« جُنَيْدُو شِيبْلِى هَپْ بُويْلَه مُسَلَّمْ »

"Cüneyd-ü Şibli hep böyle müsellem."

"Cüneyd, Şibli hep bunlar teslim oldular, (zamanlarında bulunan şeyhlerden ders aldılar)."

Abdül-Halik-i Gucdüvanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerini ziyaret ettiğimizde manada buyurdular ki: "Hepinizin defterleri elimizde. Dikkatli olun!"

Ben bir köpekten büyük ders aldım, sahibinin karşısında çok tevazu ediyordu. Ve sanki lisan-ı hali ile şöyle diyordu:

"Bak ben sahibimin yanında sahibimin dostlarına hiç taarruz ediyor muyum? Bak sen de benden ders al! Rabbinin yanında O'nun dostlarına taarruz etme. Sonra bak ben sahibime nasıl tevazu ediyorum, sen de et."

Beyazıd-ı Bestamî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bir gün bir kediyi dikkatle bir aralığa bakıyorken görüyor. Ne bıyığı, ne gözleri, ne kulakları yani azalarından hiç biri, bir kılı dahi hareket etmiyor. Öylece delikten çıkacak fareyi bekliyor. O anda manada kendisine şöyle ilham oldu:

"Ey himmet-i dün! (Ey alçak himmetli) Ben senin matlubun olmakta bir fareden eksik değilim. Sen dahi benim talebimde bir kediden kemter (daha eksik) olma. O günden sonra Beyazıd-ı Bestami hiç bir murakabesinde bunu unutmamıştır.

Sure-i Hadid'de şöyle buyuruluyor: أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ **"İman edenler için hâla zamanı gelmedi mi ki kalpleri Allah zikri için ve Haktan nüzul eden** (ayetler) **için havf ve haşyet içinde bulunsun...."** *(Ayet: 16)*

Mevlâ Tealâ bu ayet-i celile ile buyurmuş oluyor ki:

"İman edenlerin hatırlarına ben geldiğimde zikrime ve ayetlerime karşı kalplerinin huşu etmekliği hâlâ yakın olmadı mı? Hala kaya gibi odun gibi mi duracaklar? Bunlar hiç yumuşamayacaklar mı benim zikrime karşı?" Eyvah rezil olduk. Namaza durduğumuz vakit ben Rabbimin huzurunda kıyamdayım. Rabbim de beni görüyor, diye düşünsek hiç sallanabilir miyiz?

Bazıları namaz kılarken ütüsü bozulmasın diye pantolonunu yukarı çekiyor. Bazıları orasını burasını kaşıyor. Yani çocuğun çocuğuyuz. Namaz kılarken hiç sallanmamaya dikkat etmeliyiz.

Bazı erkekler kısa kollu gömlekle namaz kılıyorlar. Giyimlerine dikkat etmiyorlar. Bu hal ile bir hâkimin yanına gidemezler. Allah'ın huzuruna nasıl giderler?

Sure-i Hadid'den okumuş olduğumuz ayetin devamında Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor: ...وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ... **"Ve evvelce kendilerine kitap verilmiş kimseler gibi olmama** (vakti gelmedi mi?)..." *(Ayet: 16)*

Demek mü'minler Yahudi ve Hristiyanlar gibi olmaya gidiyorlar. İşte öyle olmamalarının zamanı gelmedi mi?

...فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ **"Üzerlerine uzun zaman geçti de kalpleri katılaştı ve onlardan bir çoğu fasıklardır,"** *(Ayet:16)*

Peygamberimizin ahirete intikali ile nur-u nübüvvetten uzaklaşma başladı. Efendi babam derdi:

Nur-u nübüvvet uzaklaştıkça insanlar dinden teberrüd ediyorlar (soğuyorlar).

Sahabe-i Kiram: "Peygamber Efendimiz ﷺ toprağa koyulduğu zaman içimizde dünyaya karşı farklılık hissettik." buyurmuşlardır. İşte o farklılık gide gide nerelere vardı? Televizyon seyretmeye, plajlardan denize girmeye vardı.

Daha acaibini söyleyeyim: Bir yerde toplaşıp kemençe çalarak oynayanlara kapalı kadınlardan da katılan olmuş. Ne olacak bu hal? Allah-u Tealâ bizleri ihtar ettikten sonra müjde kabilinden şöyle buyuruyor: ...اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا **"Biliniz ki şüphe yok ki Allah** (-u Tealâ) **yeryüzünü ölümünden sonra diriltir."** *(Ayet: 17)*

Mevlâ Tealâ, "Toprağı dirilttiğim gibi sizi de diriltirim " buyurmuş oluyor. İllâ dikkat edelim. Her okuduğumuz ayet-i kerime kulağımıza vursun, oradan da kalbimize insin.

Namazda iken kaşınmak ihtiyacı hissedilirse sabretmelidir. "Mevlâmın huzurundayım, O beni görüyor" demelidir.

İnsan namazı tamamlayıncaya kadar zorlanıyor, zorlanıyor, sonra selâm veriyor, kaşınması gidiyor. Şimdi kaşınsın, kaşınması gidiyor. Neden? O hain nefis illâ namazda kaşındıracak da ondan.

« كَرَكْ مُرْشِدْ بِزَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Gerek mürşid bize Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Bir insana mürşid elzemdir. Bu söze hiç itiraz olmaz. Ancak bir adam kaya veya demir gibi olursa o konuşur, itiraz eder. Ne acaip isbatlar yapıldı, ne güzel deliller gösterildi. Hiç karşısına çıkılmaz. Niçin?

"Anın için yaz dediler bu kitabı, Aziz ilhamı Hak olup her bir hitabı."

Beyitte buyurulduğu üzere her bir hitabı ilham olduğu için bu Risale-i Kudsiyyeyi çok iyi belleyin. Bu kitapta Türkçe, Arapça, Farsça vardır. Biraz anlamayı zorlaştırıyor amma lezzetini artırıyor.

Beyt 138*

اَكَرْ مِرْأٰتِ شَمْسَه قَارْشُو اِنْسَانْ طُوتَارْسَه كُورِينُورْ شَمْسْ آنْدَه عَيَانْ
اُو مِرْأٰتَه دَخِي مِرْأٰتْ طُوتَانْ جَانْ كُورُرْ آنْدَه دَه شَمْسْ آكْلَا اِخْوَانْ
بُو اَسْرَارِي بِيلُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi'nin bu dersimizde vermiş olduğu misal, aklı olana ve Mevlâ'nın hidayet etmiş olduğu kimseye rabıta yolunu en güzel bir şekilde anlatmaktadır.

« اَكَرْ مِرْأٰتِ شَمْسَه قَارْشُو اِنْسَانْ طُوتَارْسَه كُورِينُورْ شَمْسْ آنْدَه عَيَانْ »

"Eğer mir'at-ı şemse karşu insan, Tutarsa görünür şems anda ayan."

"Bir insan eğer aynayı güneşe karşı tutarsa güneş o aynada aşikâr olur."

Mir'at: Ayna, **Şems:** Güneş, demektir.

Mevlâ Tealâ'ya tutulan aynaya bakan insan da o aynadan Mevlâ Tealâ'yı görür gibi olur. Güneş maddi olduğundan aynada tam gözükür. Ama Mevlâ gözükmez, görünür gibi olur.

« او مِرْآتَه دَخِی مِرْآتْ طوتَانْ جانْ کورُرْ آنْدَه ده شَمْس آکْلاَ اِخْوَانْ »

"O mir'ata dahi mir'at tutan can, Görür anda da şemsi anla ihvan."

"Güneşe tutulan bir aynaya başka bir ayna tutan kimsenin tuttuğu aynada da güneş görünür,"

Cami ortasında oturan adam, oradan ne kadar güneşe baksa onu göremez. Çünkü güneş oraya vurmuyor.

Ancak caminin penceresinin yanında bulunan bir şahıs güneşe bir ayna tutarsa, cami ortasında bulunan şahısta elinde bulunan aynasını bu şahsın aynasına tutarsa işte o zaman birinci aynada görünen güneş aynen cami ortasında bulunan şahsın elindeki ikinci aynada da görünür. Demek ayna vasıtası ile güneş görülebiliyor.

Resulullah ﷺ in kalbi Mevlâ Tealâ'ya tutulmuş birinci aynadır. Resulullah'ın kalp aynasına, bir, ayna tutulmuştur. O da Ebubekr-i Sıddık'ın kalp aynasıdır.

Resulullah ﷺ Mevlâ Tealâ'dan almış, Ebu-bekir Sıddık' ın kalbine aksettirmiştir. Ebubekir *(Radıyallahu Anh)* ın kalbine de Selman-ı Farisi kalp aynasını tutmuştur. Ebubekir *(Radıyallahu Anh*) in kalbinden Selman-ı Farisi'nin kalbine aksetmiştir.

Bu aksetme işi ta birinci aynadan en son aynaya kadar devam eder. "Ben kalp aynamı, mürşidimin kalp aynasına tutuyorum, niçin bir şey aksetmiyor" dersen. "Senin kalp aynanın yüzü çalı çırpı dolu, tam ayna olamıyor ki, göstersin" derim.

Mübtedi yani tarikata yeni başlamış olan bir kimsenin kalbi aynadır. Ama onun kalbi çalı çırpı, yani masiva doludur, güneşi göstermez. Güneşi göstermesi için ne yapması lâzım?

"Mürid kendi kalp aynasını Mevlâ Tealâ'ya tutulmuş aynaya doğru çevirecek, rabıta yaptıkça ve her "Allah" her "Lâilâhe illallah" dedikçe kalbinden çalı çırpıyı atacak. "

İşte bu çalışmaya tarikat denir. Kalpten çalı çırpı gidip pak olduktan sonra Mevlâ Tealâ'nın cemalinin o kalpte parlaması hakikattir.

Tarikat Fenafillâh; Hakikat Bekabillâh'dır. Bu ikisini kazanana "Veli" denir. Vilayet (velilik), Fena ve Beka denilen iki nimete kavuşmakla hasıl olur.

Veli olan kişinin nefsi, Emmare olmaktan çıkar. Mutmainne olmaya yükselir.

Varlıklar içinde en cahil olan, insanın nefsidir. Şeriat, nefsin arzularına zıt olarak gelmiştir. Nefiste dört türlü huy bulunur. İbâ (inad), İnkâr, Tuğyan (azgınlık), Münazaa (çekişme).

Mutasavvıflar, mutlak nefis kelimesiyle yukarıda söylediğimiz dört kötü huyun toplandığı Nefs-i Emmare'yi kastederler.

Peygamberlerin gönderilmesi ve kitapların indirilmesi hep Nefs-i Emmare'nin isteklerini yok etmek içindir. Çünkü Nefs-i Emmare Allah-u Tealâ'ya düşmanlık etmektedir. Nefsin istediklerini yok etmek ancak Şeriata uymakla olur.

Bir kimse Şeriata ne kadar çok uyarsa, nefsin arzuları o kadar azalır. Bunun içindir ki nefse en ağır gelen yük, en zor şey, Şeriatın emir ve yasaklarına uymaktır.

Büyük mutasavvıflara göre Allah ile kul arasında yetmiş bin perde vardır, yedi derece de nefis vardır. Nefsin her derecesine onbin perde düşmektedir. Nefsin her derecesini kul yukarıya doğru aştıkça perdeler de kalkmaktadır.

1- **Nefs-i Emmâre:** Allah-u Tealâ: إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ **"Muhakkak nefis kötülüğü emredicidir."** buyurmaktadır. Ayet-i kerimede geçen: أَمَّارَةٌ de "Kötülüğü şiddetle emreden" manası bulunmaktadır. Nefsi, Nefs-i Emmare mertebesinde bulunan bir kimse, gerek kendine gerekse diğer mahlûkata daima kötülük yapar.

2- **Nefs-i Levvâme:** Günah işleyince pişmanlık duyan nefis demektir. Bu mertebedeki kimse günah işleyince kendini kınar. Tarikatta biraz yükselince nefis "Mülheme" olur.

3- **Nefs-i Mülheme:** Bu mertebede olan kimsenin kalbine Mevlâdan ilham gelir. Tarikatta biraz daha ilerleyince nefis "Mutmainne" olur.

4- **Nefs-i Mutmainne:** Bu mertebede olan nefisten münazaa, iba, tuğyan, inkâr gider. Bu makamda sadr-ı şerh olur, ve İslâm-ı Hakiki ile şereflenir,

5-6- **Nefs-i Râdiye, Merdiyye:** Râdiye, rabbinden razı ve hoşnut olan nefis. Merdiyye; Kendisinden razı olunan Rabbinin indinde makbul nefistir.

Fecr suresinin son ayetlerinde nefis mertebelerinden üçü zikredilmiştir. Şöyle ki:

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ (27) ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً

"Ey itmi'nana ermiş olan nefis! Dön Rabbine, sen Rabbinden, Rabbin senden razı olarak, katıl kullarımın arasına ve gir Cennetime," *(Ayet: 27-28)*

Mevlâ Tealâ buyurmuş oluyor ki: Ey nefis! sen benden razı olunca ben de senden razı olurum.

7- **Nefs-i Kâmile-Safiye:** Bu makamda nefis bütün kemal sıfatlarıyla sıfatlanmıştır ki, insanların erebileceği en yüksek makamdır. Halifelik, Kutupluk ve Gavs makamı gibi.

Cüneyd-i Bağdadi Hazretleri rüyasında Mevlâ Tealâ'yı gördü ve sordu: "Ya Rabbi! Sana nasıl geleceğim?" Mevlâ Tealâ: **"Nefsini terket ve bana gel!"** buyurdu. (Nefs-i Emmare ile gelme).

Ne zaman ki insan tarikata çalışa çalışa Nefs-i Emmarelikten, Levvâme'Iiğe, Mülheme'likten, Mutmainne'liğe çıkar Mevlâ Tealâ bu nefse: "Şimdi gel, gel" buyuruyor.

Ya Erhamerrahimin! Cümlemizin nefislerini levvame'liğe, levvame'likten mülheme'liğe, mülheme'likten mutmainne'liğe, mutmainne'likten Raziye-Merziyye'liğe, oradan da Safiye makamlarına çıkar. Âmin!..

« بو اَسْرَارِی بِیلوُبْ حقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ »

"Bu esrarı bilip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Bu sırları bilip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim.

Beyt 139*

کوُکُلْدَنْ کوُکُلَه یوُلْ وَارْ خَلِیلاً مِنَ الْقَلْبِ اِلیٰ الْقَلْبِ سَبِیلاً
مُعَنْعَنْ یَدْ آنِکْچوُنْدِرْ دَلِیلاً طَرِیقَتْدَه بوُ شَرْطْ اوُلْدِی جَلِیلاً
قَبَالِقْدَنْ کَچوُبْ حقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Rabıtayı isbat için çok çok malûmat verdi. Bu beyitte de yine Rabıta'yı anlatıyor. Şöyle ki:

« کوُکُلْدَنْ کوُکُلَه یوُلْ وَارْ خَلِیلاً »

"Gönülden gönüle yol var Halila."

"Ey dost! Gönülden gönüle yol vardır."

Bu sözün Arapçası da şöyledir:

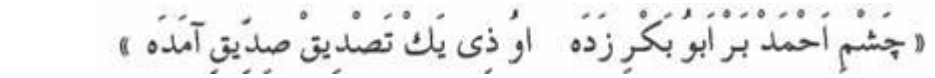
من القلب إلى القلب سبيلا

"Minel kalbi ilel kalbi sebilâ."

"Kalpten kalbe yol vardır."

Mevlâ Tealâ'dan kalbe inen feyiz bu yoldan diğer bir kalbe geçer. O gelen feyiz insanın içini dışını kaplar. İşte o Mevlâ Tealâ'dan gelen nur insanı hakiki Müslüman eder.

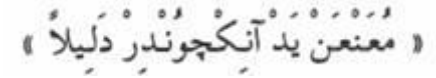
İnsan ilâhi bir sevgi ile Rabıta etse Şeyhindeki bütün kemalât ve hünerler ona akseder.

"Ahmed *(Aleyhisselâm)* **ın nazarı Ebubekir** *(Radıyallahu Anh)* **a vurdu.**
O (Ebubekir) **bir tasdik etmekle Sıddık olarak meydana geldi."**

Hazreti Ebu Bekir'in bu durumu aklı olana çok güzel misal. Aklınızı bu yola kullanmazsanız, anlayamazsınız. Anlamayınca inceliklere vakıf olamazsınız, hakikâtlere ulaşamazsınız.

Milletin bunlardan hiç haberi yok. Ancak sinemanın, tiyatronun, kahvenin yolunu biliyorlar. İnsan kendi canının düşmanıdır. Kendini helak etmek için birinci düşman kendisidir.

"Mu'an'an yed anın içindir delilâ"

Ekli el olmak onun için delildir. معنعن ید "Ekli el" demektir.

Allah'ın yed'i Peygamber Efendimiz ve ona tabi olanların üzerindedir. Peygamber Efendimizin elini Allah-u Tealâ tutuyor. Fetih suresinde 10. ayette:

. . . يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ . . . **"Allah'ın yed'i onların ellerinin üstündedir."** buyuruluyor.

Ebubekr-i Sıddık Resulullah ﷺ in elinden tutuyor.

Selman-ı Farisi, Ebubekr'in elinden tutuyor. Kasım İbn-i Muhammed İbn-i Ebîbekr-i Sıddık, Selman-ı Farisi'nin elinden tutuyor. Cafer-i Sadık da Kasım *(Radıyallahu Anh)* ın elinden tutuyor. Böyle elden ele gidiyor.

Bu fakirin eli Efendi baba'ya ekli. Sizin elinizde bu fakire ekli. Böylece ben ve bana bağlı olarak sizler o silsileye dahil olmuş oluyoruz.

Bir adam "Ben şeyhim" diye ortaya çıksa ona nereye eklisin diye sorsanız, hiç bir yere ekli değilim, derse bu tarikat sağlam değildir. Ancak birbirine ekli olan el, Mevlâ Tealâ'ya ulaştırmak için delil olur. Elden ele ekli olmazsa olmaz.

Köylere, şehirlere, dağdan künklerle su getiriyorlar. Künkler birbirine ekli olursa suyu kaçırmaz ve istenilen yere su ulaştırılır. Şeyhlik iddiasında bulunan kimse bir elden tutmamış ve Resulullah'a varan silsileye ekli değilse, o şeyh sahte şeyhtir.

« طَرِيقَتْدَه بو شَرْطْ اولْدِى جَلِيلاً »

"Tarikatta bu şart oldu celilâ."

" Tarikatta bu elden ele ekli olmak büyük şarttır."

Mısrada geçen: جليلا kelimesi büyük şart manasındadır.

« قَبَالِقْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Kabalıktan geçüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Bu işleri anlamamak kabalıktır. İnsan kendi kârının düşmanıdır. İnsan niye kabalık yapıyor? İnsanın ince anlayışlı olması lâzımdır. Dünya işlerinde kaba olunsa zarar etmez ancak din işlerinde ince olmalıdır.

Amma büyük Şeyh Efendi'ye manevi bir heyet gelip bir Risale yazmasını söylediklerinde O: "Benim fasih lisanım yoktur" buyurmuş. Bunun üzerine ona:

"Kabalıkla gerek Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim." denilmiştir.

Buradaki kabalık, yukarıda bahsettiğimizden başka bir kabalıktır. Mevlâ Tealâ cümlemize kabalık gerektiği yerde kabalık, İncelik icabettiği yerde incelik yapmayı nasip etsin.

Beyt 140

مُحَمَّدْدِرْ عَزِيزْ مِرْأَتِ يَزْدَانْ كُورُونْدِى مِرْأَتِنْدَنْ وَجْهِ رَحْمَانْ
طَرِيقَتْ اِنْعِكَاسِيدِرْ بَهِىْ جَانْ كُوكُلْ طُوتْ تَا بُولَهْسِكْ سِرِّ سُبْحَانْ
كُوكُلْ اَهْلِى بُولُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Rabıta üzerinde çok duruyor. Mevlâ Tealâ cümlemize keskin zekâ versin, bu işi anlayıp menfeatlenmeyi nasip etsin.

« مُحَمَّدْدر عَزِيزْ مرْآت يَزْدَانْ »

"Muhammed'dir aziz mir'atı yezdan."

"Ey aziz evlâdım! Muhammed *(Aleyhisselâm)* Allah-u Tealânın baş aynasıdır."

« كورُونْدِى مِرْأَتِنْدَنْ وَجْهِ رَحْمَانْ »

"Göründü mir'atından Vech-i Rahman."

"Muhammed *(Aleyhisselâm)* ın aynasından Vech-i Rahman göründü."

Vech: Arapçada yüz demektir, taraf, cephe, münasebet manalarına da gelir. **Vech-i Rahman:** Mevlâ Tealâ'nın Cemali, demektir. Bu nasıl oldu?

« طَرِيقَتْ اِنْعِكَاسِيدِرْ بَهَى جَانْ »

"Tarikat in'ikâsîdir be hey can."

"Ey canım kardeşim! Tarikat akis iledir,"

« كوُكُلْ طوُتْ تَا بوُلَهْسِكْ سِرِّ سُبْحَانْ »

"Gönül tut ta bulasın Sırr-ı Sübhan."

"Rabıta et taki (sen de) Sübhan'ın sırrını bulasın"

« كوُكُلْ اَهْلِى بوُلُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ »

"Gönül ehli bulup Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, Risale-i Kudsiyye'sinin bu sayfasının kenarına bazı hadis-i şerifler ve Mesnevî'den beyitler yazmıştır.**

قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: « مَنْ رَآنِى فِى الْمَنَامِ فَقَدْ رَآنِى فَاِنَّ الشَّيْطَانَ لاَ يَتَمَثَّلُ صُورَتِى »

Resulullah ﷺ Efendimiz şöyle buyurdu: **"Her kim beni uyku** (rüya) **da görürse muhakkak** (tam) **beni görmüştür. Şüphesiz şeytan benim suretime temessül edemez** (şeklime giremez)**."** *(Buhari, Ta'bîr:10, 6/2568, No:6595)*

قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: « مَنْ رَآنِي فَقَدْ رَأَى الْحَقَّ » وَإِيضَاحُ مَعْنَاهُ فِي شَرْحِ الْمَشَارِقِ.

Resulullah ﷺ Efendimiz şöyle buyurdu: **"Her kim rüyasında beni görürse muhakkak o hakkı görmüştür** (yani beni hak ve gerçek görüşle görmüştür, görüşü batıl değildir)." *(Buharî, Ta'bîr:10, 6/2568, No:6595)* (Bunun manasının tam izahı Meşarık şerhindedir).

وَفِي رِسَالَةِ الْعَلِيَّةِ لِلْإِمَامِ الْكَاشِفِي قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: « طُوبَىٰ لِمَنْ رَآنِي وَلِمَنْ رَأَىٰ مَنْ رَآنِي وَلِمَنْ رَأَىٰ مَنْ رَأَىٰ مَنْ رَآنِي »

İmamı Kâşifi'nin **"Risaletü'l-Aliyye"** isimli kitabından alınmıştır.
Resulullah ﷺ Efendimiz şöyle buyurdu: **"Müjde ve saadet o kimseye olsun ki, beni gördü ve o kimseye de** (müjde ve saadet) **olsun ki, beni göreni gördü. Ve yine o kimseye** (müjde ve saadet) **olsun ki, beni göreni göreni gördü.** *(Mecmauz Zevaid, 9/746)*

کفت طوبی من رآنی مصطفی

وَفِي الْمَثْنَوِي:

كُفْت طُوبَىٰ مَنْ رَآنِي مُصْطَفَىٰ * وَالَّذِي يُبْصِرُ لِمَنْ وَجْهِي رَآى *
چُونْ چِرَاغِي نُورِ شَمْعِي رَا كَشِيدْ * هَرْكِه دِيدْ اُورَا يَقِينْ ان شَمْع دِيدْ *
هَمْچُنِينْ تَا صَدْ چِرَاغْ اَرْ نَقْلِ شُدْ * دِيدَنْ آخِرْ لِقَاىِ اَصْلِ شُودْ *

(كفت) Dedi, (طوبىٰ من رآنى) müjde ve saadet o kimseye ki beni gördü, (kim dedi?) (مُصْطَفَىٰ) Muhammed Mustafa *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*, (وَالَّذِي يُبْصِرُ لِمَنْ وَجْهِي رَآى) benim yüzümü gören kimseye de müjde ve saadet ola, (چُونْ چِرَاغِي) çünkü bir çırağ, (نُورِ شَمْعِي رَا) bir şem'in nurunu, (كَشِيدْ) çekdi, (هَرْكِه دِيدْ اُورَا) herkim ki o çırağı gördü, (يَقِينْ ان شَمْع دِيدْ) muhakkak ol şem'î gördü, (هَمْچُنِينْ) bunun gibi, (تَا صَدْ چِرَاغْ) yüz çırağa kadar, (اَرْ نَقْلِ شُدْ) eğer naklolsa, (دِيدَنْ آخِرْ) son çırağı görmek, (لِقَاىِ اَصْلِ شُودْ) aslın likası oldu, (خَوَاهْ اَزْ نُورِ پَسِينْ) ister isen sonraki nurdan, (بِسْتَانْ تُو آنْ) sen ol nuru al, (هِيچْ فَرْقِي نِيسْتْ) hiçbir fark yokdur, (خَوَاهْ اَزْ شَمْعِ جَانْ) istersen şemi candan al.

كُفْت طوبىٰ مَنْ رآنِى مُصْطَفىٰ ❊ وَالَّذِى يُبْصِرُ لِمَنْ وَجْهِى رآى ❊

Hazreti Mustafa ﷺ buyurdular ki: **"Müjde ve saadet ol kimseye ki, beni gördü ve yine benim vechimi gören kimseye de müjdeler ve saadetler."**

چوُنْ چِراغِى نورِ شَمْعِى رَا كَشِيدْ ❊ هَرْكِه دِيدْ اورَا يَقِينْ ان شَمْع دِيدْ ❊

Mesalâ çünkü bir çırağ şemı'n nurunu çekdi yani ol şemı'den şu'le ahz edip bu çırağın vücudu dahi yandı ve şu'lelendi. Her kim ki o çırağı gördü muhakkak ol şemî' gördü.

هَمْچُنِينْ تَا صَدْ چِراغْ اَرْ نَقْلِ شُدْ ❊ دِيدَنْ آخِرْ لِقَاىِ اَصْلِ شوُدْ ❊

Bunun gibi yüz çırağa kadar eğer nakl olsa yani ol çırağın nuru bu zikrolunan üslup üzere nice bin çırağa kadar intikal kılsa her bir çırağ bir âhar (diğer) **çırağın nurundan müşteî'l olsa** (tutuşsa) **âhirki** (son) **çırağı görmek aslın likası** (ilk çırağa kavuşmak) **oldu.**

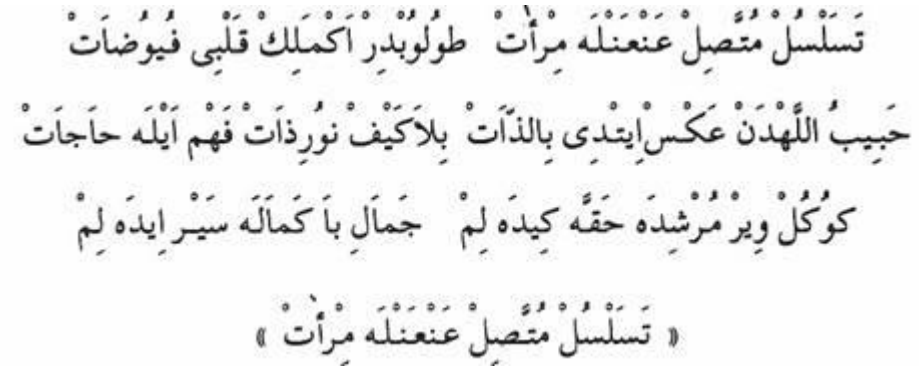
Yani evvelki çırağı görmek ve ona mülaki olmak mertebesinde oldu. Zira bunun nuru ondan muktebesdir (alınmıştır).

خَوَاهْ اَزْ نوُرِ پَسِينْ بِسْتَانْ تو آنْ ❊ هِيچْ فَرْقِى نِيسْت خَواهْ اَزْ شَمْعِ جَانْ ❊

İster isen sen ol nuru sonraki nurdan al, hiçbir fark yoktur. İstersen Şem'î Çan'dan al. Şem'î Çan'dan murad, canlılara nur verdiği mülabese (alakası) **ile Hazret-i Huda'dır. Hazret-i Nebiyyi Mücteba** *(Aleyhisselâm)* olsa dahi caizdir.

Hulasa-ı kelâm: Münevvir-i batın olan (iç âlemi nurlandıran) ilmi istersen son çırağ mertebesinde olan asrındaki varis-i Hazreti Nebi *(Aleyhisselâm)* dan iktibas eyle (şeyhinden al) ve muktebes olan nurun mabeyninde (Resulullah ﷺ *ile* şeyhinden aldığın nur arasında) hiç fark yoktur. Herhangisinden olursa olsun, zira bu son çırağın nuru ayniyle evvelki çırağın nurudur bilâ fark (farksız), *(Mesnevî Tercemesi: 12/179)*

Beyt 141❊

تَسَلْسُلْ مُتَّصِلْ عَنْعَنَلَه مِرْأَتْ طُولُوبْدِرْ اَكْمَلِكْ قَلْبِى فُيُوضَاتْ
حَبِيبُ اللَّهْدَنْ عَكْسْ اِيتْدِى بِالذَّاتْ بِلاَكَيْفْ نُورِذَاتْ فَهْم اَيْلَه حَاجَاتْ
كُوكُلْ وِيرْ مُرْشِدَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ
« تَسَلْسُلْ مُتَّصِلْ عَنْعَنَلَه مِرْأَتْ »

"Teselsül muttasıl ananla mir'at."

"Gönül aynaları, zincirlerin halkaları gibi elden ele birbirine ekli."

« طُولُوبْدِرْ اَكْمَلِكْ قَلْبِى فُيُوضَاتْ »

"Dolupdur ekmelin kalbi füyûzat"

"Ekmel mürşidin kalbi feyizlerle dolar."

Füyûzat: Feyizler, manevi tecelliler demektir.

Yani zincirleme, birbirine ekli, her biri bir halka olan bir kalp aynasından, diğer kalp aynasına aksederek mürşidin kalbi feyizlerle dolar.

Birinci halka Peygamber Efendimizdir. Peygamber Efendimiz Mevlâ Tealâ'ya eklidir. İkinci halka Ebubekr-i Sıddık *(Radıyallahu Anh)* dır. O da Peygamberimize eklidir. Üçüncü halka Selman-ı Farisi'dir. O da Ebubekr-i Sıddık *(Radıyallahu Anh)* a eklidir. Böyle birbirine ekli halkalar. Her bir Şeyh bir halkadır.

« حَبِيبُ اللَّهْدَنْ عَكْسْ اِيتْدِى بِالذَّاتْ »

"Habibullâh'dan aks itti bizzat"

"Feyizler bizzat Allah'ın Habibinden aksetti."

Mevlâ Tealâ Peygamber Efendimizi çok seviyor.

Peygamber Efendimizden son mürşide kadar milyarlarca ayna olsa aynı feyiz akis suretiyle gelir, çokluk hiç bir zahmet vermez.

« بِلاَكَيْفْ نُورِذَاتْ فَهْم اَيْلَه حَاجَاتْ »

"Bilâ keyf Nur-i Zat fehm eyle hâcât."

"Zat-ı Sübhaniyye'nin nuru şekilsizdir. Hacet anla. Yani işi anla."

« كوكُلْ وِيرْ مُرْشِدَه حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Gönül vir mürşide Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Kalbi feyizlerle dolu mürşide gönül ver."

Mürşidlere gönül verildikçe dünya duracak. Bu iş kesildi mi dünya bitecek. Mevlâ Tealâ buyuracak: "Sizin benimle ne alâkanız kaldı?" Ve dünyayı yıkacak.

« وَمِنَ اللهِ التَّوْفِيقُ وَالْهِدَايَةُ »

"Muvaffakiyet Allah-u Tealâ'dandır. Ulaşılacak makama ulaşmak da O'ndandır."

Sure-i Ra'd da şöyle buyuruluyor: أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ... **"Agah olunuz! Ancak Allah'ın zikri ile kalpler mutmain olur."** (*Ayet:28'den)*

Mevlâ Tealâ bu ayette buyurmuş oluyor ki: Bu kalpleri ben yarattım, sağlamlığını da hastalığını da ben bilirim. İlâcını da ben bilirim. Bütün doktorlar toplansa ilâçlar yapsalar yine de zikirle mutmainne olmamış kalbin hastalığını gideremez. Ancak zikir ile giderilir.

Hazreti Osman *(Radıyallahu Anh)* buyuruyor: "İnsanın kalbi selim (sağlam) olunca Kur'an okumaktan doymaz."

Beyt 142

رَسُولُ اللهْ بُو سِرَّهْ هَمْ اِشَارَتْ اَبُو بَكْر ايچُونْ اِيْتدِي ايتْمَه غَفْلَتْ
كَثْرَتِ صَوْم وُ صَلَاتْلَه بُو دَوْلَتْ دَكِلْدِرْ عَكْس ايدُوبْ نُورِ هُوِيَّتْ
بُو عَكْسِي اِنْطِبَاعْ ايتْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ
« رَسُولُ اللهْ بُو سِرَّهْ هَمْ اِشَارَتْ اَبُو بَكْر ايچُونْ اِيْتدِي ايتْمَه غَفْلَتْ »

"Resulullah bu sırra hem işaret, Ebu Bekr için itti itme gaflet"

"Resulullah ﷺ Rabıta'nın büyüklüğüne ve Rabıta'nın insanı büyük ettiği sırrına, Ebubekir *(Radıyallahu Anh)* için buyurmuş olduğu hadisinde işaret etti. Gaflet etme anla bunu."

Efdal olmak, fazla oruç tutmak fazla namaz kılmakla olmaz. Hazreti Allah'ı sevmekle Resulullah'ı sevmekle, mürşidi sevmekle olur. Amma bu, sadece sev, oruç tutma,

namaz kılma, demek değildir. Orucu en çok Allah'ı sevenler tutar, namazı en çok Allah'ı sevenler kılar.

Çok dikkatli olalım. Sadakatli olalım. Zahirimiz görüldüğü gibi batınımız da görülüyor bilelim. Zahirimizin noksan görülmesini istemediğimiz gibi batınımızın da öyle olmasını, tam görülmesini isteyelim.

Mecliste başka, tenhada başka olmayalım. Mevlâ Tealâ bizi görüyor, melekler görüyor, Resulullah ﷺ de görüyor, Peygamber dostları da görüyor. Bizi tam görsünler.

Resulullah Efendimiz çarşıda bir buğday yığınına elini daldırıp çıkardı. Parmaklarına rutubet bulaştı. Satıcıya: **"Nedir bu?"** diye sordu. Satıcı: "Ey Allah'ın Resulü, yağmur ıslattı" dedi.

Bunun üzerine Resulullah ﷺ: **"Bu yaşlığı üste getirip, herkesin görmesini sağlayamaz mıydın? Kim bizi aldatırsa o bizden değildir?"** buyurdu.

İşte biz de o buğday yığını gibiyiz. Üstümüzdeki sarık, şalvar, cübbe, hanımların çarşafı İslâm'ı aksettiriyor fakat içimiz tam buna uygun değil. Tevazulu olmalıyız. Kendimizi herkesten aşağı bilmeliyiz. İçimiz dışımızla bir olmalı.

« كَثْرَتِ صَوْم وُ صَلاَتَلَه بوُ دَوْلَتْ دَكِلْدِرْعَكْسِ ايدوُبْ نوُرِ هُوِيَّتْ »

"Kesret-i savm-u salâtla bu devlet , Değildir, aks idüb nur-i hüviyyet."

"Bu devlet çok oruç (tutmakla) çok namaz (kılmakla) değildir. (Ya ne iledir?) Zat-ı Pâk-i Sübhaniyyenin nurunun kalbe aksetmesiyledir."

Nur-i Hüviyyet: Zât-ı Pâk-i Sübhaniye'nin nuru aksetmekledir.

Nur Mevlâ Tealâ'dan Resulullah ﷺ in kalbine parlıyor, O'ndan Hazret-i Ebubekrin kalbine parlıyor, O'ndan Selman-ı Farisi'nin kalbine parlıyor. Böylece kalpten kalbe aksederek ta bize kadar geliyor.

Kalbiniz muhabbetiniz kadardır. Sevgi bir ark gibidir. Sevgi az ise feyiz az gelir, sevgi çok ise feyiz çok gelir.

« بوُ عَكْسِي اِنْطِبَاعْ اِيتْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Bu aks-i intiba' it gel gidelim, Cemal-i ba kemale seyr idelim."

"Bu aksi tabii hale getir, tabiatına yerleştir, gel gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim."

İntiba: Tabiatleşmek, yani Zât-ı Pâk-i Sübhaniye'nin nuru kalbe o kadar akmalı ki, kalbin hâli ve malı olmalı.

O nur kalbe bir defa parlasa gelip gider. Devamlı parlasa kalbin eti kanı gibi olur. Kalbin malı olur. O et ve kan nedir? Kalbin tabii halidir.

العارض كالمعدوم **"Arız** (gelip geçici olan şey) **yok gibidir."**

Rabıta ve zikirle o nur yerleşir. Biz de fosforlu tesbih vardır. Işık ona vurduktan sonra, söndürülünce tesbihte ışık kalıyor ve yemyeşil parlıyor. O ışık sanki tesbih tanesi oluyor. Işığın böyle bir şekilde durabileceğini hiç düşünmemiştim.

Kalp o tesbih tanesi gibi olmalı. Allah'dan gelen nur kalpte durmalı tabii hale gelmeli. Uyusan da yürüsen de o nur kalpte olmalı, yerleşmeli.

Onun için çok zikretmemiz ve Allah'a çok yalvarmamız lâzım. Ya Erhame'r-Rahimin! kimler kemale erdiyse ancak senin lütfun ile erdiler. Bizi de fazl-ı kereminle onlar gibi eyle. Âmin!

Bir gün tefsir yazarken bir hadis okuduk. Ölürken sekerat halinde insana melek gelip şöyle der:

السلام يقرأ عليك السلام **"Selâm** (Allah-u Tealâ) **sana selâm okuyor"**

Yani Mevlâ Tealâ buyuruyor ki: "Ey kulum! Cennetim ve oradaki huriler sana aşık, seni bekliyoruz."

Şu hale bakın, işte dediğimiz gibi kemale erersek bu hadisin müjdesine mazhar olacağız.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri bu babın sonunda da şu hadis-i şerifleri yazmıştır:**

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «مَاصَبَّ اللهُ تَعَالَىٰ شَيْـأً فِي صَدْرِي اِلاَّ وَصَبَبْتُهُ فِي صَدْرِ اَبِي بَكْرٍ»

Efendimiz *(Aleyhisselâm)* buyurdu: **"Allah-u Tealâ benim sadrıma bir şey dökmedi ancak** (ne döktü ise) **onu Ebubekrin kalbine döktüm."**

وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: « لَايَفْضُلُكُمْ اَبُوبَكْرٍ بِكَثْرَةِ صِيَامٍ وَلَاصَلَاةٍ وَاِنَّمَا يَفْضُلُكُمْ بِشَيْءٍ وَقَرَ فِي صَدْرِهِ » اَوْ كَمَا قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ.

Ve yine Efendimiz *(Aleyhisselâm)* buyurdu: **"Ebubekir** *(Radıyallahu Anh)* **çok oruç tutmak, çok namaz kılmak ile sizden faziletli olmadı. Ancak sizden faziletli oluşu sadrına yerleşen şey** (nur) **iledir,"** (Yahut Efendimiz *(Aleyhisselâm)* in buyurduğu gibi).

Efendimiz ﷺ in Hadisinden anlaşıldığı üzere Hazret-i Ebubekir *(Radıyallahu Anh)* ı faziletli kılan şey, Mevlâ Tealâ'dan Peygamberimize; ondan da Hazret-i Ebubekir *Radıyallahu Anh)* a akan nurdur. Ondan ibret alalım.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, bu sahifede, Risaley-i Kudsiyye'sinin kenarına şu hadis-i şerifleri yazmıştır:**

وَ فِی الْحَدِیثِ: « لَوِ اتَّزَنَ اِیمَانُ اَبِی بَکْرٍ مَعَ اِیمَانِ اُمَّتِی لَرَجَّحَ »

Hadis-i şerifte şöyle gelmiştir: **"Şayet Ebu Bekr'in imanı ümmetimin imanıyla tartılsa elbette** (Ebu Bekr'in imanı) **ağır gelir "**

وَفِی حَدِیثٍ آخَرَ: « مَنْ اَرَادَ اَنْ یَنْظُرَ اِلیٰ مَیِّتٍ یَمْشِی عَلیٰ وَجْهِ الْاَرْضِ فَلْیَنْظُرْ اِلیٰ ابْنِ اَبِی قُحَافَةَ »

Başka bir hadis-i şerifte ise şöyle gelmiştir: **"Herkim yer yüzünde yürüyen ölüye bakmak isterse Ebu Kuhafe'nin oğluna** (Ebu Bekr'e) **baksın."**

وَ قَالَ شَیْخُ الْعَطَّارُ رحمه الله تعالی فِی نَعْتِ اَبِی بَکْرٍ (رضی الله تعالی عنه)

هَـرْ چِه بُوْدْ اَزْ بَارِکَاهِ کِبْـــرِیَا ❊

رِیخْت دَرْ صَدْرِ شَرِیفِ مُصْطَفیٰ ❊

آنْ هَمَه دَرْ سِینَـه صِدِّیقْ رِیخْت ❊

Şeyh Attar *(Rahimehullahu Tealâ),* **Ebu Bekr-i Sıddık** *(Radıyallahu Anh)* **ın Medhi hakkında şöyle buyurdu: Her şey** (feyiz) **ki, Yüce Mevlâ huzurundan onu Muhammed Mustafa ﷺ in sadr-ı şerifine döktü ise, onun hepsini** (Efendimiz ﷺ de) **Ebu Bekr-i Sıddık***(Radıyallahu Anh)* **ın gönlüne döktü.**

(وَ قَالَ شَیْخُ الْعَطَّارُ رحمه الله تعالی فِی نَعْتِ اَبِی بَکْرٍ (رضی الله تعالی عنه)):

Şeyh Attâr *(Rahimehullahu Tealâ)* **Ebu Bekr-i Sıddık** *(Radıyallahu Anh)* **ın medhi hakkında buyurdular** هرجه **Her ki** بود **oldur** (اَزْ بَارِکَاهِ کِبْرِیَا) **Yüce Mevla**

huzurundan, ريخت **döktü,** (دَرْ صَدْرِ شَرِيفِ مُصْطَفىٰ) **Aleyhis Salâtü ves Selâm Efendimizin sadr-i şerifine,** همآن **onun** (دَرْ سِينَه صِدِّيق) **cümlesini,** ريخت **Döktü, Ebu Bekr-i Sıddık** *(Radıyallahu Anh)* **in gönlüne.**

قَالَ ﷺ: « مَاصَبَّ اللّٰهُ تَعَالىٰ شَيْئاً فِي صَدْرِي اِلاَّ وَصَبَبْتُهُ فِي صَدْرِ اَبِي بَكْرٍ »

Efendimiz ﷺ **şöyle buyurdu: "Allah** (-u Tealâ) **benim kalbime hiçbir şey dökmedi, dökmüş olduğu her şeyi ben Ebu Bekr'in kalbine döktüm."** *(El-Havi Lil Fetâvâ, Stiyûti, 2/101)*

قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: « اَرْأَفُ اُمَّتِي بِاُمَّتِي اَبُو بَكْرٍ » الحديث. راموز .رَوَاهُ بْنُ عَسَاكِرْ عَنْ اَنَسٍ (رضي الله تعالى عنه) وَابْنُ النَّجَّارِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضي الله تعالى عنهما) وَالْحَاكِمُ فِي الْمُسْتَدْرَكِ وَابْنُ عَسَاكِرَ فِي تَارِيخِهِ وَ اَبُو يَعْلىٰ عَنِ ابْنِ عُمَرَ (رضي الله تعالى عنهما)

Resulullah ﷺ **Efendimiz şöyle buyurdu: "Ümmetime, ümmetimin en şefkat ve merhametlisi Ebu Bekir'dir,"** *(Hakim, Müstedrek, 3/616, No:6281)*

Bu hadis-i şerifi, İbni Asakir Enes *(Radıyallahu Anh)* **dan, İbni Neccar, İbni Abbas** *(Radıyallahu Anhuma)* **dan, Hakim, Müstedrekinde, İbni Asakir, Tarihinde ve Ebu Ya'lâ, İbni Ömer** *(Radıyallahu Anhuma)* **dan rivayet etmişlerdir.**

وَفِي جَامِعِ التِّرْمِذِيِّ مِنْ حَدِيثِ اَبِي هُرَيْرَةَ مَرْفُوعاً: « مَا لِاَحَدٍ عِنْدَنَا يَدٌ اِلاَّ كَافَأْنَاهُ مَاخَلاَ اَبَا بَكْرٍ فَاِنَّ لَهُ عِنْدَنَا يَداً يُكَافِئُهُ اللّٰهُ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ »

وَفِي رِوَايَةٍ اُخْرىٰ اَوَّلُ الْحَدِيثِ هٰكَذَا: « اِنَّ اللّٰهَ اتَّخَذَنِي خَلِيلاً كَمَا اتَّخَذَ اِبْرَاهِيمَ خَلِيلاً وَلَوْ كُنْتُ » الحديث.

Câmi-i Tirmizî'de Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* ın hadisinde merfûan Efendimiz ﷺ şöyle buyurmuştur: **"Her kimin bize bir iyiliği olmuşsa mutlaka kendisine mukabele etmişizdir. Ebu Bekir başka! Onun bizim nezdimizde öyle bir eli** (iyiliği) **vardır ki, Allah bu sebeple kıyamet gününde kendisini mükâfatlandırsın!"** *(Tirmizî, Menakıb:15,5/609,No:3661)*

Başka bir rivayette hadis-i şerifin evveli şöyledir: **"Şüphesiz Allah, İbrahim'i kendisine dost edindiği gibi, Beni de kendisine dost edindi"** El-hadîs *(Hakim, Müstedrek, No:4018, 2/599)*

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضى الله تعالى عنهما) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: «لَوْ كُنْتُ مُتَّخِذاً مِنْ أُمَّتِي خَلِيلاً لَاتَّخَذْتُ اَبَا بَكْرٍ وَلٰكِنْ اَخِي وَصَاحِبِي»

İbni Abbas *(Radıyallahu Anhüma)* dan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: **"Eğer ben bu ümmetten dost edineydim, elbette Ebu Bekr'i edinirdim, lakin** (İslâm) **kardeşimdir ve sahabimdir."** *(Buhari, Fezâilüs Sahabe:5, No:2456, 3/1338)*

قَالَ الطِّيبِيُّ: اَلْخَلِيلُ مِنَ الْخَلَّةِ بِمَعْنَى الْحَاجَةِ يَعْنِى لَوِ اتَّخَذْتُ صِدِّيقاً أَرْاجِعُ اِلَيْهِ فِى حَاجَاتِى وَاَعْتَمِدُ عَلَيْهِ فِى مُهِمَّاتِى لَاتَّخَذْتُ اَبَا بَكْرٍ وَلٰكِنْ فِى جُمْلَةِ اُمُورِى اَلْجَأُ اِلَى اللهِ تَعَالٰى . (الى هنا كلامه) لٰكِنَّهُ بَعِيدٌ.

فَالْاَوْجَهُ اَنْ يُقَالَ: اِنَّهُ مِنَ الْخُلَّةِ وَهِىَ الصَّدَاقَةُ الْمُتَخَلِّلَةُ فِى قَلْبِ الْمُحِبِّ الدَّاعِيَةُ اِلَى اطِّلَاعِ الْمَحْبُوبِ عَلٰى سِرِّهِ يَعْنِى لَوْ جَازَ لِى اَنْ اَتَّخِذَ صَدِيقاً مِنَ الْخَلْقِ يَقِفُ عَلٰى سِرِّى لَاتَّخَذْتُ اَبَا بَكْرٍ وَلٰكِنْ لَا يَطَّلِعُ عَلٰى سِرِّى اِلَّا اللهُ تَعَالٰى. وَيُؤَيِّدُ هٰذَا الْوَجْهَ اَوَّلُ الْحَدِيثِ وَوَجْهُ تَخْصِيصِهِ بِذٰلِكَ اَنَّ اَبَا بَكْرٍ كَانَ اَقْرَبَ سِرّاً مِنْ سِرِّ رَسُولِ اللهِ ﷺ .

Tıybî demiştir ki: **"el-Halîl"** kelimesi, **"el-Halle"** kökünden **"Hacet" manasındadır**. Yani şayet ben bütün ihtiyaçlarımda kendisine müracaat edeceğim ve bütün mühim işlerimde kendisine itimat edeceğim bir dost tutsaydım elbette (buna layık olan) Ebu Bekr'i tutardım. Velakin bütün işlerimde kendisine iltica edeceğim Allah'dır. (Tıybî'nin sözü buraya kadar) Lakin bu söz hakikatten uzaktır.

Doğrusu şöyle demektir: **"el-Halîl"** kelimesi, **"el-Hulle"** dendir, bu ise: "Mahbubun sırrına muttali olmaya çekecek olan muhibbin kalbine giren Sadakadan ibarettir."

Yani halk içinde sırrıma vakıf olacak bir dost edinseydim elbette Ebu Bekr'i edinirdim, lakin benim sırrıma ancak Allah-u Tealâ muttali olur, demektir. Bu manayı hadisin evveli de teyid etmektedir.

Buna, Ebu Bekri-s Sıddık *(Radıyallahu Anh)* ın tahsis edilmesi ise, hiç şüphe yok ki, sır olarak Resulullah ﷺ in sırrına en yakın olan Ebu Bekir'dir. Zira:

لِمَا رُوِىَ اَنَّهُ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ قَالَ: «اِنَّ اَبَا بَكْرٍ لَمْ يُفَضِّلْ عَلَيْكُمْ بِصَوْمٍ وَلَا صَلَاةٍ وَلٰكِنْ بِشَىْءٍ كُتِبَ فِى قَلْبِهِ (شرح المشارق لابن ملك ص. ١٥٩، كذا فى روح البيان)

Rivayet edilmiştir ki, Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: **"Şüphesiz Ebu Bekr sizin üzerinize** (çok) **namaz kılmak ve** (çok) **oruç tutmakla faziletli olmadı, lâkin bir şeyle faziletli oldu ki, onun kalbine yazıldı** (döküldü)."

وَانْفُهِمَ مِنْ عَدَمِ اتِّخَاذِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَحَداً خَلِيلاً غَيْرَ اللهِ تَعَالٰى اِنْفِصَالُهُ كُلِّيّاً عَمَّا سِوَى اللهِ تَعَالٰى فَكُلُّ الْكَائِنَاتِ مُتَّصِلٌ بِهِ وَهُوَ غَيْرُ مُتَّصِلٍ بِشَيْءٍ اَصْلاً مِمَّا سِوَى اللهِ تَعَالٰى * اَللّٰهُمَّ ارْزُقْنَا شَفَاعَتَهُ وَجِوَارَهُ وَصُحْبَتَهُ آمِيْنْ . (روح البيان)

وَفِي فَضِيلَةِ سَيِّدِنَا الصِّدِّيقِ (رضى الله تعالى عنه) اَحَادِيثُ كَثِيرَةٌ (فِي الْفَاسِي شَرْحِ الدَّلَائِلِ. ٢٤٦ وفى البخارى: فى ج.١ فى ص:١٢٠ ، وفى العينى: ٢/٤٣٣ ، ٧/٥٩٠)

فَلْيُطَالَعْ فَاِنَّ فِيهِ بَيَانَ مَعْنَى الْحَدِيثِ مُفَصَّلاً. الخ.

Efendimiz ﷺ in Allah-u Tealâ'dan başka bir kimseyi dost edinmemesinden, kendisinin Allah-u Tealâdan başka herşeyden tamamıyla ayrıldığı anlaşılıyor. Zira bütün kâinat O'na muttasıl O ise, Allah'dan başka asla hiçbir şeye muttasıl değildir. Ey Allah'ım! Bizleri O'nun şefaatiyle, komşuluğuyla ve sohbetiyle rızıklandır. Âmin.

Ebu Bekr-i Sıddık *(Radıyallahu Anh)* Efendimizin fazileti hakkında, Delâil Şerhi Fasî de, Buharî ve Şerhi Aynî de çok hadis-i şerifler vardır. Oralardan mütalaa olunsun zira tafsilatıyla hadisin manası beyan edilmiştir**.** *(Efendi Babamızın notları buraya kadar)*

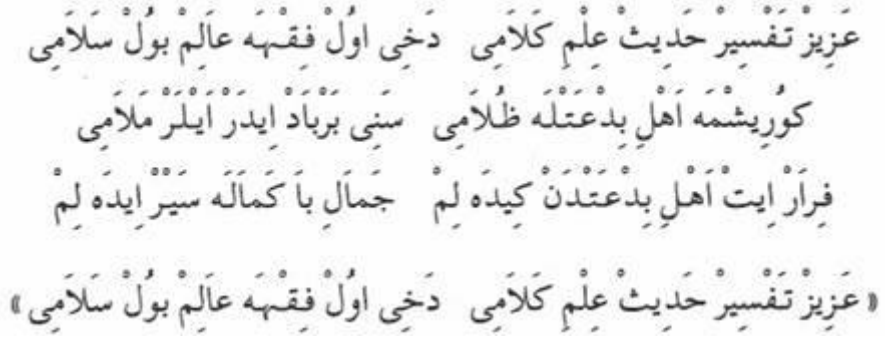
14. BAB

﴿ بو بَابْ سالِكِ حَقْ اولَانَلَرَهْ زِيَادَهْ اَهَمْ وَاَلْزَمْ اولَانْ نُصْحْ وَيَنْدِى وَظُهُورَاتِ اَشْيَايِ مُخْتَلِفَهْ يِى وَ اَغْيَارَهْ اَمْنِيَّتْ جَائِزْ اولْمَدِيغِنِى بَيَانْ ايدَرْ ﴾

Bu bab Salik-i Hak olanlara ziyade ehem ve elzem olan nushi ve pendi ve zuhuratı eşyayı muhtelifeyi ve eğyara emniyyet caiz olmadığını beyan ider.

Bu bab Hak yolcusu olanlara son derece ehemmiyetli ve gerekli olan nasihat ve sözü ve muhtelif şeylerin zuhurlarını ve yabancılara emniyyet (güvenmek) caiz olmadığını beyan eder.

Beyt 143*

"Aziz! Tefsir, Hadîs, İlm-i Kelâmı, Dahi ol Fıkh'a alim bul Selâmi."

"(Ey) Aziz (oğlum, kızım, kardeşim)! Tefsir, Hadis, İlm-i Kelâm'ı ve dahi Fıkh'ı bilici ol, selâmeti bul."

Tefsir bil, Kur'an'ın manasını bil, demektir. Kâinat O'nu bilmek için yaratıldı.

Hadisler de yine Cebrail *(Aleyhisselâm)* vasıtası ile geldi. İlm-i Kelâm yani Akaidde inancımıza ait meselelerdir. Bir de Fıkh'ı bilici ol, kurtuluşu bul.

Aziz kardeşim! Bunları bilirsen dünya ve ahiret selâmetini bulursun. Aksi takdirde bir şey bulamazsın. Me'mur olunmayan ilimler okunuyor, me'mur olunan Kur'an-ı Kerim okunmuyor. Tam tersi okunuyor.

Mevlâ Tealâ'ya aykırı gidiyorsun, bu çok yanlıştır.

Liselerde ve Üniversitelerde okuyanlardan İslâmiyyetin i'sini bile anlamamış ve İslâm'a nokta kadar kıymet vermeyenler var.

Bu durum bir cehalettir ki, başımız belâdadır. Onbeş yirmi sene Üniversite tahsili ile ömür gidiyor bir "Lâilâhe illallah" öğrenilmiyor.

Böylesine yavan bir yola gider mi insan? Bu iş mücerred nefsin zalimliği, başka değil. Mevlâ Tealâ'nın büyük dostları bizden evvel dünyaya geldiler, çalıştılar, çabaladılar. Hakikatlara vasıl oldular ve bizi karanlıkta bırakmamak için eserler yazdılar. Risale-i Kudsiyye o kitaplardan biridir. İşte onun yazarı büyük Şeyh Efendi:

"Aziz kardeşim! Tefsir, Hadis, Akaid ilmi'ni ve Fıkh'ı bil!" diye feryad ediyor, ama O'nu duyan yok. İmam-ı Azam Fıkh'ı şöyle tarif ediyor:

«اَلْفِقْهُ: مَعْرِفَةُ النَّفْسِ مَالَهَا وَمَاعَلَيْهَا عَمَلاً»

"Fıkıh: Kişinin amel cihetinden lehine ve aleyhine olan şeyleri bilmesidir."

Fıkhın muhteviyatı üçtür:

1-İbadât,

3-Muamelât,

3-Ukubât.

İbadât: Namaz, Oruç, Hac, Zekât vs. dir.

Namaz için insanın evvelâ tahareti öğrenmesi lâzım. Temizliği kâğıt ile değil, su ile yapmalıdır. Eğer avret mahalli iyi temizlenmezse abdest olmaz. Abdest olmayınca da namaz olmaz.

Muamelât: Ticaret, evlenme, kefalet ve feraiz gibi olan şeylerdir.

Ukubât: Şer'an işlenen suçların cezasıdır.

Meselâ: İçki içene seksen sopa vurulacak. Zina eden, evlilik geçirmemişse yüz sopa vurulacak. Evlilik geçirmişse şehrin ortasında bir kuyu kazılacak. Şehrin ileri gelenleri onu taş atarak öldürecek.

Haksız yere adam öldürene kısas yapılacak. Bunu sivil yapamaz. Bu hükmü Şeriat hükümeti uygulayacak. Hırsızlık yapanın eli kesilecek.

Nitekim Sure-i Maide'de şöyle buyuruluyor:

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

"Hırsızlık yapan erkeğin ve hırsızlık yapan kadının kazandıklarının bir cezası ve Allah tarafından bir azap olmak üzere ellerini kesiniz. Allah Azizdir, Hakimdir." *(Ayet: 38)*

Hırsızlık yapanın sağ eli kesilir. Bir daha yaparsa sol ayağı bilekten kesilir. Bu ceza uygulandıktan sonra git bakalım gidebilir mi? Bu cezayı Mevlâ Tealâ Müslümanların, namuslu insanların malları çalınmasın için veriyor.

Bir keresinde Beykoz'da vaaz ederken bu ayeti okudum. Cemaatten birisi: "Bu Hoca nereden çıktı, 20. asırda kol mu kesilir?" diye bana kızmış. Sonra o hafta içerisinde tevafuk onun arabası çalınmış. O zaman çok kızmış ve demiş ki:

"Ben hocaya darılıyordum, hırsızın eli kesilecek deyince, şimdi ben o hırsızı bir bulsam onun değil elinin, kafasının kesilmesini isterdim" demiş. İşte akılsız bir adam! Senin araban çalınmasın diye Allah-u Tealâ hırsızın elinin kesilmesini emr buyurdu. Cahille iş olmaz.

Şöyle bir söz vardır:

« اَلْجَاهِلُ كَالْخُنْفَسَاءِ اِذَا تَحَرَّكَ فَسَا »

"Cahil pislik böceği gibidir. Hareket ettiği vakit kokar."

Cahil insan konuşsa kokar, baksa kokar, tutsa kokar, yürüse kokar, her halinde kokar. Her yanlış iş yapmak insanı Hünfesa böceği gibi kokmaya götürür. Şeriatın müsaade ettiği şeylere bakmalıdır.

Bazıları yolda giderken sağa, sola etrafa bakıyor. Dala konmuş kuş gibi ortalığı gözetliyor. İşte bunlar hep cahillik eseridir. Hocalar bunların yanlış olduğunu demese insanlar nereden öğrenecek.

Furkan suresinde Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor: وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا . . .

"Rahman'ın halis kulları onlardır ki, yeryüzünde mütevaziyane bir halde yürürler." *(Ayet: 63'den)*

Allah'ın mütevazi kulları vakarlı ve Allah'tan utanarak yürürler. Allah ﷻ bizi her işimizde yürürken, dururken, otururken, yatarken vs. her işte görüyor. Mevlâ'nın bizi gördüğünü bilerek yanlış işleri nasıl yaparız.

Bu yanlış işler hep Tarikata iyi çalışmamaktan meydana geliyor. Tarikat parmak sallamaktır, zannediliyor. Tabi ki tesbih çekilecek, parmak sallanacak amma kalbin lisanı, 'Allah, Allah" diyecek. Kalbin gözü de Rabıta aynasından Mevlâ'ya bakarak O'nu zikredecek.

Hırsızlık hakkında okumuş olduğumuz ayet-i celilede: وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ "Hırsızlık eden erkek ve kadın..." buyurulurken zina hususundaki ayet-i celilede de: الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي **"Zina eden kadın ve erkek..."** buyurulmuştur.

Hırsızlık hususunda erkek önde zikredilirken zina hususunda hanım önde zikredilmiş. Niçin? Zinaya, kadın daha ziyade sebep olduğu için.

Şöyle bir söz vardır:

وصار الفأر فى رؤياه ناقة

"Fare rüyasında deve olduğunu gördü. " Fakat uyanınca baktı ki, yine fare.

Kolları, bacakları çıplak, baş açık gezen kadın sanki o fındık faresi gibi, o haliyle kendini büyük şey olmuş, zannediyor. Halbuki kime benziyor haberi yok. Dar pantolon giymiş, sakalını, bıyığını traş etmiş erkek de onun gibi.

Risale-i Kudsiyye'nin bu beytini sizlere sık sık okuyorum. Şimdi Tefsir, Hadis, Akaid, Fıkıh bilen yok. Ama duvak bilen çok. Lâkin sizler, Tefsir, Hadis, Akaid ve Fıkıh ilimlerini öğrenmeye çalışıyorsunuz. Varolun, sağolun. Dünyanız, ahiretiniz ma'mur olsun.

« كورِيشمَه اَهْلِ بدْعَتْلَه ظُلاَمِى »

"Görüşme ehl-i Bid'atle zulâmî."

"Bid'at işleyenle görüşme, karanlıktır." Şeriatta olmayanı işleyenler karanlıktır.

« سنِى برْبَادْ ايدرْ ايْلَرْ مَلاَمِى »

"Seni berbad ider eyler melâmî."

"Seni dalâlet rüzgarına koyar doğru cehenneme atar. Melâmî eder."

Beyitte geçen: بر Üzerine demektir. باد ise, rüzgar demektir. Bu durumda: بر باد **"Rüzgar üzerine"** demektir. Rüzgârlı bir havada taşın üstüne bir avuç külü koysanız, rüzgâr o külü savurur, hiç bir şey kalmaz.

Ehl-i Bid'atle görüşürseniz dalâlet rüzgarının üzerine koyar, sizi doğru Cehenneme gönderir.

Mısrada geçen ملامى bir tarikatın ismidir. Önceden bu tarikat hak tarikat idi. Bunlar ibadetlerini gizli yaparlardı. İnsanlar da bunları ibadet etmiyor zannederek ayıplarlardı. Sonra ise hepten ibadetlerini terkettiler. Şimdi **Melâmî:** demek, hiç ibadet etmez, demektir.

« فِرارْ ايتْ اَهْلِ بِدْعَتْدَنْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Firar it ehli bid'atten gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Ehl-i Bid'atten kaç Hakka gidelim."

İmam-ı Rabbanî'nin oğlu İmam-ı Masum *(Kuddise Sırruhu)* Mektûbatında buyuruyor ki: "Bir şehirde bid'at işleniyorsa oradan muhacir çık," Şimdi ise ortalık bid'at işleyenler ve haram peşinde koşanlarla dolu.

Beyt 144

شَرِيعَتْ حَامِلِى اَعْلَمْ ذَوَاتِى دَخِي عَالِمْ اوْلاَنْ فِقْهَه ذَوَاتِى
كَذٰلِكْ حَامِلِ فُرْقَانْ ذَوَاتِى زِيَادَه تَعْظِيمْ اَيْلَه بوُلْ نجَاتِي
بوُ تَعْظِيمْلَه عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

Risale-i Kudsiyyeden dersimiz bu beyite geldi:

« شَرِيعَتْ حامِلِى اَعْلَمْ ذَوَاتِى »

"Şeriat hamili e'lem zevatı."

"Şeriatı yüklenmiş, Şeriatı en iyi bilen zatlara"

« دَخِي عالِمْ اولَانْ فِقْهَه ذَوَاتِى »

"Dahi alim olan Fıkha zevatı."

"Ve dahi Fıkh'ı bilen alim zatlara."

« كَذٰلِكْ حامِلِ فُرْقَانْ ذَوَاتِى »

"Kezalik hamil-i Furkan zevatı."

"Bunun gibi Furkan (Kur'an) ı yüklenen hafızlara."

« زِيادَه تَعْظِيمْ اَيْلَه بولْ نَجَاتِي »

"Ziyade tazim eyle bul necatı."

"(Bunlara) Ziyade hürmet eyle, kurtuluşu bul."

Beytimizde geçen, Şeriat kelimesinin manası gidilecek yol demektir. Nitekim Sure-i Maide'de şöyle buyuruluyor: ... لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا ... **"Sizden her biriniz için bir Şeriat bir açık yol kılmıştık."** *(Ayet: 48)*

İslâmiyet, Din, Şeriat hepsi birdir.

İslâm'ın kelime manası da inkıyat yani boyun eğmektir. Nitekim Sure-i Zümer'de şöyle buyuruluyor: ... وَأَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ... **"Size azap gelmeden evvel, Rabbinize dönün ve O'na teslim olun.**"

Din Allah-u Tealâ'nın tayin ettiği ilâhî bir kanundur. Nitekim Sure-i Ali İmran'da şöyle buyuruluyor: 85... وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ **"Ve her kim İslâm'dan başka bir din ararsa elbette ondan kabul edilmez."**

Mevlâ Tealâ buyurmuş oluyor ki: Kâinatı yaratan benim. İnsanları yaratan benim. Dinleri vaz eden benim. Her bir insanın dini yüklenmesi lâzımdır.

Allah-u Tealâ Cuma suresinde dini yüklenmeyenleri hımara benzetiyor. Şöyle ki: مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا . . . **"Kendilerine Tevrat ile amel teklif edildikten sonra, onunla amel etmeyenlerin hali, ciltlerle kitap taşıyan himarın haline benzer."** *(Ayet: 5)*

Bir hımara ağır kitapları yükleseniz, meselâ Çarşamba'dan Beyazıt'a veya Beyazıt'tan Çarşamba'ya taşır ama o kitaplardan ne bir harf ne de bir kelime anlar.

Mevlâ Tealâ Yahudilere Musa *(Aleyhisselâm)* vasıtasıyla Tevrat'ı gönderdi. Bir türlü kabul etmediler, bin dereden su getirdiler. Bunun üzerine Allah-u Tealâ Tur dağını onların üzerine kaldırdı.

A'raf suresinde Cenab-ı Hak buyuruyor ki:

وَإِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّةٌ وَظَنُّوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

"Ve bir vakit dağı sanki o bir gölgelikmiş gibi onların üstlerine koparıp kaldırmıştık. Ve sandılar kî o hakikaten üstlerine düşecek, (onlara dedik ki:) Size verdiğimizi kuvvetle tutun ve onda olanı zikrediniz, umulur ki sakınırsınız." (Ayet:171)

Allah-u Tealâ dilese Yuşa tepesini yahut Uludağ'ı yerinden kopartıp İstanbul'un üzerine getirir. Millet can sevgisinden secdeye kapanır. Ama Allah sevgisinden kapanmaz.

Üç gün su gelmeyecek ancak camiye gelecek dense herkes suyun hatırı için camiye gelir. Ama Allah'ın hatırı için camiye gelmiyorlar. Ahirette çok kişi kafasını taşa vuracak:

"Niye ben Allah'ın emrini tutmadım." diyecek. Şimdi pişman ol da ey insan bir kazmaya sap ol. Yahudiler çetin adamlardır. Bugün o Yahudiler neler yapıp dünyayı ifsad ediyorlar. Bizim milleti yoldan çıkarıyorlar, ikinci Mahmud zamanında Fener Patrikhanesindeki bir papaz Rus çarına bir mektup yazmış ve mektubunda demiş ki:

"Türk milleti Kur'an'a bağlıdır ve edeplidir. Evvelâ bunları Kur'an'dan soğutmalıyız ve o edeplerini bozmalıyız."

O zamanın padişahı o papazı astırdı. Avrupalılar kendilerini bozdular. Şimdi bizi de bozuyorlar.

"Hoca Efendi biz Arapça, tefsir hadis, fıkıh, akait öğreneceğiz amma bize para vermiyorlar."

Para verilince okuyacaklarsa kıymeti yok, parasız okusunlar, sonra para bulamazlarsa gelsinler. Hakiki hocaya herkes para vermek ister.

İki arkadaş vardı. Bunlar daima birbirini ziyaret ederlerdi. Gelme sırası kendisinde olan gelmeyince öbür arkadaşı merak ederek onun evine gitti. Kapıyı çaldığında arkadaşının kızı çıktı. Ona: "Baban nerede?" diye sordu. Kız: "Babam çok hasta!" dedi. İçeri girdiğinde gördü ki, arkadaşı ağır hasta, ona: "Kelime-i Şehadet getir!" dedi. Fakat arkadaşı getiremedi.

"Hani senin teheccüd namazların, nafile ibadetlerin?" deyince Hasta:

"Onların hiç biri Allah için değildi." diye cevap verdi.

İnsan çok korkmalı. Bu din işi çok naziktir. Allah gücenir ve seni tersine çevirir. Allah'a hep yalvarmalıyız. "Benim aklım bir şey kesmiyor, beceremiyorum, sen becerttir!" demeliyiz.

Büyük Şeyh Efendi bu beyitte de:

"Biz Kur'anla, hadisle, fıkıhla yoğrulduk. Sizler de bunlarla yoğrulun," buyuruyor.

Resulullah ﷺ Efendimiz şöyle buyurmuştur:

« مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِى فَسَيَرَىٰ اِخْتِلَافًا كَثِيرًا فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِى وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ وَاِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْاُمُورِ فَاِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ »

"Benden sonra kim hayatta kalırsa nice ihtilâflar görecek. Öyle ise siz sünnetime ve hidayet üzere olan Hulefa-i Raşidin'in sünnetine devam edin, uyun. O sünnetleri azı dişlerinizle ısırınız (sıkıca sarılınız). **Sonradan çıkarılan şeylerden sakının. Zira** (sünnette bulunana zıt olarak) **her yeni çıkarılan şey bir bid'attır. Her bid'at de dalâlettir-sapıklıktır."**

Bütün dünya bizi sünnetlerden koparmak için uğraşıyor. Sünnetlere sıkıca sarılmalıdır ki bizi onlardan ayıramasınlar.

Allah razı olsun, kardeşlerimiz Tefsir, Hadis, Fıkıh, Akaide gönül verdiler. Onlar ile yoğruluyorlar. Bazıları da illâ diplomaya asılıyorlar, Türkiye İslâmi ilimlerden ayrılmasaydı, bugün cihangir olurdu. Fakat Islâmî ilimlerden ayrılmayanlar da var.

İslâmî ilim yolunda olanlar Mevlâ Tealâ'nın cemaatini artırmış olurlar. Öbür tarafı artıran ise Şeytanın cemaatini artırmış olur.

Beytimizde geçen تعظيم kelimesi Arapçadır.

Manası: "Çok büyük tutmak" tır.

Şeriat ilmini yüklenen Fıkıh alimlerine, hafızlara ziyade tazim etmek lâzım. Niçin?

Çünkü bu zatlar Allah'ın Şeriatının, Tarikatının ve Marifetinin depoları ve hazineleridir. İçleri Kur'an'la dolu onların. Bir tanesi bütün dünya dolusu insana değer. Ulema tuz gibi avam et gibidir. Eti tuzlamazsan iki günde kurtlanmaya başlar. Ulema şimdi azaldı, millet de koktu. Lâkin bunu kimse anlamıyor.

Ne iyi ne de kötü kokuyu alamıyorlar. Eğer burnunuz doluysa gül yağı koklasanız kokuyu alamazsınız. Şeriat, Tarikat, Hakikat feyiz kokar. "Ben alamıyorum" diyorsanız, burnunuz dolu da ondan alamıyorsunuz.

Namaz kılmıyorlar, oruç tutmuyorlar, zekât vermiyorlar, abdest almıyorlar, gusl etmiyorlar, fakat içki içiyorlar, kumar oynuyorlar, zina ediyorlar, kokmuş bu millet.

Çürük teneke onlara altından iyi gelir. Şimdiki insanlar Şeriatın kıymetini anlamıyorlar. Halbuki Şeriatı seve seve taşımamız lâzım. Onun kârı bize. Mevlâ Tealâ'ya kâr hiç lâzım değildir.

«بو تعظیملە عزیز حقّە کیدە لم جمال با کمالە سیر ایدە لم»

"Bu tazimle aziz Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu büyüklere olan saygı üzere Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

Bu büyüklere saygısızlık etmek imana dokunur. Mesnevi sahibi diyor ki:

"Keşke bedene dokunulsa da imana dokunulmasa!"

Dünyada hiç bir şey bilmeden yaşayan insan azar, yoldan şaşar. Allah'ın mülkünde O'nun pamuk gibi yumuşak ekmeklerini, kaymaklarını, reçellerini yer, O'nun sularını içer, O'nun verdiği malzemelerle yapılan bir evde oturur, ama hiç O'nu aramaz, O'ndan bahsetmez.

Allah'ın yarattığı demiyorlar da Tabiat, Doğa diyorlar. Anlayın, ne kadar düşmanlar Allah-u Tealâ'ya. Allah-u Tealâ 'ya bu kadar kızılır mı? Kur'an'ı Kerim'de bunlar hakkında şöyle buyuruluyor:

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ (42) مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ

"Ve Allah'ı zalimlerin yapar oldukları şeylerden gafil sanma. Onları kendisinde gözlerin yerinde karar edemeyeceği bir gün için tehir eder. Öyle ki başlarını yukarıya dikerek koşarlar. Gözleri kendilerine bakamaz ve kalpleri ise (akıldan soyulmuş olarak) **bomboş bulunur."** *(İbrahim Suresi: 43-44)*

Bu anlatılanlar hep insanın başına gelecek, bu azaplar dayanılacak şeyler mi? Allah'ım sen bizi koru!

Bu dünya Kur'an ile yaşıyor. Ahiret de Kur'an ile kazanılıyor. Cemalullah da Kur'an ile kazanılır. Kur'an'a dönelim. Ahlâkımızı düzeltelim. Nefis güzel ahlâktan uzaktır.

Nefis cibilliyetindeki inkâr, tuğyan, iba (yüz çevirme) ve münazaa sebebiyle Ahkâm-ı Semaviye'yi inkâr ediyor. Nefis çok zalim bir şeydir. Bu Nefs-i Emmare yontulur, yola alınırsa büyük veli olunur.

İmam-ı Rabbani buyuruyor: **"Eğer alimler veli değilse, cihanda hiç veli yoktur."**

Bakın ne büyük müjde. Alimler Mevlâ Tealâ'nın halifesidirler. Onlar Mevlâ'nın en çok sevdiği ilim sıfatını takınmış, Mevlâ'nın en has adamlarıdır.

Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor: ... إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ... **"Allah'dan kulları içinde, ancak** (kudret ve azametini bilen) **alimler korkar."** *(Fatır Suresi: 28)*

İmam-ı A'zam *(Rahimehullah)* bu ayet-i celileyi şöyle kıraat eder: ...إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهُ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءَ

Bu durumda manası şöyle olur: **"Allah kulları içinde ancak âlim kullarından korkar** (tazim eder, büyük tutar)."

Bir insan kimden korkar? Büyük gördüğü kimseden. Mevlâ Tealâ kimi büyük görüyor? Alimleri.

Nitekim bir Hadis-i şerifte şöyle buyuruluyor:

« مَنْ أَمَرَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَهىٰ عَنِ الْمُنْكَرِ فَهُوَ خَلِيفَةُ اللهِ فِي أَرْضِهِ وَخَلِيفَةُ رَسُولِهِ وَخَلِيفَةُ كِتَابِهِ »

"Kim iyiliği emreder, kötülükten de nehyederse, o yeryüzünde Allah'ın, O'nun Resulünün ve O'nun kitabının halifesidir."

Bu nasıl oluyor? Mevlâ Tealâ kendini gizliyor, bize: "Delillerden beni bulun!" buyuruyor. Mevlâ Tealâ gizli olunca bizlerle konuşur vaaz eder mi? Etmez. Fakat, Allah'ın kullarına vaaz lâzım. İşte Allah'ın konuşacağı şeyleri konuşan O'nun halifesidir. Alimler durumlarını bilmeli ve edepli olmalıdırlar.

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا...

"Sizden iman edip salih ameller işleyenlere Allah şöyle vaad buyurdu: Yemin olsun ki, kendilerinden evvelkileri (İsrailoğullarını) **nasıl kâfirlerin yerine getirdi ise, onları da kâfirlerin arazisine getirecek** (hakim kılacak). **Ve onlara kendileri için**

seçtiği dinlerini (İslâm'ı) **kuvvetlendirip icra imkânı verecek. Onları korkularının arkasından muhakkak emniyete kavuşturacaktır"** *(Nur Suresi: 55)*

Beyt 145

عَزِيزْ هَمْ اِنزِوَايَه اَيْلَه رَغْبَتْ جِهَانْدَنْ كَجْ بُودِرْ مُطْلَقْ سَلَامَتْ
دَخِي اَوْلَنْمَه تِيزْ كَلْ اَيْلَه غَيْرَتْ سُلُوكْدَه تَا كَمَالْ بُولْسُونْ مَحَبَّتْ
بُو شَهْوَتْدَنْ كَجُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرْ اِيدَه لِمْ

Bunlar büyüklerin tavsiyeleridir. Mevlâ Tealâ'nın büyük dostları bizden evvel dünyaya gelip yaşadılar. İşin hakikatına erdiler. Biz aciz evlâdlarına da karanlıkta kalmamamız için eserler, kitaplar yazdılar. O kitaplardan onların yollarından ayrılmayalım. Nitekim Allah-u Tealâ şöyle buyuruyor: يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ... **"Allah sizlere bilmediklerinizi bildirmek, sizden öncekilerin yollarını size göstermek ve tevbelerinizi kabul etmek ister."** *(Nisa Suresi: 26)*

Şimdi bizden evvel geçen piranımız, Şeyh Es-Seyyid Mustafa İsmet *(Kuddise Sırruhu)* bize tenbih ediyor. O'nun tenbihini tutmamız lâzım. Allah-u Tealâ tenbih tutanları seviyor.

« عَزِيزْ هَمْ اِنزِوَايَه اَيْلَه رَغْبَتْ »

"Aziz hem inzivaya eyle rağbet!"

"Aziz evlâdım! İnzivaya rağbet (heves) et."

İnziva: Dünya işlerini bırakıp bir köşeye çekilmek demektir. Bu insanların bir kısmı insanı yoldan çıkarır, onun için inzivaya rağbet iyidir.

« اَلْاِسْتِئْنَاسُ بِالنَّاسِ مِنْ عَلَامَاتِ الْاِفْلَاسِ »

"İnsanlarla ünsiyet, iflâs alâmetlerindendir. "

Eğlenceleri adet etmemek lâzımdır, bunlar insanın iflasıdır. Aman dikkat edelim, birbirimizin gaflete düşmesine sebep olmayalım, söz dinleyelim. Mümkün olduğunca insanlardan uzak durmalı, huzur üzere olmalıyız. Ama hocalar kenara çekilmeyecekler, milletle uğraşacaklardır. Onları çok söze tutmamak lâzımdır. Hocayı boş yere meşgul etmek de haksızlıktır.

« جِهَانْدَنْ كَجْ بُودِرْ مُطْلَقْ سَلَامَتْ »

"Cihandan geç budur mutlak selâmet."

"Dünyadan geç mutlak selâmet budur"

Allah'a itaat ve ahirete hazırlık olmayan dünyadan geçmeli. Allah böyle bir dünyayı sevmiyor, sen de sevme. Ahirete giderken bir kum tanesi götüren var mı? Yok. Altın, gümüş götüren var mı? Yok. Orada zaten altın, gümüş geçmez. Oranın altın ve gümüşü iman ve amel-i salihtir.

« دَخِی اَوْلَنْمَه تِیزْ کَلْ اَیْلَه غَیْرَتْ »

"Dahi evlenme tez gel eyle gayret."

"Tez evlenmemeye gayret et." Evvelâ manevi bulûğa er, ondan sonra evlen. Bir beyitte şöyle gelir:

« خَلْقْ اَطْفَالَنْدْ جزْ مَرْدِ خُدَا نِیسْتْ بَالِغْ جزْ رَهِیدَه اَزْ هَوَیْ »

"Hûda'nın mert kullarından başka bütün insanlar çocuklardır, Nefsin hevasından (arzusundan) **halâs olmuştan başka bulûğa ermiş yoktur."**

« سُلُوکْدَه تَا کَمَالْ بُولْسُونْ مَحَبَّتْ »

"Sülükde ta kemal bulsun mehabbet."

"Allah yolunda sevgi kemale ersin de ondan sonra evlen."

Sülük: Allah'a yürüyüştür. Tarikata girmek Mevlâ Tealâ'ya manevi yürüyüş demektir.

Bu yolda Allah'ın sevgisi iyice kalbe yerleşmeli ki, kişi evlensin.

« بُو شَهْوَتْدَنْ کَچُوبْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ »

"Bu şehvetten geçüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Nefsi emmarenin arzularından geçip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim."

Şehvet: Nefsin kötü meyli ve kötü arzusudur. Bu kadar kötülüklere sebep olan budur.

Bedenin, yaşayabilmesi için lâzım olan ihtiyaçların istenmesi kulluğa ters düşmez, bu nefse uymak değildir.

Tabiat kanunlarından hasıl olan istekleri Şeriat yasak etmemiştir. Bu istekleri yapmak mubahtır. Yaşamak için ve Şeraite uyabilmek için lâzım olan şeylerin kınanan nefisle ilgileri yoktur.

Nefse uymak kötü ve fuzuli işleri istemek, yapmak demektir. Mubahların fazlasına "Fuzul" denir. Mubahları alabildiğine yapan kimse şüpheli olanları işlemeye başlar. Şeytanın aldatması ile biraz daha aşırı gidilirse harama düşülür. *(Mektûbat: 3/27)*

Cenabı Hak Âli İmran suresinde şehevât sevgisinden yedi tanesini zikrediyor.

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَآبِ

"Kadınlardan, oğullardan yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşten, salma (güzel) **atlardan** (sağmal) **hayvanlardan ve ekinlerden** (gelen) **şehvetlerin sevgisi** (nefsin istediği zevklere düşkünlük) **insanlar için son derece süslü kılındı. İşte bunlar dünya hayatının metaıdır. Allah-u Tealâ'ya gelince nihayet varılacak güzel yer** (cennet) **onun nezdinde** (manevi huzurunda) **dır."** *(Ayet: 14)*

Bu yedi şeyi sevmek insan için süslü kılınmıştır.

1- Kadın sevgisi: Erkeğin kadını sevmesi, kadının erkeği sevmesi insanlara süsletilmiştir. Şehevatın başı kadındır, sonra erkektir. Allah gayr-i meşru şeylerden muhafaza eylesin.

Mevlâ Tealâ erkek ve kadını birbirine heves ettirdi. Sonra da yasak koydu. Bu bir imtihandır. Tok gözlü olmak lâzımdır. Daima Mevlâ Tealâ razı mı? Değil mi? Ona bakmalıdır. Mevlâ razı değilse ondan kaçmak lâzım.

2- Evlât sevgisi: Evlât sevgisi de insanı Mevlâ'nın sevgisinde geri bırakabilir.

3- Altın

4- Gümüş

5- Otluğa salınmış güzel atlar

6- Süt hayvanları

7- Ekin tarlaları.

Bunların her biri onbin perdedir. Hepsi yetmiş bin perde oluyor. Ya Rabbi! Bütün perdeleri aşıp, sana gelmek nasip eyle. Bir daha bu dünyaya gelmeyeceğiz. Dünya fani, eşyası da fani. Onu seven de fanidir. Dünyaya aldanan ahmaktır.

Mevlâ bize: Asıl sevilecek benim, beni sevin, buyuruyor. Ayet-i kerimede geçenlerden birini veya yedisini seven Allah'ı sevmez. Ne fena şey. Efendi babam buyurmuştu ki:

"İnsan evvelâ ailesini nefsi için sever, yaşlanınca ahiret yolunda arkadaşım diye sever bu İyidir."

Karı-kocanın birbirini sevmesi normaldir. Fakat vaktiyle yatıp, vaktiyle kalkmazlarsa o zaman aldanmış oluyorlar.

Hazreti Ömer diyor ki: "Ben de sizin gibi yağlı yemekleri yiyebilirdim, ama ben onları ahirete bıraktım. "

Şeriat hepten soğuk durmaya da müsaade etmez. Ne çok ileri, ne çok geri, orta olacağız. Bu yedi şeyin tamamı olacak ama sevgilerini gönlümüze sokmayacağız.

Dünya nedir? Seni Allah'tan gafil eyleyendir.

Kumaş, gümüş, oğul ve aile değildir.

Geminin içindeki su geminin helaki içindir,

Geminin dışındaki su geminin daha kolay yüzmesi içindir.

Hangi şey sana Allah'ı unutturuyorsa dünya malı oluyor. Bu yedi şey kalbe girmeyip de yerinde olursa Allah'a kavuşmak daha kolay olur.

Yani iş bileceksin. Birbirimizi ibadete sevkedelim. Birbirimize: "Haydi sen de çalış, ben de çalışayım, sen şöyle yapma ben de böyle yapmayayım" diyelim. Böyle olursa buna tam ihvanlık denir.

Cenab-ı Hak şehevatı yedi kısım olarak zikrettikten sonra buyuruyor ki:

قُلْ أَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

"(Resulüm!) De ki: Bundan (size anlatılanlardan) daha hayırlısını size haber vereyim mi? Takva sahipleri için Rableri katında, (köşklerinin ve ağaçlarının) altından ırmaklar akan cennetler -ki, orada ebedi kalıcılardır-. Tertemiz aileler ve (hepsinin üstünde) Allah'tan büyük bir rıza vardır. Allah kulları (nı) hakkıyla görendir." *(Ali İmran Suresi:15)*

Cennetin ırmaklarında ne bir toz ne bir tükrük ne bir yaprak ne bir yılan ne bir kurbağa vardır. Dünyada böyle bir eve sahip olan var mıdır? Yoktur.

Hepimiz dünyada misafiriz. Mevlâ Tealâ kullarının nereye lâyık olduğunu görüyor. Ya Rabbi! Sen bizim gözümüzü, kulağımızı, elimizi, ayağımızı, her şeyimizi görüyorsun.

Bizi uslu eyle, kanaatkâr eyle. Senin sevdiğini sevdir. Sevmediğinden muhafaza eyle. Şehvet insanları Mevlâ Tealâ'ya bırakmıyor. Mevlâ Tealâ bizlere: Benim razı olduğum şeyleri sevin, buyuruyor.

Ya Rabbi bizi rızana nail eyle. Âmin!

Bütün bunlar, büyük büyük nasihatler. İnsan alışkanlık sebebiyle namahreme bakar, namahremi dinler zararını anlamaz. Daha neler neler yapar zararını anlamaz.

Mevlâ bize anlayış nasip etsin. Adab-ı Şeriat, Adab-ı Tarikat, Adab-ı Hakikat ile cümlemizi edeplendirsin.

Beyt 146*

صقين نامحرمه باقمه كوز آتمه بودر رده سبب غفلتله ياتمه

دخى منكرلرى اسراره قاتمه دخى مؤمنلرى بهتانله صاتمه

أدبدر يول اصل حقه كيده لم جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ ايدِلَمْ

صقين نامحرمه باقمه كوز آتمه

"Sakın nahamreme bakma göz atma."

"Sakın nikâh düşen kendisiyle evlenmen haram olmayan kimseye bakma, göz dahi atma."

Mahrem: Kendisine nikâh düşmeyen, evlenilmesi haram olan yakın akrabadır.

Namahrem: Şer'an evlenmeğe mâni akrabalığı olmayan, erkek veya kadındır.

İllâ namahreme bir göz atılır. Büyük afettir, namahreme bakmak. İyi düşünseniz anlayacaksınız, bu bakmaktan bir şey çıkmaz, on para etmez, lâkin fikirsizlik, sarhoşluk insanı gaflette bırakıyor. Şöyle bir söz vardır:

من لم يملك عينه فليس القلب عنده

"Kim gözüne sahip olmazsa, kalbi onun yanında değildir."

Göze yakın olan gönle yakın olur. Gözümüze eğer rabıta yakınsa gönlümüze rabıta yakın olur. Gözümüze haramlar yakınsa gönlümüze de haramlar yakın olur. Mevlâ Tealâ muhafaza etsin.

بودر رده سبب غفلتله یاتمه

"Budur redde sebep, gafletle yatma."

"(Namahreme bakmak) kovulmaya sebeptir. Gafletle yatma."

Namahreme bakmak ta, gafletle yatmakta Öyledir. İkisini de terketmeye gayret edelim.

دخی منکرلری اسراره قاتمه

"Dahi münkirleri esrara katma."

"(Tarikatı) inkâr edenleri sırlara katma." İnkâr edicilere tarikat sırlarını anlatmak ahmaklıktır.

Münkir: Bu yolu inkâr edenler ki, bunları sırlara katmamalı.

دخی مؤمنلری بهتانله صاتمه

"Dahi müminleri buhtanla satma,"

"Ve dahi müminleri iftira ile satma."

Bühtan: İftira, demektir.

أدبدر یول اصل حقه کیده لم جَمَالِ بَا کَمَالَهْ سَیْرِ اِیدِلَمْ

"Edeptir yol asıl Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Asıl yol edeptir Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim.

Beyt 147*

چیقارمَه کیمسَه یی آصْلاَ یَالاَنْجِی اوتورمَه مُنْکِرْ ایلَه یمَه صاَنْجِی
پاَسْ آلورسِكْ پاَکْلاَمَزْهَرْ قَالاَیْجِی عَزِیزْ سَنْ صِدْقْ اُوزْرَه اوُلْ اللّٰهْ کوُرِیجِی
هَمَان صِدْقِیلَه کَلْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِ اِیدَه لِمْ
« چِیقَارْمَه کِیمْسَه یی آصْلاَ یَالاَنْجِی »

"Çıkarma kimseyi asla yalancı."

"Kimseyi asla yalancı çıkarma."

Adaleti açık olan bir Müslüman hakkında su-i zan etmemelidir.

Hakikatine muttali olunmayan bir şey hakkında kalbe gelen kötü düşünceler Şeytandandır. Binaenaleyh hemen hüküm vermemek gerekir. Müminler hakkında vehim ve şüphe yollu su-i zan sahibi olmak haramdır.

Su-i zan, müşahede edilmeden, bir başkası hakkında kalbe gelen fena düşüncedir. Su-i zannın karşıtı, hüsn-ü zandır.

Hüsn-ü zan (güzel sanma) bir kimsenin veya hadisenin hakkında vicdanen iyi bir kanaate sahip olmak demektir.

Hiç kimse hakkında yok yere su-i zanda bulunulmamalıdır. Süfyan-ı Sevri'ye göre su-i zan iki kısımdır. Birisi günahtır, sadece zannedip hüküm vermek gibi. Diğeri günah değildir, zannedip hüküm vermemek gibi.

Sure-i Hucurat'ta şöyle buyurulur: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا... **"Ey iman edenler! Zannın birçoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır.** (Müslümanların ayıp ve kusurlarını) **araştırmayın; bir kısmınız bir kısmınızı** (arkasından hoşlanmayacağı sözle) **çekiştirmesin…"**

Mevlâ Tealâ buyurmuş oluyor ki: "Hepiniz benim kullarımsınız, severim ki kullarım benim kullarım oldukları için, birbirlerini hoş tutsunlar.

Süngü sokma, taan etme.

أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ

"Sizden bir kimse ölü kardeşinin etini yemek ister mi? Kerih görüyorsunuz değil mi? Allah'tan korkun cidden Allah-u Tealâ tevbeleri çok kabul edici ve çok merhametlidir." *(Ayet:12)*

Mevlâ kullarını acıyıcıdır. Okuduğumuz ayet-i celilenin sebeb-i nüzulü şöyledir:

Resulullah ﷺ sefere çıktığında veya savaşa gittiğinde zengin iki müminin yanına bir fakir mümini arkadaş yapar, böylece fakir müminde diğerlerinin yiyeceklerinden faydalanırdı.

Bir keresinde Selman-i Farisi'yi iki kimseye arkadaş yaptı. Yolda giderlerken Selman-i Farisi arkadaşlarından ayrıldı. Onlardan önce gitti ve bir konak yerine geldi. Fakat yorgunluktan uyuya kaldı bir şey hazırlayamadı. Arkadaşları ona:

"Resulullah'a git de ondan bizim için yiyecek iste." dediler.

Selman-i Farisi Resulullah'ın yanına geldi ve ondan yiyecek istedi.
Resulullah ﷺ, Selman-i Farisi *(Radıyallahu Anh)* ı yiyecek temini için Usame *(Radıyallahu Anh)* a gönderdi. Selman-i Farisi Usame *(Radıyallahu Anh)* in yanına gelip Resulullah' ın emirlerini bildirdi. Fakat Usame *(Radıyallahu Anh)* in yanında ona verebileceği bir katık yoktu.

Selman-i Farisi arkadaşlarının yanına dönüp durumu bildirdi. Arkadaşları aralarında: "Üsame'de yiyecek vardır amma lâkin cimrilik etti" dediler ve Selman-i Farisi'yi Sahabeden bir topluluğa gönderdiler.

Onların yanında da bir şey bulunmadı, geri gelip durumu arkadaşlarına haber verdiğinde ikisi yavaşça kendi aralarında: "Selman'ı suyu bol bir kuyuya göndersek, kuyunun suyu çekilecek." diye aleyhinde konuştular. Sonra kalkıp Allah'ın Resulü'nün emrettiği şeyin Üsame'nin yanında bulunup bulunmadığını araştırmaya gittiler. Hazret-i Rasül ﷺ in yanına geldiklerinde onlara:

"Ağızlarınızda et yeşilliği görüyorum." buyurdu. Onlar: "Ya Resulullah! Bugün et yemedik" dediler. Bunun üzerine Resulullah: "Üsame ile Selman'ın etlerini yiyordunuz ya!" buyurdu.

İşte bu hâdise üzerine Allah-u Tealâ bu ayet-i celileyi İnzal buyurdu.

« اوتورمه منكر ايله يمه صانجي »

"Oturma münkir ile yeme sancı."

"Tarikatı inkâr eden ile oturma, sancı yeme "

Tarikatı inkâr eden ile oturma sancı alırsın, manevi karın ağrısı alırsın, kalbin ağrır, saçın da ağarır darlığından. Bunu hangi ayet tevil eder daha çok?

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا

"Sabah ve akşam Allah'ın rızasını dileyerek Rablerine dua eden kimselerle beraber nefsini sabırlı tut; dünya hayatının süsünü arzu edip de gözlerini onlardan (o Rablerine dua edenlerden) **başkasına** (dünya ehline) **çevirme. Bizi anmak hususunda kalbine gaflet verdiğimiz kimseye itaat etme ki, o, keyfinin ardına düşmüş ve işi de haddini aşmak olmuştur. "** *(Kehf Suresi: 28)*

Sure-i En'am'da da şöyle buyurulur:

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

"Ayetlerimiz hakkında alay yollu söz edenleri gördüğün zaman kendilerinden yüz çevir, yanlarında oturma; ta ki, Kur'an'dan başka bir söze dalarlar. Eğer onlardan yüz çevirme işini Şeytan sana unutturursa, hatırladıktan sonra hemen kalk da, o zalimler kavmi ile beraber oturma." *(Ayet: 68)*

Bu ayet-i celileden anlaşılıyor ki, Televizyonu seyretmek hiç caiz değil. Bu millet de çocuk anasının emziğinden ayrılmadığı gibi Televizyondan ayrılmıyor.

Münkirle oturma, yeme sancı. Münkir ile otururşan;

« پاس آلورسك پاكلامز هر قلايجى »

"Pas alırsın paklamaz her kalaycı."

"Paslanırsın, her kalaycı da senin pasını silemez." Mürşidi de derde sokarsın.

Pas alırsanız, yani itikatta şüpheye düşerseniz, şeyhiniz sizin itikadınızı düzeltemez. Kalaycıdır ama sizin pasınızı kalaylayacak kadar kuvveti yoktur. Onun için inkarcılara hiç yüz vermemek lâzımdır.

İmam-ı Rabbani Hazretlerinin bir komşusu hastalandı. İmam-ı Rabbani Hazretlerini çağırdılar. O da gitti baktı ki, ölüm döşeğinde. Teveccüh etti ona, kalbindeki karanlıktan hiç bir şey gitmedi. Bir kez daha teveccüh etti, yine bir şey olmadı. Yine teveccüh etti, yine bir şey olmadı. Demek pası teveccühle temizlenmeyecek kadar kötüydü.

Küfür… küfür bulaşıklıkları ve sıfatları, ancak cehennem azabı ile temizlenir. O anda ona denildi ki:

"Senin teveccühünde kusur yok, adam ehl-i küfür ile arkadaşlık etmiştir, onlardan aldı alacağını."

Bundan sonra o şahıs vefat etti. İmam-ı Rabbani, cenazesine gideyim mi, gitmeyeyim mi diye şüphe etti, manada kendisine: "Kalbinde zerre kadar iman nuru görüldüğünden bunun sayesinde cehennemden çıkarılacaktır." denildi. *(Mektubat Sh: 266)*

Bundan anlaşılıyor ki bir adama kolay kolay kâfir dememeli. Meselâ; yeni yıl gecelerini kutlamak kâfir işlerini yapmaktır, fakat bununla kâfir olunmaz.

« عزيز سن صدق اوزره اول الله كوريجى »

"Aziz sen sıdk üzere ol Allah görücü."

"Aziz kardeşim! Sen doğru ol, Allah görücüdür." Başkası ne olursa olsun, sen doğru ol.

« هَمَانْ صِدْقِيلَه كَلْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Hemen sıdk ile gel Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Hemen doğrulukla gel Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim."

Bu Risale-i Kudsiyye bulunur şey değil.

Beyt 148

حَلَالْ بِي شُبْهَه دَنْ قَاجْ قَالْمَه بِي‌نُورْ دَخِي آبْدَسْتْ وَحُضُورُلَه دَائِمْ طُورْ
ذَمِيمَه آخْلَاقِنْدَنْ هَمْ اوزَاقْ طُورْ عَزِيمَتْلَه عَمَلْ اِيتْ اوُلْ عَزِيزْ نُورْ
عَزِيمَتْلَه عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ

Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* büyük insan, bir beyitte kaç tane emir verdi. Şeyh efendi bu beyitleri kendi başına yazmadı. Ona yazdırdılar. Nitekim bu hususta şöyle buyurur:

"Anın içün yaz dediler bu kitabı, Ki salik zevk alıp gitsin hicabı."

Manevi bir heyet ona: "Bir kitap yaz ki, onu okuyan Allah yolcusu, ondan zevk alıp kalbindeki perdeler gitsin" dediler.

Risale-i Kudsiyye niçin bu kadar tesirli? diye sorarsanız;

"Aziz ilham alup her bir hitabı."

"Aziz kardeşim! Her bir hitabı Allah-u Tealâ'dan ilham olmuştur."

Sen kim oluyorsun da sana ilham oluyor? derseniz;

"Görünmem, bulmuşum sırrı kubabi."

"Ben görünmem kubab sırrını bulmuşum." Yani:

أوليائي تحت قبابي لا يعرفهم غيري

"Evliyalarım (beşeriyet) **kubbelerimin altında** (gizli) **dirler. Onları benden başkası bilmez."** Hadis-i Kudsi'sinin sırrını bulmuşum.

Bugünkü beytimize gelelim:

« حَلَالْ بِی شُبْهَه دَنْ قَاچْ قَالْمَه بِی نُورْ »

"Helâl ye şüpheden kaç kalma bi nur."

"Helâl ye, şüpheden kaç, nursuz kalma."

Büyük şeyh efendi bir mısrada üç emir verdi:

1- Helâl ye,

2- Şüpheli şeylerden kaç,

3-Nursuz kalma.

Buhari'de de bu hususta şöyle bir Hadis-i Şerif vardır:

عَنِ النُّعْمَانَ بْنِ بَشِيرٍ (رضی الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «اَلْحَلَالُ بَيِّنٌ وَالْحَرَامُ بَيِّنٌ وبينهما مُشَبَّهَاتٌ لَايَعْلَمُهَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَمَنِ اتَّقَى الْمُشَبَّهَاتِ اِسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ كَرَاعٍ يَرْعَىٰ حَوْلَ الْحِمَىٰ يُوشِكُ اَنْ يُوَاقِعَهُ اَلَا وَاِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى اَلَا اِنَّ حِمَى اللهِ فِي اَرْضِهِ مَحَارِمُهُ ...»

Numan İbn-i Beşir *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet edildiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: **"Helâl belli, haram da bellidir. İkisi arasında** (helâl mı, haram mı olduğu belli olmayan) **şüpheli şeyler vardır ki, çok insanlar bunları bilmez. Her kim şüphelilerden sakınırsa, dinini ve ırzını korumuş** (tertemiz tutmuş) **olur. Her kim şüphelilere dalarsa,** (içine girmesi yasak olan) **koru etrafında davarlarını güden bir çoban gibi ki,** (davarların yasak edilen koruya girmesi sebebiyle onun da bunların peşinden) **oraya girmesi yakın olur. Agah olun** (haberiniz olsun), **şüphesiz her melikin bir korusu vardır. Agah olun** (gözünüzü açın), **muhakkak, Allah'ın yer yüzündeki korusu da haram kıldığı şeylerdir."***(Buhari, Iman:37, No:52,1/28, Büyu::2, No:1947,2/723)*

Helâlin, helâl olduğunu biliyoruz, serbest. Haramın haram olduğunu biliyoruz, kaçıyoruz. Bunların arasında haram mıdır, helâl midir, bilmediğimiz şeyler var. Bunlardan kaçmalıyız. Nitekim Allah-u Tealâ şöyle buyurur:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ

"Ey insanlar! Yeryüzündeki şeylerden helâl tertemiz olanlarını yiyiniz. Ve şeytanın adımlarına tabi olmayınız. Şüphe yok ki o, sizin için apaçık bir düşmandır." *(Bakara Suresi: 168)*

Allah-u Tealâ Peygamberlere de böyle emrediyor:

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

"Ey Peygamberler! En temizlerinden yiyin ve salih amel işleyin. Şüphesiz ben sizin ne yapar olduğunuzu biliciyim." *(Müminün Suresi: 51)*

Büyük Şeyh Efendi buyurmuş oldu ki: "Helâl yer, haramdan ve şüphelilerden kaçarsanız kalbiniz nur olur, böyle yapmazsanız, nursuz olursunuz. Kalbiniz kararır, Hakk'a doğru sallanmazsınız, batıla doğru koşarsınız.

Bir beden ki haramla büyüdü, ondan pek salih ameller işlemesi beklenmez. Allah-u Tealâ hepimizi haram ve şüphelilerden muhafaza eylesin. Bunu becerebilsek çok adam olacağız, ama becerebilsek.

« دَخِی آبْدَسْتْ وَحُضُورْلَه دائِمْ طُورْ »

"Dahi abdest ve huzurla daim dur."

"Daima abdestli ve huzur üzere dur."

Huzur: Daima Mevlâ Tealâ'yı hatırlamak.

Sure-i Kaf'ta şöyle buyurulur: وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ . . . **"Biz o insana şah damarından daha yakınız."** *(Ayet: 16)*

Mevlâ şah damarımızdan daha yakın bize; böyle yakın olan Allah'ın yanında abdestsiz durulur mu? Her vakit gözümüzü, kulağımızı, lisanımızı, elimizi, ayağımızı, kalbimizi görüyor. Onun için Mevlâ Tealâ ile beraber olalım.

Bir beyitte şöyle buyurulur:

"Yar her dem sana nazar eyler, Seni gafil görür güzar eyler."

Güzar: Geçiş, geçme manalarına gelir.

Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* buyurur ki:

« رُؤْیَتْ نِیسْتْ کَالرُّؤْیَةِ هَسْتْ »

"(Dünyada) **Mevlâ'yı görmek yoktur, görür gibi olmak vardır."**

İşte o dereceye yükselmeye çalışalım. Bu derece, Ülü'l-Azim Peygamberin derecesidir. Bunlar Mevlâ Tealâ'yı görür gibi ibadet ettiler, işrak beklediler, teheccüd kıldılar.

Bir beyitte şöyle buyurulur:

« بِقَدْرِ الْكَدِّ تَكْتَسِبُ الْمَعَالِي وَمَنْ طَلَبَ الْعُلٰى سَهَرَ اللَّيَالِي
تَرُومُ الْعِزَّ ثُمَّ تَنَامُ لَيْلاً يَغُوصُ الْبَحْرَ مَنْ طَلَبَ اللَّآلِي
وَمَنْ رَامَ الْعُلٰى مِنْ غَيْرِ كَدٍّ اَضَاعَ الْعُمْرَ فِي طَلَبِ الْمُحَالِ »

"Çalışma miktarınca yükseklikler kazanılır

Kim yükseklik isterse geceleri uyanık kalır

İzzet istiyorsunuz sonra gece uyuyorsunuz

İnci arayan denize dalar

Kim çalışmaksızın yükseklik isterse

Ömrünü imkânsız olanı istemekte zayi eder."

Zahmetsiz rahmet olmuyor.

Büyük Şeyh Efendi ne buyurmuştu:

"Huzur üzere ol, Mevlâ'ya dön."

Sure-i Zümer'de şöyle buyurulur: ... وَأَنِيبُوا إِلَى رَبِّكُمْ **"Rabbinize dönün."** *(Ayet: 54)*

Meselâ Padişah evinize gelse, koltukta otursa size baksa, siz başka yere bakar mısınız? Mevlâ bize bakıyor ya biz nereye bakıyoruz?

Bir şahıs ayaklarını uzatmış oturuyordu hatiften ona denildi ki:

« اَتَجَالِسُ فِي حُضُورِ الْمَلِكِ؟ »

"Melikin huzurunda sen böyle mi otursun?"

Yani meliklerle böyle oturamıyorsun da Malikü'l-Mülük olan Allah'ın huzurunda nasıl oturuyorsun? Her yerde edep çok lâzım. Edep bakımından çok eksiğiz.

Sure-i Zariyat'ta: ...فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ **"Allah'a kaçın."** buyuruluyor. *(Ayet: 50)* Gönülle Allah'a kaçalım.

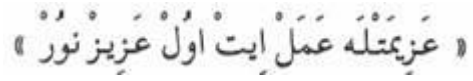
« ذَمِيمَه آخْلَاقِنْدَنْ هَمْ اوزَاقْ طُورْ »

"Zemime ahlâkından hem uzak dur

"Hem de kötülenen ahlaktan uzaklaş."

Zemime: Kötü, çirkin, demektir.

Ahlâkı çirkin olanın kendisi de çirkindir. Aynada görülen yüze aldanmayın. Bir kimsenin ahlâkına bakın ahlâkına. Şeriat, Tarikat, Marifet ahlâkı var mı? Ona bakınız. O güzellik güvenilecek güzelliktir. Yüzün ise solacak, sararacak, toprağa girecek, çürüyecek.

"Azimetle amel et ol aziz nur."

"Ey Aziz kardeşim! Azimetle amel et, nur ol."

Azimet: Dikkat, demektir.

Bir azimetle amel var, bir de ruhsatla amel var. Azimetle amel, dikkatli amel demektir. Meselâ Sahabe-i Kiram'dan Yasir *(Radıyallahu Anh)* ve hanımı Sümeyye *(Radıyallahu Anha)* azimetle amel ettiler. Oğulları Ammar *(Radıyallahu Anh)* ruhsatla amel etti.

Şöyleki: Kureyş müşrikleri tarafında Yasir, Sümeyye, bir de oğulları Ammar yakalandı. Evvelâ Yasir'e: "Muhammed ﷺ den ayrılırsan yaşayacaksın, ayrılmazsan Öleceksin." dediler. O ise: "Ayrılmam!" dediler.

Bunun üzerine onu şehid ettiler. Sıra hanımına geldi, ona da aynı şeyi dediler. O da: "Ben Resulullah'tan ayrılmam." dedi. Bunun üzerine iki deve getirdiler. Sümeyye validemizin bir bacağını bir deveye, diğerini de öbür deveye bağladılar. Develeri ters istikamete gönderdiler. Sümeyye *(Radıyallahu Anha)* bu şekilde şehid oldu.

Sıra oğulları Ammar'a geldi. Ona da: "Ammar! Ne diyorsun, Muhammed'e sövecek O'ndan ayrılacak mısın?" dediler. O'da kalbinde imanını muhafaza ederek onları tasdikledi. Bunun üzerine O'nu serbest bıraktılar.

Peygamber Efendimize haber gitti: "Ammar dinden döndü." Peygamber Efendimiz de: "O dinden dönmez," dedi. Çok geçmeden Ammar Peygamberimizin huzuruna geldi:

"Ya Resulâllah! Kafirler bizi yakaladılar, ana ve babamı işkence ile öldürdüler sıra bana geldiğinde kalbim değişmeden dilim ile onların istediğini söyledim." dedi.

Peygamber Efendimiz de ona: **"Ya Ammar! Seni bir daha yakalarlarsa yine öyle yap!"** buyurdu.

Baba ve anne azimet ile amel ettiler, oğullarıysa ruhsatla amel etti. İşte azimet ile ruhsatı bundan anlayın.

Zikirde ruhsat beşbin kere "Allah" demektir. Azimet ise, her nefes zikir üzere olmaktır.

« عَزِيمَتْلَه عَزِيزْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Azimetle aziz Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Büyük Şeyh Efendi bir beyitte ne kadar emirler yağdırdı.

Helâl ye, şüpheden kaç, nursuz olma, daima abdest ve huzurla dur, çirkin ahlâktan uzak dur, azimetle amel et.

Yani bu, ancak Allah'ın hüneridir. Bu kadar emirleri O'na Allah yaptırdı. O attı onun kalbine.

Mesnevi sahibi şöyle buyurur:

« عِلْمْ چُونْ نَبُودْ ذِهِ بِى وَاسِطَه عَنْ نَبَايَدْ هَمَا چَه نَقْشِ مَاشِطَه »

"Eğer ilim Mevlâ'dan vasıtasız olarak akmazsa, (O ilim) tarakçı kadının verdiği süs gibi kalıcı olmaz." Kuaförler seni süsler, süsler bir yattın bozulur.

Vasıtasız ilim nasıl elde edilecek? Bunun kolayı nedir? Resulullah Efendimiz ﷺ buyuruyor:

« مَنْ عَمِلَ بِمَا عَلِمَ وَرَّثَهُ اللّٰهُ عِلْمَ مَا لَمْ يَعْلَمْ »

"Kim bildiği ile amel ederse, Allah onu bilmediğine varis kılar."

Babasının malına konmuş gibi o büyük ilimlere vakıf olur. Bu ilimler de Resulullah'dan alınır. İllâ bildiğimiz ile amel edelim. Amelimiz de Resulullah'ın amelinden alınmış olsun.

Kelime-i Şehadet'in bir lügat manası vardır, bir de işaret manası vardır.

Lügat manası:

"Ben şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilâh yoktur ve yine şehadet ederim ki Muhammed ﷺ O'nun kulu ve elçisidir."

İşaret manası ise:

"Kullarım! Şu Peygamberimden öğrenip yaptıklarınızı kabul ederim, O'ndan öğrenmediğinizi kabul etmem."

Sure-i Hucurat'ta şöyle buyurulur: ...وَاعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ **"Biliniz ki aranızda Resulullah vardır. "** *(Ayet: 7'den)*

O hep Allah ile görüşüyor, bunu mühim bilin.

Beyt 149

وُجُودْ وِيرْمَه صاقِينْ سَنْ كَنْدِينِى بِيلْ عِبادَتْ قِيلْدِيغِنْ تَوْفِيقِ حَقْ بِيلْ
كِه وَارْلِقْ هَپْ كُنَاهْدِرْ بُويْلَجَه بِيلْ قَمُو مُؤْمِنْلَرِى سَنْدَنْ عَزِيزْ بِيلْ
عَزِيزْ كُورْ عَيْبِنِى حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

Mevlâ'nın büyük dostları bizden evvel dünyaya geldiler, çalıştılar, çabaladılar, işin hakikatine erdiler. Ve biz manevi evladının karanlıkta kalmaması için eserler yazdılar, bizlere bıraktılar. Biz de onların eserlerinden, nasihatlerinden ayrılmayalım.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bu beytinde bizlere kibirden bahsediyor. Kibir yok, kibir yasak. Nitekim bir Kudsî hadiste Allah-u Tealâ şöyle buyurur:

« اَلْكِبْرِيَاءُ رِدَائِى وَالْعَظَمَةُ اِزَارِى فَمَنْ نَازَعَنِى فِى شَئٍ مِنْهُمَا
اَدْخَلْتُهُ فِى نَارِى وَلَا اُبَالِى »

"Kibriya benim ridam (cübbem), **azamet de izarım** (gömleğim) **dir. Her kim bu iki şeyden biriyle benimle nizaa tutuşmak isterse, onu ateşime girdiririm, haline hiç bakmam** (ona kıymet vermem)."

Her kim kibir yapmak isterse Mevlâ'ya ait olan bir şeyi almak istiyor, demektir. Koca kâinatı yaratana mahsus olan sıfat sana olur mu? Aman aman kendimizi yok bilelim.

"Aradan çık, kala baki yaradan."

"Kendini bir varlık olarak görmekten geç, baki, kalıcı yaradandır."

« وُجُودْ وِيرْمَه صاقِينْ سَنْ كَنْدِينِى بِيلْ »

"Vücud verme sakın sen kendini bil."

"Kendine varlık verme sakın sen kendini bil "

"Ben de varım, beni görmüyor musunuz?" diye kendine varlık verme. Firavun "Ben, ben" dedi ama ağuyu (zehiri) yedi, sonra pişman oldu. Son nefeste boğulmak üzereyken şöyle demişti: ...آَمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آَمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ **"Ben İsrailoğullarının iman etmiş oldukları ilâhtan başka ilâh olmadığına muhakkak iman ettim ve ben de Müslümanlardanım."** *(Yunus Suresi: 90)*

Bunu evvelce deseydi kabul edilirdi. Nitekim Mevlâ da ona şöyle cevap verdi: آَلْآَنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ **"Şimdi mi? Muhakkak ki sen evvelce isyan etmiş ve fesat çıkraranlardan idin."** *(Yunus Suresi: 91)*

Firavun son nefesinde pişman oldu, bunu lisanı ile ikrar etti: "Şimdi anladım Ya Rabbi!" dedi. Anladı ama dünyayı yıktı, binlerce çocuğu öldürdü.

Peki Peygamberimizin düşmanı Ebu Cehil kendisini öldürmek üzere olan İbn-i Mes'ud'a: "Sahibine söyle şimdiye kadar düşmanım idi, şimdi ise daha fazla düşmanım." dedi.

Ebu Cehil yaşamaktan ümidini kestiği halde küfründe devam etti. Onun için Resulullah ﷺ şöyle buyurdu:

« فِرْعَوْنِي اَشَدُّ مِنْ فِرْعَوْنِ موسىٰ »

"Benim Firavunum, Musa'nın Firavunundan daha şiddetlidir."

Dokuzu doğurduktan sonra tevazu işe yaramaz. "Ben birşey değilim bu milletin arasında idare ediyorum " demek lazımdır, Onun için ihvanın birbirinde erimesi lazımdır, olur inşaalah! "Ben varım" demekten sakınmalı, insan kendini bilmeli.

İnsan neden yaratıldı ki? Bir damla sudan bile değil, O bir damla suyun iğne tepesi kadarından halk oldu, hem de öyle bir su ki, insanın eline bulaşsa onu sabun ile yıkamadan yemek yenemez, elbiseye bulaşırsa yıkamadan ibadet edilemez.

Beden, sonunda kokup çürüyecek her tarafından böcekler sallanacak, insan kendi kokusunu kendi alsa, ondan kaçar bu iki şeyin arasında kendimizi beğenmek ayıp olur, onun için hem maddi hem de manevi bakımdan kendimizin ne olduğunu bilmeliyiz.

« عِبَادَتْ قِيلْدِيغِنْ تَوْفِيقِ حَقْ بِيلْ »

"İbadet kıldığın tevfîk-ı Hak bil "

"İbadetlerini Allah-u Tealâ'nın beceriklilik vermesi ile yaptığını bil." O seni becerikli kılıyor da oluyor.

Allah-u Tealâ sana beceriklilik verirse şu camiyi omuzuna alır gidersin, eğer beceriklilik vermezse bir karıncayı bile kaldıramazsın. Elini kim yarattı, kim hareket ettiriyor?

Allah-u Tealâ kolunu, bacağını kırsa veya bir felç gelse ne yapabilirsin, yatarsın aşağı, herşey altından alınır. Sana kim abdest ve gusül aldırtıyor, o şuuru imanı sana kim verdi.

Kur'an-ı Kerimde:

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

"Ve Allah sizi analarınızın karınlarından hiçbir şey bilmez olduğunuz halde çıkardı. Ve size teşekkür edesiniz diye kulaklar, gözler ve kalpler verdi." *(Nahl Suresi:78)*

Şu hâlde: "Ben" demek boş, "Ben yokum" demek hoş, öyle ise marifetullah kapısına koş.

Yaptığımız ibadetleri biz yapmıyoruz, bizim ellerimize kollarımıza, vücudumuza güç, kuvvet veren Allah yaptırıyor.

Ey Allah'ım! Körpeyiz körpe! Hem bilmek, hem becermek bakımından o ibadetleri bize emreden de Allah'tır.

Bu ibadetleri kendinden bilmeyip "Bunu bana Mevlâ yaptırdı" deyince nefis şımaramaz, böyle demezsek nefis şımarır, şımarınca da yerlere göklere sığmaz.

« کِه وارلِق هَپ کُناهدِر بویلَجه بیل »

"Ki varlık hep günahtır böylece bil."

"Varlık (ben, ben demek), hep günahtır böylece bil."

İblis bundan kaybetti Nitekim Mevlâna Celalüddîn-i Rûmî şöyle buyurur:

« عِلَّتِ بَدْ تَرْ زِ پِنْدْ اَزْ کَمَالْ نِیسْت اَنْدَرْ جَانُو تُو اَیْ ذُ دِلاَلْ

عِلَّتِ اِبْلِیسْ اَنَا خَیْرٌ بَدَاسْت وِاِینْ مَرَضْ دَرْ نَفْسِ هَرْ مَخْلُوقْ هَسْت »

"Ey nazlı adam! Senin canında, kendini kemal zannetmenden daha çirkin bir hastalık yoktur "

"İblisin hastalığı 'Ben hayırılıyım' sözü ile zahir oldu. Bu hastalık her mahlukun nefsinde vardır "

Bu hastalıkların hastanesi Tekkeler ve Medreselerdir. Allah-u Tealâ Musa *(Aleyhisselâm)* a: **"Bana en çirkin mahlukumu göster"** buyurdu.

Musa *(Aleyhisselâm)* da: mahlukata baktı, baktı, sonunda bir uyuz köpeği gösterdi. Köpek Musa *(Aleyhisselâm)* a dava açtı, "Ben miyim en çirkin mahluk?" dedi.

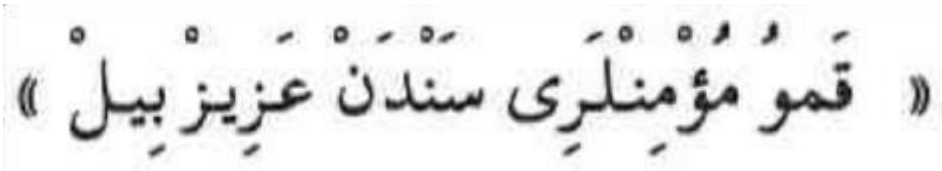
Biz istediğimiz kadar, "Bende gurur, kibir yok," diyelim, halbuki dolu, aynaya bakıp yüzümüzü beğeniyoruz, bir nezle olsak burnumuzdan neler akıyor, bir İstifra etsek ağzımızdan neler çıkıyor.

Söylenen yalan ve gıybetler ise bunlardan daha beterdir. Çünkü gıybet etmekle insan ölü kardeşinin etini yemiş gibi olur.

O gurur ve kibir sebebiyle kafirler Peygamberimize inanmadılar. Halbuki Peygamberimiz bütün kâinatın zübdesi idi. Hulâsa ey insan sen nesin bilmiyor musun? Helaya gidildiği zaman anlar insan ne olduğunu.

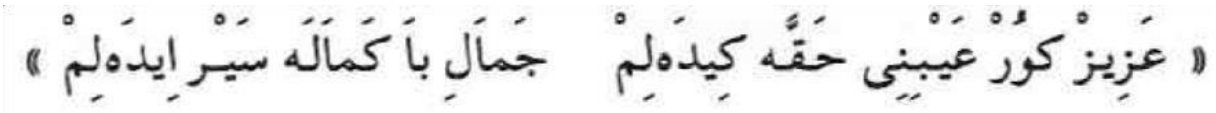
Hela sana der ki, ben fakir bir adamı idare edecek kadar bir odacık idim, fakat ey insan sen beni beter ettin. Bugün beni konuşturdunuz ama kaba konuşmadan ince anlaşılmıyor. Kendimizi beğenmeyelim, ucuba kapılmayalım.

Allah-u Tealâ kulları arasında bizi seçti de namaz kılıyoruz. Ya Rabbi! Bizi nasıl kılmaya seçtin ise, dosdoğru kıldırmaya da seç.

"Kamu müminleri senden aziz bil."

"Bütün müminleri senden ulu bil."

"Aziz gör aybını Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Aziz kardeşim kendi ayıbını gör Hakk'a gidelim."

Hep ayıp doluyuz ne kıyamımız kıyam, ne rükû'muz rükû, ne tahiyyatımız tahiyyat, ne de secdemiz secde. Ağzımız başka şey söylüyor, kalbimiz başka tarafa gidiyor.

Yalnız beden ile insan olunmaz, ruh ile beraber insan olmalıyız, hem beden hem de ruh ile Mevlâ'nın huzurunda olmak lazım; İbadetlerimiz hep ayıp dolu.

Ya Rabbi! Dosdoğru ibadet etmek nasip eyle. Bu söylediklerimizi de bütün ihvanımıza duyur.

Beyt 150

طَعَامُ و نَوْمُ و كَلَامِی اَيْلَه قِلَّتْ كه چوقْ يمَكْلَه قَلْبْ أُولُورْ بوذِلَّتْ
دَخِی چوقْ طوُرْمَه آچْ اُولُورْ بو عِلَّتْ عَزِيزْ هَرْ شَيْدَه اَيْلَه اِسْتِقَامَتْ
أَدَبْ اوزْرَه اُولُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ

« طَعَامُ و نَوْمُ و كَلَامِی اَيْلَه قِلَّتْ »

"Taam, nevm ve kelâmı eyle kıllet,"

" Yemeği, uykuyu ve konuşmayı az eyle,"

Taam: Yemek, **Nevm:** Uyku, **Kelâm:** Konuşmak, demektir.

Sure-i Dehr'de şöyle buyurulur:

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا

"Ve taam yedirirler, onu sevdikleri halde yoksullara ve yetimlere ve esir olanlara." *(Ayet:8)*

Mevlâ Tealâ, "Miskine, yetime ve esire yedir." buyuruyor. Biz de sadece kendimize yediriyoruz. Peygamber Efendimiz ﷺ zamanında fakir, miskin, esir çok vardı, bunlar yedirildiklerinde dua ediyorlardı. Aişe *(Radıyallahu Anha)* validemiz: "Dua etmeyin." buyurdu.

Mevlâ Tealâ onların bu sözlerini bizlere bildirmek üzere buyurdu:

إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا

"Şüphe yok ki biz sizi livechillah (Allah rızası için) yediriyoruz. Sizden ne bir mükafat ve ne de bir teşekkür istemiyoruz." (derler). *(Ayet:9)*

Şu yemek var ya bunu ayarlamak kadar zor birşey yoktur, mide doyuyor göz doymuyor, halbuki bu açlık ibadette olması lazım.

"Bir rekat namaz kılınca doyuluyor, ibadet kaşığı yere koyuluyor."

Bu bedenimiz bir binektir, bu bedenin hakkını doğru vermezsek bizi taşımaz. Bunun yemek, içmek ve istirahat bakımından hakkını vermek lazımdır.

Bir beyitte şöyle gelir:

"Huzûz-u nefsi terk et, ver hukukî, Hak perest ol ki,

Dû âlemdir haram ol şahsa ki, ol olmuş Hakkanî.

"Nefse hakkından fazla vermeyi terket. Hakkını ver ve Hakk'a ibadet edici ol. Hakka mensup olanlara iki âlem (dünya ve ahiret) haram olmuştur."

Çok yeme, çok yemek hakikaten ağır yüktür, nasıl ki ağır yük gemiyi batırıyorsa, çok yemek te beden gemisini gaflete batırır.

Uyku da bir felakettir onu da çok yapma, bedenin ihtiyacı olduğundan uyumuyorlar, hoşlarına gittiği için uyuyorlar. Resullullah ﷺ buyuruyor ki:

« نَوْمُ الْعَالِمِ عِبَادَةٌ وَنَفَسُهُ تَسْبِيحٌ »

"Alimin uykusu ibadet, nefesi tesbihtir."

Niçin âlimin uykusu ibadet? Fazla uyumuyor ancak kafasını, bedenini dinlendirecek kadar uyuyor da ondan.

İnsan bir kere لا اله الا الله demekle ne kadar mesafe aştığını ve ne işler gördüğünü bilse hiç uyumazdı.

Çok da konuşma, çok konuşmak ta kalbi katılaştırır. Nitekim
Peygamber ﷺ Efendimiz şöyle buyurur:

« لاَ تُكْثِرُوا الْكَلاَمَ بِغَيْرِ ذِكْرِ اللهِ فَاِنَّ كَثْرَةَ الْكَلاَمِ بِغَيْرِ الْحَقِّ قَسْوَةٌ لِلْقَلْبِ وَاِنَّ اَبْعَدَ النَّاسِ مِنَ اللهِ الْقَلْبُ الْقَاسِى »

"Allah'ın zikrinden başka kelâmı çok etmeyin, zira Allah'ın zikrinin dışındaki konularda çok konuşmak, kalbe katılık getirir ve Allah'tan en uzak olan insan, kalbi katı olan insandır." *(Tirmizi, Zühd:61, No.2411l, 4/607)*

Çok konuşmak hakkında şöyle buyurulur:

« مَنْ كَثُرَ كَلاَمُهُ كَثُرَ سَقَطُهُ »

"Kimin kelâmı çok olursa, düşüşü çok olur."

Velhasıl bir saniye bizim için büyük nimettir, uyanıklığı uykuya vermemek gerekir. Bu nimete engel olmaya sebep olan uykuyu çok yapmamalıdır.

"Az ye, az uyu, az iç, bu ten mezbelesinden geç,"

« كِه چوقْ يمَكْلَه قَلْبْ أُولُورْ بوذِلَّتْ »

"Ki çok yemekle kalp ölür, bu zillet "

"Çok yemekle kalp ölür bu (kalbin ölmesi) zelilliktir. "

Çok yemek kalbe zararlı olduğu gibi çok uyku ve çok konuşmak ta kalbe zararlıdır. Kalbine acıyorsan az ye, az uyu, az konuş.

« دَخِي چوقْ طورْمَه آچْ اولُورْ بو عِلَّتْ »

"Dahi çok durma aç olur bu illet,"

"Çok da aç durma hastalık olur," İnsana sıhhat lâzım, sıhhat olmasa insan ne ibadet edebilir, ne vaaz dinleyebilir, ne ziraat ne de ticaret yapabilir.

« عَزِيزْ هَرْ شَيْدَه اَيْلَه اِسْتِقَامَتْ »

"Azîz! Her şeyde eyle istikamet,"

"Ey aziz kardeşim, her şeyde istikamet üzere ol,"

İfrat tefrit yok her şeyin ortasını bul.

« خَيْرُ الْأُمورِ اَوْسَطُهَا »

"İşlerin hayırlısı orta olanıdır."

Mizanı niçin koydular? İleri geri gitmeyelim diye, ileri gitsek te olmuyor, geri gitsek te olmuyor, kenarlardan gitmemeli, insan yuvarlanır. Ortadan gitmeli.

« أَدَبْ اوزَره اولُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Edep üzre olup Hakk'a gidelim, Cemal-i ba kemâle seyridelim."

Çok yememek, çok uyumamak, çok konuşmamak edeptir. Ya Rabbi bizi o edep üzere eyle.

« اَز خُدا چو یم توفیقِ اَدَب بی اَدَب محروم کشت از لُطفِ رَب »

"Mevlâ'dan edebe muvaffakıyet istiyorum, Edebi olmayan, Rabbin lütfundan mahrum oldu."

Edep oldu mu, Allah'ın lütfu bize teveccüh ediyor, edebimiz yoksa, Allah'ın lütfu bizden dönüyor. Onun için edep üzere olalım.

Ya Rabbi! Sen bize edep ver.

Edep nedir?

"Hemen ilm-ü edeptir bil şeriat, Dahi ilm-ü edeptir hep tarikat."

İlim: Bilmek, **Edep:** İse, o bildiğini tatbik etmektir.

İkisi birden şeriattır. Meselâ: Namazın farzını, vacibini, sünnetini, müstehabını bilmek ilim, bu bildiklerin aynısını yapmak ta edeptir.

Camiye sağ ayakla girmeyi bilmek ilim, yapmak edep, bu ikisi şeriat oluyor. Suyu içerken azar azar, yudum yudum içmeli, ama beceremiyoruz ki, içimizdeki hararet bize diyor ki, "Bana suyu kuvvetli yuvarla."

Bilmeden edep olmaz, bilip yapmadan da edep olmaz, tam verilen ölçü üzerine yapmak lazımdır.

"Edep ve ilm ile bulunur hakikat, Ne bilsin bî edep sırr-ı şeriat.

Şeriattır edeb Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

Bunlar büyük meselelerdir, bunları duymak lazım, duymayan ne anlasın.

Beyt 151

عِبادُ اللّٰهی تَحْقِیرْ اِیتْمَه اَوْلَادْ صَلَاحْ اَدْعِیَّه سِیلَه قِیلْ هَمَانْ یَادْ
وَلَوْ سَائِلْ اِیسَه قِیلْ قَلْبِنِی شَادْ قَمُونُكْ صَانِعِیدِرْ رَبّ اُوسْتَادْ
تَرَحُّمْ اُوزْرَه اُولْ حَقَّه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِ اِیدَه لِمْ

« عِبادُ اللّٰهی تَحْقِیرْ اِیتْمَه اَوْلَادْ »

"İbadullahı tahkir itme evlat,"

"Ey evlat! Allah'ın kullarını küçük görme." Beyitte geçen عباد kelimesi عبد kelimesinin cemisi olup **"Kullar"** demektir. عباد, muzaf الله muzafun ileyhdir عباد الله **"Allah'ın kulları"** demektir.

تحقير **Tahkir,** tefil babından masdar olup, **"Küçük görmek"** manasındadır. Bu iki şekilde olur.

1. Bir şahsa bağırıp çağırmak suretiyle,

2. Kişinin bir başkası için kalbinden, "Ben ondan iyiyim" demesiyle. Eğer iyi isen, Allah iyi etti, sana ne.

Ya Rabbi! Başkalarını kötü görme huyu bir çoğumuzda var. Biz kendimizi büyük, karşımızdakini küçük gördüğümüz vakit, Allah-u Tealâ bize der ki: **"Kulum! Sen onu aşağı biliyorsun ama, o benim yanımda senden üstündür."** kendimizi beğendiğimiz vakit bu söz gelsin hatırımıza.

İslâm'ı yaşamayanı hakir görecek miyiz? İslâm'ı yaşamayanın kendini değil, yaptığı işi beğenmeyeceğiz. Bakarsınız o iyiye döner, siz tersine dönersiniz. Mevlâ bu işten çok gücenir. "Benim kulumu beğenmiyorsun" diye.

Nitekim Sure-i Hucuratta şöyle buyuruluyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَومٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

"Ey iman edenler! Bir kavim diğer bir kavim ile alay etmesin. Olur ki alay edilenler kendilerinden daha hayırlı bulunurlar. Bir takım kadınlar da, diğer kadınlarla eğlenmesin. Olur ki eğelenceye alınanlar, kendilerinden daha hayırlı olurlar. Hem birbirinizi ayıplamayın ve kötü lakaplarla atışmayın, imandan sonra fasıklıkla adlanmak, ne kötü isimdir. Kim de tövbe etmezse, işte onlar kendilerine zulmedenlerdir" *(Ayet 11)*

Meselâ: Bir adam kısa boyluysa "Süpürge boylu," başka bir adam uzun boyluysa ona da, "Kavak" demek doğru olmaz, biz onun dışını görüyoruz, belki de o kimse Allah'ın velisidir veya ileri de veli olacaktır. Allah bizi aldanmaktan muhafaza eylesin.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ne buyurmuş tu:

"Allah'ın kullarını hakir görme, onlara bağırıp çağırma."

« صَلَاحْ اَدْعِيهْ سِيلَه قِيلْ هَمَانْ يَادْ »

"Salâh ed'ıyyesiyle kıl hemen yâd,"

"Onları, salâh (iyi-güzel) dualar ile hemen hatırla"

Bir adamın kötü olduğunu duyduk mu onun hakkında: "Allah hayır ile yola alsın." diye dua etmeliyiz. Biz ise, "Vay zalim" , "Vay hain." ve daha neler, neler diyoruz. Dağları tepeleri başlarına yuvarlıyoruz, böyle demeyelim. Onun durumunu Mevlâ'ya bırakalım.

Resulullah ﷺ e Taif'ten dönüşünde çok eziyet ettiler. Üzgün bir halde üzüm bağının kenarında otururken Cebrail *(Aleyhisselâm)* geldi ve:

"Ya Muhammedi *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem }* Eğer müsaade edersen şu dağı alıp onların üzerine yıkayım." dedi. Bunun üzerine Resulullah: "Ben milleti ezmek için gelmedim. Bunlar iman etmedi, ama belki bunlardan doğanlar iman ederler." buyurdu.

İşte nice kötü adamların çocukları iyi olabiliyor. Her şeyi Allah'a Peygamberine ve onun varisleri olan meşayıha bırakmak iyi olur. Meşayıh-ı Mevlâ ile aramızda vasıta yapalım.

Beytimizde geçen: قيل kelimesi, "Yap" demektir. Meselâ Buharalılar: "Namaz kıl" yerine, "Namaz yap" derler.

ياد Kelimesi: **"Hatırlamak"** manasındadır ادعيّه Kelimesi: **"Dualar"** manasında olup, صلاح Kelimesi de: **"Doğru"** yani fesadın zıttı demektir. **Fesad,** bozukluk demektir. Meselâ: "Namaz fasid oldu" yani, "Bozuldu" demektir. "Yemek fasid oldu" yani "Bozuldu, ekşidi, daha yenmez" demektir.

İnsan da fesad olursa, o daha bir işe yaramaz. Ağaç değil ki tahta olsun, taş değil ki kaldırım olsun, gübre değil ki bahçeye konulsun da bir şey yetişsin.

Peki bir insan nasıl fasit olmaz? Büyüklerin sözünü tutmakla, Kur'an'ı ve Hadis'i okumakla.

Sure-i Tin'de şöyle buyurulur:

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ

"Elbette muhakkak biz insanı en güzel kıvamda (biçimde) **yarattık."** *(Ayet:4)*

Gidip bu güzelliği, gübrelerin içine atmak olur mu?

« وَ لَوْ سائِلْ ایسَه قِیلْ قَلْبِنی شادْ »

"Velev sail ise kıl kalbini şad."

"Eğer bir kul dilenci ise de kalbini mesrur et."

سئل سائل Fiilinin faili olup, **"İsteyici"** demektir. شاد Kelimesi Farsça olup, **"Mesrur"** demektir.

Dilenci gelince ona: "Hoş geldin, safa geldin, Allah çok versin." demeli. Biraz da olsa vermeli, gönlünü hoş etmelidir.

Niçin? Çünkü:

« قَمونُكْ صانِعيدِرْ رَبّ اوُسْتادْ »

"Kamunun Sâni'îdir Rabbi üstad."

"Hepsinin işleyicisidir (yaratıcısıdır) Üstad olan Rabbimiz."

Sâni': Yaratıcı, yapıcı, demektir.

Herkesi o yarattı. Birbirimize Rabbimin kulu diye hürmet edeceğiz. Ama kâfir ise ona lâyık muamele de var.

"Rabbim benim yaptığım muameleyi görüyor, ben Allah'ımın kullarına nasıl kötü muamele ederim." demeliyiz.

Bu kapıda gelinlik yapmak çok zor. Bir gelini oturmasını kalkmasını bilmediği için boşadılar. O gelin dedi ki: "Bir daha gelin olursam, oturmasını kalkmasını bileceğim."

Daima seni mi gelin edecekler? Bir defa oldun mu iyi becer. Bir defa kul oldun, kulluk vazifeni yerine getir.

« تَرَحُّمْ اوزَرَه اوْلْ حَقّه كِيدَهلِمْ جَمالِ بِاَ كَمالَه سَيْر اِيدَهلِمْ »

"Terahhüm üzere ol Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Merhamet üzere ol Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr edelim.

Beyitte geçen تفعّل ترحّم babından mastardır. Bu babın binası da tekellüf içindir. Tekellüf demek bir şeyi azar azar elde etmek demektir. **"Merhamet"** te bunun gibidir.

Birisine biraz merhamet ederiz, biraz da öbürüne merhamet ederiz. Böylece merhamet ede ede, Allah-u Tealâ'nın merhamet sıfatını elde etmiş oluruz. Böyle olmak daha iyi değil mi? Birbirimize Rabbimizin hatırı için hürmet edelim.

Daima tevazulu yumuşak muameleli olalım. İyiliği de kötülüğü de kendimizde arayalım. Yüzü ne kadar çirkin olursa olsun bir insanın ahlâkı güzelse o güzeldir. Yüzü ne kadar güzel olursa olsun, ahlâkı çirkinse o insan çirkindir.

Ya Rabbi! Bize Kur'an ahlâkını ve habibinin ahlâkım ihsan eyle.

Beyt 152

وَرَادَنْ كِيمْسَه يِى قَدْح اِيتْمَه صَبْرايتْ سَنِى ذَمْ اِيتْسَه عَفْوايتْ نَفْسِى قَهْرايتْ

اُمُورِى حَقَّه تَرْك ايتْ صَدْرِى بَحْر ايتْ قَنَاعَتْ مَوْجُودَه قِيلْ فَقْرِى فَخْر ايتْ

اُمِيدِكْ حَقَّه طُوتْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

« وَرَادَنْ كِيمْسَه يِى قَدْح اِيتْمَه صَبْرايتْ »

"Veradan kimseyi kadh etme sabret"

"Arkadan (yüzüne değil de bulunmadığı yerde) kimseyi zem etme, ayıplama sabret."

Vera: Arka, **Kadh:** Zem, demektir.

« سَنِى ذَمْ اِيتْسَه عَفْوايتْ نَفْسِى قَهْرايتْ »

"Seni zem itse afv it nefsi kahr it"

"Birisi seni kötülese sen onu affet, nefsi kahret."

Haber aldık ki, birisi bizi kötüledi, ne yapmamız lâzım, bir şey demeyecek miyiz? Hayır! demeyeceğiz, affedeceğiz. Bir şey demeyip nefsi kahretmek Ahlâk-ı Muhammediyye'dir.

Nefis, birisinin kendi aleyhinde söylediği bir kelimeyi duysa ona bin kelime söyler ama, onun dediğini yapmazsan kahrolur. Böylece nefis ezilir. Bu nefsi ezmek için geldik. Nitekim bir beyitte şöyle gelir:

"Bu nefs-i kâfiri katletmek için Ol a'danın a'dasıdır Şeriat."

"Bu kâfir olan Nefs-i Emmare'yi öldürmek için o düşmanın düşmanıdır Şeriat."

Şeriatı işlediğimiz kadar nefis eriyor, Şeriatı işlemediğimiz kadar da kafayı kaldırıyor. Biz bu dünyaya Nefs-i Emmare ile mücadele için geldik.

Allah dostlarından biri manada: "Ya Rabbi! Sana nasıl ulaşılır?" diye sorduğunda Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor: اترك نفسك وتعال **"Nefsini terket ve bana gel."**

« اُمورِی حقّه ترْك ایتْ صدْرِی بحْر ایتْ »

"Umurî, Hakk'a terk it sadr-ı bahr it."

" İşleri Allah'a bırak, kalbini deniz et."

Umur: İşler, **Sadr:** Göğüs, Kalp, **Bahr:** Deniz, demektir.

İnsanın nefsi gıybetini edenin aleyhine konuşmak ister, onu konuşturmamalı, işleri Allah'a bırakmalıdır. O, kişinin intikamını alır, bırakalım O alsın. Biz gönlümüzü geniş edelim.

"Suyu bol olan deniz taş atmakla bulanmaz."

Bir arif ki (şunun bunun muamelesine) inciniyor, henüz suyu dardır.

Kurbağa göle atladığında gölü bulandırır. Denize atlasın bakalım, bulandırabilir mi? İşte bizim marifet suyumuz az ki, onun bunun sözüne kolay kızıyoruz. Bunlar bize imtihan. Allah-u Tealâ seni başkasına gıybet ettirir, yüzüne karşı hakaret ettirir, aleyhine konuşturur. Bakalım kaç kulaç suyun var, diye.

« قناعتْ موْجودْه قیلْ فقْری فخْر ایتْ »

"Kanaat mevcuda kıl fakri fahr et"

"Elinde ne mevcut varsa ona kanaat et. Fakirlik ile iftihar et."

Fakri fahret: Fakirlikle iftihar et, demektir.

Peygamber Efendimiz ﷺ şöyle buyuruyor:الفقر فخری **"Fakirlik benim iftihar ettiğim bir şeydir."**

Fakirlik bir bakıma senin için iyidir. Zira sabredersen büyük mertebelere çıkarsın. Cennetin ağacı olursun. Nitekim bir ayet-i celilede şöyle buyurulur: إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ . . . بِغَيْرِ حِسَابٍ **"Sabredenlere ecirleri hesapsız verilir."** *(Zümer Suresi: 10)*

Zenginlik insanı günaha sokabilir. Faizlerle, yalanlarla, dolandırmalarla çok zengin olanlar var.

Ne oldu kafaları göğemi değecek onların?

« اُمیدِكْ حقّه طوتْ حقّه كیدهلِمْ جمالِ باَ كمالَه سیْر ایدهلِمْ »

"Ümidin Hakk'a tut gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Ümidini Allah'a bağla. (O'ndan başkasına bağlama). Kemalli olan cemalini seyredelim."

Ya Rabbi! Bizi öyle kullarından eyle. Âmin.

Beyt 153*

قَمو مُؤْمِنلَرِی كَنْدِنْدَنْ اَفْضَلْ كَرَكْ بِیلْمَكْ كِه اوْلَه سلوكْ اَسْهَلْ
عِبَادَه حُسْنِ ظَنْ ایتْ اوْلْ مُكَمَّلْ عَزِیزْ كوْرْ كَنْدِی عَیْبِكْ اوْلْمَه اَجْهَلْ
حَقِیرْ بِیلْ كَنْدِینِی حَقّه كِیدَهلِمْ جَمَالِ باَ كَمَالَه سَیْر ایدَهلِمْ

Bu dünyaya Mevlâ Tealâ'ya varmaya geldik, varabilecek miyiz? Nasıl varacağız? Bunu iyi bilmek lâzımdır. Mevlâ bizi beğenmezse kendi tarafına çekmez. Nasıl beğenecek o bizi? İşte bugünkü beyit onu bildiriyor. Şöyle ki:

« قَمو مُؤْمِنلَرِی كَنْدِنْدَنْ اَفْضَلْ كَرَكْ بِیلْمَكْ كِه اوْلَه سلوكْ اَسْهَلْ »

"Kamu müminleri kendinden efdal, Gerek bilmek ki ola süluk eshel."

"Bütün müminleri kendinden daha faziletli bilmen gerek ki, manevi yürüyüşün kolay olsun."

Eshel: Çok kolay,

Kendini bütün herkesten aşağı bileceksin. Eller yahşi, ben yaman, eller buğday, ben saman. Söylemesine söylüyoruz ama yapmasına gelince bir şey yok.

Demek ki azameti Mevlâ Tealâ'ya vereceğiz. Kendimizi beğenince Allahu Tealâ bizden hoşlanmıyor. Bizden hoşlanmayınca bizi kendine çeker mi? Eğer biz kendimizi beğenirsek beş para etmeyiz.

« عِبَادَه حُسْنِ ظَنْ ایتْ اوْلْ مُكَمَّلْ »

"İbade hüsn-ü zan it ol mükemmel."

"Kullara hüsnü zan et, mükemmel ol."

Hüsn-ü zan: Güzel zan, güzel düşünce, demektir.

« عَزِيزْ كُورْ كَنْدِى عَيْبِكْ اُولْمَه اَجْهَلْ »

"Aziz gör aybını olma echel."

"Ey Aziz (evlâdım)! Kendi aybını gör, cahil olma."

Echel: Ziyade cahil, demektir.

« حَقِيرْ بِيلْ كَنْدِينِى حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Hakir bil kendini Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Kendini aşağı bil Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

Hakîr: Aşağı, demektir.

Neden hakir bil kendini? Hakiriz de ondan. Kebir isek Mevlâ etti, bizim neyimiz var? Öyle ise biz de ne var ise Mevlâ verdi yok ise O verecek. Bunun başka hiç bir tutar yolu yok.

Bunların her bir kelimesi, ne kadar pahalı nasihatlar. Velhasıl büyüklerin sözünü tutarsak büyük oluruz. Şeytan kendini üstün görme yüzünden kaydı, gitti. Şeytan Âdem *(Aleyısselâm)* a tahiyye secdesi etmeyince Allah-u Tealâ:

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ

"Ey İblis! Secde edenlerle beraber olmaktan seni ne menetti? diye sordu." Bunun üzerine Şeytan kibirlenerek:

قَالَ لَمْ أَكُنْ لِأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ

"Kuru bir çamurdan şekillenmiş bir balçıktan yarattığın bir insana benim secde etmem olmaz, dedi." *(Hicr Suresi: 32-33)*

Kibirden çok sakınalım, hocalara kibir çok yaklaşır fakat yakışmaz. Bu kibirden çok sakınmak lâzım.

Beyt 154

اَكَرْچِه وَارْ جِهَانْدَه بُونْجَـهْ فَصَّالْ حَسُودْ مُفْسِدْ مُنَافِقْلَرْلَه دَجَّالْ
صِيغِينْ سَنْ شَرْلَرِنْدَنْ حَقَّه دَرْحَالْ كَفَىٰ بِاللّٰهْ صَقِينْ سَنْ اُولْمَه دَلَّالْ
عَزِيزْ صَبْر ايتْ هَمَانْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

Büyükler dünyayı iyi tecrübe ettiler, iyi anladılar, bizi de acemi bırakmadılar. Gözümüzü açabilirsek İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bize ahlâk öğretiyor, bu dünyada millet ile nasıl geçineceğimizi öğretiyor, "bu dünya acaibdir haberiniz olsun" diyor.

« اَكَرْچِه وَارْ جِهَانْدَه بُونْجَـهْ فَصَّالْ حَسُودْ مُفْسِدْ مُنَافِقْلَرْلَه دَجَّالْ »

"Eğerçi var cihanda bunca fassal, Hasûd müfsid münafıklarla deccal."

"Her ne kadar dünyada, bunca Müslümanları, birbirinden ayırıcı, çekemeyen, fesad çıkaran, münafıklarla deccal gibi adamlar olsa da."

Fassal: (Müslümanları birbirinden) ayırıcı, **Hasûd:** Çekemeyen, **Müfsid:** Fesat koparan, **Münafık:** Dışından Müslüman gözüküp içinden kâfir olan.

« صِيغِينْ سَنْ شَرْلَرِنْدَنْ حَقَّه دَرْحَالْ »

"Sığın sen şerlerinden Hakk'a derhal."

"Bütün bunların şerlerinden hemen Allah'a sığın."

Büyük Şeyh Efendi: "Dünyada karı ile kocanın iyi geçinmesini çekemeyen, iki ortağın, iki Müslümanın iyi geçinmesini çekemeyen birbirlerinden ayıran hased edici kimseler vardır." buyuruyor.

Hasûd: o kimsedir ki, "Filan kimsenin işi bozulsa, evi yıkılsa, tarumar olsa" diye ister.

Kıskanç ise: "Ben de onun gibi olsam" ister. Ancak iki şeye kıskanılır. Nitekim Peygamber ﷺ buyuruyor:

« لاَ حَسَدَ اِلاَّ فِى اثْنَتَيْنِ رَجُلٌ آتَاهُ اللّٰهُ مَالاً فَسُلِّطَ عَلَىٰ هَلَكَتِه فِى الْحَقِّ وَرَجُلٌ آتَاهُ اللّٰهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ يَقْضِى بِهَا وَيُعَلِّمُهَا »

"İki güzel ahlâktan başkasına gıpta olunmaz. Allah (-u Tealâ) **tarafından kendisine mal verilip Hak yolunda tüketmeye musallat kılınan** (o malı Allah yolunda tüketmekten ayrı duramayan) **kimsenin bu malını Allah yolunda sarf etme ahlâkı.**

Allah tarafından kendisine hikmet verilip de onunla hükmeden ve onu başkalarına öğreten kimsenin ahlâkı."

Bu iki şeyden gerisi boştur. Filanca güzelmiş, aldırma. Filanca zenginmiş, aldırma. Filanca devlet reisi olmuş, olsun. Filancanın köşkü varmış, aldırma. Bunlar bende de olsa diye haris olma, ölünce hepsi yok olacak.

Beyitte ne buyuruldu? Hasûd, Müfsid ve Münafık olan insanların şerlerinden Allah'a sığın.

Kötülük işlerine cinler de karışır. Ama Mevlâ Tealâ emretmedikçe cinler bir şey yapamazlar. Musa *(Aleyhisselâm)* ı askeri ile boğmayan deniz Firavunu askeri ile boğdu.

Hepsi Allah'ın emrinde. Sen Mevlâ Tealâ'ya sahip çıkarsan, Şeriatı hakkıyla yaşarsan ne cin tesir eder, ne büyü. Çünkü Mevlâ Tealâ onları da yaptıkları işi de görüyor. İbrahim*(Aleyhisselâm)* ı ateşe atacaklarında İbrahim *(Aleyhisselâm)* Allah'a sığındı. Allah-u Tealâ da ateşe buyurdu ki:

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَى إِبْرَاهِيمَ

"Ey ateş! İbrahim üzerine serin ve selâmet ol!"(*Enbiya Suresi: 69)* Mevlâ Tealâ'nın bu emrine karşı ateş İbrahim *(Aleyhisselâm)* ı yakmadı.

« كَفىٰ بِاللّٰهْ صَقِينْ سَنْ اوْلْمَه دَلَّالْ »

"Kef a billâh sakın sen olma dellâl."

"Onların şerlerine karşı, Allah (sana) kâfidir. (Falanca bana şöyle yaptı, böyle yaptı) diye dellâl gibi bağırma."

Kefa billah: Allah kâfi, **Dellâl:** Feryad koparan, demektir.

İşini Allah'a ve meşayihe bırak. Onlar Allah ile o işi hallederler. Düşman çok Allah yardım etmese kurtulunacak gibi değil.

« عَزِيزْ صَبْر ايتْ هَمَانْ حَقّْه كِيدَه لِمْ جَمَالْ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Aziz! sabr it hemen Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Aziz kardeşim! Sabret hemen Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyedelim."

Sure-i Bakara'da şöyle buyurulur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

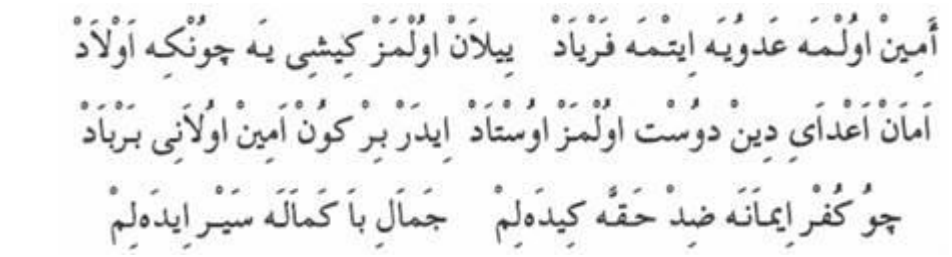
"Ey müminler sabır ve namaz ile yardım isteyiniz. Şüphe yok ki Allah (-u Tealâ) **sabredenlerle beraberdir."** *(Ayeti: 153)*

Niçin sabır ve namazla yardım isteyeceğiz? Çünkü Allah-u Tealâ buyuruyor ki; Ey müminler! Bu dünyada çok işlerle karşılaşacaksınız, hangi işin altından çıkamadınızsa, sabırla, namazla benden yardım isteyin.

O zaman o işlerin altından çıkarsınız. Bir iş için hacet namazı kıldıysanız, bugün olmazsa yarın, ta o işiniz oluncaya kadar kılmaya devam edin. Ben namaz kıldım, dua ettim de olmadı, demeyiniz. Dünyada her istediğinizin hepsi olmaz. Her istediklerimizin hepsinin olması ancak ahirettedir.

Dünyada yüz şey istersin, doksan dokuzu olmaz, bir tanesi olur. Dünya böyledir, ne yapalım, pazarlıklı.

Beyt 155*

أَمِينْ اولْمَه عَدوُيَه ايتْمَه فَرْيَادْ يِيلاَنْ اولْمَزْ كِيشِي يَه چونْكِه اَوْلاَدْ
اَمَانْ اَعْدَاىِ دِينْ دوُسْت اولْمَزْ اوُسْتَادْ ايدَرْ بِرْ كوُنْ اَمِينْ اولاَنِى بَرْبَادْ
چوُ كُفْرِ ايمَانَه ضِدْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

Büyükler bize büyük nasihatler ettiler. O nasihatlari tutarsak bize yeter, artar. Hiç burnumuz kanamadan Rabbimize kavuşuruz.

« أَمِينْ اولْمَه عَدوُيَه ايتْمَه فَرْيَادْ »

"Emin olma adüye itme feryad."

"Düşmana emin olma, (güvenme, dayanma, inanma, aman sen bilirsin beni kurtar, bana yardım et, beni kayır, şöyle yap, böyle yap diye) boşuna feryad etme"

Emin olmak: İnanmak, emniyyet etmek. **Adüv:** Düşman, demektir.

Böyle yapmakla onu sevindirirsiniz. Düşman acizliğinizden sevinir bile. Elinden gelse bir tekme daha vurur. Nerde kaldı bize üzülecek ve yardım edecek.

« يِيلاَنْ اولْمَزْ كِيشِي يَه چونْكِه اَوْلاَدْ »

"Yılan olmaz kişiye çünkü evlat."

"Çünkü yılan kişiye evlat olmaz."

Düşman yılana benzer. Yılan evlat olursa düşman da dost olur. Yılana emin olup evladım diye koynuna koysan, okşasan sonra o seni sokar öldürür. Daima şerrini gözetmek lâzım. En çok emin olmayacağımız da nefsimizdir.

« اَمانْ اَعْدایِ دینْ دوسْت اولْمَزْ اوسْتادْ »

"Aman a'dayı din dost olmaz üstad."

"Ey üstadım! Din düşmanı dost olmaz." Düşmanın kâfir, sen Müslümansın,

A'day-ı din: Din düşmanları, demektir.

« ایدَرْ بِرْ کونْ اَمینْ اولانی بَرْبادْ »

"Eder bir gün emin olanı berbad."

Beyitte geçen: بِر kelimesi, "Üzere" demektir. باد Kelimesi de "Hava, rüzgar" demektir.

Yani dinsiz adam seni delâlet rüzgarı üzerine koyar, cehenneme uçurur. Niçin?

« چو کُفْر ایمانَه ضِدْ حَقَّه کیدَه‌لِمْ جَمالِ بِاَ کَمالَه سَیْر ایدَه‌لِمْ »

"Çü küfr imana zıd Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Çünkü küfür imana zıt Hakk'a gidelim." Düşman kâfir sen mümin. İkisi birbirine zıttır.

Beyt 156

اَکَرْ دیرْسَنْ بِزَه کَشْف ایْلَه بِرْ رازْ مُخالِفْ دوشْدی اَشْیاَ قیشْ ایلَه یازْ
بوُنی اِفْشاَ حَرامْدِرْ اَمّاَ اوسْتاذْ اَکَرْ هیچْ بیلْمَسَه اِنْسانْ اولُورْ قازْ
بو سِرّی سِرْ ایدوبْ حَقَّه کیدَه‌لِمْ جَمالِ بِاَ کَمالَه سَیْر ایدَه‌لِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bundan evvelki beyitte buyurmuştu ki: Düşmana güvenme (inanma, dayanma) -Aman efendim beni kurtar, şöyle yap, böyle yap- diye feryat etme. Çünkü yılan kişiye evlat olmaz, iyilikten anlamaz kötülükten anlamaz. Yılan hem akılsız hem de canavardır.

Düşman da yılan gibidir. Aman kardeşim din düşmanlarından dost olmaz, kim düşmandan emin olursa onu berbat eder, dinsiz adam sizi dalâlet rüzgârı üzerine koyar, cehenneme uçurtur.

« اَکَرْ دیرسَنْ بزه کَشْف اَیْلَه بر رازْ »

"Eğer dirsen bize keşfeyle bir râz,"

"Eğer bize (misal için) bir sır açıkla dersen,"

Râz: Sır, demektir.

Açıklayalım:

« مُخالَفْ دوشْدی اَشْیاَ قیشْ ایله یازْ »

"Muhalif düşdi eşya kış ile yaz"

"Eşya birbirine muhalif (zıt) tır, kış ile yazın birbirine zıtlığı gibi," Yani gece ile gündüz, güzellikle çirkinlik, karanlıkla aydınlık, kötü adamla iyi adam, küfürle iman birbirine zıttır.

« بونی اِفْشاَ حَرامْدرْ اَمّاَ اوُسْتاَذْ اَکَرْ هیچْ بیلْمَسَه اِنْسانْ اولُورْ قازْ »

"Bunî ifşa haramdır emmâ üstaz, Eğer hiç bilmezse insan olur kaz."

"Bunu açıklamak haramdır amma insan hiç bilmezse kaz olur."

« بو سرّی سرْ ایدوُبْ حَقَّه کیدَه‌لِمْ جَمالِ باَ کَمالَه سَیْر ایدَه‌لِمْ »

"Bu sırrı sır idüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

Beyt 157

بو اَشْیاَ نَفسلَرِیله چونْکه مَعْدومْ قَمُوسِی حَقْ اِیله قائِمْ آ مَخْدومْ
کِیمِی اَسْمآءِ لُطْفِیَّه ده مَکْتومْ کِیمِی اَسْمآءِ قَهْرِیَّه ده مَخْتومْ
تَحَیُّرْلَه هَمانْ حَقَّه کِیدَه‌لِمْ جَمالِ باَ کَمالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ

« بو اَشْیاَ نَفسلَرِیله چونْکه مَعْدومْ »

"Bu eşya nefisleriyle çünkü ma'dûm"

"Bu eşya (yerler, gökler, aralarında olan herşey, cinler, insanlar) hepsi, kendileri ma'dûmdur."

Nefisleriyle: Zatlarıyla, **Ma'dûm:** Yok, demektir.

Bütün eşya ademden meydana gelmiştir.

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 3. cilt, 60. mektubunda insanın zatının ademiyyetini şöyle izah etmektedir: "Vaktaki Sübhan Hak, Zat, Sıfat ve isimlere bağlı kemâlâtını zuhura getirmeyi muradetti, onları eşyanın tecelligâhlarında ve zuhur yerlerinde tecelli ettirmek istedi, işte o zaman her kemâl için adem mertebelerinde, o kemâlin mukabili olan bir nakiz tayin etti.

Ona izafetle de sair ademlerden dahi ayırt edici olacaktı ki, onun için ayna olabile, zira bir şeyin aynası o şeyin mukabili ve zuhura gelmesinin de sebebidir. Eşya zıddı ile tebeyyün eder. Kemâlâtı göstermeye kabiliyeti olan ademlere gelince, bunları dahi dilediği vakitte his ve vehim mertebesinde vücuda getirdi ve onlara istikrar ve muhkemlik verdi.

O kemâlâtın bütününü dahi o ademlerde in'ikas eder duruma getirdi. Anlatılan in'ikas ile o ademleri Hay, Âlim, Kadir, Mürîd, Basîr, Semi', Mütekellim eyledi."

O mertebede Adem-i mutlak vücut sıfatından kendisine aksolunmakla mukayyet oldu (kayıtlandı), vücut sıfatı, ademe bütün levazımı (Hayat, İlim, Semi', Basar, İrade, Kudret, Kelâm, Tekvin) ile aksetti.

Daha önce de geçtiği gibi, adem yokluk demektir, Allah-u Tealâ tamamen yok olan şeyi varlığa doğru çekti, vücut sıfatından o ademe aksetmekle var oldu. Adem temel, vücuttan onun üzerine gelen de bina olmuştur.

Varlık geldiği zaman bütün kemalâtları da adem'e gelmiştir ve adem bildiğimiz gibi Hayat, İlim, Semi', Basar, İrade, Kudret, Kelâm, Tekvin sıfatları ile donatılmıştır, yani bizdeki varlık vucud-i zılli'dir. Aynı bunun gibi güneşi, ayı, yıldızları vesaire herşeyi insana kıyas edelim.

Meselâ şu camideki ışık (aydınlık) güneşten geliyor, güneş olmasa camide ışık olmaz. Vücut sıfatından insanın temeli olan adem'e aksedince insan kendini hayat, ilim, semi, basar, irade, kudret, kelâm, tekvin sahibi olarak gördü. Halbuki o sıfatlar ona Allah-u Tealâ'dan geldi. Nisa Suresinin 79. ayet-i kerimesinde şöyle buyuruluyor:

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ . . .

"Sana güzellikten her ne şey isabet ederse, şüphesiz Allah (-u Tealâ) **dandır ve sana kötülükten her ne şey isabet ederse kendi nefsindendir."**

İnsana isabet eden iyilikler vücut sıfatındandır, kötülükten yana ne isabet etti ise, o da ademdendir. Vücut ile adem arşın üzerinde birleşmiştir. Ondan yukarıda adem'in kokusu dahi yoktur, insanın hakikati nefs-i natıka'dır. Nefs-i natıka'nın hakikati ademdir. Bunlar derin ilimlerdir, insan kendini bilirse rabbini bilir. Bu kolay mı?

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* hazretleri bizlere açıkladı da biraz bunlardan konuşabiliyoruz, onun için mektubatı karıştırmak lâzım.

« قَمُوسِی حَقْ اِیلَه قَائِمْ آ مَخْدُومْ »

"Kamusi Hak ile kaim â mahdum."

"Ey evlâdım! Bu eşyanın hepsi Mevlâ Tealâ ile kaimdir"

Kamusi: Hepsi, **Kaim:** Ayakta, **Â Mahdum:** Ey evlâd, demektir.

Eşyanın kendine kalsa, var olmaya imkânı var mıdır? Yoktur. İnsanın da hayatı, görmesi, işitmesi, konuşması, vesaire hepsi Allah-u Tealâ iledir, sen o Allah-u Tealâ'ya nasıl isyan edersin? İsyan edince sende edep diye bir şey olmuş olur mu?

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

"Ey Rabbimiz! Kendimize zulmettik, eğer bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen muhakkak hüsranda kalmışlardan oluruz." *(Araf Suresi:23)*

Meselâ gözümüzü Allah-u Tealâ yarattı. Bizim gözümüzde görme filân yoktu, görmek gözümüze Mevlâ Tealâ'dan aksetti, onun için mutlak manada "Ben görüyorum" demek caiz değildir. "Bizi Allah-u Tealâ gördürüyor, bizim ne görmeye, ne işitmeye, ne konuşmaya, ne de sallanmaya mecalimiz vardır"

İnsan kupkuru bir ademdir, bütün kâinatı dolaşsak ne hayat, ne ilim, ne semi', ne basar, ne irade, ne kudret, ne kelâm, ne de tekvin bulamayız. Bunların hepsi nerededir? Zat-ı Pâk-i Sübhaniyededir.

Zat-ı Pâk-i Sübhaniyenin tamamı hayat, tamamı ilim, tamamı Semi', tamamı basar, tamamı irade, tamamı kudret, tamamı kelâm, tamamı tekvindir, insan onları zılliyet tarikiyle alıyor, asıllar Mevlâ Tealâ'dadır, böyle iken kalkıp birde, Allah-u Tealâ'nın şeriatı için "Yirminci asırda olmaz böyle şey" derler. Sizi yaramazlar, şaşarım bu insana ki, aslı ademdir, Allah-u Tealâ'dan kendisine gelen vücutla Mevlâ Tealâ'ya çalım atıyor, çünkü insan echel (ziyade cahil) dir.

« کِیمِی اَسْمَآءِ لُطْفِیَّه دَه مَکْتُومْ »

"Kimi Esma-i Lutfiyye'de mektûm"

"Kimisi Esma-i Lutfiyyede gizlenmiştir," Allah-u Tealâ-nın Lütuf ismine mazhar olmuştur.

Esma-i Lutfiyye: Lutfa aid isimler, **Mektûm:** Gizlenmiş, demektir.

« كِيمِى اَسْمَآءِ قَهْرِيَّه دَه مَخْتُومْ »

"Kimi Esma-i Kahriyye'de mahtûm"

"Kimisi de Esma-i Kahriyye'de mühürlenmiştir."

Esma-i Kahriyye: Kahra aid isimler, **Mahtûm:** Mühürlenmiş, demektir.

Bu nasıl olmuştur? Resulullah ﷺ Efendimiz buyurmuştur ki:

« كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَىٰ فِطْرَةِ الْاِسْلَامِ »

"Her doğan çocuk İslâm fıtratı üzere doğuyor."

Şu hâlde doğan çocuk, Esma-i Lutfiyye'de oluyor, sonra anası, babası, Yahudi ise bu çocuğu Yahudi, Hristiyan ise Hristiyan, Mecusi ise Mecusi yapıyor, o zaman bu çocuk Esma-i Kahriyye'ye geçiyor.

Cenab-ı Hak "Şu çocuk Esma-i Lutfiyyededir, şu çocuk da Esma-i Kahriyye'de dir" der mi hiç? Yok. Ama anası, babası hain ise, ve cahil ise, o çocuğu boğazlar, hiç bir İslâmî eğitim ve öğretim gösterilmeyen okullara gönderir. Oralar Esma-i Kahriyyededir.

Allah-u Tealâ bir kimseyi muhafaza ederse, o müstesnadır. İnsan içki içti mi, kumar oynadı mı, zina etti mi, harama baktı mı vesaire yasak şeyleri yaptı mı o zaman ona Esma-i Kahriyye vurulur. O televizyon var ya, o da insanı çok çevirir. Televizyon seyreden Esma-i Kahriyyededir.

Buna dair bir ayet-i kerime okuyalım: وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا . . . "(Habibim!) **Sen nefsini hapset, o kimselerle beraber ki, sabah akşam Rablerine dua ederler, O'nun Cemâlini dilerler ve dünya hayatının ziynetini dileyerek onlardan gözlerini çevirme ve o kimseye uyma ki, bizim zikrimizden kalbini gafil kılmışızdır."** *(Kehf Suresi:28'den)*

Şimdi televizyona bakılır mı, bakılmaz mı? fetvayı siz verin.

Bazıları: "Ben sadece haberlere bakıyorum" diyor, böyle söyleyene şöyle bir misal verelim: "Bir adam bir ağacın altında yere düşmüş bir elma görüp alıyor ve tam yiyeceği esnada az ötede oturan bir adam: "O elmaya bir çocuk çiş etti" diyor, adam elmayı eviriyor çeviriyor: "Buraya çiş gelmemiştir, şuraya çiş dokunmamıştır" diyerek onu bitiriyor. Yani çişli yeri de yiyor.

Televizyon buna benzer, insanı Esma-i Lutfiyye'den, Esma-i Kahriyye'ye götürür. Anlaşılıyor ki, insan Esma-i Kahriyye'den Esma-i Lutfiyye'ye de çevrilir. Bir Peygamber veya onun bir varisi çıkar karşısına onu çevirir.

إِنَّ الْعُلَمَاءَ وَرَثَةُ الْأَنْبِيَاءِ

"Muhakkak Alimler peygamberlerin varisleridir" her âlimde ilmi kadar bu verasetten vardır. Ya Rabbi! Bize bu verasetin tamamını ihsan eyle"

Güneş ışığı etrafa çalıyor değil mi? Biz güneşin çaldığı yerde oldukça bize o güneş ışığından gelir, mağaraya girsek o zaman güneş ışıkları gelmez.

Hulasa, şeriatta isek, Esma-i Lutfiyye'deyiz, şeriatta değilsek bize Esma-i Kahriyye tecelli edecektir.

Ya erhamerrahimin! Bizi Esma-i Lutfiyye'den ayırma ve o Esmanın sahibinden ayırma. Bütün ihvanımızla, şeyhlerimizle, Resulullah ﷺ ile beraber... Ya Rabbi! Nefse uydurma, uymaktan muhafaza et.

Resulullah ﷺ Efendimiz cinlere şeriatı talim için birisini yanına aldı gitti, bir daire çizdi ve ona dedi ki: "Şu dairede dur, buradan seni kimse alamaz, bu daireden dışarı çıkarsan, cinler alır götürür seni"

İşte Mevlâ Tealâ'da bizleri şeriat dairesine koydu ve buyurdu ki: "Bu şeriat dairesinden çıkarsanız Esma-i Kahriyye'desiniz, çıkmazsanız Esma-i Lutfiyye'desiniz"

« تحیّرله همان حقّه کیدهلم جمالِ با کماله سیر ایدهلم »

Tahayyürle heman Hakk'a gidelim, Cemal-i ba kemale seyridelim.

Bu işlere akıl ermez.

Tahayyür: Hayret etmek, demektir.

Beyt 158

اودر موجود اودر مقصود و معبود احد واحد همان اول رب محمود
بو اشیا مظهریدر ذات مقصود بو اشیا جمله هالك ذاتی موجود
همان موجود خدا حقّه کیدهلم جمالِ با کماله سیر ایدهلم

« اودر موجود اودر مقصود و معبود »

"O'dur mevcut, O'dur maksut ve ma'bud"

"Var olan Allah-u Tealâ'dır, kastolunan Allah-u Tealâ'dır, ibadet olunan da O'dur."

Mevcut: Var demektir, **Ma'dum:** Yok demektir. **Ma'bûd:** İbadet olunan, demektir.

Allah-u Tealâ hazretleri Zatıyla mevcuttur, eşyanın hakikatları ademlerden ibaret olup, onlara yüce, mukaddes vücut mertebesinin kemâlâtı in'ikas eylemiştir.

Allah-u Tealâ bir şeyin hem maddesini, hem de şeklini icadediyor, biz ise ancak Allah-u Tealâ'nın yarattığı maddeleri bir araya getirip, cami, çeşme, ev vesaire gibi şeyler yapıyoruz, bizden meydana gelen bütün şerler, çirkinlikler, zevaller, noksanlıklar, temelimiz olan ademden geliyor.

Vücutla adem birleşince insan meydana geldi, insan meydana geldi amma varlığın hangi mertebesindedir? His ve vehim mertebesinde…

Varlığın üç mertebesi vardır. İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* hazretleri 3. cilt, 100. mektubunda varlığın üç mertebesini şöyle izah eder: Mevcudat için üç mertebe zuhura gelmektedir,

a) His ve vehim mertebesi; Bu mertebe bu dünya hayatında bulunan pek çoklarının nasibidir. Enbiya bütünü ile bu mertebeden hariç bulunmaktadır, keza melâike-i kiram dahi onlar gibidir, zira bunların vücudu, uhrevî hayat vücuduna münasiptir. Evliya-i İzam'dan dahi pek azı bu devletle müşerref olmuşlardır. Ve vehim mertebesinden kurtulup işin özüne mülhak olmuşlardır.

b) Nefs-el emir mertebesi; Bu mertebede, yüce vacibiyet sıfatları ve efali vardır. Melâike-i kiram dahi bu mertebede mevcut olmuşlardır. Uhrevi hayat vücudu da bu mertebede sabittir. Keza enbiya ve evliyadan pek azı bu mertebeye çıkarlar.

Ancak fark şu ki, şanı yüce vacibiyyet sıfatları bu makamın merkezinde bulunmaktadır. Bu, oranın en şerefli parçasıdır, sair mevcudat dahi bu merkezin etrafında ve civarında bulunmaktadır, yani istidatlarına göre.

c) Hariç mertebesi; Burada mevcut olan zattır ve sekiz vacibiyet sıfatıdır. Şayet bir fark varsa o da, merkez ve merkezin gayrı itibarına göredir. Zira en şerefli olan Zat-ı Akdes'e bağlanandır.

His ve vehim mertebesi, nefs-el emir mertebesiyle karşılaşınca, his ve vehim mertebesi yok olur. Nefs-el emir mertebesi de hariç mertebesiyle karşılaşınca yok olur.

Bunu bir misalle anlatalım: "Efendi Babamın şeyhi Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* hazretleridir. Kendisi Bandırma'da medfun bulunmaktadır. Efendi babam *(Kuddise Sırruhu)* onda yetişmiştir.

Efendi babam *(Kuddise Sırruhu)* başka tekkelere giderdi, bir gün şeyhini ziyarete geldiğinde, şeyhi ona: "Evlâdım başka tekkelere gitme" dedi.

Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* babam da, kendi içinden demiş ki: "Bu, biraz kıskançlık işidir, şeyhim zannediyor ki, ben başka tekkelere giderek buradan soğurum, halbuki ben kafi olarak kararımı verdim, buradan ayrılmam"

Efendi Babam *(Kuddise Sırruhu)* anlattı ki: "Ben yine başka yerlere gitmeye devam ediyordum, bir gün yine şeyhimi Bandırmada ziyarete gittiğimde, bütün ihvanlarla birlikte Hatm-i Hâce yapmak için oturduk, ben şeyhimin solunda oturuyordum, Bilâl Efendi vardı, o da şeyhimin sağında oturuyordu, gözüm açık olarak oturuyor ve Hatm-i Hâce'de okunacak duaları okuyordum.

Şeyhim beni kolumdan tutarak, yaprak gibi kaldırıp ortaya koydu, ihvanların kimi ticaretle uğraşıyordu, kimi bakkaldı, Hatm-i Hâce taşlarını sayarken yorgunluktan kendilerinden geçiyorlar, taşlar ellerinden düşüyordu.

Bu durumu görünce ben: Her tekke bozuldu, bu tekke bozulmadı diyorlar, halbuki bunların taşları da ellerinden düşüyor bu bozulmak değil midir? diye içimden geçirdim.

O sırada Buhara meşayıhı kapı pencere dururken, duvarları geçerek geldiler, her biri bir müridin önüne geldi, onun eksik olan taşlarını tamamladı, sonra da meşayıhtan her biri önündeki müride teveccüh etti. Benim önüme de Şah-ı Nakşibendî *(Kuddise Sırruhu)* hazretleri oturmuştu, o da benim eksik olan taşlarımı tamamladı.

Şeyhim Nakşibendî *(Kuddise Sırruhu)* hazretlerine: "Oğlum Ali Haydar'a da siz teveccüh eder misiniz?" deyince, Şah-ı Nakşibendî hazretleri yüzünü Buhara'ya çevirerek: "Ben ona teveccüh etmem" dedi.

Bu korku ile ben bir sıçradım ki, az kalsın başımı tavana vuracaktım, bir de baktım ki şeyhimin yanında oturuyorum, şeyhim eğilerek kulağıma dedi ki: "Bir daha başka tekkelere gider misin? Bak sahibi razı olmuyor" meğer benim zuhurat olarak gördüklerimi şeyhim aşikâre görüyormuş.

Burada iki mesele var:

1. İnsan bulunduğu kapıyı iyi beklemeli. "Bir kıtmir hangi kapıdan içerse yalı, o kapıyı hoşça beklemeli"

2. Bir insanın derdi tarikatı muhafaza etmekse, o kimseyi muhafaza ederler. Meşayıh onun eksiğini tamamlar. Ancak eğer başını yastığa koyup yatarsa onu tamamlamazlar.

Yukarıda anlattığımız misaldeki duvarın varlığı his ve vehim mertebesidir. O duvardan geçen meşayıhın ruhları nefsel-emir mertebesindendir. Nefsel-emir mertebesi his ve vehim mertebesiyle karşılaşınca his ve vehim mertebesi kaybolur.

Duvardan öbür tarafa biz geçemeyiz amma kâmil mürşitlerin ruhları geçer, hariç mertebesiyle diğer mertebeler karşılaştığında hepsi yok olur, sadece Zat-ı Pâk-i Sübhaniye kalır.

Kasas suresinin şu ayet-i celilesi buna İşaret eder: ... كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ ... **"Onun zatından başka herşey helak olucudur."** *(Ayet: 88'den)*

O ki Mevlâ Tealâ vardır aranılan da odur, biz yokuz. Biz Allah-u Tealâ'yı aramaya geldik, var olan Allah-u Tealâ olunca ancak O'na ibadet olunur. Bir şey ki aslı yokluktur ona ibadet edilir mi? ... وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ **"Allah** (-u Tealâ) **ile beraber başka bir ilâha ibadet etme, O'ndan başka ilâh yoktur."** *(Kasas Suresi: 88'den)* şimdi beytimize dönelim.

« اَحَدْ واَحِدْ هَمَانْ اوُلْ رَبِّ مَحْمُودْ »

"Ehad, Vahid hemen ol Rabbi Mahmud"

"(Bütün eşyayı ademden, vücuda çıkarıp kemale erdiren ve) hamd olunan Mevlâ Tealâ Ehad'dir, Vahid'dir."

Rab: Bütün eşyayı, bütün varlıkları ademden vücuda çıkarıp tedricen kemale erdiren Zat'a denir. **Ehad:** Zat-ı Pâk-i Sübhaniyesinde bir olan. O'nun hiç ortağı var mıdır? Yoktur. **Vahid:** Esma ve sıfatında bir olan.

Bu sıfatlar Zat-ı Pâk-i Sübhaniyeden bir mertebe aşağıdır, Bu sıfatlar da tektir, Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarının yanında bizim sıfatlarımız ne olur? Hiç bir şey.

« بو اَشْيَا مَظْهَرِيدِرْ ذَاتِ مَقْصُودْ »

"Bu eşya mazharidir, Zat'ı maksud"

"Bu eşya, Esma, Sıfatın mazharıdır, kast olunan Zat-ı Pâk-i Sübhaniyedir."

Mazher: Zahir olacak yer, demektir.

« بو اَشْيَا جُمْلَه هَالِكْ ذَاتِى مَوْجُودْ »

"Bu eşya cümle halik, Zat'ı mevcud"

"Bu eşyanın hepsi helak olucudur. Mevlâ Tealâ'nın Zat-ı Pâk-i Sübhaniyesi mevcuttur."

Bu eşyayı, camiyi, evleri, ağaçları pek çok şeyi var görüyoruz ama bunlar kendi makamlarına göre var, nefs el-emir mertebesine göre yok, Mevlâ Tealâ'nın karşısında hiçbir şey yok.

« هَمَانْ مَوْجُودْ خُدَا حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Hemen mevcut hüda Hakk'a gidelim, Cemal-i bâ kemale seyridelim"

"Mevlâ Tealâ mevcud hemen Hakk'a gidelim."

Beyt 159*

عَزِيزْ اَسْمَايَه مَظْهَرْ دُوشْدِى اَشْيَا كِيمِى مُضِلْ كِيمِى هَادِى دَه اِحْيَا
اُودُرْ فَعَّالْ مُرَادِى اُوزْرَه اَشْيَا ظُهُورْ اِيتْدِى اُودُرْ چُونْ رَبِّ اَعْلَا
مُرَادْ حَقِّكْ هَمَانْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ

« عَزِيزْ اَسْمَايَه مَظْهَرْ دُوشْدِى اَشْيَا »

"Aziz esmaya mazhar düştü eşya"

Aziz kardeşim! Eşya Allah-u Tealâ'nın isimlerine mazhar düştü, güneş zahir, ışığının vurduğu yer mazhar, Mevlâ Tealâ'nın isimleri zahir, o isimlerin vurduğu yer mazhar oluyor.

İnsan büyük bir mazhardır. Niçin? Mevlâ Tealâ'nın sıfatları insanda zahir olduğu için Allah-u Tealâ'nın hayat sıfatı insanda zahirdir. İnsanın bedeni o sıfatın mazharı oluyor, Allah-u Tealâ'nın işitme sıfatı insanda zahirdir, insanın kulağı o sıfatın mazharı oluyor.

Allah-u Tealâ'nın irade sıfatı insanda zahirdir. İnsanın irade-i cüziyyesi vardır, o mazhardır külli irade Mevlâ Tealâ'nındır.

Mevlâ Tealâ'nın görme sıfatı insanda zahirdir, insanın gözleri de o sıfatın mazharıdır. Diğer sıfatları da böyle kıyas edin. Meselâ üzüm tanesi mazhardır, Neyin mazharı? Mevlâ Tealâ'nın kudret sıfatının.

Armut, elma, portakal, dağlar, taşlar, yıldızlar, güneş hepsi aynı şekilde Allah-u Tealâ'nın isimlerinin mazharlarıdır.

« كِيمِى مُضِلْ كِيمِى هَادِى دَه اِحْيَا »

"Kimi Mudil, kimi Hâdî'de ihya"

Kimi Mudil (delâlete düşürücü) ismine mazhar düştü, kimi de Hâdî (hidayet edici) ismine mazhar düştü. Allah-u Tealâ'nın mudil ismi kimde zahir olursa, o kişide içki, kumar, zina, gıybet ve her türlü fenalıklar meydana gelir.

Allah-u Tealâ'nın Hâdî ismi kimde zahir olursa, onda da iman, huzur, huşu, takva, zikir, edep, saygı vesaire bütün iyilikler meydana gelir, bu kimseyi mudil ismine kim koydu, diğer bir kimseyi hâdî ismine kim koydu? Kendileri…

Bir çocuk ana rahmine düştükten sonra, dördüncü ayında o çocuk hakkında dört şeyin yazılması için Allah-u Tealâ bir melek gönderir.

1- Çocuğun ameli,

2- Rızkı,

3- Eceli,

4- Said veya şakî olacağı,

Melek bunları nasıl yazar? Mevlâ Tealâ'dan haber alıp yazar.
Resulullah ﷺ efendimiz buyuruyor ki:

« اَلسَّعِيدُ مَنْ سَعِدَ فِي بَطْنِ اُمِّهِ ، اَلشَّقِيُّ مَنْ شَقِيَ فِي بَطْنِ اُمِّهِ »

"Said, o kimsedir ki anasının karnında said oldu, Şakî o kimsedir ki, anasının karnında şakî oldu"

Mesnevi sahibi diyor ki: "Onların hâli cismin simasından bellidir." Anasının karnındaki çocuğun irade-i cüziyyesi yoktur ki, saidliği veya şakiliği seçsin, denilirse, şöyle cevap veririz, Allah-u Tealâ, ilmi ezelisiyle çocuk annesinin karnında 'iken, buluğa erdikten sonra neler yapacağını bilir.

Çocuk irade-i cüziyyesini Mevlâ Tealâ'nın sevdiği yola sarfedecekse, melek onu said, irade-i ceziyyesini Mevlâ Tealâ-nın sevmediği yola sarfedecekse melek onu şakî yazıyor.

Çocuk üzerinde anne ve babasının da tesiri vardı, çünkü Resulullah ﷺ efendimiz buyuruyor ki:

« كُلُّ مَوْلُودٍ يُولَدُ عَلَىٰ فِطْرَةِ الْاِسْلَامِ اِلَّا اَنَّ اَبَوَاهُ يُهَوِّدَانِهِ اَوْ يُنَصِّرَانِهِ اَوْ يُمَجِّسَانِهِ »

"Her doğan çocuk İslâm fıtratı üzere doğar, sonra ana babası onu Yahudi yahut Hristiyan yahut Mecusî yaparlar"

Anne babanın tesiri çocuğun doğumundan sonra başlıyor, çocuğun irade-i cüziyyesini kullanarak yaptıklarından mesul olması bulûğa ermesiyle başlıyor. Ya erhamerrahimin! Cümlemizi, evlâdımızı, ahfadımızla beraber süedadan yaz, eşkıyadan yazma.

Tabii ki O yazmaz, kişi irade-i cüziyyesini kullanarak yazdırır. Bir adama: "Niye kötülük işledin." denilirse, O da: "Öyle yazılmış ben de yazılanı işledim " diye cevap verse ne dersiniz?

"Sen yazdırdın" eğer Allah-u Tealâ ona verilen irade-i cüziyyeyi kullandırmadan yazsaydı o zaman o suçlu olmazdı, ama Mevlâ Tealâ ona iradesini kullandırdı onun için o suçludur.

Bunu teyid için bir ayet-i kerime okuyayım:

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

"Allah (-u Tealâ) **insanlara hidayet ettikten sonra, onlara sakınacakları şeyleri iyice beyan etmedikçe onları delâlete düşürecek değildir. Şüphe yok ki Allah** (-u Tealâ) **her şeyi tamamıyla bilicidir."** *(Tövbe Suresi: 115)*

Allah-u Tealâ insanı hidayete koydu ondan sonra buyurdu ki: "Ben şu işleri sevmiyorum, onlara yaklaşmayın." İnsan o işleri yapmazsa Hâdî ismindedir. Eğer yaparsa Mudil ismindedir. İşte insan Mudil ismine böyle mazhar olur.

Allah-u Tealâ buyuruyor ki:

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

"Ve bir vakit ki, Musa *(Aleyhisselâm)* **kavmine dedi ki: 'Ey kavmim! Benim, Allah'ın size gönderdiği resulü olduğumu şüphesiz bildiğiniz halde niçin bana eziyet veriyorsunuz? Vakta ki onlar haktan döndüler Allah-u Tealâ'da onların kalplerini döndürdü."** *(Saf Suresi:5)*

Kehf suresinde şöyle buyuruluyor: ...وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا... **"Bizim zikrimizden kalbini gafil kıldığımız kimselere itaat etme"** *(Ayet: 28)* demek ki, zikirden yüz çeviren kalbi Allah-u Tealâ kaydırıyor.

« اوُدُرْ فَعَّالْ مُرَادِى اوُزُرَه اَشْيَا ظُهُورْ اِيتْدِى اوُدِرْ چُونْ رَبِّ اَعْلَا »

"Odur fe'âl, muradı üzere eşya, Zuhur etti, O'dur çün Rabb-i â'lâ"

"Fe'âl (mübalâğa ile işleri yapan), O'dur, eşya Mevlâ Tealâ'nın muradı üzere zuhur etmiştir, çünkü en a'lâ Rab O'dur."

Bizim işlediğimiz işlerin hepsini Mevlâ Tealâ yapıyor, peki hani insanın irade-i cüziyyesi? İnsanın irade-i cüziyyesi hiç bir şey yapamaz ancak öne geçer, Mevlâ Tealâ yuları hepten bizim elimize vermiyor ama işin olmasına sebep biziz.

« مُرادْ حقّكْ همانْ حقّه كيدەلِمْ جمالِ باَ كمالَه سيْر ايدەلِمْ »

"Murad Hakk'ın, heman Hakk'a gidelim, Cemal-i bâ kemale seyridelim"

Murad Mevlâ Tealâ'nındır, ancak evvela insanın iradesi işi başlatıyor, kul kesbedince, Mevlâ Tealâ halk ediyor. Yani Mevlâ Tealâ buyurmak istiyor ki: "İradenizi nereye kullanmak isterseniz yaratacağım amma buna mecbur değilim."

Beyt 160

مظاهرْدَه عجبْ كيمْ وارْ ارادَه انكلَهْ درْ قمو اشْياءْ ورادَه
كوزُكْ آچْ هپْ سوآْ هالِكْ ارادَه انكدرْ امْرو فرمانْ و حكْمُ و ارادَه
همانْ اللّٰهْ ديوبْ حقّه كيدەلِمْ جمالِ باَ كمالَه سيْر ايدەلِمْ

« مظاهرْدَه عجبْ كيمْ وارْ ارادَه »

"Mezahirde acep kim var arada"

"Mezahir ile zahir arasında acaba kim var?"

Mezahir: Kelimesi, "Mazhar" kelimesinin cemisidir. Zahir olacak mekân demektir.

Zahir ile mazharı anlamak için bir misal verelim: Güneş zahir, güneşin ışıklarının vurduğu yer mazhardır. Allah-u Tealâ'nın isimleri zahir o isimlerin vurduğu yer mazhardır.

Allah-u Tealâ'nın isimleri insanlara, hayvanlara, cinlere, sebzelere, meyvelere, aya, güneşe vesaire canlı cansız her şeye vurur. Meselâ bir üzümü ele alalım üzümün çekirdeği, yaprağı, dalları, salkımı, gövdesi, kökleri her biri ayrı ayrı mezahirdir.

Allah-u Tealâ'nın Halik ismi o üzümün köküne, gövdesine, yaprağına, salkımına, çekirdeğine vuruyor. O halik ismi zahir, vurduğu yer mezahir oluyor.

İnsan da böyledir, insana vuran isim zahir, insan o ismin mazharıdır. Allah-u Tealâ'nın görmek sıfatı zahir, bizim gözlerimiz mazhardır.

Allah-u Tealâ'nın işitme sıfatı zahir, bizim kulaklarımız mazhardır. Allahu Tealâ'nın kelâm sıfatı zahir, bizim lisanımız mazhardır.

Allah-u Tealâ bütün herşeyi esma sıfatı ile yaratıyor. Kendisi öz zatıyla yaratmaya tenezzül etmiyor, eğer eşyayı öz zatıyla yaratsaydı, bütün eşya zatının karşısında dayanamaz yanardı. Allah-u Tealâ'dan başka yaratıcı var mı? Yok.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* soruyor: "O mazharlarla (yaratılanlarla) Mevlâ Tealâ arasında kim var ki, o yaratsın da Mevlâ Tealâ yaratmasın?

Yine kendisi cevap veriyor.

« اِنکلَهْ دِرْ قَمو اَشْیاءْ وَرادَه »

"Anınladır kamu eşya verada,

"Bütün eşya perde arkasında Allah-u Tealâ iledir."

Yani Mevlâ Tealâ ile eşya arasında kimse yoktur. Ancak bütün eşya perde arkasında Mevlâ Tealâ'nın Esma Sıfatıyla meydana geliyor. Arada siz de yoksunuz, ben de yokum, herşeyi yaratan Mevlâ Tealâ'dır.

Vera: Perde arkası demektir.

Yani Mevlâ Tealâ'nın görülmemesi var ya o vera'dır. Mevlâ Tealâ görünmediği yerden canlıları, cansızları; çiçekleri, sebzeleri, meyveleri herşeyi yaratıyor ve herşeyi o idare ediyor, biz bu yaratılanları nasıl yarattı diye hiç düşünmüyoruz, meselâ evler inşa ediyoruz, fakat bunları onun yarattığı malzemeler ile yaptığımızı hiç düşünmüyoruz. Bir de o evde horon ediyoruz.

O'nun zeytinini, peynirini, kaymağını yiyoruz, hiç düşünmüyoruz bunları kim yarattı diye.

Giyindiğimiz elbiseyi terziden biliyoruz, o terzinin vücudunu, elini, gözünü, diğer azalarını kim yarattı? O eli hareket ettiren kim? O ele tesir eden var o da ruhtur, o ruh'a da tesir eden var o da Mevlâ Tealâ'dır, dön dolaş her şeyi Mevlâ Tealâ yapıyor.

Mevlâ Tealâ gökten yağmuru yağdırıyor, otları bitiriyor, koyunlar onlardan yiyor, postlarından yün oluyor, yünler kırpılıyor, iplik yapılıyor, dokunup kumaş olarak çıkarılıyor sonra da dikilip elbise oluyor.

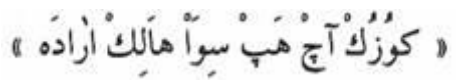
Saatin bir zembereği onca aletleri döndürür bir olan Mevlâ Tealâ da bütün eşyayı yapıyor ve hareket ettiriyor. İnsan bunları düşünse, konuşsa, Allah-u Tealâ'dan utanır. Mevlâ Tealâ da ondan hoşnut olur.

Bizim ihvanlardan birisiyle Afyon Sandıklı'daki banyolara gitmiştik, ihvanımız orada çilek satan bir adamın yanına gidip sormuş "Bunları kim yetiştirdi?" O da: "Ben" demiş, "Bu boyaları hangi fırçayla sürdün?" deyince o zaman çilek satan adam: "Onu ben sürmedim Allah-u Tealâ yaptı" diye cevap vermiş. Sen bunları adama

söylemezsen kırk sene hatırına gelmez, ama sen anlatırsan düşünür ve Allah-u Tealâ'yı sever.

Mevlâ Tealâ, Davud *(Aleyhisselâm)* a buyurdu: **"Ya Davud! Kullarımı bana sevdir, beni de kullarıma sevdir."** Davud *(Aleyhisselâm):* "Ya Rabbi! O benim yapabileceğim bir şey değil, ben bunu nasıl yapabilirim?" deyince;

Mevlâ Tealâ: **"Kullarıma benim iyiliklerimi anlat, onlar beni severler, onlar beni sevince ben de onları severim."** buyurdu. Herşeyi Allah-u Tealâ yaratıyor, eğer Allah-u Tealâ'dan başka yaratan var dersen:

"Gözün aç, hep siva, halik arada"

"Gözünü aç Allah-u Tealâ'dan başka aradakilerin hepsi helak olucudur."

O üzümler, asmalar, bağlar, o asmayı diken adam, o adamın ruhu, rüzgarlar, yağmurlar, ay, güneş, hepsi helak olucudur. ...كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ... **"O'nun Zatından başka herşey helak olucudur."** *(Kasas Suresi:88)* her ne şey ki helaktır, helak olan şey icad edebilir, bir şey yapabilir mi? Yok… Kim yapıyor Allah-u Tealâ.

Mehmet Efendi de diyor ki: "Tarlayı ben kazıyorum, ekiyorum, suluyorum, biçiyorum, bunlar niye benim değil de Allah-u Tealâ'nın olsun. Kazıyı yapan ellerini, gören gözünü, aklını, ayağını, kuvvetini, toprağını o mu yarattı? Hayır Allah-u Tealâ yarattı, her şey O'nun. Bizler his ve vehim mertebesindeyiz.

Bizi ve bizim yaptıklarımızı Allah-u Tealâ'nın yarattığına dair bir ayet-i kerime okuyalım:

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ

"Allah (-u Tealâ) **sizi ve sizin yaptıklarınızı yaratmıştır."** *(Saffat Suresi:96)*

Bizler yemeği yiyoruz, tadını duyuyoruz, ama bu nimetleri yaratan Allah-u Tealâ'yı çok az hatırlıyoruz.

Mevlâ Tealâ, helak olucu şeyleri orada sebep kılıyor bu eşyayı icad ettiriyor. Büyür bir ırmaktan bahçemize yol açsak, su gelir, o bahçeye gelen su harkın mı, yoksa ırmağın mıdır? Irmağındır, o hark su benim dese yalancıdır. İşte bizim bedenimiz ile yaptığımız işler yağmur, bulut vesaire hepsi o hark gibidir.

Vay yazıklar olsun bize, fani şeylerden geçemiyoruz, koca kafalılarız, Büyük Şeyh Efendi sözü daha da kuvvetleştirerek buyurdu ki:

« اَنکدِر اَمرو فرمَان و حُکم و اِرادَه »

"Anındır emr-u ferman hükm-ü irade"

"Emir, ferman, hüküm ve irade Allah-u Tealânındır."

Ferman: Burada, "Emir" demektir. **Hükm:** Hükmetmek, demektir.

Rüzgâra bulutu taşıması için kim emrediyor? Buluta suyu boşalt diye kim emrediyor? Yağmur sebebiyle toprak yumuşuyor, taşa bir şey olmuyor, toprağı yumuşatıp nemlendiren, çiçeklere, meyvelere, sebzelere şekil veren, tad veren, renk veren, koku veren hep Mevlâ Tealâ'dır, perde arkasından hepsini yapıyor, biz de zannediyoruz ki bahçıvan yapıyor. Bizim aklımız o kadar işte.

« هَمَانْ اَللّٰهْ دِيوُبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Heman Allah deyup, Hak'ka gidelim, Cemal-i bâ kemale seyridelim."

Hemen Allah diyelim, rabbimizin hakkını ödeyemeyiz, Allah demek de bizim iyiliğimizedir. Kimin lütfuyla konuşabiliyoruz, Cenab-ı Hak'kın lütfuyla, kelimeler boğazımızdan ses hamuru olarak çıkıyor, o ses hamurunu harf kalıbına, kelime kalıbına, cümle kalıbına Mevlâ Tealâ koyuyor. Perde arkasından bütün işleri yapan Mevlâ Tealâ'dır.

Meselâ bizler iman ettik, bu imanı kim yarattı? Namaz kılmayı, oruç tutmayı, zikir etmeyi, Kur'an okumayı ve bütün iyilikleri kim yarattı? Mevlâ Tealâ yarattı. Küfrü, zina etmeyi, içki içmeyi, kumar oynamayı vesaireyi kim yarattı? Allah-u Tealâ yarattı.

Beyt 161

وَلِی کَسْبِكْ عَزِیزْ بِیلْ مَدْخَلِی وَارْ اِرَادَهِ جُزْئِیَّه وَارْ اِیتْمَه اِنْکَارْ
نَظَرْ قِیلْ عَالَمِی جَمْعِیلَه سَیَّارْ دَخِی کَوْرْ نَفْسِنِی تَفْرِیقَدَه اَیْ یَارْ
اِضَافَتْ قَائِمَه وَحْدَتَدَه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ

Şimdi önümüze bir sual çıktı. Mevlâ Tealâ, imanı, namazı, haccı, zikri, itaati vesaire iyi şeyleri yaratıyorsa bunlar güzeldir. Fakat Allah-u Tealâ eğer şirki, isyanı, içkiyi, kumarı ve diğer bütün günah olan şeyleri yaratıyorsa bizim ne suçumuz var? Kul o zaman: "Ya Rabbi! Sen yazdın, ben de yaptım" demez mi?

Bu soruya cevap olmak üzere Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* şu beyitleri buyuruyor:

« وَلِی کَسبِك عَزِیز بِیل مَدخَلِی وَار »

"Veli kesbin, aziz, bil medhali var"

"Velâkin aziz evlâdım! Bil ki, kesbin tesiri var."

Kesb: Çalışmak yani insanın kendi kudret ve iktidarını bir işe sarf etmesi demektir.
Medhal: Te'sir, demektir.

Kul irade-i cüz'iyyesini nereye kullanıyorsa, Mevlâ Tealâ da onu yaratıyor, Mevlâ Tealâ bidayette yazmıyor, kulun irade-i cüziyyesine bakıyor, nihayette Mevlâ Tealâ irade-i külliyesini kullanarak halk ediyor (yaratıyor).

Şu hâlde bizim irademiz bir tozu yerinden söküp diğer bir yana koyamaz. Sadece irade-i cüz'iyyemizin öne geçmesi vardır. Kulun iradesi nereye dönüyorsa, Allah-u Tealâ da kendi iradesini o tarafa çeviriyor.

O hâlde Mevlâ Tealâ suç işlemiyor, insan suç işliyor. Yani insan irade-i cüz'iyyesini kullanmadıkça, Mevlâ Tealâ irade-i külliyesini kullanmıyor.

Allah-u Tealâ bakıyor ki, kul iradesini imana kullanıyor, Allah-u Tealâ da irade-i külliyesini kullanarak onun imanını yaratıyor, Mevlâ Tealâ bakıyor ki kul iradesini küfre kullanıyor, Mevlâ Tealâ da iradesini kullanarak onun küfrünü yaratıyor, suç kulundur.

İlk olarak kul irade-i cüziyyesini kullanıp Mevlâ Tealâ da evvela kulun isteğine bakar, meselâ namaz kılmayı mı istiyor? Yoksa bînamazlığı mı istiyor? Kul namaz kılmayı istemekle demiş oluyor ki, "Ben irademi namaz kılmaya kullanıyorum" Mevlâ Tealâ da "Peki kulum, ben de irademi senin namaz kılmana sarf ediyorum" diyor. Ve onun namaz kılmasını yaratıyor.

Diğer bir kul da namaz kılmamakla demiş oluyor ki: "Ya Rabbi! Bana vermiş olduğun iradeyi namaz kılmamaya sarf ediyorum" ve Allah-u Tealâ da onun namaz kılmamasını yaratıyor. Hulasa herşey itaat ve isyan iki şeyle meydana geliyor:

1- Halk

2- Kesb

Halk: Mevlâ Tealâ'nın irade-i külliyesini kullanarak kudretiyle yaratmasına denir.

Kesb: Kulun irade-i cüziyyesini kullanmasıdır. Kul iradesini iyiye kullandı ise şeref, kötüye kullandı ise rezilliktir. Demek ki perde arkasından bütün işleri Allah-u Tealâ idare ediyor, ama illâ kulun iradesine bakıyor.

Onun için Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sirruhu)* buyuruyor:

« اِرادَهِ جُزْئِیَّه وَارْ ایتْمَه اِنْکَارْ »

"İrade-i cüziyye var itme inkâr"

"İrade-i cüziyye var onu inkâr etme."

« نَظَرْ قِیلْ عالَمِی جَمْعِیلَه سَیّارْ »

"Nazar kıl âlemi cemiyle seyyar"

"Ey seyredici bütün âlemi bak, seyret dolaş."

Nazar kıl: Bak, gör, demektir. **Seyyar:** Süratle yürüyücü, demektir.

« دَخِی کوُرْ نَفْسِنِی تَفْرِیقْدَه اَیْ یارْ »

"Dahi gör nefsini tefrikte ey yâr."

"Âlemi ve kendini tefrikte gör."

Tefrîk: Ayrı, demektir.

Yani ey seyredici nefsini ve âlemi Allah ile birleşti anlama. Bütün âlem ve bizler ayrıyız. Mevlâ Tealâ'ya bitişik değiliz. Mevlâ Tealâ'ya kimse yapışabilir mi? Yok yanar, mahvolur gider. Allah kimseye yaklaşır mı? Yok. Esma, sıfat giriyor araya. Vahdet-i vücudçular gibi anlamamalıdır. Onlar ne diyor?

« سُبْحانَ مَنْ اَظْهَرَ الْاَشْیاءَ وَهُوَ عَیْنُها »

"O Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih ederiz ki, eşyayı zahir etti. O Mevlâ eşyanın aynıdır"

« اِضافَتْ قاتْمَه وَحْدَتْدَه کیدَه‌لِمْ جَمالِ بِاَ کَمالَه سَیْر ایدَه‌لِمْ »

"İzafet katma vahdette gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

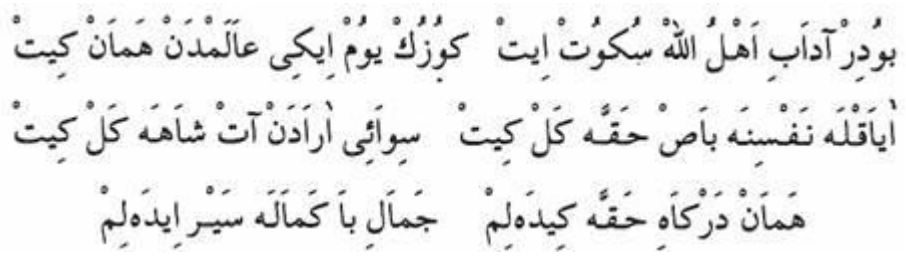
"Mevlâ Tealâ'nın birliğine, varlığına bir daha varlık katma."

İzafet: Katmak, **Vahdet:** Birlik, demektir.

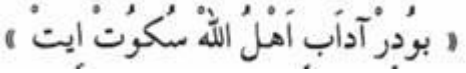
Bizim varlığımız ayrı, Mevlâ Tealâ'nın varlığı ayrıdır. Bizim varlığımız zıldir. Mevlâ birdir vesselam.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri suya sabuna dokunmadan işi ayıkladı.

Beyt 162

بوُدرْ آدابَ اَهْلُ اللهْ سُكوُتْ ايتْ كوُزُكْ يوُمْ ايكِى عالَمْدَنْ هَمانْ كِيتْ
اْياقْلَه نَفْسِنه باصْ حقَّه كَلْ كِيتْ سِوائِى اْرادَنْ آتْ شاهَه كَلْ كِيتْ
هَمانْ دَرْكاهِ حقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمالِ با كَمالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

Allah-u Tealâ ve Tekaddes Hazretlerinin dostları bizden evvel dünyaya geldiler, çalıştılar, çabaladılar, hakikate erdiler. Sonra bizim gibi aciz evlatlarını âmâ ve sağır bırakmamak için eserler yazdılar. O eserlerden ayrılmayalım. Mevlâ Tealâ'nın dostlarından ayrılmayalım. Şeytan rahat durmaz, nice insanları ayırmıştır, biz onların yanında hiçiz. Büyükler bize tenbih ediyor, tutarsak büyük adam oluruz. Kadın, erkek kim olursa olsun büyük insan olur.

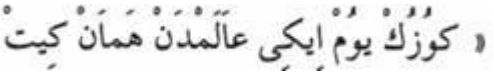

« بوُدرْ آدابَ اَهْلُ اللهْ سُكوُتْ ايتْ »

"Budur âdab-ı ehlûllâh sükût et."

"Allah ehlinin (Allah dostlarının) edepleri sükût etmektir, uslu olmaktır."

Uslu insan yalan demez, gıybet etmez, sövmez, iftirada bulunmaz, boş konuşmaz. Biz de ehlûllâh olalım. Ehlûllâh ne ile olur? Sükût etmekle olur.

Güneş, ay ve yıldızlar hep edeple deveran ediyor. Güneşin ayın ve yıldızların aklı yok, edepli, insanın aklı var edepsiz. Bu nasıl olur? Ya Rabbi! Edepsiz olmaktan bizi muhafaza eyle. Allah dostlarının edebi susmaktır, sen de sükût et, ağzını hesapla aç, çuval ağızlı olma.

« كوُزُكْ يوُمْ ايكِى عالَمْدَنْ هَمانْ كِيتْ »

"Gözün yum iki âlemden hemen git."

"Gözünü yum iki âlemden (dünya ve ahiretten) hemen git."

Dünya ve ahirete bakma. Allah'a bak. Allah-u Tealâ kendisine bakman için seni yarattı. O da sana bakıyor.

Rabiatü'l-Adeviyye bir gün hastalandı. Sordular ona: Niçin hastalandın? O da dedi ki: Cennetten perdeler kaldırıldı, biraz bakayım dedim, Mevlâ Tealâ'dan tokat yedim."

Mevlâ Tealâ buyurmak istedi ki: "Sen cenneti ne yapacaksın, benden başkasına bakma, bana bak." O'nun dostu olalım.

« اَیاقْلَه نَفْسِنَه باَصْ حَقَّه کَلْ کِیتْ »

"Ayakla nefsine bas Hakk'a gel, git"

''Ayakla nefsine bas gel Mevlâ Tealâ'ya git"

Nefis insana kötü söyletmek ister, kötü şeyler dinletmek ister. Nefsin dediklerini dememeli veya dinlememelidir. Eğer Mevlâ Tealâ'ya gitmek istiyorsak yılanın başına basıldığı gibi biz de Nefs-i Emmare'ye basalım.

Yılan yakalanınca beynine vurulur, niçin? Bütün vücudunu oradan idare ediliyor da onun için. Ayaklarınla nefsinin başına basmazsan, Hakk'a gidemezsin.

« سِوائِی اَرادَنْ آتْ شاهَه کَلْ کِیتْ »

"Sivâî aradan at, Şah'a gel, git."

"Mevlâ Tealâ'dan başkasını aradan at, Allah'a gel, git."

Şah: Padişah, burada Mevlâ Tealâ, demektir.

« هَمانْ دَرْکاهِ حَقَّه کِیدَه‌لِمْ جَمالِ بِا کَمالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ »

"Hemen dergah-ı Hakk'a gel gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

"Hemen Mevlâ Tealâ'nın huzuruna gel gidelim, orada kemali edeple oturalım."

Beyt 163

اوُدِرْ سآئِلْ اوُدِرْ مَسؤُلْ اوُدِرْ حَقْ اوُدِرْ عالِمْ اوُدِرْ مَعْلُومْ مُحَقَّقْ
اوُدِرْ شاهِدْ اوُدِرْ مَشْهُودْ و مُطْلَقْ اوُدِرْ قاصِدْ اوُدِرْ مَقْصُودْ مُحَقَّقْ
رُجُوعْ اِیتْ حَقَّه کَلْ حَقَّه کِیدَه‌لِمْ جَمالِ بِا کَمالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ

Allah-u Tealâ ve Tekaddes Hazretleri Nahl suresinde şöyle buyuruyor: وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا . . . **"Ve Allah sizi analarınızın karınlarından hiç bir şey bilmez olduğunuz halde Çıkardı."** *(Nahl Suresi: 78)*

İnsan anasının karnından çıktığında hiç bir şey bilmiyordu. Evvelâ anasının emziğini ağzına alır, başlar çekmeye. Kim öğretti bunu ona? Yüce Allah o çocuğa anasını sorsanız, bilmez, babasını sorsanız, bilmez, kendisini sorsanız, bilmez, fakat emmeyi bilir.

Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

"Cinleri ve insanları yaratmadım, ancak bana ibadet etsinler için yarattım."
(Zariyat Suresi 56)

Ey insan! Sen Rabbini tanımaya, ibadet etmeye geldin. Ya Erhame'r Rahimin! Bizi sen bilmeye muvaffak eyle.

Peki insan Rabbisini bilmeyi kimden öğrenecek, kime soracak?

Cenab-ı Hak Nahl suresinde bunu bize bildiriyor, buyuruyor ki:

فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

"Eğer bilmiyorsanız, zikir ehlinden sorunuz." *(Ayet: 43)*

Bu ayet-i kerimedeki: أَهْلَ الذِّكْرِ kelimesi أَهْلَ العلم demektir.

Bilenden soracaksın, bilmeyenden sorulur mu? Şimdi gidip, abdest, gusül, kıble vesaire nedir bilmeyen bir gazete müdürüne dini meseleleri soruyorlar, ona sorulur mu? Allah-u Tealâ: **"İlim ehline sorun"** buyuruyor.

Allah dostlarından birisi olan İsmet Garibullâh yukarıda okuduğumuz beyitlerde Mevlâ Tealâ'yı bize bildiriyor:

« اوُدِرْ سآئِلْ اوُدِرْ مَسْؤُلْ اوُدِرْ حَقْ »

"O'dur Sail O'dur Mes'ul, O'dur Hak."

"İsteyen O'dur, İstenilen O'dur, Hak O'dur."

Sail: İsteyen, **Mesul:** İstenilen, demektir.

Evvelâ Mevlâ Tealâ bizi istiyor. Biz yokuz, istemiyoruz. O var istiyor. Evvelâ Mevlâ Tealâ arar kulunu. Kulun hiç bir şeyden haberi yoktur. Mevlâ bizi buldu, bize emrediyor:

"Şimdi siz beni isteyin, arayın bulun." O zaman biz Sail, (isteyici) Mevlâ mes'ul, (istenilen) oluyor. Hak O'dur yani dosdoğruluk üzerinedir.

« اوُدِرْ عالِمْ اوُدِرْ معْلوُمْ مُحقَّقْ »

"O'dur âlim, O'dur malum muhakkak."

"O'dur âlim (bilici). O'dur malûm, (bilinen) muhakkak."

Alim: Bilen, **Malûm:** Bilinen, demektir.

Evvelâ Mevlâ Tealâ biliyor Âlim O. Biz malum (bilinen) oluyoruz. Şimdi Mevlâ Tealâ bize: "Siz âlim olun, beni de bilin" buyuruyor. O zaman kul âlim olunca Mevlâ Tealâ'da Malûm oluyor.

« اوُدِرْ شاهِدْ اوُدِرْ مشْهوُدْ و مُطْلَقْ »

"O'dur şahid, O'dur meşhûd mutlak."

"Şahid (hazır) O'dur, meşhûd (hazır olunan) O'dur mutlak."

Şahid: Hazır demektir. Bir, iki veya daha fazla kimselerin yanında bulunarak, onların yaptıklarına muttali olan adama şahid denir.

Meşhûd: Hazır olunan.

Mevlâ Tealâ da şahittir. Her zaman bizimle hazır değil mi? Şimdi de Mevlâ Tealâ bize: "Siz şahid (hazır) olun, ben Meşhûd (hazır olunan) olayım" buyuruyor. Kul şahid olunca da Mevlâ Tealâ Meşhûd oluyor. Bir beyit okuyalım:

« يَشْهَدُ اللّٰهُ وَالْمَلَكُ وَ اهْلُ الْعُلُومِ اِنَّهُ لاَ رَبَّ اِلاَّ مَنْ يَدُومُ »

"Allah, melekler ve ilim ehli şahidlik ediyor, Şüphe yok ki devam edenden başka Rab yok"

« اوُدِرْ قاصِدْ اوُدِرْ مقْصوُدْ مُحقَّقْ »

"O'dur kasıd, O'dur maksud muhakkak."

"O'dur kasıt (arayan), O'dur maksud (kastolunan) muhakkak."

Kasıd: Kasdeden, arayan, **Masûd:** Kasdolunan, demektir.

Mevlâ Tealâ bizi kastediyor, bize Peygamber ve kitap gönderiyor: "Ben sizi kastediyorum, siz de beni kastedin" diyor. Kul Mevlâ Tealâ'yı isteyince kasıt, Mevlâ Maksud oluyor. Mevlâ seni kastediyor, sana şahit oluyor, sen ise öteye beriye şahid oluyorsun.

Hakikatü's-Salât dersinde diyor ki, Hakikatü's-Salât'ın menşei olan Zatı Ulûhiyetin kemali vüs'ati (Zat-ı Pâk-i Sübhaniyenin genişliğinin kemali) tenezzüh la misliyyesinden feyizin geldiği düşünülür.

Allah-u Tealâ Bakara suresinde buyuruyor ki: ...إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ **"Muhakkak ki Allah ziyade genişlik sahibidir ve ziyade bilicidir."** *(Ayet: 115)*

Mevlâ Tealâ ziyade genişlik sahibidir. Ama bu, bizim bildiğimiz genişlik değildir. O'na mahsus genişliktir.

Alim O, malûm O, yani bilen O, bilinen O. Akıl ermez bu işlere, "Namaz kıldık" diyoruz. Ama asıl namazın hakikatini Mevlâ Tealâ kılıyor.

Dünyada en iyi namaz kılan insanın namazı, Mevlâ Teâlâ'nın yaptığı salâtın sureti oluyor. Mevlâ gibi kim salât edebilir? Asıl kendisine lâyık salâtı kendisi yapıyor. Eğer biz çok dikkat ederek namaz kılsak Mevlâ Tealâ'nın yapmış olduğu salâtın suretini kılmış oluyoruz.

Zat-ı Pak-i Sübhaniyye hem Zakir hem de Mezkûr yani hem zikrediyor, hem de zikrolunuyor.

(Yalnız burada Mevlâ Tealâ'ya isnad edilen salât dan, kulların kılmakta olduğu uzuv fiillerinden ibaret olan bildiğimiz namaz manası anlaşılmamalıdır. Çünkü Mevlâ Tealâ'nın fiilleri, hiçbir bakımdan yaratıklarının işlerine benzemez. Dolayısıyla Mevlâ Tealâ'nın kendisine yapmış olduğu salât, tenzih, ta'zim, medih ve sena manalarında anlaşılmalıdır).

Bir beyit okuyalım:

"Kendi Zakir kendi Mezkûr kendini Arabul kendinde kendin kendini,"

Allah-u Tealâ'nın kendisi zikredici ve kendisi zikrolunmuş. Eğer böyle değilse sen kendinde kendini ara bul. Bulamazsın o ki sen yoksun, o kendini zikrediyor. Resulullh Efendimiz buyuruyor ki:

خلق الله آدم على صورته

"Allah insanı kendi suretinde yarattı."

Ne demek oluyor bu? Nasıl ki Mevlâ'da hayat sıfatı var, insanda da onun sureti var. Nasıl ki Mevlâ'da ilim sıfatı var, insanda da onun sureti var. Nasıl ki Mevlâ'da görme

sıfatı var, insanda da onun sureti var. Nasıl ki Mevlâ'da işitme sıfatı var, insanda da onun sureti var. Nasıl ki Mevlâ'da irade sıfatı, kudret sıfatı var, insanda da O'nun sureti var.

Bu itibarla insan Mevlâ'nın sureti üzere yaratılmış oluyor. Madem ki insan Mevlâ Tealâ'nın sureti üzere yaratıldı, insan da bilir ama suret olarak bilir, asıl bilici Mevlâ Tealâ'nın kendisidir.

« رُجوعْ ایتْ حقَّه کلْ حقَّه کیدَه‌لِمْ جَمالِ باَ کَمالَه سیْر ایدَه‌لِمْ »

"Rucu et Hakk'a gel, Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Mevlâ'ya dön gel, Mevlâ'ya gidelim."

Beyt 164

قَهرْ صِفاتیلَه اَللّٰهْ تجَلّی ایدَرْسَه سالِکَه نِعْمَ التَّجلّی
خُدادَنْ غَیْری یوقْ ایدَنْ تَسلّی سؤالْ ایلَه جوابِنْدَه بِکُلّی
هَمانْ حَقْ حَقْ دَیوبْ حقَّه کیدَه‌لِمْ جَمالِ باَ کَمالَه سیْر ایدَه‌لِمْ
« فِعْـلُ الْجَمیـلِ جَمیـلٌ »

"Güzelin işi güzeldir."

O ki Allah ziyade güzeldir, O'nun her işi ziyade güzeldir.

« قَهرْ صِفاتیلَه اَللّٰهْ تجَلّی ایدَرْسَه سالِکَه نِعْمَ التَّجلّی »

"Kahır sıfatıyla Allah tecelli, Ederse salike nimet tecelli."

"Allah-u Tealâ salike (manevi yürüyüşte olan kuluna) Kahır sıfatıyla tecelli ederse ne güzel tecellidir."

Kahır: Alçak etmek suretiyle galib olmak. **Tecellî:** Açılmak. **Nimet tecellî:** Ne güzel tecellî, demektir.

Allah-u Tealâ'nın Kahır sıfatı var, Lütuf sıfatı da var, Cemal sıfatı var Celâl sıfatı da var.

Allah-u Tealâ Lütuf sıfatıyla tecelli ederse hep iyilik olur, her taraf her şey süt liman olur. Ama Kahır sıfatıyla tecelli ederse dünya toz duman olur.

Allah-u Tealâ Şura suresinin 19. ayet-i celilesinde buyuruyor ki:

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ

"Allah kullarına çok lutfedicidir, dilediğini rızıklandırıcıdır ve O ziyade kuvvetlidir, ziyade uludur."

Bizim aklımız olsa sırf Allah'a döneriz. Çünkü bizi Allah'tan başka kurtaracak yoktur. Allah-u Tealâ bize çok iyilik ediyor ama biz hiç bu iyilikleri bilmeyiz, kafalarda akıl yok. Çünkü başka taraflara gitmiş durumda Allah bir kuluna kahır sıfatı ile tecelli ederse ne güzel tecellidir.

Allah-u Tealâ'nın kahır sıfatının altında gizli bir lütfü ilâhi vardır. Nedir o?

« خُدادَنْ غَيْرِی يوُقْ اِيدَنْ تَسَلّی »

"Hüdadan gayri yok iden teselli."

"Mevlâ Tealâ'dan başka saliki teselli eden yoktur." Mevlâ Tealâ büyük dereceler vererek Onu teselli ediyor.

« سُؤَالْ اِيلَه جَوَابِنْدَه بِكُلّی »

"Sual ile cevabında bi küllî."

Yukarıdaki mısralarımızda hem sual var hem cevap var.

"Kahır sıfatıyla Allah tecelli, Ederse Salike nimet tecelli."

Mısralarında soruluyor. Niçin Allah-u Tealâ salike (kendi yolcusuna) kahır sıfatıyla tecelli ediyor. Cevap bir sonraki mısrada geliyor.

"Hüdadan gayri yok eden teselli."

Evvelâ Allah salike Kahır sıfatı ile tecelli ediyor, o salik sıkılıyor, üzülüyor, sonunda o salike büyük dereceler vererek onu teselli ediyor.

Demek ki Kahır sıfatının altında büyük lütuflar vardır.

Yunus Emre'nin dediği gibi:

Ey Padişahı lem yezel,

Ey Kadiru hayyu ezel,

Lûtfu hoş, kahrı güzel,

Lûtfun da hoş, Kahrın da hoş.

Gelse Celâlinden cefa,

Veya Cemalinden vefa,

İkisi de cana sefa,

Lütfun da hoş, Kahrın da hoş.

Hoştur bana senden gelen,

Ya goncagül yahut diken,

Yahut hil'at yahut kefen,

Lütfun da hoş, Kahrın da hoş.

Aşık Yunus sana kuldur,

İster ağlat, ister güldür

İster yaşat, ister öldür

Lütfun da hoş, Kahrın da hoş.

Meselâ beş vakit namaz kılıyoruz, yılda bir ay oruç tutuyoruz, bunda zorluk var, ama altında, ebedi cennet var. İnsan bu ibadetleri seve seve yapmalı. Fakat cennete girmek veya cehennemden kurtulmak için değil. İbadetleri Allah'ın bizden razı olması için yapalım. Böyle büyük kullar vardır. Ya Rabbi! Böyle kullardan olmaya muvaffak eyle bizi.

Mevlâ Tealâ mümin kuluna katiyyen zarar vermez. Mümin kanser oluyor, verem oluyor ya bu nedir?

Sen Mevlâ ile kulu arasına girme, ancak bir insanı Allah'a çevirmek ve Allah'a ulaştırmak için araya gir. Allah'ın kuluna muamelesinde büyük devlet, büyük servet vardır. İmam-ı Rabbani Hazretleri Mektûbat'ta 1. cildin sonlarında bir mektupta diyor ki:

"Allah'ın bir dostuna sopa atması görünüşte kahır, hakikatte lütuftur." İnsanın buna sevinmesi mi lâzım üzülmesi mi? Sevinmesi lâzım. Görünüşte kahır, hakikatte lütuf olan bir ayet-i kerime okuyalım:

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُرِّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

"Zina eden kadın ile, zina eden erkekten her birine yüzer değnek vurun. Eğer Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız Allah'ın dinindeki bir emri tatbik ederken bu ikisi hakkında bir acımak sizi tutmasın ve bunların cezaları tatbik edilirken müminlerden bir taife de şahit bulunsun." *(Nur Suresi: 2)*

Zina eden evlilik geçirmişse öldürülecek, evlilik geçirmemişse, yüz sopa vurulacak, iftira atana da seksen sopa vurulacak. Allah-u Tealâ bu hükümleri bildirdikten sonra sayfanın sonunda buyuruyor ki: ...وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ **"Eğer üzerinizde Allah'ın fazlı ve rahmeti olmasaydı"** (haliniz ne olurdu). *(Nur Suresi: 10)*

Bu ayette Allah'ın fazlı hangisidir? Evlilik geçirene recm cezası, evlilik geçirmeyene yüz sopa vurulmasıdır. Bunlar Allah'ın fazlıdır. Ahirette görülecek cezalar o kadar büyüktür ki, o cezanın yanında bu dünyada verilen cezalar pire ısırması kadar değildir.

Bu cezaların lûtfu ilâhî olduğunu bilen bir kadın Peygamberimize gelerek: "Ya Resulâllah! Ben zina ettim, beni temizle!" dedi. Resulullah Efendimiz: "Sen yapmazsın git!" buyurdu. O hanım gitti, duramadı gene geldi: "Ben zina yaptım ya Resulâllah! beni temizle, karnımdaki çocuk da ondandır" dedi. Resulullah Efendimiz: "Git, doğur da gel!" buyurdu.

Hanım gitti, sonra çocuk kucağında geldi yine: "Beni temizle ya Resulâllah!" dedi. Efendimiz: "Çocuk yürüyüp, kendi ihtiyacını yerine getirecek kadar olsun" buyurdu. Hanım gitti, tekrar çocuğun elinden tutarak geldi. Efendimiz onun recmedilmesini emretti ve recmedildi.

O hanımın dört defa gelmesi dört şahit yerine geçti. Eğer bu hanım bu cezanın lütuf olduğunu bilmeseydi, bütün milletin huzurunda kendini recm ettirir miydi? Bunu anladığı için kendini recm ettirdi.

Allah-u Tealâ: "Çok esirgeyiciyim ve çok acıyıcıyım" buyuruyor. Böyle bir Zat-ı Pak-i Sübhaniyye mümin kuluna eziyet eder mi? Etmez.

Öyleyse Allah kendine yürüyen bir kuluna kahır sıfatıyla tecelli ederse, o ne güzel tecellidir. Niçin? Altında lütuf var da ondan.

Şimdi recm cezası uygulanmıyor. Tevbe ve ağlama var. Ah insan ah! İğne tepesi kadar bir tattan sebep dünya dolusu acılara katlanır. "Şimdi nefsimin arzu ettiği olsun da, sonra ne olursa olsun" der. Böyle demek olmaz. İnsanın tedbirli hareket etmesi lâzımdır. Ya Rabbi! Sen bizi ihtiyatlı hareket ettir.

Allah hiç kimseye ümit kestirmiyor.

Reşahat-ı Şerifte diyor ki:

"Nakşi tarikatında bir ihvan dünya dolusu günahı olsa ümidini kesmemeli. Bir gün onu daireden içeri alırlar, ama dersini bırakırsa o zaman başka. Sağlam olacağız inşaallah.

Mevlâ Tealâ sureta kahır eder ama hakikatte lütuf eder. Yusuf *(Aleyhisselâm)* ın başına gelen işlerin sonu ne oldu? Lütuf oldu. Evvelâ kuyuya indirildi köle diye satıldı hapse girdi, neler de neler. Nihayette padişah oldu.

Yusuf *(Aleyhisselâm)* bilseydi ki, sonunda padişah olacak yalvarırdı, beni kuyuya atın sonra da köle diye satın ve beni hapsedin, diye.

« هَمَانْ حَقْ حَقْ دَيُوبْ حَقَّه كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهْلِمْ »

"Hemen Hak Hak deyüp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Mevlâ Tealâ'dan vazgeçmemeli, kul ümidini kesmemelidir. O vursa: "Hak, Hak" demeli. Büyüklerden biri buyuruyor ki:

"Salik (Allah yolcusu) bir çocuk gibi olmalı." Annesi çocuğuna tokat atsa, çocuk yine anasına sokulur. Çünkü çocuk anlıyor ki, anamdan başka acıyan yok.

Mevlâ sana kahrettikçe sen ona sokul. Çünkü Rabbimiz bize anamızdan çok acır. Belâ, dostun dosta kamçısıdır, tembihidir, bunu unutmayalım. Niye? Mevlâ bize: "Kulum! Benden başkasına bakma sakın." buyuruyor.

İnsan o kadar avanaktır ki, şuradan bir sivrisinek kalksa, bir bit gitse ona bakar, Allah'ı unutur. Bizim kalbimiz böyledir. Mevlâ Tealâ: "Bu hastalığı defedin!" dedi. Bu hastalığın ilâcını da verdi.

« مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ دَآءً اِلاَّ اَنْزَلَ لَهُ شِفَآءً »

"Allah bir dert indirmedi ancak o dert için şifasını da indirdi."

Hulasa Mevlâ Tealâ'yı göz açıp kapayıncaya kadar unutmazsak abad oluruz.

Büyük Şeyh Efendi kısa bir ibare ile ne büyük şeyler anlattı. Sizin iyi niyetleriniz ile ve sizin huzurunuzda Mevlâ Tealâ bu manaları içime attı.

15. BAB

(بو بَابْ كَافَّهْ مُرِيدَانْ وَسَالِكَانَه مُرْشِدْ حَقِّنْدَ لَازِمْ اولَانْ آدَابْ وَرِعَايَتِنِى بَيَانْ اِيدَرْ)

Bu bab kâffe-i müridan ve salikâne mürşid hakkında lâzım olan âdap ve riayetini beyan ider.

Bu bab bütün mürid ve saliklere (Mevlâ Tealâ'ya doğru manen yürüyenler) mürşid hakkında dikkat edilmesi gereken bilcümle edepleri beyan eder.

Beyt-165*

حضورِ مرشدیده طورمه مخطور سنی اکراه ایدر چون قلبی پر نور
خواطرِ انعکاسیله نسبتی دور ایدر ثقلت چکر قاچ اولمه منفور
خوطورلردن کچوب حقه کیدهلم جمال با کمالله سیر ایدهلم

Cenab-ı Hak Nahl suresinde şöyle buyuruyor: وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا . . . **"Ve Allah sizi analarınızın karınlarından hiç bir şey bilmez olduğunuz halde çıkardı."** *(Ayet: 78)*

Bizler analarımızdan doğduğumuzda hiç bir şey bilmiyorduk. Fakat öğrendik. Eğer anamızdan doğduğumuz gibi kalmışsak demek ki biz cahil, gafil yaşıyoruz. Eğer öğrenmemiz gereken şeyleri öğrenip yaşıyorsak saadetle yaşıyoruz.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ne diyor?

« حضورِ مرشدیده طورمه مخطور »

"Huzur-ı Mürşidîde durma mahtûr."

"Mürşidin huzurunda düşünceli durma."

Huzur-ı Mürşidîde: Mürşidin huzurunda, **Mahtûr:**Havatırlı, düşünceli, demektir.

"Yeryüzünde ve göklerde dolaşsaydım, feyizle dolsaydım" gibi isteklerin, ayrıca çoluk çocuk, rütbe, siyaset arzusu gibi isteklerin hepsi yasaktır. Kalpte hiç bir düşünce olmamalıdır. Kalp boşalmış olmalı ki, Mevlâ Tealâ'dan mürşidin kalbine gelen feyiz ondan da müridin kalbine gelsin. Dolu güğümü musluğun altına koysanız içine su almaz. Kalpte boşaltılmalı ki içine feyiz dolsun.

Kalpten nefsi emmarenin istekleri atılırsa mürid olunur, atılmazsa hiç bir şey olunmaz. Şeyhin huzuruna gidildiğinde sadece: "Rabbim Benden razı olsun!" diye düşünmelidir.

Namaz kılarken cennetin köşklerini istiyorsak olmaz. Cennetin sahibini istemeliyiz.

"Lâzım olan hanenin sahibidir, Bilmeyenler hanenin talibidir."

Mürşidin huzurunda bir takım düşünceler ile durulursa:

« سنی اکراه ایدر چون قلبی پر نور »

"Seni ikrah eder çün kalbi pür nur."

"Mürşid seni ikrah eder, çünkü kalbi nur dolu."

İkrah: Kerih görmek sevmemek, **Pür nur:** Nurla dolu, demektir.

« خواطر انعکاسیله نسبتی دور »

"Havatır in'ikasıyla nisbeti dûr."

"Senin kalbindeki düşüncelerin mürşidin kalbine aksetmesi, nisbeti (o şeyhin Mevlâ ile olan huzurunu) uzak eder."

Havatır: Düşünceler, **în'ikas:** Aksetmek, **Dûr:** Uzak, demektir.

Senin kalbindeki aksi şeyler, mürşidin kalbine sıçrarsa, mürşidin Allah ile nisbetini (huzurunu) bozar. O zaman:

« ایدر ثقلت چکر قاچ اولمه منفور »

"Eder, sıklet çeker, kaç olma menfur."

"Mürşide ağırlık gelir. Böyle işlerden kaç nefret edilmiş olma."

Mürid sevilecek yerde buğz ediliyor.

« خوطورلردن کچوب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم »

"Huturlardan geçip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

"Düşüncelerden geçip Allah'a gidelim." Pek çok şeyi dinleriz ama tutmayız.

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, büyük kârları bırakıp ta zararlara düşmeyelim diye, bizlere tenbih ediyor. İnsan sadece bir beyiti anlasa yeter. Onun için güzel anlayalım. Başka dertleri kalpten çıkartalım. Yoksa kazanalım derken kaybederiz ha!

Beyt 166

صَقِينْ قَالْمَه خَوَاطِرْلَه قُصُورْدَه وَلَايَتْ كَشْف وُسَيْرَانْلَه حُبُورْدَه

مَقَاصِدْدَنْ كَچْ اُويْلَه طُورْ حُضُورْدَه تَجَلِّى ايدَه ذَاتْ طُورْمَه كُسُورْدَه

مَقَاصِدْدَنْ كَچُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

« صَقِينْ قَالْمَه خَوَاطِرْلَه قُصُورْدَه »

"Sakın kalma havatırla kusurda."

"Sakın havatır (düşünceler) ile kusurda (noksanlıkta) kalma "

Mürşidin huzurunda dururken hiç bir istek veya isteksizlik olmayacak. Her şey bırakılacak, hedef bir tane olacak. O da Zat-ı Pâk-i Sübhaniyye'dir.

Bir takım isteklerle beraber noksanlıkta (eksiklikte) kalma. Yani sende havatır varsa eksiksin, bir adamın elinin olmaması, ayağının olmaması gibi.

« وَلَايَتْ كَشْف وُسَيْرَانْلَه حُبُورْدَه »

"Velayet keşf-ü seyranla huburda."

"Velilik, keşif sahibi olmak, seyran ve feyizler istemek."

Bunlar kalpte oldukça müridin Mevlâ'dan hissesi yoktur. Allah buyuruyor ki: "Beni bulduktan sonra ne istiyorsun?" Eğer maksudun benden başkası ise, niye: ولا مَقْصُود الاالله **"Allah'tan başka hiç bir maksudum yok."** diyorsun.

Bazısı istiyor ki veli olsun, herkesin yanında makbul olsun, millet ona hürmet etsin. Mevlâ'nın katında kendi nefsinin kârını istiyor. Adamın derdi başka. Böyle adam Allah'a ulaşamaz. Mevlâ bu adamı kabul etmiyor. Ve: "Ben veliliği istersem veririm, istersem vermem" buyuruyor,

Keşif: Oturduğu yerden Levh-i Mahfuz'u okumak, milletin evinde ne yaptığını, kalplerinde olanı bilmek, kabirde bulunan ölülerin halini keşfetmek gibi şeyleri istemektir. Bu isteklerin her biri müride bir çengeldir. Müridi Allah'tan geri bırakır.

Seyran: Kelimesi, yedi kat gökleri, yedi kat yerleri, kürsü, arşı, vesaireyi seyretmeyi istemek demektir.

Hubur: Feyiz demektir. Yani mürid kendini feyiz kaplasın ister.

« مَقَاصِدْدَنْ كَچْ اُويْلَه طُورْ حُضُورْدَه

"Mekasıddan geç öyle dur huzurda."

"Maksatlardan geç, mürşidin huzurunda öyle dur."

Bir mürid bu isteklerle mürşidin huzurunda oturamazsa, ya Mevlâ'nın huzurunda bu isteklerle durulur mu? Mevlâ Tealâ buyuruyor ki: "Beni isteyen başka bir şey istemez." Bizler isteklerimizden geçemiyoruz, o zaman da iş yürümüyor. Nefsi de nefsin kârını da bırakmalı. Bırakırsak ne olur?

« تجلّی ایده ذاتْ طورمه کسورده »

"Tecelli ede Zat, durma kusurda."

"Mevlâ Tealâ'nın Zat-ı Pak-i Sübhaniyyesi bize tecelli eder."

Yani perdesiz, manisiz olarak bize parlar. Bizimle Mevlâ Tealâ arasında Esma Sıfat dahi olmaz. O ki mürid isteklerinden geçemiyor, Mevlâ Tealâ tecelli etmiyor.

انت غمامة شمسك

"Sen kendi güneşinin bulutusun."

Güneş bize vuracak ama biz bulut oluyoruz.

اِلٰهِی اَنْتَ مَقْصُودِي وَ رِضَاكَ مَطْلُوبِي

"Ey benim ilâhım! Sen benim maksudumsun ve senin rızan benim matlubumdur." deniyor.

Eğer matlup Allah ise ne keşif, ne keramet ne de velilik istememeli.

Namazın her rek'atında:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

"Ancak sana ibadet eder ve senden yardım isteriz" diyoruz.

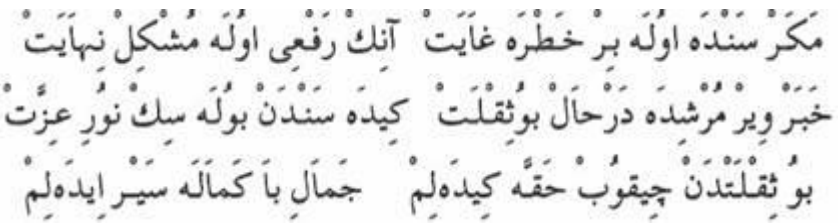
Mevlâ Tealâ buyuruyor: "Benden yardım istersin ama güvencin parana ve arkadaşlarına."

« مقاصدن کچوب حقّه کیدهلم جمالِ باکمالَه سیر ایدهلم »

"Makasıddan geçip Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Ya Rabbi! Bütün cemaatımızı bu sırra mazhar eyle. Senden başka matlubumuz kalmasın. Her birerlerinin nasibini ver, manevi sofrasını gönder.

Beyt 167⁎

مَكَرْ سَنْدَه اوْلَه بِرْ خَطَرْه غَايَتْ آنِكْ رَفْعِي اوْلَه مُشْكِلْ نِهَايَتْ
خَبَرْ وِيرْ مُرْشِدَه دَرْحَالْ بُوثِقْلَتْ كِيدَه سَنْدَنْ بُولَه سِكْ نُورِ عِزَّتْ
بُو ثِقْلَتْدَنْ چِيقُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

Bu kitapta, Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bize tembih ediyor: "Ey Allah'ın yolcusu! Yolculuğunu bozmadan Allah'a kavuş."

Nedir o yolculuğu bozan şeyler? Veli olayım, keşif, keramet, feyiz ve lezzetler sahibi olayım diye istemektir. Bu düşünceler şer değil amma nefsin karınadır. Mürid bu düşünceler ile kusurda kalır. Bu düşünceler onu asıl istekten geri bırakır.

Büyük Şeyh Efendi Risale-i Kudsiyye'nin bir başka beytinde şöyle buyurur:

"Hüdaya oldu mahsus hamd-u minnet, Nikap açtı bize kıldı inayet,"

"Hamd ve minnet Allah'a mahsus oldu. Niçin? Cemalinden peçeyi kaldırıp bize inayet etti." Nasıl oldu?

"Bu derde buldu arifler keramet, Muhabbet cezbesiyle kıldı davet."

"Mürşidler bu derde çare buldular. Nedir bu çare? Muhabbet cezbesiyle davet ettiler."

Mevlâ Tealâ kulunun kalbine bir sevgi kancası atıyor, onunla çekiyor kulunu. Allah kulunu sevmezse kancasını onun kalbine atmaz. Sevilmek istersek O'nun Resulüne benzeyelim. O'nun Resulüne tabi olalım.

Bizler Resulullah ﷺ in, ashab-ı kiramın, selefi salihinin adamlarıyız, bu düzenin adamı değiliz. Allah bir adamın kalbine az bir muhabbet cezbesi atsa o, bir daha o yoldan ayrılmaz. Evliyaullah (Allah dostları) bizim bildiğimiz gibi değildir.

"Evliya ra ezhuda kudretest."

"Allah' ın dostlarında Allah'tan bir kudret vardır "

Nakşibendi Hazretleri daha çocukken anasına dedi ki: "Şu inek şöyle şöyle bir buzağı doğursa gerektir." Gerçekten de o inek tarif ettiği şekilde doğurdu.

« سالی کِه نیکوُسْتْ اَز بَهارَشْ پیدَاسْتْ »

"İyi olacak sene baharında belli oldu."

Nakşibendi Hazretlerinin ne olacağı çocukluğundan belliydi. Allah dostları ile bacak atılmaz. Bunlar inkâr edilir mi? Rabıta bunların yoludur.

Şah-ı Nakşibend Hazretlerinin köyünün adı Kasrıhinduvan'dır. Şeyhinin ismi ise Emir Külâl Hazretleridir, O'nun şeyhi ise Hace Muhammed Baba Semasi'dir. Hace Behaüddin Nakşibendi Hazretlerinin oğulluğa kabul etme nazarı bu zattan geçmiştir.

Yine bu zattı ki, her ne zaman Kasrıhinduvan'dan geçse şöyle derdi: "Buradan bir mert kokusu geliyor, yakında bu Hinduvan kasrı Arifan kasrı olacaktır. Bunu hace Behauddin'in doğumundan yedi sene evvel haber verdi. Sonunda bir gün halifesi olan Seyyid Emir Külâl'in konağından çıkıp Kasr-ı Hinduvan'a doğru gitti. Orada buyurdu ki:

"O koku artmaya başladı, o çocuk doğmuşa benzer." Hakikaten Hace Behaüddin doğmuş ve üç günlük olmuştu. Dedesi onun göğsüne işlenmiş bir şey koyup Hace Muhammed Babanın huzuruna götürdü.

Onu gören Hace Muhammed Baba şöyle dedi:

"Bu bizim oğlumuzdur, biz onu kabul ettik." Sonra beraberinde bulunan arkadaşlarına dönüp: "Bize kokusu erişen kimse budur, zamanında kendisine uyulacaktır." buyurdu.

Bundan sonra Seyyid Emir Külâl'e şöyle dedi: "Oğlum! Behaüddin için terbiyeyi ve şefkati eksik etmeyesin. Şayet onun terbiyesinde kusurun olursa, sana hakkımı helâl etmem. Çünkü ben sana sütümü emzire emzire kuruttum."

Emir Külâl ise şöyle cevap verdi: "Şayet Hacenin vasiyetinde kusurlu olursam adam değilim."

Ne biliyordu, yedi sene evvelden onun dünyaya geleceğini ve Kasr-ı Hinduvan'ı Kasr-ı Arifan yapacağını? Evliyaullah gaybı bilir mi? Bilmez. Gaybı ancak Allah bilir. Peki bunlar nasıl bildi? Allah bildirdi Nasıl? Bir ayet okuyayım:

عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا (26) إِلَّا مَنِ ارْتَضَى مِنْ رَسُولٍ . . .

"Allah gaybı bilendir, fakat gaybı üzerine bir kimseyi apaçık muttali etmez. Ancak razı olduğu bir Resulü haberdar eder." *(Cin Suresi: 26-27'den)*

Şimdi beytimize başlayalım:

« مَكَرْ سَنْدَه اولَه بِرْ خَطْرَه غَايَتْ »

"Meğer sende ola bir hatra gayet."

"Eğer senin kalbinde bir düşünce olsa."

Hatra: Düşünce, demektir.

« آنِكْ رَفْعِى اولَه مُشْكِلْ نِهَايَتْ »

"Anın refi' ola müşkil nihayet."

"O düşüncenin kalpten kaldırılması son derece zor olursa."

Refi': Kaldırılması, demektir.

« خَبَرْ وِيرْ مُرْشِدَه دَرْحَالْ بوُثِقْلَتْ كِيدَه سَنْدَنْ بولَه سِكْ نورِ عِزَّتْ »

"Haber ver mürşide derhal bu sıklet, Gide senden bulasın nuru izzet."

"O düşünceyi derhal mürşide haber ver, o ağırlık senden gide, izzet nurunu bulasın."

Sıklet: Ağırlık, demektir,

Mürid, o düşünceyi mürşidine duyurduğu vakit, bütün meşayıha duyurmuş olur. Onlardan da Resulullah'a duyurulur.

« بوُ ثِقْلَتْدَنْ چِيقوُبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ »

"Bu sıkletten çıkıp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu ağırlıktan çıkıp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim.

Beyt 168

عَزِيزْ حَالِكْ هَرْ زَمَانْ بِرْ دَكِلْ بِيلْ كَاهْ اولُورْ اِنْقِبَاضْ كَاهْ فَيْض اولُورْ نِيلْ
كَاهْ اولُورْ اِنْبِسَاطْ اوزْره كوكُلْ سِيلْ بوُ تَلْوِينْدَنْ ظُهوُرْ اَيْلَرْ نِيازْ قِيلْ
هَرْ حَالْدَه تَسْلِيمْ اولْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ
« عَزِيزْ حَالِكْ هَرْ زَمَانْ بِرْ دَكِلْ بِيلْ »

"Aziz halin her zaman bir değil bil."

Aziz kardeşim! Bil ki her zaman halin bir değil. Allah'tan başka her şey tebeddül ve teğayyür eder. Sadece Mevlâ Tealâ tebeddül ve teğayyür etmez. Kul darlıktan genişliğe, genişlikten darlığa gider, gelir. Kul, havaya benzer, hava bazen açık olur, bazen de kapalı olur. Bazen sıcak olur, bazen de soğuk olur.

« كَاهْ اُولُورْ اِنْقِبَاضْ كَاهْ فَيْض اُولُورْ نِيلْ »

"Kah olur inkibaz kah feyz olur nil."

"Bazen feyizde tutukluk olur, bazen de Nil ırmağı gibi taşar."

Kâh: Bazen, **İnkıbaz:** Tutukluk, demektir.

Meselâ, bazen içinde çok darlık olur, hiç feyiz gelmez. Bazen de feyiz gelir Nil ırmağı gibi taşar. Allah dostları bunu bize haber veriyor. İnkıbaz (feyiz tutukluluğu) hali olunca "Estağfirullah" a devam edeceğiz. Bu da yükselmemize sebep olur. Feyz çok gelince şükredeceğiz. Bu da yükselmemize sebep olacak.

« كَاهْ اُولُورْ اِنْبِسَاطْ اُوزْرَه كُوكُلْ سِيلْ »

"Kâh olur inbisat üzre gönül sîl."

"Bazen de gönül feyizle döşenir, sel gibi olur."

İnbisat: Genişleme, yayılma, gönül açıklığı, Sîl**:** Sel, demektir.

« بُو تَلْوِينْدَنْ ظُهُورْ اَيْلَرْ نِيَازْ قِيلْ »

"Bu telvinden zuhur eyler niyaz kıl."

"Bu durum renkten renge girdirilmekten meydana geliyor."

Telvîn: Renkten renge girmek değişmek.

Meselâ saf bir gönülle oturuyorken biri gelir, bir şey söyler, müridin gönlü karışır, sevinçli bir şey söyler, kalbi genişler. Bunların hepsi renkten renge girmektir.

Salik dağın tepesinden çıkıp, denize doğru akan dupduru suya benzer. O su akıp giderken bazen çocuklar içine çamur atar, bulanır, biraz sonra durulur. Biraz daha akıp giderken, yolu kazıyorlarken onun tozundan yine bulanır, biraz zaman geçince yine berraklaşır. Dar yollardan geçer, o yana geçer, o yana döner, bu yana döner, yüksekten düşer, sonunda denize ulaştı mı her şeyden kurtulur.

Aynen Salik te Mevlâ Tealâ'ya doğru giderken onu bulandırırlar. Ama Mevlâ'ya kavuştu mu Allah'ın izniyle her şey biter.

« هر حالده تسليم اول حقه كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم »

"Her halde teslim ol Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Her halde teslim ol Mevlâ Tealâ'ya gidelim "

Feyiz gelse de gelmese de teslim ol. Huzur gelse de, gelmese de teslim ol. Hasta olsan da olmasan da teslim ol. Darlık halinde de, genişlik halinde de teslim ol. Zenginlik halinde, fakirlik halinde de teslim ol.

Şuara suresinde Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor:

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ (88) إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ

"O gün ne mal fayda verir, ne de oğullar. Ancak Allah'a selim bir kalple varan kimse müstesna." *(Ayet: 88-89)*

Mevlâ Tealâ'ya teslim bir kalple gelirsen, her şey olur.

Beyt 169

نه مشكل وار ايسه كتم ايتمه اصلا اكر غم و ذوق اكر اسرار كبرى
بو برزخدن خلاص اول بول او ادنى نزول قيل قاب قوسينه عزيزا
همان مرشد بولوب حقه كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم

Büyük zatlar bizi uyandırıyorlar. Onlar nasıl diyorsa öyle yapalım. Biz kendimiz kırk sene uğraşsak hakikatleri anlayamayız. Ama onların sözlerine bakınca hemen anlıyoruz.

Eğer büyüklerimizin dediğini yapmazsak bugünkü düzen gibi oluruz. Onlar büyüklerin sözlerini çiğnediler, Avrupa'nın sözüne uydular rezil oldular. Amerika'daki, Avrupa'daki, İngiltere'deki papazlardan öğrenip gelip din satıyorlar.

Şeriatı Tarikatı Hakikatı Marifeti de değiştirmek istiyorlar. Şeriatımıza, Tarikatımıza, Hakikatımıza, Marifetimize iyi sahip olalım. İllâ büyüklerin yolundan ayrılmayalım. Bu hususta bir ayet okuyalım:

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ

"Allah (-u Tealâ) **sizlere** (ahkam-ı şer'iyyeyi) **açıklamak ve sizlerden evvelkilerin yollarına girdirmek ve sizleri tevbeye muvaffak kılmak diler. Ve Allah Alîm'dir, Hakîm'dir."** *(Nisa Suresi: 26)*

Allah-u Tealâ Ahkâm-ı Şer'iyye'yi bize beyan etmeyi ve bizi eski büyüklerin yollarına kavuşturmayı murad ediyor. Beşeriyyet iktizasıyla nefse uyarak Mevlâ'dan dönmek var ya o hususta da tevbe kabul ediliyor.

الفضل للمتقدمين **"Fazilet evvel geçenindir."** Sonra gelenlerin değil.

Öyleyse Risale-i Kudsiyye sahibi Seyyid İsmet Garibullah *(Kuddise sırruhu)* kendinden evvel geçen büyüklerin nasihatlarını yazmış, sakın ayrılmayalım. Dünya işlerinde değişiklik caiz amma din işlerinde değişiklik asla caiz olmaz.

En'am suresinde Cenab-ı Hak buyuruyor:

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

"Şüphesiz o kimseler ki, dinlerini tefrikaya düşürdüler ve muhtelif fırkalara ayrıldılar. Sen hiç bir şeyde onlardan değilsin. Onların işleri ancak Allah'a aittir. Sonra onlara ne yapar olduklarını haber verecektir." *(Ayet: 159)*

Din olduğu gibi kabul edilecek. Resulullah'tan nasıl alındı ise kıyamete kadar öyle yaşanılacak. Yoksa o din, din olmaktan çıkar.

Vaaz, nasihat dinleyen insan ne güzeldir.

« نه مُشْكِلْ وار ايسه كَتْم ايتمه اَصْلاَ »

"Ne müşkil var ise ketm etme asla."

"Müşkil olan yani içinden çıkılamayan, halledilmeyen, çözülmeyen ne varsa, onu asla Şeyhinden gizleme."

Ketm etmek: Gizlemek, demektir.

Bu beyitte Tarikat müridlerine tenbih var.

Ne müşkilin varsa, ister lehine, ister aleyhine, ister şeyhinin lehine, ister şeyhinin aleyhine olsun gizlememeli. Onu gidip şeyhine söylemelidir.

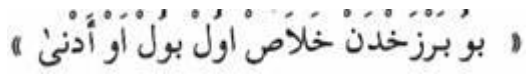
« اَكَرْ غَمْ و ذَوْق اَكَرْ اَسْرَارِ كُبْرىٰ »

"Eğer gam zevk eğer esrarı kübra."

"Eğer sende gam (gönül darlığı, mahzunluk) zevk ve büyük sırlar (zuhuratlar, keşifler) olursa,"

Esrar-ı kübra: Büyük sırlar, demektir.

Bütün bunları gizleme, şeyhine haber ver, Söylemezsen hıyanetlik etmiş olursun.

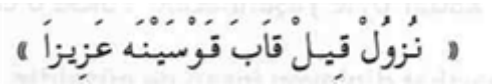
"Bu berzahtan halâs ol bul ev edna."

"Bu berzahtan (perdeden) kurtul "Ev edna" sırrını bul."

Ev edna: Daha yakın, yani Esma ve sıfattan mücerred olan Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'ye vasıl olmak.

Salik (Allah yolcusu) Mevlâ Tealâ'ya giderken evvelâ Esma-i İlâhî'ye, Sıfat-ı ilâhî'ye uğruyor. Henüz öz Zat-ı Pak-i Sübhaniyye ile alâkası yok. Sonra yavaş yavaş Zat-ı Pak-i Sübhaniyye ile alâka kuruyor. O zaman hem esma sıfat ile, hem de Zat-ı Pak-i Sübhaniyye ile alâkası oluyor.

Zat-ı Pak-i Sübhaniyye ile alâka arttıkça, Esma Sıfat ile alâka kesiliyor. Tam Zat-ı Pak-i Sübhaniyye ile alâka kurunca Esma Sıfat aradan çıkıyor. İşte bu **"Ev edna"** oldu, ve tam miraç oldu. Sonra:

"Nüzul kıl Kâbe Kavseyn'e aziza."

"Aziz kardeşim! Kâbe kavseyn'e in."

Nüzul kıl: İn, demektir. **Kâbe kavseyn:** İki ok kadar, yani Esma Sıfatla beraber Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'ye vasıl olmak.

Resulullah o makamda durdu mu? Yok. O makama gelince, içinden geçirdi ki, "Daha ben buradan geri dönmem" Bunun üzerine Allah-u Tealâ'nın
Peygamber ﷺ Efendimize buyurmuş olduğu sözlerini Süleyman Çelebi Hazretleri Mevlid'inde şöyle hikâye eder:

"Hem dedi kim ya Muhammed ben seni,

Bil ürem görmeye doymazsın beni.

Lik din emri tamam olmak için,

Ümmetinde bana yol bulmak için,

Avdet edüp davet et kullarımı,

Ta gelüben göreler didarımı."

Rabbimiz buyurmuş oluyor ki: "Habibim! Burada benim yanımda iken kullara hiç bir şey yapamazsın, onları bana davet edemezsin. Git kullarımı bana davet et, kullarım sahipsiz mi kalsın? Başı boş mu kalsın?"

Salik, **"Ev Edna"** (Zat-ı Pak-i Sübhaniyye) derecesine yükselince, orada dursa sadece kendisine faydası olur, başka kimseye faydası olmaz. Nakısları kâmil etmek için inmek lâzımdır. İnsan bunları kendi başına yapamaz. Onun için:

« هَمَانْ مُرْشِدْ بولُوبْ حَقَّه كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَهلِمْ »

"Hemen mürşid bulup Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyridelim."

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Risale-i Kudsiyye'nin 257. beytinde şöyle buyuruyor:

« فَنَا ايلَه بَقَا اَوَّلْ مَقَاصِدْ »

"Fena ile Beka evvel mekasıd."

"Fena ile Beka ilk maksatlardandır"

« عُرُوجْ قِيلْ تَا اولَه سِرِّكْ مَسَاجِدْ »

"Uruç kıl ta ola sırrın mesacid,"

"Miraç et, (Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'ye yüksel) Sır letaifin mescid olsun (Beytullah olsun)." Mevlâ Tealâ'nın evi olsun, kimse ile alâkan olmasın.

Bunların konuşulması kolay, yapması zordur. Şimdi miraç ettik, ne olacak?

« نُزُولْ ايتْ هَمْ بَشَرْ اَفْضَلْ مُجَاهِدْ »

"Nüzul et hem beşer efdal mücahit."

"Miraçtan in, beşerin efdali mücahid olanıdır." Orada kalırsak efdal mücahidlik yok.

Meleklerin nefis ve şeytan ile mücadeleleri olmadığından efdal melek yoktur. Fakat efdal beşer olmak vardır.

« كَمَالْ انْجَقْ نُزُولْدَه اولَه واَجِدْ »

"Kemal ancak nüzulde ola vacit."

"Kemal (olgunluk, üstünlük), ancak miraçtan inmekle bulunur."

« عُرُوجْدَنْ قِيلْ نُزُولْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Uruçtan kıl nüzul Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Miraçtan in Hakk'a gidelim."

Beyt 170

دَخِي غَايَتْ اَدَبْ اوزْرَه ثَابِتْ طُورْ كِه قِرْقْ يِيلْ خِدْمَتْ ايتْسَه‌كْ بِرْ قَرَارْطُورْ
كَلُورْسَه بِرْ طَرَفْدَنْ شَايَدْ اوْلْ نُورْ وَلَوْ ابْدَسْتْ آلُورْكَنْ قَالْقْ آيَاقْ طُورْ
آدَابْ اوزْرَه طُورُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

Büyüklerin sözünü tutmazsak makbul olmayız. Müridin nasıl olması lâzım? Çok edepli olması lâzım. Mürid, camide de medresede de, yolda da, yemekte de, yatakta da her işinde ve her yerde edepli olacak. Büyük Şeyh Efendi müridana nasihat ederek buyuruyor ki:

« دَخِي غَايَتْ اَدَبْ اوزْرَه ثَابِتْ طُورْ »

"Dahi gayet edep üzere sabit dur."

"Son derece edep üzere sabit dur."

Edep, saygı demektir. Meselâ bir adamı büyük sayıyorsun, şeyhini büyük sayıyorsun, hocanı büyük sayıyorsun, Resulullah'ı büyük sayıyorsun, Mevlâ Tealâ'yı büyük sayıyorsun ve huzurlarında saygılı duruyorsun.

Sabit: Yerinden oynamayan, kaymayan demektir. Yerinden kaydın mı olmuyor. Bazı edepli, bazı edepsiz olmak olmuyor.

« كِه قِرْقْ يِيلْ خِدْمَتْ اِيتْسَه‌كْ بِرْ قَرَارْطُورْ »

"Ki kırk yıl hizmet etsen bir karar dur."

"Ki kırk sene hizmet etsen yine aynı karar dur."

Biraz serbest hareket edeyim, dememelidir. Edep, insanın canı gibidir. Can insandan ayrıldı mı onu toprağa atarlar.

« كَلُورْسَه بِرْ طَرَفْدَنْ شَايَدْ اوُلْ نُورْ »

"Gelirse bir taraftan şayet ol nur."

"Eğer bir taraftan o nur yani mürşid gelirse."

« وَلَوْ ابْدَسْت آلُورْكَنْ قَالْقْ آيَاقْ طُورْ »

"Velev abdest alırken kalk ayak dur."

"Eğer abdest bile alıyor olsan hemen ayağa kalk."

Mürşide tazim etmelidir. Niçin? Edep öğrenmek için sonra da Resulullah'ın huzurunda aynı edebe alışılıyor. Allah'ın huzurunda da edepli oluyorsun. Mevlâ'nın huzurunda bütün edepleri terk ettin mi ne kıymeti var?

Namaz kılarken bir yerini kaşırsan, bir yerini sallasan edepsizlik olur.

Resulullah Efendimiz ﷺ bir adamı namaz kılarken gördü, eliyle yüzünü kaşıyordu. Resulullah Efendimiz buyurdu ki: **"Eğer bu adamın kalbinde huşu olsaydı, elinde de huşu olurdu."**

İnsan namazda iken bazı yerleri öyle kaşınır ki, halbuki yalan. Bırak, kaşıma, namazdan sonra kaşırsın. Ama o zaman kaşınmaz.

Yunus Emre'nin vazifesi dağdan odun taşımak idi. Her getirdiği odunlar kalem gibi dosdoğru olurdu. Ona sordular ki: "Senin getirdiğin dağda hiç eğri odun yok mu?"

"Var ama bu kapıya eğri odun yakışmaz" diye cevap verdi.

Bir kapıya odunun eğrisi yakışmazsa, insanın eğrisi yakışır mı? Yunus Emre bir defa o ormandan geldiğinde sırtındaki odunları hizmetten bıkmış gibi yere sert attı. Şeyhi bunu gördü:

"Atın bunu, bu edebi terk etti." dedi. Müridler onu dışarı çıkarmaya kalktılar. Oraya buraya yapıştı. Şeyh efendiye "Çıkmıyor" diye söylediler. Şeyh Efendi de kapıyı kapatın, boynu sıkışınca çıkar, dedi. Kapıyı kapadılar, boynu sıkışınca dedi ki:

"Elhamdülillah hiç olmazsa kafam çıkmadı ya."

Bize böyle bir şey etseler, biz nereye kaçacağımızı bilmeyiz. Ne kadar ince edep isterler insandan. Bizde bir şey yok. Bu kadar şeyleri bilmiyoruz. Niçin bu kadar

yanlış yapıyoruz. Ya Rabbi! Bize çok edep ver. Bir Hristiyan âlimi Mücadele suresinin 7. ayetini okudu ve dedi ki:

"Şaşılır bu Müslümanlara böyle ayet onlara indi de yine günah işlerler."

Bu ayette ne buyuruyor Cenab-ı Hak:

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَدْنَى مِن ذَٰلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿المجادلة/7﴾

"Görmedin mi şüphe yok ki, Allah göklerde ne varsa ve yerde ne varsa hepsini bilir, üç kişi arasında bir gizlice konuşma olmaz ki illâ O (Allah) dördüncüleridir. Ve beş kişi arasında olmaz ki, illâ O altıncılarıdır. Ve bundan daha az ve daha çok kimse arasında öyle konuşma olmaz ki illâ O her nerede olsalar onlar ile beraberdir. Şüphe yok ki Allah her şeye bihakkin alimdir."

« آداب اوزره طوروب حقه كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم »

"Edep üzre durup Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Beyt 171

نه امر ايتسه غنيمت بيل اول انسان حضورنده كلام چوق ايتمه اخوان
خطاب غيره ايكن سن آچمه دهان كوزك چوق آچمه مربوط طور بول احسان
مؤدب اول عزيز حقه كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bu beyitte müridlerin mürşidlerine, cemaatın hocalarına karşı takınacakları tavırlarını ve onlara karşı olan vazifelerini beyan ediyor, çok doğru söylüyor.

« نه امر ايتسه غنيمت بيل اول انسان »

"Ne emretse ganimet bil ol insan."

"Senin Şeyhin sana ne emretse ganimet (büyük devlet, kazanç) bil."

Ganimet: Harplerde alınan maldır. Bu ganimet malı hiç bir ümmete helâl edilmedi, sadece Resulullah'ın ümmetine helâl edildi. Her ticarete de ganimet denir.

Bir mürid mürşidi için "niye emrediyor, niçin yasaklıyor?" derse, mürid olamaz. Çünkü inat ediyor, inatla bu iş olmaz.

« حضورِنده کلامْ چوق ایتمه اخوانْ »

"Huzurunda kelâm çok itme ihvan."

"Şeyhinin huzurunda, orada oturan ihvanlarla konuşma."

« خطابْ غیره ایکنْ سنْ آچمه دهانْ »

"Hitap gayra iken sen açma dihan."

"Şeyh efendi birisi ile konuşurken sen ağız açma, yani söz söyleme."

Dihan: Ağız demektir.

Öne atlama sakın, kime soruluyorsa o söylesin. Sizin birinizle konuşurken öbürü ortaya söz atıyor, bu olmasın.

« کوزکْ چوقْ آچمه مربوطْ طورْ بولْ احسانْ »

"Gözün çok açma, merbut dur bul ihsan."

"Gözünü çok açma, rabıta üzere dur, O zaman çok ihsan (manevi ilimler, feyizler) bulursun."

Merbut dur: Rabıta üzere bulun, demektir.

Gözünü, gönlünü şeyhine topla. Onun vasıtasıyla Mevlâya. Mevlâ Tealâ'yı kazanmak kolay değil.

« مؤدّبْ اولْ عزیزْ حقّه کیدهلمْ جمالِ باکمالَه سیر ایدهلمْ »

"Müeddep ol aziz Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Edepli ol aziz Hakk'a gidelim."

Bu anlatılanların hepsi edeptir. Edep her yerde lâzım. Meşayih biiznilâh Kur'an-ı Kerim'in ve Hadis-i şeriflerin manasını bilir. Kendi anlayışımıza dayanmayalım. Onların anlayışına dayanalım.

Beyt 172*

آنكْ نَامُوسِنى اَيْلَه وِقـــَايَه صاَقِينْ خُلْفْ اِيتْمَه عَـهْدَه عَزْم اِيتْ وَفَايَه
غَضَبْ بِرْ فَرْدَه اِيتْمَه دوُشْمَه جَفَايَه وَلَوْ حَقْ سَنْدَه اوُلْسَه طَالْ صَفَايَه
غَضَبْ قَلْب اُوْلْدُورُرْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ
« آنكْ نَامُوسنى اَيْلَه وقـــَايَه »

"Anın namusunu eyle vikaye,"

"O mürşidin namusunu (şerefini) vikaye eyle."

Vikaye: Korumak, demektir.

Artık düşünmeli. Mürşidin aleyhine konuşturmamak lazımsa, ya Mevlâ Tealâ'nın aleyhine ve Resulullahın aleyhine konuşturulur mu?

Resulullah'ın varisleri Allah'ta ve Resulullah'ta Fani ve Baki olmuşlardır. Onların aleyhine de konuşturulmamalıdır.

« صاَقِينْ خُلْفْ اِيتْمَه عَـهْدَه عَزْم اِيتْ وَفَايَه »

"Sakın hulfetme ahde azm it vefaye."

"Sakın verdiğin sözden cayma. Verdiğin sözü yerine getirmeye azmet."

Hulfetmek: Dönmek, **Ahd:** Muahede, verilen söz, **Azm:** Dikkat, **Vefa:** Yerine getirmek, demektir.

Yani bir şeyi yapacağına söz verdin ise, sözünden dönme demektir.

Ahzab suresinde Mevlâ Tealâ ne buyuruyor:

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا

"Halbuki bundan evvel Allah'a söz vermişlerdi, arkalarını dönmeyeceklerdi. Allah'a verilen söz ise sorumluluğu gerektirir. " *(Ayet: 15)*

Allah-u Tealâ soracak: "Hani bana söz vermiştin neden yapmadın?" Allah ﷻ söz verip te yapmayanlara darılıyor. Bir ayet okuyayım:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ (2) كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

"Ey iman etmiş olanlar! Yapmayacağınız şeyi niçin söylersiniz? Yapmayacağınız şeyi söylemeniz Allah indinde buğz bakımından çok büyüktür." *(Saf Suresi: 2-3)*

Şeriat'ı muhafaza et, hocanı muhafaza et, Şeyhini muhafaza et, Resulullah'ı, Kur'an'ı, Allah'ı muhafaza et.

Resulullah ﷺ bir gün bineğine bindi. Abdullah İbn-i Abbas *(Radıyallahu Anhüma)* daha çocuktu, onu da arkasına bindirdi. Ve ona bir takım kelimeler öğretti. Biz olsak çocuğu çimdikleriz, güldürürüz, oynatırız. Resulullah ne yapıyor? Şeriat'ı öğretiyor. Ağzımız hayrı söyleme hususunda durmasın. Allah-u Tealâ bu ağzı bize niye verdi? Sırf yemek yiyelim için mi verdi? Bizim ağzımız değirmen mi?

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ (رضى الله عنهما) قَالَ: كُنْتُ خَلْفَ رَسُولِ اللهِ ﷺ يَوْماً فَقَالَ:
« يَا غُلَامُ اِنِّي اُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ؛ احْفَظِ اللهَ يَحْفَظْكَ ، احْفَظِ اللهَ
تَجِدْهُ تُجَاهَكَ اِذَا سَأَلْتَ فَاسْئَلِ اللهَ ، وَاِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللهِ .
وَاعْلَمْ اَنَّ الْاُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَىٰ اَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ اِلَّا
بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللهُ لَكَ وَلَوِ اجْتَمَعُوا عَلَىٰ اَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ
اِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللهُ عَلَيْكَ ، رُفِعَتِ الْاَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ »

İbn-i Abbas *(Radıyallahu Anhüma)* dan rivayete göre şöyle buyurdu: Bir gün Resulullah ﷺ in bindiği hayvanın arkasında idim. Bana şöyle dedi:

"Ey delikanlı! Sana bir kaç cümle öğreteceğim: Allah'ın emrini gözet ki, Allah da seni korusun. Allah'ı hatırından çıkarma ki, O'nu önünde bulasın. İstediğini Allah'tan iste (yardım isteyecek olursan Allah'tan iste).

Bilesin ki bütün insanlar sana faydalı olmak için bir araya gelseler Allah'ın sana takdir ettiği şeyden başka bir hususta sana yardımcı olamazlar. Eğer sana karşı bir zarar için hepsi toplansalar Allah'ın sana yazdığından başka hiç bir zarar veremezler. Kalemler kaldırılmış, sahifelerin mürekkebi kurumuştur." *(Tirmizt, Sıfatü'l-Kıyame: 59, No:2517,4/667)*

« غَضَبْ بِرْ فَرْدَه اِيتمَه دوُشْمَه جَفَايَه »

"Gazap bir ferde etme, düşme cefaya."

"Bir ferde kızma, cefaya düşme,"

Gazap: Kızmak,

Cefa: Eziyet, sıkıntı, demektir.

« وَلَوْ حَقْ سَنْدَه اوُلْسَه طَالْ صَفَايَه »

"Velev hak sende olsa dal safaya."

"Eğer hak sende olsa bile safaya dal.

Safa: Gönül rahatlığı, demektir.

Haklı da olsak sefaya dalalım. Kızmayalım, işi Mevlâ Tealâ'ya bırakalım. Ve diyelim: "Ya Rabbi! Ben kendime sahip olamıyorum, kalplerin sahibi sensin, kalbimi senden başka bir şeye kullandırma."

Nefehatü'l-Üns'te yazıyor ki: İmam-ı Gazalî'nin ağabeysi Ahmed Gazali büyük adamdı. O Mevlâ Tealâ'ya soruyor: "Ya Rabbi! Beni niçin yarattın?" Mevlâ Tealâ ona: "Cemalimi senin kalbinde seyretmek için" buyurdu.

Mevlâ bizim kalbimizde de kendini görsün.

« اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ مَعَالِيَ الْهِمَمِ وَيَكْرَهُ مَسَافِلَهَا »

"Muhakkak Allah (-u Tealâ) **yüksek himmetlileri sever, alçak himmetlileri kerih görür."**

Himmet: Kalbin bütün kuvveti ile Cenab-ı Hakk'a ve diğer mukaddesata yönelmesi demektir. Derdimiz Allah'ın rızasını kazanmak olsun, hiçten sebeplerle ona buna gazaplanmayalım.

Arapça hocalarından birisi meşayihten bir zatı ziyarete gitti. O Şeyh efendi acıdı, hocanın kalbine bir nur akıttı ve dedi ki: "Evlât bu ışığı muhaliflerin rüzgarından uzak tutmak lâzım."

Sonra o hoca medresesine döndü, ders okuturken mollalardan birisi ona bir soru sordu, o hoca da cevap verdi. Molla: "Anlamadım!" dedi. Hoca tekrar cevap verdi, yine anlamadı. Üçüncü defasında hoca kızdı, kalbinden nur gitti, haksız yere mollasına kızdığı için.

Hoca bu duruma üzülerek tekrar Şeyh efendinin yanına gitti. Daha derdini söylemeden o Allah dostu ona: "Biz sana demedik mi evlâdım, bu ışığı muhaliflerin rüzgarından muhafaza etmek lâzım" dedi.

Kimseye kızmamalı. Bizim şer gördüğümüz şeyde hayır vardır.

İbrahim Hakkı Erzurûmî meşhur manzumesi olan tevfiz-namesinde buyuruyor ki:

Hak serleri hayr eyler,	**Naçar olacak yerde,**
Zannetme ki gayr eyler,	**Nagâh açar ol perde,**
Arif anı seyr eyler,	**Derman eder ol derde,**
Mevlâ görelim neyler,	**Mevlâ görelim neyler,**
Neylerse güzel eyler.	**Neylerse güzel eyler.**

Sen Hakk'a tevekkül kıl,	**Her kuluna her anda,**
Teslim ol rahat bul,	**Geh kahru geh ihsanda,**
Her işine razı ol,	**Her anda o bir şanda,**
Mevlâ görelim neyler,	**Mevlâ görelim neyler,**
Neylerse güzel eyler.	**Neylerse güzel eyler.**

İhsan Efendi öldükten sonra manada zuhur etti ve dedi ki: "Biz hocalar zannederdik ki, ayetlerden Hadislerden bir şey anlıyoruz, halbuki Allah dostları ne anlıyorsa asıl mana odur.

Efendi babam bana buyurmuştu ki: "Benim huzuruma sarıksız gelme." O söz o kadar hoşuma gitmişti ki, hâlâ haz duyarım. Niçin? Çünkü benim öyle bir Şeyhim var ki, Resulullah'ın sünnetine can verircesine sarılıyor, diye düşünüyorum.

Şeriatın iğne kadar bir şeyi kâinat kadar büyüktür. Sen o Şeriat'ı bedava buldun, istediğin gibi oynuyorsun. "Sarık ne olacak?" "Çarşaf ne olacak?" "Çarşafsızlar cennete girmeyecek mi?" diyorlar. Bunlar hep itirazdır. Tekerin önüne taş koymak gibi.

Efendi babamın o sözü "Benim yanımda sarıksız durmak caiz olmazsa ya Mevlâ'nın yanında caiz olur mu?" demektir. Bazen sıcaktan yanıyoruz, sarığımızı ince sarıkla değiştiriyoruz. Değiştirebiliriz ama bezmek yok. Mevlâ Tealâ isterse serin yapabilir ama böyle sıcak yapmasında hikmet var,

« غَضَبْ قَلْب اولْدُورُرْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ »

"Gazap kalp öldürür Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Kızdık mı kalbimiz ölür. Sonra da uğraşalım ki, kalbimiz dirilecek. Daha kızmayalım. İşi Mevlâ Tealâ'ya bırakalım. Mevlâ bizi bizden çok acır, kayırır. Ana babamızdan da çok acır ve kayırır.

Beyt 173

فَدَاَ ايتْ وَارِنِى هَـمْ جَانِى تَسْلِيمْ دِيلَرْسَه‌كْ ايچْمَكِى كَرْآبِ تَسْنِيمْ
قَمُو اُوْتَادْدَنْ اَعْلاَ اَيْلَه تَعْظِيـمْ اَبُ الرُّوحْدِرْ آنِكْدِرْ حَقِّ تَكْرِيمْ
بُو تَعْظِيـمْ اُوزْرَه كَلْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

Bu beyitler müridin mürşide karşı nasıl olması lâzım geldiğini bildiriyor, Allah-u Tealâ başta beni sonra da sizi mürşidine tam tabi olanlardan eylesin.

« فَدَاَ ايتْ وَارِنِى هَـمْ جَانِى تَسْلِيمْ »

"Feda et varını hem canı teslim."

"Mürşidine bütün varlığını feda et. Ve canını öyle teslim et."

« دیلرسەك ایچمكی كر آب تسنیم »

"Dilersen içmeği ker âb-ı Tesnim."

"Eğer cennet çeşmesinin suyundan içmeyi istiyorsan."

Âb-ı Tesnim: Cennet çeşmesi yani Tarikat-ı Aliyye feyzi.

Tarikat-ı Aliyye'nin feyzi, cennet çeşmesinin suyu gibidir. Bundan ne ile içilir? Bütün varlığımızla ibadete yönelerek. Ama bizler: Vay şimdi sıcak, sohbet dinleyemem, şimdi işim var zikir edemem, gün uzun oruç tutamam" der, dururuz. Yemeğe sıra gelince hazırız, ibadete gelince iş değişiyor. Sen kayır bizi Ya Rabbi! Aklımızı kuvvetli eyle.

« قمو اوتاددن اعلا ایله تعظیم »

"Kamu Evtât'tan a'la eyle tazim."

"Bütün velilerden daha ziyade kendi Şeyhine tazim et."

Evtad kelimesi, (وتد- veted) kelimesinin cemisidir. Çiviler demektir.

Bütün büyük velilere çivi denir. Bunlar kâinatın çivisidir, kâinatı bunlar tutuyor. Bunlar olmasa kâinat yerle bir olacaktır.

Mürid şeyhine bütün velilerden daha çok tazim etmelidir.

Çünkü Mürşid:

« اب الروحدر آنكدر حق تكریم »

"Ebu'r-Ruh'tur, anındır hakkı tekrim."

"Ruhunun babasıdır, tazim hakkı onundur."

Ebu'r-Ruh: Ruhun babası, **Tekrim:** Tazim demektir.

Cenab-ı Hak'tan bu böyledir. Öbür velileri de inkâr etmiyoruz. Yani canını şeyhine feda edeceksin, vay uykusuz kaldım, vay açım, vay susuz kaldım, vay yoruldum demeyeceksin. Vayları bırak vaydan çık, raya (yola) gir.

Şah-ı Nakşibend Hazretlerinin bir müridi vardı. Hızır *(Aley-hisselâm)* ona göründü. O da hiç onun tarafına bakmadı ve: "Benim Hızır'ım orada" dedi. İkinci kez tekrar göründü, yine tarafına bakmadı, üçüncü defa pazarda göründü ve Hızır *(Aleyhisselâm)* onu kucakladı ve bazı kelimeler söyledi.

Mürid, Şah-ı Nakşibend Hazretlerinin yanına geldiği zaman ona dedi ki: "Pazarda görüştünüz." Evliyaullah ile bacak atılır mı? Onlarla müsabakaya girilir mi?

Şah-ı Nakşibend Hazretleri, onların karşılaşıp konuştuklarını nasıl bildi? Evliyaullah ile başa çıkılır mı? Onlar büyük adam. Bizim bilemeyeceğimiz kadar büyük Şah-ı Nakşibend Hazretleri. "Bütün dünya bana tırnağımın üstü gibidir" buyurmuştur,

Dünya onlara tırnak gibi olunca o dünyada bir şey olur da onlara görünmez mi? Ya rabbi! Onları bizden, bizi onlardan ve onları Habibinden ayırma.

« بو تعظیم اوزره کل حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم »

"Bu tazim üzre gel Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Beyt 174

سن آندن غیری بیلمه بو جهانی اونوت هپ وارنی هم این و آنی
اکر خضری بولورسه ایشبو شانی ینه بیل مرشدك کوندردی آنی
وسیله بیل آنی حقه کیدهلم جمال باکماله سیر ایدهلم

Müridlere tenbih ediliyor hatta bütün kullara tenbih ediliyor illâ edep, illâ edep, illâ edep. Muhtaç olduğumuzu, aciz olduğumuzu hiç unutmayalım.

Ayaklarımız hareket etmese, boynumuz tutulsa işimiz bitti, aklımız olmasa, işimiz bitti, bizler muvakkatız. Bir yumurta kaza ile elimizden düşse parçalanır, biz de öyleyiz. Bu sebeple acziyetimizi itirafla, boyun eğerek, Mevlâ Tealâ'nın vesilelerine yapışalım.

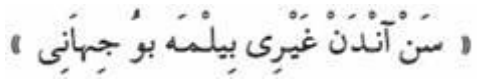
Büyükler edep öğretiyorlar bize. Adam olmak için edepli olmak lâzım. Edebi de ancak şeyhlerden ve onların kitaplarından öğreniriz, Mürşidler de Resulullah'tan öğrenir. Resulullah da Mevlâ Tealâ'dan öğrenir. Edep olmadı mı olmuyor.

Resulullah Efendimiz buyuruyor ki:

« اَدَّبَنِی رَبِّی فَاَحْسَنَ تَاْدِیبِی »

"Rabbim beni edeplendirdi, onun için edebimi güzel etti."

Edep Mevlâ Tealâ'dan öğrenilirse çok güzeldir. Mevlâ Tealâ Cebrail *(Aleyhisselam)* vasıtasıyla edebi Resulullah'a öğretiyor. Resulullah Efendimiz de baş halifesine öğretiyor, o da kendi baş halifesine öğretiyor, ondan ona, ondan ona öyle gidiyor. Nedir bu edep? Büyük Şeyh Efendi buyuruyor:

"Sen andan gayrı bilme bu cihanı."

"Ey Tarikata giren! Bu cihanı şeyhinden başka bilme."

Kalbinin gözü ona olsun, ona rabıta et, sadece onu bil. Niçin? Çünkü şeyhini bilmek seni Resulullah'ı bilmeğe götürüyor. Resulullah'ı bilmek de, Allah'ı bilmeye götürüyor. Bak nereye bağlanıyoruz.

Resulullah ﷺ Efendimiz ne buyurmuştu? **"Beni Rabbim edeplendirdi, onun için de benim edebimi çok güzel etti."**

Tabii, bir edebi Allah verirse, o çok güzel olur. Edep Allah'tan alınmazsa ona edep denilmez. Çakaldan edep öğrenilir mi? Yahut koyundan edep öğrenilir mi? Onların alemi başka, bizim alemimiz başka.

Şeyhini hatırlamak seni şeyhinde fani ediyor. Şeyhinde fani olmak seni Resulullah'ta fani olmaya götürüyor. Resulullah'ta fani olmak ta Allah'ta fani olmaya götürüyor. Eğer bir şeyh öğretmese, bu yol kolay bilinip bulunur yol mudur?

Büyük Şeyh Efendi: "Sen ondan gayri bilme bu cihanı" diyerek müride tenbih ediyor. Kendi hakkında da Risale-i Kudsiyye'nin bir başka beytinde buyuruyor ki:

"Çün Abdullah benim şeyhim nişanı, Cihanda Gavs-ı Azam oldu şanı."

"Çünkü benim şeyhim Abdullah Mekkî Hazretleridir. Onun nişanı cihanda en büyük gavs olmasıdır."

"Ben ondan gayrı bilmem bu cihanı, Feda ettim bu varı cismi canı."

"Ben bu cihanı ondan başka bilmem. Varlığımı, cismimi, canımı, feda ettim. Sen de öyle yap."

"Feda kıl varını Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Sadece şeyhini bil, ona rabıta et, seni Rabbine kavuşturacak bir vasıta bil onu. Çünkü o seni Rabbine kavuşturacak vasıtadır. Vesilesiz hiç bir şey yok.

Allah-u Tealâ Kehf suresinde buyuruyor ki:

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِن كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ﴿الكهف/84﴾ فَأَتْبَعَ سَبَبًا ﴿الكهف/85﴾

"Gerçekten biz Zü'l-Karneyn'i yeryüzünde iktidar sahibi yaptık. Ve ona (gayesine ulaşmak için) **istediği her şeyden bir vasıta** (sebep) **vardır, O da sebebe tabi oldu."** *(Ayet. 84-85)*

Bakın! Mürşid sebep işte.

« اونوت هپ وارنی هم اینو و آنی »

"Unut hep varını hem în-ü ânı."

"Hep varlığını, kendini unut, şunu bunu da unut."

Hem: Daha demektir. **İn:** Şu, **Ân:** Bu, manasınadır.

Her şeyi unut. Niçin? İğnenin tepesi kadar hatırında bir şey olsa, o sana kaf dağı kadar perde olur. Eğer Mevlâ'yı bulmak istiyorsan, onların hepsini unut.

« اکر خضری بولورسه ایشبو شانی »

"Eğer Hızr'ı bulursan iş bu şanı."

"Eğer Hızır *(Aleyhisselâm)* ı bulursan, bu hali (bu görüşmeyi)."

« ینه بیل مرشدك کوندردی آنی »

"Yine bil mürşidin gönderdi anı."

"Yine bil ki O'nu mürşidin gönderdi."

Her şeyi mürşidinden bil. Mevlâ'dan Resulullah'a, O'ndan şeyhine, şeyhinden de sana geliyor. Menba Mevlâ'dır. Her şeyin Mevlâ'dan geldiğine dair bir ayet okuyalım: ...وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ **"Size gelen her nimet Allah'tandır."** *(Nahl Suresi: 53)*

İşte O Allah, o nimetlerin sana gelmesi için mürşidi oluk yaptı, yoksa mürşid bir şey yaratamaz.

Büyük Şeyh Efendi ne buyuruyor: "Eğer Hızır *(Aleyhisselâm)* ı bulsanız, mürşidinizin gönderdiğini, size O'nun bir hediyyesi olduğunu bilin."

Eğer siz, gelen her şeyi şeyhinizden bilirseniz, sevgi bölünmez, sevgi bölünmeyince de kuvvetli olur. Allah-u Tealâ size her şeyi bulmanız için şeyhinizi vesile etti. Eğer

ona tam bağlanırsanız, her şeyi bulursunuz. Şeyhiniz vasıtasıyla Mevlâ Tealâ'ya ulaşıyorsunuz. Mevlâ'yı bulunca da her şeyi bulmuş olursunuz.

« وَسِيلَه بِيلْ آنِى حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بِاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Vesile bil anı Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"O mürşidi vesile, sebep bil."

Allah-u Tealâ buyuruyor ki: . . . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَة **"Ey iman edenler! Allah** (-u Tealâ) **dan korkunuz ve O'na ulaşmak için vesile arayın."** *(Maide Suresi: 35)*

Beyt 175

وَلِيُّ اللّٰهِى جَاسُوسْ قِيلْدِى سُبْحَانْ كِيرَرْ قَلْبِكَه بِيلْ يُوقْلَارْ سَنِى جَانْ
عُلُوُّ الْهِمَّتْ اوُلْ كَلْ ايتْمَه نُقْصَانْ دِيلَرْسَه حَقْ ايدَرْ يُوقْ شُبْهَه اِعْلَانْ
سوالَرى آتُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بِاكَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

Bu beyitler bizlere hep Tarikat edebi öğretiyor. Bunları yapmak lâzım. Bu Tarikattan istifade etmek için bu edepleri öğrenip tatbik etmek lâzım.

« وَلِيُّ اللّٰهِى جَاسُوسْ قِيلْدِى سُبْحَانْ »

"Veliyyullâh'ı casus kıldı Sübhan."

"Sübhan olan Allah, kendi dostlarını casus kıldı."

Casus: Gizli haberleri öğrenerek veya sırları çözerek haber verendir.

Devletin casusu olur, bir memleket diğer bir memlekete gizli adam sokar, girerken pasaportla girer ama yaptığı iş gizlidir. Kendini tanıtmadan o memleketi gözden geçirir, O memleketin bize düşmanlığı var mı yok mu diye yoklar. Bu yolun da casusları vardır:

« كِيرَرْ قَلْبِكَه بِيلْ يُوقْلَارْ سَنِى جَانْ »

"Girer kalbine bil yoklar seni can."

"Kalbine girer seni yoklar, bil."

Mevlâ Tealâ'nın dostu senin kalbine girer, bakar, senin niyetin ne tarafa? Göründüğün gibi misin, yoksa değil misin? Kalbinde masiva var mı, yok mu? Ne gibi derdin var, yemek derdin mi, içmek derdin mi, rütbe riyaset derdi mi? yoksa Rabbin mi? Eğer derdin Rabbin ise onu görür. O kimse makbule geçer. Nasıl girer kalbe? Onu kimse diyemez, o manevi iştir.

« عُلُوُّ الْهِمَّتْ اولْ كَلْ اِيتْمَه نُقْصَانْ »

"Uluvvü'l-Himmet ol gel itme noksan."

"Yüksek himmetli ol gel, onda noksan etme."

"Uluvvü'l-Himmet: Yüksek himmet, demektir.

Himmet içindeki derdin, isteğin demektir. Yani bu yola karşı, Mevlâ Tealâ'ya karşı iyi niyetli ol. Gönlünde sadece Mevlâ Tealâ olsun. Büyük Şeyh Efendi ne buyurmuştu? "Gece idi, gönülde dert bir idi." Ne idi o dert? Mevlâ Tealâ.

İnsandan hep bu isteniyor. Eğer derdin Mevlâ Tealâ ise ve Mevlâ'yı sevmek ve ona sevilmek ise senin himmetinin, isteğinin derecesi yüksektir. Derdin ahiret ise eh orta hallisin. Eğer derdin dünya ise himmetin çok adîdir. Sen himmetine göre adamsın ama şeriatın müsaade ettiği şekilde, beş vakit namazını kaçırmadan, faiz karıştırmadan helâl yoldan çoluk çocuğun nafakasını kazanmak olur.

Himmetinde noksan etme, şayet olursa istiğfara devam et.

« دِيلَرْسَه حَقْ اِيدَرْ يوقْ شُبْهَه اِعْلَانْ »

"Dilerse Hak eder yok şüphe ilan."

"Mevlâ Tealâ dilerse, senin kalbindeki himmetini kendi dostuna bildirir.

Bunda şüphe yok."

Onun için Allah'tan başka düşüncelerden kaç. Allah'ın dostu senin kalbine girer, bakar ki senin kalbinde köşk, araba, mal, rütbe, riyaset, sevgisi var. Senin çok düşük himmetli olduğunu görür.

« سِوَالَرِی آتُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ »

"Sıvaları atıp Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Allah'tan başka şeyleri atıp, Allah'a gidelim."

Cenab-ı Hak, senin kalbindekileri kendisi gördüğü gibi bir de casus tayin ediyor, ona da bildiriyor. Onun için murakabe altındayız.

Yunus suresinde Cenab-ı Hak şöyle buyuruyor: وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُو مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ. . . **"Sen bir işte bulunmazsın ve O'ndan** (Kur'an'dan) **bir şey okumazsın ve sizler de amelden bir şey yapmazsınız ki illâ biz sizin üzerinize o işe daldığınızda şahitleriz."** *(Ayet: 61)*

Mevlâ Tealâ buyuruyor: "Sizler bir işe başlarken ben bakıyorum, meleklerim de bakıyor ama sizlerin haberi yok"

Sizler zannediyorsunuz ki, işleri gizli yapıyorsunuz. Halbuki Mevlâ Tealâ bakıyor ve O'nun bakması muteberdir. Onun cenneti, cehennemi var. Mevlâ Tealâ bizleri cennete de cehenneme de koyabilir. Velhasıl Mevlâ ne uyur, ne başka şeyle meşgul olur ki, seni unutsun.

Her an mekândan münezzeh olarak Mevlâ Tealâ bizle beraberdir. Bizim gözümüzü, lisanımızı, elimizi, ayağımızı, içimizdeki niyetlerimizi görüyor. Ayrıca bir de velilerini koşuyor.

Kur'an-ı Kerim'in 6666 ayet-i kerimesi bize hep tenbihdir, "Sakın ha benim sevmediğim bir şeyi koyma içine, benim sevdiğim şeyleri koy" diyor. Sayısı malum olmayan hadislerde bize hep bunu tenbih ediyor. Tenbih, tenbih. Adam olursak bizden âlâ yok, adam olmazsak bizden âdî yok.

Mevlâ Tealâ bizim kalbimizde kendi aleyhine bir şey istemiyor, Resulullah'ın aleyhine bir şey istemiyor, Şeriatın, Tarikat'ın, mezhebin aleyhine bir şey istemiyor. Mürşidin aleyhine de bir şey istemiyor. Bir Müslüman kulunun aleyhine de bir şey görmek istemiyor.

Siz bir adam görseniz, sizin sevdiğiniz hakkında kötü bir şey konuşsa razı olur musunuz? Yok. Ama bizler ise birbirimize karşı kötü zanlar, kötü düşüncelerde bulunuyoruz. Allah-u Tealâ bundan razı değil.

Mevlâ Tealâ, Hucurat suresinde buyuruyor ki:

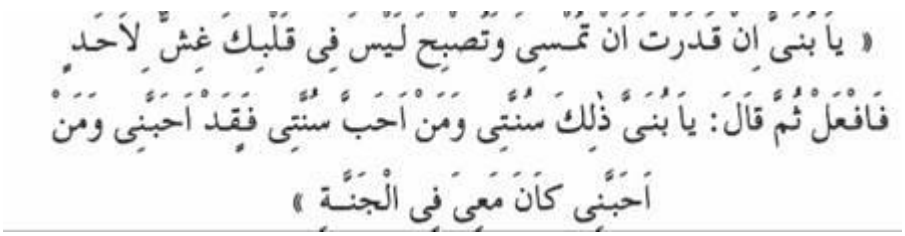
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ

"Ey iman edenler! Zannın bir çoğundan kaçının. Çünkü zannın bazısı günahtır ve birbirinizin ayıplarını araştırmayınız ve bazınız bazınızı gıybet etmesin. Sizden biriniz ölü kardeşinin etini yemeği sever mi? Bilakis onu kerih gördünüz." *(Ayet:12)*

Ey imanlılar! Biliyorsunuz ki Rabbiniz sizden haberdar, gene de kalbinizde suizan saklıyorsunuz. Kalbinizdeki bir çok suizanlardan uzak durun. Bir kardeşinizin aleyhinde, onun sevmediği sözü söylemeyin. Sizden biriniz kardeşinin ölü olduğu

halde etini yemeği sever mi? Sevmez. İşte gıybet ondan daha kötü. Gıybet ettiğin zaman ağzın kokuyor, Mevlâ Tealâ bu kokuyu duyuyor, melekler de duyuyor.

Eyvah, eyvah! Herkesin de sakız gibi yaptığı şey. Gıybeti konuşurken kolay ama ne kadar pis koku çıkıyor ondan. Yeniden gıybet etmemeye hepimiz karar verelim. Başta ben, çare yok karar vereceğiz. Mevlâ Tealâ razı olmuyor. Resulullah Efendimiz Enes ibn-i Malik *(Radıyallahu Anh)* a dedi ki:

« يَا بُنَيَّ اِنْ قَدَرْتَ اَنْ تُمْسِيَ وَتُصْبِحَ لَيْسَ فِي قَلْبِكَ غِشٌّ لِاَحَدٍ
فَافْعَلْ ثُمَّ قَالَ: يَا بُنَيَّ ذٰلِكَ سُنَّتِي وَمَنْ اَحَبَّ سُنَّتِي فَقَدْ اَحَبَّنِي وَمَنْ
اَحَبَّنِي كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ »

"Ey Oğulcağızım! Kalbinde hiç bir kimseye karşı gıllü gış (kin buğz vs.) **olmaksızın sabahlamaya ve akşamlamaya kadir olursan, bunu hemen yap."**

Sonra Resulullah ﷺ yine buyurdu:

"Ey oğulcağızım! Bu benim sünnetimdir. Kim benim sünnetimi severse, muhakkak beni sevmiş olur. Kim de beni severse cennette benimle beraberdir."

Biz bu sünneti işlemekte neredeyiz? Kalbimizden Allah'tan başka bütün düşünceleri atalım.

"Yar her dem sana nazar eyler, Seni gafil görür güzar eyler."

Mevlâ Tealâ her an senin kalbine nazar eyler, seni gafil görür, senden yüz çevirir. Bakar ki O'nu düşünmüyorsun, geçer senden. Yine bakar yine düşünmüyorsun yine geçer senden. Eyvah, eyvah! ne büyük devleti kaçırıyoruz.

Reşahat-ı Şerifte yazıyor ki:

"Yar istemez ki aşıkı ağyara yar ola, Her lahza bir tereddütle bi karar ola."

Irmak kuşu gibi olmayalım. Siz onu tanımazsınız, boğazının altı beyaz, diğer yerleri siyahtır. Bir yerde karar etmez. Bir taştan öbür taşa atlar.

Dünyada en evvel iman ve İslâm vardı. Sonra biri Öbürünü gâvur etmeye çalıştı, bu kadar gavurlar oldu. Amerika'nın, Avrupa'nın, Rusya'nın derdi de bu içimizdeki ahmakların da hep dertleri bu. Millet bir gavur olsa da peşimizden gelse istiyorlar. Ne mutlu o kişiye ki, kendi Müslüman, başkalarını da Müslüman etmeye çalışıyor. Ne yazık o kimseye ki, bir adamı dinden çıkarıyor. Mevlâ Tealâ onu görüyor.

Üniversiteler, Liseler, Orta mektepler hep bunun yuvası olma yolundadır. Bunları bilmenizi isterim, ahmaklığımızı bilelim de tuzağa düşmeyelim. Bizim kalplerimiz

bit pazarı değildir. Bit pazarını tanır mısınız? Beyazıt'ta bir yer vardır, orada hep eski elbiseler satılır, o elbiselerde hep bit doludur. Onun için bit pazarı denilir.

Allah-u Tealâ bizlerin, değersiz, lüzumsuz şeyleri kalbimizde bulundurarak onu bit pazarı gibi yapmamızı istemiyor.

Mevlâ Tealâ bize bu lisanı emanet verdi, tutalım onu. Mevlâ'nın razı olmadığı şeyleri konuşmayalım. Kalbimizi bize emanet verdi, Mevlâ'nın razı olmadığı şeyleri kalbimize sokmayalım. Diyelim ki: "Ya Rabbi! Sırf senin razı olduğun şeyleri bu lisanımla söylemeyi ve kalbimize de sırf senin sevdiklerini sokup düşünmekle meşgul et."

Ahirete gitmemiz bu kadar muhkem iken bizim sakat işlerle uğraşmamız doğru olur mu? Olmaz.

Beyt 176*

عُلُوُّ الْهِمَّتْ اوُلْ قَالْمَه فُتُورْدَه كِه اَللّٰهْ رَحْم اِيدُوبْ غَرْق اِيدَه نُورْدَه
كُورُورْسَه كْ صُورَتَا كَرْ غَمْ وَسُرُورْدَه سُرُورْ وَغَمْ آنْدَه يُوقْ اوُلْ هَبْ حُضُورْدَه
حُضُورْ اوُزْرَه طُورُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Tarikat ehlinin illâ edepli olması lâzım. Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Tarikat ehline edep öğretmek üzere buyuruyor ki:

« عُلُوُّ الْهِمَّتْ اوُلْ قَالْمَه فُتُورْدَه »

"Uluvvü'l-Himmet ol kalma füturda."

"Yüksek himmetli ol gevşeklikte kalma."

Fütur: Gevşeklik, demektir.

Büyük Şeyh Efendi "Yüksek himmetli ol" diyor. Yüksek şeyi seversen, yüksek himmetlisin, orta şeyi seversen orta himmetlisin, alçak şeyi seversen, alçak himmetlisin. Eğer derdimiz Mevlâ Tealâ ise en yüksek himmetteyiz.

Ne mutlu bize devam edelim, eğer derdimiz ahiret ise, orta himmetteyiz, bu biraz daha aşağı olmuş oluyor. Eğer derdimiz dünya ise himmetimiz aşağı, kendimiz de aşağıyız.

Yazıklar olsun, hem de çok yazık, himmetlerimize bakalım. Hangi yolda yükselmek istiyoruz, eğer himmetimiz Mevlâ Tealâ'nın Rıza-ı Şerifi ve cemali, Allah'ı sevmek ve bu yolda yükselmek ise, devam et, yapış.

Eğer derdin bu değilse, değiştir. Bir daha dünyaya gelecek değilsin, dünya da bizimle gelecek değil. Dünya bizi yollar, kendi durur. Sonra da insan pişmanlığından kafasını kayaya vurur. Eğer biz Allah'a hizmet edersek, dünya bize hizmet eder.

Allah-u Tealâ dünyaya ne buyurdu:

« اُخْدُمِي مَنْ خَدَمَنِي »

"Ey dünya bana hizmet edene hizmet et."

Mevlâ Tealâ'ya hizmet etmeyen, kölesi olduğu dünyaya hizmet eder. Allah-u Tealâ dünyayı bize köle etti. Biz ise kendi kölemize köle oluyoruz. Yüksek himmetli olalım, gevşeklikte kalmayalım.

Tembellik kadar insanın düşmanı yoktur: "Ben bu Tarikat dersini yapamam, başım ağrıyor, belim ağrıyor, günde beşbin Allah diyemem" diyorlar. Bu Nefs-i Emmare ziyade kezzabtır. Bizden evvelkiler nasıl yaptı, Onların içinde günde yüzbin "Lâilâhe illallah" diyen var, ellibin, yetmiş bin "Lâilâhe illallah" diyen vardı.

Bizim Silsileden Halil'i Nurullah Efendi (Kuddise Sırruhu) vardı. Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin şeyhi idi. 33. halkada bulunuyor.

O, temcit vaktinden (imsaktan önceki vakit) sabaha kadar yetmiş bin kelime-i tevhid okurdu ve yedi cüz de Kur'an okur ve yerinden öyle kalkardı. Halbuki 70 bin tevhid bir geceye sığmaz. Demek ki Allah onun vakitlerini uzattı. Mevlâ Tealâ isterse bize bir saati bin saat de yapar yarım saat de yapar.

Allah-u Tealâ Şura suresinde buyuruyor ki:

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ

"Her kim ahiret ekini (menfaatini) **dilerse** (isterse) **onun için ekininde ziyade ederiz. Ve her kim de dünya ekinini isterse ona da ondan** (az bir şey) **veririz. Onun için ahirette bir nasip yoktur,"** *(Ayet: 20)*

Onun için: "Ya Rabbi! Bizi kendi başımıza bırakma."

Allah-u Tealâ: "Ben ahireti sevenleri seviyorum" buyuruyor.

Bakara Suresinde Cenab-ı Hak buyuruyor:

. . .فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ (200) وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ (201) أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِمَّا كَسَبُوا. . .

"... **Artık o insanlardan kimi 'Ey Rabbimiz bize** (nasibimizi) **dünyada ver.' der ki, onun** (gibi dünyaya düşkün olanlar) **için, ahirette hiç bir nasip yoktur." "İnsanlardan öylesi vardır ki, Ey Rabbimiz! Bize dünyada hasene** (helâl mal, nasipli ahiret arkadaşı, sıhhat, afiyet) **ver, ahirette de hasene** (cennet, rıza-ı şerif, cemalûllâh) **ver. Ve bizi ateşin azabından koru. İşte bunlar var ya, bunlar için kazandıkları şeyden bir nasip vardır."** *(Ayet: 201-202-203'den)*

Ya Erhame'r-Rahimin! Bizi bu ayete muvaffak olanlardan eyle.

İnsanoğlu bilmeden talip olur. Meselâ: Birisi bir hanımı almak ister, ona yapışır. Halbuki o hanım iki gün sonra ahirete gidecektir. Hanımın güzelliğine bakar ama inancına, itikadına, ameline bakmaz. O hanımın güzelliğine rüzgâr estikçe çamur vurur.

Diğer dünya hadiseleri de o rüzgâr gibi değil midir? Bir hadise vurdukça insanın yüzü kırışır, sırtı kamburlaşır, beli bükülür, işi Mevlâ Tealâ'ya bırakmalı. Ve: "Ya Rabbi! Sen seç bana" demeli.

Yüksek himmetli olalım. Ucuz şeylere müşteri olmayalım. Pahalı şeyler satılıyorsa niye ucuz şeylere müşteri olalım.

Sarık sarmak için söz vermeye korkuyorlar. "Sarık sararsak fitne olur, İslâm yıkılır" diyorlar. Halbuki bu sarığı terk edersen İslâm yıkılır, yaparsan yıkılmaz.

İbrahim Suresinde Mevlâ Tealâ ne buyuruyor: لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ. . . **"Eğer şükrederseniz** (size verdiğim bu Şeriat'ı yaşarsanız) **elbette size** (verdiğim nimeti) **ziyade ederim. Eğer nankörlük ederseniz, şüphe yok ki benim azabım elbette çok şiddetlidir."** *(Ayet: 7)*

Vermek tamamen Allah'ın elinde değil mi? Almak tamamen Allah'ın elinde değil mi? Habibine ittiba ettiğin vakit verir, etmediğin vakit alır. Sarık, sakal, şalvar, cübbe, çarşaf, geniş entari hepsi Allah'ın habibine ittibadır. Bu ittibalar arttıkça Allah'ın nimeti tamamen artıyor.

Ali İmran Suresinde de şöyle buyuruluyor:

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (26) تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (27

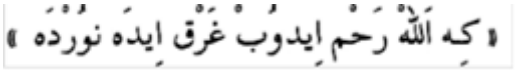
"Habibim de ki: Ey mülkün sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsin ve mülkü dilediğinden alırsın. Dilediğini aziz eder, dilediğini de zelil edersin. Hayır ancak senin elindedir. Gerçekten sen her şeye kadirsin. Geceyi gündüze girdirir, gündüzü de geceye girdirirsin. Ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarırsın. Dilediğine de sayısız rızık verirsin." *(Ayet: 26-27)*

Mülkü almak ta vermek te Allah'ın elindedir. Sen sünnete sarıldıkça Mevlâ senin elinden alır mı? Daha çok verir. Sünneti yaşadığınız zaman fitne olmaz, yaşamazsan fitne olur.

Yüksek şeylerin müşterisi olalım. Gözünüz yılıp ta gevşeklikte kalmayalım: "Ben bu Tarikat'ı yapamam, işim gücüm var" derseniz, gevşeklikte kalmış olursunuz. Gözümüz yılmasın. Allah bir karıncayı deve, bir deveyi de karınca eder. Allah sana bu ibadetleri yapacak kadar kuvvet verdi.

Meselâ top oynayanlar, pat küt o kadar zor olan işi yapıyorlar ama o kadar kolay olan namazı kılmazlar. Bazıları da inadına açtan kendini gebertir, açlık grevi yapar, bir gün Allah için oruç tutmaz.

Eğer o kadar Allah için oruç tutsalardı, abad olurlardı. Mevlâ Tealâ için oruç tutmuyorlar, şeytan gibi insanlar dediği için kendileri aç bırakıyorlar ahmaklar. Cahillik ne fena şey. Yüksek himmetli olalım, gevşeklikte kalmayalım.

"Ki Allah rahm edip gark ede nurda."

"Ki Allah rahmet edip seni nura gark ede."

Hazret-i Ebubekr'i daldırdığı nura bizi de daldırır. Allah rahmet eder demek, kulunu nihayet derecede acır ve hakiki nimet verir, demektir.

Bir de bize en yüksek iyilikleri yapar, daha ne istiyoruz. Çalışırsak ve kuvvetimizi bu yola harcarsak Mevlâ Tealâ bize acır ve hakiki nimet verir. Çalışalım, boş konuşmayalım. Mevlâ Tealâ'yı sevmeyenlerle oturmayalım.

Birisi bana gelmiş diyor ki: "Çok kusurum var." Nedir? "Namaz kılmayan komşulara oturmaya gidiyorum, biz otururken ezan okunuyor onlardan utanıp kalkıp namaz kılmıyorum."

İşte gâvurlarla veya münafıklarla oturup kalkmanın en az zararı budur. Kalkıp namaz kılmak lâzım, hak olan budur. Ama onların arasına girince insan yeniliyor. Mevlâ Tealâ habibine ne emir verdi?

"Benim dostlarımın arasında yaşa ve gözün düşmanlara bakmasın."

Demek ki kâfir ve münafıklarla oturmak iyi değildir. Resulullah Mekke'den Medine'ye hicret edince herkese hicret farz oldu.

Eğer orada durup Medine'ye hicret etmeseler kâfirler ve münafıklar Müslümanları İslâm'dan soğuturlar. Ama Mevlâ Müslümanları habibinin yanına gönderdi ki,

Müslümanlar İslâm'dan soğumasınlar. Televizyonlar, Sinemalar hep milleti dinden soğutma işini yapıyor.

Efendi babam Mesnevî'den rivayeten buyururdu ki: "Yoldan giderken bir fasık adam sana merhaba dese, ondan sana manevi bir pislik akar ki, kolay kolay temizlenemezsin."

Kolay mı zannediyorsunuz, kâfirlerle müşriklerle oturmayı? Bir uyuzlu köpekle oturun, onlarla oturmayın. Yasak onlarla oturmak. Niye oturuyoruz? Dünyayı sevdiğimiz için.

Allah sana rahmet eder demek, Allah sana cemalini, rıza-ı şerifini verir, demektir. "Ben beceremiyorum" dememeli. "Ben illâ Allah'ımı bulacağım inşaallâh" demeli. Kendimize güvenmiyoruz, Allah'a güveniyoruz.

« کورورسه ك صورتا کر غم وسرورده »

"Görürsen sureta ker gam sururda."

"(Eğer şeyhini) sureta gam veya sururda görürsen,"

Sureta: Zahirde, görünüşte, **Gam:** Üzüntü, **Surur:** Sevinç, demektir.

« سرور وغم آنده يوق اول هپ حضورده »

"Surur-u gam anda yok ol hep huzurda."

"Surur gam onda yoktur. O, hep huzurdadır. "

Huzur: Mevlâ Tealâ ile beraber olmak.

Mevlâ öyle hep huzurda etsin, bizi de. Hep huzur üzere olmak lâzım. Şimdi biz bu camide huzur üzereyiz. Mevlâ Tealâ'nın sevmediği bir şey burada konuşulmuyor. Ya ayet, ya hadis, ya da Allah dostlarının sözü konuşuluyor. Burada nasıl isek evde de öyle olalım.

Efendi babam buyurmuştu ki: "Bir araya gelince benden duyduklarınızı konuşun."

Her "yerde huzur üzere olursak, Allah-u Tealâ Peygamberini sevdiği gibi bizi de sever ve o Peygamberleriyle beraber eder, Sevban *(Radıyallahu Anh)* gibi.
Sevban *(Radıyallahu Anh)* Resulullah'ın kölesi ve manevi evlâdı idi. Bir gün Resulullah'ın huzuruna dudakları sararmış, rengi solmuş, olarak geldi.

Resulullah ﷺ ona sordu: "Ya Sevban ne oldu, hasta mısın ki sarardın soldun?
Sevban *(Radıyallahu Anh):* "Hayır, hasta değilim, ama bugün hatırıma şöyle bir düşünce geldi:

Ben Rabbimin habibini çok seviyorum, şimdi özleyince istediğim zaman gelip mübarek cemalinize bakıyorum. Ama bir gün bizler öleceğiz. Siz Allah'ın Resulüsünüz, mutlaka cennete gideceksiniz, benim ise cennete gitmem şüpheli, cennete girsem bile sizin dereceniz nerede, benim derecem nerede? Sizi göremeyeceğim düşüncesi beni sararttı, soldurdu."

Efendi babam bunu anlattıktan sonra: "İşte Rabıta böyle olmalı" buyurmuştu.

Yapmacık Rabıta ile insan ne kadar ilerleyebilir? Sevban *(Radıyallahu Anh)* in sözlerinden sonra şu ayet-i celile indi:

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا

"Her kim Allah (-u Tealây) **a ve Peygamberine itaat ederse, işte onlar Allah** (-u Tealâ'n) **ın kendilerine in'am buyurmuş olduğu Nebiler, Sıddıklar, Şehidler ve Salih zatlar ile beraberdir. Onlar ise ne güzel arkadaştırlar."** *(Nisa Suresi: 69)*

Sevban *(Radıyallahu Anh)* in Allah'a ve O'nun Resulüne itaati vardı. Allah-u Tealâ'nın kendilerine en büyük derece verdiği Peygamberlerle, Sıddıklarla, Şehitlerle, Salih kimselerle beraber olacaktı. Sevban *(Radıyallahu Anh)* a ne müjde!

Sevban *(Radıyallahu Anh)* in Allah'a ve O'nun Resulüne itaati bu ayetin inmesine sebep oldu, Mevlâ Tealâ'nın yanında, kölenin, padişahın, zenginin, fakirin, erkeğin ve kadının farkı yok, hepsi bir. Yeter ki Allah'a ve O'nun Resulüne itaat edilsin. Parayı veren düdüğü çalar. Ashab-ı Kehf'in köpeği cennete girecek, neden biliyor musunuz? Dünyada Allah'ın dostlarından ayrılmadığından.

« حُضُورْ اوْزْرَه طُورُوبْ حَقَّه كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَهْلِمْ »

"Huzur üzere durup Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

Bir talebe hocanın huzurunda nasıl diz çöker, ona bakarsa, biz de Mevlâ Tealâ'nın huzurunda O'na lâyık bir şekilde diz çökmeliyiz. Gönlümüzde sadece Mevlâ Tealâ olsun. Bunun için yaratıldık ama hiç Mevlâ Tealâ'nın semtine uğradığımız yok. Mevlâ bize büyük nimetler verdi, bir kahvenin bile kırk yıl hatırı var. Hulâsa-i Kelâm huzur üzere olmak lâzım**.**

Beyt 177*

صَاقِينْ ظَنْ ايتمَه بِيلْمَزْحَالِنِي اوْلْ اوْلُورْجَاسُوسْ بُولُوبْ كُوكْلِينَه بِرْ يُولْ
خَبَرْ وِيرْدِي خُدَادَنْ بُويْلَه رَسُولْ بِرْ اوْلْدِي اَكْمَلَه كَفْ ايلَه چُولْ
بُوجَاسُوسْدَنْ بُولُوبْ حَقَّه كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَهْلِمْ

Bu beyitte mürid ile mürşid arasında gereken edepler anlatılıyor. Yani mürid, mürşidine nasıl inanacak, onun huzurunda nasıl oturacak, nasıl kalkacak, şeyhinin yanında düşüncelerin nasıl atılması lâzım geldiği beyan ediliyor. Duruma göre amel etmelidir. Bütün cemaatın da hocalarına karşı böyle olmaları lâzım.

"Sakın zannetme bilmez halini ol."

"Sakın zannetme, o mürşidin senin halini bilmez "

« اولور جاسوس بولوب كوكلينه بر يول »

"Olur casus bulup gönlüne bir yol."

"O mürşit casus olur, kalbine girmek için yol bulur,"

Bakar kalbinde neler var, ne düşünüyorsun. Eğer kalbinde iyi düşünceler varsa ne âlâ çok şükür, eğer kalbinde kötü düşünceler varsa ne olacak?

Mürşidin huzurunda kötü düşüncelerle durmak iyi değildir. Ya Allah'ımız, içimizde yaramaz manalar görürse ne yapacağız?

« خبر ويردى خدادن بويله رسول »

"Haber verdi Hûda'dan böyle Resul."

"Resulullah Mevlâ Tealâ'dan böyle haber verdi."

« بر اولدى اكمله كف ايله چول »

"Bir oldu ekmele kef ile çöl."

"Ekmel mürşide avuç içi ile koca ova müsavi oldu."

Çöl: Koca ova,

Kef: Avuç içi,

Ekmel: En kamil mürşid demektir.

Kalplerimiz daima Mevlâ Tealâ ile olsun. Allah dostu casus olup müridinin kalbine girmek için bir yol bulur. Kalp yumruk kadar bir şey nasıl yol bulup girecek? Gönül dediğin bir odacık değildir, ya nedir? Şu Hadis-i Kudsî'nin haber verdiğidir:

« لاَ يَسَعُنِى اَرْضِى وَلاَ سَمَائِى وَلٰكِنْ يَسَعُنِى قَلْبُ عَبْدِى الْمُؤْمِنِ »

"Beni yerlerim ve göklerim almaz, lâkin mümin kulumun kalbi alır."

Mekândan münezzeh olan Allah, mekân olan yerlere, göklere sığmaz. Mevlâ mümin kulunun kalbine niçin sığar? Mümin kulun kalbi lâmekâniyet üzere yaratıldığı için. Resulullah Efendimiz ﷺ bir Hadis-i şerifte buyuruyor ki:

خلق الله آدم على صورته **"Allah** (-u Tealâ) **Âdem'i kendi sureti üzere yarattı."**

Böyle buyurulunca Allah-u Tealâ'nın her insanın kalbine sığması lâzımdı. Ama Hadis-i Kudsî'de sadece mümin kulumun kalbine sığarım, buyuruyor. Bundan anlaşılıyor ki, kâfirlerin kalbine sığmıyor. Halbuki kâfirlerin kalbi de müminlerin kalbi gibi yaratıldı. Neden kâfirlerin kalbine sığmıyor?

Kalpte öyle bir kabiliyet var ki, neye yönelirse onun hükmünü alır. Kâfirler de dünyaya yöneldiği için kalpleri mekânî olmuştur. Mevlâ Tealâ da lâmekân olduğu için kâfirlerin kalbine sığmıyor. Müminler ise lâmekâniyet büyüklüğünü muhafaza ettiler, onun için onların kalbine sığıyor.

Gözümüzü açalım, eğer gözümüzü açmazsak büyük davaları kaybedeceğiz. Onun için davranalım, âli himmet olalım.

« بوُجاسوسدَن بولُوبْ حقّه كيدهلم جمَالِ باكمالَه سيَر ايدهلم »

"Bu casustan bulup Hakk'a gidelim,

Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu casustan bularak Hakk'a gidelim”

Kalp casusu olan mürşid, müridin kalbinde dünya sevgisi görecek olursa mürid rezil olur. Ahiret sevgisi varsa eh, idare eder, lâkin Allah sevgisi varsa müridin yüzü ak olur. Bunlar kolay şeyler değil amma,

« اِنَّهُ يَسِيرٌ عَلىٰ مَنْ يَسَّرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ »

"Muhakkak o, Allah'ın kolay ettiklerine çok kolaydır."

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri bu beyitten sonra şu Hadis-i Kudsî'yi zikretmiştir:**

كَمَا وَرَدَ فِى الْحَدِيثِ الْقُدْسِيِّ : « اتَّقُوا مَجَالِسَ الْاَوْلِيَآءِ فَاِنَّهُمْ
جَوَاسِيسُ الْقُلُوبِ يَدْخُلُونَ فِى قُلُوبِكُمْ وَيَطَّلِعُونَ عَلَىٰ اَسْرَارِكُمْ فَاِذَا
جَالَسْتُمُوهُمْ فَجَالِسُوهُمْ بِالصِّدْقِ » اَوْكَمَا قَالَ عَلَيْهِ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَامُ .

Hadis-i Kudsî'de varid olmuş (gelmiş) tir ki:

Korkunuz neden? **evliyanın meclislerinden, zira onlar, kalp casuslarıdır, girerler, kalplerinize, muttali olurlar, sırlarınıza, onlarla oturduğunuz vakit,** (فَجَالِسُوهُمْ)

onlarla oturun, ne ile? **sadakat ile.**

"Velilerin meclislerinden sakının. Muhakkak onlar kalp casuslarıdır. Sizin kalplerinize girerler ve sizin sırlarınız üzere muttali olurlar. Siz onlarla oturduğunuz vakit sadakat ile oturun." (Yahut Aleyhis Salât ves Selâm Efendimiz'in buyurduğu gibi)

Her gün kamburlarımız çıkıyor. Onun için Resulullah Efendimiz ﷺ buyuruyor ki:

« رَبِّ لَا تَكِلْنِى اِلَىٰ نَفْسِى طَرْفَةَ عَيْنٍ وَلَا اَقَلَّ مِنْ ذٰلِكَ فَتُهْلِكَنِى »

"Ya Rabbi! Beni nefsime göz açıp kapatıncaya kadar ve ondan daha da az bırakma, (eğer bırakırsan), **beni helak edersin** (Nefis senin kalbine kötü bir şey atar rezil olursun)."

Beyt 178

طَرِيقَتْدَه آدَابْ چوقْ يوقْ نِهَايَتْ بوُاجْمَالْ اوزْرَه دِرْ اَلْزَمْ چوقْ غَايَتْ
رِسَالَه خَالِدِيَّه دَه بَغَايَتْ آدَابْ وَارْدِرْ اوقُو بولْ ذَوْقِ دَوْلَتْ
يِنَه بِيلْ بِى اَدَبْسِكْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ
« طَرِيقَتْدَه آدَابْ چوقْ يوقْ نِهَايَتْ »

"Tarikatta âdap çok yok nihayet."

" Tarikatta edepler çok, nihayeti yok."

En büyük edep kalbi muhafaza etmektir. Ondan sonra gözü, eli, ayağı, kulağı, lisanı ve bütün azaları muhafaza etmektir.

« بواِجمالْ اوزره درْ الزمْ چو غايتْ »

"Bu icmal üzredir elzem çü gayet"

"Bu Kudsiyye'de yazılan edepler kısa ama son derece lüzumludur. "

« رِسالَـه خالِديَّه ده بَغايَتْ »

"Risale-i Halidiyye'de beğayet"

"Risale-i Halidiyye'de son derece."

« آدابْ وارْدرْ اوقو بولْ ذوقِ دولَتْ »

"Adap vardır, oku bul zevk-i devlet."

"Edepler vardır, oku, devlet zevkini bul."

« يِنَه بِيلْ بِى اَدَبْسِكْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمالِ باكَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Yine bil bî edepsin gel gîdelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Yine kendini edepsiz bil gel gidelim."

Bütün edepleri okusan ve yapsan kendini gene edepsiz bil. İnsanın kendini bir varlık olarak görmesi en büyük edepsizliktir. Deniliyor ki:

وجودك ذنب لا يقاس عليه ذنب اخر

"Senin varlığın öyle bir günahtır ki, ona başka bir günah ile kıyas olmaz."

Niçin? Biz yoktuk. Mevla Tealâ bizi var etmekle bize ikramda bulundu. Bizler Mevlâ Tealâ'nın varlığına ortak olduk. Şimdide Mevlâ'nın bize ihsanda bulunması gibi biz de O'na ihsanda bulunalım. O'nun varlığı karşısında kendi varlığımızı unutalım.

Büyükler bu işi güzel anladılar. Allah onların bereketi ile bize de anlatsın. Dünya ve ahirette onlardan ayırmasın. Âmin!

Beyt 179*

هَمَانْ عِلْمُ و اَدَبْدِرْ بِيلْ شَرِيعَتْ دَخِي عِلْمُ و اَدَبْدِرْ هَپْ طَرِيقَتْ
اَدَبْ وعِلْمِيلَه بولُنُورْ حَقِيقَتْ نَه بِيلْسُونْ بِى اَدَبْ سِرِّ شَرِيعَتْ
شَرِيعَتْدِرْ اَدَبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ

Şeriat'ı, Tarikat'ı bu kadar güzel tarif edeni görmedim. Bu beyti böyle ezberlemeli. Ve yerinde millete söylemeli. Şeriat nedir? sorsalar bize, bu beyti okursak cevap vermiş oluruz.

« هَمَانْ عِلْمُ و اَدَبْدِرْ بِيلْ شَرِيعَتْ »

"Hemen ilm-ü edeptir bil Şeriat"

"Bil ki Şeriat ancak ilim ve edeptir."

İlim: Bilmek, **Edep:** Yapmak, **Şeriat** ise: Bilmek ve yapmaktır.

Ne kadar kolay. Meselâ sakal bırakmak sünnettir, sakal bırakmanın sünnet olduğunu bilmek ilimdir, sakal bırakmak ise edeptir. İkisi birden Şeriat. Bilsen de lâkin bırakmasan Şeriat olmaz. Bildiğini yaparsan Şeriat olur. Şeytan da biliyordu ama bilmek ona fayda vermedi. Ancak bildiğini yapmak fayda verir.

Camiye sağ ayakla girmeyi bilmek ilim, camiye sağ ayakla girmek edep, ikisi birden Şeriat'tır. Camiden sol ayakla çıkmayı bilmek ilim, sol ayakla çıkmak edep, ikisi birden Şeriat'tır. Elbiseyi ve çorabı sağ taraftan giymenin sünnet olduğunu bilmek ilim, sağ taraftan giymek edep ve her ikisi Şeriat'tır.

Camide sükût etmek gerektiğini bilmek ilim, Camide sükût etmek edep, her ikisi birden Şeriat'tır.

Resulullah Efendimiz ﷺ bir Hadis-i Şerifinde buyuruyor ki:

« سَيَكُونُ فِي اٰخِرِ الزَّمَانِ قَوْمٌ يَكُونُ حَدِيثُهُمْ فِي مَسَاجِدِهِمْ لَيْسَ لِلّٰهِ فِيهِمْ حَاجَةٌ »

"Ahir zamanda bir kavim olacak, onlar mescitlerinin içinde dünya işleri hakkında konuşacaklar. Allah'ın onlara ihtiyacı olmadı."

Çarşaf giymenin lâzım olduğunu bilmek ilimdir, giymek edeptir, ikisi birden Şeriat'tır. Osmanlılar zamanında hanımlar, hep çarşaf giydi ve dünyaya hâkim oldular.

Suyu içmekte edep vardır, gezmekte, oturmakta, kalkmakta, namaz kılmakta, oruç tutmakta, hep edep vardır.

Bunların hiç birisini bilmiyoruz. Halbuki bu dert ile dertlenmeliyiz. Kısacası Şeriatın Türkçesi bilmek ve yapmaktır.

« دَخِی عِلْمُ و اَدَبْدِرْ هَپْ طَرِیقَتْ »

"Dahi ilm-ü edeptir hep Tarikat."

"Tarikat dahi hep ilim ve edeptir."

« اَدَبْ وعِلْمِیلَه بولُنورْ حَقِیقَتْ »

"Edep ilmiyle bulunur Hakikat"

"Edep ve ilim ile Hakikat bulunur."

Tarikat var, Hakikat var, Hakikatten başka bir de Marifet var. Marifet ve İrfan aynı şeydir. Marifet nedir? Bunu da yine Risale-i Kudsiyye'nin başka bir beytinden öğrenelim:

« نَه دِرْ مَقْصُودْ بُو عِرْفَانْدَنْ خَبَرْ آلْ نِقَابْ آچْدِی چُو مَحْبُوبْ مُژْدَلَرْ آلْ »

"Nedir maksut bu irfan'dan haber al, Nikap açtı çu mahbub müjdeler al."

Bu irfandan maksut nedir haber al. Sevilmiş olan Mevlâ Tealâ cemalinden peçeyi açtı müjdeler al. Mevlâ sevdiği kulu ile arasından peçeyi kaldırıyor. Sevmediği kulu ile araya perde sokuyor.

İhsan Efendi ile beraber Efendi babama gitmiştik. Efendi babam İhsan Efendiye dedi ki:

"Mahrem ol da senden peçeyi açsınlar."

Mevlâ Tealâ ile mahrem olabilmek için şeriat'ı, Tarikat'ı Hakikat'ı, Marifeti yapacaksın ki, mahrem olasın. Mevlâ Tealâ dostlarından memnun olursa peçeyi kaldırıyor.

« یورِی تَرْكْ ایتْ سِوَایِی آكْلَه كَلْ قَالْ تَجَلِّی ذَاتْ اُولُورْ وَاصِلْلَرَه حَالْ »

"Yürü terk et sivayi anla gel kal, Tecelli Zat olur vasıllara hâl. "

"Yürü! Masivayı terket, söz anla.

Mevlâ Tealâ'nın Zat-ı Tecellisi, vasıllara (Allah'a ulaşanlara) hal olur"

Hal: Gelip gider, yerleşirse **Makam** olur.

« بو اَجسامدَنْ كَجوبْ حقَّه كِيدَه لِمْ جمَالِ باكَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Bu ecsamdan geçip Hakk'a gidelim, Cemali be kemale seyr idelim."

"Bu cisimlerden geçip Hakk'a gidelim." Bu cisimlerin zaruri olan ihtiyaçlarının fazlasından geçelim.

« نَه بِيلْسونْ بِى اَدَبْ سِرِّ شَرِيعَتْ »

"Ne bilsin bî edep sırr-ı Şeriat"

"Edebi olmayan Şeriatın sırrını ne bilsin."

Buradaki بى, لا manasındadır. **Bî edep:** Edebi olmayan demektir.

Şeriat, Tarikat, Hakikat, Marifet'i anladık ama kapıdan çıkıncaya kadar aklımızda duracak mı bakalım?

Vaaz bitip te yerimizden kalkarken gelinlikler hatırımıza geliyor. Hatırımıza gelen o gelinlik giyilse bir kaç sene sonra ne olacak? Dişler dökülecek, çene sarkacak, Mevlâ Tealâ ile aramızdaki perdeler kalksa, bir de Mevlâ'nın huzurunda edep ile dursak, işte ferahlık budur.

Yunus Suresinde Mevlâ'mız buyuruyor:

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

"Habibim söyle! Ancak Allah'ın rahmeti ile ve fazlı ile ferahlansınlar, bu onların cemettiği maldan daha hayırlıdır." *(Ayet: 58)*

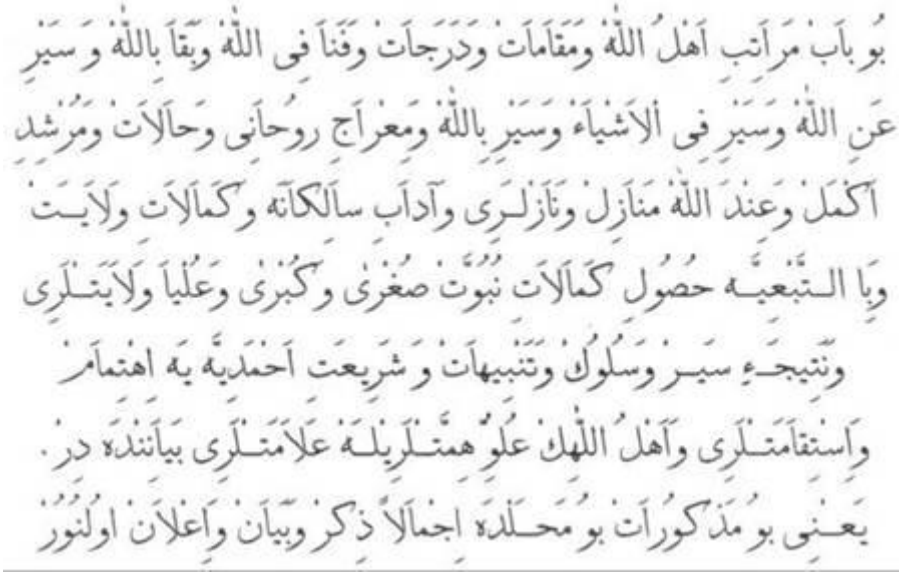
İnsan Şeriat'ı güzel yaşarsa Mevlâ Tealâ onun kalbine parlar. Şeriat'ı yanlış ederse Mevlâ Tealâ onun kalbine parlamaz.

« شَرِيعَتْدِرْ اَدَبْ حقَّه كِيدَه لِمْ جمَالِ باكَمالَه سَيْر ايدَه لِمْ »

"Şeriat'tır edep Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyr idelim."

"Şeriat edepten ibarettir, Hakk'a gidelim, Cemali ba kemale seyredelim."

16. BAB

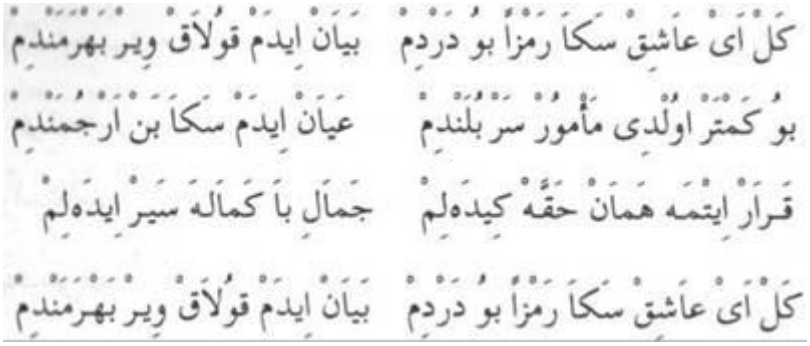

بُو بَابْ مَرَاتِبِ اَهْلُ اللّٰهْ وَمَقَامَاتْ وَدَرَجَاتْ وَفَنَا فِى اللّٰهْ وَبَقَا بِاللّٰهْ وَسَيْرِ
عَنِ اللّٰهْ وَسَيْرِ فِى الْاَشْيَاءْ وَسَيْرِ بِاللّٰهْ وَمِعْرَاجِ رُوحَانِى وَحَالَاتْ وَمُرْشِدِ
اَكْمَلْ وَعِنْدَ اللّٰهْ مَنَازِلْ وَنَازِلْرِى وَآدَابِ سَالِكَانَه وَكَمَالَاتْ وَلَايَتْ
وَيَا الْتَبَعِيَّه حُصُولِ كَمَالَاتِ نُبُوَّتْ صُغْرَىٰ وَكُبْرَىٰ وَعُلْيَا وَلَايَتْلَرِى
وَنَتِيجَهِ سَيْرْ وَسُلُوكْ وَتَنْبِيهَاتْ وَشَرِيعَتِ اَحْمَدِيَّه يَه اِهْتِمَامْ
وَاِسْتِقَامَتْلَرِى وَاَهْلُ اللّٰهِكْ عُلُوِّ هِمَّتْلَرِيلَه عَلَامَتْلَرِى بَيَانَنْدَه دِرْ.
يَعْنِى بُو مَذْكُورَاتْ بُو مَحَلْدَه اِجْمَالاً ذِكْرْ وَبَيَانْ وَاِعْلَانْ اُولُنُورْ

Bu bab Meratib-i Ehlûllâh ve Makamat ve Derecat ve Fena Fillâh ve Bekabillâh ve Seyr-i Anillâh ve Seyr-i Fi'l-Eşya ve Seyr-i Billâh ve Mi'rac-ı Rûhânî ve Hâlât ve Mürşid-i Ekmel ve İndallâh menazil ve nazlan ve Adâb-ı Sâlikân ve Kemâlât-ı Velâyet ve bitteb'iyye Husûlü Kemâlât-ı Nübüvvet Suğra, Kübra, Ulya velâyetleri ve netice-i seyr-i sülük ve tenbihat ve Şeriat-ı Ahmediyye'ye ihtimam ve istikametleri ve Ehlullâh'ın uluvvü himmetleriyle, alâmetleri beyanındadır. Yani bu mezkûrat, bu +6

3mahalde icmalen zikir ve beyan ve ilân olunur.

Bu bab Ehlûllâh'ın mertebeleri, makamları ve dereceleri, Fena fillâh ve Bekâ billâh, Seyr-i anillâh, Seyr-i Fil'eşya, Seyr-i Billâh, Mi'rac-ı Rûhânî ve manevî haller, Kâmil mürşidler ve onların Allah katında menzil (makam) ları ve nazları, saliklerin âdabı, Kemalât-ı Vilâyet ve bitteb'ıyye (Peygambere tabi olmak vasıtasıyla) Kemalât-ı Nübüvvetin husûlü (Peygamberlik kemalatının hasıl olması. Yani peygamber olur demek değildir belki Peygambere tufeyl-yavru olmak vasıtasıyla o yüksek makamlara kabul edilir), Suğra (küçük, yani Velilik makamı olan, VELÂYET-İ SUĞRA), Kübra (büyük, yani Peygamberlik makamı olan, VELÂYET-İ KÜBRA) ve Ulya (çok a'lâ - çok yüksek, yani melek cemaatının makamı olan, VELÂYET-İ ULYÂ) velâyetleri, Seyr-i sülük neticesi ve tenbihler ve Şeriat-ı Ahmediyye'ye ihtimam (dikkat) ve istikametleri, Ehlullâh'ın yüksek himmetleriyle alâmetleri beyanındadır. Yani bu zikrolunanlar bu mahalde kısaca zikredilmiş ve açıklanmıştır.

Beyt 180

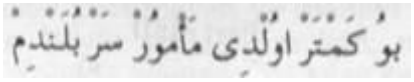

"Gel ey aşık! Sana remzen bu derdim. Beyan edem kulak ver behremendim."

"Ey Allah'ı seven kişi, gel, sana rumuzla bu derdimi beyan edeyim. Dinle ey nasipli olan anlayışlı kardeşim."

Remzen: Rumuz yoluyla, işaretle, Behremend: Nasipli olan, anlayışlı kişi, demektir.

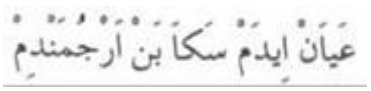
Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, bu işi tafsilatıyla anlatamadığından -remzen- buyurdu. Yani Ey Allah'a âşık olan insan! Mevlâyı bulabilsem, görebilsem diyen insan! Gel, sana işaretle bu derdimi beyan edeyim. Kulak ver ey nasipli kişi.

Bu kemler oldî me'mur ser bülendim."

"Bu ziyade noksan kul Allah tarafından emrolundu, vazifeli kılındı ey üstün vasıflı kardeşim."

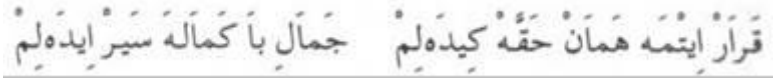
Kem: Noksan demektir. Ter: Tafdil edatıdır. Kemter; ziyade noksan manasınadır. Serbülend: Yüce, demektir.

"Ayan idem sana ben ercümendim."

"Aşikâr edeyim sana muhterem kardeşim."

Ayan: Aşikâr, Ercümend: Muhterem, şerefli, demektir.

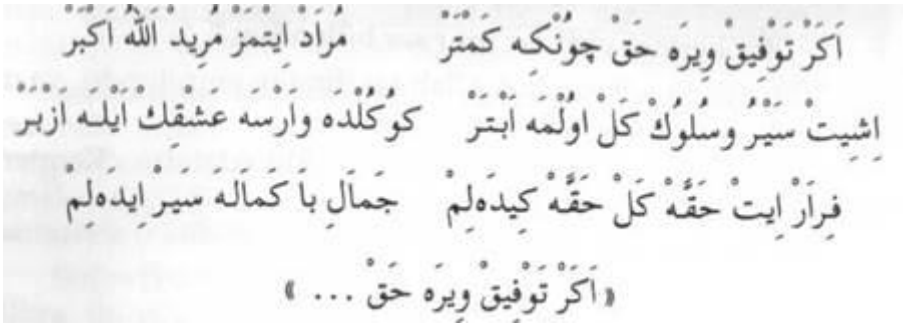
"Karar itme hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Aynı kararda kalma, Allah'ı buluncaya kadar yürü, terakki et. Kabirde hiç yürüyemezsin, terakki edemezsin. Ancak bir kimse mesela, dünyada hoca olma niyyeti ile okumaya başlasa fakat hoca olamadan ölse, ona kabirde tamamlattırırlar.

Karar etme: Yatma aşağı, tembel tembel durma, bulunduğun yere yerleşme, demektir. Her nefeste yürümeli, ya rabıta üzere olmalı, ya huzur üzere namaz kılmalı, ya huzur üzere sohbet etmeli, ya da dinlemelidir.

Bunları yapmak karar etmemektir. Bunları yapmazsak karar etmiş oluruz. Matlûb'a ulaşmalıdır. Bir daha dünyaya gelmeyeceğiz. İnsan dura dura öyle bir paslanır ki, onda maneviyattan hiç bir şey kalmaz.

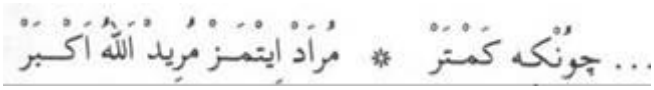
Beyt 181

اَکَرْ تَوْفِیقْ وِیرَه حَقْ چُونْکَه کَمْتَرْ مُرَادْ اِیتمَز مُرِیدُ اللّٰهُ اَکبَرْ
اِشِیتْ سَیْرُ وسُلُوکْ کَلْ اُولْمَه اَبْتَرْ کُوکُلْدَه وَارْسَه عِشْقْ اِیلَه اَزبَرْ
فِرَارْ اِیتْ حَقَّهْ کَلْ حَقَّهْ کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرْ اِیدَه لِمْ
« اَکَرْ تَوْفِیقْ وِیرَه حَقْ ... »

"Eğer tevfik vere Hak."

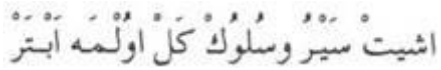
Tevfik: Allah'ın kulunu irade ve rızasına uygun işler yapmaya muvaffak kılmasıdır. Allah-u Tealâ bir kuluna muvaffakiyet verirse bütün makamları aşar.

Eğer Hak Tealâ muvaffakiyet (beceriklilik) verirse -vuslât derdimi beyan edeyim."

... چُونْکَه کَمْتَرْ * مُرَادْ اِیتمَز مُرِیدُ اللّٰهُ اَکبَرْ

"Çünki kemter murad etmez, Mürid Allâh-u Ekber."

"Çünki ziyade noksan olan -ben- irade edemem, irade eden ziyade büyük Allah'tır."

اشیتْ سَیْرُ وسُلُوکْ کَلْ اُولْمَه اَبْتَرْ

"İşit Seyr-i sülük gel olma ebter."

"Seyr-i sülük -nedir, anlatacağım- dinle, gel noksan olma."

Ebter: Noksan, hayırsız, demektir.

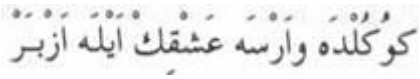
Beyitte geçen, -Seyr- kelimesi mastardır. سار fiilinden gelir. Yürümek, gitmek, demektir. Seyr-i Sülük bir Şeyhin nezaretinde Allah'a vuslat için çıkılan manevi yolculuktur.

Seyr, kulun manevi bir yürüyüşle Allah'a yürümesi ve kulun Mevlâ Tealâ ile arasındaki perdeleri kaldırmaya çalışmasıdır. Tarikata girdiniz mi, bunlar olur. Siz ister bilin, ister bilmeyin. Bu yol manevidir, yürümek letâiflerle olur.

Erkek, kadın, âmir, memur, zengin, fakir kim olursan ol ey insan!.. Allah'a yürüyüş yollarının kaidelerini öğren ve Allah'a kavuşmaya çalış. Bu imkân bir daha ele geçmez.

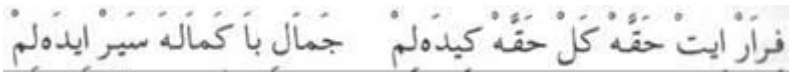
Bu manevi yolda yürümeyen ve manevi yolları bilmeyen meşe ağacı gibidir. Böyle söylediğim için, meşe ağacı bana darılıyordur, "Ben sobada yanıyor ve nice insanlara menfaat sağlıyorum" diyordur.

Bir ineğin gübresini düşünelim, o da işe yarıyor. Gübre bahçeye kondu mu sebzeler ve meyveler daha güzel yetişiyor. İşte bunları düşünerek İslâm'ı bilmeyen adamın halini anlayın.

"Gönülde varsa aşkın eyle ezber."

"Eğer gönlünde aşk varsa anlatacaklarımı ezber et hafızana nakş et."

"Firar it Hakk'a gel Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hak Tealâ'ya kaç Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyr edelim."

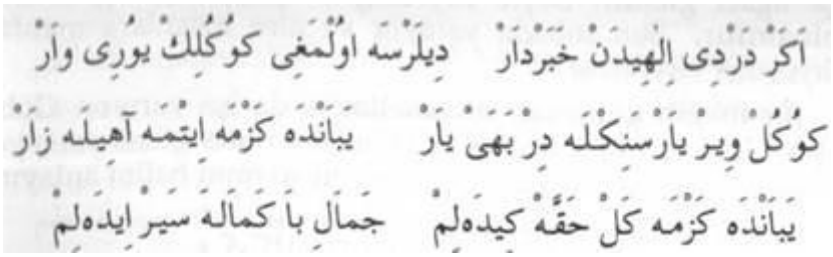
Firar kelimesi lugatta, kaçmak manasındadır. Tasavvufta, halktan Hakk'a kaçmaktır.

Nitekim Sure-i Zâriyât'ta şöyle buyurulur: فَفِرُّوا إِلَى اللَّه "Allah'a kaçın." ***(Ayet: 50)***

Ma'siyattan taata kaçmalı, cahillikten ilme kaçmalı, azaptan rahmete kaçmalı, Allah'ın gadabından rızasına kaçmalı.

Bize Allah'ı unutturan çoluk çocuktan, tarladan, dükkândan, evden, bahçeden Allah'a kaçmalı. Bize Allah'ı unutturan her şeyden Allah'a kaçmalı. Hatta Esma ve Sıfât (isim ve sıfatlar) ından bile Allah'a kaçmalı.

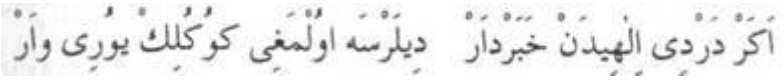
Beyt 182

Allah-u Tealâ ve Tekaddes Hazretlerinin dostları bizden evvel dünyaya geldiler, çalıştılar, çabaladılar, hakikate erdiler. Yani dünyaya niçin geldiklerini anladılar ve vazifelerini yerine getirdiler. Bizim gibi aciz evlâtlarını âmâ ve sağır bırakmamak için eserler yazdılar.

Bu eserlerin başında Mektûbât gelmektedir. Risale-i Kudsiye, Risale-i Halidiyye, Reşahât-ı Şerife, Nefehatü'l-Üns de o eserlerdendir. Bu eserlerde ne görüyorsak onu yapalım.

Bu beytimizde İsmet Garibullah Hazretleri buyuruyor ki:

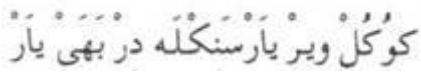

"Eğer derdi İlâhiden haberdar. Dilerse olmayı gönlün yürü var."

"Eğer gönlün İlâhî dertten haberdar olmayı arzu ederse yürü, ulaş."

Var: Kelimesi, -Yok- kelimesinin karşıtı olarak kullanılır, bir de; ulaş, vasıl ol, kavuş manalarında kullanılır.

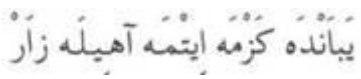
Beytimizde geçen. Var kelimesi, ulaş manasındadır.

"Gönül ver. Yâr seninledir behey yar."

"Ey dost, gönül ver, Mevlâ Tealâ seninledir.

Mevlâ Tealâ bize muhtaç olmadığı halde bizimle oluyor. Fakat biz muhtaç olduğumuz halde O'nunla olmuyoruz. Bizler tepeden tırnağa kadar Mevla'mıza muhtacızdır.

"Yabanda gezme, itme ah ile zâr."

"Allah-u Tealâ'yı bulmak için çölde, sahrada gezme, âh-vah etme."

Yaban: Çöl, sahra demektir.

Çöllerde, sahralarda âh-vah edip gezmekle Allah bulunmaz. Risale-i Kudsiye'nin bir başka beytinde şöyle buyurulur:

"Bin yıl olsa âh-u vâh sırr-u celî, Hakk'a vasıl kimsenin olmaz dili. Manevi sohbetle vasıl her veli. Rabıtasız sa'yeden mutlak deli. Rabıta akrep vesile yarını. Görmeye sa'yet aziz dizarını."

"Bin yıl gizli ve aşikâr âh-vah edilse.

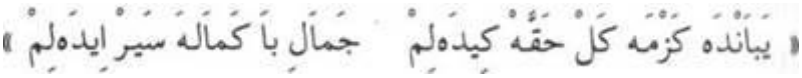
Kimsenin kalbi bu şekilde Allah'a vasıl olmaz.

Allah dostları manevi sohbet (rabıta) ile Allah'a vasıl olmuştur. Rabıtasız Allah'a kavuşmaya çalışan delidir.

Rabıta Yâr'ine -Allah'a kavuşmaya- en yakın vesiledir.

Ey Aziz! Rabıta ile Allah'ın Cemalini görmeye çalış."

Allah dostları bir kaide koymuşlar ona uymak lâzım. Eğer Allah'a ulaşmak istiyorsak o kaideye uymalıdır.

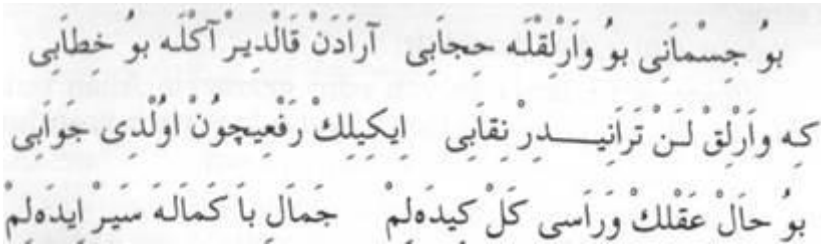

"Yabanda gezme gel Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

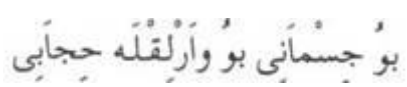
"Yabanda (dağda-bayırda) gezme gel Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyr edelim."

Muhammed Parisa ***(Kuddise Sırruhu)*** Hazretleri, diyor ki: "Kul ile Allah arasında perde; ev, han, dükkân, dağ, taş, bahçe, karı, koca, evlât vs. değildir. Bunların suçu yoktur. Bunlar insana lâzım şeylerdir. Onların suretini ve sevgisini kalbe yerleştirmek perdedir.

Beyt 183

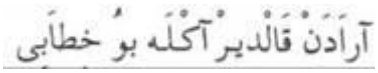

Büyük Şeyh Efendi **(Kuddise Sırruhu)** Hazretleri, Salihlere tenbih ediyor, onları uyandırıyor ve buyuruyor ki:

"Bu cismanî, bu varlıkla, hicabî."

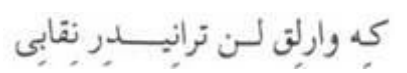
Cismanî: Cisim ve cismin muhtaç olduğu şeyler.

"Bu bedenin varlığı matlubumuz ve mahbubumuz olan Mevlâ Tealâ ile aramızda perdedir."

"Aradan kaldır anla bu hitabî."

"Bu varlığı aradan kaldır, bu sözü anla."

"Ki varlık len terânîdir nikabî."

"Ki cismanî varlık. لن ترانی "Asla beni göremezsin." *(Âraf suresi:143'den)* **Sırrının *peçesidir.***

Nikap: Perde, peçe, demektir.

Varlığımız, Allah ile aramıza giriyor. Niçin varlık kaldırılmalı, diye sorarsak.

ایکیلك رفعیچون اولدی جوابی

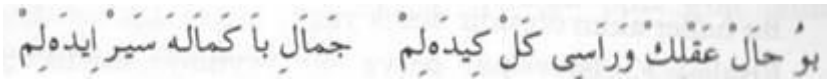
"İkilik ref'içün oldî cevabî."

Bu cismani varlığımız nasıl perde olur? Tam manası ile Mevlâ Tealâ'ya yöneldiğimiz bir an bir sivrisinek ısırsa cismanî varlığa döneriz, acıksak, cismanî varlığa döneriz, üşüsek cismanî varlığa döneriz.

"Cevap: İkiliğin ortadan kalkması içindir. İkilik kalksın ki birlik kalsın."

Ref': Kaldırmak, demektir.

Mevlâ Tealâ: "Sen yoktun, ben vardım, varlık sadece bana mahsus idi buyuruyor. Bu nasıl bir şeydir dersek,

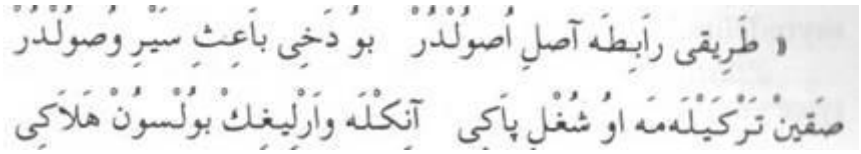

بو حالْ عقلْك وراسی کلْ کیدەلم جمالِ با کمالەَ سیرْ ایدەلم

"Bu hal aklın verası gel gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu hal aklın ötesi bir şeydir, gel gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Bu, akılla anlaşılmaz, seyr-i sülük ile anlaşılır. Bunları anlamak için akıl dairesinden ileri geçmek lâzımdır."

Hayyât (Terzi) Baba (Kuddise Sırruhu) Hazretleri, şöyle buyuruyor:

« طَریقی رابطه آصلِ اُصولْدُرْ بو دَخی باعِثِ سیرِ وُصولْدُرْ
صَقینْ ترْکیلْەمه اوُ شُغْلِ پاکی آنکْلَه وارْلیغك بولْسونْ هَلاکی

"Tariki rabıta asl-ı usûldür. Bu dahi bâis-i seyr-i vusûldür. Sakın terkeyleme o şuğl-i pâkî. Anınla varlığın bulsun helâki."

"Rabıta yolu asılların aslıdır. Bu rabıta, Allah'a ulaşma seyrinin (yolculuğunun kolaylaştırıcı) sebebidir, sen o pâk meşguliyeti sakın terk eyleme, rabıta ile varlığın helâk bulsun."

Bakınız rabıta ile varlık eriyor, cisim gene yerindedir ama müşahededen yok oluyor. Vücûden var Şuhûden yok oluyor.

Bir Bekir ağabeyimiz vardı. Efendi Babamdan Tarikat dersi almıştı, demişti ki, "Oturduğum yerden yıldızları gördüm."

Nasıl gördü? Hâlbuki odasının çatısı ve tavanı yerinde duruyordu. O çatı, o tavan vücûden var ama şuhûden yok oldu, müşahededen kalktı.

Dünyanın en akıllı adamına: "Çatı tavan varken yıldızlar gözükür mü?" diye sorsak, "Yok" der. Bu anlattığımız mesele ancak yaşayınca anlaşılır.

Küçük bir misal vereyim, ondan, büyüklerini anlarsınız. Gözlük camı, göze perdedir. Parmağımızı cama dokundursak, göze değmez ama gözümüzden çıkan görme sıfatı o camdan geçiyor ve daha kuvvetli görüyoruz.

Sıfatlar her ne kadar Yüce Zat için hicap olsalar da Zatî Kemalâtın zuhûru onların varlığına bağlıdır. Sıfatların hicabiyet durumu gözlüğün hicabiyet durumu gibidir.

Bu haller aklın ötesidir dedik ya.

Risale-i Kudsiyye'nin başka bir beytinde Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **buyurur** ki:

"Nedir maksut bu irfandan haber al, Nikap açtı çü mahbub müjdeler al.

Yürü terket sivayı anla gel kal. Tecelli zat olur vasıllara hal.

Bu ecsamdan geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu cisimlerden geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Zikrullah'a devam edilirse Mevlâ Tealâ'nın sevgisi kalbe iyice yerleşir, cisim bir mani teşkil etmez.

Salike, Kemalât-ı Vilâyette bir sevgi verilir. O sevgi başka şeyleri düşünmeye mani olamaz ama Kemalât-ı Nübüvvette bir sevgi verilirse o sevgi başka şeylerin kalbe girmesine mani olur. Bu makama çıkmak lâzım. Cismanî varlığı aradan kaldırmak için nefsi temizlemek lâzım.

Varlığın لن ترانى "Asla beni göremezsin." Peçesi olduğunu anlamak için Musa *(Aleyhissdâm)* ın kıssasını anlatmak lâzım. A'raf Suresinde Cenab-ı Hak buyuruyor ki:

وَوٰعَدْنَا مُوسٰى ثَلٰثِينَ لَيْلَةً وَاَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهٖۤ اَرْبَعِينَ لَيْلَةً ۚ وَقَالَ مُوسٰى لِاَخِيهِ هٰرُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَاَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿142﴾

"Biz Musa ile otuz gün (için) vaad (sz) leştik ve onu bir onla tamamladık. Böylece Rabbinin tayin ettiği vakit kırk gece olarak tamamlandı. Musa *(Aleyhisselâm)* kardeşi

Harun'a şöyle dedi: "Kavmimin içinde bana halef ol (yerimi tut) ve ıslah et (onların hallerini düzeltmeğe çalış) da fesat çıkaranların yoluna uyma." *(Ayet:142)*

Allah-u Tealâ Musa *(Aleyhisselâm)* ile konuşmak, ona vahyetmek ve peygamberlik işini tamamlayarak onu yüceltmek için bütün Zilkade ayı boyunca otuz gün oruç tutmasını emretmişti. Musa *(Aleyhisselâm)* bu oruçları tuttu. Sonra otuz gün bitince ağzında bir koku hâsıl oldu.

Kokunun gitmesi için Harnup ağacı dalıyla ağzını misvakladı. Bunun üzerine yüce Allah kendisine şöyle vahyetti:

"Bilmez misin oruçlunun ağız kokusu benim katımda misk kokusundan daha hoştur." Böylece Allah-u Tealâ orucuna Zilhicce'den on gün daha ilâve etmesini emretti.

Sonra Musa *(Aleyhissdâm)* münacât için dağa doğru hareket etmek istediğinde Allah-u Teâlâ ona, bahşettiği lütfu müşahede etmeleri için kavminden dürüst yetmiş kişi seçmesini emretti. O da öyle yaptı, kardeşi Harun *(Aleyhisselâm)* ı da kavmi içinde kendi yerine bıraktı.

وَلَمَّا جَآءَ مُوسٰى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُۥ قَالَ رَبِّ اَرِنِيٓ اَنظُرْ اِلَيْكَ ۚ قَالَ لَنْ تَرٰىنِي وَلٰكِنِ انْظُرْ اِلَى الْجَبَلِ فَاِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرٰىنِي ۚ فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسٰى صَعِقًا ۚ فَلَمَّآ اَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ اِلَيْكَ وَاَنَا۠ اَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿143﴾

"Musa *(Aleyhisselâm)* tayin ettiğimiz vakitte (Tûr'a) gelip te Rabbi onunla konuşunca, 'Rabbim (Cemalini) bana göster de sana bakayım.' dedi.

Cenab-ı Hak: 'Sen beni asla göremezsin fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni göreceksin.' buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti,

Musa *(Aleyhisselâm)* bayılarak yere düştü sonra ayılınca: 'Ya Rabbi! Seni tenzih ederim, sana tevbe ettim ve ben müminlerin ilkiyim.' dedi."

Musa *(Aleyhisselâm)* Mevlâ Teâlâ'nın kelâmını duydu. Ama sadece kulağıyla duymadı, her zerresiyle duydu.

Musa *(Aleyhisselâm)* Rabbinin kelâmını işitince O'nu görmeye karşı iştiyakı arttı ve kemali edeple dedi ki:

"Ya Rabbi! Kulaklarımın nasibini verdin, gözlerimin de nasibini ver, senin Cemaline bakayım." Mevlâ Teâlâ:

"Ya Musa! Sen beni asla göremezsin, lâkin şu dağa bak, eğer dağ yerinde durursa sen de beni görürsün" buyurdu.

Ne zamanki Mevlâ Teâlâ dağa tecelli etti dağ parça parça oldu, eğer daha şiddetli tecelli etseydi kâinat yerinden oynardı.

Musa *(Aleyhisselâm)* dehşetten bayılarak yere düştü, ayılınca: "Ya Rabbi! Seni dünyada görülmekten tenzih ederim, sana rücû ettim, bir daha senden izin almadan bir şey istemem." dedi.

Edep ne iyi şeydir! İnsanda edep olmayınca bir şey yok.

Musa *(Aleyhisselâm)* ın Mevlâ Teâlâ ile konuştuğunu yanındaki kavminden seçilmiş yetmiş erkek işitmişti. Onlar dediler ki: وَاِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسٰى لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى نَرَى اللّٰهَ جَهْرَةً . . . "Ya Musa! Asla sana iman etmeyiz, Allah'ı aşikâr surette görmedikçe." (Bakara Suresi: 55)

Böyle söyleyince onları yıldırım yakaladı, hepsi öldüler.

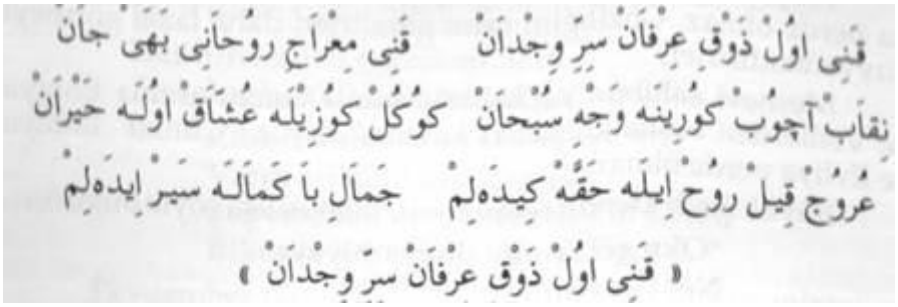
Şu insan ne kadar aksidir, aksilik yapmasalar olmaz mıydı? Mevlâ Teâlâ'nın kelâmını duydular, hoş oldular inat etmeseydiler, efendi gibi Mevlâ'nın huzurunda dursalardı olmaz mıydı? Bu işler efendilik ister, uslu olmak ister.

Allah-u Teâlâ bizi uslu insanlar eylesin. Âmin!

Mevlâ Tealâ, Musa *(Aleyhisselâm)* a: "Beni göremezsin" buyurunca inat etmedi. Peygamberin edebi nerede, ümmetinin edebi nerede? Musa *(Aleyhisselâm)* o yetmiş kişiyi seçti götürdü ama onlar Musa *(Aleyhisselâm)* ı mahcub ettiler.

Bütün bunlarda bize büyük dersler vardır. Büyük bir misal anlattım size. Uslu adama kimse dokunamaz. Mevlâ Teâlâ uslu kuluna kimseyi dokundurmuyor. Bir de, uslu olmadık mı bütün belâları yağdırıyor.

Beyt 184

قَنِی اوُلْ ذَوْقِ عِرْفَانْ سِرِّ وِجْدَانْ قَنِی مِعْرَاجِ رُوحَانِی بَهِی جَانْ
نِقَابْ آچُوبْ کُورِینَه وَجْهِ سُبْحَانْ کُوکُلْ کُوزِیْلَه عُشَّاقْ اوُلَه حَیْرَانْ
عُرُوجْ قِیلْ رُوحْ اِیلَه حَقَّهْ کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیرْ اِیدَه لِمْ
« قَنِی اوُلْ ذَوْقِ عِرْفَانْ سِرِّ وِجْدَانْ »

"Kani ol zevki irfan sırrı vicdan." Büyük Şeyh Efendi soruyor:

Hani irfan zevki, sırrı vicdan nerede?

Kani: Hani demektir. İrfan: Kelimesi 2. babtan mastardır. Allah-u Teâlâ Hazretleri Sure-i Zâriyât'ta şöyle buyurur:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

"İnsanları ve cinleri ancak bana ibadet etsinler için yarattım." *(Ayet:56)*

İbn-i Abbas ***(Radıyallahu Anhüma)*** ayet-i kerimede geçen: لِيَعْبُدُونِ "Bana ibadet etsinler için" kelimesini, ليعرفونى "Beni bilsinler için" ile tefsir etti. Çünkü Mevlâ Teâlâ'yı bilmeden ona ibadet edilmez. يعرفون kelimesinin mastarı irfan ve marifet olarak gelir. Ne için yaratıldık? İrfan için, marifet için yaratıldık, ibadet olmazsa marifet elde edilmez.

Büyük Şeyh Efendi soruyor: "Hani o zevki irfan?"

Mevlâ Teâlâ zevken bilinir. İnsana Mevla'yı görmüş gibi bir zevk verilir. İşte o irfan zevkidir. Mevlâ'yı göremiyoruz ama görme lezzetini bulabiliriz.

Ey Allah yolcusu dünyaya Mevlâ'yı bulmaya geldik.

Seyr-i sülûkde bir dereceye gelinir ki, Esma-Sıfat perde olmaz. Lâkin Mevlâyı göremeyiz ama görmüş gibi zevke erişiriz. Bizim bulacağımız ancak zevktir. Bu dünya gözünün kuvveti Mevlâyı görmeye kâfi gelmez.

Dağ Mevla'nın az bir tecellisine dayanabildi mi? Yok! Bizim gözümüz et ve yağdan ibaret, buna nasıl dayanır. Mevlâ'yı görmek yok, görme zevki var.

Meşayih gözlük gibidir. Meşayih Rabbimizle bizim aramızda perde olmaz. Gözlüğün camı gibidirler, daha fazla görmeyi kuvvetlendirirler.

Mesnevi sahibi: "Ya Rabbi! Seninle benim arama Enbiya ve Velilerden başka kimseleri koyma," diyor. Çünkü Enbiya ve Evliya perde olmaz.

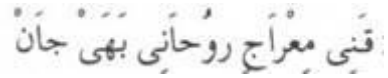
Büyük Şeyh Efendi ***(Kuddise Sırruhu)*** bu hususta şöyle buyurur:

"Oku gel sen bu ilmi enbiyayı. Nebiler talim etti evliyayı.

Eriştirdi Hüdaya esfiyayı, Budur vasıl eden hep etkiyayı.

Gönül ilmi gerek Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Gel sen bu nebilerin ilmini oku. Bu ilmi, nebiler evliyaya öğretmiştir. Bu ilim, saf, pak kulları Mevlâ'ya ulaştırdı. Bütün müttaki kulları Allah'a ulaştıran bu ilimdir. Gönül ilmi gerek Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

"Ey canım! Hani ruh ile mi'rac etme zevki nerede?"

Peygamber ﷺ Efendimiz hem beden hem ruh ile mi'rac etmiştir. Fakat ümmet-i Muhammed için sadece ruh ile mi'rac vardır. Kazanın bunu durmayın, ecel gelmeden becerin!

نقاب آچوب کورینه وجه سبحان

"Nikap açıp görüne vechi Sübhan."

"Mevlâ Teâlâ Cemalinden peçeyi kaldırıp Cemali gözüke."

Bunlar kolay kolay izah edilecek şeyler değil. Mevlâ Tealâ peçeyi kaldırdı ama peçe nasıl şeydir, nasıl kalktı? Bunu izah edebilecek kelime yok.

Kul ile Mevlâ arasında yetmişbin perde var. Seyr-i sülûk'e, Tarikat'a çalışmakla, Resulullah ﷺ'e ittiba etmekle o perdeler kalkıyor.

Mevlid-i Şerif sahibi bunu şöyle anlatır:

Bir feza oldu o dem de rûnûma.

Ne mekân var anda ne arz-u sema.

Kim ne hâlidir ne mâlî ol mahal,

Aklu fikir etmez o hali fehmuhal.

Ref' olup ol şaha yetmiş bin hicap,

Nuri tevhid açtı vechinden nikab.

Her birisinden geçerken ilerû,

Emrolurdu Ya Muhammed gel berû.

Cümle kamusun görüp geçti öte.

Vardı erişti ol ulu Hazrete.

Şeş cihetten ol münezzeh Zül Celâl,

Bîkemü keyf ona gösterdi Cemal.

Peygamber ﷺ Efendimizin miracı çok büyük bir hadisedir. Ulemanın bazısı Peygamber ﷺ mirac gecesi Mevlâyı görmedi diyorlar.

Fakat İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* mektûbâtında:

Peygamber ﷺ in mi'rac gecesinde, Rabbini görmesi, dünyada vaki olmamıştır, ahirette vaki olmuştur. Çünkü o Peygamber ﷺ o gece zaman ve mekân çevresinden dışarı çıktı. Ezelî ve ebedî bir an buldu. Başlangıcı ve sonu, bir nokta olarak gördü. Cennete gideceklerin binlerce sene sonra, cennete gidişlerini ve cennette oluşlarını o gece gördü.

Eshab-ı kiram arasında malı en çok olanlardan Abdurrahman İbni Avf, Eshab-ı Kiramın *(Radıyallahu Anhüm)* fakirlerinden beşyüz sene sonra cennete girecektir. Onun beşyüz sene sonra cennete girdiğini gördü, ona niçin geç kaldığını sordu.

İşte o makamdaki görmek, dünyadaki görmek değildir, ahiret görmesi ile görmektir. Ehl-i sünnet âlimleri dünyada görülemez, buyurdular. Biz ise ahiretteki ru'yet (görüş) le gördüğünü söylüyoruz.

Bu görmeyi dünyaya hamletmek (dünyada gördü demek) de mecaz üzere ve zahire binaendir. Her şeyin doğrusunu Allah-u Tealâ bilir. ***(Mektûbât, 1/305, 283. Mektup)***

Mirac kelimesi, urûctan gelmektedir. Urûc, yükseğe çıkış demektir. Mirac; Merdiven, yükselecek yer, en yüksek makam. Huzur-u İlâhi.

Peygamber ﷺEfendimiz'in, kuvvetli görüşe göre Recep ayının 27. gecesinde Cenab-ı Hakk'ın huzuruna çıkması mucizesine Mirac denmiştir. Mirac, Peygamber ﷺEfendimiz'in en büyük mucizesidir.

Mucize istilâhta: Yüce Allah'ın sadece Peygamberlerine ihsan buyurduğu harikalardır. Kur'an-ı Kerim'de:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلاً مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ البَصِيرُ ﴿١﴾

"Kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye (Muhammed) kulunu bir gece Mescid-i Haram'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya yürüten Allah noksan sıfatlardan münezzehtir. O, gerçekten ziyade işitendir, hakkıyla görendir." buyrulmaktadır. ***(İsra Suresi:1)***

İsra (gece yürüyüşü), yüce Allah'ın Mekke'de bulunan Mescid-i Haram'dan, Kudüsteki Mescid-i Aksa'ya kadar peygamberimize lütfettiği yolculuktur.

Mirac ise bu yolculuğun ardından, Resulullah'ın yüksek gök katlarına çıkması, insan, cin melek ve diğer mahlûkatın bilgilerinin tükendiği makamlara ulaşmasıdır.

Allah-u Tealâ Hazretleri Necm Suresinde şöyle buyuruyor:

وَهُوَ بِالْاُفُقِ الْاَعْلٰى ۚ ﴿7﴾ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰى ۚ ﴿8﴾ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنٰى ۚ ﴿9﴾ فَاَوْحٰٓى اِلٰى عَبْدِهٖ مَآ اَوْحٰى ۚ ﴿10﴾ مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَاٰى ﴿11﴾ اَفَتُمَارُوْنَهٗ عَلٰى مَا يَرٰى ﴿12﴾ وَلَقَدْ رَاٰهُ نَزْلَةً اُخْرٰى ۚ ﴿13﴾ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى ﴿14﴾ عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَاْوٰى ۚ ﴿15﴾ اِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى ۚ ﴿16﴾ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ﴿17﴾ لَقَدْ رَاٰى مِنْ اٰيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرٰى ﴿18﴾

"Ve o en yüksek bir sema kıyısında idi, sonra yaklaştı da aşağıya iniverdi. Derken iki yay kadar veya daha yakın oluverdi. Hemen Allah-u Tealâ'nın kuluna vahyettiğini vahyetti.

Gördüğü şeyi kalbi tekzip etmedi. Onun gördüğüne karşı onunla şimdi mücadelede mi bulunacaksınız? Andolsun ki Onu -Cibril'i- diğer bir inişinde gördü.

Sidretül Münteha'nın yanında. Onun yanında ise Cennetül Me'vâ bulunmaktadır. O vakit ki Sidreyi bürüyen bürüdü. Göz ne kaydı ve ne de tecavüz etti.

Andolsun ki O, Rabbinin en büyük ayetlerinden bir kısmını gördü." ***(Ayet:7-18)***

Bir salikin ruhunun yükselişine ve manevî yolculuğuna da umûmiyetle mirac denir. Bu mirac için seyr-i sülük gerektir.

Dört seyir vardır:

1- Seyr-i İlâllah,

2- Seyr-i Fillah,

3- Seyr-i Anillah,

4- Seyr-i Fi'l-Eşya

Resulullah ﷺin kâmil Ümmetinden Seyr-i İlâllah ile Seyr-i Fillah'ı tamamlayanlar mirac etmiş olur. Resulullah'ın miraçtan aldığı lezzeti alırlar. Peygamber Efendimiz'in kâmil ümmetlerinden miraca çıkanlar iki kısımdır: Bir kısmı; ulaştıkları makamda kalır ki, onlara "Uzlet Evliyası" denir. Bir kısmı da oradan döner, onlara da "İrşad Evliyası" denir.

Velayette de, Nübüvvette de, hem çıkış hem de iniş vardır. Her iki çıkışta da insan Hakk'a doğrudur. İnişlerinde ise mahlûkata doğrudur. Böyle olmakla birlikte, nübüvvetteki inişte, insan bütün bütün mahlûkata karşıdır.

Velâyetdeki inişde, bütün bütün mahlûkata doğru değildir. Batını, Hak ile. Zahiri, Halk ile olur. Çünkü velâyet sahibi yani veli, çıkış makamlarını bitirmeden inişe başlamıştır.

Bunun için gözü hep yukarıdadır. Bütün varlığıyla Halk'a bakamamaktadır. Nübüvvet sahibi ise, yükselme makamlarının hepsini bitirip de indiği için, bütün varlığı ile insanları Hak Tealâ'ya çağırmaya bakmaktadır.

Davet makamı. Peygamberlere ***(Salavatullahi Ala Nebiyyina ve Aleyhim Ecmeîn)*** mahsustur. O Peygamberlerin hepsine ve ayrıca en üstünleri olana Allah-u Tealâ'nın salât ve selâmları olsun! Peygamberlerin izinde bulunanların en üstünlerine de bu makamdan bir pay ayırırlar.

Yusuf Suresinin 108. ayeti bunu göstermektedir:

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَاْ وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللّهِ وَمَا أَنَاْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾

"(Ey Resulüm!) De ki: 'işte benim yolum (vazifem) budur (Allah'ın dinine davettir). Ben, Allah'a bir görüş ve anlayış üzere insanları davet ediyorum. Ben ve bana tâbi olanlar böyleyiz, Allah'ı bütün noksanlıklardan tenzih ederim, ben müşriklerden değilim." ***(Ayet:108) (Mektûbat, 1/130, 144. Mektup)***

Efendi Babam (Kuddise Sırruhu): من قلد عالما لقی الله سالما"Kim bir âlimi taklid ederse, Allah'a salim olarak kavuşur." buyururdu.

Âlimi taklid etmek, o âlime benzemeye çalışmak demektir. Taklid eden kimse, o âlim nelere inanıyorsa onlara inanır, o âlim nasıl amel ediyorsa, öyle amel eder. Böyle yapınca, selâmet bulduğu halde Allah'a kavuşur. Çünkü o âlim biiznillah Resulullah'a ittiba etmiş kimsedir.

Bizim okuduğumuz kitaplarda ne varsa hepsi Hak kelâmıdır. Onları okuyalım, onlarla amel edip selâmet bulalım. Bu eserlerden birisi de, bu Risale-i Kudsiyye'dir.

Bir Hadis-i şerifte buyurulur ki:

إِنَّكُمْ سَتَرَوْنَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرَوْنَ هٰذَا الْقَمَرَ لَاتُضَامُونَ فِي رُؤْيَتِهِ

"Sizler şu ay'ı zahmetsizce gördüğünüz gibi Rabbinizi de muhakkak öylece göreceksiniz" *(Buharî, Mevâkitü's-Salât:15.No:529,1/203)*

İnsan dünyada ay'ı gördüğü gibi Mevlâ Tealâ'yı göremiyor ama görüşün zevkini alıyor. Yani Mevlâ'yı görseydi hangi zevki alacak idiyse görür gibi olmakla da aynı zevki alıyor.

Bir kişi Mevlâ Tealâ'yı gördüğünü söylese Musa ***(Aleyhisselâm)*** dan ileri geçmiş olur. Mevlâ'yı göremeyiz ama görür gibi oluruz. Ya Rabbi! Bu makamları ihsan eyle.

كو كُلْ كوزيله عشّاق اولَه حيران

"Gönül gözüyle uşşak ola hayran."

"Gönül gözüyle âşıklar hayran olur."

Uşşak: Âşık kelimesinin cemisidir. Âşıklar demektir.

Salik perde açıldığı kadar, aldığı zevke göre hayran oluyor. Görmeden sevemiyorsun, gördün mü de sevmeden duramıyorsun. Bir ibarede şöyle gelir:

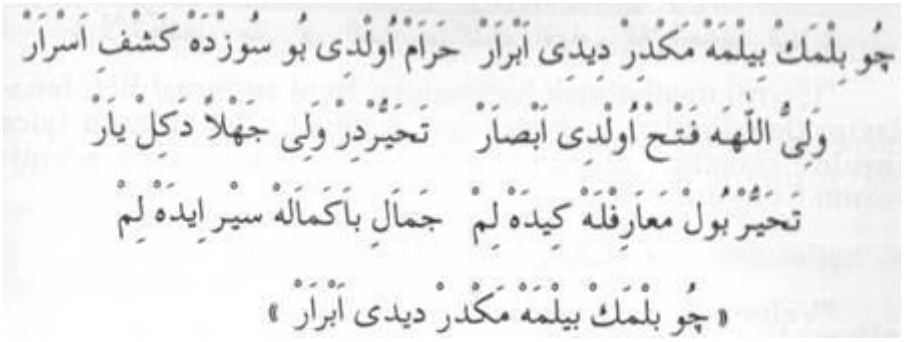
عُرُوجْ قيل روحْ ايله حقّه كيدەلم جمالِ با كمالَه سيرْ ايدەلم

"Uruc kıl ruh ile Hakk'a gidelim Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Ruh ile mirac et, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Tarikat ile Hakikat kazanıldıkça irfan zevki kuvvetlenir. Yeni doğan çocuk pirzola yiyemez. Manevi gıdanın da zayıf orta ve kuvvetlisi vardır. İbadet ede, ede zevk artar, salik ne kadar gayret eder çalışırsa o kadar yükselir.

Beyt 185

"Çü bilmek, bilmemektir dedi Ebrâr"

"Çünkü Ebrar kullar, Mevlâ'yı bilmek, bilmemektir dediler."

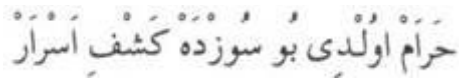
Çü: Çünkü. Ebrâr: İyiler, demektir.

Salik (tarikat yolcusu) ruh ile miraç edip Allah-u Tealâ ile kendisi arasında perde kalmayınca Mevlâ'ya bakar. Mevlâ ile arasında perdeler kalkmıştır, ancak O'nu göremez, görmüş gibi zevk alır.

Niçin Mevlâ Tealâ'yı göremez? Ona, dünyadayken Mevlâyı görme kuvveti verilmemiştir de, onun için. Ahirette, Mevlâ perdesiz görülecek, orada insana görme kuvveti verilecek.

İnsan, "Mevlâ'ya ulaşacağım" ümidiyle Tarikata girer, Seyr-i sülüke başlar. Ne zaman ki yetmişbin perdeyi geçer, takati kalmaz, ruhunun dermanı kesilir, "Artık ben Allah'ı bilemeyeceğim" der.

İşte bu dereceye geldiğinde Mevlâ'nın bilinemeyeceğini bilmiştir. Büyüklerimiz böyle bir saliki, bilmiş sayıyorlar. "Sen kazandın, bilmiş gibi oldun", diyorlar.

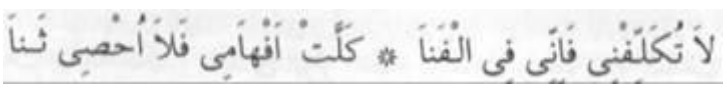
"Haram oldî bu sözde keşf-i esrar."

"(Bilmek, bilmemektir) sözündeki, sırları açmak haram oldu."

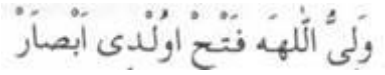
Keşf-i esrar: Sırları açmak.

Neden haramdır? Çünkü, bu sırları açıklayacak ibare bulamazsın, kelimelerle ifade edemezsin, ne konuşsan yanlış olur. Yoksa Allah'ı bilmek, bilmemek değil.

Mevlâna Hazretleri, Hüsameddin Çelebiye hitaben:

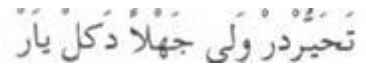
(Şemsi medhetmek hususunda) Beni zorlama! Ben fenadayım (kendimden ve her şeyden geçmişim) fehimlerim iyice yoruldu (takatten düştüm). Artık onu medh-ü sena edemiyorum. Buyurdu. *(Mesnevi Tercemesi, Ankaravî, Sh.18)*

"Veliyullaha feth oldu ebsar,"

"Allah dostlarına gözler (manevi görüşler) açıldı."

Feth: Açılmak, Ebsâr: Gözler, demektir.

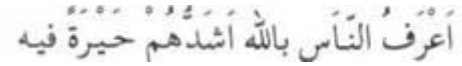

Onların gözlerinin açılması bizim gözümüzü açıpta ilerisini gördüğümüz gibi değildir. Peki, onların gözlerinin açılması nasıldır?

"Tehayyürdür veli cehlen değil yar"

"Ey sevgili dost! Bu hayrete düşmektir, ama bu bilmemekten değil, (çok bilmekten hasıl olmuştur)."

Tehayyür: Hayret etmek,Cehlen: Cehalet bakımından, demektir.

İnsan bir bilmemekten hayrete düşer, bir de çok bildiğinden hayrete düşer. Bu beyitte anlatılan hayret çok bilmekten olan hayrettir. Mevlâ'yı bildikçe hayret ederiz. Ne kadar çok biliyorsak o kadar çok hayret ederiz. Bir ibarede:

"İnsanların Allah'ı ziyade bileni, onların Mevlâ'ya hayret bakımından en şiddetli olanıdır." diye geçer.

Kuşluk zamanında güneşe bakılabilir mi? Bakılamaz, onun karşısında gözler kamaşır. Güneşe bakılamıyor da, ya Mevlâ'nın Cemaline nasıl bakılır?

Güneş yeni doğduğu zaman sislik vardır, ona bakılabiliyor, ama yukarı çıktıkça sislik azalır. İnsan da, Mevlâya yaklaştıkça hayreti artar, arada perde yok ya onun için salik hayrete düşüyor.

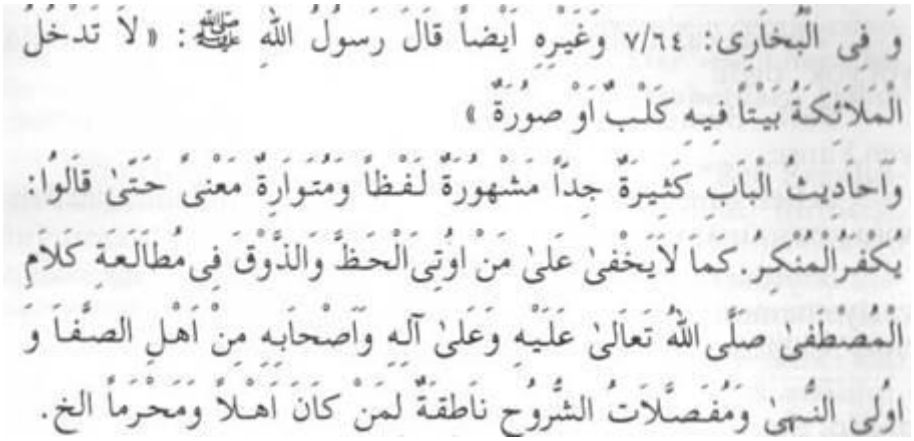
"Tehayyür bul mearifle gidelim. Cemali Ba kemale seyridelim"

"Meaarifle hayret bul, gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim." Hayret artsın ki, Mevlâ'yı bilmek de artsın.

Çok dikkatli dinleyelim. Bugün insanlar türlü türlü kısımlara ayrıldılar. Kimi dini inkâr ediyor, kimi ikrar ediyor, kimi amel ediyor, kimi de ameli terkediyor.

Rabbim cümlemizi, Ehl-i sünnet ve-l cemaatten ve meşayih-i kiramın yolundan ayırmasın. Âmin!

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri bu bölümde kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şunları yazmıştır.**

وَ فِی الْبُخَارِی: ٧/٦٤ وَغَیْرِهِ اَیْضاً قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «لاَ تَدْخُلُ
الْمَلاَئِکَةُ بَیْتاً فِیهِ کَلْبٌ اَوْ صُورَةٌ »
وَاَحَادِیثُ الْبَابِ کَثِیرَةٌ جِداً مَشْهُورَةٌ لَفْظاً وَمُتَوَارِةٌ مَعْنًی حَتّٰی قَالُوا:
یُکَفَّرُ الْمُنْکِرُ. کَمَا لاَیَخْفٰی عَلٰی مَنْ اُوتِیَ الْحَظَّ وَالذَّوْقَ فِی مُطَالَعَةِ کَلاَمِ
الْمُصْطَفٰی صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَعَلٰی آلِهِ وَاَصْحَابِهِ مِنْ اَهْلِ الصَّفَا وَ
اُولِی النُّهٰی وَمُفَصَّلاَتُ الشُّرُوحِ نَاطِقَةٌ لِمَنْ کَانَ اَهْلاً وَمَحْرَماً الخ.

Buharî, (7/64) ve diğerlerinde beyan edildiğine göre Resulullah ﷺ şöyle buyurdu; "Kendisinde köpek veya suret (resim) bulunan eve melekler girmez."

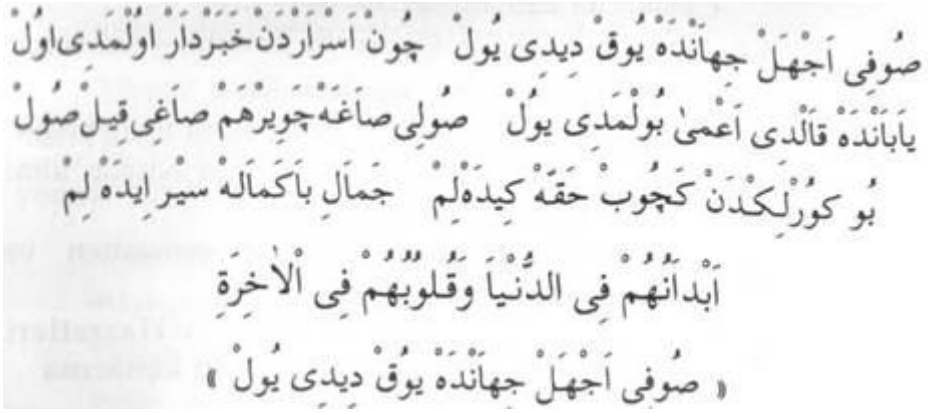
Bu hususta hadis-i şerifler cidden çoktur, lafzan meşhur ve manen mutevatirdir. Hatta bunu, "İnkâr eden küfre nisbet olunur." dediler.

Bu, Muhammed Mustafa'nın kelâmını mütalâadan zevk ve haz alma nimeti kendisine verilene gizli değildir.

O Peygambere, akıl ve safa ehlinden olan Âl ve Ashabına, Allah-u Tealâ salât etsin.

Şerhlerin tafsilatı ise ehil ve mahrem olanlara bunları beyan etmektedir. *(Risale-i Kudsiyye hamişi, Sh.43)*

Beyt 186

صُوفِی اَجْهَلْ جِهَانْدَهْ یُوقْ دِیدِی یُولْ چُونْ اَسْرَارْدَنْ خَبَرْدَارْ اُولْمَدِی اُولْ
یَابَانْدَهْ قَالْدِی اَعْمٰی بُولْمَدِی یُولْ صُولِی صَاغَهْ جَوِیرْهَمْ صَاغِی قِیلْ صُولْ
بُو کُورْلِکْدَنْ کَچُوبْ حَقَّهْ کِیدَهْ لِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَهْ سِیرِ اِیدَهْ لِمْ
اَبْدَانُهُمْ فِی الدُّنْیَا وَقُلُوبُهُمْ فِی الْاٰخِرَةِ
« صُوفِی اَجْهَلْ جِهَانْدَهْ یُوقْ دِیدِی یُولْ

"Sofi echel, cihanda yok dedi yol."

"Ziyade cahil olan sofu (Allah'a kavuşmak için): 'Cihanda yol yok' dedi."

Sofi: Buradaki manası; ibadet eden fakat tarikat görmeyen kimse, Echel: ismi tafdil olup ziyade cahil manasındadır. Bazıları sofu görünür ama insanların en cahilidir.

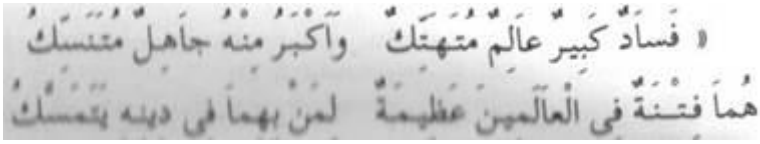
Büyüklerimizden Abdü'l-Halik Gucduvanî *(Kuddise Sırruhu)* vasiyetnamesinde manevi oğlu, Hace Evliyay-ı Kebir Hazretlerine: "Cahil sofulardan perhiz et, kaç" buyurmuştur.

Zira cahil sofu bir söz söyler, onu dinleyen tarikat ehli mürid, zanneder ki bir şey söylüyor, böylece tarikatından olur.

Bir kısım sofular: "Bizim imanımız var, namaz kılıyoruz, oruç tutuyoruz, hacca gidiyoruz, zekât veriyoruz, kimsenin hakkını yemiyoruz, bunlardan başka yol bilmeyiz" diyorlar, bilmiyorlar ki. Tarikat, Hakikat, Marifet var.

İmam-ı Gazalî Hazretleri, kardeşi Sôfî Ahmed el-Gazalî'nin teşvikleriyle tarikat ehli olduktan sonra, "Vakitlerimizi boşuna geçirmişiz" demiştir.

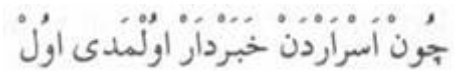
Talimü'l-Müteallim isimli eserde Hidaye **sahibi** Burhaneddin Merginânî *(Rahimehullah)* ın şu şiiri nakledilir:

"Perdeyi yırtmış bir âlim büyük bir fesattır, ibadet eden cahilin durumu ise bundan daha kötüdür. Dini konularda kendilerine uyanlar için her ikisi de bu âlemlerde büyük bir fitnedir."

Haram işleyen âlim ile cahil âbid, şer'i şerife muhalif yaşarken bir kısım millette onlara uyar. Bunlara uyma, dinî vazifelerde olduğu için âlemde büyük fitnedirler. Allah bunlara uymaktan bizi muhafaza eylesin.

Cahil sofu, "Allah'a kavuşmak için yol yok" der, niçin?

"Çün esrârdan haberdar olmadı ol."

"Çünki o, sırlardan haberdar olmadı."

Beyitte geçen: "Esrar" kelimesi sır kelimesinin cemisi olup, sırlar demektir. Haberdar kelimesindeki, "Dar" ise Farsça bir isimdir. Malik, sahip, tutan, anlamındadır. Haberdar: Haber tutan, haber sahibi, demektir.

Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* buyurmuştur ki: "Ben Resulullah ﷺden iki kap doldurdum. Birincisi, duyurmakla mükellef olduğum Şeriat ilmidir, İkincisi ise o kadar ince sırlardır ki, onlardan sizlere biraz bahsetsem anlayamayacağınızdan beni katledersiniz." ***(Buharî, İlim:42, No:120, 1/56)***

İşte Hazreti Ebu Hureyre'nin bahsetmiş olduğu ikinci kap gizli ilimler, marifetullah kabıdır. O ancak ehline duyurulur, anlatılır.

Allah-u Tealâ, ulûm-u zahiri (şeriat ilimlerini) zahir ulema ile ulûmu batinî'yi de ulema-ı batın ile ifşa eder. Ulema-ı Batın'ın, zahir ilmi, batın ilmini ifşaya hark olur.

Hark su akıtmak için açılan yol demektir. İlm-i Batın, İlm-i Zahir'e dayanır. Demek, cihanda Şeriat yolunda Tarikat, Hakikat yolları da vardır.

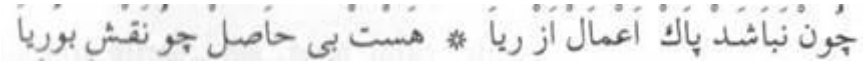
"Tarikatla hakikat bil Hakikat, İkisi hadimedir li-ş şeriat"

"Tarikatla Hakikat bil ki, hakikaten ikisi şeriat için hizmetçidir."

Nasıl hizmet ediyorlar. Şeriatın üç temeli var:

1- İlim, 2- Amel, 3- İhlâs

İlim hocadan dinlenir veya kitaptan okunur, amel, bildiklerimizi yapmaktır. İhlâs ne hocadan duyulur, ne de kitaptan okunur. Tarikat-ı Muhammediyye kitabının tamamı ihlâstan bahseder. Lâkin o kitabın yapraklarıyla sizde ihlâs hâsıl olmaz, bir beyitte şöyle gelir:

"Amel, riyadan halis olmazsa hasırın (üzerinde yatanın yüzünde bırakmış olduğu) izi gibi verimsiz olur, kısa bir zamanda bozulur, yok olur gider." ***(Kitabu ma Hadar, Şerhu Pendi Attâr, Sh.43)***

Bir insan hasırın üzerine yatsa vücudunda izi çıkar, ama biraz sonra o iz kaybolur. Riya ile yapılan amel de o kadar tutar. Öyle ise ihlâs illâ lâzım. İhlâs ne demektir? Ameli halis yapmak demektir.

Efendi Babam şu ayeti bize çok okurdu:

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَآئِغًا لِلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾

"Gerçekten hayvanlarda da size bir ibret vardır: Size, onların karnındaki işkembe pisliği ile kan arasından (gelen) halis bir süt içiriyoruz ki içenlerin boğazından kolaylıkla geçer." ***(Nahl Suresi: 66)***

Deve, inek, koyun, keçi gibi hayvanların sütü karınlarındaki işkembe ile kan arasındaki bir yerden çıkar. Hayvanın işkembesinde olanlardan o süte karışsa halis olur mu? Olmaz. Onu içer misiniz? Yok. Peki, süte kan karışsa halis olur mu? Olmaz. Onu içer misiniz? Yok. Allah-u Tealâ Hazretleri yukarıdaki ayet-i kerimede:

"Ben bu iki necis arasından size halis süt içirdiğim gibi, siz de iki düşman arasından bana halis amel çıkarın" buyurmuş oluyor. Nefis işkembe gibi, Şeytan da kan gibidir.

Bir kazan süte bir damla kan düşse halis olur mu? Olmaz. Hatta bir kuyuya bir damla kan damlasa kuyunun suyu tamamıyla çıkarılıyor. İşte bir amelin halis olmasını Tarikat ve Hakikat kazandırır. Tarikat ve Hakikat ile Şeriatın üçüncü cüz'ü ihlâs tamamlanmış olur.

İmam-ı Rabbânî Mektubatında şöyle buyurur: "Meselâ ağız ile yalan söylememek şeriattır. Yalan söylemek arzusunu zahmet çekerek uğraşarak kalpten çıkarmak tarikattır. Yalan söylemenin kalbe gelmemesi de hakikattir." *(Mektûbat, 1/54, 41. Mektûb)*

Âlimlerde, Salihlerde ihlâsdan bir kısım, bir parça hâsıl olur. Fenadan sonra ise ihlâs tamam olur, her parçada hâsıl olur. Demek ki Fena olmadan ihlâsın hakikati ve tamamı hâsıl olmaz. Evet, müminlerin hepsi bazı ibadetlerinde güçlükle ihlâs elde edebilir. Bizim bahsettiğimiz ise, her sözde, her işte, her harekette ve hareketsizlikte her zaman kendiliğinden kolayca hâsıl olan ihlâstır.

"Allah, Allah" dedikçe, her "Lâilâhe illâllah" dedikçe kalpten masiva atılıyor. Tarikat zikirleri yapılırken her yüz başında:

اِلٰهِی اَنْتَ مَقْصُودِي وَ رِضَاكَ مَطْلُوبِي

"Ey benim Allah'ım! Maksûdum sensin ve benim talep ettiğim senin rızandır" denir. Hâlbuki öyle oluyor ki, bir adam bunları söylüyor ama bin tane maksudu var, yalan söylüyor. Fakat sözlerine bakılırsa, Allah'ın rızasından başka bir şey dilemiyor, istemiyor.

Böyle bir kimseden, tevhidin bereketi ile masiva yavaş yavaş yok olur ve o kişi kendisindeki bin tane maksudun hiç olduğunu anlar.

Neml Suresinde Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً وَكَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٣٤﴾

"Muhakkak ki melikler bir karyeye girdikleri vakit onu ifsad ederler ve o şehrin en yüksek adamlarını alçak ederler, işte böyle yaparlar." ***(Neml suresi:34'den)***

Tevhid bir kalbe girince, kalbin yüksek tuttuklarını alçak eder, kalbin gereken değeri vermediği Allah'ı, yüksek eder. İnsan evvelâ لا اله الا الله "Allah'tan başka hiçbir ilah yok" der ve kelime-i tevhidi söyledikçe kalp aynasından masiva silinir.

Bu şekil üzere kalbi temizlemeye çalışmaya. Tarikat denir. Temizlenen kalbe, Mevlâ'nın nuru parlayınca. Hakikat olur. Mevlâ'nın Cemali kalpte parlayınca artık o kimsenin yaptığı ibadetler de ihlâslı olur.

Yâ Erhamerrâhimîn! Cümlemizi ve burada olmayanları ve şimdiden sonra gelecekleri de bu dereceye yükselt. Zikrullah'a tenha ve sessiz yerde güzel çalışmak lâzımdır. Şuradan bir kedi geçse veya bir çocuk ağlasa huzur bozulur.

İnsan dünyaya bir kez gelir, niçin gelir? Zikrullah için gelir. Bir insan bunu beceremezse buna ağlamak lâzım değil mi? Ama bizler bir kimse bu dünyadan gitti diye ağlarız. Acaba kazanarak mı, kazanmayarak mı gitti diye ağlamalı.

Bu dünyanın karısı, kocası, çocuğu, birbirine fitnedir. Dünya insanı doyurmaz, ebedi kalınacak yer değildir.

Hanım ölür, koca ölür, sebepler elden gider. Bu dünyada kanaatkâr yaşamak lâzım. Hanımını dört çocukla ortada bırakıp evlenenler var. Rasulullah Efendimiz çok hanım aldı. Ama o zaman herkes Allah'tan korkuyordu.

Resulullah Efendimizin zamanı, zaman-ı saadet idi, şimdi ise zaman zaman-ı şekavettir. Peygamber Efendimiz zamanında kimse birbirine fitne olmuyordu. Şimdi ise karı-koca, ana-baba, evlât birbirine fitne oluyor.

"Yabanda kaldı âmâ bulmadı yol. Solu sağa çevir, hem sağı kıl sol."

"Yabanda gözü kör olarak kaldı yol bulamadı. Solu sağa çevir, hem sağı kıl sol."

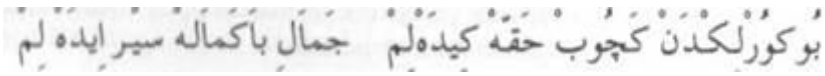
Yaban; İnsan bulunmayan yer, ıssızlık, kır, çöl demektir.

Yabanda, dağlarda gezen kimse kendi başına bir şey bulamaz. İnsan kendi başına bir şey bulamaz, evin yolunu bile bulamaz. Maneviyat tarafını böyle bilelim, inat etmeyelim, asıl işler perde arkasındadır.

Buranın manası -Allah-u a'lem- şudur: Sofu bedenini ibadete vermiş lâkin kalbiyle dünyada. O halde sağ olan kalbi sol, sol olan bedeni sağ yapmış oldu. Sen, ruhu-kalbi sağa yani Mevlâ'ya, âhirete çevir. Bedeni sola yani dünyaya çevir. Hulasa ibadet huzuru kalb ile olması lâzım.

Sol tarafta kalp vardır. Büyük Şeyh Efendi: "Solu yani kalbi sağa (Mevlâ'ya ve ahirete) çevir." buyuruyor.

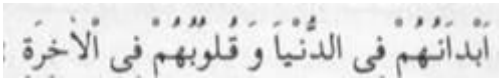
Cahil olan ham sofu bedeni ile ibadet eder, ancak kalbi Mevlâ Tealâ'nın gayrisinde dolaşır. Kalbini Mevlâ'ya çevirecek yerde dünyaya çevirdiği için İsmet Efendi Hazretleri: "Solu, sağa çevir" yani "Kalbini Mevlâ'ya çevir" buyuruyor.

"Bu körlükten geçûb Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu (hakikati görememe) körlüğünden geçip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şöyle buyurmaktadır:

Allah dostlarının halleri şöyledir:

"Onların bedenleri dünyada, kalpleri ise ahirettedir."

Mevlâ Tealâ'nın: . . . رِجَالٌ لَّا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَن ذِكْرِ اللَّهِ "(Onlar) Öyle erlerdir ki, kendilerini, ticaret ve alışveriş Allah'ı zikirden alıkoyamaz." ***(Nur suresi:37'den)*** ayet-i kerimesinde medhedilenler, ticaretin yani alışverişin içindedirler ama kalben ona bağlanmış değillerdir.

Bu manada Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şöyle anlattı: Mina pazarında bir Tacir gördüm, 50000 dinara yakın bir ticaret işi yaptı ama Hak Sübhanehûdan bir lahza (an) kalbi gaflete dalmadı. ***(Mektûbat, I/48, 33. Mektup)***

Büyük Şeyh Efendi: "Hem sağı kıl sol" buyuruyor. Sağ ile bedeni, sol ile dünyayı kastetmektedir.

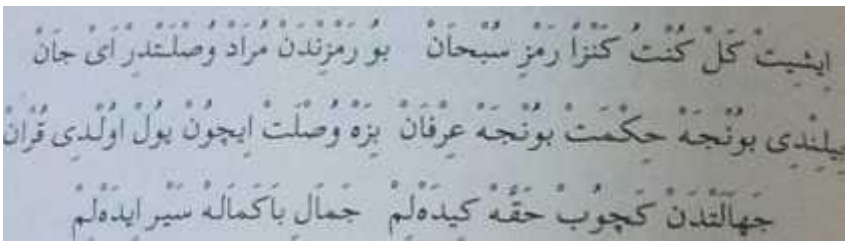
İmam-ı Rabbani ***(Kuddise Sırruhu)*** Hazretleri diğer bir mektupta şöyle buyuruyor: "Bilmiş ol ki işin aslı kalbe dayanır. Şayet kalp yüce Hakk'ın gayrı ile fitneye düşmüş ve bir alâka peydah etmiş ise o kalp haraptır ve hayırdan kesiktir. Mücerret olarak surette yapılan amellerden ve zahirî ibadetlerden hâsıl olacak hiç bir şey yoktur.

Herkese lâzım olan şudur: Yüce Hakk'ın gayrına iltifattan kurtulan selim kalp, bir de Şeriatın işlenmesini emrettiği bedene teallûk eden yararlı ameller.

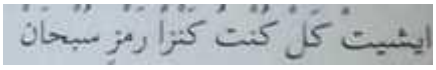
Salih amelleri yapmadan kalp temizliğini iddia etmek batıl bir davadır. Tıpkı bedensiz ruhun varlığı bu hayatta tasavvur edilemeyeceği gibi." *(Mektûbat, 1/53, 53. Mektup)*

Beden ibadet yapmadan ve günahlardan kaçınmadan kalp temiz olmaz. Şeriatın teklifleri, hem bedenedir (organlaradır), hem de kalbedir. Nefsin temizlenmesi bu ikisinin Şeriata uymasına bağlıdır. Kalbimizi dünyaya düşkün olmaktan kurtarmalıyız. Her uzvumuz Şeriata teslim olmalıdır.

Beyt 187

Allah-u Tealâ Hazretleri'nin büyük dostları, bizden evvel dünyaya *geldiler,* çalıştılar, çabaladılar, işin hakikatine erdiler. Biz acizler için kitaplar, eserler bıraktılar. Bizler, bu eserleri okuyalım, öğrenelim.

"İşit gel 'Kiintü kenzen' remz-i Sübhan."

"Gel! 'Küntü kenzen' (Hadis-i Kudsî'sindeki) Sübhan Tealâ'nın işaretini dinle."

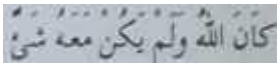
Ne idi o Hadis-i Kudsi:

كنت كنزا مخفيا فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق ليعرفوني

"Ben gizli bir hazine idim, beni bilsinler için mahlûkatı yarattım."

Hadis-i Kudsi'de geçen مخفيا kelimesi ismi mefuldür. Aslı مخفيوى idi. Vav sakin, ya harekeli olduğu halde içtima ettiği için vav yaya kalbolundu. O zaman kelimede aynı cinsten iki harf vaki oldu ve idğam vacip oldu Bu nedenle vav'dan dönen ya diğer ya'ya idğam edildi, makablindeki harfin harekesi de esre kılındı.

Allah-u Tealâ: "Ben gizli bir hazine idim" buyurdu. Niçin? Çünkü:

Allah-u Tealâ var idi onunla beraber hiçbir şey yok idi. Allah'tan başka ne melekler, ne insanlar ne cinler, ne yerler, ne gökler ne yıldızlar, ne ay ne güneş hiç bir şey yoktu. Bu gizli hazineden ilk zuhur eden ilâhî sevgi "Hubb" oldu.

Eğer bu sevgi olmasaydı icad kapısı açılmaz, kâinat yoklukta kalmayı sürdürür giderdi.

İmam-ı Rabbânî *(KuddiseSırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki;

"Bil ki Hakikat-ı Muhammediyye ilk zuhurdur ve hakikatlerin hakikatidir. Efendimiz ﷺ in hakikatından başka hakikatler ister peygamberlerin hakikati olsun, ister büyük meleklerin hakikati olsun Efendimizin hakikatinin zilleri (gölgeleri) gibidirler. Peygamber Efendimizin hakikati bütün hakikatlerin aslıdır."

Bu manada Peygamber ﷺ Efendimiz;

اول ما خلق الله نورى خلقت من نور الله والمؤمنون من نورى

"Allah (-U Tealâ) evvelâ benim nurumu yarattı, ben Allah'ın nurundan yaratıldım, müminler de benim nurumdandır." buyurmuştur. *(Mektûbat, 3/174, 121. Mektup)*

Sonra sırasıyla bütün peygamberlerin, meleklerin, velilerin, insanların, cinlerin, yerlerin, göklerin, ayın, yıldızların, güneşin ve bütün eşyanın hakikati Resulullah Efendimizin hakikatinden alındı.

Onun için Efendimizin hakikati, hakikatlerin hakikati oldu. Resulullah'ın nuru öyle bir nurdur ki, bütün mümkinat onun nurundan olmuştur. Mevlâ Tealâ bilinmeyi sevince ibadet edecek insanlar ve cinler yaratmak lâzım oldu, bunlar yaratılmadan Mevlâ Tealâ bilinmez.

Meselâ sizden biriniz Bursa'da oturuyor olsanız. Bursa'da hiç kimse bulunmasa sizi kimse bilir mi, görür mü? Yok.

Mahlûkat yaratılmadan önce Allah gizli idi. Çünkü O'nu bilecek, görecek ibadet edecek kimse yoktu. Allah-u Tealâ bilinmeyi, görünmeyi, ibadet olunmayı sevdiği için insanları yarattı. Yerleri, gökleri ve onlarda olan her şeyi insanın emrine verdi, kâinat bir medrese gibi oldu.

Yüksek kubbesi, güneş ve yıldızlar gibi avizelerle süslendi. İnsanlar da cinler de o medresenin talebeleri oldu. Kâinat medresesinde okunacak kitap Allah-u Tealâ'dan inen kitaptır.

Evvelâ Hazreti Âdem ***(Aleyhisselâm)*** a 10 sahife indirildi. Sonra 30 sahife Hazreti İdris ***(Aleyhisselâm)*** a 50 sahife Hazreti Şit ***(Aleyhisselâm)*** a indirildi. 10 sahife Hazreti İbrahim ***(Aleyhisselâm)*** a, sonra Tevrat Hazreti *Musa* ***(Aleyhisselâm)*** a, Zebur, Hazreti Davud ***(Aleyhisselâm)*** a, İncil, Hazreti İsa ***(Aleyhisselâm)*** a ve Kur'an-ı Kerim de bizim Peygamberimiz Hazreti Muhammed Mustafa ﷺe indirildi.

Her insan kendi zamanındaki hak kitabı okumakla mükellef olmuştur. Yüce Allah ancak semavî kitapla bilinmesi lâzım gelen şeyler de ancak ondan öğrenilir. Allah'ın kitabını okumayan Allah'ı bilmez ve hamhalat (kaba saba) ve kaya gibi bir adam olur. Dünyaya boş gelip gitmiş olur.

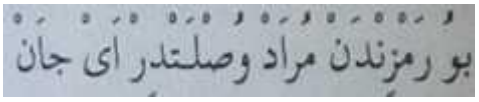
Dünyadan, çok alınacak şeyler var. Mevlâ'nın Cemalini görmek de bu dünyada kazanılacak. Sen ise dünyaya geldin, kahveye, sinemaya, tiyatroya, televizyona, videoya tutuldun. Gidiyorsun ama nereye gidiyorsun?

Bize Mevlâ'dan başka ahirette yer verecek yoktur. Mevla'nın "Oku" dediği kitap okunmazsa ne olur insanın hali? Allah-u Tealâ ahirette soracak: "Kulum seni boşuna mı yarattım?"

Mevlâ Tealâ bizi, kendisini bilelim, O'na ibadet edelim' için yarattı. Allah'ı bilmemizin ve O'na ibadet etmemizin mükâfatı bizim içindir.

İnsanların çoğu ise kaçıyor, söz de dinlemiyorlar, ne olacak bu hal? Dün Ankara'ya giderken Tayyarede bir adama rastladım: "Bence herkesi hoş görmek, kimsenin işine karışmamak lâzım" diyordu.

Yahu! "Sence", "Bence" diye bir şey var mı? Mevlâ ne diyorsa o vardır. Çünkü her şeyi yaratan Allah'tır.

"Bu remzinden murad vuslattır ey can."

"Ey canım kardeşim! Allah-u Tealâ'nın "Ben gizli bir hâzineydim' remzinden murad kulun vuslata ermesidir."

Remz-i Sübhan: Mevlâ'nın remz ve işareti,

Murad: İstenen, arzu edilen, maksat, manalarına gelir.

Allah-u Tealâ: "Ben gizli bir hâzineydim" buyurmakla "Bana kavuşun" buyurmak istedi.

Allah-u Tealâ: "Ben gizli bir hâzineydim" yerine "Bana kavuşun" buyursaydı, millet 40 yaşında olayım, 50 yaşında olayım, dede olayım, nene olayım, öyle kavuşurum, derdi.

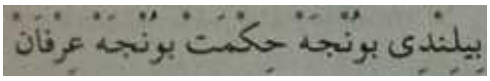
Ama Mevlâ Tealâ: "Hâzineyim" demekle, "Bana tez kavuşun" demek istiyor. Define (hazine) duyulur, duyulmaz hemen kendisine koşulur. Mevlâ'nın: "Ben gizli bir defineyim" buyurması "Bana kavuşun" demekten daha tesirlidir.

Meselâ size: "Bana su verin" desem mi daha tesirlidir, yoksa "Susuzluktan ciğerim parçalandı" desem mi daha tesirlidir? "Ciğerlerim susuzluktan parçalanıyor" demek daha tesirlidir. "Bana çabuk su verin" demek yerine, "Bana su verin" deyince bekle dur, su gelsin.

"Bana yemek verin" desem mi daha tesirli, yoksa "Ben açlıktan ölüyorum" desem mi daha tesirlidir? Tabi ki, "Açlıktan ölüyorum" demek daha tesirlidir. Böyle demek; "Bana tez yemek verin" demektir. "Bana yemek verin" denildiğinde acele edilmez. Hele bir pişsin, hele bir olsun denilir.

Yine adamın biri yağmurda ıslanıp gelse, "Bana kuru elbise verin" dese acele edilmez ama, "Islandım, mahvoldum" dese elbise vermekte acele edilir. "Islaklıktan mahvoldum" demek daha tesirlidir. Bunlar Meanî kaideleridir.

İşte Mevlâ'nın; "Ben gizli bir hâzineyim" buyurması, "Bana kavuşun" buyurmasından daha tesirlidir.

"Bilindi bunca hikmet, bunca irfan."

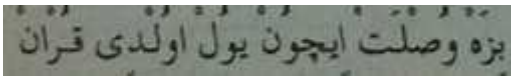
"Bu sebeple bu kadar hikmet, birçok irfan bilindi."

Hikmet: Amel ve bilgi bütünleşmesinden meydana gelen ilim ve incelikler,

İrfan; Ma'rifetullah, İlâhî (Mevlâ'yı bilecek) ilimler.

İnsanın yaratılmasıyla, Zat-ı Pâk-i Sübhaniyye, Esmâ-i İlâhiyye ve Sıfat-ı İlâhiyye bilindi. Eğer yaratılmasaydık Mevlâ Tealâ'nın cemali bilinir miydi? O'na ibadet edilir miydi? Allah-u Tealâ bilinmezdi, O'na ibadet edilmezdi. Neden? Çünkü yoktuk. Ne zaman ki yaratıldık, bu kadar hikmet ve irfan bilindi.

Allah-u Tealâ: "Bana vasıl olun" buyuruyor, vasıl olmak için yol nedir?

"Bize vuslat için yol oldu Kur'an"

Yüce Allah'a ulaşmak için. Kur'an bize yol oldu. İnsan ne zaman ki Kur'an-ı Kerim'i öğrenir, onunla amel eder, o zaman Mevlâ Tealâ :

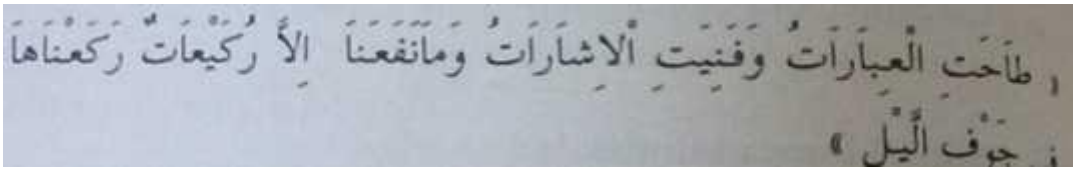
يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾

"Ey mutmeinne olan nefis! Rabbine dön, sen ondan razı, o da senden razı olarak" *(Fecr suresi:27,28)* buyurur.

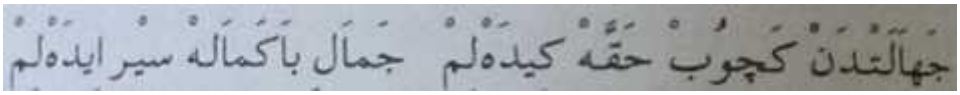
Cüneydi Bağdadî rüyasında Mevlâ Tealâ'yı gördü ve dedi ki: كيف الطريق اليك "*(Ya* Rabbi!) Sana gelmeye yol nasıldır?" Yani "Nasıl gelebilirim?" Mevlâ Tealâ buyurdu ki; اترك نفسك وتعال"Nefsini terket ve gel!"

Bir nefis mutmainne olmadan, Mevlâ o nefsi sevmiyor, onu kabul etmiyor. Ama nefis mutmainne olunca "Şimdi seni kabul ediyorum" buyuruyor.

Cüneydi Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerini vefatı sonra birisi rüyasında gördü. "Sana nasıl muamele edildi?" diye sordu. O da cevabında:

"İbareler eridi, işaretler yok oldu. Bize onların hiç biri fayda vermedi, ancak gece içerisinde kıldığımız rek'atçikler bize fayda verdi. "

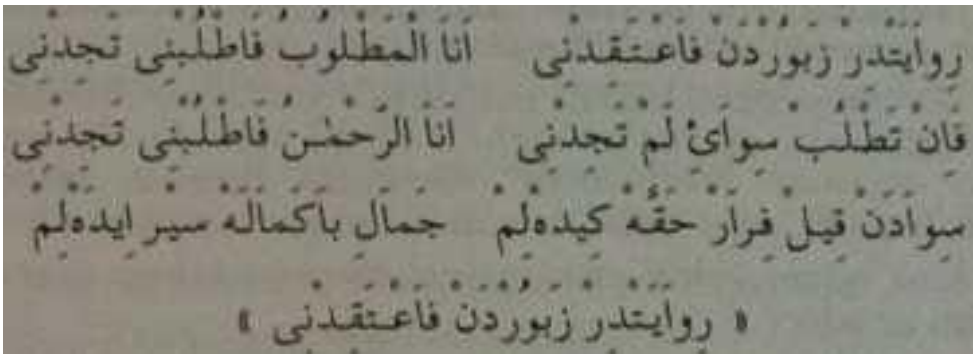

"Cehaletten geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Cahil kalmaktan geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Velhasıl insan olmak için, Mevlâ'yı bilmek ve O'na ibadet etmek, emirlerini tutup yasaklarından kaçmak lâzım.

Beyt 188

"Rivayettir Zebur'dan fa'tekidnî."

"Zebur kitabından rivayet edilmiştir ki, Mevlâ Tealâ; 'Kulum! Bana inan' buyuruyor."

Rivayet: Kelimesi dirayet kelimesi gibi mastardır. Rivayet, meydana gelen bir şeyi, bir haberi, sözü, bilgiyi nakletmek demektir. Peygamberimizden işitilen veya sahabeden duyulan sözlerin nakline de rivayet denir.

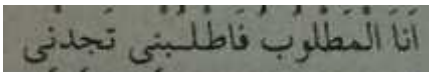
Zebur: Davud *(Aleyhisselâm)* 'a inen kitab.

افتعل kelimesi ise فاعتقد babından emri hazır olup "İnan, tasdik et manasındadır.

Biliyorsunuz 104 kitap gönderildi. Hepsi de haktır. Tahrife uğrayanlar müstesna. O 104 kitaptan dört tanesi büyük kitaptır. Tevrat, Zebur, İncil, Kur'an. İşte bu dört büyük kitaptan biri olan Zebur'da Mevlâ Tealâ'nın; "Kulum! Bana inan" buyurduğu rivayet edilmiştir.

Yani Cenab-ı Hak; "İnan bana, ama beni iyi bil de öyle inan, yanlış bilirsen yanlış inanırsın" buyurmuş oluyor. Kimler gibi? Yahudi ve Hıristiyanlar gibi.

Zira Allah-u Tealâ, zengin, fakir, âmir, memur, genç, ihtiyar, kadın, erkek, her kuluna; "Ey kulum! Beni bil ve hakkıyla bana inan, eğri bilirsen eğri inanırsın."

"Ene'l-Matlûbu, fetlubnî tecidnî."

"Talep olunan benim, beni ara, beni bulursun."

Enel matlûbu: Matlub (aranan) benim, Fetlubnî: Beni talep et, Tecidnî: Beni bulursun.

Mevlâ Tealâ, Zebur kitabında talep olunan (aranılan) benim, bu dünyaya beni aramaya geldiniz, beni aramanız için sizi yarattım, ancak beni ararsanız, beni bulursunuz" buyuruyor. Matlûbu Mevlâ Tealâ olan insan, mutlaka maksuduna ulaşır, en beceriksiz bir kimse dahi olsa.

Siz bir arabaya binmiş gidiyorken yolda yürümekten aciz birini görseniz, ne yaparsınız? O adamı arabaya alır mısınız, almaz mısınız? Merhametli olursanız, alırsınız arabanıza. Mevlâ Tealâ Erhamü'r-Rahimîn'dir.

Ama adam yolda yürümüyor da çadır kurup oturduysa ona kim ne eder?

"Fein tetlûb sivaî lem tecidnî."

"Eğer benden başkasını ararsan, beni bulamazsın."

Fein tetlûb: Eğer talep edersen, Sivaî: Benden başkasını, Lem tecidnî: Beni bulamazsın.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: "Dünya sevgisi, öldürücü zehirdir. Ve iyi olmaz bir hastalıktır, büyük bir belâdır." buyurmuştur. *(Mektûbat, 1/151, 171. Mektup)*

Yüce Allah'a itaat ve ahirete hazırlık yapılmayan dünya hayatını İslâm büyükleri kınamıştır. Dünya sevgisinden kurtulmanın çaresi zikrullahtır.

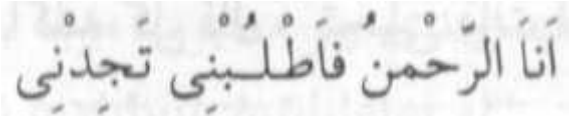
Bir insan Ahkâm-ı Şer'iyye'ye ne kadar çok dikkat gösterirse, Allah ﷻ zikri ona kolay eder. Zikre dikkat gösterdiği kadar da Ahkâm-ı Şer'iyye'yi ona kolay eder. İkisi birbirinin yardımcısıdır.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyurmuştur ki; "Şeriatın emirlerini yapmak ve yasaklarından kaçmak hep zikirdir. Şeriatın emirlerini gözeterek yapılan alışveriş zikirdir. Şeriata uygun olarak yapılan nikâh, talak (boşanma) zikir olur. Çünkü bunları yaparken emirlerin, yasakların sahibi hep hatırlanmaktadır, gaflet gitmektedir.

Şu kadar var ki Allah-u Tealâ'nın isimleri ve Sıfatları ile yapılan zikir çabuk tesir eder ve sevgisini hasıl eder ve çabuk ilerletir. Emirleri yapmak, yasaklardan kaçmakla hâsıl olan zikir böyle değildir. Bununla beraber böyle zikirlerden bazısının da çabuk netice verdiği pek az olarak görülmüştür.

Muhammed Behauddin Buharî *(Kuddise Sırruhu)* buyurmuştur ki: "Mevlânâ Zeynüddin Taybâdi ilim ile Allah-u Tealâ'ya vasıl olmuştur."

Yine böylece İsim ve Sıfat ile yapılan zikir Şeriata uymakla olan zikre sebep olur. Zira Şeriatın sahibini tam sevmedikçe her işte Şeriatı gözetmek çok güç olur. Tam muhabbet elde etmek için de İsim ve Sıfatla olan zikir lâzımdır. *(Mektûbat, 2/80, 46. Mektup)*

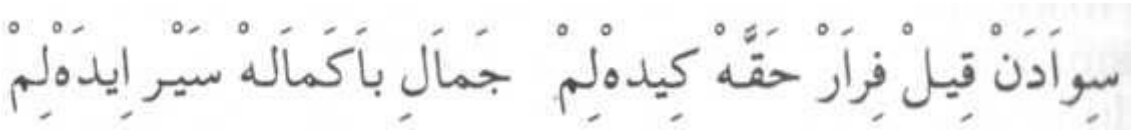
"Ene'r-Rahmanü fetlubnî tecidnî."

"Rahman Benim, Beni talep et. Beni bulursun."

Ene'r-Rahman: Rahman Benim, Fetlubnî: Beni talep et, Tecidnî: Beni bulursun.

Cenabı Hak: "Ey kulum! Nihayet derecede acıyan ve hakiki nimet veren benim. Beni ara beni bulursun, sakın deme ki, seni bulmasam, bilmesem ne olacak? Gözün benimle görüyor, kulağın benimle işitiyor, dilin benimle söylüyor, elin ayağın benimle hareket ediyor.

Benim verdiğim temiz havayı teneffüs ediyorsun, Rahman benim. Kocan, hanımın, oğlun, kızın ve diğer yakınların yarın senin gözünün yaşına bakmayacak, ben bakacağım. Ziyade acıyıcı olan sadece benim, beni ara beni bulursun" buyurmuş oluyor.

"Siva'dan kıl firar Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Allah'tan başkasından kaç, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

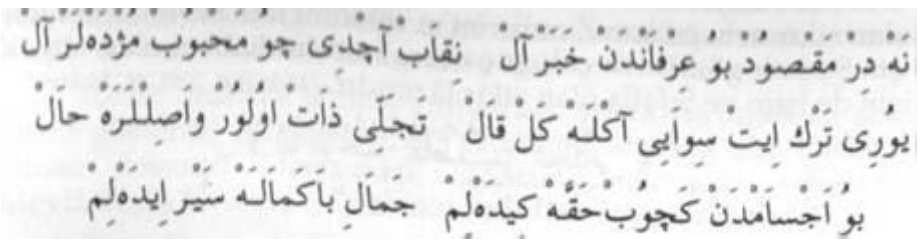
Beyitte geçen: سوا kelimesi, “Başka, gayrı” demektir, muzaftır, muzafın ileyhi olmadığı için mana tamamlanmıyor. Başka ama nasıl bir başka belli değil.

Meselâ سوی الشمس “Güneşten başka, سوی الارض “Yerden başka” bu kelimelerde muzafın ileyh olduğu için anlaşılıyor.

Beyitteki سوا kelimesinin muzafun ileyhi, Allah kelimesidir. Beyitte geçmediği halde böyle olduğunu nasıl bildik? Bu beytin evvelinde Allah'tan bahsedildiğini biliyoruz da ondan.

Bu beyit çok güzeldir, bunu okuyup anlatan o da çok güzeldir. Bu beyti ayet ve hadislerle anlatan daha da güzeldir. Zira bu beyitte Mevlâ Tealâ'yı birleme vardır.

Beyt 189

Bu beyti güzel anlayalım. Güneşsiz durulmaz, havasız durulmaz, güneşsiz havasız durulmaz da Mevlâsız durulur mu? Durulmaz. Amma insan cahil olursa, gafil olursa durur.

Bir insanda akıl olmayınca ne olursa yapar. Gönüller Mevla'ya döndürülmeden durulmaz. Ama bir insan deli olursa durur. Sure-i Zariyat'ta buyuruluyor ki:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

Ben insanları ve cinleri ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." *(Ayet; 56)*

لِيَعْبُدُونِ "Bana ibadet etsinler için" terkibine. İbni Abbas *(Radıyallahu Anhüma)* bu ayet-i kerimedeki لِيَعْرِفُونِ "Beni bilsinler için" manasını vermiştir. Demek hepimiz Mevla Tealâ'yı bilmek için yaratıldık. Ama bizler neyi bilmeye çalışıyoruz, hangi dertlerle uğraşıyoruz. Bir ibarede şöyle gelir:

اجْعَلُوا هُمُومَكُمْ هَمّاً وَاحِداً "Dertlerinizi bir kılın."

Bire indirin, o da Allah'ı bilmek derdidir. Bizi Mevlâ Tealâ yarattı ve bizim bütün masraflarımızı da O çekiyor. Yediğimiz yemekleri, içtiğimiz suları, giydiğimiz elbiselerimizi v.s. hepsini O yarattı. Zerre kadar Mevlâ'dan başka yaratan yok. Mevlâ'ya karşı nasıl olmamız lâzımsa öyle olalım.

Eğer olmamışsak ağlayalım, sızlayalım. O hale gelmek için Mevlâ Tealâ'ya yalvaralım.

نه در مقصود بو عرفاندن خبر آل

Büyük Şeyh Efendi **(Kuddise Sırruhu)** buyuruyor:

"Nedir maksud bu irfandan haber al."

"Bu irfandan maksud nedir, haber al."

İrfan: Ma'rifetullah, İlâhî (Mevlâ'yı bilecek) ilimler,

Büyük Şeyh Efendi Hazretleri; "Bu irfandan kastedilen nedir? Sorarsanız, şimdi onu ben söyleyeceğim, haber al" buyuruyor ve cevabını arkasından gelen mısrada bildiriyor:

نقاب آچدی چو محبوب مژده لر آل

"Nikap açtı, çü mahbub müjdeler al"

"Çünkü sevilmiş olan Mevlâ Tealâ Cemalinden peçeyi kaldırdı, müjdeler al."

Cenab-ı Hakk'ın bir kuluna karşı Cemalinden peçeyi kaldırması, irfan, marifet olmuş oldu. Mevlâ'nın peçesi olur mu? Olmaz. Bu bir misaldir. Mevlâ'yı göremiyoruz ya işte görmemek peçe, perdedir.

Beyitte geçen: "Nedir maksud bu irfandan haber al" cümlesi sualdir, "Nikap açtı, çü mahbub müjdeler al" cümlesi cevaptır.

Mevlâ'nın Cemalindeki perde ne ile nasıl açılacak? İnsanın bu dünyada Şeriatı yaşaması, Tarikata girmesi, Zikrullah'a rabıtaya, murakabeye güzel çalışmasıyla.

İmam-ı Rabbânî **(Kuddise Sırruhu)** Hazretleri, şöyle buyurmaktadır; "İnsanın ruhu, bu gördüğümüz beden ile birleşmeden önce terakki edemezdi, kendisine mahsus makamda bağlı ve hapsedilmiş idi fakat ona bu bedene inmek ve onunla birleşmek şartıyla terakki ve mirac kabiliyeti verildi. Bu hâssa (özellik) onu meleklerden üstün ve şerefli yaptı." **(Mektubat, 1/105, 99. Mektup)**

İşte ruh bu âleme inip, bedenle birleşir. İnsan, dünya hayatını ruh ve beden bir arada olarak sürdürür. Bu âlemde Şeriatı öğrenir, Tarikata girer ve manevi makamlarda yükselmeye başlar. Tarikat derslerine çalışmakla letâifler bu Âlemi İmkândan itibaren geldiği yer olan Âlem-i Melekûte yani Arşın fevkine doğru gerisin geri döner.

İmam-ı Rabbânî **(Kuddise Sırruhu)**, diğer mektubunda şöyle buyurmaktadır: "Akıllı ve uyanık bir salik (Tasavvuf yolcusu) yaratılışında Muhammedî ise Âlem-i Emirin beş latîfesini sırasıyla geçtikten sonra bunların Âlem-i Kebirdeki asıllarını da seyreder.

Allah-u Tealâ'nın lütfu ile bu beş aslın her birini inceden inceye geçerek sonuna gelir. Böylece imkân dairesini yani Seyr-i Fillâh'ı bitirmiş olur. Fena hâsıl oldu denir. Şimdi Velâyet-i Buğraya başlamış olur.

Bu velâyete, Velâyet-i Evliya da denir. Bundan sonra, bu beş aslın da aslı olan Allah-u Tealâ'nın isimlerinin ve sıfatlarının zillerinde seyre başlar. Bu zillerde adem (yokluk) bulunmaz. Allah-u Tealâ'nın ihsanı ile bu zilleri birer birer Seyr-i Fillâh ile geçerek sonuna varırsa işte o zaman isimlerin zillerinin dairesini bitirerek, AlIah-u Tealâ'nın isimleri ve sıfatlarının mertebesine erişir. Velâyet-i Suğra'da yükselmek buraya kadardır. Burada Fena'nın hakikatına giriş hasıl olur. Velâyet-i Kübra'nın başlangıcına ayak basılmış olur.

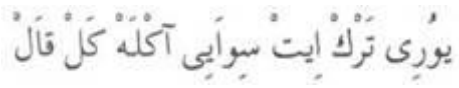
Bu velâyete Velâyet-i Enbiya da denir. Bu Velâyet-i Kübra Peygamberler **(Salavatullahi Ala Nebiyyina ve Aleyhim Ecmein)** e mahsustur. Onların izlerinde gittikleri için Eshab-ı Kiram da bu nimete kavuşurlar. Bu dairenin alt yarısı, zaid sayılan Esma ve Sıfatı içine alır. Onun üst yarısı Zatî sayılan Şuûn ve itibarları şümulüne almıştır.

Alem-i Emirde ki beş letâifin son yükselişi bu daireye, yani: Esma ve Şuûnât dairesine kadardır. Allah-u Tealâ'nın halis lûtfu ve ihsanı ile, eğer sıfatlar ve şanlar makamından yukarı çıkılırsa bunların aslı olan dairede seyr olur.

Bu asılların dairesinden sonra, bunların da asılları dairesinde seyr olur. Bu daireyi de geçtikten sonra, bunun üstündeki daireden bir kavs, bir yay görünür. Bunu da geçmek lâzımdır. Bu üst daireden, bir yaydan başka bir şey görülmediğinden, yalnız kavs diyerek sözü kesiyoruz. **(Mektubat, 1/240-241, 260. Mektub)**

Mevlâ ile arasında olan perde açılınca salikin sadece görememesi kalır. Mevlâ Tealâ'nın Cemalinden peçenin kalkması kolay değildir. Peçe bir bez parçası değil ki kaldırasın. Yetmiş bin peçe var kul ile Mevlâ arasında. Ölçmekle bitmez.

İnsan çalışıp yükselmezse oturduğu yerde peçe açılmaz.

"Yürü terket sivayı anla gel kâl."

"Öyleyse yürü masivayı terket, gel laf anla."

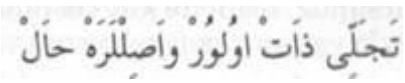
Kâl: Laf, söz, demektir.

Yani gönlünü her şeyden al, Allah'a çevir. Allah'tan başkasını bırak hatta dünyayı da, ahireti de bırak. "Dünya, ahiret ehline haramdır, ahiret ise dünya ehline haramdır," Mevlâ'yı isteyenlere her ikisi de haramdır. Tarikat ne içindir? Allah'tan başkasını unutturmak içindir. Sure-i Şuarâ'da şöyle buyurulur:

يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾

"O gün ne mal fayda verir, ne de oğullar, ancak Allah'a halis ve pak bir kalp ile varan müstesna." (Ayet: 88-89)

Dünyaya gelen bu işi becerirse beceriyor, beceremezse bitti. Bir daha bu imkân olmayacak. Ona kızmakla, buna kızmakla, onu sevmekle bunu çekiştirmekle geçiyor ömürler. Ya Rabbi! Bizi bu avanaklıktan halâs eyle. Maksudumuza ulaşmadan canımızı alma.

"Tecelli Zat olur vasıllara hâl."

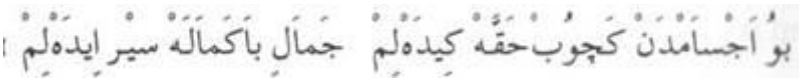
"Allah-u Tealâ'ya kavuşanlara Zat-ı Pâki Sübhaniyye'nin tecellisi hâl olur."

Tecelli Zat: Zatı Pâki Sübhaniyye'nin tecellisi.

Vasıllara: Mevlâ'ya kavuşanlara, demektir.

Tasavvufta hâl, bast, kabz türünden bir şeydir, gelip geçicidir. Kabz ve Bast saliklere verilen iki zıt hali anlatır. Kabz: Tutukluk, Bast, açıklık demektir.

Ne zaman perdeler açılır, kapanırsa bu: "Hal" dir. Açılan perdeler tekrar kapanmazsa bu da: "Makam" olur.

"Bu ecsamdan geçûp Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu cisimlerden geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyredelim."

Ecsam: Cisimler, demektir.

Bizi Allah'tan geri bırakan bu cisimlerimizdir. Cismimizin midesi acıkır, bir şeyler yemek için mutfakta dolanırız, susarız, çeşmeye koşarız, uykumuz gelir, uzanır, yatarız. Cismimiz üşür, örteriz, ısınır, havalandırırız.

Bedenin istekleri bitmez. Yirmidört saat bizi Mevlâ'dan geri bırakmaya iş bulur, dertleri sayılmaz.

İbrahim Hakkı Hazretleri Marifetname'de der ki:

Huzûz-ı nefsi terket, ver hukukî. Hakperest ol ki,

Dû âlemdir haram ol şahsa ki, ol olmış Hakkanî."

Nefsin hazlarını terk et ama haklarını ver.

Hakka tapar ol ki, iki âlem (dünya-ahiret) Hakkanî olan kimseye haramdır.

Nefsin bir hakkı var, bir de hazzı var. Meselâ: Nefsin hakkı 24 saatte beş saat uyumaktır. Eğer altı saat uyursanız nefsin hazzını vermiş olursunuz. İbadette kuvvet bulacak kadar yemek hakkıdır, fazla yerseniz nefsin hazzını vermiş olursunuz.

Yani lüzumundan fazla verirseniz nefsin hazzını vermiş olursunuz. İnsan cisimden nasıl geçecek? Kalp o kadar çok zikir edecek ki o kimsenin Mevlâ Tealâ'yı hatırlaması, ona bu kâinatı hatta kendini bile hatırlatmayacaktır.

Cismin hakları verilecek ama hazları terkedilecek. Ölünce bu cisimden geçeceğiz, ölmeden önce geçsek olmaz mı?

Ya Rabbi! Fazl-u kereminle bizi senin gayrından geçir.

Bu beyti şu güzel manalarıyla öğrenelim. Madem öğrenmeyecektik de niye bu dünyaya geldik.

Beyt 190

عَجَبْدِرْ لاَ مَكَانْ شَهْرِنْدَه قُورْمُشْ سَرَاىِ سَيْرِ سِرِّ اللّٰهِى دُوزْمُشْ
هَمْ عَاشِقْ كَنْدِينَه كَنْدِى چُوكُورْمُشْ اُوعَشْقُ اللّٰهْ دَلِيلْ اُولْدِى اُو بُولْمُشْ
هَمَانْ عَشْقْ اُوزْرَه اُولْ حَقَّهْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَه لِمْ

« عَجَبْدِرْ لاَ مَكَانْ شَهْرِنْدَه قُورْمُشْ »

"Aceptir lâ mekân şehrinde kurmuş."

"Hayrettir, lâ mekân şehrinde kurmuş.

Acep: Hayret, Lâ mekân: Mekansızlık şehri, yani gönül, demektir.

سراى سير سر اللهى دوزمش

"Saray-ı seyr-i sırrullâhı düzmüş."

"Sırrullâhı seyretme sarayını düzmüş."

Saray: Köşk, Seyr. Yürümek, bakmak, demektir. Sırrullah: Mevlâ'nın Cemalini seyredecek saray gönüldür.

Beyitte geçen سراى kelimesi, muzaf, سير kelimesi muzafun ileyh'tir. Yine سير kelimesi muzaf, الله kelimesi muzafun ileyhtir.

İmam-ı Rabbani **(Kuddise Sırruhu)** Hazretleri kalbin lâ mekân olduğunu şöyle izah etmektedir: "Ruh misilsiz ve benzersizlik sureti üzere yaratıldığına göre; hiç şüphe edilmeye ki, onda hakiki manada misali olmamak ve misli bulunmamak manası için bir mecal vardır. Bir Hadis-i Kudsîde şöyle buyuruldu:

« لا يسعنى ارضى ولا سمائى ولكن يسعنى قلب عبدى المؤمن

"Beni ne yerim aldı, ne semam. Lakin mümin kulumun kalbi beni alır." (İmam-ı Gazalî, İhya. 3/16)

Çünkü yer ve gök çok geniş olmakla beraber mekân dairesine dâhildirler. Benzeri ve misali olma damgası almıştır. Binaenaleyh mekânsız olan, nasıl olduğu bilinmeyen, mukaddes varlık bunlarda yerleşemez. Zira lâ mekânî olanı, mekânı olan alamaz. Lâ misalî olan da, misâlî olanda yerleşemez.

Mümin kulun kalbi ise lâ mekânî'dir. Husûsî olarak: 'Mü'minin kalbi' denildi. Müminlerden başkasının kalbi, 'Lâ mekân' derecesinden aşağı düşmüştür." **(Mektubat, 1/325, 287. Mektub)**

Büyük Şeyh Efendi **(Kuddise Sırruhu)** Hazretleri bu beyitlerde taaccüble buyuruyor: Ne acaibtir ki Mevlâ Tealâ, kendi Cemalini seyretme sarayını lâ mekân şehri olan kalpte kurmuş.

هم عاشق کندینه کندی چو کورمش

"Hem âşık kendine kendi çü görmüş."

"Hem Mevlâ Tealâ kendi kendine âşık, çünkü kendi kendini görmüş."

Âşık: Sevici, demektir.

Mevlâ Tealâ nasıl kendi kendine âşık? Biz yokuz, nasıl aşkımız olacak. Biz varız ama Mevlâ'nın varlığı ile karşılaştırılınca yok sayılırız. Bir beyitte şöyle gelir:

"Kendi zakir kendi mezkûr kendini. Ara bul kendinde kendin kendini."

Neden zikreden ve zikrolunan kendisidir? Çünkü hakikatte O vardır, biz yokuz. O ki kimse yok, zikreden O oldu, zikrolunan da, O oldu.

Bundan dolayıdır ki, Resulullah ﷺ Efendimiz bir senasında şöyle buyurur:

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ لَا اُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ اَنْتَ كَمَا اَثْنَيْتَ عَلٰى نَفْسِكَ

"Allahım! Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, senin kendini medh-u sena ettiğin gibi ben seni sena edemiyorum." *(Baş tarafı farklı. Müslim, Salât:42, No:486, 1/352)*

Mevlâ Tealâ'nın zatından başka her şey helâk olucudur.

İmam-ı Rabbânî **(Kuddise Sırruhu)** Hazretleri varlığın mertebelerini şöyle izah etmektedir:

"Mevcûdat için üç mertebe vardır:

1) His ve vehim mertebesi:

Bu mertebe, bu dünya hayatında bulunan pek çoklarının nasibidir. Bütün Peygamberler bu mertebeden hariç bulunmaktadır. Keza Melâike-i Kiram dahi onlar gibidir. Zira bunların vücudu uhrevî hayat vücuduna münasiptir. Evliyanın büyüklerinden pek azı bu devletle müşerref olmuşlardır. Vehim mertebesinden kurtulup nefsel emir mertebesine mülhak olmuşlardır.

2) Nefsel-Emir mertebesi:

Bu mertebede, yüce Mevlâ'nın sıfatları ve ef'âli vardır. Melâike-i Kiram bu mertebede bulunmaktadır. Ahiret hayatının varlığı da bu mertebede sabittir. Keza Enbiya ve Evliyadan pek azı bu mertebeye çıkmışlardır.

Ancak fark şu ki, Şanı yüce Mevlâ'nın sıfatları bu makamın merkezinde bulunmaktadır. Bu merkez ise o makamın en şerefli parçasıdır. Sair mevcûdat dahi istidatlarına göre bu merkezin etrafında ve civarında bulunmaktadır.

3) Hariç mertebesi:

Burada mevcut olan Zatı Pâki Sübhaniyye ve sekiz sıfatıdır.

His ve vehim mertebesi, Nefsel emir mertebesiyle karşılaşınca yok olur. Nefsel-Emir mertebesi de hariç mertebesiyle karşılaşınca yok olur." **(Mektubat, 3/138,** 100. **Mektub)**

Demek ki Mevlâ'nın varlığı karşısında her şey yok olucudur. Kasas Suresinin şu ayeti bu manayı ifade eder: . . . كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ. . . "O'nun zatından başka her şey helâk olucudur. " *(Ayet:88)*

اوعشق الله دليل اولدى او بولمش

"O aşkullah delil oldu o bulmuş."

"O Allah aşkı, Mevlâ Tealâ'ya ulaşmaya delil oldu. Bulan odur, o aşk ile Mevlâ bulunur."

Aşkullah: Allah aşkı. Delil: Matlûba ulaştırıcı.

Yani Kulu Allah'a ulaştıracak delil, kulun Allah'a olan aşkıdır. Kendi kendine âşık olması ise, kul, Fenafillah olduğu zaman kendinden haberi yoktur ki, Mevlâ'dan haberdar olsun. İşte o zaman Mevlâ kendi kendine âşık oluyor, çünkü kul fâni olmuştur.

همان عشق اوزره اول حقه كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم

"Hemen aşk üzere ol Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hemen Allah aşkı üzere ol Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 191

چو شد تله ظهور ايتدى او محبوب عقولدن احتجاب ايتدى او مطلوب

ورآء العقل اولوب عقل اولدى محجوب خدا محجوب دكلدر ذاتى محجوب

عقول قاصر عزيز حقه كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم

Büyük Şeyh Efendi bize de aşk üzere olmayı emrediyor.

چو شدّتله ظهور ایتدی اومحبوب

"Çü şiddetle zuhur itti o mahbub."

"Çünkü O sevilmiş olan Mevlâ Tealâ kuvvetle zahir oldu." Zuhur itti: Tecelli etti, demektir.

Mevlâ Tealâ Hadid Suresinde buyuruyor:

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

"O, evveldir ve Ahirdir ve Zahir'dir ve Bâtin'dir ve O, her şeyi alîmdir." *(Ayet: 3)*

Allah-u Tealâ evveldir, yani varlığının başlangıcı yoktur. Varlığından önce yok değildi, hep vardı. Ahirdir, ezelîdir. Yani hiç bir zaman yok olucu değildir. Eserleriyle zahir zatı ile gizlidir.

Evliyaullahtan Lâi dede vardır, O da buyurmuştur ki:

ظاهرٌ انتَ ولٰكن لا ترىٰ * لعيونٍ حجبتها النُّقَطُ

"Sen aşikârsın lâkin o gözlere görünmezsin ki, noktalar perde oldu."

Hatre: Tehlike, korku, düşünce, vesvese demektir. Kalbe gelen her bir hatra noktadır.

Niyazi Hazretlerinden bir beyit de, bu manayı daha iyi açıklar:

"Hak'tan zahir hiç bir şey yok.

Gözsüzlere pinhan imiş."

Pinhan, Farsça ‘da gizli demektir. Allah-u Tealâ Hazretleri hem aşikâr, hem de gizli. Mana birbirine çatışıyor denirse, eserleriyle aşikârdır. Zatı ile gizlidir, deyince manada çatışma olmaz.

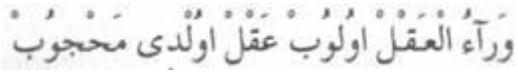
عقولدن احتجاب ایتدی اومطلوب

"Ukulden ihticap etti o matlûb."

"Talep olunan Mevlâ Tealâ akıllardan perdelendi."

Ukûl: Akıllar, İhticab: Perdelenmek, demektir.

Aranılan Mevlâ'dır. Dünyaya O'nu aramaya geldik. Lâkin çocuklar gibi fincan kırıklarına meftûn olundu, onlarla oynanıyor. Mevlâ talep edilmezse, ondan gayrı şeyler fincan kırıkları gibi şeylerdir. Çok akılsızız, Allah bizi akıllandırsın ve akıllarımızı kuvvetlendirsin.

"Veraül akl olup akl oldu mahcub."

"Allah-u Tealâ aklın ötesi olup akıl perdelenmiştir."

Mahcûb: Perde arkasında kalmış, demektir.

Mevlâ Tealâ aklın ötesidir. Kim O'nu akıl dairesinde arıyorsa bulamaz. Akıl ötesine geçmek lâzımdır. Akıl Mevlâ'yı anlayamıyor, arada perde var. Akıl bir yere kadar gidip duruyor, öteye geçemiyor. Allah-u Tealâ kâinatın her zerresiyle beraber akılla da beraberdir ama akıl Mevlâ Tealâ'yı idrak edemiyor.

Bu anlattıklarımız iki kelimeyle anlaşılacak şeyler değildir. Bunları anlamak için Tasavvuf erbabının eteğine yapışmak lâzımdır.

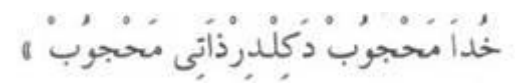
Bunu ifade için Büyük Şeyh Efendi **(Kuddise Sırruhu)** Risale-i Kudsiye'sinin bir başka beytinde şöyle buyuruyor:

"Ne mümkün âlimin ilmi erişmek, Bu aktap sırrını akliyle bilmek

Dilersen kalbinin pası silinmek, Gerek ol sırrı onlardan dilenmek

Gururlardan geçip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim." **(Beyt 221)**

"Âlimin ilminin ulaşması, bu kutupların yani gönül adamlarının sırrının akl ile bilinmesi mümkün değildir. Eğer kalbinin pasının silinmesini istersen bu sırrı onlardan dilenmek lâzımdır. Gururlardan geçip Hakk'a gidelim. Cemali Bakemali seyredelim."

Huda mahcub değildir Zatı mahcub.

"Allah-u Tealâ'nın Zat-ı Pâk-ı Sübhaniyesi perdelenmiştir amma eserleri meydandadır."

Yani Mevlâ Tealâ Hazretleri Esma-Sıfatıyla ve eserleriyle aşikârdır. Zatı ile gizlidir.

Resulullah ﷺ Efendimiz bir Hadis-i şerifte buyurdu ki:

من عرف نفسه فقد عرف ربه

"Nefsini bilen muhakkak Rabbini bilir." (Aclûnî Keşfül Hafa, No2532,2/262)

Peki, biz kendimiz neyiz? Ruh ile bedenden ibaretiz. Allah-u Tealâ Ruh hakkında İsra Suresinde şöyle buyurmaktadır:﴿٨٥﴾ وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا "Size ruhtan az bir ilim verildi." (Ayet: 85'den)

Mevlâ Tealâ bize: "Size ruhu bilecek kadar ilim vermedim" buyuruyor. Ruha inanmayan inanmaz, Allah'ım bizi muhafaza etti, bizi inandırdı elhamdülillâh. Şimdiye kadar inanmış yaşadık, bundan sonramızı da Allah'a emanet ettik.

Ruh, ne elle tutulur, ne gözle gözükür. Öyle ise Batın'dır. Görmek, işitmek, bilmek hep O'nun eseridir. O halde ruh eserleri ile aşikâr zatı ile gizlidir. Beden aynasında ruhun eserlerini görüyoruz ve oradan ruhu tanıyoruz.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri ruh hakkında şöyle buyurur:

"Allah-u Tealâ Âdem'i kendi suretinde yarattı. Allah-u Tealâ benzeri ve misali olmaktan münezzehtir. Ruhu da benzeri ve misali olmaktan münezzeh olarak yarattı. Ruh'un esası budur, ne benzeri vardır ne de misali.

Sübhan olan yüce Hak mekânsız olduğu için ruh dahi aynı şekilde mekânsızdır. Ruh'un beden ile olan bağlılığı Sübhan Hakk'ın âlemle olan bağlılığı gibidir. Ne ondan hariçtir. Ne de ona dâhildir. Ne ona bitişiktir ne de ondan ayrıdır. Onu ruh ile beden arasında ayakta durdurmasından başka bir irtibat anlaşılamaz.

Allah-u Tealâ âlemi varlıkta durduran Zat olduğu gibi, bedenin her zerresini diri tutan da ruhtur. Allah-u Tealâ bedeni Ruh vasıtasıyla diri tutmaktadır. İnsana gelen her feyiz önce ruha gelir, ruh vasıtası ile bedene ulaşır. **(Mektubat, 1/325, 287. Mektub)**

"Mevlâ Tealâ şu kadar yaşadı" denilmez, ruha da denilmez ama bedene denir.

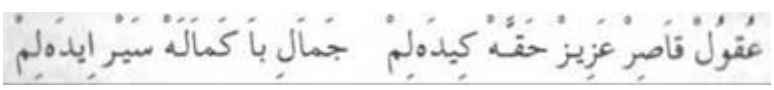
Bir mısra vardır:

"Sen nefsini bilmeden Sübhanı arzularsın."

Bir kimse kendini kötü olarak ve aşağı olarak tanıyınca ve kendisinde bulunan her iyiliğin ve üstünlüğün Vacibül Vücud Hazretleri tarafından ödünç verilmiş olduğunu anlayınca Hak Tealâ'yı iyi ve üstün tanır.

İnsanda olan sıfatlar sonradan yaratılmıştır. Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarının zillerinden alınmıştır. Beden de ruhtan almıştır. İnsan ruhunun sıfatları Rahman'ın Sıfat-ı Subûtiyyesine ve Esma-i Hüsna'sına benzer. Beden vasıtasıyla ruhun varlığı anlaşılır. Ruhun sıfatlarından da Mevlâ'yı biliriz.

Bir misal verelim: İlim, Mevlâ Tealâ'nın sıfatıdır, Ruh'la bu ilmin sureti var. Ruh vasıtasıyla Mevlâ'nın ilim sıfatını biliyoruz. İlim sıfatını bilmekle de Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'yi bilmiş oluyoruz.

"Ukûl kasır aziz Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

"Azizim! Akıllar Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'yi bilmekten noksandır, Hakka gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

Ukûl, kelimesi akl'ın cemisidir. "Akıllar" demektir. Mevlâ Tealâ'yı akıl ötesinde aramak lâzımdır

Ey insan! Erkek ol, kadın ol, ihtiyar ol, genç ol, zengin ol, fakir ol, amir ol, memur ol bil ki kâinatı ve bizi yaratan Allah'ı tanımaya geldik. Eğer bir insan yüce Allah'ı tanımamışsa her saniye zarardadır, her saniye suç işliyor demektir. Ve devamlı zararı ve suçu artıyordur. Eğer Allah'ı tanımaya, bilmeye çalışırsa her an kârdadır, terakki ediyordur. Bir beyitte şöyle buyurulur:

"Ne mal iledir, ne sal iledir, Beyim ululuk kemal iledir."

Bir insan ne kadar zengin olursa olsun, ne kadar yaşarsa yaşasın, servetle ve ömürle ulu olamaz. Bir insan ancak Allah'ı bilmekle kemal kazanır. Veliler Allah'ı bilmekle büyük oldular. Cahil insanlar da Allah'ı terketmekle küçük oldular.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi (Kuddise Sırruhû) Hazretleri bu bölümde kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şunları yazmıştır.

اَهْلِ حقيقَتْ كه حقّاً اَرْبَاب بصيرتْ آنلَرْدر بو بابْدَه وارِدْ اولاَنْ اِشبو وَامْثالِى
اَحاديث شريفه نكْ جُمْلَه جه مقبولْ ومُسلَّمْ اولاَنْ معانِي ظاهره لَرِينى حقيقْلَه
ادراكْ وقبولْ وعَمَلْ ايتدكْلَرى كبى باطِنْ واِشاراتِنْدَنْدَه برچوقْ معانِى استنباطيله
امتيازْ ايدرلَرْ از جُمْلَه بو بابْدَه كى اَحاديث شريفه دَه خُلاصَةً شويْلَه دَه بر معْنىْ
بيَانْ ايدرلَرْ: « كَمَا اَنَّ نور بصرك ونفسك اَظْهرُ لَكَ مِنْ كُلِّ شَىْءٍ واَقْرَبُ ولاَ تراهُ مع
قُرْبِه وظُهورِه كَذلِكَ فَاَنَّ عدَمَ رُؤْيتِكَ اِيَّاهُ لَيْسَ الاَّ لِشِدَّةِ قُرْبِه وظُهورِه » الخ.
﴿ لاَتُدْرِكُهُ الاَبْصارُ ﴾ الاية قَوْلِ شريفِنْدَه (روح البيان، ١/٦٦٣) وَامْثالِى تفسيرلَرَه باقيله
« فَاِنَّ نَفْسَكَ اَقْرَبُ كُلِّ شَىْءٍ اِلَيْكَ تقولُ اَنَا اَنَا ولاَتراهَا اَبَداً ولاَتقْدِرُ اَنْ تُرِيهُ اَحَداً »
الخ. والاَمْرُ هٰهُنَا دَقِيقٌ فَلْيُتَبَصَّرْ « مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ » واللهُ وَلِىُّ التَّوْفِيقِ.

Hakikat ehli -ki gerçek basiret erbabı onlardır.- Bu babta varit olan bu ve benzeri hadis-i şeriflerin herkesçe kabul edilen zahir manalarını hakkıyla anlayıp kabul edip, amel ettikleri gibi batınî olan ve işaret edilen birçok manaları da ortaya çıkarmakla imtiyaz ederler. Bunun gibi bu babtaki hadis-i şeriflere kısaca şöyle bir mana beyan ederler.

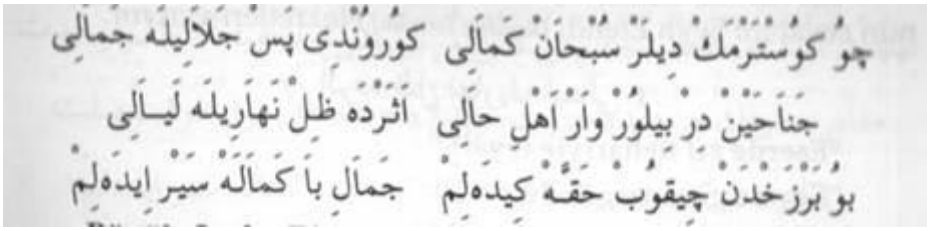
"Nasıl ki senin gözünün nuru ve nefsin, sana her şeyden daha zahir ve yakındır amma bu zahirliği ve yakınlığı ile beraber onu görmezsin, bu böyle olduğu gibi şüphesiz senin onu (Mevlâ Tealâ'yı) göremeyişin ancak sana ziyade zahir ve yakın olduğundandır."

"Gözler O'nu idrak edemez." **(En'âm suresi:103 den)** kavli şerifinde (Ruhul Beyan, 1/663) ve emsali tefsirlere bakıla.

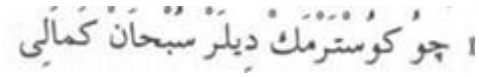
"Çünkü senin nefsin, sana her şeyden daha yakındır. Ben, ben, dersin asla onu görmezsin, hiçbir kimseye de onu göstermeye gücün yetmez." İşte buradaki iş çok incedir, bu görülmeye gayret edilsin.

"Kim nefsini bilirse, muhakkak Rabbini bildi." Allah muvaffak edenlerin velisidir. **(Risale-i Kudsiyye hamişi, Sh.44)**

Beyt 192

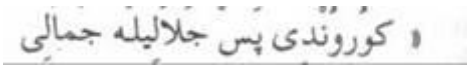

Büyük Şeyh Efendi *(kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu beyitte Allah'ı bilmeye çalışanlara büyük bir ders veriyor.

Çü göstermek diler Sübhan kemalî."

Çünkü Sübhan olan Mevlâ Tealâ kemalini göstermeyi diler." Böyle olunca:

"Göründü pes Celâliyle Cemalî."

"Bu sebepten dolayı Celâl sıfatı da Cemal sıfatı da göründü."

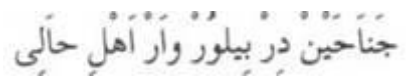
Pes: Bu sebepten dolayı, demektir.

Cenab-ı Allah'ın lütuf ve merhametle tecellisine, "Cemal" dendiği gibi bunun mukabili olarak kahır ile tecellisine de, "Celâl" denir.

Celâl sıfatı Allah-u Tealâ'nın azamet ve kibriya sıfatıdır. Mevlâ Tealâ kahır ile tecelli ettiğinde ortalık fırtınadır.

Celâl kelimesi bir insan için kullanıldığında bir çeşit öfke manası taşır. Bir insan celâlliğinde ne yapar? Bağırır, çağırır, yumruk vurur.

Mevlâ Tealâ'nın Cemal sıfatında yumuşaklık vardır. Mevlâ Tealâ lutuf ve merhametiyle tecelli ettiğinde ortalık süt limandır.

"Cenahayndir, bilir var ehl-i hâlî."

"Mevlâ'nın iki kanatlı hal ehli kulları vardır. Onlar bilirler."

Bu kulların derdi hep Allah-u Tealâ ile olmak ve O'nu razı etmektir. Ya Rabbi! Bizleri de öyle et.

Cenahayn: İki kanat, iki taraf, demektir.

Cenahayn'in buradaki manası zahir ve batın ilmidir. Zahir ilmi olan her kişi batın ilmine ulaşamaz. Bunlar Mevlâ Tealâ'nın Cemal ve Celâl sıfatının nerede göründüğünü bilirler.

Mevlâ'nın Cemal ve Celâl sıfatlarının nerede göründüğünün cevabını Şeyh Efendi **(Kuddise Sırruhu)** Hazretleri veriyor.

اَثَرْدَه ظِلْ نَهَارِيلَه لَيَالِى

"Eserde zıl nehariyle leyâlî."

"Eserde gece ve gündüz zıldir."

Eser: Kelimesinden murad kâinattır.

Zıll: Allah-u Tealâ'nın varlığının aşağı mertebelerde gözükmesidir.

Gündüzler Mevlâ'nın Cemal sıfatının zuhur mahallidir. Geceler ise Mevlâ'nın Celâl sıfatının zuhur mahallidir.

Âlemin büyüğü ve küçüğü şanı yüce Allah'ın Esma ve Sıfatının mazharlarıdır. Zat-ı Kemalâtın ve Şuunatın aynalarıdır. Gece olunca dağlar, taşlar, çukurlar, uçurumlar, gözükmez, her taraf tehlikelerle doludur.

Sultan Selim Camisi bir eserdir. Bu eserde camiyi yapan ustanın kemalini görürüz. Bu eseri gören: "Bunu yapan ne becerikli bir ustaymış" diyor. İşte biz de bu kâinata baktığımız vakitte Mevlâ'nın kemalini görüyoruz.

Zariyât Suresinde Rabbimiz buyuruyor:

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿٢٠﴾

"Şüphesiz inananlar için yerde (Allah'ın varlığına ve birliğine kudretine ve kuvvetine) nişanlar vardır." **(Ayet: 20)**

Ancak inanmayanlara bir şey yok. İnanmayanlara yemek ver, yesin, müsaade ver, konuşsun.

بو برزخدن چيقوب حقّه كيدەلم جمالِ باكمالَه سير ايدەلم

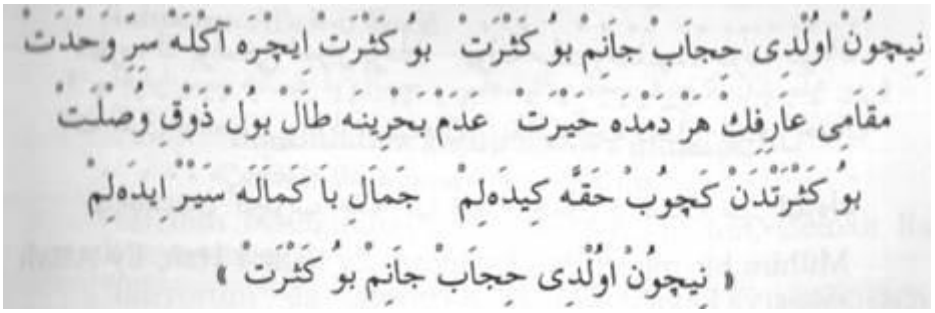
"Bu berzahtan çıkıp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu perdeden geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Berzah: Perde, aşılacak yol, demektir.

Kulun bu berzahtan çıkması, Allah-u Tealâ ile arasında olan perdeleri, mesafeleri aşmasıdır. Bu perdeleri aşıp kâinatın sahibine ulaşmalıdır. Esma Sıfat dairesinde kalmamız da bir berzahtır.

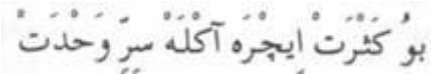
Beyt 193

نیچون اولدی حجاب جانم بو کثرت بو کثرت ایچره آکله سر وحدت
مقامی عارفك هر دمده حیرت عدم بحرینه طال بول ذوق وصلت
بو کثرتدن کچوب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم
« نیچون اولدی حجاب جانم بو کثرت »

"Niçün oldu hicab canım bu kesret,"

"Canım (kardeşim) bu çokluk niçin (sana) perde oldu."

Kesret: Çokluk, demektir.

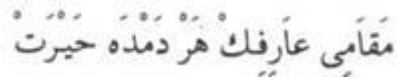

بو کثرت ایچره آکله سر وحدت

"Bu kesret içre anla sırrı vahdet"

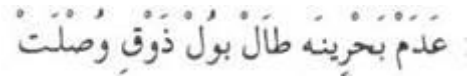
"Bu çokluk içinde, vahdet sırrını anla."

Vahdet: Teklik, demektir.

Yani ey canım kardeşim bu âlemin çokluğu, niçin sana perde oldu. Sen bu çokluk içinde Mevlâ Tealâ'nın vahdet sırrını anla.

مقامی عارفك هر دمده حیرت

"Makamî arifin her demde hayret,"

عدم بحرینه طال بول ذوق وصلت

"Adem bahrine dal bul zevki vuslet."

"Yokluk denizine dal, vuslat zevkini bul,"

Bahr: Deniz, Zevki vuslet: Vuslet zevki, demektir.

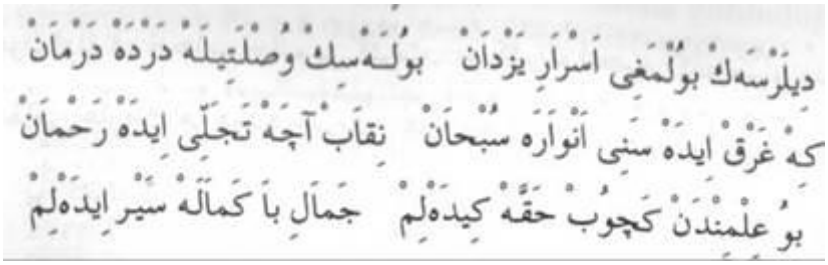
بو كثرتدن كچوب حقّه كيدەلم جمالِ با كمالە سير ايدەلم

"Bu kesretten geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyridelim."

"Bu çokluktan geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

"Arifin makamı her zaman hayret içinde olmaktır." Arif: Cenabı Hakk'ı keşf ve müşahede yoluyla bilen.

Beyt 194

Mühim bir mevzu bu; Ey İnsan, Ey Salik-i Hak, Ey Allah ﷻ ya kavuşmak isteyen kimse!

ديلرسەك بولمغى اسرارِ يزدان

"Dilersen bulmayı Esrar-ı Yezdan."

Yezdan; Farsça Allah-u Tealâ'nın ismidir. Esrar ise. Sırrın cemisi olup sırlar demektir.

"Mevlâ Tealâ'nın sırlarını bulmayı dilersen."

بولەسك وصلتيلە دردە درمان

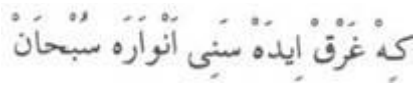
"Bulasın vuslatıyla derde derman."

"Allah'a vasıl olmakla derde derman bulmak dilersen."

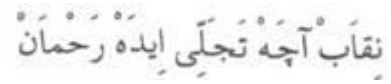
Buradaki, Dert. Ah Rabbime kavuşabilsem, Rıza-ı şerifine ulaşabilsem!" derdidir. Bir beyitte şöyle gelir:

"Dertsiz olan âdemi, sayma onu âdemî Hayvandan ol efdaldir, kaldı dalâl içinde."

Manası şudur: Derdi, Allah'ın rızasını kazanmak olmayanı insan sayma o, hayvandan da aşağıdır. Dalâlet içinde kalmıştır.

"Ki gark ede seni envara Sübhan."

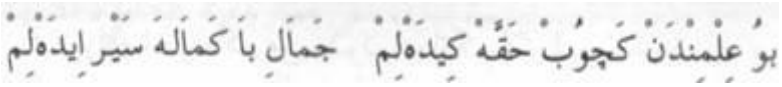

"Ki Sübhan olan Mevlâ seni nurlara gark etsin, dilersen." Gark: Daldırmak, Envar: Nurlar, demektir.

"Nikap açа tecelli ede Rahman."

"Cemalinden peçeyi kaldırıp Rahman Teâlâ Hazretleri sana tecelli etsin, (istersen),"

Nikap: Perde, Tecelli: İnkişaf etmek, yani açılmak, Rahman: Allah-u Tealâ.

"Bu ilminden geçûp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu ilim benliğinden geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

"Biliyorum" davasını bırakmak lâzımdır.

Şu dört şeyi;

- "Mevlâ Tealâ'nın sırlarını bulmayı,
- Allah'a vasıl olmakla derde derman bulmayı,
- Sübhan olan Mevlâ Tealâ'nın bizi nurlara garketmesini,
- Cemalinden peçeyi kaldırıp Rahman Tealâ Hazretlerinin bize tecelli etmesini," diliyorsak -Ben biliyorum- iddiasından vazgeçmelidir.

İsmet Efendi Baba *(Kuddise Sırruhu)* için. Şeyhim Ali Haydar Efendi Hazretleri: "Ona büyük Şeyh Efendi deyin" buyururlardı. O günden beri ben de öyle derim.

İşte o büyük Şeyh Efendi'nin yanına Hüseyin Kudsî isimli bir zat geldi, ders almak istedi. Ders alırken büyük Şeyh Efendi ona dedi ki: "Hoca olmadığına şükret."

Ne zaman ki dersi alıp Tarikat-ı Aliyye'yi ikmal etti, ona: "Şimdi de hoca olmadığına ağla" buyurdu.

Bu sözlerin manasını Efendi babam şöyle açıkladı, "Hoca olmadığına şükret" şu demektir: "Hoca olan kişi mürid olursa, hocalığından kolay geçemez ve yerinde sayar."

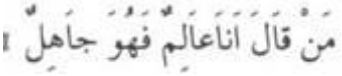
"Sonunda Hoca olmadığına ağla" demekte şudur ki, "Tarikatı bitirince bir müridin kalbi derya olur, deryadan istifade etmek için onu akıtmaya bir hark lâzım gelir. İlim, işte onu akıtacak harktır, bunun için şimdi -Hoca olmadığına ağla- buyurmuştur."

Bir ayet-i kerimede: ﴿١٩﴾ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ . . . "Allah (-U Tealâ Hazretleri) biliyor, siz bilmiyorsunuz" buyuruluyor. *(Nur Suresi: 19'dan)*

İnsanların hiç bir şey bilmediğine dair bir başka ayet-i kerime okuyalım: وَاللَّهُ أَخْرَجَكُم مِّن بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا . . . **"Ve Allah, sizi analarınızın karınlarından hiç bir şey bilmez olduğunuz halde çıkardı."** *(Nahl Suresi:78'den)*

Anamızı, babamızı, yerleri, gökleri, dağları, taşları, hiç bir şeyi bilmediğimiz halde dünyaya geliriz. Hemen cub cub etmeye başlarız. Kim öğretti bize emmeyi? Allah öğretti. Emmeyi dahi Mevlâ öğretti. Onun için haddimizi bilelim, İblis'i hatırlayalım, "Ben daha hayırlıyım" dedi, kaydı gitti.

Bir ibare vardır:

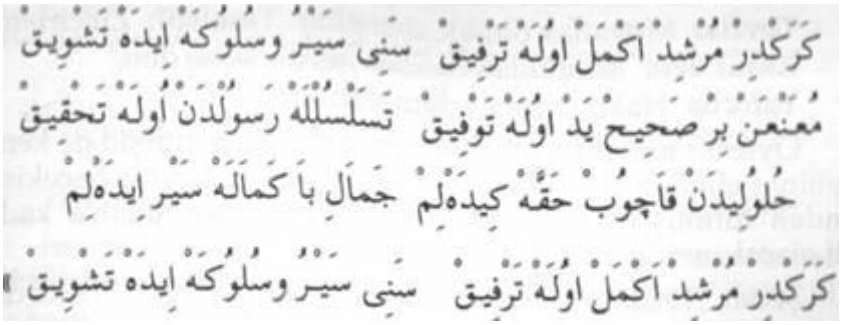

"Ben âlimim diyen, cahildir."

Mevlâ Tealâ bizi, hiç bir şey bilmediğimiz halde yarattı. Ne olduğumuzu O biliyor. Mevlâ Tealâ bize: "Hiç bir şey bilmiyorsunuz, bildiğiniz de benim lütfumdur, hediyemdir, o iyilik bana aittir, benim nimetimle kendinizi beğenmeyin" buyuruyor.

Bütün dünya bir araya toplansa geceyi gündüze, gündüzü geceye bir dakika ileriye veya geriye alabilir mi? Uyuyorsan, O uyutuyor, uyanıyorsan, O uyandırıyor. Her şeyi Mevlâ Tealâ'ya bırakalım.

Beyt 195

Gerektir mürşid ekmel ola terfik. Seni Seyr-ü Sülük'e ide teşvik."

Ekmel bir mürşid lâzımdır ki o sana refik (yoldaş) olsun. O mürşid-i ekmel, seni seyr-i sülûk'e (manevî yürüyüşe) teşvik ede."

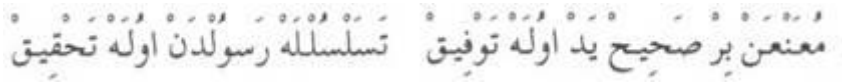
Terfik: Birini yanına katma, arkadaş etme manalarına gelir. Seyr-i Sülük: Tarikat yollarında yürüyüp gitmek. Teşvik: Şevklendirmek, heveslendirmek, demektir.

Mürşid, seni manevî yolda yürümeye teşvik eder. Ayet, Hadis okur, Allah dostlarının yollarını öğretir, sen de ondan ilham alarak yürürsün.

Allah'a kavuşmak üzere yola çıkan kimseye, olgun bir Mürşid arkadaş olması lâzımdır. Manevî yolda insan kendi başına yürüyemez. İnsana illâ ziyade olgun bir mürşid lâzım.

Meselâ: Bir kimse İstanbul'a gelip birisini arasa, hiç kimseye sormadan elli sene dolansa, onu bulamaz. Ama İstanbul'u tanıyan bir çocuğa sorsa bulur.

Kâmil bir mürşidi bulduktan sonra onu dinlemelidir. "Allah'a nasıl ulaşacağımı ben bilirim" dememelidir. Allah'ın izni ile o mürşid, müridi Allah'a ulaştıracak yolu bilir. O mürşitte önceden tarikatlı değildi, onun da bir mürşidi vardı, o da onu dinledi, Allah'a ulaştı.

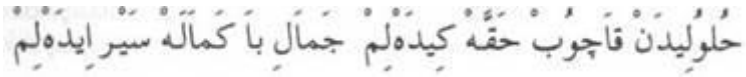
"Mu'anan bir sahih yed ola tevfik. Teselsülle Resul'den ola tahkik."

"O mürşid-i ekmel birbirine ekli sağlam bir ele muvaffak olup halkalar, Silsile-i manevî yoluyla ta Resulullah ﷺ den mürşide kadar birbirine ekli olarak tahakkuk etmiş ola."

Mu'anan; Birbirine eklenmiş. Sahih yed: Sağlam el, Tevfik: Muvaffak olmak, demektir. Teselsül: Zincirleme, Resül'den: Resulullah ﷺ den. Tahkik: Hakikatleşme, demektir.

Öyle bir mürşidin elinden tutacaksın ki, o mürşid de kendi Şeyhinin elinden tutmuş olacak. O da kendinden bir öncekinin elinden tutmuş olacak, böyle birbirine ta Resulullah'a kadar ekli olacak, arada bir açıklık olmayacak.

Şeriat, Tarikat, Hakikat, Marifet hepsi Mevlâ Tealâ'dan Cibril-i Emîn vasıtasıyla Resulullah'a geldi, ondan Ebubekr Sıddık Efendimize, ondan Selmân-ı Farisî'ye, vs. hep böyle ondan ona ekli olarak geldi.

"Hulûlî'den kaçup Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

"Hulûlî (bir mürşidden icazet almayarak, mürşidim diye araya giren) den kaçıp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Hulûl: Arapça, içine girme anlamında bir kelimedir.

Hulûliyye: Allah'ın bazı sıfatlarının insana hulûl ettiğine inanan ve bu halde iken haramları helâl imiş gibi işleyen, mutasavvıf olduklarını iddia eden bir zümredir.

Bunlar bir Şeyh'in elinden tutmadıkları halde "Ben de Şeyhim" diye ortaya çıkarlar. İşte dünya böyle bozulur.

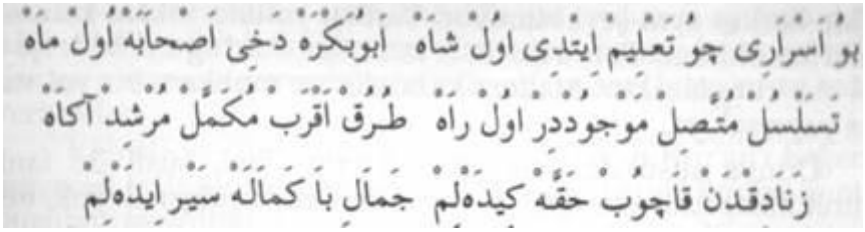
Dağdan gelen su künklerden geçmese, o su dışarı akar. Künkler birbirine ekli olmalıdır ki o su çeşmeye veya depoya akıp gelsin. Arada bir tane künk olmasa o su başka yere akar.

İşte Mevlâ Tealâ ile mürşid arasını böyle anlayın. Yani Mevlâ Tealâ'ya kavuşmak için illâ tarikat lâzımdır. Ve tarikatın vermiş olduğu vazifeyi illâ yerine getirmek lâzımdır. Başka türlü olmaz.

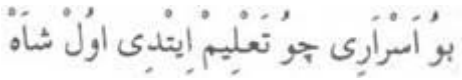
Başka bir tabirle her bir Şeyh bir halkadır. Bir mürşide eklenmeyen yani elinden tutmayan boştadır. O, Şeyh olamaz, ondan kaç.

Müşrikler Sahabe-i Kiram'ı ne kadar dinden ayırmaya çalıştılarsa onlar dinlerine o kadar daha sağlam sarıldılar. Çocuğun emmeye haris olduğu gibi bizim de Tarikata son derece haris (düşkün) olmamız lâzımdır.

Beyt 196

İmam-ı Rabbânî'nin oğlu İmam-ı Ma'sûm *(Kuddise Sırruhuma)* Mektûbâtından bir Mektupta şöyle buyuruyor: "Resulullah ﷺ zahîrî ilimleri zahir âlimler vasıtasıyla beyan etti. Batınî ilimleri batın âlimler vasıtasıyla beyan etti. Batın ulemasının bildiğinden zahir ulemasının haberi yoktur."

بو اَسرارِی چو تَعلِیم اِیتدِی اولْ شاهْ

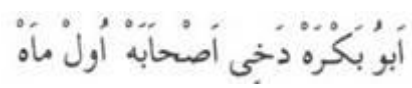
"Bu esrar-ı çü talim etti ol Şâh."

"Çünkü bu (Tarikata, Hakikate Marifete ait) sırları padişah olan Resulullah ﷺ Öğretti."

Resulullah ﷺ Padişahların padişahı Peygamberlerin Peygamberidir. Sultan-ı Enbiya'dır.

Esrâr: Sırlar, Çü: Çünkü, Sah: Padişah.

تعلیم kelimesi tef'il babından mastar olup "Öğrenmek" demektir. Kime öğretti?

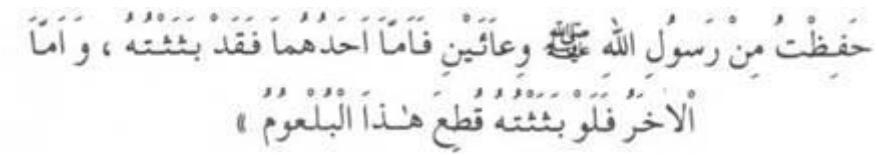

اَبو بَکْرَهْ دَخِی اَصْحابَهْ اُولْ ماهْ

"Ebubekr'e dahi eshaba ol Mâh."

"O ay yüzlü Resulullah Efendimiz bu sırları Hazreti Ebu Bekr-i Sıddık'a ve Eshab-ı Kiramına öğretti."

Mâh: Ay, yani Peygamber ﷺ Efendimiz bu sırları ehline öğretmiştir.

Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* buyuruyor ki:

حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللهِ ﷺ وِعَائَيْنِ فَاَمَّا اَحَدُهُمَا فَقَدْ بَثَثْتُهُ ، وَ اَمَّا
الْاٰخَرُ فَلَوْ بَثَثْتُهُ قُطِعَ هٰذَا الْبُلْعُومُ »

"Ben Resulullah ﷺ den iki kap doldurdum. Onlardan birini (Şeriat ilmini) yaydım, diğerine gelince eğer ben onu yaysam şu boynum kesilirdi. *(Buharî, İlim:42, No:120, 1/56)*

Demek öyle şeyler var ki, bazı insanların aklı ermiyor. Şu hâlde herkes aynı şeyi bilmiyor. Tarikat yolunu inkâra kalkma mahrûm olursun. Sonra direksiz kubbeler durduğu müddetçe o yol mevcut olacaktır. Mademki böylesine muhkem bir yol var ona yapışsak ya.

Dünya süsünden ne çıkar? Dünya fanî, süsü de fanî. Ahiret Bakî, Ahiretin süsü de Bakî'dir. Orada çalışmak yok, her şeyi hizmetçiler yapacaklar.

Ya Rabbi! Çok açıkgöz et de kazandır bizi! Kaybetmekten muhafaza eyle bizi, her şeyi kazanmanın bir yolu vardır, o yollardan kazandır. Bir ibarede şöyle gelir:

"Evlere kapılarından girin. Eşyayı sebeplerinden talep edin."

Bir adam gelip, "Ben eve bacadan gireceğim" dese olur mu? Olmaz. Baca duman yoludur eve kapısından girilir. Bazı insanlar da bunun gibi Allah'a ulaştıran tarikatı inkâr ederler. Bunu inkâr edecek yerde tarikata girseler ya.

Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* ın rivayet ettiği Hadis-i Şerifleri inkâr edenler var. Şimdiye kadar gelen insanlar onu beğendiler, şimdikiler beğenmiyorlar. Bir beyitte şöyle gelir:

"Ârifin kadrin yine ol arif olanlar bilir, Ehl-i ilmin rütbesini bilmez Ehl-i inhitat."

Ârif kimselerin kıymetini yine ârif olan kimseler bilir. İlim ehlinin rütbesini düşük, aşağı kimseler bilmez.

Cahil olanlar ilim ehlinin rütbesini bilmez, lâkin kendilerini en büyük âlim zannederler. Bu millete kendilerini beğendirmek için dinin aleyhine atanlar var. Kendilerini yüksek etmek için dini alçak göstermeye çalışıyorlar. Büyüklerin kıymetini bilelim. Bugün milletin gözünden Kur'an düşmüş durumda.

Bu dînî ilimlerle yaşayıp Allah'a kavuşalım. Osmanlılar bu yolda yürüdüler. Dünyaya hâkim ve her şeye muvaffak oldular.

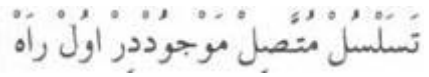
Biz onların yanında neyiz? Onların yaptıklarını tamirden dahi aciziz. Bir de utanmadan onların aleyhine konuşuluyor. Allah bize akıl, fikir, edep versin. Emsile, Bina, Maksûd'u beğenmiyorlar.

Eğer bunları bilmezsek şimdi Kur'an'a hiç mana veremezdik, bunlar temeldir. Temel bozuldu mu, yukarısı aşağıya gelir. Aklı olan bu ilimleri öğrensin. Kur'an'ın manası bunlara bağlı. Kur'an'a mana veremiyorlar, cünüp adamların kitaplarına mana veriyorlar.

Kâinatı ve tüm canlıları yaratan Allah'ın Kur'an'ı beğenilmeyecek te, insanın yazdığı beğenilecek öyle mi? Bunlar hepten pusulayı şaşırdılar, keçileri kaçırdılar.

Âlem-i Vucub'ta Allah'ın şeriki ve nazıri yoktur. Resulullah'ın da âlem-i imkânda şeriki ve naziri (ortağı ve benzeri) yoktur.

Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* Resulullah ﷺden iki kap doldurdu. Birincisini herkese yaydı, diğerini yaymadı. Demek ki o ikinci kaptan herkese verilmedi, adamına göre verildi. Eğer o ilimden herkese verilseydi, Ebu Hureyre öyle demezdi.

"Teselsül muttasıl mevcuddur ol râh."

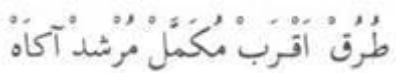
"Zincirin halkaları gibi birbirine ekli olan o yol mevcuttur."

Muttasıl: Bitişik, Râh: Yol, demektir.

Bu sırlar, zincirin halkaları gibi elden ele, kalpten kalbe gidiyor. Mevlâ Tealâ buna inanmayı ve tabi olmayı nasip etsin. Kibirden, gururdan muhafaza etsin. Baş halka Resulullah, sonra Ebu Bekr-i Sıddık, sonra Selmânî Farisî öyle gidiyor.

Hazreti Ebubekr, Hazreti Ömer, Hazreti Osman, Hazreti Ali *(Radıyallahu Anhüm),* bunlar büyük halifelerdir. Tarikat silsilesi de zincirin halkaları gibi birbirine eklidir ve bu yol mevcuttur.

Ne biliyorsunuz mevcut olduğunu? Çünkü direksiz kubbeler duruyor, onun için bu yol mevcuttur. Ne zaman ki bu yol biter, direksiz kubbeler yıkılır. Şu an o manevi yol vardır. Kimse başka bir şey iddia etmesin.

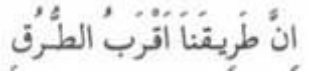

"Turuk akrab mükemmel mürşid agâh."

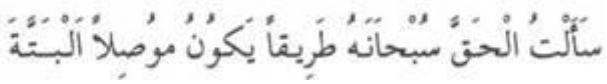
"Bu yolların en yakını, en mükemmelidir. Mürşid de agâh yani uyanıktır."

Turuk: Yollar, demektir. "Tarik" kelimesinin cemisidir. Akreb: Ziyade yakın. Âgâh: Uyanık, demektir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şöyle buyurmaktadır: "Bu Tarikat-ı Aliyye Allah'a giden yolların en yakınıdır. Ve elbette vuslata erdirenidir. Bunun için Hace Behauddîn Nakşibendî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyurmuştur ki:

"Yolumuz, yolların en yakınıdır." Allah sırrının kudsiyetini artırsın. Sonra şöyle dedi:

"Allah-u Tealâ'dan, mutlaka kavuşturan bir yol istedim."

Nakşibendî Hazretlerinin bu dileğine icabet edilmiştir." *(Mektubat, 1/198, 221. Mektub)*

Allah-u Tealâ onun sözünü kırmaz. Niçin? Çünkü o Allah'ı dinliyor, onlar Allah'ın isteğini kırmıyorlar ki Mevlâ da onları kırsın. Biz de onların izindeyiz. Elhamdülillâh onlara uymaya ve onların çömezleri olmaya çalışalım. Onlar bizim büyüklerimizdir. Mevlâ Tealâ dünya ve ahirette onlardan ayırmasın.

Sev Allah'ı, sevsin seni, dinle Allah'ı dinlesin seni. Allah dostlarının isimlerini anmak bile büyüktür.

زَنَادِقْدَنْ قَاچُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهْلِمْ

"Zenadık'tan kaçûp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Zındıklardan kaçıp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Zenadık: Zındıklar, yolsuzlar, demektir.

Zındık, bu yoldayım der, Şeriatı yaşamaz, Şeriatı illâ yaşamak lâzım. Bir insanda Şeriat yoksa o insanda hayır yoktur. İslâm büyük iştir, siz bu millete ne bakıyorsunuz. Bunlar İslâm'ın kıymetini bilmez. Altının kıymetini sarraf bilir.

Mevlâ Tealâ Nahl suresinde buyuruyor ki: ... فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾ "Eğer bilmiyorsanız, ilim ehlinden sorunuz." *(Ayet 43)*

Her işi ehlinden öğrenmelidir. "Her şeyi bilirim" iddiası yanlıştır, her şeyi ancak Allah bilir.

Dünya bir acaip oldu, inkâr, inkâr, inkâr...

Biraz da isabet etsinler. Bütün Hadis-i şerifleri icma-ı ümmeti, kıyas-ı fukahayı inkâr ediyorlar. Ya hu sen ne biliyorsun da inkâr ediyorsun. Nasran ne kelime diye sorsanız, mazi bile diyemeyecek. Nasran mastardır, ama mazi dese, kitap karıştırdığı belli olurdu.

Haddimizi bilelim, Allah haddimizi bilmek nasip etsin. Güzel düşünmek ve güzel çalışmak nasip etsin. Nedir güzel çalışmak? Emsile, Bina, Maksûd, Avamil, İzhar, Kâfiye ve Molla Camî'yi iyi bilmektir.

Osmanlılar böyle yaptı. Doğru yoldan ayrılmadıkları için Allah onları muvaffak kıldı. Niye ayrılıyorlar doğru yoldan? Büyükleri büyük eden, onları da eder. Bizi yıkan ilimsizlik ve amelsizliktir.

Günden güne Allah'ı unutturmaya çalışıyorlar ama Allah'ı unutturmaya çalıştıkça yenildiklerinden haberleri yok. Mevlâ Tealâ'ya karşı çıkmak isteyen mağluptur.

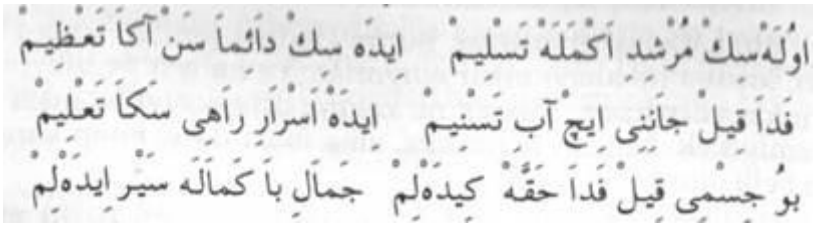
Sultan Selim camiine girerken sol taraftaki bina "Daru'l- Hadis" idi. Zamanla dünyaya meyledildi, hakikatler unutuldu, onun için elimizden alındı. Allah-u Tealâ bizlere yeniden hakikatleri görme gözünü, inancını versin. O binayı da tekrar bize versin.

Biliyorsunuz günah insanı Allah'tan uzak eder, günah işlemeyelim. Ama biz beşeriz, hata ederiz, o ayrı dava. Allah-u Tealâ şaşırarak yaptığın şeylerde sille atmaz. Ama bildiğin halde yaparsan sille atar.

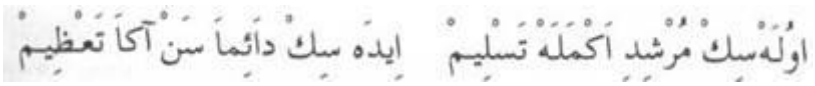
Dünyayı sevmeyelim, dünya bizimle gelmeyecek. Ne gelecek? İman, Amel-i Salih ve Zikrullah gelecek. Bu sözlerle dünyayı helâlinden kazanmayalım, demek istemiyoruz, dünyayı helâlinden kazanalım ama sevmeyelim, demek istiyoruz.

Ya Rabbi! Burada geçen manaları bize becermeyi nasip eyle. Dünyaya bunları becermeye geldik. Becermeden ahirete gitmeyelim. Bütün bu anlattıklarımızı iyi belleyip yapmak lâzım. Bir daha bu yol bulunmaz, bu fırsat da ele geçmez. Hazır ele geçti bundan istifade edelim. Şu mübarek günler hürmetine bundan istifade ettir bizi. Âmin!

Beyt 197

Ey Mevlâ Tealâ Hazretlerine kavuşmak, O'na ulaşmak isteyen kişi! Mademki kâinatı yaratan sevgili Allah'ımıza Seyr-i Sülük etmek istiyorsun, o halde;

Olasın Mürşid-i Ekmel'e teslim, İdesin daima sen ona tazim,"

"En kâmil bir Mürşide teslim olup, daima sen ona tazim edesin." Yani Mürşide tam inanacaksın, güveneceksin.

Tazim: Kelimesi, Arapçadır. Tef'il babından mastardır. Tazim, hürmet etmek, bir zat hakkında büyük sayıldığına delâlet edecek surette güzel muamelede ve hürmet ifade eden tavırda bulunmak, demektir.

Müridin mürşidini daima büyük tutması, kıymetli bilmesi, onun manevî bir büyük olduğuna inanması lâzımdır. Tazimi herkes tam manasıyla beceremez.

Fatır Suresinde Cenabı Hak şöyle buyurur: . . . إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاء . . . "Allah'tan kulları arasında ancak ilim sahibi olanlar korkar." *(Ayet: 28)*

Ayet-i kerimede يَخْشَى "Tazim eder" manasına gelmektedir. Yani ancak ilim sahipleri Allah'a tazim eder, Allah'ı büyük tutar.

İmam-ı A'zam'ın kıraatine göre اللَّهُ kelimesi fail olarak ötre الْعُلَمَاءَ kelimesi mef'ul olarak üstün okunur. O zaman mana: "Allah-u Tealâ kulları içerisinde ancak âlimlerden korkar" yani âlim kullarına tazim eder, onları büyük tutar. Yoksa Mevlâ Tealâ kimseden korkmaz.

فَدَاَ قِيلْ جَانِى اِيچْ آبِ تَسْنِيمْ

"Feda kıl canını iç âb-ı tesnîm."

"Sen bu yola canını feda kıl cennet çeşmesinin suyunu iç."

Ab: Farsçada su manasına gelir.

Tesnîm: Cennet çeşmesi, yani Tarikatı aliyye feyzi.

Ab-ı Tesnim demek, "Cennet çeşmesinin suyu" demektir.

İbn-i Abbas *(Radıyallahu Anhüma)* dan rivayet edildiğine göre, Tesnim, cennet meşrûbatının en yükseğidir.

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: "Kendini bu yola feda et" buyuruyor. Kendini bu yola feda etmek, bu yolun zahmetlerine katlanmak demektir. İbadetlerin hepsini sırasıyla yapmak gerekir. Farzı, Vacibi, Sünneti, Müstehabı, Edebi yerli yerinde yapmalıdır.

Teheccüd namazı, İşrak namazı. Kuşluk namazı, Evvabin namazı, Kabir-Nur namazı gibi nafile ibadetlere devam etmelidir. Başım ağrıyor, kulağım ağrıyor, ayağım ağrıyor ya da gözüm ağrıyor gibi bahaneler ileri sürerek bunları terk etmemelidir. Şeriat'ı tam beklemelidir.

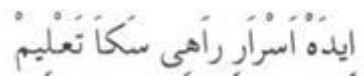
İşte canını teslim etmek budur. Bu yola canını feda eden cennet çeşmesi gibi olan Tarikat-ı Aliyye'nin feyzini içer.

Mutaffifîn Suresinde Mevlâ'mız buyurur:

وَمِزَاجُهُ مِن تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾

"Onun karışımı tesnimdendir. O bir gözedir ki ondan ancak mukarrep olanlar içerler." *(Ayet: 27-28)*

İşte bu Tarikat feyzi, cennet şarabına benziyor. Ne ile içilir? Canını teslim etmekle içilir.

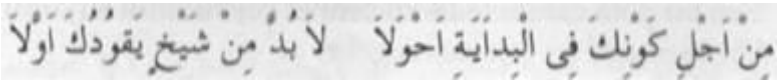
"İde esrar-ı rahi sana talîm."

"Bu Mürşid-i Ekmel sana bu yolun sırlarını öğrete."

Esrâr-ı Rah: Manevi yolun sırları, demektir.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri şöyle buyurur: "Bilinmesi lâzımdır ki, asıl Şeyh müride hak yolu gösterendir. Bu mana Tarikat taliminde açık bir şekilde görülür. Talim şeyhi yani Tarikatı öğreten zat Şeriat üstadıdır. Ve Tarikat delilidir. Bunun için Talim şeyhine karşı çok edepli olmak lâzımdır." *(Mektubat, 1/199, 221. Mektub)*

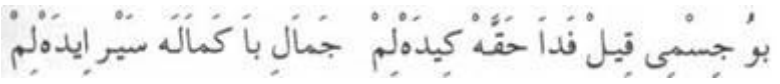
"Kâmil ve Mükemmil bir Şeyh'e kavuştuktan sonra, mürid bütün muradını onun eline bırakmalı, yıkayıcının elinde teneşirdeki ölü gibi olmalıdır. İlk fena hali Fena Fi'ş-Şeyh ile başlar ki bu, Fena-Fillâh makamına çıkmaya bir vesiledir. Bir şiir:

Manası: "Sen bidayette şaşı olduğun için. Evvelâ seni götürecek bir Şeyh lâzımdır."

İlâhî feyizler ve tecelliler hâsıl olursa Şeyh ile münasebet ve mutabaatın sebebiyle olur. Zira feyiz alma ve verme iki tarafın münasebetine bağlıdır. Bir Hak talibi için evvelâ iki cihet sahibi bir berzah (köprü) lâzımdır.

Zira insanın başlangıçta kötü sıfatları olduğundan Allah-u Tealâ Hazretleri ile bir münasebeti olmaz. İşte bu berzah kâmil ve mükemmil bir Şeyhtir." *(Mektubat, 1/73, 61. Mektub)*

"Bu cismi kıl feda Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu cismi bu yolda feda kılmalıdır."

Ravzatü'l-Ahyar isimli kitapta zikredildiğine göre, Davud İbni Hasen'in adamlarından Davud İbni Reşîd buyurmuştur ki: "Bir gece Teheccüd'e kalktım, çok şiddetli bir soğuk vardı. Üşümekten ağladım. Ve oturduğum yerde kendimden geçtim.

O haldeyken bana: "Diğer insanları uyuttuk, seni kaldırdık, onun için mi ağlıyorsun?" denildi. O geceden sonra Davud İbni Reşîd hiç uyumamıştır.

Allah-u Tealâ bir insanı hasta eder, nimettir. Sakat eder, nimettir, her ne verirse insan için nimettir.

Hoştur bana senden gelen. Ya gonca gül yahut diken.

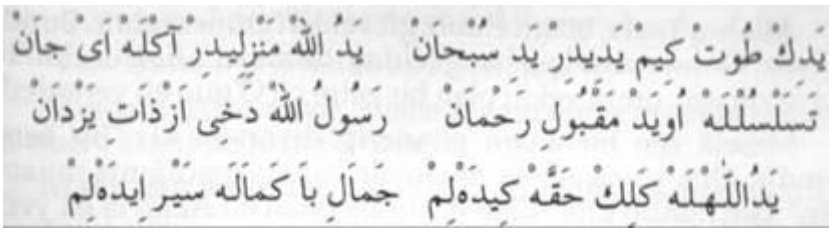
Yahut hilât yahut kefen. Lütfun da hoş, kahrında hoş.

Ya Rabbi! Bu mısrada geçen manaları bize becermeyi nasip eyle. Âmin!

Efendi Babam *(Kuddise Sırruhu)* şöyle buyurmuştu: "Bir defasında rüyamda kuş olduğumu, duvarın üzerinde duruyordum gördüm. Şeyhime sordum, o da şöyle yorumladı: "Kuşa ufak bir şey etsen kaçar gider."

"Bir defasında da gördüm ki Şeyhimin beline sımsıkı sarılmışım; şeyhim de benim başımı arkama doğru çeviriyor" bunu da anlattım. "Oğlum! Bana sarılmışsın, şimdi ihvanın hizmetine bak." dedi."

Beyt 198

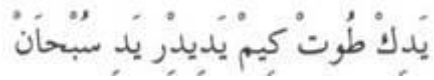
Bugün evvelâ hangi zamanda, hangi mübarek mekânda bulunuyoruz, onu bilelim. (Bu beytin izahı mübarek kadir gecesine rastlamıştı). Bin aydan daha hayırlı bir gecede bulunuyoruz. Bunun saniyesi ne kadar büyük değer ifade ediyor. Böyle mübarek bir zamanda nerede bulunuyoruz? Mescidde.

المساجد بيوت الله "Mescidler Allah'ın evleridir." *(Ali el-Müttekî, Kenzul Umumal, 7/579, No:20346)*

Senede bir keredir bu mübarek gece, eğer ibadet edersek bin aydan hayırlıdır. Bu geceyi konuşarak, gülüp eğlenerek geçiren kaybeder. Bu geceyi ihya etmek niyetiyle oturmak bizi abâd eder.

Ya Rabbi! Nice kulların vardır ki, onlar bu gecenin fezailine naildirler. Onlardan eyle bizi! Bu gecenin adabına riayet edenlerden eyle bizi. Bu gecenin adabına dikkatsizlikten muhafaza eyle bizi. Âmin!

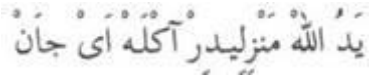
Şimdi bugünkü beytimizi okuyalım:

"Yedin tut kim yedîdir Yed-i Sübhan."

"O Mürşidin elini tut ki, onun eli Allah'ın elidir." Yed: El, demektir,

Allah'ın elidir ne demek?

"Yedullah menzilidir anla ey can."

"Ey canım kardeşim! Anla, mürşidin eli Allah'ın eli yerindedir."

Yedullah menzilidir: Allah'ın eli makamındadır, demektir.

Allah-u Tealâ, bizim elimiz gibi elden münezzehtir. Bundan maksad. Onun rızası için hangi elden tutarsan Allah'ın elini tutmuş sayılırsın, onun vekili olan bir zatın eli O'nun eli yerindedir.

Meselâ sen bir adam gönderip diyorsun ki, "Bu benim elçimdir. Ona yapacağınız muamele bana yapacağınız muameledir." İşte bunun gibi Allah'ın elçisi olanın eli Allah'ın eli yerindedir. Bir ayet okuyalım: إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ... **"Habibim! Muhakkak o kullar ki, seninle alışveriş ediyorlar, onlar ancak doğrudan doğruya Allah ile alışveriş ediyorlar. Allah'ın eli onların eli üstündedir."** ***(Fetih suresi: 10'dan)***

Kafayı çalıştırmak lâzım, işin hakikatini anlamak için. Allah-u Tealâ, imtihan için kendini gizliyor. Gayba inanacağız. Mevlâ Tealâ kendini gösterse o zaman O'na inanmak hüner değildir, görmeden inanmak hünerdir. Ve bunda fayda vardır.

Yüce Allah ahirette mekândan münezzeh olarak kendini gösterecek. Mevlâ Tealâ kendini dünyada göstermedi. Kendi yerine Resulullahı koydu.

"Habibim! Benimle alışveriş edecek olan seninle etsin" buyurdu. Resulullah'ın sağlığında onunla alışveriş eden Mevlâ ile alış veriş etmiş oluyordu. Resulullah'tan sonra Hazret-i Ebu- bekr-i Sıddık ile ondan sonra da Selman-ı Farisî ile alışveriş edildi. Böyle zincirleme olarak gidiliyor, nihayette kapı, Mevlâ'nın kapısı, el, Mevlâ'nın eli.

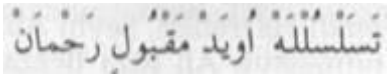
İşte son halkadaki Mürşidin elini tut ki, onun eli Mevlâ Tealâ'nın eli yerindedir. Mevlâ: "Bu el benimdir" buyuruyor. Ne diyebilirsin? Mevlâ ne isterse der.

Enbiya Suresinde buyurulduğu gibi:

لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ﴿٢٣﴾

"Allah (-U Tealâ) yapacağından sual olunmaz, onlar ise sual olunur." *(Ayet:23)*

Allah yanlış yapmaz ki sorulsun, doğru yapar. Doğru yapana bir şey denir mi? Mevlâ Tealâ: "Mürşidin eli, Allah'ın eli yerindedir" buyuruyor. Mevlâ böyle diyorsa kim, hangi karşılığı verebilir.

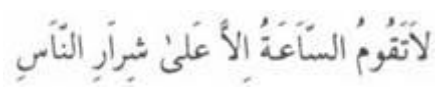
"Teselsülle o yed makbul-ı Rahman."

"Zincirin halkalarıyla, silsile-i maneviyye yoluyla birbirine ekli olan o el, Allah'ın makbulüdür."

Makbul-u Rahman: Allah'ın kabul ettiği, demektir.

Teselsül'ün son halkası olan mürşidin elini tuttun mu, Mevlâ Tealâ'nın elini tutmuş oluyorsun. Meselâ Efendi Babamızın elini tuttuk, o da kendi şeyhinin elinden tuttu. Böyle tâ Resulullah ﷺ e kadar gidiliyor. Elden ele, elden ele Mevlâ'nın elini tutmuş oluyorsun.

Direksiz kubbeler durdukça, bu yol duracak. Ne zaman ki bu yol biter, o zaman direksiz kubbeler yıkılır. Resulullah Efendimiz bir Hadis-i şeriflerinde şöyle buyurur:

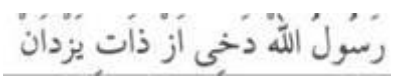
"Kıyamet kopmayacak ancak insanların en şerlileri üzerine kopacak." ***(Müslim, Fiten:27, No:2949, 4/2268)***

Niye, "İnsanların en şerlileri" denildi? Çünkü Mevlâ'nın eline ekli değiller. Şimdi bazıları tarikatı inkâr ediyorlar. Oturdukları dalı kesmek istiyorlar. İnsan hiç oturduğu dalı keser mi?

Bir gün Nasreddin Hoca bir ağaca çıktı, başladı oturduğu dalı kesmeye. Birisi oradan geçerken: "Hoca Efendi! Oturduğun dalı kesiyorsun, düşeceksin!" dedi.

Nasreddin Hoca ona: "İşine git, gaybı mı biliyorsun?" diye cevap verdi. Hoca dalı kesmeye devam etti ve düştü.

Bu kıssa bize nasihattir. Nasreddin Hoca oturduğu dalı kesince düşeceğini bilmiyor muydu? Biliyordu. Biz de oturduğumuz dalı kesmemeliyiz. Sonra ahirette kafamızı vurmak için duvar ararız.

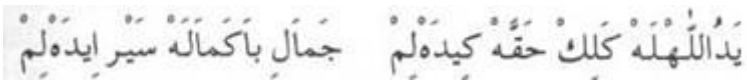
"Resulullah dahi ez Zat-ı Yezdan."

"Resulullah Efendimiz dahi Mevlâ Tealâ'nın elinden tuttu."

Ez: Farsça, "den" manasınadır, Zat-ı Yezdan: Mevlâ Tealâ Hazretlerinin Zatı.

Ali Haydar Efendi Hazretleri, Şeyhi Ali Rıza Bezzaz Hazretlerinin elinden tutmuştur. Ali Rıza Bezzaz Hazretleri Halil Nurullah Zağrevî Hazretlerinin elinden tutmuştur. Halil Nurullah Zağrevî Hazretleri, Mevlânâ Mustafa İsmet Garibullah *(Kaddesallahu Esrârahum)* Hazretlerinin elinden tutmuştur.

Bu şekilde silsile birbirine ekli olarak Resulullah Efendimiz'e kadar uzanır. Resulullah Efendimiz de Mevlâ Tealâ Hazretlerinin elinden tuttuğundan sağlam elli bir mürşide bağlanan kişi elden ele, elden ele Mevlâ'nın elinden tutmuş olur.

"Yedullah'la gelin Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

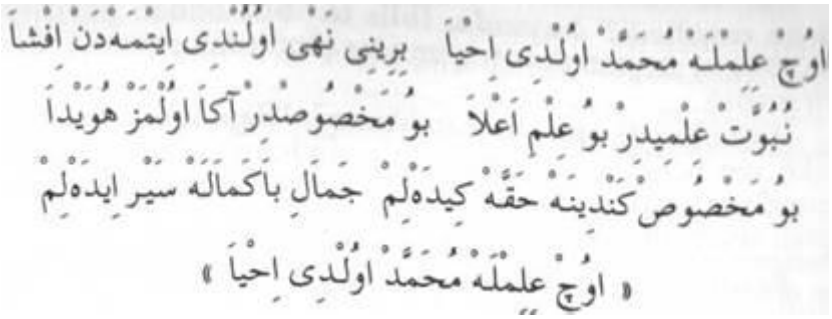
"Allah'ın eli ile gelin Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Burada Allah'ın elinden murad ne idi? Mürşidin elidir. Mevlâ: "Bu el, benim elimdir. Ben bu eli kabûl ediyorum. Sen kulsun, sana söz düşmez, sana boyun eğmek düşer, boşuna inkâra kalkma, boşuna çırpınma, kendini akıllıyım sanma. Senin aklın evin yolunu zor bulur."

Hele şu sokaklarda insanın aklı mı kalır? Harama, açık-saçık kadınlara baktıkça insan sarhoş olur. Her harama baktıkça insanın aklı gider. Mevlâ Tealâ kadınları hayırla ıslah etsin, erkekleri kurtarsın.

Suluova'da birisi vardı, derdi ki: "Şu erkekler cennete girecek ama şu kadınlar olmasa." Onun için çarşaf giyinmek önemlidir. Kâfir kadınlar, Müslüman elbisesi giymeye bir kere olsun merak etmezler. Müslüman kadınlar ise deli oluyor kâfir elbisesi giymeye.

Beyt 199

"Üç ilimle Muhammed oldu ihya."

"Muhammed Mustafa ﷺ Efendimiz üç ilimle ihya oldu.

İhya oldu: Dirildi, demektir.

Demek ki insan, ilimle diriliyor. Bundan ne anlaşılıyor? İlmi olmayan insan ölü gibidir. Ne zaman ilim sahibi olursa o zaman dirilir. Hadid Suresinde Mevlâ Tealâ: اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا . . . "Biliniz ki muhakkak Allah (-u Tealâ) yeri öldükten sonra diriltir." *(Ayet: 17)*

Toprak kupkuru iken, otların, çiçeklerin, çeşit çeşit sebzelerin, meyvelerin bitmesi yerin dirilmesidir.

İnsanın dirilmesi de ilme bağlıdır. İnsan bilmelidir ki, Allah-u Tealâ Hazretlerinin Zat-ı Pak-i Sübhaniyesi, Esma-i İlâhiyesi, Sıfat-ı İlâhiyesi vardır. Resulullah haktır, verdiği haberlerin hepsi de haktır. Bunları bilirse insan dirilmiş olur. Ama hoca olsa, daha başka olur, suyu çeşmesinden içmiş olur. Bakara Suresinde Mevlâ Tealâ buyuruyor ki:

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٣٢﴾

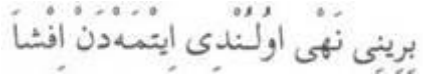
"Melekler: 'Seni noksan sıfatlardan tenzih ederiz. Senin bize bildirdiklerinden başka ilmimiz yoktur. Şüphe yok ki Alîm, Hakîm olan sensin.' dediler." *(Ayet: 32)*

En doğru sözü melekler dedi. Meleklerin edebine bakın, ne kadar güzel. Bir de İblis'in edepsizliğine bakın. Allah-u Tealâ İblis'e soruyor:

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ﴿١٢﴾

"(Mevla Tealâ) 'Sana emrettiğim zamanda seni secde etmekten ne engelledi?' buyurdu. İblis te: 'Ben ondan hayırlıyım. Çünkü beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan yarattın.' dedi." *(A'raf suresi:12)*

Aklı olsaydı, zaten şeytan olmazdı. "Ben Âdem'den iyiyim, çünkü sen beni ateşin dumansız yerinden yarattın, Âdem'i ise çamurdan yarattın" diyor. Mevlâ sanki bunu bilmiyor mu? Şeytan suç yüklenmiyor, Mevlâ'ya yüklüyor.

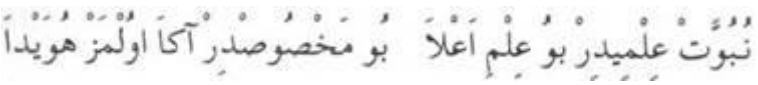

"Birini nehy olundu itmeden ifşa."

Beyitte: "Allah-u Tealâ Resulullah Efendimizi üç ilim ile diriltti," buyrulmuştu. Şimdi bu ilimlerin birincisini şöyle bildiriliyor:

"Birinciyi duyurmaktan nehyedildi. Hiç bir kimseye duyurulmasına müsaade edilmedi."

Nehyolundu: Yasak edildi, İfşa: Yaymak, demektir.

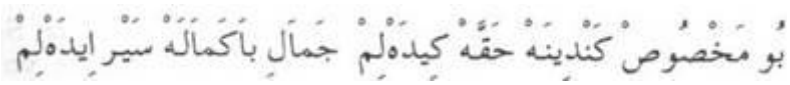

"Nübüvvet ilmidir bu ilmi e'lâ. Bu mahsustur Ona olmaz hüveydâ."

Mevlâ Tealâ: "Ya Muhammed! Sakın bu ilmi kimseye duyurma, kimsenin havsalası bunu almaz, onlara o ilmi anlama gücü vermedim, sadece sana verdim, senden başka kimse bilmez" buyurmuş oluyor.

Nübüvvet: Peygamberlik, demektir.

Hüveydâ: Aşikâr, açık manasınadır. Farsça bir kelimedir.

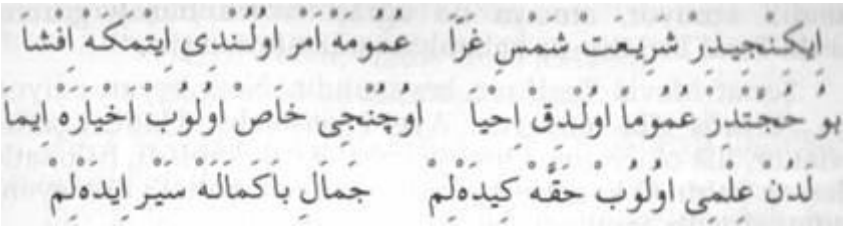

"Bu mahsus kendine Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bu en yüce ilim Peygamberlik ilmidir. "Bu ilim Resulullah'a mahsustur. Ona ayrılmıştır, (Ondan başkasında) aşikâr olmaz."

"Bu nübüvvet ilmi Efendimize mahsus, sadece O bilir. Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali sevredelim."

Beyt 200

Bir evvelki beyitlerde, Mevlâ Tealâ ve Tekaddes Hazretlerinin sevgili Peygamberi Muhammed *(Aleyhisseiâm)* 1 üç ilimle ihya ettiğini öğrenmiştik.

Bundan anlaşılıyor ki, insan ilimle diriliyor. İlim olmazsa dirilmek de yoktur. İnsan anasından doğduğu gibi duruyorsa, diri değil buzak gibidir. Buzak da diridir ama onun diriliğinden ne faide? İlimsiz insanı canlı görürüz fakat o hakiki diri değildir. Ya Rabbi! Bizi ilimle dirilt!

Allah-u Tealâ'nın Resulullah ﷺ Efendimize öğrettiği üç ilimden birincisi Nübüvvet ilmiydi, onu duyurmasına müsaade edilmemiştir. Bu ilim husûsî olarak ona ayrılmıştır. Başkalarına aşikâr olmaz.

Şimdiki beyitlerimizde ise bu ilimlerin ikincisi ve üçüncüsü bildirilecek:

اِیکِنْجِیدِرْ شَرِیعَتْ شَمْسِ غَرَّا

"İkincidir Şeriat şems-i ğarra."

"İkinci ilim, parlak güneş gibi olan Şeriattır."

Şems-i ğarra: Parlak güneş, demektir.

Güneş battığı vakit karanlık olur. O zaman gözlerimiz ne dağı, ne taşı, ne ağaçları, hiç bir şeyi görmez. Görmemiz için güneşe ihtiyacımız vardır.

Şeriat, güneşe benzetilmiştir, çünkü gösteriyor. Şeriat güneşi o kadar parlaktır ki, göremediğimiz Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'yi, Esma-i İlâhiyye'yi, Sıfat-ı İlâhiyye'yi, cenneti cehennemi vesaireyi onun göstermesiyle görmüş gibi oluruz.

Şeriat, güneşinin gösterdiklerinin yanında dünya güneşinin gösterdikleri çok küçük kalır. Bizler, Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'yi Esma-i İlâhiyye'yi, Sıfat-ı İlâhiyye'yi, cenneti, cehennemi, sıratı, mizanı ve diğerlerini görmedik. Bunların varlığını Şeriatla öğrendik.

Şeriatsız insan, gözüne mendil bağlamış adam gibidir. O mendili atmıyor, atmaya da uğraşmıyorsa birşey göremez Mevlâ Tealâ bizi ilimsiz kalmaktan muhafaza etsin.

Şeriat Mevlâ Tealâ'nın beyanatıdır. Neyi beyan ediyorsa onu görmüş gibi oluyoruz. Ayet-i kerimeler, Hadis-i şerifler Şeriattır, illâ okuyalım. Ortalığı cehalet çok kapladı, hakikatleri bilen az kaldı. O kadar cahil oldu ki millet, Şeriatı bilmeyenlerin fetvaları ile amel ediyorlar.

Şeriatı bilmeyenin konuşması, kör bir adamın elinde sopa ile çiçekliğin içinde çiçekleri kırarak dolaşmasına benzer. Çünkü gözü görmüyor. Bu hususta ne kadar büyük belâya kaldık!

Peygamber ﷺ Efendimiz buyuruyor ki:

فَإِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِي فَسَيَرَىٰ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ...

"Benden sonra sizden kim yaşarsa, çok ihtilâflar görecektir."

Ortalık karman çorman olacak. Biri çıkacak, "Ben haklıyım" bir diğeri, "Hayır ben haklıyım" diyecek. Ehl-i Sünnet sükût etmektedir. Konuşsa olmaz, yani zor durum var. O zaman ne yapmalı? Şu Hadis-i şerifin sonunda buyurulanı:

« ...فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْأُمُورِ وَإِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ »

"Siz benim sünnetime ve hidayet olunmuş Hulefa-i Raşidîn'in sünnetine sarılın, azı dişlerinizle o sünnetleri ısırın ve yeni icad olunmuş bid'atlerden sakınınız. Her bid'at dalâlettir." *(Ebu Davud, Sünnet.-6, No:4607, 2/611)*

Özbekistan'dan hoca olmak için Türkiye'ye gelen talebeler anlatmıştı. Onlara: "Sakın Kur'an-ı Kerim'le vakit geçirmeyin" diyorlarmış.

Bugün millet abdest, namaz, gusül, teyemmüm, ta'dil-i erkân, oruç bilmiyor. Bunları izah da etmiyorlar, nerede ihtilâflı mesele varsa onun en zayıf tarafını söylüyorlar. Bunları söylemekle akıllarınca dünyada birinci adam olacaklar. Hâlbuki dünyada birinci Şeytan olacaklar, haberleri yok. Allah onlara akıl, fikir versin.

Allah aşkına diyorum! Koyun gibi olmayalım. Bazıları televizyondaki yanlış fetvaları, koyun kavalı dinlediği gibi dinliyorlar. Bu gözleri hediye eden Allah, bu gözlerimizle niye Kur'an'a bakmadığımızdan soracak.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri başka bir beyitte şöyle buyuruyor:

"Aziz! Tefsir, Hadis İlm-i Kelâmî, Dahi ol fıkha âlim bul selâmî."

"Aziz kardeşim! Tefsir, Hadis, İlm-i Kelâm ve fıkıh âlimi ol, selâmet bul."

Büyük Şeyh Efendi: "Evlâdım! Biz bunları okuduk, bunlarla yoğrulduk, adam olduk, adam olmak istiyorsan sen de bunları oku" diyor. Ama nerde! Kitaplar tozlanmış, bazı sahifeleri fareler kemirmiş, tahtakuruları yemiş.

Bid'at ehli ile görüşmemeli, bid'at karanlıktır, İslâm ise nurdur. İslâm'ın her bir meselesi de nurdur. İslâm'ın dışında kalan her şey karanlıktır. Bir adamın bildikleri karanlık olursa kendisi de karanlık olur.

İbrahim Suresi'nin ilk ayet-i kerimesinde Cenab-ı Hak bizlere şöyle buyuruyor:

الر كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾

"Elif, Lam, Ra. Bu büyük bir kitaptır ki, biz bunu sana insanları Rablerinin izniyle karanlıklardan nura, o Aziz ve Hamîd olan Mevlâ'nın yoluna çıkarasın diye indirdik."

Nur Allah'ın yolu, zulümât şeytanın, Amerika'nın, Avrupa'nın Rusya'nın yoludur. Onlardan şeytanın yolu öğrenilir. Allah-u Tealâ bizi Ümmet-i Muhammed etti. Niye gidip onların ümmeti olunuyor?

Doğruyu anlatana kızıyorlar. Kabre insinler de o zaman konuşsunlar, kafadan atmasınlar 20-30 sene tahsil görüp İslâmî ilimlerden bir harf öğrenmeyenler var. Buna kızmıyorlar da doğruyu anlatana kızıyorlar.

Dünya bir imtihan yeridir. Burada doğruyu öğrenip yapacağız, eğriyi öğrenip kaçacağız.

Tekrar beytimize dönelim; Resulullah ﷺe öğretilen ilmin ikincisi, parlak olan Şeriat idi. Bu Şeriat ilmini;

عُمُومَهُ اَمْرُ اُولُنْدِی اِیتْمَکَهُ اِفْشَا

"Umûma emrolundu etmeye ifşa."

"Resulullah ﷺ bu Şeriat ilmini kadına, erkeğe, amire, memura, köylüye, şehirliye, herkese duyurmakla emrolundu."

Cenabı Hak Mâide Suresinde buyuruyor: يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ. . .
"Ey Peygamber! Sana Rabbinden indirilmiş olanı tebliğ et. Eğer tebliği tam yapmazsan, Allah'ın risaletini tebliğ etmiş olmazsın." *(Ayet: 67)*

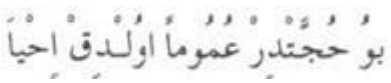
Allah-u Tealâ Peygamberden ne söz aldı ise ulemadan da o sözü aldı. Bu sözü yerine getirmeyen beş para etmez. Mevlâ'dan inen Kur'an'la kirli kafalardan çıkan sözlerin yazıldığı kitaplar bir olur mu? Kur'an'ı bilen kadar büyük adam var mıdır? Yoktur. Ama bunu istemiyorlar, kokmuş büyüklüğü istiyorlar.

Ayet-i kerimenin devamında ne buyuruluyor? . . . وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ. . . "Allah seni insanlardan koruyacaktır." *(Ayet: 67)*

Hocalar vasıtasıyla bu kadar tebliğler oluyor, hiç bir yerden tokat gelmiş midir? Gelmemiştir. Neden? Çünkü Mevlâ Tealâ muhafaza ediyor. Allah yolundayken tokat gelse de şereftir. Mevlâ Tealâ ahirette mükâfatını verecektir.

Şimdiye kadar millet. Şeriat başka, İslâm başka biliyordu. Şimdi aynı olduğunu anladılar ama dokuzu doğurduktan sonra, küfürlere girdikten sonra.

Mevlâ Tealâ'nın yarattığı patates, domates, kavun, karpuz, muz ve diğer yiyecek-içecekler iyi, sadece Şeriat iyi değil öyle mi? Buradaki mantıksızlığı yedi yaşındaki çocuk bile anlar. Şükredelim Allah'ımıza Şeriatı duyurdu bize.

"Bu hüccettir umûmen olduk ihya."

"İşte bu Şeriat büyük bir delildir. Hepimiz onunla dirildik."

Hüccet: Delil, İhya: Diri olmak, demektir.

Yani şeriat bütün avama-havassa açıklanacak delildir.

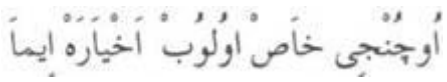
Şimdiye kadar. Şeriat; sadece hırsızın kolunu kesmek, zina edene sopa ile vurmak, vesaire olarak biliniyordu. Hâlbuki inanç, salih ameller, güzel ahlâk sahibi olmak, hepsi Şeriattır.

Namaz kılmak, oruç tutmak, namahremden kaçmak, Şeriattır. Şimdi bu Şeriata düşman oluyorlar. Şeriata niçin düşman oluyorlar. Şeriat kime zarar etmiş ki?

"Hoca efendi! Şeriat hırsızın elini kesiyor, zina eden evli ise taşla öldürülüyor, bekâr ise yüz sopa vuruluyor, bu zarar değil mi?" diyorlar. Dünyada verilen bu cezalarla o insanlar ahiretteki uzun cezalardan kurtulmuş olacaklar. Allah'ın ceza kanunları, Allah'ın rahmetleridir.

Şeriat insanlar için dünyevî, uhrevî ve manevî bir kârdır. Recm olayı ile zina önlenir, kol kesmekle hırsızlığa manî olunur. İnsanlar, "Bu kadar büyük cezaları var, ben nasıl olurda zina ederim." veya "Nasıl olurda hırsızlık yaparım." diye düşünür ve bu suçları işlemekten vazgeçer.

İlâhî cezalar Müslümanları kötü iş yapmaktan korur ve kurtarır. Şeriat vallahi billâhi kârdır. Çünkü onu Allah koydu. Ruhumuzdan, canımızdan kıymetlidir.

"Üçüncü has olup ahyara îmâ."

"Üçüncü ilim Tarikat ilmidir ki, hayırlı kullara mahsus olduğu işaret edilmiştir."

Has: Mahsus, Ahyar: Hayırlılar, Îmâ: İşaret, demektir.

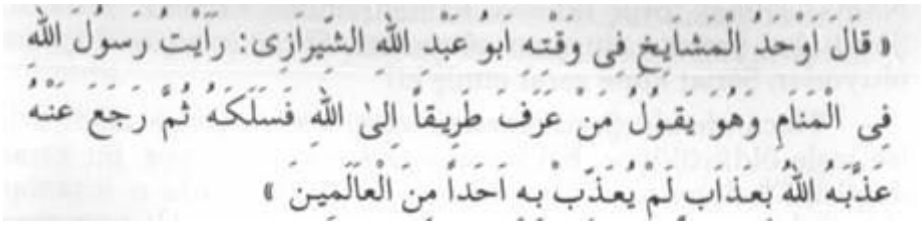
Biz herkese, "Gel, tarikata gir" diyemeyiz.

Efendi Babam: "Oğlum Mahmûd! Bilsem ki bir adamı Tarikata davet ediyorsun, buna rıza göstermem" derdi. Bizim davetimizle gelen yarın kendi kafasına uyar, çıkar, gider. Ama bir insanın içine heves gelir de ders isterse ona istihare verilir. İstiharesi çıkınca da tarikata girer.

Tarikata girdikten sonra gevşeklik etmemelidir. Tarikata girildi mi, alınan vazifeyi her gün yapmak lâzımdır. Efendi Babam derdi ki: "Tarikat alana Tarikat vacip olur. Farz namazı gibi her gün muntazam yapılmalıdır.

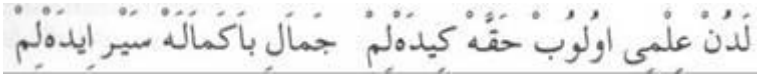
Eğer bir gün terkedilse kalbe ağırlık gelir. Seksen gün maneviyattan geri atılır. O kimse ders yapmak yerine taş taşımaya, razı olur.

Ya Rabbi! Elimizden tutulmaya muhtacız, tut elimizden.

« قَالَ اَوْحَدُ الْمَشَايِخِ فِي وَقْتِهِ اَبُو عَبْدِ اللهِ الشِّيرَازِي: رَاَيْتُ رَسُولَ اللهِ
فِي الْمَنَامِ وَهُوَ يَقُولُ مَنْ عَرَفَ طَرِيقاً اِلَى اللهِ فَسَلَكَهُ ثُمَّ رَجَعَ عَنْهُ
عَذَّبَهُ اللهُ بِعَذَابٍ لَمْ يُعَذِّبْ بِهِ اَحَداً مِنَ الْعَالَمِينَ »

Zamanında yaşayan meşayıhın teki (kıymetlisi) olan Ebu Abdullah Şirazî *(Kuddise Sırruhu)* şöyle anlatmıştır: "Resulullal ﷺ i rüyamda gördüm, "Kim ki Allah'a gider bir yol bildi, onda yürüdü, sonra o yoldan döndü ise, Allah-u Tealâ ona âlemlerden kimseye yapmadığı azapla azap eder." buyuruyordu.

Bizleri bundan muhafaza eyle Ya Rabbi!

لَدُنْ عِلْمِي اُولُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

"Ledün ilmi olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

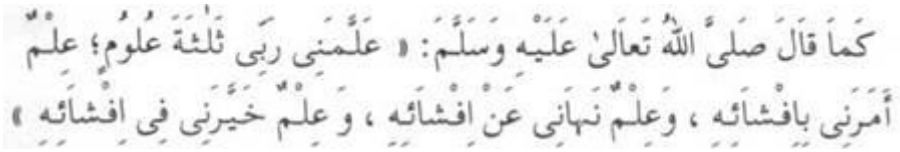
"Ledün ilmi bilip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Tahsil yapmadan, çaba göstermeden Allah tarafından vasıta olmaksızın kula öğretilen ilme, "Ledün ilmi" denir.

Kehf Suresi 65. ayet-i kerimesi buna işaret etmektedir: ﴿٦٥﴾ وَعَلَّمْنَاهُ مِن لَّدُنَّا عِلْمًا . . . "Ona katımızdan bir ilim öğrettik."

İşte bu ayet-i kerimede Hızır *(Aleyhisselâm)* a verildiği bildirilen ilim, ledün ilmidir. Bu ilm-i ledün ile insana başka bir bilgi gelir.

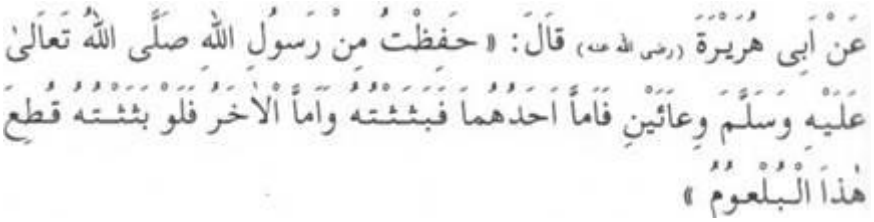
Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* burada da şu Hadis-i şerifi yazmıştır:

كَمَا قَالَ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالَىٰ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: « عَلَّمَنِي رَبِّي ثَلٰثَةَ عُلُومٍ؛ عِلْمٌ أَمَرَنِي بِافْشَائِهِ ، وَعِلْمٌ نَهَانِي عَنْ اِفْشَائِهِ ، وَ عِلْمٌ خَيَّرَنِي فِي اِفْشَائِهِ »

Resulullah Efendimiz bu Hadis-i şerifte buyuruyor ki;

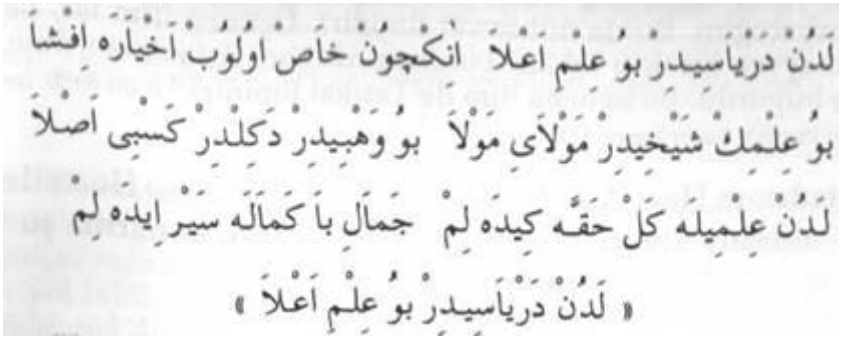
"Rabbim bana üç ilim öğretti. Bu üç ilimden biri var ki, bana bunu herkese duyur diye emretti. (O Şeriat ilmidir). İkinci bir ilim var ki, beni onu duyurmaktan nehyetti. (Onu bilme kuvveti sadece bana verildi, onu kimseye ifşa etmeyeceğim. Bu da nübüvvet ilmidir) Üçüncü ilim ise, beni muhayyer bıraktı; (ehlini bulursan duyur, bulmazsan duyurma, buyurdu. Bu üçüncü ilim de Tarikat ilmidir)" *(Lafız farklı. İsmail Hakkı Bursevî, Ruhul Beyan, 5122)*

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri burada kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şu hadis-i şerifi yazmıştır.**

عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله عنه) قَالَ: « حَفِظْتُ مِنْ رَسُولِ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالَىٰ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وِعَائَيْنِ فَاَمَّا اَحَدُهُمَا فَبَثَثْتُهُ وَاَمَّا الْاٰخَرُ فَلَوْ بَثَثْتُهُ قُطِعَ هٰذَا الْبُلْعُومُ »

Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh* şöyle buyurdu: "Ben Resulullah ﷺden iki kap doldurdum. Onlardan birini (Şeriat ilmini) yaydım, diğerine gelince eğer ben onu yaysam şu boynum kesilirdi." *(Buharî, İlim:42, No:120, 1/156)*

Beyt 201

لَدُنْ دَرْيَاسِيدِرْ بُو عِلْمِ اَعْلَا اَنْكْچُونْ خَاصْ اُولُوبْ اَخْيَارَه اِفْشَا
بُو عِلْمِكْ شَيْخِيدِرْ مَوْلَاىِ مَوْلَا بُو وَهْبِيدِرْ دَكِلْدِرْ كَسْبِي اَصْلَا
لَدُنْ عِلْمِيلَه كَلْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه لِمْ
« لَدُنْ دَرْيَاسِيدِرْ بُو عِلْمِ اَعْلَا »

"Ledün deryasıdır bu ilmi a'lâ."

Bu yüksek ilim Ledün deryasıdır."

Ledün: Yan, yani Mevlâ Tealâ'nın yanından verilen,

İlmi a'lâ: En yüksek ilim, demektir.

Ledün ilmi, bir deryadır. Öyle bir deryadır ki, dünyanın bütün deryaları toplansa onun yanında bir damla olmaz.

Kehf Suresinde Cenab-ı Hak buyuruyor ki:

قُل لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِّكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَن تَنفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ﴿١٠٩﴾

"Habibim söyle eğer Rabbimin kelimelerini yazmak için bütün denizler mürekkep olsa muhakkak ki Rabbimin kelimeleri tükenmeden denizler tükenirdi. Velev ki bir o kadar daha yardımcı getirsek bile." *(Ayet 109)*

Mevlâ'yı bilemedik. Biz gene biraz biliyoruz. Hiç bilmeyenler, Mevlâ'ya hepten düşman olanlar var. Onlar Nefs-i Emmare'lerinin kulları. Yesinler, içsinler, bilmem nereye gitsinler. Ya Rabbi! Ayıplamıyoruz ama bunu da böyle demesek anlamıyorlar, ne edelim.

Bu yüce ilim, Allah'ın yanında bir derya olduğundan;

انکچون خاص اولوب اخیاره افشا

"Onun için has olup ahyara ifşa."

"Onun için bu ilmi duyurmak, Allah'ın hayırlı kullarına mahsûs oldu. Bu ilimden herkese yok."

بو علمك شیخیدر مولای مولا

"Bu ilmin şeyhi'dir Mevlâ'yı Mevlâ."

"Bu ilmin şeyhi Mevlâ Tealâ'dır, başkası değildir."

Allah-u Tealâ Hazretleri Bakara Suresinde buyuruyor ki: . . . وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ. . .

"Allah'tan korkun ki, Allah size öğretiyor." *(Ayet: 282)*

Demek ki Allah insanı okutur.

Rahman Suresinin ilk iki ayet-i kerimesinde de şöyle buyurulur:

الرَّحْمَنُ ﴿١﴾عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾

"Rahman, Kur'an'ı öğretti."

Allah-u Teala insana bilmediğini öğretir. Hadis-i şerif:

مَنْ عَمِلَ بِمَا عَلِمَ وَرَّثَهُ اللهُ عِلْمَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

"Kim bildiği ile amel ederse, Allah (-u Tealâ) bilmediklerine onu varis kılar." *(Ebu Nuaym, Hilyetü'l-Evliya, 10/15)*

Yani bir babanın malının çocuğuna miras kalması gibi bu ilim de insana miras kalıyor. Ya Rabbi fazlınla ihsan eyle.

Kur'an okumasını ve manasını bilmemek en kötü şey. Niye Kur'an okumasını öğrenmeyelim? Niye manasını bilmeyelim? Öldükten sonra bir daha bu dünyaya gelmek yok. Niye Kur'an'dan kaçıyorlar? Niye Kur'an okumuyorlar? Kur'an ilmi Mevlâ Tealâ'nın yanında bir deryadır ki, ucu bucağı yok.

Bütün ağaçlar kalem olsa, yapraklar kâğıt olsa, deryalar mürekkep olsa bunlar biter, o ilim ise hiç yerinden sallanmaz. İnsanoğlu bir kaç kelime öğrenmekle, kibirden fezaya sığmaz oluyor. Bize lâzım olan tevazudur.

Allah'ın çeşitli yiyeceklerini yiyor, billûr gibi sularını içiyor, yünlerinden, pamuklarından elbiseler yapıp giyiyor, temiz havasını teneffüs ediyorlar, sonra da Allah şöyle şöyle emretmesin, diyorlar. Her bir insanın bir gün olur, ömrü biter. Hiç bir dînî tahsil verilmemekle, insanların cehenneme gitmelerine sebep olunuyor.

Bir kısım insanlar ahirette fakir olarak haşrolununca buna sebep olanlara beddua edecekler. Nasıl?

Ahzap Suresinde Mevlâ Tealâ buyuruyor:

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا ﴿٦٦﴾

"O günde yüzleri, bütün bedenleriyle ateş içinde kaynayıp çevrilirken -vah bize keşke Allah'a itaat etseydik, peygamberlerine itaat etseydik- diyecekler." *(Ayet:* 66)

Bundan anlaşılıyor ki, o insanların akılları, şuurları yerinde olacak. Daha ne söyleyecekler?

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا ﴿٦٧﴾

"Ve diyecekler ki: -Ey Rabbimiz! Muhakkak biz ulularımıza ve büyüklerimize itaat ettik bizi yanlış yola götürdüler." *(Ayet: 67)*

رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾

"Ey Rabbimiz! Onlara azabtan iki katını ver ve onları büyük bir lanetle lânetle." *(Ayet: 68)*

Niçin böyle diyecekler? Çünkü kendilerine uydukları ululuları ve kodamanları dünyadayken onları Kur'an ve Hadis'i bilmekten, Fıkh'a, Akaid'e, Tasavvufa çalışmaktan ve bunları öğrenmeye sebep olan Arapça ilimlerinden men etmişlerdi.

Bugün namaz kılanları işe almıyorlar. Yahu namazdan ne zarar gördüler de kılınmasına engel oluyorlar.

Ey arkadaşlar! Bir dünya rütbesinden sebep namazı terkediliyor, vay bize vay! Lâzım değil o rütbe, kurt yesin o rütbeyi. Bize İslâm lâzım velev ki hammal olarak kalınsın, dünya rütbesi için namaz bırakılmaz.

Biz ilmimize, amelimize, ihlâsımıza devam edelim. Rabıtamıza, teşbihimize, murakabamıza devam edelim. Yoksa ahirette ateş içinde yanarken: "Vay bize!" demek var. Avanak olup böyle sözleri demektense akıllıca hareket ederek;

. . . الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ . . .

"Hamd o Allah'a olsun ki, bizden hüznü giderdi" desek ya! *(Fatır suresi: 34'den)*

Bu güzel sözü demek istemeyenler, topraklarıyla beraber yesinler dünyayı.

Bu ledün ilmi, Allah'ın yanında bir deryadır. Mevlâ Tealâ onu bize Tarikat vasıtasıyla akıtır. Daha ne istiyoruz?

Şeriatın, Tarikat'ın ne kötülüğünü gördüler de istemiyorlar. Cübbe, Şalvar giyip sarık sarana sorun! Onların ne zararını gördü. O cübbe, şalvar o kimseye ağırlık mı verdi? Sarık kafasını mı kaşındırdı yoksa kafasını mı ağrıttı?

بو وهبیدر دکلدر کسبی اصلا

"Bu vehbîdir değildir kesbî asla."

Mevlâ Tealâ cümlemizi Nefs-i Emmare'nin ve Şeytanın şerrinden ve ondan beter olan Amerika ve Avrupa'nın şerrinden halâs eylesin. Resulullah'ın, müctehidlerin, meşayihin peşinden gidenlerden eylesin.

"Bu Ledün ilmi Mevlâ tarafından hibe (hediye) edilmiştir. Asla çalışmakla olmaz ama çalışana verilir."

Vehbî: Hibe ve hediyye kabilinden olan, Allah vergisi. Çalışmakla kazanılmayıp Allah'ın lutfu ile olan.

Kesbî: Çalışmakla elde edilen, demektir.

Ya Rabbi! Habibine ittibayı sen becerttir.

لَدُنْ علمیله کل حقّه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

"Ledün ilmiyle gel Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Mevlâ Tealâ bir insanı severse, bu ilmi ona verir. Mevlâ bir insanı neyle sever? Habibine ittiba ile.

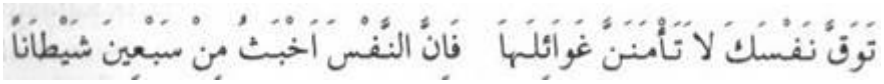
"(Ey kardeşim!) Gel bu ledün ilmini öğrenip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Bu Ledün ilmiyle Allah'a gidilir. Bu ilmi kazan, Allah'a git, aksi takdirde Allah'a düşman olursun. Mutmeinne olmamış nefis ve şeytan bu ilme düşmandır. Nefis ve şeytana uyanlar da haliyle Allah'a düşmandır. Ama onlar ahirette çok pişman olacaklar.

Ahirette: "Benim neme lâzımdı da bu ilmin düşmanı oldum, benim zorum ne idi de bu ilmi inkâr ettim. Benim ne zorum vardı da nefse uydum" diyecekler. Mevlâ Tealâ Nefs-i Emmare'nin bize düşman olduğunu bildirdi.

Sa'd Suresinde Mevlâ buyuruyor ki: . . . وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ. . . . "Nefsine tabi olma, sonra seni Allah yolundan şaşırtır." *(Ayet: 26)*

Bir beyitte de şöyle denir:

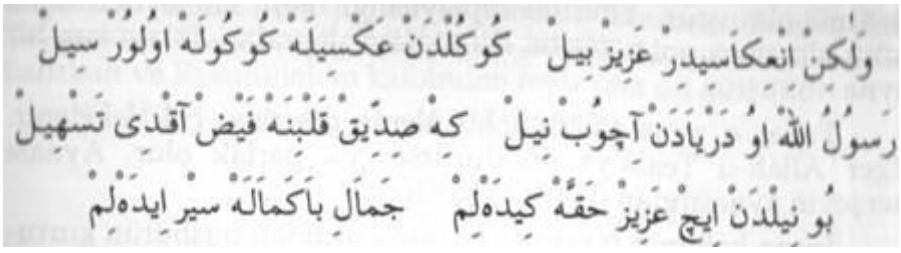
"Sen nefsinden korun, o nefsin vesveselerine emin olma. Muhakkak nefis yetmiş şeytandan daha habistir (pistir)."

Şeytan bile bize o nefis vasıtasıyla yol bulur. Nefis müsaade etmese bulamıyor. Ya Rabbi! Her şeyin şerrinden sana sığındık.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu beyitlerin sonunda Kehf Suresinin şu ayet-i kerimesini yazmıştır: قاالله تعلى: . . . وَعَلَّمْنَاهُ مِن لَّدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٥﴾ "Biz ona (Hızır *(Aleyhisselâma)* katımızdan ilim öğrettik." *(Kehf Suresi: 65'den)*

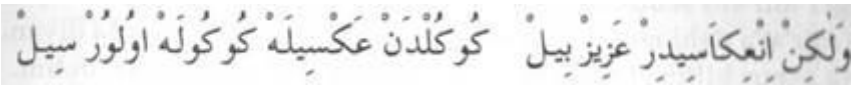
Mevlâ Tealâ öğretmezse kimse bir şey öğrenemez. Öğretenlerin başı Allah-u Tealâ Hazretleri'dir.

Beyt 202

Bir evvelki beyitte Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri şöyle buyurmuştu:

Bu yüksek ilim, Ledün deryasıdır. Onun için bu ilmi duyurmak, Allah'ın hayırlı kullarına mahsûs oldu. Bu ilmin şeyhi Mevlâ'dır. Bu Ledün ilmi, Mevlâ Tealâ tarafından hibe edilmiştir, asla çalışmakla olmaz." Bu beyitte de;

"Velâkin in'ikasîdir aziz bil. Gönülden aksile gönüle olur sîl."

"Aziz kardeşim! Ancak bil ki bu ilim in'ikasîdir. Gönülden gönüle aksetmekle sel olur."

İn'ikasî; Aksetmek yoluyla, Sîl: Sel olur, (sel gibi akar) demektir.

Elimize bir ayna alsak o aynayı güneşe karşı tutsak, o aynada güneşi görürüz. O aynaya karşı ikinci bir ayna tutulsa, o ikinci aynada da güneş görünür.

Mürşid ile mürid arasında da buna benzer bir durum hâsıl olur. Mevlâ'nın Cemalinin nuru mürşidin kalbine parlar, onun kalbinden de kalbini ona bağlamış olan müridin kalbine akseder. Birinci kalpten ikinci kalbe akisle, nur sel olur, akar gelir.

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, İnsanın câmiiyyeti konusunda şunları buyurur: İnsan, kendisinde bulunan her parçadan dolayı bütün varlıklara bağlanmıştır. Onda her varlıktan birer parça bulunması, onun herşeye bağlanmasına ve bunun sonucu olarak, Allah-u Tealâ'dan uzaklaşmasına sebep olmuştur.

Allah-u Tealâ'nın yardımı ile kendini bu dağınık bağlılıklardan toplarsa, yalnız O'na bağlanırsa, büyük kurtuluşa kavuşmuş olur. Böyle yapmazsa, yolunu sapıtmış çok uzaklara düşmüş olur.

İnsan herşeyi kendisinde topladığı için, varlıkların en üstünü olmuştur. Yine bu toplayıcılığı onun her şeyden daha kötü olmasına yol açmıştır. Bu toplayıcılığından dolayı tam bir ayna olmuştur.

Fakat o ayna yüzünü bu âleme çevirirse çok lekelenir. Eğer Allah-u Tealâ'ya döndürürse çok parlak olur. Aynası her şeyin aynasından daha çok gösterir.

İnsan kalbinin bu çeşitli bağlantılarından büsbütün kurtulabilmesi, yalnız Allah'ın Resulü Muhammed Mustafa ﷺe nasip olmuştur. Bundan sonra başka peygamberler ve nebiler derece derece kurtulmuşlardır. *(Mektubât, 1/124, 129.Mektub)*

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Risale-i Kudsiye'nin başka bir beyitinde bu manayı şöyle izah etmektedir:

"Eğer mir'at-ı şemse karşı insan. Tutarsa görünür şems anda ayan.

O mir'at'a dahi mir'at tutan can. Görür anda da şems, anla ihvan.

Bu esrarı bilûp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim.

Diğer bir beyitte de şöyle buyurur:

"Gönülden gönüle yol var halila, Minel kalbi ilel kalbi sebilâ"

Gönülden gönüle yol olduğu gibi aynadan aynaya da yol vardır. Eğer yol olmasa aynadan aynaya güneş akseder mi?

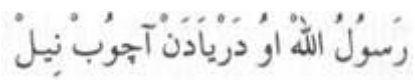
Bir aynadaki güneşin ikinci bir aynaya aksetmesi için ikinci aynanın yüzünün birinci aynaya dönük olması lâzım. Eğer ikinci aynanın yüzü birinci aynaya dönük olmazsa o zaman güneş ona aksetmez. Çünkü aynanın arkasının güneşi göstermeye kabiliyeti yoktur.

Eğer bir mürid kalp aynasını mürşidinin kalp aynasına tutmazsa ona feyiz akmaz. Bir müridin kalp aynasını mürşidin kalp aynasına tutması demek, "Bu benim Allah'ımın aynasıdır" diye hatırlamasıdır. Mürid bunu hatırlar hatırlamaz kalp aynası mürşidinin kalp aynasına dönmüş olur. O zaman müride mürşidin kalp aynasından feyiz akar.

Bir aynadan ikinci bir aynaya feyiz geçmesi için bir şart vardır. İkinci ayna sahibi, birinci ayna sahibini "Bu benim Allah'ımın dostudur" diye düşünecek, böyle itikad edecek. Ebu Cehil Resulullah'ı hatırladı ama onun Allah'ın Peygamberi olduğunu kabul etmeyerek.

Peygamberimiz hakkında, Ebû Talib'in yetimidir diye düşündü. Onun için hiç feyiz almadı. EbuBekr Sıddık ise, Peygamber Efendimizi "Allah'ın en büyük dostudur" niyeti ile hatırladı ve Resulullah'ın kalbinden feyiz ona sel gibi aktı.

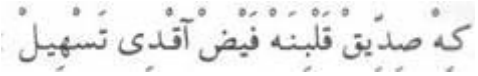
Şimdiki beyitlerimiz bunu ifade ediyor:

"Resulullah o deryadan açıp nîl."

"Resulullah Efendimiz *(Aleyhi's-salâtü ve's-selâm),* Ledün deryasından, Nil gibi büyük bir ırmak açtı."

Nîl: Irmak, demektir.

"Ki Sıddık kalbine feyz aktı teshil."

"O deryadan açılan harktan, feyiz, Hazreti Ebubekir'in kalbine kolaylıkla aktı."

Teshîl: سهل kelimesinin mastarı olup "Kolay olmak" manasındadır.

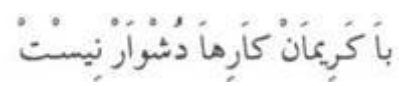
Ebubekr Sıddık *(Radıyaliahu Anh)* devamlı Resulullaha ﷺ rabıta ediyordu. Rabıtadan rabıtaya fark var, Allah'ım bizi en âlâsına ulaştırsın.

Böyle nimet kolay kolay kimsenin eline geçmez. Ucu bucağı olmayan derya ama bir insan gönlünü o deryaya doğru yöneltmezse ona feyiz gelmez.

Ebu Cehil Resulullah'a inanmayarak baktı, feyiz gelmedi. Ebubekr inanarak baktı, feyiz geldi. Bu bakış Ebu Cehil'in aleyhine. Hazreti Ebubekr *(Radıyallahu Anh)* ın lehine oldu.

Ya Rabbi! Bağlı olduğumuz pirimiz olan Ebubekr Sıddık gibi eyle bizi. Kalbe gelen feyiz ibadeti kolaylaştırıyor. Dünya işlerini bile kolaylaştırıyor.

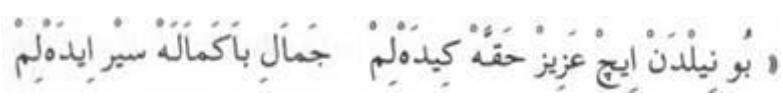
İmam-ı Rabbânî Hazretleri buyuruyor ki:

"Kerimlerle beraber işler güç değildir."

Velhasıl sebat lâzımdır. Rabıtada sebat, murâkabede sebat, ilimde sebat lâzımdır.

مَنْ ثَبَتَ نَبَت "Kim sebat ederse yetişir."

"Bu nilden iç aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Bu Nil'den nasıl içilecek? Tarikata girip, rabıta etmekle. Başka türlü içilmiyor. Mürid kalp aynasının yüzünü, mürşidinin kalp aynasının yüzüne çevirecek. O zaman feyiz kıyamet kopuncaya kadar devam eder.

Tarikat dersi alıp bırakanlar var. Nane mollalar! "Yolcuyum", "Bugün işim var", "Başım ağrıyor", "Dişim sızlıyor" diyerek derslerini yapmıyorlar. Onlar yüzünden yükselemiyoruz.

Dersini yapmayanlara Mevlâ Tealâ: "Ben oyuncak mıydım, bana oyun yaptınız?" buyuracak.

Çeneler boşuna çalışıyor, Mevlâ Tealâ zikredilmiyor. Cenabı Hak bizi boş yere çene sallamak için mi yarattı? Zikir canla başla yapılmalıdır. Bu zikre çalışsak, biz de, memleketimiz de kurtulur, dünyamız ve ahiretimiz ma'mûr olur. Biz çalışmayınca da sarığımıza, şalvarımıza, sakalımıza hakaret geliyor.

Ya Rabbi! Sen ver kolayını, sen yardım eyle. Bunları açıkgöz olan yapar, bize açıkgözlük ver. Âmin.

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri burada şu Hadis-i şerifi yazmıştır:

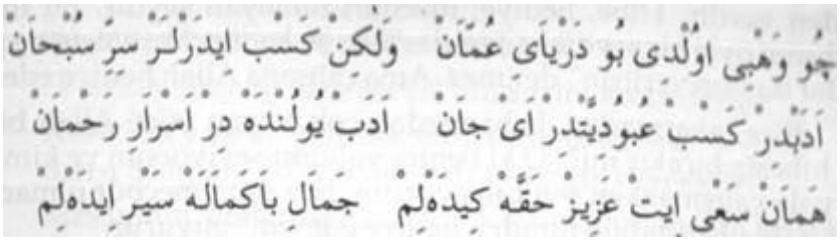
كَمَا قَالَ صَلَّىٰ اللّٰهُ تَعَالَىٰ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

Peygamber Efendimiz ﷺ'in buyurduğu gibi:

مَا صَبَّ اللّٰهُ تَعَالَىٰ شَيْئاً فِي صَدْرِي اِلاَّ وَصَبَبْتُهُ فِي صَدْرِ اَبِي بَكْرٍ

"Allah-u Tealâ benim kalbime her ne şey döktüyse ben de onu Ebubekr Sıddık'ın kalbine döktüm." *(Suyûtî, el-Havlânî, 2/101)*

Beyt 203

"Bu dünyaya niye geldin, bilenden al haberi."

Bu dünyaya niye geldiğimizi sormamız, öğrenmemiz lâzım. Çünkü Nefs-i Emmare ve Şeytan bunu unutturmaya çalışır. İnsan ölüme daima hazır bulunmalı. Türlü türlü ölüm var! Gaflet içindeyken ölmek var, isyan halindeyken ölmek var günah işlerken ölmek var.

Biz ayık olarak, zikir ederek, Mevlâmıza iltica ederek, ahirete gidelim. Bu da ne ile olur? Her saniye hazırlıklı bulunmakla ve Allah'a yalvarmakla. Ya Rabbi! Bizi hüsn-ü hatime ile al. Kur'an-ı Kerimde bizlere çok tenbih var.

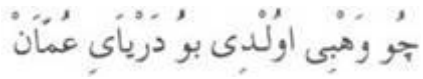
Zâriyât suresinde Mevlâ Tealâ:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

"Ben insanları ve cinleri ancak bana ibadet etsinler için yarattım." *(Ayet: 56)* buyuruyor.

Biz Allah'ı bilmek ve ibadet etmek için yaratıldık, ama biz acaba bu işte neredeyiz? Çok noksanımız var. Bu, Allah'ı bilmek ve ibadet etmek, medreselerde, tekkelerde, camilerde olur. Her şeyin bir yeri vardır. Oraları bırakmamalı ve oralardan ayrılmamalıdır.

Bu Risale-i Kudsiye Allah'ın büyük dostlarından Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Efendinindir. Her beytinde bize ayrı ayrı tenbih var. Burada da ayrı bir tenbihte bulunuyor

"Çü vehbî oldu bu deryayı umman."

"Çünkü bu derya-ı umman vehbî olmuştur."

Deryay-ı Umman: Dünyayı kaplayan deniz,

Vehbî: Allah'ın vergisi, çalışmakla kazanılmayıp Allah'ın lûtfu ile olan şey demektir.

İlm-i Ledün deryası, Mevlâ Tealâ'dan bahşiş, hediye kabilinden verilir. Hibe, hediye, mecbûri olmayan şeydir. Bu ilmi Ledünnî öyle bir şeydir ki, bunda, "Ben şu kadar çalıştım, bana şu kadar da ilim verilsin" denmez. Ama çalışana Allah hediye eder.

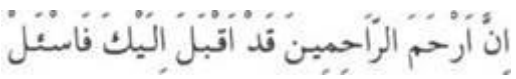
Bize, anamızdan, babamızdan çok acıyan yüce Allah bizi hiç hibesiz bırakır mı? "O ki benim yolumu seviyorsun ve kimse bu yola çalışmazken sen çalışıyorsun, ben sana mecbûr olmadığım halde katımdaki ilimden hediye edeyim" buyurur.

Mevlâ Tealâ çok zengindir. Herkes vermekten çekinir, Mevlâ Tealâ istenilmekten hoşlanır. Dilencilik söker bu işte. Niçin istemiyoruz? Mevla'da çok var. Kıymetini bilsek de biz de bu ilmi dilensek. Bir insan, bir şeyin kıymetli olduğunu bilmese istemez. Bu ilmin kıymeti Mektûbat'la ve sohbetlerle anlaşılıyor.

İlm-i Ledünnî, hibe kabilinden olduğu için yalvarırsak, dilenirsek, Mevlâ da bize hediye eder, istemezsek hediye etmez.

Resulullah Efendimiz ﷺ: "Bir kul Allahtan bir şey istemek için elini uzatsa, Allah-u Tealâ onu boş çevirmekten utanır." buyuruyor.

Kayserili Tesbihçizade Ahmed Efendi Hocam derdi ki: Bir insan üç defa Ya Erhamer-rahimîn! Derse, bir melek gelip der ki:

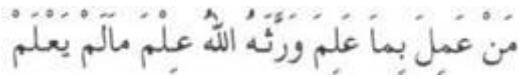

"Muhakkak erhamürrahimîn sana yöneldi, iste."

Hiç daha böyle Mevlâ bulunmaz.

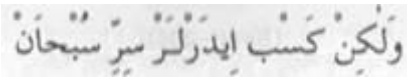
"Birdir Allah, andan artık tanrı yok."

Ledün ilmi, Mevlâ'nın katında koca bir deryadır. Mevlâ ondan Bütün kullarına verse yine bir şey eksilmez. Ledün ilmi isteyen, o ilmin ehli ise Mevlâ verir. Ehil olursak niye istemeyelim. Resulullah Efendimiz bir Hadis-i şerifte buyuruyor ki:

"Kim bildiği ile amel ederse Allah onu bilmediklerine varis kılar." *(Ebu Nuaym, Hilyetü'l-Evliya, 10/15)*

Yani her kim Şeriatla amel ederse Allah ona bilmediklerini öğretir. Babasından ona miras kalmış gibi ilm-i ledün sahibi olur. Tarikata çalıştıkça Allah-u Tealâ ona mecbur olmadığı halde bu ilmi ledünniyi hediye eder.

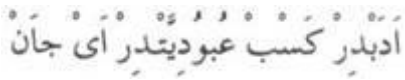
"Velâkin kesb ederler sırr-ı Sübhan."

"Velâkin Sübhan olan Mevlâ'nın sırrını kesbederler."

Kesb: Sa'y ve amel ile kazanmak, elde etmek,

Sırr-ı Sübhan: Mevlâ'nın sırrı ve rızası, demektir.

Meşayıhın yolları sağlamdır, Nefs-i Emmare'nin kafasını kırdıkları için kazanmışlardır. Peki kazanç yolu nasıldır?

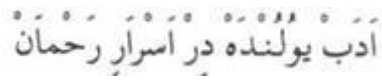
"Edeptir kesb ubudiyyettir ey can!"

"Ey canım kardeşim! Kesb yani çalışarak kazanmak, edep ve ubudiyyettir."

Ubudiyyet: Kulluk, kul olduğunu bilip Allah'a itaat etmek.

Bir insan edebe sarıldığında Mevlâ Tealâ'nın hibesine mazhar olur. Ubudiyetle de, dinin emirlerini aynen icra ve tatbike muvaffak kılınır.

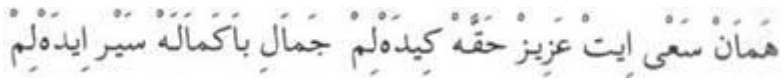
Edep, bilmek ve yapmak, ubudiyyet ise kendini Mevlâ'ya teslim edip işleri ona havale etmektir.

"Edep yolundadır esrar-ı Rahman."

"Rahman olan Mevlâ'nın sırları edep yolundadır."

Mevlâ Tealâ hiç kimseye borçlu olmadığı halde bu yolda yürüyene hibe eder. O halde;

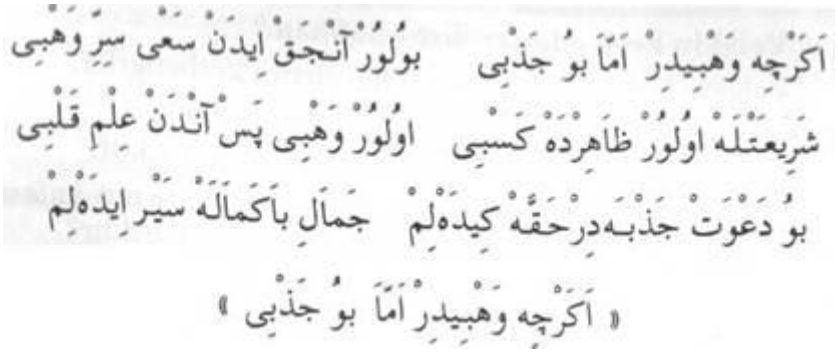
"Hemen sa'y et aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Aziz kardeşim! Durma, çalış. Boyun eğerek, yalvararak koş! Hakk'a gidelim Cemali Bakemali seyredelim."

Sa'y: Çalışma, gayret sarfetme demektir.

İllâ çalışalım, çabalayalım. Bir miktar uyuduktan sonra kalkıp çalışalım, çabalayalım. Gündüz çalışıp çabalayalım, yemek yerken bir meşrubat içerken çalışalım, çabalayalım. Bu nasıl olacak? Gönül Mevlâ ile olmak suretiyle.

Beyt 204

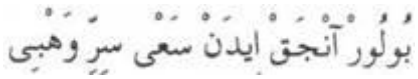
Egerçi vehbîdir amma bu cezbî."

Her ne kadar bu ilim, hibe, hediye kabilindendir, mecbûrî değildir amma bu cezbidir."

Egerçi: Her ne kadar,

Cezbe: Yüce Allah'ın kulu kendine çekmesi,

Cezbî: Cezbeye ait olan şey, demektir.

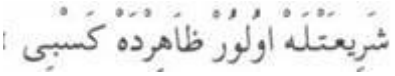

"Bulur ancak eden sa'y, sırr-ı vehbî."

Sırr-ı vehbî: Hibe sırrı, demektir.

Şeriat üzere olunsa, tarikata çalışılsa, farzlar, vacipler, sünnetler, edepler, müstehaplar yerine getirilse, bütün haram ve mekruhlardan kaçınılsa dahi, bunlar yapıldı diye Mevlâ bu ilimden vermeye mecbûr değildir. Fakat ana babamızdan bize daha çok acıyan Mevlâ bize hediye eder.

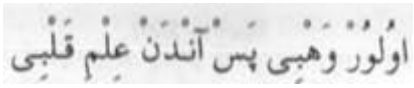
"Bu hibe edilen ilmin sırrını ancak çalışan bulur."

"Şeriatla olur zahirde kesbî."

Allah-u Tealâ çalışana hediye eder, öbürlerine etmez. Ava giden av vurur, her ava giden av vuramaz ama illâ ava çıkan av eder. Her çalışan bulamaz ama yine illâ bu yola çalışan bulur. Mevlâ Tealâ: "Beni arayan bulur" buyurdu.

"Bunun elde edilmesi, kazanılması zahirde Şeriat'ı yaşamakla gerçekleşir."

"Olur vehbi pes andan ilm-i kalbi."

"Zahirde Şeriat tatbik edilince kalp ilmi de ona hibe yoluyla ihsan olunur."

Kalb ilimle dolar. Ceryan gelmeyince lâmba yanmaz. Mevlâ'dan feyiz gelmeyince de kalp parlamaz. Tekrar tekrar tenbih ediyorum, Mevlâ Tealâ'dan feyiz gelmesinin yolu, zikrullaha güzel çalışıp farzı, vacibi, sünneti, müstehabı, edebi, yerine getirip haram ve mekruhlardan kaçmaktır.

"Bu davet cezbedir Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Mevlâ Tealâ cezbe ile kendisine davet etmiştir, Hakk'a gidelim Cemali Ba kemali seyredelim."

Allah-u Tealâ kulun kalbine sevgiyi atıyor, "Gel, gel" diye davet ediyor. Bize her şeyi söylüyorlar, anlayalım artık.

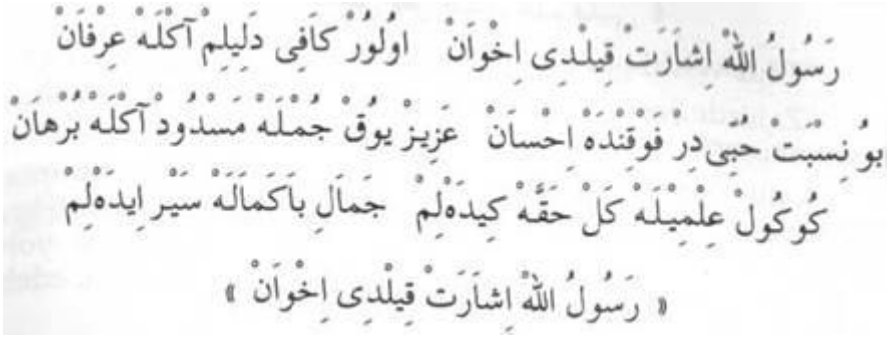
"Aziz! Tefsir, Hadis, İlm-i kelâmî. Dahi ol fıkha âlim, bul selâmî."

"Aziz kardeşim! Biz Tefsir, Hadis, Akaid, Fıkıh ile yoğrulduk, siz de bunlarla yoğrulun. Bir sürü lüzumsuz işler çıkacak, uğraşmayın onlarla.

Kur'an'a, Hadis'e çok çalışalım. Kur'an dünyanın evvelinden sonuna kadar, olmuş ve olacaklardan bize haber veriyor. Kur'an, kâinatı ve bizi yaratan Allah'ın kelâmıdır.

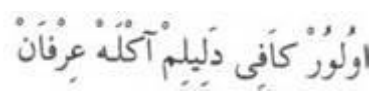
Bütün kâinatı ve canlıları yaratan Allah olduğu için kâinatta nasıl güzel yaşanır, nasıl doğru iş görülür, O bilir. Zararlı ve kârlı şeyleri O bilir. Kârlı olanları yapalım, zararlı olan şeylerden kaçalım. İnsan ham doğmuştur, olgunlaşması lâzımdır. Allah sevgisi, ibadet sevgisi, Resulullah sevgisi, Kur'an sevgisi ve zikrullah sevgisi ile pişelim.

Beyt 205

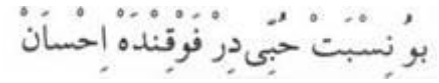
"Resulullah işaret kıldı ihvan."

"Ey ihvan! (Ey kardeşim), Resulullah Efendimiz ﷺ işaret kıldı, işaret etti."

"Olur kâfi delilim anla irfan."

"Delilim kâfi (yeterli) olur, irfan anla." Resulullah Efendimiz neye işaret etti?

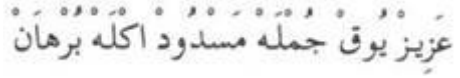

"Bu nisbet hubbîdir fevkinde ihsan."

"Bu huzur ve beraberlik sevgiyledir ki, bunun fevkinde ihsan (yok)."

Nisbet: Huzur ve beraberlik,

Hubbî: Sevgiden doğmuştur, demektir.

"Aziz yok cümle mesdud anla burhan."

"Aziz kardeşim (bunun fevkinde ihsan) yoktur. Bütün kapılar kapanmıştır, delil anla."

Mesdûd: Kapalı, Burhan: Delil, demektir.

Bir insan her şeyi unutup gönülden Mevlâ ile beraberse, Mevlâ ile huzurda ise onun nisbeti Allah'adır. Allah'a intisab eden de muttaki, amil, abid ve vera' sahibidir. Sürekli olarak Allah'a karşı ihlâsını korur, O'nu devamlı sever.

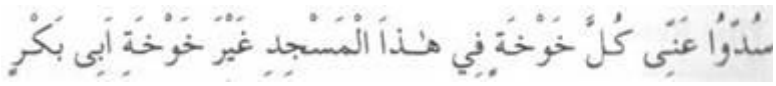
Dünya, ahiret, belâ veya ibtilâ onu Allah'ı zikretmekten alıkoymaz. Allah'a kulluğu, ölü yıkayıcının elindeki, ölü gibidir. O hep Allah iledir, yaptığı her şey Allah içindir.

İşte kulun bu bağlanma haline nisbet denir.

Büyük Şeyh Efendi Hazretleri: "Bu nisbet hubbîdir, bunun fevkinde ihsan yoktur, bütün kapılar kapanmıştır, delil anla" buyurmuştu.

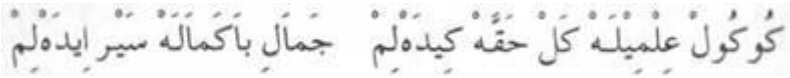
Beyitte geçen; "Mesdûd" kelimesi ism-i mef'uldür, kapatılmış manasına gelir.

Sahabe-i kiramın evleri Resulullah'ın mescidine ekli idi. Bir gün Resulullah Efendimiz emir vererek:

"Bu mescitte bütün kapıları kapatın, sadece Ebubekri Sıddık'ın kapısı açık kalsın." *(Buharî, Mesacid:46, No:455, 1/178)* buyurdu.

İşte bundan anlaşılıyor ki, en yüksek tarikat Ebubekri Sıddık'tan geliyor. Onun tarikatı açık kalacak, diğerlerininki kapanacak. Çünkü o Resulullah'ı çok seviyordu. Bizim tarikatımız da Mevlâ ile beraberlik, sevgiye bağlıdır.

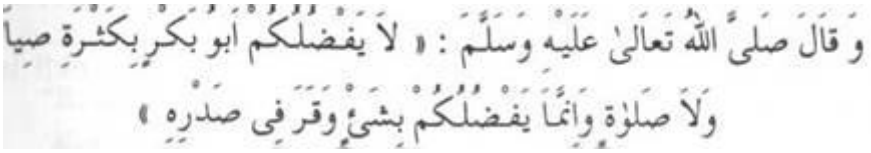

"Gönül ilmiyle gel Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"İşte gel gönül ilmiyle Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

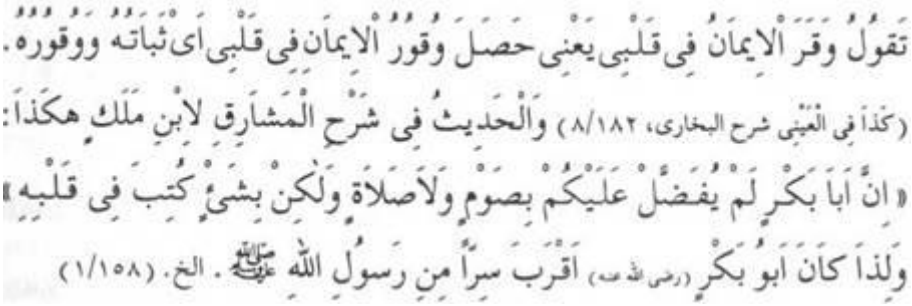
Bu, kalpten kalbe verilen ilimdir. Allah *(Ceile Celaluhu)* cümlemizin kalbini o gönül ilminden doldursun. İnşaallah kim ilm-i zahir ile amel ederse kalbine ilm-i batın dökülür.

Dersine çalışmayan, gönül ilminden ne anlar. Helva, şeker ağıza konmadan tatlı olduğu anlaşılmaz. Tatmayan bilmez.

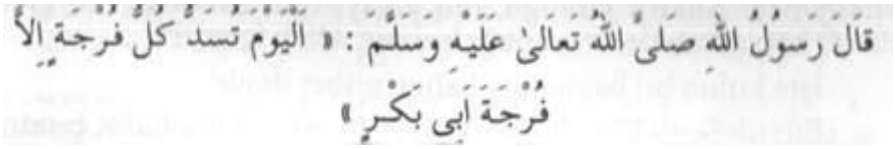

وَ قَالَ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « لَا يَفْضُلُكُمْ اَبُو بَكْرٍ بِكَثْرَةِ صِيَا
وَلَا صَلٰوةٍ وَاِنَّمَا يَفْضُلُكُمْ بِشَيْءٍ وَقَرَ فِى صَدْرِهِ »

Yine Resulullah *(Sallallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* buyurdu: "Ebu- bekr *(Radıyallahu Anh)* çok oruç tutmak, çok namaz kılmak ile sizden faziletli olmadı ancak sizden faziletli oluşu sadrına (kalbine) yerleşen şey iledir." *(Zehîdî, İthaf, 1/324 Farklı)*

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri burada kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şu notu ve hadis-i şerifi yazmıştır.**

تَقُوْلُ وَقَرَ الْاِيْمَانُ فِى قَلْبِى يَعْنِى حَصَلَ وُقُوْرُ الْاِيْمَانِ فِى قَلْبِى اَىْ ثَبَاتُهُ وَوُقُوْرُهُ.
(كَذَا فِى الْعَيْنِى شرح البخارى، ٨/١٨٢) وَالْحَدِيْثُ فِى شَرْحِ الْمَشَارِقِ لِابْنِ مَلَكٍ هٰكَذَا:
« اِنَّ اَبَا بَكْرٍ لَمْ يُفَضَّلْ عَلَيْكُمْ بِصَوْمٍ وَلَا صَلَاةٍ وَلٰكِنْ بِشَيْءٍ كُتِبَ فِى قَلْبِهِ »
وَلِذَا كَانَ اَبُوْ بَكْرٍ (رضى الله عنه) اَقْرَبَ سِرًّا مِنْ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ . الخ. (١/١٥٨)

Bu beyitlerin sonunda da şu Hadis-i şerifler yazılmıştır:

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : « اَلْيَوْمَ تُسَدُّ كُلُّ فُرْجَةٍ اِلَّا
فُرْجَةَ اَبِى بَكْرٍ »

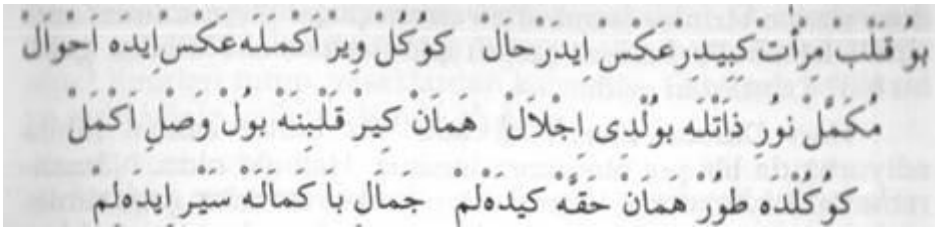
Resulullah *(Sallallahu Tealû Aleyhi ve Sellem)* buyurdu: "Bugün (Hazreti) Ebubekr'in kapısı hariç bütün kapılar kapanacak." *(Lafız farklı. Buharı, Masacid:46, No:455,11178)*

Sen: "İman kalbimde yerleşti," dersin. Yani "Bu imanın heybeti kalbimde hâsıl oldu, onun sebatı ve vakarı kalbime oturdu, demektir. *(Aynî, Şerhi Buharî, 8/182 de böyledir)*

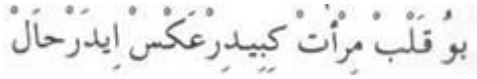
Hadis-i şerif İbni Melek şerhi Meşarık'ta şöyledir: "Şüphesiz Ebu Bekr sizin üzerinize (çok) namaz ve oruçla üstün kılınmadı. Lâkin bir şeyle üstün oldu ki o, onun kalbine yazıldı."

Bundan dolayı Ebu Bekr *(Radıyallahu Anh)* Resulullah ﷺ in en yakın sırdaşı idi. *(1/158) (Risaley-i Kudsiyye hamişi, Sh.47)*

Beyt 206

بو قلب مرأت كبيدر عكس ايدر حال كوكل وير اكمله عكس ايده احوال
مكمل نور ذاتله بولدى اجلال همان كير قلبنه بول وصل اكمل
كوكلده طور همان حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* çok tenbihatta bulunmaktadır. Bu beyitlerdeki tenbihi ise şudur:

بو قلب مرأت كبيدر عكس ايدر حال

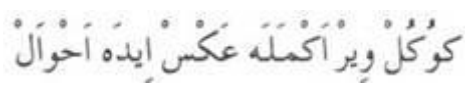
"Bu kalp mir'at gibidir, akseder hal."

"Bu kalp ayna gibidir, hal akseder."

Bu kalp ne bakımdan ayna gibidir? Hal aksetme bakımından. Kalp aynasının yüzü eğer masiva çalısından, tozundan, pak olursa, nereye yönelirse, onun hükmüne girer. Kalp bütün dertlerden, kasvetten kurtulup Mevlâ'nın bir dostuna çevrilirse, o dostta ne varsa hepsini alır.

Bir müridin kalbi mürşidin kalbinin karşısına gelirse mürşidin bütün kemâlâtını çeker. Onun için rabıta en yakın vesiledir, Bunu bırakmamalı. Bunu iyi anlamalı. Geçen beyitlerde bu rabıtadan epey söyledik. Çünkü çok söylenmesi lâzım gelen bir şeydir.

Rabıta, mürid ile mürşid arasında manevî bir yoldur, Mürid kalp aynasını mürşidine çevirince onda ne kadar kemâlât varsa gelir. Bir aynanın karşısına çiçek, ağaç, dağ, taş, güneş her ne tutsanız aynaya akseder değil mi? İşte bunun gibi.

كوكل وير اكمله عكس ايده احوال

"Gönül ver ekmele aksede ahval."

"Ekmel mürşide gönül ver ki, ondaki haller sana aksetsin."

Ekmel, lugatta en kâmil olan, mükemmel demektir.

Ekmel mürşid ise, çalışa çalışa mükemmel olmuş mürşiddir. Böyle bir mürşide gönül verilince, onda ne kadar huzu, huşu, inabe, zühd, takva, güzel ahlâk, huzur varsa, hepsi size akseder, onun gibi olursunuz. Mürşid Allah'tan aldığını size aktarır. Bu aktarma birdenbire olmaz, yavaş yavaş olur.

Mürid rabıta ettikçe ona feyiz yavaş yavaş akar. Daha önce sizden birinize İstanbul'u versem çarşaf giymezdiniz, ama şimdi İstanbul'u versem çarşafı çıkarmazsınız. Nereden geldi bu hal? Rabıtadan geldi.

Hacı Dursun Efendi Hocam: "Siz bunca zaman rabıta ediyoruz da bir şey olmuyor, dersiniz. Hâlbuki oldu. Nâmahreme bakmıyorsunuz, haramlardan korkuyorsunuz, çalgı dinlemek istemiyorsunuz, televizyon seyretmekten kendinizi alıkoyuyorsunuz, ibadete devam ediyorsunuz, günde beşbin kere 'Allah' demeyi seviyorsunuz. Bunların hepsi rabıtadandır" derdi.

Rabıta ettiğiniz müddetçe, mürşidinizin kalbindeki nur, sizin kalbinize akseder. Mürşidin kalbinden gelen nur, toplana toplana müridin kalbi sanki nur yığını olur. İman suretten hakikate erer.

Mürşid, müridi yavaş yavaş yetiştirir, siz ise taneyi toprağa koyup, hemen bitsin istiyorsunuz, ama hemen bitmez. Allah-u Tealâ tohumu kaç ay toprakta durduruyor. Yağmurlar yağıyor önce tohumlar nemleniyor, ondan sonra topraktan iğne gibi bembeyaz bir filiz çıkıyor.

Devam eden mahrûm olmamıştır. Devam etmeyen havadan kuş tutsa ona bir faidesi olmaz. Bir gün olsun yemek yemeden duramayız. Aynı şekilde ders yapmadan da hiç bir gün durmamalıyız. İşrak, Kuşluk, Evvabin, Kabir-Nur ve Teheccüd namazı müridi yetiştirir. Rabıtaya devam ettikçe de mürşidin kalbindekiler müride akseder. Çünkü;

« مُكَمَّلْ نور ذاتله بولدى اجلالْ »

"Mükemmel, nur-ı Zatla buldu icIâl."

"O ekmel mürşid, Allah'ın Zatının nuru ile büyüklük buldu."

İcIâl: Büyüklük, demektir.

Ekmel mürşidin bu büyüklüğü, dünya gözü ile görünmeyen bir büyüklüktür.

« همانْ كيرْ قلبنه بولْ وصلْ اكملْ »

"Hemen gir kalbine bul vasl-ı ekmel."

"Hemen mürşidin kalbine gir, en mükemmel vuslatı bul."

Vasl-ı ekmel: En üstün vuslat, demektir.

Gönüllere girmek ne demektir? Sevilmek ve beğenilmektir. Yani mürşidin gönlünün, seni sevmesidir. O zaman sen onun gönlünün içinde olmuş olursun. Bu beğenilmek ne ile olur? Emirleri tutup, yasaklardan kaçmakla. O zaman sevilirsin ve mürşidinin kalbinin içinde olursun.

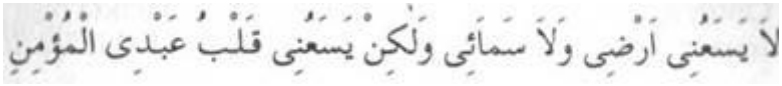
كوكلده طورْ همانْ حقّه كيدهلمْ جمالِ باكمالهْ سيْر ايدهلمْ

"Gönülde dur hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Gönülde dur hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Denirse ki ben nasıl mürşidin gönlünde durabilirim, dışardayım? Bunlar manevî oluşlardır, insanın kalbine Allah ﷻ sığıyor.

Bir Hadis-i Kudsî'de buyuruluyor ki:

"Beni yerim ve semam almaz. Lâkin mü'min kulumun kalbi alır." *(İmam-ı Gazalî, İhya, 3/16)*

Yerler gökler her ne kadar genişse de mekâniyet üzere yaratıldı. Mü'min kulun kalbi ise lâmekâniyet üzere yaratıldı. Resulullah Efendimiz ﷺ خلق الله آدم على صورته
"Allah ﷻ Âdem'i kendi sureti üzere yarattı" buyuruyor. *(Buharî, isti'zân:1, No:5873, 5/2299)*

Nasıl ki Allah-u Tealâ lâ mekân, mü'minin kalbi de lâ mekân. Nasıl ki Mevlâ Tealâ kâinatın ne içinde ne dışında, ne yapışık ne ayrı. Ruh da insanın ne içinde, ne dışında, ne yapışık ne de ayrıdır.

Allah-u Tealâ'da hayat, ilim, semi', basar, irade, kudret, kelâm, tekvin sıfatları var, bu sıfatların suretleri de kullardadır. Bu itibarlar ile Âdemoğlu Mevlâ'nın sureti üzere yaratılmış oldu. Âdem denilince mü'min, kâfir hepsi girdi buraya ama Allah-u Tealâ; "Sadece mü'min kulumun kalbi beni alır" buyurdu, "Kâfirin kalbi alır" denilmedi.

Bunun sebebi nedir? Kalpte öyle bir hal var ki neye yönelse onun hükmünü alır. Kâfirler kalplerini dünyaya meylettirdiler.

Allah'a yöneltmediler. Onun için onların kalbi mekâniyet hükmünü aldı, onlar bu sebeple lâ mekâniyet şerefini muhafaza edemediler.

Mü'minler ise Allah-u Tealâ'ya iman etmekle kalpleri lâ mekâniyet hükmünü aldı. Onlar bu sebeple lâ mekâniyet şerefini muhafaza ettiler. Hiç bu dünyaya meyletmeyelim, perişan oluruz.

Dünyada yüce Allah'ın kalmamızı murad ettiği müddetçe duracağız ama sakın kalbimiz dünyaya takılıp kalmasın. Allah dostlarının kalbine girmeye çalışalım. Allah dostlarının kalpleri Mevlâ'nın evidir. Mevlâ'nın evine girdin mi, Mevlâ'yı bulursunuz. Allah-u Tealâ bizlere bu işi kazandırsın.

Cüneyd-i Bağdâdî Hazretleri rüyasında Mevlâ'yı gördü ve: "Sana yol nasıldır ya Rabbi!" diye sordu. Mevlâ Tealâ da:

دع نفسك و تعال "Nefsini bırak da gel!" buyurdu.

Onun için rabıtayı illâ unutmayalım. Yapmacık da olsa rabıtaya devam edelim. Çünkü ilerde o yapmacıklar hakikâte döner. التقليد باب التحقيق "Taklid hakikatın kapısıdır."

الرِيا باب الاخلاص "Riya ihlâsın kapısıdır." ibareleri bu manaya en güzel delildir.

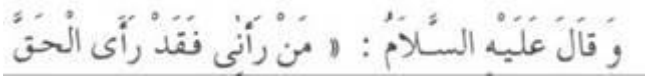
Ya Rabbi! Sen bizim gözümüzü aç, bu nimetleri kaçırmaktan bizleri muhafaza eyle. Âmin!

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu beyitten sonra da ayet-i kerimeler ve birde hadis-i şerif zikretmiştir.

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

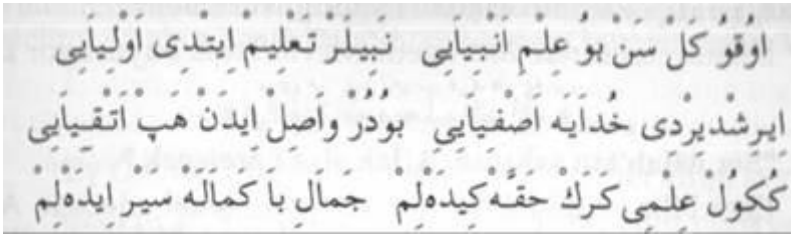
Saltanatı büyük ve yüce olan Allah-u Tealâ buyurdu: "Kullarımın içine gir ve cennetime gir." *{Fecr suresi:29, 30)*

"Kularımın arasına gir" demek bu mana ile "Dostlarımın kalplerine gir" demektir.

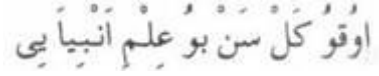

Peygamber ﷺ Efendimiz şöyle buyurdu: "Her kim beni gördü, muhakkak Hakk'ı gördü." *(Buharî, Ta'bîr:10, No:6595, 6/2568)*

Beyt 207

Mevlâ Teâla ve Tekaddes Hazretleri'nin büyük dostu Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bizleri, en ehemmiyetli ticarete delâlet etmek üzere şöyle buyuruyor:

"Oku gel sen bu ilm-i enbiyayı."

Okumadan bir şey olmaz. Allah-u Tealâ Hazretleri Alâk suresinde:

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾

"Yaratan Rabbinin ismi ile oku!" buyuruyor. Mevlâ'nın ismi ile başlanılmayan okumak, okumak sayılmaz.

"Gel, sen bu Peygamberlerin ilimlerini oku!"

Peygamber ilmi hangisidir? Şeriatın zahir ve batın ilmidir. Bahusus bâtın ilmi Peygamber ilmidir. Peygamber ilmi nasıl okunur? Enbiyaya tabi olursak onlar bizi okuturlar. Onlara talebe olmalı ki, bizim kalbimize o ilim insin. Onların yolundan ayrılmayalım, avanak olmayalım.

Peygamberlerin başı Resulullah ﷺdir. Ona ittiba ettiğimiz vakit, hepsine ittiba etmiş oluruz. Şimdi bütün dünya, insanları o Peygamberden ayırmaya çalışıyorlar. Allah şerlerinden halâs etsin.

Bir beyitte şöyle gelir:

عِلمْ چُونْ نَبُودْ ذِه بِی وَاسِطَه ✻ آنْ نَبَایَدْ هَمَاچَه نَقْش مَاشِطَه

"İlim çün nebvet zihu bi vasıta An ne bayet hem çü nakşi maşite."

Şu dünyada gözümüzü açalım, bir daha fırsat bulamayız. Dünyadayken okuyamazsak bu devlet kuşu uçar. Uçan kuş bir daha geri gelmez.

"Eğer ilim Mevlâ'dan vasıtasız akmazsa, o ilim kalıcı olmaz, tarakçı kadının saçlarda yaptığı süse benzer."

Bakara Suresinde 282. ayette Mevlâ Tealâ buyuruyor ki: ... وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ... "Siz Allah'tan sakının, Allah size öğretecek."

نَبِیلَرْ تَعْلِیمْ اِیتْدِی اَوْلِیَایِی

"Nebiler talim etti evliyayı."

"Peygamberler bu ilmi velilere öğretti."

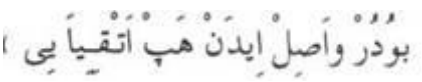
Eğer bilir ve bildiğimizle ihlâs üzere amel edersek, Allah bizi okutur. Aman bu yolda tam olalım. Nebilerin ilmini okuyalım. Çünkü onlar ilmi Mevlâ'dan aldı.

اِیرِشْدِیرْدِی خُدَایَه اَصْفِیَا یِی

"İrişdirdi Huda'ya esfiyayı."

"Bu ilim, saf ve pak kulları Allah'a ulaştırdı."

Saf ve pak kullar onlardır ki, gönüllerinde Mevlâ'dan gayrısı yoktur.

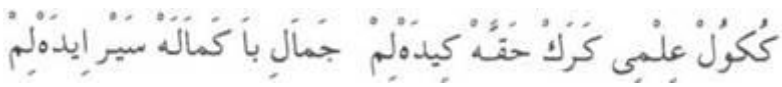
"Budur vasıl eden hep etkıyayı."

Veli, Arapça dost anlamındadır. Allah'a yakınlık sağlayan kişilere veli denir. Veliler devamlı taat üzere olan, isyandan uzak duran, şehvetlerden kaçınan kimselerdir.

"Mutteki kulları Allah'a kavuşturan bu ilimdir."

Etkiya, تقی kelimesinin cemisidir. "Allah'tan korkanlar, takva sahibi olanlar" demektir.

Görüyorsunuz ilimsiz Allah'a ulaşılamıyor. Her ilim de Allah'a ulaştırmıyor. Allah'a ulaştıran kalp ilmidir. Mevlâ Tealâ bu kalp ilminden çok versin inşaallah.

"Gönül ilmi gerek Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Gönül ilmi lâzımdır (onu bulup) Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Bu ilmi Mevlâ Tealâ kullarının kalbine akıtır. Ne ile? Bildiği ile amel etmekle. Bu ilmi öğrenelim, bu ilmi bilelim, öyle Allah'a gidelim. Allah-u Tealâ Davûd *(Aleyhisselâm)* a buyurmuştur ki:

يا داود انى عليم احب كل عالم "Ey Davûd! Muhakkak ben âlimim ve her âlimi severim."

Mademki Mevlâ Tealâ âlimleri sever, âlim olmaya çalışmalıdır. Kâinatı yaratan Allah çok büyüktür, ondan gelen ayetleri bilmek te büyük iştir. Onun ayetlerinden ve sevgili Habibinin sözlerinden kalbinde bulunmayan kimse, içinde bal olmayan kovan gibidir.

Sakın benim bu sözüme kimse gücenmesin, iyi ki ben bu sözü duydum deyip okumaya başlayan, bir kaç sene sonra kürsüye çıkar. Zira eskiden bir âlim ancak 20 senede yetişirdi, şimdi bir kaç senede yetişiyor. Niçin? İlim sahipleri az olduğu için. Mevlâ yardım ediyor.

Sokaklarda kaldırım mühendisi gibi gezerler, bir ayet bir hadis bilmezler. Esma-i İlâhiyeyi, Sıfat-ı İlâhiyeyi bilmezler. Ancak yemeyi, içmeyi bir de İslâm'ın aleyhine konuşmayı bilirler. Başka da bir şey yok.

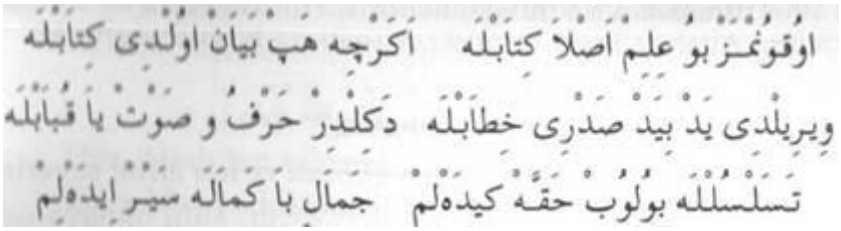
Yarın Allah'ın huzuruna çıkacağız. Onun sevdiği halde çıkalım, sevmediği halde çıkmayalım. Onun sevdiği hal nasıl olur? Amel etmekle, bilgili olmakla, gıybet etmemekle, başkalarına yardım etmekle, kimsenin aleyhinde konuşmamakla.

Gazeteleri okuyarak hoca olunmaz. Allah bu gazetecilere insaf versin. Yarın ahirette Allah, her sözden, her bakıştan, her dinleyişten sual soracak. Yarın büyük imtihandayız. O imtihanı kazanmak için bugün çok çalışmak lâzım.

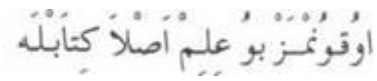
Çok teenni ile çok tefekkürle yaşayalım. Çok büyük Allah'ın kullarıyız. O bizi görür, biz onu göremeyiz.

Söz verdik, Allah'a ibadet edeceğiz diye. Herkes birbirini meşgul ediyor, kimse kimseyi iyilik tarafına çekmiyor, böyle olmaz. Ya Rabbi! Bizi en iyi hâle koy. Bir insan bir kula yardım etse, Allah ondan razı olur. Hiç kötülük etmeyelim, daima iyilik edelim.

Beyt 208

اوقونمز بو علم اصلا كتابله اكرچه هپ بيان اولدى كتابله
ويرلدى يد بيد صدرى خطابله دكلدر حرف و صوت يا قبابله
تسلسلله بولوب حقه كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم

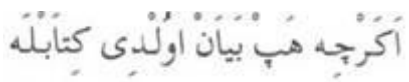
Gönül ilmi elde etmenin çaresi, zikrullaha devamdır. Zikrullah bütün ilimlerin kapısıdır. Kulu Mevlâ ile görüştürür, Mevlâ ile konuşturur, kulun O'nunla konuştuğundan kimsenin haberi olmaz. Bakın bu ilim nerelerde gizlenmiş.

اوقونمز بو علم اصلا كتابله

"Okunmaz bu ilim asla kitapla."

"Bu ilim asla kitapla okunmaz."

Bir insan, bu ilme ait bütün kitapları okusa, ezberlese, iğnenin tepesi kadar bir şey hâsıl olmaz. Kitaptan okumakla ancak feyiz hâsıl olur.

اكرچه هپ بيان اولدى كتابله

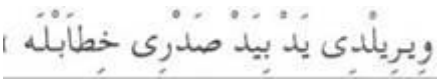
"Eğer ki hep beyan oldu kitapla."

"Her ne kadar bu ilim hep kitapla beyan oldu ise de."

Eğer ki, Farsçada: "Her ne kadar, olsa da" manasındadır.

Tasavvuf ilmi en ince şekilde kitaplarda yazılmış ise de onları okumakla bu ilim öğrenilmez. Bu ilmi elde etmenin bir yolu vardır: Rabıta ve Zikir. Bazı insanlar tarikata girmeden çalışırlar, çabalarlar ama bir şey kazanamazlar, illâ bunun yolu tarikata girmek ve adabına riayet etmektir.

Risale-i Kudsiye sahibi, o büyük zat ne buyuruyor?

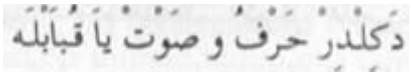

"Verildi yed bi yed sadri hitapla."

"Elden ele, kalbin kalbe hitabı ile verilmiştir."

Yedbiyed: Elden ele, ب, از gibi: "Den" manasındadır. Sadr-ı hitapla: Kalbin hitabıyla, yani kalbin konuşmasıyla.

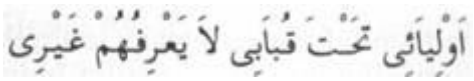
Mürşidin kalbinden müridin kalbine akıyor. Bu da nasıl oluyor? Tarikat-ı Aliyye'nin gösterdiği yol üzere olmakla. Farzı, Vacibi Sünneti, Edebi, Müstehabı yerine getirmekle. Haramlardan, mekrûhlardan sakınmakla.

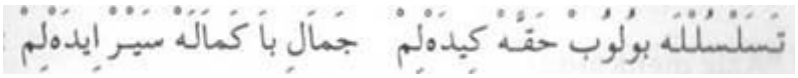
"Değildir harf-u savt ya kubabla."

"Harfle, sesle, kubbelerle değildir."

Ya ne iledir? Mevlâ Tealâ'nın ilhamı ile.

"Benim evliyam, kubbelerim altındadır, benden başkası onları bilmez."

"Teselsülle bulup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

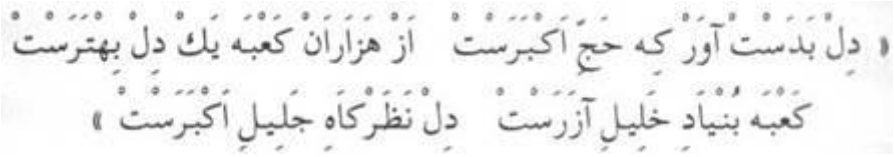
"Zincirin halkaları gibi birbirine ekli zatlarla bu ilmi bulup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Teselsülle: Zincirleme Efendimiz ﷺe eklenerek, demektir.

Baş halka Resulullah Efendimiz. Ondan Hazreti Ebubekri Sıddık *(Radıyallahu Anh)* a, Ondan Selmân-i Farisî *(Radıyallahu Anh)* a, böylece halkadan halkaya geliyor. Bu halkaya takıldın mı, sana da geliyor. Bu, kıymeti biçilmeyecek kadar büyük bir meseledir.

Dünyada gün geçtikçe acaip acaip mezhepler çıkarıyorlar. Bizim dinimiz değişiklik kabul etmez. Mevlâ'dan Resulullah'a, ondan bize gelmiştir. Bu gönül ehlini bulup manevi ilmi almalı.

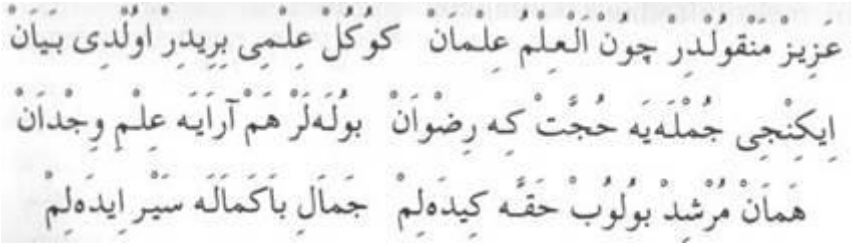
Mevlânâ Celâleddîn Rûmî *(Kuddise Sırruhu)* Mesnevisinde:

« دل بدست آور که حج اکبرست از هزاران کعبه یک دل بهترست
کعبه بنیاد خلیل آزرست دل نظرگاه جلیل اکبرست »

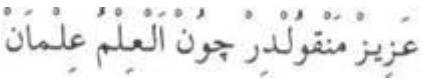
"Gönül elde et ki o en büyük hacdır. Binlerce Kâbe'den bir gönül daha kıymetlidir. Zira Kâbe Azeroğlu Halil'in binasıdır. Gönül ise en büyük olan Mevlâ'nın nazargâhıdır." buyurur.

Bir kalpte sevince sebep olduysak binlerce Kâbe'yi yapmaktan iyi iş gördük, demektir. Gönül alalım, ev yıkmayalım, gönül de yıkmayalım, yapıcı olalım. Yıkmanın hiç bir kıymeti yoktur.

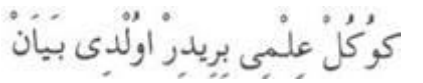
Beyt 209

عزیز منقولدر چون العلم علمان کو کل علمی بریدر اولدی بیان
ایکنجی جملهیه حجت که رضوان بولهلر هم آرایه علم وجدان
همان مرشد بولوب حقه کیدهلم جمال باکماله سیر ایدهلم

Büyük Şeyh Efendi Mustafa ismet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* kendi ashabını, müridanını vesair ahaliyi tenvir etmek üzere buyuruyor ki:

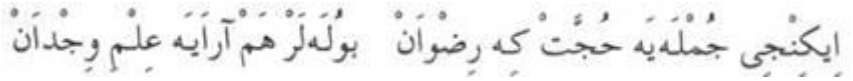

عزیز منقولدر چون العلم علمان

"Aziz menkûldür çün -el ilmü ilman-"

کو کل علمی بریدر اولدی بیان

"Gönül ilmi biridir oldu beyan."

"Bu iki ilimden birincisi, gönül ilmidir ki, bu evvelki beyitlerde beyan olmuştur."

ایکنجی جملهیه حجت که رضوان بولهلر هم آرایه علم وجدان

"İkinci, cümleye hüccet ki, rıdvan Bulalar hem araya ilm-i vicdan."

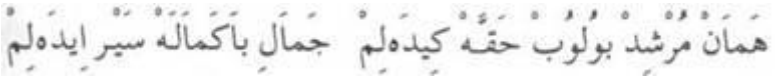
"Aziz kardeşim! Çünkü nakledilmiştir ki, ilim ikidir: Menkûl: Nakledilen, anlatılan, yayılıp, duyulan söz, Çün: Çünkü, el-Ilmu: İlim, yani ilmin kısımları. Ilman: İki (çeşit) ilimdir.

"İlimlerin ikincisi, bütün kullara hüccet (delil) dir ki, bununla rıdvan (rızaullah) bulalar, hem de arayıp vicdan ilmini bulalar."

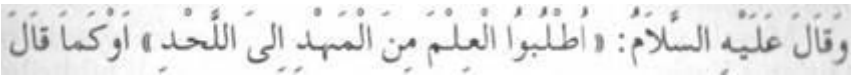
Birinci ilim, gönül ilmi idi. İkinci ilim de zahir ilmi yani Şeriat ilmidir.

Hüccet: Delil, Rıdvan: Allah-u Tealâ'nın rızası.

Zahir ilmiyle amel edildikçe Allah'ın rızası kazanıldığı gibi vicdan (gönül) ilmi de bulunur.

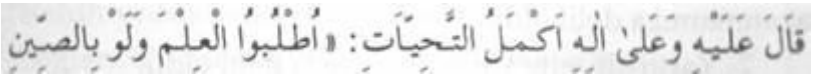

İlm-i Vicdan: İç buluşuyla idrak edilen ilim, demektir.

"Hemen mürşid bulup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Bu tenbihlerimi, bu tavsiyelerimi yerine getirmek istiyorsanız, bunun çaresi bir mürşid bulup ona tam manasıyla teslim olmaktır. Zira gönül ilmi ancak mürşidle bulunur. Dünyaya gelip bunları öğrenmeden, bilmeden boş dönmek, ne kadar büyük zarardır.

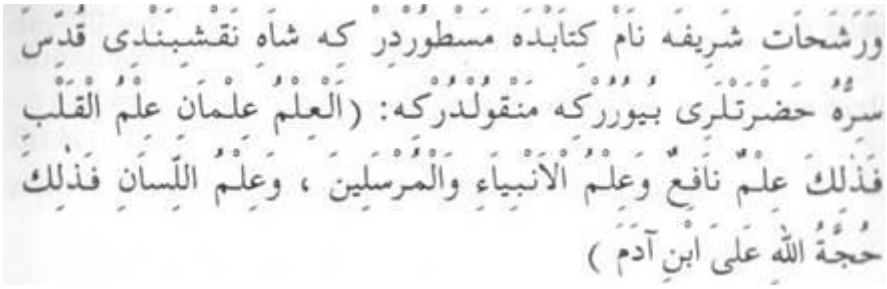

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu beyitleri şöyle nihayetlendiriyor.

Resulullah Efendimiz -Tahiyyelerin en ekmeli onun ve alinin üzerine olsun- buyuruyor ki; "Çin'de de olsa ilmi arayın." *(Ali el-Muttekî, Kenzü'l-Ummal, No:28698,10/138)*

Yine Efendimiz -Aleyhisselâm- buyurdu: "Beşikten mezara kadar ilmi talep edin." (Ev kema kal). *(Risaleyi Kudsiyye, Sh.48)*

Reşahat-ı şerife isimli kitapta şöyle yazılıdır: Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyurur ki, menkuldür ki:

وَرَشَحَات شَرِيفَه نَامْ كِتَابْدَه مَسْطُورْدُرْ كه شَاه نَقْشِبَنْدِى قُدِّسَ
سِرُّهُ حضرتلَرِى بيُورُرْكه منقُولْدُرْكه: (اَلْعِلْمُ عِلْمَانِ عِلْمُ الْقَلْبِ
فَذٰلِكَ عِلْمٌ نَافِعٌ وَعِلْمُ الْاَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ ، وَعِلْمُ اللِّسَانِ فَذٰلِكَ
حُجَّةُ اللهِ عَلَى ابْنِ آدَمَ)

"İlim ikidir: (Birincisi) kalp ilmidir. Bu, menfaat veren ilimdir ve Peygamberlerin ve Resûllerin ilmidir.

(İkincisi ise) Lisan ilmidir. Bu da âdemoğlunun üzerine Allah'ın delilidir." *(Ali el-Muttekî, Kenzü'l-Ummal, No:28667, 10/133, Risale-i Kudsiyye, Sh.48)*

Burada "Lisan ilmi" nden murad "Şeriat ilmi" dir.

Az önce beyitlerimizde de geçmişti:

"Aziz menkûldür çün -el ilmü ilman-

Gönül ilmi biridir, oldu beyan.

İkinci cümleye hüccet ki rıdvan,

Bulalar hem araya ilm-i vicdan."

Burada İsmet Efendi Hazretleri "Şeriat ilmi" ni anlatırken, "İkinci ilim yani 'Şeriat ilmi' bütün kullara rızaullahı bulmak için hüccettir" buyrulmuştur.

Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin naklinde ise; "Şeriat ilmi Âdemoğlunun aleyhine Allah'ın delilidir" buyrulmuştur.

Demek ki Şeriat ilmi iki türlü hüccet oldu:

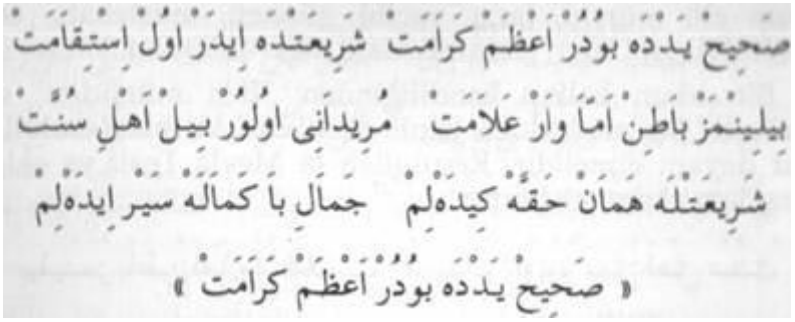
- Bizim Allah'ın rızasını kazanıp, cenneti ve cemalini kazanmamıza delil oldu.

- Yarın ahirette yakalanmamıza delil oldu.

Bir adamın yakalanması için o adamın bir haksızlığı olması lâzım gelir. Bir kimsenin bildiği ile amel etmemesi onun haksızlığıdır. O da ahirette yakalanmasına sebeptir.

Meselâ yüce Allah yarın ahirette bir kulu yakalayacak ona "Kur'an-ı Kerim'de namaz kılmayana azap edileceği bildirilmedi mi?" diye soracak. O kul: "Evet!" diyecek. O zaman Mevlâ Tealâ: "İşte seni bildiğin ile yakalıyorum" buyuracak.

Beyt 210

صحیح یدده بودر اعظم کرامت شریعتده ایدر اول استقامت
بیلینمز باطن امّا وار علامت مریدانی اولور بیل اهل سنّت
شریعتله همان حقّه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم
« صحیح یدده بودر اعظم کرامت »

"Sahih yedde budur azam keramet."

"Sağlam elli mürşidde en büyük keramet şudur,

Sahîh yed: Sağlam eli olan mürşid,

A'zam keramet: En büyük keramet, demektir.

Sahih kelimesi, sığa-i faildir. Onda mübalâğa vardır. Sahih yed, "Çok sağlam el" demektir.

El almak - El vermek: Tarikata girmeye, belli bir şeyhe intisap etmeye ve ondan evrad almaya, "El almak" dendiği gibi, şeyhin bir şahsı tarikatına kabul edip ona ders vermesine de, "El vermek" denir. İnabe "El ele, el Hakk'a". Tarikat silsilesinin önemini ifade için bu deyim kullanılır.

Çok sağlam elli olan mürşitteki en büyük keramet nedir? Bir sonraki mısrada bunun cevabı geliyor.

شریعتده ایدر اول استقامت

"Şeriat'da eder ol istikamet."

"O mürşid Şeriatte istikamet eder."

Şeriatı öğrenir ve öğrendiği gibi amel eder, bildiği ile amel etmekten ayrılmaz, Şeriatın çizdiği yoldan ayrılmaz.

Farsça bir beyitte şöyle anlatılır:

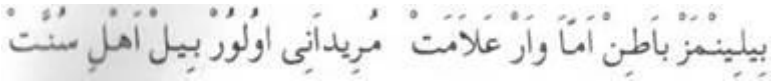
رهروِ راهِ طریقت این بود چو بأحکامِ شریعت می رود

"Rehrevî rahi Tarikat în büved, Çü beahkâmı Şeriat mîrevet."

"Tarikat yolunun yolcusu, şu kimsedir ki, o Şeriat hükümleriyle yürür."

Lafla Tarikat ehli olunur mu? Lafla çorba pişer mi? Pişmez. Sağlam elli mürşid, farzı, vacibi, sünneti, müstehabı, edebi emredildiği gibi işler. Haramlardan, mekruhlardan, kaçar.

Bir adam kalkıp kendiliğinden: "Ben mürşidim" dese yalancıdır. Bir mürşidden izinli olmalıdır. Ve bu Resulullah'a kadar devam etmelidir. Resulullah ta Mevlâ Tealâ'ya eklidir. İşte sağlam el demek budur.

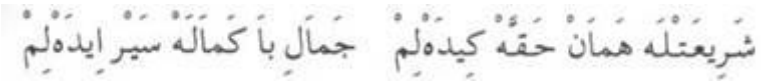

"Bilinmez batın amma var alâmet, Müridanı olur bil ehl-i sünnet."

"Batın bilinmez ama bir nişan vardır. Nedir o nişan? Onun müridleri ehl-i sünnet olur."

Yani sünneti yaşarlar, bid'at işlemezler. Ya Rabbi! Bizi onlardan eyle.

Batın: İç, yani kalp. Alâmet: Nişan, Müridan: Müridler, demektir.

"Şeriat'la hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Şeriat (ı tatbik) le hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

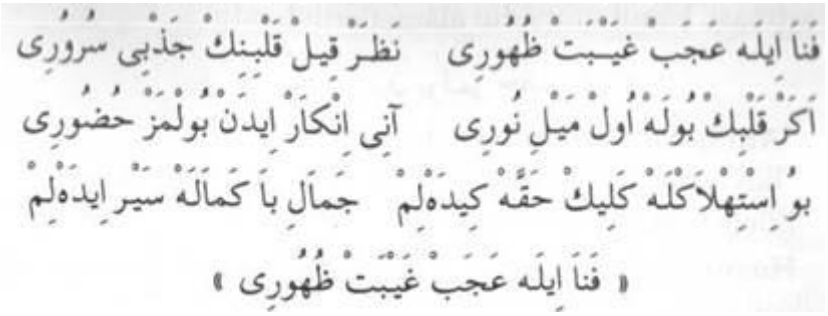
Şeriat Allah'ın davetiyesidir. Allah-u Tealâ Hazretleri "Şeriatla bana gelin" buyuruyor.

Mevlâ Tealâ'nın başka bir daveti daha var, o da cezbedir. Senin içine, bir sevgi atar ve seni kendine çeker. Sevgi gibi güzel bir şey yok. Allah o sevgiyi versin bize. Bize bu iki davet de lâzımdır. Ahirete hemen gidiyoruz, edepli gidelim Allah'ımıza.

Risale-i Kudsiyye ne güzel kitap, ne güzel tenbihler var. Bu kitaptan istifade edelim. Daima yanınızda bulunsun. Vakit bulunca açar, okursunuz.

Bir de yanınızda illâ fıkıh kitabı bulundurun. Bir yanlışla karşılaşınca, açar bakarsınız. İnsan yanlışlarını düzeltirse o zaman Müslüman yaşar, Müslüman ölür. Bir insanın yanında para bulunursa, acıkınca hemen bir şey alıp yer. Aynen bunun gibi yanında bir Fıkıh kitabı olan da lâzım olunca açıp bakar.

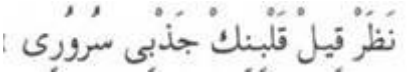
Beyt 211

فنا ایله عجب غیبت ظهوری نظر قیل قلبینك جذبی سروری
اکر قلبك بوله اول میل نوری آنی انکار ایدن بولمز حضوری
بو استهلاکله کلیك حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم
« فنا ایله عجب غیبت ظهوری »

"Fena ile aceb gaybet zuhuri."

"Fena ile aceb, gaybet hali zuhur ediyor mu?"

Fena, Arapça fani olmak, eriyip gitmek manasına gelir. Eriyip gitmek, etin, kemiğin, derinin yok olup gitmesi değildir. Nesnelerin müridin gözünden silinmesine fena denir. Allah-u Tealâ'nın lütfu ve ihsanı ile masivanın hepsi müridin kalp gözünden silinince, isimleri dahi unutulunca, "Fena hâsıl oldu" denir. Aceb: Teaccüb etme, şaşma, hayret etme, demektir. Gaybet: Kalbin maddiyat âlemi ile alâkalanmaması, İlâhi huzurda tecellileri temaşa eden kalbin kendisini ve dünyasını görmemesi hali, sekr hali.

نظر قیل قلبینك جذبی سروری

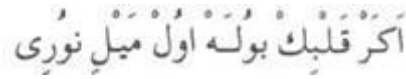
"Nazar kıl kalbinin cezbi sürûrî."

"Nazar et, bak kalbinin cezbi ve sürûru ne?"

Cezbe: Arapça kendine çekmek anlamındadır. Allah ﷻ nün kulunu kendine çekmesi cezbedir.

Sürür: Sevinç, neşeli olmak demektir.

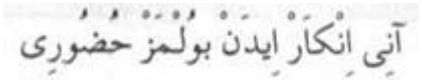
Büyük Şeyh Efendi soruyor: Kâmil mürşidin huzurunda ve sohbetinde, kalbinin Allah'a karşı çekilişi var mı? O'nun huzurunda kalbine bir hafiflik, bir sevinç geliyor mu? Kalbinin cezbesine ve sürûruna bir bak bakalım ne durumda?

اکر قلبك بوله اول میل نوری

"Eğer kalbin bula ol meyli nurî."

"Eğer kalbin o meyli bulursa, o nur sana gelirse."

Eğer mürşidin huzurunda iken kalbinin Allah'a karşı meyli oluyorsa anla ki bu zat kâmil bir mürşittir. Mürşidin huzurunda iken kalbine cezbe, sevinç ve neşe gelip Allah'a karşı sevginin artması, kâmil mürşidin alâmetlerindendir.

"Anı inkâr eden bulmaz huzurî."

"Böyle bir mürşidi inkâr eden huzur bulamaz."

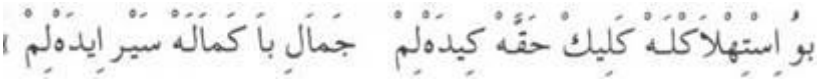
Böyle bir kimseye huzur verilmez.

Huzur: Hak ile hazır olmak demektir. Ayrıca ibadet neticesi hâsıl olan rahatlık, gönül ferahlığı anlamına da gelir.

Biz Efendi Babamın *(Kuddise Sırruhu)* huzurunda iken sanki Mevlâ'yı görecek gibi olurduk. Allah-u Tealâ'ya karşı bizde öyle bir ayıklık olurdu.

İnsanın sohbet dinlemeden önceki hali ile sonraki halini karşılaştırması lâzımdır. Eğer arada fark buluyorsa bu iyidir.

Mevlâ Tealâ bizi ayık, uyanık, kendine yönelen kullarından eylesin. Fani şeylere yönelmekten muhafaza eylesin. İnsan Allah-u Tealâ'nın kendisine kul olmak için yarattığı bir varlıktır. Büyük şeylerle meşgul olması lâzımdır.

"Bu istîhlâkla gelin Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

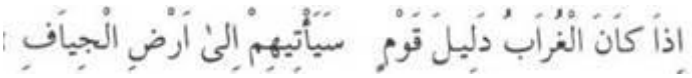
"O nurda eriyip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

İstihlâk: Helâk olmak, erimek, demektir.

Yani benliği Allah'ın nurunda eritmelidir. Etin, kemiğin derin pek tabii ki yerinde duracak ama varlığından haberin olmasın.

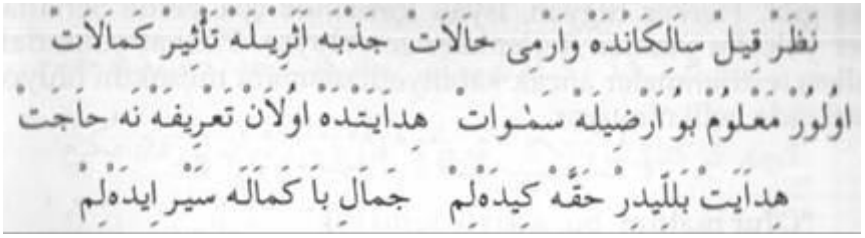
Diğer bütün dertleri kalpten atmak lâzımdır. Demesi kolay ama o dertler kalbe öyle yapışmış ki atması zor oluyor. Nefs-i Emmare insana daima kötülüğü emreder.

Bir beyitte denilir ki:

"Bir karga kavmin önderi olursa, onları leşli bir araziye götürür." Zira Karga leşe gider. Bülbül de gülistana gider.

Beyt 212

نَظَرْ قِيلْ سَالِكَانْدَهْ وَارْمِى حَالَاتْ جَذْبَهْ اَثَرِيلَهْ تَأْثِيرْ كَمَالَاتْ
اُولُورْ مَعْلُومْ بُو اَرْضِيلَهْ سَمَاوَاتْ هِدَايَتْدَهْ اُولَانْ تَعْرِيفَهْ نَهْ حَاجَتْ
هِدَايَتْ بِلَلِيدِرْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ ايدَهْلِمْ

Büyük Şeyh Efendi Hazretleri bir önceki beyitlerde; "Fena ile aceb, gaybet halleri sende meydana geliyor mu? Nazar et, yokla bakalım kendini, Mürşid-i Kâmilin huzurunda iken kalbinde cezbe ve sevinç var mı? Sana nur geliyor mu? Diye sormuştu.

Mürid de bu hallerin bulunmasının. Kâmil Mürşidin alâmetleri olduğunu beyan etmişti. Böyle bir mürşidi inkâr edenin asla huzur bulamayacağını bildirmişti.

Şimdiki beyitlerde de kâmil mürşidin alâmetlerini anlatmaya devam ediyor.

نَظَرْ قِيلْ سَالِكَانْدَهْ وَارْمِى حَالَاتْ

"Nazar kıl salikânde var mı hâlât."

"Nazar et, bak saliklerde haller var mı?"

Salikân: Salikler demektir. Salik, Tarikata müntesib olan, seyr ve sülükte bulunan müride denir.

Halât: Haller, demektir.

Müritlerin hallerine nazar et, bir bak bakalım, onlarda bir takım haller var mı? Nedir o haller?

جَذْبَهْ اَثَرِيلَهْ تَأْثِيرْ كَمَالَاتْ

"Cezbe eseriyle tesir kemâlât."

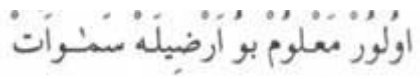
"Cezbe eseri, tesir ve kemâlâtdır."

Cezbe çekiş demekti. Mevlâ kulunun kalbine bir sevgi atar. O sevgi ile kulu kendisine çeker. Cezbenin eseri ile bazı tesirler olur, kemâlât olur.

Kemâlât: Faziletler, ahlâk ve huy güzellikleri, terbiyelilik, edeplilik manalarına gelir.

Eskiden her adım başı tekkeler, medreseler vardı. İnsanlar oralarda yetişirlerdi. Oralara gelen huzur bulurdu. Çok tesirlenmek olurdu. Onun için tarikata çalışmak da kolay olurdu.

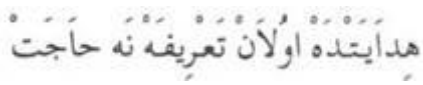
Şimdi ise her taraf Halil İbrahim *(Aleyhisselâm)* ın içine atıldığı ateş gibi. Herkes tuğyan, isyan içerisinde çok yerde Şeriattan eser yok. Bu yüzden ilerlemeler zor oluyor. Tarikat yolundaki haller, tesirlenmeler ancak kabiliyetli olanlara mümkün oluyor. Herkeste belli olmuyor.

"Olur malum bu, arzıyle semâvât."

"Bu, yer ile gökler gibi malûm olur."

Yer yerdir, gökte göktür. Yere gök, göğe de yer denilemez. Gökler ve yerler nasıl belli ise sahih mürşidin hali de öyle bellidir.

"Hidayette olan tarife ne hacet."

"Hidayette olanı tarife ne lüzum var."

Hidayet: Arapça doğru yolu göstermek, doğru yola almak anlamında mastardır.

"Hidayet bellidir Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

"Hidayet bellidir, bilinir Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

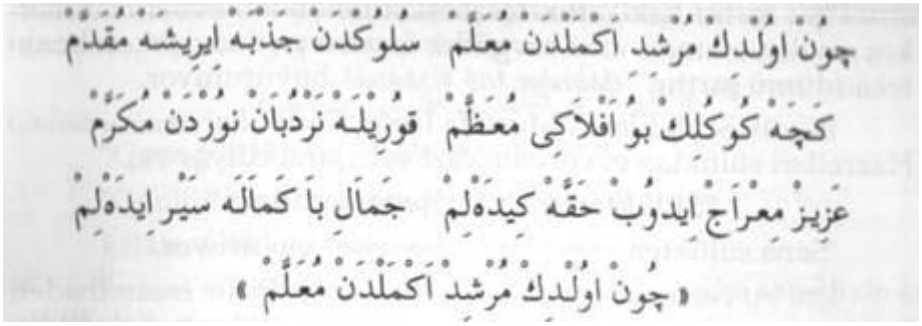
Hidayet iki türlüdür: Birincisi, Cenabı Hakk'a aittir. Kasas Suresinde buyurulduğu gibi: . . . إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاء Muhakkak ki sen sevdiğini hidayete erdiremezsin velâkin Allah dilediğini hidayete erdirir." *(Ayet:56)*

Buradaki hidayetin manası, bir kimseyi doğru yola almaktır.

Hidayetin ikincisi: Peygamber Efendimize ve onun ümmetine verilendir. Şûrâ Suresinde, şu ayet-i celile buna işaret eder: . . .وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٢﴾ "Şüphe yok ki sen doğru yola hidayet edersin."

Bu ayetteki hidayetin manası ise, bir kimseye doğru yolu göstermektir.

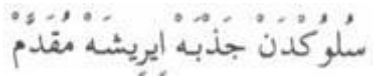
Beyt 213

چون اولدك مرشد اكملدن معلم سلوكدن جذبه ايريشه مقدم
كچه كوكلك بو افلاكى معظم قوريله نردبان نوردن مكرم
عزيز معراج ايدوب حقه كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم
« چون اولدك مرشد اكملدن معلم »

"Çün oldun mürşid ekmelden muallem."

"Çünkü sen ekmel bir mürşidden talim edilmiş oldun." Bu Tarikat-ı Aliyye vazifesini, dersini ondan aldın.

Muallem: Öğretilmiş, demektir.

سلوكدن جذبه ايريشه مقدم

"Sülûkden cezbe erişe mukaddem."

"Sülükten evvel sana cezbe erişe."

Mukaddem: Evvel, önce, demektir.

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şöyle buyuruyor: "Şunun bilinmesi gereklidir; cezbe için mutlak sülük (manevî yolda yürüme) lâzımdır. Ama cezbenin sülükten evvel veya sonra olması müsavidir. Ne var ki cezbenin sülükten önce olması daha kıymetlidir. Böyle olunca sülük cezbeye yardımcı olur. Sülükten sonra olan cezbe ise sülûke hizmetçidir.

Bu durumda cezbe ancak sülûk devleti ile ele geçer. Ama cezbenin önde olmasında böyle bir durum yoktur. O önceden çekilmektedir, davetlidir. Bunun için de muraddır (Allah tarafından istenendir). Sülûkü önce olan ise müriddir (kendisi isteyendir)." *(Mektubat, 3/170, 120. Mektub)*

"Sülükler çeşitlidir: Bazılarının sülûkunda, önce cezbe yoktur, bazılarında önce cezbe vardır.

Bazılarında ise sülûk menzillerini katederken cezbe hâsıl olur. Bazıları ise sülük menzillerini aşar ama cezbe sınırına ulaşamaz. Cezbenin önce gelmesi sevilmişlerde olur. Cezbenin diğer şekilleri ise sevenler içindir." *(Mektubat, 1/323, 287. Mektub)*

Başka bir mektupta ise:

"Şu da bir hakikattir. Cezbesi sulûkundan evvel olan herkes sevilen olamaz, ama sevgililer arasına girmek için cezbenin tekaddümü şarttır." *(Mektubat,1/15,9.Mektub)* buyuruluyor.

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri sülûktan evvel olan cezbeye işaret ediyor ve;

"Sülûkten cezbe erişe mukaddem."

"Sana sülûkten evvel bir cezbe erişe" buyuruyor.

İşte bu cezbe insana yol aldırır. Bu çekiliş ile insan ibadeti kolay yapar, zikri kolay yapar. Bu cezbe asıl maksattan değildir. Ancak insanı sülûke devam ettirir, dersleri kolaylaştırır. Sülükten sonra olan cezbe asıl maksattandır ve bozulmayan cezbedir.

Mürid ne zamanki kendisine sülükten önce verilen cezbenin yardımıyla tarikat çalışmalarını tamamlar, tarikatın zorlu menzillerinden geçer, o zaman bu bozulmayan cezbeyi kazanır. İşte asıl seyr-i sülükten sonra olan bu cezbeyi kazanmaya gayret etmelidir.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri diğer bir mektubunda da asıl maksud olan cezbenin, sülükten sonra ki olduğunu beyan etmektedir: "Bilmiş ol ki vusûl yolu iki kısımdır: Cezbe ve Sülük. Bunlara tasfiye ve tezkiye de denir. Sülûkten önce olan cezbe esas maksatlardan değildir. Asıl maksûd olan cezbe, sülûk tamamlandıktan sonra olandır. Sülûkten evvel olan cezbe sülûk yollarını kolaylaştırmaya yarar." *(Mektubat, 1/74, 62. Mektub)*

Çokları; "Boynum ağrıdı", "Başım ağrıdı", "Sırtım ağrıdı", "Darlandım", "Bacağım ağrıdı" gibi laflar ederek kayıp gidiyor.

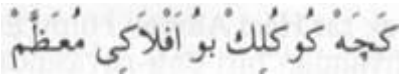
Efendibabam derdi ki: "Oğlum bu tarikat vazifesi her gün yapılacak tıpkı farz namaz gibi.

Bir gün terkedilse salik 80 gün manen geri atılır. Müridin kalbinde zikre karşı bir soğukluk olur, taş taşımak ona daha kolay gelir, "Yeter ki zikretmeyeyim," der. Bu demektir ki "Allah" demeyi sevmekten uzak kalır.

Hâlbuki biz, Allah-u Tealâ bizi ibadette ve harıl harıl zikre çalıştığımızı görsün diye yaratıldık.

"Ben sabah namazına kalkmasam da güneş doğduktan sonra kılsam bana fetva verir misiniz?" diyorlar. Hayır! Kim olursa olsun sabah namazını vaktinde kılmaya kalkmayan çok yanlış ediyor. O kimse beş kuruş etmez demektir.

Babam camide imamdı. Bir gün cemaata: Camiyi sadece bana bıraktınız. Allah sizden razı olmasın. Niye gelip namazlarınızı camide kılmıyorsunuz?" Çaylık, ev, bağ, bahçe sizi kurtaracak mı zannediyorsunuz? Dedi.

"Geçe gönlün bu eflâki muazzam."

"Gönlün bu muazzam felekleri geçe."

Eflâk: Gökler, demektir.

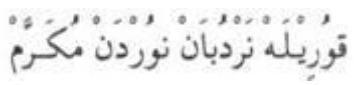
İnsana sülûkten evvel cezbe verilince, o cezbe sebebiyle en uzak yolları aşar.

Büyük Şeyh Efendi de bu mısrada bunu ifade ederek "O cezbe sebebiyle senin letaiflerin bu felekleri geçsin" buyuruyor.

Felekten murad semanın katlarıdır. Evvelâ birinci kat semayı, sonra ikinci, sonra üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci kat semayı, sonrada Kürsü ve Arşı geçsin.

Oradan esma sıfat zilal dairesine ulaşasın, sonra Esma Sıfatın kendisini, daha sonra birinci, ikinci ve üçüncü asılları geçsin. Nihayet asıldan asıla geçerek, gönlün Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'ye erişsin.

Bu seyirleri yaparken, bu makamları geçerken de;

"Kurula nerdüban nurdan mükerrem."

"Nurdan mükerrem bir merdiven kurula."

O merdivenle sen bu felekleri aşasın.

Nerdüban, farsça bir kelimedir, merdiven demektir. Neverd: Kıvrım, büküm, Neverdiden kökünden: Dürmek, demektir. Sonundaki: Bâm, ban takıları da: Tavan manalarına gelir.

Üst kata merdivenle çıkıldığından neverdi bâm yerine hafifletilmeş nerdüban denmiştir.

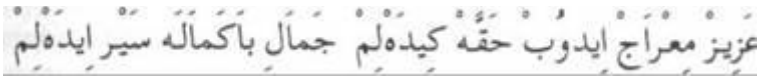
Mükerrem, ise hürmet ve tazim edilen, demektir.

Çarşamba'da, İsmet Efendi dergâhında medfûn bulunan Hacı Ahmed Hilmi Hazretleri, Bandırma'da medfûn bulunan Ali Rıza Bezzaz Hazretlerinin arkadaşı idi. İkisi de aynı şeyhten hilâfetnâme almışlardı.

Efendibabam Hacı Ali Haydar Efendi Hazretleri *(Kuddise Sırruhu)* evvelâ tarikat dersini Hacı Ahmed Hilmi Efendiden almıştı, O ahirete gidince Ali Rıza Bezzaz Hazretlerine devam etti.

İşte o mübarek zat Hacı Ahmed Hilmi Efendi ***(Kuddise Sırruhu)*** Ölmeden evvel ihvandan biri onu rüyasında şöyle görmüştü. Semaya doğru nurdan bir merdiven kurulmuş. Hacı Ahmed Hilmi Efendi de merdivenin yanında. Merdivenden çıkacağı zaman diyor ki: "Beni çağırdılar, gidiyorum, ihvana iyi bakın."

Ey Allah'ım! Bizi sadece bunları dinlemekle, anlatmakla bırakma. Bize gayret ver ki, dinimizi, tarikatımızı ihya edelim.

عَزِيزْ مِعْرَاجْ اِيدُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

"Aziz mirac idûp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Azîz kardeşim! Bu manevî miracı edip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

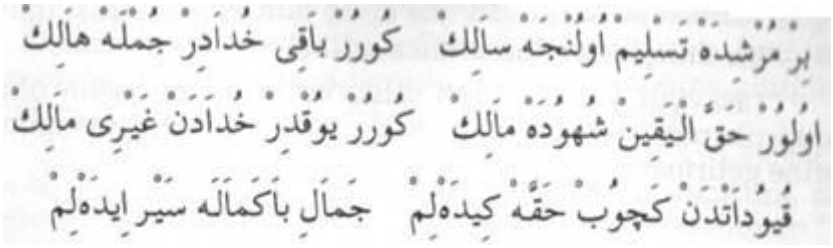
Resulullah Efendimiz hem ruhu, hem bedeniyle miraç etti. İsa *(Aleyhisselâm)* ruh ve bedeni ile göğe çıktı. Bu dünyaya miraç etmeye gelindi. Başa belâ olmaya gelinmedi. Bir insan söz tutmazsa kendine de zordur hocasına da zordur, etrafındakilere de zordur.

Ya Rabbi! Sen bizi uyandır, biz sanki bayılmış bir haldeyiz. Sen bizi Şeriatın, Tarikatın, Hakikatin, Marifetin tam adamı eyle. Eğer iyi çalışmazsak ilim ve tarikat elimizden alınır. Adam olalım, henüz ölmedik, sağ kedi ölmüş arslandan iyidir. En azından bir kedi kadar olalım.

Nefehatü'l-Üns kitabında yazar ki; Tekke'nin birinde bir kedi varmış. Bir gün bu kedi kazanda süt kaynatılırken, kazana bakarak bağırmaya başlamış, bir türlü susmuyormuş. Kedi derdini anlatamayınca, kendini kaynamakta olan kazanın içine atmış. Bir de kazanı dökmüşler ne görsünler ki, bir yılan ölüsü kazanın dibinde çöreklenmiş duruyor.

Kedi onlara zehirleneceklerini anlatamayınca kendini feda etmiş. Mevlâ Tealâ bir kediye keramet verir de sana vermez mi? Biz insanız, ahsen-i takvim (en güzel şekil) üzere yaratıldık. Biz Kur'an'ı sevsek alınmaz elimizden, tarikatı sevsek alınmaz elimizden.

Beyt 214***

بِر مُرْشِدَهْ تَسْلِيمْ اُولْنَجَهْ سَالِكْ كُورُرْ بَاقِى خُدَادِرْ جُمْلَهْ هَالِكْ
اُولُورْ حَقَّ الْيَقِينْ شُهُودَهْ مَالِكْ كُورُرْ يُوقْدُرْ خُدَادَنْ غَيْرِى مَالِكْ
قُيُودَاتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

"Şeriat Kenz-i Hak miftah tarikat."

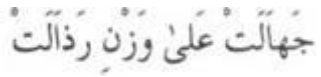
Şeriat Allah'ın hazinesidir. Her insan ona muhtaçtır, cinler de muhtaçtır. Bu hazineden alsalar ya, o hazineye sokulsalar ya. Dünya için lâzım olan şeyler alınıyor, ahiret için lâzım olanlar neden alınmıyor? Bu dünyada alınanlar, yani evler, arabalar,

koltuklar, halılar, mağazalar, her şey son nefeste burada kalacak. Her insan muhakkak ahirete gidecek. Allah'ın huzurunda muhasebe ve muhakeme olunacak.

Ahiret için lâzım olan alınacak, en başta kelime-i tevhiddir. Bir insan "Lâilâhe illâllah Muhammedün Resulullah" deyip kalple de tasdik etti mi kazançtadır.

Beş vakit namaz kılmak da cenneti almaya sebeptir. Oruç tutmak da cenneti almaya sebeptir. Mevlâ'nın her bir emrini yerine getiren, bu hazineden aldı demektir.

Tarikata kızıyorlar. Tarikat, Şeriatı dikkatli yaşamaktır. Hakikat da Marifet de öyle. Cahilliği bırakalım. Efendi Babam derdi ki:

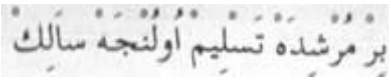
"Cehalet ala vezni rezalet."

"Cehalet, rezalet vezni üzere gelir."

Bir adam cahilse, o rezildir. Ama ulemayı dinleyen zamanla âlim olur. Bilmiyor ama bilenden ayrılmıyorsa, biz o kimseye de aferin diyoruz.

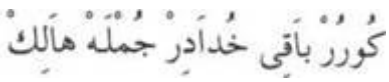
Allah'ı, kıyamı, rükûyu, secdeyi, cenneti, cehennemi, öğretmeyen ilim, ilim sayılır mı? Evet diğer ilimler de ilimdir ama dînî ilimler alınmıyorsa sadece o ilmi, bir şey saymamalıdır.

Şimdi beyitlerin izahına gelelim. Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bakalım bize neler tenbih edecek?

"Bir mürşide teslim olunca sâlik."

"Tasavvuf yoluna giren salik, bir mürşide teslim olunca yani istikamet üzere bulunup, mürşitten aldığı tarikat vazifesini yerine getirmeye çalışınca."

"Görür baki Hüda'dır, cümle halik."

"Her şeyin fanî, ancak Allah'ın baki olduğunu görür. Allah'dan gayri her şey helâktir."

Kasas Suresinin şu ayet-i celilesi bu manayı doğrular: ... كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ... "Allah'ın zatından başka her şey helak olucudur." *(Ayet:88)*

Tarikata giren, mürşide teslim olan salik, dünyada iken bu sırrı anlar.

Varlığın mertebelerini daha önce anlatmıştık. Kısaca burada da izah etmekte fayda var. Varlığın üç mertebesi vardır:

- His ve vehim mertebesi: Gözle görülen, elle tutulan her şey buraya girer.

- Nefsel emir mertebesi: Ahiretin varlığı, cennet ve cehennemin varlığı, meleklerin varlığı, kâmil mürşidlerin ruhları buraya girer.

- Hariç mertebesi: Mevlâ âlemidir.

Hariç mertebesinin merkezi Zat-ı Pak-i Sübhaniyye, muhiti ise, Sıfat-ı Sübûtiyyedir.

Nefse'l-Emir mertebesinin merkezi sıfatı izafiye, muhiti ise, ahiretin varlığı, cennet ve cehennemin varlığı, kâmil mürşidlerin ruhlarıdır.

His ve vehim mertebesi varlığın en zayıfıdır. His ve vehim mertebesi, Nefsel emir mertebesiyle karşılaşınca, his ve vehim mertebesi yok olur.

Nefsel emir mertebesi de hariç mertebesiyle karşılaşınca, nefsel emir mertebesi yok olur. Bunu şöyle bir misalle anlatayım:

Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, üstadım Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* nun şeyhi idi. Bandırma'da ikamet ediyordu. Üstadım onda yetişmiştir. Efendi Babam o zata müntesip iken başka tekkelere de gidiyordu. Bir gün ziyaretine gittiğimde şeyhi ona; "Evlâdım başka tekkelere gitme" demişti.

Efendi Babam içinden geçiriyor ki, "Bu biraz kıskançlık işi, ben başka tekkelere gidersem, şeyhim buradan soğurum, zannediyor. Hâlbuki ben kati karar verdim, buradan ayrılmam."

Yine başka tekkelere gitmeye devam ediyor. Bir gün yine Bandırma'ya şeyhi Ali Rıza Bezzaz Hazretlerini ziyarete geliyor. Diğer ihvanlarla beraber hatm-i hâce yapmak için oturuyorlar. Efendi Babam bundan sonrasını şöyle anlatıyor:

"Ben şeyhimin solunda oturuyordum, gözüm açık olarak oturuyordum (gözleri kapalı ama o açık olduğunu zannediyor). Ve hatm-i hacede okunacakları okuyordum. Şeyhim beni kolumdan tutarak yaprak gibi kaldırıp ortaya koydu, etrafıma bakındım. İhvanların kimi manav, kimi ziraatçı, kimi bakkal olduğundan hatm-i hace taşlarını sayarken yorgunluklarından kendilerinden geçiyorlar, taşları ellerinden düşüyordu.

Ben de içimden: "Bir de diyorlar ki, her tekke bozuldu, bu tekke bozulmadı. Hâlbuki bunların taşları da ellerinden düşüyor, bu bozulmak değil midir?" diye geçiriyordum.

O esnada Buhara meşayıhı, kapı ve pencereler kapalı olduğu halde duvarları geçerek geldiler. Her biri bir müridin önüne geldi, onun eksik olan taşlarını tamamladı. Sonra da her bir şeyh efendi önündeki müride teveccüh etti.

Benim de önüme Şah-ı Nakşibend Hazretleri oturmuştu, o da benim eksik olan taşlarımı tamamladı. Şeyhim, Nakşibendi Hazretlerine: "Oğlum Ali Haydar'a da siz teveccüh eder misiniz?" dedi. Şah-ı Nakşibend Hazretleri yüzünü Buhara'ya çevirerek: "Ben ona teveccüh etmem" dedi.

Bu korku ile bir sıçradım ki az kaldı tavana vuracaktım. Bir de baktım yine şeyhimin yanında oturuyorum. Şeyhim kulağıma eğilerek: "Bir daha başka tekkelere gider misin? Bak sahibi razı olmuyor" dedi. Meğer benim zuhurat olarak gördüklerimi şeyhim aşikâre görüyormuş.

İşte bu kıssada geçen duvarlar his ve vehim mertebesindedir. Meşayıhın ruhları nefsel emir mertebesindedir. Duvarlar yerinde duruyor ama nefsel emir mertebesinde olan meşayıhın ruhları karşısında yok oluyor.

Varlığın mertebelerine bir misal de röntgendir. Röntgenden gelen ışık bedenin derisinden içeri geçiyor.

Buhara'ya uçakla 5 saatte gidiliyor. Tarikat ve ilim Medine-i Münevvere'den Buhara'ya, oradan da buraya geldi. Tarikat dersini yaparken "Ben evimin odasında yalnızım, beni kimse görmüyor" diye düşünürsünüz.

Efendi Babam *(Kuddise Sırruhu)* "Meşayıh her gece gelir bakar, sen seccade üzerinde misin, değil misin? Eğer sen derse oturmuşsan sana teveccüh ederler, yoksa bırakır giderler" derdi. Biz onların yardımı ile tarikatta duruyoruz.

Bu anlatılanlar Esrar-ı İlâhîdir. Her şeyi biliyoruz demek yanlıştır. Her şeyi Allah bilir, biz de ona tabiyiz, ona dayandık. Beyitlerimize dönelim:

Büyük Şeyh Efendi, "Bir mürşide teslim olan salik, Allahtan başka her şeyin fani olduğunu görür" buyurmuştu. Şimdi de buyuruyor ki:

اولُورْ حقَّ الْيَقِينْ شُهودَهْ مالِكْ

"Olur hakkal yakîn şühûda malik."

"O mürid hakkal yakîn -Mevlâ'yı görür gibi olma- mertebesine malik olur."

Üç türlü yakîn vardır:

1- İlme'l-Yakîn,

2- Ayne'l-Yakîn,

3- Hakka'l-Yakîn.

İlme'l-Yakîn: İlim yoluyla hâsıl olan kesin bilgidir.

Ayne'l-Yakîn: Müşahede yoluyla hâsıl olan kesin bilgidir.

Hakka'l-Yakîn: Kulun sıfatları, Cenab-ı Hakkın sıfatlarında fani olup kendisi onunla ilmen ve şühûden ve halen beka bulmasıdır. Hakka'l-Yakîn, yaşayarak, oluşla hâsıl olan kesin bilgidir.

Meselâ bir dağın arkasından bir duman çıksa, insan bilir ki orada ateş yanıyordur. Bu ilme'l-yakîn'dir. Dağın tepesine çıkıp ta ateşi görse ayne'l-yakîn olur. Ateşe girip ateşi ateşle bildiği vakit hakke'l-yakîn olur.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri mektubunda ilme'l-yakîn, ayne'l-yakîn ve hakka'l-yakîn'i şöyle bildirmektedir:

"Allah-u Tealâ Hazretlerinin zatını tanımakta ilm-i yakîn, onun kudretine delâlet eden ayetleri, alâmetleri müşahede etmektir. Böyle bir müşahede esas maksuttan haber vermediği gibi, O'nun huzurunu da getirmez.

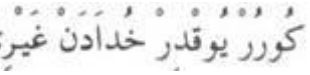
Bu şühûd, O'nun huzurunu ancak işaretlerle ve düşüncelerle hâsıl ettiği için ateşi bildiren dumanın ve hararetin görülmesi gibidir. Bunun için bu şühûd, ilm-i yakînden ileri gidemez. Ayne'l-Yakîn bilgisi hâsıl edemez. Salikin varlığını yok edemez.

Ayne'l-Yakîn ise, İlm-i Yakîn ile bilindikten sonra Allah-u Tealâ Hazretlerini müşahede etmektir. Bu şuhud salikin fena bulmasını gerektirir. Bu şühûdun ağır basması halinde salikin varlığı tamamen yok olur, kendi nazarında kendisinden eser kalmaz. Kendisi o müşahededе fani ve müstehlik olur (eriyip gider).

Hakka'l-Yakîn'e gelince, bu dahi anlamak kalmadıktan ve salik fanî olduktan sonra Allah-u Tealâ'yı, Allah-u Tealâ ile müşahede etmektir, kendisiyle değil. Zira Sultanın eşyalarını ancak kendi vasıtaları taşır. Hakka'l-Yakîn bilgisi Beka billâh makamında hâsıl olur." *(Mektubat, 1/300, 277. Mektub)*

"Benimle işitir, benimle görür." Hadis-i Kudsi'si bu makama işaret eder.

Bu mertebeye yükselen adam daha dünyanın toprağına taşına tenezzül eder mi?

"Görür yoktur Hûda'dan gayri mâlik."

"Mevlâ'dan başka sahip olmadığını görür."

قُیُودَاتْدَنْ کَچُوبْ حَقَّهْ کِیدَهْلِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَهْ سَیْرِ اِیدَهْلِمْ

"Kuyudattan geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Kayıtlardan geçip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Kuyûd: Bağlar demektir.

Meselâ bir kimse şu kürsüyü sevse, kürsünün sevgisinden onu yapana geçemese kürsüye kayıtlanmış (bağlanmış) tır. Oğlunu, kızını, hanımını veya kocasını, malını, mülkünü seven onlara bağlıdır, bunlardan geçemiyorsa bunlara kuyudludur.

Şükredelim Mevlâ'ya, bunları bize duyurdu. Bunları duymak hep manevî lezzetlerdir. İştahı veren de Mevlâ'dır alan da Mevlâ'dır. Meselâ insanda bir tad alma kuvveti vardır. O tad alma kuvveti olmasa yediklerimiz bize toprak gibi gelir.

İşte maddî tadlar için bir kuvvet lâzım olduğu gibi, manevî tadları almak için de kuvvet lâzımdır. Allah o tadı bize tam versin.

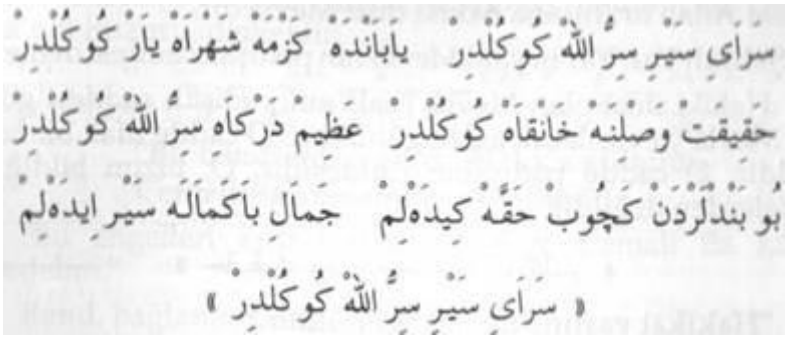
Bu kadar hakikatler mevcut iken niye o tadları duymuyorlar? Bunları duyurmayanlara niçin darılmıyoruz? Niçin hakkımızı aramıyoruz? Bakkal mal satmasa hakkımızı ararız.

Dünya ile alâkalı haklarımız verilmese hakkımızı arıyoruz, hâlbuki bunlar muvakkat haklardır. Çünkü dünya fanidir. Fani olan dünyada hakkımızı arıyoruz da baki olan ahiret haklarımızı niye aramıyoruz?

Ey Müslümanlar! Öyle bir yerdeyiz ki, her şey elimizdedir. Lâkin o şeyleri elde etmiyorsak, bir gün bu imkânlar elden çıkacak, feryat edeceğiz, ama çare yok. Kur'an ile amel edilecek, bunu kesin bilelim, kafadan bir şey uydurulmayacak.

Eğer bizim aklımız dünya ve ahireti anlamaya yetseydi, peygamberler gönderilmezdi. Bizim kafamızda mevcut dünyevî ilimler kâfî değil. Bize, başta Kur'an-ı Kerim olmak üzere, Buharî, Müslim, Tirmizi, Ebu Davud lâzım.

Beyt 215*

"Saray-ı seyr-i Sırrulllah gönüldür."

"Allah'ın Cemalinin seyredileceği saray gönüldür."

Yani Mevlâ Tealâ'nın Cemalini görmek, Cemaline bakmak istiyorsan O'na bakılacak saray gönüldür.

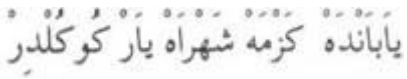
Saray: Makam, köşk demektir. Sırrullah: Allah'ın Cemalidir. Seyr; iki manaya gelir: Bir seyretmek, bir de yürümek.

Meselâ bir dağdan bakılır, etraf seyredilir, buna denir. Bir de yürümeye denir.

Bunlara göre mana verecek olursak, Mevlâ'nın Cemalini seyretmenin sarayı veyahut Cemali ba kemaline yürüme sarayı gönüldür.

Mevlâ'ya sevilmenin çaresi, Resulullah'a itaattir. İtaat sevgiye sebeptir. Bir kimsenin izini izledin mi, illâ o seni sever. Biz de Resulullah'ı izledik mi bizi sever. Varislerini izledik mi, onlar da bizi sever. Öyleyse biz de onları izleyelim, kâfirleri izlemeyelim.

Mademki Allah'ın Cemalini seyretmenin sarayı gönüldür, öyleyse;

İslâm'ı yaşadıkça ittiba hâsıl olur, ittiba ettikçe de sevgi hâsıl olur. "Mahrem ol ki sana peçeyi kaldırsınlar."

"Yabanda gezme şehrah yar gönüldür."

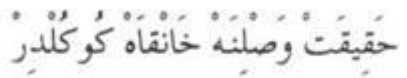
"Çöllerde, sahralarda gezme, hakiki dostun, padişah caddesi gönüldür."

Şah, Padişah demektir. Rah, yoldur.

Yar, ise dost manasınadır. Beyitteki "Yar" kelimesinden maksat Allah'tır. İnsana hakiki dost Mevlâ'dır.

Şehrah Yar: Yar'ın yani Mevlâ'nın padişah caddesi demektir.

Hakiki dost olan Mevlâ Tealâ'nın padişah caddesi gönüldür. Mevlâ'ya varılacak asfalt gönüldür. O cadde ufak bir cadde değildir. O cadde padişahın caddesidir. O, bizim bildiğimiz caddelerden değildir.

"Hakikat vaslına hangâh gönüldür."

"Hakikate ulaşmak için tekke gönüldür."

Hangâh, Farsça, tekke manasında bir kelimedir. Tekke'nin büyüğüne denir. Zaviye, tekkeden daha küçüktür. Bu durumda sofilerin toplandığı yerlere, küçükten büyüğe, Zaviye, Tekke ve Hangâh denir.

Beyitte geçen; "Hakikat'ten murad, Bekabillâh makamıdır.

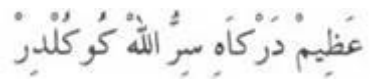
İmam-ı Rabbânî Hazretleri bunu şöyle ifade eder:

"Velâyetin mukaddimesi Tarikat'tır. O mukaddimede matlûp olan, masivayı nefyetmek, maksut olan, gayr ve gayriyyeti (Allah'dan gayrini ve insanın O'na yabancılığını) kaldırmaktır.

Şanı yüce olan Allah'ın fazlı ile Mevlâ Tealâ'nın masivası tamamıyla nazardan kalkınca, ağyarı görmekten bir nam ve nişan kalmayınca fena hâsıl olur.

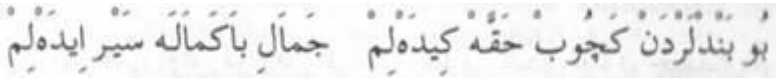
Tarikat makamı son bulur ve Seyr-i İlâllah tamam olur. Bundan sonra isbat makamına başlanır. Bu isbat makamı "Seyr-i Fillâh" ile tabir olunur. İşte burası Beka makamı olup hakikat yeridir. Ve velâyette en üstün gaye budur." *(Mektubat,2/84, 50.Mektub)*

Büyük Şeyh Efendi Hazretleri Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu):* "Hakikate ulaşmanın tekkesi gönüldür" buyuruyor. Her yeri kapatabilirler ama orayı, gönül tekkelerini, kapatamazlar.

"Azîm dergâhı sırrullah gönüldür."

"Mevlâ'nın büyük dergâhı gönüldür." Dergâh, Farsçada tekke demektir.

"Bu bendlerden geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Tarikat mensubu şeyhlerle dervişlerin ikâmetgâhı olan büyük tekkelere dergâh denir. Buradaki manası ise: Mevla Tealâ'nın huzuru, demektir.

"Bu engelleri aşıp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Bend, bağlanmış, engel olan, demektir.

En büyük bend Nefs-i Emmare'dir. Bizi Mevlâ'dan ayıran her şey, hatta oğlumuz, kızımız, bağımız, bahçemiz, bize bend olur. Bu bendlerden geçmeli, onları aşmalı, yoksa Mevlâ'ya kavuşmadan ölür insan. Bu dünyaya ilk ve son gelişimizdir. Dikkat edelim. Bu gelişimizde ne yaparsak yapalım, ondan sonra kapılar kapanacak. Mevlâ uyandırsın, elimizden tutsun, aşılacak yolları aşmaya muvaffak eylesin.

Bir Allah dostuna "Ne zaman Allah'a ulaşırsın" diye sordular. O da: "Dünya ve ahiret tepeciğini aştığım zaman" diye cevap verdi.

Zikrullah'a devam edelim. Çünkü Cenabı Hak bizi buna da'vet ediyor. Nasıl?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾

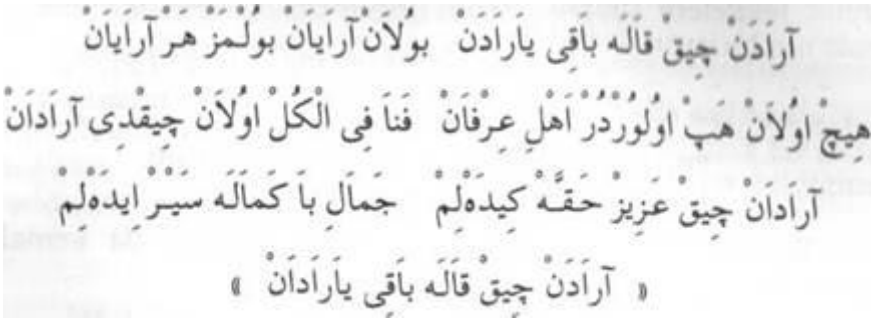
"Ey iman etmiş olanlar! Allah'ı çokça zikrediniz!" ***(Ahzab Suresi:41)***

Bu ayet-i kerimede geçen كَثِيرًا kelimesi bize neyi hatırlatıyor? من احب شيئا اكثر ذكره "Kim bir şeyi çok severse, onu çok anar."

Allah-u Tealâ beni çok anın, sevin diyor ama açıktan değil rumuzla beni sevin diyor. Bakara Suresi 152 de ne buyuruyor? . . . فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ "Artık beni zikrediniz ki ben de sizi zikredeyim."

Yani siz beni sevin, ben de sizi seveyim. Çünkü insan sevdiğini unutmaz, zikreder. Onun için Mevlâ Tealâ: "Siz beni sevin, ben de sizi seveyim" buyuruyor.

Beyt 216

"Aradan çık kala Baki Yaradan."

"Sen aradan çık. Baki olan Yaradan kalsın."

Bize, "Mevlâ ile kendi arana girme, çık aradan, nefsin arzularına uyma" deniyor. Kendini Allah'a bırak, Allah'ı zikret, Allah-u Tealâ'nın seni mükellef kıldığı ibadetlerini yap, kendini beğenme, kendine güvenme, deniyor. Kendini beğenenler, kendine güvenenler, şimdi pişmandır, onun için aradan çıkılmalıdır.

Üstadım Ali Haydar Efendi *{Kuddise Sırruhu)* anlatmıştı:

"Bir hoca arkadaşımla beraber Bandırma'ya şeyhim Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerini ziyarete giderdim. Şeyhimiz bize ayet okutturur, mana verdirirdi. Daha sonra da kendisi mana verirdi. Bizim verdiğimiz mana nerede, onun verdiği mana nerede olurdu. Bizim verdiğimiz mana tam onun istediği mana gibi olmuyor diye ben mana vermekten çekinirdim. Fakat arkadaşım mana vermeye uğraşırdı. Şeyhimiz Ali Rıza Bezzaz Hazretleri ona: "Hadi bakalım koca müfessir!" derdi.

Bir keresinde bize Kasas Suresinin şu ayet-i celilesini okudu: ... وَأَحْسِن كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ ...
"Allah'ın sana iyilik ettiği gibi sen de iyilik et." *(Ayet: 77)*

Bizden bu ayet-i kerimeye mana vermemizi istedi. Biz de: "Allah-u Tealâ sana mal mülk verdi, sen de onu fakir fukaraya ver." demektir, dedik. Bizden sonra kendisi şöyle mana verdi, "Allah'ın sana ihsan ettiği gibi sen de ihsan et" demek şudur: "Yani Allah vardı, insanoğlu yoktu. Varlık ve birlik sadece Allah'a mahsustu. Allah-u Tealâ ihsan etti bizi yarattı, O'nun varlığına, birliğine ortak olduk. Şimdi biz de Allah-u Tealâ'ya ihsan edelim. Nasıl? Dînî Mübîn-i İslâm gereğince varlığımızı, O'nun varlığında yok edelim. Yani Fenafillah olalım ki varlık ve birlik gene O'na kalsın."

Bu manayı duyunca artık ben mana vermekten hepten vazgeçtim. Evliyaullahın bildiğini kim bilir?

Şeyhim Hacı Ali Rıza Bezzaz (Manifaturacı) olduğu halde ayetlere öyle manalar verirdi ki, bu manayı bu ayetin neresinden çıkardı diye şaşırır kalırdım. Buyururdu ki: "Bana Rabbim öğretiyor!"

وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾

"Muhakkak ki bu Kur'an sana Hakîm ve Alîm olan Allah tarafından veriliyor." *(Neml Suresi: 6)* ayet-i kerimesinin, kendisine de okunduğunu beyan ederdi.

Beytimize dönelim. Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ne buyurmuştu?

"Aradan çık, kala Baki Yaradan."

İnsan, Mevlâ ile kendi arasından nasıl çıkar? Şöyle çıkar: farzları, Vacipleri, Sünnetleri, Müstehapları, Mendupları olduğu gibi yapar. Haram ve Mekruhlardan kaçar. Tarikata girer. Rabıta üzere zikrullaha devam eder. Evvelâ Allah-u Tealâ'nın Esma, Sıfatına yaklaşır ve onlarla alâka kurar.

Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'yi bilmek arta arta insan nihayet kendini unutur, sadece Mevlâ kalır. Etmeyelim, eylemeyelim. Allah'ın kitabına ve sevgili habibinin sünnetine bakalım ve onlardan ilham alalım ve öylece iş görelim.

Nefs-i Emmare'nin isteklerine göre iş görmeyelim. O bize doğruyu söylemez. Nefis eğri yaratılmış, münker yaratılmış. Allah-u Tealâ, nefsin tabiatına inkâr, tuğyan, münazaa ve iba koymuştur. Nefs-i Emmare Allah'a karşı perdedir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu hususta şöyle buyurmaktadır: "Peygamberlerin gönderilmesi ve kitapların indirilmesi, hep Nefs-i Emmare'nin isteklerini yok etmek içindir. Çünkü Nefs-i Emmare Allah-u Tealâ'ya karşı düşmanlık etmektedir. Nefsin isteklerini yok etmek, ancak Şeriata uymakla olur.

Bir kimse Şeriata ne kadar çok uyarsa, nefsin arzuları o kadar azalır. Bunun içindir ki Nefs-i Emmare'ye en ağır gelen yük, en zor şey, Şeriatın emirlerini yerine getirmek ve onun yasaklarından kaçmaktır." *(Mektubat, 1/33, 24. Mektub)*

Tarikata iyi çalışmalı, Şeriatın suretinden hakikatine geçmelidir. İnsan Şeriatın hakikatına ulaşınca, Kemâlât-ı Nübüvvetten büyük nasip alır. Mevlâ Tealâ ile alâka kura kura kendisi aradan çıkar, Mevlâ Tealâ kalır. Ya Rabbi! Hepimize bu makamı ihsan eyle. Dünyadan bu makamları kazanmadan ahirete gidersek, bize bizden büyük düşman yoktur.

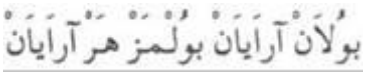
Ya Rabbi! Bizi kendimize düşman olmaktan ve Müslümanlara düşman olmaktan muhafaza eyle.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri diğer bir mektubunda da şöyle buyurur:

"Kalp birden fazla şeyi sevemez. Bu bir şeye olan sevgisi kesilmedikçe, başka şeyi sevemez. Kalbin, mal, evlât, mevki, övülmek, halk arasında yükseklik gibi çeşitli arzuları, bağlantıları, sevdikleri görünürse de hakikatte bu muhabbetleri hep tek sevgilisi olan nefsi içindir.

Bütün bu sevmiş göründüğü şeyler, nefsine ait muhabbetin parçalarıdır. Bunları hep kendi nefsi için istemektedir. Onların kendilerini düşünmemektedir. Nefsine olan sevgisi kalmazsa, nefsi için onlara olan sevgisi de kalmaz. Bunun içindir ki kul ile Rabbi arasındaki perde kendi nefsidir.

Kul kendi nefsini düşünmekten büsbütün kesilmedikçe, Rabbini düşünemez. Allah-u Tealâ'nın sevgisi kalbine yerleşemez. Bu büyük nimet ancak tam fena hâsıl olduktan sonra elde edilebilir." *(Mektubat, 1/33,* 24. *Mektub)*

"Bulan arayan bulmaz her arayan."

"Allah'ı bulan, arayandır. Ama her arayan da bulmaz." Mevlâ'yı doğru, ciddî arayalım, yalandan aramayalım.

هیچ اولان هپ اولورلر اهل عرفان

"Hiç olan hep olurdur, ehl-i irfan."

"Hiç olan hep ehl-i irfan olur."

Ehl-i irfan: Marifetullah ehli, demektir.

Mevlâ'nın varlığı salike zahir oldukça, kendi varlığı, nazarından yok olur. Fena makamına ulaşan salik marifetullah ehli olur. Bizde nerede bu marifeti elde etmek. Ahirete hemen gidiyoruz cemaat. Hazır olalım, sonra duvar arayacağız kafamızı vurmak için. "Bu fırsatlar elime geçmişti, ben ne yaptım!" diye pişman olacağız.

« فنا فی الکل اولان چیقدی آرادان »

"Fena fil kül olan çıktı aradan."

"Fena fil kül olan aradan çıktı."

Fena fil Kül: Âlem-i mülk, âlem-i melekût hatta kendi dahi aradan çıkma hali, demektir.

Salik, Zat-i Pak-i Sübhaniyye ile alâka kurdukça kâinat onun nazarında yok olur. Bu fena makamıdır. Ama Fena-ı Etem değildir. Ne zaman ki kendisi de aradan çıkarsa o zaman Fena-ı Etem olur. Bu makama gelmeyen adam henüz kazık gibidir.

Bizler uykudayız. Hazreti Ali Efendimiz buyuruyor ki:النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا **İnsanlar uykudadır. Öldükleri vakit uyanacaklar.** *(Aclûnî, Keşfül Hafâ, No:2795, 2/312)*

En'am Suresinde de şöyle buyuruluyor: أَوَ مَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا . . . "Ol bir kimse ki ölü idi, biz onu dirilttik ve ona nur verdik." *(Ayet:122)*

Yani ol bir kimse ki ölü idi, biz onu bu makamlara yükseltmekle dirilttik ve biz ona nur verdik.

« آرادان چیق عزیز حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم »

"Aradan çık aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Azizim! Aradan çık Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Mevlâ'ya kavuşmak için illâ bütün nefsî arzularımızı terketmemiz ve kendimizi Allah'ın iradesine teslim etmemiz lâzımdır. Bizim çalışmalarımız azdır, diyorum. İsterseniz ayet okuyayım size.

Ahzap Suresinde Allah-u Tealâ buyuruyor ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾

"Ey îman edenler! Allah'ı çok zikretmekle zikredin." *(Ayet: 41)*

Ali İmran Suresinin 190. ayet-i celilesinde de:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَاخْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِّأُوْلِي الأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾

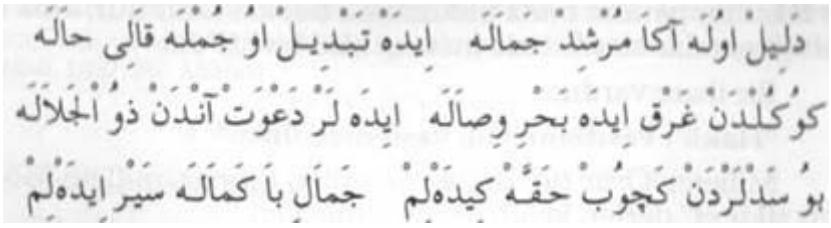
"Muhakkak göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün ihtilâfında halis akıl sahipleri için ibretler vardır."

Buyruluyor. Kimdir bu akıl sahipleri?

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَى جُنُوبِهِمْ. . . "Öyle kimseler ki, onlar ayakta iken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı zikrederler." *(Ayet: 191'den)*

Biz bu şekilde zikir yapabiliyor muyuz? Yok. Biz tam zikir edemiyoruz, tam bu yolda değiliz. Pat, küt, tak, tuk, hayat böyle geçip gidiyor. Bu bize verilen hayat akıllı bir adamın eline geçse idi bin defa veli olurdu.

Beyt 217

Mevlâ Tealâ Hazretlerine kavuşmak isteyen insan, kendi başına kavuşamaz. Kavuşmanın yolları vardır. Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah bu beytinde bir insanın matlûbuna ulaşmasının yollarını beyan ediyor.

Mevlâ Tealâ ile aramızda çok mesafeler vardır. O bize bizden yakın ama biz ona çok uzağız. Mevlâ'ya kavuşmak nasıl olacak?

دلیل اولہ آکا مرشد جمالہ

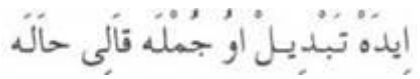
"Delil ola ânâ mürşid Cemale."

"Mevlâ'yı arayan müride, Mevlâ'nın Cemaline ulaştırmak için mürşid yol gösterici ola."

Mürşid yol göstermedikçe mürid kendisini Allah'a ulaştıracak yolu bulamaz. Delilsiz olmuyor bu işler.

Delil, doğru yolu gösteren, rehber olan kimsedir.

Bir insan birini arıyor olsa, bilen bir kişi de onun önüne geçip "Beni takip et" deyip gideceği yere ulaştırsa önden gidene delil denir. İşte aynen bunun gibi mürşid de Allah'ın Cemaline kavuşturmak için delildir.

"İde tebdil o cümle kali hâle."

"O mürşid, bütün sözleri hâle tebdil ede."

Kal, söz demektir. Hal, durum manasınadır. Gelip geçicidir. Bu durumun kalıcı olmasına makam denir.

Tasavvufta, "Kal ehli", "Hâl ehli" diye iki gruptan bahsedilir. Kal ehli, manevi hallere sahip olmayan, işin sadece lafını eden kişilerdir. Hal ehli, gerçeği bulanlar ve marifete erenlerdir.

İnsanın mearifi bir lisanla konuşması var, bir de tatması var. Fenafillâh'tan, Bekabillâhtan bahseder fakat "Kal" dedir, ne zaman ki Fenafillâh, Bekabillah onda hâsıl olur o, "Hal" dedir.

Meselâ bir adam, milyarlardan veya trilyonlardan bahsetse fakat bu paralar onda bulunmasa bu, kal (söz) dür, ama bahsettiği paralar kendisinde mevcut olsa bu hâl'dir.

Bir ibare vardır:

"Hakk'ı vasıflanıcı ol, vasfedici olma."

Millete: "Oruç tut" derler, kendileri tutmaz, millete "Gönülden zikir et" derler, kendileri zikretmezler.

Bir şey ki lafı ediliyor fakat yapılmıyorsa o kal'dir. Ne zaman ki kişide o şey hâsıl oluyor o hal'dir.

Makamların sözlerini konuşmak da büyük berekettir ama asıl mesele onları hal edinmektir.

Peygamber ﷺ Efendimiz:

... فَاذَا قَرَأْتُمُوهُ فَابْكُوا فَانْ لَمْ تَبْكُوا فَتَبَاكَوْا

"... Artık onu (Kur'an-ı Kerim'i) okuduğunuz zaman ağlayınız. Eğer ağlayamazsanız ağlar gibi olunuz." *(İbni Mace, İkametü's- Salât:176, No:1337, 1/424)* buyurmuştur.

كوكُلْدَنْ غَرْق ايدَه بَحْرِ وِصالَه

"Gönülden gark ede bahr-ı visale."

"O mürşid seni gönülden vuslat deryasına daldıra."

Kul, kendi başına o deryaya dalamaz. Birisinin daldırması lâzımdır ki, o da mürşiddir.

Gark: Daldırmak,

Bahr-i visal: Vuslat deryası, demektir.

"Tarikat'ın rehberi olan, derin ilim ve çok marifet sahibidir. Bu yüksek yolda diriler ve ölüler, büyükler ve çocuklar, gençler ve ihtiyarlar, kavuşmak da müsavidir. Hepsi sevgi bağları ile veya o nimet sahibinin kalbi ile çekmesi sayesinde isteklerinin sonuna varırlar.

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاء وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾

"Bu, Allah-u Tealâ'nın öyle bir ihsanıdır ki, dilediğine verir. Allah-u Tealâ çok büyük ihsan sahibidir." *(Cuma Suresi:4)* " *(Mektûbat, 1/253, 260. Mektub)*

Bu yüksek yola sülük etmek, girip ilerlemek, önder olan şeyhi sevmeğe bağlıdır. O, "Seyr-i muradi" ile yani çekilerek, bu yoldan geçirilmiştir. Kuvvetle çekilerek, bu kemâlâta kavuşturulmuştur. Onun bakışları kalp hastalıklarına şifadır. Onun teveccühü, yani sevgisine kavuşmak manevî hastalıkları giderir." *(Mektûbât,* 1/252, *260. Mektub)*

ايدَه لَرْ دَعْوَتْ آنْدَنْ ذُو الْجَلالَه

"İdeler davet andan Zül Celâle."

"Ondan sonra o vuslat deryasına gark olanlar davet edeler."

Davet, lugatte iki manaya gelir: Çağırmak ve dua etmek.

Zül Celâl: Azamet sahibi olan Mevlâ, demektir.

Buna göre mısraın manası da iki türlü olur.

Birincisi: "O vuslat deryasına gark olanlar, davet makamına ulaşır, milleti Allah-u Zül-Celâl Hazretlerine davet ederler.

İkincisi: "O vuslat deryasına gark olanlar Allah-u Zül Celâl Hazretlerine münacaatta bulunurlar."

Zannı galibim budur. Onlara, Kur'an-ı Kerim okurken sanki Mevlâ ile konuşur gibi bir hal gelir. Başlarlar gönülden Mevlâ'ya yalvarmaya.

. . . رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذا بَاطِلاً سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾ "Ey Rabbimiz! Sen bunları boşa yaratmadın. Seni boşuna yaratmaktan tenzih ederiz. Artık bizleri ateşin azabından koru." *(Âli İmran Suresi: 191)*

بو سدلردن كچوب حقه كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم

"Bu sedlerden geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu sed (engel) lerden geçip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Kalbimize Allah'tan başka her ne gelirse Allah ile aramızda settir. Onlar bizi Allah'a ulaşmaya bırakmaz. Duvarlar olunca ötesini göremeyiz. Görmek için duvarın önüne geçmemiz lâzım. Aile, çoluk, çocuk, rütbe, koca, mal, mülk, vesaire hepsi bize settir. Bunları gönülden çıkarmamız lâzım. Ya Rabbi! Bunları gönlümüzden çıkarmayı sen ihsan eyle.

Masivaya taalluk etmek, bağlanıp kalmak salike büyük bir perdedir. Hakikat ehli, imanı şöyle tarif etmiştir:

«الايمانُ عقدُ القلبِ بنفيِ ما تولّهتِ القلوبُ اليه من المنافعِ والمضارِّ سوى الله»

"İman Allah'tan gayrı kalplerin yönelip hayran olduğu tüm menfeat ve mazarratı nefyetmeğe kalbi bağlamaktır."

İnsanın kalbi neye hayrandır? Şu işim olsaydı veya bu işim olmasaydı, yani menfeatten ne varsa gelsin, mazarrattan ne varsa gitsin. Bütün bunlar insana seddir. Bu setlerden geçmek lâzımdır.

Allah'a kavuşmak isteyen insana türlü türlü tenbihler vardır ve bunun için yollar gösterilmiştir. Biz Allah'a kavuşmak için, O'nun rızasını kazanmak için yaratıldık. O'na ibadet etmek için yaratıldık. Hiçbir fert bundan hariç değildir.

Ya o kendi başına, kulluk yularından kafasını çıkaran yaramazlara ne demeli acaba? Mevlâ'ya bağlı olduğuna inanmayanlara, inanmaları için ne yapacağımızı düşünmeliyiz.

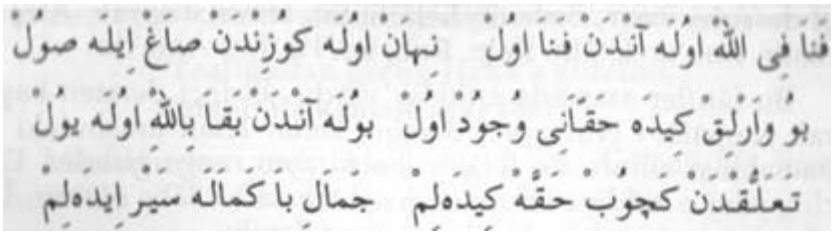
İnsanın yanında kalacak olan: "Allah'ı bilmek ve ibadet etmektir." Bundan gayri her şey gidecek, hangi rütbenin sahibi olunursa olunsun, elden çıkacak. Elden çıkmayacak nedir? Allah'ın rızasını kazanmak, onun emirleri gereğince hareket etmek, Mevlâ'da Fani ve Baki olmak. Bizim değer verdiğimiz şeyler bunlar olsun.

Çocuklar gibi dünyanın fincan kırıklarıyla uğraşmayalım. Çünkü dünyaya Allah'ta Fani ve Baki olmaya geldik.

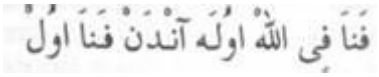
Büyük Şeyh Efendi Hazretleri bir önceki beyitlerde matlûbumuz olan Allah-u Tealâ'ya ulaşmanın yollarını beyan etmeye başlamış ve buyurmuştu ki:

"Allah'ın Cemaline kavuşmak isteyen müride, bir mürşid delil ola. O mürşid delil olunca, müridin bütün sözlerini hale tebdil ede, müridi gönülden vuslat deryasına daldıra. Visal deryasına gark olan müridler de Allah Zül-celâl Hazretlerine münacaat etmeye başlayalar."

Beyt 218

فنا فی اللّٰہ اولہ آندن فنا اول نہان اولہ کوزندن صاغ ایلہ صول
بو وارلق کیدہ حقانی وجود اول بولہ آندن بقا باللّٰہ اولہ یول
تعلقدن کچوب حقہ کیدہلم جمال با کمالہ سیر ایدہلم

Bu beyitlerde de tenbihler devam ediyor:

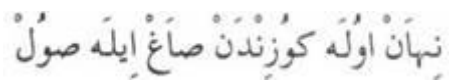

فنا فی اللّٰہ اولہ آندن فنا اول

"Fenafillah ola andan fena ol,"

"Ondan sonra, o mürid Allah'ta fanî olsun, erisin, gitsin."

Mevlâ'dan başkasını unutsun, hatta kendisini de unutsun. Fenafillah tarife sığmaz. En anlayacağımız mana, Allah'tan başkasını unutmak, hatta kendisini dahi unutmaktır.

Fenafillah manevî bir meseledir. İnsan Mevlâ'yı hatırlaya hatırlaya Mevlâ o kadar görünür gibi olur ki, kendi de, dağ, taş da gözünden silinir. İnsan Fena Fillah olmadan önce meydanlarda, sokaklarda gezinir, kendi (varlığın) dan bir toz kaybolmaz.

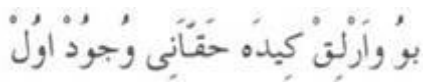

نہان اولہ کوزندن صاغ ایلہ صول

"Nihan ola gözünden sağ ile sol."

Ama Allah'ta Fanî olunca öyle bir hale gelir ki, yerler gökler görüşünden kaybolur hatta kendi varlığını unutur.

"Gözünden sağ ile sol gizlene."

Nihan, Farsçadır. Gizli, mevcut olmayan anlamındadır.

O mürid, o kadar Mevlâ ile olur ki, sağ, sol, ön ve arka da, aklına gelmiyor. Sağ ile sol mevcuttur lâkin o, öylesine daldırmıştır ki, ne sağı, ne de solu bilir.

"Bu varlık gide Hakkânî vücûd ol."

"Bu varlık gidip ona Hakkanî vücud verilir."

Hakkânî vücûd: Vucud-u Mevhûb yani bu yolda terakki edene ihsan olunan yeni bir varlık, demektir.

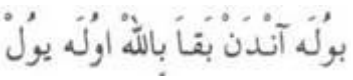
"Salike verilen bu vücûda 'Vucûd-u Mevhûb', 'Heyet-i Vahdaniyye' denir. Bu makam insana Kemâlât-ı Risalet dersinde verilir.

Şöyle ki: İnsan on latîfeden yaratılmıştır. Beşi bedene beşi de ruha aittir. Bedenin Letâifi: Su, Hava, Toprak, Ateş ve Nefistir. Ruhun letâifi: Kalp, Ruh, Sır, Hafî ve Ahfa'dır.

Bu lâtifler arasında zıtlıklar vardır. Birinci dersten başlayarak Kemâlât-ı Nübüvvet dersine kadar letâif arasındaki bu yabancılıklar silinir. Bu letâifin hepsi aynı renge girerler. Eski varlık, yani o zıddiyetler gider. Yeni bir varlık hibe olunur. İşte verilen bu yeni varlığa, Hakkani vücut denilir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Mektûbât'ında buyuruyor ki: "İnsanda hem Âlem-i Halk vardır, hem de Âlem-i Emr vardır. Âlem-i Halk'de ve Âlem-i Emr'de bulunan her şey insanda vardır.

Bu toplayıcılık Âlem-i Halk ile Âlem-i Emr'in birleşmesinden meydana gelmiştir. Bu Heyet-i Vahdâniyye, insandan başka hiç bir mahlûkda yokdur. Bu toplayıcılık şaşılacak bir şeydir, eşsiz bir numunedir." *(Mektubat, 1/371, 307. Mektub)*

"Bula andan Bekabillah, ola yol."

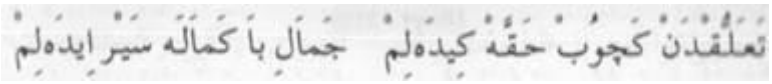
"Ondan sonra da Bekabillah'a yol bula."

Bekabillah, Fenafillah'ın muktezasıdır. Fânî olan insan Beka'ya çekiliyor. Allah'ın ahlâkı ile ahlâklanmanın sırrına eriyor. O zaman Mevlâ o kulun gören gözü, işiten kulağı oluyor.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, bunları şöyle ifade eder ve buyurur ki: "Hakka'l-Yakîn demek, anlamak kalmadıktan ve arif yok olduktan sonra Allah-u Tealâ'yı müşahede etmektir. Ama arifin Hak Tealâ'yı şühudu, Hak Tealâ iledir. Kendi müşahedesi ile değildir.

Sultanın eşyalarını ancak kendi vasıtaları taşır. Hakkal-Yakin bilgisi Bekabillâh makamında hâsıl olur. Orası: 'Benimle işitir ve benimle görür.' manasına gelen Kudsî hadisle ifade edilen makamdır.

Salik, tam fena hâsıl olduktan yani Hakk'ın zatından ve sıfatlarından başka her şeyi unuttuktan sonra Allah-u Tealâ salike yeni bir vücud, yeni bir varlık ihsan eder. Onu sekr ve gaybet halinden çıkarır, ayıklığa ve uyanıklığa getirir. İhsan olunan bu varlığa وجود موهوب 'Hibe edilen Hakkanî vücud' denir." *(Mektubat, 1/301, 277. Mektub)*

"Teallûkdan geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Alakalardan geçip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim." İllâ alâkalardan geçmek lâzımdır.

Herhangi bir kimseyi biliyorsanız, onunla bilme alâkanız vardır. Herhangi bir kimseyi seviyorsanız, onunla sevgi alâkanız vardır. Ne zaman ki Mevlâ Tealâ'ya tam alâka bağlandı, işte o zaman kâmil insan olundu, demektir.

Bir yere alâka varken, insan bir başka yere alâka kuramıyor. Meselâ Trabzon'u düşünürken, Ankara'yı düşünemeyiz. Bir şey hatırımızdayken de Allah'ı düşünemeyiz. Onun için her şeyden kalben alâkayı kesmeli, Mevlâ'ya bağlanmalıdır. O zaman sevinçten insan bayram etmeli, kurban kesmeli.

Efendi Babam *(Kuddise Sırruhu):* "Kalb nerede ise, sen orada mutebersin" derdi.

Siz burada, kalbiniz Mekke'de olsa, Mekke'de sayılırsınız. Bu iş öyledir. Mevlâ Tealâ ortak kabul etmiyor. Ne zaman kalp gözünden Mevlâ'dan başkası çıkarılır, sadece Mevlâ'ya bakılır, alâkalardan kurtulmuş olunur.

Böyle olan adam azdır. Olmayanlar kazdır.

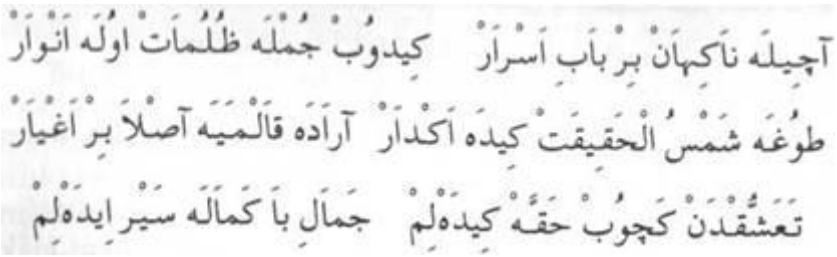
Üzerimizde kimsenin bir nimeti yok. Hepsi Rabbimizdendir. Şimdiki insanlar O'nun dinini yok etmeye çalışıyorlar. Mevlâ'nın dininden başka din var mıdır?

Esteizübillâh: . . . إِنَّ الدِّينَ عِندَ اللّهِ الإِسْلاَمُ **"Muhakkak Allah indinde din, İslâm'dır."** *(Âli İmran Suresi:19)*

Kim İslâm'ı kabul etmezse Allah-u Tealâ yarın ahirette onu milletin yanında rezil edecektir. O kişi de suçunu itiraf ederek, diyecektir ki: "Beni mamur edecek İslâm dini dururken ben başıma belâ aldım." Bu kimsenin derdine hiç çare bulunmayacak. İmansız gidenin hali budur.

Uyandır bizi vaktinde Ya Rabbi! Bu mideye düşkünlük, şehvet, gurur, kibir var ya insana ne olsa yaptırır onu rezil kepaze eder.

Beyt 219

Beyitlerde Allah-u Tealâ'ya doğru manevî bir yürüyüşle yürüyen salikin karşılaşacağı durumlar beyan ediliyor.

آچیلہ ناکہان بر باب اسرار

"Açıla nagihan bir bab-ı esrar."

"Ansızın bir esrar kapısı açıla."

Kime? O Allah yolcusuna.

Nagihan: Hemen, birdenbire, ansızın. Bab-ı esrar: Sırlar kapısı, demektir.

Allah yolcusu Allah'a doğru giderken ansızın sırlar kapısı açılır. Şimdiye kadar görmediği, duymadığı sırlarla karşılaşır. O zaman:

کیدوب جملہ ظلمات اولہ انوار

"Gidüp cümle zulumat ola envar."

"Bütün karanlıklar gidip onların yerine nurlar ola."

Zulumât: Karanlıklar. Envar: Nurlar, demektir.

Sırlar kapısı açılınca bütün karanlıklar gider ve yerine nurlar yağar. İnsan karanlıklardan nura çıkar.

طوغه شمس الحقيقت كيده اكدار

"Doğa şemsü-l hakikat gide ekdar."

"Hakikat güneşi doğa ve kederler gide."

Şemsü-l hakikat: Hakikat güneşi,

Ekdar: Keder, kelimesinin cemisidir. "Kederler" demektir.

Birçok kederler perde arkasında kalmaktan doğar. Bu perdeler hep pak olmamaktan oluyor. Bir beyitte deniyor ki:

هرچه بر تو آيد از ظلمات و غم آن ز بی پاکی و کستاخست هم

"Her ne şey ki sana karanlıklardan ve kederlerden gelirse o şey senin pak olmadığından ve küstah olduğundandır."

Küstahlıklar yapılıyor, haksızlıklar yapılıyor, sünnet üzere yaşanmıyor. Sünnet üzere yaşamak lâzım. Oturmakta, kalkmakla, yemekte, içmekte, yürümekte, helâya girip çıkmakta, temizlenmekte sünnet var. İbadetler sünnet dolu. Bunlar nerede? Niye yapılmıyor? Eğer bu sünnetler yapılırsa, hakikat güneşi doğar. Mevlâ tecelli eder, kederler gider.

آرادە قالميه آصلا بر اغيار

"Arada kalmaya, asla bir ağyar."

"Mevlâ Tealâ ile salik arasında asla bir yabancı kalmaya."

Ağyar, gayr kelimesinin çoğulu olup, yabancılar demektir. Tasavvufta ise hakikate yabancı olanlar, vâkıf olmayanlar manasında kullanılır.

تعشقدن كچوب حقه كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم

"Taaşşukdan geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

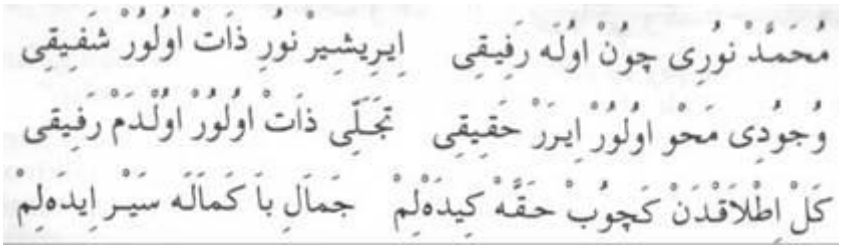
"Sahte âşık olmaktan geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Taaşşuk: Hiç içinde aşk yokken âşık gibi görünmek demektir.

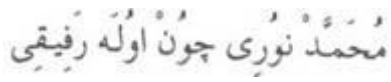
Taaşşuk'dan geçelim, işin hakikatine erelim. Allah aşkı yok ama dünya aşkı çok. Allah ﷻ bizi kendisine hakiki âşık eylesin.

Tasavvufu anlamak kolay değildir. Siz tarikata çalışmamış olsaydınız, hiç bir şey anlamazdınız. Tarikata çalıştığınız için anlıyorsunuz. Allah daha ziyade etsin.

Beyt 220

مُحَمَّدْ نورِی چونْ اولَه رَفیقی ایریشیرْ نورِ ذاتْ اولورْ شَفیقی
وُجودِی مَحْو اولورْ ایررْ حَقیقی تَجَلِّی ذاتْ اولورْ اولْدَمْ رَفیقی
کَلْ اِطْلاقْدَنْ کَچوبْ حَقَّهْ کیدَهْلِمْ جَمالِ بِاْ کَمالَه سَیْر ایدَهْلِمْ

Allah a kavuşmak üzere yola çıkan salikin yolda nelerle karşılaşacağı bu derslerde beyan edilmektedir

مُحَمَّدْ نورِی چونْ اولَه رَفیقی

"Muhammed nuri çün ola refiki."

Peygamber Efendimiz Muhammed Mustafa *(Aleyhisselâm)* ın nuru onun arkadaşı ola."

Refik: Arkadaş, demektir.

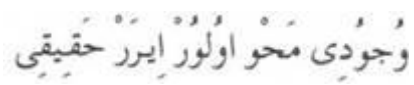

ایریشیرْ نورِ ذاتْ اولورْ شَفیقی

"İrişir, nur-u Zat olur şefikî."

Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'nin nuru ona erişir onun kayırıcısı.

Şefik: Şefkat eden, esirgeyen, kayıran demektir.

Salik, Seyr-i sülûk yaparken öyle bir makama gelir ki. Efendimiz ﷺ in nuru onun arkadaşı olur. Onu o nur kaplar. Ondan sonra da:

وُجودِی مَحْو اولورْ ایررْ حَقیقی

"Vücudu mahv olur irer hakikî."

"Onun eski varlığı gider, ona yeni bir manevî varlık verilir." Vücûdu: Burada, eski varlığı, manasındadır.

Mahvolur: Erir gider, demektir.

İrer hakikî: Yeni bir varlık ihsan olunur ki, bu yeni varlığa, "Vucûd-u Hakkanî", "Vucûd-u Mevhûb" denir.

تجلّی ذات اولور اولدم رفیقی

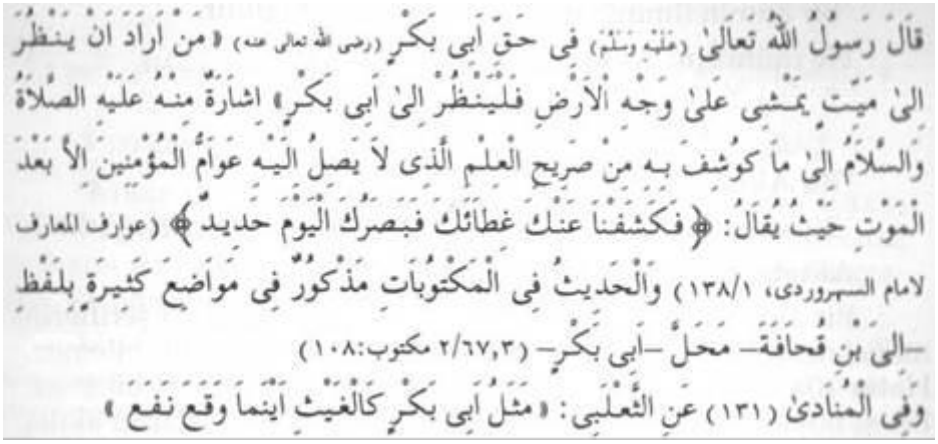
"Tecelli Zat olur ol dem refikî."

Tecelli Zat: Zat-ı Pâk-ı Sübhaniyenin inkişafı, parlaması.

"O zamanda Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'nin nuru ona arkadaş olur."

O makamlara isim vermekten geçmelidir. Oralar öyle makamlardır ki, onlar hakkında dudak oynamaz. O kadar ince, derindir ki, bir ad verilemez. Bir ad veriyoruz ama zorumuzdan veriyoruz. O yüksek yerlere ne isim verilebilir, ne de hakkında bir şey söylenilebilir.

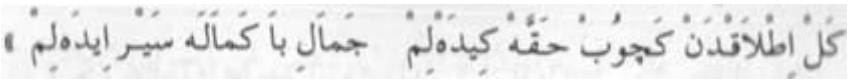
Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri burada kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şu hadis-i şerifi ve notları yazmıştır.**

قَالَ رَسُولُ اللهِ تَعَالَىٰ (صلى الله عليه وسلم) فِي حَقِّ اَبِي بَكْرٍ (رضي الله تعالى عنه) «مَنْ اَرَادَ اَنْ يَنْظُرَ
اِلَىٰ مَيِّتٍ يَمْشِي عَلَىٰ وَجْهِ الْاَرْضِ فَلْيَنْظُرْ اِلَىٰ اَبِي بَكْرٍ» اِشَارَةٌ مِنْهُ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ
وَالسَّلَامُ اِلَىٰ مَا كُوشِفَ بِهِ مِنْ صَرِيحِ الْعِلْمِ الَّذِي لَا يَصِلُ اِلَيْهِ عَوَامُّ الْمُؤْمِنِينَ اِلَّا بَعْدَ
الْمَوْتِ حَيْثُ يُقَالُ: ﴿فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ﴾ (عوارف المعارف
لامام السهروردي، ١٣٨/١) وَالْحَدِيثُ فِي الْمَكْتُوبَاتِ مَذْكُورٌ فِي مَوَاضِعَ كَثِيرَةٍ بِلَفْظِ
-اِلَىٰ بْنِ قُحَافَةَ- مَحَلَّ -اَبِي بَكْرٍ- (٢/٦٧,٣ مكتوب:١٠٨)
وَفِي الْمُنَادِي (١٣١) عَنِ الثَّعْلَبِي: «مَثَلُ اَبِي بَكْرٍ كَالْغَيْثِ اَيْنَمَا وَقَعَ نَفَعَ»

Resulullah ﷺ, Ebu Bekr *(Radıyallahu Anh)* hakkında şöyle buyurdu: "Herkim yeryüzünde yürüyen ölüye bakmak isterse Ebu Bekr'e baksın." Bu, Efendimiz *(Aleyhisselatü vesselam)* dan, avam müminlerin, açık ilimden kendilerine keşfolunana, buna da ancak öldükten sonra ulaşabileceklerine işarettir. Zira şöyle buyuruluyor: "Senden perdeni açtık, bugün senin gözün keskin görücüdür." *(Kaf Suresi:22'den) (Avarifü'l-Meârif, İmam Sühreverdî, 1/138)*

Bu hadis-i şerif Mektubat'ın çok yerinde: "Ebu Bekr" yerine: "Kuhafenin oğluna" lafzıyla zikredilmiştir. *(2/3, 67, Mek.108)*

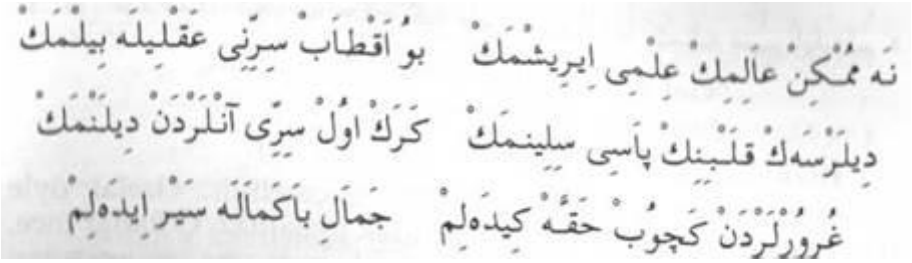
Münadî, *(Sh. 131)* de Sa'lebî'den: "Ebu Bekr'in meseli, yağmur gibidir, nereye yağsa menfaat verir." *(Az farklı, Tenzîh-üş-Şeriat, No:120, 1/388)* lafzıyladır. *(Risale-i Kudsiyye hamiş 51)*

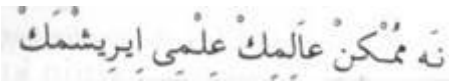
"Gel itlâktan geçûp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

İtlâk: Bir şeye isim vermek manasındadır.

Beyt 221

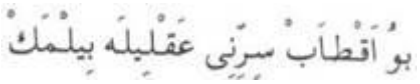
Mevlâ Tealâ'nın kulları hep bir değildir. Onun için büyük şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah bu beyitlerde buyuruyor ki:

"Ne mümkün âlimin ilmi erişmek."

Bir âlimin ilminin erişmesi mümkün değildir."

Ne mümkin: Mümkün değil, demektir.

"Bu Aktab sırrını akliyle bilmek."

Bu kutupların sırlarını akıl ile bilmek mümkün değildir."

Aktab: Kutublar, büyük evliyaullah demektir.

Bir âlim Kur an-ı Kerim'in ayetlerinin ve Hadis-i şeriflerin manalarını bilir ama kutupların manevî ilimlerini bilemez. Hatta 104 kitabı ezbere bilse gene bu manevî ilimleri bilemez. Bunu böyle kabul etmek lâzımdır. Bu kutupların sırlarını akılla bilmek mümkün değildir. Yani bunların bildiğini diğer âlimler akılla bilemezler.

Aklın ötesinde manevî âlem başlar. En akıllı bir adamın aklı dahi orayı anlayamaz.

Kehf Suresinde Mevlâ Tealâ buyuruyor ki; ﴿٦٥﴾ وَعَلَّمْنَاهُ مِن لَّدُنَّا عِلْمًا . . . "Biz ona (Hızır *(Aleyhisslâm)* a) tarafımızdan bir ilim öğrettik." *(Ayet:65'den)*

Gaib haberleri insana, ancak Allah-u Tealâ Hazretleri tarafından verilir. Çünkü gaybı bilici ancak Mevlâ'dır.

Cin Suresinde Mevlâ Tealâ : . . . عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا مَنِ ارْتَضَى مِن رَّسُولٍ "Allah bir kimseyi kendi gaybına muttali kılmaz. Ancak bir Resul olarak seçtiği müstesna." *{Ayet:26-27)* buyuruyor.

Yani gaib haberlerine dilediği Peygamberlerini muttali kılar. Peygamberlerin büyük varislerini de muttali kılar.

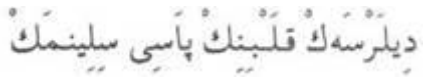
Firavun'a bir gün kâhinleri: "İsrailoğullarından doğacak bir erkek çocuk seni tahtından indirecek" demişlerdi. Firavun da doğacak olan her erkek çocuğun hemen öldürülmesini emretmişti. Musa *(Aleyhisselâm)* ın annesi Firavun'un memurlarından birisinin ailesiydi. Çocuğunu gizli bir yerde doğurdu. Musa *(Aleyhisselâm)* ın doğduğundan babasının dahi haberi olmadı.

Mevlâ Tealâ Kasas Suresinde buyuruyor ki:

وَأَوْحَيْنَا إِلَى أُمِّ مُوسَى أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

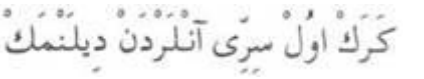
"Musa *(Aleyhisselâm)* ın anasına ilham ettik ki, onu emzir, onun üzerine korkunca da onu denize bırak ve korkma, mahzun da olma. Şüphe yok ki biz onu sana geri döndüreceğiz. Ve onu Peygamberlerden kılacağız." *(Ayet:7)*

Musa *(Aleyhisseiâm)* ın Peygamber olacağı gaybî değil miydi? Gaybîydi. Allah-u Tealâ bunu Musa *(Aleyhisseiâm)* ın annesine bildirmedi mi? Bildirdi. Gaybı ancak Allah bilir. Mevlâ Tealâ diledi, Musa *(Aleyhisselâm)* ın annesine de bildirdi.

"Dilersen kalbinin pası silinmek."

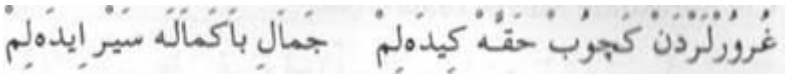
"Kalbinin pasının silinmesini istiyorsan."

"Gerek ol sırrı anlardan dilenmek."

"O sırrı onlardan dilenmek lâzımdır."

Kalpte pas olunca Allah'ın nuru oraya girmiyor. Pasın silinmesini istiyorsak, o sırrı Allah dostlarından dilenmek lâzımdır.

غُرورلردن كچوب حقّه كيدەلم جمال باكمالە سير ايدەلم

"Gururlardan geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Gururlardan geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

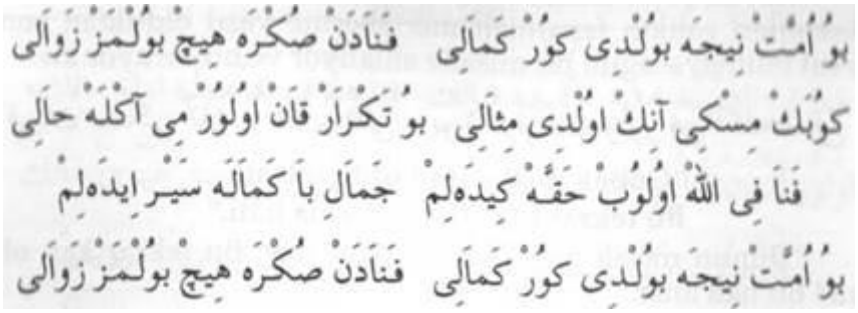
Şeytan gururlandı, mahvoldu, melekler tevazu etti, kazandı. Gururu, kibiri, "ben bilirim" iddiasını bırakmalıdır. Deli dolu konuşanlara Allah akıl fikir versin.

Haccac-ı Zalim çok adamların kellesini vurmuştu. Vefat ettikten sonra birisi onu rüyasında gördü. "Senin halin ne oldu?" dedi. O da: "Dünyada her öldürdüğüm adamın yerine beni bir kere öldürdüler. En son iyi bir adam öldürmüştüm, onun yerine beni iki defa öldürdüler." dedi.

Başkasını öldüren kendisini öldürüyor, haberi yok. İslam'da zulüm yasaktır. Allah-u Tealâ Adil-i Mutlak'tır. Bir kulun bir kula hakkı varken onu ödetmeden cennete koymuyor.

Allah-u Tealâ'ya yönelen insanın bu yolda kavuştuğu haller, birer birer beyan ediliyor. Mevlâ Tealâ cümlemize Seyr-ü Sülûk'ü tamamlamayı nasip etsin. O'nun için yaratıldık. Beş para etmeyen işlerle uğraşır, asıl vazifeleri bırakırız.

Beyt 222

بو اُمّت نيجه بولدى كور كمالى فنادن صكره هيچ بولمز زوالى
كوبك مسكى آنك اولدى مثالى بو تكرار قان اولور مى آكله حالى
فنا فى الله اولوب حقّه كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم
بو اُمّت نيجه بولدى كور كمالى فنادن صكره هيچ بولمز زوالى

"Bu ümmet nice buldî gör kemali. Fenadan sonra hiç bulmaz zevali."

"Resulullah'ın ümmeti, bu kemali nasıl buldu gör. (Bu zatlar Allah'a yakınlığı nasıl buldu, yüksek derecelere nasıl yükseldi? Sebebi şudur ki): Bunlar Fenafillah'a yükseldikten sonra hiç zeval bulmazlar."

Zeval: Yok olmak, demektir.

Yani kul Fenafillahtan sonra öyle bir haslet buluyor ki, o daha elden gitmez. Enbiya masumdur, Evliya mahfuzdur, geri dönmek mümkündür, ancak vukuen yoktur.

İmam-ı Rabbâni *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu hususta şöyle buyurmaktadır: "Nakşibendî Hazretleri buyurdu ki: Âdem'in vücudu beşeriyet vücuduna döner, ama fenanın varlığı beşeriyet vücuduna geri dönmez. Yani gerçek fenaya ulaşmadan evvel zuhur eden kendini

kaybetme hali devamlı olmadığından, kendinden kaldırılan beşerî sıfatlar tekrar kendine verilebilir, hatta verilmektedir. Ama gerçek fenaya erdikten sonra bu hal söz konusu olamaz.

Bunun için fena sahiplerinin halleri hiç değişmez. Vakitleri daimîdir. Hatta bunların vakitleri ve halleri yoktur. Onların meşguliyetleri vakitleri yaratan zatladır, muameleleri ve halleri, o hallerin sahibi iledir. Durum böyle olunca zevali kabul etmek vakte ve hale mahsus olur. Bir kimse ki vakitten ve halden kurtuluş bulmuştur, zevalden mahfuz olur.

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٤﴾

"Bu Allah'ın fazlıdır, dilediği kimseye verir. Allah büyük ihsan sahibidir." *{Cuma Suresi:4) (Mektubat, l/40, 30. Mektub)*

Diğer bir mektubunda da şu faideler vardır: "Fena sırf ilâhi bir mevhibedir. Bu katıksız mevhibeden geri dönmek ise o yüce mukaddes zatın kudsiyetine yakışmaz." *(Mektubat, 1/336, 290. Mektub)*

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibıllah ***(Kuddise Sırruhu)*** Hazretleri salikin fenafillah mertebesine vasıl olduktan sonra zeval bulmayacağını bir misalle anlatıyor ve buyuruyor ki:

كوبك مسكي آنك اولدي مثالي بو تكرار قان اولور مي آكله حالي

"Göbek miski anın oldu misali.

Bu tekrar kan olur mu anla hâli."

"Bunun misali göbek miski olmuştur. Bu tekrar kan olur mu? Bu hali anla."

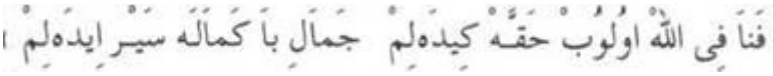
Misk, Asya'nın yüksek dağlarında yaşayan bir cins erkek ceylanın karın derisi altında bulunan bir bezden çıkarılır. Miskin kokusu gayet hoş, rengi de güzeldir. Her kan misk olmaz ama bu ceylanın karın kısmındaki kandan misk çıkarılıyor, sonra tekrar uğraşılsa, o misk kan haline dönmez.

Bir mürid çalışa, çalışa Fenafillah olunca artık o beşeriyet vasıflarına dönmez. Allah ﷻ onu muhafaza eder. Bu ümmet-i Muhammed kan gibi olan beşeriyet vasıflarından misk gibi olan melek sıfatlarına geçtikten sonra tekrar Nefs-i Emmare durumuna dönmez. O, ne güzel haldir.

O kişi her an edep üzere Allah ile olur. Tam kul olur. Onun bir saniyesi bizim gibi zavallıların yüzbin senesinden daha kıymetlidir. Edep olmadan bu işler olmaz. Edep çok mühim şeydir. Bir beyitte Mevlânâ Hazretleri diyor ki:

از خدا چويم توفيق ادب بي ادب محروم كشت از لطف رب

"Mevla'dan edebe muvaffakiyet istiyorum, zira edebi olmayan insan Mevlâ'nın lütfundan mahrum oldu."

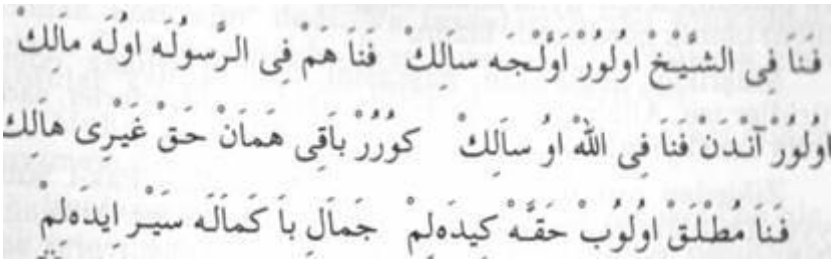

فَنَا فِى اللّٰهْ اولُوبْ حقَّهْ كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَهلِمْ

"Fenafillah olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Allah'da fanî olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim"

Fenafillah olmaya uğraşalım, insan zikrettikçe fenafillah olmaya doğru gider. Fena, Allah'ın nurunda erimek demektir. Fenafillah olmak, iç durumlardan bir durumdur. Salikin dış durumunda bir değişiklik olmaz ama derisinde yumuşaklık olur. Yani Allah'ın zikrine karşı derileri yumuşar.

Beyt 223

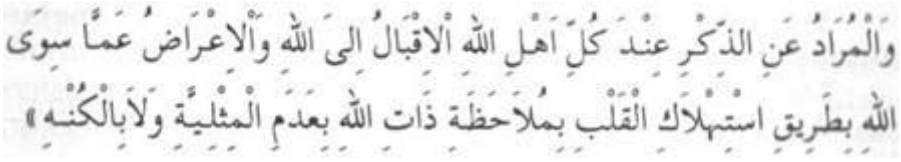

فَنَا فِى الشَّيْخْ اولُورْ اوْلْجه سَالِكْ فَنَا هَمْ فِى الرَّسولْه اولْه مَالِكْ
اولُورْ آنْدَنْ فَنَا فِى اللّٰهْ اوْ سَالِكْ كَوْرُرْ بَاقِى هَمَانْ حَقْ غَيْرِى هَالِكْ
فَنَا مُطْلَقْ اولُوبْ حقَّهْ كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَهلِمْ

Cenab-ı Hak sevgili Habibine buyuruyor ki:

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ﴿١﴾

Söyle Habibim! Ben bütün insanların Rabbisine sığınırım." *(Nas suresi: 1)*

Üzülecek şey! Tarikat-ı Aliyye günden güne unutuluyor. Çünkü nefis ve Şeytan, bir insanın Allah ile olmasını istemiyor. Kendisi ile olmasını seviyor.

وَالْمُرَادُ عَنِ الذِّكْرِ عِنْدَ كُلِّ اَهْلِ اللّٰهِ الْاِقْبَالُ اِلَى اللّٰهِ وَالْاِعْرَاضُ عَمَّا سِوَى
اللّٰهِ بِطَرِيقِ اسْتِهْلَاكِ الْقَلْبِ بِمُلَاحَظَةِ ذَاتِ اللّٰهِ بِعَدَمِ الْمِثْلِيَّةِ وَلَابِالْكُنْهِ»

Euzü, sığınmak, iltica etmek, sokulmak demektir. Meselâ çocuklar oynarken aralarında kavga çıksa, bütün çocuklar içlerinden bir çocuğu dövmeye yönelse, o da koşa koşa anasının kucağına atılsa veya bir ağacın arkasına saklansa, bu haller sığınmadır. Bu şekilde sığınmak maddî şeylere sığınmaktır. Peki, Allah'a sığınmak nasıl olacak? Onu da bilmek lâzımdır.

"Bütün evliyaullah'a göre zikirden murad, şekilsiz ve misilsiz olarak Allah'ın ﷻ zatını düşünerek kalbin helâk olması suretiyle Allah'a ﷻ yönelmek ve masivadan (Allah'dan başka her şeyden) yüz çevirmektir."

Kul zikir sebebiyle kalbini Allah'a yöneltirse, öyle ki ne dünya ne ahiret ne cennet ne cehennem hatırına gelmez. Zikirden murad budur. Meselâ kalp gözümüzü Beytullah'a çevirsek, kalp gözümüzün Beytullah'a çevrili olması başka şeyleri düşünmemizi engeller. Çünkü biz Beytullah'a yönelmişizdir.

Salik, kalbini mürşide çevirip Allah'a yalvarsa, "Ya Rabbi! Bu aynadan sana bakıyorum ve sana: "Allah, Allah" diyorum" dese bu şirk olmaz. Arada vasıta olan aynaya ilâh denmiyor. Şirk olabilmesi için ayna kabul ettiğimiz mürşidi mabud (ibadet edilen) olarak görmemiz lâzım.

Müşrikler, Allah'tan başkasını mabud ittihaz ederler. Müridler ise, Allah'tan başka bütün ilâhları nefyederler, sadece Mevlâ Tealâ'yı bilirler.

Zikirden murad Allah'a yönelmektir. Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'yi mülâhaza etmekle Allah'a sığınmış olunur. Ama ağızla Allah'a sığınılıyorken, kalp ile sağda, solda dolaşılıyorsa böyle sığınmak tam sığınmak değildir.

Lisanın söylediğini kalple düşünmelidir. O zaman Allah'a sığınma olur. Tarikat dersinde tesbih çekmek de aynen bunun gibidir. Lisanın söylediğini kalbinizin düşünmesi lâzımdır. "Hoca Efendi! Ben böyle ders yapamıyorum, bari bırakayım" denecek olursa, cevabım şudur:

"Bir şey beceremesen de devam et. Hiç kimse Mevlâ Tealâ'nın yardımı olmaksızın bir şey kazanmış değildir."

Ümidi kesmemeli, şüpheye düşmemeli, soğukkanlı olmalı. Mutlaka devam etmeli, insan o zaman muhakkak kabul olunmuşlar arasına girer. Bir kimse kabul edildiğini nereden bilecek? Derse devam etmesinden. Allah ﷻ kabul ettiği kişiyi zikirden ve ibadetten ayırmaz. İnsan güzel anlayarak okumalıdır. Ve okuduğunu düşünmelidir.

Yukarıda okuduğumuz ayet-i kerimede Mevlâ Tealâ ne buyurmuştu: "Habibim! De ki: Ben insanların Rabbine sığınırım."

Mevlâ Tealâ, kendisine sığındırmakla bizlere kaleyi göstermiş oldu. O kaleye sığınmayanlar, ortada duruyor demektir, düşmanda gelip onları vuruyor.

Bir Hadis-i şerifte şöyle buyurulur:

"Muhakkak Allah kendisiyle amel etmesi, Ben-i İsrail'e de onlarla amel etmelerini emretmesi için Zekeriyya'nın oğlu Yahya *(Aleyhisselâm)* a beş kelime (temel ibadet) emir buyurdu. Yahya *(Aleyhisselâm)* az kalsın bu beş kelimeyi (Ben-i İsrail'e duyurmayı) geciktirecekti ki.

İsa *(Aleyhisselâm)* ona: Muhakkak Allah-u Tealâ kendileriyle amel etmen Ben-i İsrail'e de bildirip onlarla amel etmelerini emretmen için sana beş kelime buyurdu. Ya sen, onlara hemen emir edersin, yahut ben emredeceğim' dedi.

Bunun üzerine Yahya *(Aleyhisselâm):* 'Eğer sen o kelimeleri duyurmakta beni geçersen batırılmamdan veya azab olunmamdan korkarım' dedi. Ve insanları Beyt-i Mukaddes'de topladı. O Mescid doldu. (Yer bulamayanlar) yüksek yerlere oturdular. Yahya *(Aleyhisselâm)* onlara şöyle hitap etti:

'Muhakkak Allah (-u Tealâ) kendileriyle amel etmenizi emretmem üzere şu beş kelimeyi bana emretti.

Bunların birincisi; Allah'a ibadet etmeniz ve O'na hiç bir şeyi ortak koşmamanızdır. Şüphesiz Allah'a ortak koşan kişinin hali, kendi öz malı olan altın ve gümüş karşılığı bir köle alıp ona; 'İşte evim, işte işim, çalış, kazancını bana ver' diyen bir efendinin haline benzer. O köle çalışmış kârı efendisine değil de başkasına vermiştir. Hanginiz kölesinin böyle olmasına razı olur?

(İkincisi); Ve şüphesiz Allah size namaz kılmanızı emretti, namaz kılarken sağa sola bakmayın! Muhakkak Allah-u Tealâ Vechi (Cemali) ni namazda sağa sola bakmayan kulunun yüzüne karşı diker (çevirir, ona nazar eder, ondan razı olur ihsan ve ikramda bulunur).

(Üçüncüsü); Ve ben size orucu emrediyorum. Muhakkak bunun (oruç tutan kimsenin) hali yanında içi misk dolu bir kese bulunan bir adamın bir topluluk içindeki haline benzer, O topluluk nasıl olur veya onun (kesenin) kokusu nasıl ki onları hayran bırakırsa, gerçekte oruçlunun ağız kokusu Allah katında misk kokusundan daha hoştur.

(Dördüncüsü); Ve size sadakayı emrediyorum. Şüphesiz bunun (sadaka verenin) hali düşmanlar esirlerin ellerini boynuna bağlayarak, boynunu vurmak için önlerine getirdiklerinde, az ve çok (bütün malımı) fidye vermekle canımı elinizden kurtarmak istiyorum diyerek canını onlar (düşman1ar) dan kurtaran kişiye benzer.

(Beşincisi); Ve ben size Allah'ı zikretmenizi emrediyorum Şüphesiz bunun (Allah'ı zikredenin) hali de kendisini süratlice takip eden düşmanlardan kaçıp sağlam bir kaleye gelerek (sığınarak) kendini onlardan kurtaran kişiye benzer. İşte böylece kendini Şeytan'dan ancak Allah'ı zikretmekle korur.' *(Tirmizî, Emsâl:3, 5/148, No:2863)*

Ne güzel Hadis-i şerif. Vallahi billahi bayılıyorum bu Hadis-i şerife. Zikir büyük bir şey olduğu halde, Tarikatı Zikrullah'ı inkâr ediyorlar. Bu olur mu saman kafalılar? Keşke saman kafalı olsalar, samanı inek yiyor, süt, et, yağ yapıyor. Saman kafalı da değil, ağu kafalılar. Zikrullah'ın misalini duydunuz değil mi? Bu misali Mevlâ Tealâ veriyor.

Eğer bu misali ben deseydim, derdiniz ki: "Başka manaya gelme ihtimali de var."

Allah-u Tealâ Habibine ne emrediyor? ﴿١﴾ قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ

"Habibim de ki: İnsanların Rabbine sığınırım."

Eğer bu sığınma lâzım olmasa Mevlâ Tealâ Habibine sığınmasını emreder miydi? Peki, Nas Suresini okumaya devam edelim.

مَلِكِ النَّاسِ ﴿٢﴾ إِلَٰهِ النَّاسِ ﴿٣﴾

"İnsanların melikine, insanların ilâhına." *(Ayet: 2-3)*

Cenab-ı Hak insanların hem Rabbi, hem Meliki, hem de İlâhı'dır. Bize üç sıfatıyla kendini tanıtıyor. Neden sığınırım?

مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ﴿٤﴾

"Gizlice vesvese verip mübalâğa ile kaçıcı Şeytan'ın şerrinden." *(Ayet: 4)*

Hannas: "Mübalâğa ile kaçıcı" demektir. Niye Şeytan'a Hannas denildi? Zikrettiğin vakit kaçıyor da ondan. Sen zikri bıraktığında tekrar geliyor. Ezan okunduğu vakit te kaçıyor, ezan bitince tekrar geliyor. Kamet getirildiği vakit kaçıyor, kamet bitince geliyor.

Namaz kılan kişiye, "Şunu hatırla, bunu hatırla" der. Onun için Mevlâ Tealâ: "Bu Şeytan'ın şerrinden bana sığının" buyuruyor.

الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ﴿٥﴾

"Öyle bir Şeytan ki, insanların kalplerine vesvese verir." *(Ayet: 5)*

مِنَ الْجِنَّةِ وَ النَّاسِ ﴿٦﴾

"O Şeytan, cinlerden de olur insanlardan da." *(Ayet: 6)*

Bazı insanlarda cinler gibi insana vesvese verir. Meselâ: "Rabıta şirktir" der.

Şimdi beytimize geçelim:

فنا فی الشیخ اولور اولجه سالك

"Fena fişşeyh olur evvelce salik."

"Salik evvelâ şeyhte fanî olur."

Fena fiş Şeyh: Şeyhde fani olmak.

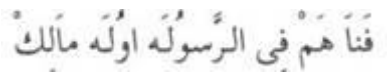
Allah'a vasıl olmak isteyen insan bu yola girdiği vakit, Rabıta üzere zikre çalışır. Bütün farzları, vacipleri, sünnetleri, müstehapları işler, haram ve mekruhlardan kaçar. Bu duruma

devam ede ede, onu öyle bir nura daldırırlar ki, başka bir şeyi hatırlamaya gücü yetmez. İşte buna: "Fena" denilir.

Fena fişşeyh olan salikin kalbi, mürşidin nurunda erir. Mürid kendi şahsî irade ve arzularını yok edip yerine şeyhinin irade ve arzularını koyar.

Bir başka ifadeyle. Fena fişşeyh salikin manevî şahsiyetini, şeyhinin manevî şahsiyetinde yok etmesi demektir.

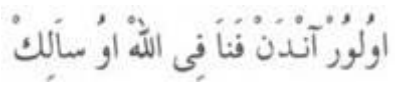
İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: "Kamil ve mükemmil bir zata kavuştuktan sonra bütün muradını ona bırakmaktan başka bir şey kendisine düşmez. Zira kendi durumu artık ölü yıkayıcı elindeki ölü gibidir. Sonra ilk fena hali fena fişşeyh te başlar ki bu, Fenafillah makamına çıkmaya bir vesiledir." buyuruyor. *(Mektubat, 1/73, 61.Mektub)*

"Fena hem firresûle ola malik."

"Salik, şeyhinde fanî olduktan sonra Resulullah'ta fanî olmaya malik olur."

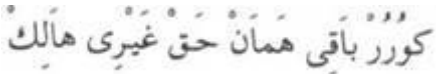
Fena firresûl; müridin bütün varlığını Resulullah'ın nurunda yok etmesi manasına gelir. Mertebe olarak Fena fişşeyhten sonra gelir. İnsan birinci adımı attı mı, ikinci adımı kolay olur.

"Olur, andan fenafillah o salik."

"Resulullah'tan sonra da salik Mevlâ'da fanî olur."

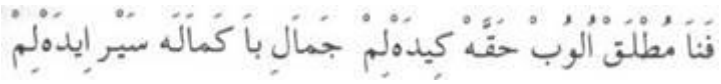
Fenafillah'ın birçok manası vardır. İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine göre en kolay manası: "Allah'tan gayrisini unutmaktır."

"Görür Baki hemen Hak gayri Halik."

Dünya alâkalarından tamamen kesilerek Allah'a teveccüh eden salik kalp gözünü Mevlâya dikti mi, daha o yana bu yana kaydırmaz. Bunlar kolay değil. Allah verirse olur. Ya Rabbi! Sen ihsan eyle.

Bunlar lafla olmaz.

"Fena mutlak olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Salik Allah'ta fani olunca, Allah'ın Baki, O'ndan başka her şeyin helâk olucu olduğunu görür."

"Mutlak fenayı bulup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim"

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, "Mutlak fena" yı şöyle anlatır:

تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾

"Melekler ruh ile beraber ona böyle bir günde yükselirler ki, onun miktarı elli bin senedir." *(Mearic Suresi: 4)*

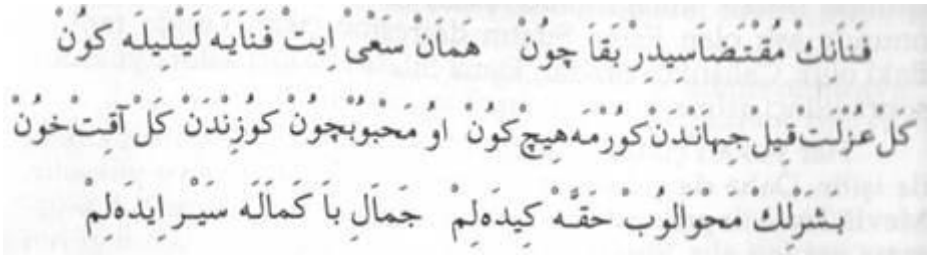
"Hak Sübhanehu, kemali inayetiyle, bir kimseyi cezbe husûlünden ve bu cihetin tamama ermesinden sonra sülük nimetiyle şereflendirirse, bu kimse cezbenin yardımıyla çok uzun bir yolu çok kısa bir zamanda geçer.

Bu ayet-i kerimede işaret olunan elli bin senelik yol bunu gösteriyor, demişlerdir.

O kimse bundan sonra Fenafillah'ın ve Bekabillah'ın hakikatına ulaşır. Sülük'ün sonu, salikin Seyr-i İlâllah'ın sonuna ulaşmasıdır ki, bundan mutlak fena.... Diye söz edilir.

Bundan sonra cezbe makamı gelir ki, bunun için de Seyr-i fillah ve Bekabillah tabiri kullanılır. Seyr-i İlâllah salikin mazhar olduğu isme doğru seyrinden ibarettir. Seyr-i Fillah ise bu isimde olan seyirdir." *(Mektubat, 1/337, 338,290. Mektub)*

Beyt 224

Büyük Şeyh Efendi evvelki beyitlerde buyurmuştu ki: Salik evvelâ şeyhinde fani olur. Sonra Resulullah'ta fani olur. Sonra da Allah-u Tealâ'da fanî olur. Allah'ta fanî olunca görür ki. Baki olan Allah'tır, geri kalan hepsi helak olucudur. Kasas Suresinde buyurulduğu gibi: ... كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ... **"O Allah'ın zatından başka her şey helak olucudur."** *(Ayet:88)*

Bugünkü beyitlerde ise buyuruyor ki:

فَنَانَكْ مُقْتَضَاسِيدِرْ بَقَا چُونْ

"Fena'nın muktezasıdır Beka çün."

"Fenafillah'ın gerektirdiği Bekabillah'tır."

Muktezası: iktiza ettiği şey, yani fenafillah'ın peşinden hemen Bekabillah ihsan olunur.

Salikde mutlak fena hâsıl olup Zat-ı İlâhi'de ve Sıfatlarında fanî olduktan sonra Cenab-ı Hak salike yeni bir varlık ihsan eder. Onu sekir ve gaybet halinden çıkarır, ayıklığa ve uyanıklığa getirir.

Bu makam Bekabillah makamı olup; "Benimle işitir, benimle görür." Hadis-i Kudsi'si ile ifade edilen makamdır.

Mevlâ Tealâ bir insanın nasıl işiten kulağı, gören gözü olur? Bunu şöyle izah ederiz:

Bir salik evvelâ âlem-i imkândadır. Orada iken bu Salikin gören gözü âlem-i imkânın gören gözü, işiten kulağı ise âlem-i imkânın işiten kulağıdır. Sonra salik Ehadiyyet murakabesine başlayınca letâifi bu âlemden yükselmeye başlar. Gide gide Arşın fevkine çıkar.

O zaman o makamın görmesi gören gözü olur, o makamın işitmesi işiten kulağı olur. Salik zilâl dairesinde çalıştıkça onunda aslı olan Esma Sıfatın dairesine çıkar. Orada fanî ve Bâkî olur. Çalıştıkça oradan Esma Sıfatın birinci aslına yükselir, sonra ikinci aslına, sonra üçüncü aslına yükselir.

Her yukarı çıktıkça çıktığı makamın gözü ile görür, kulağı ile işitir. Daha da çalıştıkça Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'ye yükselir. Mevlâ Tealâ ile arasında perde kalmaz, görmeyi, işitmeyi, konuşmayı oradan alır. Şimdi bu salikin gören gözü Mevlâ'nın gören gözü olur, kulağı Mevlâ'nın işiten kulağı olur, lisanı Mevlâ'nın konuşan lisanı olur.

Bekabillah makamında kul Allah'ın ahlâkı ile ahlâklanır.

Bu makama çıkanın görmesiyle avamın görmesi bir olur mu? Bunlar yüksek makamlardır. Ya Rabbi! Fazlı kereminle cümlemize ihsan eyle.

Ya Rabbi! Sana yalvarıyoruz, bütün ihvanımızı cemaatımızı ve bütün Müslümanları, İslâm ilimlerine çalışanları ve İslâm ilimlerini sevenleri bu duaya dâhil buyur.

İslâm ilimleri hangileridir. Allah-u Tealâ'yı, Esmasını, Sıfatını, Ef'alini beyan eden Resulullah'tan, Kur'an'dan, cennetten bahseden ve insanı cehennemden kurtaracak şeyleri bildiren ilimlerdir. Bu zamanda insanların çoğu bunlara inanıyor fakat kıymet vermiyor. Onların yanında para, yemek, içmek, giyinmek kıymetlidir.

Mademki Fenanın gerektirdiği Bekabillah'tır. Öyleyse;

همان سعی ایت فنایه لیلیله کون

"Hemen sa'y et fenaya leylile gün."

"Gece gündüz fenafillah olmaya çalış."

کل عزلت قیل جهاندن کورمه هیچ کون

"Gel uzlet kıl cihandan görme hiç gün."

"Gel bu cihanda uzlete çekil hiç gün görme."

Cihan, Farsçada dünya demektir.

Uzlet, ise Arapçadır. Halktan uzaklaşıp, onlardan ayrı yaşamak anlamına gelir.

Müride başlangıç halinde uzlet gereklidir. Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah Hazretleri de buna işaret ederek buyuruyor ki:

"Ey mürid! Gel, bu cihanda köşeye çekil, adam oluncaya kadar dünyanın ışığını görme, adam olunca çıkarsın ortaya. Vaktini ibadet ve tefekkürle geçir. Hem de:

او محبوبچون کوزندن کل آقت خون

"O mahbub çün gözünden gel akıt hun,"

"O sevgili Allah-u Tealâ için gel gözünden kanlı yaş akıt."

Hun: Farsçadır, kanlı yaş, demektir.

بشرلك محوالوب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

"Beşerlik mahv olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Beşer sıfatları yok olsun Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beşerî olan haller silinsin. Ancak ihtiyaç kadarı kalsın.

Çok kere kâmil zatlardan, istekler zuhur eder. İlk büyüklerden dahi çeşitli taleplerin husüle gelmesi temennisi görülür.

Resulullah Efendimiz ki İmam-ı Enbiya, Sultan-ı Evliya idi. Ona ve diğerlerine salâtların en tamamı ve selâmların dahi ekmeli olsun. Soğuk suyu ve tatlıyı severdi. Ümmetinin hidayetini dahi şiddetle arzu ettiği Kur'an-ı Mecid'de beyan edilmiştir.

Mana anlatıldığı gibi olunca bu gibi iktiza eden şeylerin o büyüklerde bulunmasının tevili nedir?

Bunun için şu cevabı veririm:

İktiza eden bazı şeylerin menşei tabiattır. Tabiat hayatı devam ettiği süre, o iktiza eden şeyler dahi bakî kalır. Şöyle ki: İhtiyari bir hareket olmadan tabiat, sıcak vaktinde soğuğa meyillidir. Soğukluk zamanı ise sıcaklığı ister.

Üstte anlatıldığı gibi olan bir iktiza (gerektiren) kulluğa aykırı olmadığı gibi heva ve hevese teallûk sebebi dahi değildir. Zira tabiatın zarûrî işleri teklif dairesi dışındadır. Nefs-i Emmare'den gelen bir arzu dahi sayılmaz.

Çünkü nefsin meyli ya fuzûlî mubahlaradır ya da şüpheli ve haram işleredir. O ki zarûrîdir. Onda nefsin medhali yoktur."

Beyitte geçen beşerliğin mahv olmasından murad, bedenin letaifinin mutedil olması, ifrat ve tefritten uzak durmasıdır. İnsan bu makamı kazanıncaya kadar çalışmalıdır. Allah hepimize nasip etsin, kolay şey değildir bu.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki:

"Şeriatın sureti ile Hakikati arasındaki fark nefis cihetinden neş'et etmektedir. Nefs-i Emmare surette tuğyan sahibi olup inkârına devam etmektedir. Amma hakikatte mutmainnedir ve Müslüman'dır.

Suretler gibi olan velâyet kemalâtı ile hakikatler gibi olan nübüvvet kemalâtı arasındaki fark dahi buna benzer, bu dahi beden cihetinden neş'et etmektedir.

Zira bedenin parçaları velâyet makamında tuğyanından, inadından dönüp çekilmemiştir.

Misal olarak şöyle anlatabiliriz:

Bedenin ateş cüz'ü, nefsin itmi'nanı olmasına rağmen daha hayırlı olma davasından dönmemiş, kibrinden vazgeçmemiştir. Toprak cüz'ü dahi hasislikten ve denaetten dönüp pişman olmamıştır. Bedenin diğer cüzleri bu kıyasa tabi tutulabilir.

Nübüvvet kemalâtında ise, bedenin cüzleri itidal haddine gelmiştir. İfrattan ve Tefritten fariğ olmuştur.

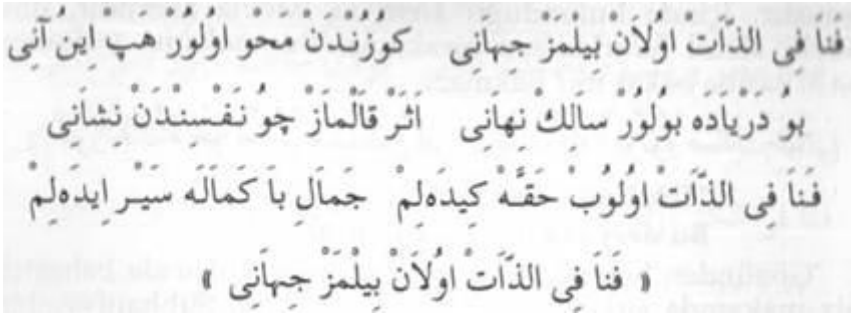
Mümkündür ki Resulullah Efendimizin şu Hadis-i şerifi bu manada ola: اسلم شیطانی "Şeytanım, Müslüman oldu."

Afakta nasıl Şeytan var ise, enfüste dahi şeytan vardır ki bu, ateş cüz'üdür. Bu ise hayırlı olduğunu iddia edip büyüklüğüne ve üstünlüğüne hükmeder. Bütün bu sıfatlar, ondaki sıfatların en düşükleridir.

Onun İslâm olması dahi, bu rezillerin rezili sıfatların zeval bulup gitmesidir.

Nübüvvet kemalâtında kalbin temkini, nefsin itmi'nanı ve bedenin cüzlerinin itidali vardır." *(Mektubat, 2/86, 50. Mektub)*

Beyt 225

"Fena fizzat olan bilmez cihanı."

"Zat-ı Pak-i Sübhaniyyede fani olan, bu cihanı bilmez."

Rabbimizi o kadar seveceğiz ki, o sevgi vasıtasıyla hep onunla olacağız. Bizim kalbimiz yer ve gökle, dünya ve ahiretle olmayacak. Bunları yaratan Allah ile olacak...

İnsan ne zaman ki iman eder, iman ve İslâm şartlarını yerine getirir, tarikata girer, zikrullaha devam eder, âlem-i emir letâifi yükselmeye başlar. Âlem-i Kebirdeki asıllarına ulaşır. Allah'ın fazlı ile bu beş aslın her birini geçerek sonuna gelir, böylece imkân dairesini seyr-i ilâllah ile bitirmiş olur. Fena ismini almaya hak kazanır.

Sonra Esma Sıfatın gölgelerinde seyreder. Allah'ın fazlıyla seyr-i fillah yoluyla bu zilleri birer birer geçer. Nihayet İsimler ve Sıfatlar mertebesine erişir. Burada fenanın hakikati hâsıl olur.

Bundan sonra Esma Sıfat dairesine yükselir. Orada Fânî ve Bâkî olur. Önceki Fânilik ve Bâkîlik suret kalır. Sonra Esma Sıfatın birinci aslına yükselir. Orada Fânî ve Bâkî olur, sonra ikinci ve üçüncü asıllarına yükselir. Buralarda da Fânî ve Bâkî olur.

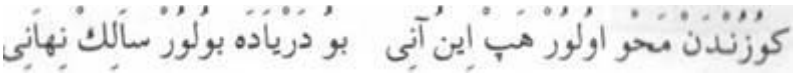
Sonra da Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'ye yükselir. Aradan Esma ve Sıfat kalkar. Orada da Fanî ve Bâkî olur. Her ne kadar görmese de Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'ye baka baka erir.

Buradaki Fânilik Etemm-i Fena, Bakilik de Ekmeli Beka'dır. Allah-u Tealâ bu makamlara yükselmeyi cümlemize nasip eylesin.

Zat-ı Pak-i Sübhaniye'de fanî olan bir kimse bu cihana bakar mı? Ölen insan bu cihanı bilmediği gibi bu makama yükselen insan da bu cihanı bilmez.

Resulullah Efendimiz ﷺ bir Hadis-i şefirte buyuruyor ki: موتوا قبل تموتوا "Ölmeden evvel ölünür." *(Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, No:2669, 2/291)*

İşte asıl ölmek budur. Bu ölüm ile ölen adam matlûbuna ulaşmıştır. İçinde bulunduğu âlem ki, Mevlâ âlemidir, onu gerideki âlemi hatırlamaya bırakmaz. Bu makama yükselen daha arkasına bakar mı? Bakmaz.

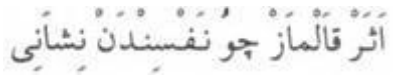

"Gözünden mahv olur hep în-ü ânî. Bu deryada bulur salîk nîhanî."

"Gözünden hep şu bu mahvolur. Salik yukarıda bahsettiğimiz makamda sırlar bulur." Yani Zat-ı Paki Sübhaniyyeden ona öyle bir nur vurur ki, geri kalan her şeyi unutur.

În: Bu, Ân: O, şu, Nihan; gizli, saklı, bulunmayan, mevcut olmayan, sır manalarına gelir.

Kimse onun sırrına eremez, ancak oraya çıkan onu bilir.

"Eser kalmaz çü nefsinden nişanî."

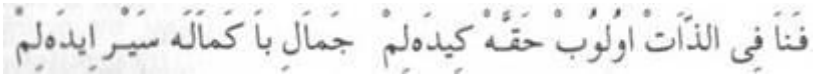
"Nefs-i Emmaresi o kadar erir ki, ondan bir eser kalmaz."

İmam-ı Rabbânî Hazretleri buyurur ki: "Bir salik imkân dairesini "Seyr-i İlâllah" ile bitirir, fena hâsıl olur. Bu seyrden sonra eğer yükselmek nasip olursa, "Seyr-i fillâh" seyri olur.

"Şerh-i Sadr" olunca, salik "İslâm-ı Hakikî" ile şereflenir. Bu makamda Nefs-i Mutmeinne, göğüs tahtının üzerine yerleşir ve "Rıza makamı" na kavuşur. Nefs-i Mutmainne; yüksek bir nefs makamıdır. Nefs-i Mutmeinne Rabbinden razı olmuş, Rabbi de o mübarek nefisten razı olmuştur." *(Mektûbât, 1/242, 260. Mektub)*

Şerh-i Sadr olunca, Nefs-i Mutmeinne makamından yükselerek göğüs makamına çıkar. Buraya yerleşir, böylece yakînliğinin sonuna ulaşmış olur.

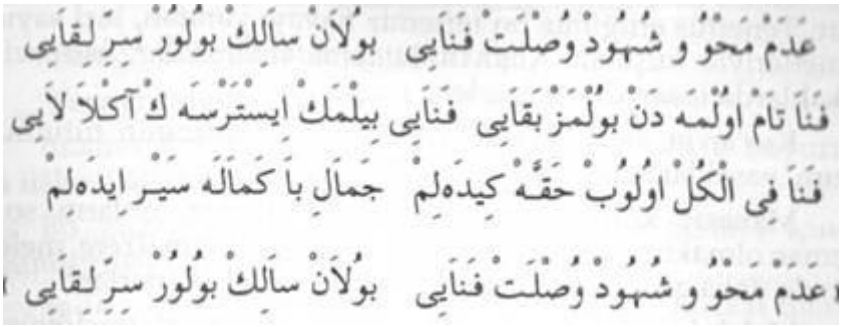
Nefs-i Mutmeinne makamına oturduktan sonra, akıl da yerinden çıkarak nefsin yanına gider ve "Akl-ı Meâd" ismini alır, her ikisi birleşerek çalışmağa başlarlar."

فنا فی الذات اولوب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

"Fena fizzat olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'de fanî olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim"

Beyt 226

عدم محو و شهود وصلت فنایی بولان سالك بولور سر لقایی
فنا تام اولمه دن بولمز بقایی فنایی بیلمك ایسترسه ك آکلا لایی
فنا فی الکل اولوب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم
عدم محو و شهود وصلت فنایی بولان سالك بولور سر لقایی

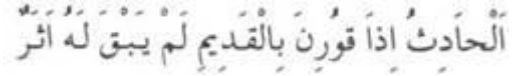
"Adem, mahv-u, şühud, vuslat fenayı. Bulan salik bulur sırrı likayı."

"Adem, mahv, şühud, vuslat ve fena'yı bulan salik Allah'a kavuşma sırrını bulur."

Adem: Yok olmak, Mahv: Erimek, Şuhûd: Müşahede yani Mevlâ'yı görür gibi olmak. Vuslat: Ulaşmak. Fena: Yok olmak. Sırrı lika: Kavuşmak sırrı, demektir.

Yok bilmek, gönül işidir, ruhun işidir. Beden işi değildir. Mevlâ'nın varlığı tecelli edince insanın kendi varlığı yok olur.

Şu ibare bu manayı açıklar:

اَلْحادِثُ اِذا قُورِنَ بِالْقَدیمِ لَمْ یبْقَ لَهُ اَثَرٌ

Hadis olan (sonradan yaratılan) kadim olan (evveli olmayan Mevlâ'y) a yaklaştığı vakit onun eseri kalmaz.

Mahv da, mana olarak ademe yakındır. Bir şeyin eserini, izini tamamen silmek, yok etmek manasındadır. Kulun varlığının, Cenab-ı Hakk'ın varlığında fena bulmasıdır.

Adem ve mahv'dan sonra şühud gelir ki, Mevlâ'yı görür gibi olma makamıdır. Ondan sonra vuslat yani Allah'a kavuşma ve ardından da fena gelir.

Bu beş şeyi bulan salik Allah'a kavuşma lezzetini bulur.

Kumarhaneler, gazinolar, sinemalar, tiyatrolar salikin yolunu kırmak için kurulan tuzaklardır. Tekkeler yıkıldı, bunlar açıldı. Bize Tekke'ler lâzım. Oralarda Mevlâ'yı bileceğiz. Medreselerde Kur'an-ı Kerim'i anlayacağız. Kur'an-ı Kerim'i anlamadıktan sonra dünyaya boşuna geldik, gidiyoruz demektir.

Hatta insan bir de büyük bir mesuliyet yüklenerek gitmiş olur. Teneffüs ettiğimiz bu tertemiz havayı yaratan, bizi sayısız nimetleriyle kuşatan Allah'ın kitabını anlamazlar, bilmezler, sokaklarda insan diye gezerler.

Kur'an'ın anlaşılması lâzım. Onun emirlerinin tutulması lâzım, yasaklarından kaçmak lâzım.

Manasız konuşmalardan bir şey çıkmaz, onların sonu pişman olmaktır. Allah-u Tealâ bizi ahsen-i takvim üzere, melekten de daha güzel kıvamda yarattı. Niye böyle yaparlar?

Melekte nefis ve şeytan ile mücadele yok, onlarla dövüşüp büyük rütbeler kazanamıyor. İnsan da nefis var bir de ona Şeytan musallattır. İnsan onlarla dövüşerek büyük rütbe kazanacak.

Durmadan Nefs-i Emmare'yi besliyorlar, onu kuvvetlendiriyorlar. Rabbimizi tanımıyorlar. Bu ayıplarla, suçlarla nasıl Mevlâ Tealâ'nın huzuruna çıkılacak? Utanmak lâzım!

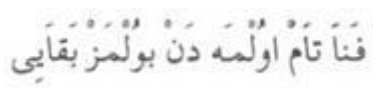
Hoca Efendi! "Allah'ın huzuruna çıkılacağına inanmıyorlar ki" diyorlar, inanmamak ne demek?

Peki, koca gökleri, yerleri kim yarattı? Allah. Koca güneşi, ayı, yıldızları kim yarattı? Allah. Bütün canlıları kim yarattı? Allah. Bazılarının, bütün mevcûdatı Allah'ın yarattığından haberleri yok. Çünkü Tekke, Medrese görmemiş.

Biraz kendimize gelelim, hayâ edelim. Hayâ imandandır, Ahirete gidiyoruz, bir ayağımız mezardadır. Birçok tanıdıklarımız, yakınlarımız, ahirete gitti, ölüm her an bize de gelebilir. Kendileri şımarık, aileleri kendilerinden şımarık, çoluk çocukları şımarık, utanmıyorlar. Öyle ayıplar içerisindeyiz ki!

Ya Rabbi! Sana sığındık. Akılsızlıktan kaçıp Hakk'a gidelim. Kur'ansız yaşamak olur mu? Mümkün mü?

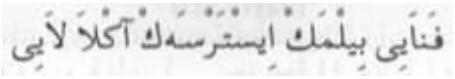
Söyleyin bu millete Kur'an okusunlar. Kur'andan alacaklarını alsınlar. Almazlarsa, bir ayet, bir hadis bilmezlerse öyle hasret içinde gidecekler ahirete.

"Fena tam olmadan bulmaz Beka'yı."

"Fenafillah tam olmadan Bekabillah olmaz."

Beyitlerimize dönelim:

فنایی بیلمك ایسترسەك آكلا لایی

"Fenayı bilmek istersen anla lâ'yı."

"Fenayı anlamak istersen Lâ'yı anla."

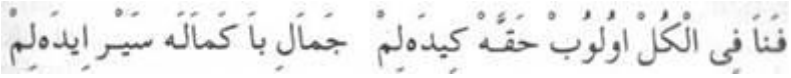
İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şöyle buyurur: "Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resulullah."

Bu güzel kelime Tarikat'ı, Hakikat'ı ve Şeriat'ı içinde bulundurmaktadır.

Salik Lâ (nefy) makamında olduğu sürece Tarikat mertebesindedir. Lâ'yı tamamlayıp Allah-u Tealâ'dan başka bir şey görmeyince Tarikat'ı tamamlamış ve Fena makamına vasıl olmuş olur. Nefy'den sonra isbat "İllâ" makamına gelir ve sülûktan cezbeye geçerse Hakikat mertebesine ulaşır ve Beka hâsıl olur.

Bu sülük ve cezbe ile "Velâyet" ismi doğru olur. Demek ki evliyalık bu güzel kelimenin ilk yarısı olan nefy ve isbat sayesinde ele geçmektedir.

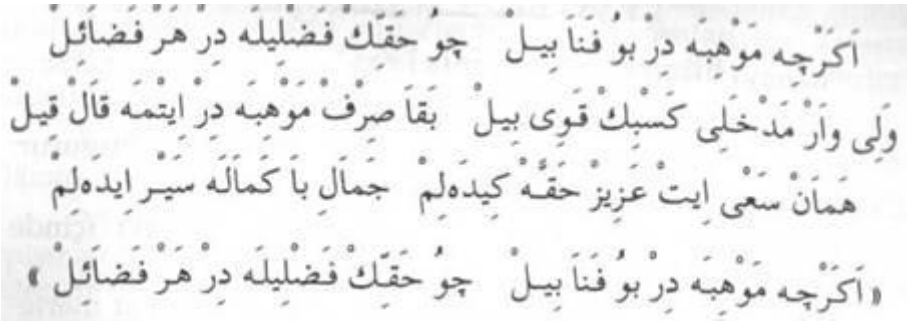
Nefis ise Emmare olmaktan çıkıp itmi'nana meyleder. Pak ve temiz bir hale gelir." *(Mektubat, 1/79, 66. Mektub)*

فنا فی الکل اولوب حقّه کیدەلم جمال با کماله سیر ایدەلم

"Fena fil kül olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Fena fil kül olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyredelim."

Beyt 227

اکرچه موهبه در بو فنا بیل چو حقك فضلیله در هر فضائل
ولی وار مدخلی کسبك قوی بیل بقا صرف موهبه در ایتمه قال قیل
همان سعی ایت عزیز حقّه کیدەلم جمال با کماله سیر ایدەلم
« اکرچه موهبه در بو فنا بیل چو حقك فضلیله در هر فضائل

"Eğer çi mevhibedir bu fena bil, Çü hakkın fazliyledir her fezâil."

"Bil ki fenafillâh makamı her ne kadar hibe kabilindense de çünkü bütün faziletler Hakk'ın fazl-ı keremiyledir."

Mevhibe: Hibe, hediyye, demektir.

O Mevlâ Tealâ bizi iyi etmezse, biz iyi olamayız. Meselâ bir yabani ağaç, kendi kendini aşılayamaz, kendi kendinin toprağını taşlardan dikenlerden temizleyemez, kendi kendini sulayamaz. Bunların hepsinin bahçıvan tarafından olması lâzım. Bahçıvan da bunları Allah'ın izni ile yapar.

Biz de ağaç gibiyiz, budanmak, aşılanmak isteriz. Allah bizi dostlarına aşılattırıyor. Aşılanan insandan türlü faziletler meydana çıkıyor. Bütün faziletler Allah'ın fazlı keremiyledir.

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifte buyuruyor ki:

قُلُوبُ الْعِبَادِ بَيْنَ اصْبَعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ الرَّحْمٰنِ يُقَلِّبُهَا كَيْفَ يَشَاءُ

"Kulların kalpleri Rahmanın parmaklarından iki parmağı arasındadır, o kalpleri dilediği şekilde çevirir." *(İbni Ebî Âsım, Kitabu's-Sünne, 1/98)*

Allah ﷻ bir kulun kalbini kendine çevirirse ne güzel, öteye çevirirse ne fena. Biz elimizden geleni yapalım. Gelmeyeni Allah yapar.

وَلِي وَارْ مَدْخَلِي كَسْبُكْ قَوِي بِيلْ

"Veli var medhali kesbin kavi bil."

İşte bu Fenafillah makamı da Allah-u Tealâ Hazretleri'nin bir hediyesidir. Allah-u Tealâ Hazretleri bunu vermeye mecbur olmadığı halde kuluna acıdığı için ihsan etmiştir. Ancak her ne kadar bu Fenafillah makamı Mevhibe-i İlâhiyye ise de.

"Lâkin kesbin (çalışmanın) kuvvetli bir tesiri vardır, bunu da bil."

Medhal: Nüfuz, tesir manasında. Kavi: Kuvvetli, demektir.

Bütün fiiller iki şey ile meydana gelir: 1- Halk, 2- Kesb. Kul kesbeder, Allah halk eder.

Kesb: Arapça, çalışmak, kazanmak demektir. Kulun irade ve kudretini kullanmasına denir.

Halk, ise yaratmak anlamındadır. Mevlâ Tealâ'nın irade ve kudretini kullanması demektir.

Cenab-ı Hak takdir ve bil fiil halk etmedikçe, hiç bir zerre, hiç bir hareket vücuda gelemez. Kulların fiillerinde sadece kendilerinin kesb ve ihtiyarları vardır. Kulun bir fiili yapmak istemesinin hemen akabinde Allah ﷻ o fiili yaratır.

Bazıları diyorlar ki; "Ne yapalım Allah'ın yazısı idi?" Haberleri yok ki, kendileri Allah'a yazdırıyorlar. İnsan irade ve kudretini kullanmadan Allah-u Tealâ irade ve kudretini kullanmıyor.

Meselâ siz irade ve kudretinizi ders çalışmaya kullanırsanız Allah da irade ve kudretini kullanır, siz ders çalışırsınız. Eğer Allah irade ve kudretini kullanmazsa, çalışamazsınız. Kanûn-u İlâhîdir: Kul iradesini kullanmadan Allah da kullanmaz.

Kulların fiilleri Ef'âl-i İhtiyariyye ve Ef'âl-i İzdirariyye olmak üzere ikiye ayrılır:

Ef'al-i İhtiyariyye: Allah-u Tealâ Hazretleri'nin kulda kulun kendi irade ve ihtiyariyle yarattığı fiillerdir. Meselâ iman etmek, namaz kılmak, oruç tutmak, içki içmek, zina etmek, kumar oynamak. Bunların hepsi ihtiyârî şeylerdir.

Ef'al-i İzdirariyye: Allah-u Tealâ Hazretleri'nin kulda, kulun kendi iradesi olmadan yarattığı fiillerdir. Boyunun uzun veya kısa olması, güzel ya da çirkin olması gibi. Bunlar kulun elinde olmayan işlerdir.

Ef'al-i İzdirariyye denilen, kulların iradeleri ve istekleri dışında bulunan fiillerin yaratıcısının Allah olduğu hususunda bütün mezhepler ittifak halindedir.

Ehl-i Sünnet ve'l-cemaat mezhebine göre Ef'al-i İzdirariyye, gibi Ef'al-i İhtiyariyye de Cenab-ı Allah'ın iradesine ve takdirine muhtaçtır. Bu ince meseleleri millete anlatın, öğretin.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri yukarıdaki beyitlerde Fenafillah makamından bahsederken buyurmuş oldu ki: "Fenafillah Allah'ın hediyesidir. Lâkin Fena'yı kazanmakta kesbin tesiri vardır."

Salik, Allah'ın razı olduğu yola çalışır, fenayı kazanmak için irade ve kudretini kullanır, Allah-u Tealâ da, ona fenayı hediye eder.

Ya Erhamer-Rahimîn! Bizlere de hediye eyle.

بَقَا صِرْفْ مَوْهِبَه دِرْ اِيتْمَه قَالْ قِيلْ

"Bekâ sırf mevhibedir etme kal kîl."

"Bekâ sırf hediyyedir, dedikodu etme."

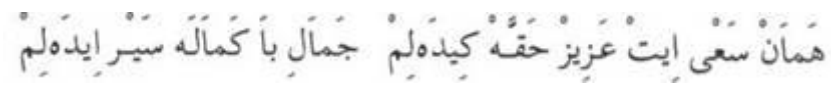
Kâl kîl; dedikodu demektir. Kıl-ü Kâl diye de okunur.

Bizler bu işin dertlisi olsak, Allah-u Tealâ Hazretleri hediye eder. Yeter ki çalışıp Fena fillah'ı kazanalım. Daha önce İsmet Efendi Baba ne buyurmuştu?

"Fena'nın muktezasıdır Bekâ çün. Hemen sa'y it fenaya leylîle gün."

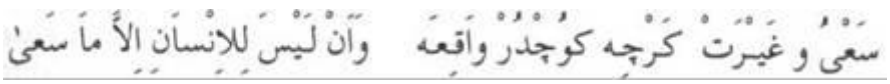
"Sen gece-gündüz Fenafillah olmaya çalış. Fena'yı kazanırsan, onun muktezası Bekâ'dır."

Demek ki Cenab-ı Hak gene insanın elinden tutuyor.

"Hemen sa'y et aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Aziz kardeşim! Hemen çalış, illâ çalış, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyredelim." Bir beyitte deniyor ki:

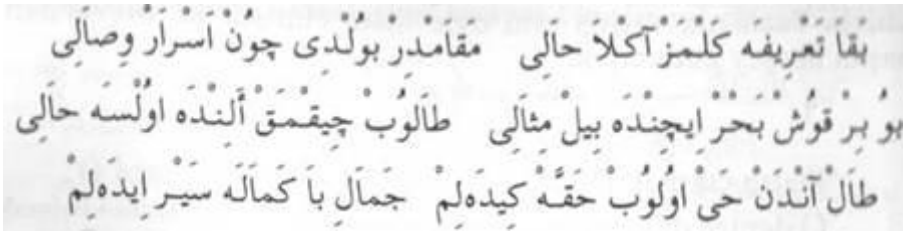

"Sa'y-u gayret gerçi güçtür vakıa. Ve en leyse lil insani illâ ma seâ'."

"Çalışmak ve gayret etmek güçtür ama insan için çalıştığından başkası olmadı."

Bu tenbihleri unutmayalım. Bir insan hocaya gitmeden hoca olmuyor. Fakat hoca iyi olmazsa kendisi gevşek olduğundan sizi de gevşek edebilir. Allah hepimizi ulemayı âmilinden ve sulehayı salihinden eylesin. Âmin.

Beyt 228

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bir önceki beyitlerinde: "Fenafillah her ne kadar mevhibe-i ilâhiyye ise de bunda kesbin tesiri vardır. Bekâbillah ise sırf mevhibedir, onda kesbin tesiri yoktur. O halde dedikodu etme Fenafillah'ı kazanmaya çalış." buyurmuştu.

Bu beyitlerinde de eğer, "Bekâ nedir" diye sorulursa sanki cevap olarak buyuruyor ki:

بقا تعريفه كلمز آكلا حالى

"Bekâ tarife gelmez anla halî."

"Bekâbillah öyle bir makamdır ki, tarife gelmez bu hali anla.' Bekâ tarife gelmez ne demek? Kimse onu bildiremez, o öyle bir sırdır ki, onu izah edecek kelime yoktur, söz yoktur. O makamda dudak oynamaz, dil sallanmaz.

Fenafillahta; موتوا قبل ان تموتوا "Ölmeden evvel ölünüz. *(Aclûnî. Keşfü'l-Hafâ, No:2669, 2/291)* Hadis-i şerifinin manası zuhûr eder. Bekâbillah'ta ise öldükten sonra uyanmak vardır.

مقامدر بولدى چون اسرار وصالى

"Makamdır, buldu çün esrar visali."

"Bu Bekâbillah bir makamdır ki, (salik orada) Mevlâ'ya kavuşma sırlarını buldu."

Mevlâ'ya kavuşma sırlarının makamıdır burası.

Mevlâ'yı bilmiyorlar ki sırrını bilsinler. Müminler cennette Mevlâ'yı görecekler ama şöyleydi diyemeyecekler.

« بو بر قوش بحر ايچنده بيل مثالى

"Bu bir kuş bahr içinde bil misali."

"Ucu bucağı görünmeyen büyük bir denizin ortasında ufak bir kuş bunun misalidir."

Öyle ki ne tarafa bakarsa baksın, karayı göremez. İşte Mevlâ Tealâ'nın varlığı onu öyle ihata etmiştir ki, Mevlâ'dan başka bir şey göremiyor.

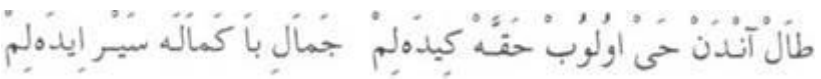
طالوب چيقمق النده اولسه حالى

"Dalıp çıkmak elinde olsa halî."

"O denize dalıp çıkma hali elinde olsa."

Mevlâ Tealâ'nın nuru, her tarafı kaplayan bir derya gibidir. Bekabillâh makamına erişen salik deryanın içinde bir kuş gibidir.

Deryanın ortasında bulunan kuş ne tarafa bakarsa baksın karayı göremez. Sadece o deryayı görür. Bekabillâh makamına kavuşan kimse de kuş misali başka hiç bir şey göremez. Mevlânın varlığı onu öyle ihata etmiştir ki, o deryaya dalıp çıkmak elinde olsa;

"Dal andan hay olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim,"

O deryaya dal ve hay ol yani diril. Ancak o deryaya dalarsan hakiki dirilişe erersin."

Nahl Suresinin 97. ayet-i kerimesinde Cenab-ı Hak şöyle buyurmaktadır: مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً. . . Erkekten veya kadından her kim mümin olduğu halde salih amel işlerse elbette onu hayat-i tayyibe ile diriltiriz."

İşte biz bu hayat-i tayyibeyi kazanmağa çalışalım. Bunun içindir ki amel-i salihe devam etmeli. Bir beyitte deniyor ki:

Amel, riyadan halis olmazsa hasırın (üzerinde yatanın yüzünde bırakmış olduğu) izi gibi verimsiz olur, kısa bir zamanda bozulur, yok olur gider." *(Kitabu ma Hadar, Şerhu Pendi Attâr, Sh.43)*

Hasırın üzerine bassan izi çıkar ama o iz kalıcı olmaz. Riya ile yapılan amel de hasırın izi gibi yok olur.

Onun için çok dikkatli olalım. Millet bizi beğense ne olur, beğenmese ne olur? Bizi Rabbimiz beğensin.

Bu beyitlerin sonunda İsmet Garibullah Büyük Şeyh *Efendi (KuddiseSırruhu)* Hazretleri şu ayet-i kerimeyi zikretmiştir;

Allah-u Sübhanehü ve Tealâ'nın buyurduğu gibi: أَوَ مَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ. . . "O kimse ki ölü idi biz onu dirilttik." *(En'am Suresi: 122 den)* (Resale-i Kudsiyye, Sh.52)

Hazreti Ali Efendimiz buyuruyor ki:اَلنَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا **İnsanlar uykudadır. Öldükleri vakit uyanacaklar.** *(Aclûnî, Keşfül Hafâ, No:2795, 2/312)*

Bir insanın imanı olup da kendisi gaflet içinde ise, o kişi uykudadır. Bir insanın imanı yoksa ölüdür. Sokaklarda geziyor ama Tavşan uykusu gibi uykudadır. Tavşanın gözü açıktır, hâlbuki uyuyor. Ne dedik? İmanı olmayan kişi de ölüdür. Sokaklarda geziyor, yiyor, içiyor, etrafını görüyor ama olsun yine o kişi ölüdür.

Ne zaman ki iman eder, Şeriat'ı ve Tarikat'ı yaşar, Bekabillah makamına yükselir, o vakit dirilir. İşte En'am Suresinin bu ayet-i celilesi Beka makamına işaret etmektedir.

أَوَ مَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ. . . "O kimse ki ölü idi, biz onu dirilttik ve ona nur verdik. O nur ile insanlar arasında gezer."

Bu ayet-i celile Hazret-i Hamza *(Radıyallahu Anh)* hakkında nazil olmuştur.

Şöyle ki; Ebu Cehil, Allah'ın resûlüne çok şiddetli bir düşman idi. Her fırsatta ona eziyet etmeye çalışırdı.

Yine bir gün Efendimiz ﷺ Ka'be'nin yanında namaz kılarken orada bulunan ayak takımlarını teşvik ederek Allah'ın Resûlü üzerine ölü bir devenin işkembesini ve cifelerini attırdı. O sırada Peygamberimizin amcası Hazreti Hamza avdan dönüyordu.

Bir ihtiyar kadın Hazreti Hamza'yı karşılayarak Ebu Cehl'in, yeğenine yaptığı hakaretleri anlattı. Hazreti Hamza'nın akrabalık duyguları galeyana geldi, çok gazaplandı ok ve yayı elinde olduğu halde Ebu Cehl'in yanına geldi, ona vurmaya başladı. Ebu Cehil, Hazreti Hamza'nın Müslüman olmasından korktuğu için ona yalvarıyor ve:

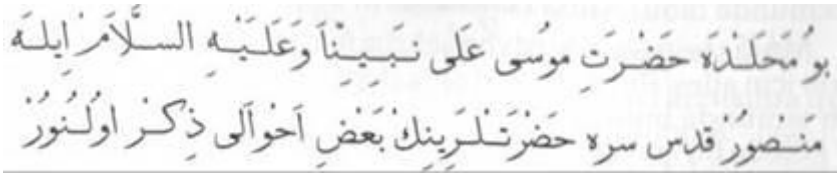
"Ya Eba Ya'li! Görmüyor musun kardeşinin oğlu getirdiği Kur'an ile akıllılarımıza akılsızlar diyor, ilâhlarımıza sövüyor, babalarımıza dil uzatıyor?" diye Hazreti Hamza'yı sakinleştirmeye çalışıyordu. Ancak Hazreti Hamza'nın öfkesi daha da arttı ve Ebu Cehl'e:

"Sizden daha akılsız kim var? Allah'ı bırakıp da taşlara tapıyorsunuz ey zalimler!" dedi ve hemen; "Eşhedü en lâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlühü" diyerek Müslüman oluverdi. Ebu Cehl'in korktuğu da başına geldi.

İşte bu olay üzerine bu ayet-i celile inzal oldu. Önce küfür halinde iken ölü menzilinde olup da iman ile dirilen, İslâm nuru ile aydınlığa kavuşan Hazreti Hamza hakkında: . . . كَمَن مَّثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا . . . "Çeşitli zulmetler içerisinde kalan ve bu zulmetlerden çıkmasına imkân olmayan kimse (Ebu Cehl) gibi midir?" buyruldu.

Demek ki bir insanın imanı var, diridir, imanı yok ölüdür.

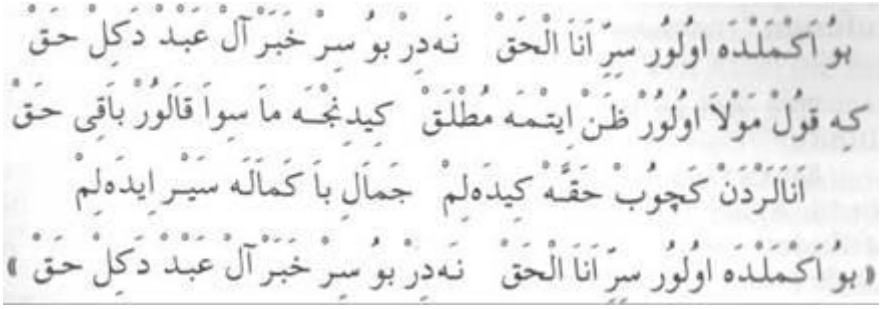
17. BAB

Bu mahalde Hazreti Musa *(Alâ Nebiyyina ve Aleyhisselâm)* **ile Mensur** *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretlerinin bazı ahvali zikrolunur.**

Bu bölümde Hazreti Musa *(Aleyhisselâm)* ile Hallacı Mansûr *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin bazı halleri anlatılır.

Beyt 229

"Bu ekmelde olur sırrı enel hak. Nedir bu sır, haber al, abd değil, Hak."

"Bu en kâmil olan kişi de "Enel hak" sırrı zuhûr eder. Nedir bu sır? Haber al, kul Mevlâ değildir."

Sırrı enel hak: Enel hak sırrı yani "Ben hakk'ım" demekteki sır. Abd: Kul, demektir.

Hallacı Mansûr ne demişti? Ene'l-hak yani "Ben hakk'ım." Bu sözünden sebep onu idam ettiler. Ulemay-ı Zahir anlamaz bu işten.

"Ki kul Mevlâ olur zan etme mutlak. Gidince masiva kalır. Bakî Hak."

"Mutlaka kul Mevlâ olur zannetme. Masiva gidince Baki olan Mevlâ kalır."

Yani "Enel hakk' demekle kul Mevlâ olmaz. Böyle söylemekle, kul kendini Mevlâ sanır demek değildir. Lâkin;

Hallacı Mansûr Hazretlerinin kalbinde Mevlâ'dan başka bir şey kalmış mıydı? Kalmamıştı. O zaman Hallacı Mansûr ne hükmünde oldu? Musa *(Aleyhisselâm)* ın ağacı hükmünde oldu.

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾

"O vakit Musa *(Aleyhisselâm)* bir ateş görmüş de ailesine demişti ki: Durunuz, ben şüphesiz bir ateş gördüm, belki ondan size bir kor getiririm, yahut ateşin yanında bir rehber bulurum." *(Taha Suresi:10)*

Musa *(Aleyhisselâm)* Medyen şehrinden annesini ve kardeşini ziyaret için ailesi ile beraber Mısır'a doğru yola çıkmış. Tur dağının batı tarafında bulunan Tuva vadisine gelince soğuk ve karanlık bir gecede bir çocuğu dünyaya gelmiş, ateşe ihtiyaçları olmuştu.

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَى ﴿١١﴾

"Ne zaman ki ateşin yanına geldi. Ya Musa! Diye nida olundu." *(Ayet: 11)*

Musa *(Aleyhisselâm)* Oraya gelince baştan başa yeşil bir ağaç gördü. Ağacın her tarafını beyaz bir ateş kuşatmıştı. Bu ateş bir parıltıdan ibaret olup ağaca asla zarar vermiyor, onu ziyalar içinde bırakıyordu.

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾

"Şüphe yok ki ben, evet ben senin Rabbinim. Hemen pabuçlarını çıkar! Muhakkak ki sen mübarek vâdi Tuvâ'dasın." *(Ayet: 12)*

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى ﴿١٣﴾

"Ey Musa! Ben seni (Peygamberliğe) seçtim. Şimdi sana vahyolunacak şeyleri dinle." *(Ayet:13)*

إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾

"Şüphe yok ki ben, yalnızca ben Allah'ım, benden başka ilâh yoktur. Onun için bana ibadet et ve beni anmak için namaz kıl."*(Ayet:14)*

إِنَّ السَّاعَةَ ءَاتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى ﴿١٥﴾

"Şüphe yok ki kıyamet gelecektir az kalıyor ki onıı gizleyeyim. Ta ki her nefis çalıştığı şey ile cezalandırılsın." *(Ayet:15)*

Bu, ateş değil nur-u ilâhinin tecellisinden ibaretti. İşte bu ağacın yanına gelince; "Ya Musa!" diye nida olundu. Bu hitap zaman ve mekândan münezzeh olan Allah-u Tealâ tarafından Hazreti Musa'ya teveccüh etmiş olan bir iltifat idi.

فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَى ﴿١٦﴾

Sakın kıyamete inanmayıp ta, kendi nefsi arzusuna uyan kimse seni ondan alıkoymasın, sonra helak olursun." *(Ayet:16)*

Bir de Kasas Suresinin şu ayet-i celilesi bunu bildirmektedir:

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِن شَاطِئِ الْوَادِي الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَن يَا مُوسَى إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

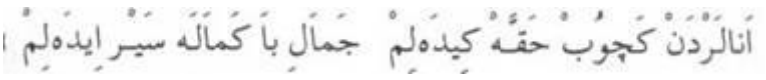
"Ne zaman ki ona vardı. O mübarek kıtadaki vadinin sağ tarafından ağaçtan nida olundu ki: Ey Musa! Şüphe yok ki ben âlemlerin Rabbi olan Allah'ım!" *(Ayet: 30)*

Allah-u Tealâ Musa *(Aleyhisselâm)* a ağaçtan "Ben Allah'ım" buyurdu. Hiç ağaç görür mü işitir mi, konuşur mu? Yok. Konuşan ağaç değil, Mevlâ'dır. Allah-u Tealâ konuştu, ağaçtan duyurdu.

Peki, sorarım size? Allah-u Tealâ bir ağaçtan "Ben Allah'ım" der de bir kuldan diyemez mi? Der. İşte ekmel dereceye gelen bir insandan da "Ben Hakk'ım" sırrı zuhûr eder. Demek ki "Ben Hakk'ım" diyen, o sözü kendisi demiyor, Allah-u Tealâ buyuruyor Musa *(Aleyhisselâm)* ın ağacı gibi.

Burası Kur'an-ı Kerim'in en tatlı ayetleri. Ama bizim ağzımızda tad alma kuvveti kalmadığından alamıyoruz. Onun için bu manevî yola çalışmak lâzım. Meşe ağacı gibi olmak yakışmaz. Çalışırsak Mevlâ Tealâ yardım eder, anlarız.

Hallacı Mansûr Hazretleri de "Ene'l-Hak" dediğinde buyuran Allah'tır. Hallac-ı Mansûr'dan duyurmuştur.

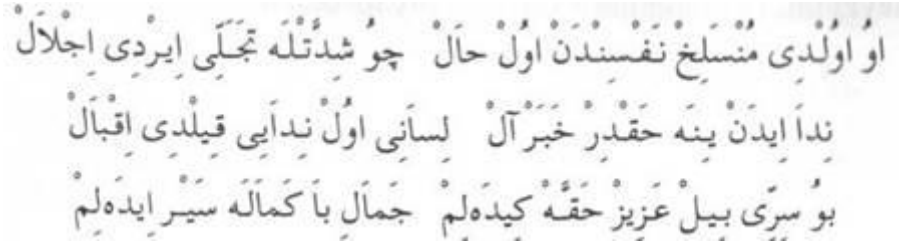

"Enâlardan geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

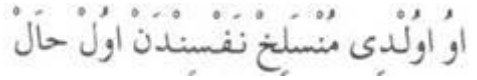
"Enelerden geçmeli, insan "Ene" (ben-ben) dememeli." Enâlar: "Ben, ben" sözleri, demektir.

Demek ki "Ene'l-Hak" da bir makamdır. Onu da geçmeli, daha mesafe var, daha ilerisi var, onu kazanmaya çalışmalı. Çalışırsak bu olur inşaallah. Mevlâ Tealâ her şeye kâdirdir.

Beyt 230

Bu beyitlerde de Hallacı Mansûr'un "Ene'l-hak" buyurmasının sırrı anlatılmaya devam ediyor.

"O oldu münselih nefsinden ol hâl."

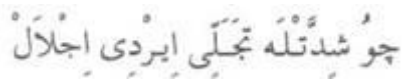
"Hallacı Mansûr o halde iken yani 'Ene'l-hak' dediği zaman nefsinden soyulmuş, çıkmıştı."

Münselih: Soyulmuş,

Ol hâl: O halde, demektir.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri buna şöyle işaret ediyor:

"Hallacı Mansûr'un "Ene'l-hak" sözünün manası "Ben Hakk'ım" demek değildir. Bunun asıl manası: "Ben yokum, yalnız Allah-u Tealâ vardır" demektir." *(Mektubat, 1/269, 266. Mektub)*

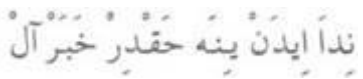

"Çü şiddetle tecelli irdi icIâl."

"Çünkü (Cenab-ı Hakk'ın Hallac-ı Mansûr'a) kuvvetle tecellisi, ona çok büyüklük verdi.

İcIâl; ikram, büyüklük, azamet manasına gelir.

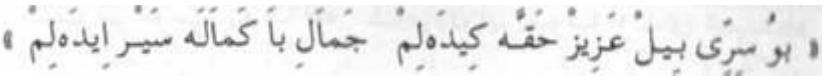
Mevlâ Tealâ şiddetle parlayınca Hallac-ı Mansûr o büyüklük içinde kendinden geçti, kendinden geçince de "Enellah" dedi.

"Nida eden yine Hak'tır, haber al."

"Nida eden yani "Ene'l-Hak" diyen yine Mevlâ Tealâ'dır, haber al."

Hallacı Mansûr'un lisanı Mevlâ'nının nidasını kabul etti.

"Bu sırrı bil aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Aziz kardeşim bu sırrı bil Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Bunlar sırdır, herkesin anlayacağı şeyler değildir. Ama siz Tarikata çalıştığınız için anlıyorsunuz.

Bu sırları bilmek için Tasavvuf bilmek lâzım, bilmeden olmaz. Asıl ilim bunlardır. Cahiller "Ene'l-Hak" sözünü Hallacı Mansûr söylüyor zannederler.

Burada, İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şu ayet-i kerimeyi zikretmiştir;

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ﴿٨١﴾

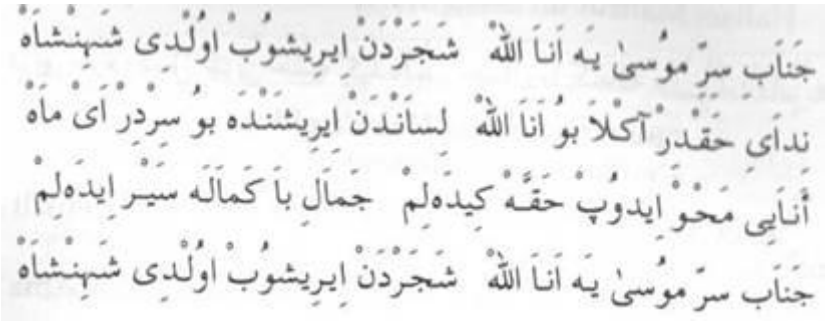
Allah-u Sübhanehü ve Tealâ'nın buyurduğu gibi: "Ve de ki: Hak geldi, batıl zail oldu. Muhakkak batıl yok olucudur." *(İsra suresi: 81)* Büyük olan Allah doğru buyurdu. *(Risale-i Kudsiyye, Sh.53)*

Hak gelince batıl gider, ilim haktır, cehalet batıl, ilim gelmeden cehalet gitmez. Her şey kendi zıddı ile gider.

İlim gelir, cehalet gider, takva gelir, isyan gider, zühd gelir, dünya sevgisi gider.

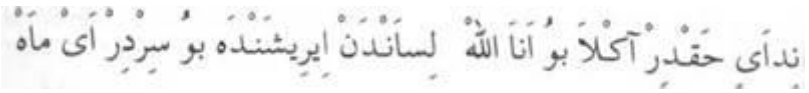
Hak olan Allah-u Tealâ Hazretleri de tecelli edince Hallacı Mansûr'un nefsi gitti.

Beyt 231

"Cenab-ı sırrı Musa'ya enallah, Şecerden erişib oldu şehinşah."

"Musa *(Aleyhisseiâm)* ın sır latifesinin cenabına "Enellah" (ben Allah'ım) nidası ağaçtan erişti ve Musa *(Aleyhisselâm)* padişahların padişahı oldu."

"Nidayı Haktır anla bu enellah. Lisandan erişen de bu sırdır ey mah."

Bu Enellah nidası Hakk'ın nidasıdır, bunu anla. Ey ay yüzlü kardeşim! Hallacı Mansûr'un lisanından ulaşan "Ene'l- Hak" nidası da bu sırdır."

Ağaçtan buyurduğu gibi, Allah-u Tealâ kulun lisanından da buyurur. Her ikisinden de nida eden Mevlâ'dır.

أَنَايِی مَحْوْ اِيدُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهْلِمْ

"Eneyi mahvidüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Ene'yi yok edip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

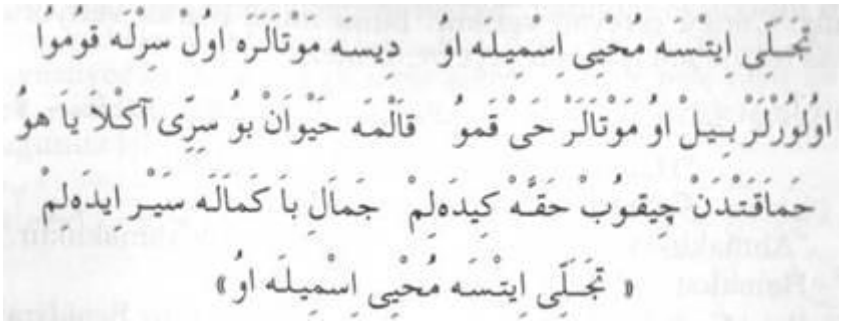
Ruhunuz bedeninizde iken "Ene" oradadır. Ve O ene sizinledir. Meselâ Firavun kendi benliğini ortaya koydu enesi gitmedi.

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ﴿٢٤﴾

"Ben sizin en büyük rabbinizim, dedi." *(Naziât suresi:24)*

Firavun bu sözü söylerken onun cismi ve ruhu aynı yerde duruyordu. Ancak Hallacı Mansûr "Ene'l-hak" derken onun ruhu nefsinden soyulmuştu. Burası çok mühimdir.

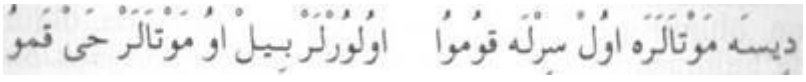
Beyt 232

تَجَلَّی اِيتْسَه مُحْيِی اِسْمِيلَه اوُ دِيسَه مَوْتَالَرَه اوُلْ سِرْلَه قُومُوا
اوُلُورْلَرْ بِيلْ اوُ مَوْتَالَرْ حَی قَمُو قَالْمَه حَيْوَانْ بُو سِرِّی آكْلَا يَا هُو
حَمَاقَتْدَنْ چِيقُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهْلِمْ
« تَجَلَّی اِيتْسَه مُحْيِی اِسْمِيلَه اوُ »

"Tecelli etse Muhyî ismiyle O."

"Mevlâ Tealâ Hazretleri 'Muhyî' (diriltici) ismiyle bir kuluna tecelli etse."

Muhyî: Mevlâ'nın güzel isimlerinden, diriltici, demektir.

دِيسَه مَوْتَالَرَه اوُلْ سِرْلَه قُومُوا اوُلُورْلَرْ بِيلْ اوُ مَوْتَالَرْ حَی قَمُو

"Dese mevtalara ol sırla kûmû. Olurlar bil o mevtalar hay, kamû."

"O kendisine tecelli olunan kimse, mezarlığın başına gitse de, o sırla mevtalara 'Kalkın' dese. Bil ki o mevtaların hepsi diri olurlar."

Mevtalar: Ölüler, Kûmû: Kalkın, Hay: Diri,

Kamû: Hepsi, demektir.

Tecelli, Arapça açık ve zahir olmak demektir. Yani Mevlâ ile kul arasındaki perdelerin kalkması. Sanki güneş ile insanın arasında bulunan bulutların gidip güneşin insana parlaması gibi.

Cenabı Hak, bir kuluna işitme sıfatıyla tecelli etse o kişi cansız varlıkların zikrini işitir hale gelir. Aynı şekilde diriltici ismiyle bir kuluna tecelli etse o kul o ismin tecellisi ile kabristana gitse, "Ey ölüler kalkın" dese, o ölülerin hepsi hemen dirilirler. Çünkü bu kula tecelli eden Muhyî ismi Allah'ın sıfatıdır, kulun sıfatı değildir. Mevlâ'dan o kula bu isimden uzanmıştır.

قالمه حيوان بو سرّى آكلا يا هو

"Kalma hayvan bu sırrı anla yahu."

"Hayvan kalma, bu sırrı anla yahu."

Hayvan bu işi anlamaz. Meselâ sizin cereyanla çalışan bir ocağınız olsa, o cereyanlı ocak insanı ısıtır. Hâlbuki o cereyan fabrikanındır, ocağın değildir.

Fabrikadan cereyan gelmezse, ocak ısınmaz, siz de üşürsünüz. Çünkü cereyan kesiktir. Bunu misal olarak veriyoruz, yoksa Mevlâ'nın işleri bir şeye benzemez.

حماقتدن چيقوب حقّه كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم

"Hamakattan çıkup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Ahmaklıktan çıkalım, bu işleri anlamamak ahmaklıktır."

Hamakat: Ahmaklık, demektir.

İbn-i Cerir İbn-i Abbas'tan rivayet ettiğine göre: Beni İsrail'de zengin bir ihtiyar vardı, kardeşinin oğulları ise fakirdiler. Hiçbir şeyleri yoktu. Bu ihtiyarın çocuğu olmamıştı, tek varisi kardeşinin oğulları idi. Onlar:

Keşke amcamız ölse de malına konsak" diyorlardı. Amcalarının ölümü gecikince şeytan onlara; "amcanızı öldürüp, içinde bulunmadığınız şehir ehline diyetini yükleseniz olmaz mı?" diye vesvese verdi. O zaman Beni İsrail iki şehirde bulunuyorlardı. Bir kişi öldürülüp iki şehir arasına atılsa, ölüyle iki şehir arası ölçülür, ölü hangisine yakınsa diyet ona yüklenirdi.

Şeytana uyup çocuklar amcalarını öldürdüler. Sonra ölüyü kendilerinin bulunmadıkları şehrin kapısına attılar. Sabah olunca o şehrin ehline giderek:

"Amcamız sizin şehrin kapısında öldürüldü, vallahi diyetini (öldürene ceza olarak yüklenen para) bize ödeyeceksiniz" dediler.

O şehrin ahalisi de Allah' a yemin ederiz ki biz sizin amcanızı öldürmedik, öldüreni de bilmiyoruz ve şehrin kapısını kilitlediğimiz vakitten sabaha kadar açmadık" dediler.

Bunun üzerine Musa *(Aleyhisselâm)* a müracaat ettiler. Hemen Cibril-i Emin gelerek Musa *(Aleyhisselâm)* a: "Onlara de ki: Allah-u Tealâ bir sığır kesip o sığırın bir parçasını öldüren kişiye sürmenizi emretti. Böylece ölünün dirilip kendini öldürenleri haber vereceğini bildirdi" dedi.

Musa *(Aleyhisselâm)* onlara inek keseceklerini haber verince onlar; bizi eğlence mi ediniyorsun (alaya mı alıyorsun)? demişler, Musa ﷺ da: "Ben Cahillerden olmaktan Allah'a sığınırım" demişti.

قَالُواْ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لاَّ فَارِضٌ وَلاَ بِكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فَافْعَلُواْ مَا تُؤْمَرونَ ﴿٦٨﴾

"(Bunun üzerine Beni İsrail) dediler ki; bizim için Rabbine dua et de onun (sığırın) ne (kaç yaşında) olduğunu bize iyice açıklasın. Musa *(Aleyhisselâm)* dedi ki: Şüphesiz Allah buyuruyor ki: Muhakkak o bir sığırdır ki, ne pek yaşlı ne de pek gençtir, ikisinin arası, orta (yaşta) dır. Artık emrolunduğunuz işi yapın." *(Bakara Suresi:68)*

قَالُواْ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا لَوْنُهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاء فَاقِعٌ لَّوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ﴿٦٩﴾

"Bunun üzerine Ben-i İsrail Musa'ya *(Aleyhisselâm)* dediler ki: Bizim için Rabbine dua et de onun rengi nedir? Bize tam açıklasın. Musa *(Aleyhisselâm)* dedi ki: Muhakkak Allah buyuruyor ki: O sarı bir sığırdır, onun rengi halis sarıdır, kendisine bakanları mesrûr eder (sevindirir, ferahlandırır)." *(Bakara Suresi:69)*

قَالُواْ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّن لَّنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّآ إِن شَاء اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ﴿٧٠﴾

"Yine Beni İsrail Musa *(Aleyhisselâm)* a dediler ki: Bizim için Rabbine dua et de, o sığırın mahiyyeti nedir? Bize tam manasıyla beyan etsin. Zira bu sığır bize müteşabih oldu (seçilemeyecek derecede karıştı). Ve muhakkak biz Allah dilerse elbette hidayet bulucu oluruz (istenen ineği bulmaya muvaffak oluruz)." *(Bakara Suresi: 70)*

Bu ineğin hikâyesi uzundur. Nihayet ineği bulup kestiler, bir parçasını ölüye vurdular, ölü dirildi, şuuru yerinde olarak dedi ki: "Malımı yemek için beni

kardeşimin oğulları öldürdü." Bu sözü söyledikten sonra tekrar ölü olarak yere düştü.

Bütün dünya bir araya gelse bu ölünün katilini bu şekilde bulabilirler miydi? Yok, ama Kur'an bulur.

Kur'an'da bundan daha başka ne büyük hünerler vardır. Ama bunları milletimiz düşünmüyor. Diploma, diploma diye ölüyorlar. Sizin diplomanız mı var da, her gün çeşit çeşit yemek yiyorsunuz? Rica ederim, cahillik etmeyin. Evvelâ bir Müslüman olalım. Bu haberler büyük işlerdir.

Ne yazık ki Kur'an'ı bilenler, Kur'an'ı bildiklerinden dolayı sürûrlanmıyorlar, ferahlanmıyorlar, rahatlamıyorlar. Dünyevî ilimleri bilenlerin karşısında eziklik duyuyorlar. Elinde Kur'an nimeti olan, onu nimet bilmiyor.

Bu dünyada Kur'an ehlinden daha aydın, bilgili, münevver var mıdır? Yok, lâkin Kur'an ehli az, öbürleri habis de olsa çok oldukları için yüksek gibi görünüyorlar.

Bütün dünyanın üniversitelileri toplansa yerden tek bir yeşil ot bitiremezler fakat genelde onlar beğenilip seviliyor. Vallahi billâhi bu cehalettendir. Bak yemin ettim size.

Uzeyr *(Aleyhisseiâm)* ın kıssasını da hatırlayalım:

Uzeyr *(Aleyhisselâm)* hikmet sahibi bir zat idi. Bir gün kendine ait bir araziye bakmaya gitmişti. Dönerken kuşluk vakti kendisine bir hararet geldi. Merkebi ile bir harap yere girdi. Yanında, birinde incir, diğerinde üzüm bulunan iki sepet vardı. O harabede gölge bir yere yerleşti.

Sepetinden bir tas çıkardı, yanındaki üzümlerden o tasa sıktı, sonra kuru bir ekmeği o çanakta bulunan üzüm suyuna batırıp yedi. Ardından arka üstü yattı, ayaklarını duvara dayadı ve evin tavanlarına baktı. Evin tavanları ve duvarları yer yer yıkılmıştı, ehlinin çürümüş kemiklerini görünce; "Ölümden sonra Allah-u Tealâ buranın halkını nasıl diriltecek?" dedi.

Allah'ın onları dirilteceğinden şüphe etmedi, lâkin taaccüp ederek öyle söyledi. O anda Allah-u Tealâ ölüm meleğini göndererek onun ruhunu aldı ve onu yüz sene ölü bıraktı. Allah-u Tealâ Hazretleri Bakara Suresi 259. ayetinde bunu beyan etmektedir:

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَى قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّى يُحْيِي هَٰذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِئَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِئَةَ عَامٍ فَانظُرْ إِلَى طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانظُرْ إِلَى حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِّلنَّاسِ وَانظُرْ إِلَى الْعِظَامِ كَيْفَ نُنشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٥٩﴾

"Allah **(-u** Tealâ) onu (Uzeyr *(Aleyhissdâm)* ı) yüz sene ölü **o**larak bıraktı, sonra dirilterek kendisine 'Ne kadar eğleştin' buyurdu. O da: 'Bir yahut bir günden az' dedi. Allah (-u Tealâ) ona: 'Hayır! Yüz yıl (ölü) kaldın' buyurdu.

İşte yiyeceğin, içeceğine bak, henüz bozulmamıştır, bir de merkebine bak. Ve seni insanlara ibret kılmamız için böyle yaptık. Merkebin kemiklerine bak, onları nasıl yerden kaldırıp (cesetteki yerlerine döndürüp birleştirerek yerli yerine) koyuyoruz. Sonra da onlara et giydiriyoruz buyurdu.

O diriliş kendisine apaçık belli olduğu zaman (arlık görerekte); 'Ben biliyorum ki şüphesiz Allah (-u Tealâ) her şeye hakkıyla gücü yetendir' dedi." *(Bakar Suresi:259)*

Uzeyir *(Aleyhisseâm)* yüz sene ölü olarak orada kaldı. O kadar rüzgârlar esti, bir şey olmadı. Oradan insan geçti, onu görmediler. Allah bir insanı gizlerse kimse onu göremez.

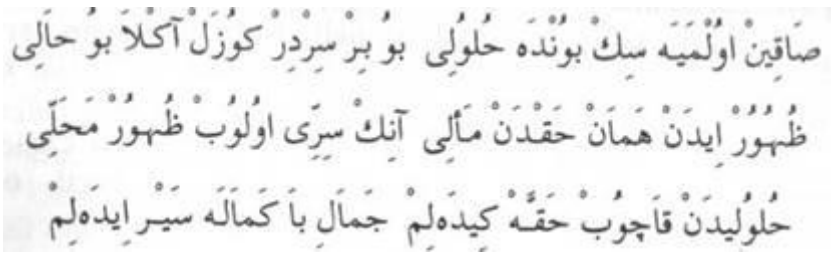
Yemeğine, içeceğine hiç bir şey olmamıştı. Ekşimemiş, kokmamıştı. Sanki yeni taze konmuştu. Bütün profesörler, kimyagerler, doktorlar bir araya gelse, Uzeyir *(Aleyhisselâm)* ve onun merkebini diriltebilirler mi? Yok. Onları o yerde saklayabilirler mi? Yok. Cehaletten başka bir şey yok. Yalnız kuru dava var.

Rabbimiz bizi cahil bırakmadı, kitap gönderdi, kılı kırk yararcasına ayetlerin manalarını anlatan Peygamber gönderdi. Çalışmakla herkes anlar Kur'an'ı. Şimdi dünyevî ilimlerinden sebep, gurur ve kibirlerinden fezaya sığmıyorlar. Bir de dini yıkma çalışmaları yaparak bununla iftihar ediyorlar. Şu insanın cehaletini görüyor musunuz?

Bu anlattığımız iki kıssayı iyi düşünün. Kur'an çok büyük, sahibi de çok büyüktür. Kur'an'ı bilip onunla amel eden de çok büyüktür. Lâkin onun büyüklüğünü Allah gizledi, Uzeyir *(Aleyhisselâm)* ı gizlediği gibi. Yarın ahirette Kur'an ile büyük olan kişileri görünce bazıları: "Bunlar böyle kazanırken biz nerede idik?" diyecekler.

Dünyada ve ahirette menfeat Kur'an'dadır. Öbürlerinde yüz karalığı vardır. Bir adamı onaltı sene tahsille meşgûl ediyorlar. "Cennet, cehennem var" demiyorlar. "Lâilâhe illallah" dedirtmiyorlar. Mevlâ Tealâ buyuracak: "Gel buraya bakalım, seninle benim işim var ahmak." O zaman o kişiyi Mevlâ'nın elinden kimse alamayacak.

Beyt 233

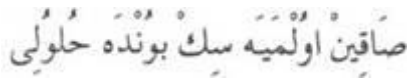

Büyük Şeyh Efendi bir evvelki beyitte buyurmuştu:

Allah-u Tealâ Hazretleri bir kuluna "Muhyî" ismi ile tecelli etse o kul da o sırla kabristana gidip ölülere "kalkın" dese, o ölülerin hepsi diri olarak kalkarlar.

Allah-u Tealâ bu kulunun içine mi girdi de o ölüler dirildi? Haşa böyle bir şey olmaz. Mevlâ'nın varlığı karşısında hiç bir varlık duramaz. Bahsettiğimiz şey bir tecellidir.

Nasıl ki Allah-u Tealâ'yı bilemiyoruz, "Muhyî" ismini de bilemiyoruz. Allah-u Tealâ'nın "Muhyî" isminin zılli bir insana aks etmesi demek, Mevlâ Tealâ'nın o insana girmesi demek değildir.

"Sakın olmayasın bunda hulûlî."

"Sakın sen bu meselede hulûlî olmayasın."

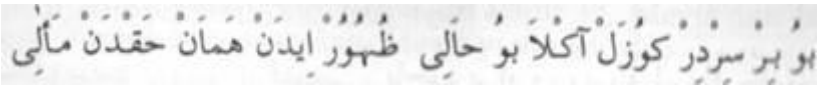
Hulûlî: Hulûliyye mezhebî, Mevlâ'nın, kulun içine girdiğine hükmeden hain bir taife'nin ismidir.

Hûlûl bir şeyin bir yere girmesi demektir. Meselâ suyun şekere girmesi gibi. Buna sirayet de denir.

Allah-u Tealâ'nın "Muhyî" ismi ile tecelli etmesinde, suyun şekere girdiği gibi bir kula girmek yoktur.

Hulûliyye mezhebinde olanlar ise derler ki: "Mevlâ bir kulun içine girer ve kuldan güzelliğini gösterir. Bundan dolayı güzele bakmak sevaptır." Yani, "Harama bakmak sevaptır" diyorlar.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri ise: "Sakın sen bu meselede hulûlî mezhebinden olma. Mevlâ Tealâ, suyun şekere girdiği gibi asla bir kulunun içine girmemiştir" buyuruyor. Peki, bu Allah'ın kuluna "Muhyî" ismi ile tecelli etmesi nedir?

Bu bir sırdır, güzel anla bu hâlî, Zuhûr eden hemen Hak'tan meâlî."

"Bu bir sırdır ki, bu hali güzel anla. Zuhûr eden, neticede Hak'tandır."

Yani Hak Tealâ'nın, "Muhyî" ismi o kulda zuhûr etmiştir. Meâlî: Rucu' olunan yer, netice.

آنِكْ سِرِّى اولُوبْ ظُهُورْ مَحَلِّى

"Anın sırrı olup zuhur mahallî."

"O adamın sırrı Allah-u Tealâ'nın zuhûr mahalli oldu." Zuhur mahallî: Zahir olacak yer.

Nasıl ki ağaçtan gelen, انا الله nidası hakikatte Mevlâ Tealâ'dandır. Ağaç ise o nidanın zuhûr yeridir. İnsan da, Mevlâ Tealâ'nın nidasının zahir olmasına mahal oldu.

حُلُولِيدَنْ قَاچُوبْ حَقَّهْ كِيدَهلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَهلِمْ

"Hulûlî'den kaçup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hulûliyye mezhebinden kaçıp Allah'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Hüner Allah'ındır. Allah'ın hünerinin mazharı olan kula da bundan dolayı kıymet verilir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki:

"Allah-u Tealâ hiç bir şeye hulûl etmez. Hiç bir cismin içine işlemez. Hiç bir şey dahi ona hulûl etmez.

Ancak Allah-u Tealâ her şeyi ihata etmiş, kaplamıştır. Her şeye yakındır ve her şeyle beraberdir. Fakat bizim anladığımız ihata, kurb ve maiyyet gibi değildir. Bunlar O'na lâyık değildir. Zira zavallı mahlûkların hiç biri O'nun sıfatlarını ve fiillerini anlayamaz. Anlamadan inanmak lâzımdır." *(Mektubat, 1/263, 266. Mektub)*

Beyt 234***

سکا ویرسه بریسی بر فلوسی یاخود بر او ویروب قیلسك جلوسی

ویرن الله در آکلا بو خصوسی آنی ایتمش وکیل آنلا نصوصی

حقیقت آکلا کل حقّه کیدلم جَمَالِ بَا کَمَالَهْ سَیْرِ اِیدِلَمْ

Bu nimeti anlamak için evvelâ şu ayet-i kerimeyi okuyalım:

وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللّهِ. . . "Size gelen her nimet Allah'tandır." *(Nahl Suresi: 53)*

Yani Sizde olan ve size gelecek olan her nimet Allah'tandır. Ancak bunu anlamak güçtür.

Bir gün bir meşayih sohbetinde içlerinden birisi şöyle bir sual sordu: "Yemek yerken her aza bir iş ile meşgûl, gönül ne ile meşguldür?"

Dediler ki: Zikirle meşguldür, ama yemek esnasında zikir Allah Allah demek değildir. Ya nedir? Gönül aynasıyla Allah'a bakıp, gönül lisanı ile: "Ya Rabbi! Ben lâyık olmadığım halde bu nimetleri önüme sen koydun, sana minnettarım ya Rabbi!

Bulutları seferber ettin, gökten yağdırdın, yerden bitirdin, kullarını vasıta ederek bu nimetleri benim önüme yolladın" demektir. İşte yemekte zikir budur. Yani nimetleri Allah'tan bilmektir. Her nimetimiz Allah'tandır.

Allah-u Tealâ A'raf Suresinde buyuruyor ki: يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِي سَوْءَاتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ . . .

"Ey Âdemoğulları! Size çirkin yerlerinizi örtecek bir örtü ve bir de süs elbisesi indirdik. Takva libası ise daha hayırlıdır." *(Ayet: 26)*

Bazıları diyor ki: "Hani bize gökten bir top kumaş inmedi?" Gökten elbise inmesi şöyle oldu: Gökten inen yağmur toprağa karıştı, topraktan ya pamuk ya ot bitti, o otu koyun yedi. Onun yünü alındı, elbise yapıldı.

Evimizi de Allah yaptı. Eğer Allah, taşı, demiri tahtayı yaratmasaydı biz nasıl ev yapabilirdik. Her ne şeye baksak, hepsini Allah yaratmıştır. Ama ne acıdır ki, Mevlâ'dan bilen çok az. Yemek hırsı insanlara Mevlâ'yı unutturdu.

Hülâsa nimet bakımından ne varsa hepsi Allah'tandır. Ne zaman bir zarar dokunuyor, o zaman Allah'a yalvarılıyor. Ne zaman ki bir işin altından çıkılamayacağı anlaşılıyor, o zaman Allah'a gidiliyor. Kimisi zorlansa da gene Allah'a gitmiyor. İnsan kadar iyi yok, çünkü Resulullah insandır. İnsan kadar kötü yok, çünkü Ebu Cehl de insandır.

سكا ويرسه بريسى بر فلوسى ي

"Sana virse birisi bir fulûsî."

"Sana birisi paralar verse."

Fülûs: Fels kelimesinin cemisidir. Bakır (veya altın ve gümüşün dışındaki) paralar demektir.

اخود بر او ويروب قيلسك جلوسى

"Yahut bir ev verip kılsan cülûsî."

"Yahut da bir ev verse sen o evde otursan." Culûs: Oturmak.

ويرن الله در آكلا بو خصوسى

"Veren Allah'tır anla bu husûsî."

"Bu parayı ve evi sana veren Allah-u Tealâ Hazretleridir. Bu hususu anla."

آنی ایتمش وکیل آنلا نصوصی

"Anı etmiş vekil anla nusûsi."

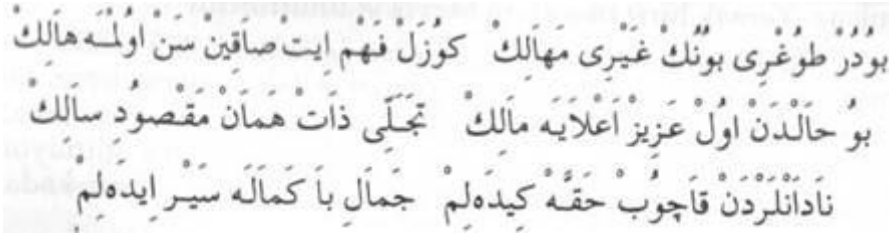
"O veren kişiyi Allah vekil etmiştir, bu delilleri anla."

حقیقت آکلا کل حقّه کیدلم جَمَالِ بَا کَمَالَهْ سَیْرِ اِیدَلِمْ

"Hakikat anla gel Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Bu hakikati anla, gel Hakk'a gidelim Camali Ba kemali seyredelim."

Beyt 235

بودر طوغری بونك غیری مهالك کوزل فهم ایت صاقین سن اولمه هالك
بو حالدن اول عزیز اعلایه مالك تجلّی ذات همان مقصود سالك
نادانلردن قاچوب حقّه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

İnsan, sokaklarda gezerken de tam bir Müslüman olarak gezmeli. İslam'ı yaşamazsak millet bizi görür, İslâm'dan nefret eder. Bazı Müslüman vardır, milleti İslâm'a ısındırır, bazı Müslüman vardır, İslâm'dan soğutur. Müslümanlar direksiz kubbelerin direkleridir. Direkler yıkılırsa kubbe yıkılır.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bir önceki beyitlerde:

Sana birisi para verse veya bir ev verip, bunda otur dese, veren Allah'tır, bu hususu anla, o adamı vekil etmiş delil anla." buyurmuştu. Bu beyitlerde de bu manayı tekid ederek buyuruyor ki:

« بودر طوغری بونك غیری مهالك »

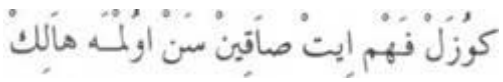
"Budur doğru bunun gayri mehalik."

"Budur doğru, bundan başkası helâk olmaktır."

Mehalik: Mehleke kelimesinin cemisidir. Tehlikeli işler, tehlikeler manasına gelir. Tehlike ise helâk olmak demektir.

Yani görünüşte sana parayı veya evi bir adam verir, ama hakikatte veren Mevlâ'dır. Nasıl ki Mevlâ Tealâ bir adama "Muhyî" ismiyle tecelli etse o adam da o sırla mevtalara "Kalkın" dese, o mevtaların hepsi diri olurlar. Bu, ne ile oldu? Mevlâ Tealâ'nın "Muhyî" isminin tecellisi ile. Yoksa hakikatte dirilten Mevlâ'dır.

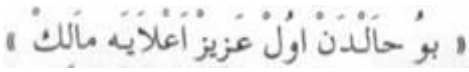
Doğru olan budur. Bundan başkasını iddia etmek helâk olmaktır.

"Güzel fehm it, sakın sen olma halik."

"Güzel anla, sakın yanlış anlayarak helâk olucu olma."

Halik: Helak olucu, demektir.

"Bu halden ol aziz a'lâya malik."

"Aziz kardeşim! Bu halden daha âlâ hallere malik ol."

A'lâ: Daha yüksek, demektir.

Yani Allah-u Tealâ Hazretleri'nin bir kuluna "Muhyî" ismiyle tecelli etmesi ve o kulun da kabristana giderek o sırla mevtalara "Kûmû" (kalkınız) deyince bütün mevtaların dirilerek kalkması yüksek bir haldir.

Yine aynı şekilde birisi bir kimseye para verse veya bir ev verip oturtsa hakikatte veren Allah'tır, o adamı vekil kılmıştır. Bunu da, bu şekilde bilmek yüksek bir haldir. Ancak bunlardan daha üstün olan bir hal vardır ki, ona sahip olmak lâzımdır. Nedir o hal?

"Tecellî Zat heman maksûdu salik."

"Salikin maksûdu hemen Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'nin tecellisidir."

İsimlerinin tecellisinden daha a'lâ olan Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'sinin tecellisidir.

Mevlâ Tealâ "Muhyî" ismiyle tecelli ettiğinde salik ölüleri diriltiyor. Zatı ile tecelli etse yapamayacağı şey yoktur. Tarikata çalışanın maksudu da Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'nin tecellisidir.

İmamı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, kemal mertebelerini şöyle anlatır: Saliklerin istidatlarına göre kemal mertebeleri çeşitlidir. Kemal mertebelerinin dereceleri bazen kemmiyet bakımından, bazen keyfiyyet bakımından bazen de her ikisi bakımından birbirinden ayrılır.

Bazılarının kemali, sıfatların tecellisi ile olur. Bazılarının kemali ise Zatî tecelli ile olur. Her iki tecelli erbabı arasında ve bu iki tecellinin kendileri arasında açık farklar vardır." *(Mektubat, 1/137, 158. Mektub)*

Diğer bir mektupta ise şöyle anlatılır: "Perde arkasından olan tecelli Zatî tecelli değildir. Bu sıfatlara bağlı tecellidir.

Resulullah Efendimiz için olan tecelli, perdesiz olan tecellidir. Hicabın varlığına alâmet şuursuzluk olması ile anlaşılır. Şuursuzluk dahi uzaklıktan ötürüdür. Hicabın olmayışının alâmeti ise şuur varlığıdır. Şuur dahi tam manasıyla huzurda olur.

Büyüklerden birisi *(Kuddise Sırruhu)* perdesiz olan Zatî tecellinin sahibi Muhammed *(Aleyhisselâm)* ın halini şöyle anlatıyor:

"Bayıldı gitti Musa sıfat tecellisinden.

Sen ise tebessümdesin Zat-ı İlâhiyye'yi gördüğünden."

Perdesiz olan bu Zat-i tecelli mahbublar (sevilmişler) için daimîdir, aralıksızdır. Muhibler (sevenler) için ise berkidir, şimşek gibi gelip geçicidir. Çünkü mahbub olan zümrenin bedenleri, ruhlarının hükmünü almıştır. Bu nisbet bütün bedenlerine işlemiştir. Bu sirayet muhib olan zümrede ise çok az olur." *(Mektubat, 1/324, 287. Mektub)*

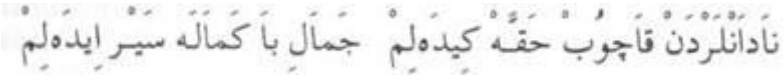
İmam-ı Rabbânî Hazretleri 1. cilt 21. mektubunda da Zatî tecellinin daimî olduğunu bildirmektedir. Şöyle ki:

"Nakşibendiyye meşayihinin büyükleri katında Zatî huzur daimîdir. Onlar, çabuk geçen ve gaybete dönen bir huzura kıymet vermezler. Bu büyük zatların kemal derecesi, bütün kemal derecelerinin üstündedir. Onların nisbetleri dahi bütün nisbetlerin üstündedir. Bunlar Zatın devamlı olan huzuruna nisbet demişler ve bizim nisbetimiz bütün nisbetlerin üstündedir, buyurmuşlardır." *(Mektubat, 1/30, 21. Mektub)*

Diğer bir mektubunda da Zat-ı İlâhî tecelli ettiği zaman nefsin mutmeinne olduğunu anlatır: "Âlem-i Emir letâifi ve onların asılları olan mertebeler aşıldıktan sonra, Allah-u Tealâ- nın isimlerinin ve sıfatlarının zil (gölge) leri, derece derece geçilir. Bu ziller beş aslın da asıllarıdır. Bunlardan sonra isimler ve sıfatlar tecelli eder, sonra şuûn ve itibarlar görünürler.

Bu tecellilerden sonra Zat-ı İlâhî tecellî eder. Bu zaman itmi'nan-ı nefs hâsıl olur. Burada elde edilen kemâlât öyledir ki, bundan önceki kemâlât bunun yanında

sonsuz bir denize göre bir damla gibidir. Bu makamda Şerh-i Sadr hâsıl olur ve İslâm-i Hakiki ile şereflenir." *(Mektubat, 1/233, 253. Mektub)*

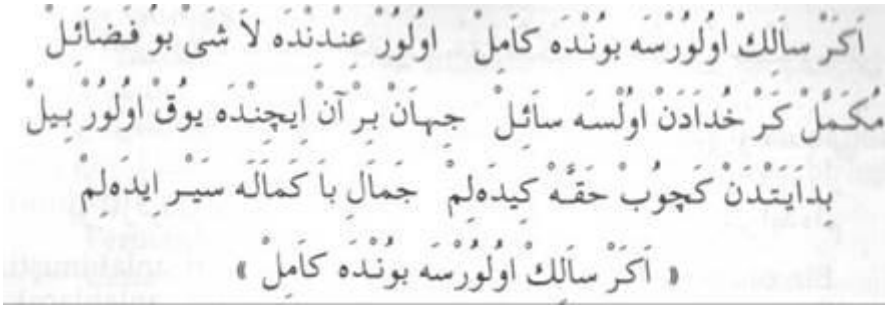

"Nadanlardan kaçup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Cahillerden kaçıp Allah'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

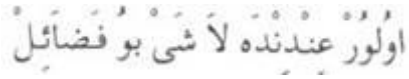
Nâdân; bilgisiz demektir. Başka hususlarda bilgisi var lâkin Şeriat bilgisi yok. Şimdi milletimizin çoğunluğunun yalnız dünya bilgisi var.

Beyt 236

"Eğer salik olursa bunda kâmil."

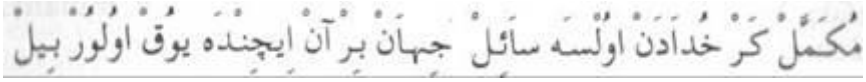
"Eğer Tarikata çalışan Allah yolcusu, derviş bunda kâmil olursa. Yani kendisine vaki olan hallerin Esma Sıfat tecellisiyle meydana geldiğini bilirse.

Olur indinde la şey bu fezail."

"O zaman bu faziletler onun indinde yok olur, yani bir şey sayılmaz."

Lâ şey: Yok, Fezâil: Faziletler, demektir.

"Mükemmel ger Flüda'dan olsa sail.

Cihan bir an içinde yok olur bil."

"Eğer o salik Mevlâ Tealâ'dan mükemmel bir şekilde isteyici olsa. Yani: 'Ya Rabbi! Ben seni istiyorum' dese. Cihan bir an içinde onun gözünden yok olur."

Cihan yok oldu mu Mevlâ Tealâ var demektir. Mevlâ her an vardır ama bu cihanın varlığı O'na perde olmaktadır.

بدايتدن كچوب حقّه كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم

"Bidayetten geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bidayetten geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyredelim." Yani insan, çok yüksek makamlara çıkmak için geldi. Ama kendisini aşağı derecelere indiriyor. Köpeğe; "Kürsüye çık!" deseler, o gider kürsünün altına girer. Bazıları kendini öyle aşağı ediyor.

Beyt 237

ولی اكمل اولان بيلمز جهانی خدا حكمنده قيلمش جسم وجانی
چو فرمان خانهٔ سبحان جنانی مرادی حق مرادیدر او فانی
بو نازلردن كچوب حقّه كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم

Bir önceki beyitlerde kâmil olanların halleri anlatılmıştı. Şimdiki beyitlerde ise, ekmel olanların halleri anlatılacak. Şöyleki:

ولی اكمل اولان بيلمز جهانی

"Veli ekmel olan bilmez cihanî."

"Lâkin ekmel olan bir veli bu cihanı bilmez."

Ekmel: En kâmil, demektir.

Ölünün bu cihandan haberi olur mu? Olmaz. Ekmel olan veli de ölü gibidir.

O zat, Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'yi o kadar bilmiştir ki. Esma Sıfata bakacak hali kalmamıştır. Artık Esma-Sıfatı mülâhaza edemez.

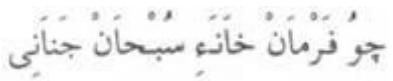
خدا حكمنده قيلمش جسم وجانی

"Hûda hükmünde kılmış cism-ü canî."

"O cismini de canını da Mevlâ'nın hükmüne bırakmış."

Cismi de canı da Mevlâ'ya bırakınca, neler oluyor neler. Bir misal verelim: 309 sene mağarada toprağın üstünde yatan Eshab-ı Kehf hakkında Mevlâ Tealâ Kur'an-ı

Kerim'de: …وَنُقَلِّبُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ… "Onları sağ taraflarına ve sol taraflarına çevririz." *(Kehf Suresi Ayet:18)*

"Çü Ferman Hane-i Sübhan cenânî."

İşte Eshab-ı Kehf'in çevrilmeleri nasıl ise, bu ekmel velilerin yemeleri, içmeleri, giyinmeleri, kuşanmaları da öyledir. Ekmel olan velinin bütün işlerini Mevlâ Tealâ idare eder.

"Çünkü o ekmel olan velinin gönlü Sübhan olan Allah'ın ferman hanesidir."

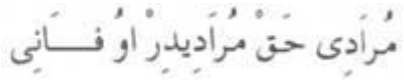
Ferman; Farsçadır, emir manasındadır. Hane; de Farsçadır, ev demektir.

Hane; bazı kelimelerle birleştirilip mürekkep isim yapılan bir ektir. Hastane gibi. Burada da ferman kelimesiyle birleştirilmiştir.

Fermanhane: Emir buyurma hanesi demektir.

Cenan: Kelimesi de Farsça 'da gönül manasına gelir.

O ekmel olan Allah dostlarının gönülleri Mevlâ'nın ferman- hanesi yani emir buyuracağı bir yerdir.

"Muradı hak muradıdır o fanî."

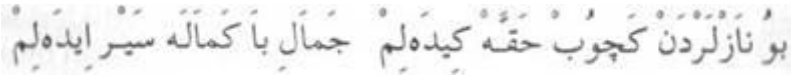
"Onun muradı Allah'ın muradıdır, kendisi fanidir, kendisinin muradı yoktur."

Nasıl ki padişah, sarayında hükmediyorsa, Mevlâ Tealâ da onun kalbinde hükmediyor. Onun kalbi Mevlâ'nın ferman hanesi oldu. Ancak bu demek değildir ki, onun kalbi Mevlâ Tealâ için mekân oldu. O Allah dostunun kalbi lâ mekândır. Lâ mekân olduğu için de Mevlâ Tealâ onun kalbine sığdı.

Gönüllerimiz dünya ile dolu, her şeyi arzu ediyoruz. Mal, mülk, araba, koltuk, kanepe vs. ile gönüllerimizi mekânlaştırıyoruz. Böyle olunca da Mevlâ Tealâ'ya yer kalmıyor. Ve bu sırlara eremiyoruz.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri: "Bu büyüklere buğz etmek, öldürücü bir zehirdir. Onlara ta'n etmek ebedi mahrûmiyete sebep olur" buyurmaktadır. *(Mektubat,1/111, 106.Mektub)*

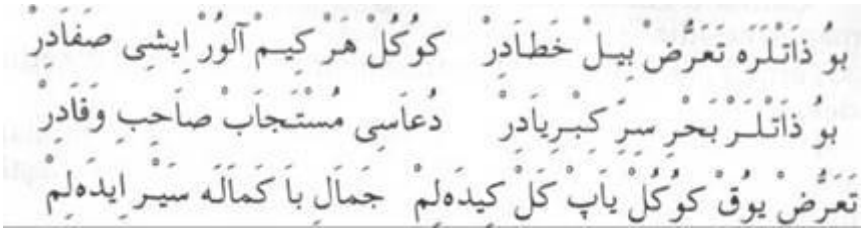
Mevlâ Tealâ kalplerimizi uyandırsın.

بو نازلردن كچوب حقّه كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم

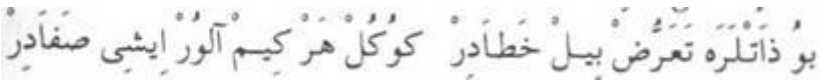
"Bu nazlardan geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Bakın, insan ne makamlara çıkabiliyor, duydunuz.

Beyt 238

بو ذاتلره تعرّض بيل خطادر كوكل هر كيم آلور ايشي صفادر
بو ذاتلر بحر سرّ كبريادر دعاسي مستجاب صاحب وفادر
تعرّض يوق كوكل ياپ كل كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم

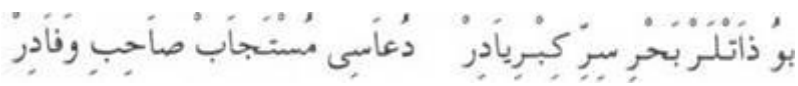
Allah-u Tealâ ve Tekaddes Hazretlerinin veli kulları Kur'- an'a ve Sünnet'e sarılarak yüksek makamlara öyle gelmişlerdir.

بو ذاتلره تعرّض بيل خطادر كوكل هر كيم آلور ايشي صفادر

"Bu zatlara taarruz bil hatadır. Gönül her kim alır işi safadır."

"Bil ki bu zatlara taarruz etmek, çatmak hatadır. Bunların gönüllerini kim alırsa, onların işi safadır." Yani üzüntü ve kederden uzak huzur içinde, saf ve pak bir hayat yaşar.

Taarruz; Çatmak, sataşmak demektir.

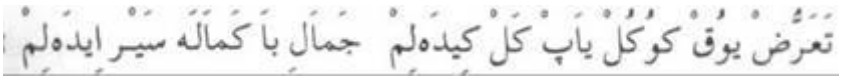

بو ذاتلر بحر سرّ كبريادر دعاسي مستجاب صاحب وفادر

"Bu zatlar bahr-ı sırr-ı Kibriyadır, Duası müstecap sahib vefadır."

İnsan ateşin içine düşse veya cereyan çarpsa bu durumdan daha ehvendir. Çünkü bundan ölürse şehid olur. Ama Allah dostlarına çatan bir kimse Cenabı Hakk'a harp ilân eder.

"Bu zatlar azamet ve kibriya sahibi olan Mevlâ'nın sır denizidir. Bunların duası kabuldür, vefa sahibidirler"

Kibriya: Cenab-ı Hakk'ın azameti ve kudreti, her cihetle büyüklüğü. Bahrı sırrı Kibriya: Kibriya sırrının denizi, demektir.

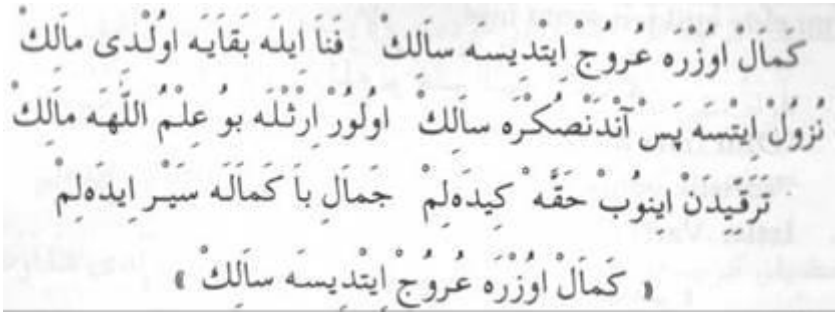

تَعَرُّضْ يوقْ كوكُلْ ياپْ كَلْ كيدەلِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدەلِمْ

"Taarruz yok, gönül yap gel gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

Müstecap: Kabul olunmuş. Sahibi vefa: Vefa sahibi, verdiği sözü yerine getiren, demektir. Yani Mevlâ'ya verdikleri sözü tutarlar. Duaları makbûl olduğundan ne isterlerse kabûl olur.

"Bu zatlara taarruz etmek, sataşmak yok. Onların gönülleri kazanılmağa çalışılmalıdır."

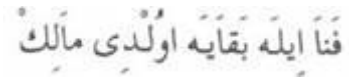
Beyt 239

كَمالْ اوزْرَه عُروجْ ايتْديسَه سالِكْ فَنا ايلَه بَقايَه اولْدى مالِكْ
نُزولْ ايتْسَه پَسْ آنْدَنْصُكْرَه سالِكْ اولُورْ ارْشَلَه بو عِلْمُ اللَّهَه مالِكْ
تَرَقّيدَنْ اينوبْ حَقّه كيدەلِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدەلِمْ
« كَمالْ اوزْرَه عُروجْ ايتْديسَه سالِكْ »

"Kemal üzre urûc ettiyse salik."

"Salik, kemal üzere urûc etti ise."

Urûc: Miraç, yani manevî yükseliş, demektir.

فَنا ايلَه بَقايَه اولْدى مالِكْ

"Fena ile Beka'ya oldî malik."

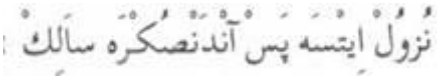
"Fena ile Beka'ya sahip oldu."

Herkesin urûcu bir değildir. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz urûc ettiğinde, en yukarı çıktı, inince de en aşağı indi. Onun için urûcu en kâmil, irşadı da en kuvvetli oldu.

Bir salik kemal üzere urûc edince. Fena ile Beka'ya malik olur. Fena, Allah'tan gayrisini unutmaktır. Denizin içine dalan insan, denizden başka bir şey göremez. Allah'ta fani olan da başkasını göremez. Allah'ın nuruna dalan kimse ne yerleri ne gökleri ne de kendini görür.

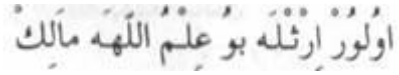
Beka ise Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanmak idi. Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanan kimse, artık:

بی یسمع وبی یبصر"Benimle duyar ve benimle görür" Hadis-i Kudsî'sinin ifade ettiği makama ulaşır. Sekir ve gaybet halinden çıkar. Şuûr ve uyanıklığa kavuşur.

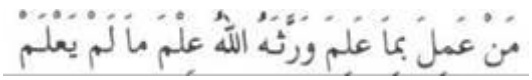
"Nüzül itse pes andan sonra salik." "Bundan sonra salik nüzûl etse,"

Yani salik, kemal üzere mirac edip Fena ve Beka makamlarını elde ettikten sonra inse.

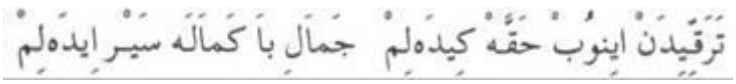
"Olur irsle bu ilmullaha malik."

"Varislik yoluyla Allah'ın ilmine malik olur." İrsle: Varis olmakla, demektir. Yani:

"Allah-u Tealâ, bildiği ile amel edeni bilmediği ilimlere varis eder." *(Ebu Nuaym, Hilyetü'l-Evliya, 10/15)* hadisi şerifine işarettir.

Peygamber ﷺ Efendimize varis olma yolu ile bu dereceyi kazanır.

"Terakkiden inüb Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Yükselmekten inip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Eğer insan terakkide kalsa, uzlet evliyası olur, halka menfeati olmaz. Miraçtan indiği vakit insanlar ile alâka ve münasebeti olur. İnsanlar da ondan istifade ederler.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor ki:

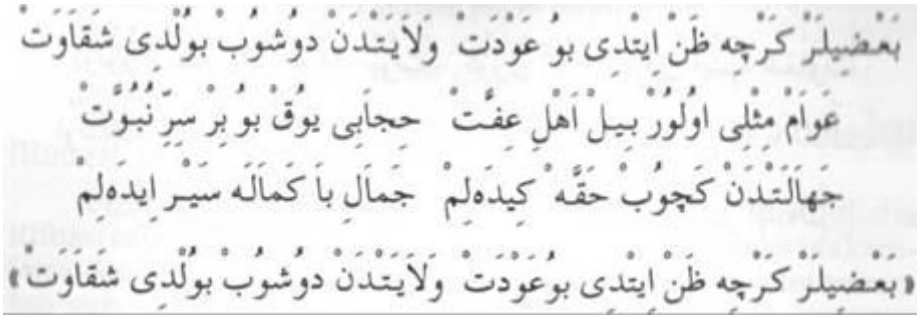
"Tasavvuf yolunda nüzûl yani geri dönüp inmek, urûc miktarı kadar (ilerlerken yükselmek kadar) olur.

Çok çıkan geri dönünce, çok iner. Bir kimse Allah-u Tealâ'nın yardımı ile Hazreti Vücud'a (Allah-u Tealâ'ya) yükselirse, bu kimse dönüşte tam ademe (yokluğa) kadar iner.

Yükselirken arifin şuuru gider, bilgisi kalmaz. İnerken şuuruna kavuşur. İlimle ve marifetle vasıflanır. Bu ayıklık ve marifet makamında O, hiç zil bulunmayan ve zatın şuun ve itibarlarından da uzak olan Tecelli-i Zat ile şereflenir.

Bu makamda ona malûm olur ki, ondan önce olan bütün tecelliler esma, sıfat, şuun, ve itibarat zillerinden bir zillin perdesi arkasında olmuştur." *(Mektubat, 1/215, 234. Mektub)*

Beyt 240

"Bazıları gerçi zan etti bu avdet, Velayetten düşüp buldî şekâvet."

"Gerçi bazı kimseler bu dönüşü yani kemal üzere uruçtan sonra onların nüzül etmiş halini, velilikten düşüp, şekâvet buldu zannetti."

Avdet: Miracdan geri gelmek, Şekâvet: Şakilik, kötülük, demektir.

Velâyet makamını kaybedip, onları "Zillete düştü" zannedenlere Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu):* "Hiç böyle şey olur mu?" diyor.

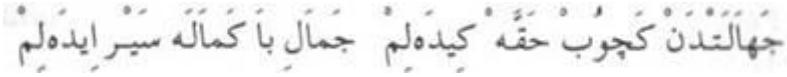

"Avam misli olur bil ehli iffet. Hicabı yok, bu bir sırrı nübüvvet."

"Bil ki bu iffet ehli görünüşte avam gibi olur. Perdesi yoktur, bu bir nübüvvet sırrıdır."

Avam: Sıradan insanlar. Ehli iffet: İffet ve namus ehli, yani iffet sahibi olan bu zatlar görünüşte sıradan insanlar gibi olurlar.

Bir salike Allah'a giderken açılan perdeler, geri dönerken kapanmaz. Böyle bir zat hiç avam olur mu? Bunları bilmek lâzım. Bu zat nebi değildir, ama onda nebilik sırrı vardır.

"Cehaletten geçüp Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Cehaletten geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Giderken açılan perdeler, geri dönerken kapanır bilmek cehalettir, geri dönerken o perdeler kapanmaz.

Mısramızda geçen, "İrs" kelimesi lugatta, ölen yakın akrabadan kalan mal, miras, mülk manalarındadır.

Efendimiz ﷺ den biz ümmetine ilim miras kalmıştır. Bir Hadis-i şerifte:

ان الانبياء لم يورثوا دينارا ولا دره ما وانما ورثوا العلم فمن اخذه اخذ بحظوافر

Muhakkak Peygamberler ne dinar ne de dirhem miras bırakmamışlar, ancak ilmi miras bırakmışlardır. Kim onu (ilmi) alırsa, yeterli payı almıştır." *(Ebu Davud, İlim:1, No.-3641, 2/341, Tirmizî, No:2682, 5/49)*

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektubunda şöyle buyuruyor: Hazret-i Resül *(Aleyhisselâm)* : العلماء ورثة الانبياء "Âlimler, Peygamberlerin varisleridir." *(Ebu Davud, İlim:1, No:3641,2/341, Tirmizî, Uim:19, No:2682,5/49)* buyurdu.

Peygamberlerin *(Aleyhimüssalâvat)* bıraktığı ilim iki türlüdür:

- Ahkâm bilgileri
- Esrar bilgileri

Bir âlimin varis olması için, bu ilimlerin ikisinden de pay alması lâzımdır. Yalnız birisinden pay alan kimse varis olamaz.

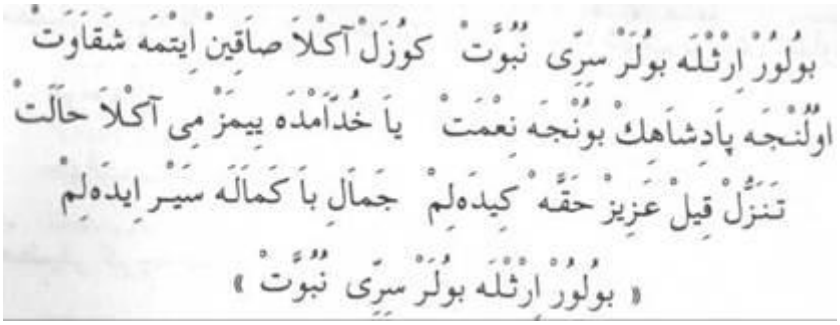
Esrar bilgilerine varis olmak, Resulullah'a tabi olmaya, Şer'î hükümleri en ince teferruatına kadar öğrenip, onunla amel etmeye bağlanmıştır." *(Mektubat, 1/281, 268. Mektub)*

Nitekim bir Hadis-i şerifte şöyle buyurulur:

من عمل بما علم ورثه الله تعالى علم مالم يعلم

"Bir kimse ilmiyle amil olursa, Allah ona bilmediği ilimleri de miras bırakır." *(Ebu Nuaym, Hilyetü'l-Evliya, 10/15)*

Beyt 241

بولور ارثله بولر سرّی نبوّت کوزل آکلا صاقین ایتمه شقاوت
اولنجه پادشاهك بونجه نعمت یا خدامده بیمز می آکلا حالت
تنزّل قیل عزیز حقّه کیدهلم جمال با کمالله سیر ایدهلم
« بولور ارثله بولر سرّی نبوّت »

"Bulur irsle bular sırr-ı nübüvvet."

Bunlar veraset yoluyla nübüvvet sırrını bulur."

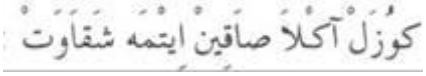
Bunlar, veraset yoluyla nübüvvet sırrını bulur. Resulullaha ittibası sayesinde kemal üzere urûc ederek Fena ve Beka makamlarını kazanan bir salik bundan sonra nüzül edince, yani miractan geri dönünce, nübüvvet sırrını bulur. Demek ki miractan inmedikçe varis olamıyor. Nübüvvet sırrını elde edemiyor.

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, şöyle buyurmaktadır: "Nübüvvet Allah-u Tealâ'ya yakınlık demektir. Bu yakınlıkta arada hiç bir şekilde zılliyyet şaibesi yoktur. Yükselirken hep Hak Tealâ'ya doğrudur, inişinde ise mahlûklara doğrudur.

Anlatılan bu yakınlık asaleten Peygamberlerin nasibidir. Onlara salât ve selâm olsun. Bu makam yalnız bu büyüklere mahsustur. Bu makamın sonuncusu ise, insanların en üstünü olan Muhammed *(Aleyhisselâm)* dır. Hazreti İsa dahi gökten yeryüzüne indikten sonra Peygamberlerin sonuncusunun Şeriatına tabi olacaktır.

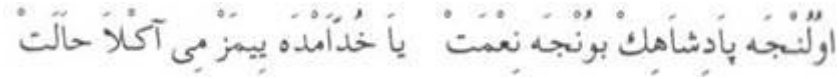
Böyle olmakla beraber uyanlar ve hizmetçiler sahiplerinin nimetlerine ve artıklarına kavuşurlar. Bunun için Peygamberlere uyanların kâmillerine nübüvvet yakınlığından nasip vardır. Bu makamın ilimlerinden, mearifinden, kemalâtından dahi veraset yolu ile onlara nasip vardır." *(Mektubat, 1/361, 301. Mektub)*

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, bu okuduğumuz beyitlerde bu manayı açıklıyor:

کوزل آکلا صاقین ایتمه شقاوت

"Güzel anla sakın etme şakâvet."

"Bu meseleyi güzel anla, sakın zelilliğe düşme."

اولنجه پادشاهك بونجه نعمت یا خدامده بیمز می آکلا حالت

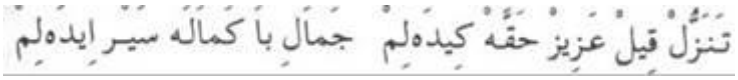
"Olunca padişahın bunca nimet. Ya Huddam da yemez mi anla halet."

"Bunca nimetler padişahın olunca, hizmetçiler de ondan yemez mi? Bu hali anla."

Huddâm: Hizmetçiler, Halet: Hâl, yani bu hali anla demektir.

Meselâ Dolmabahçe sarayında bir Padişah olsa da yemek verse, padişahın hizmetçileri padişah olmadıkları halde bütün yemeklerden yerler.

İşte miractan dönenlerin kalplerine de Resulullah ﷺ Efendimize tabi olmakla nübüvvet sırrı akıtılıyor.

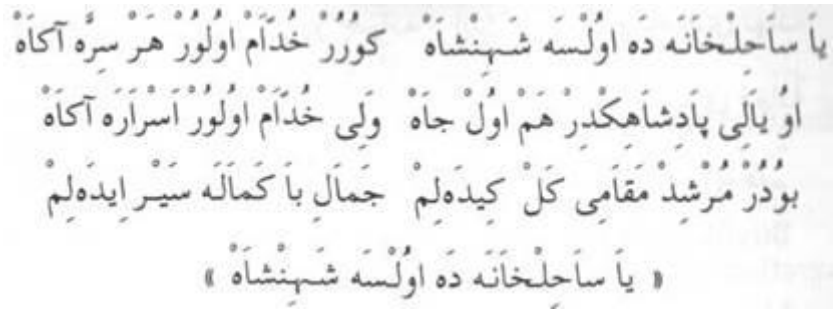

"Tenezzül kıl aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Nüzül et, yani miraçtan in aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Tenezzül; inme, gönül alçaklığı, mekânını yukarıdan aşağıya nakletmek manalarına gelir.

Beyt 242

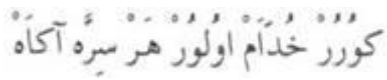

"Ya sahilhanede olsa Şehinşah."

"Ya padişahların padişahı yalısında olsa."

Sahilhane: Deniz kenarındaki ev. Yalı evi.

Şehinşah: Padişahların padişahı, demektir.

"Görür Huddam, olur her sırra agâh."

"Hizmetçiler padişahı görür ve (onun) her sırrına vâkıf olurlar."

Âgâh: Haberdar, vâkıf, bilen, demektir.

اوُ يالِى پادِشاهِكْدِرْ هَمْ اوُلْ جاهْ

"O yalı padişahındır, hem ol cah,"

"O yalı ve o makam padişahındır."

Cah: Rütbe, makam, mansib, demektir.

وَلِى خُدّامْ اوُلُورْ اَسْرارَه آگاهْ

"Veli Huddam olur, esrara âgâh."

"Lâkin hizmette bulunanlar (padişaha ait) sırlara vâkıf olur."

بوُدُرْ مُرْشِدْ مَقامِى گَلْ گِيدەلِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدەلِمْ

"Budur mürşid makamı gel gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Mürşid makamı budur, gel gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 243

وُجوُدِى عَيْنِ رَحْمَتْدِرْ بوُ جِهانَه آنِكْ سِرِّى قَدَمْ باصْدِى نِهانَه
نُزُولْ ايتْدِى اوُلَه اِرْشادْ جِهانَه مَقامِى ذَوْق ايكَنْ اِينْدِى فِغانَه
مُخالِفْ اوُلْمَه گَلْ حَقَّه گِيدەلِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر ايدەلِمْ

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri mirac eden büyük dostlardan bahsediyor.

Mirac (urûc) edip o devletle müşerref olduktan sonra Allah-u Tealâ onları, insanları davet için geri gönderiyor. Fakat urûc edip geri dönmeyenler de vardır.

O kâmil ümmet urûc edip geri dönünce;

وُجوُدِى عَيْنِ رَحْمَتْدِرْ بوُ جِهانَه

"Vücudu aynı rahmettir, bu cihana."

"Onun vücudu, bu cihana rahmetin ta kendisidir." Enbiya Suresinde buyuruluyor ki:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾

"Ey Resûlüm! Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." *(Ayet:107)*

Resulullah ﷺ Efendimiz bütün âlemlere rahmettir. Hatta meleklere de rahmettir.

Miraçtan dönen bir zatın varlığı da âlemlere rahmettir, bedeni değil!
Resulullah ﷺ Efendimize tabi olan kâmil ümmetler, ona tabi olmakla, âleme rahmet oluyorlar. Resulullah Efendimiz o makamlara bilasale çıkarıldı. Ümmetinden çıkarılanlar, teb'iyyetle çıkarıldı.

O zatların varlığı da rahmettir. O büyüklerin kıymetini bilmek lâzımdır. Allah-u Tealâ hem dünyada hem de ahirette dostlarından bizi ayırmasın.

آنكْ سِرّى قَدَمْ باَصْدِى نِهاَنَه

"Anın sırrı kadem bastı nihane." "Onun sırrı gizliliğe ayak bastı."

Hali biraz meydandaydı, miractan dönünce gizlendi. Allah-u Tealâ bir Hadis-i Kudsî'de buyuruyor ki:

أوليائي تحت قبابي لا يعرفهم غيري

Benim dostlarım kubbelerimin altındadır, onları benden başkası bilemez."

Bunlar miractan geri dönen zatlardır.

نُزُولْ اِيتْدِى اوُلَه اِرْشَادْ جِهاَنَه

"Nüzül etti ola irşad cihana."

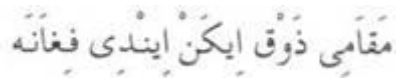
"Miractan indi ta ki milletin irşadına çalışa."

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, taliplere irşad muamelesini şöyle anlatır:

"İrşad makamında nüzül ne kadar fazla olursa, orada irşad daha mükemmel ve kuvvetli olur. İrşad edebilmek için mürid ile mürşidin arasında münasebetin hâsıl olması gerekir. Bu da mürşidin aşağı dereceye yani müridlerin derecesine inmiş olması ile olur.

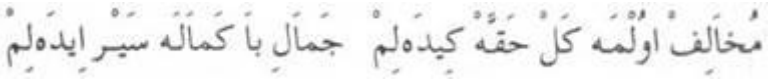
Bilmiş olasın ki bir veli ne kadar çok yükselirse, inişi de o kadar çok aşağı olur. Bunun içindir ki, Resulullah ﷺ Efendimiz hepsinden yukarı gitti. İnişte de hepsinden aşağı geldi. Bundan dolayı daveti, irşadı hepsinden kuvvetli oldu.

Onun Resûl olarak gönderilmesi bütün âlemedir. Çünkü inişi fazla olduğundan mahlûklara yakınlığı da daha çok olmuştur. Böylece kendisinden istifade daha kolay olmuştur." *(Mektubat, 1/187, 216. Mektub)*

مقامی ذوق ایکن ایندی فغانه

"Makam-ı zevk iken indi figana."

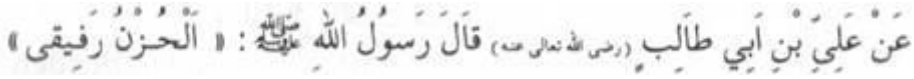
"Onun makamı zevk-ü sefa iken feryad-ı figana indi."

مخالف اولمه کل حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

"Muhalif olma gel, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

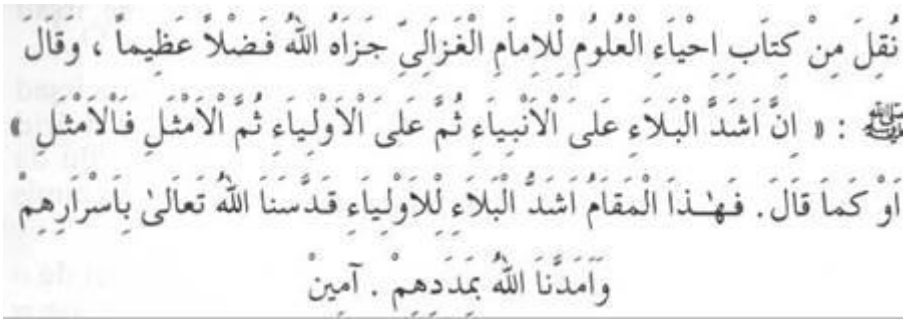
"Sen bu zata muhalif olma, karşı gelme Hakk'a gidelim. Cemali Bakemali seyredelim."

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bu beyitlerin sonunda şu hadis-i şerifleri nakletmiştir:

عَنْ عَلِيِّ بْنِ اَبِي طَالِب (رضی الله تعالی عنه) قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ : « اَلْحُزْنُ رَفِيقِي »

Ali İbni Ebi Talip *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet edildiğine göre Peygamber Efendimiz ﷺ buyurmuştur ki: "Mahzunluk benim arkadaşımdır."

(Resulullah ﷺ Efendimiz'in hüznü ve düşüncesi devamlı idi. Niçin? Çünkü kendisine büyük bir mucize verilmiş, hem cismi hem de ruhu ile mirac etmiş sonra da yârinden ayrılmıştı)

نُقِلَ مِنْ كِتَابِ اِحْيَاءِ الْعُلُومِ لِلْاِمَامِ الْغَزَالِيِّ جَزَاهُ اللهُ فَضْلاً عَظِيماً ، وَقَالَ
ﷺ : « اِنَّ اَشَدَّ الْبَلَاءِ عَلَى الْاَنْبِيَاءِ ثُمَّ عَلَى الْاَوْلِيَاءِ ثُمَّ الْاَمْثَلِ فَالْاَمْثَلِ »
اَوْ كَمَا قَالَ . فَهٰذَا الْمَقَامُ اَشَدُّ الْبَلَاءِ لِلْاَوْلِيَاءِ قَدَّسَنَا اللهُ تَعَالَىٰ بِاَسْرَارِهِمْ
وَاَمَدَّنَا اللهُ بِمَدَدِهِمْ . آمِينْ

İmam-ı Gazalî'nin "İhya-ı Ulûmiddin" isimli kitabından naklolunmuştur (Allah onu büyük bir fazl ile mükâfatlandırsın), Resulullah ﷺ Efendimiz buyurmuştur ki:

"Muhakkak belâların en şiddetlisi Peygamberler üzerinedir, sonra veliler üzerinedir, sonra onun peşinden gelenlere ve sonra onun peşinden gelenleredir." *(Lafız farklı, İbni Mace, Fiten:23, No:4024, 2/1334)* Yahut Peygamber ﷺ in buyurduğu gibi.

(Burada belâdan murad, miractan geri dönmektir. Miractan dönmek, dosttan ayrılmak onlara çok şiddetli geliyor).

Bu makam, (miractan geri dönme makamı) veliler için belânın en şiddetlisidir. Allah-u Tealâ onların sırlarıyla bizi mukaddes eylesin. Onların yardımıyla bize imdad eylesin. Âmin! *(Risale-i Kudsiyye, Sh.56)*

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri burada kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şu hadis-i şerifleri ve rivayetleri yazmıştır.**

وَقَالَ ﷺ : « اِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ نَزَلَ بِحُزْنٍ فَاِذَا قَرَأْتُمُوهُ فَبْكُوا ». احياء العلوم.

قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰى : « اَنَا عِنْدَ الْمُنْكَسِرَةِ قُلُوبُهُمْ مِنْ اَجْلِى » كذا فى الاحياء وروح البيان

قَالَ الْاِمَامُ السُّهْرَوَرْدِى : فَاَقْرَبُ الْاَحْوَالِ اِلَى النُّبُوَّةِ الصِّدِّيقِيَّةُ . الخ.

وَقَالَ اَبُو يَزِيد : آخِرُ نِهَايَاتِ الصِّدِّيقِينَ اَوَّلُ دَرَجَاتِ الْاَنْبِيَاءِ. كذا فى عوارف المعارف

وَقَالَ اَبُو يَزِيد : آخِرُ نِهَايَاتِ الصِّدِّيقِينَ اَوَّلُ دَرَجَاتِ الْاَنْبِيَاءِ فَاَقْرَبُ

الْاَحْوَالِ اِلَى النُّبُوَّةِ الصِّدِّيقِيَّةُ. عوارف المعارف ٤٣١

فَانْظُرْ اِلَيْهِ لِتَعْرِفَ الْمُبْتَدِئَ وَالْمُنْتَهِى وَالصَّادِقَ وَالصِّدِّيق.

Peygamber ﷺ Efendimiz şöyle buyurdu: "Şüphesiz şu Kuran hüzn ile inmiştir, onu okuduğunuz vakit ağlayın." (İhya el-Ulûm) *(İbni Mace, İkametü's-Salât:176, No:1337,*1/424)

Allah-u Tealâ buyurdu: "Ben, benim için kalpleri kırılan (müteessir olanlar) ların yanındayım." (İhya ve Ruhu'l-Beyan'da da aynen böyledir) *(Sehâvî el-Mekasıdül Hasene, No:188, Sh.l23)*

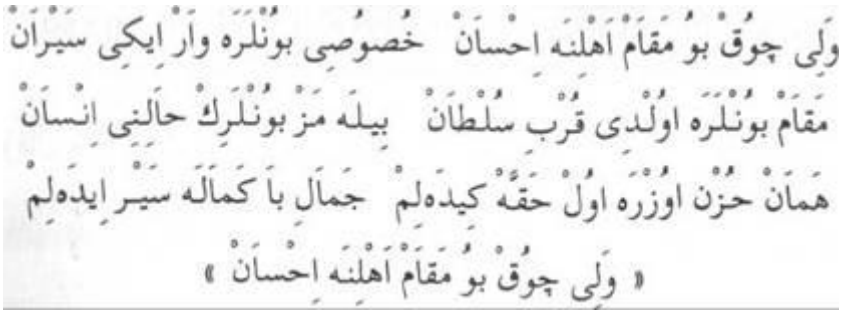
İmam-ı Sühreverdî *(Kuddise Sırruhu)* şöyle buyurdu: "Nübüvvet makamına hallerin en yakın olanı Sıddîkıyyet'dir."...

Ebu Yezid *(Kuddise Sırruhu)* şöyle buyurdu: "Sıddıkların (kazandıkları makamların) nihayetlerinin sonu. Peygamberlerin derecelerinin evvelidir." *(Avarifü'l-Meârifde de aynen böyledir).*

Yine Ebu Yezid *(Kuddise Sırruhu)* şöyle buyurdu: "Sıddîkların (kazandıkları makamların) nihayetlerinin sonu. Peygamberlerin derecelerinin evvelidir. Nübüvvet makamına hallerin en yakın olanı Sıddîkıyyet'dir." *(Avarifu'l-Meârif, 431)*

Sen, Mübtedi'yi, Müntehiyi, Sadık ve Sıddîk'ı bilebilmen için oradaki (Avarif'teki beyanata) bak. *(Risale-i Kudsiyye Hamişi, Sh.56,57)*

Beyt 244

وَلِی چوقْ بو مَقَامْ اَهْلِنَه اِحْسَانْ خُصُوصِی بونْلَرَه وَارْ اِیکِی سَیْرَانْ
مَقَامْ بونْلَرَه اوْلْدِی قُرْبِ سُلْطَانْ بِیلَه مَزْ بونْلَرِكْ حَالِنِی اِنْسَانْ
هَمَانْ حُزْنْ اوْزَرَه اوْلْ حَقَّهْ كِیدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَیْرِ اِیدَهْلِمْ
« وَلِی چوقْ بو مَقَامْ اَهْلِنَه اِحْسَانْ »

"Veli çok bu makam ehline ihsan."

"Velâkin bu makam ehline çok ihsan var."

"Hususi bunlara var iki seyran."

"Bahusus bunlara iki seyran var."

Beyitte geçen "Seyran" kelimesi, seyir demektir. Seyir ise yürüyüş ve gidiştir.

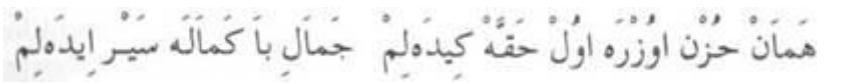
Bahusus bu zatlara, ileriki beyitte de buyuracağı üzere Seyr-i Anillâh ve Seyr-i Fi'l-Eşya olmak üzere iki seyir yardır.

مَقَامْ بونْلَرَه اوْلْدِی قُرْبِ سُلْطَانْ بِیلَه مَزْ بونْلَرِكْ حَالِنِی اِنْسَانْ

"Makam bunlara oldı kurbi Sultan, Bilemez bunların halini insan."

"Allah'a yakınlık bunlara makam oldu. İnsan, bunların halini bilemez." Allah'tan geldiler, Allah'a yakın oldular.

Siz böyle bir zata bakar onu zavallı bir insan olarak görürsünüz, fakat o Allah'ın dostudur.

هَمَانْ حُزْنْ اوْزَرَه اوْلْ حَقَّهْ كِیدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَیْرِ اِیدَهْلِمْ

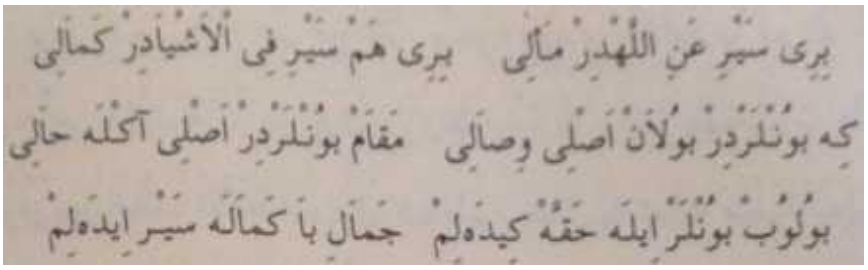
"Hemen hüzün üzre ol Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hemen mahzunluk üzere ol Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Sen de miraç et, geri gel! Bu, büyük makama er.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki: "Seyr-i sülük, ilmî hareket (manevî yolculuk) tan ibaret olup, bildiğimiz maddî hareket değildir." *(Mektûbat, 1/131, 144. Mektub)*

Beyt 245

بِری سَیْرِ عَنِ اللّٰهِدْرِ مَالِی بِری هَمْ سَیْرِ فِی الْاَشْیَادِرْ کَمَالِی
کِه بُونْلَرْدِرْ بُولَانْ اَصْلِی وِصَالِی مَقَامْ بُونْلَرْدِرْ اَصْلِی آکْلَه حَالِی
بُولُوبْ بُونْلَرْ اِیلَه حَقَّهْ کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِ اِیدَه‌لِمْ

Bahusus bundan evvelki beyitlerde anlatılan zatlara iki seyir vardı.

بِری سَیْرِ عَنِ اللّٰهِدْرِ مَالِی

Biri Seyr-i Anillâh'dir meâli."

"Kısaca biri, Seyr-i Anillâh'dir."

بِری هَمْ سَیْرِ فِی الْاَشْیَادِرْ کَمَالِی

"Biri hem Seyr-i Fi'l-Eşya'dır kemali."

"Biri de kemâli ki, Seyr-i Fi'l-Eşyadır."

کِه بُونْلَرْدِرْ بُولَانْ اَصْلِی وِصَالِی

"Ki bunlardır, bulan aslı visali."

"Asıl Allah'a kavuşmayı bulan bu iki seyre erişen zatlardır."

مَقَامْ بُونْلَرْدِرْ اَصْلِی آکْلَه حَالِی

"Makam bunlardır asli anla hali."

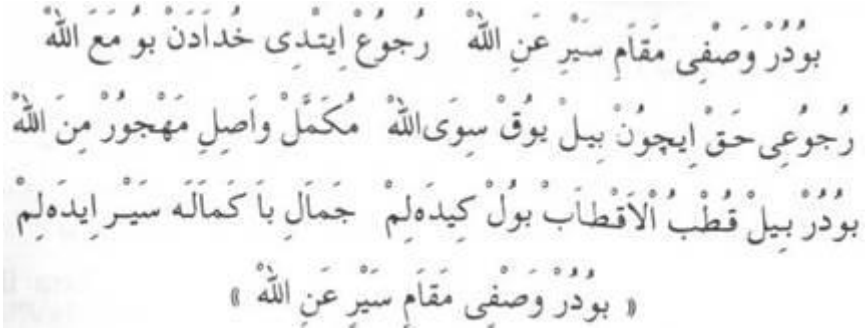
"Asıl makam, Seyr-i Anillâh'ı tamamlamaktır, anla hali."

بُولُوبْ بُونْلَرْ اِیلَه حَقَّهْ کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْرِ اِیدَه‌لِمْ

"Bulup, bunlar ile Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu dört seyri bitirenleri bulup, onlarla Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

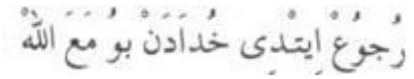
Beyt 246

بودر وصفی مقام سیر عن الله رجوع ایتدی خدادن بو معالله
رجوعی حق ایچون بیل یوق سوی الله مکمل واصل مهجور من الله
بودر بیل قطب الاقطاب بولم کیدهلم جمال با کمالله سیر ایدهلم
« بودر وصفی مقام سیر عن الله »

"Budur vasfî makamı Seyr-i Anillah,"

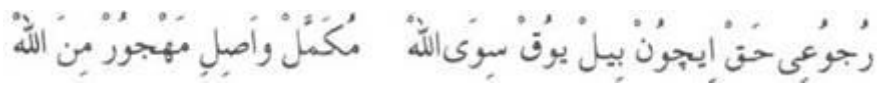
"Seyr-i Anillah makamının beyanı budur."

Vasfî: Beyan ve izahı, demektir.

رجوع ایتدی خدادن بو معالله

"Rucû' itdi Hüda'dan bu maallah."

"Bu makam ehli, Hüda'dan Allah ile döndü." Rucû': Dönmek, Hüda: Allah, demektir.

رجوعی حق ایچون بیل یوق سوی الله مکمل واصل مهجور من الله

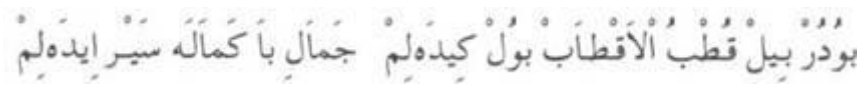
Rucu'ı Hak içûn bil yok sivallah.

Mükemmel vasıl-ı mehcûr minallah,"

"Bil ki bu dönüşü Hak içindir bunda masiva yoktur. Son derece kemal bulmuş, Allah'a ulaşmış geri dönmüştür."

Vasl-ı mehcur da, vasıl olmak ta vardır, uzak olmak ta vardır.

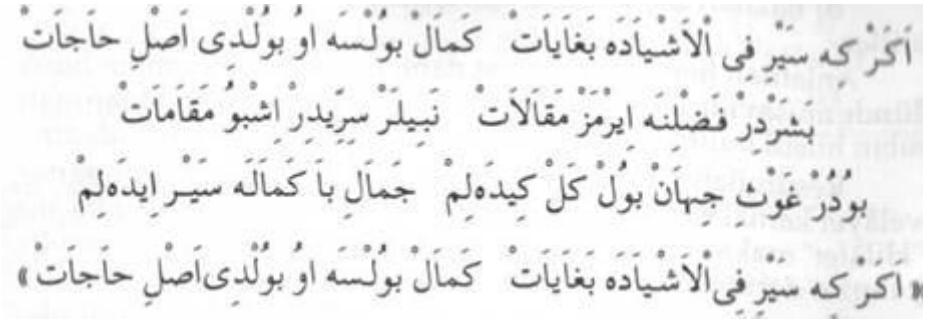
Mükemmel: Son derece kemal bulmuş, Mükemmil: Nakısları kemale getiren, demektir.

بودر بیل قطب الاقطاب بولم کیدهلم جمال با کمالله سیر ایدهلم

"Budur bil Kutbu'l-Aktâb bul gidelim, Cemal-i Ba kemale seyridelim."

"Kutbu'l-Aktab (her asırda bir tane bulunan, Nübbüvvet-i Muhammediye'ye varis olma makamına ulaşan hak tarikatların reisi olan en büyük mürşid) işte budur, bunu bul gidelim kemal sahibi Mevlâ Tealâ'nın Cemalini seyredelim."

Beyt 247

اَگَرْ كه سيْرِ فِى الْاَشْيادَه بَغايَاتْ كَمالْ بولْسَه اوُ بولْدِى اَصْلِ حاجَاتْ
بَشَرْدِرْ فَضْلِنَه ايرْمَزْ مَقالاَتْ نَبِيلَرْ سِرِّيدِرْ اِشْبُو مَقامَاتْ
بودُرْ غَوْثِ جِهانْ بولْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ
« اَگَرْ كه سيْرِ فِى الْاَشْيادَه بَغايَاتْ كَمالْ بولْسَه اوُ بولْدِى اَصْلِ حاجَاتْ »

"Eğer ki Seyr-i Fi'l-Eşya'da begayât. Kemal bulsa o buldi asl-ı hâcât."

"Eğer salik, Seyr-i fi'l-eşya'da son derece kemal bulsa asıl hacetini bulmuş olur."

Begayât: Son derece, Hacât: İhtiyaçlar, demektir.

بَشَرْدِرْ فَضْلِنَه ايرْمَزْ مَقالاَتْ

"Beşerdir fazlına irmez makâlât."

"İnsandır ama onun üstünlüğüne sözler yetmez."

O zatı ne kadar medhetsek üstünlüğünü tam anlatmış olamayız.

نَبِيلَرْ سِرِّيدِرْ اِشْبُو مَقامَاتْ

Makâlât: Sözler, demektir.

"Nebiler sırrıdır işbu makâmât."

"İşte bu makamlar nebiler sırrıdır."

بودُرْ غَوْثِ جِهانْ بولْ كَلْ كِيدَه لِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ

"Budur Gavs-ı cihan bul gel gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Budur cihanın gavsı bul gel gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Gavs: Arapça, yardım etme, imdada yetişme demektir. En yüksek manevî makamdır.

İmam-ı Rabânî *(Kuddise Surruhu)* Hazretleri bu hususta buyuruyor ki: "Bilinmesi gerekir: Resulullah ﷺ Efendimize tabi olmakta tam kemal bulan zatlar; tebeiyyet yolu ile nübüvvet makamını tamam ettikleri zaman; Bazıları imamet makamı ile müşerref olurlar

- Bazıları da, o kemal durumunun husûl bulması ile yetinirler.

Anlatılan her iki büyük zat dahi, o kemal makamının husûlünde müsavidirler. Ancak, arada değişik olan fark, anlatılan mansıbın husûl bulup bulmaması ile o mansıpla alâkalı işlerdedir.

Resulullah ﷺ e tabi olan kâmil zatlar, velâyet kemâlâtını tamamladıkları zaman: Bunlardan bir kaçına "Hilâfet" makamını verirler. Geri kalanlara bu makamı vermeyip, yalnız o dereceleri geçirirler.

İmamet ve Hilâfet makamları, o derecelerin kendilerini geçerek elde edilir. Bu derecelerin zillerinde, görüntülerinde, imamet makamının karşılığı Kutb-i İrşad makamıdır. Hilâfet makamının karşılığı ise Kutb-i Medar makamıdır.

Aşağıda bulunan bu iki makam, yukarıdaki o iki makamın sanki zılli, gölgesi gibidir. Muhyiddîn-i Arabî Hazretlerine göre Gavs, Kutb-i Medâr demektir. Kutb-i Medar'dan başka bir gavslık makamı olmadığını söylemektedir. Bu fakire göre gavs başkadır, Kutb-i Medar başkadır. Gavs, daha üstün olup, Kutb-u Medar'ın yardımcısıdır.

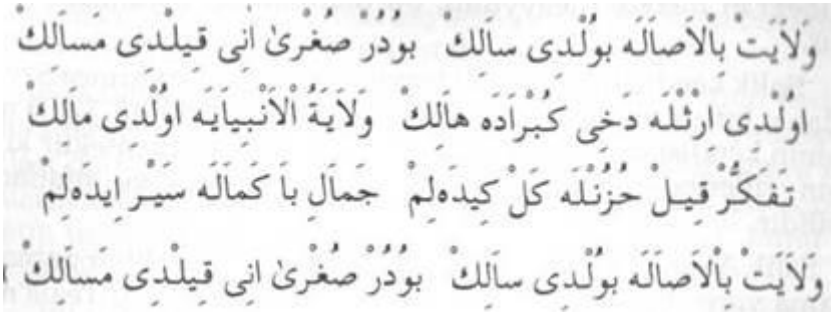
Kutb-i Medar, birçok işlerinde, ondan yardım bekler. Ebdal denilen makamlara getirilecek evliyayı seçmekte bunun tesiri vardır. Kutbun yardımcıları, hizmet edenleri çok olduğundan Kutbü'l-Aktab da denir.

Çünkü Kutbü'l-Aktabın yardımcıları, hizmet edenleri. Onun vekilleri demektir. Bunun içindir ki, Muhyiddîn-i Arabî *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki: İslâm diyarında olsun, küfür diyarında olsun her şehirde bir kutub bulunur.

Makam sahibi olan bilgi sahibi olur. Makam derecesi verilen, fakat makam verilmeyen velinin ilim sahibi olması lâzım değildir. Yaptığı hizmetleri bilse de olur, bilmese de olur." *(Mektubat, 1/234, 256. Mektub)*

Diğer bir mektupta da şöyle buyrulur: "Ey oğul! Resulullah *(Salllaahu Aleyhi ve Sellem)* e tam uyan bir kimse, ona uymakla, nübüvvet derecelerini bitirince mansıb (makam) ehlinden ise imamet makamı verilir. Velâyet-i Kübra derecelerini bitirince Hilâfet makamı verilir. Zıl derecelerinde imamet makamına uygun olan Kutb-i İrşad makamıdır. Hilâfet makamına uygun olan da Kutb-i Medar makamıdır. Aşağıda bulunan bu iki makam sanki yukarıda olan o iki makamın zılli gibidirler." *(Mektubat, 1/251, 260. Mektub)*

Beyt 248

"Velayet bil asale buldî salik, Budur suğra anı kıldı mesalik."

"Salik bil asale velâyeti buldu ki, bu Velâyeti Suğradır. Onu (Velâyeti Kübraya ulaşmak için) yol kıldı."

Bil asale, bizzat kendisi, başkasını vasıta etmeden demektir. Velayet, velilik demektir. Kulun nefsinden fanî olarak Hak ile kaim olması demektir.

Üç türlü velâyet vardır:

- Velâyeti Suğra. Buna Velâyet-i Evliya da denilir.

- Velâyeti Kübra. Buna Velâyet-i Enbiya da denilir.

- Velâyeti Ulya. Buna Velâyet-i Mele-i A'lâ da denilir.

Velâyeti Suğra: Allah-u Tealâ Hazretlerinin isim ve sıfatlarının zillerinde olan seyirdir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Surruhu)* Hazretleri, bu velayet makamlarını şöyle anlatıyor:

"Akıllı, uyanık bir salik, yaratılışında Muhammedi ise, âlem-i emrin beş lâtifesini sırayla geçtikten sonra, bunların âlem-i kebirdeki asıllarında seyreder, yani ilerler. Allah-u Tealâ'nın lütfu ile bu beş aslın her birini inceden inceye geçerek sonuna gelir. Böylece imkân dairesini Seyr-i İlâllah ile bitirmiş olur. Fena hâsıl oldu denir. Şimdi Velâyeti Suğra'ya başlamış olur. Bu velâyete Velâyeti Evliya da denir.

Bundan sonra bu beş aslın da aslı olan Allah-u Tealâ'nın isimlerinin zillerinde seyre başlar. Bu zillerde adem (yokluk) bulunmaz.

Peygamberlerden ve meleklerden başka bütün mahlûkların mebde-i teayyünleri bu zıl dairesinde bulunur. Her ismin zilli, bir insanın mebde-i teayyünüdür.

Peygamberlerden sonra insanların en üstünü olan Hazreti Ebubekr'in mebde-i teayyünü, bu dairenin en üstündeki noktadır.

Salik kendisinin mebde-i teayyünü olan isme varınca Seyr-i İlâllah'ı bitirir demişlerdir. Buradaki isim Allah-u Tealâ'nın isminin kendisi değildir. Bu ismin

zılline varınca demektir ki, o ismin zıllerinden bir zıldır. Bu zıller isimlerin ve sıfatların tafsilidir.

Salik Allah-u Tealâ'nın ihsanı ile bu zılleri birer birer geçerek sonuna varır. Böylece isimlerin zılleri biterek Allah-u Tealâ'nın isimleri ve Sıfatları mertebesine erişir. Velâyeti Suğrada yükselmek buraya kadardır. Burada tam fena hâsıl olmaya başlar. Velâyeti Kübra'ya ayak basılmış olur." *(Mektubat, 1/240, 260. Mektub)*

Demek ki salik, çalışa çalışa imkân dairesini Seyr-i İlâllah ile tamamlayınca Velâyeti Suğra'ya ayak basıyor.

Büyük Şeyh Efendi beytinde, çalışarak Velâyet-i Suğrayı bulan salikin, Velâyeti Suğrayı, Velâyeti Kübraya erişmek için yol kıldığını bildiriyor ve ardından gelen beyitte buyuruyor ki:

اولْدی ارسْلَه دَخی کُبْرادَه هالِكْ وَلایَةُ الْاَنْبیایَه اولْدی مالِكْ

"Oldu irsle dahi Kübrada halik, Velâyetü'l-Enbiyaya oldu malik."

"Salik, Velâyeti Kübra'ya Peygambere varis olmak yoluyla ulaştı ve o makamın nurunda eridi. Peygamberlerin velâyetine sahip oldu.

Babası ölen kimse veraset yoluyla babasının malına varis olur. Resulullah'a ittiba ile de O'nun varisi olunur.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri yine bir mektûbunda şöyle anlatıyor: "Velâyeti Kübra Peygamberlere mahsustur. Bu velâyete, Velâyeti Enbiya da denir.

Velâyeti Suğradan sonra yükselmek nasip olursa zıll dairesinin aslı olan isimlerin ve sıfatların dairesinde Seyr-i Fillâh ile Seyr hâsıl olur. Velâyet-i Kübra derecelerine başlar.

Bu Velâyeti Kübra Peygamberlere mahsustur, asaleten böyledir. Teb'iyyet yolu ile de O'nun izinden giden keremli arkadaşları bu devlete vasıl olmuşlardır.

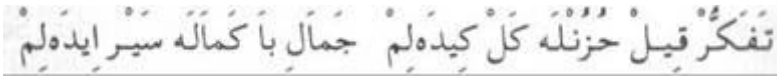
Bu dairenin alt yarısı zaid sayılan Esma ve Sıfatı tazammun eder. Üst yarısı ise, zatî sayılan şuun ve itibarları şümulüne almıştır. Âlem-i emirdeki beş letâifin son yükselişi bu daire ye kadardır. Yani Esma ve Şuunat dairesine kadar.

Bundan sonra sırf Hakkın fazlı ile Sıfat ve Şuunat makamında terakki vaki olursa, o zaman seyr, bu Sıfat ve Şuunların asılları dairesinde olur. Bu asıllar dairesini geçtikten sonra da, asılların asılları dairesi gelir. Bu daireyi de geçtikten sonra, bunun üstündeki daireden bir kavs (yay) zuhûr eder. Bunu da katetmek gerekir.

Bu üst daireden bu kavsın dışında bir şey zuhûr etmediği için, bu kavsla yetiniriz. Burada bir sır vardır ki, henüz ona muttali olmadım.

Yukarıda Esma Sıfatlar için anlatılan üç asıl yüce mukaddes zata mücerred itibarlar olup sıfatların ve şuunatın mebde'leri olmuştur. Bu üç aslın kemâlâtının husûlü nefs-i mutmeinneye mahsûstur. Bu makamda o nefse itminan müyesser olur.

Yine bu makamda sine şerhi hâsıl olur. Yine burada hakiki İslâm'la müşerref olunur. Yine bu makam öyle bir makamdır ki, mutmainne orada sine tahtına oturur, rıza makamına yükselir. Ve bu makam enbiyanın velâyeti olan Velayeti kübra'nın nihayetidir." *(Mektubat, 1/241, 260. Mektub)*

"Tefekkür kıl hüzünle, gel gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Tefekkür et hüzünle, gel gidelim. Cemali Ba kemali eyredelim."

Hüzünle tefekküre dal, hüzünle düşün.

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi Salik Resulullah'a ittiba ile yükselir. Peygamberlerin velâyeti olan Velâyeti Kübra'ya kavuşur. Onların yavrusu olmak üzere o makama çıkar. Ya Rabbi! Bizleri de onlara yavru eyle! Âmin.

Peygamberimiz ne buyurmuştu: الحزن رفيقى "Mahzunluk benim arkadaşımdır."

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şöyle buyuruyor:

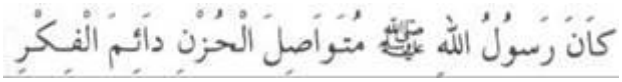
"Şaşılacak şeydir, çok uzakta kalmaya yakınlık adını vermişler. Sanki bu yakınlık ve kavuşmak kelimeleriyle uzaklığı ve ayrılığı bildirmek istemişler. Arabî beyt tercemesi:

"Sevgiliye kavuşmak ele geçer mi acaba? Yüksek dağlar ve korkunç tehlikeler var arada."

Bundan dolayı, sonsuz üzülmek ve durmadan düşünmek lâzımdır. Murad olanın da (istenilenin de) sonunda mürid (isteyici) olması lâzımdır. Mahbûbun da (sevilenin de) seviciyi sevmekle sevici olması lâzımdır.

Üstte anlatılan manada, Resulullah ﷺ Efendimizin hali bilinen bir durum. Zira O'nun Murad (istenilen) olma, Mahbûb (sevilmiş) olma makamı var iken, mürid (isteyen) muhib (sevici) oldu. Bunun için o serverin halini bildirenler:

"Daimî bir hüzün ve tefekkür içinde idi." *(Tirmizi, eş-Şemail, No:217, sh. 132)* dediler.

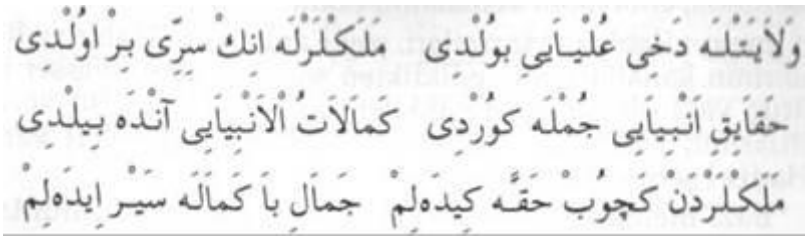
Resulullah ﷺ: ما اوذي نبي كما اوذيت "Benim çektiğim sıkıntı gibi hiç bir Peygamber sıkıntı çekmemiştir." *(Farklı olarak, Ebû Nuaym, Hılyetül Evliya, 6/333)* buyurdu.

Sevenlerin muhabbet yükünü taşımaları lâzımdır. Sevilmişlerin bu yükü kaldırmaları güçtür." *(Mektubat, 1/16, 10. Mektub)*

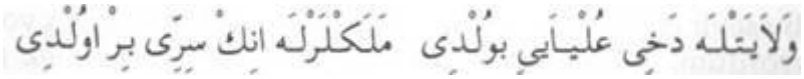
Resulullah Efendimiz miraçtan geri dönünce, o miracın lezzetini çok aradı ve namaza durunca o lezzeti buldu. Onun için de: الصلاة معراج المؤمن "Namaz, müminin miracıdır." buyurdu.

Namazda yetmiş bin perde açılıyor ama hangi namazda?

Beyt 249

Bundan evvelki beyitte Velâyeti Suğra ile Velâyet-i Kübra'dan bahsedilmişti. Bu beyitte de Velâyeti Ulya'dan bahsediliyor.

"Velayetle dahi Ulya'yı buldî. Meleklerle anın sırrı bir oldî."

"Salik, Velâyet-i Kübra'dan sonra Velâyeti Ulya'yı buldu. Velâyeti Ulya'ya ulaşınca onun sırrı meleklerle bir oldu."

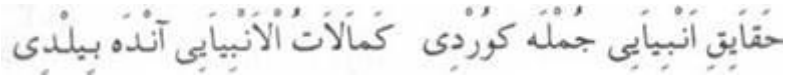
Velâyeti Ulyâ: Yüksek meleklerin velayetidir.

Salik Velâyeti Kübra'da seyrederken Mevlâ Tealâ'nın: "Zahir" ismi şerifinde seyreder. Velâyeti Ulya'nın seyri ise, "Batın" isminde olmaktadır.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, şöyle buyuruyor: "Zahir isminde seyir Zat mülâhazası olmaksızın sıfatlarda olan seyirdir. Batın isminde seyir her ne kadar isimlerde seyir ise de lâkin onda Zat mülâhazası vardır. Bu isimler yüce mukaddes Zatın Cemalini örten perdeler gibidir. Meselâ, "İlim" sıfatında Zat mülâhazası yoktur. Ama "Alîm" sıfatında perdelerin arkasında mülâhaza edilen Zattır.

Zira Âlim öyle bir Zattır ki, ilim sıfatı onun için sabit olmuştur. Bu duruma göre ilim de seyir. Zahir isminde seyirdir. Âlim de seyir ise Batın isminde seyirdir. Öteki Sıfatlar ve isimler de böyledir.

İsmi Batınla ilgili isimler Mele-i A'lâ meleklerinin teayyün mebde'leridir. Bu isimlerde seyre başlamak Velâyeti Ulya'ya ayak basmak olur. Bu velâyete Velâyeti Mele-i A'lâ da denilir." *(Mektubat, 1/242, 260. Mektub)*

"Hakayık-ı Enbiyayı cümle gördî, Kemâlât-ı Enbiyayı anda bildî."

"Enbiyanın hakikatlerinin hepsini gördü. Velâyeti Ulya makamında, enbiyanın kemâlâtını bildi."

İmam-ı Rabbani Hazretleri, şöyle anlatıyor: "Zahir ve Batın isimlerinin kanatları elde edildikten sonra uçuş müyesser olur ve uruc vaki olursa, bu terakkiler asaleten hava, su ve ateş unsurlarının nasibidir. Meleklerin de bunda nasipleri vardır. Bir Hadis-i şerifte bildirildi ki:

"Bazı melekler ateşten ve kardan yaratılmıştır. Bunların teşbihi de şöyledir: سبحان من جمع بين النار والثلج Ateşle karı bir araya getiren yüce zat noksan sıfatlardan münezzehtir."

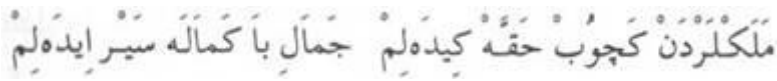
Bu seyir esnasında rüyamda şöyle gösterildi: Sanki bir yolda yürüyordum, çok gitmekten yorulmuşum, yürüyebilmek için bir sopa veya baston arıyorum fakat bulamıyorum. İlerleyebilmek için çalı çırpıya yapışıyorum, bu da olmuyor, öylece yürümek zorunda kalıyorum. Bir zaman böyle ilerledim. Bir şehir göründü, yaklaştım, şehre girdim. Bu şehrin -Teayyün-ü Evvel- olduğu bildirildi.

Bu teayyün bütün isimlerin, sıfatların şuûn ve itibarât mertebelerinin asıllarını ve bu asılların da asıllarını kendinde toplamıştır. Ve Allah-u Tealâ'nın Zatına mahsûs olup ondan ayrı bulunan itibarların sonudur. Bu itibarların bazısının bazısından seçilip ayrılması, husûlî ilme münasiptir. Eğer bundan öteye bir seyir mümkün olursa, bu dahî huzûrî ilme uygun düşmektedir.

Ey oğul! Bu makamdaki bilgileri husûlî ve huzûrî diye ifade etmek misal ve benzetme yoluyladır. Çünkü Zatı İlâhîden ayrı olan sıfatlar ilm-i husûlî ile bilinir. Zat üzerine zaid olmaları asla tasavvur edilmeyen Zat'a mahsûs olan itibarlar ise ilm-i huzûrî ile bilinir. Bunu böyle anlamak gerekir.

Hâlbuki burada ilmin malûma teallûkundan başka bir şey yoktur. Malumdan yana da onda hiç bir şey hâsıl olmaz.

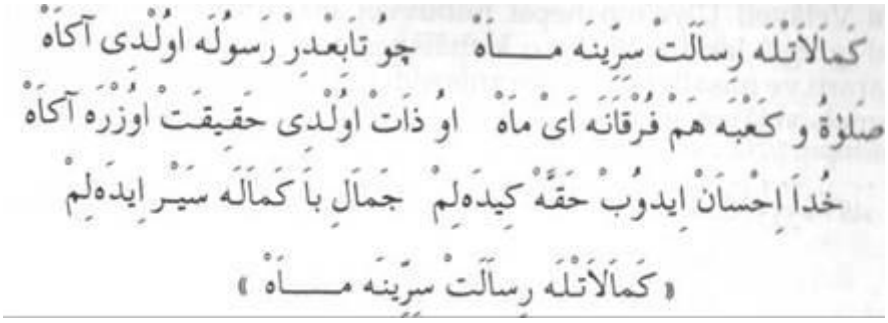
Her şeyi kendinde toplayan şehirle temsil ve ifade edilen bu "Teayyün-ü evvel" makamı bütün Peygamberlere ve meleklere ait bulunan velayetleri içinde toplamakta Velâyeti Ulya'nın da son sınırı olmaktadır." *(Mektubat, 1/243, 260. Mektub)*

"Meleklerden geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

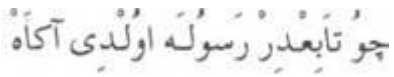
"Meleklerin velâyeti olan Velâyeti Ulya'dan geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyredelim."

Beyt 250

"Kemalâtla risalet sırrına mâh."

'"O ay yüzlü (zat) kemalâtla 'Kemâlât-ı Risalet' sırrına ulaştı." Mâh: O ay, yani ay gibi nura mazhar olan o zat, demektir.

Çü tabidir Resûle oldı âgâh."

"Çünkü (o ay yüzlü zat) Resûl *(Aleyhissellâm)* a tabi olmakla haberdar oldu (bu sırra vakıf oldu)."

Agâh: Haberdar olmak, demektir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektubunda buyuruyor:

Enbiya-i Kiram'ın ve Melâike-i İzam'ın velayetlerini cemedici Mele-i A'lâ'nın velâyet-i ulyasının dahi sonu olan bu makamın üzerinde seyr edilince Kemâlâtı Nübüvvete başlanır.

Bu kemâlât yalnız Peygamberlere *(Aleyhimüssalavat)* mahsustur. Bu kemâlât nübüvvet makamından neş'et eder. Peygamberlerin kâmil manada tabi olanlarına tebeiyyet yolu ile bu kemâlâttan nasip vardır.

İnsanî lâtifelerin (insanı meydana getiren parçaların) arasında bu kemâlâttan bil asale bolca nasip olan, bu derecelere yükselen toprak latifesidir. İster âlem-i emirden olsun, ister âlem-i halkdan olsun insanın sair (dokuz) lâtifesinin her biri bu makamda toprak latifesine tabidirler. Onun yolunda ilerlerler. Onun yanı sıra bu nimet ile şereflenirler.

Toprak unsuru yalnız insanda bulunduğundan, insanların üstünleri, meleklerin üstünlerinden daha üstün oldu. Toprak unsuruna müyesser olan, hiç bir şeye müyesser olmamıştır.

Bu seyirde iyice anlaşıldı ki. Velayeti Suğra, Velayeti Kübra ve Velayeti Ulya'nın hepsi nübüvvet makamının kemâlâtının zıl (gölge) leridir. Bütün o kemâlât, o dereceler, bu derecelerin karartı ve misalleridir. İyice anlaşıldı ki bu seyirde bir nokta ilerlemek velâyet makamının bütün derecelerinden daha çoktur. *(Mektubat, 1/243, 260. Mektub)*

صَلٰوةُ و كَعْبَه هَمْ فُرْقَانَه اَىْ مَاهْ اوُ ذَاتْ اوْلْدِى حَقِيقَتْ اوْزَرَه آگَاهْ

"Salât-ü ve Ka'be hem Kur'an'a ey mâh, O zat oldı hakikat üzre âgâh."

"O ay yüzlü zat (Resulullah ﷺ tabi olmakla) Hakikatü's-salât'a, Hakikatü'l-Ka'be'ye hem de Haki- katü'l-Kur'an'a, hakikat üzere vakıf oldu."

Salât: Hakikatü's-salât makamı, Ka'be: Hakikatü'l-Ka'be makamı,

Furkan: Hakikatü'l-Kur'ani'l-Mecid makamı, demektir.

خُدَا اِحْسَانْ اِيدُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

"Hûda ihsan idup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Allah-u Tealâ bu makamları lütfetsin de Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

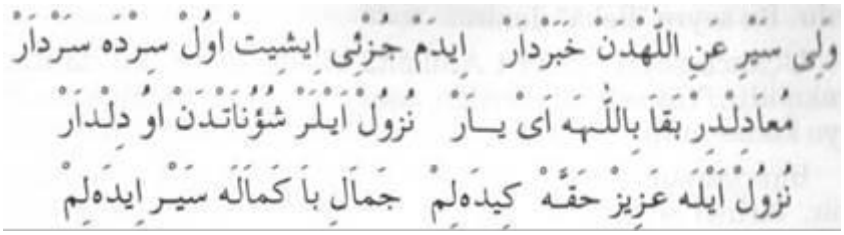
İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri aynı mektupta buyurur ki; "Lâtifelerin kalpten ruha ve ruhdan sırra ve sırdan hafi'ye ve hafi'den ahfa'ya, doğru sülûku, yaratılışında Muhamedî olanlar içindir.

Bu beş latifeyi sıra ile bitirerek bunların asıllarında bu sıra ile seyr eder. Daha sonra bu asılların asıllarında bu sıra ile seyrini bitirir. Bu sıra ile olan yol, yolların en kıymetlisidir. Çabuk kavuşturur. Ebediyyete seyr edenler için Sırat-ı Müstakim'dir. Başka velâyetlerde böyle değildir.

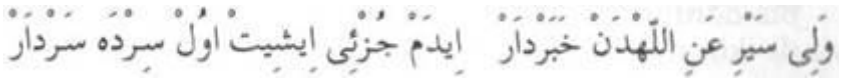
Onlarda, maksada kavuşmak için, her dereceden birer dar yol açılır. Meselâ kalp makamından bir yol açarak, kalbin aslının aslı olan Sıfat'ı Ef'al'e gidilir." *(Mektubat, 1/247, 260. Mektub)*

Bunlar ne kadar güzel bilgiler, marifetler. Ya Rabbi! Bu makamları kazanıp bilelim ve bunlardan istifade edelim.

Beyt 251

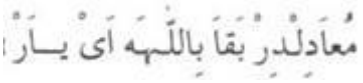
Bu beyitte Seyr-i Anillâh anlatılıyor:

"Veli, Seyr-i Anillâh'tan haberdar, İdem cüz'î işit ol sırda serdâr."

"Velâkin Seyr-i Anillâh'tan cüz'î (bir miktar) haberdâr edeyim, bunu işit ve o sırda baş ol."

Cüz'î: Bir parça. Serdâr: Baş, reis, demektir.

"Muadildir, Beka billâh'a ey yâr."

"Ey dostum! Bu Seyr-i Anillâh, Bekâbillâh'a muadildir."

Muadil: Müsavi, denk, demektir.

Dört türlü seyir vardı:

- Seyr-i İlâllah (Allah'a doğru yolculuk yapmak)
- Seyr-i Fillâh (Allah'ta seyretmek)
- Seyr-i Anillâh (Allah'tan seyretmek)
- Seyr-i Fi'l-Eşya (Eşya'da seyretmek) demektir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, buyuruyor ki: "Seyr-i sülük, ilmî hareket (manevîi yolculuk) tan ibaret olup, bildiğimiz maddî hareket değildir.

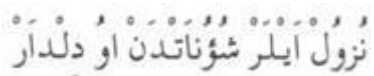
Seyr-i İlâllah demek, aşağı bilgilerden, yüksek bilgilere ilerlemek, ilimde durmadan yükselmektir. Böylece mahlûklara ait her şey bilinip tümüyle kaybolduktan sonra Allah-u Tealâ'nın ilmine kadar varılır. Bu hâle "Fena" denir.

Seyr-i Fillâh demek, Allah-u Tealâ'nın isimleri, sıfatları, şuûn ve itibârâtı, takdisatı ve tenzihatı mertebelerinde İlmî hareket (manevî dolaşma) dan ibarettir. Böylece anlatılamayan, işaretle bildirilemeyen ve isim verilemeyen, bir şeye benzetilemeyen, kimsenin bilemediği, anlayamadığı mertebelere varılır. Bu seyre "Bekâ" denir.

Üçüncü seyre, "Seyr-i Anillâh'i billâh" denir. Bu da ilmin hareketidir. Yüksek bilgilerden, aşağı bilgilere, mahlûkları bilmeye kadar inilir. Bütün vücûb mertebelerinin bilgisi unutulur.

Bundan sonra dördüncü seyir başlar. Buna "Seyr-i Fi'l-Eşya" denir. Birinci seyirde unutulmuş olan eşyanın bütün bilgileri şimdi yavaş yavaş ele geçer.

Bu dördüncü seyir, birinci seyrin mukabilidir. Üçüncü seyir de ikinci seyrin mukabilidir." *(Mektubat, 1/131, 144. Mektub)*

"Nüzul eder şuûnattan o dildar."

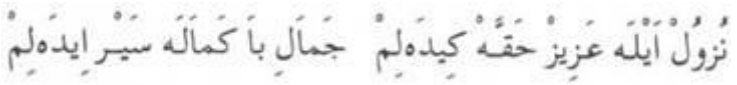
"O sevgili zat, şuûnattan iner."

Şuûnat: Şanlar, keyfiyyetler, haller, demektir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, buyuruyor ki: "Sıfatlar ile Şuûnât arasında çok ince bir fark vardır. Bunlar ancak evliya arasında Muhammedî meşreb olan bazı fertlere açıklanır. Bunları bildiren hiç kimse bilinmiyor.

Kısaca söyleriz ki: Sıfatlar Allah-u Tealâ'nın Zatından ayrı olarak hariçte vardır. Şanlar ise Zat-ı İlâhî'de mücerred itibarlardır." *(Mektubat, 1/320, 260. Mektub)*

Salik, Seyr-i Fillâh'ta Allah-u Tealâ'nın Esma, Sıfat, Şuûn ve itibârât mertebelerinde sülûk etmişti. Seyr-i Anillâh'ta ise bu mertebelerden nüzul eder.

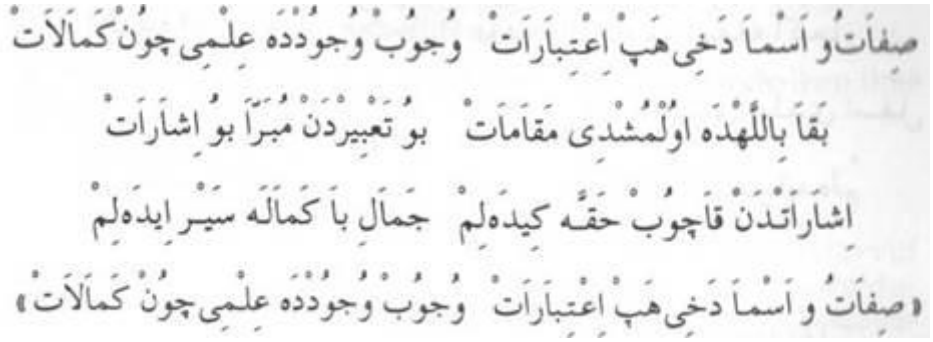

"Nüzul eyle aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Sen de nüzul et, aziz kardeşim! Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Büyük Şeyh Efendi makamları uzaktan uzağa rumuzla anlatıyor. Bunlar derin sözlerdir. O makamlara ulaşmadan tam anlaşılmaz. Ya Rabbi! Cümlemizi bu makamlara ulaştır, dostlarına ihsan ettiğini bizlere de ihsan et!

Beyt 252

صِفَاتُ و اَسْمَا دَخِي هَپْ اِعْتِبَارَاتْ وُجُوبْ وُجُودْدَه عِلْمِي چُونْ كَمَالَاتْ
بَقَا بِاللَّهْدَه اوْلْمُشْدِي مَقَامَاتْ بُو تَعْبِيرْدَنْ مُبَرَّا بُو اِشَارَاتْ
اِشَارَاتْدَنْ قَاچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ
«صِفَاتُ و اَسْمَا دَخِي هَپْ اِعْتِبَارَاتْ وُجُوبْ وُجُودْدَه عِلْمِي چُونْ كَمَالَاتْ»

"Sıfât-u Esma dahi hep itibarât, Vücub, vucudde ilmî çün kemâlât."

"Mevlâ Tealâ'nın isimleri, sıfatları ve bütün itibaratı, âlem-i vücub ve vucudda çünkü bu kemâlât ilmîdir."

Sıfat, Esma, İtibarat: Hepsi aynı manadadırlar.

Vücûb: Âlem-i Vücûb dairesi, demektir.

بَقَا بِاللَّهْدَه اوْلْمُشْدِي مَقَامَاتْ

"Beka billahda olmuşdı makamat,"

"Beka billahda bunlar hep makamlar olmuştu." Makamât: Makamlar, demektir.

بُو تَعْبِيرْدَنْ مُبَرَّا بُو اِشَارَاتْ

Bu ta birden muberra bu işârât."

"Bu, ibare ile anlatmaktan beri olan ancak işaretlerle anlaşılan şeylerdir."

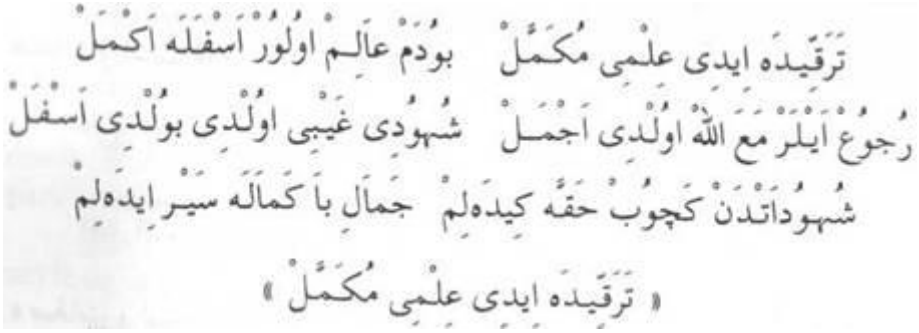
Ta'bîr: Anlatmak, Müberrâ: Beri olmuş, demektir.

اِشَارَاتْدَنْ قَاچُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

"İşârâtdan kaçûp Hakk'a gidelim, Cemal-i Bâ kemâle seyridelim."

"İlimleri işaretlerle anlaşılan bu makamdan geçip Hakk'a gidelim, kemal sahibi olan Mevlâ'nın Cemalini seyredelim."

Beyt 253

Terakkide idi ilmi mükemmel,"

(Salik) terakkide iken ilmi mükemmeldi."

Terakki: Yükselmek, demektir.

Bir halden başka bir hale, bir makamdan diğer bir makama, bir marifetten diğer bir marifete geçmek demektir.

Salik imkân dairesini Seyri İlallah ile bitirdikten sonra Allah-u Tealâ'nın isimlerinin zillerinde seyre başlar. Allah-u Tealâ'nın izni ile bu zılleri birer birer seyr-i fillah ile geçerek sonuna varır böylece isimlerin zılleri biterek Allah-u Tealâ'nın İsimleri ve Sıfatları mertebesine erişir.

Allah-u Tealâ'nın İsimleri, Sıfatları, Şuûn ve İtibarâtı, takdisât ve tenzihât mertebelerinde ilerleyerek anlatılamayan, işaretle bildirilemeyen, isim verilemeyen, bir şeye benzetilemeyen, kimsenin bilemediği, anlayamadığı mertebeye ulaşır.

İşte bir salik bu terakki mertebelerinde iken ilmi mükemmeldir. Çünkü aşağı bilgilerden yüksek bilgilere çıkmıştır. Ne zaman ki, (Seyr-i Anillah) yoluyla yüksek bilgilerden aşağı bilgilere inilir.

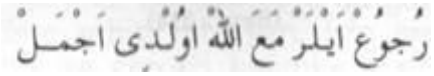
بودَمْ عالِمْ اولُورْ اَسْفَلَه اَکْمَلْ

"Bu dem âlim olur esfele ekmel"

"Bu vakit ekmel olan zat esfeli bilici olur."

(Seyr-i Anillah yoluyla) Allah'dan Allah ile dönen salik'in ilmi aşağıya taaluk eder. Mahlûku bilmeye kadar iner. Artık Vücub mertebelerinin bilgisini unutur. Esfeli, yani dünyayı bilici olur.

Dem: Zaman, Esfel: Aşağı, demektir.

"Rucû' eyler maallah oldî ecmel,"

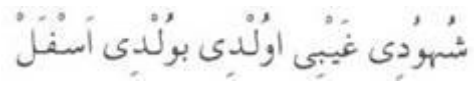
"(Bu zat) Mevlâ ile beraber geri döner (o âlemde iken ilmi mufassal idi şimdi ise) ecmel oldu."

Ecmel: Ziyade kısa, demektir.

Seyr-i Fillah'da iken tafsilât vardı.

Hace Şahı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine tasavvuf yolunda ilerlemekten -sülükten- maksat nedir? Diye sorulduğunda: "İcmâl yollu olan bilgilerin tafsilî olması, istidlâle dayanan bilgilerin ise keşf ile kalbe gelmesi içindir." buyurmuştur.

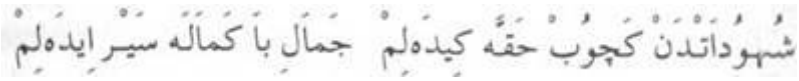
Ne zaman ki salik, seyr-i anillah-i billah (Allah'dan Allah ile dönme) ile geri döner o zaman seyr-i fillah'ta hâsıl olan mufassal marifetler unutulur artık Mevlâ'yı icmalen bilmeye başlar.

"Şuhûdî gaybî oldî buldî esfel."

"(Bu zatın) şuhudî olan ilmi gaybî oldu. (O zat) esfeli buldu."

Yani evvelce (Seyr-i Fillah mertebesinde) keşfi açık olduğu için bu bilgileri görür gibi idi şimdi ise gaybî oldu çünkü en aşağı indi.

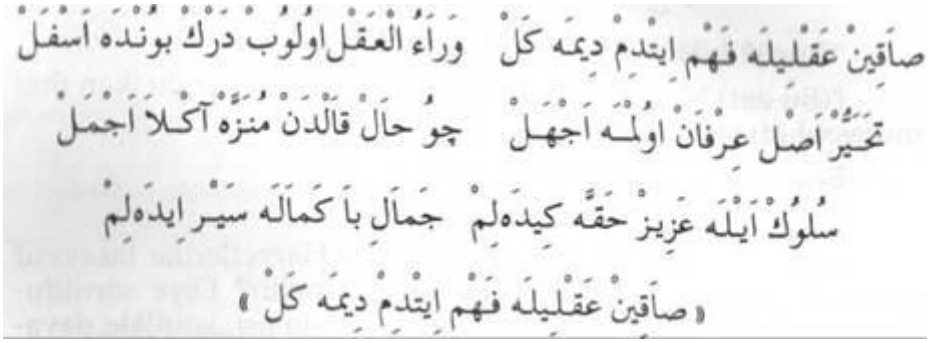

"Şuhûdattan geçûp Hakk'a gidelim. Cemali Bâ kemâle seyridelim."

"Müşahedelerden geçip Hakk'a gidelim. Cemali Bâ kemali seyredelim."

Bunlar acaib sırlar, akıl ermez bunlara.

Beyt 254*

صاقين عقليله فهم ايتدم ديمه كل وراء العقل اولوب درك بوندە اسفل
تحير اصل عرفان اولمه اجهل چو حال قالدن منزه آكلا اجمل
سلوك ايله عزيز حقه كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم
« صاقين عقليله فهم ايتدم ديمه كل »

"Sakın aklıyla fehm itdim, dime gel,",

"Gel sakın akılla anladım deme,"

Fehm: Anlamak, demektir.

وراء العقل اولوب درك بوندە اسفل

"Verâü'l-akl olup, derk bunda esfel."

(Bu makamlar) Aklın ötesinde olup, anlamak bunda çok aşağıdır."

Verâü'l-akl: Aklın ötesi. Derk: Anlamak, Esfel: En aşağı.

تحير اصل عرفان اولمه اجهل

"Tahayyür, aslı irfan, olma echel,"

"Bunda asıl irfan, hayrete düşmektir, ziyade cahil olma."

Tahayyür: Hayrete düşmek, Echel: Ziyade cahil, demektir.

Salik Allah'ı bilmek için yola çıkar "Allah'ı bildim", "Allah'ı bileceğim." diye seyr-i sülük ederken öyle bir makama gelir ki, akıl orada hayrete düşer, hayran olur, "Allah'ı bilemeyeceğim." der işte o zaman Allah'ı bilir. Ben Allah'ı bilirim, anlarım diyen hiç bir şey anlamaz.

چو حال قالدن منزه آكلا اجمل

"Çü hâl kaiden münezzeh anla ecmel."

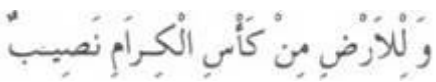
"Çünkü hal sözden münezzehdir, beridir. Kısaca anla." Kal: Söz, Ecmel: Kısaca, demektir.

Tasavvufta kâl ehli, hâl ehli diye iki gurup bulunur. Kâl ehli manevî hallere sahip olmayan, işin sadece lafını eden kişilerdir. Hâl ehli ise gerçeği bulanlar, marifete erenler, bu şekilde birliği yaşayanlardır.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri *(Kuddise Sırruhu)* bir mektubunda buyuruyor ki: Bilesin ki insan kendi zahiri olan halk âlemi ile batınî olan emir âleminden mürekkebtir.

(Tasavvuf yolunun) başında ve ortasında zuhur eden haller, vecidler, müşahedeler ve tecellîler insanın batınî olan emir âleminin nasibidir.

Hayret - cehâlet, acz ve yeis ki (tasavvuf yolunun sonunda hâsıl olur, bu dahi âlem-i emrin nasibidir. Bu da insanın batınıdır.

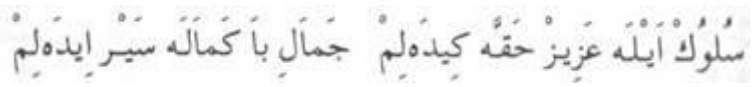

"Toprağın da nasibi vardır, keremlilerin kadehinden."

Mısrasındaki mana hükmünce bedenin de bundan nasibi vardır. Amma bu muameleden yana onda bir kuvvet bulunduğu sûre her ne kadar devamlı olmaz ise de bir şeyler hâsıl olur. Zahirin asıl işi bütün bunu bilmektir.

Çünkü batında bunlar hâsıl olur fakat bunları bilmez. Zahir olmasaydı bir şey bilinmez, hâsıl olan şeyler birbirinden ayırt edilmezdi. Tasavvuf yolunda ilerlemenin ve makamların âlem-i misalde işaretlerle gösterilmesi zahirin anlaması içindir.

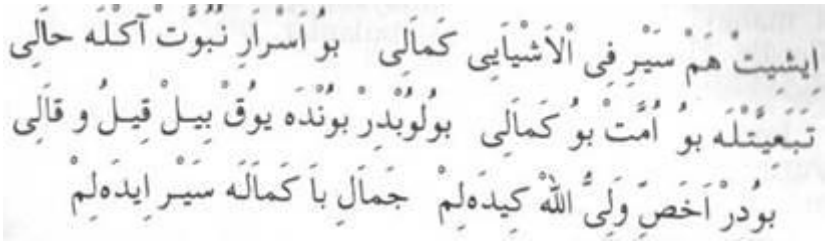
Hal batına ait olup o hali bilmek ise zahirin işidir." *(Mektubat, 1/306, 284. Mektub)*

"Sülûk eyle azîz Hakk'a gidelim. Cemali Bâ kemale seyridelim."

"Aziz kardeşim sülûk eyle (manevî yolda yürü) Hakk'a gidelim. Cemali Bâ kemali seyredelim.

Beyt 255

Bu dünyaya niye geldin, bilenden al haberi.

Sağlımızda bir memleketten çıkıp başka bir memlekete yerleşmeyi düşündüğümüzde ne yaparız? O yere gitmek için önce orada bir ev ayarlarız lüzumlu eşyamızı hazırlarız, bizi götürecek bir araba temin ederiz, öyle göç ederiz.

Fani olan dünyada bize lâzım olan eşyayı temin ettik. Peki, ahirette bize lazım olacak olan eşyayı temin ettik mi?

Ahiretin eşyası, dünya eşyasından farklıdır. Ve hiç şüphesiz de ahirete gideceğiz. Biz bu dünyaya, ahirette lâzım olan şeyleri temin etmek için geldik. Fakat bunları temin etmek, kalplerin köşesinden geçmiyor. Allah bizleri uyandırsın, kendi başımıza bırakmasın.

"İşit! Hem Seyr-i Fi'l-Eşya'yı kemâli,"

"Seyr-i Fi'l-Eşya'nın kemalini işit!"

Dört seyir vardı, bunlar:

- Seyr-i İlâllah
- Seyr-i Fillâh
- Seyr-i Anillâh
- Seyr-i Fi'l-Eşya idi.

Seyr-i İlâllah ile Seyr-i Fillâh urûc (yükseliş), Seyr-i Anillâh ile Seyr-i Fi'l-Eşya nüzül (iniş) dir.

Dört seyir için size bir misal vereyim:

Ankara'dan İstanbul'a gelmek isteyen bir kimsenin İstanbul'un son hududuna ulaşması "Seyr-i İlâ İstanbul"dur. Yani İstanbul'a yürüyüştür ki bu, Seyr-i İlâllah'a misaldir. İstanbul hududundan içeriye doğru girişi "Seyr-i Fi'l-İstanbul dur. Yani İstanbul'da yürüyüştür ki bu da Seyr-i Fillâh'a misaldir.

Geriye dönmek icab ettiğinde, o kimse geldiği yoldan dönüp, yine İstanbul hududuna geldiğinde "Seyr-i Anil İstanbul" dur. Yani İstanbul'dan dönüş ki "Seyr-i Anillâh'a misaldir. Oradan da Ankara'ya varış, "Seyr-i Fi'l-Eşya'ya misaldir.

Bu dört Seyirden biri olan Seyr-i İlâllah, bu âlemden Arşın üzerindeki Esma-Sıfat zılâl dairesine kadar yürüyüştür. Oradan Mevlâ'ya doğru yürüyüş Seyr-i Fillâh'tır. Seyr-i İlâllah ve Seyr-i Fillâh velâyeti elde etmek içindir. Çünkü velâyet Fena ve Beka demektir. Velâyetin sonu Beka makamıdır.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyurur ki: Velâyete kavuşmak, tarikat denilen tasavvuf yoluna çalışmakla olur. Velâyete kavuşmak (veli olmak) için masivayı kalpten çıkartmak lâzımdır. Masiva; "Allah'tan başka şeyler" demektir ki bütün mahlûklardır.

Allah-u Tealâ'nın lûtfu ve ihsanı ile masivanın hepsi kalp gözünden silinince, isimleri dahi unutulunca, "Fena hâsıl oldu" denir. "Tarikat makamı" ve "Seyr-i İlâllah" tamam olur.

Seyr-i İlâllah tamam olduktan sonra Seyr-i Fillâh denilen isbat makamına kavuşmak için çalışılır. Bu makamda kalp, yalnız Allah-u Tealâ'yı hatırlamaktadır. Bu makama "Bekâ" makamı ve "Hakikat" denir. Velâyetin sonu Bekâ makamıdır.

Tarikatta Fena makamına ve Hakikatte Bekâ makamına ulaşan Salik, velâyete kavuşmuş, veli olmuştur. *(Mektubat, 2/84, 50. Mektub)*

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şöyle buyuruyor:

"Velâyetde de, Nübüvvetde de, hem çıkış, hem de iniş vardır. Her iki çıkışta da, insan Hakk'a doğrudur. İnişlerinde ise, mahlûklara doğrudur. Böyle olmakla beraber. Peygamberlikteki inişte, insan tamamen halka dönüktür.

Evliyalıktaki inişte ise tamamen halka dönüklük yoktur. Batını Hak ile zahiri ise halk ile olur. Çünkü velâyet sahibi yani veli, çıkış makamlarını bitirmeden inişe başlamıştır. Bunun için gözü hep yukarıdadır. Bütün varlığı ile halka bakamamaktadır. Nübüvvet sahibi ise, yükselme makamlarının hepsini bitirip de indiği için, bütün varlığı ile insanları Hak Tealâ'ya çağırmaya bakmaktadır." *(Mektubat, 1/245, 260. Mektub)*

Diğer bir mektubunda da şöyle buyurur: "Dördüncü seyir birinci seyrin, üçüncü seyir de ikinci seyrin mukabilidir. Seyr-i İlallâh ile seyr-i Fillâh, velâyeti elde etmek için olup fena ve bekadan ibarettir.

Üçüncü ve dördüncü seyirler, davet makamını elde etmek içindir. Mevlâ'dan esma sıfat zılâl dairesine, oradan da bu dünyaya inilmesi davet makamıdır.

Davet makamı Peygamberlere mahsustur. Peygamberlerin hepsine ve Peygamberin izinde bulunanların en üstünlerine de bu makamdan bir pay ayırırlar." *(Mektubat, 1/131, 144. Mektub)*

Bu zatlar. Peygamber olmazlar ama onun kemalâtından kendilerine nasip verilir. Meselâ iki kişi aynı kitapları okuyup medrese bitirse, birisi Şeyhülislâm kılınsa, diğerine bu makam verilmese bunlar ilimde beraberdirler ama rütbede değillerdir.

Elhamdülillâh Resulullah Efendimiz'in ümmetinden Seyr-i Fi'l-Eşya makamına çıkan çok zatlar vardır. Kur'an-ı Kerim'de buyurulur: قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللّٰهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي. . . "(Ey sevgili Peygamberim! Onlara) de ki: Benim yolum budur, sizi gafletten uyandırarak, Allah (-u Tealây) a çağırıyorum. Ben ve benim izimde bulunanlar çağırıcıyız." *(Yusuf Suresi: 108'den)*

Nübüvvet Allah-u Tealâ'ya yakınlık demektir. Bu yakınlıkda, arada hiç zıl bulunmaz. Yükselirken hep Hak Tealâ'ya doğrudur. İnişinde mahlûklara yöneliktir.

Böyle kurb Peygamberler *(Aleyhimüssalvât)* içindir. Bu makam yalnız bu büyüklere mahsustur. Bu makamın sonuncusu insanların en üstünü olan Muhammed *(Aleyhisselâm)* dır.

Hazreti İsa *(Aleyhisselâm)* yeryüzüne indikten sonra Peygamberlerin sonuncusunun dinine uyacaktır. Böyle olmakla beraber uyanlar ve hizmetçiler sahiplerinin nimetlerine, artıklarına kavuşurlar.

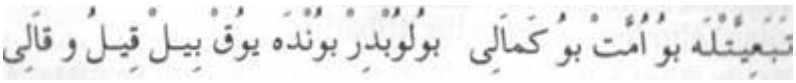
Bunun için Peygamberlere uyanların üstünleri. Peygamberlerin yakınlığından da pay alır. Bu makamın bilgilerinden, marifetlerinden ve kemallerinden bir mirasa kavuşur.

Biz bu dünyaya bunları bulmaya gelmişken nelerle uğraşıyoruz? Dedikodularla, "Sensin, bensin" lerle uğraşıyoruz. Mermisi atılmış boş kovan gibiyiz. Mevlâ Tealâ bize, ciddiyet ve ciddî çalışmak versin ve elimizden tutsun. Âmin!

بو اَسرارِ نبوّت آکله حالی

"Bu esrarı nübüvvet anla hâlî."

"Bu Seyr-i Fi'l-Eşya, Peygamberlik sırlarındandır, anla hali.

"Tebe'iyyetle bu ümmet bu kemali, Bulubdir, bunda yok kîl-û kâlî."

"(Peygamber Efendimiz'e) tabi olmakla bu ümmet bu kemali bulur, bunda dedi-kodu yoktur."

Bu makamlara ulaşmak Peygamberimiz ﷺ e ittiba ile olur ancak.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* şöyle buyuruyor: "Din ve dünya saadetlerinin başında gelen Resûl-ü Ekrem'e ittiba saadetinin dereceleri vardır.

Birinci derece:

Müslümanların avam kısmına ait olup, kalbin tasdikinden sonra, fakat nefsin itmi'nan ve teslimiyetinden önce ki bu velayet derecesine bağlıdır dinin hükümlerini yerine getirmek ve sünnete uymaktır. Bu derecedeki ittiba da hakiki ittiba gibi kurtuluşu, ahirette selâmeti temin eder.

Allah ﷻ sonsuz rahmet ve keremi ile nefsin inkârını saymaksızın, kalbin inanması ve doğrulaması ile yetinmiş, kurtuluşu buna bağlamıştır.

İkinci derece:

Manevî illetler ve batınî (gizli) hastalıkları gidermek, kötü sıfatları yok etmek, ahlâkı güzelleştirmek gibi Peygamber ﷺ Efendimiz'in içle ilgili söz ve hareketlerine uymak. Bu, tarikat makamıyla ilgili olup bir mürşidin terbiyesi altında, Allah'a gidiş vadisini ve çölünü aşan kimselere mahsustur.

Üçüncü derece:

Peygamber ﷺ Efendimizin hallerine, zevklerine ve vecdlerine ittibadır. Böyle bir mutabaat velâyet-i hâssa makamına mahsustur.

Velâyet mertebesi sona erdikten sonra, nefis mutmeinne olup, inadından ve tuğyanından döner, inkârdan ikrara, küfürden dahi İslâm'a intikal eder. Bundan sonra mutabaat olarak her ne yaparsa, uymanın hakikati olur.

Dördüncüsü:

Birinci derecedeki suret bakımından uymanın, bu derecede hakikatine erilir. Bu ittiba, Rasih (dini bilgisi çok kuvvetli ve derin olan) âlimlere mahsus bir ittibadır.

Rasih âlim: Kitap ve sünnetin müştebihatını (manası açık olmayan, herkesin anlayamayacağı bazı kısımları) anlamak ve Kur'an surelerinin bazılarının

başlangıcında bulunan mukatta' harflerin sırlarını çözmek hususlarında kendilerine nasip verilmiş kimselerdir.

Beşincisi:

Resulullah ﷺ in kemalâtına ittibadır.

Altıncısı:

Resulullah ﷺ in mahbûbiyyetine (Allah tarafından sevilmiş olmasına) hâs olan kemalde ona ittibadır.

Beşinci derecede kemâlâtın ifazası, (feyiz ve nurunun verilmesi) sırf ilâhî lütuf ve ihsanın eseri oluyordu. Burada ise lütuf ve ihsanın da üzerine olan sevgi (muhabbet) ile elde edilir. Çok az kulun bu dereceden de nasibi vardır.

Yedincisi:

Yukarıdakilerin hepsini içinde toplayan "nüzül" makamında Resûl-ü Ekreme ﷺ tabi olmaktır.

Tam tâbî: İşte bu yedi derecede, Allah Resûlüne ittiba' şerefine ulaşandır." *(Mektubat, 2/89-91, 54. Mektub)*

« بوُدِرْ اَخَصِّ وَلِىُّ اللّٰهْ كِيدَهِلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَهِلِمْ »

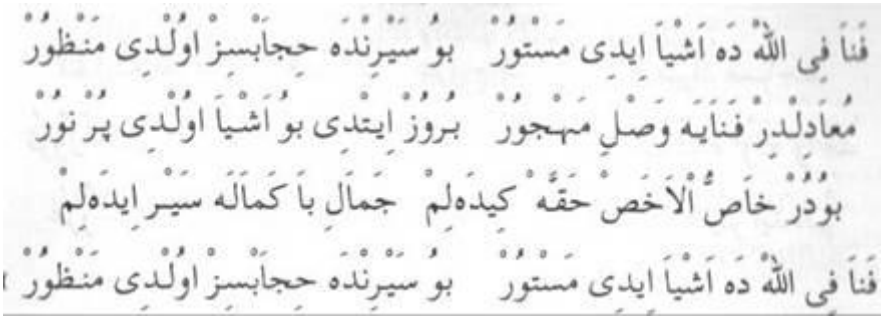
"Budur ehass-i veliyyullah gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Peygamberler O'nun ümmeti olmak istediler. Demek onlarda bu hakikatler yoktu. Ümmet olmak istiyorlar bu makamlara ulaşmak için.

"Veliyyullah'ın en ehassı bu (da'vet) makam (ın) dan pay alanlardır gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Bu dünyada bu makamlara ulaşmak için çaba sarf edileceğine neler için dövüşülüyor.

Beyt 256

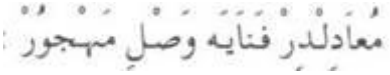

"Fenafillâh'da eşya idi mestur.

Bu seyrinde hicabsız oldı menzur."

"Fenafillah'da eşya örtülmüştü sadece Mevlâ kalmıştı. Bu geri dönüşünde her şey perdesiz görüldü."

Menzûr: Görülen, nazar edilen, demektir.

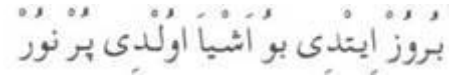
"Muadildir fenaya, vaslı mehcur."

"Vasl-ı mehcur fena makamına denktir."

Fena: Seyr-i İlâllah tamam olunca hâsıl oluyordu. Seyr-i İlâllah'ın mukabili, Seyr-i Fi'l-Eşya'dır.

Salik Allah'a vasıl olduktan sonra "Seyr-i Anillâh" ve "Seyr-i Fi'l-Eşya" ile nüzül ederse "Vâsıl-ı mehcur" dur. Hem vâsıl, hem uzaktır, onda ulaşmakta vardır, uzaklık da vardır.

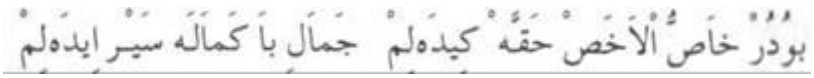
Vaslı Mehcûr: Ulaşıp, ayrı düşmek, demektir.

"Burûz itdi bu eşya oldı pür nûr."

"Bu eşya zahir oldu (salik) nur sahibi oldu."

Eşyayı hakikatiyle gördü. Fenada eşya mestûr idi, fakat şimdi birinci seyirde unutulmuş olan eşyanın bütün bilgileri yavaş yavaş ele geçmiştir.

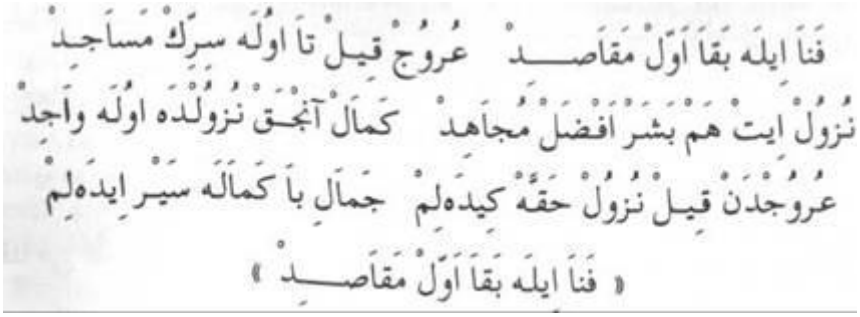

"Budur hâssü'l-ehas Hakk'a gidelim.

Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu makamı bulan hâssın en hassıdır, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyredelim."

Beyt 257

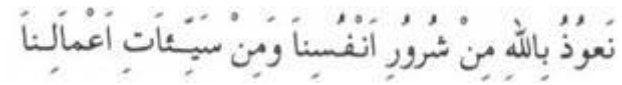

فَنَا ايلَه بَقَا اَوّلْ مَقَاصِـــدْ عُرُوجْ قِيلْ تَا اُولَه سِرّكْ مَسَاجِدْ
نُزُولْ ايتْ هَم بَشَرْ اَفْضَلْ مُجَاهِدْ كَمَالْ آنجَقْ نُزُولُدَه اُولَه وَاجِدْ
عُرُوجْدَنْ قِيلْ نُزُولْ حَقَّهْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ
« فَنَا ايلَه بَقَا اَوّلْ مَقَاصِـــدْ »

"Fena ile Beka evvel mekasıd."

"Maksatların ilki fena ile Beka'dır."

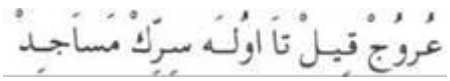
Allahın yarattığı insanın ilk maksadı, Fena ile Beka'ya kavuşmak olmalıdır.

İnsan, "Mevlâ varken ben yokum" demeli. "Ben varım" demekle ancak Şeytanlığa ulaşılır.

نَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُورِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ اَعْمَالِنَا

Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden Allah'a sığınırız."

Mademki, Fena-Bekâ ilk maksat.

عُرُوجْ قِيلْ تَا اُولَه سِرّكْ مَسَاجِدْ

"Urûc kıl ta ola sırrın mesacid."

"(Mevlâ'ya) yüksel, ta ki sırrın mescidler olsun."

Mesacid: Secde yeri yani Beytullah, demektir. Beyitte geçen kalp mescid manasında gelmiştir.

Bir Hadis-i Şerif'de buyurulur: قلب المؤمن بيت الله "Müminin kalbi Beytullah'tır."

Urûc kılmadan evvelde müminin kalbi Allah'ın eviydi ama her şey doluydu. Şimdi her şey atıldı ve müminin kalbi sadece Allah'ın evi ve mescidi oldu.

نُزُولْ اِيتْ هَمْ بَشَرْ اَفْضَلْ مُجَاهِدْ

"Nüzül it, hem beşer efdal mücahid."

"Miraçtan in, beşerin en efdali cihat edendir." Mücahid: Nefis ve şeytanla muharebe edici.

كَمَالْ آنجَقْ نُزُولْدَه اولَه وَاجِدْ

"Kemal ancak nüzülde ola vacid."

"Fazilet, olgunluk, ancak bu âleme inmekte mevcuttur."

Vacid: Bulunan, bulunmuş, demektir.

İnsan Seyr-i Sülükten evvel, bu âlemdeyken nefis ve şeytana esirdi. Şeytan, kuvvetli düşmandır. İnsanlara daima kötülük ve düşmanlık yapmalarını vesvese verir.

Nefs-i Emmare de insanın düşmanıdır. Allah-u Tealâ, Şeriatları, Nefsi Emmare'yi arzularından âdetlerinden vazgeçirmek için gönderdi. Nefsin istekleri ve Şeriatın istekleri birbirinin zıddıdır, aksidir.

O halde ibadetleri yapmakta güçlük çekmek, nefsin kötülüğünü gösteren bir alâmettir. Nefsin arzularının kuvveti, bu güçlüğün çokluğu ile ölçülür. Nefsin hevası, istekleri kalmayınca güçlük de kalmaz.

Sülük ile Nefs-i Emmare tezkiye edilir, mutmeinne derecesine çıkar. Nefs-i Mutmainne; yüksek bir Nefs makamıdır. Nefs-i Mutmeinne Şeriata karşı gelmez.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektûbunda buyuruyor ki: "Ey oğlum! Bu Mutmeinne nefis, İslâmiyyete karşı gelmez, başkaldırmaz.

Bütün varlığı ile Rabbine dönmüştür. O'na tutulmuştur. O'nun rızasını kazanmaktan başka bir himmeti yoktur. O'na itaat ve ibadet etmekten başka bir matlûbu yoktur.

Önce mahlûkların en kötüsü olan Nefs-i Emmare, şimdi itmi'nan kazanmış ve Allah-u Tealâ'yı razı ederek âlem-i emir latifelerinin reisi olmuştur. Bütün akranının da başı olmuştur.

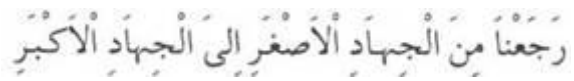
Muhbiri Sadık Resulullah ﷺ bu manada:

فَخِيَارُكُمْ فِي الْجَاهِلِيَّةِ خِيَارُكُمْ فِي الْاِسْلَامِ اِذَا فَقُهُوا

"Cahiliyette en ileri olanınız, İslâm âlimi olunca da en ileriniz olur." *(Buharî, Tefsir:180, 4/1729)* buyurmuştur.

Bundan sonra insanda İslâmiyyete uymamak, başkaldırmak gibi şeyler görülürse, bunlar cesedi meydana getiren unsurlardan hâsıl olur. Gadap, şehvet, hırs, tamahkârlık, alçaklık hep onlardan doğmaktadır.

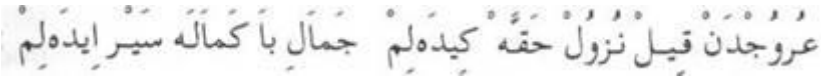
Hayvanlarda nefs-i emmare yoktur. Hâlbuki bu kötülükler, hayvanlarda daha çok vardır. Resulullah ﷺ:

"En küçük cihaddan, en büyük cihada döndük."

Buyurduğunda, cihad-ı ekber olarak, çok kimselerin dediği gibi nefis ile cihadı değil, belki kalıp ile cihadı bildirmiştir. Çünkü nefisleri itmi'nana kavuşmuş Rablerinden razı olmuş, Rableri de o mübarek nefislerden razı olmuştur. Bu nefisler İslâmiyyetten ayrılamaz, Rablerine karşı başkaldıramazlar.

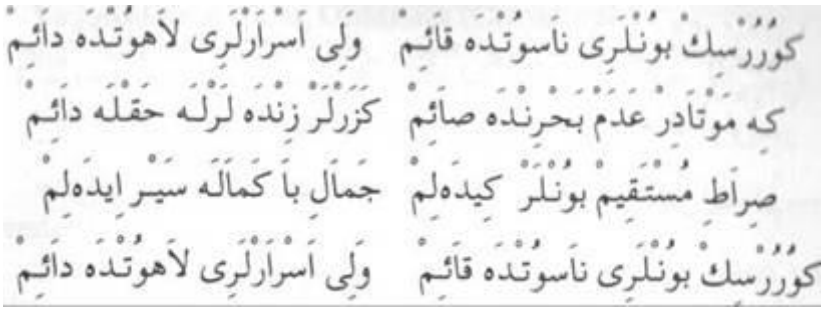
Cesedi meydana getiren maddelerin İslâmiyyete uymuyor görünen arzuları ve başkaldırmaları, daha iyisini yapmayı istememeleridir, izin verilen ruhsatları yapmalarıdır. Azimeti yani en iyisini terk etmeleridir. Yoksa haram işlemeyi ve farzları, vacipleri, terk etmeyi istemezler." *(Mektubat, 1/251, 260. Mektub)*

"Urûctan kıl nüzül Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Uruc (yükseliş) ten bu âleme in gel gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 258

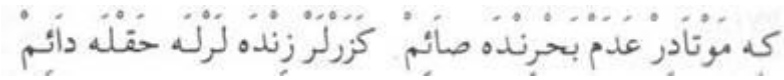
"Görürsin bunları nâsutta kaim. Velî esrarları Lâhutde daim."

"Bunları nas âleminde yaşıyorlar görürsün. Hâlbuki gönülleri devam üzre Âlem-i Lahuttedir."

Bu mirac edip gelenleri dünyada yaşıyorlar görürsün. Bunların cisimleri dünyada, ruhları Mevlâ âlemindedir.

Nâsut; Âlem-i Nasut yani insanlık, insanlar, insanlarla alâkalı şeyler demektir.

Lâhut: Âlem-i Lâhut, İlâhî âlem.

"Ki mevtadır adem bahrinde saim. Gezerler zindelerle Hakla daim."

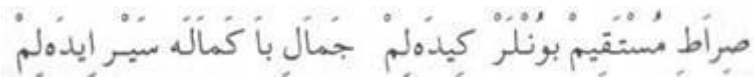
"Ki ölüler gibidir, yokluk denizinde oruç tutucudurlar. Dirilerle gezerler, ama onlar daima Hak Tealâ ile beraber olurlar."

Oruçlu kimse orucu bozan şeylerden sakındığı gibi bunlar da manevi makamlarını lekeleyen şeylerden oruçludur. Zahirleri insanlarla, batınları Mevlâ Tealâ ile.

Mevlâ: Ölü, Adem bahrinde: Yokluk denizinde,

Sâim: Oruc tutan yani nefsin isteklerinden uzak olan.

Zinde: Diri, canlı demektir.

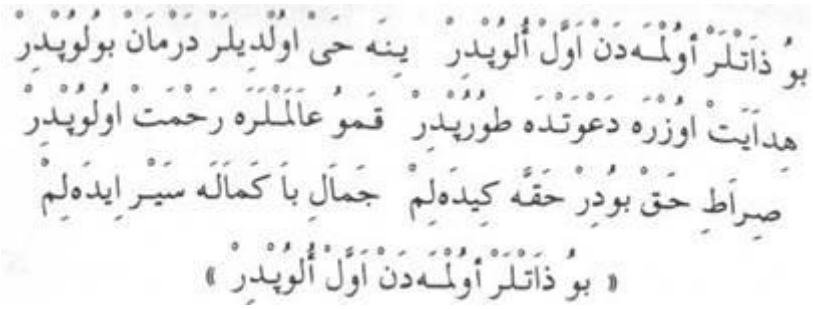

"Sırat-ı Müstakim bunlar gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Sırat-ı müstekîm: Doğru yol, demektir.

"Kulu Allah'a vardıran, doğru yol bunlar, Hakk' gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 259

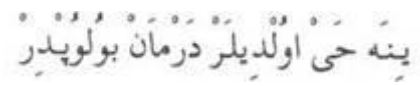

"Bu zatlar ölmeden evvel ölüpdir,"

"Bu zatlar ölmeden evvel ölmüşlerdir."

Bu zatlar موتوا قبل ان تموتوا **"Ölmeden evvel ölün!"** Hadis-i şerifinin manasınca ölmeden evvel ölmüşler, bu Hadis'in sırrına ermişlerdir.

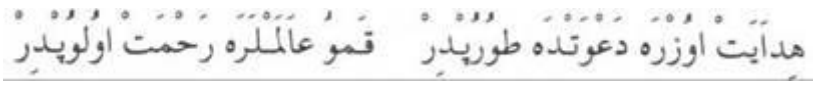
Bu ölümü cümlemize nasip et Ya Rabbi! Âmin!

"Yine hay oldılar derman buluptır."

"Derman bularak yine dirildiler."

Ölmeden evvel ölmek Fenafillâh, öldükten sonra dirilmek Bekâbillah'tır.

"Hidayet üzre davette durupdır. Kamu âlemlere rahmet oluptır."

Hay: Diri, demektir.

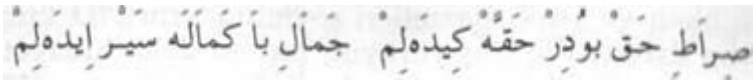
"Hidayet üzere kulları Allah'a davet etmektedir. Bu zatlar bütün âlemlere rahmet olur."

Hidayet; doğruluk, İslâmlık, Hakkı hak, batılı batıl olarak görüp, doğru yola girmek demektir.

Uruc (mirac) ile Kemalât-ı Velâyet tamamlanmış, nüzül (dönmek) le de Kemâlât-ı Nübüvvet tamamlanmış olur. Bu, davet makamıdır.

Mevlid-i Şerifin sahibi. Peygamber ﷺEfendimiz'in en büyük mucizesi olan Mirac bahsinde Hazreti Allah'ın, Habibine şöyle buyurduğunu yazmıştır:

"Avdet edüp (dünyaya dön) da'vet et kullarımı, Ta gelüben göreler Dîdarımı (Cemalimi)."

"Sırat-ı Hak budur Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hak yolu budur Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim.'

Şifay-ı Şerifte: سُورَةُ الْفَاتِحَةِ 6﴿اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ ayetine şu mana verilmiştir: "Resulullah'ın kalbi, Sırat-ı Mustakim'dir, O'ndan Allah'a geçiliyor."

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu beyitten sonra şu hadis-i şerifleri yazmıştır.

كَمَا قَالَ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ أَكْمَلُ التَّحِيَّاتِ

Tahiyyelerin en ekmeli O'nun ve ailesinin üzerine olsun. Resulullah ﷺin buyurduğu gibi: موتوا قبل ان تموتوا "Ölmeden evvel ölünüz!" *(Adûnî, Keşfü'l-Hafâ, No-.2669, 2/291)*

وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «مَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْظُرَ إِلَىٰ مَيِّتٍ يَمْشِي عَلَىٰ وَجْهِ الْأَرْضِ فَلْيَنْظُرْ إِلَىٰ أَبِي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ»

Üzerine selâm olsun Resulullah ﷺbuyurdu: "Kim yeryüzünde yürüyen ölüye bakmak isterse Ebu Bekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* a baksın." (Demek ki Hazreti Ebu Bekr hiç Mevlâ'yı unutmamakla sanki dünyada iken ölmüş, ahirete gitmiş).

أَوَ مَن كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ. . . Mevlâ Tealâ buyurdu (Hazreti Hamza *(Radıyallahu Anh)* iman edince hakkında bu ayet-i celile nazil olmuştur): "O ki ölü idi biz onu dirilttik." *(En'âm Suresi:122 den)*

(Ayet-i celileden anlaşıldığı üzere Allah-u Tealâ, iman şerefi ile şereflenmeyeni ölü sayıyor. İşte Hazreti Hamza iman edince dirilmiş oldu).

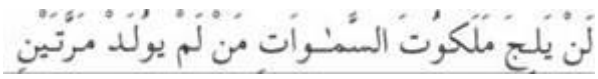
. . . يَمْشِي سَوِيًّا عَلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾ Sübhan ve Tealâ Hazretleri şöyle buyurur: "O kimse ki yüzünün üstüne düşmüş yürüyor, bu mu daha hidayettedir, yoksa sıratı müstekîm üzerine dosdoğru yürüyen mi?" *(Mülk Suresi;22) (Risale-i Kudsiyye, Sh.60)*

Tarikatımızın beşinci halkası olan İmamı Ca'fer-i Sadık, meşayihimizin büyüklerindendir. İmamı A'zam onunla görüşmüş ve ondan tarikat almıştır.

İmamı Ca'fer-i Sadık'ı, devlete: "Bu, sizin devletinizi yıkacak, kendisi devlet kuracak" diye şikâyet ettiler. Bunun üzerine devlet reisinin huzuruna çağrıldı, hakkındaki iddia kendisine söylendi, İmamı Ca'fer kabul etmeyip söyleyen ile karşı karşıya gelmek istedi.

Dileği kabul edildi, o şahıs getirtilip de İmamı Ca'fer onu görünce: "Benim devleti yıkma çabasında olduğuma dair yemin eder misiniz?" diye sordu. O da: "Evet!" dedi. O zaman İmam Cafer ona: "Ben Allah'ın havlinden" yani, "Allah'ın kuvvet ve kudretinden çıkmış olayım" diye yemin edeceksin." dedi. O şahıs bunu kabul ederek böyle yemin etti fakat derhal öldü.

İşte bu İmamı Ca'fer Sadık, şöyle buyurmuştur: "Ebubekr beni iki kere doğurdu." Bir ibarede geçer ki:

لَنْ يَلِجَ مَلَكُوتَ السَّمٰوَاتِ مَنْ لَمْ يُولَدْ مَرَّتَيْنِ

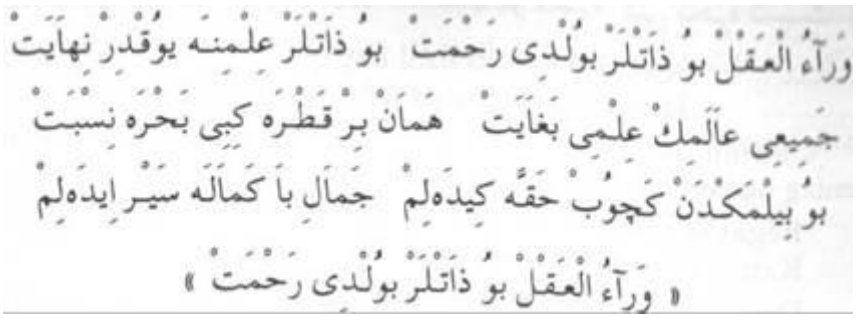
"İki kez doğrulmayan kimse, semanın melekûtuna yükselemez."

Kişinin birinci doğumu onun âlem-i mülk ile irtibatını, ikinci doğumu ise (ki bu manevî doğuştur) melekût âlemi ile olan irtibatını sağlar. İmamı Ca'fer-i Sadık *(Radıyallahu Anh)* Hazreti Ebu bekr'den iki kere doğmuştur.

Bunun birincisi onun nesebinden gelmesidir, diğeri de kendisinden tarikat dersi almasıdır.

Şialar, Ca'fer *(Radıyallahu Anh)* imamımız derler fakat Hazreti Ebubekr'i kabul etmezler. Ehl-i Sünnet Ve'l-cemaata mensup olmanın alâmeti Hazreti Ebubekr ile Hazreti Ömer'i faziletli bilmek, iki damadı (yani Hazreti Osman ve Ali *(Radıyallahu Anhum)* yı) sevmektir.

Beyt 260

وَرآءُ الْعَقْلْ بو ذاتلر بولدی رحمت بو ذاتلر علمنه یوقدر نهایت
جمیعی عالمك علمی بغایت همان بر قطره کبی بحره نسبت
بو بیلمکدن کچوب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم
« وَرآءُ الْعَقْلْ بو ذاتلر بولدی رحمت »

"Veraü'l-akl bu zatlar buldı rahmet"

"Bu zatların makamını anlamak, aklın ötesindedir. Akıl bunu anlayamaz. Bu zatlar rahmet bulmuşlardır."

Veraü'l-akl: Aklın ötesi, demektir.

İnsanın aklı, tıpkı duyguları gibi mahdûd kabiliyettedir. Akıl bir yere kadar gider, gider orada kalır. Çünkü Mevlâ veraül akl'dır.

Mirac gecesinde Peygamber Efendimiz, Hazreti Cebrail ile Sidre-i Münteha'ya ulaştıklarında Cebrail *(Aleyhissdâm)* "Bundan ileri geçemem" demişti, işte akıl da bunun gibidir.

بو ذاتلر علمنه يوقدر نهايت

"Bu zatlar ilmine yoktur nihayet."

"Bu zatların ilmine son yoktur." Hadis-i Kudsî'de ne buyuruluyordu;

« ... ومايزال عبدي يتقرب الي بالنوافل حتى أحبه ، فاذا احببته: كنت سمعه الذي يسمع به، وبصره الذي يبصر به، ويده التي يبطش بها ... »

"...Kulum nafilelere devam ettikçe bana öyle yaklaşır ki, ben onu severim. Sevince, gören gözü, işiten kulağı, tutan eli olurum..." *(Buharî, Rikak:38, No:6137, 5/2385)*

Bu zatlar da bu mertebelerde olduklarından ilimleri, Mevlâ'nın ilmi olmuştur.

« جميعي عالمك علمي بغايت همان بر قطره كبي بحره نسبت »

"Cemi-i âlemin ilmi begayet. Hemen bir katre gibi bahre nisbet."

"Bütün insanların ilmi, o zatların ilimlerinin yanında denize nisbeten bir damla gibi kalır."

Begayet: Son derece, pek ziyade. Katre: Damla. Nisbet: Nisbeten, demektir.

Damla ile deniz mukayese edilebilir. Fakat bunların ilmi karşılaştırılamaz. Neden? Nihayeti olan ile nihayeti olmayan karşılaştırılabilir mi? Mevlâ'nın ilminin nihayeti yoktur.

بو بيلمكدن كچوب حقه كيدهلم جمال با كماله سير ايدهلم

"Bu bilmekten geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Kendimizi biliyoruz zannetmekten vazgeçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 261

كورورسك بونلرى صورتده اجهل سكا بو امتحاندر آكله اجمل
دخى بعضاً كورورسك غايت اكمل تلوّن كوسته‌رر اول ذات اكمل
كمالاتدن كچوب حقّه كيده‌لم جمال با كماله سير ايده‌لم

« كورورسك بونلرى صورتده اجهل »

"Görürsün bunları surette echel."

"Bunları surette (görünüşte) çok cahil görürsün."

Echel: Çok cahil, demektir.

سكا بو امتحاندر آكله اجمل

"Sana bu imtihandır anla ecmel."

"Onların cahil görünmeleri sana imtihandır, kısaca bunu anla."

Bir Hadis-i Kudsî'de Mevlâ Tealâ şöyle buyurur:أوليائي تحت قبابي لا يعرفهم غيري "Evliyam, (beşeriyet) kubbelerimin altındadırlar, onları benden başkası bilemez."

دخى بعضاً كورورسك غايت اكمل تلوّن كوسته‌رر اول ذات اكمل

"Dahi bazan görürsün gayet ekmel, Televvün gösterir ol zat-ı ekmel."

"Bazen son derece kâmil görürsün. O son derece kâmil zat, renkten renge, halden hale girer."

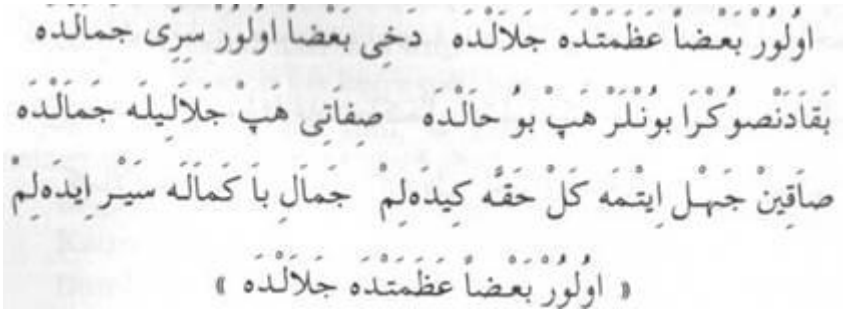
Televvün: Renkten renge girmek, demektir.

كمالاتدن كچوب حقّه كيده‌لم جمال با كماله سير ايده‌لم

"Kemalattan geçüp Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Kemâlâttan geçip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyr edelim."

Beyt 262

"Olur bazan azamet de celâlde."

"Böyle bir zat bazen Celâl sıfatının tecellisi ile azamette olur."

Rum Kayseri tarafından Hazreti Ömer'e bir elçi gönderilir. Elçinin bindiği atın eğeri altından idi. Medine-i Münevvere'ye debdebeli bir yürüyüşle girmişti, etrafına bakınıyor, padişahların sarayı gibi bir saray arıyordu. Karşısına çıkan bir neneye sordu:

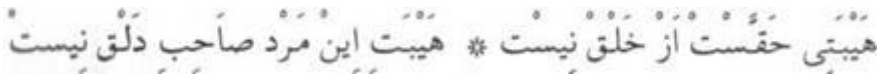
Devlet reisiniz nerededir?"

Nene: "Beni takip et, seni devlet reisine götüreyim" dedi ve elçiyi hurma ağacının altında yatan Hazreti Ömer'in yanına getirdi. Elçi Hazreti Ömer'i gördüğünde titremeye başladı ve:

"Ben nereye elçi olarak gönderildi isem padişah gibi azametli oluyordum, bu şahıs uykuda bense ondan korkuyorum" diye aklından geçti.

Hazreti Ömer uyandı, elçi ile görüştü ona İslâm'ı tebliğ etti, sonunda elçi Müslüman oldu.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî Mesnevi'sinde bu olayı anlatır ve buyurur ki:

"Bu heybet, Allah'ın heybetidir, halktan değildir.

Bu heybet, sahib-i aba olan bu merdin heybeti değildir."

(Mesnevî Metni Varak, 23, K.B. Yayını)

Mevlâ Tealâ Hazreti Ömer'e tecelli etti. Sıfat Mevlâ'nındır fakat kuldan gözüküyor. Nitekim İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bir başka beytinde şöyle buyurur:

"Tecelli etse muhyî ismiyle o.

Dişe mevtalara o sırla kûmû.

Olurlar o mevtalar hay kamu.

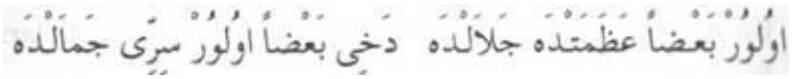
Kalma hayvan bu sırrı anla yahu.

Hamakattan çıkıp Hakk'a gidelim.

Cemali ba kemale seyr idelim."

"Allah bir kimseye muhyî sıfatı ile tecelli etse, o kişi o sırla mevtalara kalkınız dese, o mevtaların tümü diri olurlar, hayvan kalma bu sırrı anla yahu, ahmaklıktan çıkıp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

Ders beyitimizde ne buyrulmuştu

"Olur bazan azamette celâlde.

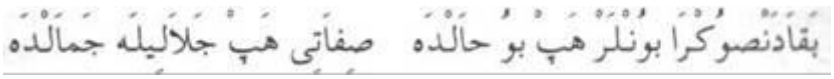
Dahi bazan olur sırrı cemalde."

"Bu zat bazen azametli olur, azametli görünür. Celâlde olur. Bazen de Cemal sırrında olur."

Yani, onda Mevlâ'nın Celâl sıfatı tecelli eder. Böyle olunca adam titretir. Sanki dünyayı ezecek gibi olur.

O kimseye Mevlâ Tealâ'nın Cemal sıfatı tecelli eder. Ortalık, süt liman güllük gülistanlıkmış gibi olur."

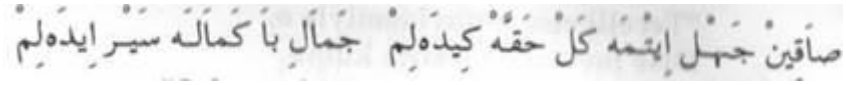
Bu zatlar Mevlâ Tealâ'nın aynası. O aynada bazen Mevlâ'nın azameti. Celâli zuhur ediyor. Cenab-ı Hakk'ın azamet ve Celâlinin mazharı oluyorlar. Bazı kere de Cemali tecelli ediyor, o zaman da Mevlâ Tealâ'nın Cemalinin mazharı olmuş oluyorlar. Bu şekilde bir adamda ayrı ayrı 99 Esmâ-i Hüsna tecelli eder ki: تخلقوا بأخلاق الله "Allah'ın ahlâkı ile ahlâklanın!" hadis-i şerifinin sırrı budur.

"Bekâ'dan sonra bunlar hep bu halde. Sıfatı hep celâli ile cemalde."

"Bekâ'dan sonra bu zatlar hep bu kaidelerdir. Hep Celâl ile Cemal sıfatındadırlar."

Yani şu âlemi görmüyor musunuz? Bazen sanki kıyamet kopacak gibi oluyor. Bazen de ortalığı huzur kaplıyor. İşte bunların hepsi Mevlâ Tealâ'nın işleridir.

Sakın cehl itme gel Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Sen sakın, bu zatları bilmekte cahil olma! Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim"

Nuh *(Aleyhisselâm)* ın kavmini size misal vermiştim. Nuh *(Aleyhisselâm)* ın kavmi ona: "Biz seni ancak bizim gibi bir beşer görüyoruz." demişlerdi. Eğer Nuh *(Aleyhisselâm)* onların söylediği gibi bir beşer olsaydı, o gemiyi o dağın üzerinde yapıp denizi o dağın üzerine çıkarabilir miydi?

Bu Allah dostları, Mevlâ'nın tecellisinin mazharıdırlar.

Bir ibarede şöyle gelir;

"Mevlâ Tealâ'nın bir adama bütün kâinatı sığdırması inkâr edilmiş bir şey değildir."

Peygamber *(Sallallahu Alehi ve Sellem)* Efendimiz: اول ما خلق الله نورى "Allah'ın ﷻ ilk yarattığı benim nurumdur." *(Aclûnî, Keşfül Hafâ, No:827, 1/265)* buyurmuştur.

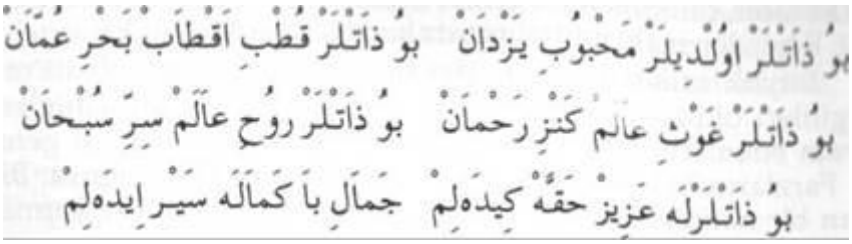
Bütün Peygamberler, bütün insanlar, yerler, gökler, hep o nurdan oldu. Mevlâ Tealâ bir kişiden bütün varlıkları çıkardı. Ali himmet olalım. Bizler eğer Allah ﷻ için birbirimize iyilik edersek, Allah'ın ﷻ yapmayacağı iyilik yoktur.

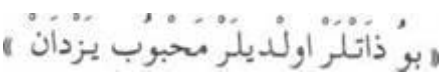
"Doğru söylüyorsun da Hoca Efendi fakat o evvelce bana şöyle demişti" diyorlar. Desin, görmemezlikten gelelim. Mevlâ Tealâ bizim her kusurumuza karşılık bizi yakalasaydı ne olurdu? Esteizubillâh:

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرِهَا مِن دَابَّةٍ وَلَكِن يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاء أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا ﴿٤٥﴾

"Eğer Allah, insanları yaptıkları (günah) yüzünden yakalayıp hesaba çekse, yeryüzünde hiç bir canlı bırakmazdı. Fakat Allah onları muayyen bir vakte kadar geciktirir. Nihayet ecelleri gelince (gerekeni yapar) muhakkak Allah kullarını ziyade görendir."*(Fatır Suresi: 45)*

Beyt 263*

"Bu zatlar oldılar mahbûb-ı Yezdan."

"Bu zatlar Allah'ın sevgilileri oldular."

Yezdan, Farsçada Allah-u Tealâ manasına gelir. Mahbûb, sevgili demektir. Bu seyr-i sülûku tamamlayan, yani Mevlâ ile aradaki mesafeyi aşan bu kimseler Mahbûb-u Yezdan oldular. Yani Allah-u Tealâ'nın sevgilisi oldular.

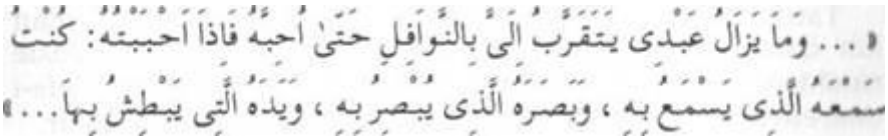

"Bu zatlar kutb-i aktâb bahr-i umman."

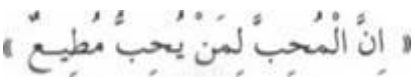
"Bu zatlar, kutupların kutbu ve deryay-ı ummandır."

Bu ifadeler hep mecazdır.

Bu zatlar ne ile Allah'ın sevgilisi oldular? Nevafile, Feraize devam etmekle, lafla olmuyor. Bir Hadis-i Kudsî'de buyurulur:

"Kulum nafilelere devam ettikçe bana öyle yaklaşır ki, ben onu severim. Sevince, gören gözü, işiten kulağı, tutan eli olurum." *(Buharî, Rikak:38, No:6137, 5/2385)*

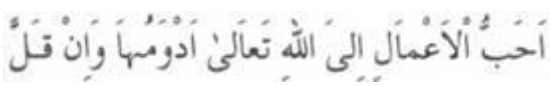

"Seven sevdiğine itaat edicidir."

Mevlâ'nın sevgilisi olmanın yolu, bu hadis-i kudsî'nin beyan ettiğidir. Şimdiki zamanda nafilenin adı kalmadı, az kaldı farzlar da gitti. Hâlbuki nafileler farzların telâfisidir. Nafileleri yapmakla Mevlâ Tealâ'yı sevmiş oluyoruz. O da bizi seviyor, biz Mevlâ'yı sevince.

İbaresi gereğince itaatkâr olmak lâzımdır. İyi çalışalım, çalışan kazanır, çalışana feyiz gelir. Feyiz gelince insan kurtlarla dost olur. Feyizden mahrûm kalınca da kendisi kuzulardan kaçar.

Büyük zatlar nafilelere devam etmekle Allah-u Tealâ'nın sevgilileri oldular. Ancak şunu da unutmayalım ki, nafilelere devam edenlerin en âlâ derecede farzlara devam etmesi gerekir. Farzların hakkını vermeden, nafile bir şey ifade etmez. Bir insan bir nafileye başladığında, ölünceye kadar onu terk etmemelidir. Ehlûllah böyledir. Resulullah buyurur ki:

"Allah-u Tealâ'ya amellerin en sevgilisi, az da olsa devamlı olanıdır." *(Müslim, Salât'l-Müsafirîn:30, No:783/218, 1/541)*

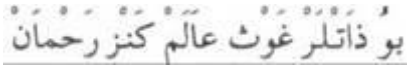
Her zaman sekiz rek'at kuşluk kılıyorsunuz diyelim, bugün altı rek'at kılsanız, iki rek'atınız eksik kalsa kuşluk vakti de çıktığından tamamlayamıyorsanız, öğleden sonra kılmalıdır. Nafilenin kazası olmaz ama doldurmak için böyle yapılabilir. Meselâ;

Teheccüd namazını da kılmamışsanız, gündüz tamamlamalıdır. Böyle ehlûllah olunur. Yolcu dahi olunsa böyledir. Hâlbuki yolcuya müsamaha vardır. Ama bugünkü yolculuklar kolaydır. Herkes çay molası yaparken, siz de ibadet molası yaparsanız, ibadet mollası olursunuz.

Kolayla ehlûllah olmadılar, çalıştılar, seyrettiler, Mevlâ'nın lûtfu ile sevilinceye kadar yükseldiler. Evvelce zorlandılar, fakat sonunda o zorluktan kaçmış oldular.

Tarikat-ı Aliyye'de ilerlediğimizin nişanı şudur ki: İman yakîn derecesine ulaşır. Kul, kulaklarıyla işittiklerine gözle görmekten daha çok inanır. Bir de ibadetleri yaparken nefs-i emmareden gelen zorluklar ortadan kalkar, ibadet kolay gelir.

İşte eğer bir kimsede bu haller varsa, o kimse tarikatta terakki etmiştir. Ancak bedeninde olan bir rahatsızlık sebebiyle ibadetten zorlanıyorsa, bu müstesnadır. Demek ki Mevlâ Tealâ ile aramızdaki perdeler açıldıkça kolaylaşıyor, ibadet doyulmaz hale geliyor. Allah cümlemize nasip etsin.

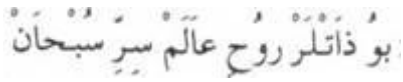

"Bu zatlar gavs-ı âlem, kenz-i Rahman."

"Bu zatlar âlemin kurtarıcısı, Rahman'ın hazinesidirler."

Bu zatlar, kutupların kutbudur. Büyük velilerden de büyük olanlara Kutbul Aktap denir.

Bu zatlar için "Bahr-ı Umman" (Umman denizi" dememiz de yine ibare darlığındandır. Çünkü bunların ilminin nihayeti yok. Bunların ilmi Mevlâ'nın ilmi olmuştur. Mevlâ'nın ilminin de nihayeti olmadığına göre, bunların da ilminin nihayeti olmaz.

"Bu zatlar rûhu âlem sırrı Sübhan."

"Bu zatlar, âlemin rûhu, Allah'ın sırrıdırlar."

Bir Kudsî hadiste: اَلْاِنْسَانُ سِرِّی وَاَنَا سِرُّهُ "İnsan benim sırrım, ben de onun sırrıyım" buyuruluyor. Allah'ın sırrı olan, bu zatlardır, yoksa bütün insanlar değil. Biz Mevlâ Tealâ'yı biliyor muyuz? Bilemiyoruz. İşte bu Mevlâ'nın "Ben insanın sırrıyım" buyurmasıdır.

بوُ ذاَتْلَرْلَه عَزِيزْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهْلِمْ

"Bu zatlarla aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Aziz kardeşim! Bu zatlarla Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Bu zatlar Allah'a vasıl olmuştur, Allah'a vasıl olan vasıl eder. Bunlara rabıtaya devam edelim.

Risale-i Kudsiye'nin 93. sahifesinde İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ne buyurdu:

"Çün Abdullah benim Şeyhim nişanî.

Cihanda Gavs-ı A'zam oldu şanı.

Ben ondan gayri bilmem bu cihanı.

Feda ettim bu varı cismi canı.

Feda kıl varını Hakk'a gidelim.

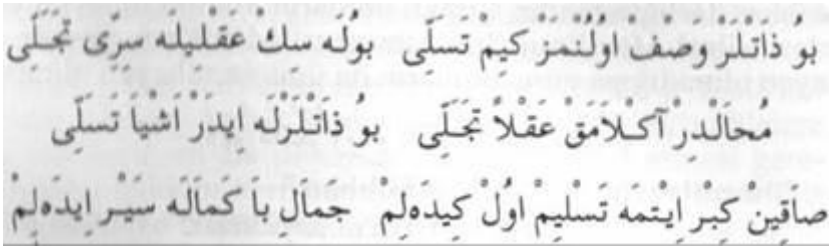
Cemali ba kemale seyr idelim."

"Benim Şeyhim Abdullah Mekkî Hazretleri'dir, o, cihanın Gavs-ı A'zamıdır, gönlüm onu bilmekten başka bir şey bilmez, ben kendimi ona feda ettim, sen de Mevlâ'ya vasıl olmak için kendini feda kıl, şeyhine teslim ol, Rabbine kavuş!"

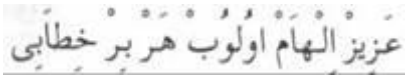
Öyle bir bölükteyiz ki, bu bölük kimseye nasip değil. Ya Rabbi! Sana sonsuz şükürler olsun.

Ya Erhamerrahimîn! Bizi bu dünyada bu dostlarının izinden ayırma. Onların ulaştığı yere bizleri de ulaştır.

Beyt 264

بو ذاتلر وصف اولنمز كيم تسلى بولە سك عقليله سرى تجلى
محالدر آكلامق عقلا تجلى بو ذاتلرله ايدر اشيا تسلى
صاقين كبر ايتمه تسليم اول كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم

İsmet GaribuIIah *(Kuddise Sırruhu)* ne kadar güzel methetti Allah dostlarını. Mevlâ'nın izniyle Risale-i Kudsiyye ilham-ı Rabbânî'dir. Nitekim bu hususta şöyle buyurur:

عزيز الهام اولوب هر بر خطابى

"Aziz! İlham olup her bir hitabı."

"Ey aziz kardeşim! Bu Kudsiyye'nin her bir hitabı ilhamdır."

Yani her hitap edilen, yazılan kelime, Mevlâ'dan kalbime, kalbimden de kaleme gelmiştir.

Bir başka beyitte de şöyle buyurulur:

"Risalem cevheri kudsî cihanda.

Ne mümkün misli yazılmak bu şanda.

Olup ilham-ı Hak çün bu nişanda,

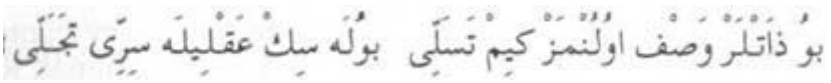
Zuhûru cevherin taşda yabanda,

Huda kadir hemen Hakk'a gidelim.

Cemali ba kemale seyr idelim," *(426. Beyit)*

"Risalem, mukaddes bir cevherdir bu cihanda. Bunun mislinin yazılması mümkün değil. Çünkü bu, Allah'ın ilhamıdır. (Siz kim oluyorsunuz da Allah-u Tealâ bunu ilham ediyor, derseniz?) Kıymetli cevherler taşta yabanda zuhûr eder. Taşta, yabanda kıymetli cevherleri yaratan Allah bana da ilham etmeğe kadirdir."

Beytimize gelelim:

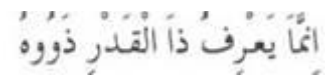

بو ذاتلر وصف اولنمز كيم تسلى بولە سك عقليله سرى تجلى

"Bu zatlar vasf olunmaz kim teselli. Bulasın aklıyla sırr-ı tecellî."

"Bu Allah dostlarının ulaştıkları makamlar, şöyledir, böyledir, diye vasf olunmaz ki onlara olan tecelli sırrı akıl ile anlaşılıp teselli bulunsun.

Teselli: Kederli ve gamlı olan bir kimseyi söz ve nasihat ferahlandırma.

Bu zatlar tam tarif edilemez, tam bildirilemez, çünkü bun1ar çok büyüktür. Bir ibarede şöyle gelir:

"Kadir sahibini, kadir sahibi bilir."

Şerefli adamı, şerefli olan bilir. Şöyle bir beyit vardır:

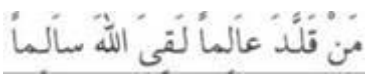
"Arifin kadrin gine ol arif olanlar bilir,

Ehl-i ilmin rütbesini bilmez ehl-i inhitat."

Düşük adamlar, büyük adamları nereden bilecek? Ebu Cehil Kureyş ağası idi amma Peygamberimizin kıymetini bilemedi. Ebubekr *(Radıyallahu Anh)* da Mekke'nin eşrafındandı fakat o, Resulullah ﷺ i çok sever, O'nu taklit ederdi.

Taklit: Belli bir kimseye uymaya çalışmak demektir.

Bir ibarede gelir ki:

"Kim bir âlimi taklid ederse, emniyetle Allah'a kavuşur."

Ebu Cehil'de hiç iş yoktu. Resulullah ﷺ i sevmez, O'na uymazdı.

Risale-i Kudsiye'nin evvelki beyitlerinde ne buyrulmuştu:

"Ne mümkün vasfolunmak ol Habibi, A'nâ vassaf hemen Allah karibi."

"O Resulullah'ı vasfetmek ne mümkün. O'nu hakkıyla bilen, vasfeden ancak O'nun yakını olan Allah-u Tealâ'dır.

Bu Allah dostları öyle kimselerdir ki, görüldükleri vakitte Allah-u Tealâ hatıra gelir.

Onları görene müjde olsun.

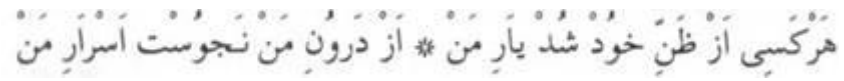
Onların sözleri devadır.

Manevî bakışları şifadır.

İnsanlar görünüşte ufak birer varlık, fakat bir hadis-i şerifte: خلق الله آدم على صورته "Allah-u Tealâ Âdem'i kendi suretinde yarattı." *(Buharî, İsti'zan:1, No:5873, 5/2299)* buyrulmuştur.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu):* "Allah-u Tealâ madde değildir. Benzeri yoktur, nasıldır denilemez. Âdem'in rûhu kendi hülâsası (özüdür). Allah-u Tealâ Âdem'in rûhunu bilinemez, 'Nasıldır' diye sorulamaz halde yarattı." *(Mektûbât, 1/325, 287. Mektub)* buyurdu.

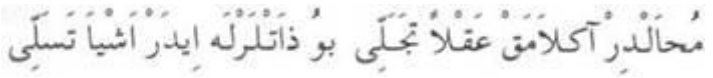
Mesnevî'de:

"Herkes kendi zannınca benim arkadaşım olmuş zanneder, fakat benim içimdeki sırları aramaz." *(Mukaddime-i Mesnevi Tercemesi, Ankaravî, Sh.l8)*

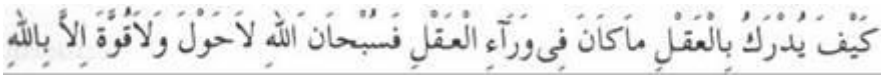
Nuh *(Aleyhisselâm)* görünüşte bizim kadardı. Fakat bir peygamberdi. Mevlâ ona ne mucizeler ikram etti. Koca tufan çıkarttı. Haydi, biz de çıkartalım bakalım, çıkartamayız.

Allah-u Tealâ'ya şöyle söz vereceğiz; "Ya Rabbi! Son nefesimize kadar senin yolundayız." Biz böyle karar verince, Allah'ımızın yardımı bizimle olur.

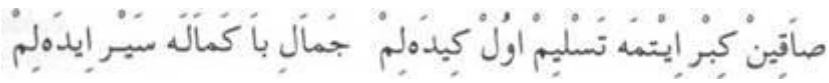

"Muhaldir anlamak aklen tecellî. Bu zatlarla eder eşya teselli."

"Aklen tecelliyi anlamak imkânsızdır, bu işler akıl ötesidir. Bu zatlarla eşya teselli bulur."

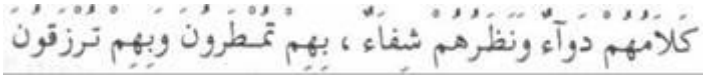

"Aklın idrakinin ötesinde olan (aklın anlamaya gücünün yetişemediği) şeyler akılla nasıl anlaşılır. Allah, noksan sıfatlardan münezzeh oldu. (Yanlışlıktan) dönüş, (hakikati bilmeye) güç de, ancak Allah'ın yardımıyladır.

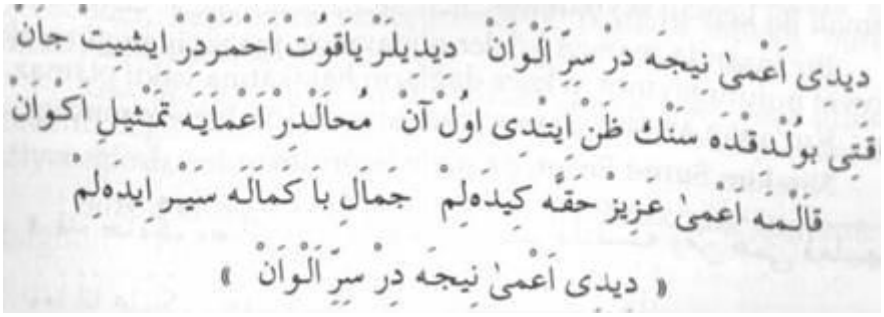
"Sakın kibr itme teslim ol gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Sakın kibretme, bu zatlara teslim ol, gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim." Bir ibarede şöyle buyrulur:

"Bunların kelâmı deva, nazarları şifadır, onlar sebebi ile yağmurlandırılır ve yine onlar sebebi ile rızıklandırılırsınız."

Beyt 265

"Didi a'ma "nicedir sırrı elvan?"

"A'ma (gözü görmeyen) bir şahıs, (sarı-yeşil-kırmızı diyorsunuz, bu bahsettiğiniz) renklerin sırrı nedir?" dedi

دیدیلَرْ یاقوتْ اَحْمَرْدِرْ ایشیتْ جانْ

Didiler; yakut ahmerdir işit can."

Sır: İnsanın aklının ermediği şeydir.

Yakut: Kıymetli bir maden, Ahmer: Kırmızı, demektir.

قَتی بولْدقْدَه سَنْكْ ظَنْ ایتْدی اولْ آنْ

Katî buldukta senk zan itti ol an."

Katî: Katı ve sert, Senk: Taş, demektir.

"Dediler: Ey canım kardeşim! İşit, yakut kırmızıdır (ve a'manın eline bir yakut verdiler)."

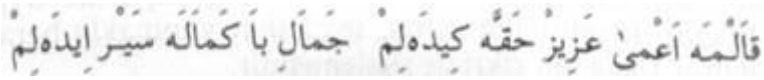
"A'ma şahıs kıymetli yakutu eline aldığında rengini anlayamadığı gibi onu değersiz bir taş zannetti."

مُحالْدِرْ اَعْمایَه تَمْثیلِ اَكْوانْ

"Muhaldir a'ma'ya temsil-i ekvan."

"A'ma'ya varlıkları misal ile anlatmak imkânsızdır."

Ekvan: Varlıklar, Muhal; imkânsız. Temsil: Misal ile anlatmak, demektir.

"Kalma a'ma aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Aziz kardeşim gözleri görmeyen olma! Hakk'a gidelim Cemali Ba kemali seyredelim."

Bir insanda manevî gözler olmayınca, maneviyatı görecek kuvvet bulunmayınca, o koca dağların hakikatına vakıf olamaz.

Kur'an'ın ayetleri maneviyatı görmek için bizlere nurdur.

Nitekim Sure-i En'am'da şöyle buyrulur:

قَدْ جَاءكُم بَصَآئِرُ مِن رَّبِّكُمْ فَمَنْ أَبصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَاْ عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ ﴿١٠٤﴾

"(Doğrusu) size Rabbiniz tarafından basiretler (idrak kabiliyeti) verilmiştir. Artık kim hakkı görürse faydası kendisine, kim de kör olursa zararı kendinedir. Ben üzerinize bekçi değilim." *(Ayet:104)*

İki üç gün yemek yemese, insanda halsizlik olur, kulağının duyması azalır, bacaklarının taşıma kuvveti gider, gözünün görmesi zayıflar. Kur'an-ı Kerim okumak, Kur'an-ı Kerim'e göre amel etmek, zikir ile meşgûl olmak, kalp gözünün gıdasıdır. Bunlar olmayınca da kalp gözünün görmesi zayıflıyor.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bir mektûbunda şöyle buyurmaktadır:

"Ey kardeşim! İnsanlar, dünyaya yalnız yiyip, içmek için, giyip süslenmek için gönderilmedi. İstediklerimizi toplamak, sevdiğimiz şeylerle keyiflenmek ve oynayıp zevklenmek için yaratılmadık.

İnsanların yaratılması, Allah-u Tealâ'ya karşı olan zelilliğini, gücü yetmezliğini, muhtaç ve zavallı olduğunu göstermeleri içindir. Bunlar, kulluğun hakikatidir.

Fakat bu kulluk, Muhammed *(Aleyhisselâm)* ın Şeriatının izin verdiği gibi olmalıdır. Yoksa Müslüman olmayanların yaptıkları riyazetler, mücahedeler, bu parlak Şeriata uygun olmadığı için zarar ve ziyandan başka sonu olmaz. Pişman olmaktan ve üzülmekten başka bir şey kazandırmaz.

Ehl-i Sünnet Ve'l-cemaat ulemasının görüşlerine uygun olarak itikadı düzelttikten sonra, ibadetleri yapmakla beraber kalbi Allah-u Tealâ'nın zikri ile süslemelidir.

Nakşibendiyye yolunun büyüklerinden alınan zikir vazifesi, özenle yapılmalıdır. Bu büyüklerin yolunda sonda ele geçecekler, başlangıca yerleştirilmiştir. Bunlara intisab, bütün intisabların üstündedir.

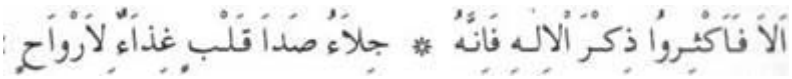
Kısa görüşlü insanlar bu sözleri tasdik eder veya etmez, önemli değil. Asıl maksat, dostları teşviktir. İnanmayanlara bir diyeceğimiz yoktur.

Sözün kısası şudur ki; ahirette kurtulmak, çok zikretmeye bağlıdır. Enfal Suresinde: ﴿٤٥﴾ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ... "Allah'ı çok zikrediniz, belki felâh bulursunuz" buyruldu. *(Ayet:45)*

Bunun için çok zikretmek lâzımdır. Buna manî olan her şeyi düşman bilmelidir. Ahirette kurtulmanın ilâcı işte budur.

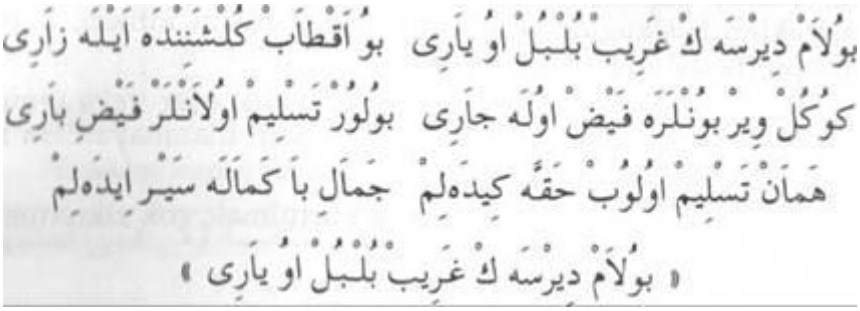
... مَّا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ "Resulün vazifesi ancak tebliğdir" *(Maide Suresi:99'dan)* ayet-i kerimesi bu manada güzeldir.

Bir şiir;

"Agâh olun, İlâh'ın zikrini çok yapın zira o. Kalbin pasının cilâsı ve ruhların gıdasıdır." *(Mektubat, 1/174,206. Mektub)*

Beyt 266

"Bulam dirsen garip bülbül o yâri."

"Ey garip bülbül (ey salik)! O yari (Mevlâ'yı) bulayım diyorsan, istiyorsan."

« بو اَقْطَابْ كُلْشَنَنْدَه اَیْلَه زارِی »

"Bu aktap gülşeninde eyle zârî."

"Bu kutupların (büyük velilerin) gülşeninde öt."

Beyitte geçen garip bülbülden kasıt, mürid, yani saliktir.

Gülşen; Güllük, yani gül bahçesi,

Zâr: Feryad etmek, ötmek, demektir.

Mürid; Mevlâ Tealâ'ya kavuşmak isteyen bir kuldur. Murad ise öyle bir kuldur ki, Mevlâ Tealâ onun kendisine kavuşmasını istiyor.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektûbunda şöyle buyuruyor: "Bu yolun salikleri ikiye ayrılır; ya mürid olur, yahud murad olurlar. Murad olanlara müjdeler olsun. Cezbe ve muhabbet yolundan, bunları durmadan çekerler, aradıklarına ulaştırırlar. Lâzım olan her edebi ya vasıta ile veya vasıtasız olarak bunlara öğretirler.

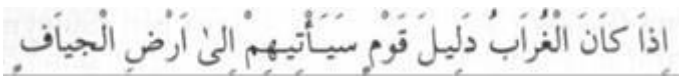
Eğer bir zelle sudûr ederse, çabuk uyarılırlar. Ondan dolayı muaheze olunmazlar. Eğer zahirde bir şeyhe ihtiyacı olursa, kendisi aramadan uğraşmadan, ona kavuşturulurlar.

Kısaca Allah-u Tealâ'nın sonsuz olan ihsanı, onun her zaman imdadına yetişir. Sebep yaratarak veya sebepsiz olarak, işini görürler. Şûra Suresi 13. ayette şöyle buyruldu: اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَن يَشَاء . . . . . **"Allah (-u** Tealâ) **dilediğini seçerek kendine kavuşturur."**

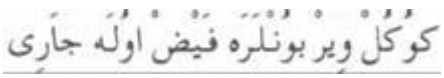
Eğer mürid iseler, kâmil ve mükemmil bir şeyh olmadan bunların işi zordur.

Şeyhin dahi cezbe ve sülûk devleti ile müşerref, fena ve beka saadeti ile mes'ûd, Seyr-i İlâllah, Seyr-i Fillâh, Seyr-i Anillâh ve Seyr-i Fi'l-Eşya yolunu dahi tamamlamış olması gerekir." *(Mektubat, 1/34, 292. Mektub)*

Biliyorsunuz bülbül güle hayrandır, karga ise leşi sever.

"Bir kavmin önderi karga olursa, onu leşli araziye götürür." Bülbül delil olursa, gülistana götürür.

"Gönül vir bunlara feyz ola carî."

"Bunlara rabıta et ki feyz akıcı ola."

Carî: Akıcı, demektir.

Bu zatlar, Mevlâ'nın feyziyle dolu deryalardır. Büyük zatlara gönül verince, onların kalbinden sizin kalbinize bir ark açılır. İnsan-ı Kâmil'in kalbi lâ mekâniyyet (mekansızlık) üzeredir.

Aslında bütün kalpler lâmekâniyyet üzere yaratılmıştır. Ancak insan-ı kâmil olanlar, kalplerini lâ mekâniyyet üzere olmakta muhafaza etmiştir, diğerleri ise, lâ mekâniyyet üzere olmayı muhafaza edememiştir.

Binaenaleyh lâ mekâniyyet üzere olan kalp, Mevlâ Tealâ'nın feyzi ile doludur.

بولور تسليم اولانلر فيض بارى

Bulur teslim olanlar, Feyz-i Bârî."

"Bu zatlara teslim olanlar, gönül verenler Mevlâ'nın feyzini bulur."

Feyz-i Bârî: Mevlâ Tealâ'nın feyzi, demektir.

Bu mısradaki teslim'den kasıt, bu zatların bizi Allah-u Tealâ'ya ulaştıracağına inanmamızdır. Belkıs'ın Süleyman *(Aleyhi-s selâm)* a inanıp teslim olduğu gibi.

Nitekim Sure-i Neml ayet 44'de şöyle buyrulur:

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَن سَاقَيْهَا قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِّن قَوَارِيرَ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾

Ona (Belkıs'a şöyle) denildi: Saraya gir! (Süleyman *(Aleyhisselâm)* tarafından yaptırılan sarayın giriş yerine, daha önce cam konulmuş olup altından su akıtılmakta olduğundan Belkıs) bunu görünce derin bir su zannetti ve (ıslanmasın diye) elbiselerini kaldırarak bacaklarından (bir miktar) açtı.

Süleyman dedi ki: (Ey Belkıs, bacaklarını ört!) o, camdan yapılmış şeffaf bir saraydır. (Belkıs şöyle) dedi: Ey Rabbim, gerçekten ben (önceden) nefsime zulmetmişim. Şimdi Süleyman'ın beraberliğinde âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim olup, Müslüman oldum."

همان تسليم اولوب حقه كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم

"Heman teslim olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

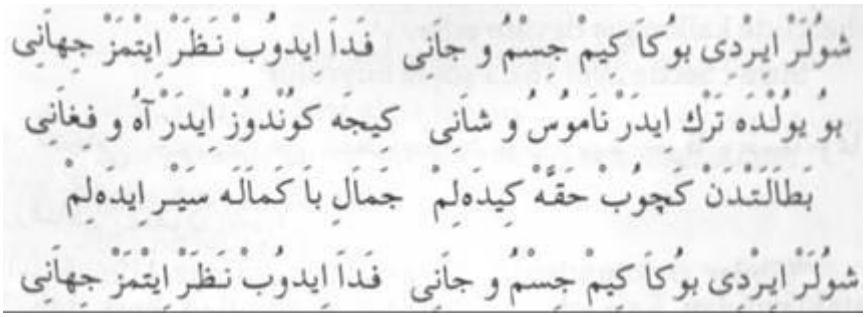
"Hemen teslim olup, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Sure-i Tevbe ayet 119'da da şöyle buyrulur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

"Ey müminler Allah'dan korkun, (fenalıklardan sakının), (imanda ve sözünde) doğru olanlarla beraber olun."

Beyt 267

شولَرْ ايرْدِی بوُكاَ كيمْ جسْمُ و جانِی فدَاَ ايدوُبْ نَظَرْ ايتمَزْ جهانِی
بو يولْدَه ترْك ايدَرْ ناموُس و شانِی كيجه كوُندوُزْ ايدَرْ آه و فغانِی
بطَالَتْدَنْ كچوُبْ حقَّهْ كيدَه‌لمْ جمَالِ باَ كمَالَه سيْر ايده‌لمْ
شولَرْ ايرْدِی بوُكاَ كيمْ جسْمُ و جانِی فدَاَ ايدوُبْ نَظَرْ ايتمَزْ جهانِی

"Şular irdi buna kim, cism-ü cânî. Feda idüp nazar itmez cihanî."

"Mevlâ'nın feyzine erişenler şunlardır ki, cismini, canını feda edip, cihana nazar etmezler."

Nazar itmez: Bakmaz, değer ve kıymet vermez, demektir.

Allah yolunda olan insan kendine karşı çok nazlı olmayacak.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektûbunda buyuruyor ki:

"Yavrum! Ne zamana kadar şefkatli bir anne gibi nefsini bağrına basacaksın. Daha ne güne kadar nefsin için üzülecek, sıkıntılara düşeceksin. Şefkatli bir kızkardeş gibi onun için gamlara gark olacaksın. Yakında elbet öleceksin. O halde kendini ve herkesi ölmüş bil. Duymaz, kımıldamaz bir taş gibi düşün.

Allah-u Tealâ Zümer Suresinde (30. ayette) buyuruyor:

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ ﴿٣٠﴾

"Sen elbette öleceksin, onlar da elbette ölecekler."

Bu kısa zamanda yapılacak en mühim şey, çok zikir yaparak, kalp hastalıklarından kurtulmayı düşünmektir. Bu kısa vakit içerisinde Allah'ı hatırlayarak, manevî hastalığa ilâç yapmak, en büyük vazife olmalıdır. Allah'tan başkasına düşkün olan bir gönülden hiç hayır umulur mu? Şerre nail olan bir ruhtan Nefs-i Emmare daha iyidir.

Burada bizden istenilen şey, kalbin selâmeti ve ruhun halâsı (kurtulması) ve safasıdır. Ancak bizim gibi kısa görüşlüler hiç durmadan ruhumuzu ve kalbimizi bu dünyaya bağlayacak sebepler elde etmeyi düşünmekteyiz. Yazıklar olsun, yazıklar olsun!" *(Mektubat, 1/146, 166. Mektub)*

Bir salik cismini, canını, nasıl feda eder? Soğuk-sıcak, zor- kolay demeden ibadete devam etmekle. Meselâ muntazaman teheccüde kalkmaya devam eder.

Sure-i Secde ayet 16'da şöyle buyrulur:

تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿١٦﴾

"(Onlar o kimselerdir ki, geceleyin namaz kılmak için) yataklarından kalkarlar; Rablerine, azabından korkarak ve rahmetinden ümitvar olarak dua ederler. Kendilerine verdiğimiz rızıklardan da (hayır yollarına) harcarlar."

Bakınız zorlanarak, nefislerinin hoşuna gitmese de gece ibadet için yataklarından kalkıyorlar. İbadet ediyorlar, zikrediyorlar, dua ediyorlar.

Kendi taraflarından bakınca, "Bu ibadetler benden kabul olunmaz" diye korkuyorlar. Mevlâ tarafından bakınca "Rabbim acıyıcıdır, kabul buyurur" ümidi içerisinde ibadet ediyorlar.

Eskiler söylerdi: Talebeler derslerine çalışırken uyku bakımından zorlandıklarında gömleklerini çıkarır, ıslatır, ondan sonra tekrar giyerlermiş. Hadi bakalım uyku gelsin gelebilirse. Onların da zaman zaman uykuları çok gelmedi değil. Geldi ama bakın işte böyle yaptılar. İbadet için cisimlerini, canlarını feda ettiler.

Böyle bir adam şarkı söyler mi? Film seyreder mi?

بو يولده ترك ايدر ناموس و شانى

"Bu yolda terk ider, namus-u şânî."

"Bu yolda namusu, şanı, terkeder."

Namus ve şandan kasıt, milletin "Fors" dediği şey. Mesela: Bir hanımın "Çarşaf giyersem beni ayıplarlar" demesi. Bu şekilde namus, şan bize lâzım değil.

Çarşaf giyen belki de nice insanların gözünden düşer. Onların gözünden düşer ama evliyaullahın gözüne girer. Tavuk kümesinden çıkar daimî saraya girer.

"Saray-ı seyr-i sırrullah gönüldür."

"Allah'ın sırrını seyretme sarayı gönüldür."

كيجه كوندوز ايدر آه و فغانى

"Gice, gündüz ider ah-u figanı."

"Gece gündüz Allah için ah vah ederek feryad eder." Figân: Feryat, demektir.

Ama ne tatlı feryad.

بطالتدن كچوب حقه كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم

"Betaletten geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Tembellikten geçip Allah'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Batalet: Tembellik, boş kalmak, demektir.

Tembellikten geçilmezse Mevlâ'nın Cemali nasıl seyredilir? Tembellik en büyük belâdır. Salike bir yastık yetmiş şeytandan şerdir. Çünkü şeytan insana sadece vesvese verir, yastık; "Başını koy, yat" der o kadar.

Bir beyitte şöyle gelir:

« بِقَدْرِ الْكَدِّ تُكْتَسَبُ الْمَعَالِى * وَمَنْ طَلَبَ الْعُلٰى سَهَرَ اللَّيَالِى
وَمَنْ رَامَ الْعُلٰى مِنْ غَيْرِ كَدٍّ * اَضَاعَ الْعُمْرَ بِطَلَبِ الْمُحَالِ »

"Çalışmanın miktarınca yücelik kazanılır.

Kim ululuk isterse, geceleri uyanık olur.

Kim çalışmaksızın ululuk isterse.

Ömrünü imkânsız olan şeyi istemekle zayi eder."

Beyt 268

كوكل ويربونلره ايله محبت اشارت ايلدى شمس نبوت
عيان اولمه سكا فيض هويت نه حاجت غيرى عز وجاه و دولت
سفالتدن كچوب حقه كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم
« كوكل ويربونلره ايله محبت »

"Gönül vir bunlara eyle mehabbet."

"Bu zatlara gönül ver (rabıta et), sev bunları."

اشارت ايلدى شمس نبوت

"İşaret eyledi Şems-i Nübüvvet."

Nübüvvet güneşi (Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*) bu işe (onları sevip onlara rabıta etmeye) işaret etti."

Şems-i Nübüvvet: Peygamberlik güneşi, demektir.

عَيَانْ اولَه سَكَا فَيْضِ هُوِيَّتْ

"A'yân ola sana Feyz-i Hüviyyet."

"Mevlâ Tealâ'nın Cemalinin nuru sana aşikâr olsun." A'yân: Aşikâre olmak,

نه حاجَتْ غَيْرِى عِزُّ وجاهُ و دَوْلَتْ

"Ne hacet gayrî izz-ü, câh-u devlet."

Feyz-i Hüviyyet; Cenab-ı Hakk'ın feyzi, demektir.

"Bundan gayrı azizlik, ululuk, devlet ne hacet."

Ne yapacaksın ululuğu, ne yapacaksın makamı, ne yapacaksın malı mülkü?

Câh: Makam, devlette mevki, servet, mal ve mülk zenginliği manalarına gelir. Gayrî: Başkası, İzz: Üstünlük, kıymetli olmak, demektir.

سَفَالَتْدَنْ كَچُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَهْلِمْ

"Sefaletten geçüp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

"Bunlardan gayrisi sefalettir, onlardan geçip Hakk'a gidelim. Cemali bâ kemâli seyredelim."

Sefalet: Sefillik, Alçaklık, demektir.

Bu beyitten sonra İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi (Kuddise Sırruhu) Hazretleri şu hadis-i şerifi getirmiştir.

قَالَ عَلَيْهِ وَعَلَيْ اله اَسْبَغُ الصَّلَوَاتِ:

Salavatın en tamamı O'nun ve âlinin üzerine olsun. Resulullah *(Sallallahu Aleyhi veSellem)* şöyle buyurdu:

« اِنِّى لَاَعْرِفُ اَقْوَامًا بِمَنْزِلِى عِنْدَ اللهِ مَاهُمْ بِاَنْبِيَاءَ وَلَا شُهَدَاءَ يَغْبِطُهُمُ
الْاَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ لِمَكَانَتِهِمْ عِنْدَ اللهِ الْمُتَحَابُّونَ بِرُوحِ اللهِ »

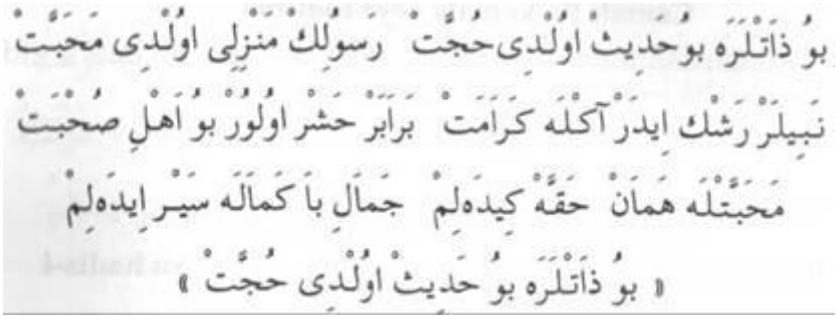
"Muhakkak ben, Allah katında benim menzilimde olan bir takım kavimler biliyorum. Bunlar ne Peygamberler, ne de şehitlerdir. Peygamberler ve şehitler onların Allah katındaki makamlarına gıpta ederler. (Bunlar) Allah yolunda birbirlerini sevenlerdir." *(Lafız farklı, Ahmed İbni Hanbel, Müsned, No:22840, 8/421)*

صَدَقَ رَسُولُ اللهِ فِيمَا قَالَ.

Resulullah ﷺ buyurduğunda doğru söyledi"

İşte Peygamberleri sevmek, meşayihi sevmek buraya girer.

Beyt 269

بو ذاتلره بو حديث اولدى حجّت رسولك منزلى اولدى محبّت
نبيلر رشك ايدر آكلة كرامت برابر حشر اولور بو اهل صحبت
محبّتله همان حقّه كيدهلم جمال با كمالة سير ايدهلم
« بو ذاتلره بو حديث اولدى حجّت »

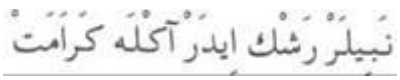
"Bu zatlara bu hadîs oldî huccet."

"Bu tarikat adamlarına bu Hadis-i Şerif delil oldu."

رسولك منزلى اولدى محبّت

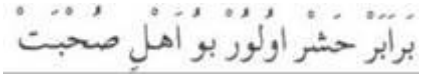
"Resûlin menzilî oldî mehabbet."

"Resulullah'ın makamı muhabbet olmuştur." Menzil: Makam, demektir.

نبيلر رشك ايدر آكلة كرامت

"Nebiler reşk ider anla keramet."

"Nebiler gıpta eder, anla keramet." Reşk: Kıskanmak, demektir.

برابر حشر اولور بو اهل صحبت

"Beraber haşrolur bu ehl-i sohbet."

"Bu sohbet ehli beraber haşrolur."

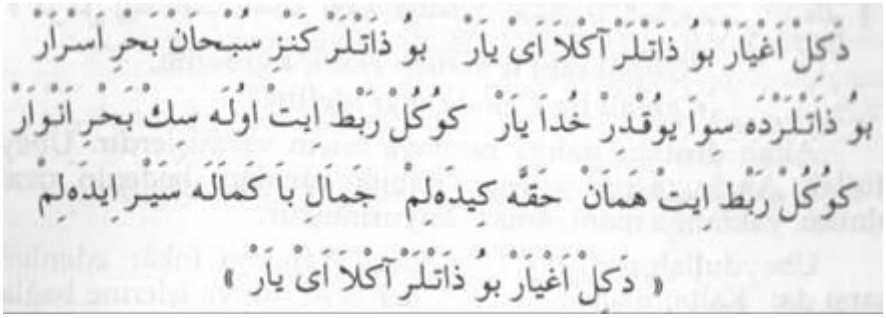
Haşr: Cem' olmak, toplanmak, yani bu sevgi beraberlik üzere yaşayanlar ahirette hep beraber haşrolur, demektir.

مَحَبَّتْلَه هَمَانْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهْلِمْ

"Mehabbetle heman Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hemen bu sevgi ve muhabbet üzere devam ederek Hakk'a gidelim. Cemali Bâ kemâli seyredelim."

Beyt 270

دَكِلْ اَغْيَارْ بُو ذَاتْلَرْ آكْلَا اَى يَارْ بُو ذَاتْلَرْ كَنْزِ سُبْحَانْ بَحْرِ اَسْرَارْ
بُو ذَاتْلَرْدَه سِوَا يُوقْدُرْ خُدَا يَارْ كُوكُلْ رَبْط اِيتْ اُولَه سِكْ بَحْرِ اَنْوَارْ
كُوكُلْ رَبْط اِيتْ هَمَانْ حَقَّه كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَهْلِمْ
« دَكِلْ اَغْيَارْ بُو ذَاتْلَرْ آكْلَا اَى يَارْ »

"Değil ağyar bu zatlar anla ey yâr."

Ağyar; Yabancılar, demektir.

"Ey arkadaş! Bu zatlar Mevlâ'nın yabancıları değildir, anla."

بُو ذَاتْلَرْ كَنْزِ سُبْحَانْ بَحْرِ اَسْرَارْ

"Bu zatlar Kenz-i Sübhan, Bahr-i Esrar."

"Bu zatlar Allah'ın hâzinesi, sırlar denizidirler."

Kenz-i Sübhan: Mevlâ Tealâ'nın hâzinesi,

Bahr-i Esrâr: Esrâr deryası, demektir.

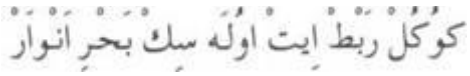
بُو ذَاتْلَرْدَه سِوَا يُوقْدُرْ خُدَا يَارْ

"Bu zatlarda siva yoktur, hüda yâr."

"Bu zatlarda siva yok, yarları Mevlâ Tealâ."

Bu zatların sevgilisi Mevlâ, masiva ile işleri yok.

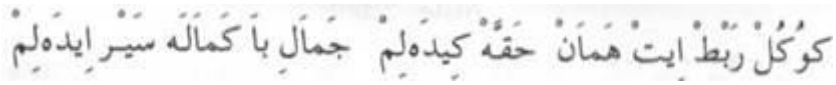
Siva: Mevlâ'dan gayrı demektir. Masiva da, bu manadadır. Hüda: Mevlâ Tealâ, Yâr: Dost, sevgili, demektir.

"Gönül rabt it olasın, bahr-ı envar."

"Onlara rabıta et ki nurlar denizi olasın."

Rabt ît: Bağla, demektir. Bahr-i envar: Nurlar deryası.

"Gönül rabt it hemen Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

Allah dostları daima rabıtaya önem vermişlerdir. Ubeydullah Ahrâr *(Kuddise Sırruhu):* "Rabıta edenlere bedenin uzak olması, yakınlığa mani olmaz" buyurmuştur.

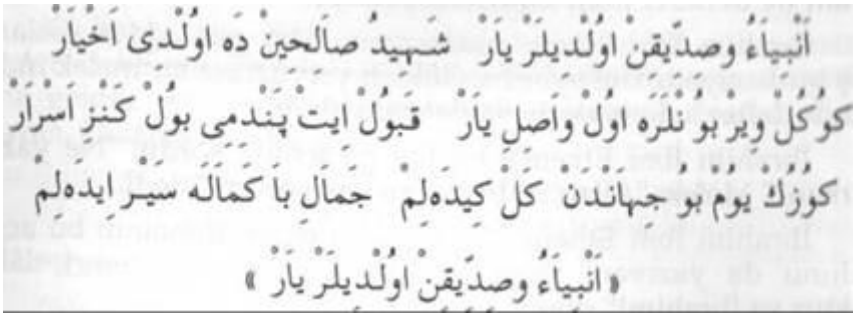
Ubeydullah-ı Ahrar Hazretleri, Rabıtayı inkâr edenlere karşı da: "Kalbi, mala, mülke ve her çeşit dünya işlerine bağlamak suç olmuyor da, bir mürşide bağlamak niçin suç olsun?" buyurmuştur.

Bir müridin devamlı mürşidinin sohbetinde bulunmasına imkân yoktur. İnsanın çeşitli ihtiyaçları vardır. Birçok zamanlar onlarla meşgul olur. Şu durumda: "Sadıklarla beraber olun!" emri Rabıta ile mümkün olur.

Rabıta, mürşid ile mürid arasında devamlı bir beraberlik sağlar. Bu da onu devamlı Allah ile beraberliğe ulaştırır.

Güneşin karşısına bir ayna koyalım. Bu ayna karşısına ikinci bir ayna, bunun karşısına da üçüncü bir ayna, bunun karşısına dördüncü, böylece otuzbeşinci ayna koyarak oradan bakınca, güneş bu aynada görünür. Her ayna birbirine güneşi göstermektedir.

Beyt 271

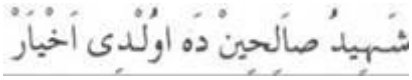
"Enbiya-u Sıddîkîn oldılar yâr."

"Nebiler ve Sıddıklar, birbirlerine dost oldular."

انبياء kelimesi, نبى kelimesinin cemii olup, “Nebiler”, Peygamberler, demektir.

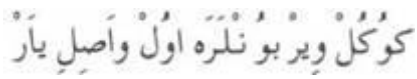
Sıddîkîn: Sıddıklar, demektir. Enbiyadan bir rütbe aşağı, olanlardır. Sıddıkların başı, Ebu Bekr-i Sıddîk *(Radıkyallahu Anh)* dır.

Nebiler ve Sıddıklar birbirlerine dostturlar. Ne mutlu onlar gibi birbirlerine dost olanlara!

شَهِيدُ صَالِحِينْ دَه اوُلْدِى اَخْيَارْ

"Şehid-ü Salihîn de oldî ehyâr."

"Şehitler ve Salihler de hayırlılardan oldular." Ehyâr; Arapça hayırlılar manasına gelir.

كوُكُلْ وِيرْ بوُ نَلَرَه اوُلْ وَاصِلِ يَارْ

"Gönül vir bunlara ol vâsıl-ı Yâr."

"Bu büyük zatlara gönül ver, Mevlâ'ya vasıl ol."

Vâsıl-ı Yâr: Mevlâ Tealâ'ya ulaşıcı.

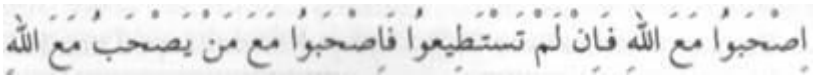
Bir beyitte de şöyle buyrulur:

"Mürid rabt etmese şeyhe derûnî.

Ebet bulmaz fena sırrı kurûnî."

"Mürid şeyhine kalbini rabt etmezse, ebediyyen fena sırrını bulamaz."

Derûn; İç, yani kalp, demektir. Şöyle buyurulmuştur:

اِصْحَبُوا مَعَ اللهِ فَاِنْ لَمْ تَسْتَطِيعُوا فَاصْحَبُوا مَعَ مَنْ يَصْحَبُ مَعَ اللهِ

"Allah ile beraber olunuz. Buna güç yetiremezseniz, Allah ile beraber olan salihlerle olunuz."

İbrahim İbni Ethem *(Kuddise Sırruhu)* bir gün ağaca yaslanmış bir vaziyette duruyordu. Gökten yeryüzüne bir melek indi, elinde defter kalem vardı, yazmaya başladı.

İbrahim İbni Ethem'e bu hal gösterildi, sordu: "Ne yazıyorsun?" Melek: "Allah'ın dostlarını yazıyorum." dedi.

İbrahim İbni Ethem: "Ey Allah'ın elçisi! Rabbinin bu aciz kulunu da yazıver." deyince. Melek: Senin için emri ilâhî yoktur ya İbrahim!" diye cevap verdi.

O zaman İbrahim İbni Ethem: "Ben Allah'ın dostlarından değilsem de onları çok seviyorum." deyince, başka bir melek inerek: "Bunu listenin en başına yaz" dedi.

Bu zatlara nasıl dost olacağız? Sure-i Nisa'da bunun hakkında şöyle buyrulur:

وَمَن يُطِعِ اللّهَ وَالرَّسُولَ فَأُوْلَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاء وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

"Ve her kim Allah (-u Tealây) a ve Peygamber'e itaat ederse, işte onları Allah (-u Tealân) ın kendilerine in'am buyurmuş olduğu Nebilerle, Sıddıklarla. Şehitler ve Salih zatlarla beraberdirler. Onlar ise ne güzel refiktirler." *(Ayet:69)*

Bir gün. Peygamber ﷺ Sevban *(Radıyallahu Anh)* ı dudakları sararmış, solmuş bir halde görünce:

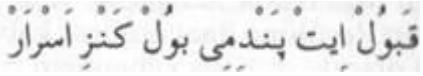
يا ثوبان! ما غير لونك؟ "Ya Sevban! Rengini ne değiştirdi (hasta mısın, bu halin nedir böyle)?" *(Vahidî, Esbâb-ı Nüzûl, No:334, Sh.l68)* dedi.

Sevban *(Radıyallahu Anh)*: "Ya Resûlâllah! Hasta değilim, ama şöyle hatırıma geldi de korktum; ben seni çok seviyorum. Senden ayrılamıyorum. Dünyada seni istediğim zaman görebiliyorum. Lâkin ahirette sen cennete gireceksin, benim cennete girmem ise mechûl. Girsem bile sen yüksek makamlarda iken ben kim bilir nerede olacağım. Seni orada görememekten, seninle beraber olamamaktan korkuyor, endişeleniyorum. İşte bunun için bu hale geldim" dedi.

Bu olay üzerine Sure-i Nisa'nın yukarıdaki ayeti nazil oldu.

Sen ister kör ol, ister kötürüm ol, ne olursan ol, Allah'a ve Resûlüne itaatin var mı? Pırlantasın demektir.

Ya Rabbi! Sen bize anamızdan, babamızdan çok acırsın. Senden daha çok acıyan yok. Acımayı başka beceren de yok. Sana geldik, dayandık. Ahirette bizi senden ve dostlarından ayırma. Onların arasına kat.

"Kabul it pendîmi bul kenz-i esrar."

"Nasihatimi kabul et, sırlar hazinesini bul."

Pend: Farsça, Nasihat, demektir. سر kelimesinin cemisi, اسرار dır. Sılar demektir.

Kudsî Hadiste şöyle buyurulur: اَلْ اِنْسَانُ سِرِّی وَ اَنَا سِرُّهُ "İnsan benim sırrımdır, ben de onun sırrıyım."

Allah-u Tealâ insanı ne büyük yere koymuştur, o ise gider daldırır isyana. Bu nefsin şerrinden sana sığındık ya Rabbi!

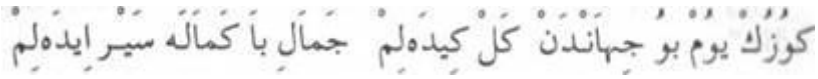
Biliyorsunuz tarikat, azimetle amel ister. Ruhsatla, gevşeklikle amel istemez. Nefs, azimetle amel edince kırılır.

Bir mısrada şöyle buyurulur:

"Hem nevafil sünneti ile nefsi dak."

"Nafile ve sünnetlerle nefsini döv."

İşte nefis nafile ve sünnetleri işlemekle ezilir.

"Gözün yum bu cihandan gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Gözünü yum cihana bakma, gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Öldün mü, bu dünyada bir yarım tuğlan yok, evin, araban yok, bir yüzüğün bir bileziğin yok. Hepsi bırakılıyor. Parmağından yüzüğünü, kolundan bileziğini çıkarıp alıyorlar. Gerdanlığın varsa alıyorlar, çorabını dahi alıyorlar. Dünyadan alınan ne var? Bir tek kefen o da on gün sonra çürür.

Oldun anadan doğma, nefsini dünya ile boğma!

Dünyada bulunduğun müddetçe bir çuval altının olsa, aslında senin değildir. Fakire, miskine verirsen, senin olur. Dünya malı, böylelikle, ebedî, kalıcı ve ahiret malı olur. Ama onu saklayıp zekât, sadaka vermezsen, öldüğünde onları millet yer sen de azap meleklerinden topuz yersin.

Ölünce beden topraklara karışacak. Ruh nereye gidecek? Eğer Allah ve O'nun Resûlüne itaat etmişse kabir, cennet bahçelerinden bir bahçe olacak, değilse, cehennem çukurlarından bir çukur olacak.

Kıyamet kopup sûra üflenildiğinde, beden bütün cüzleri ile aynen terkip edilecek. Ruh ile birleşecek. Bir de bakacağız ki kalkmışız, uykudan kalkar gibi. Kabirde geçirdiğimiz zamandan hiç haberimiz yok. Herkes kabirlerinden anadan doğma çıkarılacak, Mevlâ Tealâ cennetin bekçisi Rıdvan'a emir verecek:

"Envaî çeşit yiyecek ve içecekler hazırlayın. Kullarım kabirlerinden aç-susuz çıkıyorlar, onları yedirin, içirin, giydirin."

Allah ve O'nun Resûlüne itaat etmeyenlere bir şey yok. Netice, bu dünyadan ayrılmaktır. Hiç değilse gönülle ondan ayrılalım. Bu toz duman olacak dünyaya bağlanmayalım.

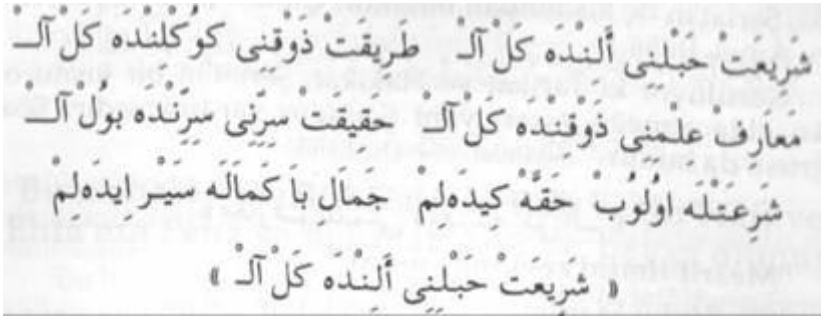
Cennette ne bileziğin bozulur, ne gerdanlığın bozulur, kendinde taptazesin. Günden güne tazeliğin artar. Baş ağrısı, diş ağrısı çekmek yok orada. Kin, adavet yok, dostluk var.

Bir ibarede şöyle gelir:الملتفت لا يصل "Oraya, buraya iltifat eden (bakan, Allah'a) vasıl olucu değildir."

Kalbin bir gözü var, o dünyaya bakarsa, ahirete bakamaz. Dünyaya bakıp: "Dur biraz! Daha sonra ahirete bakarım" derken bir de bakarsın emaneti almaya geldiler. "Ya hu! Ben daha hazırlanacaktım" desen de dinlemezler.

Bu Risale-i Kudsiyye'nin beyitleri gün geçtikçe açılıyor. Ben de sizin bereketinizle anlıyorum.

Beyt 272

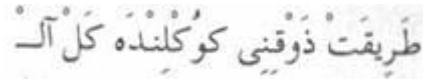

شَرِيعَتْ حَبْلِنِي أَلِنْدَه كَلْ آلْ طَرِيقَتْ ذَوْقِنِي كُوكْلِنْدَه كَلْ آلْ
مَعَارِفْ عِلْمِنِي ذَوْقِنْدَه كَلْ آلْ حَقِيقَتْ سِرِّنِي سِرِّنْدَه بُولْ آلْ
شَرِعَتْلَه اُولُوبْ حَقَّهْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ
« شَرِيعَتْ حَبْلِنِي أَلِنْدَه كَلْ آلْ »

"Şeriat hablini elinde gel al."

"(Ey salik!) Gel! Şeriat ipini elinde tut.

Habl; ip, demektir.

Şeriat ipinden murad; Kur'an-ı Kerim'dir. O'nu elinde tut bulundur, O'nun ile amel et, buyuruluyor.

طَرِيقَتْ ذَوْقِنِي كُوكْلِنْدَه كَلْ آلْ

"Tarikat zevkini gönlünde gel, al."

"(Ey salik!) Gel! Tarikat zevkini de gönlünde tut."

Muhammed Behauddin *(Kuddise Sırruhu)* şu iki ayet-i kerimenin emrini yerine getiren Müslümanların, kâmil kimseler olduğunu buyurmuştur. O iki ayet şunlardır:

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعًا . . . "Hepiniz Allah'ın ipine (Kur'an-ı Kerim'e) sımsıkı sarılınız.." *(Ali İmran Suresi:103 den)* Bu ayet-i celile ile Şeriat'ı tatbik emrediliyor.

. . . وَاعْتَصِمُوا بِاللّٰهِ . . . "Allah'a sımsıkı sarılın! (O'na sığının!)" *(Hac Suresi:78'den)* Bu ayet-i celile ile de sımsıkı bir kalple Allah-u Tealâ ile alâka kurmamız emrediliyor ki bu da tarikattır. Nasıl ki bedensiz ruh, ruhsuz beden olmaz, Şeriatsız tarikat, Tarikatsız da Şeriat tam olmaz.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyurur: "Ey evlat! Sulûk konaklarını ve cezbe makamlarını geçtikten sonra, anlaşıldı ki, seyr ve sulûktan maksat, yani Tasavvuf yolculuğundan maksat, ihlâs makamına varmaktır. İhlâs makamına kavuşabilmek için enfüsî ve afâkî mabudlara tapınmaktan kurtulmak lâzımdır. İhlâs, Şeriatın üç kısmından birisidir. Çünkü Şeriat üç kısımdır: İlim, Amel, İhlâs.

Görülüyor ki Tarikat ve Hakikat, Şeriatın bir kısmı olan ihlâsı elde etmeğe yarar, yani Şeriatın yardımcısıdır. Sözün doğrusu da budur." (Mektubat, 1/54, 41. Mektub)

مَعَارِفْ عِلْمِنِي ذَوْقِنْدَه كَلْ آلْ

"Mearif ilmini zevkinde gel al.

"(Ey Salik!) Marifetler ilmini zevkinde gel al."

Maarif; Marifetler, demektir.

Ma'rifet ilimleri; İlâhî hakikatleri bütün varlığımızla idrak etme ilimleridir.

حَقِيقَتْ سِرِّنِي سِرِّنْدَ بُولْ آلْ

"Hakikat sırrını sırrında bul al."

"(Ey salik!) Hakikat sırrını, sırrında bul, al."

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki:

"İnsanın batını, zahirini tamamlamaktadır. Zahir ile batın, birbirinden kıl kadar ayrılmaz. Meselâ ağız ile yalan söylememek şeriattır, yalan söylemek arzusunu zahmet çekerek, uğraşarak kalpten çıkarmak Tarikattır, yalan söylemenin kalbe gelmemesi de Hakikattir. Görülüyor ki batın işi, yani Tarikat ve Hakikat, zahir işini, yani Şeriatı tamamlamaktadır." (Mektubat, 1/ 54, 41. Mektub)

شَرِعَتْلَه اُولُوبْ حَقَّهْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

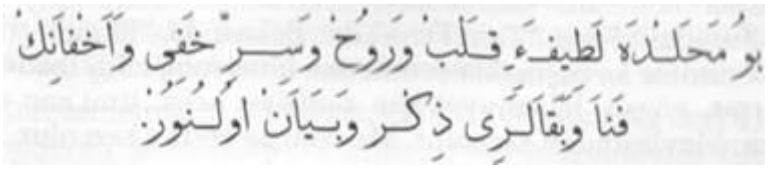
"Şeriatle olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Allah'ın emirleri ile olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Şeriat; Arapça bir kelimedir. Lügatte bir ırmak veya herhangi bir su membaından su içmek veya almak için girilen yol demektir.

Şerî manası: Allah'ın insanlara, dünya ve ahiret saadetini elde etmeleri için gönderdiği ilâhî kanunların bütünüdür.

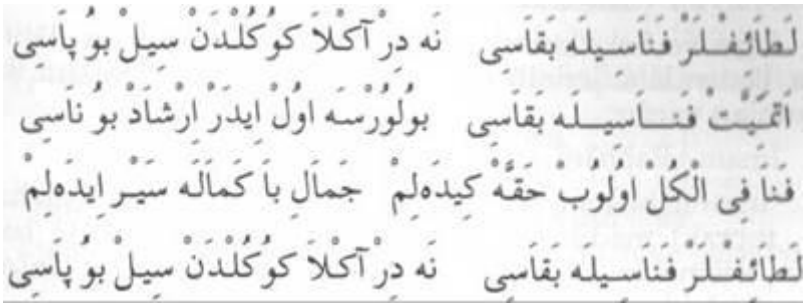
18. BAB

بو محلده لطيفه قلب وروح وسر خفى واخفانك
فنا وبقالرى ذكر وبيان اولنور

Bu mahalde Letaif-i Kalp ve Ruh ve Sır Hafi ve Ehfâ'nın Fena ve Beka'ları zikr ve beyan olunur.

Bu bölümde Kalp, Ruh, Sır, Hafi ve Ehfa letâifinin Fena ve Beka'ları anlatılır ve açıklanır."

Beyt 273

لطائفلر فناسيله بقاسى نه در آكلا كوكلدن سيل بو پاسى
اتميت فناسيله بقاسى بولورسه اول ايدر ارشاد بو ناسى
فنا فى الكل اولوب حقه كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم
لطائفلر فناسيله بقاسى نه در آكلا كوكلدن سيل بو پاسى

"Letâifler Fenasıyla Bekası. Nedir anla gönülden sil bu pası."

"Letîfelerin Fenası ve Bekası nedir, anla. Gönülden pası sil."

Letâif: Ruh ve Bedeni oluşturan cüzler demektir ki bunlardan Ruhun latifeleri: Kalp, Ruh, Sır, Hafi ve Ehfa olmak üzere beştir. Burada bu beş latîfenin fena ve bekası anlatılacaktır. Dikkat edilirse çok bilgiler vardır. Cenab-ı Hak cümlemizi tamamına erdirsin.

İmam-ı Rabbânî'ye göre:

Fena: Allah-u Tealâ'dan başka her şeyi unutmak, O'ndan başkasına bağlanmamak ve bütün isteklerinden kalbini temizlemek demektir. Kulluk da bundan ibarettir.

Beka da: Kulun Rabbinin iradesine uyması, Allah-u Tealâ'nın isteklerini kendi isteği yapmasıdır. *(Mektûbat, 2/161, 99. Mektub)*

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyurur:

Velayet yani evliyalık, Fenaya ve Beka'ya kavuşmak demektir. Bu da herkes için olur veya belli kimseler için olur. Herkes için olan "Mutlak velayet" tir. Belli kimseler için olan ise, "Velâyeti Muhammediyye" dir.

Buradaki Fena, "Tam Fena" dır. Bekası da, "Ekmel" dir. Bu büyük nimete kavuşmakla şereflenen kimsenin, cildi ibadet için yumuşar, göğsü, İslâmiyyet için genişler, nefsi, itmi'nan hâsıl ederek, Mevlâsından razı olur, Mevlâsı da ondan razı olur.

Kalbini sahibine teslim eder, ruhu kurtularak hakiki sıfatları keşfeder. Sırrı o makamda şuun ve itibarları müşahede eder ve bu makamda şimşek gibi çakıp hemen kaybolan "Tecelliyat-ı Zatiyyeler" e kavuşmakla şereflenir.

Hafi denilen letîfesi, Tenezzüh, Tekaddüs ve Kibriyanın kemali karşısında şaşkına döner. Ahfası anlaşılamayan ve anlatılamayan bir vuslata kavuşur." *(Mektubat, 1/127, 135. Mektub)*

Fena ve Bekalarından bahsedilen latâif, Ruh'un lâtifeleridir. Beden letâiflerinin Fena ve Beka'sı yoktur. Onların itidal durumları vardır.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki:

"İnsanın bedeni, birbirine zıt, ters olan dört türlü (su, hava, ateş, toprak) maddeden yapılmıştır. Her çeşit madde başka şeyler istemekte ve başka şeylerden kaçmaktadırlar. İnsanın şehvanî istekleri, gazap etmesi, bedenden doğmaktadır.

Velâyet makamında bedeni meydana getiren dört türlü maddeler, kendi isteklerinde, kendi azgınlıklarındadır. Meselâ: Nefsi itmi'nan'a kavuşmuş olan bir velinin bedenindeki ateş cüz'ü, daha hayırlı olma davasından dönmemiş, kibrinden vazgeçmemiştir.

Toprağa bağlı olan parçası dahi, kötülük ve aşağılığından dönüp pişman olmamıştır. Bedenin diğer parçaları dahi bu kıyasa tabi tutulabilir.

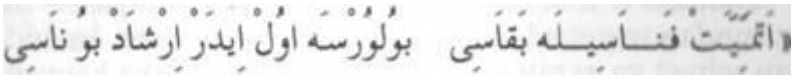
Kemalât-ı Nübüvvet makamına kavuşunca, bedendeki maddelerin hepsi, i'tidal (adalet, denge) halini alır. Aşırı ve zararlı halleri kalmaz. Resulullah ﷺ in: "Şeytanım Müslüman oldu" yani teslim oldu buyurması, belki de bu denge halini haber vermektedir.

Çünkü insanın dışında şeytan bulunduğu gibi içinde de vardır. İnsanın içindeki Şeytanı, ateşe bağlı parçasıdır. Ki bu, hayırlı olduğunu iddia edip, büyüklüğüne ve üstünlüğüne hükmeder. Kötü sıfatların en aşağısı da, bu kibr sıfatıdır.

Ateş cüz'ünün teslim olması, selâmet bulması bu kötülüğün ondan gitmesidir. Bedendeki maddelerin dünyada kaldıkça İslâmiyyetin ahkâmına uymaları lâzım olduğundan sekr ve istihlâk ile ilgileri yoktur." *(Mektubat, 2/86, 50. Mektub)*

Ruh latifelerinin fena ve bekasıyla,"Ölmeden evvel ölün!" Hadis-i Şerifi tahakkuk eder. Hazreti Ali *(Radıyallahu Anh)* Efendimiz: "insanlar uykudadır, öldüklerinde uyanırlar" buyurmuştur. Amma iş, ölmeden evvel ölmektir. İşte letîfeler Fena ile ölüyor. Beka ile diriliyorlar.

Ecel-i Müsemma gelmeden önce olan ölüme kavuşmak lâzımdır. Tarikat büyükleri *(Kaddesallahu Esrarahüm)* bu ölüme "Fena" adını vermişlerdir. Ölüm gelmeden evvel ölmeyen kimseyi dertli bilmelidir, ona: "Geçmiş olsun!" demelidir.

"Etemmiyyet fenasıyla bekası, Bulursa ol irşad ider bu nâsı."

"Tam Fena ve Beka bulursa, insanları irşad eder."

Etemmiyyet: En tamam derecede fena fillah ve beka billah olmaktır.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki:

"Kat etmeye çalıştığımız manevî yol yedi adımdır. İki adımla Âlem-i Halk, Beş adımla Âlem-i Emr aşılır. Yedi adımdan her biri ile Salik kendinden uzaklaşır, Hak Tealâ'ya yaklaşır. Bu yedi adımın hepsi geçilince, "Fena-i Etem" ve "Beka-i Ekmel" hâsıl olur. Bu ikisi hâsıl olunca Velâyet-i Hassa-i Muhammediyye ile şereflenmiş olur." *(Mektûbat, 1/167, 196. Mektub)*

Diğer bir mektupta şöyle buyuruyor: "Fena, masivayı unutmak demektir. Masiva; Allah-u Tealâ'dan başka her şey demektir. Masiva, iki kısımdır: Afak, Enfüs. Afak; insanın dışında olan mahlûklardır. Enfüs; İnsanda bulunan şeylerdir. Afaki unutmak, afaki tanıtan ilm-i husûlî'nin yok olmasıdır. Enfüs'ü unutmak, Enfüs'ü tanıtan ilm-i huzûrî'nin yok olmasıdır.

Çünkü Âfak, İlm-i Husûlî ile bilinir. Enfüs, İlm-i Huzûrî ile bilinir. İlm-i Husûlî'nin yok olması zordur ve evliyaya nasip olur. İlm-i Huzûrî'nin yok olması daha çok zordur ve evliya *(Kaddesallah-u Esrarahüm)* içinden ancak çok yüksek olanlara nasip olur.

İlmi Husûlî'nin yok olması, Fenay-ı Kalp denilen makamda hâsıl olur. İlm-i Huzûrî yok olunca, Fenay-ı Nefs hâsıl olur ki, bu en tamam ve en ekmel Fena'dır. Fenay-ı Kalp, Fenay-ı Nefs'in sureti, gölgesi gibidir.

İlm-i Huzûrî fena bulunca, Nefs itmi'nan makamına gelir. Allah-u Tealâ'dan razı olur, Allah-u Tealâ da ondan razı olur. Beka'dan ve geriye rücu'dan sonra, talipleri irşad etmek ve kemale ulaştırmak vazifesi, nefse verilir.

Bedende bulunan ve her birinin istek ve meyilleri birbirine ters olan özellikleri başka başka olan ve her biri başka şeyi isteyen Anasır-ı Erbaa'nın dördü ile de cihad ve gaza yapmak nefse nasip ve müyesser olur. Bedende bulunan diğer dokuz parçadan hiçbiri bu nimete kavuşamaz.

Hâlbuki o itmi'nana varan nefsin, kendi siyaseti ile ateş unsurundan neş'et eden İblisî enaniyeti ıslâh eder. İnsanda bulunan şehvet ve gazap ve başka kötü sıfatlar başka hayvanlarda da vardır. Nefs bunları terbiye ederek, i'tidale uygun bir hale getirir. Beden letifelerinin Fena ve Bekası yoktur. Onların i'tidal durumu vardır. Eğer onların da Fena ve Beka'ları olsaydı, insan Şeriat'ı da, dünyevî işlerini de yapamazdı. *(Mektûbât, 3/68, 52. Mektub)*

فَنَا فِي الْكُلْ اولُوبْ حقَّهْ كيدەلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سيْر ايدەلِمْ

"Fenafil kül olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"İnsan, zikre. Rabıtaya, ibadete devam edince, dünya da, ahiret de nazarından silinir, onları unutur. Fena olur. Ama Fenafil kül değil. Ne zaman ki kendini de unutur, "Fenafil kül" olur."

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor:

"Nefsin İlmi Huzûrî'sinin yok olduğunu bildiren alâmet, insanın yok olmasıdır. İnsan, kendini ve sıfatlarını bilemez. Bu zaman ilm de, malûm da yok olur. Çünki ilm ve malûm insanın kendisidir. İnsanın kendisi yok olmadıkça, ilm ve malûm yok olamazlar. Nefsin fenası Fenay-ı Enfüs'dür ki, hakikat Fena budur." *(Mektûbât, 3168,*52. *Mektub)*

Beyt 274

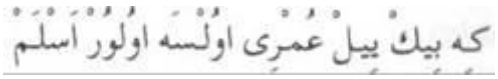
فنَای قلْبْ بودُرْكه جمْلَه عالَمْ كوزْندَنْ محو اولُورْ بيلمَزْ اوْ آدَمْ
كه بيكْ بيلْ عُمْرِی اولْسه اولُورْ اَسْلَمْ خُطُورْ ايتمَزْ انكْ كوكْلُنْده عالَمْ
تَعلُّقْ يوقْ دِيمَكْ حقَّه كيدەلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سيْر ايدەلِمْ
« فنَای قلْبْ بودُرْكه جمْلَه عالَمْ كوزْندَنْ محو اولُورْ بيلمَزْ اوْ آدَمْ »

"Fenay-ı Kalp budur ki, cümle âlem. Gözünden mahv olur bilmez o âdem."

"Fenay-ı Kalp budur ki, Mevlâ'dan gayri ne varsa, cümle âlem kalbin gözünden silinip gider, o salik (onları) bilmez."

Âlem: Mevlâ'dan başka olan her şey, âlem'dir.

Bütün âlemin, kalbin gözünden kaybolması, batın işidir, zahir işi değildir.

"Ki bin yıl ömrü olsa, olur eslem."

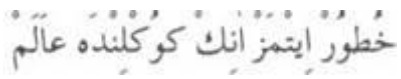
"(Böyle bir kimse) bin yıl yaşasa, selâmette olur."

Eslem; En selâmetli, en sağlam.

İnsan ne zaman selâmete erer? İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyurur ki:

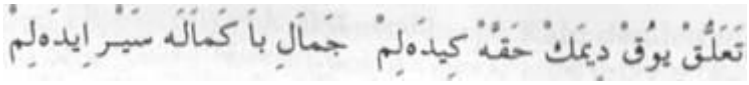
"Kalbin selâmeti için kalbe Allah-u Tealâ'dan başka hiç bir şeyin düşüncesini getirmemek lâzımdır.

Eğer bir kimse bin sene yaşamış olsa, kalbine Allah-u Tealâ'dan başka hiç bir düşünce, hiç bir zaman gelmemelidir. Kalbe hiç bir düşüncenin gelmemesi için, Allah-u Tealâ'dan başka her şeyi unutmak lâzımdır. Öyle unutmalıdır ki, bir şeyi düşünmek için kendisini zorlasa, düşünemez olmalıdır. Bu çok kıymetli nimete "Fenay-ı Kalp" denir. *(Mektûbât, 11302, 278. Mektub)*

"Hutûr itmez, anın gönlünde âlem."

"O'nun gönlünde âlem hatıra gelmez." Hutûr: Akla gelmek, hatırlamak.

Taallûk yok dimek Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

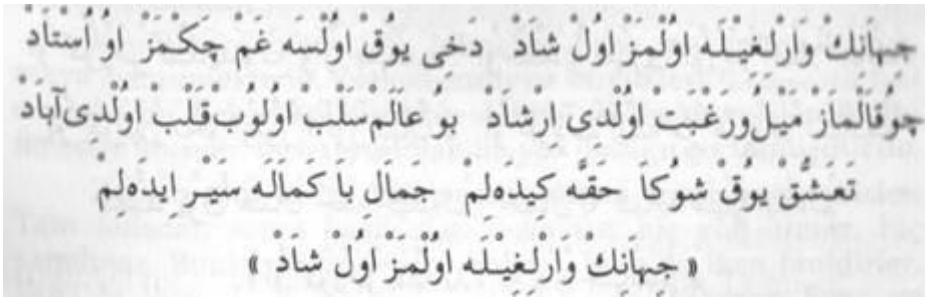
Demek ki (kalbin fenasında) Mevlâ'dan gayrıya bağlılık yok Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyr edelim."

Taallûk: Alaka, bağlılık, münasebet.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektûbunda şöyle buyuruyor: "Kalbin hiç bir şeye bağlılığı kalmadığının alâmeti, işareti vardır. Bu da masivayı unutmasıdır. Öyle unutmalıdır ki, Allah-u Tealâ'dan başka herhangi bir şeyi

kıl ucu kadar düşünürse, masivadan kurtulmamış olur." *(Mektubat, 1/141, 161. Mektub)*

Beyt 275

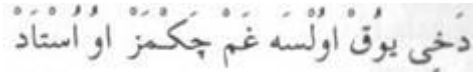

جهانك وارلغيله اولمز اول شاد دخي يوق اولسه غم چكمز او استاد
چو قالماز ميل ورغبت اولدي ارشاد بو عالم سلب اولوب قلب اولدي آباد
تعشق يوق شوكا حقه كيده لم جمال با كماله سير ايده لم
« جهانك وارلغيله اولمز اول شاد »

'Cihanın varlığıyla olmaz ol şâd."

"Cihanın varlığıyla O mesrûr olmaz."

Şad: Farsça bir kelimedir. Sevinçli, ferahlı, memnûn, mesrûr manalarına gelir.

Bütün cihan onun olsa, o zat bundan dolayı bir sevinç duymaz, gönlüne bir ferahlık gelmez.

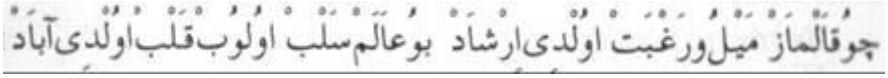

دخي يوق اولسه غم چكمز او استاد

"Dahi yok olsa gam çekmez, o üstâd."

"O üstad, bütün cihan yok olsa da gam çekmez."

Üstad: Bilgide, amelde maharetli olan zattır. Bütün cihan o üstadın olup da hepsi yok olsa, bundan da kederlenmez.

Gam; keder, kaygı demektir.

چو قالماز ميل ورغبت اولدي ارشاد بو عالم سلب اولوب قلب اولدي آباد

"Çü kalmaz meylü rağbet oldu irşâd. Bu âlem selb olup kalp oldı âbâd."

"Çünkü irşad oldu (bu âleme) meyli ve hevesi kalmaz. Bu âlem (onun nazarından) silinip kalbi âbâd oldu."

Abad: Ma'mûr, şen, bahtiyar demektir.

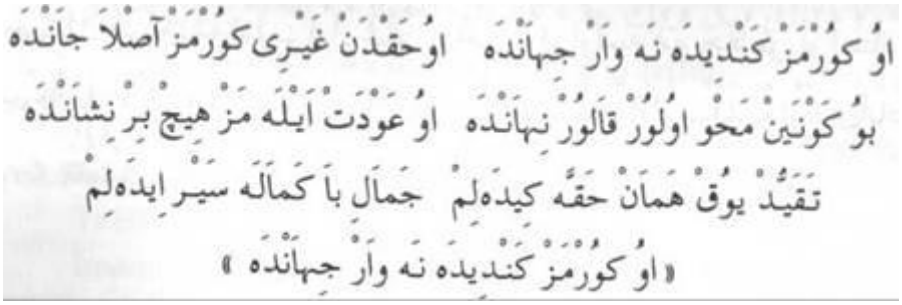
Bu âlem onun nazarından silinince artık buna aşkı kalmadı. Kalbi, Allah-u Tealâ'nın tecellileriyle ma'mûr oldu, şenlendi.

تَعَشُّقْ يوقْ شوكا حقّه كيدەلم جمالِ با كمالَه سيرِ ايدەلم

"Taaşşuk yok şuna Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu âleme aşk yok. Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyr edelim."

Beyt 276

"O görmez kendi de ne var cihanda."

O, kendinde, cihanda ne var görmez."

اوحقدن غیری كورمز آصلا جاندە

"O Hak'dan gayri görmez, asla canda."

O kalbinde asla Hak Tealâ'dan gayrisini görmez."

Can; gönül, yürek, kalp.

بو كونین محو اولور قالور نهاندە

"Bu kevneyn mahvolur, kalur nihanda."

Kevneyn: İki âlem, dünya, ahiret. Nihan; saklanmış, gizli, saklı, örtülü.

"Dünya, ahiret mahvolur, gizlide kalır (gözünden, kalbinden örtülür)."

او عودت ایلە مز هیچ بر نشاندە

"O avdet eylemez hiç bir nişanda."

"O (bu âleme) dönmez hiç bir nişanda."

Nişan; alâmet, hedef manalarına gelir.

Tasavvuf büyükleri vasıl olanın geriye dönmeyeceğini söz birliği ile bildirmiştir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektubunda buyuruyor ki:

Sual; "Bekabillâh" demek, kendini Hak Tealâ olarak bulmak değil midir?

Cevap: Hayır! Öyle değildir. Tasavvuf büyüklerinin bir kaçının sözlerinden böyle olduğu anlaşılmakta ise de, bu beka birçoklarına cezbe makamında, kendilerini yok bildikten sonra hâsıl olmaktadır.

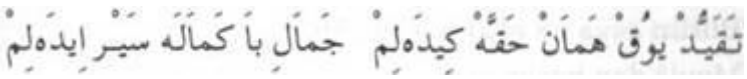
Kendilerini böyle yok bilmeleri Fena makamına kavuşmaya benzemektedir. Nakşibendiyye büyükleri *(Kaddesallahu Tealâ esrarahüm)* bu beka'ya, "Vucûd-u Adem" adını vermişlerdir. Bu fenadan öncedir, bu hal yok olabilir, yok olduğu görülmüştür de.

Zaman olur ki bu hali ondan alırlar, sonra geri verirler. Tam fenadan sonra hâsıl olan Beka ise, hiç yok olmaz, hiç sarsılmaz. Bunların fenası devamlıdır. Beka'da iken fanîdirler. Fena'da iken de Bakî'dirler. Çabuk geçen, tükenen Fena ve Beka, kalbin halleri ve değişiklikleri sırasında gelip geçici şeylerdir. Bizim anlatmak istediğimiz ise, böyle değildir.

Hace Behaüddin Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* buyurdu:

"Vucûd-u Adem denilen hal, insanın tabii haline döner. Fakat Vücûd-ü Fena, insanlık vücûduna dönmez. Bunun için Fena sahiplerinin halleri elbette hiç değişmez, vakitleri süreklidir. Belki bunların vakitleri ve halleri yoktur.

Bunlar, vakitleri ile değil, vakitlerin sahibi iledir. Bunların işi halleri veren iledir. Geçip gitmek, bitmek, vakte ve halde olur. Halden ve vaktden kurtulanlar için bitmek, yok olmak tehlikeleri kalmaz. Bu, Allah-u Tealâ'nın öyle bir nimetidir ki, dilediğine verir, Allah-u Tealâ büyük ihsan sahibidir." *(Mektubat, 1/39, 30. Mektub)*

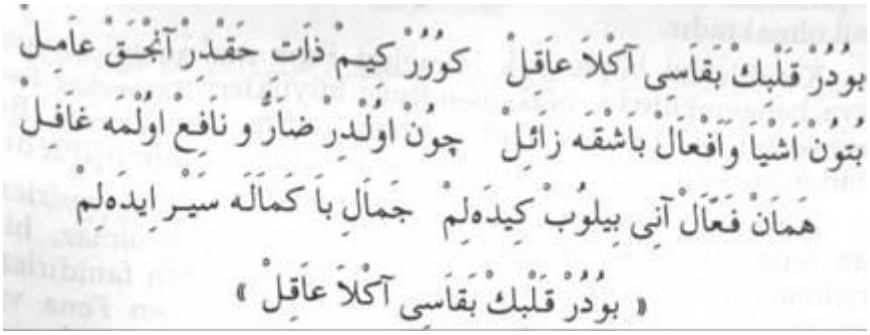

"Tekayyüd yok hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"O, artık vasıl olmuştur, avdet etmez. Çünkü onun bu âleme bağlılığı kalmamıştır."

Tekayyüd: Bağlılık, demektir.

Beyt 277

بودر قلبك بقاسی آكلا عاقل كورر كيم ذات حقدر آنجق عامل
بتون اشيا وافعال باشقه زائل چون اولدر ضار و نافع اولمه غافل
همان فعال آنی بيلوب كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم
« بودر قلبك بقاسی آكلا عاقل »

’Budur kalbin Bekası anla âkıl."

Ey akıllı (uyanık adam!) Kalbin bekası budur, anla." Nedir?

كورر كيم ذات حقدر آنجق عامل

"Görür kim Zat-ı Hak'tır ancak âmil."

Görür ki âmil (her şeyi yapan) ancak Hak Tealâ'dır."

Âkıl: Akıllı, Âmil: İşi yapan, demektir.

بتون اشيا وافعال باشقه زائل

"Bütün eşya ve ef’âl başka zâil."

"Mevlâ'dan başka bütün eşya ve fiiller geçicidir."

Bütün mümkinat vasıtasız olarak Allah’a dayanır. Cümle eşya ve Ef'alin Haliki O'dur. İşte bir kimsenin bu hakikatı anlaması, o kişinin kalbinin Beka bulduğunun alâmetidir.

چون اولدر ضار و نافع اولمه غافل

"Çün oldur zarr-u nâfi', olma gafil."

Ef'âl; fiiller, Zâil; geçici manalarına gelir. Sabunun köpüğü gibi bir gün hepsi tükenir.

همان فعال آنی بيلوب كيدەلم جمال با كماله سير ايدەلم

"Hemen fe'âl anı bilip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Çünkü zararı ve menfeatı yaratıcı O'dur. Gafil olma."

Zarr; zararlı, Nafi'; faydalı şeyler demektir.

"Bütün işleri görenin O olduğunu bilip, gidelim, Cemali ba kemali seyredelim."

Fe'âl; failin mübalâğalı şeklidir. Diriltme, öldürme, aziz yapma, zelil kılma, zenginleştirme, fakirleştirme, şifa verme, hastalandırma, yaklaştırma, uzaklaştırma, imar, tahrip, vs. bu fiillerin hepsi Allah'ındır, dileyip yaptığı şeylerdendir.

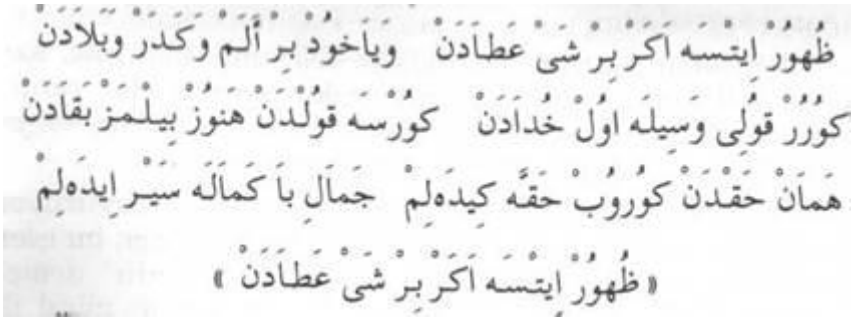
İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektubunda buyuruyor: "Her şeyi yapan Allah-u Tealâ'dır" derler. Bu büyükler, bu işleri yaratanın bir olduğunu bilir. "Bu işleri yapan birdir" demek istemezler. Böyle söylemek zındıklık olur. Bunu bir misal ile açıklayalım:

Kukla oynatan bir kimse perde arkasında oturur. Tahtadan, kartondan insan şeklinde yapılmış cansız şeyleri iple oynatır. Seyirciler, perdede oynayan karton, tahta parçalarının bir çok şeyler yaptığını görür.

Aklı olan kimseler bu hareketleri perde arkasında oturan adamın yaptığını anlar. Fakat bu işler, perdedeki tahta parçalarından meydana gelmektedir. Bunun için, "Bu şekiller hareket ediyor" denir. "Perde arkasındaki adam hareket ediyor" denmez.

İşleri yapan bir yapıcıdır demek, sekr halinde söylenen sözlerdendir. Sözün doğrusu şöyledir ki: İşleri yapan çoktur, işleri yaratan birdir." (Mektubat, 1/40, 30. Mektub)

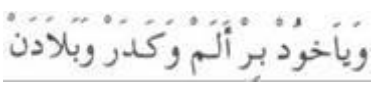
Beyt 278*

ظُهُورْ اِيتسه اَكَرْ بِرْ شَىْ عَطَادَنْ وَيَاخُودْ بِرْ اَلَمْ وَكَدَرْ وَبَلَادَنْ
كُورُرْ قُولِى وَسِيلَه اُولْ خُدَادَنْ كُورْسَه قُولْدَنْ هَنُوزْ بِيلْمَزْ بَقَادَنْ
هَمَانْ حَقْدَنْ كُورُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه‌لِمْ
« ظُهُورْ اِيتسه اَكَرْ بِرْ شَىْ عَطَادَنْ »

Zuhûr itse, eğer bir şey atadan."

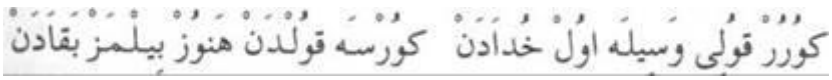
"Eğer bahşişten bir şey zuhûr etse."

Zuhûr: Meydana gelmek, Ata: Bahşiş, lütuf içinde lütuf, ihsan üzerine ihsan demektir.

وَيَاخُودْ بِرْ اَلَمْ وَكَدَرْ وَبَلَادَنْ

Veyahud bir elem, keder, belâdan."

"Veya elem (ağrı, derd), keder ve belâdan (bir şey vukû bulursa)."

"Görür kulî vesile, ol Hûda'dan. Görürse kuldan henüz bilmez Beka'dan."

"Kulu vesile (sebep) görür, o (işi) Cenab-ı Haktan (bilir), (Bir lûtfu, bir elem, keder veya bir belâyı) kuldan görürse, henüz Beka (billâh'ı) bilmiyor demektir."

Huda; Rabb, Halik; Cenab-ı Hak.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bu zatların hallerini 2. cilt 99. mektubunda şöyle anlatır:

"Belâlar, sıkıntılar, cahil için sıkıntı ise de, bu büyüklere sevdiklerinden gelen her şey tatlı olmaktadır. Nimetlerden lezzet aldıkları gibi belâlardan da lezzet duyarlar. Hatta belâ sadece sevgilinin arzusu olup kendi istekleri karışmadığı için daha tatlı gelir. Nimetlerde bu lezzet bulunmaz. Çünkü nimetlerde, nefislerinin istekleri de vardır. Belâ gelince nefisleri ağlamakta, inlemektedir.

Bu büyükler, belâyı nimetten daha çok severler. Belâ bunlara nimetten daha tatlı gelir. Bunların dünyadan aldıkları lezzet, belâlardan, musibetlerden gelmektedir. Dünyada bu tuz olmasaydı, bunların gözünde dünya arpa tanesine bile değmezdi, hiç değeri olmazdı. Dünyada bu tat bulunmasaydı, onu boş, abes görürlerdi. - Şiir: -

"Seni sevmekten maksadım, acı çekmemdir. Yoksa zevk alacak sebep çoktur."

O halde Allah-u Tealâ'nın dostları dünyada da ahirette de lezzetli ve sevinçlidir. Dertlerden aldıkları lezzetler, ahiret lezzetinin azalmasına sebep olmaz. Ahiret lezzetlerini gideren, cahillerin aradıkları lezzetlerdir.

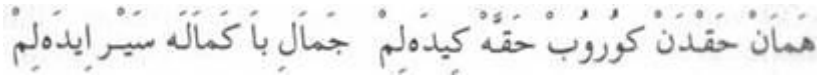
Ya Rabbi! Dostlarına nasıl ihsan yapıyorsun ki, başkalarına verdiğin acı sebebleri bunlara lezzet sebebi olmuş, başkalarının zahmeti bunlara rahmet, diğerlerinin belası bunlara nimet kılınmıştır. Başkaları nimet gelince sevinir, dert gelince üzülür. Bu büyükler nimette de sevinçli, dertte de sevinçlidirler. Çünkü bunlar işlerin güzelliğine, çirkinliğine bakmıyor.

İşleri yapanın güzelliğine bakmaktadırlar. O güzellerin güzelidir. İşleri yapan sevgili olduğu gibi, işleri de sevgili olmakta ve tatlı gelmektedir. Bu dünyada her şey güzel olan yapıcının işi olduğundan dert ve zarar verse de, bunlara istedikleri ve sevdikleri şey olmaktadır, kendilerine tatlı gelmektedir.

Ya Rabbi! Bu nasıl lütuf ve ihsandır ki, bu gizli ve kıymetli nimetleri, yabancılara sezdirmeden dostlarına gönderiyorsun! Bunları her an kendi arzuna razı bulundurup zevk ve lezzet içinde tutuyorsun! Başkalarına dert, ayıp, aşağılık olarak gönderdiklerin bunlar için, cemal ve kemal oluyor.

Bunların arzularını, isteklerinin yerine gelmemesinin tâ kendisi içine koydun. Yani bunların arzusu nefislerinin arzusunun yerine gelmemesi, ancak Mevlâ'nın muradının olmasıdır.

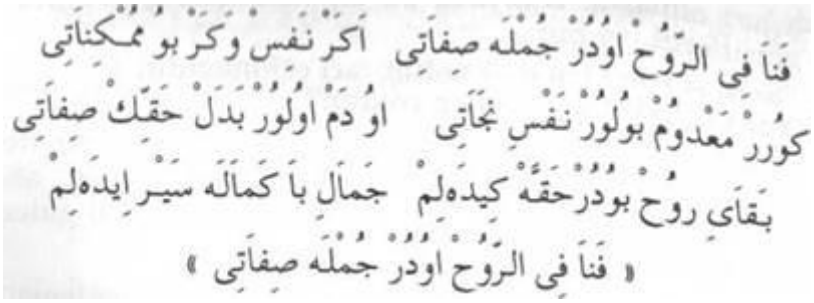
Dünya lezzet ve zevklerini başkalarının tersine olarak, onların ahiret bazılarının artmasına sebep eyledin. Bu Allah-u Tealâ'nın büyük nimetidir, dilediğine ihsan eder. Allah-u Tealâ büyük ihsan sahibidir." *(Mektubat, 2/158, 99. Mektub)*

"Hemen Hak'dan görüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hemen (hepsini) Hak'dan görüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 279

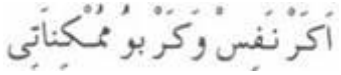

"Fena fi'r-Rûh O'dur, cümle sıfatı."

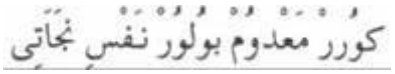
"Ruh'un fenası odur ki, bütün sıfatları."

Fena fi'r-Rûh: Rûh latîfesinde fâni olmak.

Sıfât: Sıfatlar, demektir.

"Eğer nefis ve ger bu mümkinâtî."

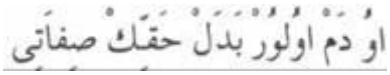

"Görür madûm bulur nefsi necatî."

"Gerek kendi nefsini, gerekse bu mümkinatı." Nefis: Kendi, Mümkinât: Bu âlem, demektir.

"(Bütün sıfatları, nefsini ve mümkinatı) yok görür. Nefsi kurtuluşa erer."

Madûm: Yok olan mevcut olmayan.

"O dem olur bedel Hakk'ın sıfatı."

Necat: Kurtuluş, demektir.

"O vakit (ruh latifesi fani olan kimsenin sıfatları silinir, görünmez olur) onun yerine Hakk'ın sıfatları (suretleri) gelir.

Bedel: Bir şeyin yerine verilen ve yerini tutan şey.

Bir şeyi sıfatı veya vasfı ile beraber söylersek, fakat kastımız o şeyin sıfatı veya vasfı değil de zatı olursa, zikredilen sıfat veya vasfa "Bedel" denir.

Meselâ: "Kardeşin Ahmed'i gördüm" derken kastedilen kardeşin değil de Ahmed'in kendisidir. İşte bu sözde "Kardeşin" kelimesi Ahmed'in bedeli olur.

Tarikata girip zikir ve nafile ibadetlerle meşgûl olmadıkça Mevlâ'ya bahsettiğimiz derecede bir yakınlık hâsıl olmaz.

Tarikat, Salik'e iki şey sağlar:

- İmanda Yakîn,

- Amelde Yüsr (kolaylık).

Bu iki şey hâsıl olursa anlaşılır ki Tarikatta ilerleniyor.

Tasavvuf yolunda ilerleyenlerin ilimde de amelde de kazançları olur.

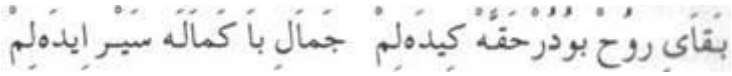
Başkalarına çalışmakla, öğrenmekle, anlamakla hâsıl olan Kelâm ilminin bilgileri, bunlara keşif yolu ile hâsıl olur. Ameller ve ibadetler kolayca, seve seve yapılır.

Nefis ve Şeytan yönlerinden gelen tembellik ve gevşeklik gider. Günahlar, haram olan şeyler, çirkin iğrenç görünür.

Tasavvuf Ehl-i Sünnet itikadından ve Şeriatın emirlerinden başka şeylere kavuşmak için değildir. Tasavvuf Ehl-i Sünnet itikadının yakînî ve vicdanî olması, yani

sağlamlaşması, şüphe getiren tesirlerle sarsılmaması içindir. Akıl ile delil ve isbat ile kuvvetlendirilen iman, böyle sağlam olamaz.

Tasavvufun ikinci gayesi, ibadetlerde kolaylık, lezzet hâsıl olması, Nefs-i Emmare'den doğan tembelliklerin sıkıntıların giderilmesidir.

بقای روح بودرحقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

"Bekay-ı Ruh budur Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Ruh'un Bekası budur, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Ruh'un bekası, Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarının kişinin sıfatlarının yerine geçmesidir. Bu kadar aşılması gereken makamlar var iken şu dünyaya saplanıp kaldı isek yazık bize!

Çöplük, zibillik burası. Bana çürümeyecek bir şey gösterebilir misiniz? Dünyaya gelmeden evvel Âlem-i Melekût'ta idik. Oraya Esma-Sıfat-Zılâl dairesi de deniyor ve orada iken bizi Mevlâ'nın nuru kaplamıştı. Orası Mevlâ'ya nisbetle çok aşağı bir yerdi. Ama dünyaya nisbetle yüksek bir yerdi. Orada kalsa idik, Mevlâ Tealâ'nın zatına yükselme imkânımız yoktu, melek1er gibi. Nitekim:

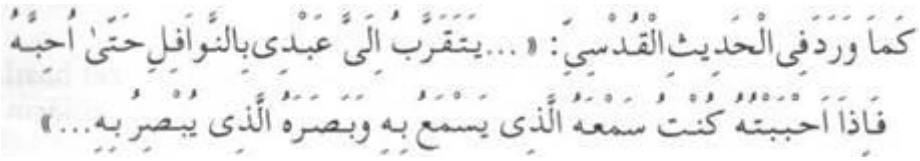
﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿١٦٤﴾﴾

"(Melekler şöyle derler:) Bizim her birimiz için ancak bilinen bir makam vardır (ondan ileriye geçemeyiz)." *(Sâffât Suresi: 164)*

Meleklerin tabiatında mirac kabiliyeti yok, insanda ise vardır. İnsan ruh ve beden olarak bu dünyada bulunur, Allah'ın emrettiklerini yerine getirir, nehyettiklerinden kaçar. Nefis ve Şeytan ile mücadele eder. Zikir ve Nafile ibadetlerle letâifini yükseltirse, Mevlâ'ya vasıl olur.

Bütün bunlar çalışmakla olur. Allah'ın lütfu çalışanlaradır. Bize vuslat için Kur'an yol olmuştur.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu beyitten sonra şu hadis-i kudsî'nin bir bölümünü yazmıştır.

كما ورد في الحديث القدسي: «...يتقرب إلي عبدي بالنوافل حتى أحبه فإذا أحببته كنت سمعه الذي يسمع به وبصره الذي يبصر به...»

Hadis-i Kudsî'de varid olduğu gibi:

"Kulum bana nafileler (farz ve vacip olmayan, sünnet ibadetlere devam etmek) le yaklaşır, hatta (o kadar ki) ben onu severim. Ben onu sevince artık onun işiten kulağı ve gören gözü olurum." *(Buharî. Rikak:38, No:6137, 5/2384)*

Beyt 280

فَنَا فِي السِّرْ اُولُنْجَه سَالِكْ اُولْ دَمْ كُورُرْ كِيمْ كَنْدِى ذَاتِى هَمْ ذَاتِ عَالَمْ
قَمُوسِى مَعْدُومْ اُولْمِشْ اُولْدِى اَسْلَمْ بَقَاسِى ذَاتِ حَقْلَه قَائِمْ عَالَمْ
بُو دُرْ سِرِّكْ بَقَاسِى كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه‌لِمْ

"Fena fi's-Sîr olunca Salik ol dem."

"Salikin lâtife-i sırrı fani olunca o zaman."

كُورُرْ كِيمْ كَنْدِى ذَاتِى هَمْ ذَاتِ عَالَمْ

"Görür kim kendi zatı hem zatı âlem."

"Hem kendi şahsını hem de zat-ı âlemi görür ki." Kendi zatını ve bütün âlemi nasıl görür?

قَمُوسِى مَعْدُومْ اُولْمِشْ اُولْدِى اَسْلَمْ

"Kamusı ma'dum olmış oldı eslem."

Hepsi yok olmuş, gözünden silinmiş (kendisi) en selâmetli insan oldu."

Eslem: En doğru, en emin, en salim.

بَقَاسِى ذَاتِ حَقْلَه قَائِمْ عَالَمْ

Bekası Zat-ı Hakla kaim âlem."

(Salikin Sır letifesi) Bekayı bulduğunda bütün kâinatın Allah'ın zatı ile kaim olduğunu bilir."

بُو دُرْ سِرِّكْ بَقَاسِى كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ اِيدَه‌لِمْ

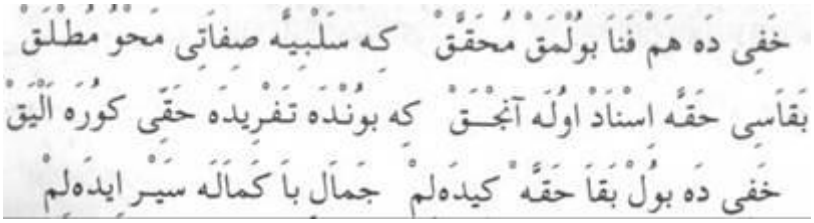
"Budur Sırrın bekası gel gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Sır letifesinin bekası budur gel gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Aslında Salikin zatı da bu âlemde yerinde ama onun görüşünden kaybolur. Salik de en selâmetli bir durumda olur. Letîfe-i Sırr'ın Fenası böyle. Bekası nasıldır?

Bunların hepsi Mevlâ Tealâ'nın fazlı keremidir. Bunları konuşmak bile büyük bir meseledir.

Beyt 281

خفی ده هم فنا بولمق محققْ که سلبیه صفاتی محو مطلقْ
بقاسی حقه اسنادْ اولَه آنجقْ که بوندَه تفریده حقی کوره الیقْ
خفی ده بولْ بقا حقه کیدهلمْ جمال با کماله سیر ایدهلمْ

Bir ibarede şöyle denir:

اقتلونی یا ثقاتی لائماً * انَّ فی موتی حیاتی دائماً

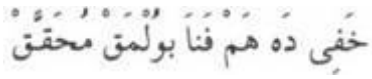
"Ey muhkem güvendiğim büyükler! Beni tenkitlerinizle öldürün, zira muhakkak benim ölümümde ebedi hayatım vardır."

Bu dünyaya niye geldin bilenden al haberi.

Letâifin fenası, ölmeden evvel ölmesi. Bekası ise, öldükten sonra dirilmesidir.

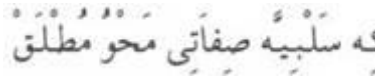
Bugünkü beytimiz Hafi lâtifesinin fenası ve bekası hakkındadır. Hafî lâtifesi sağ göğsün iki parmak üstündedir. Neler var neler, insanların haberi yok.

İnsanlarda büyük sermayeler mevcut. O büyük sermayeler ile zibillikte, çöplükte yatmak hiç olur mu?

خفی ده هم فنا بولمق محققْ

"Hafî'de hem fena bulmak muhakkak."

"Letife-i Hafî'de muhakkak Fena bulmak lâzım."

که سلبیه صفاتی محو مطلقْ

"Ki Selbiyye sıfatı mahv-u mutlak."

"Selbiyye sıfatı mutlaka yok olur. Yani Salikin müşahedesinden kalkar."

Sıfat-ı Selbiyye: Selb lugatta; kaldırma, giderme, izale etme manalarına gelmektedir. Selbî sıfatlar, Allah-u Tealâ'nın zatına lâyık olmayan kusur ve noksanlık manalarını giderdiklerinden "Sıfat-ı Tenzihiyye" diye de isimlendirilir.

Kıdem, Beka, Vahdaniyyet, Muhalefetün lil havadis. Kıyam binefsihi Selbî sıfatlardandır.

Mahv-u mutlak: Mutlaka mahvolur, yani onun müşahedesinden kalkar. Bütün sıfatlar selbolunca herşey Zat-ı Pâk-i Sübhaniyye'ye isnad olunur.

Kıdem: Allah-u Tealâ'nın varlığının başlangıcının bulunmaması demektir. Yani evvelce yok iken sonradan varedilmiş olmamaktır. Allah-u Tealâ'dan başka her şeyin var olmasının bir başlangıcı vardır.

Beka: Allah-u Tealâ'nın, varlığının sonu olmaması, ebedî olması demektir. Asla O'nun yok olacağı bir zaman düşünülemez. Sonu olana fani, sonu olmayana da Bakî denir. Allah-u Tealâ'dan başka her varlığın bir sonu vardır.

Vahdaniyvet: Allah-u Tealâ'nın her bakımdan bir olmasıdır. Yani Onun sıfatlarını ve fiillerini bir başka varlıkta bulmak imkânsızdır.

Muhalefetün lil havadis: Sonradan olanlara benzememek demektir. Allah-u Tealâ Hazretleri, zatında, sıfatlarında ve fiillerinde hiç bir şeye benzemez. Mükevvenat-Mümkinat dediğimiz şeyler, yok iken sonradan yaratılan, varolmak için başkasına muhtaç olan noksan varlıklardır.

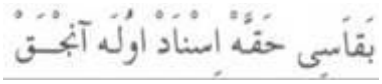
Allah-u Tealâ ise her türlü noksandan münezzeh, bütün kemal sıfatlarla muttasıf, ilâhî mukaddes bir varlıktır. Şüphe yok ki böyle yüce bir varlık, önce yok iken sonra varolan daha sonra tekrar yok olacak olan noksan varlıklara asla benzemez.

Mümkinatın sıfatlarından olan ve başka bir varlığa ihtiyacı gerektiren "Cisimlik, cevherlik, arazlık, cüzlerden meydana gelmek" gibi cismanî ve maddî haller ile "Yemek, içmek, kalkmak, oturmak, uyumak" gibi beşerî fiiller ve "Hüzün, ferah" gibi nefsanî tesirlenmelerden hiç biri Mevlâ Tealâ'da düşünülemez.

Kıyam bi nefsihi: Bu, Cenab-ı Hakk'ın başka bir zata ve mekâna muhtaç olmayarak kendi zatı ile kaim olması demektir. Bu sıfat, Cenab-ı Hak'tan her

türlü ihtiyacı selbeder. Yani yüce Allah bir şeye muhtaç olmaktan münezzehtir.

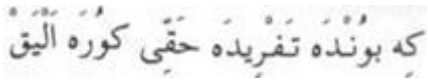
Hafi lâtifesinin Bekası nedir?

بَقَاسِی حَقَّهْ اِسْنَادْ اولَه آنجَقْ

Bekası Hakk'a isnad ola ancak."

"Hafi lâtifesinin Bekası ancak Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'ye dayanır."

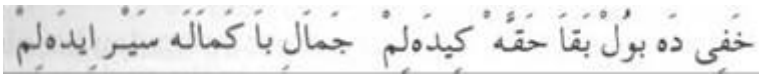
Selbiyye sıfatı, Salik'in görüşünden silinince, Sır lâtifesi Bekayı bulur. Her şey Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'ye isnad olur.

که بوُنْدَه تَفْرِیدَه حَقّی کوُرَه اَلْیَقْ

"Ki bunda tefrîde Hakk'ı göre elyak."

"Ki bunda en lâyık olan. Hakkı tek olarak görmektir."

Tefrîde: Mevlâ Tealâ'yı tek olarak görmek. Elyak: Daha münasip, daha lâyık, demektir. Esma-Sıfat gitti, Zat-ı Pak-i Sübhaniyye kaldı.

خَفِی دَه بوُلْ بَقَا حَقَّهْ کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ

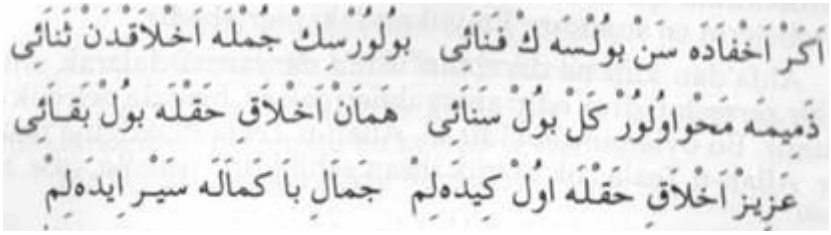
"Hafi'de bul Beka Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hafî lâtifesinde Beka'yı bul Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

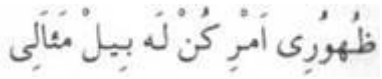
Hafî: Lâtife-i Hafî, demektir.

Ya Erhame'r-Rahimin! Şu mübarek Ramazan gününde bize bunları ihsan eyle. Âmin!

Beyt 282

اَکَرْ اَخْفَادَه سَنْ بوُلْسَه کْ فَنَائِی بوُلوُرْسِکْ جُمْلَه اَخْلَاقَدَنْ ثَنَائِی
ذَمِیمَه مَحْواوُلوُرْ کَلْ بوُلْ سَنَائِی هَمَانْ اَخْلَاقِ حَقْلَه بوُلْ بَقَائِی
عَزِیزْ اَخْلَاقِ حَقْلَه اوُلْ کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه‌لِمْ

İnsan iki şeyden yaratılmıştır. Ruh, Beden. Ruh Âlem-i Emirdendir, manevîdir. Âlem-i Emirdendir demek, كُن "Ol " emr-i ilâhisi ile meydana geldi demektir. Büyük Şeyh Efendi İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* bir beytinde Ruh'u anlatırken şöyle buyurur:

Ruh'un yaratılışı emr-i kün iledir. Netice budur."

Ruh Âlem-i Emirdendir. Âlem-i Emirden olan letifelerimiz beş tanedir. Kalp, Ruh, Sır, Hafî, Ahfa.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri buyurur:

"Kalpten sonra Ruh vardır. Ruh'dan sonra Sır vardır. Sır'dan sonra Hafi vardır. Bundan sonra Ahfa vardır. Bu beş lâtifeden her birinin de ayrı ayrı halleri ve mevacidi (iç buluşları) vardır. Herbirini ayrı ayrı geçmek lâzımdır. Her birinin yüksek derecelerine ulaşmak lâzımdır.

Alem-i Emr'in, bu beş lâtifesinden sonra bunların asılları olan dereceler birer birer geçilir. Sonra Allah-u Tealâ'nın isimlerinin ve Sıfatlarının Zılleri, görüntüleri derece derece geçilir. Bu ziller beş aslın da asıllarıdırlar.

Bunlardan sonra isimler ve sıfatlar tecelli eder. Sonra şuun ve itibarat görünürler. Bu tecellilerden sonra Yüce ve Mukaddes olan Zât tecelli eder. Bu zaman itmi'nan-ı nefs hâsıl olur. Allah-u Tealâ'nın rızasına kavuşmak müyesser olur.

Burada hâsıl olan kemâlât yani yüksek dereceler yanında önceki kemâlât hiç kalır. Sonsuz bir deniz yanında bir damla su gibidir. Bu makamda Şerh-i Sadr olur ve İslâm-ı Hakiki ile şereflenir." *(Mektûbât, 1/233, 253. Mektub)*

Bundan evvelki beyitlerde bunlardan dördünün Fena ve Bekası anlatıldı şimdi beşinci letifemiz Ahfa'nın Fena ve Bekası anlatılacak.

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Ahfa hakkında mektûbatında şu izahatı verir: "Ahfa mertebesi, insana ait mertebelerin en sonudur. En yukarıdaki mertebedir.

Ahfa'dan kim ne diyebilir? Ahfa deryasına dalarak onun her bir zerresini idrak edip anlayabilen çok az, hem de pek çok az bulunur. Bu öyle bir nimetdir ki, Allah-u Tealâ dilediğine ihsan eder. Allah-u Tealâ çok büyük ihsan sahibidir." *(Mektûbât, 1/354, 294. Mektub)*

اَكَرْ اَخْفَادَه سَنْ بولْسَه‌كْ فَنَائِى

"Eğer Ahfa'da sen bulsan fena-i"

"Ey Salik! Eğer Ahfa letifesinde fenayi bulursan."

Ahfâ: Letîfe-i Ahfâ.

Ölmeden evvel ölmek fenadır. Derdine derman bulup dirilmek de Beka'dır.

بولُورْسِكْ جُمْلَه اَخْلاَقْدَنْ ثَنَائِى

"Bulursun cümle ahlâktan senayı."

"Bütün huylarında övülmeyi bulursun."

Sena: ثنا Medhedilecek ahlak, demektir.

(Salik Ahfa lâtifesinin fenası durumunda) bütün huylarında sena edilecek bir hal üzeredir.

ذَمِيمَه مَحْوْاولُورْ كَلْ بولْ سَنَائِى

Hak yolcusunun önceden kötü huyları vardı. Bu sebepten zem olunuyor yani ayıplanıyordu. Şimdi medholunuyor. Zira:

"Zemime mahvolur gel bul senaî."

Senâ: سنا Yükseklik, demektir.

هَمَانْ اَخْلاَقِ حَقْلَه بولْ بَقَائِى

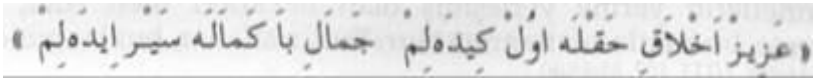
"Hemen ahlâkı Hak'la bul Bekaî."

"Kötü huylar mahvolur, gel yüksekliği bul."

"Hemen Allah'ın ahlâkı ile Bekayı bul."

Ahlak-ı Hakk: Mevlâ Tealâ'nın ahlakı, demektir.

Ahfa'nın fenasında ne kadar kötü huy varsa, hepsi erir, gider. Şimdi ne olur? Kötü ahlâkın yerine Mevlâ'nın güzel ahlâkından gelir.

"Aziz ahlâkı Hak'la ol gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Ey aziz kimse! Allah'ın ahlâkı ile ol. Allah'ın ahlâkı ile ahlâklan, gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Bir Hadis-i Şerifte şöyle buyrulur: تخلقوا بأخلاق الله "Allah'ın ahlâkı ile ahlâklanınız." *(Sayfa 243 de geçti)*

Yani Mevlâ Tealâ nasıl affediciyse, siz de öyle olun. O nasıl acıyıcıysa siz de herkese acıyın. O nasıl iyilik ediyorsa, siz de canlılara iyilikte bulunun.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektubunda buyuruyor:

"Veli olmak için Allah-u Tealâ'nın ahlâkı ile ahlâklanmalıdır, demişlerdir. Yani Allah-u Tealâ'nın sıfatlarına uygun sıfatlar Evliyada hâsıl olur. Fakat bu benzerlik yalnız isimdedir ve uygunluk sıfatların topluluğundadır. Yoksa sıfatların husûsi manalarında beraberlik olamaz.

"Allah-u Tealâ'nın ahlâkı ile ahlaklanınız" emrini anlatırken Hace Muhammed Parisa *(Kuddise Sırruhu)* bazı beyanlarında buyuruyor ki; "Allah-u Tealâ'nın bir ismi -Melik- tir. Bu, "Her şeye hâkim, galip" demektir. Talib, Tasavvuf yolunda ilerlerken kendi nefsine hâkim, galip olur ve başkalarının kalplerine tesir etmeğe başlarsa, bu sıfat ile ahlâklanmış olur.

Allah-u Tealâ'nın bir ismi -Semi'- dir. Yani işiticidir. Salik doğru sözü herkesten kabul eder ve gizli hakikatleri can kulağı ile duyarsa, bu sıfatla mevsuf olur.

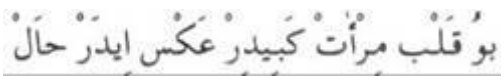
Bir ismi de -Basîr- dir. Yani Allah-u Tealâ her şeyi görür. Talibin kalp gözü açılır ve feraset ışığı ile kendi ayıplarını ve başkalarının iyi huylarını görürse, yani başkalarını kendinden daha üstün görürse ve Allah-u Tealâ'nın her an gördüğünü göz önünde bulundurarak, hep Allah-u Tealâ'nın beğendiği şeyleri yaparsa, bu sıfata sahip olur.

Bir ismi de -Muhyî- dir. Yani Allah-u Tealâ dirilticidir. Talip, unutulmuş sünnetleri canlandırır, meydana çıkarırsa, bu sıfatla sıfatlanmış olur.

Bir ismi de -Mümît- dir. Mümit; öldürücü demektir. Talip, sünnetlerin yerine yerleşmiş olan bid'atleri men eder, yok ederse, bu sıfatla sıfatlanmış olur. Bütün sıfatlar, bunlar gibidir." *(Mektubat, 1/113, 107. Mektub)*

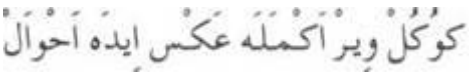
Size, "Ahfa lâtifesinin fenası nedir?" denilse, ne cevap verirsiniz? "Kötü huyların gitmesidir" diyeceksiniz. Ahfa lâtifesinin Bekası nedir? Kulun kötü ahlâklarının yerine Mevlâ Tealâ'nın ahlâkının gelmesidir.

Büyük Şeyh Efendi'nin buyurduğu üzere:

"Bu kalp ayna gibidir akseder hal."

Kimin hali akseder? Kimin karşısında isen onun hali. Öyleyse;

كوكل ويرْ اكْمَلَه عكْس ايدَه اَحْوَالْ

"Gönül vir ekmele aks ide ahval."

"En kâmil mürşide gönlünü ver ki, onun halleri sana aksetsin."

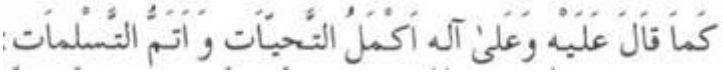
İyi insanlarla oturduğunuzda onların iyi huyları, kötü insanlarla oturduğunuzda onların kötü huyları size akseder.

İyi insanla arkadaşlık etmek, gül yağı satan kimse ile arkadaşlık etmek gibidir. Ya o size güzel kokularından sürer, ya da siz onlardan satın alırsınız. Bunların hiç biri olmasa dahi mutlaka onun güzel kokularından biraz burnunuza gelir.

Kötü bir kimse ile arkadaşlıkta, demirci dükkânında oturmak gibidir. Ya elbisenize bir kıvılcım gelir veya böyle bir şey olmazsa en hafifinden oradaki kötü kokuyu teneffüs edersiniz.

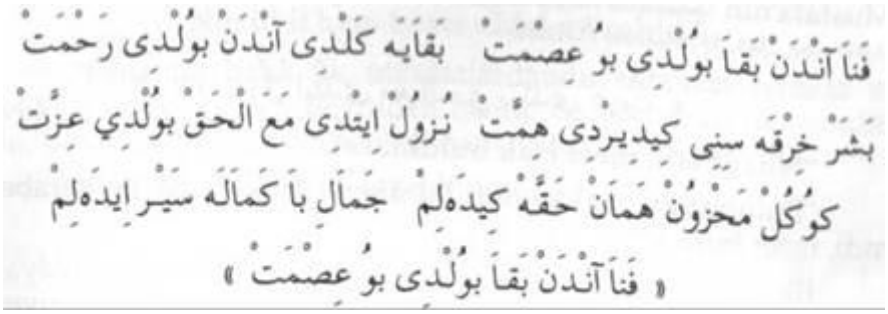
Peygamber Efendimiz ﷺ in vermiş olduğu bu misal Rabıtaya delildir.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri burada kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şu hadis-i şerifi yazmıştır.**

كَمَا قَالَ عَلَيْه وَعَلىٰ آله اَكْمَلُ التَّحيَّات و اَتَمُّ التَّسْلِمَات

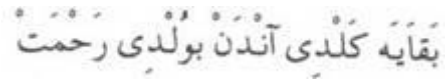
Resulullah *(Tahiyyâtın ekmeli ve selâmların etemmi kendisine ve âline olsun)* Efendimizin buyurduğu gibi: "تخلقوا بأخلاق الله Allah'ın ahlakıyla ahlaklanın." *(Sayfa 243 de geçti)*

Beyt 283

فَنَا آنْدَنْ بَقَا بولْدِى بو عِصْمَتْ بَقَايَه كَلْدِى آنْدَنْ بولْدِى رَحْمَتْ
بَشَرْ خِرْقَه سِنِى كِيدِيرْدِى هِمَّتْ نُزُولْ ايتْدِى مَعَ الْحَقْ بولْدِي عِزَّتْ
كوكُلْ مَحْزُونْ هَمَانْ حَقَّهْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ
« فَنَا آنْدَنْ بَقَا بولْدِى بو عِصْمَتْ »

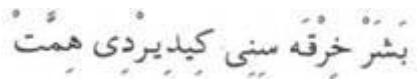
"Fena andan Beka buldı bu İsmet,"

"Bu (Risale-i Kudsiyye'nin sahibi Mustafa) İsmet (Garibullah Büyük Şeyh Efendi) önce fenaya ondan sonra da Beka ya ulaştı. Yani Letife-i Ahfa'sı hem Fena hem de Beka buldu."

"Beka'ya geldi andan buldı rahmet."

"Beka'ya ulaştıktan sonra rahmet buldu."

"Beşer hırkasını giydirdi himmet."

"(Ali) himmetliği beşer hırkası giydirdi."

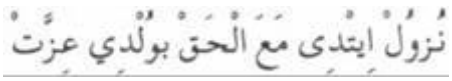
Himmet: İstek, kulun bir şeyi elde etmek üzere kalbinin bütün gücüyle Hakka yönelmesi. Beşer Hırkası: Beşeriyet vasıfları, yemek, içmek vs. gibi.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektûbunda buyuruyor: "Kâmil bir irfan sahibinin zahirini ve sûretini sıfat-ı beşeriyye üzere terketmişlerdir. Ta ki onun kemâlâtına kubbeler olsun, onun için ibtila ve imtihan hâsıl olsun. Hak üzere olanlar ile, batıl üzere olanlar karışmış görünsün.

Kâmil olan arifin zahiri ve sûreti onun batınına ve hakikatına nisbetle bir şahsın giydiği elbise gibi görüle. İnsanın kıymeti yanında elbisenin ne kıymeti vardır. Onun hakikatına nisbetle suretinin değeri de budur.

Cahiller arifin suretini dağ gibi görür. Kendi hakikatsiz özsüz suretleri görünüşleri gibi sanır. Bunun için bu büyükleri inkâr eder, inanmazlar. Bunlardan istifade edemez, mahrum kalırlar.

Allah-u Tealâ doğru yolda gidenlere ve Muhammed Mustafa'nın ﷺ izine yapışanlara selâm olsun. *(Mektubat, 2143,* 33. *Mektub)* Âmin.

"Nüzül etti, meal Hak buldı izzet.

"Bulunduğu makamdan bu âleme Hak Tealâ ile beraber indi, izzet buldu."

İlk iki seyri, Seyr-i İlâllah ve Seyr-i Fillâh'ı tamamlayan mi'rac etmiş oluyordu. O makamda bulunan melek hırkası giyer. Yani melek vasfında olur. Melek hırkası giymiş olandan beşere pek faide olmuyor. Beşer hırkası giyecek ki insanlar ondan

faidelensinler. Bundan dolayı Cenab-ı Hak ona beşer hırkası giydirdi ve dünyaya geri döndürdü. Kul, Mevlâ'ya uzak vasıl oldu.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektûbunda buyuruyor:

"Yarıda kalmış olanlar, tam dönmeyi noksanlık sanmasın. Batın'ın Allah-u Tealâ'ya dönmesini insanları da'vet etmek ve yükseltmek için onlara dönmesinden daha üstün bilmesinler.

Hâlbuki insanlara dönen, kendi isteği ile dönmemiş, Allah-u Tealâ'nın dilemesi ile yukarıdan aşağıya inmiştir. Kavuşmuş iken ayrılık hicranına düşmüştür.

Bunun için geri dönen, her an, Allah-u Tealâ'nın iradesi iledir. Kendi iradesi yok olmuştur. Allah-u Tealâ'ya teveccüh eden ise kavuşmak ve batını ile görmek zevkleri içindedir. Yakınlık ve beraber olmakla sevinmektedir. - Şiir: -

"Uzaklığım, kalbimin arzusu olan Zatı memnun ediyorsa.

Bu ayrılık bana, ulaşmamdan daha haz verir.

Çünkü ben kavuşma anında nefsimin kulcağızıyım.

Ayrılıkta ise Mevlâların Mevlâsının!

Her vakit sevgiliyle meşgul olmam, kendi halimle.

Uğraşmamdan bana daha sevgilidir."

Geriye dönmenin üstünlükleri, yükseklikleri çoktur. Yukarıya doğru olan veli, geri dönmüş veli'nin yanında deniz yanındaki bir damla su gibidir. Geri dönmek. Peygamberliğin üstünlüklerindendir." *(Mektubat, 1/284,* 272. *Mektub)*

Bu durumda olan kimse izzet bulmuş, en yüksek olmuştur. Neden? Büyük Şeyh Efendi'nin şu beyti ile cevap verelim:

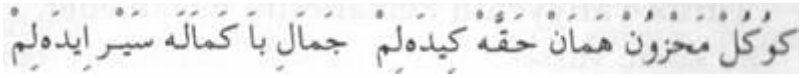
"Fena ile Beka evvel mekasıd,

Uruç kıl ta ola sırrın mesacid,

Nüzül it hem beşer efdal mücahid." *Beyt 257*

"Fena ile Beka ilk maksatlardandır. Ma'nen terakki et, yüksel ki, Sır letifen Beytullah olsun. Bulunduğun makamdan in, beşerin en efdali nefis ve şeytanla cihad edici olanıdır."

Miractan nüzül etti, izzet buldu.

"Gönül mahzun hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

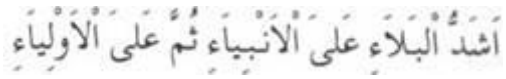
"Gönül mahzûn hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Niçin mahzun? Miractan indi onun için, zira Resulullah ﷺ en büyük mucizesi olan Mi'ractan döndüğünde;

الحزن رفيقى

"Hüzün, benim arkadaşımdır."

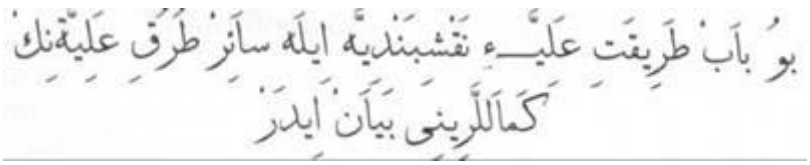
Diğer bir hadis-i şerifte de:

"En şiddetli belâ Peygamberleredir, sonra Velileredir." *(Lafız farklı, İbni Mace, Fiten:23, No:4024, 211334)* buyurmuştur.

İşte Mevlâ Tealâ'dan geri dönmek, en şiddetli belâdır.

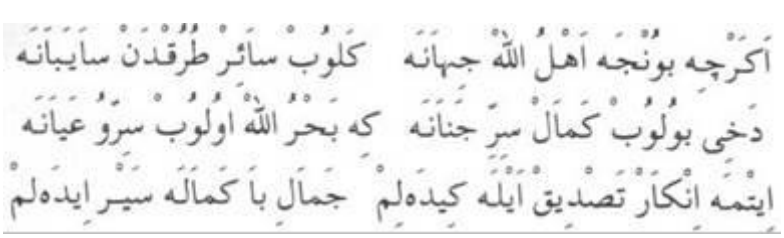
19. BAB

Bu bab, Tarikat-ı Aliyye'yi Nakşibendiyye ile sair Turuk-i aliyyenin kemallerini beyan eder.

"Bu kısım; yüksek Nakşî tarikatı ile sair yüksek tarikatların kemallerini açıklar."

Beyt 284

Birçok Hak Tarikat vardır. Kadiriyye tarikatı var, Yeseviyye, Rifaiyye, Kübreviyye, Şazeliyye, Medeniyye, Desûkiyye, Bcdeviyye, Ekberiyye, Mevleviyye, Sa'diyye ve Nakşibendiyye. Bu tarikatlar Hak mezhep gibidirler. Hepsi Resulullah ﷺ den alınmıştır.

Bütün mezhepler Resulullah'tan alınmıştır. Bütün Tarikatlar Resulullah'tan alınmıştır. Menba Resulullah'tır.

Bütün bunları, bir şey katmadan, Resulullah'tan alındığı üzere muhafaza eder, sımsıkı sarılırsak, Mevlâ'ya kavuşuruz.

Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)*, Abdülkadir Geylânî *(Kuddise Sırruhu)* Resulullah'ın torunudurlar. Biz büyüklerimizden ayrılmadıkça dünya bizi yenemez. Şimdi bizi büyüklerimizden ayırmak için uğraşıyorlar. Ufak balık gibi kancadaki yeme konmayalım.

Şimdi beytimize gelelim:

اَکَرْجَه بونْجَه اَهْلُ اللّٰهْ جِهانَه کَلُوبْ سائِرْ طُرُقْدَنْ سایَبانَه

"Egerçi bunca ehlûllah cihana. Gelip sair turuktan sayebane."

"Her ne kadar diğer tarikatlardan bunca ehlûllah gölgeye geldi, ortaya çıktı, yetişti."

Egerçi: Her ne kadar. Sair turuk: Diğer tarikatlar,

Sayeban: Gölge, demektir.

Kur'an ehli, Ehlûllahtır. Peki, Kur'an ehli kimdir? Kur'an'ı bilen ve Onunla amel edendir. Veyahut bilmiyorsa da bilenlerden dinleyip yapandır. Bilip te yapan daha a'lâdır. Allah-u Tealâ'nın emirlerini yerine getiriyor, nehiylerinden kaçınıyorsanız, Kur'an ehli olursunuz.

Bir ibarede şöyle gelir: "Allah'ı en iyi bilen insan, Allah'ın emirlerini yerine getirmek için en çok çalışan. Nebisinin sünnetine en çok tabi olandır."

Allah'ın kitabından soyulan kimse, Ehlûllah olamaz. Mevlâ Tealâ kitabında ne buyuruyor: وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا "Allah'ı çok zikredin!."

Nefis ne emrediyor? Biraz şarkı, çalgı, dedikodu dinlemeyi emrediyor.

Birisi sizi itip pis bir suya düşürse, bu hatayı kendiniz yapmadığınız halde zarar görürsünüz, kirlenirsiniz. Şarkıyı, çalgıyı, gıybeti istemeyerek dinlemek de buna benzer. Her birinin insana zararı dokunur. Onun için Ehl-i Kur'an ile dostluklar kuralım.

Allah-u Tealâ cemaatımızı tok göz etsin, koltuk, sandalye sevmeyelim. Riyasete kendini kaptıranlar, cemaat değil, cemadat sayılır. Yani çalı, çırpı.

Cemadat: Cansız şeyler demektir.

Beytimizde geçen سعیبان Sa'yebân, kelimesi, gölgelik manasındadır. Beyitte gölgeye geldi, ortaya çıktı, yetişti manalarında kullanılmıştır.

Her ne kadar diğer Tarikatlardan bunca Ehlûllah yetişmiş.

دَخِی بولُوبْ کَمَالْ سِرِّ جنانَه

"Dahi bulup kemâl sırrı cenane."

"Gönül sırrına dahi kemal bulmuş, yani kemale ermiş."

Sırrı cenan: Gönül sırrı, demektir.

Gönül sırrı nedir? Mevlâ şöyle buyuruyor ya.

لاَ یَسعُنِي اَرْضِی وَلاَ سَمائِی وَلَکِنْ یَسعُنِی قَلْبُ عَبْدِ الْمُؤْمِنِ

"Beni yerim, göğüm almaz, lâkin mü'min kulumun kalbi alır." *(İmamı Gazâlî, lhya, 3/16)*

İşte diğer tarikatlarda da bu sırlarda kemal bulmuş kimseler vardır.

اَلْ اِنْسَانُ سِرِّی وَاَنَا سِرُہٗ

"İnsan benim sırrımdır, ben de O'nun sırrıyım."

کِه بَحْرُ اللّٰهْ اُولُوبْ سِرُّوْ عیانَه

"Ki Bahrullah olup sırru ayana."

"Ki (bunlar) gizli ve aşikâr Allah'ın denizidirler."

Bahrullah: Allah'ın denizi, Sırru ayan: Gizli-aşikâr, demektir.

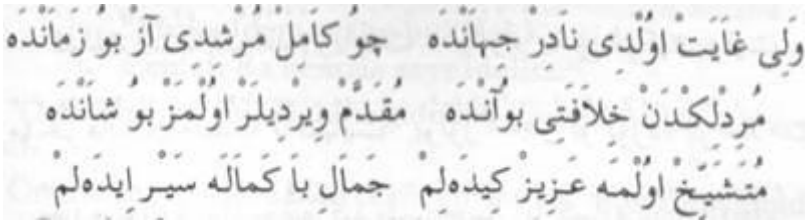
اِیْتمَه اِنْکَارْ تَصْدِیقْ اَیْلَه کِیدَه لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر اِیدَه لِمْ

İtme inkâr, tasdik eyle gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"(Bunları) inkâr etme, tasdik et gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Bir mürşid, müridinin bulûğ çağından bulunduğu ana kadar ki durumunu bilebilir. Bu dünya onlara avuçlarının içleri gibidir. Mevlâ Tealâ'nın izni ile gizli veya aşikâr olan bitenden haberdar olurlar.

Beyt 285

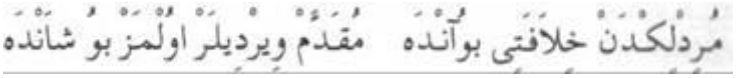
Güzel anlamaya gayret edelim. Bu ilimler kolay yazılmadı. Eğer biz anlamazsak zayi olur, gider. Bu emaneti güzel yüklenelim ve ehline erbabına teslim edelim. Böylelikle dînî ilimlere hizmet etmiş olalım.

Bu beyt bir önceki beytle bağlantılı. Bir önceki beyitte Mustafa İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ne buyurmuştu: "Her ne kadar Nakşî tarikatının dışındaki tarikatlardan Ehlûllah zatlar yetişmiş, gönül sırrına dahi kemâl bulmuş, gizli ve aşikâr bahrullah olmuş zatlar varsa da..."

"Veli gayet oldi nadir cihanda, Çü kâmil mürşidi az bu zamanda."

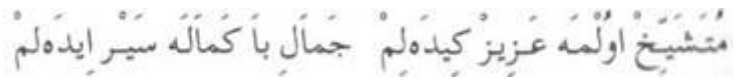
"Lâkin bunlar dünyada son derece azdır. Çünkü bu zamanda (sair tarikatların) kâmil, olgun mürşidi azdır."

"Müridlikten hilâfeti bu anda. Mukaddem virdiler olmaz bu şanda."

"Bu zamanda müridlikten evvel hilâfeti verdiler, bu olmaz."

Dur bakalım, önce mürid olsun, seyr-i sülük yapsın. Bu yolları öğrenmeye çalışsın. Ahir zamana geldik. Bu zamanda hakiki şeyh bulmak çok zor. Ortalık perişan. Çalgılar bir taraftan, kumarhaneler bir taraftan, bunların içinde adam olmak kolay değil.

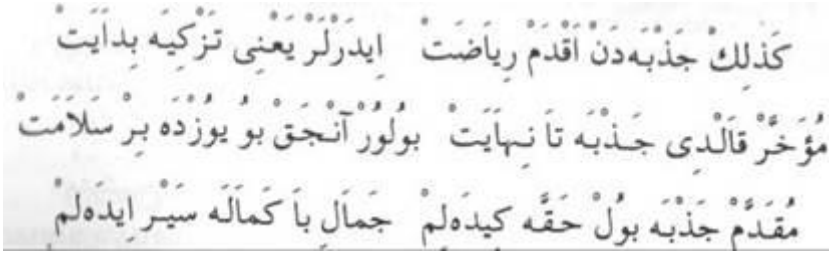

Müteşeyyıh olma aziz gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Şeyhlik taslama aziz kardeşim Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Müteşeyyih; Şeyh olmadığı halde şeyhlik taslamak.

Beyt 286

كَذٰلِكْ جَذْبَه‌دَنْ اَقْدَمْ رِيَاضَتْ ايدَرلَرْ يَعْنِى تَزْكِيَه بِدَايَتْ
مُؤَخَّرْ قَالْدِى جَذْبَه تَا نِهَايَتْ بُولُورْ آنْجَقْ بُو يُوزْدَه بِرْ سَلَامَتْ
مُقَدَّمْ جَذْبَه بُولْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bir üst beytte sair tarikatlarda müridlikten evvel hilâfet verirler buyurmuştu. Şimdiki beytlerde de şöyle buyuruyor:

Kezalik cezbeden ekdem riyazat. İderler yani tezkiye bidayet."

Bunun gibi cezbeden evvel riyazat ederler. Yani başlangıçta tezkiye yaparlar."

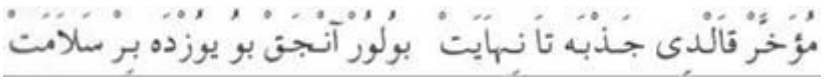
Kezalik: Böylece, Cezbe: Mevlâ Tealâ'nın çekmesi,

Ekdem: Evvel, Riyazet: Az yemek, az içmek, az Uyumak,

Bidayet: Başlangıç, Tezkiye: Nefsi temizlemek, demektir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyurur: "Tasavvuf yolu iki kısımdır: Cezbe ve Sülük. Bunlara tasfiye ve tezkiye de denir. Sülük uğraşarak ilerlemektir. Cezbe; çekilip götürülmektir.

Sülükten önce olan cezbenin yani tezkiyeden önce olan tasfiyenin kıymeti yoktur. Sülük tamamlandıktan sonra olan cezbe yani tezkiyeden sonra olan tasfiye lâzımdır ve Seyr-i Fillâh'da hâsıl olur. Önce olan cezbe ve tasfiye, sülükü kolaylaştırmak içindir. *(Mektûbât, 1174, 62. Mektub)*

مُؤَخَّرْ قَالْدِى جَذْبَه تَا نِهَايَتْ بُولُورْ آنْجَقْ بُو يُوزْدَه بِرْ سَلَامَتْ

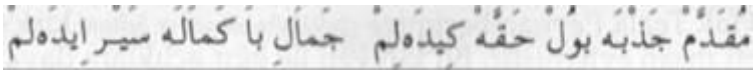
"Muahhar kaldı cezbe ta nihayet.

Bulur ancak yüzde bir selâmet."

"Cezbe geriye, ta sona kaldı. (Bu şekilde) yüzde bir (kimse) ancak selâmeti bulur."

Muahhar: Geri kaldı, demektir.

Başlangıçta verilen sureta cezbe sülükü kolaylaştırır. İşte bunun için;

"Mukaddem cezbe bul Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Önce cezbeyi bul Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Önceki cezbe sonra olan cezbenin sureti, numûnesi gibidir. Asıl makbul o değildir. Seyr-i sülükten sonra bir cezbe verilir ki, o makbûldür. Başta verilen cezbe ile sonda ulaşılan cezbe birbirinden başkadırlar.

Nakşî meşayihinin ibarelerinde geçen; نحن ندرج النهايت فى البدايت "Sonda (elde edilecek) olan şeyleri biz başa yerleştirdik" Sözünden maksat: "Nihayetin sureti, görünüşü, bidayete yerleştirilmiştir" demektir.

Mürşid, müridine cezbeyi nasıl kazandırır? Sohbetlerle, Rabıta ile. Rabıtadan cezbe doğar, zorlamakla olmaz. Zorluğu terketmekle de olmaz. Ya nasıl olacak? Allah'a güvenerek çalışılacak. Allah-u Tealâ bizi büyük bir yola koydu. Bu yol, büyüklerin yoludur. O halde onlara uyalım.

İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri ne buyuruyor: "Önce cezbeyi bul, ondan sonra riyazet et."

Çünkü cezbe olmadan az yemeyi, az içmeyi herkes beceremez. Ancak yüzde bir kişi bunu becerebilir. Bu nefis kolay kolay zahmete dayanamaz. Mevlâ Tealâ: ... وَخُلِقَ الإِنسَانُ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾ "İnsan zayıf yaratıldı" buyuruyor. *(Nisa Suresi: 28'den)*

Riyazet; Fanî şeylerden nefsini çekerek kanaat içinde yaşamak. Çok yemeyi ve içmeyi terkederek nefsi terbiye etmek, ibadetle meşgûl olmak manasına gelir.

Maksada kavuşmak için yemekde içmekde orta dereceyi gözetmek yetişir. Bunu gözetince ayrıca zikir ve fikir lâzım olmaz. Sözün doğrusu da budur. Yiyecekte, giyecekte ve her işte orta dereceyi gözetmek çok iyidir. - Şiir: -

"Ağzından taşacak kadar çok yeme.

Açlıktan ölecek kadar az yeme!"

Hak Teâlâ Peygamberimize ﷺ kırk erkek kuvveti ihsan eylemiştir. Bu kuvveti ile ağır açlıklara dayanırdı. Eshabı Kiram da insanların en iyisinin sohbeti yardımı ile ﷺ bu yüke katlanırlardı. Bu yüzden işlerinde ve çalışmalarında hiç bir bozukluk ve gevşeklik olmazdı.

Aç iken muharebede düşmana öyle güçlü saldırdılar ki, tok olanlar bunun onda birini yapamazlardı. Bunun içindir ki, sabreden yirmi kişi, iki yüz kâfire galip gelirdi. Yüz kişi de bin kişiye galebe çalardı. Eshab-ı Kiram'dan başkaları öyle aç kalsalar

edepleri ve sünnetleri yapamaz olurlar. Belki çok olur ki, farzları yapamaz hale gelirler.

Gücü yok iken, bu işte Eshab-ı Kiram'a benzemeğe kalkışmak, kendini sünnetleri ve farzları yapamayacak hale sokmak olur. İşittiğimize göre Ebubekr Sıddîk *(Radıyallahu Anh)* o server gibi ﷺ her gün oruç tutmak istedi, zayıfladı, takati kalmadı. Bir gün yere yıkıldı. O server ﷺ buna üzülerek:

- İçinizde benim gibi kim vardır? Rabbimin huzurunda kalırım, oradan yerim ve içerim, - buyurdu.

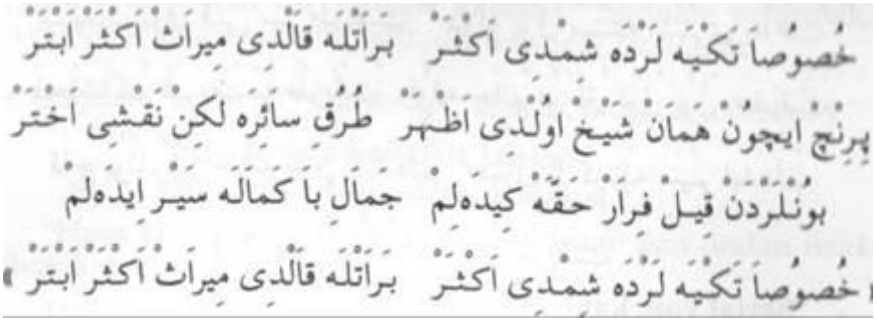
Görülüyor ki gücü yetmediği şeyi yapmağa kalkışmak, iyi değildir. Eshab-ı Kiram insanların en iyisi kadar ﷺ açlığa dayanamadılar ise de O'nun sohbetinin yardımı ile uzun açlıkların zararlarından korunmuş idiler.

Başkaları onlar gibi korunmuş değildirler. Bunu şöyle açıklarız: Açlığın safa verdiği, temizlediği meydanda bir şeydir. Çok kimselerin (salih olan müminlerin) kalbine safa verir. Çoğunun da (kâfirlerin ve dünyaya düşkün olan müminlerin) nefsine safa verir. Kalbin safa bulması, insanı doğru yola götürür ve nurlandırır. Âlem-i Emir'deki nurlar, feyzler, hidayet hâsıl olur.

Nefsin safası delâlete sürükler ve zulmeti arttırır. Nefs, Âlem-i Halk'dan olduğu için, Âlem-i Halk'daki bilinmeyen gayb olan gizli olan çalınan şeyler, hastalıkların teşhisi, tedavisi, cin ile tanışma gibi şeyler hâsıl olur. Böyle kâfir ve sapık kimseler, Müslümanların imanlarının bozulmasına sebep olurlar.

Ayrıca çoğunlukla şimdi tekkelerde (manevî) miras (şeyhlik, sadece) beratla kaldı çoğu hayırsızdır."

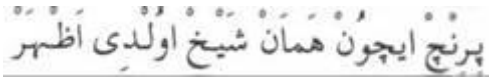
Beyt 287*

Hususa tekyelerde şimdi ekser. Beratla kaldı miras, ekser ebter."

Yani Şeyhlik kendisine beratla kalmış olanlarda hayır yoktur. Onlar Seyr-i sülük bilmez. Mürşidlik onlara babası veya herhangi biri tarafından bırakılmıştır.

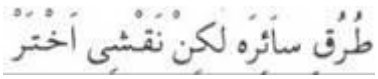
Husûsa: Bahusûs, özellikle, Ekser: Çokları. Berat: Burada, Hılâfetname, demektir. Ebter: Ziyade nakıs kimseler. Yani ehliyetsiz kimseleri hatır için tekkelerde şeyh yaparlar, demektir.

پرنج ایچون همان شیخ اولدی اظهر

"Pirinç için hemen Şeyh oldu ezher."

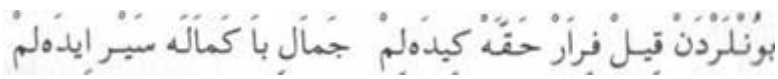
"Pirinç (pilav yemek) için Şeyh olarak meydana çıktı."

Ezher: Meydana çıktı, demektir.

طرق سائره لکن نقشی اختر

"Turukı saire lâkin Nakşi ehter."

Turuk-i sair: Sair tarikatler, Ehter: Yıldız, demektir.

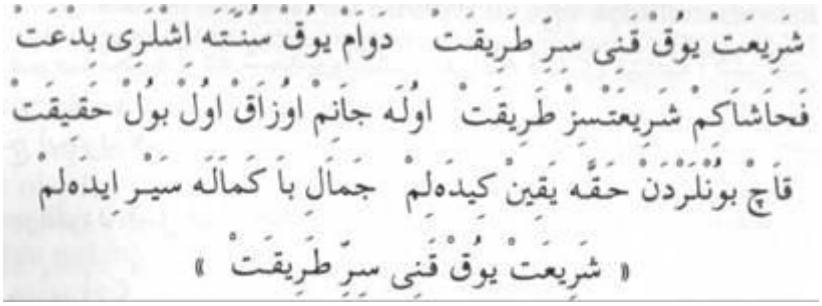

بونلردن قیل فرار حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

"Bunlardan kıl firar Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu, sair tarikatlarda böyledir. Lâkin Nakşî (olan şeyh) en parlak yıldızdır."

"Seyr-i sülük görmeden beratla Şeyh olanlardan kaç Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 288

شریعت یوق قنی سر طریقت دوام یوق سنته اشلری بدعت
فحاشاکم شریعتسز طریقت اولهٔ جانم اوزاق اول بول حقیقت
قاچ بونلردن حقه یقین کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم
« شریعت یوق قنی سر طریقت »

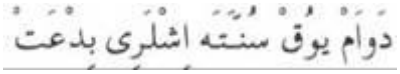
Şeriat yok, kanı sırrı tarikat."

"(Kendisine Şeyhlik beratla miras kalanda) Şeriat yok. Tarikat sırrı nasıl olur?"

Kanı: Nerede, demektir.

İnsanın Mevlâ Tealâ'yı sevdiğine dair şahitler göstermesi lâzımdır. Nedir o şahitler? Namazdır, oruçtur vesaire ibadetlerdir. Bunlar olmazsa, Rabbimiz bize: "Namaz kılmıyorsun, oruç tutmuyorsun, zikir etmiyorsun, hani beni seviyordun?" buyurur.

Dost dostu ile aşikâr ve de gizli yerde görüşür. Hani teheccüdler? Dinimizi seviyorsak, İslâm'ın emrettiği ahlâk, şekil şemail nerede? Ne ile ispat edeceksin, et bakalım. Bir Müslüman olarak İslâm'dan her ne ile mükellefsek, onları yapalım. Başka çaresi yok. Yarın Mevlâ'yı sevdiğimizi bununla ispat edeceğiz.

"Devam yok sünnete işleri bid'at."

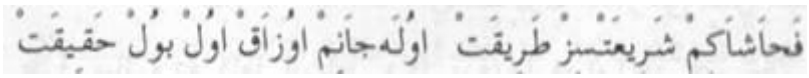
"Sünnet'e devam yok, işleri bid'at işlemektir."

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyurur ki: (Bid'at) demek, Resulullah ﷺ zamanında ve O'nun dört halifesi zamanlarında bulunmayıp da dinde sonradan meydana çıkan şeylere denir.

Bir Hadis-i şerifte: "Size Allah-u Tealâ'dan korkmanızı, (başınızdaki idareci) Habeşli bir köle de olsa (emrini) dinleyip itaat etmenizi size vasiyet ediyorum. Benden sonra yaşayanlarınız çok ayrılıklar göreceklerdir.

O zaman benim ve hidayete ermiş kâmil halifelerimin yoluna sarılınız ve azı dişlerinizle onları ısırınız! Dinde yeni ortaya çıkan şeylerden kaçınınız! Çünkü bu yeni şeylerin hepsi, bid'attir. Bid'atlerin hepsi dalâlettir, doğru yoldan ayrılmaktır." *(351. Sayfada metniyle beraber tekrar gelecek)*

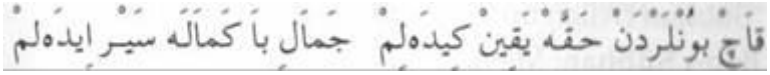
"insanlar, ortaya bir bid'at çıkarırlarsa, Allah-u Tealâ, buna karşılık onun misli bir sünneti kaldırır." Sünnete yapışmak, ortaya bid'at çıkarmaktan iyidir. ***(Mektubat, 1/159, 186. Mektub)***

"Fehaşa kim Şeriatsiz tarikat. Ola canım uzak ol bul Hakikat."

"Haşa ki Şeriatsız Tarikat ola, ey canım! Sen ondan uzak ol, hakikati bul."

Haşa; asla, katiyyen manasınadır. Kim; Osmanlıcada "Ki" yerine kullanılan bağlama edatıdır.

"Kaç bunlardan Hakk'a yakîn gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bunlardan kaç Hakk'a yakîn gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* şöyle buyuruyor: Ey mahdum!
Resulullah ﷺ Efendimiz'in fiili iki nev'idir:

a) İbadet yollu yapılan fiil, b) Örf ve âdet üzere yapılan fiil.

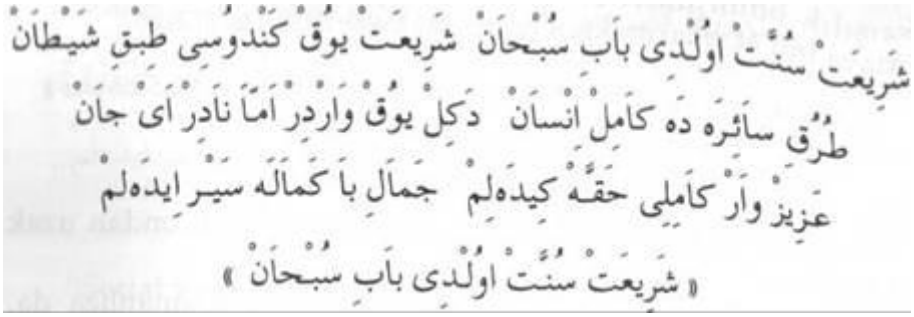
Resulullah ﷺ Efendimiz'den ibadet yollu sudûr eden fiilin hilâfını bid'at kabul ediyoruz; yani münker olarak... Bunu men etmeye de çok çalışıyoruz. Zira böyle bir şey din de bir icattır ki, merdûd sayılır.

Resulullah ﷺ Efendimiz'den örf ve âdet yoluyla zuhûr eden fiile gelince onun aksine bir durumu münker bid'at saymıyoruz. Din'e taalluku olmadığı için de onu men etmeye pek girişmiyoruz. Çünkü böyle bir şeyin varlığı ile yokluğu örf ve âdet ile alâkalıdır. Din ve Şeriat üzere bir şey değildir.

Bazı beldelerin örf ve âdeti, bazı beldelerin örf ve âdetlerinin hilâfına olduğu gibi. Hatta aynı beldede zamanın değişmesi ile âdetlerinde dahi değişiklik olur. Durum üstte anlatıldığı gibi olmasına rağmen âdet olan sünnetlere dahi riayet edildiği takdirde neticesi verimli olur, sonu saadete çıkar.

Allah-u Tealâ size ve bize Seyyidü'l-Mürselîn'e mütabaatta sebat ihsan eylesin. O'na, aline ve O'na tabi olan herkese salâtların en faziletlisi, selâmların en ekmeli olsun. Ve's-selâm. *(Mektûbât, 1/207, 231. Mektub)*

Beyt 289

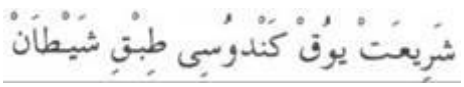

شَرِيعَتْ سُنَّتْ اولْدِى بَابِ سُبْحَانْ شَرِيعَتْ يوقْ كَنْدوسِى طِبْقِ شَيْطَانْ
طُرُقِ سائِرَه دَه كَامِلِ انْسَانْ دَكِلْ يوقْ وَارْدِرْ اَمَّا نَادِرْ اَى جَانْ
عَزِيزْ وَارْ كَامِلِى حَقَّهْ كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْرِ ايدَه لِمْ
« شَرِيعَتْ سُنَّتْ اولْدِى بَابِ سُبْحَانْ »

"Şeriat sünnet oldı bab-ı Sübhan."

"Sübhan (Allah'ın) kapısında Şeriat kanundur."

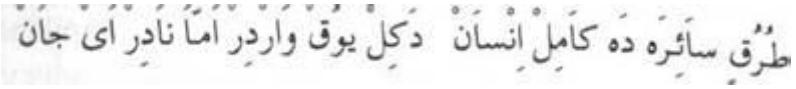
Bab-ı Sübhan: Mevlâ Tealâ'nın kapısı.

Sünnet oldî: Yol oldu, kanun oldu, demektir.

شَرِيعَتْ يوقْ كَنْدوسِى طِبْقِ شَيْطَانْ

"Şeriat yok kendisi tıpkı Şeytan."

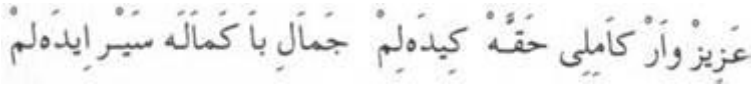
"Şeriatı tatbik etmeyen kimsenin kendisi tıpkı Şeytan'dır"

طُرُقِ سائِرَه ده كامِلِ اِنسانْ دَكِلْ يوقْ وارْدِر اَمّا نادِر اى جانْ

"Turuk-u sairde kâmil insan. Değil yok vardır amma nadir ey can."

Nadir: Az demektir.

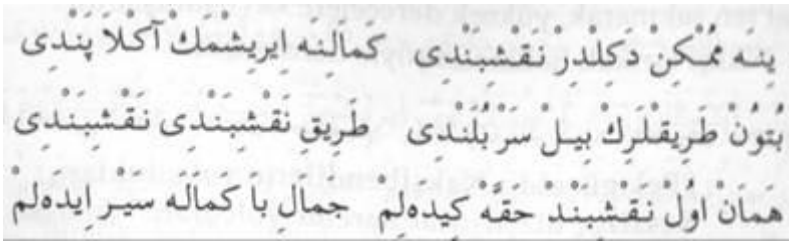
"Sair tarikatlarda kâmil insan yok değil vardır , nadirdir, ey canım kardeşim!" amma nadirdir, ey canım kardeşim!.."

عَزِيزْ وارْ كامِلِى حَقَّهْ كِيدَه لِمْ جَمالِ بِا كَمالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

"Aziz! Var kâmili, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Ey aziz kardeşim! Onların da Kâmili (kemal kazanmış olanları) var Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 290

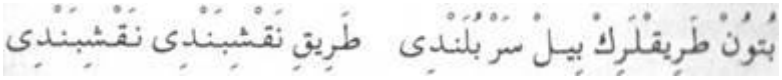
Diğer Tarikatlarda kâmil insanlar vardır amma;

ينه ممكن دكلدر نقشبندى كمالنه ايريشمك آكلا پندى

Yine mümkin değildir Nakşibendî,

Kemâline erişmek anla pendi."

Onların yine de Nakşî tarikatına mensup olan kâmil zatların kemaline ulaşması mümkün değildir. Sözümü anla."

بتون طريقلرك بيل سربلندى طريق نقشبندى نقشبندى

"Bütün tariklerin bil Serbülendi,

Tarik-i Nakşibendî Nakşibendî."

"Sair bütün tarikatların başı, en yükseği Nakşî Tarikatıdır."

Bülend: Yüksek, Serbülendî: Yükseği, demektir.

Nakşî tarikatı neden sair tarikatların en yükseğidir?

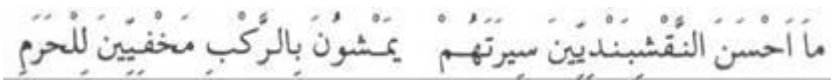
İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektûbunda buyuruyor:

"Bu kıymetli yolun üstünlüğü ve bu Nakşibendiyye tabakasının yüksekliği, sünnete yapıştıkları ve bid'atlerden kaçındıkları içindir. Bunun içindir ki bu yüksek yolun büyükleri, açık zikir etmekten bile sakınmışlardır. Kalp ile sessiz zikir etmeyi emr buyurmuşlardır.

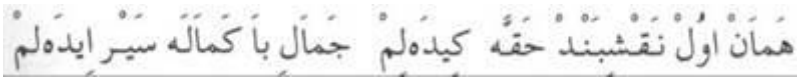
Kaside, İlâhi gibi şeyler okumayı, Raks'ı Resulullah ﷺ ve dört halife zamanlarında olmayan vecd ve tevacüd yani kendinden geçmek, şuursuz hareket ve sözleri yasak etmişlerdir.

O büyükler asrı saadette bulunmadığı için halvet (yalnız başına kalma) ve erbeîn (kırk gün bir yere kapanıp çile çıkarma) yerine, insanlar arasında kalbini Allah ile bulundurmayı tercih etmişlerdir.

Nakşî tarikatı hakkında şöyle denilmiştir:

"Pek güzeldir Nakşibendîlerin yolculukları. Sessizce ulaştırırlar hareme yolcuları." *(Mektubat, 1/147, 168. Mektub)*

"Hemen ol Nakşibend Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

"Hemen Nakşibend ol, Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyredelim."

Sünnete yapışarak çok kıymetli şeyler elde etmişlerdir. Bid'at'ten sakınarak, yüksek derecelere kavuşmuşlardır.

Sonra, "Ben anlamadım, bulamadım Rabbimi" demenin manası yoktur.

Nakşî Tarikatının yolu, ruhsatla ameli terkedip azimetle amel etmektir. Nasıl Nakşibend olmak istenmesin ki, en büyük matlûb Allah'tır. O'na en çok yaklaştıracak en büyük yol da bu yoldur.

"Şüphesiz bizim yolumuz, yolların en yakını en kısasıdır."

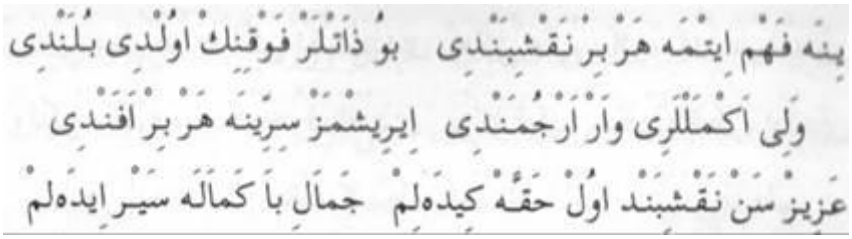
Nakşibend Hazretleri şöyle buyurur:

سَأَلْتُ الْحَقَّ سُبْحَانَهُ طَرِقاً يَكُونُ مُوصِلاً اَلْبَتَّةَ

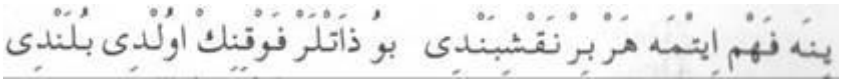
"Hak Sübhanehü'den elbette kavuşturan bir yol istedim."

Bu duası kabul buyruldu. Böyle olduğunu, Hace Ubeydullah el-Ahrar *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin haber verdiği Reşahat isimli kitapta yazılıdır. *(Mektûbât,I/198,221. Mektub)*

Beyt 291*

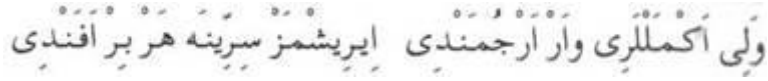
Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor: Bundan evvelki beytte Nakşî tarikatını medh etmiştim de:

Yine fehm itme her bir Nakşibendî. Bu zatlar fevkinin oldî bülendî."

"Yine de sen anlama ki, her bir Nakşî tarikatına mensup olan, Nakşî müridi, sair tarikatların büyüklerinin üstünde yüce oldu."

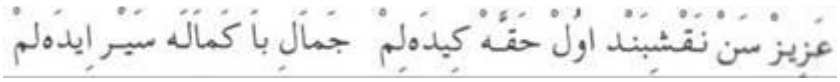
"Sair tarikatların nihayeti Nakşî tarikatının bidayetine dere edilmiş" sözünden anlamayınız ki herbir Nakşî müridi diğer tarikatların müridlerinden daha büyüktür. Asıl olan Nakşî tarikatının büyükleri, diğerlerinden büyüktür. Lâkin bir kimse Nakşî tarikatına girmiş amma çalışmıyorsa, sair tarikatta olup çalışan birinden daha büyük olamaz.

"Veli ekmelleri var ercümendî. Erişmez sırrına her bir efendî."

"Velâkin (Nakşî tarikatının) ziyade kâmil olanları var, muhterem kardeşim, (bu zatların) sırrına her bir efendi erişemez." Ercümend: Muhterem, akıllı kişi demektir.

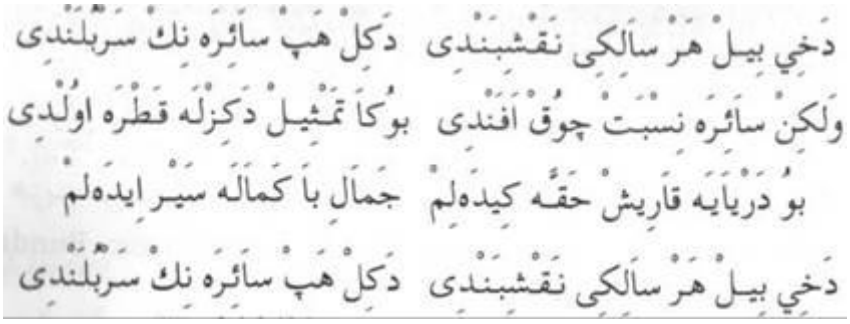
İşte onlar sair tarikatların ekmellerinden efdaldir, yoksa acemileri değil, yanlış anlamayalım.

عزیز سن نقشبند اول حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

"Aziz! Sen Nakşibend ol Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Aziz kardeşim! Sen Nakşibend ol, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 292

دخي بيل هر سالکی نقشبندی دکل هپ سائره نك سربلندی
ولکن سائره نسبت چوق افندی بوکا تمثيل دکزله قطره اولدی
بو دريايه قاريش حقه کيدهلم جمال با کماله سير ايدهلم
دخي بيل هر سالکی نقشبندی دکل هپ سائره نك سربلندی

"Dahi bil her salik-i Nakşibendî. Değil hep sairenin serbülendî."

Dahi bil Nakşibendî'nin her bir saliki (manevî yürüyüşte bulunan müridi) diğer tarikatların saliklerinin üstünü değildir."

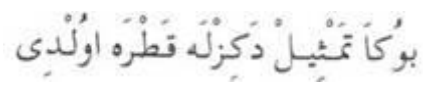
Salik-i Nakşibendî: Nakşibend salikî, yani müridi, Serbülend: Üstün, mümtaz, demektir.

ولکن سائره نسبت چوق افندی

Velakin saire nisbet çok efendî,"

"Lâkin diğer tarikatlara kıyasla Nakşibendî saliklerinin mümtaz olanları çoktur."

Saire nisbet: Diğerlerine kıyasla, demektir.

بوکا تمثيل دکزله قطره اولدی

"Buna temsil denizle katra oldî."

"Buna misal, denizle damla oldu."

Temsîl: Misal, Katre: Damla, demektir.

Burada Nakşî tarikatının saliklerinin sair tarikat saliklerine nazaran daha mümtaz olduklarına dair bir örnek verilmiş, Nakşî tarikatının mümtaz olan salikleri denize, diğer tarikatın mümtaz olan salikleri ise bir damla suya benzetilmiştir.

بو دَرْيَايَه قَارِيش حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

"Bu deryaya karış Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu Nakşî tarikatının deryasına karış, onlara rabıta et, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim"

Beyt 293

طُرُقِ سَائِرَه دَنْ كَلْدِى اَصْحَابْ كَمَالْ اوْزْرَه خُدَايَه اوْلْدِى اَحْبَابْ
سُلُوكِنْدَنْ اَوَّلْ اوْلْدِى جَذْبَه يَابْ وَلِى آزْدِرْ كَلَنْ بِيلْ بُويْلَه اَرْبَابْ
بو اَرْبَابِى بُولُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ
« طُرُقِ سَائِرَه دَنْ كَلْدِى اَصْحَابْ »

"Turuk-ı saireden geldi ashab."

"Sair tarikatlardan ihvanlar geldi." Ashab: İhvanlar, manasındadır.

كَمَالْ اوْزْرَه خُدَايَه اوْلْدِى اَحْبَابْ

"Kemal üzre Hüdaya oldı ahbab."

"Tam manasıyla Allah-u Tealâ'ya ahbab oldular." Ahbab; dost, demektir."

سُلُوكِنْدَنْ اَوَّلْ اوْلْدِى جَذْبَه يَابْ وَلِى آزْدِرْ كَلَنْ بِيلْ بُويْلَه اَرْبَابْ

"Sülükünden evvel oldî cezbeyâb. Veli azdır gelen bil böyle erbab."

"Sülükü yapmadan cezbe bulan oldu. Velâkin, bil ki böyle gelen erbab azdır."

Cezbeyâb: Cezbe bulmuş. Erbab: Bir işin ehli, becerikli, demektir.

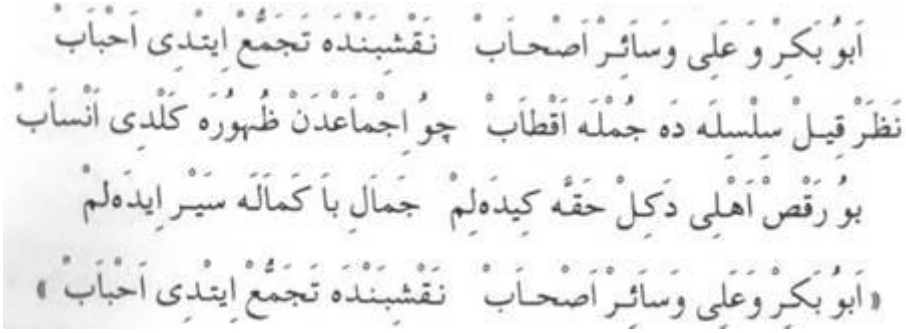
Sair tarikatlarda adet böyle değil amma bazen oluyor. Nakşî tarikatında ilk önce cezbe sonra sülüktür. Sairlerinde Seyr-i sülükten evvel cezbe bulan zatlar azdır. Nakşî'de ise çoktur.

بو اَرْبَابِى بُولُوبْ حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه لِمْ

"Bu erbabî bulup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu ehil kimseleri bulup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 294

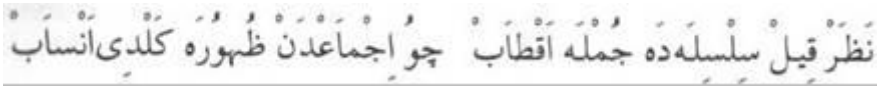
"Ebubekir ve Ali vesair ashab,

Nakşibende tecemmu' itdî ahbab."

"Ebubekr *(Radıyallahu Anh),* Ali *(Radıyallahu Anh)* vesair bütün sahabîler Nakşibendî tarikatında toplandılar ahbab."

Tecemmu' itdî: Toplandı, demektir.

Sahabe-i Kiram'ın hepsi Resulullah'dan tarikat dersi aldılar. Peygamberimizin vefatı sonunda Ebubekr *(Radıyallahu Anh)* halife olunca Sahabe-i Kiram'ın hepsi Hazreti Ebubekr'den tekrar ders aldı. Bu durumda Nakşî tarikatı ne oldu? Hazreti Ebu Bekr'in ve esbabın cemolduğu bir tarikat oldu.

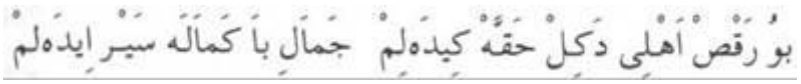
Nazar kıl silsilede cümle aktap. Çü icma'dan zuhûra geldi ensab."

"Bak, silsilede bulunan bütün kutuplara ki, bunların toplanmasından nesepler, soylar meydana geldi."

Nazar kıl: Bak, İcma': Büyüklerin ittifakı.

Zuhura geldi: Meydana geldi, Ensab: Nesebler,

Neseb: Soy, baba soyu. Tasavvufta: Manevî soy, demektir.

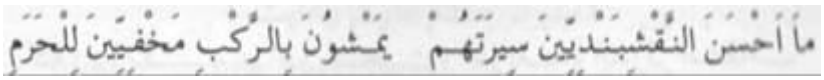

"Bu raks ehli değil Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu (Nakşî tarikatı) sema' deveran ehli değil, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Raks: Ayakta dönerek zikretmek, demektir.

Şöyle bir beyit vardır:

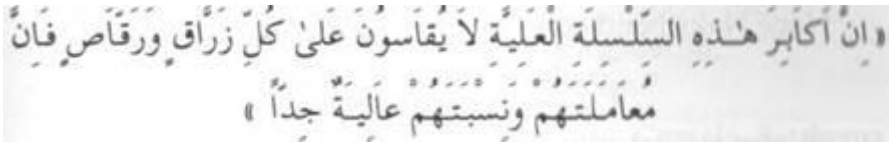
Nakşibendîler ne acep kafile sultanlarıdır. Gizli yoldan iletirler hareme yolcuları.

Burada haremden maksat Allah-u Tealâ'dır.

İmam-ı Rabbânî bir mektûbunda şöyle buyuruyor:

"Nakşî tarîkinin büyükleri İslamiyet'e uymayan ve sünneti seniyyeye sarılmayan kimselerde hâsıl olan âdet dışı halleri beğenmez ve istemezler. Bunun için raksa ve semaa izin vermezler.

Hace Ubeydullah-ı Ahrar *(Kuddise Sırruhu)*şöyle buyurdu:

"Bu Silsile-i Aliyye'nin büyükleri, gösteriş yapanlara, hoplayıp zıplayanlara benzemezler. Bunların muamelesi ve nisbetleri cidden büyüktür." *(Mektûbât, 1/198, 221. Mektub)*

Tarikat işlerinde erbabını bulmalıdır. Tarikat bize lâzımdır. Milletin ahirette kazanacağı yakîn (şüphesiz inanma) yı tarikat bu dünyada kazandırıyor.

Bu dünyada bu nimeti kazanmak varken, "Tarikat şöyledir, böyledir" deyip, bazıları kendini mahrum ediyorlar. Milletin de mahrum olmasına sebep oluyorlar. Tarikata iyi çalışalım, kendimize hainlik etmeyelim. Sonra ahirette:

﴿رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢﴾ . . . "Ey Rabbimiz! Gördük, işittik, bizi (dünyaya) geri çevir, biz salih amel işleyeceğiz. Muhakkak biz yakînen inandık." *(Secde suresi:12 den)* diyenler olacak.

Eğer güzel çalışmazsak, tarikata girmiş olsakta bize: "Arkadaşların, senin burada kazandığın îkânı onlar dünyada kazandılar, sen nerede idin?" denebilir.

Beyt 295

که زیرا نقشبندی اهل صحبت شریعتده ایدرلر استقامت

ایدرلر سنته غایت رعایت هیچ ایتمز بدعتی بونلر اضافت

بدعتلردن قاجوب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

که زیرا نقشبندی اهل صحبت

"Ki zira Nakşibendî ehl-i sohbet."

Nakşibend tarikatının büyükleri neden kıymetlidir?

"Zira Nakşibendî sohbet ehlidir."

Hace Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* şöyle buyurur; طریقت ما صحبتست **"Bizim tarikatımız sohbettir."**

Sohbet: İki üç veya daha fazla kişinin bir araya gelip, imandan, dinden, bahsetmesidir. Birçok insan kahvede toplanıyor, konuşuyorlar ama onlar sohbet ehli sayılmaz.

Sahabeler birbirlerine: "Gel bir saat iman edelim" derler, İmandan, İslâm'dan konuşmak için birbirlerine teşvikte bulunurlardı.

Sohbet, insanı eritiyor, sertliğini kırıyor, yumuşak hale getiriyor. Büyük Şeyh Efendi beytimizde ne buyuruyor?

"Ki zira Nakşibendî ehl-i sohbet."

Efendibabam öyle bir sohbet ederdi ki, sanki Mevlâ Tealâ'yı görür gibi olurduk. Herkesin sohbeti değil, böyle kimselerin sohbeti insanı ihsan mertebesine ulaştırır. Bu zatlar sohbet ehlidir.

شریعتده ایدرلر استقامت

"Şeriatda iderler istikamet."

"Nakşibendîler Şeraitte, din yolunda istikamet, doğruluk ederler."

ایدرلر سنته غایت رعایت

"İderler sünnete gayet riayet."

"Sünnete son derece riayet ederler."

هیچ ایتمز بدعتی بونلر اضافت

"Hiç itmez bid'ati bunlar izafet."

"Hiç bunlar dinde olmayan şeyi dine katmazlar." Bidat: Sünnetin zıddı olan icadlar.

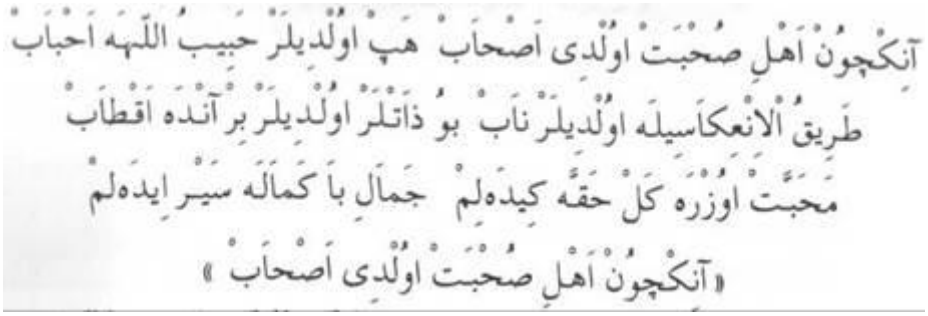
İzafet: Katmak, karıştırmak, demektir.

بدعتلردن قاجوب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

"Bid'atlerden kaçup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyir idelim."

"Bid'atlerden kaçıp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 296

آنکْچوُنْ اَهْلِ صُحْبَتْ اوْلْدِی اَصْحَابْ هَپْ اوْلْدِیلَرْ حَبِیبُ اللّٰهِ اَحْبَابْ
طَرِیقُ الْاَنْعکَاسِیلَه اوْلْدِیلَرْ نَابْ بوُ ذَاتْلَرْ اوْلْدِیلَرْ بِرْ آنْدَه اَقْطَابْ
مَحَبَّتْ اوْزْرَه کَلْ حَقَّه کِیدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَه سَیْر ایدَه‌لِمْ
«آنکْچوُنْ اَهْلِ صُحْبَتْ اوْلْدِی اَصْحَابْ»

"Anınçun ehli sohbet oldî ashab."

Ashab-ı Kiram *(Rıdvanullahi Tealâ Aleyhim Ecmein)* işte bunun için sohbet ehli oldular."

Ashab; Peygamber Efendimiz ﷺ'i görmüş ve mümin olarak O'na ve Onun yoluna bağlı kalmış olan zatlardır.

Onlar ehli sohbet idiler. Bir araya gelip Allah-u Tealâ'dan bahsederlerdi. İmandan, namazdan, zikirden, bahsederlerdi. Kuran-ı Kerim'e hizmet etmekten bahsederlerdi.

Nakşibend Hazretleri de ne buyurmuştu? طریقت ما صحبتست **"Bizim tarikatımız sohbettir."**

Farsça'da: ما biz demektir.

Evet, tarikatımız sohbetten ibarettir. Sohbet Sünnet-i Müekkede'dir. Risale-i Kudsiyye'nin bir başka beytinde şöyle buyurulur:

"Meşayih birbiriyle etse sohbet.

Bu gayet bir büyük rahmet bu izzet.

Kemale çünki yok asla nihayet."

Meselâ iki şeyh, üç şeyh bir araya gelip sohbet etseler, bu, büyük bir rahmettir. Sohbet ettikçe yükseliyorlar. Ne kadar yükseliyorlar? Kemalât-ı İlâhiyye sonsuzdur.

"Kemal sohbettedir eyle muhabbet." *(Sh.83)*

Bu sözümü anlayın, nur deryasına dalın.

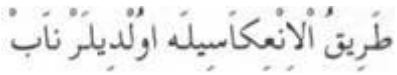
Efendibabamın sohbetleri bize binlerce erbainden daha çok tesir ederdi. Yani az yemek, az uyumak, zikir ile meşgûl olmak sureti ile yapılacak olan bin erbainden daha tesirlidir sohbet.

"Hep oldular Habibullah'a ahbab."

"Hep (si) Allah'ın sevgilisine, sevilen dostlar oldular."

Ahbab: Dost, sevilen dostlar.

"Tariku'l- in'ikasıyla oldılar nâb."

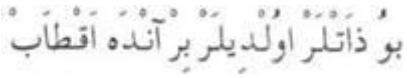
Peygamber Efendimiz'in sohbetlerinde buluna buluna onunla görüşe görüşe ahbab oldular.

"Aksetme yoluyla saf, pak, halis kimseler oldular."

Nâb: Farsça bir kelime olup, katıksız, halis, saf demektir.

Mevlâ Tealâ'nın Cemali, Peygamberimize parlıyor. Efendimizin nuru da, huzuruna gelenlerin kalbine aksetmekle onlar saf, pak, halis zatlar oluyorlar. Zira Mevlâ Tealâ'nın Cemalinin nuru bir kulunun kalbine aksetmezse o kalp perişandır.

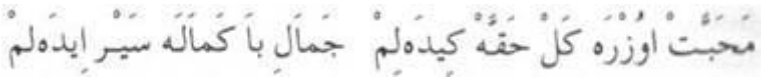
Müridin şeyhine olan bağının kopmaması lazımdır, hatta muhabbet her gün artmalıdır, bu ateş sönmemeli, soğumamalı, her an alevlenmelidir. Çünkü bizleri bağlayan bağ, "Muhabbet" dir.

Bu zatlar oldular bir anda aktap."

Aktap: Kutuplar, Hak tarikatların reisleri.

Bu yolun feyzi, "İn'ikas" ile kalpten kalbe akarak ulaşır, bu akışta, yakınlık uzaklık farkı yok olur. Feyzin hızlı veya yavaş olması, bu yolun inceliklerini bilmeye ve bilmemeye bağlıdır.

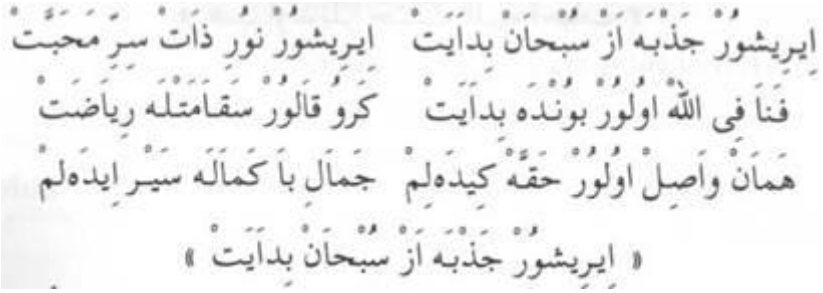

مَحَبَّتْ اوزره كَلْ حقّه كيدەلم جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدەلمْ

"Mehabbet üzre gel Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu zatlar (Resulullah ﷺin sohbetinde bulunmakla) bir anda cihanın en büyük evliyası oldular."

"Muhabbet üzre gel Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 297

ايريشور جذبه از سبحان بدايت ايريشور نور ذات سر محبت
فنا فى الله اولور بوندە بدايت كرو قالور سقامتله رياضت
همان واصل اولور حقّه كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم
« ايريشور جذبه از سبحان بدايت »

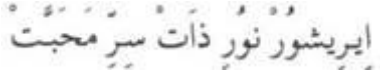
"İrişir cezbe ez Sübhan bidayet."

"Evvelâ Sübhan Tealâ'dan cezbe erişir."

Sohbet bereketi ile Mevlâ Tealâ insanın kalbine bir sevgi atar. O sevgi sebebiyle cezbe hâsıl olur. Cezbe hâsıl olunca da insanın ibadet yapması kolaylaşır.

Şahı Nakşiben (Kuddise Sirruhu): (نحن ندرج النهاية في البداية) nihayeti başlangıca yerleştirdik." buyurdu.

Bu söz, müntehilerde olan cezbe ve muhabbet, bu yolda başlangıçta olanlara olan, cezbe ve muhabbetde yerleştirilmiştir demektir. Çünkü müntehinin cezbe (çekilme) si, ruhun çekilmesidir. Mübtedi'nin cezbesi ise, kalbin çekilmesidir." *(Mektûbât,1/317, 287. Mektub)*

ايريشور نور ذات سر محبت

"İrişür nur-i Zat sırrı mehabbet."

"Muhabbet sırrı ile Zatı Pâki Sübhaniyyenin nuru erişir."

فنا فی الله اولور بوندہ بدایت کرو قالور سقامتله ریاضت

"Fenafillâh olur bunda bidayet. Gerü kalur sekametle riyazat."

"(O muhabbet geldi mi) bidayette Fenafillâh olur. Külfetle riyazat geride kalır."

Başka tarikatlarda riyazat evvel, seyr-i sülük sonradır. Bizim tarikatımızda ise riyazet sonradır.

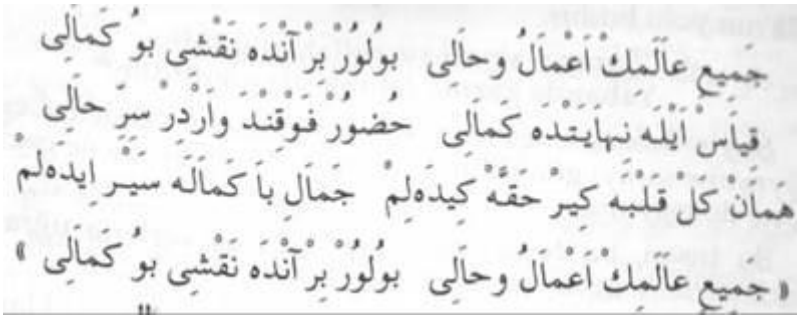
همان واصل اولور حقه کیدەلم جمال با کماله سیر ایدەلم

"Hemen vasıl olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Sekamet: Zahmet, külfet.

"Hemen Hakk'a kavuşup, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 298*

Cemi-i âlemin a'mâli halî, Bulur bir anda Nakşî bu kemali."

A'**mâl:** Ameller, demektir.

Âlemin amelleri

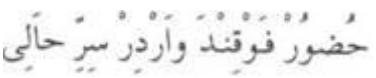
"Âlemdeki bütün insanların amelleri ve halleri (ne kadarsa) Nakşî bir anda bu kemali bulur." Yani bütün âlemin amelleri, halleri bir araya toplansa, ne kadar olur? Nakşî tarikatındaki bir insan bir anda bidayette o kemali bulur.

قیاس ایله نهایتده کمالی

Kıyas eyle nihayetde kemali."

Sonundaki kemalin ne kadar olacağını bir kıyas et."

Kıyas: Bir şeyi, başka bir şeye benzeterek veya onunla bir tutarak hüküm verme.

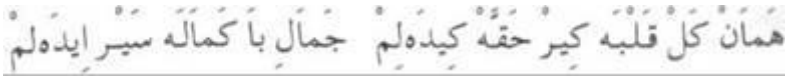

"Huzur fevkinde vardır sırr-ı hali."

"(Mevlâ ile) huzur (halinin) üstünde sırr-ı hal vardır."

Fevk: Üst, demektir.

Mevlâ Tealâ'nın huzurunu bulduktan sonra daha sır var, sırr-ı hal var. Gönülden Mevlâ Tealâ ile konuşulur, görüşülür. Yani bu yol, başka bir yoldur. Ona göre çalışmak, itikat etmek lâzımdır.

"Hemen gel kalbe gir Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hemen (bu büyüklerin) kalbine gir Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyredelim."

Büyük zatların sevgisini kazanmaya çalış, çünkü Mevlâ Tealâ'nın yolu budur.

"Saray-ı seyr-i sirrullah gönüldür. Yabanda gezme şahrah yâr gönüldür."

Seyir: Bakmak, seyretmek manasınadır. Allah'ın Cemalini seyretme sarayı gönüldür. Sen, dağlarda, çöllerde ne geziyorsun, ne dolaşıyorsun.

Bu insan, bu Nefs-i Emmare kokmuş yerlerle uğraşsın, böcekli şeylerle uğraşsın sever.

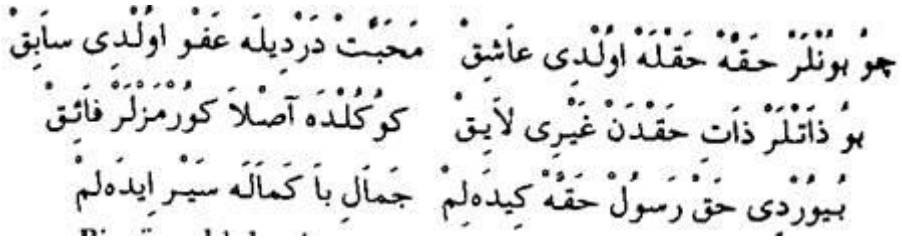
Demek ki bütün milletin uğraşa uğraşa kazandıklarının hepsini Nakşî tarikatında olan kabiliyetli mürid bidayette bir anda kazanır.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektûbunda buyuruyor:

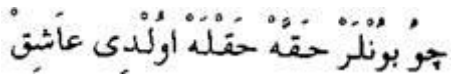
"Bu büyüklerin yolu pek kısadır. Maksada çabuk ulaştırır. Başkalarının yolunun sonuna, bu yolun başlangıcında varılır. Bunun içindir ki 'Biz nihayeti başlangıca yerleştirdik.' buyurmuşlardır.

Velhasıl bu büyüklerin yolu, başka tasavvuf yollarından çok yüksektir. Diyebilirim ki bunların huzuru ve âgâh olmaları (Allah-u Tealâ ile her an beraber olmaları) onların çoğunun huzurunun üstündedir. Bunun içindir ki: 'Bizim nisbetimiz bütün bağlılıkların üstündedir.' buyurmuşlardır." *(Mektubat, 2/66, 42. Mektub)*

Beyt 299

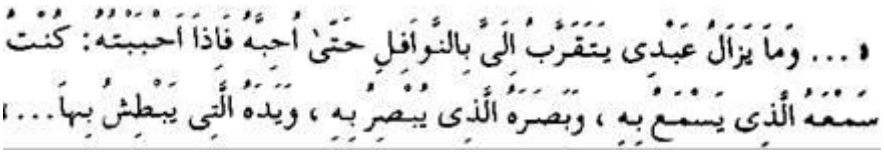
Bir önceki beyitte ne diyordu? Bütün dünyanın insanlarının amelleri toplandığında ne kadar iş görmüş olsa, Nakşî tarikatının sadık müridinin ilk hali öyledir. Şimdiki beyitte bunun sebebi anlatılıyor. J

"Çü bunlar Hakk'a, Hak'la oldi âşık."

Çünkü bunlar Hakk'a, Hak ile âşık oldular."

Bir Kudsi hadiste şöyle buyurulur:

"Kulum nafilelere devam ettikçe bana öyle yaklaşır ki, ben onu severim. Sevince, gören gözü, işiten kulağı, tutan eli olurum."

Mevlâ'nın gözü ile gören nasıl olur? Beşeriyyet gözü ile gören nasıl olur? Mevlâ'nın sevgisi ile seven nasıl olur? Beşeriyyet sevgisi ile seven nasıl olur. Bu âlemde iken bir muhabbetin var. O senin tabii muhabbetin. Seyr-i sülük vasıtası ile arşın fevkine çıkıldığı vakit oranın muhabbeti ile seversin. Birinci asıla çıkıldığında o mertebenin, ikinci asıla çıkıldığında o mertebenin, üçüncü asıla çıkılınca da o mertebenin muhabbeti ile seversin.

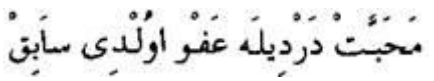
Mevlâ Tealâ'nın muhabbeti ile uçanla, şu beşeriyyet muhabbeti ile uçan bir sayılır mı? Mevlâ'nın sevgisi ile yapılan amel, beşeriyet sevgisi ile yapılan amel ile bir midir?

Nakşî tarikatına giren mürid acemidir amma onda nihayet hükmü vardır. Sanki o, son adımla yürüyor.

Beytimizde ne buyruldu?

"Çü bunlar Hakk'a Hak'la oldu âşık."

Buranın aşk kanadı ile mesafe aşmayı düşünün, bir de Mevlâ Tealâ'nın verdiği kanat ile mesafe kat etmeyi düşünün. Onlar Mevlâ Tealâ'nın sevgisi ile seviyor. Burada iken beşeriyyet sevgisi ile seviyorlardı. Mevlâ'nın Cemalini ancak Mevlâ'dan aldığınız göz ile görebilirsiniz. İnsan bu dünyadaki gözle göremez. Ama oradan aldığı kuvvetle oraya bakar.

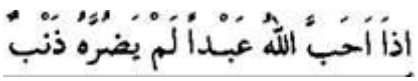

"Mehabbet derdile afv oldı sabık."

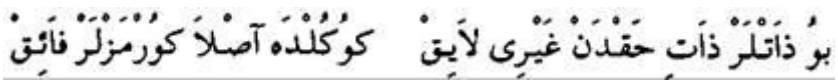
"Daha önce işlenmiş günahlar muhabbet derdiyle affoldu."

Sabık: Geçmiş, eskiden işlenmiş suç, demektir.

O sevgi geldi ya, daha onda günah kalır mı? Resulullah ﷺ Efendimiz şöyle buyurdu:

"Allah bir kulu sevdi mi ona günah zarar vermez."*(Zebîdî, İthaf, 2/284)* Yani Allah-u Tealâ onu günah işlemekten korur veya günah işlerse, o kimseyi tevbe etmeye muvaffak kılar, demektir.

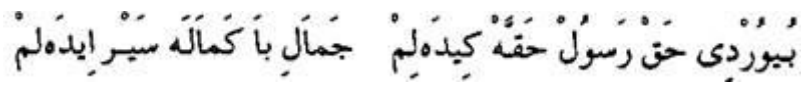

"Bu zatlar Zat-ı Hak'dan gayrı, lâyık. Gönülde asla görmezler ola faik."

"Bu zatlar gönülde, (gönüle) Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'ye olan üstün sevgiden başka hiç bir sevgiyi münasip görmezler."

Layık: Uygun, münasip, yakışır.

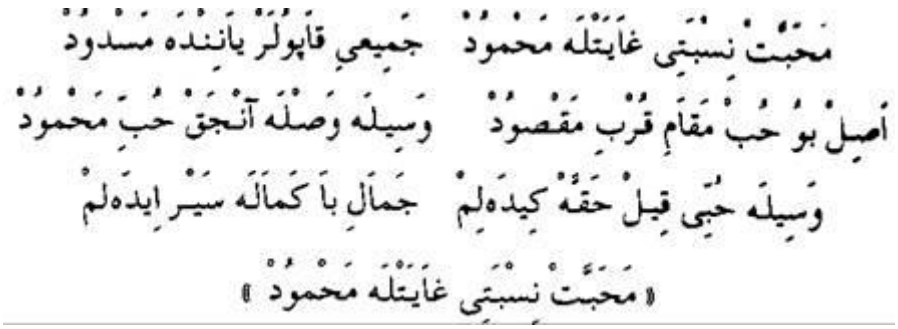
Faik: Diğerinden daha değerli üstün. Her şeyin güzide ve âlâsı.

"Buyurdu Hak Resûl Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hak Resûl doğruyu buyurdu Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 300

"Mehabbet nisbeti, gayetle mahmud,"

"Sevgi münasebeti, son derece övülmüş, makbuldür."

Yani ondan daha üstünü yok. Onun kazandırdığı beraberliği hiç bir şey kazandırmıyor.

Nisbet: Zat-ı Pâk-i Sübhaniyye'nin huzuru. Gayetle mahmud: Son derece makbul, demektir.

Bir bilmek nisbeti vardır, bir de sevgiden doğan beraberlik vardır. Sevmekten öyle bir münasebet hâsıl oluyor ki, bilmekten o hâsıl olmuyor. Bilmekten doğan beraberlik unutulur amma sevgiden doğan beraberlik unutulmaz.

Hadis-i şerifte şöyle buyurulur: اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ "Kişi sevdiği ile beraberdir."

Seven kişi, yerken, içerken, gezerken, her zaman sevdiği ile beraberdir. İyi kimseyi seviyorsan, iyi kimseyle, kötü kimseyi seviyorsan, kötü kimseyle beraber olmuş olursun.

Sevgi şu ayet-i celilenin inmesine sebep olmuştur.

وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

"Allah'a ve Peygambere itaat edenler, işte bunlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği Peygamberlerle, Sıddıklarla, Şehidlerle ve iyi kimselerle beraberdirler. Bunlar ne güzel arkadaştır!" *(Nisa Suresi:69)*

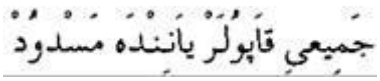
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Selim)* in Sevban isminde bir kölesi vardı. Bir gün Resulullah ﷺ in huzuruna geldi, yüzünün rengi kaçmıştı. Ve bitkin bir hali vardı. Resulullah Efendimiz ﷺ:

- Neyin var ey Sevban? Diye sordu. Sevban buna cevaben:

- Ne hastalığım, ne de ağrım var, hiç bir rahatsızlığım yok ey Allah'ın Resûlü. Ancak seni görmediğim zamanlar benim sana karşı olan aşkım artıyor, şiddetle bir yalnızlık duyuyorum. Sonra ahireti hatırlıyorum ve orada seni göremeyeceğimden korkuyorum.

Çünkü sen cennette diğer Peygamberlerle beraber yüksek makamlarda bulunacaksın. Ben cennete girsem bile senin derecenden aşağı derecede bulunacağım için seni orada göremeyeceğimi düşünüyorum. Bundan dolayı da ben seni göremeyeceğim cennete girmek istemem ya Resûlâllah! Dedi.

İşte bunun üzerine okuduğumuz bu ayet-i celile nazil oldu. Gördünüz mü sevgi ne yaptı?

"Cemi-i kapular yanında mesdûd."

"(Allah'a varan) bütün kapılar (sevgi) kapısının yanında kapalıdır."

Mesdûd: Kapalı, demektir.

Allah-u Tealâ'ya açılan çok kapılar var amma bu sevgi kapısının yanında diğerleri kapalı gibi.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektûbunda buyurur ki: "Sevmek nimeti ile şereflenenlerin, sevmenin tadını alanların çoğu, sevgilinin iyiliklerine kavuşunca, sevgileri artar. Yahut incitmesinde de, iyiliğinde de sevgileri değişmez. Hâlbuki sevenlerin içinde pek azı vardır ki, sevgilinin incitmesi, sevgilerini artırır. Bu en kıymetli nimete kavuşmak için sevgiliye hüsn-i zan etmek lâzımdır.

Hatta sevgili bıçağını sevenin boğazına dayasa ve her uzvunu parça parça etse, seven bunu kendi için hayırlı olduğunu bilmeli, bunu büyük iyilik ve saadet görmelidir. İşte böyle hüsn-i zan ele geçerse, sevgilinin hiç bir hareketi çirkin gelmez ve "Muhabbet-i Zatiyye" ile şereflenir.

Arada hiç bir sıfat, hiç bir nimet, hiç bir itibar (kayd bir bakımdan) olmaksızın yalnız Zatı İlâhiyyeyi (kendisini) sevmek Habib-i Rabbil-âlemîn'e ﷺ mahsustur.

Böyle sevmekle şereflenenlere, sevgilinin verdiği elemler, iyiliklerinden daha çok lezzet verir ve ferahlandırır. Zannediyorum ki bu makam rıza makamından daha üstündür." *(Mektubat, 2/42, 33. Mektub)*

Sevginin ilâcı itaattir. Hem seversin, hem sevilirsin. Nitekim Sure-i Âli İmran'da şöyle buyurulur: . . . قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ "(Habibim) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana tabi olun ki, Allah da sizi sevsin..." *(Ayet:31)*

اَصلِ بو حُبْ مَقامِ قُرْبِ مَقْصودْ

"Asıl bu hub makamı kurbı maksûd."

"Asıl maksûd olan yakınlık, bu hub makamıdır."

Hubb: Sevgi, demektir.

Makamı kurbı maksûd: Maksûd olan Mevlâ'ya yakınlık makamı. İşte bu sevgiye ulaşan Mevlâ'ya ulaşır bu sevgi ise Efendimiz ﷺe ittiba'dan doğar. Yukarıda geçen ayet-i kerimenin beyanı budur.

Asıl makam: "Hubb" makamıdır. Peygamberlerden kimisinin Kelimiyyeti var, kimisinin Haliliyeti var, Efendimizin de Mahbûbiyyeti var ki, en büyük makam bu.

Biz de O'nun ümmetiyiz elhamdülillâh. Allah'ın emirlerini on paralık şeylerden sebep kırmayalım. Müslüman kendisini tamamıyla İslâm'a teslim etmiş, insan demektir.

Peygamberimize tabi olalım. O'nun bütün sünnetlerini ihya edelim. O'nun sünneti sadece sakal uzatmak değildir. Camiye sağ ayakla girip, sol ayakla çıkmak, sağ el ile yemek, misvak kullanmak da sünnettir. Daha pek çok sünnetleri vardır.

İslâm, aklı, zekâsı, bütün uzuvları yerli yerinde bir insan gibidir. Bir insanın küçük parmağı noksan olsa, o bir eksiklik kabul edilir. Kaşları veya kirpikleri olmasa beğenilmez.

İşte İslâm da farzı, vacibi, sünneti, müstehabı ile bir bütündür. Sünnet, müstehap terkedilirse geriye ne kalır?

Bir Hadis-i şerifte şöyle buyurulur:

مَنْ اَحْيَا سُنَّتِى فَقَدْ اَحَبَّنِى وَ مَنْ اَحَبَّنِى كَانَ مَعِىَ فِى الْجَنَّةِ

"Kim benim sünnetimi ihya ederse, muhakkak beni sevmiş olur. Kim beni severse, muhakkak benimle beraber cennettedir." *(Tirmizî, İlim: 16,No: 2678, 5/46)* Bu hadis-i şerifin başında:

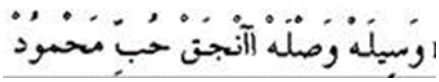
يَابُنَىَّ اِنْ قَدَرْتَ اَنْ تُصْبِحَ وَتُمْسِىَ وَلَيْسَ فِى قَلْبِكَ غِلٌّ لِاَحَدٍ فَافْعَلْ

"Ey oğulcağız! Eğer sen sabahlamaya ve gecelemeye kalbinde bir başkasına kin olmaksızın (bir gün geçirmeye) kâdir olabilirsen bunu yap." Buyrulur.

Allah'ın yuvasında Allah olur. Bir kimse işte kafamda sarık, üstümde cübbe, şalvar (veya hanımsa çarşaf giyinmişim) dese, fakat kalbi bozuk olsa, o tam Resulullah'ın sünneti üzere değildir. Fakat meselâ hanım "Kalbimi düzeltinceye kadar çarşaf giymeyeyim" dese o da olmaz. Dışımız sünnete uygun, içimiz sünnete uygun olacak.

Sevgi en kıymetli şeydir. Kalpte sevgi olmadığı için buğz, adavet olmamalı. Bir kimse kalbini akrep yuvasına çevirmiş ise, oraya pırlanta konur mu?

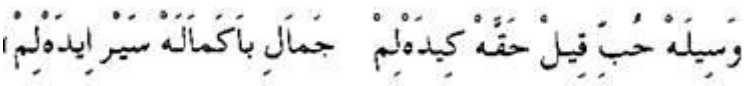
Allah-u Tealâ'ya O'nun Resûlüne ve Müslümanlara karşı kalpte sevgi bulundurmak için çok gayret etmeli. Müslümanlar enelik (benliklerini) yok etmelidir.

"Vesile vasla ancak hubb-i Mahmûd."

"(Allah'a) ulaşmak için vesile ancak Peygamber ﷺ Efendimizi sevmektir."

Hubb-i Mahmûd: Peygamber ﷺ Efendimiz'i sevmek.

"Vesile hubbi kıl Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Vesile: Sebep, Vasla: Ulaşmağa, demektir.

"Sevgiyi vesile yap, Allah'a (kavuşmak için) gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri buyuruyor:

"Bu büyüklerin kazançlarının başlangıcı Zat-ı İlâhî'nin çekmesi ve sevgisidir. Cenab-ı Hakk'ın lütfu ile bu sevgi her an artarsa, başka şeylerin sevgisi yavaş yavaş azalır. Başka şeylere bağlılık yavaş yavaş yok olur.

Bir saadetli kimseyi Allah sevgisi kaplayarak başka her şeyin sevgisi kalmayınca ve Allah sevgisi bütün bu sevgilerin yerine yerleşince onun aşağı sıfatları ve bütün kötü huyları yok olur.

Seyr-i Âfâkî'de ele geçen şeylere, uzun bir sülüke ve sıkı riyazetlere ve çetin mücadelelere lüzum kalmadan kavuşur. Çünkü sevmek, sevgiliye itaat etmeği gerektirir. Sevgi son haddini bulunca itaat da tamam olur. Sevgiliye insan gücünün yetişebildiği kadar tam bir itaat hâsıl olunca, (makamat-ı aşere) ele geçer.

Makamat-ı Aşere: Tevbe, Zühd, Vera', Sabr, Fakr, Şükr, Havf, Reca', Tevekkül ve Rıda'dır. Bu (seyr-i mahbûbî) ile seyr-i âfâkî gibi, seyr-i enfüside tamamlanmış olur. Çünkü hep doğru söyleyici *(aleyhi ve alâ âlihissalâtu ve'sselâm):* "Kişi sevdiği ile beraberdir." buyurdu.

Sevgili âfâk ve enfüsün dışında olduğundan seven de onunla beraber olacağından âfâk ve enfüsün dışına çıkar. Böylece seyr-i enfüsiyi de geride bırakmış olur. Beraberlik devletine kavuşur.

İşte bu büyükler muhabbet devleti sayesinde âfâk ve enfüs ile uğraşmazlar. Afâk ve enfüs onlara tabi olur. Sülük ile cezbe bunların işlerine bağlı bulunur. Bu büyüklerin sermayesi muhabbetdir. Muhabbet, sevgiliye itaat etmeyi lazım kılar.

Sevgiliye itaat ise ahkâm-ı islâmiyye'ye uymakla olur. Çünkü sevgilinin beğendiği şey, yol, Ahkâm-ı İslâmiyyedir. O halde muhabbetin çok olmasına alâmet, Ahkâm-ı İslâmiyye'ye çok uymaktır. Ahkâm-ı İslâmiyye'ye uymak ise, ilim, amel ve İhlasa bağlıdır." *(Mektûbât, 2/66, 42. Mektub)*

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu beyitten sonra bir hadis-i şerif ile meşayıhın meşhur bir ibaresini yazmıştır.

قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّىٰ اللهُ تَعَالَىٰ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اَلْيَوْمَ تُسَدُّ كُلُّ فُرْجَةٍ اِلَّا فُرْجَةَ اَبِي بَكْرٍ»

Peygamber *(Sallallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz buyurdu: "Bugün bütün kapılar kapanır (kapansın). Yalnız EbuBekr'in kapısı açık kalır (kalsın!)" *(Sayfa 98 de geçti)*

(Peygamberimizin mescidinin birçok kapısı vardı. Resulullah Efendimiz, vefatına yakın bütün kapıların kapatılıp Hazreti Ebubekr'e ait kapının açık bırakılmasını emrettiler.

Tahkik erbabı bu Hadis-i şerif hakkında birçok söz söylemişlerdir. Onlardan biri şöyledir:

"Böyle bir günde bütün nisbetlerin kapıları kapanır da muhabbet alâkasının kapısı açık kalır. Allah'a götüren ve gayeye erdiren nisbet de aşk ve muhabbetten başkası değildir." *(Reşahat, Shf: 280)*

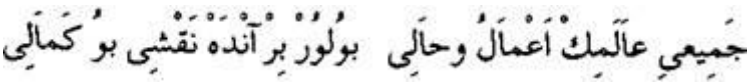
Nakşî tarikatının reisi Hazret-i Ebubekr olduğuna göre onun tarikatı kıyamet gününe kadar devam edecektir).

وَقَدْ اِشْتَهَرَ عَنِ الْمَشَايِخِ: «جَذْبَةٌ مِنْ جَذَبَاتِ الْحَقِّ تُوَازِي عَمَلَ الثَّقَلَيْنِ

Meşayih *(Kaddesallahu Esrarehüm)* den (şöyle bir nakil) meşhur olmuştur: "Hakkın manevî çekişlerinden bir çekiş ins ve cinnin ameline müsavidir."

(Bir kimseyi çekmek için bir zahirî kanca vardır bir de batınî kanca vardır. Sevgi manevî kancadır. Cenab-ı Hak bir kulun kalbine bir damla sevgi atsa, o sevgi, kulu Mevlâ'ya öyle çeker, öyle çeker ki, bütün kâinat bir araya toplansa, öylesine çekmeye kadir olamaz.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Nakşîlerin bu muhabbet nisbetleri hakkında:

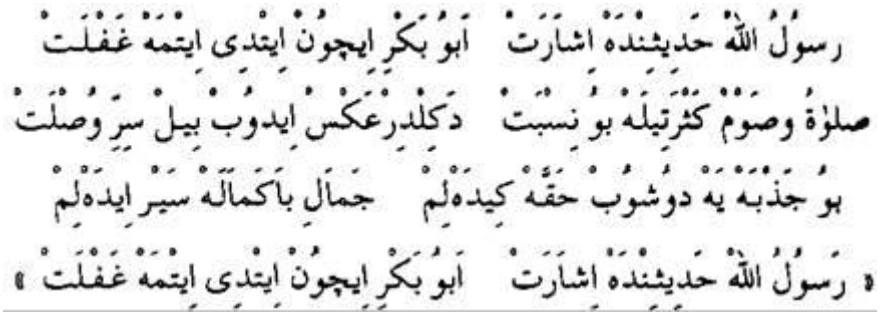

Cemi-i âlemin a'mal-u hali,

Bulur bir anda Nakşî bu kemali."

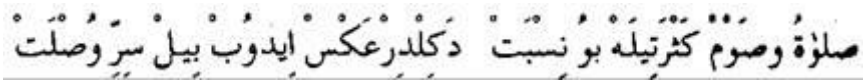
"Bütün insanların amelleri bir araya toplansa, onların hepsi Allah a ne kadar yaklaştırırsa Nakşîlerin sevgi nisbeti de cezbe ile bir anda o derece bir kemale ulaştırır." buyurmuştu.

Beyt 301

"Resulullah hadisinde işaret. Ebubekr içün itdi, itme gaflet."

"Resulullah ﷺ hadis-i şerifinde Hazreti Ebubekr *(Radıyallahu Anh)* için işaret etti, bunda gafil o l m a . " Ş ö y le ki:

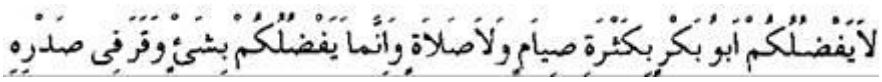

"Salât-ü savm kesretiyle bu nisbet. Değildir, aks idüp bil sırr-ı vuslat."

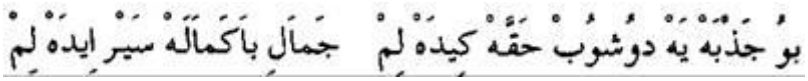
Hazreti Ebubekr'de bulunan bu muhabbet nisbeti (çok) namaz kılıp, oruç tutmakla (hâsıl olmuş) değildir. (Ya ne ile hasıl olmuştur?) Vuslat sırrının aksetmesiyle.

Salât: Namaz. Savm: Oruç. Sırr-ı vuslat: Vuslat sırrı, demektir.

Beyitte bahsi geçen Hadis-i şerifin metni şöyledir:

"Ebubekr *(Radıyallahu Anh)* çok namaz kılmak, çok oruç tutmak ile sizin üzerinize faziletli olmadı. Ancak onun kalbine akıp yerleşen bir şey ile sizin üzerinize faziletli olmuştur." *(Sayfa 98 de geçti)*

"Bu cezbeye düşüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"İşte bu muhabbet cezbesine düşüp Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

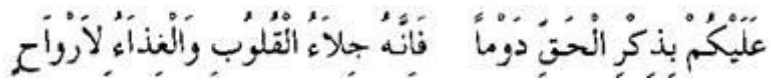
Bu muhabbet cezbesine ne ile düşülür? Zikir ile Rabıta ile. Ayet-i celilede şöyle buyrulur:

الَّذِينَ آمَنُواْ وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكْرِ اللّهِ أَلاَ بِذِكْرِ اللّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾

"Bunlar, Allah'ın zikri ile kalpleri huzura kavuşarak iman edenlerdir. Evet, bilin ki, ancak Allah'ı anmakla kalpler yatışır ve huzur bulur." *(Ra'd suresi:28)*

İnsanla Cenab-ı Hak arasında hiç münasebet yoktur. Toprakla Rablerin Rabbi arasında ne münasebet olabilir? Yalnız insan zikredince Mevlâ Tealâ ile bir münasebet bir alâka hâsıl oluyor. O münasebet ve alâkadan sevgi doğuyor. Münasebet arttıkça sevgi de artıyor.

Ne zaman ki sevgi zikredeni kaplıyor, bu kimse kemal derecesine yükseliyor. İtmi'nan (kalbin huzura kavuşması) hâsıl oluyor. Bir beyitte şöyle buyurulur:

"Hak Tealâ'nın zikrine devam etmekle devam ediniz,

Zira zikir kalplerin cilâsı, Ruhlar için (ise) gıdadır." *(Mektubat, 1/99, 92. Mektub)*

Böyle sevgi münasebeti kazandıran bir zikir Rabıta ile olur. Nitekim İmam-ı Rabbânî bir mektubunda şöyle buyuruyor: "Kavuşturucu yollar içinde Rabıtadan daha çabuk kavuşturanı yoktur. Hangi talihli kimseye bu nimeti ihsan ederler?" *(Mektubat, 1/160, 187. Mektub)*

Hace Ahrar *(Kuddise Sırruhu)* "Fıkarât" Risalesinde buyuruyor ki: "Rehberin (şeyhin) görüntüsü (şeklini hayal etmek) Hakk'ın zikrinden daha faidelidir (tesirlidir)."

Yani Rehberin hayali, talibe (kalbin tasfiyesinde) zikretmesinden daha çok faide verir, çünkü başlangıçta, talibin Hak Tealâ ile yakınlığı yoktur. Bunun için zikretmekle çok faidelenemez.

İmam-ı Rabbânî, Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* için "Kıbletü kulûbina" (kalplerimizin kıblesi) buyurur.

Kıble; yönelinen yer demektir. Yani İmam-ı Rabbânî Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* için, kalplerimizin O'nunla Mevlâ'ya döndüğü zat, demek istemiştir. Rabbimize secde etmek istediğimizde nasıl ediyoruz? Kâbe'ye yönelerek. İşte kalpler ile Mevlâ'ya yönelmek istenildiğinde bu zatlar vasıtası ile yönelinmiş oluyor. Mevlâ maksuddur, şeyh ise O maksudun yoludur.

20. BAB

بو بَابْ سَبَبِ سُلُوكِ نَقْشِبَنْد وَعزِيمَتِينِى بيَانْ
وَ كَمَالَاتِينِى عيَانْ ايدَرْ

Bu bab sebeb-i sülük-i Nakşibend ve azimetini beyan ve kemalâtını ayan ider.

"Bu bahis Nakşibend'in sülükünün sebebini ve (yine Nakşibendin) azimetini izah ve faziletlerini aşikâr eder."

Beyt 302

سُلُوكْ ايلَرْ اكَرچِهْ نَقْشِبَنْدِى كِيجَهْ كُونْدُوزْ اتَارْ نَفْسَهْ كَمَنْدِى
ايدَرْ هَمْ ذِكْرُوفِكْرْ اُو اَرجَمَنْدِى عزِيمَتْدَرْ دَكَلْدِرْ بَاشْقَهْ فَنْدِى
عزِيمَتْلَهْ اُولُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيرْ ايدَهْ لِم

« سُلُوكْ ايلَرْ اكَرچِهْ نَقْشِبَنْدِى »

"Sülük eyler eğer çi Nakşibendî."

"Eğer Nakşibend yoluna giren mürid sülük ediyorsa."

Sülük: Mevlâ *(Celle Şanühü)* ye manevî bir yürüyüş,

Eğerçi: Her ne kadar, olsa da, ise de, manalarına gelir.

كِيجَهْ كُونْدُوزْ اتَارْ نَفْسَهْ كَمَنْدِى

"Gece gündüz atar, nefse kemendi"

"Gece gündüz nefse kement atar."

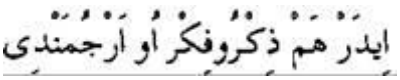
Kement: Bağ; uzakta bulunan herhangi bir şeyi tutup çekmek üzere atılan ucu ilmekli uzun ve sağlam ipe denir

Meselâ yabanî, deli bir atı kement atarak yakalarlar ve onu yavaş yavaş evcilleştirirler. Ancak ondan sonra üzerine bir insan binebilir, onunla iş görülebilir.

Yabanî, deli bir atı yakalayıp, terbiye etmek zordur. Yabanî, deli bir at mesabesinde olan nefsi yakalayıp terbiye etmek ise ondan çok daha zordur.

"Nefis firar Leyse leha karar."

"Nefis firar eyler, onun için karar olmaz." Nakşibendler nefislerine nasıl kement atarlar?

"İder hem zikrü fikr o ercümendî."

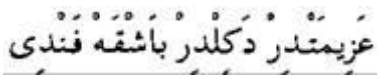
"O muhterem, akıllı kişi! Zikir ve tefekkür eder."

Ercümend: Muhterem, şerefli ve akıllı kişi demektir.

İşte onlar, zikretmek ve tefekkür etmek suretiyle nefislerine kement atarlar.

Fikir; Arapça düşünmek demektir. Tefekkür kelimesi de aynı manaya gelir. Nakşî tarikatına mensup olanların zikirlerine, ibadetlerine şaşıyorlar. Meselâ: Beş vakit namaz yetmedi mi? Bunları da nereden çıkarıyorlar? Gece kalkılır mı? Hep namaz mı kılınacak? Diyorlar.

İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri cevap buyuruyor:

"Azimettir değildir başka fendî."

"(Nakşibendî'lerin bu çalışmaları) azimet (dikkatli amel etmek) tir, başka bir düzen değildir."

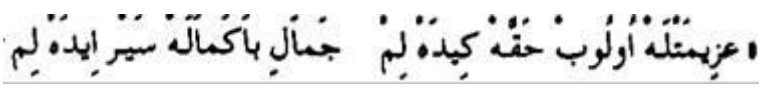
Fend: Hile, düzen, dolan demektir.

Bir Müslümanın nefsine müsamahalı davranmasından daha zararlı bir şey yoktur. Büyük zatlar müsamaha nefsin ruhsat yolunu aramasıdır, derler. Ruhsat, idare demektir. Bu din işlerinde olmamalıdır.

Her ne şeyin ki tamamına yetişilemiyorsa, hepsinin bırakılması gerekmez. Ne kadar yapılabiliyorsa o kadarına devam etmelidir.

Nefis Allah-u Tealâ'nın razı olmadığı yerlere gitmek istediğinde onu salihlerin meclisine götürmeli ve oralardan ayırmamalıdır. Nefis, haram olan şeylere bakmak istediğinde oturup Kur'an-ı Kerim, Hadis-i şerif, Mektûbat ve Kudsiyye okumalıdır.

Nefis nereye kaçayım diye etrafına bakınınca teşbihi ele almalı Rabıta ile Allah'ı zikretmeli. Rabıta nefsi muzib (eritici) Şeytanı firar ettiricidir. Nefis erimeden yakalanmıyor.

"Azimetle olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Azimetle amel edip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

İmam-ı Rabbani buyurmuştur ki: "İnsanı kemale kavuşturan, olgunlaştıran, yollar çoktur. Bunların en faidelisi, çabuk ulaştıranı, nefisle mücadelesi çok olanıdır.

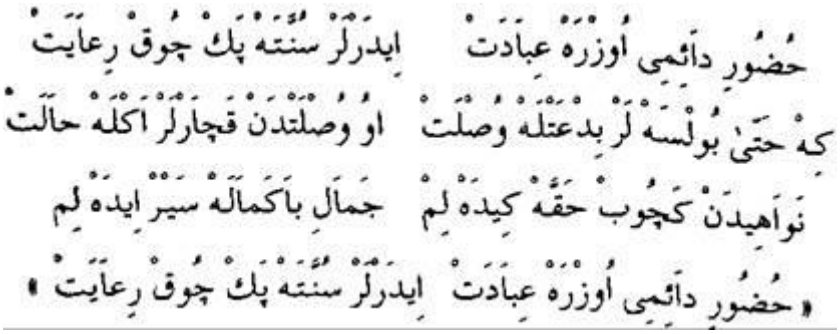
Ruhsattan sakınan, azimetle amel edenlerin yoludur. Azimet, haramlardan ve mubahların fazlasından sakınmak demektir. Ruhsat ise yalnız haramdan kaçmaktır." *(Mektûbât, 1/314, 286. Mektub)*

"Hacelerimizin yolu *(Kaddesallahu esrarehum)* kavuşturan yolların en kısasıdır. Başka yolların sonunda ele geçenler, bu yolun başında onlara tattırılmaktadır. Bunların nisbeti yani kavuştukları huzur, başkalarının nisbetinin üstündedir.

Bütün bu üstünlükler bu yolda sünnete yapışmak ve bid'atten sakınmak bulunduğu içindir. Ruhsatları elden geldiği kadar yapmazlar, azimetle hareket ederler.

Şeriatın izin verdiği ruhsatlardan kaçınıp Şeriatın üstün gördüğü azimetlere sarılan bu âlimlere uymayı, sonsuz azaptan kurtulmaya vesile bilmelidir."*(Mektubat, 1/81, 70. Mektub)*

Beyt 303

"Huzûr-i daimî üzre ibadet. Ederler sünnete pek çok riayet."

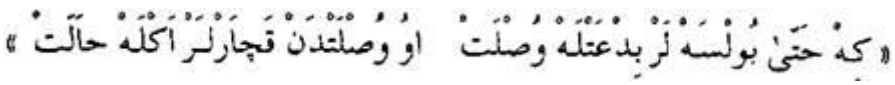
"Devamlı huzur üzere ibadet ederler. Resulullah ﷺ in sünnetlerine pek çok tabi olurlar."

Huzûr-i daimî: Devamlı huzurda bulunma,

Riayet: Uyma, tabi olma, demektir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyurmuşlardır ki:

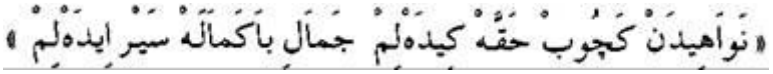
"Nakşibendiyye evliyasının büyüklerine, (Kaddesallahu Tealâ es-rarehum) Zatın huzûru, daimidir. Bu büyükler çabuk geçen, hemen gaybete dönen bir huzûra kıymet vermezler. Bu büyüklerin yüksekliği, bütün yüksekliklerin üstündedir ve bunların nisbeti bütün nisbetlerden daha üstündür. Bunlar, Zatın devamlı olan huzûruna: "Nisbet" demişlerdir. (Mektûbât, 1/36, 27. Mektub)

"Ki hatta bulsalar bid'atle vuslet. O vuslatdan kaçarlar anla halet."

"(Öyle) ki, hatta (faraza) bid’at (işlemek) le Allah'a kavuşmayı bulsalar, böyle bir vuslattan kaçarlar, hali anla."

Halet: Hal, keyfiyyet, demektir.

"Nevahîden geçûp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Nevahî: Nehyedilmiş, yasak edilmiş şeylerdir.

"Yasak edilmiş şeylerden (haramlardan, bid'atlardan) geçip Hak Tealâ'ya gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 304

بُو ذاتلَر بیلدیلَر بر سرِّ اکبَر ایشیت نقل ایدهیم کل ایله ازبر
که ایرمه مش بُو سرّه باشقه بر سر ویرلمش نقشبنده اشبو کوهر
بُو اَسرارِی بیلوب حقّه کیدهلم جمالِ باکمالَه سیر ایدهلم
« بُو ذاتلَر بیلدیلَر بر سرِّ اکبَر »

"Bu zatlar bildiler bir sırrı ekber."

"Bu zatlar (Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiyye şeyhleri) çok büyük bir sır bildiler."

Sırr-ı Ekber: En büyük sır, demektir.

ایشیت نقل ایدهیم کل ایله ازبر

"İşit nakl ideyim gel eyle ezber."

"Dinle, (bu en büyük sırrı) anlatayım, gel bunu ezberle."

Nakl: İşittiğini anlatmak, demektir.

Nakledeyim yani, benim kalbimden lisanım vasıtasıyla senin kalbine aktarayım, sen de onu ezberle demektir.

که ایرمه مش بُو سرّه باشقه بر سر ویرلمش نقشبنده اشبو کوهر

"Ki irmemiş bu sırra başka bir ser. Verilmiş Nakşibende iş bu kevher."

"(Ezberle) ki bu büyük sırra (bu yüksek mertebeye) Nakşibendilerden başka bir kimsenin başı ermemiştir. İşte bu cevher Nakşibendî olanlara verilmiştir."

Ser: Baş, demektir. Kevher: Cevher, demektir.

بُو اَسرارِی بیلوب حقّه کیدهلم جمالِ باکمالَه سیر ایدهلم

"Bu esrarı bilüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu sırları bilip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 305

طَرِيقَتْلَهْ حَقِيقَتْ بِيلْ حَقِيقَتْ ايكِيسِى خَادِمَهْ دِرْ لِلشَّرِيعَتْ
شَرِيعَتْ بِيلْمَهْ يِنْ بِيلْمَزْ طَرِيقَتْ شَرِيعَتْ بِيلْمَهْ يِنْ بُولْمَازْ حَقِيقَتْ
شَرِيعَتْلَهْ اُولُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ ايدَهْ لِمْ
« طَرِيقَتْلَهْ حَقِيقَتْ بِيلْ حَقِيقَتْ »

Tarikatla hakikat, bil hakikat."

"İşin doğrusunu bil ki, tarikat'la hakikat,"

Hakikat: Gerçek, doğru demektir.

ايكِيسِى خَادِمَهْ دِرْ لِلشَّرِيعَتْ

"İkisi hadimedir lişşeriat."

"(Bunun) ikisi, Şeriat'e hizmetçidirler."

Hadime: Hizmetçi, Lişşeriat: Şeriat için, demektir.

Tarikatle Hakikat Şeriat'e nasıl hizmet ediyor?

Şeriatın erkânı üçtür: İlim, Amel, İhlâs. İlim, kitaptan, hocadan öğrenilir. Amel, öğrenilen şeyi tatbik etmektir. İhlâs ise ne kitaptan okumakla, ne de hocadan öğrenmekle hâsıl olur. O kalp işidir. Ancak hakiki ihlâs Tarikat ile hâsıl olur.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şöyle buyuruyor: "ilim ve amel'i Şeriat gösterir. İlmin ve amelin ruhu gibi, kökü gibi olan ihlâsı elde etmek için tasavvuf yolunda ilerlemek lâzımdır. -Seyr-i İlâllah- yani Allah-u Tealâ'ya doğru olan yol gidilmedikçe, -Seyr-i Fillâh- hâsıl olmadıkça, tam ihlâs elde edilemez. Muhlislerin olgunluğuna kavuşulamaz.

Evet, müminlerin hepsi bazı ibadetlerinde azda olsa güçlükle ihlâs elde edebilir. Bizim dediğimiz ise her sözde, her işte, her harekette ve her hareketsizlikte, her zaman kendiliğinden kolayca hâsıl olan ihlâstır.

İhlâs; halis, temiz etmek, niyyeti temizlemek yalnız Allah için yapmak demektir. Böyle ihlâsın hâsıl olması için Allah-u Tealâ'dan başka enfüsî ve âfâkî hiç bir şeye tapınmamak, bir şeye düşkün olmamak lâzımdır. Bu da ancak fena ve bekadan ve velâyet-i hassaya kavuştuktan sonra ele geçen bir devlettir.

Güçlükle ele geçen ihlas, devam etmez, biter. Zahmet çekmeden ele giren ihlâs, devamlıdır ve hakkal yakîn mertebesinde hâsıl olur. İşte bu mertebeye varan evliya

ne yaparsa, yalnız Allah-u Tealâ için yapar. Nefisleri için bir şey yapmaz. Çünkü nefisleri Allah için feda olmuştur.

İhlâs elde etmeleri için niyyet etmelerine lüzum yoktur. Bunlar Fenafillâh ve Bekabillâh mertebelerine yükselince niyetleri doğrulmuştur.

Bir kimse nefsine uyduğu günlerde, her şeyi nefsi için yaptığı, bunun için niyyet etmesine lüzum olmadığı gibi, nefsine uymaktan kurtulup Allah-u Tealâ'ya tutulunca, her şeyi Allah-u Tealâ için yapar, niyyet etmesine hiç lüzum olmaz. Şüpheli olan şeylerde niyyet edilir.

Belli olan şeylerini niyyet ederek, belli etmeye lüzum yoktur. Bu, öyle bir nimettir ki, Allah-u Tealâ dilediği kullarına verir. Devamlı ihlâs sahiplerine -muhlâs- denir. İhlâsı devamsız olup, ihlâs elde etmek için uğraşanlara -muhlis- denir. Muhlâslar ile muhlisler arasında çok fark vardır.

Tasavvuf yolunda ilerleyenlerin ilimde ve amelde kazançları olur. Başkalarına çalışmakla, öğrenmekle, anlamakla, hâsıl olan kelâm ilminin bilgileri, bunlara keşf yoluyla hâsıl olur.

Ameller, ibadetler kolayca, seve seve yapılıp nefsden ve şeytandan hâsıl olan tembellik ve gevşeklik kalmaz." *(Mektubat, 1/71, 59. Mektub)*

Sual: İhlâs, Şeriatın bir parçası olunca, bunu elde etmek, herkese vaciptir. Hakiki ihlâs, fena makamına varmayınca hâsıl olmaz ise, ebrarın âlimleri ve salih insanlardan fena derecesine varmayanlar ihlâsa kavuşamayacaktır. Şeriatın üçüncü parçası olan ihlâsı elde etmemeleri günah olacak, değil mi?

Cevap: Âlimlerde, Salihlerde ihlâsdan bir kısım, bir parça hâsıl olur. Fena'dan sonra ise, ihlâs tamam olur. Her parçası hâsıl olur. Demek ki, fena olmadan ihlâsın hakikati tamamı hâsıl olmaz. Fakat bir kısmı hâsıl olabilir. *(Mektubat, 1/53, 38. Mektub)*

Sure-i Nahl'de şöyle buyurulur:

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَآئِغًا لِلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾

"Gerçekten (süt veren) hayvanlarda da size bir ibret vardır. Size onların karnındaki işkembe pisliği ile kan arasından halis bir süt içiriyoruz ki, içenlerin boğazından afiyetle geçer." ***(Ayet: 66)***

Bakınız! Cenab-ı Hak posa ile kan arasından süt çıkarıyor. Aralarında Allah'ın kudretinden perde var, biri diğerine karışmıyor.

Mevlâ Tealâ bu ayet-i celilede şöyle buyurmak diliyor:

"Ey kullarım! Ben size posa ile kan arasından halis süt çıkarıyorum. Siz de posa gibi olan nefis ile kan gibi olan Şeytan arasından halis ibadetler çıkarın." Bu nasıl olur acaba? Tarikat ile.

Tarikat, nefis ve şeytanın kalp aynasına atmış oldukları vesveseleri, kötü düşünceleri temizler. Her Allah dedikçe o kalp aynasından bunlardan bir şey eksilir. Hüner bizim değil, söylediğimiz الله الله lafza-i celâlinindir.

Şeriatın emirleri hem bedenedir, hem kalbedir. Bu ikisinin Şeriata hakikâten uyması nefsin kötü hasletlerinden temizlenmesine bağlıdır.

Tarikat ile nefsinden; inkâr, münazaa, iba, tuğyan gibi kötü hasletler temizlenmeye çalışılır. İşte nefsin tezkiye edilmiş, temizlenmiş ve kalbin tasfiye edilip parlatılmış hali de hakikattir ki, bu halde yapılan ibadetler halistir. Bu durumda Tarikat ve Hakikat Şeriatın sureti ile hakikâti arasında köprüdür.

Şeriatın üç cüz'ü olan ilim, amel, ihlâs sacayakları gibidir. İki ayakla sac durur mu? Durmaz, üçayak olunca durur. Şeriat de sadece ilim-amel ayağı ile durmaz. Üçüncü ayak mesabesinde olan ihlâs gerektir.

Bütün ibadetlerimize, okuma ve okutmalarımıza, Rabbimizin rızasını talebederek gevşeklik etmeden son nefese kadar devam edelim. Bir haberde şöyle gelmiştir: انّاالعبرة للخاتمة "Ancak ibret sonadır."

İtibar, son nefesimizde aklımız başımızda iken çenemiz sallanırkan bulunduğumuz durumadır.

Efendi Babam şöyle buyururdu:

-Mahmut! Allah'ıma söz verdim. Ölünceye kadar bu Şeriat'ı kullarına ulaştıracağım.

شَرِيعَتْ بِيلْمَهْ يَنْ بِيلْمَزْ طَرِيقَتْ

"Şeriat bilmeyen bilmez Tarikat,"

"Şeriat'ı bilmeyen, Tarikat'ı da bilemez."

Salik, Şeriat'ı tamamlayınca, ayağını tarikata koymaya kabiliyetli olur.

شَرِيعَتْ بِيلْمَهْ يَنْ بُولْمَزْ حَقِيقَتْ

"Şeriat bilmeyen bulmaz hakikât."

"Şeriatın suretini yaşamayan (Tarikat vasıtasıyla Şeriatın) hakikâtini bulamaz."

Demek ki Şeriatın emirleri tam manası ile yerine getirildiğinde Salik Tarikata girer, basamak basamak Şeriatın hakikâtine doğru ilerler.

شَرِيعَتْلَهْ اُولُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

Şeriatle olub Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Şeriatle olup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 306

اُلُوبْ نَفْسِنْدَنْ اَقْدَمْ اَمْرِ سُبْحَانْ چُونْ اَمْرِنْدَهْ اُوزَاتْمِشْ سَرْلَهْ كَرْدَانْ
صَلَاةُ الصُّبْحِ اُولُوبْ عِنْدِنْدَهْ اِحْسَانْ سَكِزْ جَنَّتْدَنْ آكْلَا سِرِّ بُرْهَانْ
بُودُرْ بِيلْ اِمْتِحَانْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ
«اُلُوبْ نَفْسِنْدَنْ اَقْدَمْ اَمْرِ سُبْحَانْ»

"Olup nefsinden akdem, emri Sübhân."

"Sübhan Tealâ'nın emri (Nakşî tarikatına bağlı kimsenin) nefsinden evveldir.

Ekdem: Evvel, ilk önce. Emri Sübhân: Mevlâ Tealâ'nın emri, demektir.

Nakşi tarikatındaki salik zikirle, rabıtayla yetişe yetişe öyle bir hale gelir ki, Mevlâ'nın emrini daima nefsinin emrinden evvel tutar. O, Mevlâ'ya itaat eder, nefsine itaat etmez. Meselâ: Nefsi geceleri, "Uyu, namaza kalkma!" der, o nefsine; "Saman kafa, kaim kafa kalkacaksın, benim Rabbim namaza kalkmamı emrediyor" der, nefsinin değil, Rabbisinin emrini tutar ve namaza kalkar.

چُونْ اَمْرِنْدَهْ اُوزَاتْمِشْ سَرْلَهْ كَرْدَانْ

"Çün emrinde uzatmış serle gerdan."

"Çünki Nakşî, Allah-u Tealâ'nın emrine başını ve boynunu uzatmıştır."

Ser: Baş, Gerdan: Boyun, demektir.

İstersen kes kafamı, diyor. Sen ise ey gafil insan! Değil Allah'ın emrine baş, boyun feda etmek tırnağını dahi feda edemiyorsun. Hâlbuki tırnak kesmek sünnettir, illâ gâvurlara benzeyeceksin.

صَلَاةُ الصُّبْحِ اُولُوبْ عِنْدِنْدَهْ اِحْسَانْ سَكِزْ جَنَّتْدَنْ آكْلَا سِرِّ بُرْهَانْ

"Salâtu's-subh indinde ihsan. Sekiz cennetden anla sırr-ı burhan."

"Onlar için sabah namazını kılmak sekiz cennetten daha büyük ihsandır. Burhan sırrını anla."

Salâtu's-subh: Sabah namazı. İndinde: Yanında. İhsan: Sekiz cennetten daha güzel,

Sırr-ı burhan: Büyük bir sırr, (yukarıda zikredilen, bu zatların bildiği, -Sırr-ı Ekber- işte budur).

İbadetlerden aldıkları tat o dereceye gelir ki, onlara faraza: "Ya sekiz cenneti ya da sabah namazını tercih edeceksin" denilse onlar sabah namazını tercih ederler, sekiz cenneti almazlar. Namazı kılmak, onlara o kadar sevgili oluyor. Bu, onların vakıf oldukları hallere, sırlara tam bir delildir.

Bu, her kişinin işi değil, büyük insanların işidir. Kendilerini Allah'a ﷻ feda edenlerin işidir.

Sure-i Nisa'da şöyle buyrulur:

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ أَوِ اخْرُجُوا مِن دِيَارِكُم مَّا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا ﴿٦٦﴾

"Eğer biz o münafıklara: "Nefislerinizi cihad için öldürün yahut yurtlarınızdan çıkın" diye bir farziyyet yükleseydik, içlerinden pek azı müstesna, onu yapmazlardı. Onlar, kendilerine öğüt verilen şeyleri yerine getirseydiler, elbette bu, haklarında çok hayırlı ve imanlarını kökleştirme bakımından sağlam bir hareket olurdu." *(Ayet: 66)*

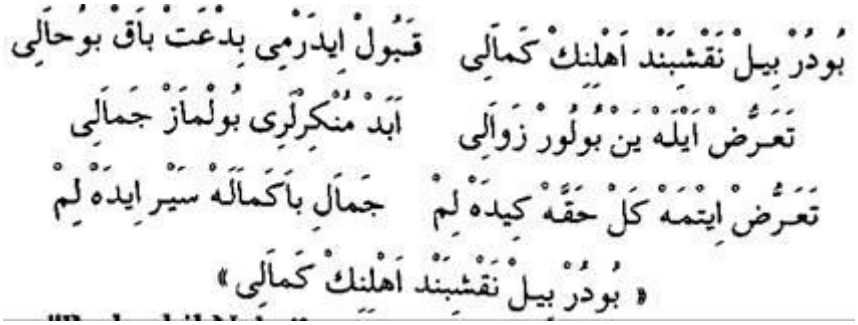
بُودُرْ بِيلْ اِمْتِحَانْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

"Budur bil imtihan Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Budur bil imtihan Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

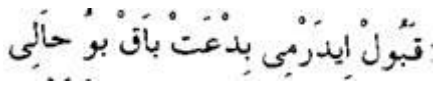
İmtihan olan nedir? İmtihan, bidayette ibadetin nefse zor gelmesidir. O salik ki bu durumdan kaçmadı, nefsini kırdı, mukabil olarak ona; "Al bakalım ibadetin tadını tad." denildi.

Beyt 307

"Budur bil Nakşibend ehlinin kemalî."

"(Bundan evvelki beyitte bahsettiği), Nakşibend ehlinin kemali, olgunluğu budur."

"Kabul ider mi bid'at bak bu halî."

"(Bunlar) hiç bid'at kabul eder mi? Bak, onların hali budur."

Nakşibendiyye tarikatının üstünlüğü, sünnete yapıştıkları ve bid'atlardan kaçındıkları içindir. Bunun için başka yoldan ilerleyenlerin en son ele geçirdikleri şeyler, bu büyüklere daha başlangıçta verilmiş, bunların yolu bütün yollardan üstün olmuştur." *(Mektûbât, 1/147, 168. Mektub)*

Yine İmam-ı Rabbani *(Kuddise* sırruhu) Mektûbatında buyurur ki:

"Tasavvuf yolu çoktur. Bunların içinde en lüzumlusu ve en uygunu sünnete yapışan ve bid'atlardan kaçan büyüklerimizin yoludur. Bu büyükler, her sözlerinde ve her hareketlerinde, sünnete uyup da, kendilerinde hiç bir keşf, keramet, hal, görüş ve bilişler hâsıl olmaz ise, hiç üzülmezler.

Fakat bunların hepsi hâsıl olup da, sünnete uymakta gevşek davranırlarsa, bunları hiç beğenmezler. İşte bunun içindir ki, bunların yolunda sema ve raks, yasaktır.

Böyle şeylerden hâsıl olacak lezzet ve hallere kıymet vermemişlerdir. Hatta yüksek sesle zikir etmeğe bid'at demişler bundan hâsıl olan şeylere dönüp bakmamışlardır.

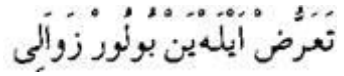
Bir gün büyük üstadımızla birlikte bir yemek meclisindeydim. Kendilerini sevenlerden, Şeyh Kemal yemeğe başlarken, huzurlarında yüksek sesle besmele çekti.

Bu hal, kendilerine çok tatsız gelip şiddetle menettiler ve: "Bir daha bizimle beraber yemekte bulunmamasını ona söyleyiniz!" dediler.

Üstadım Hazretlerinden duymuştum ki, Hace Muhammed Behaeddin-i Buharî *(Kuddise Sırruhu),* Buhara âlimlerini toplayıp, üstadı, Seyyid Emir Külâl

Hazretlerinin evine götürdü; "Yüksek sesle zikr etmek bid'attır, bundan vazgeçiniz!" dediler.

Seyyid Hazretleri de, doğru sözü, her nerede olursa olsun, seve seve aldıkları için, kabul buyurup, "Artık yapmayız" dediler. *(Mektûbat, 1/278, 266. Mektub)*

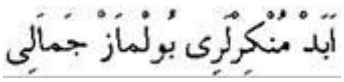

"Tearruz eyleyen bulur zevali."

"(Bu zatlara) sataşan mahvolur, bunlara kim çatarsa geri gider."

Tearruz: Dokunmak, peşine düşmek,

Zeval: Mahvolmak, demektir.

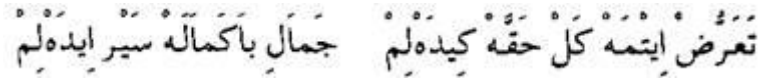

"Ebed münkirleri bulmaz cemali."

"(Bu zatları) red edenler, tanımayanlar ebedî Mevlâ'nın Cemalini bulmaz."

Münkir: İnkâr eden,

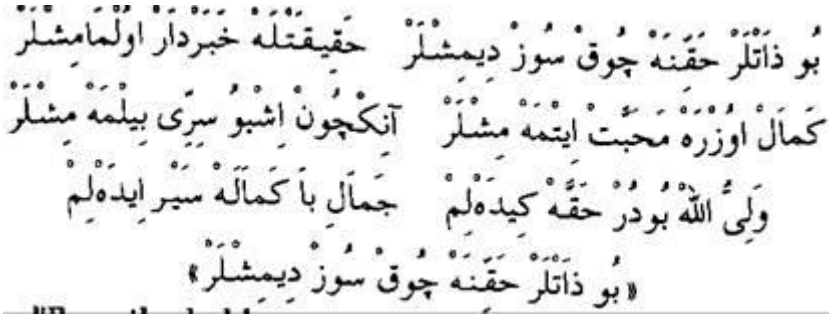
Cemâl: Mevlâ Tealâ'nın Cemali.

"Tearruz itme gel Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

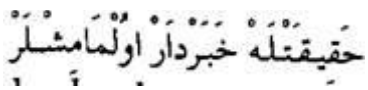
"Taarruz etme gönüllerini yap, gel Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 308

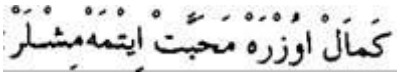
Bu zatlar hakkına çok söz dimişler."

"Bu Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiyye'nin büyükleri hakkında çok söz demişler, aleyhlerinde konuşmuşlar."

Hakikatle haberdar olmamışlar."

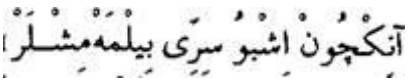
"Hakikatten haberleri olmamış, doğru haber almamışlar, doğru haberlere vakıf olmamışlar."

"Kemal üzre mehabbet itmemişler."

"Olgunluk üzere muhabbet etmemişler."

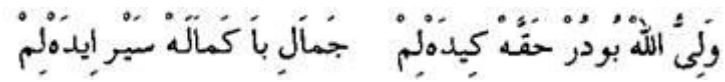
Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiyye'nin büyükleri aleyhinde konuşanlar, onları sevmiş olsalar dahi bu, tam yerli yerinde bir sevgi değildir.

"Anınçün işbu sırrı bilmemişler."

"Onun için de işte bu sırrı bilmemişler."

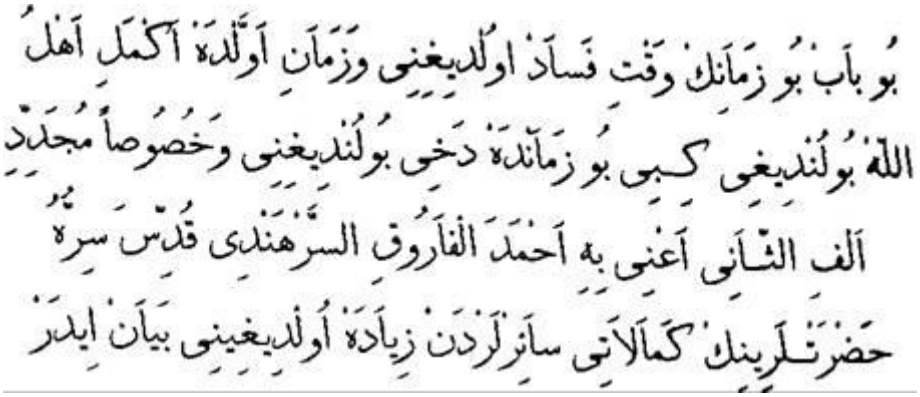
Nakşî tarikatının mükemmelliğini, bu tarikata mensup büyük zatların kemal derecelerini anlayamamışlardır.

"Veliyyullah budur Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"İşte Allah'ın veli kulları, (bahsedilen Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiyye'nin büyükleri) bunlardır. Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

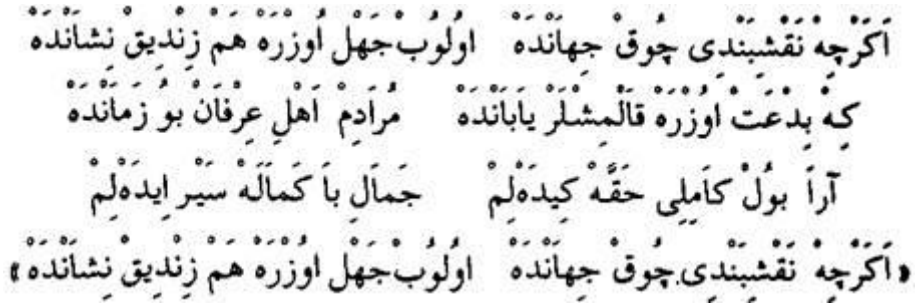
21. B A B

Bu bab, bu zemanın vakt-ı fesad olduğunu ve zeman-ı evvelde, ekmel ehlullah bulundiği gibi, bu zemanda dahi bulundiğini ve hususa müceddid elfissânî e'nî bihi Ahmede'l-Farûkı's-Serhendî *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretlerinin kemalâtı sairlerden ziyade olduğını beyan ider.**

"Bu kısım, zamânın fesad vakti olduğunu, evvelki zamanda çok kâmil ehlüllah bulunduğu gibi bu zamanda dahi bulunduğunu ve özellikle ikinci bin yılın müceddidi, -bunun ile kastım- Ahmed'ül-Farûkı's-Serhendî (İmam-ı Rabbânî) *(Kuddise sırruhu)* Hazretleri (dir ki onun) kemalâtının diğerlerinden daha ziyade olduğunu açıklar."

Beyt 309

"Eğerçi Nakşibendî çok cihanda. Olup cehl üzre hem zındık nişanda."

"Her ne kadar Nakşibend tarikatına bağlı kimseler dünyada çoksa da, cehalet, hem de zındık (kâfir) lik nişanı üzeredirler."

Yani Şeriat'ı bilmezler, yaşamazlar.

Ekerçi: Her ne kadar, Nakşibendî: Nakşi tarikatına bağlı, Cehl: Cahil, Zındık: Dinsiz, imansız, inkârcı, demektir.

Hakiki bir Tarikat ehli, Resulullah ﷺ Efendimiz gibi, Mevlâ Tealâ'nın emrine muntazır olandır.

إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَى إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٩﴾ . . . "Ancak bana gönderilen vahye tabi oluyorum. Ben sırf (Allah'ın azabından) korkutan bir peygamberim." *(Ahkâf: 9)*

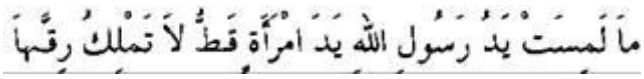
Peygamber Efendimiz ﷺ nasıl bir hal üzere ise, Hulefa-i Raşidin, Sahabe-i Kiram'da öyleydi. Onlar da ancak Mevlâ Tealâ'nın emrine itaat ederler, nehyinden kaçarlar ve: "Ancak gönderilen vahye uyuyorum" derlerdi.

Biz de böyle demeliyiz. Her Müslümanın hali de böyle olmalı ve onlar gibi demeli. Yoksa zındık nişanlı oluruz.

Tarikat, Peygamber ﷺ Efendimizin yaptığını yapmak, O'nun izi üzerine gitmek demektir. Hâlbuki öyle kimseler var ki, tarikat sahibi olduklarını iddia ederler ama Allah'ın emirlerini yerine getirmezler, Resulullah ﷺ e uymazlar.

Meselâ; bazı kimseler kendisine namahrem olan hanımlara elini öptürüyormuş. Resulullah ﷺ böyle yapmış mıdır? Hayır!

Aişe *(Radıyallahu Anha)* validemiz ne buyuruyor:

"Resulullah'ın eli, cariye ve nikâhlısının haricindeki hiç bir kadının eline dokunmamıştır."

Mekke'nin fethi günü, Resulullah ﷺ Efendimiz, erkeklerle olan bîatı tamamladıktan sonra kadınlarla bîat etmeye başladı. Kadınlara olan bîatı yalnız sözlü idi. Resulullah ﷺ Efendimiz'in eli, bîat eden kadınların ellerine hiç değmedi.

Kötü ve düşük huylar, erkeklerden çok kadınlarda bulunduğundan, erkeklerin biatına göre kadınların bîatında, fazladan şartlar beyan buyurdu. Yüce Allah'ın emrine imtisal ederek, kadınları o kötü huylardan menetti.

Nitekim bu hadise Sure-i Mümtehine'de şöyle anlatılır:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَن لَّا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

Ey Peygamber! Mü'min kadınlar, Allah'a hiç bir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, (kız) çocuklarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir bühtan uydurup getirmemek (gayr-i meşru' bir çocuk dünyaya getirip de onu kocalarına nisbet etmemek, kendilerine emrettiğim) herhangi bir iyilik hususunda sana isyan etmemek üzere sana (teslimiyette) söz verdikleri zaman, biatlerini (söz ve teslimiyetlerini) kabul et. Onlar için Allah'tan mağfiret dile; çünkü Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir."

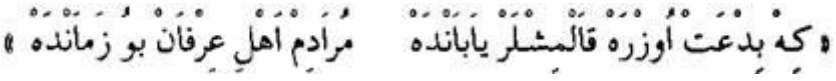
İşte demek ki öyle kimseler var ki, Nakşî olduklarını söylerler hâlbuki zındık nişanındadırlar.

Efendi Babam Anadolu'dan gelen ihtiyar bir şahsa sormuş: "Ne iş yapıyorsunuz?" o kişi: "Şeyhim" demiş.

Efendi Babam: "Allah'ı bilir misin?" deyince, "Bilirim" diye cevap vermiş.

Bunun üzerine Efendi Babam tekrar sormuş: "Peki Allah-u Tealâ erkek midir, kadın mı?"

Şeyh efendi demesin mi ki: "Hem erkek hem kadın." İşte bu tür insanlar zındık nişanda olanlardır.

"Ki bid'at üzre kalmışlar yabanda. Muradım ehl-i irfan bu zamanda."

"Ki (bu kimseler) bid'at üzre, (inanç ve amellerde) Ehl-i Sünnetten çıkmış, yabanda kalmışlardır. (Benim medhettiğim Nakşîler) bu zamanımızda (Ehl-i Sünnet itikadı ve ameli üzere olan) irfan ehli marifet sahibi kimselerdir."

Ehl-i irfan: Marifetüllah ehli (Allah'ı bilenler).

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki: Marifet, yani tanımak başkadır. İlim, yani bilmek başkadır. Herkes ilim sahibi olabilir, marifet ise, fena mertebesi ile şereflenenlerde bulunur. Fena olmayınca nasip olmaz. Marifet ilimden ayrı olduğu için, ilim ile anlaşılanlardan başka şeyler de vardır. Bunlar marifet ile anlaşılır. Bu marifete, idrak-ı basit de derler.

Fena makamında çeşitli dereceler bulunduğundan müntehi (sona erenler) in de marifetleri, başka başka olur. Fena derecesi yüksek olan bir velinin marifeti, fenadan aşağı olan velinin marifetinden daha yüksektir." *(Mektubat,* 1/52, *38. Mektub)*

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şöyle buyuruyor:

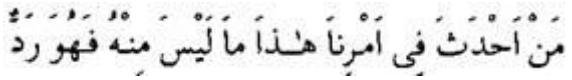
"(BİD'AT) demek, Resulullah'ın ﷺ zamanında ve O'nun dört halifesi zamanlarında bulunmayıp da, dinde sonradan çıkan şeylere denir. Bid'atleri ikiye ayırmışlar: Hasene (güzel), Seyyie (kötü).

Resulullah'ın ve dört halifesi zamanlarında bulunmayıp da dinde sonradan meydana çıkan ve bir sünnetin unutulmasına sebep olmayan güzel şeylere "Hasene" demişlerdir. Sünneti ortadan kaldıran bid'ate de, "Seyyie" demişlerdir.

Bu fakir, bu bid'atlerin hiçbirinde güzellik ve parlaklık görmüyor. Yalnız karanlık ve bulanıklık duyuyorum. Eğer bugün, kalpler kararmış olduğundan, bid'at sahiplerinin işi, iyi ve güzel görülürse de, yarın kıyamet gününde kalpler uyandığı zaman, bunların zarar ve pişmanlıktan başka bir netice vermediğini görecektir. -Şiir:-

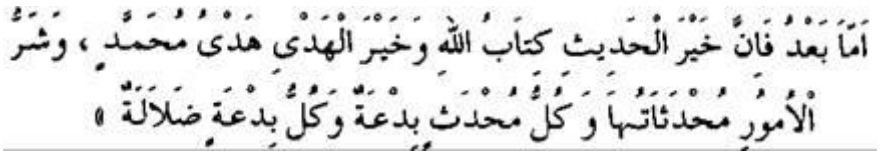
"Hüviyeti karanlıkta olanın hakikati. Sabah vakti belirir gün gibi."

Resulullah ﷺ buyurdu ki:

مَنْ اَحْدَثَ فِى اَمْرِنَا هٰـذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ

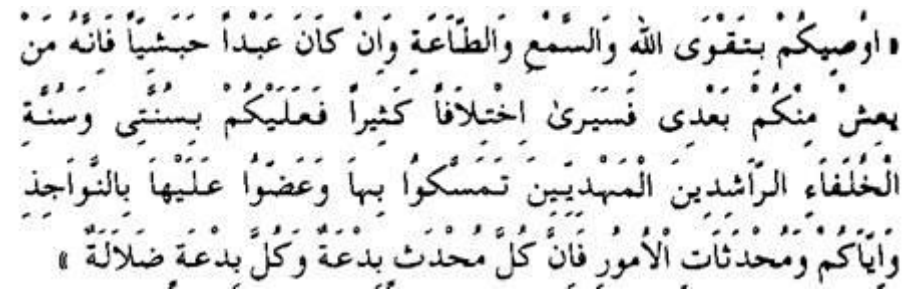
Bizim dinimizde yapılan her yenilik, (reform) atılmalıdır." *(Buharî, Sulh:5, No:2550, 2/959)*

Atılması lâzım olan şeyin neresi güzel olur? Diğer bir Hadis-i şerifte buyurdu ki:

اَمَّا بَعْدُ فَاِنَّ خَيْرَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللهِ وَخَيْرَ الْهَدْىِ هَدْىُ مُحَمَّدٍ ، وَشَرَّ الْاُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلُّ مُحْدَثٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ »

"Sözlerin en iyisi Allah (-u Tealân) ın kitabıdır, yolların en iyisi, Muhammed *(Aleyhisselâm)* ın **gösterdiği yoldur. İşlerin en kötüsü bu yolda yapılan değişikliklerdir. Her yenilik bidattir. Bid'atlerin hepsi dalâlettir (sapıklıktır) ."** *(Müslim, Cuma:13, No:867,21592)*

Başka bir Hadis-i şerifte de şöyle buyurdu:

« اُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللهِ وَالسَّمْعِ وَالطَّاعَةِ وَاِنْ كَانَ عَبْدًا حَبَشِيًّا فَاِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِى فَسَيَرَىٰ اخْتِلَافًا كَثِيرًا فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِى وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ تَمَسَّكُوا بِهَا وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ وَاِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْاُمُورِ فَاِنَّ كُلَّ مُحْدَثٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ »

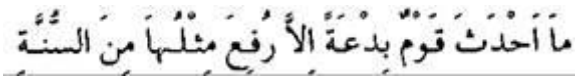
"Ben size Allah'tan korkmayı, Habeş'li bir köle de olsa (başınızdaki idareciyi) dinleyip itaat etmeyi vasiyet ediyorum. Zira sizden, benden sonra yaşayacak olan çok ihtilâf görecektir.

O vakitte benim sünnetime ve hidayete ermiş kâmil halifelerin sünnetine yapışın, o sünnete sımsıkı sarılın, azu dişlerinizle de onu ısırın, sonradan çıkan işlerden sakının zira sonradan çıkan her şey bidat, her bidat ise dalâlet (sapıklık) tır." buyurdu. *(Ebu Davud, Sünnet: 5, No.4607, 2/611)*

Dinde yapılan her değişiklikler bid'at olunca ve her bid'at dalâlet olunca, bid'atlerin hangisine güzel denilebilir ki?

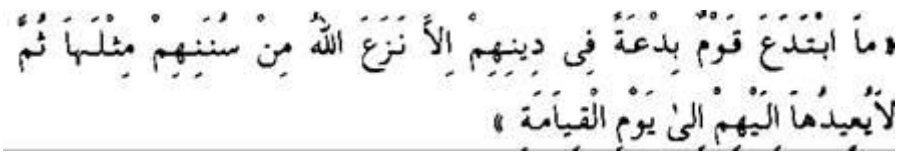
Bu Hadis-i şeriflerden anlaşılıyor ki, her bid'at sünneti ortadan kaldırmaktadır. Bid'atlerin bir kısmı kaldırır, bir kısmı kaldırmaz demek pek yanlıştır.

Görülüyor ki, bid'atlerin hepsi seyyiedir (kötüdür). Resulullah ﷺ buyurdu ki:

"İnsanlar ortaya bir bid'at çıkarırlarsa, buna karşılık bir sünnet yokedilir." Sünnet'e yapışmak, ortaya bid'at çıkarmaktan iyidir. *(Ahmed İbni Hanbel, Müsned, No:16967, 6/40)*

Hassan *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet edildiğine göre:

"Bir millet dinlerinde bir bid'at yaparsa, Allah (-u Tealâ) buna benzeyen bir sünneti yok eder, Kıyamete kadar bir daha geri getirmez" buyruldu. *(Dârimî, Mukaddime:16, No:98, 1/49)*

Âlimlerimizin: "Hasene" dedikleri bid'atlerden dikkat edilirse, sünneti yok etmekte oldukları görülmektedir. Meselâ; meyyiti kefenlerken, ölünün başına sarık sarmağa "Bid'at-i Hasene" demişler. İyi düşünülürse, bu bid'at, sünneti bozmaktadır. Çünki kefende sünnet, üç parça olmasıdır, sarık dördüncü oluyor, sünneti değiştiriyor. Değiştirmek, yok etmek demektir.

Âlimler, "sarığın ucunu sol omuz üzerine sarkıtmak güzel olur" demiş. Hâlbuki iki kürek kemiği arasına sarkıtmak sünnettir. Bu bid'at de sünneti açıkça yok ediyor.

Bunun gibi âlimler, "Namazda kalp ile niyet etmekle beraber, ağız ile de söylemek müstehab olur" demiştir. Halbuki Resulullah ﷺ Efendimizin, Eshab-ı Kiram'ın Ve Tabiin-i İzam'ın *(Rahmetullahi Teala Aleyhim Ecmein)* söz ile niyet ettikleri, ne kuvvetli bir haber ile, ne de zaif bir haber ile bizlere hiç ulaşmamıştır.

İkamet okununca hemen "Allah-u Ekber" diyerek namaza dururlardı. Bunun için, ağız ile niyet etmek bid'at oluyor. Bu bid'ate "Hasene" demişlerdir. Hâlbuki anlıyorum ki, bu bid'at yalnız sünneti yok etmekle kalmıyor, farzı da yok ediyor.

Çünkü ağız ile niyet etmek caiz olunca, çok kimse, yalnız ağızla niyet ederek, kalp ile niyet etmediklerinden hiç korkmuyorlar. Böylece namazın farzlarından biri olan kalp ile niyet yapılmıyor. Bu farz yok oluyor, namaz kabul olmuyor.

Bunlar gibi daha nice bid'atler, reformlar, herhangi bir bakımdan olsa bile sünnetten fazla oluyorlar. Bu ziyadelik, sünneti değiştirmek demektir. Değişiklik ise yok etmek demektir.

O halde Resulullah'ın ﷺ sünnetine bir şey katmamak ve O'nun Eshab-ı Kiram'ına *(Rıdvanullahi Tealâ Aleyhim Ecmein)* uymalıdır. Çünki, Eshab-ı Kiram'dan her biri, gökteki yıldızlar gibidir. Herhangi birine uyan saadete kavuşur." *(Mektubat, 1/159, 186. Mektub)*

آرا بُولْ كامِلى حقَّهْ كيدەلِمْ جمالِ باَ كمالَهْ سيْر ايدەلِمْ

"Ara bul, Kâmil'i Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Kâmil mürşidi ara bul, Hak Tealâ'ya gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 310

خُصُوصاً اَلْفِ ثانيدەْ مُجدِّدْ اَحْمَدُ الْفارُوقِ السِّرْهَنْدى جيِّدْ
طُرُقْ اُصُولِنِى تَصْفِيەْ وتَجْدِيدْ اوُ ايِتْدى فَيْضِى ظاهِرْ هَمْ دەْ شاهِدْ
بُو فَيْضِى بُولْ عَزِيزْ حقَّهْ كيدەلِمْ جمالِ باَكمالَهْ سيْر ايدەلِمْ
« خُصُوصاً اَلْفِ ثانيدەْ مُجدِّدْ »

"Husûsa elfi sânî'de müceddid."

"Bahusus ikinci binde yenileyici."

Husûsa; Bâ husus, ayrıca, husûsen,

Elfi sânî: İkinci bin, (Hicrî senenin ikinci bini) demektir. Husûsen ikinci bin yılın yenileyicisi bir zat vardır ki o da:

اَحْمَدُ الْفارُوقِ السِّرْهَنْدى جيِّدْ

"Ahmedü'l-Farûki's-Serhendî ceyyid."

"İyi, güzel, saf ve temiz olan Ahmedü'l-Farûki's-Serhendî," Ceyyid: İyi güzel, hoş, saf, demektir."

Resulullah ﷺ şöyle buyuruyor:

اِنِ اسْتَقامَتْ اُمَّتِى فَلَهُمْ يوْمانِ وَاِنْ لَمْ يسْتَقِيمُوا فَلَهُمْ يوْمٌ واحِدٌ

"Eğer ümmetim şeriatte istikamet üzere olurlarsa, onlar için iki asır vardır. Yok, eğer şeriatte istikamette bulunmazlarsa, onlar için bir asır vardır."

Yevm kelimesi; gün, yirmidört saatlik zaman, asır ve devre manalarına gelir. Hadis-i şerifte, asır manasında kullanılmıştır.

Bir başka Hadis-i şerifte ise şöyle buyrulur:

إِنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ لِهٰذِهِ الْأُمَّةِ عَلٰى رَأْسِ كُلِّ مِأَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا

"Allah (-u Tealâ) her yüz senede bir müceddid-i din gönderir." *(Ebu Davud, Melâhim:l, No:4291, 2/512)*

Müceddid: Yenileyici, demektir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki: "Her yüz başında bir müceddid gelip geçti. Ne var ki yüz senelerin başında gelen müceddid ile bin senenin başında gelen müceddid bir değildir. Bunların arasındaki fark, bin ile yüz arasındaki fark gibidir. Hatta daha fazla.

Müceddid o zattır ki, o müddet içinde ümmete her ne gibi feyiz varidatı gelirse, onun vasıtası ile gelir. İsterse o vaktin kutupları, evtadı, ebdali ve nücebası bulunsun." *(Mektubat, 2/13, 4.Mektub)*

Birinci bin yılın müceddidi Peygamber Efendimiz'dir. Ondan sonra her yüz yılda bir müceddid gelmiştir. İkinci bin yılın müceddidi de Ahmedü'l-Farûki's-Serhendî'dir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Ömerü'l-Farûk *(Radıyallahu Anh)* ın soyundan geldiği için kendisine "Farûkî" denilmiştir. Hindistan'ın Serhend beldesinde doğduğu için de Ahmedü'l-Farûki's- Serhendî, Serhendli Ahmed Farûk *(Kuddise Sırruhu)* denilmiştir.

طُرُقْ اُصُولِنِى تَصْفِيَهْ وَتَجْدِيدْ اُو اِيتْدِى فَيْضِى ظَاهِرْ هَمْ دَهْ شَاهِدْ

"Turuk usulini tasfiye ve teedîd. O etti feyzi zahir hem de şahid."

"İmam-ı Rabbânî Hazretleri, tarikatların temellerini saflaştırıp yeniledi. Onun feyzi aşikâr hem de şahid oldu."

Turuk: Tarikatler, Usûl: Usuller. Tasfiye: İçinden yabancı âdetleri atmakla saflaştırmak. Teedîd: Yenilemek, Zahir: Aşikâr, meydanda, demektir.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri, tarikata sonradan katılan şeyleri seçip attı. Tarikat-ı Aliyyeyi, eski haline getirdi. Milletin attığı toz ve çamurlardan kurtardı. O'nun aşikâr olan feyzi, büyük bir zat olduğuna da şahit oldu.

بُو فَيْضِى بُولْ عَزِيزْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

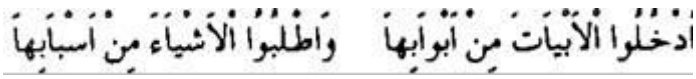
"Bu feyzi bul aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu feyzi bul aziz Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Feyz: Bolluk, bereket. İhsan, akmak, taşmak manalarına gelir.

Feyz, bir nurdur ki, gözle görülmez, elle tutulmaz, kalbe gelince anlaşılır. Tarikatı size öğrettikleri gibi yaparsanız, bu feyzi bulursunuz.

Şöyle bir beyit vardır:

"Evlere kapılarından giriniz. Eşyayı sebeplerinden isteyiniz."

Her şeyin bir sebebi vardır. Meselâ; çocuk isteniyorsa, onun sebebi evlenmektir. Camiye gitseniz de, oturup "Allah'ım! Bana burada bir çocuk ver!" diye niyazda bulunsanız, orada çocuk sahibi olabilir misiniz? Hayır. Ama Mevlâ kadirdir, dilerse verir, o başka.

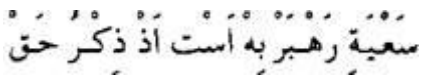
Feyzi nasıl bulacaksınız? Tarikat ile. Tarikatın vesilelerine uymak ile. Tarikatta en çok Rabıta ile zikir yapılması emredilir.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bu hususta bir beytinde şöyle buyurur:

"Rabıtasız sa'y eden mutlak deli."

"Rabıtasız Mevlâ Tealâ'ya kavuşmaya çalışan delidir."

İmam-ı Rabbânî'de bir mektubunda şöyle buyuruyor:

"Mürşidin şeklini tahayyül etmek (Rabıta etmek) daha iyidir." *(Mektubat, 1/160, 187. Mektub)* Neden daha iyidir? Allah-u Tealâ'yı rabıtasız olarak zikr etmekten.

Efendi Babam; "Oğlum Mahmud! Şu ayet-i celile tarikata işarettir." buyurmuş ve Sure-i Hadid'in 27. ayetini okumuştu. Şöyleki:

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَى آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾

"Sonra (Nuh ile İbrahim'in) arkalarından Peygamberlerimizi ardarda gönderdik. Bir de arkalarından Meryem oğlu İsa'yı yolladık. Ve ona İncil verdik. Kendisine bağlı kalanların kalplerine ince bir duygu ve merhamet ihsan ettik. Bir de (insanların fitnesinden kaçıp sırf ibadete koyulmaktan ibaret olan) Rahbaniyet ki bunu onlar icad ettiler, biz onu üzerlerine farz kılmamıştık. Ancak Allah rızasını kazanmak için (bu icadı) yaptılar. Sonra da ona gereği üzere riayet etmediler. Biz de onlardan iman edenlere mükâfatlarını verdik. Çokları ise yoldan çıkmış fasıklardır."

Ayet-i celilede geçen rahbaniyyet, rahiplik demektir. Rahiplik yapan kimseye rahip denir.

Rahipler manastırda veya insanlardan uzak yerlerde inşa edilen ibadethanelerinde ikamet ederek sadece ahiret işleri ile uğraşan Hristiyan din adamlarıdır.

Mevlâ Tealâ Hazretleri Ruhbanlara niye darılıyor?

Onların, ruhbaniyyeti icad etmelerine darılmıyor, bu yola hakkı ile riayet etmemelerine darılıyor.

Sofilik de ayet-i kerimede geçen ruhbaniyyet gibidir.

Sofîlik kelimesi, tasavvufta geçer, manevi hayatı, maddi hayata üstün kılmak ve İslâm'ın en güzel yaşanması manalarına gelir.

Sofiliği kalplere Allah-u Tealâ Hazretleri koymuştur. Bu öyle bir zevktir ki; من لم يذق لم يدر Tatmayan bilmez."

Mevlâ Tealâ Hazretleri Cemaline kavuşabilmeleri için, ariflerin kalplerine bu hevesi koymuş, onlar da bu tasavvuf yolunu icad etmişlerdir.

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Risale-i Kudsiyesi'nin baş tarfında şu beytinde buna işaret etmektedir:

"Hudaya oldu mahsus hamdü minnet. Nikap açtı bize kıldı inayet.

Bu derde buldu arifler keramet. Muhabbet cezbesiyle kıldı da'vet.

Bu darlıktan geçip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bütün hamdler, minnetler Allah-u Tealâ'ya mahsustur. (Cenab-ı Hak Cemalinden) peçeyi kaldırdı ve bize yardım etti.

Bu derde (Mevlâ'nın Cemalinden peçenin kalkınanı derdine) arifler bir çare buldular.

(Mevlâ Tealâ tarafından kulun kalbine konan) sevgi cezbesiyle kulu da'vet ettiler."

İşte Mevlâ'ya kavuşma derdine ariflerin bulmuş olduğu çare, bu tarikat yolunu icad etmeleridir.

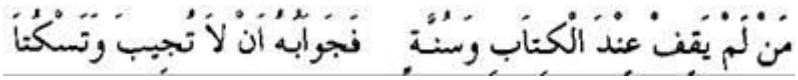
"Muhabbet cezbesiyle kıldı da'vet" derken, ariflerin bu tarikat yoluna müridleri, Mevlâ Tealâ Hazretlerinin onların kalplerine atmış olduğu sevgi cezbesiyle da'vet ettiklerine işaret vardır.

Allah-u Tealâ Hazretleri bu tarikatı onlara farz kılmamıştı, ancak hevesini verdi. Onlar da bu hevesle, Mevlâ'nın Rızasını, Cemalini kazanmak için, tarikatı icad ettiler. Tarikata girip hakkıyla çalışanlara Allah-u Tealâ Hazretleri ecirlerini verdi.

Tarikata girip sonra terkedenler için fasık denildi. Yukarıda okuduğumuz ayet-i celilede Mevlâ ne buyurmuştu:

"Biz onlardan iman edenlere mükâfatlarını verdik. Çokları ise yoldan çıkmış fasıklardır."

Bu kadar açık deliller varken, tarikatı inkâr edenlere ne demeli acaba? Bir kaide vardır ona göre hareket edelim:

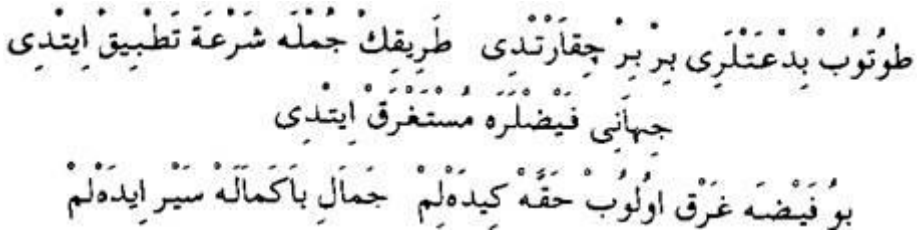
Kim kendisine okunan ayet ve hadisleri durup dinlemezse, ona verilecek cevap (ona ayet, hadis okumamak) yani susmaktır."

Bazıları tarikata giriyor, sonra ben bu tarikatı yapamıyorum, zaten tarikat diye de bir şey yok diyor. İnkâr etmekle tarikattan kurtulmak istiyorlar.

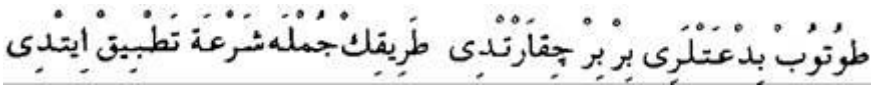
Hanımın birisi: "Yirmi senedir tesettürün yasaklanmasını bekliyorum" demiş. Ona: "Niye böyle diyorsun, çıkarmak istiyorsan, çıkar" dediklerinde: "Olmaz! O zaman ben çıkarmış olurum" demiş.

Bunlar da tarikatı terketmek isteyenlere benziyor.

Beyt 311

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Müceddi-i elfi sânî olan İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* nun yaptığı üstün başarıları şöyle anlatıyor:

Tutup bidatları bir bir çıkartdî. Tarıkın cümle Şer'a tatbik itdî."

(Tarikatı aliyyeye sokulan) bidatları teker teker çıkartıp attı, tarikatını tamamıyla Şeri' şerif ölçülerine göre düzenledi."

Bidat: Dine sonradan sokulan, sünnetin zıddı olan şeyler.

جهانی فیضلره مستغرق ایتدی

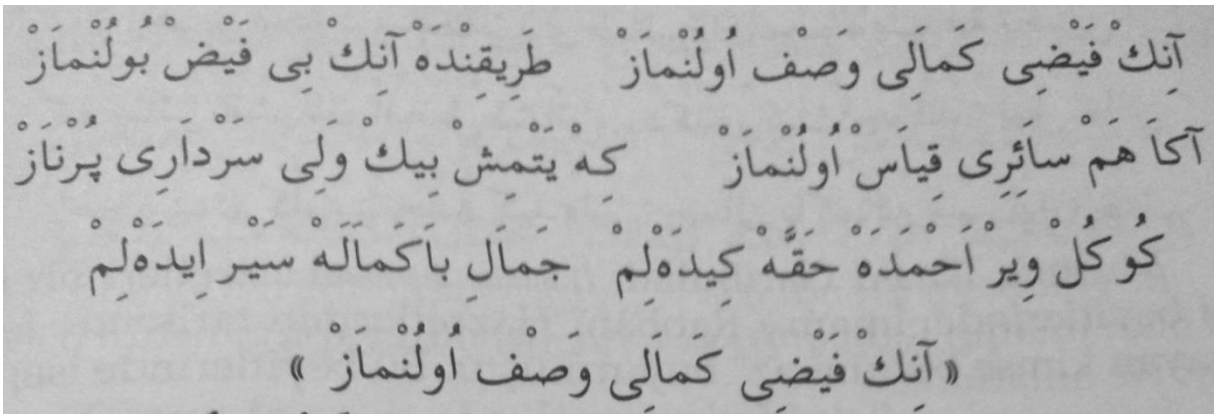
"Cihanı feyzlere müsteğrak itdî."

"(Bidatlar sebebiyle meydana gelen karanlıklar, feyizsizlikler kalkınca) bütün cihanı feyizlere gark etti"

بو فیضه غرق اولوب حقّه کیدهلم جمال باکمالهٔ سیر ایدهلم

"Bu feyze gark olup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 312

آنك فیضی کمالی وصف اولنماز طریقنده آنك بی فیض بولنماز
آکا هم سائری قیاس اولنماز که یتمش بیك ولی سرداری پرنماز
کو کل ویر احمده حقّه کیدهلم جمال باکمالهٔ سیر ایدهلم
« آنك فیضی کمالی وصف اولنماز »

"Anın feyzi, kemali vasfolunmaz."

"İmam-ı Rabbânî'nin feyzi, üstünlüğü tarif edilmez."

طریقنده آنك بی فیض بولنماز

"Tarikinde anın bi feyz bulunmaz."

Bî feyz: Feyizsiz, demektir.

"O'nun tarikatında feyiz almayan bulunmaz."

آکا هم سائری قیاس اولنماز

"Ana hem sairi kıyas olunmaz."

Kıyas; benzetme, karşılaştırma, mukayese manalarına gelir.

"Sair meşayih onunla mukayese olunmaz."

كه يتمش بيك ولى سردارى پرناز

"Ki yetmiş bin Veli serdarı, pûr naz."

"(İmam-ı Rabbânî) ki yetmiş bin velinin reisidir. Naz ve niyaz doludur."

Serdar: Baş, kumandan, reis. Pûr nâz: Nazla dolu, demektir.

كوكل وير احمده حقه كيده لم جمال باكماله سير ايده لم

"Gönül ver Ahmed'e Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Gönül ver, İmam-ı Rabbânî Hazretlerine -Ahmed'e- Hakk'a gidelim. O'na gönül verirsek Hakk'a gideriz."

Beyt 313

ولى هر بر مجدد سالكانى صاقين بيلمه ولايت ايله شانى
كه سائر نقشبندن افضل نشانى دكلدر ليك چوقدر بيل بيانى
مجددين كلوب حقه كيده لم جمال باكماله سير ايده لم

Mustafa İsmed Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bir önceki beyitlerinde: İmam-ı Rabbânî Hazretlerinin tarikinde feyiz almayan kimse bulunmaz" buyurmuştu. Bu beyitlerinde ise;

ولى هر بر مجدد سالكانى

Veli her bir mücedid salikânî,"

"Ancak, İmam-ı Rabbânî Hazretlerinin saliklerinin her birini,"

Salikânî: Salikleri (manevi yola girenleri), demektir.

صاقين بيلمه ولايت ايله شانى

"Sakın bilme velayet ile şânî."

"Sakın onların velayetlerini ve şanlarını bilme."

Şan: Hal manasınadır. Velâyet: Velilik, demektir. Ne bilme?

كِه سائِر نَقْشِيدَنْ اَفْضَلْ نِشانِى دَكِلْدِرْ لِيكْ چُوقْدُرْ بِيلْ بَيانِى

"Ki sair Nakşi'den efdal nişanı. Değildir lîk çoktur bil beyanı."

"İmam-ı Rabbânî Hazretlerinin tarikatında yetişmiş olan saliklerin her birerlerinin velâyet ve şanlarını diğer Nakşîlerden, yani Nakşibendi tarikatına mensup olan diğer Nakşîlerden daha faziletli bilme, velâyet ile şanları daha faziletli değildir. Ancak onlar sayı bakımından çokturlar, bu açıklamayı bil."

مُجَدِّدْدَنْ كَلُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْ لِمْ جَمالِ بِاَ كَمالَهْ سَيْر اِيدَهْ لِمْ

"Müceddidden gelüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Müceddidden yetişip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 314

صُونُكْدَهْ كَلْدِى اوُلْ سُلْطانْ مُحَقِّقْ ظُهُورْ اِيتْدِى چُو تَمْيِيزْدَهْ مُدَقِّقْ
بَيانْ قِيلْدِى نِيجَهْ سِرُّ ودَقائِقْ اِيدَرْ هَمْ بُونِى مَكْتُوباتِى تَصْدِيقْ
كَلْ آنْدَنْ فَيْضِ اَلُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْ لِمْ جَمالِ بِاَكَمالَهْ سَيْر اِيدَهْ لِمْ
« صُونُكْدَهْ كَلْدِى اوُلْ سُلْطانْ مُحَقِّقْ »

"Sonunda geldi ol sultan muhakkik."

"O hakikatleri meydana çıkaran sultan, sonunda geldi."

ظُهُورْ اِيتْدِى چُو تَمْيِيزْدَهْ مُدَقِّقْ

"Zuhur itdi çü temyizde müdakkık."

(Sultan olarak) ortaya çıktı. Çünkü O, hak ile batılı ayırmakta müdakkıktı."

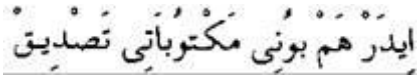
Temyiz: İyiyi kötüden ayırmak, Müdakkık: de (inceden inceye tedkîk eden) dikkatle araştıran, demektir.

بَيانْ قِيلْدِى نِيجَهْ سِرُّ ودَقائِقْ

"Beyan kıldı nice sırr-u dekâik."

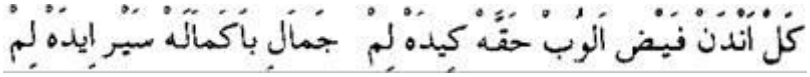
"Nice sırları, incelikleri beyan etti."

Dekâik: Anlaşılması çok dikkat isteyen incelikler, demektir.

"İder hem bunı mektubatı tasdik."

"(İmam-ı Rabbânî'nin) bu (meziyetlerini) Mektubat (adlı eseri) doğrular."

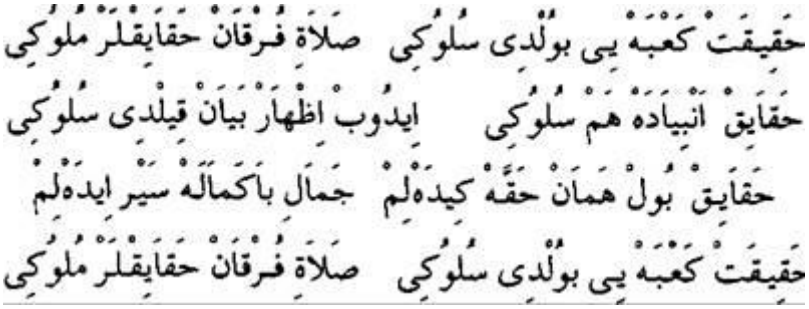

"Gel andan feyiz alub Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* den feyiz alıp Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Nasıl feyiz alıcaz? O'na rabıta etmek ile.

Beyt 315

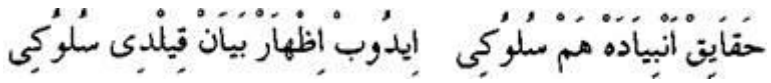

"Hakikat Ka'beyi buldı sülûkî. Salâh, furkan hakayıklar mülûkî."

"Seyr-i Sülük ile 'Hakikatü'l-Ka'be' makamına ulaştı. Hakikat-ı Kur'an, Hakikat-ı Salât, (bir de yukarıdaki beyitte bahsedilen Hakikat-ı Ka'be) bütün bunlar hakikatların padişahıdır."

"Hakikatü'l-Ka'be" (Ka'benin hakikati) "Kemalât-ı Ülü'l-Azm" den sonra gelen makamdır. Hakikat-ı Kur'an, Hakikat-ı Ka'be dersinden sonraki dersdir. Ondan sonra da, Hakikat-ı Salât gelir.

Beyitte geçen "Salât" ile murad "Hakikatü's-Salât" makamıdır. Furkan ile bahsedilen ise, "Hakikat-ı Kur'an" makamıdır. Bütün bu makamlar (Hakikat-ı Ka'be, Hakikat-ı Kur'an ve Hakikat-ı Salât) bütün hakikatların melikidir, çok üstün makamlardır.

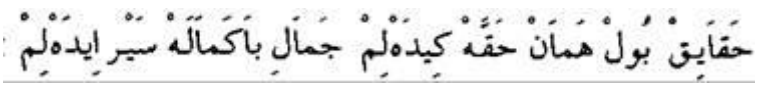

"Hakayık enbiyada hem sülûkî. İdüp izhar beyan kıldı sülûkî."

"Peygamberlerin hakikatlarında sülûk etti ve onlarda olan Seyr-i sülûkü beyan ederek açıkladı."

Burada da Peygamberlerin hakikatları ile ifade edilen Hakikat-ı İbrahimiyye, Hakikat-ı Museviyye, Hakikat-ı Muhammediyye, Hakikat-ı Ahmediyye gibi derslerdir.

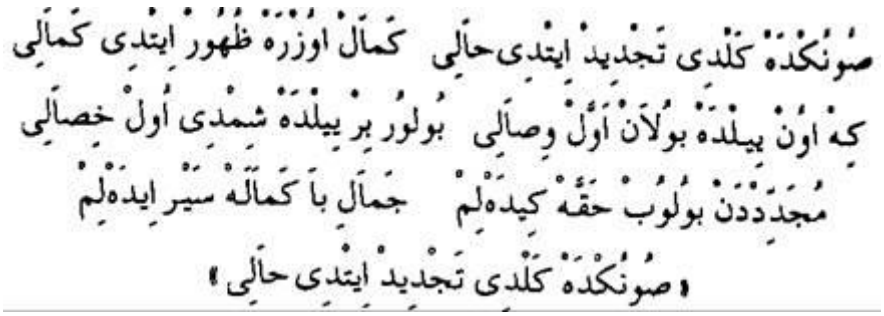
İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bütün bu makamlarda Seyr-i sülük etmiş, bu hakikatlara ulaşarak onları birer birer beyan etmiştir.

"Hakayık bul heman Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

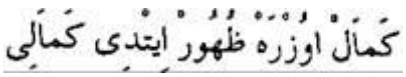
"Hemen bu hakikatları bul, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 316

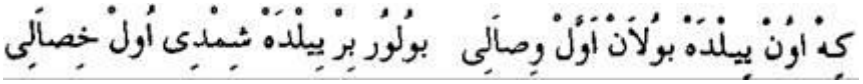
"Sonunda geldi tecdîd itdi halî."

(İmam-ı Rabbani) sonunda geldi, hali yeniledi."

"Kemal üzre zuhur itdi kemali."

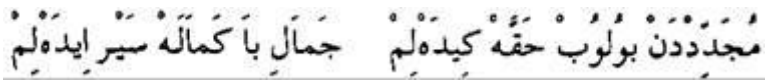
"(Onun) kemali, kemal üzere zuhur etti."

Ki on yılda bulan evvel visali. Bulur bir yılda şimdi ol hisalî."

Bundan evvel vuslatı on yılda bulan, şimdi o hasletleri bir yılda bulur."

Visal: Vasıl olma, sevdiğine ulaşmak, demektir. Hisal: Hasletler, huylar, manasına gelir.

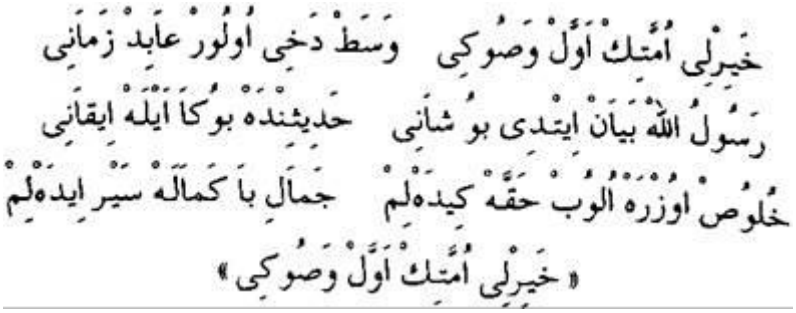

مُجَدِّددَنْ بولُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ

"Müceddidden bulub Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu Müceddidden bulub Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

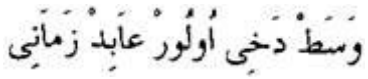
Müceddid, din getiren değil, dini yenileyen kimsedir. İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu),* Şeriat'a ve Tarikat'a eklenen bid'atları söktü, attı, sırf Şeriat, sırf Tarikat kaldı. İşte böyle müceddidlerden bulmak lâzım.

Beyt 317

خَيرْلِى اُمَّتِكْ اَوَّلْ وَصُوكِى وَسَطْ دَخِى اُولُورْ عَابِدْ زَمَانِى
رَسُولُ اللّٰهْ بَيَانْ ايتْدِى بُو شَانِى حَدِيثِنْدَهْ بُوكَا اَيْلَهْ ايقَانِى
خُلُوصْ اُوزْرَهْ اُلُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ
« خَيرْلِى اُمَّتِكْ اَوَّلْ وَصُوكِى »

"Hayırlı, ümmetin evvel ve sonu."

"Bu ümmetin en hayırlısı evvel ve sonudur."

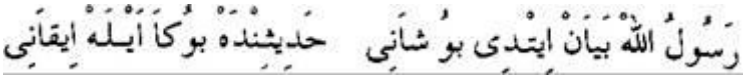

وَسَطْ دَخِى اُولُورْ عَابِدْ زَمَانِى

"Vesat dahi olur âbid zamanî."

"(Bu ümmetin) ortası da âbidlerin zamanı **olmuştur."**

Vasat: Ümmetin ortası,

Dahi: Bile, yine de, Âbid: İbadet eden, demektir.

رَسُولُ اللّٰهْ بَيَانْ ايتْدِى بُو شَانِى حَدِيثِنْدَهْ بُوكَا اَيْلَهْ ايقَانِى

"Resulullah beyan itdi bu şânî,

Hadisinde buna eyle ikânî."

"Resulullah ﷺ ümmetinin bu halin Hadis-i şerifinde açıklamıştır, buna şüphesiz inan."

İkan: Şüphesiz inanmak, yakinen bilmek, demektir.

خُلُوصْ اوزره اُلُوبْ حقّه كيدەلم جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدەلم

"Hulûs üzre olub Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hulûsü kalp üzere olup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Hulûs: Halislik, saflık, her hayırlı işi ve ameli Allah rızasına niyet ederek yapmak demektir.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu beyitten sonra hadis-i şeriflerle şu malûmatı yazmıştır.

« قال عَلَيْه وَعَلىٰ اله اَشْرَفُ صَلَوَاةِ اللهِ وَسَلَامُهُ: « اُمَّتِى كَالْمَطَرِ لَايُدْرىٰ اَوَّلُهُمْ خَيْرٌ اَمْ اٰخِرُهُمْ » الحديث.

"Resulullah buyurdu *(Allah'ın en şerefli salavâtı ve selâmı, O'num ve âli'nin üzere olsun)*. "Ümmetim yağmur gibidir, evveli mi âhiri mi daha hayırlıdır bilinmez." (el-Hadîs, yani devamı vardır) *(Lafız az farklı, mana aynı. Tirmizî, Emsâl:6, No:2869, 5/152)*

وَلَمْ يَقُلْ: « اَوَّلُهُمْ خَيْرٌ اَمْ اَوْسَطُهُمْ » لِاَنَّهُ رَاىٰ مُنَاسَبَةَ الْاٰخِرِ بِالْاَوَّلِ اَكْثَرَ حَتّٰى صَارَ الْاٰخِرُ مَحَلَّ التَّرَدُّدِ دُوْنَ الْوَسَطِ.

Hadis-i şerifte Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz: "(Ümmetimin) hayırlısı evveli mi, ortası mı?" buyurmadı da, "Evveli mi, sonu mu hayırlıdır." buyurdu. Zira O, ümmetin sonunun, evveli ile daha çok münasebetini gördü, hatta ortası değil de sonu tereddüt mahalli oldu.

وَفِى الْحَدِيْثِ الشَّرِيْفِ الْاٰخَرِ: « خَيْرُ اُمَّتِى اَوَّلُهَا وَاٰخِرُهَا وَفِى وَسَطِهَا الْكَوْرُ »

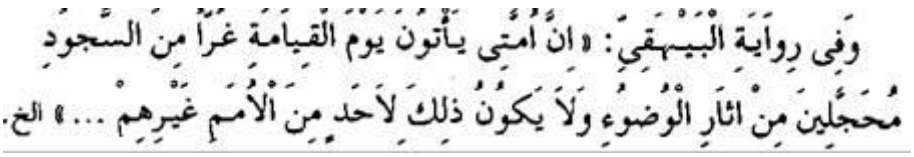
Bir başka hadis-i şerifte de şöyle buyuruldu: "Ümmetimin hayırlısı evvelkiler ve sonrakilerdir. Ortasında bolluk vardır."

نُقِلَ مِنْ تَرْجُمَةِ كِتَابِ كَنْزِ الْهِدَايَةِ بِلِسَانِ الْعَرَبِيِّ لِمُحَمَّدِ بْنِ وَلِيِّ الدِّيْنِ الْحَافِظِى الْمُجَاوِرِ فِى بَلَدِ اللهِ سُبْحَانَهُ رَفَعَهَا اللهُ عَزَّ وَجَلَّ نَقْلاً مِنْ مَكْتُوْبَاتِ الْاِمَامِ الرَّبَّانِى مُجَدِّدِ الْاَلْفِ الثَّانِى اَعْنِى بِهِ اَحْمَدَ الْفَارُوْقِى السِّرْهَنْدِى الَّذِى هُوَ رَئِيْسُ سَبْعِيْنَ اَلْفاً مِنْ كِبَارِ اَهْلِ اللهِ (قَدَّسَنَا اللهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى بِسِرِّهِ السَّامِى).

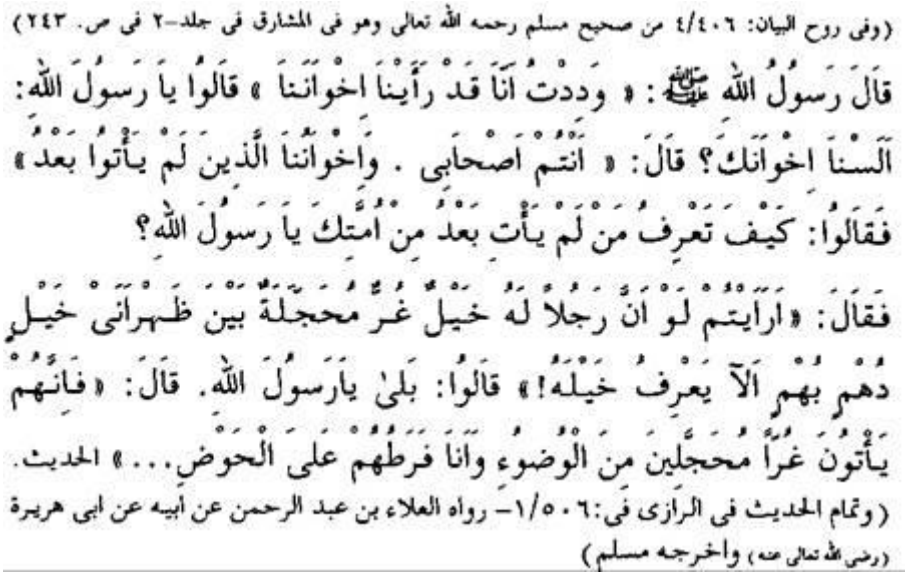
(Bu hadis-i şerif) Arapça lisan üzerine yazılan Kenzü'l- Hidaye kitabının tercümesinden naklolunmuştur. (Bu kitabın sahibi) Muhammed İbn-i Veliyyidini'l-Hafizî'dır. Kendisi Allah-u Sübhanühünün beldesi (Mekke) de ikamet edici idi. Aziz ve Celil olan Allah onu yüceltsin.

(Bu zat da bu hadis-i şerifi) ehlullahın büyüklerinden yetmiş bin velinin reisi, ikinci bin yılın müceddidi, el-İmamu'r- Rabbânî, Ahmedü'l-Farûki's-Serhendî'yi *(Allah-u Sübhanehü ve Tealâ Onun yüksek sırrıyla bizi mukaddes eylesin)* kastediyorum ki, Onun Mektûbât'ından nakletmiştir.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri burada kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şu hadis-i şerifleri ve rivayetleri yazmıştır.**

وَفِي رِوَايَةِ الْبَيْهَقِيِّ: «اِنَّ اُمَّتِي يَأْتُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ غُرًّا مِنَ السُّجُودِ مُحَجَّلِينَ مِنْ اثَارِ الْوُضُوءِ وَلَا يَكُونُ ذٰلِكَ لِاَحَدٍ مِنَ الْاُمَمِ غَيْرِهِمْ ...» الخ.

Beyhakî'nin rivayetinde, Efendimiz ﷺ şöyle buyurmuştur: "Şüphesiz benim ümmetim kıyamet günü abdest ve secde eserlerinden (azaları) bembeyaz (pırıl pırıl) nişanlı olarak gelirler. Bu (farklılık) diğer ümmetlerden hiç birine olmaz... (İlâ âhirihi. Yani hadisi şerifin devamı var buraya yalnız bu bölümü alınmış, demektir)

(وفى روح البيان: ٤/٤٠٦ من صحيح مسلم رحمه الله تعالى وهو فى المشارق فى جلد-٢ فى ص. ٢٤٣)
قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «وَدِدْتُ اَنَا قَدْ رَأَيْنَا اِخْوَانَنَا» قَالُوا يَا رَسُولَ اللّٰهِ: اَلَسْنَا اِخْوَانَكَ؟ قَالَ: «اَنْتُمْ اَصْحَابِي. وَاِخْوَانُنَا الَّذِينَ لَمْ يَأْتُوا بَعْدُ» فَقَالُوا: كَيْفَ تَعْرِفُ مَنْ لَمْ يَأْتِ بَعْدُ مِنْ اُمَّتِكَ يَا رَسُولَ اللّٰهِ؟
فَقَالَ: «اَرَاَيْتُمْ لَوْ اَنَّ رَجُلًا لَهُ خَيْلٌ غُرٌّ مُحَجَّلَةٌ بَيْنَ ظَهْرَانَيْ خَيْلٍ دُهْمٍ بُهْمٍ اَلَا يَعْرِفُ خَيْلَهُ!» قَالُوا: بَلٰى يَارَسُولَ اللّٰهِ. قَالَ: «فَاِنَّهُمْ يَأْتُونَ غُرًّا مُحَجَّلِينَ مِنَ الْوُضُوءِ وَاَنَا فَرَطُهُمْ عَلَى الْحَوْضِ...» الحديث.
(وتمام الحديث فى الرازى فى:٦/٥٠١- رواه العلاء بن عبد الرحمن عن ابيه عن ابى هريرة (رضى الله تعالى عنه) واخرجه مسلم)

Ruhu'l-Beyan, 4/406 da, Müslim *(Rahimehullah)* ın Sahih'inden ve Meşarik, 2/243 de zikredildiği üzere Resulullah ﷺ şöyle buyurdu: "Ben sevdim ki, kardeşlerimizi göreydik!" "Ey Allah'ın Resulü biz senin kardeşlerin değil miyiz?" dediler

"Siz benim ashabımsınız, kardeşlerimiz ise henüz onlar (dünyaya) gelmediler." buyurdu.

Bunun üzerine: "Ya Resulullah, ümmetinden henüz gelmeyenleri nasıl biliyorsun." dediklerinde Efendimiz ﷺ şöyle buyurdu:

"Söyleyin bakalım; şayet bir adamın simsiyah atlar arasında, ayakları sekili, alnında bembeyaz nişanı bulunan atını tanımaz mı?"

Onlar: "Evet tanır, ya Resulallah" deyince Peygamber ﷺ Efendimiz: "İşte onlar abdest eserlerinden (azaları) bembeyaz (pırıl pırıl) nişanlı olarak gelirler. Ben de onları havz (ımın) kenarında bekliyorum..." (el-Hadis) (Bu hadisin tamamı Râzî, 1/506, da, bunu Alâü'bni Abdirrahman babasından, o da Ebu Hureyre'den rivayet etti, ve Müslim tahriç etmiştir). *(Müslim, Taharel:12, No:249, 1/218)*

عَنْ اَبِی هُرَیْرَةَ (رضی الله تعالی عنه) ایضاً وَاَخْرَجَ الْاِمَامُ اَحْمَدُ (رحمه الله تعالی عنه) عَنِ النَّبِیِّ ﷺ قَالَ: «وَدِدْتُ اَنِّی لَقِیتُ اِخْوَانِی الَّذِینَ اٰمَنُوا بِی وَلَمْ یَرَوْنِی» الحدیث. (من شرح الفاسی رحمه الله تعالی علی دلائل الخیرات. ٤٢٥)

Yine Ebu Hureyre *(RadıyallahuTealâ Anh)* rivayet etmiştir, imanı ı Ahmed *(RahimehullahuTealâ Anh)* tahriç etmiştir. Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: "Ben, bana iman edipte henüz beni görmeyen kardeşlerime mülaki olmayı (kavuşmayı) sevdim." (el-Hadis)
(Fâsî *(Rahimehullahu Tealâ)* nın, Delâilü'l-Hayrât üzerine yazdığı şerhden alınmıştır, 425) *(Ahmed İbni Hanbel, Müsned, No:12580, 4/310)*

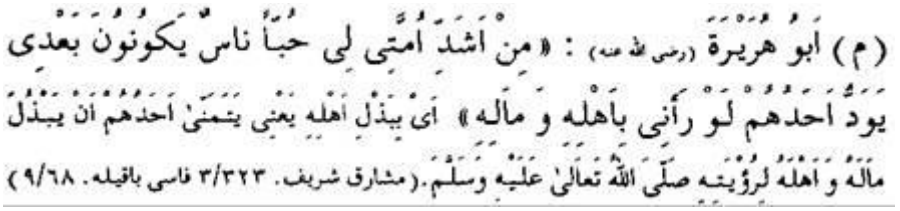
اَخْبَرَنَا عَلِیُّ بْنُ اَحْمَدَ الْاَهْوَازِی قَالَ: حَدَّثَنَا اَحْمَدُ بْنُ عُبَیْدٍ الْبَصْرِی قَالَ: حَدَّثَنَا یَحْیٰی بْنُ مُحَمَّدٍ الْجِیَانِی قَالَ: حَدَّثَنَا عُثْمَانُ بْنُ عَبْدِ اللّٰهِ الْقُرَشِی عَنْ نَعِیمِ بْنِ سَالِمٍ عَنْ اَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ: «مَتٰی اَلْقٰی اَحْبَابِی؟» فَقَالَ اَصْحَابُهُ: بِاَبِینَا اَنْتَ وَاُمَّنَا اَوَلَسْنَا اَحْبَابَكَ؟ فَقَالَ: «اَنْتُمْ اَصْحَابِی. اَحْبَابِی قَوْمٌ لَمْ یَرَوْنِی وَاٰمَنُوا بِی وَاَنَا اِلَیْهِمْ بِالْاَشْوَاقِ لَاَكْثَرُ» (من رسالة القشیریة فی باب الصحبة. ١٤٤)

Bize Ahmedübnü Ali el-Ahvâzî haber verdi de şöyle dedi: Bize Ahmedübnü Ubeydil Basrî tahdis etti de dedi: Bize Yahyabnü Muhammedibnil Ceyanî tahdis etti de dedi: Bize Osman übnü Abdillahil Kuraşî Salim ibni Naîm'den tahdis etti. O da Enes ibni Malik'den rivayet etti. Peygamber ﷺ Efendimiz şöyle buyurdu:

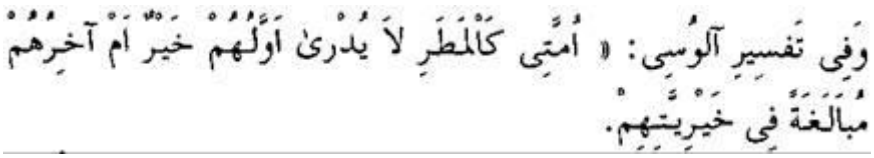
Dostlarıma ne zaman kavuşacağım?" Bunun üzerine ashabı kiram: Anamız babamız sana feda olsun biz senin ahbabın (dostların) değil miyiz?" dediklerinde: "Siz ashabımsınız. Ahbabım ise o kimselerdir ki, beni görmedikleri halde bana iman ettiler, benim onlara şevkim daha çoktur." buyurdu. (Kuşeyriye risalesinin Sohbet babından alınmıştır, 144) *(Ali el-Müttekî, Kenzül Ummal, n034583,12/184, Lafız az farklı)*

وَرُوِیَ عَنْهُ ﷺ مَرْفُوعاً: «نِعْمَ قَوْمٌ یَكُونُونَ بَعْدَكُمْ یُؤْمِنُونَ بِی وَلَمْ یَرَوْنِی» (اَلوسی: ١/٨)

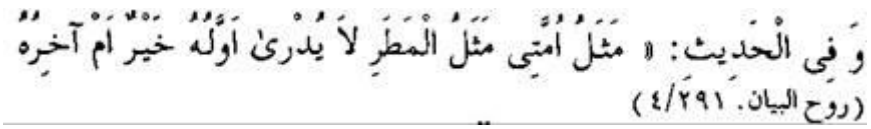
Yine Efendimiz ﷺ den merfûan şöyle rivayet edilmiştir: "Ne güzel cemaattır o kimseler ki, sizden sonra olurlar, görmedikleri halde bana iman ederler." *(Âlûsî,1/8)*

(م) أبو هريرة (رضي الله عنه) : « من أشد أمتي لي حباً ناس يكونون بعدي يود أحدهم لو رآني بأهله و ماله » أي ببذل أهله يعني يتمنى أحدهم أن يبذل ماله و أهله لرؤيته صلى الله تعالى عليه وسلم. (مشارق شريف. ٣/٣٢٣ فاسي باقيله. ٩/٦٨)

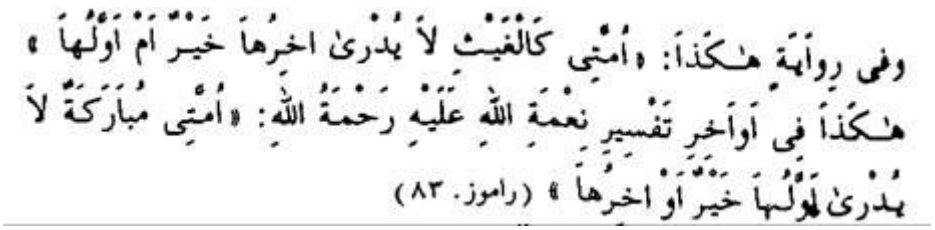
Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* dan rivayet edildiğine göre Resulullah ﷺ şöyle buyurmuştur: "Ümmetimden sevgisi bana en çok olan insanlar o kimselerdir ki, benden sonra olurlar, onların herhangi birisi sever ki, malıyla ve ehliyle beni görebilseydi." Şu demektir: Ehlini bezletmekle, yani onlardan birisi Resulullah ﷺ i görmek için, kendi isteğiyle malını ve ehlini bağışlamasını temenni eder. *(Meşarık-ı Şerif, 3/323, Fâsî bakıla. 9/68)*

وفي تفسير آلوسي: « أمتي كالمطر لا يدرى أوله خير أم آخره مبالغة في خيريتهم.

Alûsî Tefsirinden alınan hadisi şerifte şöyle buyurulmuştur: "Ümmetim yağan yağmur gibidir, ilk (damlalar) ı mı hayırlıdır son (damlalar) ı mı bilinmez." *(İbni Abdil berr, İstizkâr, No:1902, 2/174)* Üstün başarılı olmalarından dolayı buyurulmuştur.

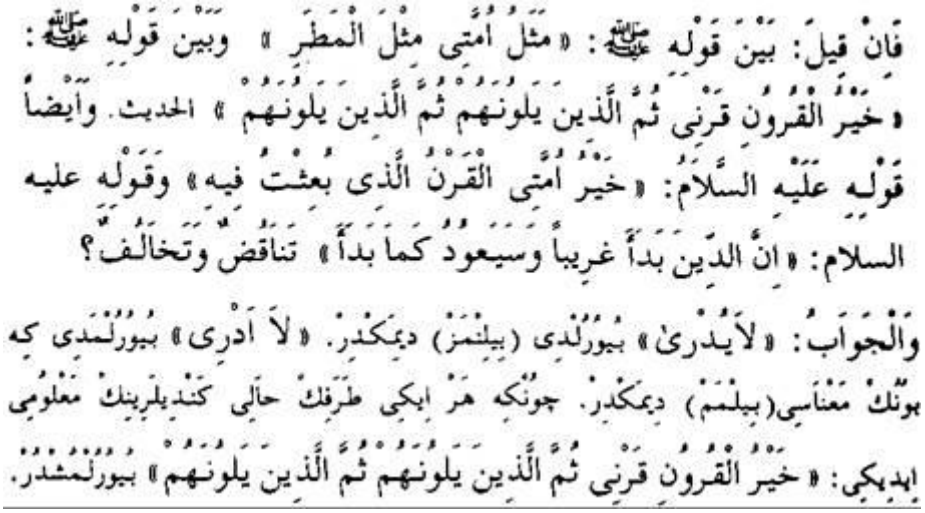

و في الحديث: « مثل أمتي مثل المطر لا يدرى أوله خير أم آخره (روح البيان. ٤/٢٩١)

Ve diğer bir hadis-i şerifte: "Ümmetimin misali yağmur gibi olmalarıdır ki, onun ilki mi hayırlıdır sonu mu bilinmez."*(Ruhu'l-Beyan,4/291) (Tirmizî, Emsâl:6,No:2869, 5/152)*

وفي رواية هكذا: « أمتي كالغيث لا يدرى اخرها خير أم أولها » هكذا في أواخر تفسير نعمة الله عليه رحمة الله: « أمتي مباركة لا يدرى لعلها خير أو اخرها » (راموز. ٨٣)

Bir rivayette de şöyledir: "Ümmetim yağmur gibidir, âhiri mi hayırlıdır evveli mi bilinmez."

Bu hadis-i şerif, -Allah'ın rahmeti üzerine olsun- Ni'metullah Tefsirinin sonunda da şöyledir: "Ümmetim mübarektir, evveli mi hayırlıdır sonu mu bilinmez." *(Ramûz, 83) (Ali el-Mültekî, Kenzül Ummâl, No:34451, 12/154)*

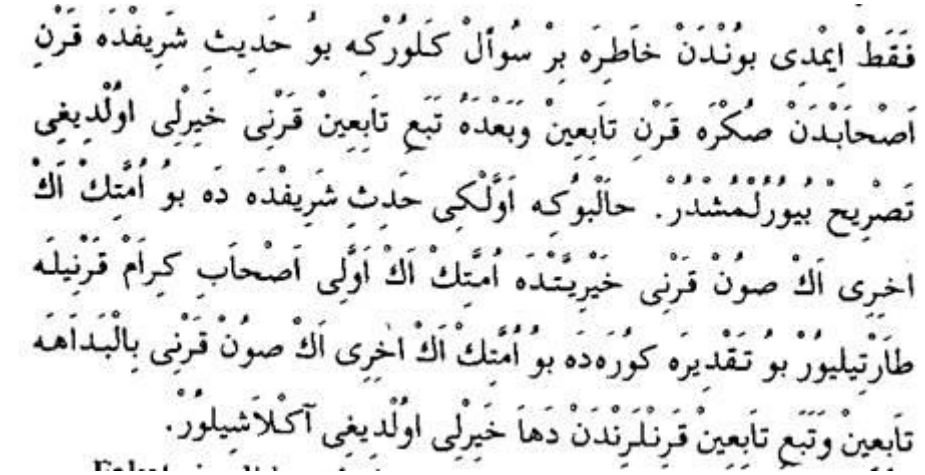

فَانْ قيلَ: بَيْنَ قَوْلِه ﷺ: «مَثَلُ اُمَّتِي مِثْلَ الْمَطَرِ» وَبَيْنَ قَوْلِه ﷺ:
«خَيْرُ الْقُرُونِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ» الحديث. وَايْضاً
قَوْلِه عَلَيْه السَّلَامُ: «خَيْرُ اُمَّتِي الْقَرْنُ الَّذِي بُعِثْتُ فِيه» وَقَوْلِه عليه
السلام: «انَّ الدِّينَ بَدَأَ غَرِيباً وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ» تَنَاقُضٌ وتَخَالُفٌ؟
وَالْجَوَابُ: «لَا يُدْرىٰ» بُيُورُلْدِي (بِيلِنَمَز) دِيمَكْدِر. «لَا اَدْرِي» بُيُورُلْمَدِي كِه
بُونَكْ مَعْنَاسِي(بِيلِنَمَم) دِيمَكْدِر. چُونَكِه هَرْ ايكِي طَرَفَكْ حَالِي كَنْدِيلَرِينَكْ مَعْلُومِي
ايدِيكِي: «خَيْرُ الْقُرُونِ قَرْنِي ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ» بُيُورُلْمُشْدُرْ.

Eğer; Resulullah ﷺ in: "Ümmetimin misali, yağmur gibidir." kavli şerifiyle,

"Asırlar (ehlin) in en hayırlısı benim asrım (da gelenler) dir, sonra onları takip edenler ve sonra da onları takip edenlerdir." (el-Hadis)

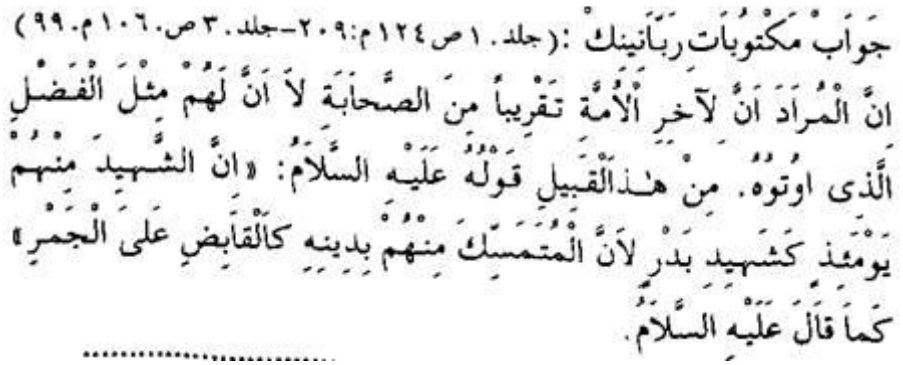
Ve yine Efendimiz ﷺ in: "Ümmetimin hayırlısı benim (peygamber olarak) gönderildiğim asırda gelenlerdir."

Ve: "Şüphesiz bu din ğarib (kimse tarafından sahip çıkılmaz) olarak başladı, yakında yine ilk başladığı gibi olmaya dönecektir." kavli şerifleri arasında zıddiyyet ve uyuşmazlık vardır, denilirse, buna şöyle cevap verilir: لايدر buyuruldu. "Bilinmez" demektir. لادر buyurulmadı ki, bunun manası: "Bilmem" demektir. Çünkü her iki tarafın hali Efendimiz ﷺ in kendilerine malum idi ki, "Asırlar (ehlin) in en hayırlısı benim asrım (da gelenler) dir, sonra onları takip e edenler ve sonra da onları takip edenlerdir." buyurulmuştur.

فَقَطْ ايمدِي بُونْدَنْ خَاطِرَه بِرْ سُوَالْ كَلُورْكِه بُو حَدِيثِ شَرِيفْدَه قَرْنِ
اَصْحَابْدَنْ صُكْرَه قَرْنِ تَابِعِينْ وَبَعْدَهُ تَبَعِ تَابِعِينْ قَرْنِي خَيْرِلِي اوْلْدِيغِي
تَصْرِيحْ بُيُورُلْمُشْدُرْ. حَالْبُوكِه اَوَّلْكِي حَدِيثِ شَرِيفْدَه دَه بُو اُمَّتِكْ اَكْ
اخِرِي اَكْ صُونْ قَرْنِي خَيْرِيَّتْدَه اُمَّتِكْ اَكْ اَوَّلِي اَصْحَابِ كِرَامْ قَرْنِيلَه
طَارْتِيلِيورْ بُو تَقْدِيرَه كُورَه دَه بُو اُمَّتِكْ اَكْ اخِرِي اَكْ صُونْ قَرْنِي بِالْبَدَاهَه
تَابِعِينْ وَتَبَعِ تَابِعِينْ قَرْنِلَرِنْدَنْ دَهَا خَيْرِلِي اوْلْدِيغِي آكْلَاشِيلُورْ.

Fakat şimdi bunda hatıra bir suâl gelir ki, Efendimiz ﷺ bu hadis-i şerifinde ashabı kiramın asrından sonra tabiîn'in asrı, ondan sonra da tebe-i tabiîn'in asrının hayırlı olduğunu açıkça buyurmuştur.

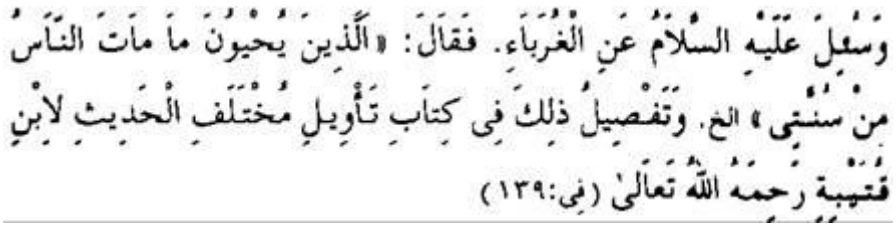
Hâlbuki evvelki hadis-i şerifte de, bu ümmetin en âhiri en son asrı, hayriyyette ümmetin en evveli ashabı kiram asrıyla tartılıyor.

جَوَابُ مَكْتُوبَاتِ رَبَّانِيِّكْ :(جلد. ١ ص ١٢٤ م:٢٠٩–جلد. ٣ ص. ١٠٦ م. ٩٩)
انَّ الْمُرَادَ انَّ لآخِرِ الْأُمَّةِ تَقْرِيباً مِنَ الصَّحَابَةِ لاَ انَّ لَهُمْ مِثْلَ الْفَضْلِ
الَّذِى اوتُوهُ. مِنْ هٰذَاالْقَبِيلِ قَوْلُهُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ: «انَّ الشَّهِيدَ مِنْهُمْ
يَوْمَئِذٍ كَشَهِيدِ بَدْرٍ لاَنَّ الْمُتَمَسِّكَ مِنْهُمْ بِدِينِهِ كَالْقَابِضِ عَلَى الْجَمْرِ»
كَمَا قَالَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ.

Bu takdire göre de, bu ümmetin en âhırı en son asrı, âşikâre tabiîn ve tebe-i tâbiîn asırlarından daha hayırlı olduğu anlaşılıyor.

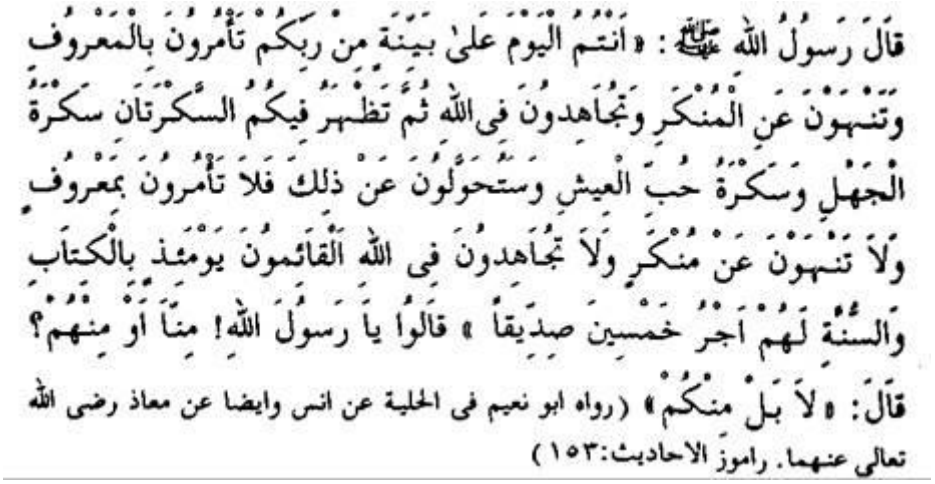
Cevap Mektûbât-ı Rabbânî'nin: *(1/124,mektûb, 209 ve 3/106, mektûb, 99)* da şöyledir: "Şüphe yok ki bundan kastedilen ümmetin sonun da gelenlerin (dini yaşamalarında) ashabı kirama yakınlıkları vardır. Yoksa ashabı kirama verilen fazilette onlarda aynıdır, denilemez.

Efendimiz ﷺ in şu kavli şerifi de bu kabildendir: "Şüphesiz o gün onlar (son asırda gelenler) den bir şehit, Bedir şehidi gibidir. Zira (o gün) onlardan dinine bağlı olan, elinde ateş korunu tutmuş gibi (meşakkat görmüş) dür." Bu manada Efendimiz ﷺ in buyurmuş olduğu hadis-i şerifler de böyledir.

وَسُئِلَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ عَنِ الْغُرَبَاءِ. فَقَالَ: «الَّذِينَ يُحْيُونَ مَا مَاتَ النَّاسُ
مِنْ سُنَّتِى» الخ. وَتَفْصِيلُ ذٰلِكَ فِى كِتَابِ تَأْوِيلِ مُخْتَلَفِ الْحَدِيثِ لِابْنِ
قُتَيْبَةَ رَحِمَهُ اللّٰهُ تَعَالَىٰ (فِى:١٣٩)

Resulullah ﷺ e garibler kimlerdir? Diye sorulduğunda: "İnsanların, benim sünnetimden öldürdüğünü diriltenlerdir." buyurdu.

Bu meselenin tafsilâtı, İbni Kuteybe *(Rahimehullahu Tealâ)* nın, "Te'vîl-ü Muhtelefi'l-Hadis" isimli kitabındadır. *(Sh.139)*

قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «أَنْتُمُ الْيَوْمَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُجَاهِدُونَ فِي اللهِ ثُمَّ تَظْهَرُ فِيكُمُ السَّكْرَتَانِ سَكْرَةُ الْجَهْلِ وَسَكْرَةُ حُبِّ الْعَيْشِ وَتَسْتَحْوِلُونَ عَنْ ذٰلِكَ فَلَا تَأْمُرُونَ بِمَعْرُوفٍ وَلَا تَنْهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ وَلَا تُجَاهِدُونَ فِي اللهِ الْقَائِمُونَ يَوْمَئِذٍ بِالْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ لَهُمْ أَجْرُ خَمْسِينَ صِدِّيقًا» قَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ! مِنَّا أَوْ مِنْهُمْ؟ قَالَ: «لَا بَلْ مِنْكُمْ» (رواه ابو نعيم فى الحلية عن انس وايضا عن معاذ رضى الله تعالى عنهما. راموز الاحاديث:١٥٣)

Resulullah ﷺ Efendimiz: "Siz bugün Rabbinizden açık bir beyyine üzeresiniz de iyiliği emrediyor, münkerden nehyediyor ve Allah yolunda cihad ediyorsunuz.

Sonra sizin içinizde iki sarhoşluk zuhur edecek, birisi cehalet sarhoşluğu diğeri de geçim sevgisi sarhoşluğudur. (O zaman) bu (önceki güzel) halinizden döneceksiniz; iyiliği emretmeyeceksiniz, kötülükten nehyetmeyeceksiniz ve Allah yolunda cihad etmeyeceksiniz.

İşte o gün kitap ve sünnet (i tatbik) **ile kaim** (ayakta duran) **lara elli sıddık sevabı vardır."** buyurdu.

Bunun üzerine: "Ya Resulallah bizim içimizdeki sıddıklardan mı, onların içindeki sıddıklardan mı?" diye sorduklarında.

Efendimiz ﷺ. **"Hayır! Bilakis sizin içinizdeki sıddıklardan** (elli sıddık sevabı alacaklar)." *(Ehu Nuaym, hiyetü'l-Evliya, 8/49)* buyurdu. *(Bu hadis-i şerifi Ebu Nuaym Hilye'de, Enes ve Muaz (Radıyallahu Anhüma) dan rivayet etti ve Râmûzu'l-Ehâdîs, 153 de de mevcuttur).*

(Efendi Babamızın notları burada son buldu)

İslâm ümmetinin evvelinde büyük insanlar bulunduğu gibi ahirinde de bulunacak. Ashab-ı Kiram'ın hepsi evvelki büyüklerdendir. Resulullah ﷺ in ahir zamanda geleceğini müjdelediği ve Halifetullah dediği Hazreti Mehdi *(Aleyhisselâm)*, bu evliyanın içindedir.

Ülü'l-Azm Peygamberlerden olan Hazreti İsa *(Aleyhisselâm)* Sabikûn'dandır. Hazreti İsa *(Aleyhisselâm)* İslâmiyete uyacağı için Peygamberlerin sonuncusunun Ashabından olacaktır. *(Mektûbat, 1/350, 298. Mektub)*

Mehdi *(Aleyhisselâm),* Hazreti İsa *(Aleyhisselâm),* İslâm Ümmetinin ahirindeki büyüklerdir.

Beyt 318

جهانك ای عزیز کلمش زوالی فساد وعصیان وشرکله اولدی مالی
آنکچون شمدی افضل اهل حالی ولی غایتله آز اهل کمالی
فساد وقتی عزیز حقه کیدهلم جمال باکماله سیر ایدهلم

« جهانك ای عزیز کلمش زوالی »

"Cihanın ey aziz gelmiş zevâlî."

"Ey aziz kardeşim! Cihanın zevali gelmiş."

فساد وعصیان وشرکله اولدی مالی

"Fesad-u isyan ve şirkle oldı mâlî."

"Fesad isyan ve şirkle dolu oldu."

Mali: Dolu, demektir.

آنکچون شمدی افضل اهل حالی

Anın çün şimdi efdal ehli hâlî."

"Onun için, şimdi hâl ehli daha faziletlidir."

ولی غایتله آز اهل کمالی

"Veli gayetle az ehli kemâlî."

"Velâkin kemal ehli son derece azdır."

Gayetle: Son derece, demektir.

فساد وقتی عزیز حقه کیدهلم جمال باکماله سیر ایدهلم

"Fesad vakti aziz Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Azîz kardeşim fesad vakti, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 319

چو رِحْلَتْدَنْ كَچُوبْ بِيكْ يِيلْ زَمَانِى فَسَادْ وَقْتِى ظُهُورْ اِيتْدِى نِشَانِى
يَاشِمْدِى بِيكْ اِيكِيُوزْ آلْتِمِشْ بُو آنِى تَجَاوُزْ اَيْلَدِى شَمْسِ جَنَانِى
فَسَادْ وَقْتِى قَاچُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ
«چو رِحْلَتْدَنْ كَچُوبْ بِيكْ يِيلْ زَمَانِى»

Çü rıhletden geçüp bin yıl zemânî."

Çünkü Resulullah ﷺin ahirete rihletinden bin sene geçtikten sonra."

Rıhlet: Göç, yer değiştirme manalarına gelir.

فَسَادْ وَقْتِى ظُهُورْ اِيتْدِى نِشَانِى

"Fesad vakti zuhur itdi nişanı."

"Fesad vakti alâmetleriyle ortaya çıktı."

Fesad vakti ortaya çıkınca da karanlıklar çökmeye başladı. Bin seneden sonra böyle oldu.

يَاشِمْدِى بِيكْ اِيكِيُوزْ آلْتِمِشْ بُو آنِى

"Ya şimdi bin iki yüz altmış bu ânî."

"Ya şimdi (nasıldır?) bin iki yüz altmış senesi oldu." Resulullah ﷺin ahirete teşrifinden bin sene geçtikten sonra ortalığı fesad kapladıysa ya şimdi nasıl olur? İkiyüz altmış sene daha geçti.

تَجَاوُزْ اَيْلَدِى شَمْسِ جَنَانِى

'Tecavüz eyledi Şemsi Cenânî."

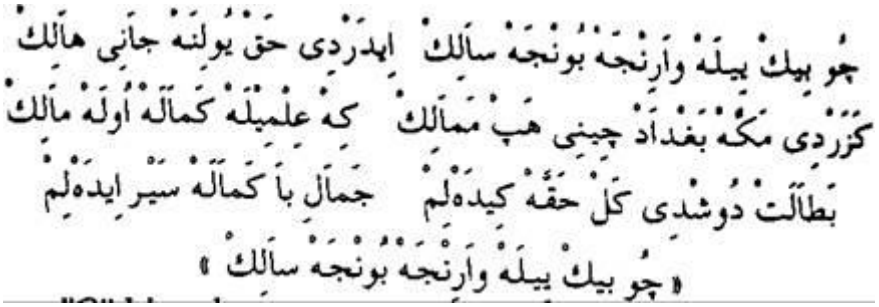
"Gönüllerin güneşi Resulullah ﷺin ahirete teşriflerinin üzerinden bin iki yüz altmış sene geçti."

فَسَادْ وَقْتِى قَاچُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

Fesad vakti kaçup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

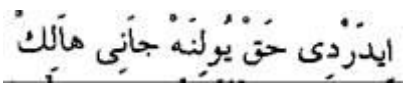
"Fesad vakti kaçup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 320

چو بیك بیلە وارنجە بونجە سالك ایدردی حق یولنە جانی هالك
کزردی مکە بغداد چینی هپ ممالك کە علمیلە کمالە اولە مالك
بطالت دوشدی کل حقە کیدەلم جمال با کمالە سیر ایدەلم
« چو بیك بیلە وارنجە بونجە سالك »

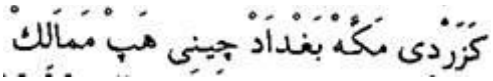
"Çü bin yıla varınca bunca salik."

"Çünkü birçok salik Resulullah ﷺ in ahırete teşrifinden bin yıl sonrasına kadar."

ایدردی حق یولنە جانی هالك

"İderdi Hak yolına canı halik."

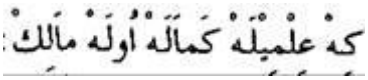
"Hak Tealâ yoluna canlarını helâk ederdi."

کزردی مکە بغداد چینی هپ ممالك

"Gezerdi Mekke, Bağdad, Çinî hep memalik."

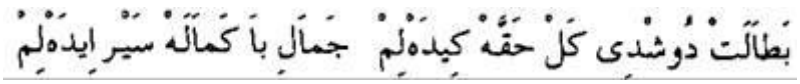
"Mekke, Bağdad, Çin birçok memleketleri gezerlerdi, meşayih ararlardı."

Memalik: Memleketler, demektir.

کە علمیلە کمالە اولە مالك

"Ki ilmiyle kemale ola malik."

"Tâki ilmi ile kemal sahibi olsunlar."

بطالت دوشدی کل حقە کیدەلم جمال با کمالە سیر ایدەلم

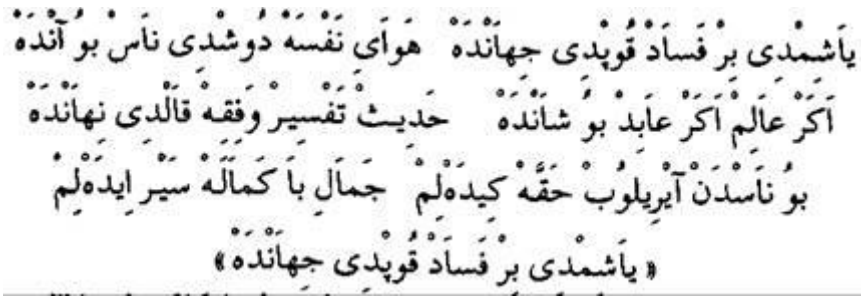
"Betalet düşdi gel Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Tembellik düştü gel Hakk'a gidelim, kemâl sahibi Mevlâ'nın Cemalini seyredelim."

Betalet: Avarelik, boş şeyler söylemek, demektir.

Şimdi insanların üzerine tembellik çöktü, vuslata erme dertleri kayboldu gitti. İnsanlar hazır pişmiş pilav yemek istiyor, çalışıp çabalamak istemiyor. Aman dikkat edin! Tarikat işleri, büyük işlerdir. Geceleri, vaktinde yatmayan salik değildir. Teheccüdü imsaktan evvel kılmak gerekir. İmsak geçti mi kıymeti olmaz.

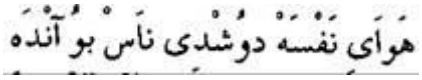
Beyt 321***

يَاشِمْدِی بِرْ فَسَادْ قُوپْدِی جِهَانْدَهْ هَوَایِ نَفْسَهْ دُوشْدِی نَاسْ بُو آنْدَهْ
اَكَرْ عَالِمْ اَكَرْ عَابِدْ بُو شَانْدَهْ حَدِيثْ تَفْسِيرْ وَفِقَهْ قَالْدِی نِهَانْدَهْ
بُو نَاسْدَنْ آيْرِيلُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ ايدَهْلِمْ
« يَاشِمْدِی بِرْ فَسَادْ قُوپْدِی جِهَانْدَهْ »

"Ya şimdi bir fesad koptı cihanda."

"Şimdi cihanda bir fesad koptu."

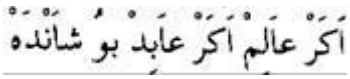
Fesat: Fenalık, karışıklık, demektir.

هَوَایِ نَفْسَهْ دُوشْدِی نَاسْ بُو آنْدَهْ

"Hevay-i nefse düşdi nas bu anda."

"İnsanlar bu zamanda nefsin arzularına düştü."

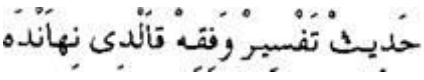
Hevay-i nefs: Nefsin sevdiği şeyler, demektir.

اَكَرْ عَالِمْ اَكَرْ عَابِدْ بُو شَانْدَهْ

"Eğer âlim eğer abid bu şanda."

"Âlimi de, Âbidi de bu halde."

Şan: Hal, keyfiyet, demektir.

حَدِيثْ تَفْسِيرْ وَفِقَهْ قَالْدِی نِهَانْدَهْ

"Hadis, Tefsir, Fıkıh kaldı nihanda."

"Hadis, Tefsir, Fıkıh gizlide kaldı, onlara bakan yok."

Nihanda: Gizli, köşede kaldı, demektir.

Bu zamanda bu ilimlerin azameti gözden düşürüldü. Ama kıymeti günden güne artıyor ve artacaktır da. Milletin gözleri görmez oldu. Kafalarındaki gözlerinin açıklığı, göz açıklığı değildir. Mesele kalp gözlerinin görmesidir.

بو ناسدن آیریلوب حقّه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم

"Bu nasdan ayrılıp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu insanlardan ayrılıp Hakk' a gidelim, Cemali Ba kemali seyedelim."

Beyt 322

کمال تحصیلی درد ی کتمش ای وا علم وعبادته سد اولمش هوا
نه حاجت چینه کتمك مرشد آرا یانی باشنده در کوز کورمز اعمی
سیاحتدن کچوب حقّه کیده لم جمال با کماله سیر ایده لم

کمال تحصیلی درد ی کتمش ای وا

Kemal tahsili derdi gitmiş eyva"

"Eyvah! (insanlardan) kemal kazanma (manevî olgunluk elde etme) derdi gitmiş."

علم وعبادته سد اولمش هوا

"İlmü ibadete sed olmuş heva."

"Nefsin arzusu, ilm ve ibadete engel olmuş."

نه حاجت چینه کتمك مرشد آرا

'Ne hacet Çin'e gitmek mürşid ara."

’Mürşid aramak, bulmak için Çin'e (uzak yerlere gitmeye) ne gerek var."

یانی باشنده در کوز کورمز اعمی

"Yanı başındadır göz görmez âmâ."

"Aradığı mürşid yanı başındadır (lâkin o) âmâ'dır, (kalp) gözü görmez."

Aynı Ebu Cehil gibi. O da yanındaki Hakikat Güneşini görmedi. Mevlâ Tealâ'nın buyurduğu üzere:

وَإِذَا رَآكَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَٰذَا الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ وَهُم بِذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٦﴾

"(Resülüm!) Kâfirler seni gördükleri zaman: 'Sizin ilahlarınızı diline dolayan bu mu?' diyerek seni hep alaya alırlar. Hâlbuki onlar, çok esirgeyici Allah'ın kitabını inkâr edenlerin ta kendileridir." *(Enbiya Suresi:36)*

Bir türlü Muhammed *(Aleyhisselâm)* ın Peygamber olduğuna inanmamıştı. Adamlarından biri tenhada sordu: "Muhammed hakkında ne düşünüyorsun?"

Ebu Cehil cevap verdi: "Tamamıyla hak üzeredir." O zaman ona uyalım, "Hayır! Bir kere kabul etmedik, geri dönemeyiz."

سیاحتدن کچوب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

"Seyahatden geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Seyahat edip, mürşid aramakla vakit geçirme, yanında olan mürşide tabi ol, Hakk'a gidelim, Cemali Bakemali seyredelim."

Beyt 323*

عزیز آکله غلیظ نفسك حجابی صاتون آلور جحیم وهم عقابی
که بیك آلتون ویرر بولسون عذابی بر آقچه افقره ویرمز حسابی
عقلسزدن قاچوب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

« عزیز آکله غلیظ نفسك حجابی »

"Aziz! Anla galiz nefsin hicabı."

Galiz: Katı, kaba, hiç inceliği olmayan demektir.

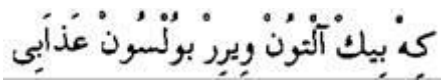
"Ey aziz kardeşim! Katı, kaba, hiç inceliği olmayan nefs-i emmarenin nasıl perde olduğunu anla."

صاتون آلور جحیم وهم عقابی

"Satun alur cehim-ü hem ikâbî."

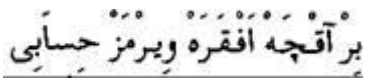
"O nefs-i emmare hem cehennemi, hem de azabı satın alır."

Cehîm: Cehennem, demektir.

"Ki, bin altun virir bulsun azabî."

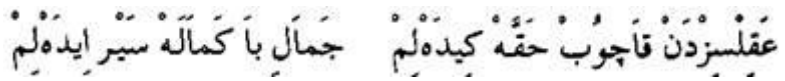
"Azabı bulmak için bin altın verir."

"Bir akçe efgare virmez hisabî."

"Allah'ın rızasını hesap edip çok fakir bir kimseye bir akçe bile vermez."

Hisâbî: Sevabını hesabederek, demektir.

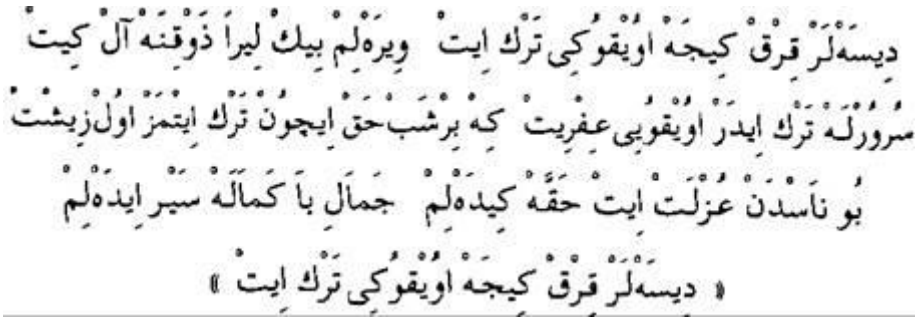

"Akılsızdan kaçup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bunları bilmeyen akılsızdır. Ondan kaçıp Hakk'a gidelim, Cemali Bakemali seyredelim."

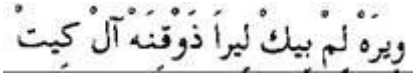
Akçe: Küçük bir para, Efgâr: Çok fakir,

Beyt 324

"Diseler kırk gece uykunı terk it."

"Nefs-i Emmaresi kendisine perde olan kimseye deseler ki: Kırk gece uykunu terket, yani uyuma."

"Virelim bin lira zevkine al, git."

"Sana bin lira verelim, uykundaki zevkine karşı al, git."

سُرُورْلَهْ تَرْكْ اِيدَرْ اُويْقُويِى عِفْرِيتْ

"Surûrla terk ider uykuyı ifrit."

Seve seve uykusunu terk eder o şeytan. Yani şeytan gibi adam."

Surûr: Sevinç, neşeli olmak. İfrit: Şeytan, demektir.

كِهْ بِرْ شَبْ حَقْ اِيچُونْ تَرْكْ اِيتْمَزْ اُولْ زِيشْتْ

"Ki bir şeb Hak içün terk itmez ol zîşt."

"(Lâkin) Allah için bir gece (bile) uykuyu terk etmez. O kötü ahlâklı nefis."

Şeb: Gece, Zîşt: Çirkin, kötü, demektir.

بُو نَاسْدَنْ عُزْلَتْ اِيتْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

"Bu nastan uzlet it, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu insanlardan köşeye çekil. Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 325

كُورُوبْ اِخْلَاصِنِى سَنْ اُولْمَهْ مَغْرُورْ دِيمَهْ عَابِدْ قُولُمْ بُويْلَهْ جَهْ مَبْرُورْ

اَسِيرْ اُولْدُقْ بُو نَفْسَهْ آجْ كُوزُكْ كُورْ قَبُولْ قِيلْ پَنْدِيمِى اِيتْ نَفْسِى مَقْهُورْ

هَمَانْ بَاصْ نَفْسَهْ كَلْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

« كُورُوبْ اِخْلَاصِنِى سَنْ اُولْمَهْ مَغْرُورْ »

Görüb ihlasını sen olma mağrûr."

'Kendi ihlâsını görüp gurura kapılma, kendini beğenip ucuba düşme!"

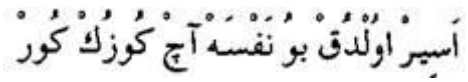
Mağrûr: Gururlu, boş bir şeye güvenip kendini aldatan kimse demektir.

دِيمَهْ عَابِدْ قُولُمْ بُويْلَهْ جَهْ مَبْرُورْ

Dime abid kulum böylece mebrur."

"İbadet edici bir kulum, deme, (kendini) makbul (beğenilmiş) görme."

Mebrûr: Hayırlı, makbul, beğenilmiş, manalarına gelir.

"Esir olduk bu nefse, aç gözün gör."

"Bu nefse esir olduk, gözünü aç da gör."

Bu mısranın sonundaki: (كور) kelimesi, "Gör" manasında okunduğu kibi, "Kör" diye de okunur. O zaman mana: "Gözünü aç, ey kör kişi!" demektir.

Ayıyı kendi haline bıraksalar on kişiyi parçalar. Lâkin burnunu delip bir halka geçiriyorlar, o halkaya bir zincir bağlıyorlar, zavallı hayvanı zincirden tutup çekiyorlar. Burnu acıyınca istenileni yapıyor. Horon ettiriyorlar, çok şeyler yaptırıyorlar.

Nefis de bizim burnumuzu deldi, halkayı taktı, ona bir zincir bağladı, çekiyor. Nefsine uyan insan, o nereye derse, oraya gidiyor.

Bir de deve hikâyesi vardır: Eskiden araba, otobüs, kamyon, tren gibi vasıtalar yoktu. Eşyalar develerle taşınırdı. Develer birbiri ardında peş peşe giderlerdi.

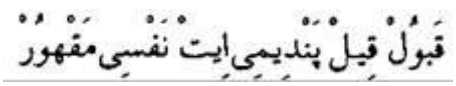
Bir defasında bir deve kervanı, bir yerden başka bir beldeye giderken develerin üstünde bulunanlar uyuya kalmışlar. En öndeki deve, sahibi tarafından güdülmeyince, durmuş, o durunca diğerleri de durmuşlar. Develerin yularları sarkmış. En arkada bulunan devenin yularını bir fare gelip kemirmiş, kervandan onu ayırmış. Fare yuların kopan kısmına dişini geçirmiş, deveyi çekmeye başlamış.

Yuların hafif hareketiyle sahibi tarafından güdüldüğünü zanneden deve, farenin peşinden gitmeye başlamış. Sahibi uyandığında bir de görmüş ki, devesi bir küçücük farenin peşinden gidiyor.

Bu kıssa iki şeye gider:

1- Farenin deveyi çektiği gibi nefis de bizi çeker.

2- Bugün birçok sapık görüşlü fırkalar var. Hepsi de birbirlerini kendi yollarına çağırıyorlar.

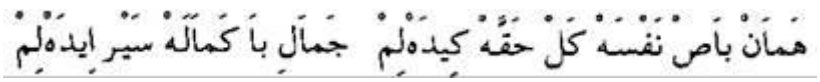
"Kabul kıl pendimi it nefsi makhûr."

"Nasihatimi kabul et, nefsini kahredilmiş kıl."

Pend: Nasihat, vaaz, öğüt,

Makhûr: Mahvedilmiş, kahredilmiş demektir.

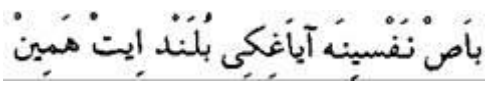
Nefs-i Emmare'nin arzularını yerine getirmemeli, burun kopsa dahi.

"Heman bas nefse gel Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"(Nefsini yılanmış gibi bil, onun dediğini yapmayarak) ona bas, (onu ez), Hakk'a gidelim Cemali Bakamali seyredelim."

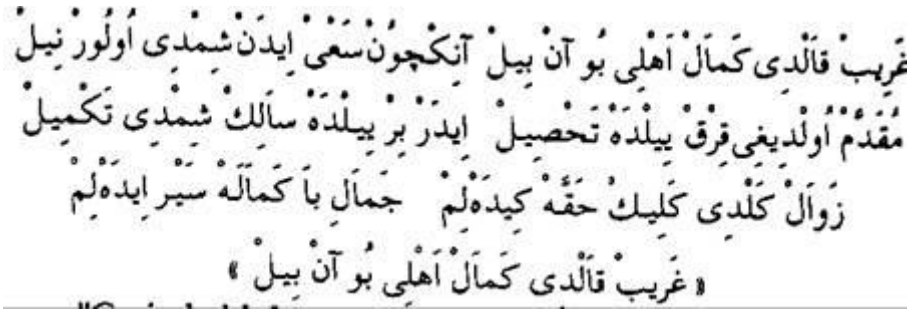
Nefahât-ı Üns, Sh.242 de şöyle buyurulmuştur:

"Bas nefsine ayağını bülend ît hemîn."

"Nefsin (arzu ve isteklerin) e ayağınla bas ki, (süflî ve alçak isteklerden temizleyerek) onu en yüksek makamlara ulaştırmış olursun."

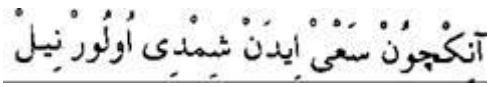
Beyt 326

Garip kaldı kemal ehli bu ân bîl."

Bu anda, bu zamanda fazilet ehli kimsesiz kaldı."

Kemal ehli: Fıkıh, Hadis, Tefsir bilip, ihlâs ile amel edendir.

Anın çün sa'y iden şimdi olur nîl."

"Onun için (bu zamanda kemal bulmaya) çalışan şimdi nail olur (umduğu kemale kavuşur)."

مُقَدَّمْ اولْدیغی قِرْق یِیلْدَهْ تَحْصِیلْ

"Mukaddem oldığı kırk yılda tahsil."

Daha evvelki (zamanda) kırk yılda tahsil ettiği kazandığı

ایدَرْ بِر یِیلْدَهْ سالِكْ شِمْدِی تَكْمِیلْ

"İder bir yılda salik şimdi tekmil."

"Şimdi salik (bu zamanda) bir yılda tamamlar."

Tekmil: Tamamlamak, demektir.

زَوالْ كَلْدی كَلیكْ حَقَّهْ كیدَهْلِمْ جَمالِ بِاَ كَمالَهْ سَیْر ایدَهْلِمْ

Zeval geldi gelin Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Şu garip zaman ilim ve kemale zeval geldi, gelin Hakk'a gidelim, (zira ilim ve kemal yok olma durumundadır). Cemali Ba kemali seyredelim."

Zeval: Zail olma, sona erme, demektir.

Beyt 327*

كُوزُمْ نُورِی مُرادِمْ بِیلْ دَكِلْ یِیلْ نِیجَهْ اَهْلِ كَمالْ وارْ شِمْدِی تَمْثِیلْ
ایدَرْ سَیْرِ سُلُوكْ بِرْ آنْدَهْ تَكْمِیلْ وَلِی طالِبْ اَقَلْ كِیمْ ایدَهْ تَحْصِیلْ
كَمالْ اوكْرَنْ عَزِیزْ حَقَّهْ كیدَهْ لِمْ جَمالِ بِاَ كَمالَهْ سَیْر ایدَهْ لِمْ

«كُوزُمْ نُورِی مُرادِمْ بِیلْ دَكِلْ یِیلْ»

"Gözüm nuri muradım bil değil yıl."

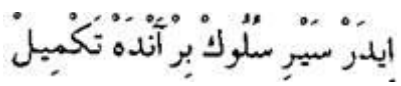
"Gözümün nuru (evlâdım) dileğim yıl değil, bil."

نِیجَهْ اَهْلِ كَمالْ وارْ شِمْدِی تَمْثِیلْ

"Nice ehl-i kemal var şimdi temsil."

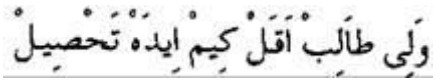
"Meselâ zamanımızda nice kemal ehli zatlar vardır."

Bundan evvel kırk yılda tahsil edilen ilim, 'kemalât şimdi bir yılda hasıl olur, demiştim ya, ondan muradım, aslında yıl değildir.

"İder seyr-i sülük bir anda tekmil."

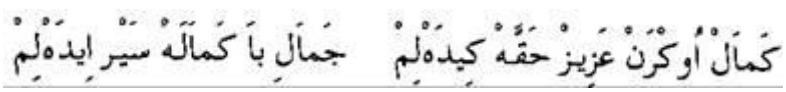
Allah ile kul arasında ne kadar mesafe var? Elli bin senelik, işte bu mesafeyi bir anda tekmil ederler bitirirler.

"Veli talib egal kim ide tahsil."

"Bir anda seyr-i sülük eder, tamamlar."

Egal: Pek az, demektir.

"Kemal ögren aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Lâkin (bunu) talep eden çok az, kim tahsil edecek? Kemal isteyen az."

"Kemal öğren aziz kardeşim, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Kemal nasıl öğreneceksin? Kıur'an'a tabi olmakla ve kâmil bir mürşidden el almakla.

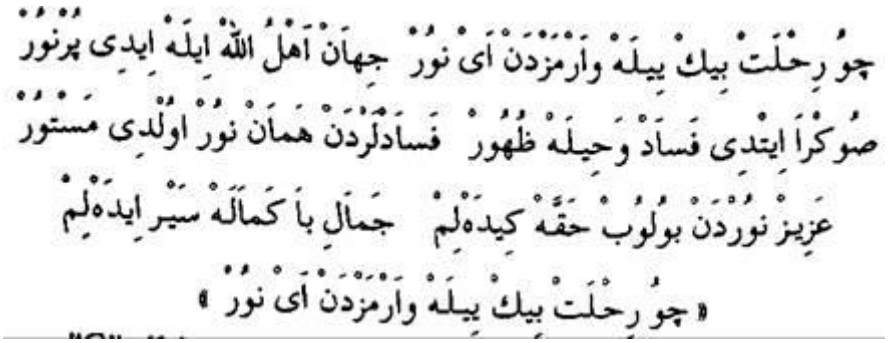
Saba melikesi Belkıs, Süleyman *(Aleyhisselâm)* ı görmeden evvel: ﴿٤٢﴾ وَكُنَّا مُسْلِمِينَ . . . "Biz de Müslümanlardan olduk" dedi.

Süleyman *(Aleyhisselam)* ile görüşüp işin hakikatına varınca: . . . رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي. . . .
"...Rabbim! Ben, gerçekten kendime yazık etmişim" dedi.

Tarikattan sonra da: ﴿٤٤﴾ وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ . . . "Süleyman'la beraber âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum." dedi. *(Neml Suresi: 44)*

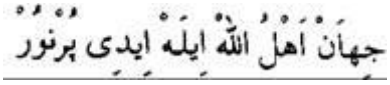
Bu ayet, Tarikata da işarettir. Ancak bir kâmil şeyhe tabi olduktan sonra hakikî Müslüman olunabilir.

Beyt 328

چو رحلت بیك بیله وارمزدن ای نور جهان اهل الله ایله ایدی پرنور
صوکرا ایتدی فساد وحیله ظهور فسادلردن همان نور اولدی مستور
عزیز نوردن بولوب حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم
« چو رحلت بیك بیله وارمزدن ای نور »

Çü rihlet bin yıla varmazdan ey nur."

Ey nur oğlum! Resulullah'ın ahirete irtihal etmesinden bin yıl geçmezden evvel."

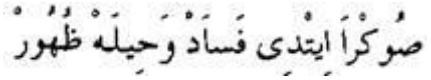

جهان اهل الله ایله ایدی پرنور

"Cihan ehlûllah ile idi pûr nur."

"Cihan ehlûllah ile, Allah dostlarıyla çok parlak, çok nurlu idi"

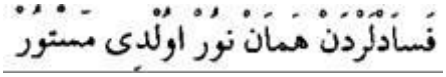
Ehlûllah'ın neyi ile cihan pür nur idi? İmanlarının nuru ile, amel-i salihlerinin nuru ile.

Pûr; Farsça çok dolu manasındadır. Kendisiyle birleşik kelimeler yapılır. Pürnur gibi. Pürnur: Çok parlak, çok nurlu demektir.

صوکرا ایتدی فساد وحیله ظهور

"Sonra itdi fesad ve hile zuhûr."

"Sonra fesat ve hile ortaya çıktı."

فسادلردن همان نور اولدی مستور

"Fesatlardan hemen nur oldı mestur."

"Fesatlardan sebep nur örtülmüş, görülmez oldu."

Fesat, bizim bildiğimiz gibi yalnızca ortalığı birbirine katmak, karışıklık çıkarmak değildir. Biliyoruz ki, İslâm'da farz, vacip, sünnet, müstehaplar vardır.

Müstehapların terki, fesadın baş kaldırmasıdır. Müstehapları terkeden, tevbe edip, halini düzeltmezse, Mevlâ'dan ceza olarak sünnetleri terk etmeye başlar, daha sonra vacipler, sonra da farzlar terkedilirse, ortalığı tam bir fesad kaplar.

Gece bulutsuz havada ay ve yıldızlar görünür. Bulut kaplayınca görünmez. Her veli, bulunduğu yeri nur gibi parlatıyordu. Ancak ne zamanki fesatlar geldi, nur örtüldü.

عَزِيز نوُرْدَنْ بولُوبْ حقّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ

"Aziz nurdan bulub Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Aziz kardeşim! Bu nurdan bulup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Nur ne ile bulunur? Kur'an-ı Kerim ve Sünnetlerle bulunur. Sure-i Maide de şöyle buyrulur: ﴿١٥﴾ قَدْ جَاءَكُم مِّنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُّبِينٌ . . . "İşte size, Allah'dan bir nur (Hazreti Muhammed- *aleyhiselâm-)* ve apaçık bir kitap (Kur'an) geldi."

Peygamber Efendimiz nurdur. O'nun sünneti de nurdur. Sünnetler işlendikçe nur olur.

Biz görmüyoruz ama gökten bakanlar görüyor. Kur'an'ı terketmek ve bid'at işlemek ise, karanlıkları, zulmeti getirir.

Efendimiz ﷺ de: الصلاة نور "Namaz nurdur." *(Müslim, Tahareti, No:223, 1/203)* buyurdu bu nur eğer görünse idi, namaz kılmayan kalmazdı. Fakat ahirette görünecek.

Beyt 329

فَسَادْ قَاپْلاَدِی شِمْدِی هَپْ جِهَانِی رَسُولُ اللّٰهْ بِيورْدِی بو زَمَانِی
بوُزَمَانْ عَابِدِينِكْ عَالِی شَانِی كَلْ اوُيمَهْ نَفْسَهْ فَوْتْ اِيتْمَهْ بو آنِی
تَمَسُّكْ اَيْلَهْ سُنَّتَهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ

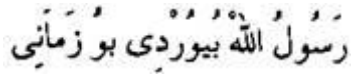
Allah-u Tealâ'nın büyük dostu, Peygamber ﷺ in büyük varisi bizi uyandırmak için buyuruyor:

فَسَادْ قَاپْلاَدِی شِمْدِی هَپْ جِهَانِی

Fesad kapladı şimdi hep cihanî."

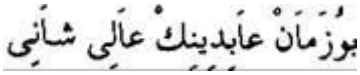
Şimdi bu zamanda, cihanı hep fesad kapladı."

Fesad: Salâhın zıddına denir. Meselâ; namaz kılmak salâh, kılmamak, fesattır.

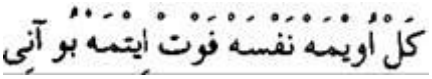
"Resulullah buyurdu bu zamanî."

Böyle bir zamanın geleceğini Resulullah buyurdu, 1400 yıl evvel haber verdi."

"Bu zaman abidinin ali şânî."

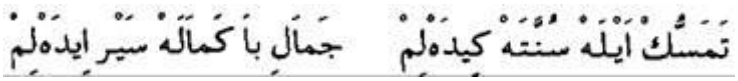
"Bu zaman ibadet edenlerin şanı yücedir."

"Gel uyma nefse fevt itme bu anî."

"Gel nefse uyma bu anı kaçırma."

Sıhhat ve boş vakit iki nimettir. Bunların kıymetini bilip vakitleri boşa geçirmemek lâzımdır.

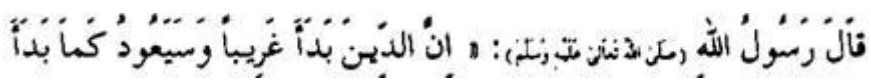

"Temessük eyle sünnete gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Sünnete uy, gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Temessük: Bir şekil veya surete girmek, uymak demektir.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu beyitten sonra hadis-i şeriflerle bazı malûmatı yazmıştır.

Resulullah *(Salllallahu Tealâ Aleyhi ve Sellem)* şöyle buyurdu: "Muhakkak din ğarip (yabancı, insanlarca tuhaf görülür olarak) başladı. Başladığı gibi ğarip (olmaya) dönecek." *(Lafız az farklı, Tirmizî, İman:13, No:2630, 5/18)*

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu hadisi şerifin devamını şöyle tamamlamıştır:

فَطُوبىٰ لِلْغُرَبَاءِ » (صدق رسول الله. كذا في المشارق من صحيح مسلم في ص:٩٥

"(Dinini yaşadığı için insanlar nazarında kendisine yabancı muamelesi yapılarak hor ve hakir tutulan) ğariblere müjdeler olsun." *("Resulullah* ﷺ doğru oldu." Meşarık, Sh.95 de bu hadisi şerif mevcuttur. O da Müslim'in Sahihi'nden almıştır). (Bir evvelki kaynakla) (Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin notu burada nihayet buldu).

وَأَهْلُ الذِّكْرِ غَرِيبٌ فِي هٰذَا الزَّمَانِ الْفَسَادِ

"Ehli zikir, bu fesat zamanda ğariptir."

وَقَالَ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَفْضَلُ الصَّلَوَاتِ وَأَكْمَلُ التَّحِيَّاتِ

En faziletli salâvat ve ekmel tahiyyeler O'nun ve âli üzerine olsun Resulullah buyurdu:

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي فَلَهُ أَجْرُ مِأَةِ شَهِيدٍ

"Ümmetimin fesadı zamanında sünnetime kim sıkıca sarılırsa, onun için yüz şehit sevabı vardır." (*Münzirî, Terğib ve Terhtb ,No:63, 1/58)*

وَهٰذَا الْكَرَمُ يُعْطٰى مِنَ اللّٰهِ سُبْحَانَهُ وَجَلَّ سُلْطَانُهُ لِلْغُرَبَاءِ عِنْدَ فَسَادِ الْأُمَّةِ فَافْهَمْ جِداً

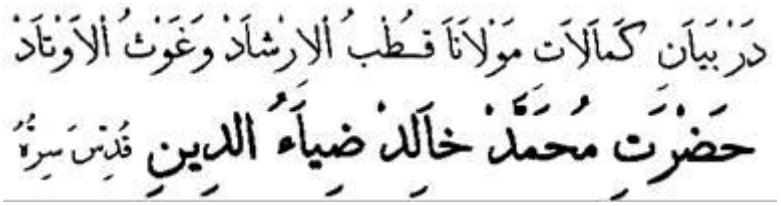
Bu şeref, ümmetin fesadı zamanında gariplere verilir. Ciddi olarak anla!

مُحِبُّ اللّٰهِ فِي الدُّنْيَا غَرِيبٌ ❊ لَهُ نُورٌ وَأَسْرَارٌ عَجِيبٌ
وَعِنْدَ النَّاسِ مَسْتُورٌ بِدَلْقٍ ❊ وَفِي الْمَعْنٰى إِلَى اللّٰهِ قَرِيبٌ

"Allah'ı seven dünyada gariptir. Onun nurları ve acaip sırları vardır.

İnsanlar indinde yamalı elbise ile örtünmüştür. Manada ise Allah'a çok yakındır."

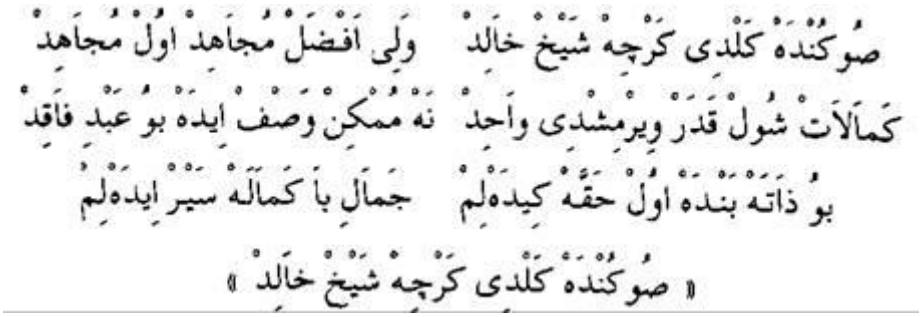
22. BAB

Der beyanı kemalât-ı Mevlâna Kutbu'l-İrşad ve Gavsü'l-Evtâd Hazret-i Muhammed Halid Ziyauddin *kuddise sirruhu* Kutbu'1-İrşâd ve Gavsu'l-Evtâd Hazreti Muhammed Halid Ziyauddin *(Kuddise Sirruhu)* nun kemalâtının beyanı hakkındadır.

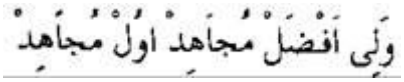
Kutbul İrşad: İrşad kutbu (zamanının en büyük mürşidi), Gavsül Evtâd: Evliyanın reisi, demektir.

Beyt 330

"Sonunda geldi gerçi Şeyh Halid *(Kuddise Sırruhu).*"

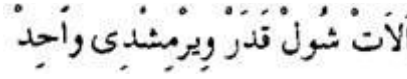
"Gerçi Şeyh Halid *(Kuddise Sırruhu)* Nakşî şeyhlerinin sonra gelenlerindendir, ilklerinden değildir."

"Veli efdal mücahid ol mücahid."

"Lâkin, o mücahid (zat) en faziletli mücahiddir."

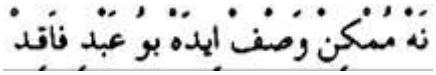
Mücahid: Nefis ve şeytanla harbedici, demektir.

"Kemalât şol kadar virmişdi Vahid."

Kemalât: Derece ve üstünlükler,

"Tek olan Mevlâ (ona) o kadar kemalât vermişti ki." Vâhid: Mevlâ Tealâ, demektir.

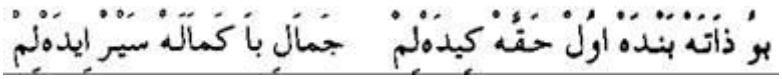

"Ne mümkin vasfide bu Abdi Fakid."

"Bu Abd-i Fakid'in onu vasfetmesi, onu tarif etmesi, mümkün değil."

Ne mümkin: Mümkin değildir. Abd-i Fakid: Zayıf kul, demektir.

İsmet Babamız, kendisine "Abd-i Fakid" buyuruyor. Abd-i Fakid; kaybedici, zayıf kul demektir.

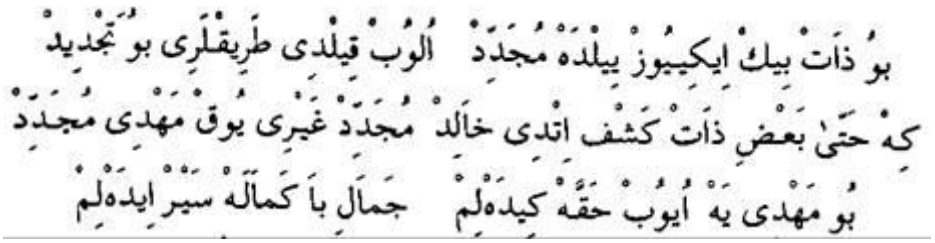
"Bu zata bende ol Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu zata köle ol, (ona bağlan), Hakk'a gidelim, Cemali Ba kamali seyredelim."

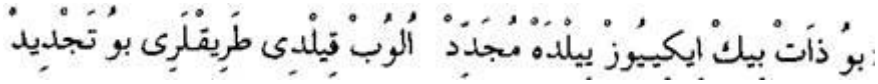
Bende; bağlanmış olan, köle, esir manalarına gelir.

Köle; efendisinin her emrini yerine getiren kimseye denir.

Beyt 331

Mustafâ ismet Garibullah *(Kuddise Sirruhu)* Şeyhinin şeyhini medh ediyor. Şeyh-i Abdullah Mekkî, onun da Şeyhi Halid-i Bağdadi *(Kuddise Sırruhu)* dür.

"Bu zat bin iki yüz yılda müceddid, Olup kıldı tarikleri bu tecdid."

Bu zat (Hicri) bin ikiyüz yılında müceddid olmuş ve yolları yenilendirmiştir."

Allah-u Tealâ Hazretleri her yüz sene başı bu din-i mübin-i İslâm'ı yenilendirmek için bir müceddid gönderir. Bu zat, o müceddidlerdendir.

Müceddid: Din-i mübin-i İslâm'ı, üzerine konan tozlardan temizler, onları siler, atar, hakikati meydana çıkarır. Bu zat işte onlardan biridir.

Efendimiz ﷺ den, bin sene sonraya kadar her yüz başında bir müceddid geldi. İkinci binde İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* bin yılın müceddidi olarak geldi. Halid-i Bağdadi de bin ikiyüz yılının müceddidi olarak geldi.

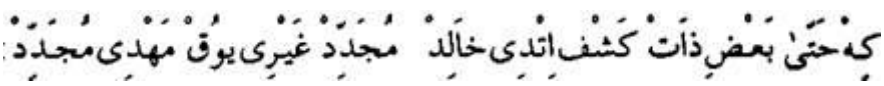
İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri bir mektubunda şöyle buyurmaktadır:

"Ey oğul! Şimdi o zamandayız ki, geçmiş ümmetlerde böyle çok karanlık zaman gelince Ulûl-azm bir Peygamber gönderilerek yeni bir Şeriat kurulurdu.

Bu ümmete gelince, ümmetlerin hayırlısıdır. Peygamberi dahi Peygamberlerin sonuncusudur.

Bu ümmetin alimlerine Beni İsrail Peygamberlerine verilen mertebe verildi. Peygamberlerin varlığı yerine ulemanın varlığı ile yetinildi.

Her yüz sene başında bu ümmetin uleması arasından bir müceddid gelecek ve Şeriatı ihya edecektir. Hele bin sene geçince, geçmiş zamanlarda bir Ulûl-azm Peygamber gönderdikleri ve O'nun işini bir nebiye bırakmadıkları gibi, bu ümmete de tam marifetli, bilgili bir alim, arif seçilir. Bu zat, geçmiş ümmetlerdeki Ulûl-azm Peygamberlerin işini yapar." *(Mcktubat,* 1/2*15,234. Mektub)*

"Ki hatta bazı zat keşf itdi Halid Müceddid, gayrı yok, Mehdi müceddid."

"Hatta bazı zat keşfetti ki, Halid *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinden başka müceddid olmayacak. Ancak Mehdi *(Alcyhisseldm)* Hazretleri müstesna. Mehdi Hazretleri de müceddid olarak gelecektir."

Yalnız keşifte hata olabilir. Yine yüz senede bir müceddid geliyor.

Keşf: Örtülü olanı açma, gizli olanı meydana çıkarma, sezme, tahmin etme manalarına gelir.

Tasavvufta; Perdenin ötesindeki gaybî hususlara ve hakiki şeylere, bunları yaşayarak ve temaşa ederek vakıf olma anlamında kullanılır.

İlham ise; doğrudan ve aracısız Allah'tan alınan bilgidir.

İmam-ı Rabbani mektubunda buyurur ki:

"Kör görmezse güneşin kabahati ne?"

Sual: Temiz olan taliplerin keşf ve müşahede ettikleri şeylere şeytan bir şey karıştırabilir mi? Karıştırabilirse, bunu ayırdetmek nasıl olur? Karıştıramaz ise, keşf ve ilham ile elde edilen bilgilerin bazısının yanlış olması nedendir?

Cevap: Her şeyi doğru olarak ancak Allah-u Tealâ bilir. Bilgisini şeytanın karıştırmadığı kimse yoktur. Peygamberlere bile karışabileceği, hatta karıştığı halde evliyaya karışmaz olur mu? Nerede kaldı ki acemi taliplere karışmasın.

Şu kadar var ki Peygamberlere *(aleyhimüs salâvatu vet teslimat)* şeytanın karıştırdığı haber verilir ve yanlış doğrudan ayırdolunur.

Nitekim Hac Suresinde: . . . فَيَنسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ. . . "Allah-u Tealâ, şeytanın karıştırdığını değiştirir. Sonra kendi ayetlerini sağlam olarak bildirir." *(Hac Suresi:52 den)* mealindeki ayet-i kerime, bunu beyan etmektedir.

Evliyaya, şeytanın karıştırdığını haber vermek lâzım değildir. Çünkü veliler nebilerin izinde yürümektedirler. Bunlar, Peygamberlerin bildirdiğine uymayan buluşlarını reddederler, kıymet vermezler.

Fakat, Peygamberin dininin bildirmediği, doğru veya yanlış demediği bilgilerin doğrusunu, eğrisinden ayırmak güçtür. Çünkü ilham, zannîdir, şüphelidir. Fakat doğru ilhamları eğrilerinden ayıramamak, veliler için bir kusur olmaz.

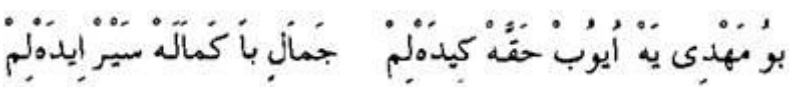
Çünkü dünya ve ahiret saadetlerine kavuşmak, İslâmiyet'e uymakla olur. İslâmiyet'in bildirmediği şeyler, ehemmiyetli değildir. İnsanlara ehemmiyetsiz şeyi yapmak emrolunmadı.

Keşf ve ilhamlarda yanlışlık, yalnız şeytan tarafından gelmez. Çok defa şeytan hiç karışmadan hayalde, doğru olmayan bazı şeyler hasıl olur.

Meselâ; bazen Peygamberimizi ﷺ rüyada görüp, bazı şeyler öğrenenler oluyor ki, bu öğrendikleri kitaplara uymamaktadır. Halbuki bu rüyalara şeytanın karışmadığı meydandadır.

Çünkü şeytanın her ne suretle olursa olsun, Peygamber ﷺ Efendimizin şekline giremeyeceğini âlimlerimiz bildirmektedir.

İşte böyle rüyalarda, hayal, yanlış şeyleri doğru gibi göstermektedir. *(Mektubat, 1/112,107. Mektub)*

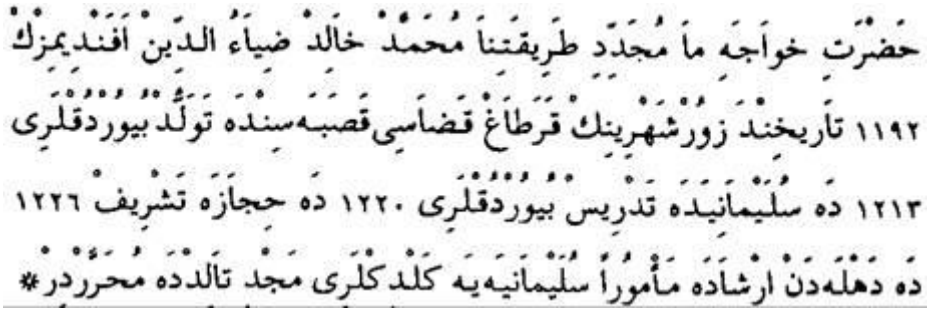
"Bu Mehdî'ye uyup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu Mehdiye uyup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

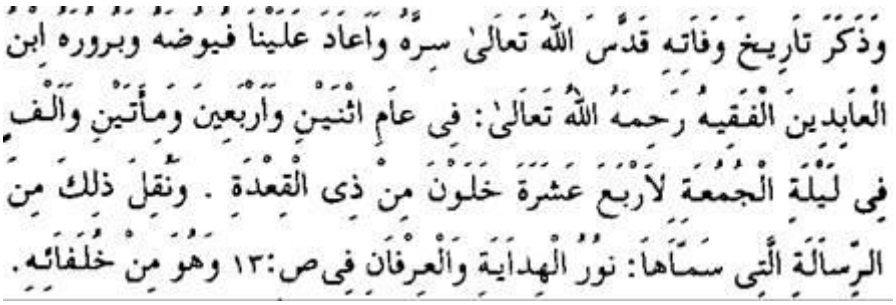
Mevlâ Tealâ cümlemize yardım eylesin, bu dostları ile beraber eylesin.

Muhammed Halid *(Kuddise Sirruhu)* Hazretlerinin ne büyük bir zat olduğu Medine'ye gitmeden anlaşılmaz.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri burada kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şu izahatı yapmıştır.

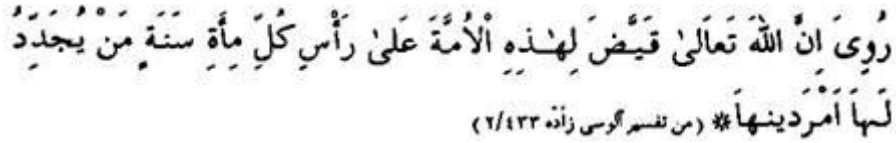

حضرت خواجه ما مجدد طريقتنا محمد خالد ضياء الدين افندي مزك
١١٩٢ تاريخند زور شهرينك قرطاغ قضاسي قصبه سنده تولد بيوردقلري
١٢١٣ ده سليمانيده تدريس بيوردقلري ١٢٢٠ ده حجازه تشريف ١٢٢٦
ده دهلهدن ارشاده مأمورا سليمانيه كلدكلري مجد تالده محرردر *

Tarikatımızın Müceddidi, Hazreti Hoca Muhammed Ziyaüddîn *(Kuddise Sirruhu)* Efendimizin: (Hicrî) 1192 tarihinde Zûr şehrinin Karadağ kazası kasabasında tevellüd buyurdukları (dünyaya geldiği), 1213 de Süleymaniye'de tedris buyurdukları (talebe-i ulûm'a ders okuttuğu), 1220 de Hicaz'a teşrif ettikleri, 1226 da Dehle'den, irşada görevlendirilerek Süleymaniye'ye geldikleri, "Mecdi Tâlîd" (isimli kitap) ta yazılmıştır.

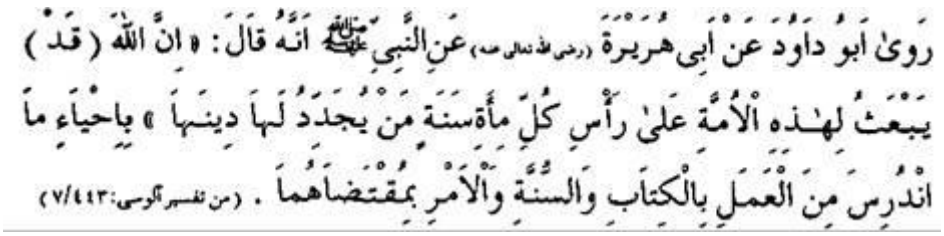

وَذَكَرَ تَارِيخَ وَفَاتِهِ قَدَّسَ اللهُ تَعَالَىٰ سِرَّهُ وَأَعَادَ عَلَيْنَا فُيُوضَهُ وَبُرُورَهُ ابْنُ
الْعَابِدِينَ الْفَقِيهُ رَحِمَهُ اللهُ تَعَالَىٰ: فِي عَامِ اثْنَيْنِ وَأَرْبَعِينَ وَمِأَتَيْنِ وَأَلْفٍ
فِي لَيْلَةِ الْجُمُعَةِ لِأَرْبَعَ عَشْرَةَ خَلَوْنَ مِنْ ذِي الْقَعْدَةِ . وَنُقِلَ ذَلِكَ مِنَ
الرِّسَالَةِ الَّتِي سَمَّاهَا: نُورُ الْهِدَايَةِ وَالْعِرْفَانِ فِي ص:١٣ وَهُوَ مِنْ خُلَفَائِهِ.

Fakîh İbnü'l-Abidîn *(Rahimehullahu Tealâ),* bu (Muhammed Halid, -Allah-u Tealâ onun sırrını pâk kılsın, feyiz ve iyiliklerini bize akıtsın- Hazretlerin) in, vefat tarihini: Bin ikiyüz kırk iki, Zilkadenin ondördüncü Cuma gecesi, olarak zikretti.

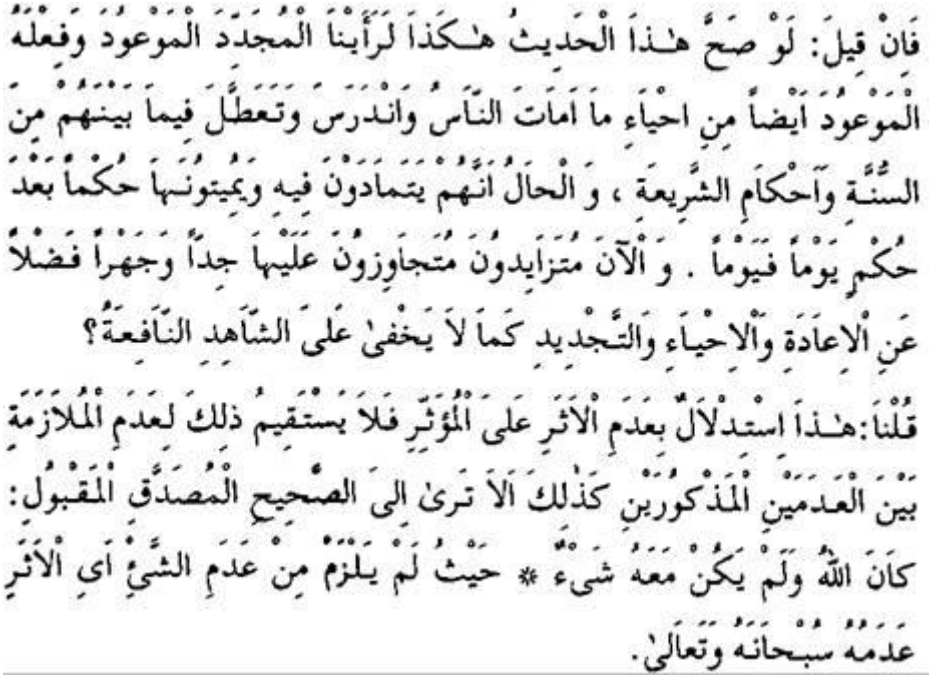
Bu (izah) "Nuru'l-Hidâyeti vel İrfan" isimli risalenin 13. sahifesinden nakledildi. Aynı zamanda kendisi, Mevlâna Halid *(Kuddise Sırruhu)* nun halifelerinden idi.

رُوِيَ اِنَّ اللهَ تَعَالَىٰ قَيَّضَ لِهٰذِهِ الْأُمَّةَ عَلَىٰ رَأْسِ كُلِّ مِأَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ
لَهَا أَمْرَ دِينِهَا * (من تفسير آلوسى زاده ٢/١٣٣)

Rivayet edildi ki: "Şüphesiz Allah-u Tealâ, şu ümmete her yüz sene başında, din işlerini yenileyecek bir müceddid hazırlar." *(Ahlûsi Zade tefsirinden alınmıştır, 2/433) (Ebû Davud, Melâhim:1,No:4291,2/512)*

رَوىٰ اَبُو دَاوُدَ عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ (رضي الله تعالى عنه) عَنِ النَّبِيِّ ﷺ اَنَّهُ قَالَ: « اِنَّ اللّٰهَ (قَدْ) يَبْعَثُ لِهٰذِهِ الْاُمَّةِ عَلىٰ رَأْسِ كُلِّ مِأَةِ سَنَةٍ مَنْ يُجَدِّدُ لَهَا دِينَهَا » بِاِحْيَاءِ مَا انْدَرَسَ مِنَ الْعَمَلِ بِالْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ وَالْاَمْرِ بِمُقْتَضَاهُمَا . (من تفسير الآلوسي: ٧/٤٤٣)

Ebu Davud, Ebu Hureyre *(Radıyallahu Tealâ Anh)* dan rivayet ettiğine göre Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: "Şüphesiz Allah-u Tealâ, şu ümmete her yüz sene başında, din işlerini yenileyecek bir müceddid gönderir." Kitap ve sünnet ile amele gelen eksikliği düzeltmek, her ikisinin gereğince amel etmeği emretmek için (Müceddid gönderir). *(Alûsî tefsirinden alınmıştır, 7/443) (Ebu Davud, Melâhim:!, No:4292,2/512)*

فَاِنْ قِيلَ: لَوْ صَحَّ هٰذَا الْحَدِيثُ هٰكَذَا لَرَأَيْنَا الْمُجَدِّدَ الْمَوْعُودَ وَفِعْلَهُ الْمَوْعُودَ اَيْضاً مِنِ احْيَاءِ مَا اَمَاتَ النَّاسُ وَانْدَرَسَ وَتَعَطَّلَ فِيمَا بَيْنَهُمْ مِنَ السُّنَّةِ وَاَحْكَامِ الشَّرِيعَةِ ، وَ الْحَالُ اَنَّهُمْ يَتَمَادَوْنَ فِيهِ وَيُمِيتُونَهَا حُكْماً بَعْدَ حُكْمٍ يَوْماً فَيَوْماً . وَ الْآنَ مُتَزَايِدُونَ مُتَجَاوِزُونَ عَلَيْهَا جِدّاً وَجَهْراً فَضْلاً عَنِ الْاِعَادَةِ وَالْاِحْيَاءِ وَالتَّجْدِيدِ كَمَا لَا يَخْفىٰ عَلَى الشَّاهِدِ النَّافِعَةُ؟

قُلْنَا: هٰذَا اسْتِدْلَالٌ بِعَدَمِ الْاَثَرِ عَلَى الْمُؤَثِّرِ فَلَا يَسْتَقِيمُ ذٰلِكَ لِعَدَمِ الْمُلَازَمَةِ بَيْنَ الْعَدَمَيْنِ الْمَذْكُورَيْنِ كَذٰلِكَ اَلَا تَرىٰ اِلَى الصَّحِيحِ الْمُصَدَّقِ الْمَقْبُولِ: كَانَ اللّٰهُ وَلَمْ يَكُنْ مَعَهُ شَيْءٌ * حَيْثُ لَمْ يَلْزَمْ مِنْ عَدَمِ الشَّيْءِ اَيِ الْاَثَرِ عَدَمُهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالىٰ.

Eğer şöyle bir sual sorulursa: Bu hadis-i şerifin böylece sahîh olduğunu düşündüğümüzde, vaadolunan müceddidi ve yine, vaadolunan müceddidden, insanların kendi aralarında şer'i şerifin ahkamını ve sünneti scniyye'yi öldürdük (terkettik) leri, geçersiz yaptıkları ve eserlerini bile yok ettiklerini diriltme işini elbette görmemiz gerekir!

Hal böyle iken, insanlar bu hususta daha da inatlaşıyorlar, günbegün şeriatın hükümlerini teker teker yok ediyorlar. Hele bugün bunu daha da artırarak, yenilemek, diriltmek, geriye çevirmek şöyle dursun âşikare, son derece gayretle yok etmeğe uğraşıyorlar. Nitekim açık işler görene gizli değildir?

Bu soruya biz şöyle cevap veririz: Bu eserin olmasıyla, müessirin olmadığına delil almak olur ki, iki yok arasında birbirini icab ettiren birşey olmadığından bu isti'dâl doğru olmaz.

Makbul olan ve tasdik olunmuş bulunan sahih rivayetteki: "Allah vardı, O'nunla beraber hiçbir şey yoktu." ifadesini görmez misin? Bu durumda bir şeyin yani eserin olmayışından, Mevlâ Tealâ'nın yokluğu lazım gelmedi. (Bizim konumuzda da herkesin, her yüz senenin başında gönderilen müceddidin, insanların öldürdüğü sünnetleri ihya fiilini görmemesi, onun mevcut olmamasını icap ettirmez).

وَ التَّحْقِيقُ الْحَقِيقِيُّ فِي الْبَابِ اَنَّ حَدِيثَ الْمُجَدِّدِ عَلىٰ نَحْوِ حَدِيثِ: عُلَمَاءُ اُمَّتِي كَاَنْبِيَاءِ بَنِي اِسْرَائِيلَ* فَالْمُجَدِّدُ مِنْ عُلَمَاءِ الْاُمَّةِ الْبَتَّةَ ، وَلَا يَتَجَاوَزُ اَحْوَالُ الْعُلَمَاءِ اَحْوَالَ الْاَنْبِيَاءِ الْبَتَّةَ فِي الْمَظْهَرِيَّةِ وَالْمَقْبُولِيَّةِ وَالْمُوَفَّقِيَّةِ ، فَالْاَنْبِيَاءُ السَّابِقَةُ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ مِنْهُمْ مَنْ اٰمَنَ بِهِ كَثِيرُونَ وَاَنْكَرَ عَلَيْهِ كَثِيرُونَ ، وَمِنْهُمْ مَنْ زَادَ اتْبَاعُهُ عَلىٰ مُنْكِرِيهِ وَمِنْهُمْ مَنْ عَلىٰ عَكْسِهِ ، وَمِنْهُمْ مَنْ بَيْنَ ذٰلِكَ ، وَمِنْهُمْ مَنْ اُنْكِرَ عَلَيْهِ جِدًّا وَلَمْ يُؤْمِنْ بِهِ اَحَدٌ اَبَدًا ، وَمِنْهُمْ مَنْ قَتَلُوهُ اَوْ صَلَبُوهُ وَغَيْرُ ذٰلِكَ مِمَّا فَعَلُوهُ.

فَاَحْوَالُ الْمُجَدِّدِ مِنَ الْمَوْعُودِينَ الْمَبْعُوثِينَ لِهٰذِهِ الْاُمَّةِ تَكُونُ هٰكَذَا بَيْنَ هٰذِهِ الْاُمَّةِ وَاللّٰهُ تَعَالىٰ اَعْلَمُ. وَعَلَامَةُ الْمُجَدِّدِ وَشَانُهُ اَنَّهُ يَكُونُ فِي الْاِتِّبَاعِ فِي اَعْلَى الدَّرَجَاتِ. الخ.

كَمَا قَالَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ فِي كِتَابِهِ: «قُلْ هٰذِهِ سَبِيلِي اَدْعُوا اِلَى اللّٰهِ عَلىٰ بَصِيرَةٍ اَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي... » * الاية.

Bu hususdaki araştırmanın hakikati şudur ki; (burada zikredilen, "Şüphesiz Allah-u Tealâ, şu ümmete her yüz sene başında, din işlerini yenileyecek bir müceddid gönderir." şeklindeki) müceddid hadisi tıpkı: "Benim ümmetimin âlimleri Benî İsrail'in peygamberleri gibidir." hadis-i şerifi gibidir.

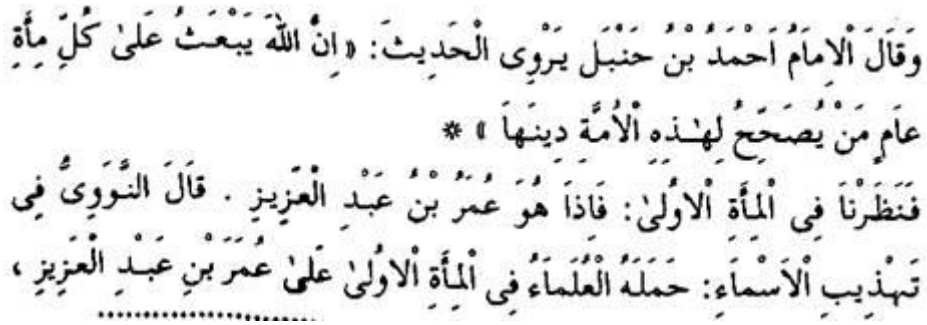
Öyleyse bu ümmetten mücedidin gelmesi elbette beklenir. Zaten muvaffak olmakta, kabul olunmakta ve hakikati meydana çıkarmakta ulemanın halleri, peygamberlerin hallerini geçemez.

Mesela: Geçmiş Peygamberlerden öyleleri vardır ki *(Allah'ın Selâmı üzerlerine olsun)* onlara, çok insanlar iman etmiştir, çokları da inkâr etmiştir. Yine onlardan

öylesi vardır ki, onlara tabî' olanlar inkâr edenlerden fazla olmuştur ve öylesi de vardır ki, onların hali bunların aksinedir. Ve öylesi olmuştur ki, onların hali (son ikinin) arasındadır.

Yine onlardan öylesi vardır ki, cidden onu inkâr edip asla hiçbir kişi ona iman etmemiştir. Ve onlardan öldürülenler, asılanlarla insanların çeşitli eziyyetlerine maruz kalanlar olmuştur. İşte bu ümmete gönderilmesi vadedilen müceddidlerin hali de bu ümmet arasında aynen böyledir. İşin hakikatini ancak Allah-u Tealâ bilir.

Müceddidin alâmeti ve şanı şudur ki: Peygamber ﷺ Efendimiz'e -uymakta o, en yüksek derecelerdedir. Nitekim Allah Azze ve Celle kitabında şöyle buyurmuştur: " (Habibim!) De ki: İşte bu benim yolumdur. Ben Allah'a çağırıyorum, ben ve bana uyanlar basiret (aydınlık bir yol) üzerindeyiz... *(el âyete.Yusuf Suresi:108 den)*

وَقَالَ الْإِمَامُ أَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلَ يَرْوِي الْحَدِيثَ: «إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ عَلَىٰ كُلِّ مِأَةِ
عَامٍ مَنْ يُصَحِّحُ لِهٰذِهِ الْأُمَّةِ دِينَهَا» *
فَنَظَرْنَا فِي الْمِأَةِ الْأُولَىٰ: فَإِذَا هُوَ عُمَرُ بْنُ عَبْدِ الْعَزِيزِ. قَالَ النَّوَوِيُّ فِي
تَهْذِيبِ الْأَسْمَاءِ: حَمَلَهُ الْعُلَمَاءُ فِي الْمِأَةِ الْأُولَىٰ عَلَىٰ عُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ،
.....
وَفِي الثَّانِيَةِ: عَلَى الشَّافِعِيِّ، وَفِي الثَّالِثَةِ: عَلَىٰ أَبِي شُرَيْحٍ
وَقَالَ الْحَافِظُ ابْنُ عَسَاكِرَ: هُوَ الشَّيْخُ أَبُو الْحَسَنِ الْأَشْعَرِيُّ.
وَفِي الرَّابِعَةِ: عَلَى ابْنِ أَبِي سَهْلٍ الصُّعْلُوكِيِّ.
وَقِيلَ: الْقَاضِي الْبَاقِلَّانِيُّ، وَقِيلَ: أَبُو حَامِدٍ الْإِسْفَرَائِينِيُّ.
وَفِي الْخَامِسَةِ: عَلَىٰ الْغَزَالِيِّ. انتهى

İmam Ahmed İbni Hanbel *(Rahimehullah)* hadisi şerifi şöyle rivayet ediyor: "Şüphesiz Allah-u Tealâ, şu ümmete her yüz sene başında, din işlerini tashîh edecek bir müceddid gönderir." *(Ebû Davud, Melâhim:1, No:4291,2/512, Az farklı)*

Biz baktığımızda, birinci yüzyılda (bu müceddid): Ömer İbni Abdi'l-Azîz (Radıyallahu Anh) dır.

İmam-ı Nevevî (Rahimehullah), "Tehzîbü'l-Esma" isimli kitapta şöyle buyurdu: Birinci yüzyılda, ulema bu görevi, Ömer İbni Abdi'l-Azîz'e, ikinci yüzyılda, İmam-ı Şafiî'ye, üçüncü yüzyılda, Ebu Şüreyh'e (Rahimehumullah) verdiler.

Hafız İbni Asâkir, (üçüncü yüzyılda) bunun Ebul Hasen el-Eşarî (Rahimehullah) olduğunu söyledi.

Dördüncü yüzyılda, Ali İbni Ebî Sehl es-Samdûkî'dir.

Gazî Bâkillânî veya Ebû Hâmid el-İsferâîyînî'nin oldukları da söylenmiştir.

Beşinci yüzyılda ise, İmam-ı Gazali (Rahimehullah) dır.

وَقَالَ الْكِرْمَانِيُّ: لاَ مَطْمَحَ لِلْيَقِينِ فِيهِ فَلِلْحَنَفِيَّةِ اَنْ يَقُولُوا: هُوَ الْحَسَنُ بْنُ زِيَادٍ فِي الثَّانِيَةِ ، وَالطَّحَاوِي فِي الثَّالِثَةِ ، وَاَمْثَالُهُمَا .

وَلِلْمَالِكِيَّةِ: اَنَّهُ اَشْهَبُ فِي الثَّانِيَةِ ، وَهَلُمَّ جَرًّا.

وَلِلْحَنَابِلَةِ: اَنَّهُ الْخَلاَّلُ فِي الثَّالِثَةِ ، وَالرَّاغُوتِي فِي الْخَامِسَةِ. اِلَىٰ غَيْرِ ذٰلِكَ.

وَلِلْمُحَدِّثِينَ: اَنَّهُ يَحْيَى بْنُ مَعِينٍ فِي الثَّانِيَةِ. وَالنَّاتِي فِي الثَّالِثَةِ. وَنَحْوُهُمَا.

.....

وَلاُولِي الْاَمْرِ: اَنَّهُ الْمَأْمُونُ وَالْمُقْتَدِرُ وَالْقَادِرُ اِلَىٰ غَيْرِ ذٰلِكَ .

وَلِلزُّهَّادِ: اَنَّهُ مَعْرُوفُ الْكَرْخِيُّ فِي الثَّانِيَةِ. وَالشِّبْلِيُّ فِي الثَّالِثَةِ. وَنَحْوُهُمَا.

وَاَنَّ الصَّحِيحَ مُتَنَاوِلٌ لِجَمِيعِ اَنْوَاعِهِ مَعَ اَنَّ لَفْظَةَ مَنْ تَحْتَمِلُ التَّعَدُّدَ فِي الْمُصَحِّحِ وَقَدْ كَانَ قَبْلَ كُلِّ مِأَةٍ مَنْ يُصَحِّحُ وَيَقُومُ بِاَمْرِ الدِّينِ وَاِنَّمَا الْمُرَادُ مَنِ انْقَضَتِ الْمِأَةُ وَهُوَ حَيٌّ عَالِمٌ مُشَارٌ اِلَيْهِ * (عينى على البخارى: ١/١٣٤)

Kirmânî *(Rahimehullah),* bu hususta kesin olarak gözün bakacağı (ittifakla herkesin kabul edeceği) bir husus yoktur. Zira;

Hanefîler için: İkinci yüzyılda bu zatın Hasen İbni Ziyad, Üçüncü yüzyılda Tahâvî ve benzerleri olduğu,

Malikî'ler için: İkinici yüzyılda bu zatın Eşheb ve bundan sonra peşi sıra gelenler olduğu,

Hanbelî'ler için: Üçüncü yüzyılda bu zatın, Hallâl, beşinci yüzyılda Râğûtî ve diğerleri olduğu,

Hadisci'ler için: İkinci yüzyılda,Yahya İbni Meîyn, üçüncü yüzyılda Nâî ve bunlara benzeyenler,

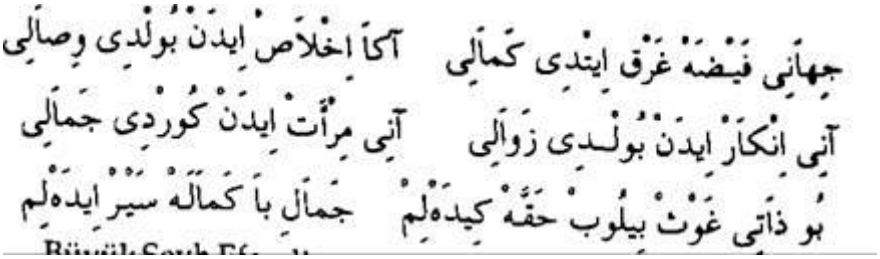
Ülü'l-Emir'ler için: Bu zatın, Me'mûn, Muktedir, Kâdir ve diğerleri olduğu,

Zâhidler için: İkinci yüzyılda Ma'rûfu'l-Kerhî, üçüncü yüzyılda, Şiblî ve bunlara benzeyenler olduğudur.

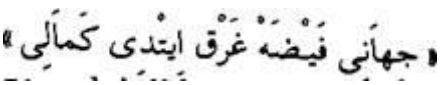
Sahih olanın, bütün bu nevilere şamil olmasıdır, zira (مَن) lafzının bu musahhih (dini düzelticin) in, taaddüdü (çok olması) na ihtimali vardır. Bu da her yüzün biraz evvelinde musahhih ve din işleriyle kâim olandır.

Bundan kastedilen şudur ki, her yüz yıl bittiğinde bu zat sağdır, âlimdir, müşarun ileyh (hadisi şerifte işaret edilen) dir. *(Aynî Alel Buhârî, 4/134)*

Beyt 332

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri, Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sirruhu)* Hakkında buyuruyor ki:

"Cihanı feyze gark itdi kemali."

"Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sirruhu)* nün kemali bütün dünyayı feyze garketti."

Feyz. Bolluk, bereket, ilim, irfan, mübareklik, suyun çoğalıp taşması. Feyz-i ilâhî; ilâhî feyz yani doğrudan Allah'dan gelen feyz demektir.

Feyz-i Akdes; Arapça en kutsal feyz demektir. Feyz-i Akdes, önce ilim sonra ayn mertebesinde nesneler ve yeteneklerinin var olmasını gerekli kılan zatî hubbî tecellidir.

Feyz-i İsnadı; Şeyh ve müridlere silsilede yer alan meşayihi kiram vasıtasıyla gelen, feyz-i İlâhiye denir. Bu, sülük ile gelen feyzdir.

Mevlâna Celâleddin-i Rûmî mesnevisinde şöyle buyurur:

Fuyuzat-ı Huda sûya benzer

Dil-i Peygamber cûya benzer

Gelir ol cûya evvel feyz-i Mevlâ

Eder andan kulûb-i safı irvâ

Anınçün künyesi Ebul-Kasım olmuş

Ki zatı feyz-i Hakk'a maksim olmuş.

Hazreti Resulullah'ın kalbi bir nehir yatağı gibidir. Allah'ın fuyuzatı ise su misalidir. O su evvelâ o yatağa gelir. Oradan verese-i Muhammedi'nin saf gönüllerine akar. Onun için künyesi Ebul-Kasım olmuş ki, Onun zatı Hak Tealâ'nın feyzinin dağıtılacak yeri olmuştur.

Feyiz bir nurdur ki, Mevlâ'nın dostuna akıyor, ondan da münasip kimselere geliyor. Böyle bir adetullah vardır. Dünya sebepler alemidir. Mevlâ dünyada olan her şeyi bir sebeple yaratır, meselâ; Cenab-ı Hak insanı, ana-baba vasıtasıyla halkediyor. Civcivleri yumurtadan çıkarıyor.

Mevlâ elmayı, armutu aşılamadan ehil yapabilir. Lâkin yabani yaratıyor, insanlara aşılattırıyor. Elmanın, armudun aşılanmadan olanı da var, ama Mevlâ Tealâ çoğunu aşılattırıyor. Bu da bir imtihandır. İnsanlar da sanıyorlar ki bütün bunlar bahçıvanın marifetidir.

Risale-i Kudsiyye'nin bir başka beytinde şöyle buyrulur:

"Mezahirde acep kim var arada. Anınladır kamu eşya verada.

Gözün aç hep siva halik arada. Anındır emrü ferman hükmü irade.

Hemen Allah diyüb Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Mezahir; mazharlar, eşyanın göründüğü yerler demektir. Meselâ; güneş zahir, güneş ışınlarının geldiği yerler mazhardır. Mevlâ Tealâ'nın kudret sıfatı zahir, O'nun tecellisine maruz kalan şeyler mazhardır. Ağaç, çiçek, ot hepsi Mevlâ'nın kudretinin zahir olduğu yerler, mazharlardır.

Ez-zahir olan Mevlâ ile mazhar durumunda olan yarattıkları arasında acep kim var ki de işler olup bitiyor? Kimse yok. Yani Mevlâ Tealâ perde arkasından her şeyi yaratıyor, terbiye edip kemale ulaştırıyor.

Bir salkım üzümü, hatta tek bir tanesini düşünün. Onu Mevlâ yapmadı da kim yaptı? İnsan mı yaptı? Sepet kafalılar!.. Ancak yuvarlanmasını biliyorlar. İnsan yaratılan her şeye hayran olmaktan başka bir şey yapamaz.

İdrak-i meali bu küçük akla gerekmez. Zira bu terazi bu kadar yükü çekmez.

İnsan, Allah'ı sevecek, Allah'dan korkacak, edepli olacak, güzel ahlaklı olacak. Bu saman kafalılar yanlış ediyor.

Beytimize dönelim, büyük Şeyh Efendi ne buyurmuştu?

"Cihanı feyze garketti kemali."

Gark; suya batmaya derler. Suya batıyorsun, su her tarafını kaplıyor. İşte suya batan bir kimseyi su nasıl kaplarsa, Halidî Bağdadî'de yaşamış olduğu zamanda dünyayı feyze batırdı, feyizle kapladı. Mevlâ Tealâ feyz için dostlarını sebep kıldı.

"Şu kulum vasıtasıyla feyzalın!" buyuruyor. Mevla herkimin evine su gönderebilir ama gölleri ve akarsuları sebep yerleri kıldı.

Bir kimse hiçbir eğitim görmeden vali yahut kaymakam yahut binbaşı olabilir mi? Hayır! Erbabından öğrenmeden bostan bekçisi bile olunmaz.

Bir insanın da veli olabilmesi için bir veliden feyz alması lâzım. Mektubat kitabında şöyle bir ibare vardır:

لاَجْلِ كَوْنِكَ فِى الْبِدَايَةِ اَحْوَلاَ * لاَبُدَّ لَكَ مِنْ شَيْخٍ يَقُودُكَ اَوَّلاَ

"Başlangıçta sen şaşı (Hak ile batılı ayırdedemez bir durumda) olduğun için, evvelâ sana, seni (Hakk'a) çekecek bir Şeyh lâzımdır."

Peygamber Efendimiz niye gönderildi, O'na Kıır'an-ı Kerim niye indirildi?

Mevlâ Tealâ bizlere şöyle buyurmuş oluyor: "Sizlere namazı farzettim, nasıl kılacağınızı Peygamberimden öğrenin, Orucu farzettim, nasıl tutacağınızı Peygamberimden öğrenin, Haccı farzettim, nasıl haccedeceğinizi Peygamberimden öğrenin."

Allah-u Tealâ bütün insanlara Peygamber gönderiyor, o peygamber onlara gereken ilim ve vazifeleri öğretiyor, herkes kendi kendine öğrensin, bilsin, demiyor.

Aklınızı çalıştırırsanız, anlarsınız, yoksa kavak ağacı gibi olursunuz.

آكاَ اِخْلاَصْ اِيدَنْ بُولْدِى وِصاَلِى

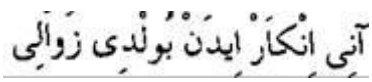
"Ana ihlâs iden buldı visali."

"O'na ihlâs ile bağlanan, Allah'a kavuşmayı buldu."

Halid-i Bağdadî bir nevi atlas okyanusudur, bütün o yolun erbabı da sanki o atlas okyanusunda yüzüyor.

Visal; Hakk'a ermektir. Sevgiliye kavuşmaya, ona ermeye, onunla olmaya vasl, vuslat, visal, vusûl, ondan ayrı kalmaya, hicran, firkat, firak, fasl, infisal ve inkita' denir.

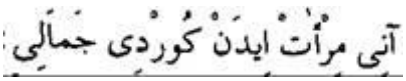
Hakiki fena, sıfatı İlâhî'nin ve İsimlerinin ve hiçbir bağlılığın ayrı bir görünüşün de tamamen görülmediği zaman hasıl olur. Zatı İlâhi'den başka hiçbir şey görülmez ve düşünülmez. Seyr-i İlâllah, işte burada sona erer.

"Anı inkâr eden buldı zevali."

Kim onu inkâr etti ise, zeval bulmuştur, onun işi bitmiştir."

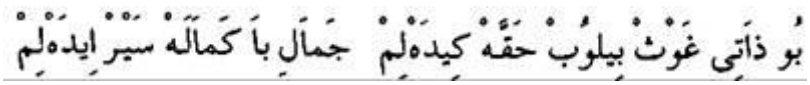
Zillerin, görünüşlerin, hepsinden tamamen kurtulmak, burada hasıl olur. Arif, bu zaman asılların aslı iledir. Alâmetlerden geçip, kendisine kavuşmuştur. İlim, ayn olmuştur. İşitmek, erişmek halini almıştır. Vasl-i uryanî saadeti ve neler neler ve neler neler olmuştur.

"Anı mir'at iden gördü Cemali."

"Onu ayna edinen ise Allah'ın Cemalini görmüştür."

Yani Mevlâ Tealâ'yı görür gibi olmuştur.

"Bu zatı gavs bilup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

İnsana manevî yol lâzımdır. Meyvelerin aşısı olduğu gibi insanların da vardır. İnsanların aşısı, manevî aşıdır, insanın manevî aşı ile aşılanması lâzımdır. Allah o aşıdan hepimizi behredar (nasiplenmiş) eylesin. Âmin!..

"Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* yu velilerin en yüce mertebesine sahip olan Zat -Gavs- bilip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Gavs: En büyük veli, demektir.

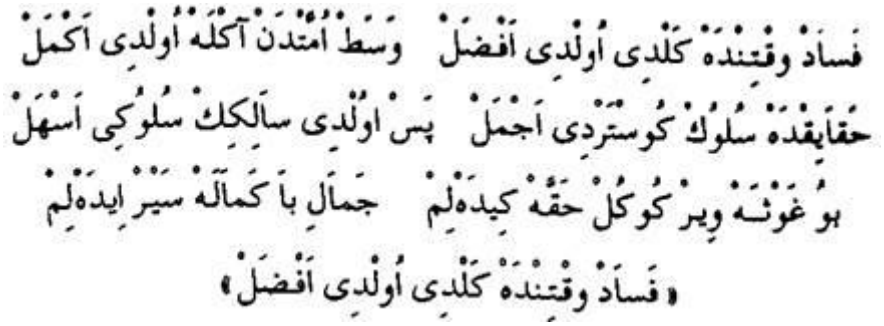
İllâ Emsile, Bina okumalıdır. Onlar okunmadan adım atılmıyor. Onlarda ne güzel kaideler var. İlimden tatlı bir şey yok. Çünkü ilim öyle bir sıfattır ki, Allâmü'l-Guyûb olan Allah o ilimle bulunuyor. O ilim ayna oluyor.

Allah-u Tealâ cenneti, akla gelmedik, göz görmedik nimetlerle donattı. Ayetler ve Hadisler vasıtası ile bunu öğrenen ne diyor? Cennette böyle şeyler olduğunu bilmiyorduk.

İlim ne yapıyor? Bize Rabbimizi bildiriyor. İnsan Mevlâ'yı tanıdı mı, dostunu buldu. Sonra daha bir şey aramaz. Ne sinema ne tiyatro, hiçbir şey istemiyorum, der. Bir beyitte şöyle gelir:

Zahidlere ver cenneti - Müştakidir onlar kat'i Ben isterim ol Hazreti - Arz-u sema neme gerek.

Beyt 333

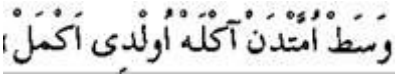

فَسادْ وقْتِنْدَهْ كَلْدِى اُولْدِى اَفْضَلْ وَسَطْ اُمَّتْدَنْ آكْلَهْ اُولْدِى اَكْمَلْ
حَقَايِقْدَهْ سُلُوكْ كُوسْتَرْدِى اَجْمَلْ پَسْ اُولْدِى سالِكِكْ سُلُوكِى اَسْهَلْ
هُو غَوْثَـهْ وِيرْ كُوكُلْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمالِ بِاكَمالَهْ سَيْرِ ايدَهْلِمْ
«فَسادْ وقْتِنْدَهْ كَلْدِى اُولْدِى اَفْضَلْ»

"Fesad vaktinde geldi oldı efdal."

"(Halid-i Bağdadi) fesad vaktinde gelmiştir. Lâkin en faziletli kul olmuştur."

Fesad; bozulmak demektir. Meselâ; meyve çürüdüğü zaman "Fesad oldu" denir. İnsanların Din-i Mübin-i İslâm'ın hükümlerinden ayrıldığı anlar ile, amel etmediği, o hükümlere taarruz ettiği vakitler fesat zamanlarıdır.

Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* zamanımızdan 200 sene evvel fesadların zuhûr ettiği vakitte gelmiştir. Lâkin fesatlığa hiç uymayıp ayetler ile hadislerle amel ettiği için en faziletli insan olmuştur.

وَسَطْ اُمَّتْدَنْ آكْلَهْ اُولْدِى اَكْمَلْ

"Vasat ümmetten anla oldı ekmel."

"Orta ümmetten daha kâmil olmuştur, anla."

Vasat: Orta, Ekmel: En kâmil, demektir.

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri ahir zaman ümmetinin üstünlüğü hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Bu öyle bir üstünlüktür ki, Peygamberimiz ﷺ den bin sene sonra meydana çıkıyor. Öyle bir sondur ki, baş tarafa benzemektedir. Peygamberimiz *(Aleyhi ve alâ alihis salavatu vet teslimat)* belki de bunun için:

"Başlangıcı mı daha iyidir, yoksa sonu mu?" buyurdu da "Başlangıcı mı daha iyidir, yoksa ortası mı?" buyurmadı. Demek ki sonra gelenlerin öndekilere daha çok benzediğini görerek böyle buyurdu.

Diğer bir Hadis-i şerifte: "Bu ümmetin en faidelileri önce ve sonunda gelenlerdir, ikisinin arası bulanıktır." buyurdu.

Evet! Bu ümmetin sonuncuları arasında baştakilere çok benzeyenler olacaktır. Fakat adetleri azdır. Hatta pek azdır. Ortadakilerde o kadar benzeyiş yok ise de miktarları çoktur. Hem de pek çoktur. Fakat, sonundakilerin az oluşu, kıymetlerini daha da artırmış, öndekilere daha yaklaştırmıştır. Peygamber Efendimiz *(Aleyhi ve alâ alihis salâvatü vet teslimat)* buyurdu ki:

"İslâm dini garip başladı, sonu da böyle garip olacaktır, bu gariplere müjdeler olsun!" Bu ümmetin sonu Peygamberimizin ﷺ vefatından bin sene sonra yani ikinci bin ile başlamıştır.

Çünkü bin sene geçmesi ile, insanlarda büyük değişiklik ve eşyada kuvvetli tebeddül olur. Allah-u Tealâ bu dini, kıyamete kadar değiştirmeyeceği, (din düşmanlarının çalışmalarına rağmen bozulmadan koruyacağı) için, ilk zamanda gelenlerin tazelikleri, kuvvetleri sondakilerde de görülmekte ve böylece ikinci bin başında İslâmiyyetini kuvvetlendirmektedir.

Bu sözümüzü isbat etmek için, kuvvetli şahid olarak İsa *(alâ nebiyyina ve aleyhis salâtü ves selâm)* ile Hazreti Mehdi'yi *(Aleyhirrıdvan)* gösteririz. - Şiir: -

لَوْجَاءَ مِنْ فَيْضِ رُوحِ الْقُدْسِ مِنْ مَدَدٍ * لِغَيْرِ عِيسىٰ لَيَصْنَعُ مِثْلَ مَاصَنَعَا

"Ruhu'l-Kuds (Cibril) in feyz ve mededi, İsa'dan gayrisine gelseydi. Elbette O'da O'nun yaptığı gibi yapardı." *(Mektubat, 1/255,261. Mektub)*

Bir Hadis-i şerifte şöyle buyrulur:

لاَ يَأْتِي عَلَيْكُمْ زَمَانٌ اِلاَّ وَالَّذِي بَعْدَهُ شَرٌّ مِنْهُ حَتّٰى تَلْقَوْا رَبَّكُمْ

"Rabbinize kavuşuncaya kadar her geçen gün, diğerinden daha şerli olacak." *(Tirmizî, Fiten:35, No:2206,4/492)*

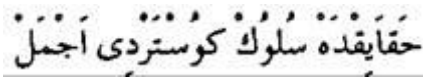
Zaman geçtikçe şer artıyor.

Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri ekmel bir mürşid idi. Medine'de dahi nazı geçiyordu. Şöyle ki:

Bir zuhuratta görülmüştür ki, Ravzay-ı Mutahhara'ya ziyaret için gelenlerin birçoğu, "Sizde ne din var ne iman var" diye kovuluyor. Amma Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* nün tarikatına mensup olanlar O'nun hürmetine kabul ediliyor.

Efendi Babam Ali Haydar *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri şöyle buyururdu:

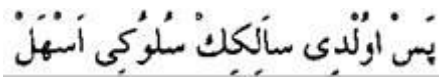
"Ahirette melekler bir kimseyi cehenneme götürmek için tutsalar, Ben Nakşibend tarikatının Halidî koluna mensubum, dese onun hürmetine bırakırlar."

"Hakayık da sülük gösterdi ecmel."

"Hakikatlerde (Hakikat-ü Ka'be, Hakikat-ü Kur'an, Hakikat-ü Salât'ta), en güzel sülûku (manevî yürüyüşü) gösterdi."

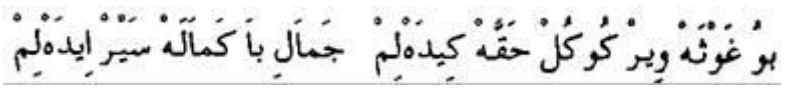
Ecmel: Kısa yollarla, demektir.

"Pes oldı salikin sülûki eshel."

"Halid-i Bağdadî Hazretlerinin, hakikatlerde en güzel bir hal üzere sülûkundan sonra, saliklerin sülûkları da çok kolay oldu."

Eshel: Çok kolay demektir.

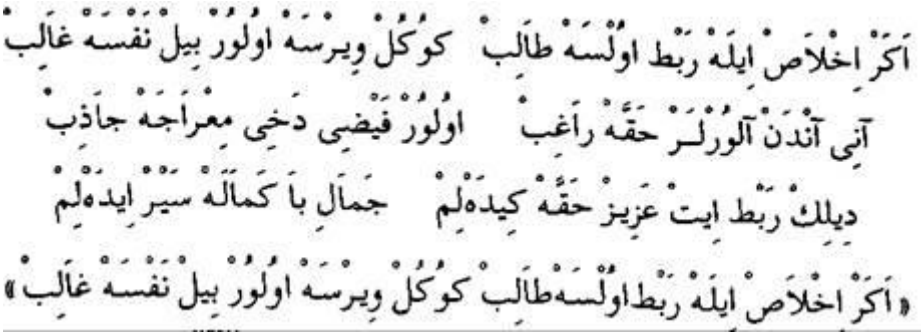

"Bu gavsa vir gönül Hakk'a gidelim,

Cemali Ba kemale seyr idelim."

Bu Gavs'a (Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* ya) gönül ver Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 334

اَکَرْ اِخْلاَصْ اِیلَهْ رَبْط اولْسَهْ طَالِبْ کوکُلْ وِیرْسَهْ اولُورْ بِیلْ نَفْسَهْ غَالِبْ
آنِی آنْدَنْ آلُورْلَرْ حَقَّهْ رَاغِبْ اولُورْ فَیْضِی دَخِی مِعْرَاجَهْ جَاذِبْ
دِیلِكْ رَبْط اِیتْ عَزِیزْ حَقَّهْ کِیدَهْلِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَهْ سَیْرِ اِیدَهْلِمْ
«اَکَرْ اِخْلاَصْ اِیلَهْ رَبْط اولْسَهْ طَالِبْ کوکُلْ وِیرْسَهْ اولُورْ بِیلْ نَفْسَهْ غَالِبْ»

Eğer ihlâs ile rabt olsa talib. "Gönül virse olur bil nefse galip."

Allah u Teala ya kavuşmak isteyen bir kimse şeyhine ihlâs ile rabıta etse, (şeyhine) gönül verse, bil ki nefsine galip olur, yani yener."

Rabt olsa: Rabıta yapsa, demektir.

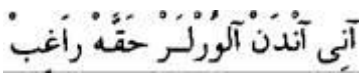
Mevlâ Tealâ'nın nuru hangi kalbe vurursa, o kalp kötü düşüncelerden temizlenir, ama şart vardır o nuru almak için. Salik, şeyhine ihlâs ile samimiyetle doğrulukla rabıta edecek.

Nefis, iç düşmandır, şeytan dış düşmandır. Bir hikâye anlatayım size.

Bir tilki, bir gün arslana: "Bu sahralarda senden başka efendi olmasına dayanamıyorum" demiş. Bunu duyan arslan kükremiş: Kimmiş benden başka buralarda efendi olan?" demiş.

Tilki: "Gel götüreyim" diyerek, arslanı derin bir su birikintisinin yanına götürmüş, suyu gösterip: "İşte bak orada!" demiş. Arslan suya düşen kendi görüntüsünü başkası zannetmiş, alelacele saldırıya geçmiş, ortağını öldürmek istemiş, suya atılmış, kendini dipte bulmuş.

İşte biz de nefsimize karşı tilki gibi ustalıklı olmalıyız ki, ona galip olalım. Nefis altmış arslandan beterdir. İhlâs ile elde edilen nura nefis tahammül edemez. Rabıta vasıtası ile gelen nur nefsi eritir, şeytanı da kaçırır.

آنِی آنْدَنْ آلُورْلَرْ حَقَّهْ رَاغِبْ

"Anı andan alurlar Hakk'a rağıb.

"Onu ondan alırlar, Allah-u Tealâ'yı isteyici, sevici olur."

Râğıb: Heves edici, isteyici, demektir.

Allah-u Tealâ'yı öyle sever ki, kendini unutur.

اولور فیضی دخی معراجه جاذب

"Olur feyzi dahi miraca cazip."

"Ona gelen feyiz, (onu) en yüksek makama çekici olur."

Cazib: Çekici, demektir.

دیلك ربط ایت عزیز حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم

"Dilin rabt it aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Gönlünü rabt et (ey) aziz Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Dil: Gönül. Dilin rabt it: Gönlünü bağla, demektir.

Hazreti Ebubekr, Peygamber ﷺe: "Ya Resulâllah! Sizin nur cemaliniz benim kalbimin gözünden bir an dahi gitmiyor. Hatta helâda olsam dahi. Bu durumda iken utanıyorum" dedi. Peygamber Efendimiz sükût etti, bu halin kötü bir şey olmadığını ifade etmiş oldu.

İşte Allah dostlarını sevmeli, onlara rabıta etmelidir. Zira şöyle buyrulur:

وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ

"Benim yolumda birbirlerini sevenlere muhabbetim vaciptir." *(Ahmed İbni Hanbel, Müsned, No:22091,8/239)*

Beyt 335

چون اولدر قطب ارشاد بحر رحمت هم اولدر غوث اعظم سر عزت
اویسیدر طریقت آکله حالت بولورسك انعکاسله حقه وصلت
عزیز سن بنده اول حقه کیدهلم جمال با کماله سیر ایدهلم
« چون اولدر قطب ارشاد بحر رحمت »

"Çün oldır Kutb-ı İrşad, Bahr-i Rahmet."

Çünki o (Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* irşad kutbu rahmet denizidir."

Kutb-i İrşad: İrşat kutbu, yani gönül uyandıranların ve gönül diriltenlerin reisi.

Bahr-i Rahmet: Rahmet denizi, demektir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bir mektubunda şöyle buyurmaktadır:

"Kutb-u İrşad, ferdî kemalâtı da camîdir. Çok az bulunur. Asırlardan çok uzun zaman sonra böyle bir cevher dünyaya gelir. Kararmış olan alem onun gelmesi ile aydınlanır. Onun irşadının ve hidayetinin nurları bütün dünyaya yayılır.

Yer yüzünün ortasından ta Arşa kadar herkese rüşd, hidayet, iman ve marifet O'nun yolu ile gelir. Herkes ondan feyiz alır. Arada o olmadan kimse bu nimete kavuşamaz. Onun hidayetinin nurları bir okyanus gibi bütün dünyayı sarmıştır. O derya sanki buz tutmuştur, hiç dalgalanmaz.

O büyük zatı tanıyan ve seven bir kimse onu düşünürse yahut o bir kimseyi sever, onun yükselmesini isterse, o kimsenin kalbinde sanki bir pencere açılır. Bu yoldan sevgisi ve ihlâsına göre o deryadan kalbi feyz alır.

Bunun gibi bir kimse, Allah-u Tealâ'yı zikrederse ve bu zatı hiç düşünmezse meselâ; onu tanımazsa yine ondan feyiz alır. Fakat birinci feyiz daha fazla olur.

Bir kimse o büyük zatı inkâr eder, beğenmezse yahut o büyük zat o kimseye incinmiş ise bu kimse Allah-u Tealâ'yı zikr etse bile rüşd ve hidayete kavuşamaz.

Ona inanması veya onu incitmiş olması feyiz yolunu kapatır. O zat bu kimsenin zararını istemese bile hidayete kavuşamaz. Rüşd ve hidayet var görünür ise de yoktur. Faydası çok azdır. O zata inanan ve sevenler onu düşünmeseler de ve Allah-u Tealâ'yı da zikretmeseler de yalnız sevdikleri için rüşd ve hidayet nuruna kavuşurlar." *(Mektubat, 1/254,260. Mektub)*

هَمْ اولْدرْ غَوْثِ اَعْظَمْ سِرِّ عِزَّتْ

"Hem oldır Gavs-ı A'zam, sırr-ı izzet."

"Hem de o, en büyük Gavs, izzet sırrıdır."

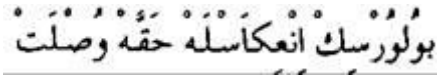
Sırr-ı İzzet: Üstün ve değerliliğin sırrı, demektir.

اُوَيْسِيدرْ طَرِيقَتْ آكْلَهْ حالَتْ

"Üveysî'dir tarikat anla halet."

"Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* nün tarikatı Üveysîdir, hali anla."

Üveysî'dir: Veysel Karânî Hazretleri, Resulullah ﷺ Efendimiz'in ruhaniyetiyle uzaktan uzağa irşad olduğu gibi, bu tarikat-ı aliyye mensubuna uzaktan uzağa feyz alma kabiliyeti vardır. Bu duruma: "Üveysî" lik denir.

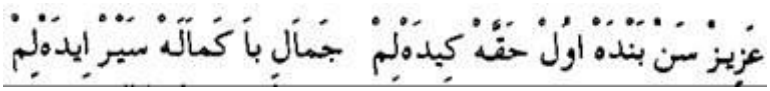

"Bulursın, in'ikasla Hakk'a vuslet."

"Akis yoluyla Allah'a ulaşmayı bulursun."

İn'ikas: Mevlâ'nın feyzinin mürşid vasıtasıyla müride aksetmesi, demektir.

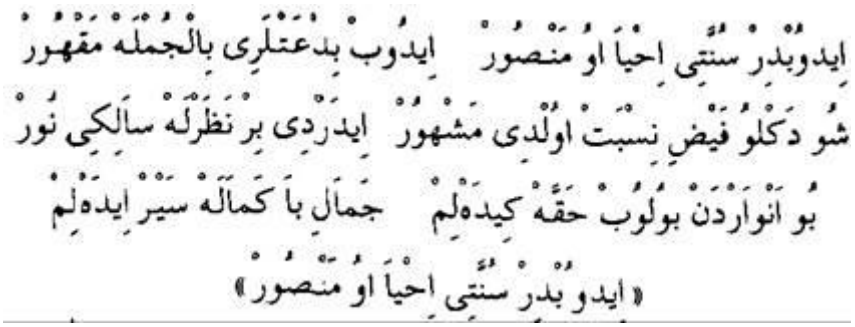
İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, bir mektubunda buyuruyor ki: "Bu yolun feyzi, kalpten kalbe akarak in'ikas ile ulaşır. Bu akışta yakınlık, uzaklık farkı yoktur. Ancak feyzin yavaş veya hızlı olmasına ve bu yolun inceliklerini öğrenmeye tesir eder." *(Mektubat, 1/257,262. Mektub)*

Aziz sen bende ol Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Ey aziz! (bu zata) bağlanmış ol Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 336

İdüpdir sünneti ihya o mensur."

O yardım olunmuş (Halid-i Bağdadî) sünneti diriltmiştir."

İhya: Diriltmek, Mensur: Yardım olunmuş, demektir.

Sünnet kelimesinin dinimizde üç manası vardır:

Kitap ve Sünnet birlikte söylenince, Kitap Kur'an-ı Kerim, Sünnet de Hadis-i şerifler demektir.

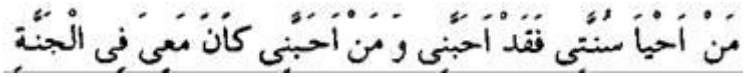
Farz ve Sünnet denilince, farz Allah-u Tealâ'nın emirleri, sünnet ise, Peygamberimiz ﷺ in sünneti yani emirleri demektir. Peygamberimizin yapılmasını övdüğü yahud devam üzere yaptığı veya yapılırken görüp de mâni olmadığı şeylere "Sünnet" denir.

Sünnet kelimesi yalnız olarak söylenince, İslâmiyyet, yani bütün Ahkâm-ı İlâhiyye demektir.

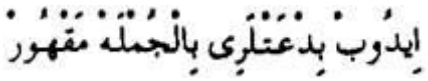
Mevlâna Halid-i *(Kuddise Sırruhu)* Allah tarafından yardım olunmuş kuvvetlendirilmiştir. İşte bu kuvvetle Peygamber ﷺ Efendimizin sünnetini ihya edici oldu.

Bir şahıs rüyasında mahallesinde bulunan bir caminin bir köşesinde Peygamber Efendimizi ölmüş bir hal üzere görüyor. Bundan çok müteessir oluyor, Cami'nin yerini ve nasıl yapıldığını araştırıyor, öğreniyor ki Cami'nin, Peygamber Efendimizi ölü olarak gördüğü kısmı, bir şahıstan haksızlıkla alınmış.

Şeriatsızlık, ölüm demektir. Şeriat ölünce, Peygamber Efendimiz de ölmüş oluyor. Bir Hadis-i şerifte şöyle buyrulur:

مَنْ اَحْيَا سُنَّتِي فَقَدْ اَحَبَّنِي وَ مَنْ اَحَبَّنِي كَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ

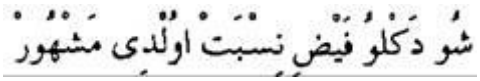
"Kim benim sünnetimi ihya ederse, muhakkak beni sevmiş olur. Kim beni severse, muhakkak benimle beraber cennettedir." *(Tirmizî, İlim:16, No:2678, S/46)*

اِيدُوبْ بِدْعَتْلَرِي بِالْجُمْلَهْ مَقْهُورْ

"İdüp bid'atleri bil cümle makhur."

"Bid'atların hepsini makhur etmiştir."

Makhur: Kahredilmiş, mahvedilmiş demektir.

شُو دَكْلُو فَيْضِ نِسْبَتْ اُولْدِي مَشْهُورْ

"Şu denlü feyzi nisbet oldı meşhur."

"Nisbetinin feyzi o denli meşhur oldu ki."

Şu denlü: Şu kadar ki ve şöyle ki, demektir.

Nisbet: Şeyh ile mürid arasındaki manevî bağa denir.

ايدردى بر نظرله سالكى نور

"İderdi bir nazarla saliki nur."

"Bir nazar (manevî bakış) la saliki nur ederdi."

Nazar: Bakma, bakış, Şeyhlerin müridlere bakışı ki bu bakışla onların gönülleri feyzle dolar.

Salik, Allah dostu ile olunca (rabıta ile) kalbe nur gelir. Kalp nurlanınca onda bulunan masiva erir gider ve Mevlâ'nın huzuru hasıl olur. Salik O yüce Allah ile olunca da neler olur?

Bu ayet-i kerimede bu manaya işaret vardır.

﴿٣٤ يَفْعَلُونَ وَكَذَٰلِكَ أَذِلَّةً أَهْلِهَا أَعِزَّةَ وَجَعَلُوا أَفْسَدُوهَا قَرْيَةً دَخَلُوا إِذَا الْمُلُوكَ إِنَّ قَالَتْ

"(Belkıs) dedi ki: Şüphe yok ki, hükümdarlar bir şehre girdikleri vakit onu perişan ederler ve ahalisinin şereflilerini zelil kılarlar ve işte öyle yaparlar." *(Neml suresi: 34)*

بو انوارىدن بولوب حقّه كيدەلم جمالِ با كمالەه سير ايدەلم

"Bu envardan bulub Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu nurlardan bulup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 337

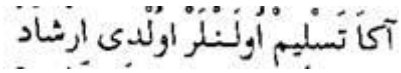
بو غوثدر ذو الجناحين شويله صياد آكا تسليم اولنلر اولدى ارشاد
كه بيك ييلدنبرى هيچ بويله استاد جهانه كلمه مشدر ديدى اوتاد
همان تسليم اولوب حقّه كيدەلم جمالِ با كمالەه سير ايدەلم
« بو غوثدر ذو الجناحين شويله صياد »

"Bu gavsdır zu l-cenahayn şöyle sayyad."

"Bu Halid-i Bağdadî Hazretleri gavstır, iki kanat sahibidir, şöyle avlayıcıdır."

Zü l-Cenahayn; iki kanatlı, Sayyad; avcı, avcılık yapan demektir.

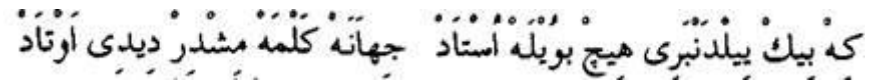
Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu),* biri ilm-i zahir, diğeri ilm-i batın olmak üzere iki kanat sahibidir. İşte bu iki kanat sahibi zat, dünya ehlini felâket dairesinin içinden kurtarıp selâmet dairesinin içine alıcıdır.

"Ana teslim olanlar oldı irşad."

"Ona (bu zata) teslim olanlar doğru yol üzeredir."

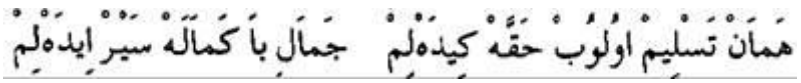
İrşad; doğru yolu göstermek, bir Allah dostunun bir kimsenin hidayete ermesine vesile olması.

Ki bin yıldan beri hiç böyle üstad. Cihana gelmemişdir didi evtad."

"Maneviyat ululları: <Bin yıldan beri böyle üstün bir zat dünyaya gelmemiştir> dediler."

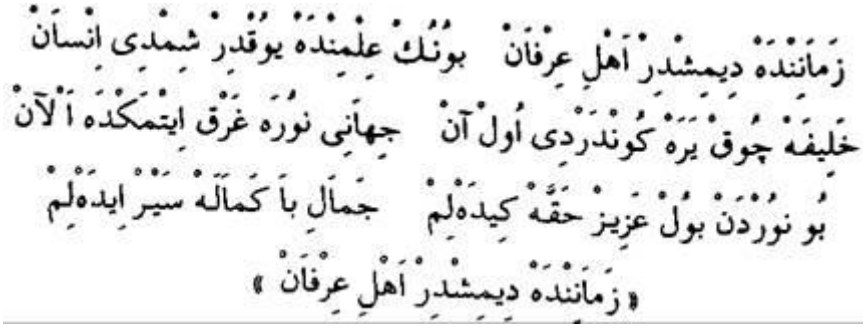
Üstad; Bilgide amelde maharetli zat. Evtad; Ricalullah'tan birine verilen isim, direkler. Bazılarına göre; biri doğuda diğeri batıda üçüncüsü kuzeyde, dördüncüsü güneyde bulunan dört büyük veli.

Hemen teslim olub Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

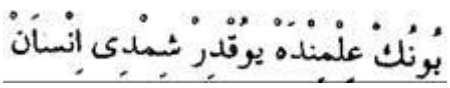
"Bu zata teslim olup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 338

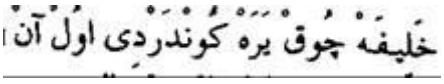
"Zamanında dimiştir ehl-i irfan."

"Halid-i Bağdadî *(kuddise Sirruhu)* zamanındaki irfan ehli zatlar demiştir ki."

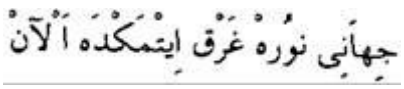
Bunun ilminde yokdır şimdi insan."

"Şimdi bu zatın ilmine ulaşmış bir insan yoktur."

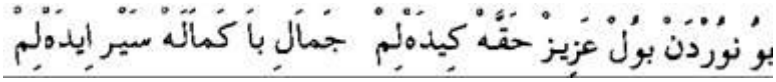
Halife çok yere gönderdi ol ân."

"O zamanda (filan yere git orayı irşad et diyerek) çok yere Halife gönderdi."

Cihanı nura gark itmekde elân."

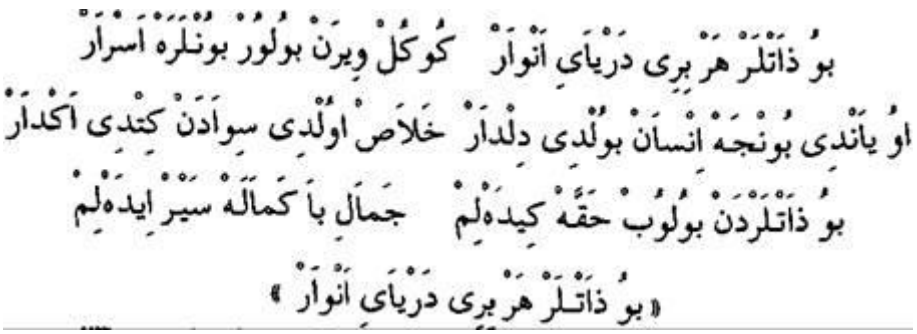
"Hâlâ dünyayı nura gark etmektedir."

"Bu nurdan bul aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Aziz kardeşim bu nurdan bul, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim.

Beyt 339

"Bu zatlar her biri deryayı envar

Bu zatların her biri nurlar denizidir."

Derya-ı Envâr: Nurlar denizi, demektir.

كُوكُلْ ويرَنْ بولُور بونلره اَسرَارْ

"Gönül viren bulur bunlara esrar."

"Bunlara gönül veren sırları bulur."

اوُ يانْدى بُونْجَهْ انسانْ بولْدى دلْدارْ

"Uyandı bunca insan buldı dildar."

"Bunca insan uyandı maşuku buldu."

Dildar; sevgili, maşuk.

خلاَصْ اولْدى سِوادَنْ كِتْدى اَكْدارْ

"Halas oldı sivadan gitti ekdar."

Halâs; kurtuluş, selâmete ermek. Siva; başka, gayrı, masiva. Ekdar; kederler, acılar, üzüntüler, demektir.

بو ذاتْلَردَنْ بولُوبْ حقَّهْ كيدهْلم جمَالِ باَ كَمالَهْ سَيْر ايدهْلم

"Bu zatlardan bulub Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Onlara gönül verip teslim olanlar sivadan kurtuldu, kederler gitti.

"Bu zatlardan bulup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

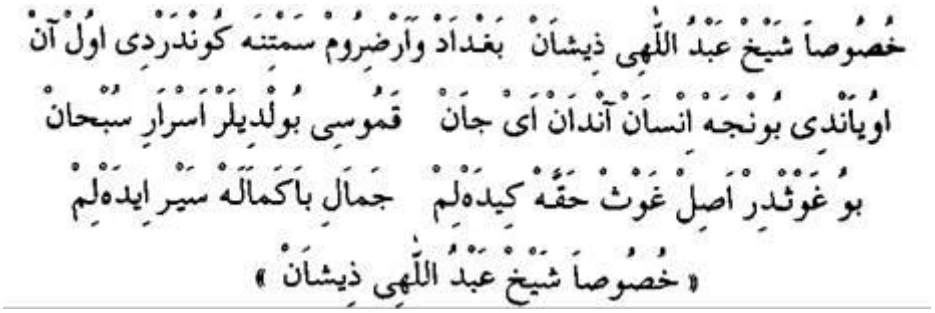
23. B A B

بو بَابْ سرّ خَليفَهء حضرَت خالدْ اَعنى مُرْشد مُرْشدانْ وقُطب
دائرَهء امكانْ حضرَت غوْث اَعْظَمْ اَلشَّيْخ عَبْدُ اللّٰهْ اَلْمَدْفونْ فى
بَلَدِ اللّٰهْ قُدّسَ سِرّهُ اَفَنْدمزِكْ كَمالَات ولَايَت وتَصَرُّفَات
هدايَتْلَرِينى اعْلانْ ايدَرْ

Bu bab, ser Halife-i Hazret-i Halid a'ni mürşidi mürşidan ve kutbi daireti imkân Hazret-i Gavs-ı A'zam eş-Şeyh Abdullah el-Medfûn fi beledillah *(Kuddise Sırruhu)* **Efendimiz'in kemalâtı velayeti ve tasarrufatı hidayetlerini i'lân ider.**

Bu bölüm, Hazreti Halid *(Kuddise Sırruhu)* nun baş halifelerinden yani mürşidlerin mürşidi, âlem-i imkân dairesinin kutbu Hazreti Gavs-ı A'zam, Allah'ın beldesi Mekke'de medfûn bulunan Şeyh Abdullah *(Kuddise Sırruhu)* Efendimizin kemalâtını, velâyetini ve hidayetteki tasarruflarını bildirir.

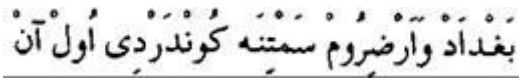
Beyt 340

خُصُوصاً شَيْخْ عَبْدُ اللّٰهِى ذِيشَانْ بَغْدَادْ وَارْضِرُومْ سَمْتِنَه كُونْدَرْدِى اُولْ آنْ
اُويَانْدِى بُونْجَهْ اِنْسَانْ آنْدَانْ اَىْ جَانْ قَمُوسِى بُولْدِيلَرْ اَسْرَارِ سُبْحَانْ
بُو غَوْثْدِرْ اَصِلْ غَوْثْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ
« خُصُوصاً شَيْخْ عَبْدُ اللّٰهِى ذِيشَانْ »

"Hususa Şeyh Abdullahi zî şan."

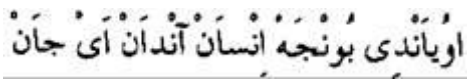
"(Hazreti Halid) hususi olarak şan sahibi Şeyh Abdullah (Mekkî Hazretlerin) i."

Zî şân: Şan sahibi, şöhret bulmuş, demektir.

بَغْدَادْ وَارْضِرُومْ سَمْتِنَه كُونْدَرْدِى اُولْ آنْ

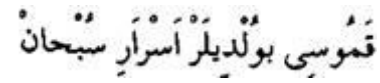
"Bağdad ve Erzurum semtine gönderdi ol ân."

"O zamanda, Bağdad ve Erzurum tarafına gönderdi."

اُويَانْدِى بُونْجَهْ اِنْسَانْ آنْدَانْ اَىْ جَانْ

"Uyandı bunca insan ondan ey can."

"(Ey dost!) Bunca insan onun sebebiyle (gafletten) uyandı Can: Sevgili, dost. (Canım kardeşim).

قَمُوسِى بُولْدِيلَرْ اَسْرَارِ سُبْحَانْ

"Kamusî buldılar esrar-ı Sübhan."

"Bu insanların hepsi Sübhan Allah'ın sırlarını buldular."

Abdullah-i Mekkî, Bağdad, Erzurum taraflarına niçin gitti? Oradakilere bu yolu öğretmek için. Onlar da bu yolu öğrendiler, ölmeden evvel Öldüler. Yani fenafillâh oldular, sonra da Mevlâ'yı bulup dirildiler, uyandılar.

بُو غَوْثْدُرْ اَصِلْ غَوْثْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بِاَكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ

"Bu gavstır, asıl gavs Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Asıl gavs olan bu zattır, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 341

پَسْ آنْدَنْ آنِى مَكَّهْ يَهْ كُونْدَرْدِى خَالِدْ زَمَانِى وَافِرْ اُولْدِى آنْدَهْ سَاجِدْ
آنِكْ مِثْلِى پَكْ آزْدِرْ بِيلْ مُجَاهِدْ حَقِيقَتْ اُوزْرَهْ اُولْدِى بَحْرِ مَاجِدْ
بُو غَوْثْدَنْ فَيْض آلُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بِاَكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ
«پَسْ آنْدَنْ آنِى مَكَّهْ يَهْ كُونْدَرْدِى خَالِدْ»

"Pes andan, anî Mekke'ye gönderdi Halid."

"Bundan sonra, Hazreti Halid *(Kuddise Sırruhu)* onu, (Şeyh Abdullah *(Kuddise Sırruhu)* yu) Mekke-i Mükerreme'ye gönderdi.

Pes: Öyle ise, imdi (bundan sonra) manalarına gelir.

زَمَانِى وَافِرْ اُولْدِى آنْدَهْ سَاجِدْ

"Zamanî vafir oldî anda sâcid."

"Onun zamanında orada secde eden (namaz kılan) 1ar çok oldu."

Vafir oldu: Çok oldu, Sacid: Secde eden, demektir.

آنِكْ مِثْلِى پَكْ آزْدِرْ بِيلْ مُجَاهِدْ

"Anın misli pek azdır bil mücahid."

"Bil ki, onun benzeri cihad eden çok azdır."

Mücahid: Nefis ve şeytanla cihad eden, demektir.

حَقِيقَتْ اُوزْرَهْ اُولْدِى بَحْرِ مَاجِدْ

"Hakikat üzre oldı bahr-i macid."

"(Bu zat) Hakikat üzere (irşatta her şeyi kaplayan) büyük deniz oldu."

Bahri macid: Büyük deniz, demektir.

بُو غَوْثْدَنْ فَيْض آلُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ

"Bu gavs'dan feyz alûp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyridelim."

"Bu gavs'dan feyz alûp Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 342

شَرِيعَتْدَهْ طَرِيقَتْدَهْ اُو دِلْدَارْ مَعْرِفَتْدَهْ حَقِيقَتْدَهْ اُو سَرْدَارْ
اُولُورْدِى اِسْتِقَامَتْ اُوزْرَهْ اُولْ يَارْ آنِكْ مِثْلِى بُولُونْمَازْ بَحْرِ اَسْرَارْ
بُو بَحْرَهْ طَالْ عَزِيزْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ
« شَرِيعَتْدَهْ طَرِيقَتْدَهْ اُو دِلْدَارْ مَعْرِفَتْدَهْ حَقِيقَتْدَهْ اُو سَرْدَارْ

"Şeriatta, tarikatta o dildar. Marifette, hakikatte o serdar."

"Şeriatte, Tarikatte O (Abdullah Mekkî Hazretleri) dildar, Marifette, Hakikatte, O, serdardır."

اُولُورْدِى اِسْتِقَامَتْ اُوزْرَهْ اُولْ يَارْ

"Olurdî istikamet üzre ol yar."

"O sevgili istikamet üzere olurdu."

Abdullah Mekkî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Şeriatta, Tarikatta Marifette ve Hakikatte istikamet üzere idi.

Mustafa İsmet Garibullah Hazretleri Şeyhinden bahsederken < O dildar, O serdar> buyurdu.

Dildar ve Serdar; Farsçada birleşik sıfattır. Dar; tutan, sahip olan, elinde bulunduran manalarında birleşik sıfatlar yapmakta kullanılır.

Dildar'da sevgili manası olduğu gibi, kalpleri hüküm altında tutan anlamına da gelir. Abdullah Mekkî Hazretleri kalpleri hüküm altında tutan bir zattı.

Serdar ise; askerlerin reisi, komutan manasında kullanılır. Abdullah Mekkî Hazretleri de bu Tarikat-ı Aliyyey-i Nakşibendiyye'nin reisiydi.

Bu değerli zat, nasıl ki Şeriatte, Tarikatte, Marifette istikamet üzere oluyordu ise, siz de öyle olun. Bunları yanlış yaptınız mı olmaz.

آنكْ مِثْلِى بُولُونمَازْ بَحرِ اَسرَارْ

"Anın misli bulunmaz, bahr-ı esrar."

"O'nun (Abdullah Mekkî Hazretlerinin) misli bulunmaz, (o) sırlar denizidir."

بو بَحرَهْ طَالْ عَزِيزْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ

"Bu bahre dal aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu sırlar denizine dal, ey aziz Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Rabıta et ki, O'nun nurunda bat. Tarikata böyle çalışılır, Rabıta böyle yapılır.

Beyt 343

آنكْ فَيْضِى كَمَالِى سِرِّ عِلْمِى بَيَانْ اولْمَزْ جَمَالِى بَحرِ حِلْمِى
جِهَانَهْ غَوْثِ عَالَمْ كَلْدِى جِسْمِى جِهَانِى نُورَهْ غَرْق ايتْمِشْدِى عِلْمِى
بو عِلْمِيلَهْ كَلُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ
«آنكْ فَيْضِى كَمَالِى سِرِّ عِلْمِى بَيَانْ اولْمَزْ جَمَالِى بَحرِ حِلْمِى»

Anın feyzi kemali sırr-ı ilmi. Beyan olmaz, cemali bahr-i hilmi."

"O (Abdullah Mekkî Hazretleri) nin feyzi, olgunluğu, ilminin sırrı, cemali (manevi güzelliği), engin denizler gibi olan hilmi açıklanamaz.

Beş şey vardır: Peygamberlerin sünnetlerindendir:

1- Haya, 2- Hilm, 3- Hacamat (kan aldırmak) 4- Misvak kullanmak, 5-Güzel koku sürünmek.

Halim kimse, Allah ﷻ nün sevgisine erişir. Abdullah Mekkî Hazretleri, halim, selim bir zattı.

جِهانَهْ غَوْثِ عالَمْ كَلْدِی جِسْمِی

"Cihana gavs-ı alem geldi cismi."

جِهانِی نُورَه غَرْق ایتْمِشْدِی عِلْمِی

"Cihanı nura gark itmişdi ilmi."

"İlmi dünyayı nura garketmişti."

بُو عِلْمِیلَهْ كَلُوبْ حَقَّهْ كِیدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَیْر ایدَهْلِمْ

"Bu ilmiyle gelub Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Onun bu ilmiyle gelip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim.

"O'nun cismi dünyaya alemlerin gavsı olarak geldi. Gavs; En yüksek manevî makamda bulunan zat.

Beyt 344

آنكْ فَیْضِی كَمالِنْدَنْ ایشِیتْ جانْ اوُیانْدِی اوُلْدِی یوزْ بِیكْ كامِلْ اِنْسانْ

حُضُورِنْدَهْ نِیجَهْ لَرْ قِیلْدِی پَیْمانْ بِلا تَوْقِیفْ اوُلوبْدِرْ بَحْرِ سُبْحانْ

بُو قُطْبَهْ وِیرْ كُوكُلْ حَقَّهْ كِیدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَیْر ایدَهْلِمْ

آنكْ فَیْضِی كَمالِنْدَنْ ایشِیتْ جانْ اوُیانْدِی اوُلْدِی یوزْ بِیكْ كامِلْ اِنْسانْ

"Anın feyzi kemalinden işit can. Uyandı oldî yüz bin kâmil insan."

"Ey canım kardeşim işit ki, O'nun (Abdullah Mekkî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin) feyzinden ve kemalinden yüz bin insan uyandı, kâmil oldu."

حُضُورِنْدَهْ نِیجَهْ لَرْ قِیلْدِی پَیْمانْ

"Huzurunda niceler kıldî peyman."

"Nice kimseler onun huzurunda tevbe ettiler, ahitleştiler."

Peyman: And, ahitleşmek.

Birçok kimseler Abdullah Mekkî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine intisab ettiler, O'nun müridi oldular.

Bir mürşide intisab etmeye biat denir. Biat Şeyh ile mürid arasında ahd edilen sözleşmedir. Kur'an-ı Kerim'de: . . . إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِم "Şüphe yok ki sana biat edenler ancak Allah'a biat etmiş olurlar. Allah'ın eli, onların elleri üstündedir." buyrulmaktadır. *(Fetih suressi:10'dan)*

Allah-u Tealâ Hazretleri: "Allah'ın eli, onların elleri üstündedir" buyuruyor ya, işte bir mürşide intisab edenin eli, o biat ehlinin eli olur.

Bir kimsenin, bir mürşide intisabında mürşit tarikatın şartlarını yerine getireceğini ve edeplerine riayet edeceğine dair, müridinden söz alır.

بِلاَ تَوْقِيفْ اُولُوبْدِرْ بَحْرِ سُبْحَانْ

"Bilâ tevkif olubdır bahr-i Sübhan."

"Durmadan ve şüphesiz olarak (Abdullah Mekkî Hazretleri) Sübhan Allah'ın denizidir."

بُو قُطْبَهْ وِيرْ كُوكُلْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ ايدَهْلِمْ

"Bu kutba vir gönül Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu kutba gönül ver (Rabıta et), Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

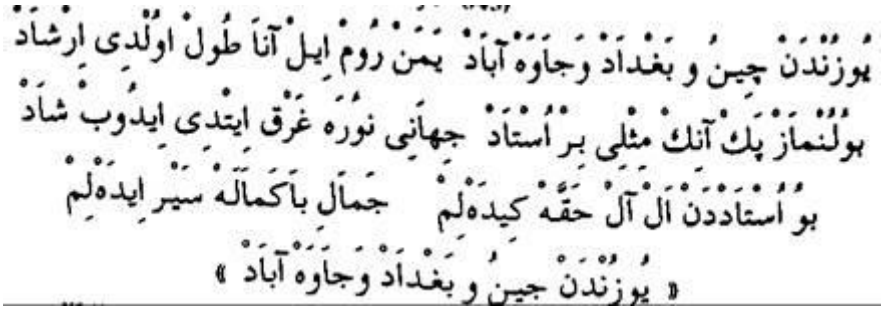
Bu zatlardan istifade edelim. Kul, kula sebeptir. Mevlâ Tealâ, Peygamberleri, kullar ile kendisi arasında vasıta kıldı. Onların varisleri de birer vasıtadır.

Meselâ; Ahmed Efendi isminde bir zat ile görüşmeniz gerekiyor. Fakat onun evinin nerede olduğunu bilmiyorsunuz, sizi onun evine kim götürebilir? Onun adresini bilen götürebilir. O ki, Mevlâ, gözle görülmez, O'nu nasıl bulacağız?

Bir beyitte "Çıkar mı arşa bir zayıf mur?" diye geçer. Zayıf bir karınca arşa çıkabilir mi? demektir.

Zayıf bir karınca mesabesinde olan bir insan o yüce Mevlâ'ya kendi başına ulaşamaz.

Beyt 345

Yüzünden Çin-ü Bağdad ve Cave âbad."

"Bu zatın yüzünden, O'nun sebebi ile, Çin Bağdad ve Cave ma'mur ve şen oldu."

يَمَنْ رُومْ اِيلْ آنَا طُولْ اوْلْدِى اِرْشَادْ

"Yemen, Rum îl Anadol oldı irşad."

Yemen, Rumeli ve Anadolu irşad oldu."

Bu zatın yüzünden bu kadar memleket irşad oldu. Abdullah Mekkî Hazretleri Erzincan'lı idi. Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* o'nu Mekke-i Mükerreme'ye tayin etti. Hacerü'l-Esved'in tam karşısında tekkesi vardı. Hicaz'a gidenler oraya uğruyorlar, nur olup, gidip memleketlerini irşad ediyorlardı.

بُولُنْمَازْ پَكْ آنكْ مِثْلِى بِرْ اُسْتَادْ

"Bulunmaz pek, anın misli bir üstad."

"O'nun misli, benzeri bir üstad pek bulunmaz."

جِهَانِى نُورَهْ غَرْقْ اِيتْدِى اِيدُوبْ شَادْ

"Cihanı nura gark itdi idup şad."

"Cihanda birçok kimseyi şad ederek nura gark etti."

Bu zata intisap edenler O'nun vasıtası ile gönüllerinden Allah'dan gayrisini silince, gönüllerinde Allah'ın nuru parladı. Böylece şad oldular, mesrur oldular.

بُو اُسْتَادْدَنْ اَلْ آلْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالْ بَاكَمَالَهْ سَيْرْ اِيدَهْلِمْ

"Bu üstaddan el al, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu üstaddan tarikat al, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 346

خَلیفَهْ کُونْدَرُوبْ بو یَرلَرَهْ هَپْ اُصُولِنْدَهْ اولُورلَرْ هَپْ مُؤَدَّبْ
سُلُوكْ وَخَتْمُ وتَوَجُّهْ هَرْ رُوزُوشَبْ هَمْ آنلَرْ آچْدِیلَرْ اِرْشَادَهْ مَکْتَبْ
بو مَکْتَبْدَهْ اوقُو حَقَّهْ کِیدَهْلِمْ جَمَالِ باکَمالَهْ سَیْر اِیدَهْلِمْ
« خَلیفَهْ کُونْدَرُوبْ بو یَرلَرَهْ هَپْ »

"Halife gönderib bu yerlere hep."

Abdullah Mekkî (Kuddise Sirruhu) Hazretleri, bu yerlere (Çin, Bağdad, Cave, Yemen, Rum ve Anadolu illerine) hep vekil göndermiştir."

اُصُولِنْدَهْ اولُورلَرْ هَپْ مُؤَدَّبْ سُلُوكْ وَخَتْمُ وتَوَجُّهْ هَرْ رُوزُوشَبْ

"Usûlünde, olurlar hep müeddeb."

Sülük ve hatmu teveccüh, her rûz-u şeb."

(Abdullah Mekkî (Kuddise Sirruhu) Hazretleri'nin vekilleri) her gece ve gündüzde, sülük, hatm-i hace, teveccüh (ve diğer tarikat işlerinde) hep şeyhlerinin usûlünde edep üzere olmuşlardır."

Usûlünde: Onun kaidesi üzerine, Müeddeb: Edeplenmiş, Hatm: Hatm-i Hace, Teveccüh: Mürşidin müride teveccühü, Rûz: Gündüz, Şeb: Gece, demektir.

هَمْ آنلَرْ آچْدِیلَرْ اِرْشَادَهْ مَکْتَبْ

"Hem anlar açtılar irşada mektep."

"Hem de bu vekiller (Abdullah Mekkî Hazretleri'nin halifeleri) irşada mektep açtılar."

Milletin irşad olması, Mevlâ Tealâ'yı bulabilmeleri için mektep açmışlardır.

بو مَکْتَبْدَهْ اوقُو حَقَّهْ کِیدَهْلِمْ جَمَالِ باکَمالَهْ سَیْر اِیدَهْلِمْ

"Bu mektepte oku Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Sen de bu mektepte oku Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 347

بُونلَرْ مؤْمنلَرِی اِرْشَادْ اِیدَرلَرْ مَحْزُونْ اُولَانْ دِلی پُرْشَادْ اِیدَرلَرْ
وِیرَانْ کُوکُلْلَرِی آبَادْ اِیدَرلَرْ سِوَالَرْدَانْ هَمَانْ آزَادْ اِیدَرلَرْ
بُو ذَاتْلَرَهْ اُویُوبْ حَقَّهْ کِیدَهْلِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَهْ سَیْر اِیدَهْلِمْ
« بُونلَرْ مؤْمنلَرِی اِرْشَادْ اِیدَرلَرْ »

Bunlar mü'minleri irşad iderler."

"Bu zatlar mü'minleri irşad ederler."

Bu zatlar mü'minlere doğru yolu gösterirler. Onları kemale erdirirler.

مَحْزُونْ اُولَانْ دِلی پُرْشَادْ اِیدَرلَرْ

"Mahzun olan dili pürşad iderler."

"Hüzünlü gönlü sevinçle doldururlar."

Dil: Gönül, Pürşad: Surûrla dolu, demektir.

وِیرَانْ کُوکُلْلَرِی آبَادْ اِیدَرلَرْ

"Viran gönülleri âbad iderler."

"Yıkılmış gönülleri ma'mur ederler."

Viran: Kederli, üzgün, ma'nen yıkılmış, perişan olmuş. Abad; Ma'mur, şen, demektir.

سِوَالَرْدَانْ هَمَانْ آزَادْ اِیدَرلَرْ

Sivalardan hemen azad iderler."

"Mevlâ Tealâ'dan gayrı olan bütün düşüncelerden kurtarırlar."

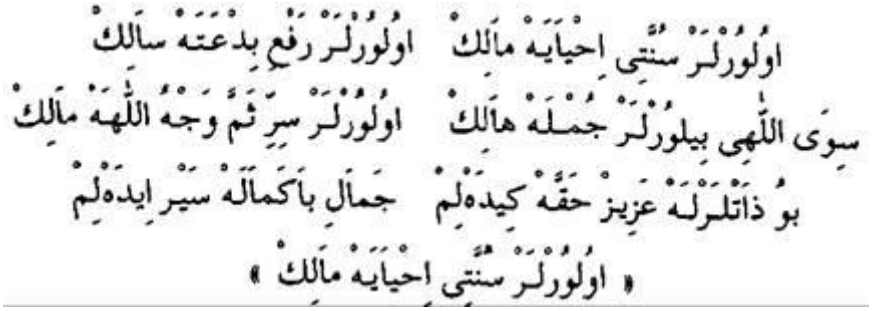
Azad: Kurtarmak anlamındadır.

بُو ذَاتْلَرَهْ اُویُوبْ حَقَّهْ کِیدَهْلِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَهْ سَیْر اِیدَهْلِمْ

"Bu zatlara uyup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu zatlara uyup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyr edelim."

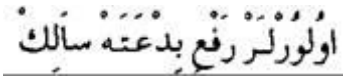
Beyt 348

اولورلر سنّتی احیایه مالك اولورلر رفع بدعته سالك
سوی اللّهی بیلورلر جمله هالك اولورلر سرّ ثمّ وجه اللّهه مالك
بو ذاتلرله عزیز حقّه کیدهلم جمال باکمالهه سیر ایدهلم
« اولورلر سنّتی احیایه مالك »

"Olurlar sünneti ihyaya malik."

"(Bu zatlar) sünneti yeniden canlandırmaya maliktir."

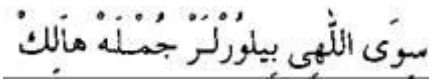
Malik: Sahip, bir şeyin mülkiyetini elinde tutan.

اولورلر رفع بدعته سالك

"Olurlar ref'i bid'ate salik."

"Bid'at'ı kaldırma yolunda gidicidirler."

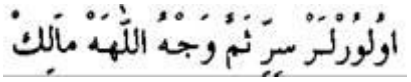
Salik: Yürüyen, belli bir yol tutup giden.

سوی اللّهی بیلورلر جمله هالك

"Sivallahi bilürler cümle halik."

"Mevlâ Tealâ'dan başka her şeyi yok bilirler."

Halik: Helak yani yok, anlamındadır.

اولورلر سرّ ثمّ وجه اللّهه مالك

"Olurlar sırr-ı 'Semme vechullah'a malik."

"<Semme vechullah> ayet-i celilesinin sırrına mazhar olurlar."

Semme; özellikle uzak mekânlara işaret eden bir isimdir.

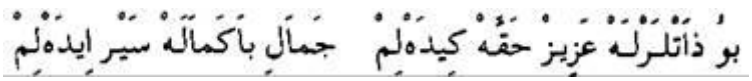
Vechullah; Allah-u Tealâ Hazretlerinin Vechi, Cemali,

Semme vechullah; Allah'ın Cemali oradadır, demektir.

Bakara suresinin 115. ayet-i celilesinde buyurulmaktadır: . . . فَأَيْنَمَا تُوَلُّواْ فَثَمَّ وَجْهُ اللّهِ. . . "Her ne tarafa yönelirseniz, Allah'ın Cemali oradadır."

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri bu beytinde Allah dostlarının Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi w Sellem)* e tabi olmakla: "Nereye yönelirseniz, Allah'ın Cemali oradadır" ayeti celilesinin sırrına mazhar olduklarını bildiriyor.

İşte kişinin bu sırra ulaşabilmesi için sünnetleri yaşatıp, bid'atleri kaldırması ve Mevlâ'dan gayrı olan her şeyi yok bilmeleri gerekir.

"Bu zatlarla aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

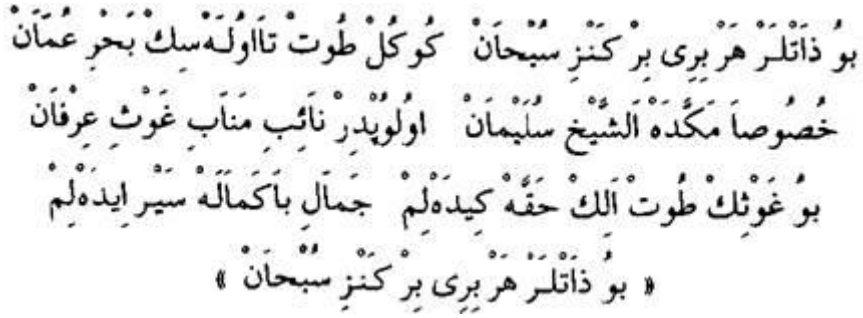
"Ey aziz evlâdım! Bu zatlarla Hak Tealâ'ya gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

"İmam-ı Rabbânî Hazretleri bir mektubunda şöyle buyurmaktadır:

"Allah adamları, kalp hastalıklarının tabibidirler. Batın hastalıklarının giderilmesi, bu büyüklerin tedavisi ile olur. Bunların sözleri ilaçtır, bakışları şifadır. Onlarla beraber bulunanlar, kötü olmazlar. Onlar Allah adamlarıdır.

Onlar sebebiyle yağmur yağdırılır, onlarla rızık gönderilir. Batın hastalıklarının en kötüsü ve kalp bozukluklarının başı, kalbin Hak Tealâ'dan başka şeylere bağlanmasıdır. Bu bağlılıktan büsbütün kurtulmadıkça, kalp selâmet bulmaz." *(Mektubat,* 1/*114, 109. Mektub)*

Beyt 349

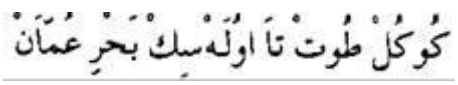

Bu zatlar her biri bir Kenz-i Sübhan."

Bu zatların her biri Sübhan (Tealâ'nın) hâzinesidir."

Tarikat-ı Nakşibendiyye büyüklerinin her biri Allah-u Tealâ Hazretleri'nin hâzinesi, definesidir.

Mevlâ Tealâ'nın definesi, bizim definelerimiz gibi olmaz.

Gönül tut, ta olasın bahr-ı umman."

"Bu zatlara Rabıta yap, onları gönlünde tut. Ta ki sen de büyük deniz olasın."

Bahr: Deniz, Umman: Büyük deniz, demektir.

Bu zatlar, birer Ruh doktorudur. Beden doktorları vardır, bedenimiz rahatsızlandığında ona gideriz. İşte bunun gibi hasta ruhlar için de doktorlar vardır. Hasta ruhlar için onlara gitmek lâzımdır. Gidilmezse Ruh ölür.

Ebubekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* bir gün Resulullah ﷺ e şöyle demişti: "Ya Resulâllah! Sizin nur cemaliniz nerede olursam olayım, kalbimin gözünden hiç ayrılmıyor."

İşte Rabıta budur.

Eğer kalbin gözü Resulullah'a bakmasa, Mevlâ'nın sevmediği yerlere bakacak. Kalp güzel yere bakmalı ki, çirkin yere bağlanmasın. Ebubekr *(Radıyallahu Anh)* insanların en üstünü idi. Ne ile üstündü? Resulullah'ı sevmekle. Nitekim Sure-i Fatır'da söyle buyrulur: مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا . . . "Kim izzeti isterse (biliniz ki) izzetin hepsi Allah'ındır."*(Ayet: 10)*

Allah-u Tealâ dostları ile beraber olmayı emreder:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve Sadıklarla beraber olun." *(Tevbe Suresi: 119)*

Sadıklarla iki şekilde beraber olunur:

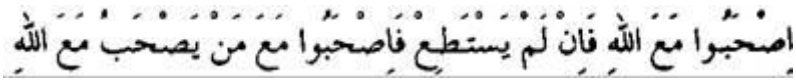
1- Cismi beraberlik; yemede, içmede, oturmada, her yerde onlarla, cismen beraber olmak.

2- Gönül gözü ile beraber olmak.

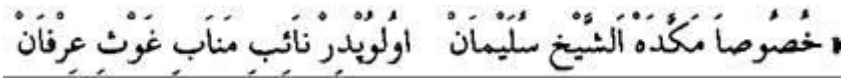
Birincisi zordur. Her an, her zaman onlarla beraber olmak mümkün değildir. Mevlâ da gücümüzün yetmeyeceği şeyi bize emretmeyeceğine göre, bu ayet-i celilede:

"Sadıklarla beraber olun!" emrinden kasıt, onlar ile, gönül gözünüzle, onları anmak, hatırlamak, Rabıta etmek suretiyle beraber olun, demektir.

Bu zatlarla birlikte olamadığımız zamanlar, gönül ile onlarla olacağız. Nitekim bir ibarede şöyle gelir:

اِصْحَبُوا مَعَ اللهِ فَاِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاصْحَبُوا مَعَ مَنْ يَصْحَبُ مَعَ اللهِ

"Allah ile beraber olunuz, buna kadir olamazsanız, Allah ile beraber olanla beraber olunuz."

خُصُوصاً مَكَّدَهُ الشَّيْخ سُلَيْمَانْ اُولُوبِدِرْ نَائِبِ مَنَابِ غَوْثِ عِرْفَانْ

"Hususa Mekke'de eş-Şeyh Süleyman. Olupdır, naibi, menabi gavs-ı irfan."

"Hususi olarak Mekke'de Şeyh Süleyman *(Kuddise Sırruhu)* vardır ki, irfan gavsının makamında vekildir.

Naib: Vekil, birinin yerine geçen. Menab: Vekillik yeri. Gavs: Manevî mertebelerin en yükseğinde olan zat.

Süleyman-ı Kırîmî *(Kuddise Sırruhu),* Kırım'lıdır. Ta oralardan gelmiş, Abdullah-i Mekkî Hazretleri'ni bulmuştu. Bu zat, İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* nün arkadaşı idi.

Bir gün bu zat, İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* ve O'nun birkaç arkadaşı ile Mekke'den Taife gitmeye karar verdiler, yola çıktılar. Yolculuklarını develer ile yapıyorlardı. Bir ara Süleyman-ı Kırîmî *(Kuddise Sırruhu),* devesi birden çöktü, ilerlemek istemedi.

Bu esnada kendisine ma'nen Şeyhlerinin vefat ettiği bildirilmişti. Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ya döndü ve:

"İsmet Efendi kardeşim! Şeyhimiz Abdullah Mücavir fi beledillah *(Kuddise Sırruhu)* vefat etti, geri dönelim, dedi. Döndüler, tekkeye geldiklerinde baktılar ki, hakikaten Şeyh Efendi vefat etmiş. İşte bundan sonra O, tekkede kaldı. İsmet Efendi'yi de *(Kuddise Sırruhu)* buraya gönderdi.

İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu),* Türkiye'ye döndükten sonra Edirne'de Sultan camiinde görev aldı. Bundan sonra Koca Mustafa paşa'da görev yaptı. Çarşamba semtindeki tekkeyi satın aldı. Tekke'ye geldiklerinde buyurdular ki:

"Tekke'yi buldunuz ama Şeyh'i kaybedeceksiniz."

Yani ahirete rihlet edeceğine işaret etti. İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu),* Nakşiye hanımı çok genç yaşındayken istetmiş ve evlilik talebinde bulunmuştu. Nakşiye hanım bu talebi aldıktan sonra kendisine manada:

Büyük Şeyh Efendi ile izdivaca razı olunuz! denmiş. Bunun üzerine o da: "Başüstüne" deyip hemen kabul etmiş.

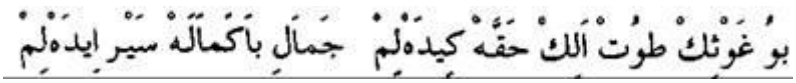
Nakşiye hanımefendi çok muhtereme, şerefli bir annemizdi. İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu)* ile Nakşiye validenin tek bir erkek evlâdları dünyaya gelmiştir. İsmini Behauddin koydular. Çocuk büyüdükçe değişik, güzel haller gösteriyordu.

Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri onun hakkında:

"Yaşarsa iyi iş görür" buyurmuştur. Bakınız, "Yaşarsa" demişti. Çok geçmeden Behauddin vefat etti.

İsmet Efendi satın aldığı tekkeyi vakfetti. Lâkin daha henüz tescil ettirmemişken vefat etti.

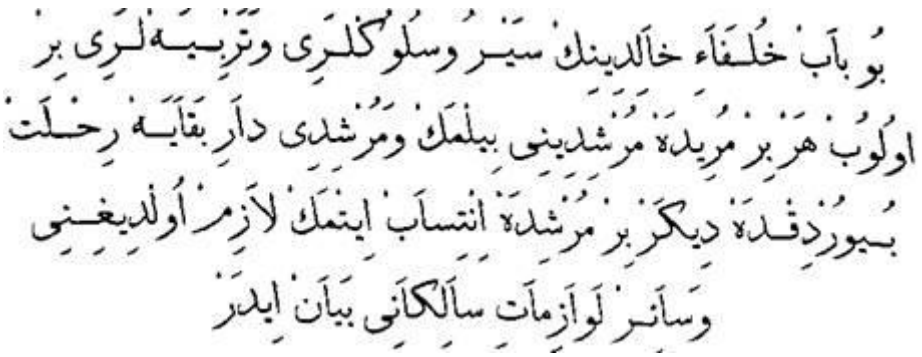
Birçok kimse Tekke'yi almak istediler. Nakşiye Valide, Efendisinin vasiyyetini yerine getirmek gayesiyle neyi varsa sattı, tekkeyi satın aldı.

"Bu Gavs'ın tut elin Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu Gavs'ın elini tut (ona biat et) gel gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

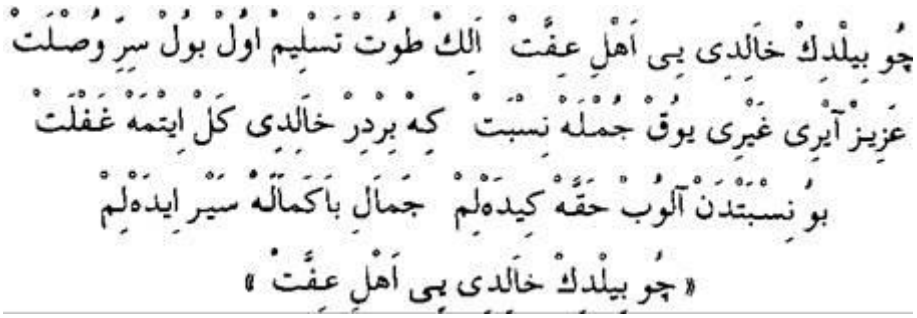
24. BAB

Bu bab Hulefa-i Halidî'nin scyr-i sülükleri ve terbiyeleri bir olup her bir müride mürşidini bilmek ve" mürşidi dar-ı bekaya rihlet buyurdukta diğer bir mürşide intisab etmek lazım olduğunu vesair levazımatı salikânı beyan ider.

Bu bahis Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* nün halifelerinin seyr-i sülük ve müritleri yetiştirmelerinin bir (usûl üzere) olup, her müride (kendi) mürşidini bilmesi ve o ahirete irtihal ettiğinde başka bir mürşide bağlanmanın lâzım olduğunu ve saliklere sair lüzumlu şeyleri beyan eder.

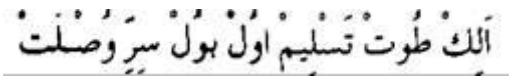
Beyt 350

"Çü bildin Halidî'yi ehli iffet."

"Madem ki Halidiye mensup olanları edep ehli bildin," öyle ise.

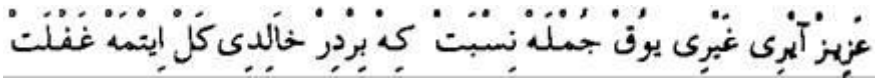
Çü: Çünkü, madem ki, Ehl-i İffet: Ahlâkî kaidelere bağlılık.

"Elin tut, teslim ol bul sırr-ı vuslet."

"Bu zatlara biat et, teslim ol, kavuşma sırrını bul."

Bu zatlara intisap etmeli, <Bunlar Allah'ın dostudur> İnancı ile onlara Rabıta etmeli, Allah'a ulaşma sırrını bulmalıdır. Bu zatlar ile Allah'a kavuşuluyor.

"Aziz! Ayrı gayrı yok cümle nisbet,

Ki birdir Halidî gel itme gaflet."

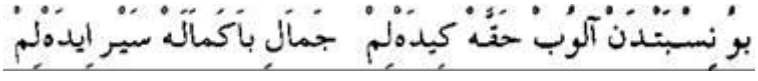
"Ey aziz kardeşim! Halidî kolundaki büyüklerin hepsinin nisbetleri birdir. Ayrılık, gayrılık yoktur, bu hususta gaflet etme."

Nisbet: Münasebet, yakınlık, bağ demektir.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri, bir mektubunda buyuruyor:

"Ey mükerrem mahdum! Bu Silsile-i Aliyye'nin büyükleri tarafından anlatılan ibarelerde şöyle gelmiştir: 'Bizim bağlılık nisbetimiz, bütün nisbetlerin üstündedir."

Burada anlatılan <Nisbet> tabiri ile şunu murad etmişlerdir: Şuur ve Huzur. Bunlar hiç kaybolmayan huzura önem verirler. Böyle devamlı olan huzura <Yaddaşt> demişlerdir." *(Mektubat, 1/36, 27. Mektub)*

"Bu nisbetten alup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu huzurdan alıp Hak Tealâ'ya gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Bu nisbet nasıl bulunuyor? Rabıta ile, murakabe ile, zikir ile. Bizler tarikatın adabına uyar, çalışırsak, Allah-u Tealâ da ihsan buyurursa, bu haller olur. Tarikat ihsandır. İhsan olunduğumuzu bilelim, ona göre çalışalım.

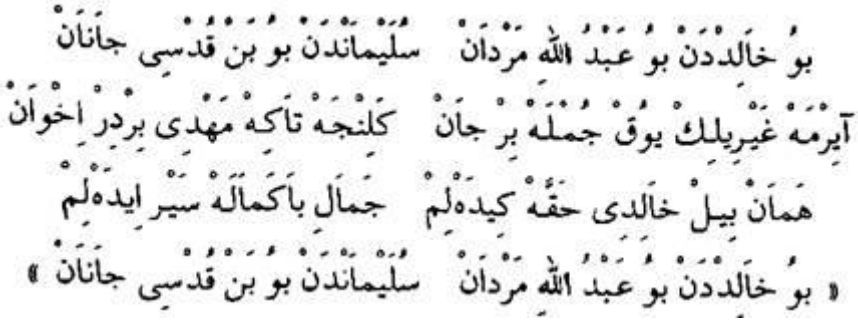
Dünya, bugün var, yarın yok. Her gece ruhunuz alınıyor, bedende can kalarak vücudunuzdan ayrılıyor, haberiniz var mı? Dersler günden güne düzene gireceğine gevşetiliyor. Bize bakarak bizden sonra gelenler de gevşiyor. Rabıtayı bırakmayalım. Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Rabıta hakkında:

"Rabıta akrep vesile yarini,

Görmeye sa'y et aziz dizarım" buyurur.

Unutmayalım, nefis ise boş işlerden, çok konuşmalardan çok yemelerden doymaz, kaşığı yere koymaz.

Beyt 351

بو خالددن بو عبد الله مردان سليماندن بو بن قدسي جانان
آيرمه غيريلك يوق جمله بر جان كلنجه تاكه مهدي بردر اخوان
همان بيل خالدي حقه كيده لم جمال باكماله سير ايده لم
« بو خالددن بو عبد الله مردان سليماندن بو بن قدسي جانان »

"Bu Halid'den bu Abdullah merdan. Süleyman'dan bu ben kudsî canan."

"(Halifelik şu kişilerden) Halid-i Bağdadî Hazretleri'nden Abdullah Mekkî Hazretleri'ne, Süleyman Kırimî Hazretlerinden de "Bu ben" e geçmiştir. Bunlar muazzez dostlardır."

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu),* kendisine işaret ederek: "Bu, ben" buyuruyor.

Abdullah Mekkî Hazretleri vefat edince, Süleyman Kırimî Hazretleri, O'nun yerine Mekke'de kalmış, Mustafa İsmet Garibullah Hazretlerini ise, Halife olarak Edirne'ye göndermişti.

Merdan; Farsça mertler, yiğitler, kişiler demektir.

Kudsî; muazzez, mübarek. Canan; dostlar manasındadır.

« آیرمه غیریلك یوق جمله بر جان کلنجه تاکه مهدی بردر اخوان »

Ayırma gayrılık yok cümle bir can,

Gelince ta ki Mehdi birdir ihvan."

"Ayırma, (aralarında) yabancılık yoktur hepsi bir, ey dost! Mehdi gelinceye kadar ihvan birdir, sonra iş değişecek."

Gayrı; başka, yabancı, Can; sevgili dost, demektir.

Mehdi gelinceye kadar aynı hal üzere gidecek. Fakat ondan sonra bir yenilik olacak demek ki.

همان بیل خالدی حقه کیده لم جمال باکماله سیر ایده لم

"Hemen bil Halid'i Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Halidî (yolunun âdabını böylece) bil Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 352

اصول و آدابی بردر خالدینك سلوك وسیرانی بردر خالدینك
مخالفی دکللر بر برینك ولی مشرب مخالف هر برینك
همان بول خالدی حقه کیده لم جمال باکماله سیر ایده لم
« اصول و آدابی بردر خالدینك »

"Usûl'ü, âdab'ı birdir Halidî'nin."

Nakşî tarikatının Halidiye koluna mensup bulunan her zatın usûlü ve âdabı birdir."

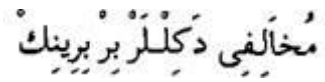
Usûl'ü: Asıl ve kaideleri, demektir.

سلوك وسیرانی بردر خالدینك

"Sulûk-ü Seyran'ı birdir Halidî'nin."

"Halidî'lerin sülük ve seyranları da birdir."

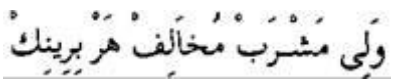
Sulûk-ü Seyran'ı: Seyirleri, meşreb, mîzâc, tabiat, huy ve ahlâkı, demektir.

"Muhalifi değildir birbirinin."

"(Halidî koluna mensup zatlar) birbirinin zıddı değildir."

Muhalif; birbirine benzemeyen, birbirine zıt olan, başka şekilde düşünen.

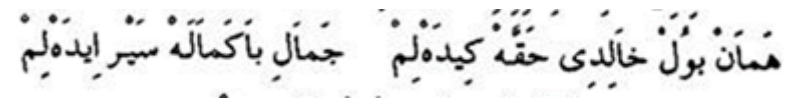

"Veli meşreb muhalif her birinin."

"Velâkin her birinin meşrebi zıt."

Meşreb: Âdet ve gidiş, manevî haz ve feyiz alma yolları.

Tarikat ehlinin başkalarından farklı ve kendisine has bir insan ve dünya görüşü vardır. Onların meşrebini bu anlayış oluşturur. Kimi şer'î şeriften ayrılmamak suretiyle şakacıdır. Kimi de yine şer'î şeriften ayrılmamak suretiyle sert olur. Bunda zarar yoktur.

"Hemen Halidî'yi bul Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hemen Halidî'yi (hayatta olan halifesini) bul Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* yü nerede buacaksın? Kendisi ahirete teşrif edince O'nun baş halifesi Abdullah-i Mekkî O da ahirete teşrif edince, İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)*, O da ahirete göçünce Mevlâna Halil-i Nurullah *(Kuddise Sırruhu)*, O da ahirete göçünce, Mevlâna Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)*, O da ahirete göçünce, Mevlâna Ali Haydar Ahishavî *(Kuddise Sırruhu)* yerine geçmiştir.

Bu beyitte bize: "Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* nün kolunu bul!" deniyor.

Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiyye'nin büyükleri kenz-i Bari- nin rehberleridir. O'na götürenlerdir. Büyüklerimiz bizi uyandırıyorlar, uyanalım. Ders almış isek dersimizi çok dikkatli yapalım. Bazıları işi gevşetir.

Bir tüccar işinde geri giderse, iflâs eder. Olduğu gibi kalsa, kazancı masrafına yetmez. Her gün işinde daha ileri gitmesi gerekir ki, kâr edebilsin.

Bir Hadis-i şerifte buyurulur ki:

مَنِ اسْتَوىٰ يَوْمَاهُ فَهُوَ مَغْبُونٌ

"Kimin iki günü müsavi olursa aldanmıştır." *(Deylemî, No:5910, 3/611)*

Meselâ; bir gün önce yirmi adımlık bir yol aldınızsa, bugün kırk adımlık bir yol almalısınız. Yani kırk adım atacak kuvvette olmalısınız. Bugün tarikat dersinizi yapmayı pek beceremediniz diyelim, yarın nasipse daha becereceksiniz, öbür gün daha becereceksiniz. Dersleri gevşetmek caiz değildir.

Beyt 353

بُو ذَاتْلَرْ طَبْعِنَهْ اُولْمَهْ مُكَدَّرْ كُوكُلْ وِيرْ جُمْلَهْ نِكْ طَبْعِي مُجَوْهَرْ
هَمَانْ سَنْ بَاقْ اُولُورْمِي فَيْضْ مُصَوَّرْ طَرِيقَتْدَهْ بُودُرْ اَصْلِ مُقَرَّرْ
هَمَانْ عَارِفْ اُولُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ ايدَهْ لِمْ

« بُو ذَاتْلَرْ طَبْعِنَهْ اُولْمَهْ مُكَدَّرْ »

"Bu zatlar tab'ina olma mükedder."

"Bu zatların huylarına kederlenme."

Bu zatların işlerine akıl erdirmeye çalışmayın, anlamazsınız.

Tab: Karakter, tabiat, Mükedder: Kederlenmiş, demektir.

Şer'i şeriften bir ayrılma olmamışsa, mürşidlerin yaptıklarına veya söylediklerine kederlenmemelidir.

كُوكُلْ وِيرْ جُمْلَهْ نِكْ طَبْعِي مُجَوْهَرْ

"Gönül vir cümlenin tab'i mücevher."

"(Bu zatlara) gönül ver, hepsinin tabiatı mücevher." Mücevher: Cevherlenmiş. Hepsi birer pırlanta gibidir.

هَمَانْ سَنْ بَاقْ اُولُورْمِي فَيْضْ مُصَوَّرْ

"Hemen sen bak olur mu feyz musavver."

"Hemen sen bak, düşün, bu zatın huzurunda iken feyz alıyor musun? Gönlünde bir rahatlık oluyor mu?"

Musavver: Suret bulmak, yani feyzin gelmesine bak.

طَرِيقَتْدَه بُودُر اَصِلْ مُقَرَّرْ

"Tarikatta budur aslı mukarrer."

"Tarikatta yerleşmiş kaide budur."

Mukarrer; kararlaşmış, şek ve şüpheden beri olan.

Tarikatta yerleşmiş kaide nedir? Hakiki bir mürşidi görenler, Allah-u Tealâ'yı hatırlar. Ona bakarlarken dünya düşünceleri kalplerinden silinir.

هَمَانْ عَارِفْ اُولُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ

"Hemen arif olup Hakk'a gidelim,

Cemali Ba kemale seyr idelim."

Hemen bilici olup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyr edelim."

Arif; bilen, bilgide ileri olan, Hakk'ı hakk ile bilen manalarındadır.

Bir beyitte şöyle gelir:

"Arifin kıymetini yine ol arif olanlar bilir,

Ehl-i ilmin rütbesini bilmez ehl-i inhitat."

Ehl-i inhitat: Alçak, düşük seviyeli insanlar, demektir.

Beyt 354

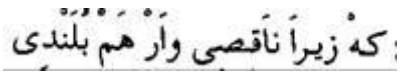
خَالدِيلَرْ آرَاسِنْدَهْ اَفَنْدِى تَفَاوُتْ كَرْچِهْ وَارْدِرْ آكْلَهْ پِنْدِى
كَهْ زِيرَا نَاقِصِى وَارْ هَمْ بُلُنْدِى وَلِى اَكْثَرْ مُكَمَّلْ اَرْجُمَنْدِى
هَمَانْ بُولْ اَكْمَلِى حَقَّهْ كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْ لِمْ
خَالدِيلَرْ آرَاسِنْدَهْ اَفَنْدِى تَفَاوُتْ كَرْچِهْ وَارْدِرْ آكْلَهْ پِنْدِى

"Halidiler arasında efendi. Tefavüt gerçi vardır anla pendî."

"Ey Efendi! Halidiler arasında gerçi farklılık vardır, nasihatimi anla.

Tefavüt: Farklılık, uygunsuzluk. Pend: Nasihat, vaaz öğüt manalarındadır.

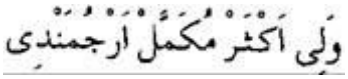
(Şu cihetten);

"Ki zira nakısı var hem bülendi."

Bu zatlardan, nakıs zatlar olduğu gibi, yüksek kimseler de vardır.

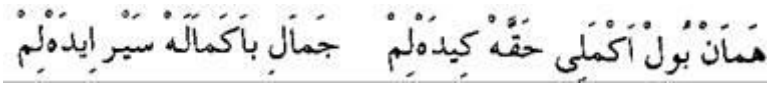
Bülend: Yüksek, büyük.

"Veli ekser mükemmel ercümendî."

"Velâkin çoğu mükemmel, şerefli muhterem kişilerdir."

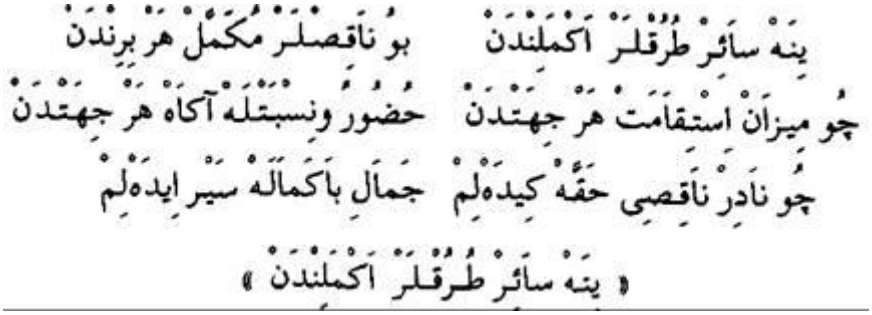
Ercümend: Muhterem, şerefli.

"Hemen bul ekmeli Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

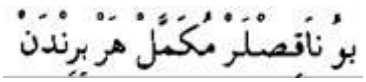
"Hemen en kâmil Halidî'yi bul, O'na intisab et, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 355

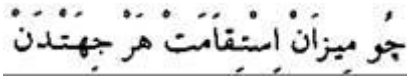
"Yine sair turuklar ekmelinden."

"Yine (de) diğer tarikatların en kâmillerinden." Ekmelinden: En kamillerinden, demektir.

"Bu nakıslar mükemmel her birinden."

"Halidîlerin nakısları, diğer tarikatların en ekmel meşayihinin her birinden mükemmeldir." Niçin?

"Çü mizan istikamet her cihetten."

"Çünkü bu zatların ölçüsü her bir yönden istikamet üzere olmaktır (sünnet üzere olmaktır)."

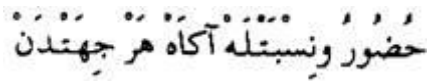
Mizan: Ölçü, demektir.

Efendi babam buyururdu ki: İki mizan vardır, bunlarla tartmadıkça bir şey yapma.

İki mizandan biri şudur: Meselâ; film seyretmeyi istediniz, diyelim, hemen kendinizi muhasebe edin: Resulullah ﷺ benim yerimde olsa, bu filmi seyreder miydi? diye kendinize sorun. "Seyretmezdi" cevabını alacaksınız muhakkak ki, seyretmeyin.

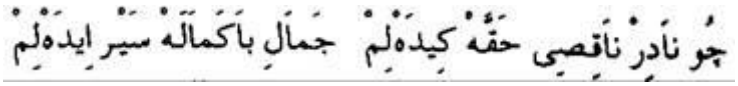
İki mizandan ikincisi de şudur ki: Yapmak istediğim işi, sevaplarımı yazan melek mi, yoksa günahlarımı yazan melek mi? yazacak diye kendine sormalı. Eğer sağ taraftaki sevap yazan meleğin yazacağına karar verirsen işi yapmalı, aksi takdirde yapmamalı.

Sure-i İsra'da da şöyle buyurulur: . . . وَزِنُوا بِالقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ . . "(Her mizanla tartmayın,) doğru olan tartıyla tartın." *(İsra suresi:35)*

"Huzuru nisbetle âgâh her cihetten."

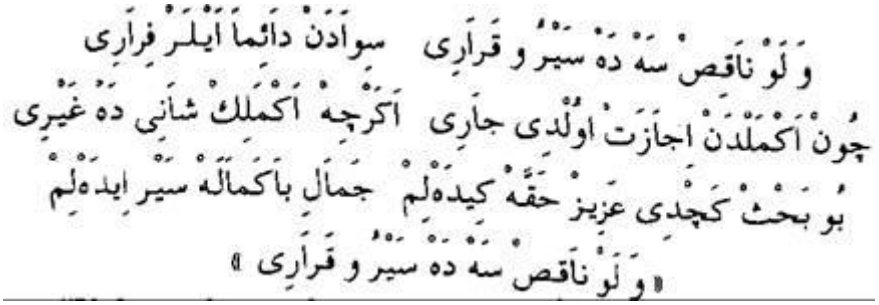
"Her yönden huzur ve nisbetle uyanıklardır."

"Çü nadir nakısı Hakk'a gidelim. CemaliBa kemale seyr idelim."

"Çünkü bunlarda nakıs olan azdır, Hakka gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim.

Beyt 356

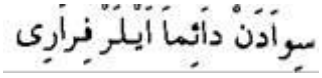

"Velev nakıs sa da seyr-ü kararî."

"Her ne kadar seyr-ü kararı nakıs ise de "

Velev: Her ne kadar. Seyr: Yürümek, yani Mevlâ'ya manevî yürüyüş. Kararî: Mevlâ'nın huzurunda durması, demektir. Nakıs: Noksan olan.

Kemalâtta nakıs ise yani şeyhi kadar kâmil değilse de.

"Sivadan daima eyler firari."

"Daima sivadan firar eder."

Masiva: Mevlâ Tealâ'dan başka olan herşey. Firar: Kaçmak, demektir.

Kalbi, Allah-u Tealâ dan başka şeylerin hepsinden kurtarmalıdır. Kalbin bu selâmete erebilmesi için, Hak Tealâ'dan başka, hiçbir şeyin kalpten geçmemesi lâzımdır. Bunlardan daima firar etmelidir. Hatta Esma, Sıfât'ta dahi kalınamayacak ki Mevlâ'nın öz Zat'ıyla olunmuş olsun.

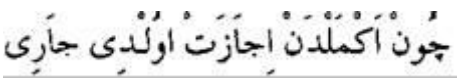
Sure-i Zariat'da Mevlâ Tealâ şöyle buyuruyor: ...فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ "Allah'a kaçın!" 50)

Yani Esma ve Sıfâtım da dahi kalmayın, benimle, zatımla olun, buyuruyor.

Allah-u Tealâ esma-sıfatında dahi kalmamızı istemezse, gönlümüzü, tarlamıza, arsamıza, dükkânımıza bağlamamızı ister mi? Kalbimizin onlarla olmasını ister mi?

Esma-Sıfat'ta kalmamak, nasıl olur? Meselâ; bir kimse Mevlâ Tealâ'nın kendisini gördüğünü hatırlasa, o kimse Mevlâ'nın görme sıfatını hatırlamış olduğundan onunla kalıyor, demektir.

>İnsan, sevdiği ile beraberdir> hükmüne göre ilgilendiği ile beraber olup, onun sevgisine de tutkundur. Eğer isimleri ve sıfatları seviyorsa, isimlerle ve sıfatlarladır. Eğer yüce mukaddes zatı seviyorsa, oradaki maiyyet dahi sahih olur, isimler ve sıfatlarla alâkadar olmaktan terakki eder.

چُونْ اَكْمَلْدَنْ اِجازَتْ اولْدِی جارِی

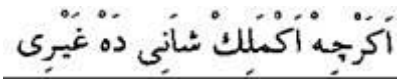
"Çün ekmelden icazet oldı carî."

"Çünkü (o zat) ekmel bir mürşidden icazet almıştır."

Ekmelden: Ziyade kâmil mürşidden,

İcazet: İzin, Carî: Akıcı, gelici, demektir.

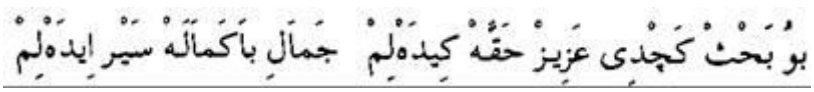
Nakşî tarikatının Halidî kolunun nakıs mürşidi ekmel mürşid gibi daima sivadan firar eder. Zira kâmil bir mürşidden icazet almıştır. Kâmil mürşidden ona kemalât akıyor. İcazet kâmil yerden alındığından noksan bırakılmıyor. Devamlı ilerliyor, bu hal son nefeste kabirde, ahirette dahi sürer.

اَكَرْچِه اَكْمَلِكْ شانِی دَهْ غَيْرِی

"Eğerçi ekmelin şânî da gayrî."

"Her ne kadar ekmelin hali daha başka ise de ekmelden icazet alan nakıs da ilerler."

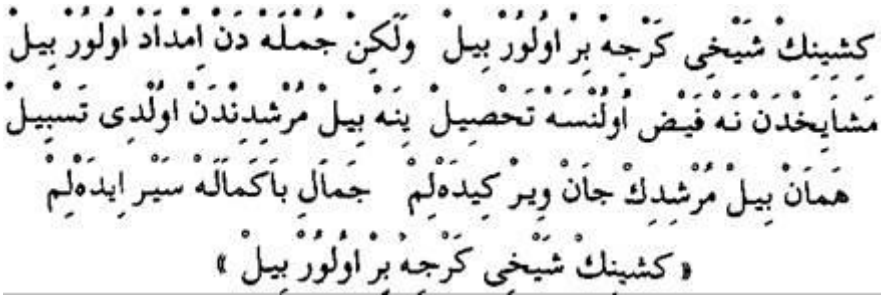
Gayrî: Başkadır, yani daha yüksektir.

بو بَحْثْ كَچْدِی عَزِيزْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمالِ بِاكَمالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ

"Bu bahs geçti aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

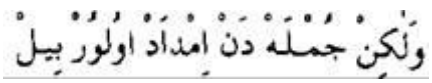
"Aziz kardeşim, bundan evvelki beyitlerde bu bahs geçmişti. Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 357

كشينك شيخي كرجه بر اولور بيل ولكن جمله دن امداد اولور بيل
مشايخدن نه فيض اولنسه تحصيل بنه بيل مرشدندن اولدي تسبيل
همان بيل مرشدك جان وير كيدهلم جمال باكمالة سير ايدهلم
« كشينك شيخي كرجه بر اولور بيل »

"Kişinin şeyhi gerçi bir olur bil."

"Bilmek gerekir ki, aslında kişinin şeyhi bir olur."

ولكن جمله دن امداد اولور بيل

"Velâkin cümleden imdad olur bil."

"Ancak silsilede olan diğer şeyhlerden de yardım gelir, bil."

Necmeddîn-i Kübra *(Kuddise Sirruhu)* âlim bir zattı. Şeyh İsmail Kasrî *(Kuddise Sırruhu)* ye bağlandı, tarikata girdi. Bir süre sonra batınî hallere vakıf oldu. Bir gece:

İlmim, şeyhimin ilminden ziyadedir, batın ilminden de haberdar oldum, bu ilimde de ilerlersem, şeyhimi geçerim, diye hatırına geldi. Sabah olduğunda şeyhi onu yanına çağırdı: "Sefere hazırlan, senin, Ammar İbni Yasir'in yanına gitmen gerekir" dedi. O da emrolunanı yaptı, o zatın yanına gitti.

Bir gece orada da aynı şey hatırına geldi. Sabah olduğunda Şeyh Ammar İbni Yasir: "Necmeddin! sen Mısır'a git, orada Ruzbehan'ın hizmetine gir." dedi.

Bunun üzerine o da kalkıp Mısır'a gitti. Hangaha girdiğinde Şeyh orada değildi. Müridlerin hepsi de murakaba halinde idiler. Orada bulunan birine:

"Şeyh bunların hangisidir?" diye sordu. O kişi: "Şeyh burada değil, dışarıda abdest alıyor" dedi. Necmeddîn-i Kübra dışarı çıktı. Şeyh Ruzbehan'ı çeşmede abdest alıyordu. Abdest alırken Şeyh çok az su kullanıyor gibisine geldi, abdest alırken bu kadar da az su kullanılır mı? diye hatırından geçti.

Şeyh abdestini bitirdikten sonra, elini Necmeddîn-i Kübra'nın yüzüne doğru silkeledi. Demek ki abdest uzuvlarını kifayet miktarı su ile yıkamıştı. Su, yüzüne dokunur dokunmaz, Necmeddîn-i Kübra kendinden geçer gibi oldu. Şeyh hangah'a girdi. Necmeddîn-i Kübra da onun ardından yürüdü. Şeyh içeri girince abdest şükür namazına durdu.

Necmeddîn-i Kübra ise Şeyhin selâm vermesini beklemeye koyuldu. Ayaktayken ona bir hal geldi. Gördü ki, kıyamet kopmuş, ortada cehennem, insanları tutup tutup ateşe atıyorlar, o ateşin etrafında bir tepe var. Bir şahıs da o tepenin üzerinde oturmuş. Her kim o şahsı göstererek:

"Ben bu zata bağlıyım" derse onu bırakıyorlar, cehenneme atmıyorlardı. Derken birden Necmeddîn-i Kübra *(Kuddise Sirruhu)* yü de tutup çekiyorlar. O: Ben de o zata bağlıyım, diyor. Bunun üzerine onu bırakıyorlar. Necmeddîn-i Kübra o tepenin üzerine çıkıyor, bakıyor ki o zat Şeyh Ruzbehan'dır. Huzuruna gidip, ayaklarına kapanıyor.

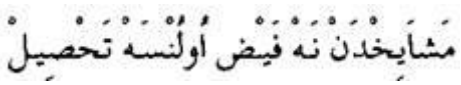
Şeyh Efendi: "Bir daha hakikat ehlini inkâr etmeyesin" diyor ve onun ensesine kuvvetli bir sille vuruyor. Necmeddîn-i Kübra yere düşüyor, yere düşünce gözlerini açıyor.

Şeyh Efendi namazını tamamlamış selâm vermişti. Necmeddîn-i Kübra, Şeyh Efendi'ye yaklaştı, O'na hürmet etti, Şeyh Efendi manada olduğu gibi açıktan da ensesine bir sille attı ve az önce söylediği sözü tekrarladı: "Necmeddîn-i Kübra! Kendini büyük görme!" dedi. O an, maneviyat ulularını beğenmeme hastalığı Necmeddîn-i Kübra'nın içinden çıkıp gitti.

Şeyh Efendi ona: "Geri dön! Şeyh Ammar'ın hizmetine gir" dedi. Şeyh Ammar'a verilmek üzere bir mektup yazdı, Necmeddîn-i Kübra ile gönderdi.

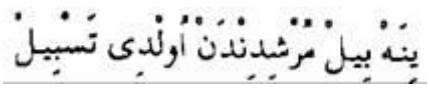
Mektupta şunlar yazılı idi: "Her ne kadar bakırın varsa, bana gönder, onları halis altın edeyim, yine sana yollayayım."

Büyük Şeyh Efendi'nin buyurduğu üzere, kişinin şeyhi bir olur. Lâkin bütün şeyhlerden bu misalde olduğu gibi ona imdad olunabilir. Ayrıca burada anlaşılıyor ki, mürid şeyhe karşı olan yanlış düşüncelerinden sebep tokatlık oldu.

"Meşayihten ne feyz olunsa tahsîl."

"Şeyhlerden ne feyz alınmış olsa, kazanılsa." Tahsîl: Kazanmak, almak, demektir.

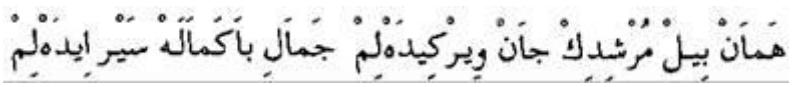

"Yine bil mürşidinden oldu tesbil."

"Yine de sen bil ki, (o feyiz) mürşidinin tarafından gönderildi."

Tesbîl: Yol açmak, yani senin yolunu mürşidin açtı.

İmam-ı Rabbânî buyuruyor ki: "Her ne gibi feyiz ve fütuhat gelir ise itikat etmelidir ki, o şeyhinin vasıtası ile gelmektedir. Eğer rüyada başka meşayihtan kendisine feyiz geldiğini görürse, bunu dahi şeyhinden bilmelidir."

"Hemen bil mürşidin, can ver gidelim. Cemali Ba kemale seyr i delim."

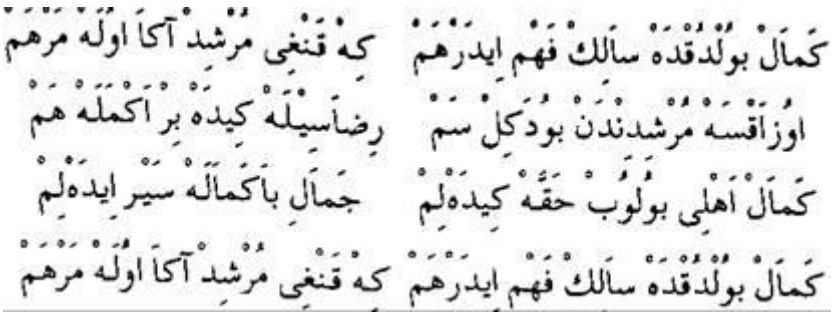
"Her ne gibi feyiz geliyorsa, kendi şeyhinden bil. Can ver (son derece teslim ol) gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim." Ne kazanıyorsak, Allah onun vasıtası ile bize veriyor.

﴿ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾﴾ . . . "Bu (Ben-i İsrail'e horluk ve yoksulluğun yüklenmesi) isyan etmeleri ve aşırı gider olmaları sebebiyledir." *(Bakara Suresi: 61)*

"Bir kıtmîr gangı kapıdan içerse yalı, o kapıyı hoş beklemeli "

Yani bir mürid hangi kapıya intisap ederek feyz alıyorsa, işte o kapıyı hoşça beklemeli, ona başka kapılara gitmek gerekmez ve yerinde olmaz.

Beyt 358

Kemal buldukda salik fehm ider hem. Ki kangi mürşid ana ola merhem."

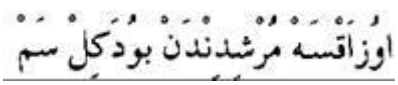
"Bir salik kemalâta eriştiğinde hangi mürşidin onun dertlerini anlayıp yardımcı olacağını anlar."

Kemâl: Olgunluk, yükseklik, Fehm: Anlamak, demektir.

Bu millet, Arapçayı, Osmanlıcayı hepten unuttu. Osmanlıcada, Arapçada bir ağırlık, vakar vardır. Şimdikiler kemal ne demektir, bilmez.

Salik: Tarikata müntesib olan kimse, seyr ve sülûkta bulunan mürid demektir.

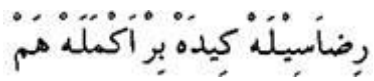
Salik olgunluğa erdiğinde hangi mürşidin ona ilâç olacağını bilir. Bidayette (başlangıçta) ise anlamaz. Aynı ufak çocuk gibidir. Bir çocuğa hangi emziği verseniz, onu emer.

"Uzaksa mürşidinden bu değil sem."

"(Bir mürid) mürşidinden uzakta bulunuyorsa bu, zehir değildir."

Sem: Zehir, ağu, burada; zarar, demektir.

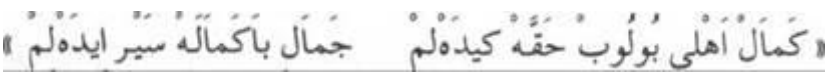
"Rızasıyla gide bir ekmele hem."

"(Mürşidinin) rızasıyla bir başka kâmil zata gidebilir."

Bir mürid kâmil ise, mürşidinden uzak bir beldeye gitmiş ise orada bulunan bir ekmel mürşidin sohbetlerine katılabilir.

Meselâ; Efendi Babamın bir müridi vardı. Ailesi ile geçinemediler. Hanım ona nafaka davası açtı. Bu nafaka davası açmak haksızlıktır. Aralarında dînî nikâh varsa, koca, karısına bakmak mecburiyetindedir. Dînî nikâh gittikten sonra uğraş da uğraş.

Bahsettiğim adam Erzurum'a gitti. Efendi Babam bu adama orada bulunan bir velinin hatm-i hocasına katılmaya müsaade etti, rıza gösterdi.

"Kemal ehli bulub Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Kemal ehli bulup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

İnsanı Allah-u Tealâ'ya kavuşturan yollar ikidir. Birincisi Peygamberlerin yakınlığı gibi olan nübüvvet yolu olup, insanı aslın aslına ulaştırır. Peygamber *-aleyhim üssalavatu vet teslimat-* ve bunların sahabileri bu yoldan kavuşmuşlardır. Ümmetlerinden sahabi olmayanlar arasından dilediklerini de bu yoldan kavuşmakla şereflendirirler. Fakat bunlar pek azdır.

İkinci yol; velâyet yoludur. Bu yol, sülük yoludur. Kutuplar, evtad, büdelâ ve nüceba ve bütün evliya hep bu yoldan kavuşmuşlardır.

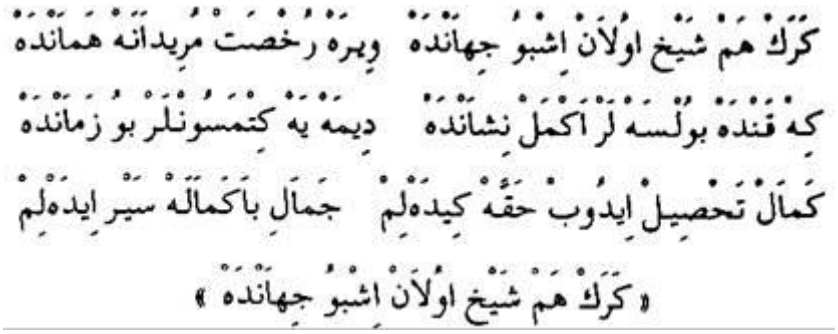
"Eshab-ı Kiram'ın Peygamber ﷺ in sohbetinde kavuştukları yakınlık Kurb-i Nübüvvettir. Eshab-ı Kiram, nübüvvet kurbunun caddesinde ilerlediler. Bunun için cezbe, sülük, fena ve beka bunlara hiç lâzım olmadı.

Kurb-i Nübüvvete, Resulullah'a uyarak ve ona varis olarak kavuşmuşlardır. Seçilmişlerin yolu olan bu yolda, velâyet yolu ile ilgili haller, zevkler yoktur.

Fakat bütün velâyet kemalâtının özü ve neticesi vardır. Bu esas yolda yürüyenler, asaleten Peygamberlerdir. Onlarla birlikte yaşayıp, onlara uyan ve varis olanlardır. Kemal sahibi velilerden, Peygambere tam ve en olgun varis olanlar ender görülür.

Bunun için ashabın derecesi; Yakınlık ve fazilet. Peygambere bizzat uymak ve varis olmak yönünden velilerin mertebesinden üstün düşmüştür. Ashab-ı Kiram Peygambere bizzat uymaları sebebiyle ilk adımlarını, velilik makamlarının sonu olan seçilmişlerin yoluna koymuşlardır. Cezbe ve sülük ve fena ve beka isimleri sonradan konulmuştur. Bunları ilk defa meşayih kullanmıştır." *(Mektûbat, 1/378, 313.Mektub)*

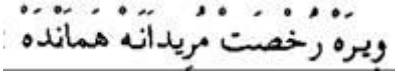
Beyt 359

كَرَكْ هَمْ شَيْخ اولَانْ اِشْبُو جِهانْدَهْ وِيرَهْ رُخْصَتْ مُرِيدانَهْ هَمانْدَهْ
كِهْ قَنْدَهْ بولْسَهْ لَرْ اَكْمَلْ نِشانْدَهْ دِيمَهْ يَهْ كِتْمِسُونْلَرْ بُو زَمانْدَهْ
كَمالْ تَحْصِيلْ اِيدُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ

« كَرَكْ هَمْ شَيْخ اولَانْ اِشْبُو جِهانْدَهْ »

"Gerek hem Şeyh olan iş bu cihanda."

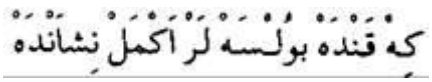
"İşte bu cihanda Şeyh olana gerektir." (Ne?)

وِيرَهْ رُخْصَتْ مُرِيدانَهْ هَمانْدَهْ

"Vire ruhsat müridan'a hemanda."

"Müridlerine hemen o anda izin versinler."

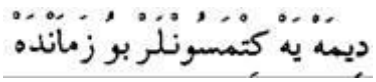
Ruhsat: İzin, Müridân: Müridler, demektir

كِهْ قَنْدَهْ بولْسَهْ لَرْ اَكْمَلْ نِشانْدَهْ

"Ki kande bulsalar ekmel nişanda."

"En kâmil vasıfta (bir Şeyh) nerede bulsalar."

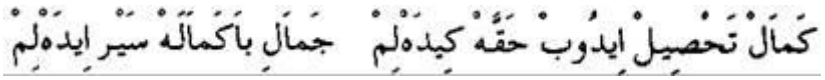
Kande: Nerede, demektir.

"Dimeye kitmesünler bu zamanda."

"Bu zamanda müridlerine (o buldukları şeyhe) gitmeyin, demesinler."

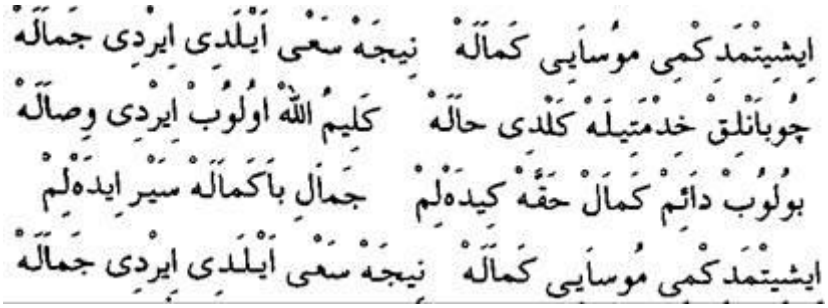
Nerede bir kâmil şeyh bulursa, arılar gibi o çiçekten bal alsın.

"Kemal tahsil edip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Kemal kazanıp Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyr edelim."

Beyt 360

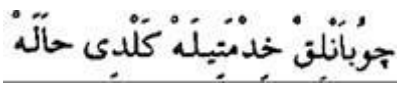

İşitmedin mi Musa'yı kemale. Nice sa'y eyledi irdî Cemal'e."

Musa *(Aleyhisselâm)* ı işitmedin mi? Nasıl kemale ermeye çalışıp çabaladı. Cenab-ı Hakk'ın lütuf ve ihsanı ile tecellisine erdi."

Cemal; Cenab-ı Hakk'ın lütuf ve ihsan ile tecellisi demektir.

Hazreti Musa *(Aleyhisselâm),* Mısır'da kıptilerden birinin ölmesine sebep olmuştu. Oradan kaçtı, Medyen'e gitti. Şuayb *(Aleyhisselâm)* ın yanında çoban olarak çalışmaya başladı.

"Çobanlık hizmetiyle geldi hâle."

"Çobanlık hizmetiyle olgunluğa erişti."

كَلِيمُ اللهْ اولُوبْ ايرْدِى وِصالَهْ

"Kelîmullah olup irdî visale."

"Kelimullah oldu, Allah'ın vuslatına erdi." Kelîmullah: Allah-u Tealâ ile konuşucu, demektir. O, nasıl çalıştı ise, sen de durma çalış.

بولُوبْ دائِمْ كَمالْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ

"Bulup daim kemal Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Daima olgunluk bulup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 361

رِسالَتْ وَهْبِيدرْ كَرْچِهْ عَزِيزْ جانْ وَلِى اَوَّلْ سُلُوكَلَهْ اولْدِى سُلْطانْ
وَلايَتْ عِلْمِنَهْ هَمْ اولَهْ بُرْهانْ آرادِى خِضْرِى بولْدِى عِلْمِ سُبْحانْ
صاقِينْ عارْ ايتْمَهْ بولْ كامِلْ كِيدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ
« رِسالَتْ وَهْبِيدرْ كَرْچِهْ عَزِيزْ جانْ »

"Risalet vehbidir gerçi aziz can."

"Kıymetli kardeşim! Gerçi risalet Allah'ın lûtfu iledir."

Risalet: Elçilik, peygamberlik, demektir.

Bir şahıs bir kimseyi bir iş için bir şahsa gönderse, o giden kişiye Elçi denir. Allah-u Tealâ Peygamber Efendimizi bize gönderdi. Peygamber Efendimiz, ne olmuş oldu? Elçi oldu.

İşte bu elçilik, hediye olarak verilir. Çalışmakla olmaz. Çalışmak velâyette tesir eder.

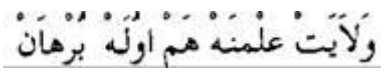
وَلِى اَوَّلْ سُلُوكَلَهْ اولْدِى سُلْطانْ

"Veli evvel sülükle oldı sultan."

"Velâkin evvelâ sülük etmekle sultan oldu."

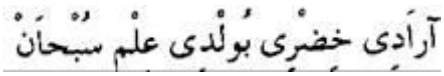
Musa *(Aleyhisselâm),* Şuayb *(Aleyhisselâm)* ın yanında on sene kaldı, eğitim gördü. Hazreti Musa Fir'avn'ın yanında açık bir nimet içinde büyümüştü. Hazreti Şuayb *(Aleyhisselâm)* ın yanında ise açık nimetlerin yanında, gizli nimetlere de mazhar oldu.

Bu müddet içerisinde sülük etti, yani manevî mertebelerde terakki etti. Bu on yılı tamamlayıp Mısır'a dönerken yolda kendisine vahiy geldi.

"Velayet ilmine hem ola burhan."

"(Musa *-Aleyhisselâm-* ın, Şuayb-*Aleyhisselâm-* ın yanında manevî mertebeleri terakki etmesi) velilik ilmine delil oldu."

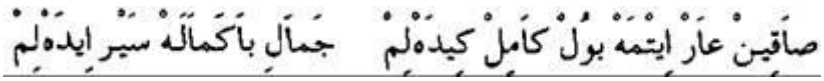
"Aradı Hızr'ı buldı ilm-i Sübhan.

"Hızır *(Aleyhisselâm)* ı aradı, Sübhan'ın ilmini buldu."

Hazreti Musa *(Aleyhisselâm),* Hazreti Şuayb *(Aleyhisselâm)* ın yanında on sene sülük ettikten sonra Hızır *(Aleyhisselâm)* ı aradı, buldu. Hazreti Musa ona: "Sana öğretilen ilimden bana öğretmen için peşinden gideyim mi?" dedi. Kehf Suresinde geçen kıssayı biliyorsunuz, üç hadise oluyor, ama ne acaip!

Yine de Hazreti Musa *(Aleyhisselâm)*, Hazreti Hızır *(Aleyhisselâm)* dan daha büyüktür. Neden? Bir adama her şeyi vermezler, meselâ; devlet reisliği, başbakanlık, ticaret bakanlığı, hepsi bir arada verilmez.

Bütün meziyetler bir arada bir kimsede toplanır mı? toplanmaz. Ancak Allah-u Tealâ'da toplanır.

"Sakın âr itme bul kâmil gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"(Bir mürşide intisab etmeyi) ayıp görme, kâmil bir Şeyh bul gidelim. Cemali Ba kemali seyr edelim."

Şeyh hakkında nefis insana der ki: O, kim oluyor? Bir Şeyh'e tabi olmaktan kat'iyyetle âr etmemelidir. Bir daha bu dünyaya gelmeyeceğiz.

Beyt 362

خُصُوصاً مُرْشِدِی عُقْبَادَهْ اولْسَهْ کَمَالْ اَهْلِی اَکَرْ بِرْ شَیْخ بولُنْسَهْ
آکَا جَائِزْ اولُورْ تَسْلِیمْ اولُنْسَهْ مُرِیدْ اولْسُونْ هَمَانْ قَبُولْ اولُنْسَهْ
آرَا دَائِمْ کَمَالْ حَقَّهْ کِیدَهْلِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَهْ سَیْر اِیدَهْلِمْ
« خُصُوصاً مُرْشِدِی عُقْبَادَهْ اولْسَهْ »

"Hususa mürşidi ukbada olsa."

"Bahusus (bir kimsenin şeyhi) ahirette olsa (vefat etmiş olsa)."

Ukba: Ahiret, demektir.

کَمَالْ اَهْلِی اَکَرْ بِرْ شَیْخ بولُنْسَهْ

"Kemal ehli eğer bir şeyh bulunsa."

"Eğer manevî olgunluğa ermiş başka bir şeyh bulunsa."

آکَا جَائِزْ اولُورْ تَسْلِیمْ اولُنْسَهْ

"Ana caiz olur teslim olunsa."

"O şeyhe intisap olunsa caizdir."

Bir kimse, şeyhi vefat ettikten sonra başka bir kâmil şeyh bulsa, O'na bağlanabilir. Bağlanmayıp ahiretteki şeyhine rabıta etmeye devam da edebilir. Lâkin nakıs kalır. Zira büyük şeyh Efendi Risale-i Kudsiyesi'nin bir başka beytinde şöyle buyurur:

اَکَرْ عُقْبَادَهْ اولْسَهْ شَیْخِکْ اَوْلَادْ آکَا اِیتْسَهْکْ اولُورْ رَابِطَهْ مُعْتَادْ
وَلِی نَاقِصْ قَالُورْسِکْ غَیْرِ اُسْتَادْ کَرَکْ بولْمَقْ اولَهْسِکْ تَا کِهْ اَوْتَادْ
بو اَوْتَادْدَنْ بولُوبْ حَقَّهْ کِیدَهْلِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَهْ سَیْر اِیدَهْلِمْ »

"Eğer ukbada olsa şeyhin evlâd. Ana itsen olur rabıta mutad.

Veli nakıs kalırsın gayrı üstad. Gerek bulmak olasın ta ki evtad.

Bu evtaddan bulup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim." *(Beyt - 402)*

Bir salikin şeyhi ahirete intikal edince, ona rabıta edilmesi adet olmuştur. Ancak nakıs kalınır. Salikin kemale ulaştıracak bir şeyhi bulması gerekir.

مُرِيدْ اولْسُونْ همَانْ قَبولْ اولْـنسه

Murid olsun hemen kabul olunsa."

"O bulunan şeyh efendi kabul ederse, hemen O'na mürid olsun."

آرا دائِمْ كَمالْ حقَّهْ كيدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ

"Ara daim kemal Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Daima fazilet ara Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyredelim."

Muhammed Masum Farûkî der ki: "Bu yolun büyüklerinden birini buluncaya kadar ibadetleri yaparak, Kur'an-ı Kerim okuyarak ve kıymetli kitaplarda ve Hadis-i şeriflerde bildirilen duaları, teşbihleri okuyarak vakitleri ma'mur etmelidir. *(Mektûbat Sah. 14)*

Sure-i İnşikak'ta şöyle buyrulur:

يَا أَيُّهَا الْإِنسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَاقِيهِ ﴿٦﴾

"Ey insan! Gerçekten sen, (dönüp varacağın) Rabbine doğru (ölünceye kadar) çabalar da çabalarsın. Nihayet O'na kavuşursun." *(Ayet: 6)*

İnsan bu dünyaya çalışa çalışa Rabbine kavuşmaya geldi. Hacc vazifesini ifa etmek için yola çıkan bir adam, Şam'a çadır kurup yatsa aşağı ne olur? Hacı olamaz.

Ya hiç adım atmayana ne dersiniz? Bize ne büyük tenbih var, duyuyorsunuz değil mi? Durmayalım, çalışalım, çetin değil, bu yol kolaydır. Bugün gidiliyor pazara, yarın gidilecek mezara.

Beyt 363

رَسُولُ اللّٰهدَنْ عَلِي ايلَهْ سَلْمَانْ طَرِيقَتْدَهْ بُونْلَرْ اولْمِشْكَنْ سُلْطَانْ
هُو اَكْمَلْرْ بِنَهْ صدِيقْدَنْ اَى جَانْ طَرِيقَتْ اَلْدِيلَرْ شُويلَهْ جَهْ بُرْهَانْ
كَذَا يَعْقُوبُ وعَطَّارْ كَلْ كِيدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ
رَسُولُ اللّٰهدَنْ عَلِي ايلَهْ سَلْمَانْ طَرِيقَتْدَهْ بُونْلَرْ اولْمِشْكَنْ سُلْطَانْ

Resulullah'dan Ali ile Selman *(Radıyallahu Anhüma),* Tarikatta bunlar olmişken sultan."

"Ali *(Radıyallahu Anh)* ile, Selman *(Radıyallahu Anh)* Resulullah *(Sallal lahu Aleyhi ve Sellem)* den tarikat almış, sultan olmuşken."

بو اكملر ينه صديقدن اى جان طريقت آلديلر شويله جه برهان

"Bu ekmeller yine Sıddıktan ey can. Tarikat aldılar şöylece burhan."

"Ey canım (kardeşim)! Bu (zatlar) en kâmillerden iken yine de (Peygamber Efendimiz ahirete irtihal edince) Hazreti Ebu-Bekr *(Radıyallahu Anh)* dan tarikat aldılar. İşte bu durum bize delildir."

Bu zatlar niye, "Bize Resulullah yeter" demediler de Ebu-Bekr *(Radıyallahu Anh)* dan tarikat aldılar? Bunun sebebi evvelki beyitte izah edildi, şöyleki: "Kişinin şeyhi vefat ederse bir başka şeyhe intisab etmelidir" denildi.

كذا يعقوب وعطار كل كيده لم جمال باكماله سير ايده لم

"Keza Yakub-u Attar gel gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Yakub-u Çerhî'nin, Alâuddin-i Attar ile bu hususstaki durumu aynen böyledir gel gidelim, Cemali ba kemali seyredelim."

Şah-ı Nakşibendî *(Kuddise Sırruhu)* dan, Alâuddin-i Attar *(Kuddise Sırruhu)* ders aldığı gibi, Yakub-u Çerh-i Hisarî *(Kuddise Sırruhu)* da almıştı. Böyle iken Nakşibendî *(Kuddise Sırruhu)* ahirete irtihal edince Yakub Çerhî *(Kuddise Sırruhu)* Alâuddin-i Attar'dan dersini yeniledi.

Hazreti Resulullah ﷺ ahirete irtihal ettiğinde, Hazreti Ali ve Selman *(Radıyallahu Anhuma)* nın Hazreti Ebubekr *(Radıyallahu Anh)* den ders yenilediği gibi.

Beyt 364

مشايخ بر بريله ايتسه صحبت بو غايت بر بيوك رحمت بو عزت
كماله چونكه يوق اصلا نهايت كمال صحبتده در ايله محبت
محبت ايله كل حقه كيده لم جمال باكماله سير ايده لم
« مشايخ بر بريله ايتسه صحبت »

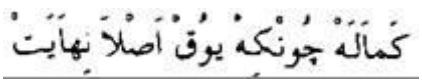
"Meşayih birbiriyle itse sohbet."

"Şeyhler birbirleri ile sohbet etseler."

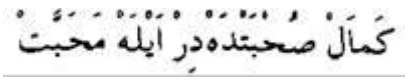
بو غايت بر بيوك رحمت بو عزت

"Bu gayet bir büyük rahmet bu izzet."

"Bu son derece büyük bir rahmettir, bu kıymetlidir." Sohbetten pek çok hakikatler tecelli eder.

كَمَالَهْ چُونْكِهْ يُوقْ اَصْلاً نِهَايَتْ

"Kemale çünki yok asla nihayet." "Çünkü kemale asla nihayet yoktur." Ne kadar kemal bulsak, dahası var.

كَمَالْ صُحْبَتْدَهْ دِرْ اَيْلَهْ مَحَبَّتْ

"Kemal sohbettedir eyle mehabbet."

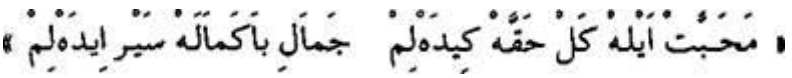
"Kemal sohbettedir, muhabbet eyle."

İmam-ı Rabbani Hazretleri buyurur ki: "Nakşibendî tarikatında faydalı olma ve faydalanma yolu sohbet üzerine kurulmuştur. Bunda söylenip yazmakla yetinilmez. Hazreti Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* buyurur ki: طريقت ما صحبتست **"Bizim tarikatımız sohbettir."**

Allah sırrının kudsiyetini artırsın, Hayrü'l-Beşer Resulullah Efendimiz'in, ashabı için diğer ümmet evliyasına nazaran üstün fazileti, sohbet sebebiyle olmuştur.

"Çünkü Resulullah'ın daha ilk sohbetinde öyle şeyler kazanmışlardır ki, ümmet arasındaki velilerin bunlara en sonda kavuştukları bilinmemektedir. Bunun içindir ki, tabiinin en üstünü olan Üveysü'l-Karanî, Hazreti Hamza'nın katili olan Vahşî'nin, Resulullah'ın bir kerrecik sohbetinde bulunmakla yükseldiği mertebeye yetişememiştir.

Çünkü sohbetin fazileti bütün faziletlerin ve kemallerin üstündedir." *(Mektûbat, 1/182,210. Mektub)*

« مَحَبَّتْ اَيْلَهْ كَلْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ »

"Mehabbet eyle gel Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Muhabbet üzre ol gel Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyr edelim."

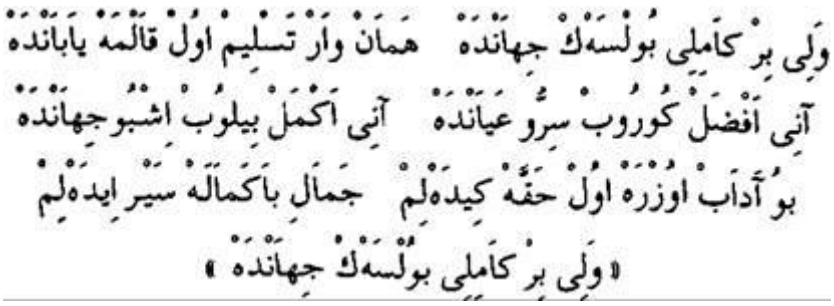
Birbirinizi sevin, sevmeden olur mu? Mürşid ile mürid arasında olan muhabbet de çok mühimdir.

Müridin mürşidine olan sevgi bağının kopmaması lâzımdır. Hatta muhabbet her gün artmalıdır. Bu ateş, sönmemeli, soğumamalıdır. Her an alevlenmelidir.

Çünkü bizleri bağlıyan bağ, "Muhabbettir." Bu yolun feyzi "İn'ikas" ile, kalbden kalbe akarak ulaşır. Bu akışta, yakınlık uzaklık farkı yoktur. Feyzin hızlı veya yavaş olması, bu yolun inceliklerini bilmeğe ve bilmemeğe bağlıdır.

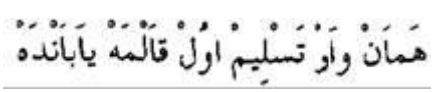
"Bu yolun büyüklerini sevmeyi, dünya ve ahiret saadetlerinin sermayesi biliniz. Bu sevginin artması için Allah'a dua ediniz. Bu sevgi, insanın Şeriat'e uymasını kolaylaştırır. Bâtının cem'iyyeti, kalbin her an Allah-u Tealâ ile olması, bu sevgi ile elde edilir.

Beyt 365

"Veli bir kâmili bulsan cihanda."

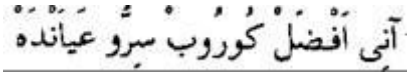
"Velâkin bir kâmil zat bulsan dünyada."

"Hemen var teslim ol, kalma yabanda."

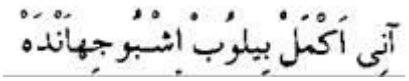
"Hemen git teslim ol, kırda bayırda (inzivada) kalma."

Kâmil insan kimdir? Şeriatı tatbik ile beraber tarikata giren çalışıp yetişendir. Böyle bir zat bulunursa, insan hemen ona teslim olmalıdır, tek başına kalmamalıdır. İnsana tek başına kalmak olmaz. İnsan, Peygamberinin izinde gitmelidir.

"Anı efdal görüp, sırru ayanda."

"Aşikârda da gizlide de o zatı faziletli gör."

"Anı ekmel bilüb işbu cihanda."

"Bu cihanda o zatı en kâmil bir zat olarak bil."

بُو آدَابْ اوزْرَهْ اوُلْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ

"Bu adab üzre ol Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

İki şeyi elden kaçırmamak lâzımdır. Bunlardan birincisi, Şeriatın sahibine uymak, İkincisi, bağlı olduğu şeyhini yalnız Allah için sevmektir.

Her mürid kendi şeyhinin makamını en üstün makam kabul etmelidir.

Beyt 366

چُو بولْدِكْ كَامِلِي وِيرْدِكْ اِرَادَتْ اِرَادَهْ غَيْرَهْ اوُلْمَازْ قِيلْ دِرَايَتْ
وَلِي هَرْ خَالِدِي شَيْخَلَهْ اِجَازَتْ سُلُوكُوهَمْ خَتْمِنَهْ وَارْ قِيلْ عِنَايَتْ
رِضَاسِي شَيْخِنِكْ وَارْسَهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ
چُو بُولْدِكْ كَامِلِي وِيرْدِكْ اِرَادَتْ اِرَادَهْ غَيْرَهْ اُولْمَازْ قِيلْ دِرَايَتْ

"Çü buldum kâmili virdin iradet,

İrade gayra olmaz kıl dirayet."

"Çünkü kâmil bir zatı buldun, O'na mürid oldun, (bundan sonra); başkasına mürid olmak, olmaz, becerikli ol, istikamet üzere bulun."

İradet: Teslimiyet, mürid olmak, bağlanmak. Nefsi, arzularından çevirip Hakk'ın rızasına yöneltmektir.

İrade gayre olmaz: Başka bir mürşide müridlik olmaz. Kıl dirayet: Anlayışlı ol, demektir.

Bir beyitte şöyle gelir:

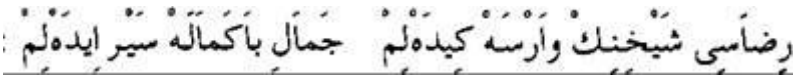
"Ne demiştir bilir misin bana yar. Gayrıya bakma yürü var."

وَلِي هَرْ خَالِدِي شَيْخَلَهْ اِجَازَتْ سُلُوكُ وهَمْ خَتْمِنَهْ وَارْ قِيلْ عِنَايَتْ

"Veli her Halidî şeyhle, icazet. “Sülük hem hatmine var kıl, inayet."

"Ancak Nakşibendî tarikatının Halidî koluna mensup her şeyhle sülük ve Hatmi Hacegan etmeye izin var, bu yardımdır." İnayet; yardım, lütuf, medet etmek demektir.

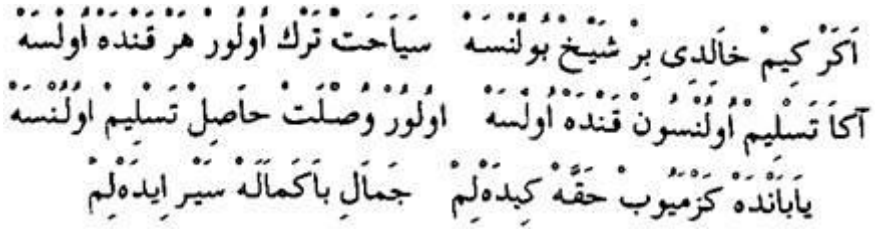
Kâmil bir mürid, şeyhinden uzak bir yere gitse, orada Halidî şeyhlerinden birisinin müridleri Hatmi Hacegan yapıyor olsalar, onun bunlara katılmasında zarar yoktur. Lâkin;

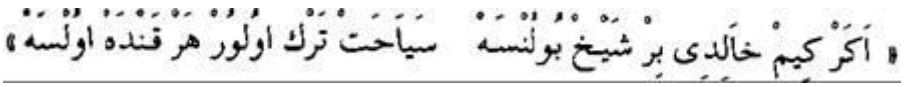
"Rızası şeyhinin varsa gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"(Kendi) şeyhinin izni, rızası varsa (onlara katıl) gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 367

Allah-u Tealâ Hazretlerinin bu aciz kullarına ne kadar lûtuflarda bulunduğunu anlamak lâzım. Cenab-ı Hak dostları vasıtasıyla anlatarak, bizi, ne güzel bir şekilde fuzûlî işlerden kurtarıyor.

"Eğer kim Halidî bir şeyh bulunsa. Seyahat terk olur her kande olsa."

Eğer Nakşî tarikatının Halidî kolundan bir şeyh bulunsa, nerede olunursa olunsun, seyahat terk olunur."

Mürid niçin seyahat ediyordu? Mürşid bulmak için, o ki buldu, oturmalı, sabretmeli, sebat etmeli.

من ثبت نبت "Kim sebat ederse biter."

Taneyi nereye atarsan, orada biter. Müridler de taneye benzer. Sebat ederse biter, etmezse çürür gider. Şeyhi buldun mu onun dizinin dibine oturup, seyahati terket.

Hazreti İsa *(Aleyhisselâm):* لن يلج ملكوت السموات والأرض من لم يولد مرتين "İkinci doğumu (manevî inkişafını) gerçekleştirmeyen kimse, semanın melekûtüne yükselemez" buyurmuştur.

Ruhu'l-Beyan tefsirinde şöyle geçer: "İki şekilde doğmak vardır. Birinci şekli; anne rahminden âlem-i şehadete, dünyaya doğmak, İkincisi ise; salikin mürşidinin kalp rahminden meleküt âlemine doğmasıdır."

Mürşid müridinin manevî doğuşuna vesiledir. Mürid'in hali Yunus *(Aleyhisselâm)* ın balığın karnından çıkmasına benzer.

وَذَا النُّونِ إِذ ذَّهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَن لَّن نَّقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَن لَّا إِلَهَ إِلَّا أَنتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَٰلِكَ نُنجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

"Ve Zünnûn'u da (yadet), o vakit ki, gazablanıcı olduğu halde gitmişti. Bizim kendisini muaheze etmeyeceğimizi zannetmişti. Derken zulmetler içinde kalıp niyazda bulundu ki:

<Ya Rabbi! Senden başka ilâh yoktur, seni tenzih ederim, şüphe yok ki ben zalimlerden oldum.> Artık biz de onun duasına icabet ettik de onu gamdan kurtardık. Ve müminleri de böylece necata erdiririz." *(Enbiya Suresi: 87-88)*

İşte biz bir mürşidin dizi dibinde kurtuluşa geldik.

Risale-i Kudsiye'nin başka bir beytinde İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bize:

Bulam dersen garip bülbül o Yâri. Bu aktab gülşeninde eyle zari.

Gönül ver bunlara feyz ola carî. Bulur teslim olanlar feyz-i Bârî.

Heman teslim olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim.

Ey garip bülbül, o Yâri bulmak istersen, bu kutupların gülşeninde öt. Bunlara gönül ver ki, feyiz sana aksın. Mevlâ Tealânın feyzini bunlara teslim olanlar bulurlar. Öyleyse bu zatlara teslim olup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

« آکا تسلیم اولنسون قنده اولسه »

"Ana teslim olunsun kande olsa."

"Nerede olsa o zata teslim olunsun."

« اولور وصلت حاصل تسلیم اولنسه »

"Olur vuslat hasıl, teslim olunsa.

"O zata teslim olunsa, Allah'a kavuşmak hasıl olur."

Bu beyitte teslimiyyet, inanmak manasında olur. Yani bu zat vasıtası ile Allah'a kavuşacağına inanırsa (Allah'a) kavuşur.

Kavuşturan Mevlâ Tealâ'dır. Lâkin o mürşid sebeptir. Kâinatı Allah-u Tealâ yarattı, bütün insanları da Allah-u Tealâ yarattı. Kendisini gizledi ve bunu Peygamberleri vasıtası ile haber verdi.

Mevlâ Tealâ'yı yüzbin sene arasak bulamayız. Halbuki bize bizden yakındır ama bulamayız. Ruhumuz bize çok yakındır onu bulsak ya?

Sure-i İsra'da şöyle buyrulur:

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلاَّ قَلِيلاً ﴿٨٥﴾

"Sana Ruh'tan sual ederler. De ki: <Ruh Rabbimin emrindendir, size ise (ruh hakkındaki) ilimden ancak az bir şey verilmiştir.>" (Ayet:*85)*

يابانده كزميوب حقّه كيدهلم جمالِ باكمالّه سير ايدهلم

Yabanda gezmeyüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Yabanda (çölde, sahrada ıssız yerlerde boşuna) dolaşmayıp Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Eskiden bazıları vuslata ermek için bir mürşide bağlanmaz, çöllerde, dağlarda inzivaya çekilirmiş. Bir kimse ders alıp fakat yapmazsa, o da yabanda geziyor sayılır.

Sure-i Maide'de şöyle buyrulur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اتَّقُواْ اللّهَ وَابْتَغُواْ إِلَيهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُواْ فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

"Ey iman edenler! Allah (-u Teala) dan korkunuz ve O'na vesile arayınız ve O'nun yolunda mücahedede bulununuz ki, felah bulabilesiniz." *{Ayet: 35)*

Mevlâ Tealâ: "Vesileyi talep edin, bulunca da alaca dana gibi yan gelip yatmayın, cihad edin" buyurmuş oluyor.

Abdü'l-Kadir Geylânî *(Kuddise Sirruhu)* buyurur ki: "Bir insan şeyh bulmazsa, bir şey yapamaz. Şeyh bulduktan sonra da vazifelerini yapmaz, çalışmazsa, yine aynı durumda kalır, hiçbir faide elde edemez."

İmam-ı Rabbânî Mektûbat'ında: "Dağda yetişen, hiçbir din duymayıp puta tapan müşrikler ne cennetde ne de cehennemde kalmayacak, ahirette dirildikten sonra hesaba çekilecek, kabahatleri kadar mahşer yerinde azab çekecektir.

Herkesin hakkı verildikten sonra, bütün hayvanlar gibi, bunlar da yok edileceklerdir." *(Mektubat, 1/239,250. Mektub)*

Bir insan inkâr yoluna sapıp Peygambere tabi olmadıysa ebediyyen cehennemde kalacaktır.

Beyt 368

بِرْ اُولُكْ جُمْلَهْ كِزْ خَالِدْ بِيُورْدِى قَمُو اِخْوَانَهْ مَكْتُوبْلَهْ طُويُورْدِى
بُو كَمْتَرْ كُورْدِى اِخْوَانْلَرْ اُوقُورْدِى صَاقِينْ آيْرِيلْمَهْيِكْ فَرْمَانْ بِيُورْدِى
عَزِيزْ طُوتْ اَمْرِنِى حَقَّهْ كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْ لِمْ
« بِرْ اُولُكْ جُمْلَهْ كِزْ خَالِدْ بِيُورْدِى »

"Bir olun cümleniz! Halid buyurdu."

"Halid-i Bağdadî *-Kuddise Sirruhu-* (ihvanlarına): 'Hepiniz bir olun!' buyurdu."

قَمُو اِخْوَانَهْ مَكْتُوبْلَهْ طُويُورْدِى

"Kamu ihvana mektubla duyurdu."

"Bütün ihvanlara (bu emrini) mektup ile duyurdu."

بُو كَمْتَرْ كُورْدِى اِخْوَانْلَرْ اُوقُورْدِى

"Bu kemter gördü ihvanlar okurdu."

"Bu ziyade noksan (İsmet Garibullah) gördü, ihvanlar okurdu."

صَاقِينْ آيْرِيلْمَهْيِكْ فَرْمَانْ بِيُورْدِى

"Sakın ayrılmayın ferman buyurdu."

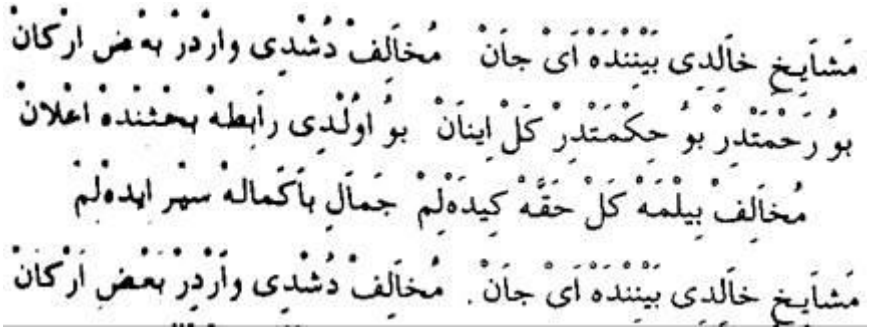
"(Halid-i Bağdadî); <Sakın ayrılmayın!> diye emir buyurdu."

عَزِيزْ طُوتْ اَمْرِنِى حَقَّهْ كِيدَهْ لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْ لِمْ

"Aziz, tut emrini Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

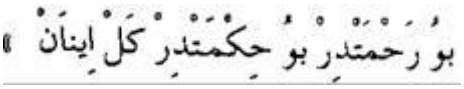
"Ey aziz kardeşim! Halid-i Bağdadî'nin emrini tut Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 369

مَشَايِخ خَالِدِی بَيْنِنْدَه اَی جَانْ مُخَالِفْ دُشْدِی وَارْدِرْ بَعْضِ اَرْكَانْ
بُو رَحْمَتْدِرْ بُو حِكْمَتْدِرْ كَلْ اِينَانْ بُو اُولْدِی رَابِطَه بَحْثِنْدَه اِعْلَانْ
مُخَالِفْ بِيلْمَهْ كَلْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بِاكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ
مَشَايِخ خَالِدِی بَيْنِنْدَه اَی جَانْ مُخَالِفْ دُشْدِی وَارْدِرْ بَعْضِ اَرْكَانْ

Meşayıh-ı Halidî beyninde ey can. Muhalif düşdi vardır bazı erkân."

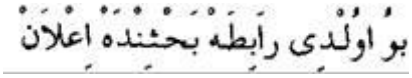
"Ey canım! (Nakşi tarikatının) Halidî (koluna mensup) meşayıh arasında bazı rükûnlar birbirlerine benzememiştir."

بُو رَحْمَتْدِرْ بُو حِكْمَتْدِرْ كَلْ اِينَانْ

Bu rahmettir, bu hikmettir gel inan."

Bu ihsandır, bu hikmettir (bu söze) gel inan."

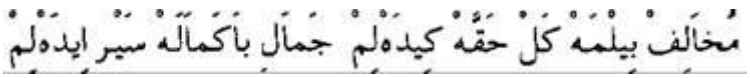
اختلاف امتی رحمة واسعة "Ümmetimin ihtilâfı geniş bir rahmettir." *(Kenzul-Ummal, No:28686,10/136)*

بُو اُولْدِی رَابِطَه بَحْثِنْدَه اِعْلَانْ

"Bu oldi Rabıta bahsinde ilân."

"Bu (mevzu) Rabıta bahsinde açıklanmıştı."

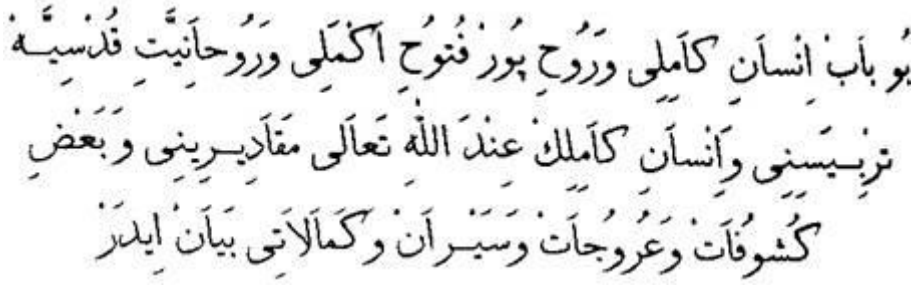
Hikmet; sır, herkesin bilmediği gizli bir sebeptir. Resulullah ﷺ Efendimiz şöyle buyurdu:

مُخَالِفْ بِيلْمَهْ كَلْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بِاكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ

"Muhalif bilme gel, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Şer'i şerife muhalif olmayan, bazı ihtilâflarından dolayı, o kimselerin o taraflarına laf atılmaz, gel gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

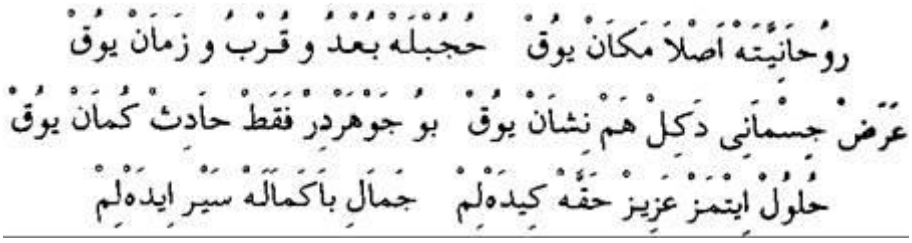
25. BAB

بو باب انسان كاملى وروح پور فتوح اكملى وروحانيت قدسيه
تربيسينى وانسان كاملك عند الله تعالى مقاديرينى وبعض
كشوفات وعروجات وسيران وكمالاتى بيان ايدر

Bu bab insan-ı kâmili ve ruh-ı pür fütûh-i ekmeli ve ruhaniyyeti kudsiyye terbiyesini ve insanı kâmilin indallah-i Tealâ mekadîrini ve bazı küşûfât ve urûcât ve seyran ve kemalâtı beyan ider.

Bu kısım kâmil insanı, ruhu, manevî fetihlerle dolu olan ekmel (insanı), kudsî ruhların, (başka ruhları) terbiye etmesini ve kâmil insanın Allah-u Teala katındaki ölçüsünü, değerini ve bazı keşifleri ve manevî yükselişleri, yürüyüşleri ve mükemmellikleri beyan eder.

Beyt 370

روحانيتده اصلا مكان يوق حجبله بعد و قرب و زمان يوق
عرض جسمانى دكل هم نشان يوق بو جوهردر فقط حادث كمان يوق
حلول ايتمز عزيز حقه كيدهلم جمال باكماله سير ايدهلم

Bir Hadis-i şerifte şöyle buyrulur: من عرف نفسه فقد عرف ربه "Kim, ruhunu bilirse, Rabbisini bilir." (Sayfa 50 de geçti) Bir beyitte de şöyle gelir:

"Sen nefsini bilmeden Sübhan'ı arzularsın, sen hayvanı geçmeden insanı arzularsın."

Bir başka Hadis-i şerifte buyurulmuştur ki: خلق الله آدم على صورته "Allah ﷻ Adem'i kendi sureti üzere yarattı." (Sayfa 249 da geçti)

İmam ı Rabbânî *(Kuddise Sirruhu)* bir mektubunda buyuruyor:

Hadis i şerifde; "Allah-u Tealâ, Adem'i kendi suretinde yarattı. " buyurdu. Allah-u Tealâ madde, değildir, benzeri yoktur. "Nasıldır?" denilmez. Adem'in ruhu, kendi hulâsası, özüdür.

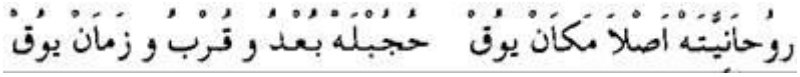
Allah u Tealâ, Âdem'in ruhunu "Nasıldır?" denilmez olarak yarattı. Allah u Tealâ mekansız olduğu gibi, Ruh da mekânsızdır. Ruh da madde değildir.

Ruh'un bedene bağlılığı, Allah-u Tealâ'nın âlem ile bağlılığı gibidir. Ne içindedir ne dışındadır ne bitişiktir ne ayrıdır, yalnız onu varlıkta durdurmaktadır.

Bedenin her zerresini diri tutan Ruh'tur. Bunun gibi âlemi varlıkta durduran Allah-u Tealâ'dır. Allah-u Tealâ, bedeni, Ruh vasıtası ile diri tutmaktadır.

İnsana gelen her feyiz, önce Ruh'a gelir, Ruh'dan bedene yayılır. Ruh, nasıl olduğu anlaşılmaz, olarak yaratılmış olduğu için, hiç anlaşılmayacak olan Allah-u Tealâ onda yerleşmektedir." *(Mektubat, 1/325,287. Mektub)*

Madem insan Mevlâ Tealâ'nın sureti üzere yaratıldı, öyle ise o suretin sahibini bilmeli. Fakat bazıları kendini bilmiyor ki O'nu bilsin.

"Ruhaniyyete asla mekân yok. Hucub'la bu'd-u kurb-u zaman yok."

"Ruhaniyyete, hiçbir şekilde mekân, perde, uzaklık, yakınlık, zaman yoktur."

Mekân yok: Mekân taş toprak vesaireden olduğuna göre bunların varlığı ruhun varlığı karşısında yok sayılıyor, ruha nasıl mekân olsunlar.

Hucûb: Perdeler. Bu'd: Uzaklık. Kurb: Yakınlık, demektir.

Akaidde Ruh için şöyle söylenir: "(Ruh) bir mekâna yerleşmez, onun üzerine zaman da cereyan etmez." Niçin?

Mekân nereden oluyor? Taştan, topraktan. O ki bunlar Ruh'un yanında yok. Mekânı da olamaz. Mekân olmadıkça uzaklık nasıl olsun. Madde ki yok, ondan meydana gelen zaman nasıl olsun.

Ruh'un yanında madde olmayınca, madde olan güneşin deveranından ölçülen zaman, Ruh için yoktur.

Zamandan ve mekândan münezzeh olan Mevlâ Tealâ Hazretleri hakkında: "Kaç yaşındadır?" diye sorulmayacağı gibi, Ruh için de aynı soru sorulmaz. İşte Resulullah'ın buyurduğu: من عرف نفسه فقد عرف ربه "Kim, ruhunu bilirse, Rabbisini bilir." Hadis-i şerifi buna işaret eder.

Arapçada "Nefis" kelimesi, bazen "Beden" bazen de "Ruh" manalarında kullanılır. Bazen de hem beden hem de Ruh ile alâkalı olarak gelir. Cümle içerisinde geçen nefis kelimesinin bu manalardan hangisine geldiği ileri ve gerisinden anlaşılır.

Beden aynasında Ruh'un sıfatlarını bulmak ile mevsufu bulacağız. Konuşmak sıfat, konuşan mevsuftur.

Hayat, ilim, Sem', Basar, İrade, Kudret, Kelâm, Tekvin. Bunlar sıfat, bu sıfatlar kendisinde bulunan ise mevsuftur. Bu sıfatlarla Mevlâ Tealâ'nın sıfatları bulunuyor. Mevlâ'nın sıfatlarından kendisi bulunuyor.

Ruh'un sıfatlarının aynası bedendir. Bedenden Ruh'un sıfatları, ondan mevsuf, mevsuftan Mevlâ Tealâ'yı buluyoruz.

Varlığın mertebesi üçtür:

1- His ve vehim mertebesi: Bedenler, taşlar, topraklar, evler, elle tutulan gözle görülen her şey.

2- Nefse'l-Emir mertebesi: Sıfat-ı İzafiyesi merkez, Peygamberlerin varlığı, cennetin varlığı muhiti.

3- Hariç mertebesi: Bunun merkezi öz Zat-ı Pak-i Sübhaniyye. Muhiti; Sıfat-ı Subûtiyyedir.

Nefse'l-Emir harice yaklaşınca Nefse'l-Emir yok oluyor.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri bir mektubunda Seyyidü't- Taife Cüneyd Bağdadî Hazretlerinin şu sözünü nakleder:

اَلْحادِثُ اِذا قُورِنَ بِالْقَدِيمِ لَمْ يَبْقَ لَهُ اَثَرٌ

"Hadis kadime yaklaştırılınca, onun eseri kalmaz." *(Mektubat, 1/326,287. Mektub)*

عَرَضْ جِسْمانِى دَكِلْ هَمْ نِشانْ يوقْ

"Araz cismanı değil, hem nişan yok."

"(Ruh) araz değil, cismanî de değil, ona bir nişan yok."

Yani kara mıdır, beyaz mıdır, sert midir, yumuşak mıdır? Nişan yok Mevlâ da öyledir,

Araz: Varlığı kendi başına olmayıp, başkasıyla olan. Nişan yok: Bînişan (nişansız) dır. Yani eser, alâmet yok.

﴿وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا﴾ ٨٥ . . . "Size ise (ruh hakkında) ilimden ancak az bir şey verilmiştir," *(İsra Suresi:85'den)* binaenaleyh ruhu tamamıyla bilemezsiniz demektir.

بو جوهردر فقط حادث كمان يوق

"Bu cevherdir fakat hadis küman yok."

"Ruh cevherdir, fakat hadistir bil, bunda şüphe yok."

Cevher; ما له قيام بذاته kendi başına kıyamı olan. Araz; ما لا يقوم بذاته kendi başına kaim olamayan. Hadis: Sonradan meydana gelen. Küman yok: Şek ve şüphe yok, demektir, meselâ Kitabın yaprağı cevher, ondaki beyaz veya sarı renk araz'dır.

حلول ايتمز عزيز حقه كيدهلم جمال باكماله سير ايدهلم

"Hulûl itmez aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

Ruh cevherdir, fakat hadistir. Bazı işleri Mevlâ'nın fiillerine benziyor, ama bazı işleri benzemiyor. Hayat sıfatı, Mevlâ Tealâ'nın Sıfat-ı Subûtiyyesindendir. Ruh'ta da hayat vardır. Fakat Mevlâ Bâkî, o hadis'tir.

"(Ruh) hulûl etmez, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Ruh, bedene şekerin suya girdiği gibi girmez. Ruh, hulûl etmez. Mevlâ'da hulûl etmez.

Hulûl; Arapça içiçe girme anlamında kelimedir. Bir grup insan vardır, Allah'ın bazı sıfatlarının insana hulûl ettiğine inanırlar, bu çok yanlıştır.

Beyt 371

ظهورى امر كن له بيل مآلى بولورسك قنده اولسه‌ك سن كمالى
صاقين غيبى بيلور فهم ايتمه قالى خدادن غيرى بيلمز غيب حالى
كوكل اهلى بولوب حقه كيدهلم جمال باكماله سير ايدهلم

« ظهورى امر كن له بيل مآلى »

Zuhûri emri kün'le bil meâlî."

"(Ruh Mevlâ Tealâ'nın كن "Kün" (ol) emri ile meydana geldi. Neticeyi bil."

Zuhuri: (Ruhun) meydana gelmesi. Bil meâlî: Neticeyi bil, demektir.

بولورسك قنده اولسه‌ك سن كمالى

Bulursun kande olsan sen kemali."

Nerede olursan ol, kemali bulursun."

Kande olsan: Nerede olsan, demektir

Yani şeyhin İstanbul'da sen de Van'da olsan, Rabıta ile feyz-ü kemali, yükselmeyi, bulursun.

پیشِ منی در یمنی در یمنی پیشِ منی

"Piş-i meni der Yemenî Der yemeni pîş-i meni."

"Yanımdasın, Yemendesin, Yemendesin, yanımdasın," sözü tasavvufta meşhurdur.

İmam-ı Masum *(Kuddise Sirruhu)* mektubatında buyuruyor ki:

افادتنا واستفادتنا انعکاسی

"Bizim feyiz vermemiz ve müridin feyiz alması in'ikasîdir."

Mevlâ Tealâ Cemalinin nurunu mürşidin ayna olan kalbine akıtıyor, mürid Van'da, Yemen'de, nerede olursa olsun Rabıta edince ona feyiz gelir.

Başka tarikatlarda mürşidin, müridin hangi makamda olduğunu bilmesi lâzım. Bizim tarikatta buna gerek yok, aynı Ashab-ı Kiram gibi. İstifade etmek için kalpleri çevirmek gerekir.

İnsan sert bir kaya gibi de olsa bir gönül sahibine vasıl olursa şerefli cevher olur.

صاقین غیبی بیلور فهم ایتمه قالی

"Sakın gaybı bilür fehm itme kalî."

"(Nerede olursan ol, mürşidinden feyiz alırsın) sözünü sakın (mürşid) gaybı bilir, diye anlama, konuşma.

İtme kalî: Söz etme, konuşma, demektir.

Güneş, meyveleri, sebzeleri yetiştiriyor fakat bundan haberi yok. Meyveler, sebzeler güneşten faideleniyor, haberleri oluyor mu? Fakat bahçıvanın haberi var.

"Tasarruf Hakk'ındır, Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

خُدادَنْ غَيْرِی بِيلْمَزْ غَيْبِ حالِی

"Hûda'dan gayrî bilmez gaybı halî."

"Gayb hallerini Mevlâ'dan başkası bilmez."

كُوكُلْ اَهْلِی بُولُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ

"Gönül ehli bulub Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Gönül ehli bulup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyr edelim."

Beyt 372

ولیُّ اللّٰهْ كَمالْ بُولْدُقْدَهْ كُورْ شانْ آچارْ بِرْ بابْ تَصَرُّفْدَنْ اُو سُبْحانْ
آنِكْ رُوحِی ايدَرْ تَرْبِيَهْ جانانْ وَلَوْ بِيلْسَهْ وَلَوْ هِيچْ بِيلْمَسَهْ جانْ
هَمِينْ وِيرْسَنْ كُوكُلْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ
« وَلِیُّ اللّٰهْ كَمالْ بُولْدُقْدَهْ كُورْ شانْ »

"Veliyyullah kemal bulduk da gör şân."

"Allah dostu, olgunluk bulduğunda gör halini."

آچارْ بِرْ بابْ تَصَرُّفْدَنْ اُو سُبْحانْ

"Açar bir bab tasarrufdan o Sübhan."

"O Sübhan Tealâ, tasarruftan bir kapı açar." Tasarruf: Müridleri irşad için uğraşmak, demektir.

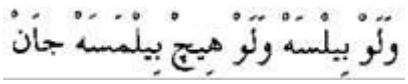
آنِكْ رُوحِی ايدَرْ تَرْبِيَهْ جانانْ

"Anın ruhi ider terbiye canân."

"O Mürşidin ruhu, canları (ruhları) terbiye eder."

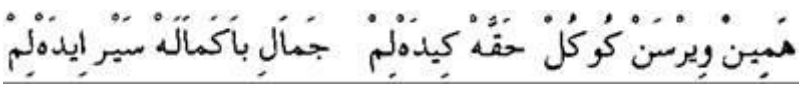
Canân: Canlar, demektir.

Bir bahçıvan bahçesindeki meyveleri nasıl aşılıyor, buduyor, dikenleri koparıp atıyorsa, mürşid de müridindeki diken gibi şeyleri attırıp onu Şer'i şerifin hakikatine götürür.

"Velev bilse, velev hiç bilmese cân."

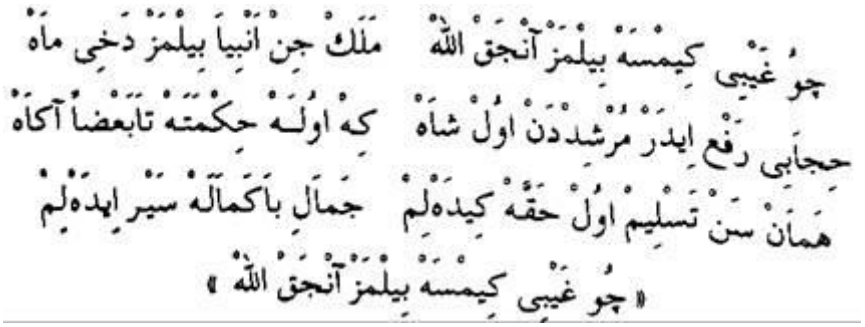
"Ey canım kardeşim! Mürşid, müridini terbiye ettiğini bilse de bilmese de fark yok." Yani sen Rabıta ettin mi, alırsın alacağını. Ama alacağın, gözle görülmez, elle tutulmaz.

"Hemîn vîr sen gönül Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

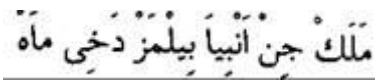
"Sen hemen kalp aynanı mürşidinin kalp aynasına çevir. Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 373

Çü gaybı kimse bilmez ancak Allah."

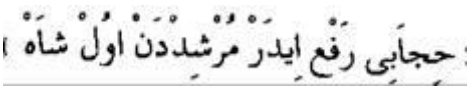
"Çünkü gaybı ancak Allah bilir, kimse bilmez."

"Melek, cin, enbiya bilmez dahi Mâh."

Mâh: Ay yüzlü güzel, demektir. Bundan Peygamber ﷺ Efendimiz kastedilmektedir.

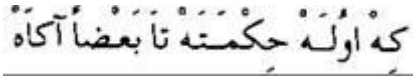
(Gaybı) melek, cin, Peygamberler, ay yüzlü Muhammed (Aleyhisselâm) dahi (bilmez)."

"Hicabı raf' ider mürşidden, ol şâh."

Raf' ider: Kaldırır. Şâh: Padişah, demektir. Burada Mevlâ Tealâ Hazretleri kastediliyor.

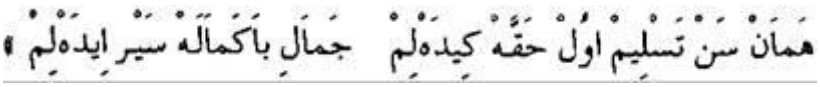
"O Mevlâ Tealâ perdeleri mürşidden kaldırır."

"Ki ola hikmete ta ba'zan âgah."

Agah: Haberdar, demektir.

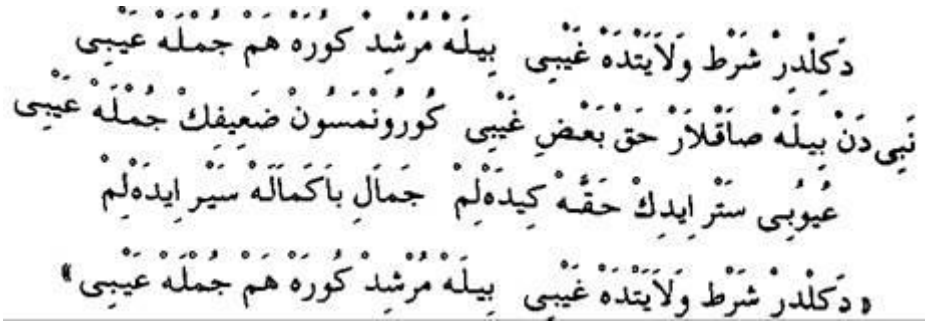
"Ta ki bazen sırlara vakıf ve onlardan haberdar olsun."

"Hemen teslim ol, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hemen teslim ol, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyr edelim."

Beyt 374

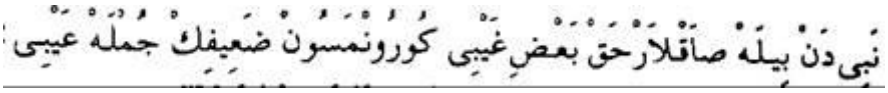

"Değildir şart velayetde gaybî,

Bile, mürşid göre hem cümle aybî"

"Velâyetde mürşidin gaybı bilmesi, (müridlerinin) bütün ayıplarını görmesi şart değildir."

Bazı veli, bazı gaybî umûra (gizli işlere) aşina olur. Fakat bazısı olmaz. Bu, şart değildir. Müridlerinin bütün ayıplarını bilsin de ona vaaz etsin, bu da şart değil.

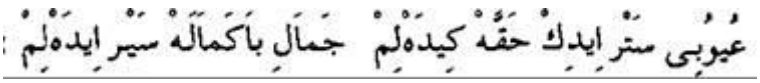
"Nebiden bile saklar Hak bazı gaybî. Görünmesün zaifin cümle aybî."

"Hak Tealâ bazı gaybî (meseleleri) Peygamberden bile saklar. Ta ki; Zayıf kulların bütün ayıpları görünmesin."

Sure-i Cin'de şöyle buyurulur:

عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾إِلَّا مَنِ ارْتَضَى مِن رَّسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾

"Gaybı bilendir, fakat gaybı üzerine bir kimseyi apaçık haberdar etmez. İhtiyar buyurduğu bir Resûl müstesna, çünkü O, bunun önünden ve ardından muhafızlar sevkeder." *(Ayet:26-27)*

"Uyubî setr idin, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Ayıpları örtün, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyr edelim."

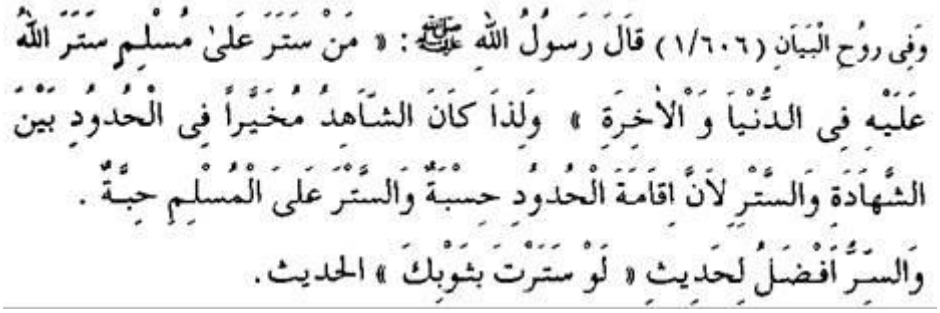
Birinin ayıbını biliyorsanız da bilmiyor gibi görününüz. Zina dahi görülse gizlenebilir. Evet, her gaybı bilen Allah-u Tealâ'dır, mutlaka bilmediği hiçbir şey yoktur.

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَن تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾

"Müminler içinde kötü sözlerin yayılmasını arzu edenler için, muhakkak dünya ve ahirette acıklı bir azap vardır. (Kötülüğü yaymak isteyenleri) siz bilmediğiniz halde Allah bilir."

"Eğer Allah'ın, üzerinizde fazlı ve rahmeti olmayaydı, (azabınızı çarçabuk verirdi). Gerçekten Allah Rauf'tur, Rahimdir." *(Nur Suresi: 19-20)*

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri burada kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şu hadis-i şerifi yazmıştır.

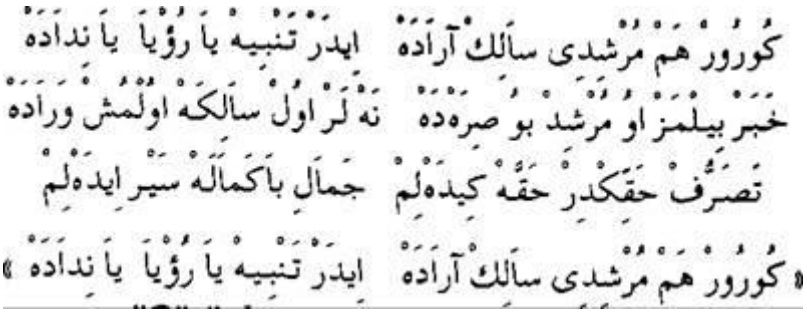

وَفِي رُوحِ الْبَيَانِ (١/٦٠٦) قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: « مَنْ سَتَرَ عَلَىٰ مُسْلِمٍ سَتَرَ اللهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ » وَلِذَا كَانَ الشَّاهِدُ مُخَيَّراً فِي الْحُدُودِ بَيْنَ الشَّهَادَةِ وَالسَّتْرِ لِأَنَّ اقَامَةَ الْحُدُودِ حِسْبَةٌ وَالسَّتْرَ عَلَى الْمُسْلِمِ حِبَّةٌ .
وَالسِّرُّ أَفْضَلُ لِحَدِيثِ « لَوْ سَتَرْتَ بِثَوْبِكَ » الحديث.

(Ruhu'l-Beyan, 1/606 da beyan edildiği üzere): Peygamber ﷺ şöyle buyurdu: "Her kim Müslüman (kardeşin) den (bir aybını) örterse, Allah (-u Tealâ) da dünya ve ahirette ondan (ayıp ve kusurlarını) örter." *(Müslim, Zikir:11, No:2699, 4/2074)*

İşte bunun için şahid, had gerektiren suçlarda şahidlik ile örtmek arasında muhayyer kılınmıştır. Zira had cezalarının tatbiki Allah için yapılan bir iştir. Bir Müslümanın hatasını örtmek ise sevgilidir.

Ve örtmek: "Sen onu elbisenle örtseydin." (Ebu *Davud, Hudûd:7, No:4377, 2/538)* hadis-i şerifinin muktezasınca daha faziletlidir.

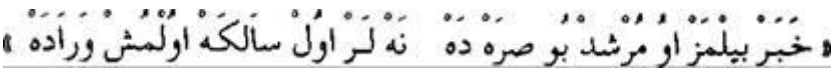
Beyt 375

كُورُورْ هَمْ مُرْشِدِى سَالِكْ آرَادَهْ ايدَرْ تَنْبِيهْ يَا رُؤْيَا يَا نِدَادَهْ
خَبَرْ بِيلْمَزْ اوْ مُرْشِدْ بُو صِرَهْدَهْ نَهْ لَرْ اوْلْ سَالِكَهْ اوْلْمُشْ وَرَادَهْ
تَصَرُّفْ حَقِكْدِرْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ ايدَهْلِمْ
« كُورُورْ هَمْ مُرْشِدِى سَالِكْ آرَادَهْ ايدَرْ تَنْبِيهْ يَا رُؤْيَا يَا نِدَادَهْ »

"Görür hem mürşidi salik arada. İder tenbih ya rüya ya nidada."

Salik arada bir mürşidini rüyasında veya ayıkken kendisine tenbih eder olarak görür. Bazen mürşid müridini rüyasında veya aşikâre ona nida ederek ikaz edebilir.

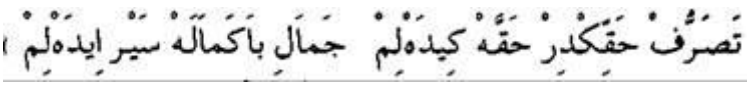
Hazreti Yusuf (Aleyhisselâm) Zeliha valideye meylettiğimle Hazreti Yakup (Aleyhisselâm) ın: "Ey Yusuf! Ona yaklaşma!" nidası ile kendini ondan koruduğu gibi.

« خَبَرْ بِيلْمَزْ اوْ مُرْشِدْ بُو صِرَهْ دَهْ نَهْ لَرْ اوْلْ سَالِكَهْ اوْلْمُشْ وَرَادَهْ »

"Haber bilmez o mürşid bu sırada, Neler ol salike olmuş verada."

"(Mürşid müridini rüyada ve ayıkken uyarır fakat) o esnada bundan kendisi habersizdir. Ötede müride neler olmuş (kendisi tarafından nasıl uyarılmış) bilmez."

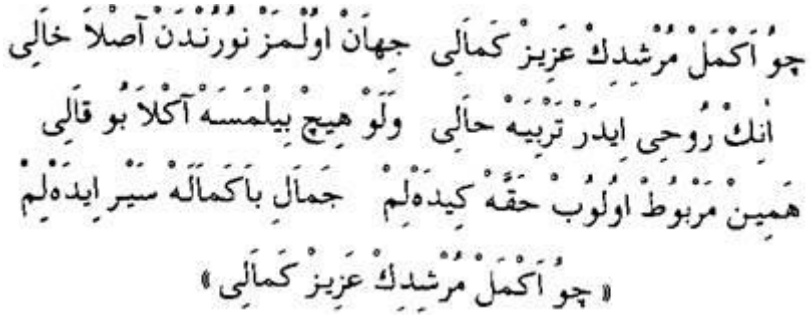
Ya bu uyarıyı kim yaptı?

Tasarruf Hakk'ındır, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

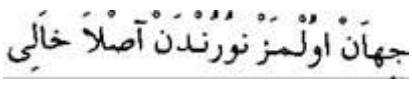
Tasarruf kelimesinin manası az önce geçti. Meselâ bir bahçıvanın çalışıp bahçedeki yabanî otları temizlemesi bir tasarruftur. Mürşidin tasarrufu ise, müridin kalp tarlasındaki kötü huyları temizlemesidir. Mürşidin müridi üzerine yaptığı tasarruf gerçekte Allah-u Tealâ'nındır. Yani tasarruf Hakk'ındır. Nitekim: ... وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللّٰهَ رَمَى... Attığın zaman sen atmadın, fakat Allah attı" buyruluyor. *(Enfal suresi: 17)*

Beyt 376

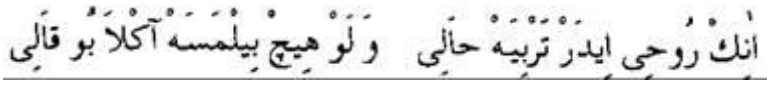
"Çü ekmel mürşidin aziz! kemali."

"Aziz kardeşim! Çünkü en kâmil mürşidin kâmilliği (o derecedir ki)."

"Cihan olmaz nurundan asla hali."

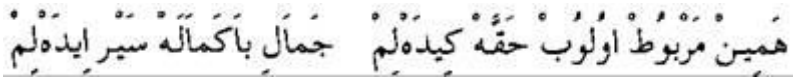
Kâinat o ekmel mürşidin nurundan asla boş kalmaz." Nuru bütün dünyayı kaplamıştır.

"Anın ruhi ider terbiye hali. Velev hiç bilmese anla bu kâlî."

Ekmel mürşidin ruhu müridlerin halini kemalâta ulaştırır, yetiştirir. Velev ki müridlerini terbiye ettiğini bilmese de, bu sözü anla."

Meselâ güneş, kavunu büyütüyor. Bunu biliyor mu? Bilmiyor. İşte mürşid de müridlerini terbiye eder fakat bunu bilebilir de bilmeyebilir de.

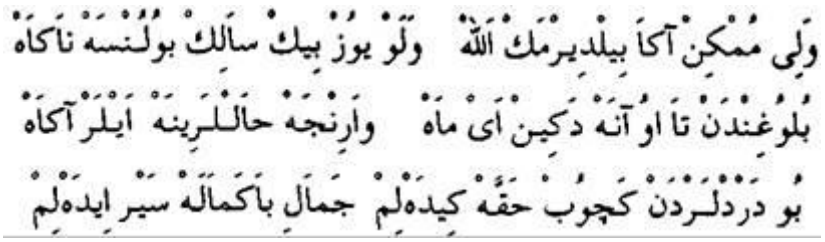

"Hemin merbut olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

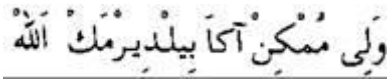
"Hemen bağlanmış olup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Kavun, karpuz topraktan koptuğu, güneşten uzaklaştığı zaman büyür mü? Büyümez. Mürid de öylece mürşidine bağlı kalmalıdır.

Beyt 377

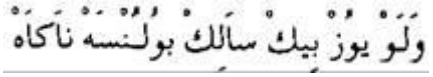
Mürşid, müridlerinin hallerini bilmeyebilir.

"Veli mümkin, ana bildirmek Allah."

"Lâkin Allah-u Tealâ'nın mürşide, müridinin hallerini bildirmesi mümkündür."

Velî mümkin: Lâkin imkânı vardır, demektir.

"Velev yüzbin salik bulunsa nâgah."

"Velev yüzbin salik bulunsa (Allah-u Tealâ o mürşide) ansızın."

Nâgah: Ansızın, hemen, demektir.

بُلوغندن تا اُو آنه دكين اى ماه وارنجه حالـلرينه ايـلـر آگاه

"Bulûğından ta o ana değin ey mâh. Varınca hallerine eyler agah."

"(Saliklerin) buluğlarından o ana varıncaya değin bütün hallerinden haberdar eder ey ay yüzlü kardeşim!"

O ana değin: O ana kadar, Ey mâh: Ey ay yüzlü kardeşim, Agah: Haberdar, demektir.

بو دردلـردن كچوب حقّه كيدهلم جمال باكمالـه سير ايدهلم

"Bu dertlerden geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Mürşidim acaba, 'Benim içimden geçenleri biliyor mu, bilmiyor mu?' bu dertlerden geç Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim." Bunun yerine Mevlâ'yı düşünmek daha iyi.

Beyt 378

قالماينجه روحك آصلاً حجابى بقار قبرستانه بعضاً ايجابى
بتون موتالردن قالقار حجابى كرور بر آندهٔ نولدى هپ جوابى
كشفلردن قاچوب حقّه كيدهلم جمال باكمالـه سير ايدهلم
« قالماينجه روحك آصلاً حجابى »

"Kalmayınca ruhun asla hicabî."

"Ruh'un perdesi kalmayınca."

بقار قبرستانه بعضاً ايجابى

"Bakar kabristane ba'zan icabî."

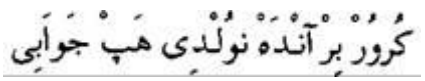
"Bazen gerektiğinde kabristana bakar."

Hıcab: Perde. İcâbî: İcap ettiği halde, gerektiğinde, demektir.

بتون موتالـردن قالقار حجابى

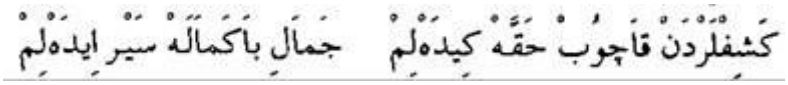
"Bütün mevtalardan kalkar hicabî."

"(O anda) bütün ölüler ile arasında perde kalkar."

كُرُور بِر آنده نولدی هپ جوابی

"Görür bir anda nuldî hep cevabî."

"(Münker-Nekir'in suallerine) cevapları ne oldu görür."

كَشفلردن قاچوب حقّه كيدهلم جمالِ باكمالَه سير ايدهلم

"Keşiflerden kaçup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Keşif (ve kerametlere değer vermek) lerden kaçup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki:

"Şunu iyi anlamalı ki, Tasavvufa sarılmak, herkesin bilmediklerini görmek, gaybden haber vermek, nurları, ruhları ve kıymetli rüyalar görmek için değildir.

Bunların hepsi boş ve faidesiz şeylerdir. Her zaman görülen ziyanın, çeşitli renklerin ve tabiattaki güzelliklerin ne kusurları vardır ki, insan, bunları bırakıp da başka şeyler görmek için birçok sıkıntılara katlansın.

Çünkü bu ziya da o nurlar da bu güzel şekiller de o şeyler de hepsi Allah-u Tealâ'nın yarattığı şeylerdir ve hepsi onun varlığını ve kudretinin sonsuzluğunu gösteren şahidlerdir." *(Mektûbat, 1/278, 266. Mektub)*

Tasavvuf, Ehl-i sünnet itikadından ve İslâmiyyetin emirlerinden başka şeylere kavuşmak için değildir. Ehl-i sünnet itikadının yakinî ve vicdanî olması, yani sağlamlaşması, şüphe getiren tesirlerle sarsılmaması içindir. Akl ile, delil ile, kuvvetlendirilen iman, böyle sağlam olamaz.

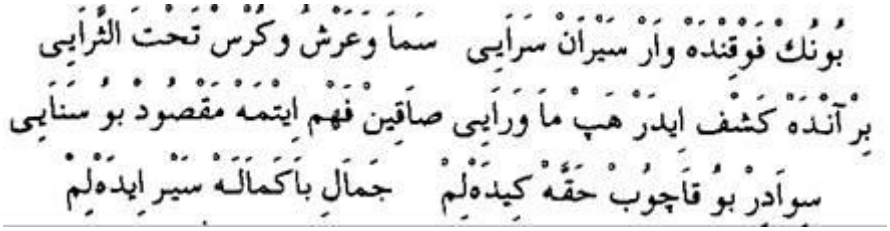
Sure-i Ra'd'da şöyle buyuruluyor: ﴿أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ﴾ (٢٨). . . **"Kalplere imanın sinmesi, yerleşmesi ancak ve yalnız Allah'ı zikr ile olur."** *(Ayet:28)*

Tasavvufun ikinci gayesi, ibadetlerde kolaylık, lezzet hasıl olması, Nefs-i Emmare'den doğan tembelliklerin, sıkıntıların giderilmesidir.

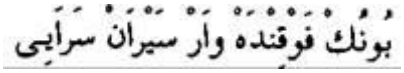
Tasavvuf yolu çoktur. Bunların içinde en lüzumlusu ve en uygunu sünnete yapışan ve bid'atlerden kaçan büyüklerimizin yoludur. Bu büyükler, her sözlerinde ve her hareketlerinde sünnete uyup da kendilerinde hiçbir keşif, keramet, hal, görüş ve bilişler hasıl olmaz ise, hiç üzülmezler.

Fakat bunların hepsi hasıl olup da sünnete uymakta gevşek davranırlarsa, bunları hiç beğenmezler.

Beyt 379

بُونُكْ فَوْقِنْدَهْ وَارْ سَيْرَانْ سَرَايِى سَمَا وَعَرْشُ وكُرْسْ تَحْتَ الثَّرَايِى
بِرْ آنْدَهْ كَشْفْ ايدَرْ هَپْ مَا وَرَايِى صَاقِينْ فَهِمْ ايتْمَهْ مَقْصُودْ بُو سَنَايِى
سوَادَرْ بُو قَاچُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ

Mustafa İsmet Garibullah Hazretleri *(Kuddise Sırruhu)* bir önceki beytinde: "Bir mürşidin Ruh'unun hiçbir hicabı kalmayınca, bazen gereğinde bir kabristana baktığında o anda bütün mevtalardan perde kalkar, onları görür" buyurmuştu. Şimdiki beytinde ise şöyle buyuruyor:

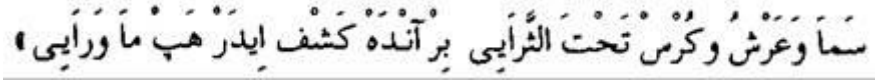

بُونُكْ فَوْقِنْدَهْ وَارْ سَيْرَانْ سَرَايِى

"Bunun fevkinde var seyran sarayı."

"Bunun üstünde seyran sarayı var."

Seyran: Yürümek, Temaşa etmek yani görmek, demektir.

Mürşidin ruhunun hicabı kalkınca, kabirlerdeki ölülerin hallerini görüyordu ya, işte bundan daha yüksek keşifler var. Nedir onlar?

سَمَا وَعَرْشُ وكُرْسْ تَحْتَ الثَّرَايِى بِرْ آنْدَهْ كَشْفْ ايدَرْ هَپْ مَا وَرَايِى

"Sema, arş, kürs, tahtessera'yı. Bir anda keşf ider hep maverayı."

"Semayı, arşı, kürsü, toprağın altını, bir anda perde arkasının hepsini keşfeder."

Sema: Gök. Arş: Kâinatı kaplayan en büyük cisim ve kâinatın en sonu. Kürs: Arşın içinde bütün gökleri kaplayan cisim.

Taht: Alt. Sera: Toprak yani toprakların altı, demektir. İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektubunda buyurur ki: "Arş-ı Mecid, Hak Sübhanehü'nün yaratmış olduğu şeylerin acaiblerindendir. Âlem-i Halk ile, Âlem-i Emir arasındadır.

Alem-i Kebirdendir, Alem-i Halk'ın en büyüğüdür. Alem-i Halk'a da benzer, Âlem-i Emr'e de benzer.

Âlem-i Halk (madde âlemidir) yerler, dağlar, gökler olup bu aleme, Âlem-i Şehadet, Âlem-i Mülk de denildiği, "Reşahat" da yazılıdır. Bu âlem, altı günde yaratılmıştır.

Sure-i Fussilet 9. ayetde şöyle buyrulur: . . . خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ . . . "Yeri iki günde yarattı."

Arş, Âlem-i Halk'tan önce yaratıldı. Nitekim Hud Suresinin 7. ayetinde şöyle buyurulur: . . . وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاء "Ve O, O'dur ki, -O Halik-i Azim'dir ki- gökleri ve yeri altı günde yaratmıştır. Ve O'nun arşı su üzerinde idi..."

Bu ayet-i kerime, suyun yerden ve göklerden önce yaratıldığını gösteriyor. Demek ki arş, yerin yapısında olmadığı gibi, göklerin yapısına da benzemez.

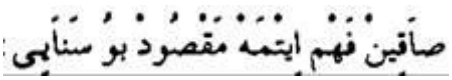
Çünkü arş, Âlem-i Emr'e çok benzer, bunlar ise hiç benzemez. Arş, yerden ziyade göklere benzer. Bunun için göklerden sayılmaktadır. Fakat o, yerküresi olmadığı gibi, gök de değildir. O halde yere ve göğe benzer tarafı yoktur.

Arş-ı Mecid'e tam zuhur vardır. Yeri ve gökleri içindekilerle beraber arşın karşısına koysak, hemen yok olurlar ve eserleri bile kalmaz." *(Mektubat,* 2/128,*76. Mektub)*

Âlem-i Kebir'deki yaratılanların en şereflisi Arşdır. O'na olan tecelli, başka mahlûkata olan tecellilerden üstündür. Çünkü, Arşa olan tecelli, öteki tecellilerin toplamıdır. Arşa olan tecelli Allah-u Tealâ'nın bütün isimleri ile ve sıfatları iledir ve daimî, kesiksiz tecellidir.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Kürsü hakkında da bir mektubunda şöyle buyurmuştur: "Bakara Suresinde: . . . وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ . . . "O'nun kürsüsü, gökleri ve yeri vâsi'dir (geniş ve kaplayıcıdır)." *(Bakara Suresi:255'den)* buyurdu.

Demek ki kürsü, göklerden başka bir şeydir. Kürsü, Âlem-i Emir'den değildir. Çünkü Arşın altında olduğu söylenmiştir. Âlem-i Emir ise, Arşın üstündedir. (Âlem-i Emr'e, Âlem-i Melekût ve Âlem-i Ervah da denir). Kürsü, Âlem-i Halk'tandır." *(Mektubat, 2/128,76. Mektub)*

"Sakın fehm itme maksud bu senayı."

"Sakın bu sena (yükselme) yi maksud anlama."

Fehmitme: Anlama, Sena: Yüksek, demektir.

Her ne kadar Arşı, Kürsü, yerin altını, perde arkasında bulunanları keşfetmek medhedildiyse de asıl maksat bunları keşfetmek değildir. Asıl maksat, Allah-u Tealâ'ya vasıl olmaktır. Biz bunun için yaratıldık, O'nu bulmaya geldik.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri Risale-i Kudsiyesinin daha evvel geçen bir beytinde bunu bize bildirmişti. Şöyle ki:

Rivayettir Zebur'dan Fa'tekidnî. Ene'l-Matlûb fetlubnî tecidnî.

Fein tatlub sivaî lem tecidnî. Ene'r-Rahman fetlubnî tecidnî.

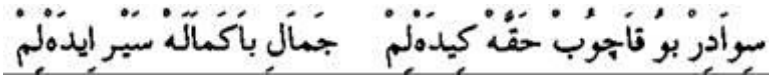
Sivadan kıl firar Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim.

Beyitlerin manası ne idi?

Zebur kitabından rivayet edilmiştir ki, Mevlâ Tealâ: "Bana itikad ediniz, matlub benim, beni talep edin, beni bulursunuz, benden başkasını talep ederseniz, beni bulamazsınız. Rahman benim, beni talep edin, beni bulun, buyuruyor.

Biz dünyaya her istediğimizi yemeye, içmeye, nasıl arzu edersek öyle giyinip kuşanmaya gelmedik. Mevlâ'yı aramaya ve bulmaya geldik.

Ya Rabbi! Bizi asıl maksudumuza ulaştır. Âmin.

"Sivadır bu, kaçup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

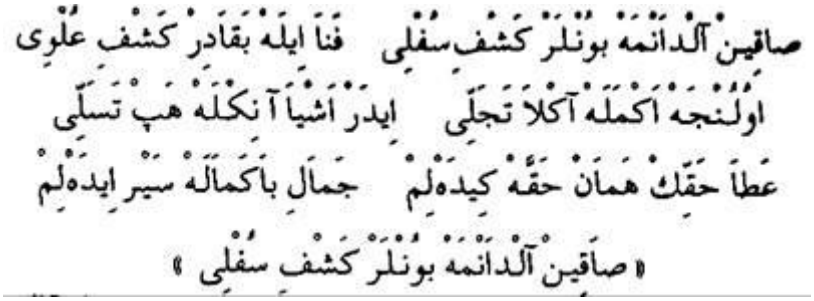
"Bütün bu haller, keşifler masivadır, bunlardan kaçıp Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyredelim."

Siva: Mevlâ Tealâ'dan başkası, demektir.

Elhamdülillah İsmet Efendi Babamız *(Kuddise Sırruhu)* büyük insan. Ufak şeylere aldanmamıza razı olmuyor.

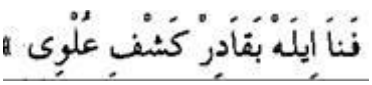
Bahsedilen keşiflerden size gelmiş olsa: "Tamam, benden büyük yok" dersiniz. Bu hal, bir adamın Hicaz'a gitmek için yola çıkıp, Şam'a geldiğinde orada oturup kalmasına benzer.

Beyt 380

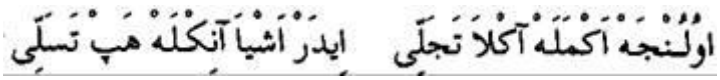
Sakın aldanma bunlar, keşf-i süfli."

Keşf-i süfli: Alçak keşif, demektir.

"Fena ile Beka'dır keşf-i ulvî."

"Yüksek ve yüce keşif, Fenafillah ile, Bekabillah'tır." Keşf-i ulvî: Yüksek keşif, demektir.

"Olunca ekmele anla tecelli. İder eşya anınla hep teselli."

"Sakın aldanma, bunlar (semayı, Arşı, Kürsiyi, toprağın altını, bir anda keşfetmek) aşağı mertebede bir keşiftir."

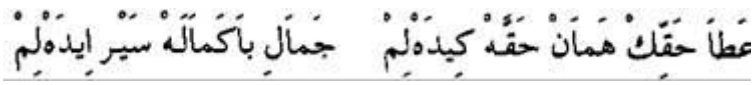
"En kâmil zatlara tecelli olduğunda bütün eşya onunla hep teselli eder."

Tecellî: Cenab-ı Hakk'ın perdeleri kaldırması,

Teselli: Mahzunlukdan, darlıktan kurtulmak, demektir.

Peygamber Efendimiz'in, Nübüvvet, Risalet, Ülü'l-Azmiyet, Muhammediyyet, Ahmediyyet kemalâtının varisi olan zat en yüksek kemale ermiş demektir.

Bu zatlar, "Kayyumiyyeti cemî'i eşya" rütbe ve görevini de taşıdığından kâinatın varlığı O'nun varlığına bağlı bulunmaktadır.

Ata Hakk'ın hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"İhsan Hak Tealâ'nındır, hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Ata: Bahşiş, demektir.

Beyt 381

نه ممكن اهل دلى توصيف اى يار بونك فوقنده وار در نيجه اسرار

لامكان شهرنده بنجه خانقاه وار كل اوكرن داخل اول هپ كتسون اكدار

حقى مقصود بيلوب حقه كيدەلم جمال باكماله سير ايدەلم

نه ممكن اهل دلى توصيف اى يار بونك فوقنده وار در نيجه اسرار

"Ne mümkin ehli dili tevsîf ey yâr. Bunun fevkinde vardır nice esrar."

"Ey dostum! Gönül ehlini vasfetmek asla mümkün değildir, bunun üstünde daha nice sırlar vardır (ki gönül ehli onlara vakıftır."

Ne mümkin: Mümkin değildir. Ehli dîl: Gönül ehli. Tevsîf: Vasfetmek, anlatmak. Fevk: Üst. Esrar: Sırlar, demektir.

لامكان شهرنده بنجه خانقاه وار

"Lâ mekân şehrinde bunca hangâh var."

"Lâ mekân şehrinde bunca tekke var."

Lâ mekân şehrinde: Mekansızlık şehrinde yani gönülde. Hangâh: Tekke, demektir.

كل اوكرن داخل اول هپ كتسون اكدار

"Gel, öğren dahil ol hep kitsün ekdâr."

"Gel, öğren! Lâ mekân şehrine gir, kederler gitsin."

Ekdar: Kederler, demektir. Nedir o kederler? Mevlâ'dan başka âşık olunan şeyler.

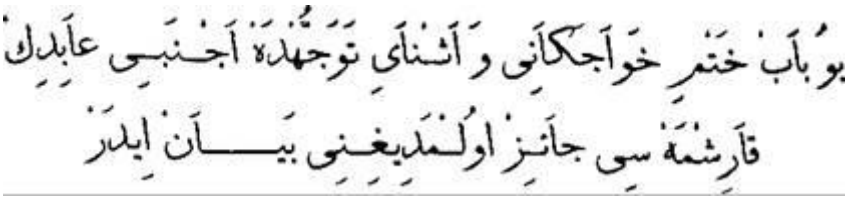
حقى مقصود بيلوب حقه كيدەلم جمال باكماله سير ايدەلم

Hakk'ı maksûd bilup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hak Tealâ'yı maksudumuz bilip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Zikrederken her yüz başında: اِلٰهِی اَنْتَ مَقْصُودِي وَ رِضَاكَ مَطْلُوبِي "İlâhım! Maksudum sensin ve matlubum rızandır." Diyoruz.

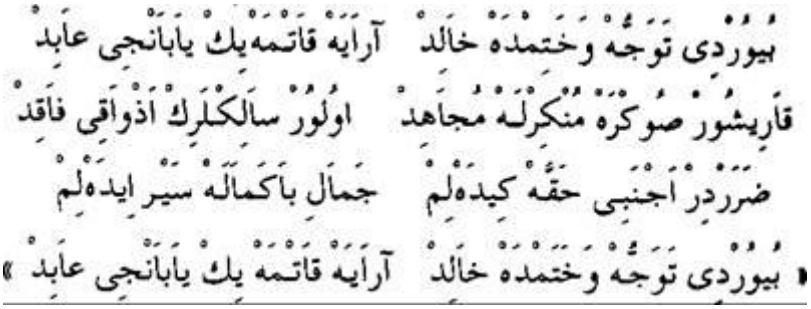
26. BAB

Bu bab Hatmi havacekânı ve esnayı teveccühde ecnebi abidin karışması caiz olmadığını beyan ider.

Bu bahis Hatmi Hacekân ve Teveccüh esnasında ecnebi âbid (tarikatı aliyyeyi kabüllenmemiş zahid bir kimse) nin, karışmasının caiz olmadığını izah eder.

Beyt 382

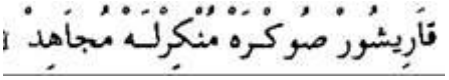

"Buyurdî teveccüh ve hatimde Halid, Araya katmayın yabancı âbid."

"Halid-i Bağdadî *(Kuddise Sırruhu):* "Hatm-i Hace ve Teveccüh esnasında oraya ecnebi zahidleri katmayın!" buyurmuştur.

Teveccüh: Mürşidin müridlerine kalben yardım etmesidir. Mevlâ Tealâ tarafından kendi kalbine gelen feyizleri, müridlerinin kalpleri üzerine akıtmasıdır.

Ecnebi: Yabancı, Âbid: İbadet edici, demektir.

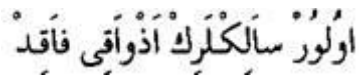

"Karışur sonra münkirle mücahid."

Öyle kişiler var ki abid, amma bu tarikat işini anlamıyor. Tarikatla o kadar ilgisi yok, alâkasız ki, hatta inkâr ediyor ve: "Tarikat ne lâzım!" diyor, işte bunların teveccüh ve hatimde araya katılmamasını nasihat ediliyor.

"(Hatm-i Hace ve Teveccühe ecnebi âbid de katılırsa) sonra tarikatı kabul etmeyenle, tarikata girip nefis ve şeytan ile mücadele eden karışır."

Münkir: İnkârcı, kabul etmeyen, demektir.

"Olur saliklerin ezvakı fakid."

"Manevî yürüyüş yapanların, zevkleri kaybolur."

Ezvak: Zevkler, Fakid: Kaybeden, demektir.

Meşayihden birisi müridleri ile huzurda iken, seccadesi omuzunda, abdest ibriği ve tesbihi elinde, sakallı, cübbeli sofu bir adam gelir, bir müddet onlarla oturur.

Saliklerin gönlü bundan nefret eder ve bu hallerine üzülerek kendi kendilerine böyle sofu bir kimse için içimizde niye bu soğukluk oldu diye düşünürler, sonra o zat kalkıp gider.

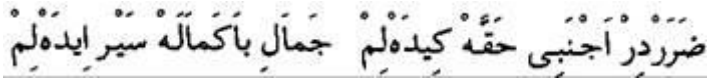
Akabinde şeyh Efendi: "Şunu anladım, dünya ehli ile ahiret ehli arasında nasıl münasebet yok ise, huzur ehli ile huzur ehli olmayan âbid arasında da münasebet yok" der.

Sabahlara kadar yabancıların suratlarına bakıyorlar, sonra da: "Hoca Efendi! dersimi yapamıyorum" diyorlar.

Yine de ümit kesmeyelim, Sure-i Zümer'de şöyle buyrulur:

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

"De ki: Ey nefisleri üzerine israfta bulunmuş olan kullarım! Allah'ın rahmetinden ye'se düşmeyiniz. Şüphe yok ki Allah günahları cümleten affeder. Muhakkak ki, O evet O, çok affedici, çok esirgeyicidir." *(Ayet: 53)*

"Zarardır ecnebi Hakk'a gidelim,

Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Yabancıyı katmak zarardır Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 383

اکرچه وارِدر بعضِ مُخلِص اِنسان روادِر ختمه قاتمق آنی جانان
سبب اولور کلور نا اهل و نادان اولور سائر طریقلر مثلی ویران
عوامدن قاچ عزیز حقّه کیدهلم جمالِ باکمالهٔ سیر ایدهلم
« اکرچه وارِدر بعضِ مُخلِص اِنسان »

Eğer çi vardır bazı muhlis insan."

Her ne kadar bazı ihlâslı insanlar varsa da."

Muhlis: İhlaslı yani halisana çalışan, demektir.

روادِر ختمه قاتمق آنی جانان

Revadır hatme katmak anı canan."

Ey sevgili! (O ihlâslı kişileri) Hatmi Hacegana katmak münasipdir."

Reva: Caiz, münasip, Canan: Dost, demektir.

سبب اولور کلور نا اهل و نادان

"Sebep olur gelir na ehl-ü nadan."

اولور سائر طریقلر مثلی ویران

"Olur sair tarikler misli viran."

"Diğer tarikatlar gibi, (bu tarikat da) viran olur (yıkılır).

Sair: Başka, Misli: Gibi, Viran: Yıkılmış, harap, demektir.

عوامدن قاچ عزیز حقّه کیدهلم جمالِ باکمالهٔ سیر ایدهلم

"Avamdan kaç aziz Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

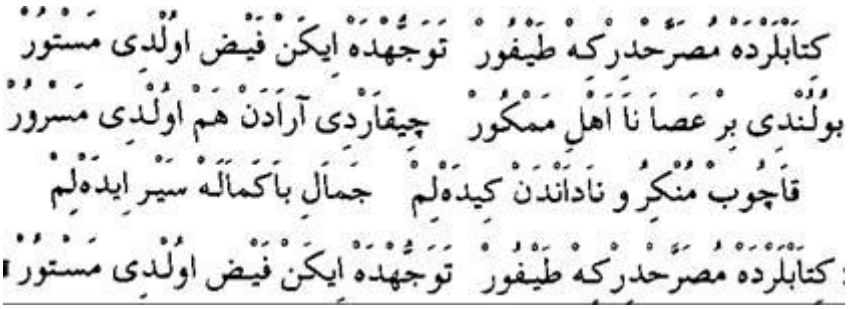
"Lâkin (o ihlâslı insanları hatmeye katmak) ehli olmayan ve cahil olan kimselerin de Hatmi Hacegana gelmesine sebep olur."

Na ehil: Ehil olmayan. Nadan: Cahil, manasındadır.

"Ey aziz kardeşim! Avamdan kaç, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyredelim."

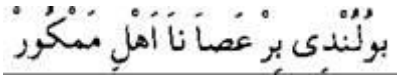
Avam: Acemi, hakikate tam erememiş kimse, demektir.

Beyt 384

كتابلرده مصرّحدركه طيفور توجّهده ايكن فيض اولدى مستور
بولندى بر عصا نا اهلِ ممكور چيقاردى آرادن هم اولدى مسرور
قاچوب منكر و نادانلدن كيدهلم جمالِ باكمالهْ سير ايدهلم
كتابلرده مصرّحدركه طيفور توجّهده ايكن فيض اولدى مستور

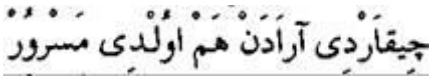
"Kitaplarda musarrahdır ki, Tayfûr. Teveccühde iken feyz oldî mestûr."

"Kitaplarda yazılı (açıklanmış) tır ki, Tayfur, yani Bayezid-i Bistamî *(Kuddise Sirruhu)* teveccühde iken, feyz kapandı."

بولندى بر عصا نا اهلِ ممكور

Bulundı bir asa na ehli memkûr."

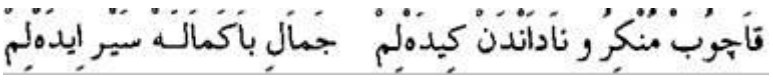
"Ehil olmayan kötü bir kimsenin asası bulundu."

چيقاردى آرادن هم اولدى مسرور

"Çıkardı aradan hem oldî mesrûr."

"Bayezid-i Bistamî asayı aradan çıkardı mesrûr oldu." Mesrûr: Sururlanmış. Yani önceki feyz ona tekrar geldi.

Mestûr: Kapanmış. Asa: Değnek. Memkûr: Kötü bir kimse.

قاچوب منكر و نادانلدن كيدهلم جمالِ باكمالهْ سير ايدهلم

"Kaçup münkir-ü nadandan gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Allah'ın razı olmadığı, cahil ve haddini bilmeyenlerden kaçıp Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Mevlâ Tealâ'nın yabancıyı ne kadar sevmediğini buradan anlayın. Oraya feyzini, nurunu göndermiyor.

Sure-i Kehf'de de şöyle buyurulur:

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ﴿٢٨﴾

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ Nefsini hapset, yani hapsolmuş gibi bulundur. Nerede? مَعَ الَّذِينَ o kimselerle beraber ki, يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ sabah akşam Rablerine dua ederler, يُرِيدُونَ وَجْهَهُ O'nun cemalini dilerler وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ve dünya hayatının zinetini dileyerek onlardan gözlerini çevirme وَلَا تُطِعْ مَنْ ve o kimseye uyma ki, أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا bizim zikrimizden kalbini gafil etmişizdir وَاتَّبَعَ هَوَاهُ ve hevasına tabi olmuştur وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ve işi de israftan ibaret bulunmuştur *(Ayet:28)*

Mevlâ'nın Cemalini dileyen kimselerle beraber olduğumuz zaman bile gözlerimizi o zattan çevirip etrafta olan şeylerle meşgul olmamalıyız.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri burada, kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şunları yazmıştır.**

وفي تفسير الوسي زاده (٣/٣١٤): ومن الغريب ما يُحكىٰ انّ الجُنيد (قدس سره) جلس يوماً مع خاصّة اصحابه وقد اغلق بابُ المجلس حذراً من الاغيار وشرعوا يذكرون الله تعالىٰ. فلم يتمّ لهم الحضور ولا فُتح لهم بابُ التجلّي الذي يعهدونه عند الذكر فتعجبوا من ذلك. فقال الجُنيد: هل معكم منكر حُرمنا بسببه؟ فقالوا: لا. ثمّ اجتهدوا في معرفة المانع فلم يجدوا الا نعلاً لمنكر. فقال الجُنيد: من هنا اوتينا فانظر يرحمك الله تعالىٰ اذا كان هذا حال نعل المنكر فما ظنّك به اذا حضر بلحيته!

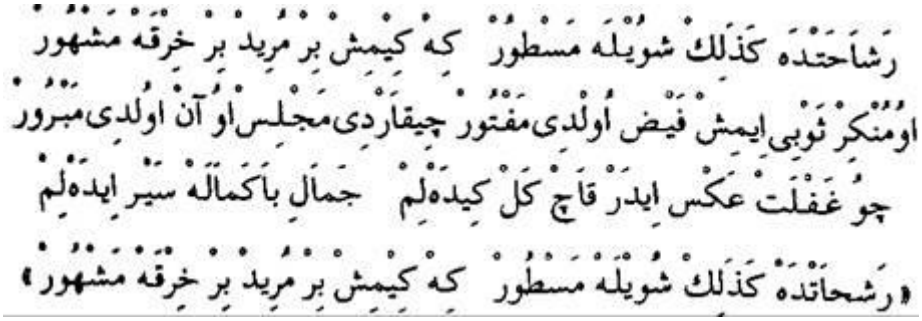
(Âlûsi Zade tefsiri 3/413 de) Şu anlatılan hayret edilecek hadisedir: Bir gün Cüneydi Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri ashabından hususi kimselerle otururdu, meclisin kapısı, yabancıların karışması korkusundan kapatılarak Allah-u Tealâ'yı zikretmeye başladılar. Fakat huzurları tamamlanmadı, daha evvel zikir esnasında buldukları tecelli kapısı da onlara açılmadı.

Buna çok taaccüb ettiler ve Cüneyd: "Yanınızda, kendisi sebebiyle, tecelliden mahrum kılındığımız bir münkir var mı?" dedi. Onlar: "Hayır yok" dediler.

Sonra feyzin kesilmesine sebep olanı arayıp neticede, bir münkirin, yanlışlıkla giyilip o meclise getirilen nalinini (ayakkabısını) buldular. Bunun üzerine Hazreti Cüneyd: "Bundan sebep bu (hal) bize verildi (feyzimiz kesildi)." buyurdu.

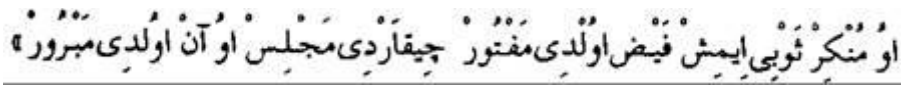
Allah-u Tealâ sana rahmet etsin! Bak gör ki, münkirin nalinin hali bu olunca, bizzat kendisinin bulunması halinde ne olacağına senin zannın ne olabilir? (Son buldu).

Beyt 385

رشاحتده کذلك شویله مسطور که کیمش بر مرید بر خرقه مشهور
اومنکر ثوبی ایمش فیض اولدی مفتور چیقاردی مجلس او آن اولدی مبرور
چو غفلت عکس ایدر قاچ کل کیده لم جمال باکماله سیر ایده لم
«رشحاتده کذلك شویله مسطور که کیمش بر مرید بر خرقه مشهور»

"Reşahat'ta kezalik şöyle mestur. Ki giymiş bir mürid bir hırka meşhûr."

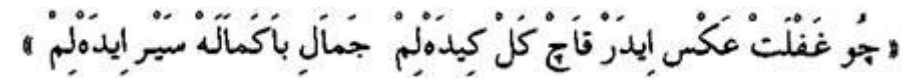
Bu hırka ile zikir meclisine gitmiş.

او منکر ثوبی ایمش فیض اولدی مفتور چیقاردی مجلس او آن اولدی مبرور»

"O münkir sevbi imiş, feyz oldî meftûr. Çıkardı, meclis o an oldî mebrûr."

"Reşahat adlı kitapta yine bunun gibi şöyle yazılmıştır ki, bir mürid meşhûr bir hırka giymiş."

Sevbi: Elbisesi. Meftûr: Gevşemiş, kesilmiş. Mebrûr: İyi yani feyizli, demektir.

«چو غفلت عکس ایدر قاچ کل کیده لم جمال باکماله سیر ایده لم»

Çû gaflet aks ider kaç gel gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Meğer o hırka, tarikatı inkâr eden birinin elbisesiymiş. (Bundan sebep o mecliste bulunanların) feyzi gevşemiş ve feyzin kuvveti kesilmiş. O kişi, hırkayı çıkarınca o anda meclis feyizlenip, hayırlı olmuş."

"Çünkü gaflet akseder (gönülden gönüle geçer) kaç gel gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Yabancı bir hırka bu kadar zarar verirse, yabancının kendisi ne etmez. Filmler seyrediyorlar, kötü kimselerle görüşüyorlar, sonra feyzimiz yok diyorlar. Nasıl olsun, zira gaflet, aksedici bir şeydir, insanın feyzini yıkar, yok eder. Bundan önceki beytin izahında geçen, Sure-i Kehf'de Mevlâ Tealâ'nın Resulullah ﷺ'e buyurduklarını hatırlayalım.

Beyt 386

بو دردی آکلادکسه دیکله احباب بودر طریقمزده اصل آداب
ختم وتوجهده آچمه اجنبی یه باب رسول اللهدن روایت ایتدی اصحاب
نا اهلدن صاقین حقه کیدهلم جمال باکماله سیر ایدهلم
« بو دردی آکلادکسه دیکله احباب بودر طریقمزده اصل آداب »

"Bu derdi anladınsa dinle ahbab. Budur tarikimizde asıl âdab."

"(Buraya kadar Hatmi Hocaya, teveccühe yabancı âbid katma, diye çeşitli beyitlerle beyan edildi), bunları anladınsa dinle ey dost! Tarikatımızda edeplerin temeli budur." O temel **nedir?**

ختم وتوجهده آچمه اجنبی یه باب

"Hatim ve teveccühde açma ecnebiye bab."

"Hatmi Hoca ve teveccüh esnasında yabancıya kapıyı açma."

رسول اللهدن روایت ایتدی اصحاب

"Resulullah'dan rivayet itdi ashab."

"Resulullah'tan haber verdi sahabîler."

نا اهلدن صاقین حقه کیدهلم جمال باکماله سیر ایدهلم

"Na ehilden sakın Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu işe ehil olmayandan sakın Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Na ehil: Ehil olmayan, demektir.

Efendi Babam (Ali Haydar *-Kuddise Sırruhu-)* buyururdu ki: "Yolda gafil bir kimseye rastlansa, onunla sadece selâmlaşılsa dahi ondan bir gaflet sıçrar."

Fakat gaflet içinde olduğunu bildiğimiz bir kimseyi görünce de: "Bana senden gaflet sıçradı" dememeli. "Ya Rabbi! Benim gafletim bana yeter, gafletimi artırma!" demelidir.

Beyt 387

اَبوبَكْرِ ابْنِ شَيْخ صالِحْ داوُدْ حَنْبَلِيدِرْ بو ذاتْ بِر بَحرِ مَعْبودْ
كِتابِ آدابُ الْمُرِيدِينْ تَأْلِيفِى مَوْجُودْ بو بَحْثْ اولْدِى ذَلِيلَهْ آنْدَهْ مَشْهُودْ
عِبادَتْ سِرْ اولُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ
« اَبوبَكْرِ ابْنِ شَيْخ صالِحْ داوُدْ حَنْبَلِيدِرْ بو ذاتْ بِر بَحرِ مَعْبودْ

"Ebubekr İbn-i Şeyh Salih Davûd. Hanbelî'dir bu zat bir bahr-i Ma'bûd."

"Şeyh Salih Davud'un oğlu Ebubekr, bu zat Hanbeli mezhebine mensuptur. İbadet olunan Mevlâ'nın, bir ummanıdır."

كِتابِ آدابُ الْمُرِيدِينْ تَأْلِيفِى مَوْجُودْ

"Kitab-ı Âdabü'l-Müridîn te'lifi mevcûd."

"Kitab-ı Adabü'l-Müridîn (Müridlerin edeplerini beyan eden kitap) isminde yazılmış eseri vardır."

Te'lif; yazılmış esere denir. İşte o kitap'ta;

بو بَحْثْ اولْدِى ذَلِيلَهْ آنْدَهْ مَشْهُودْ

"Bu bahs oldî zelile anda meşhûd."

"Bu bahis (Hatm-i Hocaya ve teveccühe yabancı âbid katmama bahsi) şu zelile (bana) o kitapta göründü."

Zelile: Bu fakire. Meşhûd: Görülmüş, demektir.

Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri kendisinden zelil diye bahsediyor. Bu meseleyi Şeyh Salih Davud'un oğlu Ebubekr'e ait olan "Kitab-i Âdabi'l- Müridîn" isimli eserde gördüm, buyuruyor.

عِبادَتْ سِرْ اولُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ

"İbadet sır olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"İbadet sır olup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 388

كه شدّاد بن اَوْس وعُبادَة بن صامت جانْ بو ايكى عالى اَصحاب قيلديلَر اعلانْ
روايَت ايتديلَر كه سُلْطانِ امكانْ حضورُنده ايدكْ اَمْر ايتدى اولْ آنْ
ايشيتْ بو اَمْرى طوتْ حقّه كيدهْلم جَمالِ باكَمالَه سَيْر ايدهْلم
« كه شَدّاد بن اَوْس وعُبادَة بن صامت جانْ »

"Ki Şeddad İbn-i Evs ve Ubadet İbn-i Samit cân."

"Ey canım kardeşim! Şeddad İbn-i Evs ve Ubadet İbni Samit *(Radıyallahu Anhüma)* ki."

بو ايكى عالى اَصحاب قيلديلَر اعلانْ

Bu iki ali ashab kıldılar i'lân."

"Bu iki yüksek sahabi bildirdiler ki."

روايَت ايتديلَر كه سُلْطانِ امكانْ حضورُنده ايدكْ اَمْر ايتدى اولْ آنْ

"Rivayet ettiler ki Sultan-ı imkân. Huzurunda idik, emretti ol ân."

"(Bu iki sahabi) rivayet ettiler ki, kâinatın sultanı (Resulullah *-Sallallahu Aleyhi ve Sellem-*) huzurunda idik. O zaman (o yüce Peygamber) emretti."

Sultan-ı İmkan: Resulullah ﷺ Efendimiz.

ايشيتْ بو اَمْرى طوتْ حقّه كيدهْلم جَمالِ باكَمالَه سَيْر ايدهْلم

"İşit bu emri tut, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

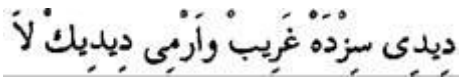
"Bu emri dinle ve itaat et. Hakk'a gidelim Cemali Ba kamali seyredelim."

Sonraki beyitte bu emrin ne olduğu bildiriliyor.

Beyt 389

ديدى سزدهْ غَريبْ وارْمِى ديديكْ لاَ قَبانْسُونْ قابو اَمْر ايتدى او اُعْلاَ
پَسْ آندَنْ قيلدى تَعْليمْ شاهِ عُقْبا طَريقَتْ يَعْنى تَهْليلْ بويلَه سِراً
بو سِرّى سِرْ ايدوبْ حقّه كيدهْلم جَمالِ باكَمالَه سَيْر ايدهْلم

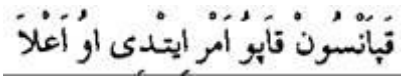
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Seller)* ne buyurdu?

"Didi sizde garip var mı? Didik lâ."

"(Resulullah) dedi; içinizde tarikatta olmayan, yabancı bir kimse var mı? Dedik *(Şeddad-Radıyallahu A»h-ile Ubade-Radıyallahu Anh-)ʻ,* hayır, yok."

Garib: Tarikat yabancısı. Lâ: Yok, demektir.

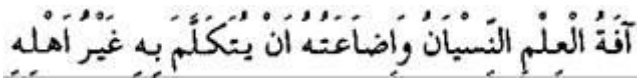

"Kapansun kapu emr itdî o a'lâ."

"(Bunun üzerine) o yüce Resulullah 'Kapılar kapansın' diye emretti."

O a'lâ: O yüce Zat ki, Efendimiz ﷺ dir.

Milletin ortasında talim yapılmaz. Çünkü, anlamazlar, gülerler. Öküzün boynuna altın takılsa, onun değerini bilmez. Öküz ancak samandan anlar. Bir adam ilmin kıymetini bilmiyorsa, onunla konuşmamalı. Zira;

"İlmin afeti unutmaktır. Onu zayi etmek ise, onu ehil olmayana anlatmaktır."

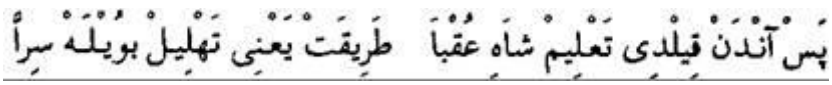
Büyük bir âlim bir yürüğe misafir oldu. Bir şeyler anlattı. Baktı ki çok dikkatli dinliyor, daha ince meselelerden bahsetti.

Sonra yürüğe; "Çok dikkatle baktınız, herhalde tesiri oldu" dedi. Yürük; "Siz konuşurken sakalınız dikkatimi çekti bizim köydeki keçinin sakalına benziyordu" diye cevap verdi.

Gürdünüz mü? ilim nasıl zayi olabiliyor. Demek ki yabancıdan sakınmalı.

Bandırmadaki tekkenin şeyhlerinden Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* kaymakamlığa gider, kaymakam da O'na gelirdi. Kaymakam bir gün O'na: "Rabıta'yı anlatır mısın?" dedi. Şeyh Efendi: "Rabıta'yı sana anlatmak Rabıta'sızlıktır" dedi.

Tarikat'a mensup olmayana Rabıta'yı tarif etmek tarikat âdabına aykırıdır.

"Pes andan kıldı talim Şâh-ı ukba. Tarikat, yani tehlil böyle sırra."

"O andan sonra ahiretin şahı Hazreti Resulullah ﷺtarikatı, yani tehlili böyle gizlice öğretti."

Pes: O vakit. Kıldı: Yaptı. Talîm: Öğretmek. Şâh-ı Ukba: Ahiretin padişahı. Tehlil: Tevhid yani "Lâilâhe illâllah" demektir.

Kapıların kapanmasını emretmesinin ardından ahiretin şahı Hazreti Resulullah ﷺböyle gizli olarak tarikat dersini tehlili, yani, "Lâilâhe illâllah" kelime-i tevhidini talim eyledi.

بو سِرِّی سِرِ ایدوُب حقَّه کیدهلِم جمالِ باکمالَه سیر ایدهلِم

"Bu sırrı sır idüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu (emanet olan) sırrı sır edip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Dersin nasıl öğretildiği sırrını sır halinde bırakalım, yabancılara anlatmayalım.

Sır; lugatta gizliliği olan, gizli tutulan, başkalarına açıklanmaması gereken şey demektir. Bir de bir işin en zor ve ince tarafı, inceliği, ustalığı manasına gelir.

Hatm-i Hace ve teveccüh esnasında meclise yabancı âbid sokulmaması tavsiye edilmişti.

Daha önceki beyitte: "İbadet sır olup Hakk'a gidelim" denilmekle, ya, "Yabancı âbid sokma, Hatm-i Hace ve teveccühü gizli tut" yahutta, "Hatm-i Hace ve teveccühte yabancı âbid sokmama inceliğine dikkat et" buyrulmuş oluyor.

Beyt 390

بیوُردی ارفَعُوا اَیدیکُم اوُل شاهْ فَقولُوا لاَ اِلٰـهَ اِلاَّ اللّٰهْ
اَنابَه بویلَه تَعلیم ایتدی اوُل ماهْ قَپانمَق قَپو سُنَّتدر اوُل آکاهْ
تَوَجُّهْ کیزلی قیل حقَّه کیدهلِم جمالِ باکمالَه سیر ایدهلِم
بیوُردی ارفَعُوا اَیدیکُم اوُل شاهْ فَقولُوا لاَ اِلٰـهَ اِلاَّ اللّٰهْ

"Buyurdî 'İrfeû eydîküm' ol Şâh, Fekûlü Lâilâhe illâllah."

"O padişah (Hazreti Resulullah ﷺ) ellerinizi kaldırınız ve Lâilâhe illâllah deyiniz! Buyurdu."

اَنابَه بویلَه تَعلیم ایتدی اوُل ماهْ

"İnabe böyle ta'lim itdî ol mâh."

"O ay yüzlü Resulullah tarikatı böyle öğretti."

İnabe; bir kişinin tevbe edip bir mürşide bağlanmasına denir. Bir kimsenin bir mürşidden tarikat dersi alması inabedir. İnabeye halk arasında: "El almak" da denir.

Allah-u Tealâ Hazretlerine yakınlık derecelerine ulaşmak için riyazeler ve mücahedeler çekmek, uğraşmak gerekir. Bu yol (inabe) ve (irade) yolu olup müridlere göredir.

Bir de ictiba yolu vardır ki, murad olanların yoludur. Peygamberler ictiba yoluna seçilmiş, sevilmiş önderlerdir. Allah-u Tealâ onları muhabbet çengeline takarak kendisine çekmiştir. Yorulmadan yakınlık derecelerine ulaştırılırlar.

قَپانمق قپو سنّتدر اول آگاه

"Kapanmak kapu sünnettir ol agah."

"Uyanık ol, (tarikat ta'lim edilirken, teveccühde, Hatm-i Hocada) kapının kapanması (yabancıların alınmaması) sünnettir. Agah; haberli, uyanık, vakıf manalarına gelir.

تَوَجُّه كيزلي قيل حقّه كيدەلم جمال باكمالە سير ايدەلم

"Teveccüh gizli kıl Hakk'a gidelim,

Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Teveccühü gizli yap Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 391

اگر لله كلورسه ختمه بر ذات قوللماز جبرى سن بر كز آنى قات

پس آندن وير خبر كم ديدى سادات طريقده اولميان كيرمز عزيز ذات

خبر وير لطفيله حقّه كيدەلم جمال باكمالە سير ايدەلم

« اگر لله كلورسه ختمه بر ذات »

"Eğer lillâh gelürse hatme bir zat."

Eğer Hatm-i Hocaya bir zat Allah için gelirse."

قوولماز جبری سن بر کز آنی قات

"Kovulmaz cebrî sen bir kez anı kat."

Zorla kovulmaz, sen onu (Allah için geleni) bir kez kat."

پس آندن ویر خبر کم دیدی سادات طریقده اولمیان کیرمز عزیز ذات

Pes andan vîr haber kim didî sâdât. Tarikde olmayan girmez aziz zat."

"O andan sonra da ona haber ver, bildir ki; Ey aziz zat! geçmiş büyükler, tarikatlı olmayan bir kimse Hatm-i Hocaya girmez, buyurmuşlardır."

خبر ویر لطفیله حقه کیدهلم جمال باکماله سیر ایدهلم

"Haber vir lutf ile Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Yumuşaklıkla haber ver Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

27. BAB

بو باب رابطه شریفه طریقت علیه نقشبندیده رکن اعظم اولدیغینی بیان ایدر

Bu bab, Rabıta-i şerife, Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiyyede Rükn-i A'zam oldığını beyan ider.

Bu bab Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiyyede, Rabıta-i şerifin en büyük rükün olduğunu açıklar.

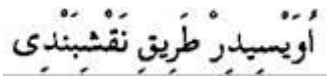
Beyt 392

اویسیدر طریق نقشبندی بیان ایتمشدم بر بر افندی
کلور فیض زنده ومرده دن آکله پندی قمودن اخذ اولور یوق سد وبندی
همان طالب اولوب حقه کیدهلم جمال باکماله سیر ایدهلم

Zamanımızda bazı kimseler var ki, dünyanın çıplak veya sapık insanlarının hayallerini kalpte saklarlar, "Bunda bir zarar yok" derler, ama bir Allah'ın dostunu kalpten düşünmeye, "Şirk" derler. Bunların hepsi şeytanın verdiği vesveselerdir.

Ebubekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* Peygamber Efendimiz ﷺ e buyurdular ki: "Ya Resulallah! Sizin yüzünüz benim kalbimin gözünden hiç silinmez."

هذا هورابطة شريفة "İşte bu Rabıta-i şeriftir." Kalın kafalara nasıl anlatalım? Taş yüreklilere ne diyelim? Allah yumuşatsın.

"Üveysîdir tarîki Nakşibendî."

"Nakşibendî yolu Üveysîdir."

Üveysîlik; gaybî olarak sevdiği ve kendisine bağlı olduğu zattan manevî feyz alma usûlüdür. İlk Üveysî; Üveysü'bnü Amirü'l-Karenî Hazretleridir.

Üveysîlik adını da bu zattan almıştır. Üveysü'bnü Amiri'l- Karenî Peygamber Efendimizi görmemiş olmasına rağmen gıyaben O'nun terbiyesinden geçmiştir.

Üveysü'bnü Amiri'l-Karenî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri tâ Yemen'den Rabıta eder, Medine-i Münevvere'de Resulullah ﷺ Efendimiz'den feyiz alırdı.

Nakşibendî *(Kuddise Sırruhu)* da kendi şeyhine beş şeyh öteden olan Abdü'l-Halik Gucduvanî *(Kuddise Sırruhu)* ye Rabıta ederdi, O'ndan feyiz alırdı.

Üveysiyet demek, zahir şeyhi inkâr etmek değildir. Üveysî, öyle bir şahıstır ki, rûhanî zatların onun terbiyesinde dahli vardır. Hace Ahrar'ı görmez misin? Hace Bahaeddin Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin ruhaniyetinden yardım aldığı için kendisine Üveysî denmiştir, hem de zahir şeyhi varken.

Aynı şekilde Hace Nakşibendî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri dahi, Abdü'l-Halik Gucduvanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin ruhaniyetinden imdad aldığı için kendisine Üveysî denmiştir, hem de zahir şeyhi varken.

Bir kimsede; Üveysiyet olduğu halde şeyhini de ikrar eder. Şeyhi inkâr saymak, yalandır, bühtandır; acaib bir insaftır.

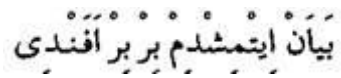
Şeyhiniz meşrikte olsa, siz mağripte olsanız, şeyhinize Rabıta yaptınız mı, O'nun yanındasınız demektir.

"Pîşi meni der Yemeni, der Yemeni pîşi menî."

"Yanımdasın Yemendesin Yemendesin yanımdasın."

Kendisi şeyhinin yanında ama kalbi orada değilse, cismi burada kalbi başka yerdedir.

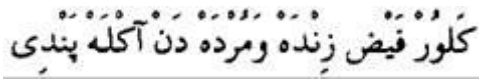
Efendi Babam derdi ki: "Kalbin nerde, sen ordasın. Öyle insan var ki, kendisi Van'dadır fakat kalbi şeyhindedir. Zahire bakma.

"Beyan etmiştim bir bir Efendi."

"Ey Efendi! sana bir bir beyan etmiştim."

Efendi: Saygıdeğer, terbiyeli, edepli kişi demektir.

"Gelür feyz zinde ve mürdeden anla pendî."

"Dirisinden de ölüsünden de feyiz gelir, nasihat anla."

Zinde: Diri. Mürde: Ölü. Pend: Vaaz ve nasihat d demektir.

Risale-i Kudsiye olmasa Osmanlıcadan hiç haberimiz olmayacak. İngilizce, Fransızca zor gelmiyor da Arapça zor geliyor. Çünkü nefis hoşuna giden şeyi seviyor.

Kabul görse de görmese de o, Peygamber ﷺ Efendimizin lisanı. Kabul etseler de etmeseler de Hazreti Muhammed bize Peygamber olarak gönderildi.

Sofra önümüze kondu ister yiyelim ister yemeyelim. Ruha perde olur mu? olmaz. Feyiz de onun gibi bir şeydir, ona da perde olmaz. Beden çürür, fakat ruha bir şey olmaz. O feyz almaya devam eder. Kalp kovasını doğru tutan salik alır feyzini. Kovasını ters çeviren alamaz.

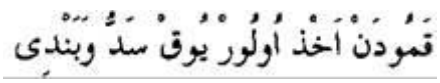
Risale-i Kudsiye'nin başka bir yerinde şöyle buyrulur:

Gönül ver bunlara eyle mehabbet. İşaret eyledi şemsi nübüvvet.

Ayan ola sana feyzi hüviyyet. Ne hacet gayrı izz-ü cah-u devlet.

Sefaletten geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Bakemale seyr idelim.

"Onlara gönül verir de muhabbet edersen, Mevlâ'nın feyzi sana aşikâr olur. Nübüvvet güneşi olan Resulullah ﷺ işaret eyledi. Bundan başka izzet, devlet, makamı ne yapacaksın."

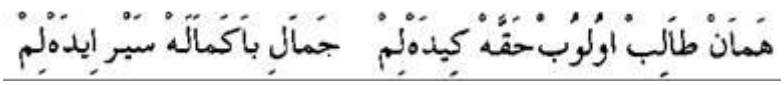

"Kamudan ehz olur yok sedd-ü bendi."

"Hepsinden, hayatta olandan da olmayandan da feyz alınır. (Buna) bir mania, bir perde yoktur."

Kamu; hepsi. Ehz; alma. Sed; perde. Bend; suyu biriktirmek için önüne yapılan mania anlamlarına gelir.

Feyzin önüne ne sed ne dağ durabilir.

هَمانْ طالِبْ اولُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ

Hemen talib olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Allah'a kavuşmaya hemen talib ol, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

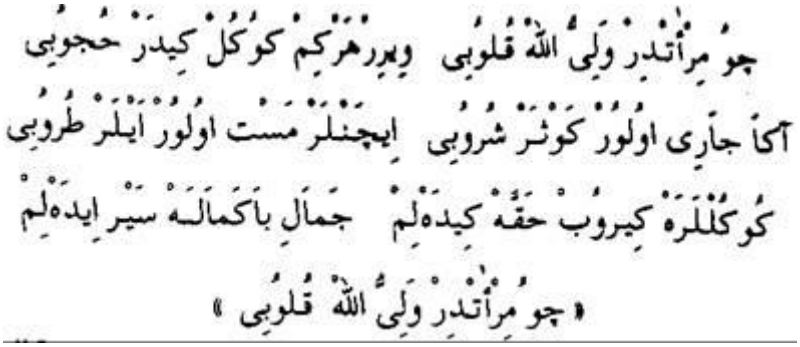
Risale-i Kudsiye'nin bir başka beytinde de şöyle buyuruluyor:

Rivayettir Zebur'dan fa'tekıdnî. Ene'l-matlûb fatlubnî tecidnî.

Fein tatlub sivai lem tecidnî. Ener Rahman fetlubnî tecidnî.

Sivadan kıl firar Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim.

Beyt 393

چو مِرْآتْدِرْ وَلِيُّ اللهْ قُلوبِى وِيِرْهَرْكِمْ كوكُلْ كِيدَرْ حُجوبِى
آكاْ جارِى اولُورْ كَوْثَرْ شُروبِى ايچَنْلَرْ مَسْت اولُورْ ايْلَرْ طُروبِى
كُوكْلَلَرَهْ كِيروبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ
« چو مِرْآتْدِرْ وَلِيُّ اللهْ قُلوبِى »

Çü mir'atdır veliyyullah kulûbî."

"Çünkü Allah dostlarının kalpleri aynadır."

Çü: Çünkü. Kulûb: Kalpler demektir.

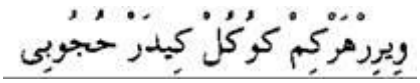
Mutasavvıflara göre; madde, bitki, hayvanlar, insanlar, Hakkın isim ve sıfatlarını aksettiren aynalardır. Hakk, en mükemmel şekilde Zatı, Sıfatları, Fiilleri ve İsimleriyle Hazreti Peygamberde ve insan-ı kâmilde tecelli etmiştir.

Süleyman Çelebi Hazretlerinin Mevlid-i Şerifinde, Hak Tealâ sevgili Peygamberine şöyle buyurduğu yazılıdır:

"Zatıma mir'at edindim zatını. Bile yazdım adım ile adını"

Mir'at: Ayna demektir.

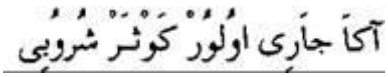
Yani Mevlâ Tealâ, Peygamber ﷺ Efendimize: Zatını, kendi Zatıma ayna yaptım ve ismini kendi ismimle beraber yazdım buyuruyor.

"Virir her kim gönül gider hucûbî."

"Her kim (onlara) gönül verirse (kalbindeki) perdeleri gider." Hucûb: Hakikati görmeye mâni olan perdeler, demektir.

İnsan, telefon vasıtasıyla kilometrelerce uzakta bulunan bir kimsenin sesini duyuyor. İşte mürşid vasıtası ile de yetmiş bin perde aşılarak Mevlâ Tealâ'ya kavuşulur.

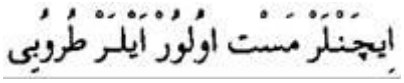
"Ana carî olur Kevser şurûbî."

"(Allah dostlarına gönül verenlere) Kevser şarabı akar." Mürşidden alınan feyiz kevser şarabı gibidir.

Carî olur: Akar. Şurûb: Şerbetler.

Kevser: Efendimiz ﷺ in cennetteki Havz-ı Kevseri. Burada Tarikat-ı Aliyye feyzi demektir.

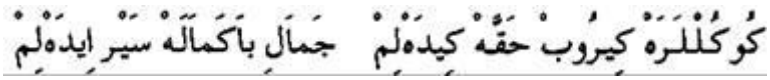
Cennetlerin diğer ırmakları Kevser'den çıkar. Kevser'in suyu, baldan tatlı, kardan soğuktur. Bir kere içen bir daha susamaz.

"İçenler mest olur eyler turûbî."

"İçenler kendinden geçer, neş'e içinde kalır, hayrete düşer" Mest: Hayran olmak. Turûb: Sevinçten gelen hafiflik demektir.

Bu hafiflikle beraber ibadet ve İslâmiyet insana kolay ve hafif olur, seve seve yapar, ibadet ve taattan doymaz.

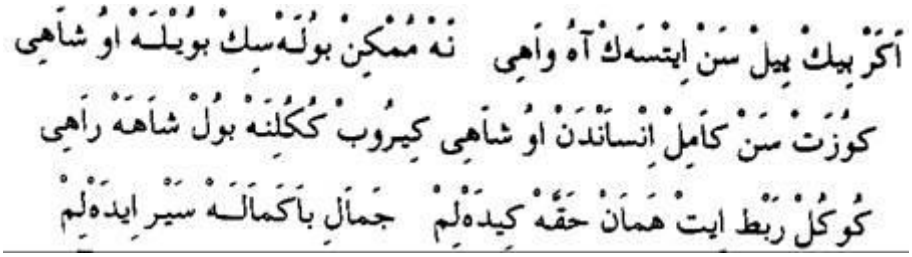

"Gönüllere girüb Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

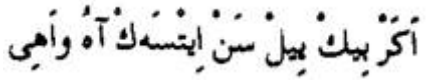
"(Bu Allah dostlarının) gönüllerine girip Hak Tealâ'ya gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Kalbe girmek, mürşidin kalpten sevgisini kazanmak demektir. O ne ile olur? İtaatle.

Beyt 394***

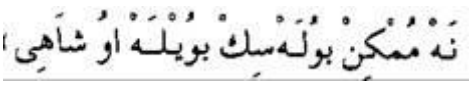

Dünyaya Rabbimizi bilmeye ve O'na kulluk etmeye geldik. O'nu bilmek ancak marifetullah yoluna çalışmakla olur. Marifet yolu ise Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiyye yoludur. Risale-i Kudsiyye hep bunlardan bahsediyor.

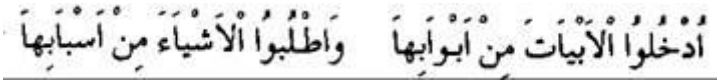
"Eğer bin yıl sen itsen âh-u vâhî."

"Eğer bin yıl âh vâh (feryâd-ü figan) etsen."

'Ne mümkün bulasın böyle O Şâhî."

Böyle (âh vâh ile), O Allah'ı bulmak mümkün değildir." Şâh: Padişah. Burada Mevlâ Tealâ Hazretleri, demektir. Her şeyin bir yolu vardır, bir ibarede şöyle gelir:

Evlere kapılarından giriniz. Eşyayı sebeplerinden talep ediniz.

Allah'a, O Şâh'a kavuşmak, Şeriat, Tarikat, Hakikat ile olur. Zikrullaha çok devam etmekle, Rabıtaya çok önem vermekle olur.

كُوزَتْ سَنْ كَامِلْ اِنْسَانْدَنْ اُو شَاهِى

"Gözet sen kâmil insandan O Şâhî."

"Sen O Padişah (Allah) ı kâmil mürşidden gözet."

Gözetmek; beklemek, kollamak, ummak manasında kullanılır. Mürşidden nasıl gözetilecek?

كِيرُوبْ كُكْلِنَهْ بُولْ شَاهَهْ رَاهِى

"Girûp gönline bul Şâh'a râhî."

"Kâmil insanın gönlüne girip, Şâh'a yol bul." Râh: Yol, demektir.

Allah'a yol O'nun dostlarının kalbidir. Öyle ise;

كُوكُلْ رَبْط اِيتْ هَمَانْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَـهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ

"Gönül rabt it hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Kalbini rabt et (onlara) hemen Hakk'a gidelim, Cemali Ba cemali seyredelim."

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri bu beyitten sonra şu ayet-i kerime ve hadis-i şerifleri yazmıştır.**

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾ وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

(وادخلی جنتی معهم)

Sübhan ve Yüce olan Allah buyurdu: "Ey mutmeinne derecesine yükselen nefis! Kullarım (dostlarım) ın arasına gir, (onlarla beraber) cennetime gir." *(Fecr Suresi:29,30)*

(Cenab-ı Hak dostlarımın arasına gir demekle, o cemaatin arasına gir veya bir rivayete göre dostlarımın kalplerine gir, bana kendi başına gelme, dostlarımla gel, buyuruyor).

وَقَالَ ﷺ : « اِذَا تَحَيَّرْتُمْ فِى الْاُمُورِ فَاسْتَعِينُوا مِنْ اَهْلِ الْقُبُورِ »

Peygamber ﷺ Efendimiz şöyle buyurdu: "İşlerde zorluğa düştüğünüzde kabir ehlinden yardım talep edin." *(Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, No:213,1/85)*

Bir Hadis-i şerifte şöyle buyrulur:من زار قبري وجبت له شفاعتي

"Kim benim kabrimi ziyaret ederse, ona şefaatim vacip olur." *(Dâre Kutnî, Sünen, 2/278)*

O halde O'nun dostlarının kabrini ziyaret edene de Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellenı)* in şefaati vacip olur.

En hayırlı amel Allah-u Tealâ Hazretleri'nin dostlarının birisinin huzurunda bir koyun sağacak kadar olsun durmaktır.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî *(Kuddise Smuhu)* Mesnevi adlı eserinde; Allah dostları ile bir oturuş bin sene riyasız ibadetten daha efdaldir, buyuruyor.

Çünkü işlerin bir vasıta ile görülmesi, adet-i ilâhiyyedendir. Vasıta, Resulullah ﷺ dir. O'ndan sonra da O'nun dostlarıdır).

Bir hadis-i şerifte şöyle buyrulur: قلب مؤمن خزاءن الله "Müminin kalbi Allah'ın hâzinesidir."

Başka bir hadisi-i şerifte: قلب المؤمن عرش الرحمن "Müminin kalbi, Arşu'r-Rahmandır."

Diğer başka bir hadisi-i şerifte de: قلب المؤمن بيت الله "Müminin kalbi Beytullah'dır." buyurulmuştur.

(Büyük şeyh Efendi bir beyitte şöyle buyurur:

Saray-ı seyr-i sırrullah gönüldür. Yabanda gezme şehrâh yar gönüldür.

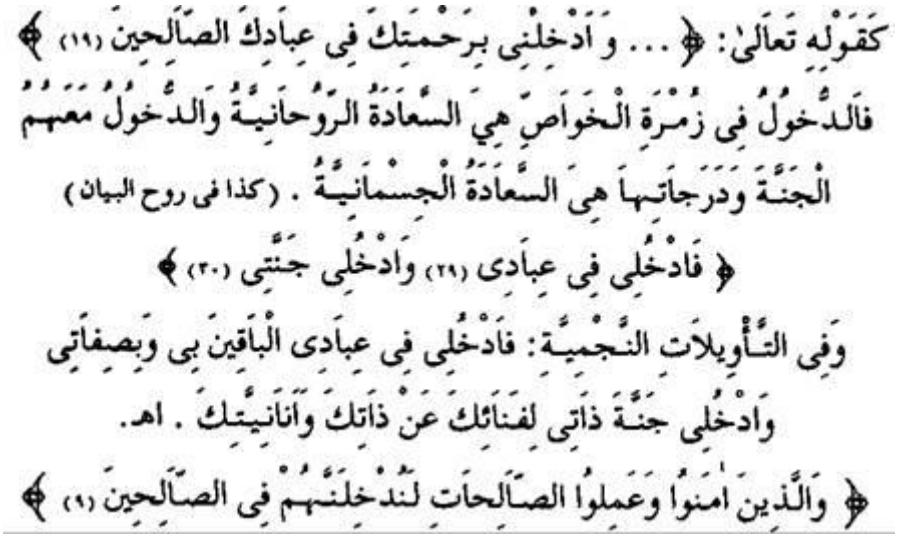
Hakikat vasline hangâh gönüldür. Azim dergâhı sırrullah gönüldür.

Bu bendlerden geçüp Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyridelim. *(Sahife: 50)*

في القلب كالمرأة اذا نظر فيها يرى تجلى ربه و يشاهده Kalp ayna gibidir. Oraya bakıldığında, bakan Rabbinin tecellisini görür ve müşahede eder."

Derviş olmasaydınız, bu işleri kolay anlamazdınız.

Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri burada kendi Risale-i Kudsiyye'sinin kenarına şu ayet-i kerimelerle bazı izahatı nakletmiştir.

كَقَوْلِهِ تَعَالَىٰ: ﴿ ... وَ أَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ (١٩) ﴾
فَالدُّخُولُ فِي زُمْرَةِ الْخَوَاصِّ هِيَ السَّعَادَةُ الرُّوحَانِيَّةُ وَالدُّخُولُ مَعَهُمْ
الْجَنَّةَ وَدَرَجَاتِهَا هِيَ السَّعَادَةُ الْجِسْمَانِيَّةُ . (كذا في روح البيان)
﴿ فَادْخُلِي فِي عِبَادِي (٢٩) وَادْخُلِي جَنَّتِي (٣٠) ﴾
وَفِي التَّأْوِيلَاتِ النَّجْمِيَّةِ: فَادْخُلِي فِي عِبَادِي الْبَاقِينَ بِي وَبِصِفَاتِي
وَادْخُلِي جَنَّةَ ذَاتِي لِفَنَائِكَ عَنْ ذَاتِكَ وَأَنَانِيَّتِكَ . اهـ.
﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ (٩) ﴾

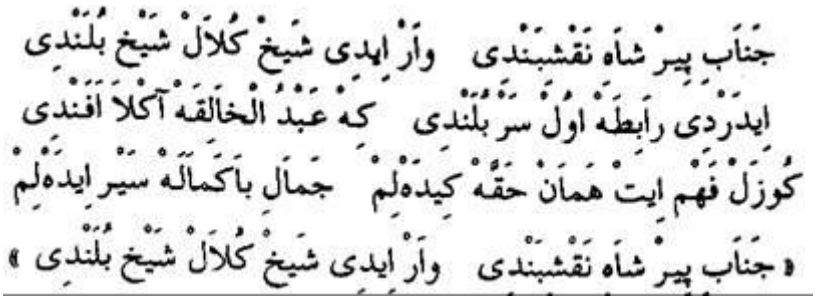
Bu ayet (Fecr Suresi:29, 30), Süleyman *(Aleyhisselâm)* ın: "Rahmetinle, beni salih (iyi) kullarının arasına girdir." *(Neml Suresi:19'dan)* diye yaptığı duasını beyan eden ayet-i kerime gibidir.

Havass (ilmiyle âmil olup takva yolunda yükselen) kulların zümresine girmek ruhanî saadettir. Onlarla beraber cennete girip yüksek derecelerine ulaşmak ise, cismânî saadettir. *(Ruhul Beyan)*

Te'vîlât-ı Necmiyye de: "Benim Zatım ve Sıfatlarımla bâkî (tarikattan sonra hakikata kavuşarak, manevî diriliği bulmuş) olan kullarımın arasına gir, zatında ve enaniyet (benliğin) de fânî olduğun için Zatımın cennetine gir." buyurulmuştur.

"O kullarımız ki iman ettiler ve salih amel işlediler, elbette muhakkak biz onları salihler arasına girdireceğiz." *(Kasas Suresi:9)*

Beyt 395

جَنَابِ پِيرْ شَاهِ نَقْشْبَنْدِى وَارْ ايدِى شَيْخْ كُلَالْ شَيْخْ بُلَنْدِى
ايدِرْدِى رَابِطَهْ اوْلْ سِرْ بُلَنْدِى كِهْ عَبْدُ الْخَالِقَهْ آكْلَا اَفَنْدِى
كُوزَلْ فَهْمِ ايتْ هَمَانْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ ايدَهْلِمْ
« جَنَابِ پِيرْ شَاهِ نَقْشْبَنْدِى وَارْ ايدِى شَيْخْ كُلَالْ شَيْخْ بُلَنْدِى »

Cenabı Pir Şâh-ı Nakşibendî. Var idi şeyh Külâl şeyh bülendî."

Nakşibendilerin pîri Muhammed Behaeddin Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin, Şeyh Külâl isminde büyük bir şeyhi vardı."

Cenab; büyüklük ifade etmek için, hürmet maksadıyla söylenen bir kelimedir.

Hace Nakşibend; yüksek nakşibendî tarikatının reisidir.

İmam-ı Rabbânî O'nun hakkında: قبلة قلوبنا" Kalplerimizin kıblesi" buyuruyor.

Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* nün şeyhi, Seyyid Emir Külâl *(Kuddise Sırruhu)* Muhammed Baba Semasi *(Kuddise Sırruhu)* nün en üstün halifesi idi. Altın silsilenin kol başlarındandır. Ve aynı zamanda kendisi Seyyiddir. Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin böyle büyük bir şeyhi varken;

« ایدردی رابطه اول سربلندی که عبد الخالقه آکلا افندی »

"İderdi Rabıta ol Serbülendî. Ki Abdü'l-Halik'a anla Efendi."

"O yüksek zat Abdü'l-Halik *(Kuddise Smuhu)* Hazretlerine Rabıta ederdi anla efendi."

Nefehatü'l-Üns adlı eserde bu mevzu Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin lisanı ile şöyle anlatılır: "Hallerimin ilk günlerindeydim, cezbeler ağır basmıştı. Buhara kabristanında üç mübarek mezara gittim. O mezarların her birinde etrafına aydınlık veren birer kandil gördüm. O kandillerin fitili ve yağı vardı. Ne var ki, yeni bir ışık verebilmesi için o fitillerin oynatılması gerekiyordu.

Sonuncu kabirde kıbleye karşı oturdum. O teveccüh halindeyken kendimden geçtim. Tam bu sırada, kıble duvarının açıldığını gördüm, büyük bir taht ortaya çıktı. Fakat önüne yeşil bir perde gerilmişti. O tahtın çevresinde bir cemaat gördüm. O cemaat arasında Muhammed Baba Semasi'yi görünce, anladım ki bunlar gelip geçen zatlardır. O cemaatten biri bana şöyle dedi:

Taht üzerinde oturan Hace Abdü'l-Halik Gucduvanî'dir. Bu cemaat ise O'nun halifeleridir. Her birini ayrı ayrı işaret ederek bana gösterdi: Ahmed Sıddık, Hace Emir Külâl, Hace Arif Kivegerî, Hace Muhammed Fağnevî, Hace Ali Ramitenî *(Kaddesallahu Sırrahum).*

Bundan sonra o zat şöyle dedi: "Kulağını ver iyi dinle! büyük Hace Hazretleri (Abdü'l-Halik Gucduvanî) konuşacak. O'nun sözleri hak yolunda sülükte senin için önemlidir.

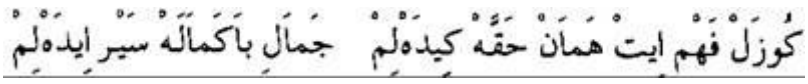
İstedim ki, Hazreti Hace'ye selâm vereyim, mübarek cemali ile müşerref olayım. Bunun üzerine önümden perdeyi kaldırdılar. Abdü'l-Halik Gucduvanî'yi gördüm. Nûrânî bir pîr idi. Kendisine selâm verdim, selâmımı aldı. Bundan sonra sülükün başlangıcına, ortasına ve sonuna dair sözleri bana açık açık anlattı. Sonra şöyle dedi:

O kabirlerde sana gösterilen kandiller bu yola isti'dadın olduğuna delâlet eder. Ancak isti'dad fitilini, harekete geçirmek gerekir. Ta ki aydınlık ziyadeleşsin, sırlar zuhura gelsin. Daha sonra üzerinde dura dura şöyle dedi:

Bütün hallerde ayağını, emir ve yasak seccadesi üzerine koyasın. Ciddî işlere girip Resulullah ﷺ Efendimizin sünneti ile amel edesin. Kolaylık taşıyan ruhsat yollardan ve bid'at işlerinden uzak durasın.

Hemen her zaman Resulullah ﷺ Efendimizin Hadis-i şerifleri önderin olsun. Resulullah ﷺ Efendimizin, Sahabe-i Kiram'ın haberlerini ve izlerini araştırasın, inceleyesin."

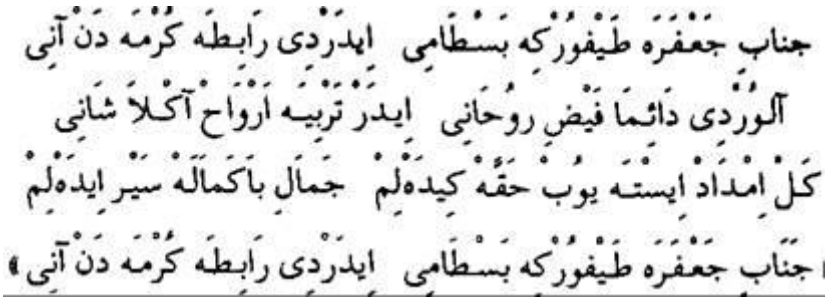
Abdü'l-Halik Gucduvanî onuncu piranımızdır. Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* onaltıncı piranımızdır. Yani Nakşibendî *(Kuddise Sırruhu)* kendisinden beş şeyh evvelki zattan manen istifade ederdi.

كُوزَلْ فَهْم ايتْ هَمَانْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ

Güzel fehm it hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Güzel anla hemen Hak Tealâ'ya gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 396

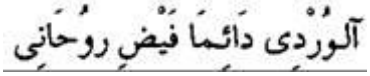

جنابِ جَعْفَرَهْ طَيْفُورْكه بَسْطَامِي ايدَرْدِي رَابِطَهْ كُرْمَهْ دَنْ آنِي
آلُورْدِي دَائِمَا فَيْضِ رُوحَانِي ايدَرْ تَرْبِيَهْ اَرْوَاحْ آكْلاَ شَانِي
كَلْ امْدَادْ ايسْتَهْ يُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ
جنَابِ جَعْفَرَهْ طَيْفُورْكه بَسْطَامِي ايدَرْدِي رَابِطَهْ كُرْمَهْ دَنْ آنِي

"Cenab-ı Ca'fer'e Tayfûr ki Bestamî. İderdi Rabıta görmeden anı."

Tayfûr *(Kuddise Sınuhu)* ki, Beyazid-i Bestamî Hazretleridir. Görmediği halde Ca'fer-i Sadık *(Radıyaliahu Anh)* a Rabıta ederdi.

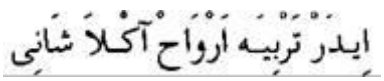
Beyazid-i Bestamî Nakşî tarikatının altıncı piranıdır. Ca'fer-i Sadık *(Radıyaliahu Anh)* ise, beşinci piranıdır.

Beyazid-i Bestamî, Ca'fer-i sadık *(Radıyallahu Anh),* hayatta iken ona kavuşamamıştır. Böyle iken yine de ona Rabıta ederdi.

آلُورْدِي دَائِمَا فَيْضِ رُوحَانِي

"Alurdı daima feyz-i ruhanî."

"(O zattan) daima Ruhanî feyz alırdı." O zata da feyz Mevlâ'dan gelir.

"İderdi terbiye ervahı anla şânî."

"Ruhları terbiye ederdi, bu hali anla."

Terbiye; büyütmek demektir. İki türlü terbiye vardır:

1- Zahirî terbiye, 2- Batınî terbiye.

İnsan ana rahminde evvelâ toplu iğnenin başından daha küçüktür. Orada iken gıdasını ip gibi şeyden alıyor. Sonra ete kemiğe bürünüyor. İki veya üç kilo olarak dünyaya geliyor, derken on, yirmi, otuz, kırk, elli, altmış, yetmiş kiloya veya daha fazlaya ulaşabiliyor. Bu zahirî terbiyedir. Bir de batınî terbiye vardır ki, o da Ruh'un büyümesidir.

İnsanın zahirini büyüttükleri gibi, ruhunu da terbiye edip büyütürler. Acemî olan Ruh'a feyiz verirler. Nasıl verdiklerini Allah bilir. Feyiz ile müridin Kalbi de Ruh'u da büyür.

Nasıl ki beden gıdayı alıp mideye indiriyor, Ruh da kendi vatanından gelen gıdayı, feyzi alıp kalbe indirir. Allah-u Tealâ bize büyüklerin Ruhaniyetinden yardım nasip etsin. Âmin!

Bir insan tepsi tepsi baklava yese, börek yese, cızbız yese, şeker yese bunlardan Ruh'a bir gıda gelir mi? Ruh'un gıdası "Sübhanellâhi ve bihamdihi, Elhamdülillâh, Esteğfirullah" gibi zikirler ile namaz, oruç, hac, zekât ve diğer ibadetlerdir.

Ruh'un gıdası verilmezse, boyu iki metre büyüyecekken iki cm bile olmaz. Ruh açtan ölür, çıplak, yuvasız kalır. Şimdi elli milyon insandan kırkdokuz milyonu böyle. Bu ne olacak böyle?

Ruh'un gıdası Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an-ı Kerim'in tek bir noktası bile eksilmemiştir. İnsanlar bunu görse ya!

Ruh'un elbisesi nedir?

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾ أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ ثِيَابًا خُضْرًا مِّن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾

"Gerçekten iman edip salih ameller işleyenlere gelince: Şüphe yok ki biz öyle güzel bir amel işleyenin mükâfatını zayi etmeyiz.

Böyledirler, onlara, meskenlerinin altından nehirler akan Adn cennetleri vardır. Orada altın bileziklerden süslenecekler, ince ve kalın diba'dan yeşil elbise giyecekler, koltuklar üzerine dayanıp kurulacaklardır. O cennet ne güzel mükâfat ve ne güzel dayanak! " *(Kehf suresi: 30-31)*

Bedenin oturup kalkacağı köşkü var, giyeceği elbisesi var, yiyeceği yemeği var, içeceği suyu var, her şeyi var. Ruh'un neyi var? Onun için de Şeriat, Tarikat, Hakikat var.

كَلْ اِمْدَادْ اِيسْتَه يُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ

Gel imdad isteyüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Gel (mürşidlerin ruhaniyyetinden) yardım isteyip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 397

وَلٰكِنْ مُتَّفِقْدِرْ اَهْلِ عِرْفَانْ كه نِسْبَتْ كِيمْدَنْ اَخْذْ اُولْدِيسَه هَمَانْ
اَكَا مَخْصُوصْ كَرَكْدِرْ رَابِطَه شَانْ فَنَا فِى الذَّاتْ اِيسَه شَيْخِكْ عَزِيزْ جَانْ
فَنَا فِى الذَّاتْ اُولُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ
« وَلٰكِنْ مُتَّفِقْدِرْ اَهْلِ عِرْفَانْ »

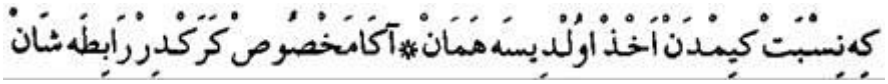
"Velâkin müttefikdir ehl-i irfan."

"Lâkin irfan ehli (zatlar) müttefikdir."

Müttefik: İttifak eden, birbiriyle aynı fikirde olan.

Ehl-i irfan: Cenab-ı Hakk'ı hakkıyla bilenler ki, mürşidlerdir.

Yani Nakşî büyükleri *(Kaddesallahu Esrarahum)* Hazaratı, hepsi birbirinin aynıdır. Aynı fikirdedir.

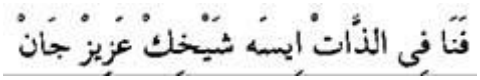
"Ki nisbet kimden ehz oldıysa hemân. Ana mahsus gerekdir Rabıta şân."

"Bu tarikat kimden alındı ise, Rabıta'nın O'na mahsus olması lâzımdır.

Nisbet: Tarikatı Aliyye dersi. Feyz ve huzur manalarına da gelir.

Yani bir kimse tarikat dersini kimden aldıysa O'na Rabıta üzere olmalıdır.

Şân: Hal, keyfiyyet, demektir.

"Fena fizzat ise şeyhin aziz cân."

"Ey aziz canım kardeşim! Şeyhin fena fizzat ise, Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'de fanî oldu ise, O şeyhe Rabıta etmekle sen de Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'de fanî olursun.

İmam Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bir mektubunda şöyle buyuruyor:

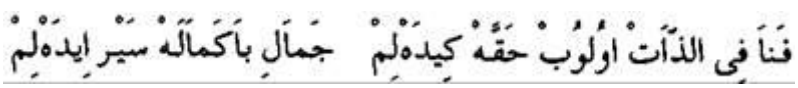
"Kâmil ve mükemmil bir zata kavuştuktan sonra müride bütün muradım ona bırakmaktan başka bir şey düşmez. Zira kendi durumu artık yıkayıcı elindeki meyyit gibidir. Sonra ilk fena hali fena fişşeyhte başlar ki, bu, Fenafillâh makamına çıkmaya bir vesiledir.

Talibin isteğini gevşeten, ateşini söndüren en kötü şey, nakıs olan, yolu bitirmemiş olan kimseye teslim olmaktır. Nakıs demek; sülük ve cezbe ile yolu tamamlamayıp kendisine şeyh, mürşid ismini veren kimse demektir.

Nakıs şeyhlerin sohbeti semmi katil (öldürücü zehir) dir. Böyle birine teslim olan felâkete gider. Anlatıldığı gibi böyle biri ile sohbet yüksek kabiliyet sahipleri için bir düşüş getirir. Onu zirveden çukura indirir.

Meselâ bir hasta, mütehassis olmayan icazeti bulunmayan bir tabibin ilâcını içerse, iyi olmak şöyle dursun, hastalığı artar. İyi olmak kabiliyeti de bozulur.

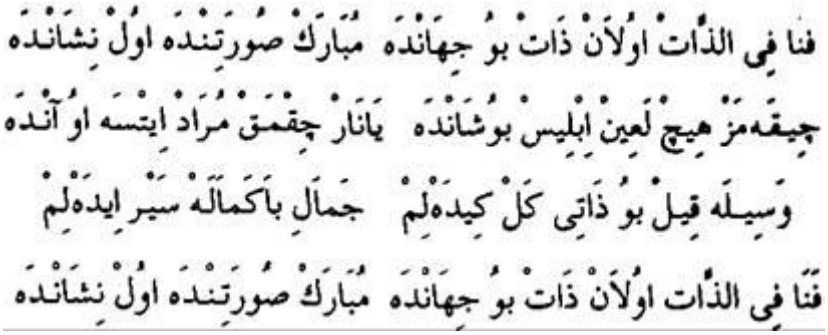
Bu alınan ilâç her ne kadar ilk anda ağrıyı dindirip sancıyı hafifletir ise de hakikatta mazarratın ta kendisidir. Bir Hasta hakiki bir tabibe giderse, bu tabib önce o ilâcın zararlarını gidermeye çalışır, ondan sonra da hastalığı tedaviye başlar." *(Mektubat, 1/73, 61. Mektub)*

"Fena fizzat olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Çalışalım, biz de Mevlâ'nın zatında fani olup gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 398

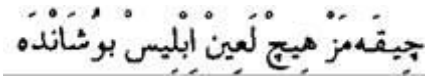

فنا فی الذّات اولاَنْ ذاتْ بو جهاَنْدَه مُبارَكْ صُورَتِنْدَه اولْ نِشاَنْدَه
چِيقَه‌مَزْ هِيچْ لَعِينْ اِبْلِيسْ بوُشاَنْدَه يانارْ چِقْمَقْ مُرادْ اِيتْسَه اوُ آنْدَه
وَسِيلَه قِيلْ بوُ ذاَتِى كَلْ كِيدَه‌لِمْ جَمالِ باَكَمالَه سَيْر اِيدَه‌لِمْ
فَنَا فِى الذّات اولاَنْ ذَاتْ بوُ جِهاَنْدَه مُبارَكْ صُورَتِنْدَه اولْ نِشاَنْدَه

"Fena fizzat olan zat bu cihanda. Mübarek suretinde ol nişanda."

"Fena fizzat olan zat, bu cihanda (bunun) alâmeti olarak mübarek bir suret üzeredir."

Fena; yok olup gitmek demektir. Fani olan nerede yok oldu, eriyip gitti? Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'de.

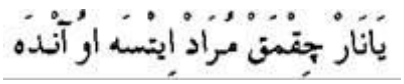
Fenafizzat, kulun zatının Allah Zatında fanî olmasıdır. Fena fizzat olan bir şahsın alâmeti mübarek bir suret üzere oluşudur. Öyle ki;

چِيقَه‌مَزْ هِيچْ لَعِينْ اِبْلِيسْ بوُشاَنْدَه

"Çıkamaz hiç laîn iblis bu şanda."

"Mel'ûn şeytan, bu mertebede olan şeyhin suretinde gözükemez."

Laîn iblis: Mel'ûn şeytan, demektir.

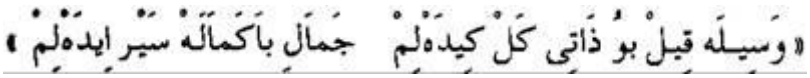

يانارْ چِقْمَقْ مُرادْ اِيتْسَه اوُ آنْدَه

"Yanar çıkmak murad itse, o anda."

"Eğer mübarek şahsın suretine girip de gözükmek istese o anda yanar."

Ruhu'l-Beyan tefsirinde 1. cildin 5. sayfasında şöyle anlatılır: "Ariflerin istiazesi Allah'tan gayrini görmekten ve kesretin (çokluğun) perde olmasındandır. Zira şeytan Arifin nurundan kaçar.

Ebu Said-i Harraz *(Kuddise Sırruhu)* bir gün rüyasında İblis'i gördü. Onu asa ile dövmek istedi. Şeytan dedi ki: Ya Eba Said! Ben asadan korkmuyorum, ancak Ariflerin kalp semasına doğan marifet güneşinin şualarından korkuyorum."

"Vesile kıl bu zatı gel gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Böyle bir zatı Allah'a ulaşmak için vesile kıl gel gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Maide Suresinde şöyle buyrulur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve O'nun rahmetine yaklaşmağa yol arayın. O'nun yolunda mücahede yapın ki, kurtuluşa varasınız." *(Ayet: 35)*

Bu ayet-i celilede Mevlâ Tealâ buyurmuş oluyor ki:

"Ey müminler! Allah'dan korkun! kendinize bir vesile arayın. Yani öyle bir kimse arayın ki, sizin elinizden tutup Mevlâ'ya ulaştırsın. Bunu bilmek ne büyük nimet.

"Vesile talep edin, kendinize" buyuruluyor. Bütün ibadetler vesiledir amma ibadetleri, ibadet haline getirecek ve Peygamber makamına varis bir mürşid lâzımdır.

Efendi Babam şöyle anlatırdı: Şeyhim Hacı Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* Neml Suresinin 44. ayetini okuyarak dizine vurur; "Belkıs'ın lisanından sudûr eden hakikate bakın!" derdi.

Fakat Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, bundaki hikmeti sağlığında bize açıklamamıştı. Ahirete irtihalinden iki sene sonra, bir gün Yavuz Selim camiine cuma namazı kılmaya giderken Şeyhim aynı sağlığındaki gibi önümde belirdi:

"Süleymanî tarikatı" dedi ve kayboldu. Sağlığında buyurmuş olduğu sözün hikmetini ancak o zaman anladım.

Büyüklerin sözünü büyükler anlar, benim ağzıma o büyük lokma sığmazdı, beni büyüttü, eğitti, öyle söyledi."

Saba Melikesi Belkıs ne demişti?

قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾ . . . "(Belkıs) dedi ki: Rabbim! Ben gerçekten kendime yazık etmişim. Süleyman ile beraber âlemlerin Rabbi olan Allah'a teslim oldum." *(Neml Suresi: 44)*

Yani Saba Melikesi Belkıs, "Süleyman'a teslim olduğu gibi O'na tabi olarak ve kendisine uyarak tevhid inancına bağlandım" demiş oluyor.

Başka bir ifade ile: "O (Süleyman *(Aleyhisselâm),* Allah'a bağlandığı ve teslim olduğu gibi ben de Allah'a inandım ve O'na teslim oldum." diyor.

Nasıl sevmeyelim tarikatı? Orucu, namazı, zikri suretten hakikate çıkarıyor.

رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾

"Ey Rabbimiz! Doğrusu biz bir da'vetçi (Kur'an veya ahir zaman Peygamberi) işittik: Rabbinize iman edin, diye insanları iman etmeye da'vet ediyordu. Dinledik, hemen iman ettik. Ey Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla, kusurlarımızı ört ve ruhlarımızı iyi kimselerle beraber al." *(Ali İmran Suresi: 193)*

Yukarıdaki ayet-i celilenin tasavvufî manasında şöyle buyurulmuş oluyor: "Mürşidin vasıtasıyla, zikrullahla uyanmadan evvel ayetleri ruhumla işitmiyordum, başımın kulağı ile işitiyordum. Zikrullahla uyandıktan sonra ruhumun kulağı ile işitmeye başladım. İmanım hemen suretten hakikate geçti.

Beyt 399

مُرِيدْ رَبْطْ اِيتْمَسَه شَيْخَه دَرُونِي اَبَدْ بُولْمَازْ فَنَا سِرِّ قُرُونِي
صِفَاتِي ذَاتِي فَيْضِيلَه شُئُونِي تَجَلِّيَّاتْ بُولْمَازْ آصْلا دَرُونِي
عَزِيزْ بِيلْ شَيْخِكِي حَقَّه كِيدَه لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر اِيدَه لِمْ

Allah-u Tealâ Hazretleri Sure-i Maide'de şöyle buyurur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

"Ey iman edenler! Allah (-u Tealâ) dan korkunuz ve O'na vesile arayınız ve O'nun yolunda mücahede de bulununuz ki, felâh bulabilesiniz" *(Ayet: 35)*

Bu ayet-i kerimede Allah-u Tealâ ne buyurmuş oldu?

"Ey iman edenler! Kendinize vesile arayınız. O vesileyi bulduktan sonra Allah yolunda mücahedede bulunun, felâh bulabilesiniz" buyruluyor.

Bizler, bunun için yaratıldık. İstediğimizi yiyelim, dilediğimizi giyinelim, nasıl istersek öyle yaşayalım diye yaratılmadık. Bize ahiret lâzımdır ki, o da Mevlâ'nın Cemalidir.

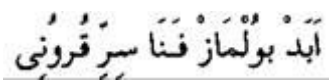
مُرِيدْ رَبْطْ اِيتْمَسَه شَيْخَه دَرُونِي

"Mürid rabt etmese Şeyhe derûnî."

"Mürid şeyhe kalbini tam bağlamazsa."

Mürid, kimi arzu ediyor? Mevlâ Tealâ'yı.

Rabt: Bağlamak. Derûnî: İçini, kalbini, demektir.

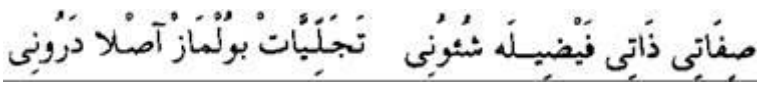
"Ebed bulmaz fena sırrı kurûnî."

"Mürid, Rabıta etmezse, asırlarca fena sırrını ebediyyen bulamaz."

Kurûn: Asırlar, zamanlar, demektir.

Asırlardır sürüp gelmiş fenayı bulamaz veya asırlarca çalışsa fenayı bulamaz.

Fena bir sırr, bir gönül işidir. Mürid Allah-u Teaalâ'yı o kadar çok zikretmiştir ki, kendini, dünyayı, hatta ahiretı de unutmuş, Fena sırrı bulmuştur.

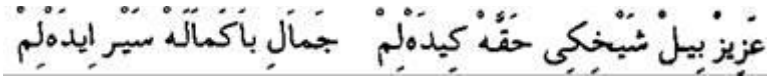
"Sıfatî, Zatî, feyziyle Şuûnî,

Tecelliyyât bulmaz asla derûnî."

"Kalbi, asla Sıfat feyzi ile, Zat feyzi ile, Şuûnât feyzi ile tecelliler bulamaz."

Tecelliyyât: Tecelliler, demektir.

Yani bir mürid Rabıta vasıtasıyla evvelâ Sıfat Esma tecellisine mazhar olur. Sonra Şuûnât tecellisine, sonra da Zat tecellisine mazhar olur. Şeyhine kalbini rabt etmezse, asla kalbi tecelli bulmaz, ona Esma, Sıfat, Şuûnât tecellisi olunmaz.

"Aziz bil şeyhini Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Aziz evlâdım! Şeyhini bil Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 400

وَلٰكِنْ اِسْتِعَـانَه جُمْلَه دَنْ وَارْ قَمُو پِيرَنْدَانْ اِيسْتَه فَيْضُ و اَنْوَارْ
خُصُوصًا اوُلْ رَسُولُ اللّٰهَه يَالْوارْ سَكَا فَيْضْ اِنْعِكَاسْ اِيدَه أَيَا يَارْ
هَمَانْ اِمْدَادْ اِيدَرْلَرْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

Bundan evvelki beyitte müride: "Şeyhine tam Rabıta etmelisin, aksi halde senelerce fena sırrını bulamazsın" denilmişti. Bugünkü beyitte ise şöyle buyuruluyor:

وَلٰكِنْ اِسْتِعَـانَه جُمْلَه دَنْ وَارْ

"Velâkin istiâne cümleden var."

"Lâkin öyle ama, cümle meşayihden yardım talep etmek vardır."

قَمُو پِيرَنْدَانْ اِيسْتَه فَيْضُ و اَنْوَارْ

"Kamu pirandan iste, feyz-u envâr."

"Bütün şeyhlerden feyz ve nurlar iste."

Şeyhinden feyz iste, O'nun şeyhinden feyz iste, O'nun şeyhinden feyz iste, gide gide, hepsinden feyiz iste.

خُصُوصًا اوُلْ رَسُولُ اللّٰهَه يَالْوارْ

"Hususa ol Resulûllah'a yalvar."

"Husûsiyetle Resulullah ﷺ e yalvar." Resulullah ﷺ vefat etmiştir. Medine-i Münevvere'de medfundur. Vefat etmesiyle bu konuda bir şey değişmiş değildir.

سَكَا فَيْضْ اِنْعِكَاسْ اِيدَه أَيَا يَارْ

“Sana feyz in'ikas ide eyâ yâr."

"Sana feyz aksetsin ey dost!"

Eyâ yâr: Ey dost, demektir.

Feyiz önce Mevlâ’dan Hazreti Resulullah'a, O'ndan da Salik'e parlar.

هَمَانْ اِمْدَادْ اِيدَرْلَرْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

"Heman imdad iderler Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hemen yardım ederler Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

İmdad; yardım, yardıma yetişmek demektir. Hazreti Resulullah'ın yardım etmesi hakkında, sağlığında neyse yardım edebilir ama öldükten sonra ne yapabilir? denilemez. Çünki O'nun Peygamberliği vefat etmesiyle bozulmamıştır.

Sure-i Nisa'da şöyle buyrulur:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذ ظَّلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاؤُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ﴿٦٤﴾

"Biz hiçbir Peygamber göndermedik, ancak Allah (-u Tealân) ın izniyle itaat edilmesi için gönderdik. Ve eğer onlar nefislerine zulmettikleri zaman sana gelseler de Allah (-u Tealâ) dan mağfiret isteseydiler ve onlara Peygamber de istiğfarda bulunsaydı, elbette Allah (-u Tealây) ı tevbeleri çok kabul edici ve çok esirgeyici bulacaklardı." *(Ayet: 64)*

İnsanlar Allah'ın emri üzere Resulullah'a itaat ederlerse, kâr ederler. İtaat etmezlerse, kendilerine zulm etmiş olurlar.

Din-i Mübîn-i İslâm'ın tüm hükümleri farzdan âdaba kadar hepsi Resulullah ﷺ e indi. Bunları insanlara O tebliğ etti. Bir Müslüman bir günah işlediğinde nefsine zulmetmiş olur. Peki nefsine zulmedenin ilâcı nedir?

Ayet-i celilede buyrulduğu üzere; Allah-u Tealâ'dan affını istemesi, Peygamberin de o kimse için istiğfarda bulunmasıdır.

Zamanımızda Resulullah'ın yanına gidiyoruz ama O'nu göremiyoruz. Biz görmüyoruz amma O bizi görüyor.

El-Utbî şöyle anlatmıştır:

Resulullah'ın kabri yanında oturuyordum. Bir a'rabî geldi ve dedi ki: "Esselâmü aleyke ya Resulâllah!" Allah-u Tealâ'nın Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurduğunu işittim: . . . وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذ ظَّلَمُوا أَنفُسَهُمْ. . .

İşte günahlarımdan istiğfar ediyorum, Rabbime seni şefaatçi ediniyorum. Ve arabî dönüp gitti. O anda beni bir uyku bastı. Rüyamda Resulullahı ﷺ gördüm. Bana: "Ya Utbî! Arabi'ye yetiş ve kendisine Allah'ın onu affettiğini müjdele" buyurdu.

Hazreti Resulullah ﷺ sağlığında ne idiyse vefatından sonra da O'dur, demiştik. Ancak şu mesele var, ahirete teşrifinden sonra tamamıyla Allah'a müteveccih ilerliyor. Peygamber Efendimiz buyuruyor: من زار قبري وجبت له شفاعتي "Kim benim kabrimi ziyaret ederse, şefaatim ona vacip olur." *(Dâre Kutnî, Sünen,* 2/278)

Bakınız! "Kim beni ziyaret ederse" değil de "Kim kabrimi ziyaret ederse" buyuruyor. Bundan anlaşılıyor ki sağlığı da vefatı da aynıdır. Bir söz vardır denilir ki:

"Akıllı düşünene kadar deli köprüyü geçti."

Köprü geçirten hangi delilik? Bir kimse İslâm'a öyle sıkı sarılıyor ki, onun bu haline muttali olanlar; "Bu kadar da olmaz, bu deliliktir" diyorlar. Bir kimse, benim çorba yemem gibi Müslüman olursa, faide vermez.

Allah-u Tealâ buyuruyor:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

"Ey iman edenler! Allah'dan korkun ve sadıklarla beraber olun." *(Tevbe Suresi:119)*

Ayet-i celilede geçen: "Allah'dan korkun!" emrinden maksat; "O'nun vaz'ettiği dine son derece dikkat edin" demektir.

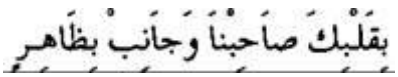
"Sadık" tan kastedilen de Allah'ın kapısından ayrılmayan, yani O'nun emrettiği farzları, vacipleri yerine getirin demektir.

Ubeydullah-i Ahrar Es-Semerkandî *(Kuddise Sırruhu)* bu ayet-i celilenin tefsirinde şöyle buyurmuştur: "Sadıklarla beraber olmanın iki şekli vardır: Biri zahir bakımdan (cismanî olarak) sadıklarla beraber bulunmaktır ki bu, sadıkların sohbet meclislerine devam etmekle, onlardan ilim ve fazilet tahsil etmekle mümkün olur.

Diğeri de mânâ bakımından, (ruhanî olarak) sadıklar ile bulunmaktır. Ruhanî beraberlik, sadıkların gıyabında, onların suret ve siretlerini hayalde tutmak, fikren ve ruhen onlar ile beraber olmak, onları düşünmek ve güzel halleri ile hallenmektir.

İsmail Hakkı Bursevî *(Kuddise Sırruhu)* bu ayet-i celilede bahsi geçen "Sadıklar" kâmil mürşidlerdir, buyuruyor.

Bazıları bu beraberlik işini anlayamıyor. Hoca Efendi Allah'ın emri gereği, daima şeyhimizle beraber olmaya çalışalım ama dükkânımızı kim çalıştıracak? Ailemizle kim ilgilenecek? diyor. Gönül beraberliğini düşünmüyor, akıl edemiyorlar. Mevlâ kullarına zorlukla emretmez. "Sadıklarla, gönlünüzle beraber olun!" buyuruyor. Bir beyitte şöyle gelir:

"Kalbin ile bizim yanımızda ol, zahirin uzak olsun!"

Bu Tarikat'ın, Rabıtanın hakkında çok konuşanlar var. Var da var! Cahil insanların mı yoksa, Mevlâ'nın ve O'nun Habibinin sözlerine mi bakacağız? Tabii Mevlâ'nın ve O'nun Habibinin sözlerine bakacağız.

Bu işten çok derdimiz var. Hiç insan İslâm'dan, Rabıtadan, sohbetten ayrılır mı? Böyle fırsat bir daha ele geçer mi? Geçmez. Peygamber Efendimiz hanımların isteği üzerine erkeklerden ayrı olarak onlara bir gün tahsis etmiş ve vaaz etmiştir. Vaaz sünnettir. Vaaz olmazsa kimse ne Allah'ı ne de O'nun Resülünü tanır.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu beyitten sonra şu ayet-i kerime ve hadis-i şerif yazmıştır.

Nitekim İbn-i Ömer *(Radıyallahu Anhuma)* dan rivayet edilen bir hadis-i şerifte Efendimiz ﷺ:

عَنِ ابْنِ عُمَرَ (رضى الله عنهما) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ ﷺ: «مَنْ زَارَ قَبْرِي وَجَبَتْ لَهُ شَفَاعَتِي

"Kabrimi ziyaret edene şefaatim vacip olur." buyurdu. *(Dâre Kutnî, Sünen, 2/278)*

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿١١٩﴾

"Ey İman edenler, Allah-u Tealâ'dan korkun ve sadıklarla beraber olun." *(Tövbe Suresi:119)*

Beyt 401

وَسِيلَه دِر فَنَايَه مُرْشِـدْ اَى يَارْ بَقَايَه دَسْتَكِيرْ اُولُورْ اُو دِلْدَارْ
اَكَـرْ دَرْيَاىِ اَسْرَارْ بَحْرِ اَنْوَارْ اُولُورْسَه مُرْشِدِنْدَنْ اُولْدِى بِيلْ جَارْ
هَمَانْ مُرْشِدَه رَبْطْ اُولُوبْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِم

«وَسِيلَه دِر فَنَايَه مُرْشِـدْ اَى يَارْ»

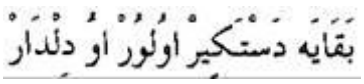
"Vesiledir Fena'ya mürşid ey yâr."

Ey dost! Mürşid, Fenafillâh'a vesiledir."

İnsan evvelâ şeyhinde, sonra Peygamber Efendimiz'de sonra da Allah-u Tealâ'da Fani olur. Fena'nın mutlak manası; Allah'tan gayriyi unutmaktır.

Yani insan Mevlâ Tealâ'ya öyle yaklaşır ki, O'nun nurunda erir, gider. Bir damla su denize atılsa ne olur? O deryada yok olur gider. İşte salikte o nur deryasında Allah'tan gayrı her şeyi unutur, zihninden, kalbinden çıkarır.

Salik'in zat ve sıfatının, Allah'ın Zat ve Sıfatında fanî olmasına vesile, mürşiddir.

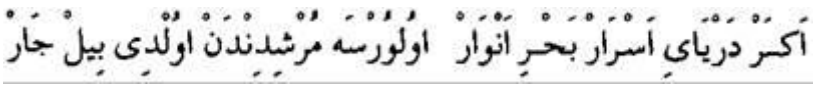
"Bekaya destekîr olur O dildâr."

"O gönül tutucu, (mürşid) Bekabillâh'a yardımcı olur."

Destegîr: El tutucu, yardımcı. Dildar: Gönül tutucu.

Mürşidden bir cezbe gelince, salik ondan ayrılamaz. Efendi Babamla ilk tanıştığımda bana öyle bir cezbe erişti ki, askerliğimi yaptığım karargahımda zor duruyordum. Şeyhimi görmek için gitmek istiyordum. Fakat bir türlü izin alamıyordum. Nihayet üç gün sonra komutanımdan izin alıp yanına varabildim. Beni görünce;

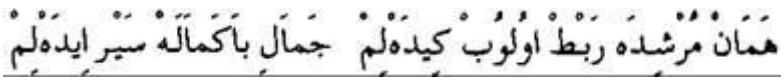
"Bizi bu kadar uzun zaman bırakacak mıydın?" buyurdu. Bu sözün lezzetini hâlâ duyarım.

"Eğer deryay-ı esrar bahr-i envâr. Olursa mürşidinden oldî bil car."

"Eğer (kalbin) sırlar deryası, nurlar denizi olursa, (bu sırlar, nurlar) mürşidinden akmıştır, (bunu) bil."

Câr; akan, akıcı, cereyan eden.

"Hemen mürşide rabt olup gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hemen mürşide kalben bağlanıp gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Bazı kimseler, bir kadın müridin, mürşidine rabıta etmesine: "Bir kadın bir erkeği nasıl hatırlar?" diyorlar. Bu yola giren kimsenin derdi o mudur? İşte şeytan böyle, durmuyor.

إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾ . . . **"Şüphe yok ki, şeytanın hilekârlığı zayıftır."** *(Nisa Suresi:76'dan)*

Beyt 402

اَكَرْ عُقْبَادَه اولْسَه شَيْخك اَوْلَادْ آكَا ايتْسَه كْ اولُورْ رَابِطَه مُعْتَادْ
وَلِى نَاقِصْ قَالُورْسِكْ غَيْرِ اُسْتَادْ كَرَكْ بولْمَقْ اولَه‌سِكْ تَاكِه اَوْتَادْ
بو اَوْتَادْدَنْ بولُوبْ حَقَّهْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ ايدَه‌لِمْ

« اَكَرْ عُقْبَادَه اولْسَه شَيْخك اَوْلَادْ »

"Eğer ukbada olsa şeyhin evlâd."

"Evlâdım! Eğer şeyhin ahirete irtihal etmiş olsa." Ukba: Ahiret, demektir.

آكَا ايتْسَه‌كْ اولُورْ رَابِطَه مُعْتَادْ

"Ana itsen olur Rabıta mu'tâd."

"O'na adet üzere Rabıta etsen olur." Mu'tad: Adet olunmuş, demektir.

وَلِى نَاقِصْ قَالُورْسِكْ غَيْرِ اُسْتَادْ

"Veli nakıs kalırsın gayr-i üstâd."

"Ancak üstadsız nakıs kalırsın." Gayri üstâd: Üstadsız, demektir.

كَرَكْ بولْمَقْ اولَه‌سِكْ تَاكِه اَوْتَادْ

"Gerek bulmak olasın ta ki evtâd."

"(Bir mürşid) bulmak gerek ta ki evtad olasın."

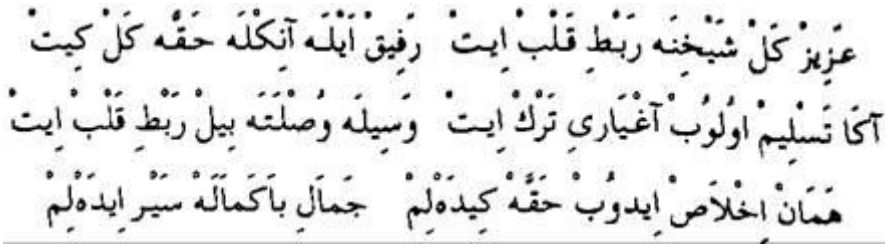
Evtâd: Arapça direkler demektir. Tasavvufta cihanın direkleri yani evliyaullah manasınadır.

بو اَوْتَادْدَنْ بولُوبْ حَقَّهْ كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ ايدَه‌لِمْ

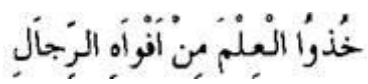
"Bu evtaddan bulup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Kâmil bir mürşid bulup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 403

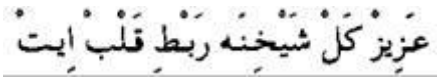

عَزِيزْ كَلْ شَيْخِنَه رَبْطِ قَلْبْ ايتْ رَفِيقْ ايْلَه آنِكْلَه حَقَّه كَلْ كِيتْ
آكَا تَسْلِيمْ اوْلُوبْ آغْيَارِى تَرْكْ ايتْ وَسِيلَه وُصْلَتَه بِيلْ رَبْطِ قَلْبْ ايتْ
هَمَانْ اِخْلَاصْ ايدُوبْ حَقَّه كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَه سَيْر ايدَهْلِمْ

Büyükleri dinleyelim. Elli senede ulaşamayacağımız şeyleri bizlere bir anda bir beytte söylüyorlar:

خُذُوا الْعِلْمَ مِنْ اَفْوَاهِ الرِّجَالِ

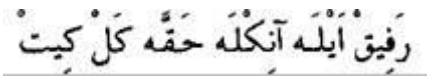
"İlmi insanların ağzından alın!"

Peygamber ﷺ Efendimiz ilmi, Hazreti Cebrail vasıtasıyla Allah'tan almıştır. Ashab-ı Kiram'da Peygamber Efendimizden almıştır. Böylece ilim, ağızdan ağıza sürüp gelmiştir. İnsan mütevazi olmalı, kibir etmemelidir ki, kazansın.

عَزِيزْ كَلْ شَيْخِنَه رَبْطِ قَلْبْ ايتْ

"Aziz gel şeyhine rabt-ı kalb it."

"Aziz dostum, oğlum! Gel, şeyhine kalbini rabt et, kalbini ona çevir."

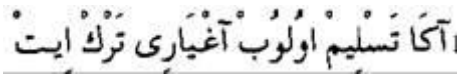

رَفِيقْ ايْلَه آنِكْلَه حَقَّه كَلْ كِيتْ

"Refik eyle anınla, Hakk'a gel git."

"Kalbini onun kalbiyle dost et, Hakk'a gel git."

Refik; arkadaş, dost.

Tekrar tekrar anlattık; güneşe bir ayna tutulsa, ayna güneşi alır. Mevlâ da ayna gibi olan kalbe, parlar. Bu parlaklıktan o kalb diğer kalbe akseder. Mevlâ Tealâ istese her kalbe parlar ama; "ben bir kalbe parlarım, siz de ondan alın" buyuruyor.

آكَا تَسْلِيمْ اوْلُوبْ آغْيَارِى تَرْكْ ايتْ

"Ana teslim olup ağyarı terk it."

"O'na (mürşide) teslim olup, başkalarını terket." Ağyar: Yabancılar, başkaları.

وَسِيلَه وُصْلَتَه بِيلْ رَبْطِ قَلْبْ ايتْ »

"Vesile vuslata bil rabt-ı kalb it."

"Vuslata vesile bil, kalbi mürşide rabt et." Vuslat: Kavuşmak, demektir.

Sure-i Maide'de şöyle buyrulur:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

"Ey iman edenler! Allah (-u Teala) dan korkunuz ve O'na vesile arayınız ve O'nun yolunda mücahede de bulununuz ki, felah bulabilesiniz" *(Ayet: 35)*

Baş vesile Peygamber ﷺ Efendimiz'dir. Sonra Ebubekr *(Radıyallahu Anh)*, sonra Selmanî Farisî, *(Radıyallahu Anh)* öyle gider.

هَمَانْ اِخْلَاصْ اِيدُوبْ حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ

"Heman ihlâs idüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hemen ihlâs edip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyr edelim."

İhlâs; sırf Allah emretmiş olduğu için ibadet etmek, insanlara karşı riyakârlıktan gösterişten uzak olmak.

Beyt 404

قَجَنْ كِيمْ رَابِطَه بُولْسَه كَمَالِى سَكَا غَيْبَتْ ظُهُورْ اِيدَرْ بُو دَالِى
سَنْ آنْدَنْ غَيْبَتَه وِيرْ جُمْلَه حَالِى كِيدَه جُمْلَه سِوَى قَالُوبْ جَمَالِى
فَدَا قِيلْ وَارِنِى حَقَّهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر اِيدَهْلِمْ
« قَجَنْ كِيمْ رَابِطَه بُولْسَه كَمَالِى »

"Kaçan kim Rabıta bulsa kemalî."

"Ne zaman ki Rabıta kemali bulsa." Devam ede, ede Rabıta olgunlaşsa.

Kaçan kim: Ne zaman ki, demektir.

سَکَا غَیْبَتْ ظُهُورْ اِیدَرْ بُو دَالِی

"Sana gaybet zuhur ider, budâlî."

"Sana gaybet, geçginlik gelir budala (gibi) olursun."

Budâlî: Sen kendini bilemezsin, budala olursun.

سَنْ آنْدَنْ غَیْبَتَه وِیرْ جُمْلَه حَالِی

"Sen andan gaybete vir cümle hâli."

"Sen ondan sonra bütün hallerini o gaybete ver."

Gaybet; kendini kaybetme, kendinden geçme.

Mevlâ Tealâ'dan gelen feyiz ve tecellinin çokluğu ve kuvveti sebebiyle salikin çevresinin ve bizzat kendisinin ne yaptığını fark edemeyecek şekilde kendini kaybetmesi.

کِیدَه جُمْلَه سِوی قَالُوبْ جَمَالِی

Gide cümle siva kalup Cemalî."

"(Mevlâ'nın) Cemali kalıp bütün başka şeyler gide."

Salik, mahlûkattan ve nefsinden gaib olunca, Hak ile hazır olur.

Siva; başka, gayrı, demektir.

فَدَا قِیلْ وَارِنِی حَقَّهْ کِیدَهْلِمْ جَمَالِ بَاکَمَالَهْ سَیْر اِیدَهْلِمْ

"Feda kıl varını Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Var kuvvetini feda et, Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Kendimizi Mevlâ Tealâ'ya feda etmeye geldik bu dünyaya. Sen kendini kendine feda etmeğe gelmedin. Kendimizi kendimiz yaratmadık, bizi Allah yarattı.

Sure-i Kasas'ta şöyle buyrulur:

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِن كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

"Allah'ın sana verdiği mal ile ahiret yurdunu (cenneti) iste (servetini hayır yoluna harca). Dünyadan nasibini de unutma (ihtiyacın kadar sakla). Allah sana ihsan ettiği gibi sen de (Allah'ın kullarına) ihsan et. Yeryüzünde fesad arama. Çünkü Allah fesad çıkaranları sevmez." *(Ayet: 77)*

Bandırmadaki şeyh Efendi bu ayete şöyle mana vermişti: "Allah'ın bize ihsan ettiği gibi, biz de ihsan edelim. Yani biz yoktuk, bizi var etti, bizi var etmekle bize ihsanda bulunan Mevlâ'ya biz de ihsanda bulunalım. Nasıl? Bizi var edince varlıkta ikilik oldu. Biz kendi varlığımızı O'na verelim, varlıkta teklik kalsın.

Bu manayı kim bulabilir? Ancak büyük dalgıçlar bulabilir. Çıkalım aradan. Siz bir şey değilsiniz, ben de bir şey değilim.

Beyt 405

اکرْ غیْبَتْ کلورْسه شیْخی ترْکْ قیلْ اوْ حالْدَه ذاتِ حقْدَنْ غیْری یی سیلْ
همَانْ ویرْ قلْبِکْ حقّه فیضْ اولَه نیلْ وَسیلَه اِشبُو حالَه مُرْشِدی بیلْ
بو غیْبَتَه طالوبْ حقّه کیدَه لمْ جمالِ باکمالَه سیْر ایدَه لمْ

« اکرْ غیْبَتْ کلورْسه شیْخی ترْکْ قیلْ »

"Eğer gaybet gelürse şeyhi terk kıl."

"Eğer kendini bilemez hale gelirsen şeyhi terk et (Rabıtayı bırak)."

Gaybet: Gaiblik, geçkinlik, demektir.

Mevlâ Tealâ'nın nuruna dalmış, kendini bilemez halde olan salike Rabıtayı bırak deniyor. Bu, şeyhinden uzaklaş, O'ndan ayrıl demek değildir.

اوْ حالْدَه ذاتِ حقْدَنْ غیْری یی سیلْ

"O halde Zat-ı Hak'dan gayriyi sil."

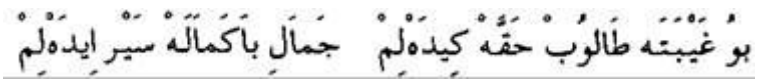
"O halde Mevlâ'dan gayriyi (kalbinden) sil."

Zat-ı Hak'dan: Hakk'ın Zat-ı Pâk- Sübhaniyesinden.

همَانْ ویرْ قلْبِکْ حقّه فیضْ اولَه نیلْ وَسیلَه اِشبُو حالَه مُرْشِدی بیلْ

"Heman vir kalbin Hakk'a feyz ola nîl. Vesile işbu hale mürşidi bîl."

"(Rabıta yerine) hemen kalbini Hakk'a ver, feyzin Nil nehri gibi olsun. İşte bu hale (bu dereceye gelmene) vesile mürşidini bil."

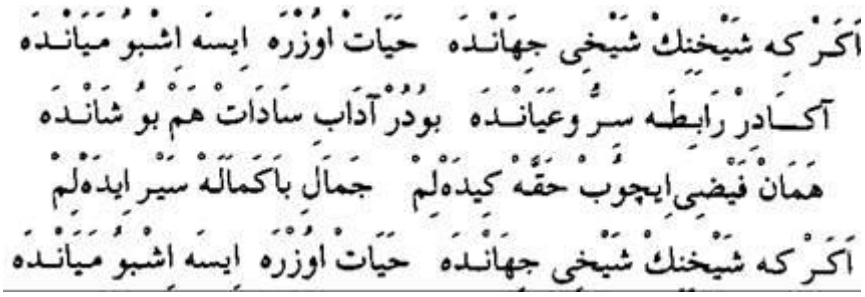

"Bu gaybete dalup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"(O zaman) bu geçkinlik haline dalıp Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Ne kadar büyük makamlardan bahsediliyor. Fakat şunu belirtmekte fayda vardır: Rabıta tamamlanıp kemale ermeden şeyh terkedilse, salik geri döner.

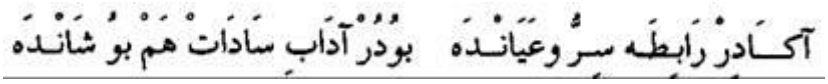
Beyt 406

"Eğer ki şeyhinin şeyhi cihanda. Hayat üzre ise işbu meyanda."

"Eğer ki şeyhinin şeyhi, bu arada dünyadaysa, yaşıyorsa."

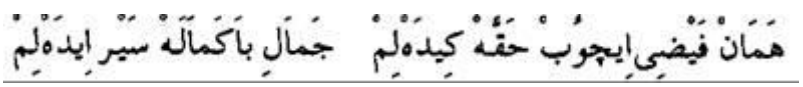
Meyanda: Arada, demektir.

"Anadır Rabıta sırru ayanda. Budur âdab-ı sâdât hem bu şânda."

"Gizli ve aşikârede Rabıta O'nadır. Yani şeyhinin şeyhinedir. Bu halde büyüklerin âdabı budur."

Sırr-u ayan: Gizli âşikâr. Sâdât: kelimesi, seyyid'in cemisidir. Seyyidler demektir. Hazret-i Peygamber *(Aleyhis-salâtu ve's-selâm)* ın soyundan gelenler ve O'nun izinden gidenlerdir. Büyüklerimiz nasıl derse, öyle yapmalıdır.

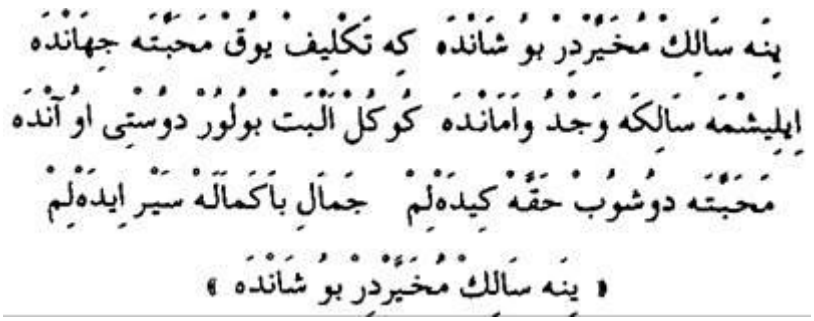
"Heman feyz içüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hemen bu manevî feyzi içip Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Feyzi Allah verir. Allah ﷻ feyzi, itaat edene içirir. Adet böyledir. Rabıtasız olursak feyizsiz kalırız.

Birbirimize kızmamaya çalışalım. Zira insan bu defa rabıtayı kızdığına çevirir. Bu kalp Allah'ın evidir, oraya yabancı sokmayalım. Yabancı şeytan çeri (askeri) dir. Şeytan çerisi olan vesveselerin kalbe girmesine müsaade etmeyelim. On paralık şeyleri niye kalbimize sokalım.

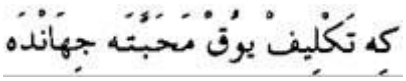
Beyt 407

"Yine salik muhayyerdir bu şanda."

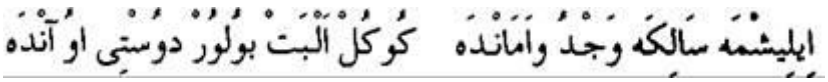
"Yine de salik, bu makamda muhayyer bırakılmıştır."

Büyük şeyh Efendi bir üst beyitlerde: "Eğer şeyhinin şeyhi hayatta ise ona Rabıta yapmalıdır, büyüklerin âdabı budur" buyurmuştu. Bu beyitte ise, "Böyle olmasına rağmen salik bu hususta serbesttir" buyuruyor. Niçin?

"Ki teklif yok, muhabbete cihanda."

"Zira dünyada muhabbete zorlama yoktur."

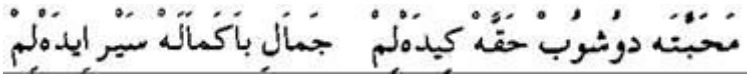
"İlişme salike vecd-ü emanda. Gönül elbet bulur dostu o anda."

"Salik'e vecd ve huzur halinde iken ilişme. O anda (salik vecd ve eman halinde iken) gönül elbette dostunu bulur."

Vecd; Allah aşkı ile duyulan derin sevinç, kalbe gelen feyiz ve tecelli sebebiyle cezbelenme, İlâhî aşkla kendini kaybetme.

Eman; güvenme, huzur, sığınma manasınadır.

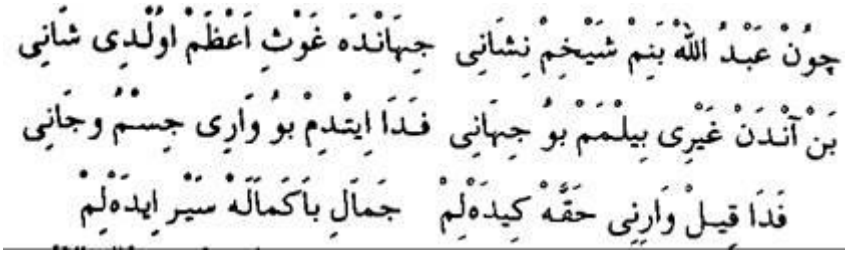
Salik'in gönlü o anda nereye akıyorsa, oraya Rabıta etsin. Çünkü, şeytanlara, İblislere değil Büyük zatlara, Allah dostlarına rabıta ediyor.

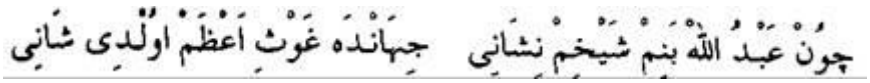
"Mehabbete düşüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu muhabbete gark olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 408

Büyük şeyh Efendi bir beyitte: "Şeriat kenz-i Hak, miftah tarikat buyurmuştu. Şeriat Hak Tealâ'nın hâzinesidir, o hâzinenin anahtarı da Tarikattır.

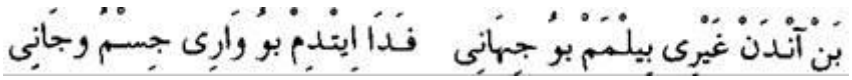

"Çün Abdullah benim şeyhim nişânî,

Cihanda Gavs-ı A'zam oldî şânî."

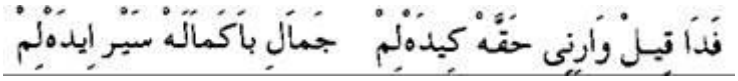
"Çünkü benim şeyhim Abbdullah Mekkî'dir ki nişanı, Cihanda Gavs-ı A’zam olarak şan bulmasıdır."

Nişan: Eser, alâmet. Şân: Ün, şöhret, yüksek makam.

"Ben andan gayrî bilmem bu cihânî. Feda itdüm bu vârî cism-ü cânî."

"Ben bu dünyada ondan başkasını bilmem. Bu varlığı, cismimi ve canımı ona feda ettim." Yani gönlüm hep ona kayar.

"Feda kıl varınî Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Sende bütün varını feda et Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim." Buradaki varlık nedir? Nefsi Emmare'nin istediği şeylerdir. Bir beyitte şöyle gelir:

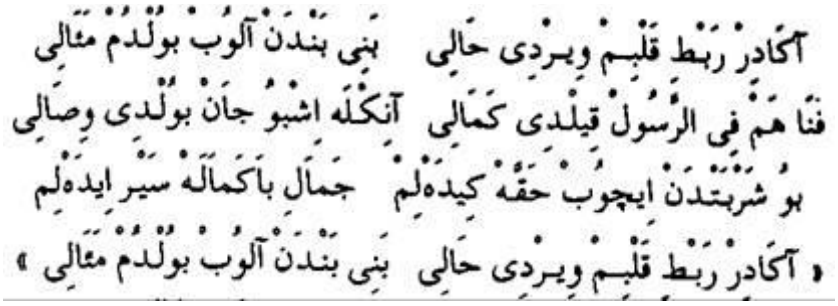
Fenafişşeyh olur evvelce salik. Fena hem firresûle ola malik,

Olur andan Fenafillâh o salik. Görür baki Hak gayrı Halik,

Fena mutlak olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim. *(Sahife: 51)*

Allah'ı düşünmeden olur mu? olmaz. Cenab-ı Hak hepimizi nefsin acemiliğinden muhafaza etsin.

Beyt 409

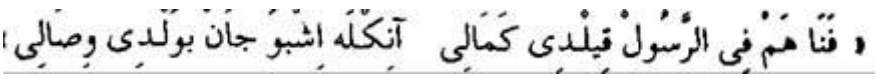

Anadır rabt-ı kalbim vird-i hâlî. Beni benden alub buldum meâlî."

"Kalbimin rabtı, vird-i hali (vazifesi ve hali) O'nadır. Beni benden aldı, neticeyi buldum ve nihayet Mevlâ'ya vasıl oldum."

Kalbim O'na bağlıdır, hep O'na bakıyorum. Yerlere, göklere, dosta, düşmana, hiçbir şeye bakamıyorum. Kalbimin vazifesi O'na rabt olmak. Kalbimin hali hep O'nu düşünmek.

Rabt: Bağlanmak. Vird: Vazife. Meal: Netice, matlup.

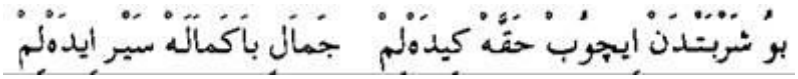
"Fena hem fir-Resûl kıldı, kemâli. Anınla işbu can buldı visâlî."

"Hem de O'nun kemali (beni) fena firresûl kıldı. Bu can Onunla Mevlâ'ya kavuşmayı buldu."

Onun vasıtasıyla, "Fena firresûl" oldu. Yani Resulullah ﷺ in nurunda eridi.

İşbu; işte bu, bu şu anlamındadır.

İsmet Efendi *(Kuddise Stnuhu)* Hazretleri "İşbu can" derken kendi gönlünü kastediyor ve: "Benim gönlüm onunla kavuşmayı buldu" buyuruyor.

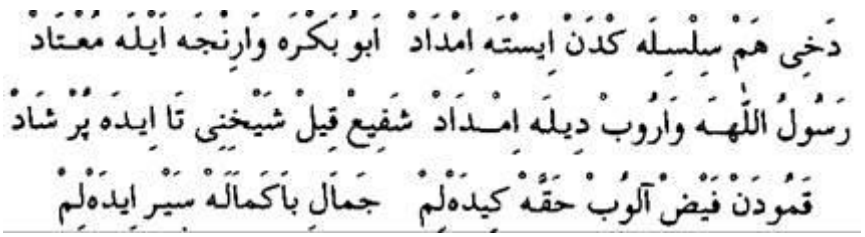

"Bu şerbetten içüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

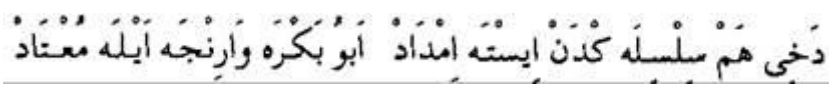
"Bu manevî şerbetten içip Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Hepsi çok değerli sözler. Mevlâ tutmak nasip etsin. Âmin!

Beyt 410

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sirruhu)* Hazretleri, birçok tenbihlerde buluna buluna, nihayet şimdiki beyite geldi:

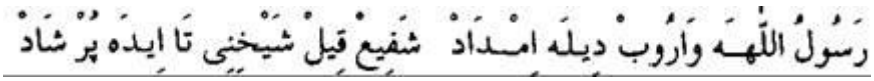
"Dahi hem silsilenden iste imdâd. Ebubekr'e varınca eyle mu'tâd."

"Kendi şeyhinden Ebubekr *(Radıyallahu Anh)* a varıncaya kadar bütün şeyhlerden yardım istemeyi âdet edin."

İmdad: Yardım, güç durumda kalmışın yardımına yetişme.

Silsile; Arapça birbirine bağlanan, bir sıra meydana getiren şey, zincir demektir. Tarikatlarda Hazreti Peygambere kadar dayandırılan şeyh zinciridir.

Silsileyi bilmek çok önemlidir. Silsilesini bilmeyen salik, nesebini bilmeyen kişi gibidir. Nakşî tarikatının Hazreti Peygamber ﷺ e varan silsilesine "Silsiletü'z- Zeheb" -Altın Zincir Halkaları- denir.

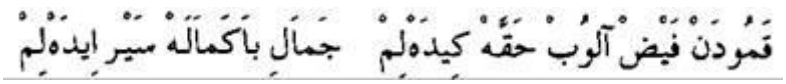

"Resulullah'a varıp dile imdâd. Şefi' kıl şeyhini ta ide pürşâd."

"Kendi şeyhinden, onun şeyhine, ondan da bir öncekine gide gide Resulullah'a var. O'ndan yardım iste. Şeyhini şefaatçi kıl ta ki (seni) ziyade sevinçli kılsın."

Pürşâd; bol sevinç, ziyade bahtiyar.

Şeyh, saliki elinden tutar, şeyhden şeyhe, halkadan halkaya götürür.

"Kamudan feyz alup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hepsinden feyz alıp Hakk'a gidelim. Cemali Ha kemali seyredelim."

İnsan, büyüklerin kapısında dolaşmalı ki, fayda görsün. Sure-i Nisa'da şöyle buyrulur:

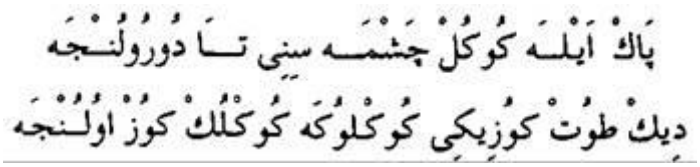
وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلاَّ لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذ ظَّلَمُواْ أَنفُسَهُمْ جَآؤُوكَ فَاسْتَغْفَرُواْ اللّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُواْ اللّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ﴿٦٤﴾

"Biz hiçbir Peygamber göndermedik, ancak Allah (-u Tealân) ın izniyle itaat edilmesi için gönderdik. Ve eğer onlar nefislerine zulmettikleri zaman sana gelseler de Allah (-u Tealâ) dan mağfiret isteseydiler ve onlara Peygamber de istiğfarda bulunsaydı, elbette Allah (-u Tealây) ı tevbeleri çok kabul edici ve çok esirgeyici bulacaklardı." *(Ayet: 64)*

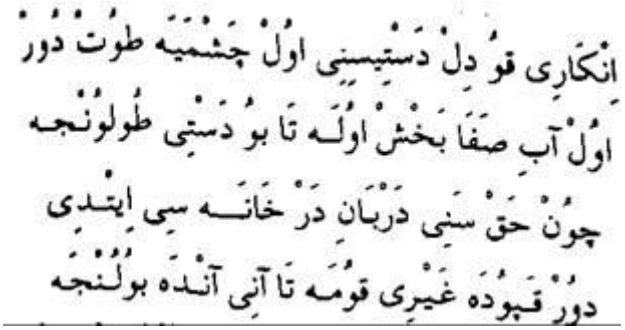
Peygamberimiz ﷺ e itaat üzere yaşayacakken bir kişi kötülük etse, nefsine zulmetmiştir. Nasıl bir kötülük etse? Hangisi olursa olsun, her kötülük fenadır.

Meselâ; oruç tutmamak, namaz kılmamak, zekâtını vermemek, gıybet etmek... vs. hep kötülüktür. Kötülük işleyen ne yapmış olur? Kendi nefsine zulmetmiş olur. Bunun ilâcı nedir? Peygamber ﷺ in yanında istiğfar etmek, onun da o kimse hakkında istiğfar etmesidir. İşte bu vesiledir.

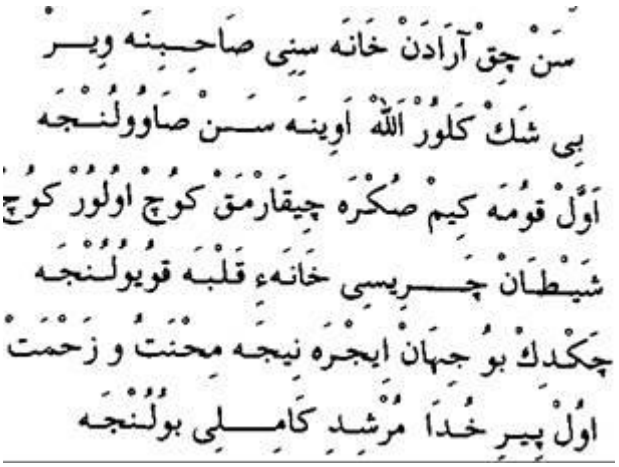
Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretleri, bu beytin yanına Hacı Bayram Veli** *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretlerinin halifelerinden Laî Dedenin şu manzumesini yazmıştır.**

Gönül çeşmesini, Masiva (Allah-u Tealâ Hazretlerinden başka düşüncelerin) bulanıklığından duruluncaya kadar temizle. Et parçasından ibaret olan kalbin manevî gözü açılıncaya kadar, manevî kalbin gözünü, Allah-u Tealâ'nın aynası olan o kalbe doğru tut.

انکاری قو دل دستیسینی اول چشمیه طوت دور
اول آب صفا بخش اولـه تا بو دستی طولونجه
چون حق سنی دربان در خانـه سی ایتدی
دور قبوده غیری قومه تا آنی آنده بولونجه

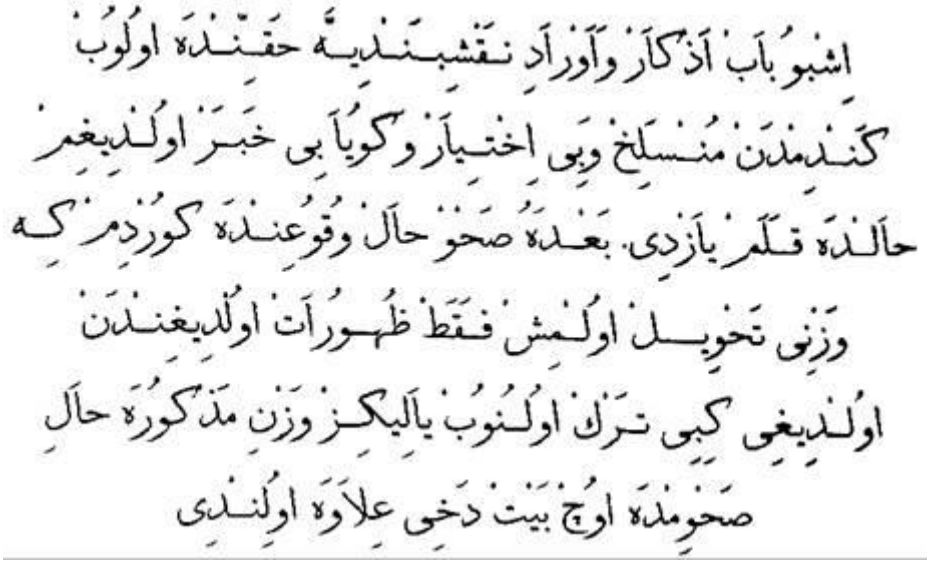
İnkârı bırak, Allah-u Tealâ'nın feyzinden ibret olan pak su ihsan edilerek gönül testisi doluncaya kadar onu, o çeşmeye tut Çünkü Allah-u Tealâ seni Beytullah (kendi evi) mesabesinde olan kalbin bekçisi etti. Kapıda dur Allah-u Tealâ Hazrelerini o kalpte buluncaya kadar oraya başkasını koyma.

سن چق آرادن خانه سنی صاحبنه ویر
بی شک کلور الله اوینه سن صاوولونجه
اول قومه کیم صکره چیقارمق کوچ اولور کوچ
شیطان جریسی خانهء قلبه قویولونجه
چکدك بو جهان ایجره نیجه محنت و زحمت
اول پیر خدا مرشد کاملی بولونجه

Sen aradan çık, evini sahibine teslim et. Sen aradan çıkınca şüphesiz Allah evine gelir (tecelli eder). Baştan kalbe kimseyi sokma ki, şeytan askeri kalp evine koyulunca, sonra çıkarmak çok zor olur. Sen, Allah'ın dostu bir mürşidi kamili buluncaya kadar nice sıkıntılar çektin.

Ey mekândan münezzeh olan Allah'ım! ben senin, gönlümde yerleştiğini hissedinceye kadar seni çok aradım çok.

28. BAB

اشبو باب اذكار وأوراد نقشبندية حقنده اولوب
كندمدن منسلخ وبى اختيار وكويا بى خبر اولديغم
حالده قلم يازدى. بعده صحو حال وقوعنده كوردم كه
وزنى تحويل اولنمش فقط ظهورات اولديغندن
اولديغى كبى ترك اولنوب يالكز وزن مذكورة حال
صحومده اوچ بيت دخى علاوه اولندى

İşbu bab ezkâr ve evrad-ı Nakşibendiyye hakkında olup, kendimden münselih ve bî ihtiyar ve güya bî haber oldığım halde kalem yazdı. Ba'dehü sahv-i hal vukuında gördüm ki vezni tehvil olmış. Fekat zuhurat oldığından, oldığı gibi terkolunup yalnız vezni mezkûra hali sahvimde üç beyit dahi ilâve olındı.

İşte bu kısım Nakşibendiyye'nin zikirleri ve virdleri hakkında olup kendimden soyulup çıktığım elimde de olmadan sanki kendimden habersiz bulunduğum halde kalem yazdı.

Bundan sonra uyanıklık hali olduğunda gördüm ki, vezin değişmiş. "Cemali ba kemale seyr idelim" yerine, "Görmeye sa'yet aziz dîzarını" yazılmış. Zuhurat olduğundan olduğu gibi bırakılıp yalnız bahsi geçen vezne uyanıklık halimde üç beyit daha ilâve olundu.

Evrad: Günlük dualar, düzenli bir şekilde belli zamanlarda okunmak üzere ayet, hadis ve ermişlerin sözlerinden müteşekkil dualar demektir.

Her tarikatın kendine mahsus bir evradı vardır. Tarikat ehline ve sofilere göre herkesin bir virdi olmalıdır.

Sahv: Ayıklık, kendinde olma hali, kendine gelme manalarına gelir. Tasavvufta ise, hislerini yitiren ve kendinden geçen arifin hissine dönmesi, kendine gelmesi demektir.

Münselih: Soyulmuş, sıyrılıp çıkmış, demektir.

Beyt 411

چونکه بیلدك رابطه أسراری کل خبر آل نقشبند اذکاری
اسم ذاتله نفی و اثبات کاری صرف ایدك قلبی خفی هپ واری
بو تذکردر وسیله یاری کورمکه سعی ایت عزیز دیزاری
« چونکه بیلدك رابطه أسراری کل خبر آل نقشبند اذکاری »

"Çü bildin Rabıta esrarınî. Gel haber al, Nakşibend ezkârınî."

Çünkü (bundan evvelki beyitlerde) rabıta'nın inceliklerini bildin, öğrendin. Gel (şimdi de) Nakşibend zikirlerinden haber al."

Esrar: Sır kelimesinin cemisi olup, sırlar, incelikler demektir.

اسم ذاتله نفی و اثبات کاری

"İsm-i Zatla nefy-ü isbat kârini."

"İsmi zatla, nefy-i isbat amelini."

İsm-i Zat: Allah ismidir. Nefy-ü isbat: Lâilâhe illâllah zikrine denir. Bu kelime-i tayyibedeki "Lâilâhe" -hiçbir ilâh yok- nefy'dir. "İllâllah" -ancak Allah var- isbattır.

Kâr: İş, amel, fiil, demektir.

صرف ایدك قلبی خفی هپ واری

"Sarf idin kalb-i hafi hep varınî."

"Kalben hafi olarak hep varınızı sarfedin."

Salik, bütün gücünü, varlığını, kalbiyle Mevlâ'yı düşünmeye, diliyle hafiyyen (gizli olarak) zikretmeye sarfetmelidir.

Sarf idin: Harcayın, Hafi: Gizli olana denir.

Tarikat ehline: "Feda kıl canım" deniyordu. Canımızı nasıl feda edeceğiz. Nasıl vereceğiz varlığımızı?

Gereksiz yerlere zaman ayırmayarak, lüzumsuz konuşmaları terkederek, faydasız veya kötü yazıları okumayı bırakarak, varlığımızı bu yola vereceğiz.

Bu yolda canımızı feda edeceğiz. Ben yoruldum. Bacağım, kolum ağrıdı, demeyeceğiz.

بو تذكردر وسيله يارني كورمكه سعي ايت عزيز ديزارني

"Bu tezekkürdür vesile yârini,

Görmeye sa'y it aziz dîzârınî."

"Bu zikretmek, sevgiliye kavuşmaya vesiledir. Ey aziz (kimse!) bu tezekkürle Mevlâ'nın Cemalini görmeye çalış."

Dîzâr: Cemal, demektir.

Tezekkür; lugatta zikretmek, bir şeyi ders gibi tekrar ile ezbere almak demektir. Bu kelime Tefe'ul babındandır. Bu babın binası zorluk içindir.

Zikr ede ede Allah'a kavuşulacak. Bu işte zorluk vardır. Bu millet istiyor ki Tarikata girince, bal küpüne dalmış gibi olsun, karşılığını alsın. Tat, tuz aramamalı. "Ya Rabbi! sen razı ol" demeli, bunu istemelidir.

Beyt 412

جذبه يه لايق ايسه ويرٍ اسم ذات هپ لطائف نور اولنجه قيل ثبات
تا وجودك ظلمتي اولسون شتات نفي اثباتله كرك قيلمق ثبات
بو تذكردر وسيله يارني كورمكه سعي ايت عزيز ديزارني
« جذبه يه لايق ايسه ويرٍ اسم ذات هپ لطائف نور اولنجه قيل ثبات »

"Cezbeye lâyık ise vir İsm-i Zat. Hep letaifler nur olunca kıl sebat."

"Cezbeye uygun ise (hali) İsm-i zat'ı (Allah zikrini) ver. Letaiflerin hepsi nur oluncaya kadar sebat et."

Sebat: Kararlı olmak, ahde vefa etmek. Lâyık: Haketmek, uygun, münasip olmak.

Bazı saliklerde, sülükten evvel cezbe hasıl olur. Bu maksûd değildir. İcabında zararı da olabilir. Salik: Ben erdim, çalışmama gerek yok diyebilir.

Lâtaiflerin her birinin ayrı nuru vardır. Bütün lâtaifler farklı renklerdedir. Letaiflerin nurunu, rengini gören olur, görmeyen olur. Letaiflerin nurunu, rengini görmek değil, çalışmak önemlidir.

Efendi Babam: "Oğlum Mahmûd! İkiyüz yirmidört bin Peygamber bize 'Allah' dedirtmek için gönderildi." derdi.

O büyük Allah'ımızı unuttuk, yağmurumuzu kesti. Hiç Mevlâ unutulmaya gelir mi? Suyumuzu kesti, daha başka nimetlerimizi de keser.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bir mektubunda buyuruyor ki: "Zikir demek, gafleti gidermek demektir. Başlangıçta da yolun sonunda da insanın zahiri, yani bedeni gafletten kurtulamaz. Bunun için zahir her zaman zikre muhtaçtır. Bazı zaman ism-i zat olan Allah kelimesi ile zikir daha faydalı olur. Bazen de nefyü isbat zikri yani kelime-i tevhid söylemek daha uygun olur. Batına, yani kalbe gelince; burada da gaflet büsbütün gidinceye kadar zikretmek elbette lazımdır.

Şu kadar var ki başlangıçta herkesin bu iki zikre devamı lâzımdır. Yolun ortasında ve sonunda bu iki zikir şart değildir.

Kur'an-ı Kerim okumakla ve namaz kılmakla da gaflet giderilebilirse bunlarla da olur. Yolda olanlara Kur'an-ı Kerim okumak, sonda olanlara da nafile namazları kılmak daha uygundur.

Şunu da biliniz ki ancak Zat-ı Tealâ'ya kavuşmak isteyenler için Zat-ı Tealâ'nın isimlerle ve sıfatları düşünmekle birlikte hazır olması da gaflet sayılır. Bu gafleti de yok etmeleri lâzımdır, ötelerin ötesine ilerlemelidir." *(Mektubat, 1/221,*242*. Mektub)*

Sonra karar verildi ki, her Tarikata giren ism-i Zat ile başlasın. İşte biz, bu karar üzerineyiz.

Efendi Babam buyurmuştu ki: Evvelce letaifler tek tek verilirdi. Şimdi garip zaman olduğundan dokuzu birden veriliyor. Bunun kıymetini bilelim, kıymet bilirsek, kıymetimiz bilinir. Bir beyitte şöyle gelir:

قَدْرِ مَرْدُمْ رَا شِنَاسْ اَیْ مُحْتَرَمْ تَا كِه شِنَاسَنْدْ دِيكَرَانْ قَدْرِ تو هَمْ

"Bir adamın kıymetini bil ey muhterem,

Ta ki diğer insanlar da senin kıymetini bilsinler."

Büyük şeyh Efendi ne buyurmuştu? Bütün letaiflerin nur oluncaya kadar sebat et.

تَا وُجُودَكْ ظُلْمَتِی اوْلْسُونْ شِتَاتْ

"Ta vücudun zulmeti olsun şitât."

"Ta vücudun zulmeti dağılsın, gitsin."

Şitât; dağılmak, manasındadır.

İnsan ma'nen karanlıklar içinde olan bir varlıktır. Ne zaman ki Lâilâhe İllallah der, bir karanlık silinir, onun yerine nur gelir. Kelime-i Tevhîd işine devam ede ede karanlıkların hepsi gider. Fakat sebat şartıyla.

Bir yolun kenarında bir kuyu olsa, yağmur yağdığında bütün pislikler ona akıp gelir. Kuyuyu temizlemek isteyen kimse, ondan bir kova su çıkarsa, bir taraftan da kirli sular kuyuya, belki de on kova dolsa, bu durumda temizleme ne fayda verir? Kalp de bir kuyu gibidir.

Gözler, kulaklar ve diğer duygu organları kalbe açılan oluklar gibidir. Gözler ne görürse, kulaklar neyi işitirse, hepsi kalbe dolar, evvelâ olukları tıkamaya gayret edeceğiz, bir taraftan da Lâilâhe İllâllah diyeceğiz.

Tarikatlı biri; televizyon seyrederken tesbih çekiyorum demiş. Bu, koca bir oluktan kalbe pislik akıtılıyor demektir. Bu durumda yaptığı zikir ona faide sağlamıyor. Sağlamış olsa o Televizyonun karşısında oturmaya devam edemezdi.

Enayi olduk enayi!

Ahmak olduk ahmak!

Çakmak olalım çakmak!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾ وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾ هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾

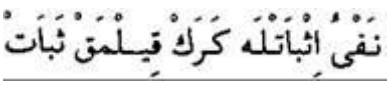
"Ey iman etmiş olanlar! Allah'ı çokça zikir ile zikrediniz. Ve O'na sabah ve akşam tesbihte bulunun. O Hakk'ı Kerimdir ki sizi zulmetlerden nura çıkarmak için size salât eder, melekleri de. Ve müminler için pek merhametli bulunmaktadır." *(Ahzab Ayet: 41-42-43)*

Allah-u Tealâ kullarına devamlı nur yağdırıyor. Güneşin doğduğu vakitte iğnenin tepesi kadar aydınlatmadık bir yer bırakmaması gibi. Ama hangi ev olursa olsun, perdeleri kapalıysa, güneşin ziyası oraya girer mi? Hayır! Suç kimindir? Güneşin mi, ev sahibinin mi? Mevlâ'nın nuru parladığı vakitte iğne tepesi kadar yer bırakmadan her yeri parlatıyor.

İnsanın kalbi, Allah-u Tealâ'nın evidir. Kalp açıksa, Allah'ın nuru oraya girer, kapalı ise nur gelir fakat içeri giremez. Şöyle bir beyit vardır:

Yâr her dem sana nazar eyler. Seni gafil görür güzâr eyler.

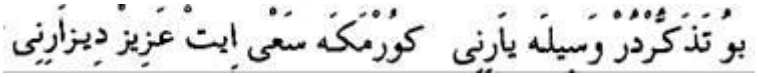
"Yâr (sevgili Mevlâ) her zaman sana (kalbine) rahmetiyle bakar, lâkin seni gafil (dağda bayırda dolaşır) görür senden geçer."

Nefyü isbatla gerek kılmak sebat."

"(Bu letaifler nur olduktan sonra) artık nefy-ü isbatta yani kelime-i tevhidde sebat kılmak gerek."

Salik önce Allah ismi şerifini zikreder, sonra letaiflere çalışır. Bundan sonra kelime-i tevhid zikrine başlar ve onda devam ederek sebat eder.

"Bu tezekkürdür vesile yârini. Görmeye sa'y it aziz dîzarını."

"Bu zikir Mevlâ'yı görmeye vesiledir ey aziz! Onun Cemalini görmeye çalış."

Mevlâ'yı zikretmek, O'nu hatırlamak içindir. Asıl maksat O'nun ismini zikretmek değil, O'nu devamlı hatırlamaktır.

Hadis-i şerifte şöyle buyrulur:

İhsan makamı öyle bir makamdır ki, bu makamda olan ibadet ederken Mevlâ'yı görüyor gibi olur.

O'nun kalbinde ne yerler ne gökler, sadece Mevlâ vardır. Bu makam Ülü'l-Azim Peygamberlerin makamıdır. Ülü'l-Azim Peygamberler beş tanedir. Sırası ile şöyledir:

1- Nuh *(Aleyhisselâm)*

2- Musa *(Aleyhisselâm)*

3- İsa *(Aleyhisselâm)*

4- İbrahim *(Aleyhisselâm)*

5- Muhammed *(Aleyhisselâm)*

Bizleri o makama kabul ederlerse, o makamdan onların çocukları olma yoluyla nasip alıyoruz. Bu makama kavuşmak için can verircesine çalışmak lâzım.

Padişah'ın yakını olan bir çocuk, Padişah'ın kucağına oturur, omuzlarının üstüne bile çıkar.

Ya Rabbi! Bizleri onlara tabi eyle. Onlardan başkalarına tabi olmaktan koru.

Kâfirler kendi kendilerini parçaladılar, bizi de kendileri gibi yapmak istiyorlar. Bizimkiler de onlara uymaya meraklılar. Peygamber Efendimiz buyurdu:

اَلْاِحْسَانُ اَنْ تَعْبُدَ اللّٰهَ كَاَنَّكَ تَرَاهُ فَاِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَاِنَّهُ يَرَاكَ

"İhsan, Allah'ı görüyormuş gibi ibadet etmendir. Eğer sen O'nu göremiyorsan da O seni görüyor." *(Buharî, İman:36, No:50, 1/27)*

"Beni İsrail ne yaptı benim ümmetim de yapacak. Anası ile zina etti ise benim ümmetim de edecek." Nitekim oldu, ben kaç tane böyle haber duydum. Ya bilmediklerimiz kaç tane acaba? Aman dikkatli olalım.

Beyt 413

كَرْ فنَا بولْسه كَرَكْدِرْ سالِكَه روزُ شَبْ اولْسونْ مُراقِبْ مالِكَه
خُفْيَةً تَهْلِيلْ لِسانِى هالِكَه كونْدَه بَشْ بيكْدِرْ اَقَلّى سالِكَه
جُمْلَه اَذْكارْدِرْ وَسِيلَه يارِبّى كورْمَكَه سَعْى ايتْ عَزِيزْ ديزارِبّى
كَرْ فنَا بولْسه كَرَكْدِرْ سالِكَه روزُ شَبْ اولْسونْ مُراقِبْ مالِكَه

"Ger fena bulsa gerektir salike. Ruz'u şeb olsun murakıb Malik'e."

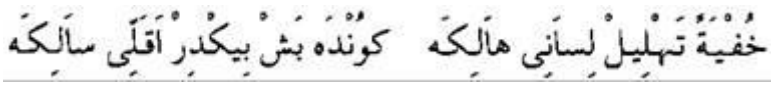
Eğer fena bulsa, salike gerektir ki, gece gündüz Allah'ı gözetici olsun."

Fena hali; kulun benliğinin kaybolması ile tevhidin gerçekleşmesidir. Bu durumda kul, nefsi arzularını terkeder ve kendini Allah'ın iradesine teslim eder, bu makama çıkan salik boyuna Mevlâ Tealâ'ya bakar, O'nu gözetir.

Ger; eğer. Ruz; gündüz, Şeb; gece, Murakıp; gözetici. Malik; her şeyin sahibi olan Allah ﷻ.

« مراقب» kelimesi, ((مفاعلة)) babından gelir. Bu babın binası, iki kimse arasında ortaklık içindir. Bu durumda murakabada kul Mevlâ'yı, Mevlâ kulunu gözetir.

Rabıta öyle değildir. Rabıta'da mürid şeyhini gözetiyor, fakat şeyhin müridi gözetmesi durumu yoktur.

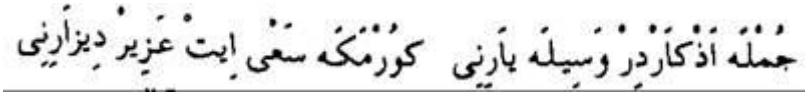

خُفْيَةً تَهْلِيلْ لِسَانِي هَالِكَه كُونْدَه بَشْ بِيكْدِرْ اَقَلِّي سَالِكَه

"Hufyeten tehlil lisanı halike. Günde beşbindir ekalli salike."

"Bütün masivayı helâk eden, "Lâilâhe İllâllah" kelimesini lisan ile kulak işitecek kadar gizli bir şekilde (zikretsin). Bu zikrin en azı, Salike günde beşbin defadır."

Hufye: Gizli, Tehlil: Lâilâhe İllâllah. Lisanî: Dil ile. Hâlike: İnsanın varlığını helak edici, demektir.

Beyitte ne deniyor? "Salik, günde en az beşbin defa Lâilâhe illâllah zikrini söylemelidir." deniyor. Bu tevhid var ya bütün masivayı helâk eder.

جُمْلَه اَذْكَارْدِرْ وَسِيلَه يَارِنِي كُورْمَكَه سَعْي اِيتْ عَزِيزْ دِيزَارِنِي

'Cümle ezkârdır vesile yârini. Görmeye sa'y it aziz dîzârınî."

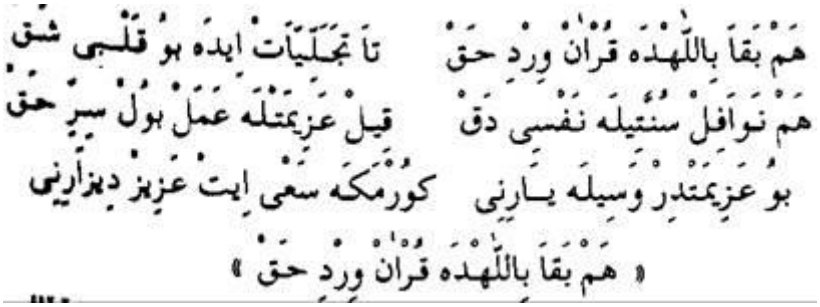
"Bütün zikirler Mevlâ'nın Cemalini görmeye vesiledir. Ey aziz! Mevlâ'nın Cemalini görmeye çalış."

Dîzâr: Didar, cemal, demektir.

Dün sabah Usûl okurken aklıma geldi. İslâmiyette çok azamet var. Bu, Müslümanları herkese karşı hâkim kılmaya yeter. Müslümanlar kendilerini hâkim etmezlerse kâfirleri kendi başlarına hâkim ederler. Onların hakimliğinin sonu cehennem, Müslümanların hakimliklerinin sonu ise cennettir.

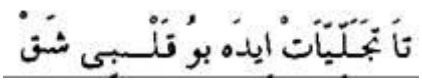
İyi çalışalım ve inşaallah yanlış bir şey yapmayalım. İslâm söz konusu olunca; "Ufak bir meseledir, yapmasak da olur." demeyelim. Meselâ; camiye sol ayakla da girsem ne olur? desek, kâfirlere mahkûm oluyoruz, demektir.

Beyt 414

هَمْ بَقَا بِاللّٰهِدَه قُرْاٰنْ وِرْدِ حَقْ تَا تَجَلِّيَاتْ اِيدَه بُو قَلْبِي شَقْ
هَمْ نَوَافِلْ سُنَّتِيلَه نَفْسِي دَقْ قِيلْ عَزِيمَتْلَه عَمَلْ بُولْ سِرِّ حَقْ
بُو عَزِيمَتْدِرْ وَسِيلَه يَارِنِي كُورْمَكَه سَعْي اِيتْ عَزِيزْ دِيزَارِنِي
« هَمْ بَقَا بِاللّٰهِدَه قُرْاٰنْ وِرْدِ حَقْ »

"Hem Bekabillah'da Kur'an, virdi Hak."

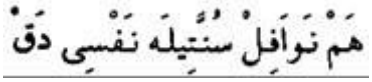
"Bekabillâh makamına gelenlerde Kur'an-ı Kerim'i okumak, onlara Mevlâ'dan vird oldu."

'Ta tecelliyyat ede bu kalbi şak."

Ta ki bu makamda Mevlâ'nın tecellileri kalbi yarsın."

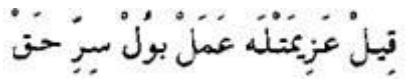
Şak: Yarmak, demektir.

Hem nevafil sünnetile nefsi dak."

Hem de nafileler yoluyla nefsi döv."

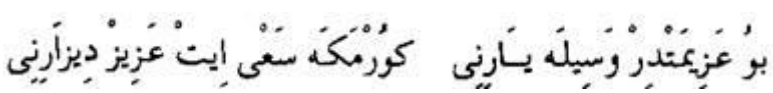
Sünnet: Yol. Dak: Dövmek, vurmak, manasınadır.

Kıl azimetle amel bul sırr-ı Hak."

"Azimetle amel et ve Hakk'ın sırrını bul."

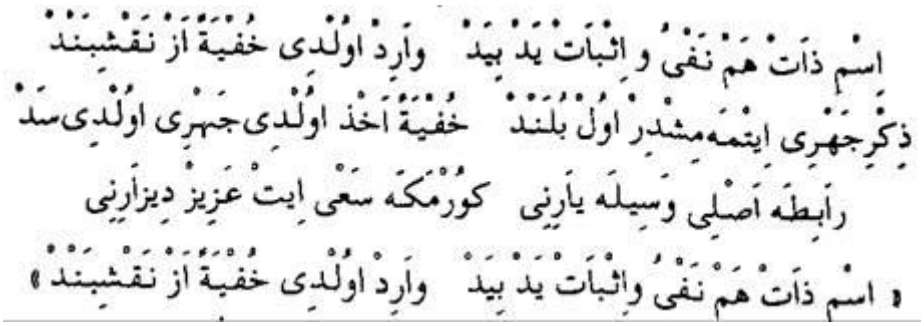
Ruhsatla değil azimetle amel et, yani amellerinde dikkatli ol. Allah'ın emirlerini en mükemmel ve eksiksiz yapmaya çalış.

"Bu azimettir vesile vârinî. Görmeye sa'y it aziz dîzârınî."

"Bu azimetle amel etmek Mevlâ'yı görmeye vesiledir. Ey aziz! sen de O'nun Cemalini görmeye çalış."

Beyt 415

اسم ذات هم نفی و اثبات ید بید وارد اولدی خفیة از نقشبند
ذکر جهری ایتمه مشدر اول بلند خفیة اخذ اولدی جهری اولدی سد
رابطه اصلی وسیله یارنی کورمکه سعی ایت عزیز دیزارنی
« اسم ذات هم نفی واثبات ید بید وارد اولدی خفیة از نقشبند »

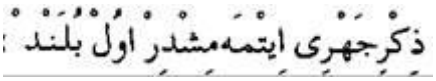
"İsm-i Zat, hem nefy-ü isbat yed biyed Varid oldı hufyeten ez Nakşibend."

"'Allah-Allah' ve 'Lâilâhe illâllah' zikirleri Nakşibend Hazretlerinden itibaren elden ele, gizli zikir olarak yapıla geldi."

Nakşibend Hazretlerinden evvel zikri aşikâre yapanlar vardı.

Varid: Gelen, erişen, vasıl olan.

Yedbiyed: Elden ele. Ez: Den, dan manasındadır.

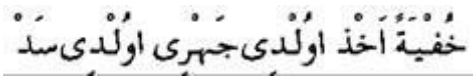

ذکر جهری ایتمه مشدر اول بلند

"Zikri cehri itmemiştir Ol bülend."

O yüksek zat (Nakşibend-*Kuddise sırruhu-)* aşikâr zikir etmemiştir."

Bülend: Yüksek, demektir.

Nakşibend (Kuddise Sırruhu) Hazretleri, 718 h. 1318 m. tarihinde Buhara civarında Kasr-ı Arifan isimli köyde dünyaya gelmiştir.

خفیة اخذ اولدی جهری اولدی سد

"Hufyeten ahz oldı, cehrî oldı sed."

"Gizli zikir yolu alındı, cehri zikir yolu kapandı."

Ahz: Almak, Sed: Kapamak, demektir.

Nakşibendiyye tarikatının Hacegan silsilesinde Hoca Muhammed İncir Fağnevî *(Kuddise Sırruhu)* dan Emir Külâl *(Kuddise Sırruhu)* e kadar gizli zikir de açık zikir de yapılıyordu. Nakşibend Hazretleri *(Kuddise Sırruhu)* Abdü'l-Halik Gucduvanî *(Kuddise Sırruhu)* nun Ruhanî terbiyesinden sonra açık zikri tamamen bırakıp gizli zikre devam ettiler.

Hatta Emir Külâl *(Kuddise Sırruhu)* nün meclisinde açık zikir başlayınca, Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* halkadan ayrılıp dışarı çıkarmış.

Bu hal diğer müridlere gayet ağır gelirmiş. Birkaç kişi bir gün Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* nün açık zikirde meclislerini terketmesinin doğru bir hareket olmadığını Emir Külâl *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerine söylemişler.

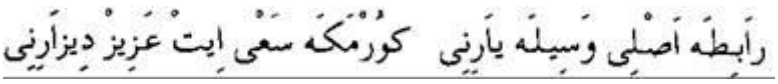
O da onlara uygun bir vakitte şöyle cevap vermiştir:

"Siz oğlum Behaeddin hakkında kötü bir zanna düşmüş, onu kusurlu görmüş bulunuyorsunuz. Bu haliniz, onu anlayamamanızdan doğuyor. Behaeddin'in üzerinde Allah-u Tealâ'nın hususi bir nazarı vardır. Kulların hali, Allah'ın işte bu nazarına bağlıdır. Benim ona nazarım ise kendi irademle değildir."

Bu sözlerden sonra Emir Külâl *(Kuddise Sırruhu)*, biraz ileride kerpiç taşımakla meşgul olan Behaeddin *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerini yanına çağırmıştır ve şöyle demiştir:

"Oğul Behaeddin! Hace Muhammed Baba Semasî *(Kuddise Sırruhu)* nun senin hakkındaki sözünü tamamen yerine getirdim."

Daha sonra göğsünü göstererek şöyle devam etmiştir: "Bu bağı senin için kuruttum. Ruhaniyyet kuşunu, beşeriyyet yumurtasından çıkardım. Ne var ki, senin himmet kuşun, çok yükseklerden uçmak ister. Bundan sonra sana izin. Yakın veya uzak her nerede burnuna bir koku gelirse, onu istemekte, himmetini kusurlu eyleme!.."

"Rabıta aslı vesile yarinî,

Görmeye sa'y it aziz dîzârınî."

"Rabıta, Mevlâ'yı görmeye (kavuşmaya) asıl vesiledir. Ey aziz! Mevlâ'nın Cemalini görmeye çalış."

Asl: Temel, esas, kök, demektir.

Rabıta, Rabıta, her yerde Rabıta.

Ebubekr et-Tilmisanî şöyle buyurmuştur:

"Allah ﷻ ile beraber olunuz! Buna güç yettiremezseniz, Allah ﷻ ile beraber olan salihlerle olunuz."

Ya, Allah ﷻ ile beraber ol. Ya da Allah ﷻ ile beraber olan ile ol, üçüncüsü olma, şeytanla olursun. Nitekim şöyle denilmiştir:

مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَيْخٌ فَشَيْخُهُ الشَّيْطَانُ

"Şeyhi olmayanın şeyhi şeytandır."

Rabıta'yı inkâr edenlerin sonu, mahrumiyyettir. Rabıta tevhid yoludur. Âli himmet olmak lâzım. Ahmaklık iyi değildir. Bir beyitte şöyle buyrulur:

"Dakik ol, bil edep Hakk'a gidelim,

Cemali Ba kemale seyr idelim."

"İnce anlayışlı ol, edep bil, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Rabıta nedir? Bunu bir kere daha izah edelim: Rabıta; salikin kalbinin gözüyle, mürşidine Mevlâ'nın aynası niyetiyle bakmasıdır. Ve kalbin lisanı ile de Allah-u Tealâ'yı zikretmektir.

Bazıları, "Hoca Efendi! Hiç Allah'tan başkasına Rabıta edilir mi?" diyorlar. Bir kimse öğrenirken, Hoca Efendi'nin yüzüne bakarak Fatiha suresinin şu ayetlerini okuduğu çok olur:

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴿٥﴾

"Ancak sana ibadet eder ve ancak senden yardım isteriz."

Bir Müslüman, Hoca'ya bakarak bu ayeti nasıl okuyor? Çünkü bu okumada muhatab Allah-u Tealâ'dır, Hoca Efendi değildir. İşte tarikattaki Rabıta 'da da durum böyledir.

Eğer Hoca Efendi niyet edilirse, o kişi müşrik olur, amma Allah'ı kastedince, müşrik olunmaz.

Rabıta'ya dair deliller vardır. Sure-i Enfal'de şöyle buyrulur:

. . . لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَى مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ. . .

"Delilden helâk olan, helak olsun, delilden dirilen, dirilsin." *(Ayet:42)*

Yemek, bazı insanı öldürür, bazısını ise tavlandırır.

Her şey Rabıta ile yaşıyor. Padişahların muhakkak intisap ettikleri, bir şeyhleri olurdu. Kendileri de aileleri de tarikatlı olurlardı. Onun için dünyayı tirtir titretirlerdi. Sonradan Tarikat işlerinden soğumalar olunca, padişahlar onlardan titremeye başladılar.

İslâmiyyet insanı Aslan, İslâmiyyetsizlik ise insanı Tilki eder.

Beyt 416

بِيكْ يِيلْ اوُلْسَه آهْ واهْ سِرُّ جَلِى حَقَّه واَصِلْ كِيمْسَه‌نِكْ اوُلْمَزْ دِلِى
مَعْنَوِى صُحْبَتْلَه واَصِلْ هَرْ وَلِى رَابِطَه سِزْ سَعْى ايدَنْ مُطْلَقْ دَلِى
رَابِطَه اَقْرَبْ وَسِيلَه يَارَبِّى كُورْمَكَه سَعْى ايتْ عَزِيزْ دِيزَارِبِّى

Allah-u Tealâ'nın vermiş olduğu aklı yerinde kullanalım inşaallah. Bize verilen bu akıl nimetini daha kâmilleştirelim.

İnsan akıllı bir varlık olarak yaratıldığı halde, onu zayi ediyor. Böyle olunca da ondan istifade edemiyor.

Büyüklerin sözlerini dinleyelim. Bakınız büyüklerimizden Es-Seyyid Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sirruhu)* bu beyitte ne buyuruyor:

بِيكْ يِيلْ اوُلْسَه آهْ واهْ سِرُّ جَلِى حَقَّه واَصِلْ كِيمْسَه‌نِكْ اوُلْمَزْ دِلِى

"Bin yıl olsa âh vâh sırr-u celî. Hakk'a vasıl olmaz kimsenin dilî."

'Bir insan Allah ﷻ ya kavuşmak için bin sene gizli aşikâr âh vah diyerek ağlasa, bu şekilde kimsenin kalbi Allah'a vasıl olamaz."

Sır; gizli. Celi; aşikâr. Dil: Gönül, kalp, demektir.

Niçin vasıl olamaz?

مَعْنَوِى صُحْبَتْلَه واَصِلْ هَرْ وَلِى

"Manevî sohbetle vasıl her velî."

"Her bir veli (Allah dostu), manevî sohbetle Allah'a vasıl olmuştur."

رَابِطَه سِزْ سَعْى ايدَنْ مُطْلَقْ دَلِى

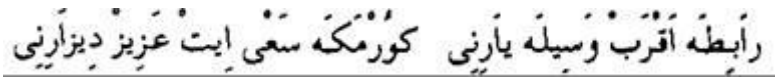
"Rabıta'sız sa'y iden mutlak delî."

"Rabıta'sız Allah ﷻ ya vasıl olmaya çalışan, şüphesiz delidir."

Allah'a Rabıtasız olarak vasıl olmaya çalışmayı şuna benzetebiliriz: Meselâ bir kimse, Dolmabahçe sarayının içine girmek istese, nereden girmelidir? Kapıdan. "Olmaz ben kapıdan değil, bacadan gireceğim" dese, doğru bir söz etmiş olmaz. Rabıtasız

Allah'a vasıl olmaya çalışanların hali, Dolmabahçe sarayına bacadan girmeye benzer.

Büyük sözü tutalım. Büyükler bu mes'eleleri tahkik etliler, incelediler, hakikatini öğrendiler.

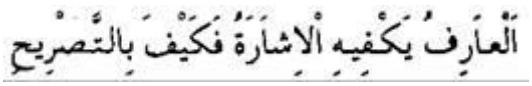

"Rabıta akreb vesile yarinî. Görmeye sa'y it aziz dizârınî."

"Mevlâ'yı görmeye, (O'na kavuşmaya) en yakın vesile Rabıta'dır. Ey aziz evlâd! (Rabıta ile) Allah ﷻ nün Cemalini görmeye çalış.

Akreb: En yakın. Vesile: Sebep. Dizar: Cemal.

Bir nazımda şöyle gelir:

"Arif o kimsedir ki, ona işaret yeter, ya açık açık anlatılırsa, nasıl olur?"

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* bir mektupta şöyle buyuruyor:

"Kavuşturucu yollar içinde Rabıtadan daha çabuk kavuşturanı yoktur. Hangi talihli kimseye bu nimeti ihsan ederler?"

Hace Ahrar *(Kuddise Sırruhu)* fıkarat risalesinde buyuruyor:

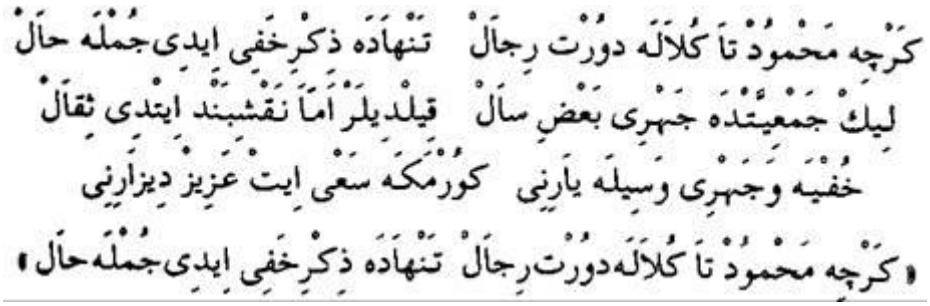
"Delilin gölgesi, Hakk'ın zikrinden daha faidelidir." *(Mektubat, 1/160, 187. Mektub)*

Yani rehberin hayali, talebesine, kalbin tasfiyesinde zikir etmesinden daha çok faide verir. Çünkü başlangıçta talibin Hak Tealâ ile tam yakınlığı yoktur. Bunun için zikir etmekle, çok faidelenemez.

Bizler, bir toz bile değil iken, bütün kâinatı yaratan zengin Allah'ımız, bizim gibi zelillere böylesine itina gösteriyor. Bizler ise O'nu bilmiyoruz. Amma sonra O Allah bizi öyle bir günde bırakır ki, o gün, oğlumuz, kızımız, bütün yakınlarımız bizden kaçar. Yardım ederse, ancak Mevlâ Tealâ edecektir. Minnet edelim Rabbimize.

Ya Rabbi! Bizi, senden geri bırakacak şeylerden sana sığınıyoruz.

Beyt 417

"Gerçi Mahmûd tâ Külâl'e dört Rical. Tenhada zikri hafi idi cümle hal."

"Her ne kadar (12. piranımız) Mahmud İncirî Fağnevî *(Kuddise Sırruku)* den, (15. piranımız) Emir Külâl *(Kuddise Sırruhu)* ye kadar geçen dört manevî kuvvet sahibi veliler, bütün halleri tenhada gizli zikir idi."

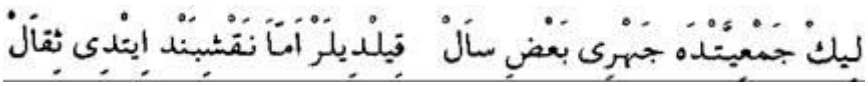
Rical: İleri gelenler. Bu dört rical şunlardır:

1- Mahmûd İncirî Fağnevî *(Kuddise Sırruhu),*

2- Ali Ramitenî *(Kuddise Sırruhu),*

3- Muhammed Baba Simasî *(Kuddise Sırruhu),*

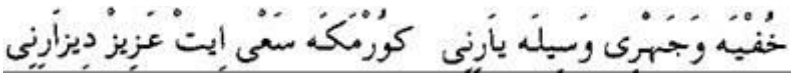
4- Emir Külâl *(Kuddise Sırruhu).*

Lîk cemiyyetde cehri ba'zı sâl. Kıldılar amma Nakşibend itdî sikâl."

"Lâkin cemaat halinde iken bazı seneler cehrî zikir yaptılar. Amma Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* bundan ağırlandı. O cehri zikir yapmadı."

Lîk: Lâkin, amma, ancak. Cemiyyette: Cemaat arasında. Sâl: sene yıl. Sikal: Ağırlanmak, demektir.

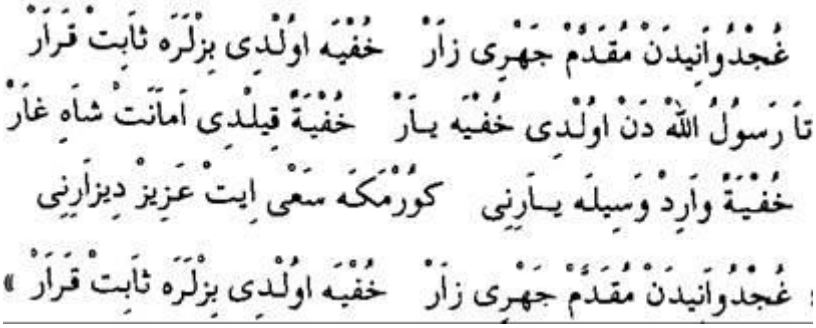

"Hufye ve cehri vesile yârini. Görmeye sa'y it aziz dizarınî."

"Gizli ve aşikâr (zikir) Mevlâ'yı görmeye vesiledir. Ey aziz! Mevlâ'nın Cemalini görmeye çalış."

Nefis içerden, Şeytan dışardan insanı yıkmaya çalışır. Ya Rabbi! yardım et bize. Tek bir Allah'ımız var, gerisi her şey fani!

Beyt 418

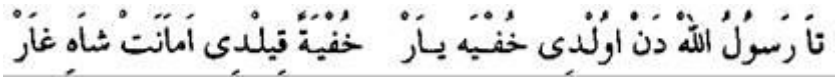
Gucduvanî'den mukaddem cehr-i zar. Hufye oldı bizlere sabit karâr."

Abdü l-Halik Gucduvanî Hazretlerinden önce aşikâre, inleyen bir sesle, zikir yapılırdı. Bizlere ise gizli olarak zikretmek sabit oldu, yerleşti."

Mukaddem: Evvel, Zâr: İnleyen ses, manasındadır.

Nakşibend Hazretleri manevî yolla Abdü'l-Halik Gucduvanî Hazretlerinden "Azimetle amel etme" emrini aldıktan sonra gizli olarak zikir yaptı. Nakşibend Hazretlerinden sonra da gizli zikir yapılmasında karar kılındı.

Karâr: Sonuca bağlanması gereken bir mesele hakkında düşünülerek verilen kesin hüküm, kanaat.

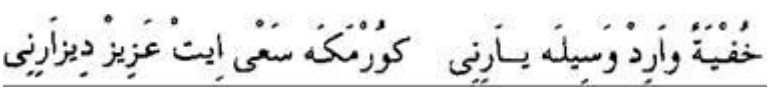
"Ta Resulullah'dan oldı hufye yâr. Hufyeten kıldı emanet şah-ı gâr."

"Gizli zikir ta Resulullah ﷺden geldi. Yâri, (dostu arkadaşı) olan Ebubekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* Hazretlerine hafi olan zikri, Şah-ı Gar, Resulullah ﷺ Efendimiz emanet etti."

Şah-ı gar: Mağaranın şahı ki Efendimiz ﷺdir.

Peygamber Efendimiz Hazret-i Ebubekr ile beraber Mekke'den Medine'ye hicretleri esnasında Sevr mağarasında bir müddet konaklamışlar, daha sonra kendilerini takip eden müşriklerin geri çekilmesiyle mağaradan çıkıp yollarına devam etmişlerdi.

İşte mağaranın sultanı olan sevgili Peygamber Efendimiz ilk defa orada mağara arkadaşı Hazreti Ebubekr'e sessiz zikretmeyi öğrettiler.

"Hufyeten vârid vesile yarinî. Görmeye sa'y it aziz dizârınî."

"Gizli olarak gelen zikir yarini görmeye vesiledir. Ey aziz Mevlâ'nın Cemalini görmeye çalış."

Hufyeten: Gizli olarak, Vârid: Gelen, demektir.

Hazreti Ebubekr *(Radıyallahu Anh)* Hazreti Resulullah ﷺ ile hicret ettiklerinde sığındıkları mağaranın ağzına kadar gelen müşriklerin kendilerini göreceklerinden çok korkmuştu. Bunun üzerine Efendimiz ne buyurdu?

. . . لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا . . . "Mahzun olma, Allah bizimle beraberdir." *(Tevbe Suresi: 40'dan)* işte orada Hazreti Resulullah, Hazreti Ebubekr'e teveccüh etti.

Bir Hadis-i şerifte şöyle buyurulmuştur:

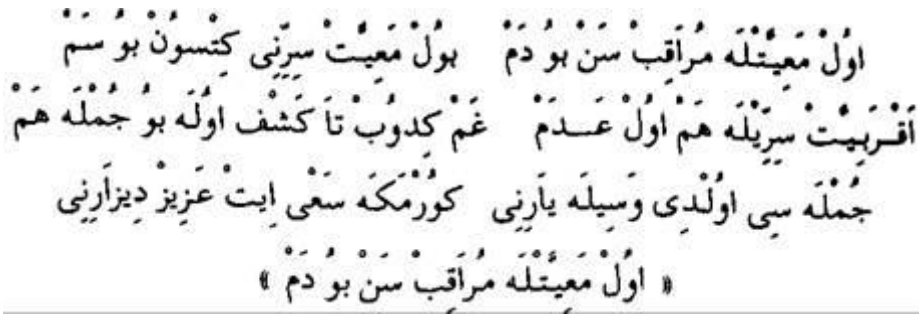
"Allah-u Tealâ'nın benim göğsüme indirdiği hiçbir şeyi bırakmadım ki, Ebubekr'in kalbine akıtmamış olayım. Ebubekr'in sizden efdal olması, çok namaz kılmakla ve oruç tutmakla değil, O'nun kalbinde sabit olan ilimledir." (301. Beytin izahında geçti)

Ali Haydar *(Kuddise Sirruhu)* Efendi Babam bir gün:

"Bir, Allah'ın kula yakınlığı vardır, bir de kulun Allah'a yakınlığı. Bizim için hangisi önemlidir?" diye sordu.

Sonra yine kendisi cevap verdi: "Bizim Allah'a olan yakınlığımız, daha önemlidir."

Beyt 419

Ol maiyyetle murakıp sen bu dem.

"Sen bu zamanda, o beraberlikle murakıp ol."

Maiyyet: Beraberlik. Murakıp: Murakaba edici, gözetici. Dem: Zaman, demektir.

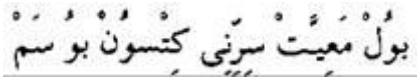
Risale-i Kudsiyye'nin sahibi Mustafa İsmet Garibullah buyurmuş oluyor ki: "Ey salik! şimdiye kadar Mevlâ'dan firar ediyordun. Şimdi bu manevî yola girdin. Zikir, Rabıta, Murakaba yaparak çalıştın. Allah-u Tealâ çalışanı mahrum etmez. Mevlânın beraberliğini buldun. İşte şimdi bu zamanda bu beraberlikle murakıp ol."

Murakaba: Bakma, gözetme, göz altında bulundurma, kendi iç alemine bakma, dalıp kendinden geçme manalarına gelir.

Tasavvufta murakaba; Salik'in bütün dikkatiyle Hakk'a müteveccih bir halet-i ruhiye içinde olmasıdır.

Cüneyd-i Bağdadî murakabeyi bir kediden öğrendiğini söylemiştir: Bir gün bir kedinin fare deliğinin başında kılı dahi kıpırdamaksızın, avını beklediğini görünce tuhafına gider, onu seyreder. O esnada hafiften şöyle bir nida gelir:

Ben senin matlubun olmakta o fareden aşağı değilim. Sen de benim talibim olmakta kediden aşağı olma.

"Bul maiyyet sırrını kıtsun bu sem."

"Beraberlik sırrını bul, ta ki, Mevlâ ile beraber olmanı engelleyen bu ağu gitsin."

Maiyyet: Beraberlik. Sem: Ağu, zehir, demektir.

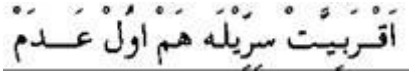
Mevlâ'nın beraberliğiyle, murakabaya devam ederek, maiyyet sırrına ulaş.

Demek insan zikredince, murakaba edince, maiyyeti bulur ama hemen onun sırrını bulamaz. Zikr ede, ede, murakaba ede, ede maiyyet sırrını bulacak.

İşte o zaman ağu gider. Salik'e Mevlâ ile beraber olmasını engelleyen her şey, ağudur. Mevlâ ile olan yabancılık, zikrullah ve murakaba ile ehilliğe dönüşüyor. Kapıyı sağlam bekleyelim.

Bir ayet-i kerimede şöyle buyrulur: ... وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ... "Nerede olursanız olun, O sizinle beraberdir." *(Hadîd Suresi:4'den)*

Allah-u Tealâ'nın bize hiç ihtiyacı olmadığı halde bizimle beraber oluyor da biz O'na eşeddül-ihtiyaç (son derece muhtaç) olduğumuz halde neden O'nunla beraber olmuyoruz? Sonra pişman oluruz, kafamızı vuracak taşlar ararız.

"Akrebiyyet sırrıyle hem ol adem."

"(Murakaba ede ede, maiyyet sırrını bulduktan sonra) akrebiyyet sırrına ererek yok ol."

Akrabiyyet: Ziyade yakınlık. Adem: Yok, demektir.

Tarikat derslerinde, Maiyyet Murakabasından sonra, Akrebiyyet Murakabası gelir.

İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* bir mektubunda buyurur ki:

"Adem üzerine, vücut ışıkları ve vücudun sıfatları gelmiş olduğu için, insan kendini var sanmıştır. Kendini diri, âlim, kâdir sanmaktadır. Hayat ilim gibi güzel sıfatları, kendinin sanmış, bunların bulunmasına kendisi sebep oluyor zannetmiştir.

Bunun için kendini kâmil ve iyi bilmektedir. Bütün kötülüklerin kaynağı olan ademden kendisine gelmiş ve öz mal olmuş bulunan kötülükleri, kusurları unutmuştur.

Bir kimse Allah-u Tealâ'nın lûtfuna, ihsanına kavuşarak katmerli cahilliğinden ve yanlış inancından kurtulursa, kendinde bulunan iyiliklerin, güzelliklerin kendi malı olmadığını, başka yerden geldiklerini, bunların varlıkta kalmalarına kendisinin sebep olmadığını anlar.

Kendi hakikatinin, özünün, bütün kötülüklerin kaynağı olan adem olduğuna inanır. Allah-u Tealâ'nın ihsanı ile, bu inanışı kuvvetlenirse ve kendindeki kemalleri, iyilikleri sahibine geri verip, bu güzel emanetleri yerine teslim ederse, kendini yalnız adem bilir. Kendinde hiçbir iyilik göremez." *(Mektubat, 3/132, Kısmen 97. Mektub)*

O zaman kendinin ne adı ne nişanı ne de izi kalır. Ne maddesi ne eseri kalır, çünkü kendi yalnız ademdir.

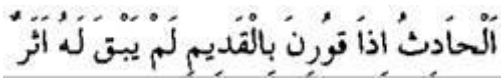
Sizlere bundan evvel çok kerre anlatmıştım:

Efendi Babam *(Kuddise Sırruhu),* Hatmi Hocada iken zuhuratında Buhara'da medfûn bulunan Nakşibend *(Kuddise Sirruhu)* ve diğer bütün meşayıhın ruhları, bulundukları odaya geldiğini görmüştü. O hadisede Buhara meşayihine, odanın kapalı olan kapısı, duvarları, hiçbir şekilde içeriye girmelerine engel olmamıştı. Bu nasıl oldu?

Buhara meşayihinin ruhlarının varlıkları var, duvarların da varlığı var. Karşı karşıya gelince, Ruh'un varlığı yanında duvarların varlığı yok oldu. İşte

Mevlâ'nın varlığının yanında kulun da kendi varlığı yok olur. Kendi varlığını bilmez. Sonra. Sonrası mı? Sorma, ona Mahmud'da bir şey diyemez. O bebektir.

Bir ibarede şöyle gelir:

"Hâdis (sonradan yaratılan), Kadim'e (evveli olmayana) yaklaştığında bir eser kalmaz.

Allah-u Tealâ şu ayet-i kerimesiyle Akrabiyyet Murukabasına işaret eder:

﴿16﴾ وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ . . . "Biz ona şah damarından daha yakınız." *(Kaf suresi: 16)*

Mevlâ Tealâ, kuluna, şah damarından daha yakındır. Şah damarı kesildi mi insan yaşayamaz, hemen ölür.

Mevlâ ne buyurdu? İşte O, bize şah damarından daha yakın. Mevlâ bize Esmasından, Ef'alinden, Sıfatlarından daha yakın. Allah-u Tealâ bizimle beraber. Bu nefis ise başka şeyler ister. Ona hurma veriliyor, o acı biber istiyor.

Mevlâ Tealâ bizimle beraber olması, ne büyük şeydir. Fakat insanların bundan haberi yok.

Bu durum, bir kimsenin evinin duvarının dibinde gömülü altın hâzinesi olduğu halde ondan habersiz açlıktan ölmesine benzer. Mevlâ'sızlıktan ölüyorlar Halbuki Mevlâ bize bizden yakın.

Sure-i Vakıa'da da şöyle buyrulur:

فَلَوْلَآ اِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ ﴿83﴾ وَاَنْتُمْ حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَ ﴿84﴾ وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلٰكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿85﴾

(Haydi sizi görelim) can boğaza dayandığı zaman! O vakit (ölünün etrafında bulunan sizler), bakar dursunuz. (Elinizden bir şey gelmez, canının çıkmasını beklersiniz). Biz ise ona, ilim ve kudretimizle sizden çok yakınız; fakat siz, (yapılmakta olan işleri) görmezsiniz, anlayamazsınız."Ayef:83-85)

Büyük şeyh Efendi ne buyurmuştu?

"Akrebiyyet sırrı ile yok ol."

غَمْ كِدوُبْ تاَ كَشْف اولَه بو جُمْلَه هَمْ

"Gam gidüp ta keşf ola bu cümle hem."

"Gamlar, kederler gitsin, ta ki bu bütün müşkilât kalksın, açılsın."

Keşfola: Açıla, açılsın.

Gam: Keder, Cümle hem: Bütün kederler, demektir.

Namaz kılıyorsun çabuk çabuk ne oluyor sana? İşte gam. Ne zaman ki ebediyyet sırrı ile adam oldun, tam Mevlân'a güvendin demektir.

جُمْلَه سِي اولْدِي وَسِيلَه يارَبِي كورُمَكَه سَعْى ايتْ عَزِيزْ دِيزارَبِي

"Cümlesi oldî vesile yârini. Görmeye sa'y it aziz dizârınî."

Bunların hepsi sevgili Mevlâ'yı görmeye (O'na kavuşmaya) vesiledir ey aziz evlât! Allah-u Tealâ'nın Cemalini görmeye çalış."

Beyt 420*

هَمْ حَقِيقَتْ كَعْبَه يَه اَيْلَه رُجوُعْ تاَ قَلْبِكْ حَضْرَتَه بولْسوُنْ خُشوُعْ
هَمْ حَقِيقَتْ اَحْمَدَه كَلْ اولْ فُرُوعْ ذاَتِ حَقّه بولْ مَحَبَّتْلَه خُضوُعْ
بوُدُرْ اَصْلِي بِيلْ وَسِيلَه يارَبِي كورُمَكَه سَعْى ايتْ عَزِيزْ دِيزارَبِي
« هَمْ حَقِيقَتْ كَعْبَه يَه اَيْلَه رُجوُعْ »

"Hem hakikat Ka'be'ye eyle rucû'"

"Tarikat yürüyüşünde Hakikat-ı Ka'be'ye dön."

Hakikat Ka'be: Ka'be'nin Hakikati, Rucû': Dönmek,

Ka'be'yi tavaf ettiğimizde O'nun suretini tavaf ediyoruz. Onun bir de hakikati var. Ka'be'nin hakikati akılla anlaşılacak, sözle tarif edilecek şey değil."

İmam-ı Rabbânî bir mektubunda şöyle buyuruyor:

"Bu fakire göre insanların ve meleklerin şekilleri, vücutları Ka'be'nin şekline, suretine secde ettikleri gibi, bu suretlerin hakikatları, asılları da O'nun hakikatine secde etmektedirler. O'nun hakikati, bütün hakikatlerin üstü ve O'na bağlı olan kemalât, diğer bütün hakikatlere bağlı olan kemalâtın üstüdür.

Bu hakikat, sanki varlıkların hakikatleri ile, İlâhî hakikatler arasında bir geçittir. İlâhi hakikatler demek, onun azametinin, büyüklüğünün, dereceleri olup, orada sıfat ve keyfiyet yoktur. Yani nasıl diye sorulamaz. Ve hiç zil ve suret yoktur.

Dünyada olan terakkiler, yükselmeler ve zuhurlar, görünüşler, varlıkların hakikatlerinin sonuna kadardır. İlâhî hakikatlerden -Celle Sultanühü- nasip almak, ancak ahirette olacaktır. Dünyada bunlardan nasip, ancak namazdadır ki, namaz mü'minin mi'racıdır.

Yani dünyadan ahirete yükselten bir merdiven gibidir. Namazda sanki dünyadan çıkıp ahirete gidilir ve ahirette kavuşulacak olan şeylerden haz, zevk alınır. Öyle zannediyorum ki namazda bu devletin hasıl olması, Ka'be'ye dönüldüğü içindir. Çünki orası, İlâhî hakikatlerin -Teâlet ve Tekaddeset- zuhur ettiği yerdir.

Görülüyor ki Ka'be dünyada şaşılacak bir şeydir. Görünüşte dünyadaki evlerden biridir. Hakikatte ise, ahirettendir. Ka'be vasıtasıyla sureti de hakikati de dünya ve ahireti kendinde toplamıştır." *(Mektûbât, 1/257, 263. Mektub)*

Büyük Şeyh Efendi ne buyurmuştu?

"Tarikat yürüyüşünde Hakikat-ı Ka'be'ye dön!"

تا قلبك حضرته بولسون خشوع

"Ta ki kalbin Hazrete bulsun huşû'."

"Tarikat yürüyüşünde Hakikat-i Ka'be'ye geldin mi, kalbin huşu' bulur."

Huşû': Boyun eğmek, tevazu göstermek demektir.

Bir bedenin, bir de kalbin huşusu vardır. Bedenin huşusu, uzuvların edep üzere olmasıdır. Feyz-i İlâhî kalbe dolduğu vakitte kalp eğilir. İşte bu kalbin huşusudur.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hakikat-i Ka'be hakkında yazılmış olan mektupta buyuruyor ki:

"Ka'be-i Muazzama'nın hakikati cidden yüksek bir mertebedir. Kur'an-ı Kerim'in hakikatidir. Ka'be-i Muazzama, Kur'an-ı Kerim sebebiyle herkesin kıblesi olmuş ve kendisine karşı secde olunmakla şereflenmiştir.

İmam, Kur'an'dır. İlk cemaat ise Ka'be'dir. Bu mertebe Allah-u Tealâ'nın nasıl olduğu bilinmeyen vuslatının başlangıcıdır.

Hakikat-ı Kur'an-ı Mecid mertebesinin üstünde daha yüksek bir mertebe vardır ki, bu da namazın hakikatidir. Bunun âlem-i şehadetteki sureti, nihayete ermiş büyüklerin kıldığı namazdır.

Resulullah Efendimiz mi'raç kıssasında varid olan: "Dur ya Muhammed! Allah namaz kılıyor." rivayeti, namazın hakikatına işaret etmektedir.

Evet, o ibadet ki, tenezzüh mertebesine lâyıktır. Herhalde O'nun vucûb mertebelerinden sadır olması, kıdem tavırlarından zuhûr etmesi gerekir.

Yüce mukaddes Hakk'ın zatına lâyık olan ibadet dahi, vucûb mertebelerinden sadır olmaktadır, başka değil. Abid ve Ma'bud O'dur.

Bu mukaddes mertebede vüs'at-i lâ keyfiyye'nin kemali vardır. Hakikat-ı Ka'be ve Hakikat-ı Kur'an O'nun iki cüz'üdür. Namazda ibadetlerin kemalâtının hepsi bulunur." *(Mcktubat, 1/97, 99,* 77. *Mcktub)*

هَمْ حَقِيقَتْ اَحْمَدَه كَلْ اُولْ فُرُوعْ

"Hem hakikat Ahmed'e gel ol furû'."

"Hem de gel, 'Hakikat-ı Ahmed'e furu' ol."

Furû': Dal demektir. Hakikat-ı Ahmed'in dalı gibi ol, tam O'nun adamı ol. Neyle? Tam teslimiyyetle, tam ittiba ile.

Bir ibarede şöyle gelir:

اَعْرَفُ النَّاسِ اَشَدُّهُمْ مُجَاهَدَةً لِاَوَامِرِه وَاَتْبَعُهُمْ لِسُنَّةِ نَبِيِّه

"İnsanların en arifi Allah'ın emirlerine en çok çalışanı ve O'nun nebisinin sünnetine en çok ittiba edenidir."

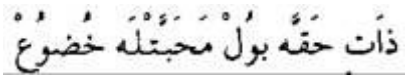
Peygamber Efendimiz'in iki hakikati vardır.

1- Hakikat-ı Muhammed,

2- Hakikat-ı Ahmed.

İmam-ı Rabbani Hazretleri bir mektubunda buyurur ki:

"Hakikat-ı Muhammediyye ve Hakikat-ı Ahmediyye'den murad;
Resulullah ﷺ Efendimizin imkân âlemine bağlı halkî ve emri teayyünüdür."

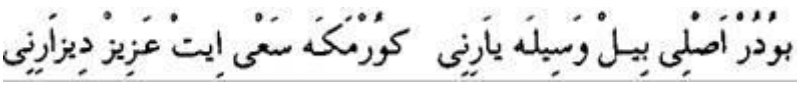

ذَاتِ حَقَّه بوُلْ مَحَبَّتْلَه خُضُوعْ

"Zat-ı Hakk'a bul muhabbetle huzû',"

Büyük Şeyh Efendi, Hakikat-ı Ahmed'e dal ol, onun adamı ol, buyurmuştur. Hakikat-ı Ahmed'e furu' olduktan sonra,

"Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'nin sevgisi ile huzu' bul."

Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'nin sevgisi ile tam eğiliyorsun. Adam olmak kolay değil, kırk fırın ekmek yiyeceksin.

بوُدُرْ اَصْلِي بِيلْ وَسِيلَه يارِنِي كوُرْمَكَه سَعْي ايتْ عَزِيزْ دِيزارِنِي

"Budur asli bil vesile yarini,

Görmeye sa'yet aziz dizarını."

"Mevlâ Tealâ'yı görmeye esas vesile budur, ey aziz Mevlâ'nın Cemalini görmeye çalış."

Huzû': Eğilip tevazu etmek.

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri bu beyitten sonra gizli zikir hakkında şu ayet-i kerime ve hadis-i şerifleri yazmıştır.

قال اللّه تعالى: اُدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۚ اِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ۚ ﴿55﴾

Allah-u Tealâ buyurdu: "Rabbinize yalvararak ve gizlice zikir edin. Muhakkak Allah (bağırıp çağırarak) haddi aşanları sevmez." *(A'raf Suresi: 55)*

قال اللّه تعالى: وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ . . . İçinden yalvararak ve korkarak, aşikârenin aşağısında Rabbini zikret!.." *(A'raf Suresi: 205'den)*

(Ayet-i celilelerde geçen: اُدْعُو kelimesi zikredin, dua edin, ibadet edin, da'vet edin manalarına gelir.

Tezarruan: Yalvararak, demektir.

Mevlâ Tealâ'ya karşı bir dilenci gibi olacağız.

Hîfeten: Korkarak demektir.

"Kabul et ya Rabbi! Ben beceriksiz adamım, ancak sen tamamlayacaksın" diyerek yalvarmak. Zikrimizin kabul olmamasından korkmalıyız.

Abdü'l-Halik Gucduvanî'nin babası, İmam-ı Malik'in soyundandı. Zamanında "Abdü'l-Cemil İmam" ismi ile meşhur olmuştu. Zahir ve Batın ilimlerinde üstündü. O müşkili olanların başvurduğu bir kapı idi.

Hızır *(Aleyhisselâm)* ile görüşürlerdi. Bir görüşmesinde Hızır *(Aleyhisselâm)* ona: "Bir erkek evlâdın olacak, ismini Abdü'l-Halik koy!" dedi.

Abdü'l-Halik Gucduvanî'nin babası, Malatya tarafındandı. Maveraü'n-Nehr'e hicret etti. Buhara yakınlarında Gucduvan köyüne yerleşti. Orada bir hükümdar kızı olan zevcesinden Abdü'l-Halik *(Kuddise Sırruhu)* dünyaya geldi.

Abdü'l-Halik çocukluğunu doğduğu köyde geçirdi ve daha sonra Buhara'da ilim tahsiline başladı.

Bir gün tefsir okurken gizli duayı emreden bu ayet-i celileye geldiklerinde hocasına sordu:

"Ayet-i celilede bildirilen gizliliğin hakikati ve gizli zikrin yolu nedir? Zikreden yüksek sesle ve uzuvlarını oynatarak zikretse, herkes duyar ve görür, kalbinden zikretse, "Şeytan Ademoğlu'nun kan mecralarında cereyan eder" hadis-i şerifinin gereğince yapılan zikirden şeytan haberdar olur, bu durumda gizli zikri nasıl yapacağız?"

Bu soru üzerine hocası: "Ben zikr-i hafî'nin erbabı değilim, Allah dilerse sana ehl-i zikirden olan birini gönderir o da sana gizli zikri öğretir." diye cevap verdi.

Abdü'l-Halik Hazretleri de kendisine İlâhî sırları ta'lim edecek bir Allah dostunu beklemeğe başladı.

Bir gün havuz başında otururken, Hızır *(Aleyhisselâm)* geldi, onu havuza soktu, su altında iken: "<Lâilâhe illâllah> diye zikret" dedi. Abdü'l-Halik *(Kuddise Smuhu)* nefes alsa, ağzına su girecek, nefes almadan <Lâilâhe illâllah> dedi. İşte böylece ona gizli zikri ta'lim ettirdi. Sonra Hızır *(Aleyhisselâm)* onu, Yusuf'ül-Hemedanî *(Kuddise Strruhu)* ya ısmarladı.

Bunun üzerine o da Buhara'ya gitti. Orada, Hemedan'dan oraya yeni gelmiş olan Yusuf Hemedânî *(Kuddise Sırruhu)* nün sohbetlerine katıldı. Yusuf Hemedânî *(Kuddise Sırruhu)* da kendisi gibi gönül zikri ile meşgul olduğunu gördü. Ona intisab etti. Böylece sohbette mürşidleri Yusuf Hemedânî *(Kuddise Sırruhu),* hareketde de Hızır *(Aleyhisselâm)* oldu.

Yusuf'ül-Hemedânî aşikâr zikir de yapıyordu. Abdü'l- Halik Gucduvanî *(Kuddise Sırruhu)* ise hiç aşikâr zikir yapmıyor, devamlı gizli zikir ile meşgul oluyordu. Böyle iken Yusuf'ül- Hemedânî *(Kuddise Smuhu)*

"Madem ki Hızır *(Aleyhisselâm)* dan böyle emir aldınız, devam ediniz!" buyurarak onu kınamıyordu.

Okuduğumuz zikir ile ilgili ayet-i celileler nerede biz neredeyiz? Rabbimiz buyurmuş oluyor ki: "Beni unutmayın! Sizi bir saniye bıraksam, ayakta iken küt diye gidersiniz."

Bedenin kayyumu Ruh vasıtası ile Allah-u Tealâ'dır. Ruh'u bilince Mevlâ'yı bilmeye yol açılır. Ruh tamamen bilinmez ama uzaktan uzağa bir şeyler var.

Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Smuhu)* bir işe başlarken şöyle dua ederdi: "Ya Rabbi! Belki bu iş ile meşgul iken seni unuturum, kendimi sana havale ederek şu işe başlıyorum."

وَقَالَ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: « خَيْرُ الذِّكْرِ الْخَفِيُّ

Hazreti Resulullah ﷺ şöyle buyurdu: "En hayırlı zikir hafi (gizli) olanıdır." *(Ahmed İbni Hanbel, Müsned, No:1477, 1/364)*

وَقَالَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: « اَلذِّكْرُ الَّذِى لَاتَسْمَعُهُ الْحَفَظَةُ يَزِيدُ عَلَى الذِّكْرِ الَّذِى تَسْمَعُهُ الْحَفَظَةُ سَبْعِينَ ضِعْفاً »

Efendimiz ﷺ şöyle buyurdu: "Hafaza meleklerinin işitmediği zikir hafaza meleklerinin işittiği zikirden yetmiş kat efdaldir." *(Beyhakî, Şuabu'l-İman No:555,1/407)*

قال اللّٰه تعالى: فَفِرُّوا اِلَى اللّٰه

Mevlâ Tealâ buyuruyor: "Allah'a kaçınız!" *(Zariyat suresi: 50'den)*

(İnsan kendini, Cenab-ı Hak'tan alıkoyan her şeyden sıyrılarak Allah'a kaçmalıdır. Hatta Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'yi bulanlar Esma Sıfat ile meşgul olmayacaklar).

قال اللّه تعالى: وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْاٰنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ اِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا

Allah-u Tealâ buyurdu: "(Ey Resûlüm!) Sen herhangi bir işte bulunsan, Kur'an'dan her ne okusan, sen ve ümmetin herhangi bir amel yapsanız, muhakkak biz üzerinizde şahit bulunuruz..." *(Yunus suresi: 61'den)*

قال اللّه تعالى: وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

Allah-u Tealâ buyurdu: "Nerede olursanız olun, O sizinle beraberdir." *(Hadîd Suresi:4'den)*

قال اللّه تعالى: لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللّٰهَ مَعَنَا

Allah-u Tealâ buyurdu: "Mahzun olma, muhakak Allah bizimle beraberdir." *(Tevbe Suresi:40'dan)*

(Gözümüzü açalım, ayet-i kerimelere dikkat edelim Kalbimizin gözü ve kulağı zikrullahla açılır. Allah-u Tealâ'nın sevdiği şeyleri yapalım, sevmediklerini yapmayalım.

Bir beyitte şöyle gelir:

اوُسْت سُلْطَانْ هَرْ كِه خَواهَدْ آنْ كُنَدْ
عالَم رَا دَرْ دَمِي وِيرَانْ كُنَدْ

"Sultan O'dur, her ne isterse olur.

Alemi bir anda viran eder."

Bizler cahiliz. Böyle iken kendimizi âlim zannediyoruz. Dünya da ahiret de Allah'ındır.

Rabbimiz buyurmuş oluyor ki: "Dünya da ahiret te benimdir. Böyle iken siz beni bırakıyor, şeytanla oluyorsunuz."

Sure-i İbrahim'de buyrulur: …وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوهَا… "Eğer Allah'ın nimetini (teker teker) saymaya kalksanız, onu (kısım kısım bile) sayamazsınız." *(Ayet:34)*

Mevlâ Tealâ'nın nimetleri sayılır mı? Bu kadar nimetleri versin, sonra insan O'nun değil, şeytanın emrine girsin! Olmaz böyle şey!

Sure-i Yasin'de buyruluyor ki:

اَلَمْ اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ يَا بَنِيْٓ اٰدَمَ اَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ۚ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۙ ﴿60﴾ وَّاَنِ اعْبُدُوْنِيْ ۭ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ ﴿61﴾ وَلَقَدْ اَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيْرًا ۭ اَفَلَمْ تَكُوْنُوْا تَعْقِلُوْنَ ﴿62﴾ هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِيْ كُنْتُمْ تُوْعَدُوْنَ ﴿63﴾ اِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ﴿64﴾

"Ey Ademoğulları! Size tavsiye etmedim mi ki, şeytana ibadet etmeyiniz. Şüphe yok ki o sizin için apaçık bir düşmandır. Ve bana ibadet ediniz işte doğru yol budur.

Andolsun ki, sizden birçok cemiyetleri sapıklığa düşürdü. Siz akilâne düşünür olmadınız mı? Bu sizin o va'dolunmuş olduğunuz cehennemdir. O inkâr eder olduğunuzdan dolayı bugün ona giriniz." *(Ayet: 60-64)*

Sure-i Kehf'de şöyle buyrulur:

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنّٰتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۙ ﴿107﴾ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا لَا يَبْغُوْنَ عَنْهَا حِوَلًا ﴿108﴾

"O kimseler ki, iman ettiler ve salih amellerde bulundular. Onlar için Firdevs cennetleri elbette ki bir konak olmuştur. Orada ebediyyen kalıcıdırlar. Oradan ayrılmak istemezler." *(Ayet: 107-108)*

Allah-u Tealâ bizleri tam tezgâha koydu, bundan çıkmayalım. Bunda okuyalım. İslâmî ilimleri tahsil edelim.

Bir beyitte şöyle gelir:

«عارِفْ آنْ باشَدْ باشَدْ حَقْ شِناسْ هَرْ كِه عارِفْ نِيسْتْ نَبْوَدْ جِنْسِ ناسْ»

"Arif -i Billah odur ki, Hakk'a âşinâ ola. Arif olmayan ise, insan cinsi olmaya." *(Pendi Attâr Şerhi Mâ Hazar, Sh.268)*

Tarikat-ı Aliyye derslerimize çalıştıkça iman kuvvetlenir. Bir mecliste ayet-i celilesi okunuldu. Orada bulunan zatlardan biri, "Bu beraberliği doyamadık" buyurdu.

(Beytin izahı ve alttaki paragrafın gayesinin ne olduğu anlaşılmıyor)

Nefehatü'l-Üns adlı kitapta şöyle yazar: "İmam-ı Gazali *(Kuddise Sırruhu)* nun yakın dostlarından birine gönderdiği mektupta: Ruh vardır, ama yok olarak görünür, der. Hiç kimsenin Ruh'u görülmeye açık değildir. Üstün olan ve varlıkta tasarruf eden O'dur. Kalıp, Ruh'un çaresiz bir eseridir. Her ne görüyorsak kalp vasıtasıyla görürüz, ama kalıbın ondan hiç haberi yoktur."

Tüm kâinatın, onları ayakta tutan yüce zat ile durumu buna benzer. Bütün varlıkları ayakta tutup, durduranı vardır. Fakat görünmez.

Alemde hiçbir zerrenin kendi sınırında ne kıyamı ne de varlığı vardır. Yüce Allah'ın varlığı ile kıyamdadır ve mevcuttur. Her şeyin ayakta durması zarûrî olarak O'nunla olur.

Hakikat da varlık da O'nundur. Ayakta durur görünen şeyin varlığı, kendisine emanet yolu verilmiştir. Bu emanet de ona varlık verip ayakta durduran Zatındır.

Şu ayet-i kerime bu manayı anlatır:

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ

"Her nerede olursanız O, sizinledir." *(57/4)*

قال الله تعالى: . . . وَنَحْنُ اَقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿16﴾ Allah-u Tealâ buyurdu: "Biz ona şah damarından daha yakınız." *(Kaf Suresi: 16)*

İmam-ı Rabbânî Hazretleri bir mektubunda Cenab-ı Hakk'ın yakınlığını anlatırken buyuruyor ki:

"Ey oğul! Cenab-ı Hakk'ın bize, bizden daha yakın olduğu Kur'an-ı Kerim'de bildirilmiştir. Ama ne yapalım ki Allah-u Tealâ akıllarımızın ve zekâlarımızın ötesindedir.

Bununla beraber biz bu öteliği yakınlık cihetinde biliyoruz, uzaklık cihetinde değil. Zira O, her yakından daha yakındır. Hatta Subhan olan zatın Ehadiyyetini, sıfatlarından daha yakın biliriz. Halbuki bizler bu sıfatların eserleriyiz. O sıfatlarla varolduk ve varız. Bu ma'rifet aklın görüşünden ötedir. Zira akıl, kendisine kendisinden daha yakın bir şeyin olacağını tasavvur edemez." *(Mektubat, 1/237,258. Mektub)*

قال الله تعالى:...فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ... Allah-u Tealâ buyurdu: "Nereye dönerseniz, Allah'ın yüzü (zatı) oradadır." *(Bakara Suresi: 115'den)*

Yüzünüzü nereye çevirirseniz çevirin, Mevlâ'ya karşıdır. Benim yüzüm, sizin yüzünüz, Beytullahdaki kimselerin yüzü, velhasıl bütün kâinatın yüzü, Allah-u Tealâ'ya doğrudur. Ama kalplerimiz nereye doğru? Kalplerimiz de O'na doğru olmalı.

Peki bütün kâinatın yüzü Mevlâ Tealâ'ya doğrudur diyorsunuz, bu nasıl olabilir? denirse şu ayet-i kerimeyi okuruz:

…وَاللّٰهُ وَاسِعٌ… "Allah (-u Tealâ) kendine mahsus genişliktedir." *(Maide Suresi:54'den)*

Binaenaleyh nerede olursak olalım yüzümüz Allah-u Tealâ'ya doğrudur. Söylendiği zaman anlamak, taşıma su ile değirmen çevirmeye benzemez. Meselâ; hoca "Yüzünüzü ne tarafa çevirirseniz, Allah-u Tealâ oradadır, O bize bizden yakındır." dedi.

Bunu duyduğumuzda Mevlâ'yı bilme değirmenimize bir teneke su dökmüş olduk. Peki bu değirmeni sürekli çalıştırmak için yeterli olur mu? Hayır! İşte bizim Mevlâ'yı bilmemiz onunla beraber olmamız da buna benzer.

Allah dostları ise devamlı akan ark misali Mevlâ ile daimî huzurdadırlar. Nitekim Alâüddin-i Attar *(Kuddise Sırruhu)* ya Mevlâ ile nisbetiniz nasıldır? diye sorulduğunda,

"Rabbim ile nisbetim, beraberliğim, devamlı akan ırmak gibidir" buyurmuştur. Irmağa saman çöpü atılsa, akışını durdurur mu? Durdurmaz. Bu durumda ona saman atılmamış gibidir.

Her canlı mahlûk Mevlâ'nın öz Zat-ı Paki Sübhaniyye'sinin ismi olan: "Hu" zikri iledir. Nefes alırken "Hu" verirken "Hu" deniliyor. Ne anladık? Mevlâ ile bizim aramızda hicap yok, matlubumuz bulunmuş fakat haberimiz yok.

Bizim halimiz, evinin altında define olup da bundan haberi olmayan kimseye benziyor. İnsan, savaktır (tembeldir). Bu hakikatleri bilenden öğrenmeden olmaz.

Ne demiştik? Bizim halimiz evinin altında definesi olup da bundan haberdar olmayan kimseye benzer. İnsanlar nimet içerisinde nimetten mahrumdurlar.

Kim yapıyor bunu? Nefs-i Emmareler. Irmak kuşu suya dalar, çıkar. Biraz kuyruğunu sallar sallar, hemen uçar. Kalpler de böyle. Bizim Mevlâ Tealâ ile olan beraberliğimiz de onun bu haline benzer.

Halbuki Hadis-i şerifte buyrulur:

اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ

"Kişi sevdiği ile beraberdir." *(Buharî, Edeb:96, No:5816,5/2283)*

Mevlâ Tealâ'yı seversek O'ndan ayrılmayız.

وَكَمَا قَالَ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ: « لَا عِبَادَةَ كَالتَّفَكُّرِ

Peygamber ﷺ Efendimiz in buyurduğu gibi: "Tefekkür gibi ibadet olmadı." *(Taberânî, el-Mu'cemül Kebîr, No:2688, 3/69)*

Tefekkür: Batıldan Hakk'a geçmeğe denir.

Allah-u Tealâ buyuruyor:

﴿وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ لِذِكْرِيْ﴾ 14… "Beni hatırlamak için namaz kıl." *(Tâhâ Suresi:14'den)*

Namaz kılınıyor amma hatırlamak hani? Peki hatırlamak ne ile olur?

اَلَّذِيْنَ يَذْكُرُوْنَ اللّٰهَ قِيَامًا وَّقُعُوْدًا وَّعَلٰى جُنُوْبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُوْنَ فِيْ خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِۚ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًاۚ سُبْحٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿191﴾

"Onlar ki, ayakta iken ve yanları üzerine yatarken de Allah (-u Tealây) ı zikrederler ve göklerin ve yerin yaratılışı hakkında tefekkürde bulunurlar.

(İşte onlar şöylece tesbih ve niyazda bulunur dururlar): Ey Rabbimiz! Sen bunları boşuna yaratmaktan, sen münezzehsin, artık bizleri ateş azabından koru." *(Ali İmran suresi: 191)*

Demek ki devamlı zikirle tefekkür olur. Zikirsiz tefekkür taşıma su ile değirmen çevirmeye benzer. Zikir kalbi uyandırıyor. Uyanınca ne oluyor? Kul hemen tefekkür ediyor.

29. BAB

سلسله عليه خالديه

SİLSİLE-İ ALİYYE-İ HALİDİYYE

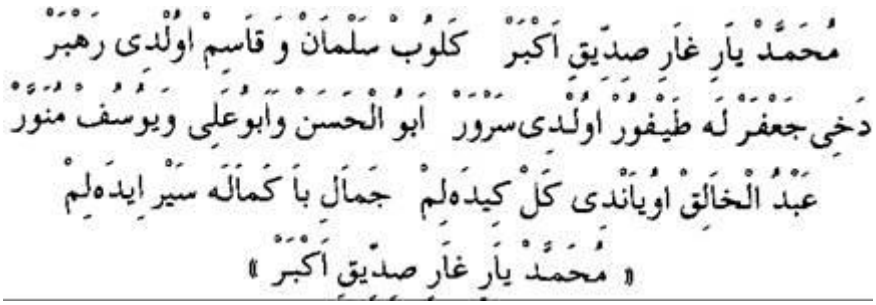
Yüksek Halidiyye silsilesi

Silsile: Zincir gibi bir birine ekli ve bitişik olan, Ard arda gelen şeylerin meydana getirdiği sıra. Tasavvuf'ta silsile tarikat şeyhlerinin üstad zincirine denilir.

Silsilede yer alan şeyhlere "Silsile-i Ricâl" içerisinde ehli beytden birinin yer aldığı Silsileye de "Silsile-i Zeheb" "Altın silsile" ismi verilmiştir.

Sadık bir müridin Allah ve O'nun Rasülünün sevgisini kazanmanın yolu olan Manevi nesebi iyi bilmesi lâzımdır.

Beyt 421

Muhammed, yar-i ğârî Sıddık-ı Ekber,

"Hazreti Muhammed ﷺ (Yüksek Halidiyye silsilesinin başı), dır. Bu silsilenin ikincisi olan Sıddık-ı Ekber onun mağara arkadaşıdır."

Yar-i ğâr: Mağara arkadaşı, demektir.

İmam-ı Rabbani Buyurmuştur ki: "Bu ümmetin geçmiş büyükleri Hazreti Ebu Bekr'in, peygamberlerden başka bütün insanlardan üstün olduğunu söz birliği ile bildirmişlerdir." *(Mektubat, 1/172, 202. Mektub)*

Hazreti Ebubekir Sıddık: *(Radıyallahu Anlı)* Sisile-i saadatın 2. altın halkasıdır. Hazreti Ebubekir'in doğumu Peygamber ﷺ Efendimizin doğumundan iki sene sonraya rastlar. Fil vakasından iki sene sonra Şam'da dünyaya teşrif buyurmuşlardır.

Hazreti Ebubekir Mekke'de hali vakti yerinde bir tüccardı, fevkalade mütteki, iffet, adalet ve insaf sahibiydi, bununla beraber son derece cesurdu, en önce İslamiyet'i kabul etmiş ve arkadaşlarını hak dine davet ederek birçoğunun Müslüman olmasına vesile olmuştur.

Hicret emrini alınca servetinin çoğunu fakirlere dağıtarak, Medine yolunda Resulullah ﷺ e arkadaşlık etti.

Resulullah'ın vefatı üzerine halife seçilmiş, 2 sene 4 ay hilafet makamında kalmıştır. Hicretin 13. senesi 63 yaşında iken vefat etmiştir. Kabri şerifleri Medine-i Münevverede Hücre-i saadette Peygamber Efendimizin yanıbaşındadır.

Hulefa-i Raşidin (yani peygamberimizden ﷺ sonra gelen dört halifesinin) *(Rıdvânullahi Aleyhim Ecmain)* birbirinden üstünlükleri hilafetleri sırası iledir.

Ebu Bekir ile Ömer'in *(Radtyallahu Anhüma)* müminlerin hepsinden üstün olduğunu sahabelerin hepsi ve Tabi'inin hepsi söylemiştir. Bu sözleri din imamlarımızın çoğu kitaplarında yazmıştır." *(Mektubat, 1/275,266. Mektub)*

Bu fakire göre, şeyhayn (Hazreti Ebu Bekir ve Hazreti Ömer) efendilerimizin bütün sahabe-i kiram *(Aleyhimurrıdvan)* arasında ayrı bir şan ve üstünlükleri vardır. Başka hiç birisi bunlara ortak değildir. Sıddık *(Radıyallahu Anh)* Peygamber Efendimiz ﷺ ile sanki aynı bir evin sahibidir. Farkları bir evin iki katı arasındaki fark gibidir.

Fârûk(Radıyallahu Anh) da, Ebu Bekr *(Radıyallahu Anh)* a tufeyl olarak bu devlet hanede bulunmaktadır. Diğer sahabe-i kiramın Serveri âleme ﷺ yakınlıkları bir handa veya aynı şehirde birlikte oturma münasebeti gibidir. Bunlar böyle olunca sonra gelenlerin evliyası nerede kalır, artık düşünmeli!

Bir mısra:

حَسْبِی اِذَا جَاءَ مِنْ بُعْدٍ صَدَا جَرَسِہٖ

"Seslerini uzaktan işitmede büyük nimettir. *(Mektubat, 1/228, 251. Mektub)*

Peygamberlerin ve velilerin feyz ve bereketlerine ancak onlara uymak kabiliyetinde olanlar kavuşabilir. Kendi düşüncelerine hayellerine uyanlar, kavuşamaz.

Ebu Bekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* uymak kabiliyeti sebebi ile peygamberimize ﷺ bir şey sormadan inanıverdi. Ebu Cehl'de bu kuvvet bulunmadığından, o kadar alâmet ve mucizeler görüldüğü halde peygamberliğe inanmak se'adeti ile şereflenemedi.

Sure-i En'amda: ... وَاِنْ يَرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا ۚ حَتّٰٓى اِذَا جَآءُوْكَ يُجَادِلُوْنَكَ يَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿25﴾

"Eğer onlar (senin peygamber olduğunu belirten açık) alametlerin hepsini görseler yine inanmazlar. Hatta o kâfirler sana geldikleri zaman seninle mücadele ederek bu Kur'an eskiden kalma hikayeler, masallardan başka bir şey değildir, derler." *(Enam Suresi-25'den)* ayet-i kerimesi böyle tâlihsizleri bildirmektedir. *(Mektubat, 1/111, 107. Mektub)*

كَلُوبُ سَلْمَانْ وَ قَاسِمْ اُولْدِی رَهْبَرْ

Gelüb Selman ve Kasım oldî rehber."

"(Hazreti Ebubekir'den sonra) Selman-ı Farisi *(Radıyallahu Anh)* ve Kasım ibni Muhammed ibni Ebî Bekr, gelip rehber oldular."

Rehber: Lügatta yol gösteren kimse, kılavuz, delil demektir. Tasavvufta, mürşide rehber denir.

Selman-ı Farisi: Hazretleri İran'ın Ramehürmüz beldesinde dünyaya gelmiştir. Uzun bir ömür sürerek üç halifeye hizmet etmiştir. Selman-ı Farisi Ashab-ı Kiramın ileri gelenlerinden seçilmişlerinden zühd ve fazilet sahibi bir zattı.

Silsile-i saadatın üçüncü altın halkasıdır.

Hazret-i Ömer zamanında İran seferine iştirak etmiş bir vakit Meda'in valiliği yapmıştır. Hicri 36 yılında vefat etmiştir.

Selman *(Radıyallahu Anh)* İran'lı ateşe tapan bir kürye beyinin oğlu idi. Bir râhip ile tanıştı. Ondan dini meseleleri öğrenmeye başladı, bir süre sonra daha fazla bilgiler edinmek için bir alimle Beyt-i Makdis'e gitti. Fakat Selman *(Radıyallahu Anh)* aradığını orada da bulamadı çok üzüldü.

O âlim zat ona: "Üzülme bir peygamber çıkacak ki hiçbir peygambere uyanlar ona uyanlardan üstün olamayacaklar. Bu zaman onun çıkacağı zamandır. Ben ona kavuşacağımı zannetmiyorum ama sen gençsin, belki onun zamanına erersin. O Arap toprakların da çıkacaktır. Eğer peygambere kavuşursan ona iman et ve uy!" dedi.

Selman *(Radıyallahu Anh)* onu nasıl tanıyacağım? dedi.

Âlim: "Onun sırtında nübüvvet mührü bulunacaktır ve o hediye alacak, sadaka kabul etmeyecektir" dedi.

Bir zaman sonra, Selmân-i Farisî o zatı kaybetti. Çok aradıysa da onu bulamadı. Bu duruma çok üzülüyordu. Her gördüğüne onu tarif ediyor, şu vasıfta bir kimseyi gördünüz mü? diye soruyordu.

Bir gün Arapların Kelb kabilesinden bir kimseye rastladı. Onlara da âlimi sordu. Onlar: "Onu Medine'de gördük" dediler ve satmak amacı ile Selman-ı Farisi'yi Medine'ye getirdiler.

Cüheyne kabilesinden bir kadın onu satın aldı. Kadının bir kölesi daha vardı. Selman *(Radıyallahu Anh)* ve o köle nöbetleşerek kadının koyunlarını otlatıyorlardı. Selman-ı Farisi bu arada âlimin bahsettiği son Peygamber Muhammed *(Aleyhisselâm)* ın çıkmasını bekliyor, bir taraftan da para biriktiriyordu.

Bir gün koyunları otlatırken arkadaşı geldi: Duydun mu? Bugün Medine'ye Peygamber olduğunu iddia eden bir kişi geldi, diye haber getirdi. Selman-ı Farisî

(Radıyallahu Anh) heyecanlandı, arkadaşından bir süre koyunlara bakmasını rica etti, kendisi Medine'ye indi.

Efendimiz ﷺ i görmeye gitti. Huzuruna varıp O'nu gördüğünde çok etkilendi. Tam emin olmak için Hristiyan aliminin bahsettiği alâmetlerin onda bulunup, bulunmadığını öğrenmek istiyordu.

Hazreti Resulullah ﷺ onun ne istediğini hissetmişti. Bir ara elbisesini omuzlarından aşağı sarkıttı, Selman-ı Farisî *(Radıyallahu Anh)* bahsedilen mührü gördü.

Sonra dışarı çıktı, bir miktar yiyecek bir şeyler aldı, Efendimize getirdi. "Bu ne?" diye sordu. Selman-ı Farisi *(Radıyallahu Anh):* "Sadaka" dedi. Efendimiz ﷺ: "Benim buna ihtiyacım yoktur, götür bunu Müslümanlar yesin." buyurdu. O da onu Müslümanlara verdi.

Bir müddet sonra yine çarşıya çıkıp, yiyecek bir şeyler alıp Efendimize getirdi, ikram etti. Efendimiz ﷺ: "Bu ne?" diye sordu. O: "Bu hediye!" dedi.

Bunun üzerine Efendimiz: "Otur!" dedi, o da oturdu. Yiyecekleri Efendimiz ile beraber yediler.

Selman-ı Farisi yakinen inandı ki, bu zat, Hristiyan âliminin bahsettiği peygamber Hazreti Muhammed'di, Selman-ı Farisi imân ile müşerref olup, Müslüman oldu.

Selman-ı Farisi İslam olduktan sonra: "İslam oğlu Selman'ım" diye övünür ve sevinirdi Peygamber ﷺ Efendimiz: "Selman ehli beytimizdendir buyururdu."

Kâinatın Efendisine böyle büyük bir yakınlığı nasıl kazandı? Teslim olmakla, teslim olmayana feyiz de yok yiyecek te yok. Selman *(Radıyallahu Anh)* ı herkes severdi: "Selman bizdendir" derlerdi. Neden severlerdi?

Peygamber ﷺ Efendimiz: "Allah-u Tealâ bir kulu sevdiğinde ben falan kulu seviyorum, sizde sevin buyurur, onlarda severler. *Cebrail (Aleyhisselâm)* da yeryüzü halkına Allah-u Tealâ ve biz falan kulu seviyoruz sizde sevin diye nida eder, onlarda onu severler." buyurmuştur.

Bir gün de Resulullah ﷺ Selman *(Radıyallahu Anh)* ın omuzuna ellerini koymuş ve: "Bunlardan öyle erler vardır ki, imân Süreyya yıldızın da olsa, muhakkak ona yetişirler, bulurlar." buyurmuştur.

Bir başka hadis-i şerifin de de: "Herkes Cennet'e âşık Cennet de Ali, Ammar, ve Selman'a âşıktır." buyurmuştur.

Selman-ı Farisi Hazreti Ömer zamanın da -MEDAYİN- de zühdi hayatını devam ettirerek valilik yapmıştır.

Tek bir hırkası vardı hem döşeği hem yorganı idi, şehrin her işi ile uğraşır, vali olduğunu bilmeyenler ona yük taşıtır, ücret verirlerdi. Fakat O almazdı.

Tevazu, iş bilmek ve bitirmek, geçim ehli olmakta kemâl halin de idi, ilim ehlinin beyanına göre: 350 sene yaşamıştır.

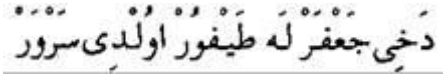
Silsile'de emaneti Ebu Bekir Sıddık'tan almıştır. -Evliyanın rehberi- diye anılır.

Kasım İbni Muhammed İbni Ebibekr *(Radıyallahu Anh)* ise, Silsile'de emaneti Hazreti Selman-ı Farisiden almıştır.

Silsile-i şerifin 4. altın halkasıdır.

Kendisi, tabiinin büyüklerindendir, Hazreti Ebu Bekir *(Radıyallahu Anh)* ın torunudur. Hicri 31. senede doğmuştur. Çok kuvvetli fıkıh ve İslâm hukuku ilmi sahibi idi yedi meşhur fakihden biri idi, ayrıca mühendislik ve mimarlık bilgileri ile mücehhez ve tahkik ehli bir zât idi.

Takva ve verada zamanın feridi idi, ashaptan birçoklarına erişmiş, istifade etmiş, hadisler rivayet eylemiştir. Hicrî 106 yılında Mekke ile Medine arasında Kadid denilen yerde vefat etmiştir, vefatında 70 yaşlarında idi.

"Dahi Caferle Tayfur oldî server,"

"Cafer-i Sadık'la Bayezid-i Bestami dahi server oldular."

Server: Reis, Baş, Seyyid, demektir.

Cafer-i Sadık: Hazretleri Hicrî 80 senesinde Medine-i Münevvere'de dünyaya gelmiştir. Cafer-i Sadık, baba tarafından Hazreti Ali *(Radıyallahu Anh)* a ana tarafından Hazreti Ebu Bekr'e varan nesebe sahiptir. Silsile-i şerifin 5. altın halkasıdır.

İlmi, zühdü ve takvası yüksekti, hakikat ehli idi, tabiin ve ondan sonrakiler arasında 7 meşhur fakihten biri idi Şeriat tarikat, marifet ve hakikat mertebelerinde kâmil idi.

Fen kollarında yektâ idi. Yetiştirdiği talebeler Cebir ve Kimya ilminde keşifler yapmışlar bunların ilimlerini kurmuşlardır. Hanefi mezhebinin imamı Ebu Hanife Hazretleri onun terbiyesin de yetişmiştir.

İmam-ı Azam Ebu Hanife'nin babası Sabit *(Radıyallahu Anh)* vefat ettiğinde, annesi Cafer-i Sadık Hazretleri ile evlenmiştir. Hazreti Cafer'in takva, fikir, his ve ahlaktaki sebâtı ona "Sadık" lakabını vermiştir. Zamanın Abbâsi Halifesi "Ebu Cafer Mansur" onunla istişâre eder, öğütlerini tutardı.

Bayezit-i Bestâmi: Hazretleri Hicri 180 yılında İran'da Hazar denizinin güneyine düşen Bestam şehrin de dünyaya gelmiştir. Sisile-i Saadatın altıncı altın halkasıdır.

Bayezid-i Bestâmi *(Kuddise Sırruhu)* 3 şeyhe hizmet etmiş, hizmetlerin de hiçbir kusur etmemiştir. Fevkalade âlim, fâzıl ve şâir idi. Cafer-i Sadık Hazretleri vefat ettiğin de 12 yaşındaydı Bayezid-i Bestâmi, Cafer-i Sadık'tan ve onun talebe ve hayranlarından olan ulema ve meşayih den çok istifade etmiştir.

Hassaten Cafer-i Sadık'ın ruhaniyyet-i aliyyelerin den feyz almış şeriat, tarikat, marifet ve hakikat mertebelerin de tamamen ona tabi olmuş, o yolun devamına çalışmıştır. Silsile de "Seyyidül Arifin" diye tanınır.

Cüneyd-i Bağdadi *(Radıyallahu Anh)* şöyle demiştir: "Bayezid'in biz sôfiler içindeki yeri, melekler içinde ki Cebrail mevkii gibidir." Bayezid-i Bestâmi, hicri 262 senesinde, Bestam'da vefat etmiştir.

أَبُو الْحَسَنِ وَأَبُوا عَلِيٍّ وَيُوسُفُ مُنَوَّرٌ

"Ebul Hasan ve Ebu Ali ve Yusuf münevver"

"Ebul Hasan (-ı Harkani) ve Ebu Aliyyil (Faremedî) ve Yusuf (Hemadani) münevver (kimselerdir)."

Münevver: Nurlandırılmış, âlim, imâni ve islâmi tahsil ve terbiye görmüş.

Ebul Hasanü'l-Harkanî: Hicri 325 senesin de Harkan şehrin de dünyaya gelmiştir. Silsile-i şerifin 7. altın halkasıdır.

Sultanül Arifin Bayezid-i Bestâmi *(Kuddise Sırruhu)* dan istifade ederek kemal bulmuştur. Ebu'l Hasen-i Harkanî *(Kuddise Sırruhu)* on iki sene Harkan'dan Bestam'a hocasının kabrini ziyaret için gitmiştir.

Her ziyarete giderken, yolda Kur'an-ı Kerim'i hatm ederdi. Her gittiğinde ziyaret ile ilgili vazifeleri yaptıktan sonra: "Ya Rabbi! Bayezid *(Kuddise Sırruhu)* a ihsan ettiğin sana ait ilmlerden, büyüklüğünün hakkı için, Ebü'l-Hasan kuluna da ihsan eyle!" diye yalvarırdı.

Geri dönerken, hiçbir zaman Bayezid'in türbesine arkasını dönmezdi. On iki sene sonra, Allah-u Tealâ'nın lutfu ile Bayezid *(Kuddise Sırruhu)* nun ruhaniyetinden istifade edip olgunlaştı.

Allah-u Tealâ'yı tanıtan kalp ilimlerinde ve diğer ilimlerde talebe yetiştirmeye başladı. Ebu Hasan-ı Harkani Hazretleri vefatları yaklaştığında: "Kabrimi derin kazın, yatacağım yer hocam Bayezid *(Kuddise Sırruhu)* in mezarın dan aşağıda bulunsun" diye vasiyet etti.

Bu vasiyetini yaptığı gece Hicri 425 de 100 yaşındayken Harkan'da vefat etti. Bir rivayete göre Ebul Hasan Harkanî Kars'ın fethine katılmış ve kale önlerinde şehit düşmüştür. Kars kalesi Osmanlılar tarafından feth edildiğinde Hafız Osman isminde hal sahibi birisi onu rüyasında gördü, Ona:

"Oğlum Hafız Osman! Uzun müddetten beri toprak altında yatmaktayım. Paşana söyle kabrimi ayan edip açığa çıkarsın, okunacak Fatiha'lar dan nâsibdar olayım." dedi.

Hafız Osman bu rü'yayı ertesi gün yine gördü fakat Hafız Osman cesaret edip Paşa'ya söyleyemedi, üçüncü gecede aynı rüyayı gördü ve Ebul Hasan Harkanî *(Kuddise Sırruhu),* mütebessim çehreyle bu defa: "Yavrum Hafız Osman! gördüğün rüyalar sadık rüyalardır." dedi ve makamının nerede olduğunu da tarif etti.

Hafız Osman, Paşa'ya rüyasını anlattı, bunun üzerine tarif edilen yere gidildi toprak denildiği kadar kazılmıştı ki, tabut ortaya çıktı,

Mustafa Paşa Ulema'nın müsadesiyle tabutu açtı, tabuttan hoş bir koku yayıldı arkasında ki yaş hırka bile henüz çürümemişti ve savaş esnasında yaralanan sağ bacağı ile sol pazusuna bağlanan mendillerden hala kan damlamaktaydı, durum sultana bildirildi, üçüncü Murat hemen bir türbe ile yanına cami yaptırılmasını emretti.

Ebu Ali Faremedî: *(Kuddise Smuhu)* Hicri 351 senesinde Farmed şehrinde dünyaya gelmiştir. Silsile-i Saadatın 8. altın halkasıdır.

Yaşadığı devrin âlimleri arasında bir tane idi, sözleri, nasihatleri çok tesirli idi.

Selçuklu Devletinin meşhur veziri Nizamü'l-Mülk ve zamanın devlet erkânı kendisine çok hürmet ederdi.

Tasavvuf ve ruh ilimlerinin mütehassısı idi. Tasavvufta bir yandan büyük şeyh Ebu Kasım Gürkâni Tusi'ye diğer yandan büyük şeyh Ebul Hasanü'l-Harkani'ye bağlı idi.

Ebu Ali Fâremedî *(Kuddise Sırruhu)* hem İmam-ı Gazali, hem de Yusuful Hemedânî Hazretlerinin hocası idi, her ikisi de ondan istifade ederek kemale gelmiş, yüksek derecelere kavuşmuştur.

Hicretin 446. senesi vefat etmiştir. Kabr-i Şerifleri Tus şehrindedir.

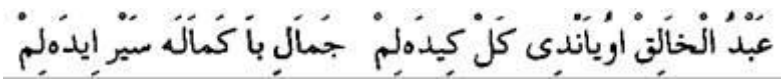
Yusufu'l-Hemedânî: *(Kaddesallahu sırrahu)* Hicri 440 senesinde Hemedân da dünyaya gelmiştir. Silsile-i Şerifin 9. altın halkasıdır.

İmam-ı Azam'ın neslindendir. Küçük yaşlarında Hanefi mezhebinin fıkıh ve münazara âlimi olmuştur. İsfehan ve Semerkand'da zamanın meşhur hadis alimlerinden hadis ilmi öğrendi.

Tasavvufu Ebu Ali Faremedî *(Kuddise Sırruhu)* dan öğrenmiş, O'nun sohbetinde yetişip kemale ulaşmıştır. Yaya olarak 37 defa hac yapmış, 213 mürşid-i kâmilden istifade etmiştir.

7000 kafirin iman etmesine sebep olmuştur. Hızır *(Aleyhisselam)* ile çok sohbet ederdi, altmış seneden fazla, insanlara doğru yolu göstermekle meşgul olmuş, yüzlerce talebe ondan ders almıştır.

Abdülhalik Gucduvanî, Ahmed Yesevî gibi büyük veliler yetiştirmiştir. Hicrî 535. senede 95 yaşında iken ahirete intikal ettiler, kabirleri Merv'de dir.

"Abdü'l-Halik uyandı, gel gidelim. Cemâli Ba kemale seyr idelim."

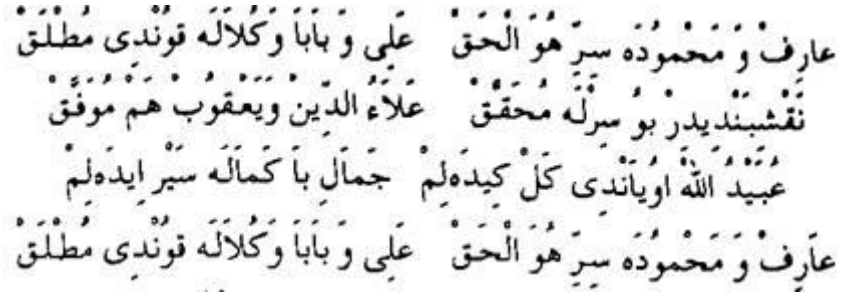
"Abdü'l-Halik (Gucduvanî) uyandı (meydana çıktı) gel gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Abdü'l-Halik Gucduvanî: *(Kuddise Sırruhu),* Buhara'da bulunan Gucduvan köyünde Hicrî 479 senesinde dünyaya gelmiştir. Silsile-i Saadatın 10. altın halkasıdır.

Evliyanın önderlerinden İslâm âlimlerinin büyüklerindendir. İmam-ı Malik *(Radıyalîahu Anh)* ın neslindendir. Abdülhalik Gucduvanî *(Kuddise Sırruhu)* Allah-u Tealâ'nın indinde duâsı makbul kimselerden idi. İnsanlar ve cinler duasını almak için, uzak yerlerden gelirlerdi.

Gucduvanî *(Kuddise Sırruhu)* Nakşibend tarikatının 11 prensibini, temel düstûrunu ortaya koymuştur. Kendisine bağlı müridlerinin terbiyesini Ahmed Sıddık *(Kuddise Sırruhu),* Evliya Kebir *(Kuddise Sırruhu),* Şeyh Süleymân Germinî *(Kuddise Sırruhu)* ve Arif Rivegerî *(Kuddise Sırruhu)* isimlerindeki dört büyük halifesine bıraktı. Hicrî 585 senesinde vefat etti.

Beyt 422

Arif ve Mahmud'a sırr-ı Hüvel Hak. Ali ve Baba ve Külâl'e kondu mutlak.

Hüvel Hak sırrı, Arif (Rivegerî), Mahmud (İnciri Fağnevî), Ali (Ramitenî, Muhammed) Baba (Simasî) ve Emir Külâl Hazretlerine mutlak olarak kondu.

Arif Rivegerî: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Buhara köylerinden Riveger'de, Hicretin 605 senesinde dünyaya teşrif buyurmuşlardır. Dülgerlik yapardı Silsile-i Saadatın 11. altın halkasıdır.

Kendisi meşayıhın en büyüklerindendir. İlim, hilim, zühd, takvâ, riyâzet, mücâhede, ibadet ve sünnet-i seniyyeye yapışmakta en üstün derecede idi. 86 yaşında iken ahirete irtihal etmiştir.

Mahmûd İncirü'l-Fağnevî: *(Kuddise sırruhu)* Hazretleri, Buhara'ya üç fersah mesafede bulunan Fağne köyünde Hicretin 699 senesinde dünyaya teşrif buyurmuşlardır. Silsile-i Saadatın 12. altın halkasıdır.

Halkı, hakikata irşâd ve hidayet etmekle müşerrefti, şerefli ömürleri 51 sene olup, doğdukları mahallede vefat etmişlerdir.

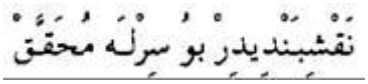
Ali Ramîtenî: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Buhara'nın **büyük** bir kasabası olan Ramiten'de Hicri 631 yılında dünyaya teşrif buyurmuştur. Çuha dokuma işi ile meşgul olurdu. Silsile-i Saadatın 13. altın halkasıdır.

Yüksek makamlar, acaip kerametler sahibi idi, 90 yaşında iken vefat etmiştir. Kabri şerifleri elan ziyaretgahtır.

Muhammed Baba Semâsî: *(Kuddise sırruhu)* Hazretleri, Buhara'da, Ramîten civarında Semas köyünde doğmuş Hicri 755 senesinde vefat etmişlerdir. Silsile-i Saadatın 14. altın halkasıdır. Ali Ramîteni Hazretlerinin eshabının ekmeli ve efdalıydı.

Emir Külâl: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Suhari köyünde doğmuş ve orada vefat etmişlerdir. San'atı çömlekçilikti. Külal ismi çömlekçi mânâsındadır. Sisile-i Saadatın 15. altın halkasıdır.

Seyyid Emîr Külâl, Muhammed Baha'nın terbiyesinde 20 yıl kalmış ve bu zaman boyunca mürşidine gönülden çok hizmet vermiştir. Gizlilik perdesi altında kemâl merdivenlerinin son basamaklarına kadar yükselmiştir.

Nakşibendîdir bu sırla muhakkak."

"Muhammed Bahauddin Nakşibend Hazretleri de bu sırla hakikatlanmıştır."

Muhakkak: Hakikatlanmış, demektir.

Muhammed Bahauddin Nakşibend: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Buhara'ya bir saatlik mesafede Kasr-ı Arifân kasabasın da Hicrî 791 senesinde dünyaya teşrif buyurmuşlardır.

Şahı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* küçük yaştan itibaren zahir, batın ilimler ile mücehhez yetiştirilmiş, bütün insanlık âlemine faideli olmuş büyük şahsiyetlerdendir. Silsile-i Saadatın 16. altın halkasıdır.

Şahı Nakşibendi Hazretleri, Nakşibendi tarikatını kurup mânâ yolunda irşada başladığından kısa bir zaman sonra namı Hind, Afganistan, Endonezya, İran, Azerbaycan ve bütün dünyaya yayılmıştır.

Nakşibendilik şu kaideler üzerine kurulmuştur:

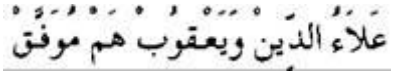
Cenab-ı Hakkı sevmek, Sünnete uymak, Bid'attan sakınmak, Kulluğa devam etmek, Allah'a olan muhabbetin cezbesiyle kendini olgunlaştırmak, Daima kurtuluş yolu olan, Cenâb-ı Hakkın yolunda yürümek.

Şahı Nakşibend Hazretleri, eşine ender rastlanan bir mütefekkir, kitap yazmış bir âlim, uzun yıllar kürsiden insanlara ilim ve irfan tahsili yaptırmış bir hatip, kuvvetli bir şâirdi.

Hâce Muhammed Nakşibend bir gün demiştir ki:

"Bize kibir atfetmişler bizim kibrimiz kibir değildir, kibriyadır. Eğer bu vücudumdan daha harab bir vücud olsaydı, bu fakir, hâzinesini o haraba gizler idi" demiştir.

Hâce Muhmmed Nakşibend Hazretleri Hicrî 791 de doğmuş olduğu köyde vefat etmişlerdir. Kabri şerifleri bu köyde olup elan ziyâretgahdır.

"Alauddîn ve Yakub hem muvaffak"

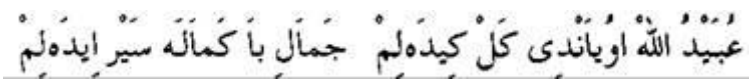
Alauddin (Attâr) ve Yakub (-u Çerhî Hazretleri de "Hüvel Hak" sırrına) muvaffak olmuşlardır.

Alauddîn Attar: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Hicrî 735 senesinde Harezem'de dünyaya gelmişlerdir. Silsile-i Saadatın 17. altın halkasıdır. Babası vefat edince mirasından bir şey kabûl etmeyip, insanlardan ayrılıp, Buhârâ medreselerinden birinde, tam bir şevk ile ilim tahsiline başlamıştır.

Üstadı Şah-ı Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin vefatından sonra, irşad makamına oturduğunda cihana feyz saçmıştır. Aynı zaman da Şâh-ı Nakşibend Hazretlerinin dâmâdı olmak şerefine de kavuşmuştur. Hicrî 802 senesin de Çeğanyân nâhiyesinde hastalanmış, rahatsızlığının yirminci günü vefat etmiştir.

Büyük âlim Seyyid Şerîf Cürcâni: "Alâüddin-i Attar Hazretlerinin sohbetine kavuşunca, Rabbimi tanıyabildim o zamana kadar cahil idim." buyurmuştur.

Yakubu Cerhi'l-Hisârî: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Gazneyn köylerinden Cerhi'de Hicrî 741 senesin de dünyaya gelmiştir. Silsile-i Şerifin 18. altın halkasıdır. Buhârâ'nın büyüklerinden ve ulemasından fetva icazeti almıştır. Hicrî 807 senesinde bir cuma günü 66 yaşında iken ahirete intikal etmiştir.

"Ubeydullah uyandı gel gidelim. Cemali Ba kemali seyr idelim."

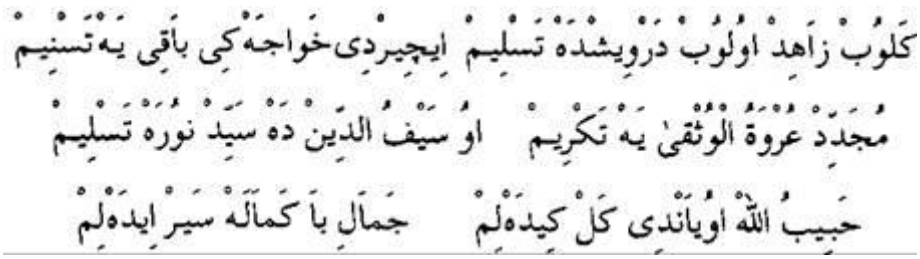
"Ubeydullah (Ahrar Hazretleri de "Hüvel Hak" sırrı ile) uyandı, gel gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Ubeydullah Ahrâr: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Hicrî 806 senesinde Taşkent'de dünyaya gelmiştir. Silsile-i Saadatın 19. altın halkasıdır. Hâce Ubeydullah Hazretleri gençliğinde sülükü esnasında halka çok hizmet etmiştir.

Otuz beş sene onun hizmetinde bulunmuş olan Ebu Said Übehî: "Hâce Ahrâr batından olduğu kadar zahirde de gerek sohbette ve gerek halvette son derece edepliydi. Gece veya gündüz diz üstünden başka tarzda oturduklarını görmedim" demiştir.

Ubeydullah Ahrâr Hazretleri Semerkand yakınında Kemângirân köyünde Hicrî 895 senesinde 89 yaşında olduğu halde vefat etmiştir.

Beyt 423

Üç beyitten beri Silsile-i zeheb anlatılıyor. Ya Rabbi! Bizleri bu dostlarından dünyada ahirette ayırma! Amin.

Salih kimseler anıldığı zaman nur yağar.

Yûsuf Hemedanî *(Kuddise Sırruhu)* şöyle buyurur: "Bir Şeyhin, sohbetinden mahrum olan müridin, her gün bu taifenin sözlerinden sekiz varak, -16 sahife- okuması gerektir ki, gönlü dirilsin."

Şeyhü'l-İslâm Ebu İsmail Abdullah Ensar Herevî *(Kuddise Sırruhu)* ise: "Her büyükten bir söz ezberleyiniz. Buna gücünüz yetmez ise, onların adını aklınızda tutunuz. Böyle ettiğiniz takdirde, büyük bir manevî nasip elde etmiş olursunuz." buyurmuştur.

Cüneydî Bağdadî *(Kuddise Sırruhu)* de buyurmuştur ki: "Meşayih-i kiram, Allah'ın ordularından bir ordudur. Onların hikâyesini anlatmakla, kalplere kuvvet gelir.

Bir gün kendisine dediler ki: "Meşayihin hikâyelerini anlatmakta, müridlere ne gibi fayda var?" Şu ayet-i kerimeyi okuyup onlara cevap verdi: وَكُلًّا نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ اَنْبَآءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهٖ فُؤَادَكَ... **"Kalbini sabit tutmak için, Peygamberlerin haberlerini sana aktarıyoruz."** *(Hûd Suresi: 120)*

Bu ayet-i kerime ile Allah-u Tealâ Resulullah ﷺ Efendimiz'e şöyle buyurmuş oluyor:

"Peygamberlerin kıssalarını ve haberlerini sana açıklamaktayız. Onların hallerinden, sana malûmat veriyoruz. Böylece; kalbine, kuvvet ve sebat gelecektir. Bilhassa kavminden sana, bir zahmet ve ağırlık geldiği zaman, onların hallerini ve haberlerini düşün!

Dolayısı ile şunu da bilesin ki:

Onlar da bu türlü zahmet ve meşakkate düşmüşlerdir. Ama onlar, bu zahmet ve meşakkat karşısında, sabır ve tahammülü artırdılar, tevekkülleri ziyadeleşti. Onların bu durumunu düşünürsen, senin de azmin, sebatın, tahammülün artar."

Salih zatların ve büyüklerin hikâyelerini dinlemek ve onların hallerini mütalâa etmek, müridlere bir terbiye yoludur. Onların azim ve sebatlarını artırır. Ayrıca bundan başka Hak dostlarının sözlerini dinlemek, onları sevmeğe sebep olur.

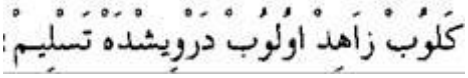
Onları seversek, onlarla aramızda bir bağlantı hasıl olur. Resulullah ﷺ: "Bir kimse, bir kavmi seviyor, ama onların işledikleri amelleri işlemiyor, bu kimsenin hali ne olacak?" diye sorduklarında O şöyle buyurdu:

اَلْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ "Kişi sevdiği ile beraberdir." *(Sahife: 570 de geçti)*

Bir araya geldiğiniz zaman bir ayet okusanız, bir beyt okusanız, bir Hadis-i şerif okusanız, bu sizlere feyz olur. Böylece birbirimize vaazu nasihat ede ede, İslâm kuvvetlenir. Zorla İslâmiyeti yükseltmeye çalışıyoruz.

Hocaların vazifesi nedir? İnsanları Allah'a kavuşulacak gün ile korkutmak ve sohbet etmektir. Bir hoca televizyon seyretmeğe, radyo dinlemeğe vakit buluyorsa, o hoca keyf adamıdır. Bizim onlara ayıracak vaktimiz yok elhamdülillah. Rabbimiz ne güzel şeyler ile meşgul ediyor bizi.

Beytimize başlayalım:

"Gelüp zahid olup dervişde teslim."

"(Ubeydullah-ı Ahrar Semerkandî'den sonra Mevlânâ Muhammed) Zahid *(Kuddise Sırruhu)* geldi. Derviş (Muhammed *(Kuddise Sırruhu)* da (Mevlânâ Muhammed) Zahid*(Kuddise Sırruhu)* ya teslim oldu."

Muhammed Zahid: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, H. 835 senesinde Semerkand'da doğmuştur. Silsile-i Şerifin 20. altın halkasıdır.

Ubeydullah-ı Ahrar Hazretlerinden seyr-i sülük görmüş, yüksek tasarruf ve himmetlerinden feyziyab olarak kemale kavuşmuştur.

Yakub-u Çerhî Hazretlerinin kızının oğludur. Asrının alimlerinin en büyüklerinden idi. İlâhî sırların gizliliklerine vakıftı. Dünyaya bağlılığı hiç yoktu. Hace Ahrar Hazretlerini tanımadan evvel yalnız başına çok büyük gayretler sarfetmiş ve senelerce nefis mücahedesi yapmıştı.

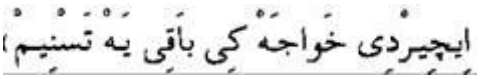
Nihayet gaibden aldığı işaretlerle Hace Ubeydullah Hazretlerine intisab ederek irşad hırkasını onun elinde giydi. Hicri 916 yılında Hisar'ın Vahş köyünde vefat etti.

Derviş Muhammed: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, H. 842 senesinde Herat'ta dünyaya gelmiştir. Silsile-i Şerifin 21. altın halkasıdır.

Mevlâna Muhammed Zahid Hazretlerinin en büyük halifelerindendir. Zahirî ve batınî bilgileri yani Şeriat, Tarikat ve Hakikat bilgilerini kendisinde toplamış, kâmil bir zat idi.

Yüksek üstadı Muhammed Zahid'in *(Kuddise Sırruhu)* vefatından sonra irşad makamına oturmuştur.

Müridlerinin terbiyesi ve irşadı hususunda insan üstü bir meleke ve kudsî bir kuvvete sahipti. H. 941 senesinde 89 yaşında iken Semerkand'da vefat etmiştir.

"İçirdi Hâcekî, Bakî'ye tesnim."

"(Mevlânâ) Hacegî Emkenegi *(Kuddise Sırruhu)* Mevlânâ Muhammmed Bakî billâh *(Kuddise Sırruhu)* ya tesnîm içirdi."

Yani Muhammed Bakibillâh Hazretleri Hacegi Emkenegi *(Kuddise Sırruhu)* vasıtasıyla Fenafillâh ve Bekabillâh mertebelerine erişti.

Tesnîm: Adn cennetinden akan bir pınarın adıdır. Cennet pınarlarının en şereflisidir. Allah-u Tealâ buyurur:

وَمِزَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿27﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿28﴾

"O şarab-ı halisin mizacı (karışımı), cennette tesnim denilen pınarın suyudur. O tesnim bir pınardır ki, ondan (indi ilâhiyyede) mukarreb olan kullar içer." *(Mutaffifin Suresi: 27-28)*

Hulâsatü'l-Beyan'da şöyle buyrulur:

"O tesnim bir pınardır ki, ondan içecekler, Cenab-ı Hakk'ın rızasını kazanmış, mukarreb kullardır. Zira tesnim, makbul bir pınar olduğu için, ancak makbul olan kullar o pınardan içmek şerefine nail olurlar.

Ruhu'l-Beyan tefsirinde -tesnim- işaret yoluyla şöyle ifade edilmiştir: Tesnim, muhabbet-i Zatiyye mertebesinin en yükseğidir. Öyleki ona, Sıfat-ı Ef'al dahi karışmamıştır. Bu mertebenin yakınları, sahipleri Fenafillâh-Bekabillâh olmuş kimselerdir.

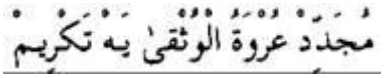
Hacegi Emkenegi, İbni Derviş Muhammed: *(Kuddise Sırruhuma),* Hazretleri, H. 931 senesinde Emkeneg denilen mahalde dünyaya gelmiştir. Silsile-i Saadatın 22. altın halkasıdır.

Uzun boylu güzel sesli bir zattı. H. 995 senesinde Ramazan-ı Şerifin 15. gecesi 64 yaşında iken Şaş'da vefat etmiştir.

Muhammed Bakîbillâh: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, H**.** 976 senesinde Kâbil'de dünyaya gelmiştir. Silsile-i Saadatın 23. altın halkasıdır.

Bu muhterem zat, önce Semerkand'a gitmiş, oradaki âlimlerinden tahsilini ikmal edip, irşad derecesine geldiğinde icazet alıp Delhi'ye dönmüştür.

H. 1014 senesinde henüz 38 yaşında iken ahirete intikal etmiş, geride isimini yad ettirecek bir büyük ezat, İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerini bırakmıştır.

"Müceddid Urvetü'l-Vüsga'ya tekrîm."

"Müceddid (-i Elf-i Sani Ahmedü'l-Farûku's-Serhendî) Urvetü'l-Vüsga'ya (Muhammed Ma'sûm) a tekrim etti."

Urvetü'l-Vüsga: Sağlam kulp, metin ve muhkem olan tutulacak şey. Tekrîm: Lütuf ve kerem icrasında bulunmak.

İmam-ı Rabbânî: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, H. **971** senesinde Serhend şehrinde dünyaya gelmiştir. Silsile-i Şerifin 24. altın halkasıdır.

Önce babasından, sonra zamanın âlimlerinden gerekli ilmi tahsil etmişti. Ardından da Şeyh Muhammed Bakibillâh'ın manevî terbiyesine girmişti.

Ondan aldığı feyz ve bereketle İslâm ufkuna büyük genişlikler getiren eserlerini yazmıştır. "Mektubat" isimli kitabı ile ünü bütün İslâm âlemine yayılmıştır.

Çeşitli memleketlerde bulunanlara göndermiş olduğu 536 mektubu üç cild halinde (Arabça ve Osmanlıcaya çevrilerek) toplanmıştır. Mektuplarının birkaçı Arabî, geriye kalanların hepsi Farisî'dir.

İmam-ı Rabbânî Hazretleri 2. bin yılın müceddidi, yenileyicisidir. İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)*, Nakşibendî tarikatının imamı olup kerametler sahibi sonsuz rütbeleri, kişiliğinde toplayan bir din büyüğüdür.

Alimlerin en fâzılı olduğu halde kendisine: "Bendeniz, köleniz" gibi sözler kullanır, tevazuun en güzel örneğini verirdi.

H. 1034 senesinde 63 yaşında iken ahirete intikal etmişlerdir. Kabri saadetleri Hindistan'ın Serhend şehrinde yani doğduğu yerdedir. Ve el'an ziyaretgahtır.

Muhammed Ma'sûm: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, 1007 senesinde Serhend'de dünyaya gelmiştir. Silsile-i saadatın 25. altın halkasıdır. İmam-ı Rabbânî'nin üçüncü oğludur.

"Urvetü'l-Vüska" adıyla meşhurdur. Sözleri, hasta kalplere deva, bakışları ruhlara gıda idi. O, Kutbu'l-Aktab idi. 72 sene yaşamıştır. H. 1079 Serhend'de vefat etmiştir.

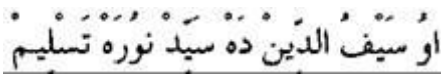
İkinci binin müceddidi İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* "Sağlam Kulp" (kendisine uyulan büyük zat), oğlu Muhammed Ma'sûm'a şöyle lütufta bulundu.

İmam-ı Ma'sûm *(Kuddise Sırruhu)* buyurur ki:

"Bu fakir o esrar denizlerinin dalgıcı oldu. O yüksek Efendim, babam İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)*, daima bu fakirin halini kontrol ve teftiş ederdi. İlerlememi yakından incelerdi ve çok teveccüh buyururdu.

Gizli hakikatleri beyan eyledikleri zaman bu fakirden başkası, şerefli huzurlarında yoktu.

Kavuştuğum şeyleri sorduktan sonra, bana çok iltifat etti, yüksek hallere kavuştuğumun müjdesini verdi.

"O Seyfüddin de, Seyyid Nûr'a teslim."

"O Seyfüddin (Ebul berekât Alımed *(Kuddise Sırruhu)*) da hilâfeti (Muhammed Bedavünî) Seyyid Nur'a teslim etti."

Teslim: Bir emaneti verme, bir şeyi yeni sahibine verdi.

Seyfüddin İbni Ma'sûm: *(Kuddise Sırruhuma)* (Ebu'l-Berekat Ahmed) Hazretleri, H. 1055 senesinde Serhen'de dünyaya gelmiştir. Silsile-i Saadatın 26. altın halkasıdır.

Hazreti Urvetü'l-Vuska Muhammed Ma'sûm *(Kuddise sırruhu)* Hazretlerinin beşinci oğludur.

Zahirî ve Batınî ilimlerde alim, kemal ve olgunluk sahibi idi. Zühd ve takva ehliydi. Parlak Şeriata uymakla meşhûr olup lakabı Muhyissünne (Sünnet- seniyyeyi ihya eden) idi. 47 yıl yaşamış, H. 1096 senesinde vefat etmişti.

Muhammed Bedâvûnî Seyyid Nur: *(Kuddise sırruhu)* Hazretleri, H. 1081 Lahor'da dünyaya gelmiştir. Ünvanından da anlaşıldığı üzere Seyyid'dir. Silsile-i Aliyye'nin 27. altın halkasıdır.

Her hareketi sünnete uygundu. Kerametleri şöhret bulmuştu. Sarf, Nahv, Mantık, Meânî, Hadis, Tefsir ilimlerinde Şeriat ve Tarikat'da asrın yegâne alimi hakikat ve marifette zamanın bir tanesiydi. H. 1135 senesinde vefat etmiştir.

حَبِیبُ اللّٰہْ اوْیانْدِی کَلْ کِیدَہْلِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَہْ سَیرْ اِیدَہْلِمْ

"Habibullah uyandı gel gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Habibullah (Can-ı Cananı Mazhar *(Kuddise Sırruhu)*) uyandı gel gidelim, Cemali Ba kemale seyr edelim."

Habibullah can-ı cananı Mazhar: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri H. 1111 senesinde Serhend'de dünyaya gelmiştir. Silsile-i şerifin 28. altın halkasıdır.

Cezbesi kuvvetli, kerametler sahibi kâmil bir Veli idi. Meclisi ve sohbeti herkesin, havassın-avamın sığınağı idi. H. 1195'de Delhi'de şehid edildi.

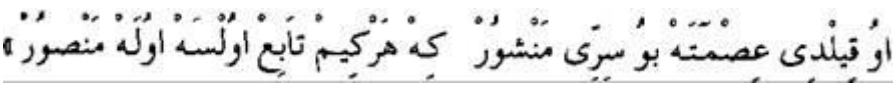
Beyt 424

چُونْ عَبْدُ اللّٰہِ الدِّہْلَوِی وَخَالِدْ قُطْبِ مَشْہُورْ کَلْوَبْدِرْ غَوْثْ عَبْدُ اللّٰہ مَکِّی یَہْ اوْلْ نُورْ
اوْ قِیلْدِی عِصْمَتَہْ بُو سِرِّی مَنْشُورْ کَہْ ہَرْکِیمْ تَابِعْ اوْلْسَہْ اوْلَہْ مَنْصُورْ
کُوکُلْ طُوتْ عِصْمَتَہْ حَقَّہْ کِیدَہْلِمْ جَمَالِ بَا کَمَالَ سَیرْ اِیدَہْلِمْ
چُونْ عَبْدُ اللّٰہِ الدِّہْلَوِی وَخَالِدْ قُطْبِ مَشْہُورْ کَلْوَبْدِرْ غَوْثْ عَبْدُ اللّٰہ مَکِّی یَہْ اوْلْ نُورْ

"Çün Abdullah Dehlevî ve Halid Kutb-i meşhur, Gelüpdir Gavs Abdullah Mekkî'ye ol nur."

Abdullah-ı Dehlevî ve Halid (Ziyauddîn *(Kuddise Sırruhu)* meşhur kutup olduğu için (onlardan) o nur Gavs olan Abdullah Mekkî *(Kuddise Sırruhu)* ya gelmiştir."

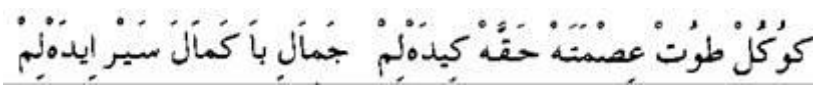
Çün: Vaktaki, olduğu için, olduğundan.

"O kıldı İsmet'e bu sırrı menşur. Ki her kim tabi olsa ola mensûr."

"Abdullah-i Mekkî *(Kuddise Sırruhu)*, bu sırrı İsmet (Garibullah) a menşûr etti (yaydı). Tâki kim (ona) tabi olursa yardım olunmuş olsun."

Menşûr: Açıklanmış, dağıtılmış, yayılmış.

"Gönül tut İsmet'e Hakk'a gidelim. Cemali ba kemale seyr idelim."

"İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* ya Rabıta et, onunla ol. Şeyhine Rabıta eden zincirleme olarak Resulullah ﷺe bağlanmış oluyor."

Abdullah-ı Dehlevî: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, H. 1157 senesinde Hindistan'ın, Batala şehrinde dünyaya gelmiştir. Silsile-i Saadatın 29. altın halkasıdır.

Nesebi Hazreti Ali *(Radıyallahu Anh)* a dayanır. Yani Seyyidler Hanedanına mensuptur. H. 1239 senesinde 82 yaşında oldukları halde vefat etmiştir.

Halid-i Bağdadî:*(Kuhiint Sırruhu)* Hazretleri, H. 1191 senesinde Irak'ta bulunan Karadağ kasabasında dünyaya gelmiştir. Silsile-i şerifin 30. altın halkasıdır.

Neseben, Osman Zinnureyn *(Radıyailahu Anh)* a mensuptur. "Halid-i Bağdadî" lâkabını, tahsilini Bağdat'ta yapmış olduğundan almıştır.

Halidî Bağdadî'nin hayret verici kerametleri pek çoktur. Bir defasında: "Allah'ın birliğine yemin ederim ki, Vali olduğum zamandan bugüne kadar, bir vakit namazımı kazaya bırakmadım, Kuşluk ve Teheccüd namazlarımı da eda ettim" demiştir. H. 1242 senesinde Şam'da vefat etmiştir.

Abdullah-i Mekkî: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 19. yüzyılda yaşamıştır. Fakat doğum ve vefat tarihleri bilinmemektedir. Silsile-i saadatın 31. altın halkasıdır.

Aslen Mekke'li olan Abdullah Hazretleri önce çeşitli ilimler tahsil etti. Yüksek derecelere ulaştı. Bağdat'ta bulunduğu sırada Mevlânâ Halid-i Bağdadî Hazretlerini tanıdı. Onun sohbet ve hizmetlerinde bulunarak kemale ulaştı. İnsanlara İslâmiyetin emir ve yasaklarını anlatmak, talebe yetiştirmek üzere bir müddet Erzincan'da ikâmet etti.

Daha sonra Erzincan'dan ayrılarak Erzurum'a, oradan da Kudüs'e gitti. Mukaddes makamları ve büyüklerin kabirlerini ziyaret edip Mekke'ye vardı, orada yerleşti ve orada vefat etti.

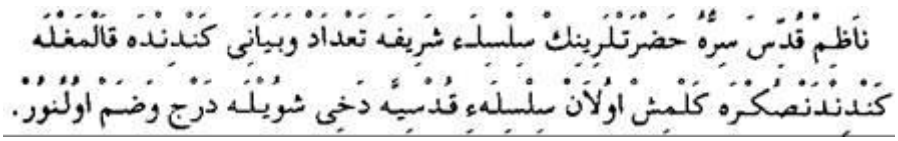
Mustafa İsmet Garibullah Efendi: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Yanya'lıdır. Abdullah Mekkî Hazretlerine intisab etmiş, ondan icazet almıştır. Silsile-i şerifin 32. altın halkasıdır.

Abdullah-i Mekkî Hazretlerinin vefatından sonra Arnavutluğa gitmiştir. Orada bir müddet hizmete devam etmiş, sonra manevî bir işaretle Edirne'ye gelmiştir.

Edirne'de Sultan camiinde irşad vazifesine devam ederken İstanbul'dan gelip kendisine mürid olanlar çoğalmıştı. Hatta Sultan Mecid han dahi İsmet Garibullah'a intisab etmişti.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* İstanbul'a gelip Kocamustafa Paşa semtinde çalışmalarına devam etti. Bu esnada şimdi halen mevcut bulunan Mustafa İsmet Efendi dergahının yeri satılıktı, sahibi Tekke inşa edileceği için bu yeri az bir ücret karşılığı İsmet Efendi'ye sattı.

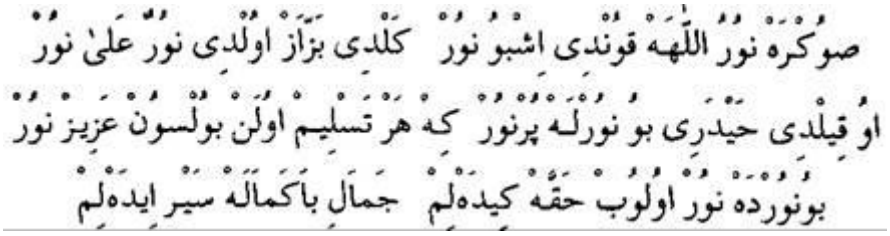
Tekke inşaatı tamamlandığında İsmet Efendi: "Tekke'yi buldunuz ama şeyhi kaybettiniz" dedi. Kısa bir müddet sonra da vefat etti. 1872'de vefat eden, Büyük Şeyh Efendinin kabri yaptırdığı Tekkenin bahçesindedir.

ناظم قدس سره حضرتلرينك سلسلهء شريفه تعداد وبيانى كندنده قالمغله
كندندنصكره كلمش اولان سلسلهء قدسيه دخى شويله درج وضم اولنور.

H. 1271 yılında Muharrem ayının onbirinci gecesinde manevî bir ilhamla zuhurata tabi olarak bu tercemesini yaptığımız Risale-i Kudsiyye'yi yazdı.

Nazım *(Kuddise Sırruhu)* **Hazretlerinin, Silsile-i Şerife ta'dad ve beyanı kendinde kalmağla, kendinden sonra gelmiş olan Silsile-i Kudsiyye dahi şöyle derc ve zam olunur.**

Beyt 425

صوكره نور اللهه قوندى اشبو نور كلدى بزاز اولدى نور على نور
او قيلدى حيدرى بو نورله پرنور كه هر تسليم اولن بولسون عزيز نور
بونورده نور اولوب حقه كيدهلم جمال باكماله سير ايدهلم

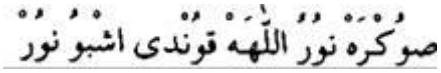
Nazım (nazmeden yani bu Risaleyi yazan İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi) *(Kuddise Sırruhu)* nun, Silsile-i Şerife'yi saymayı beyan etmesi kendisinde

kaldığından dolayı, kendinden sonra gelmiş olan Silsile-i Kudsiyye de şöylece ilave edilmiştir.

Mustafa ismet Garibullah *(Kuddise Sırruhu),* Silsile-i Nakşibendiyye'nin kendisine kadar olanını yazdı. Ondan sonra Halil-i Nurullah-i Zağrevî *(Kuddise Sırruhu)* geldi. Daha sonra da, Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* geldi. Onlar Risale-i Kudsiyye'ye bir şey ilâve etmediler.

Beyt: İki satırlık manzume. Mısra: Bir manzum yazının her bir satırı.

Bu iki Zattan sonra gelen, Ali Haydar Ahishavî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri ise iki beyt daha ekledi. Silsile'nin devamını bildiren şimdiki beyit ile, bundan sonra okuyacağımız dua mahiyyetindeki beyt, Ali Haydar Efendi babamıza aittir.

"Sonra Nurullah'a kondu işbu nur."

"(Mustafa İsmet Garibullnh'tan sonra Halil-i) Nurullah'a kondu bu nur."

Kimse kendi başına nur kazanamaz. Nur icad edemez. Nur lâmbadan çıkan ışık gibi bir şey de değildir ki bir şey yakıp elde edelim. Mevlâ bize kibriti icad ettirmeseydi, lâmbayı bile yakamazdık. Sure-i Nur'da buyrulur:

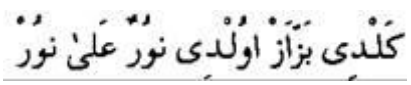
﴿40﴾ وَمَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ . . . "Her kime ki Allah (-u Tealâ) nur vermemiştir, onun için nur yoktur." *(Ayet:40)*

Demek nur Allah-u Tealâ'nın bir ihsanıdır.

Halil Nurullah Efendi: *(Kuddise Sırruhu)* nun doğum tarihi bilinmemektedir. Sivas'ın Zara kasabası halkından El-Hace Nurullah Zağrevî ismiyle meşhurdu. Silsile-i Saadatın 33. altın halkasıdır.

Fatih Çarşamba'daki İsmet Efendi dergâhı postnişinlerinden olup dergâhın kurucusu Yanyalı Mustafa İsmet Efendi'nin halifesidir.

1872 yılında Mustafa İsmet Efendi'nin vefatından sonra yirmi bir yıl "Şeyhlik" makamında görev yapmıştır. 1893'de vefat etmiştir. Kabri, İsmet Efendi dergahının bahçesindedir.

"Geldi Bezzaz oldî nurun alâ nur."

"(Halil-i Nurullah Zağrevî *(Kuddise Sırruhu)*dan sonra, Ali Rıza) Bezzâz (*(Kuddise Sırruhu)* geldi). Nur üzerine nur oldu."

Ali Rıza Bezzâz: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri El-Uhyu'da doğmuştur. Fakat doğum tarihi bilinmemektedir. Silsile-i saadatın 34. altın halkasıdır. Ali Rıza Efendi çok zengindi. Ölmeden önce bütün malını mülkünü dağıtmıştır.

Şeyhi Halil Nurullah Efendi'nin 1893'de vefat etmesiyle, Şeyhlik makamından irşada başlamıştır. H. 1330 yılında Bandırma'da vefat etmiştir.

Ali Rıza *(Kuddise Sırruhu)* "Bezzâz" ismiyle şöhret bulmuştu. Kendisi Bezzâz yani manifaturacı idi. Kumaş satarken kumaşı metre ile önce bir kenarından tutar ölçer, sonra diğer kenarından da ölçüp öyle keserdi.

Kumaşı niçin iki tarafından ölçüyorsun, diye soranlara: "Bir tarafından ölçüp kesersem, öbür kenarından, meselâ bir santim daha az veya daha fazla eksik olabilir, ne kadar az olursa olsun, eksiklik kul hakkına girer" buyurmuştur.

او قیلدی حیدری بو نورله پرنور کیم هر تسلیم اولن بولسون عزیز نور

"O kıldı Haydar'ı bu nurla pürnur. Ki her teslim olan bulsun aziz nur!"

"(Ali Rıza Bezzâz *(Kuddise Sırruhu),* Ali) Haydar *(Kuddise Sırruhu)* yu bu nur ile çok nurlu etti ki, her teslim olan nur bulsun ey aziz (kardeşim)!"

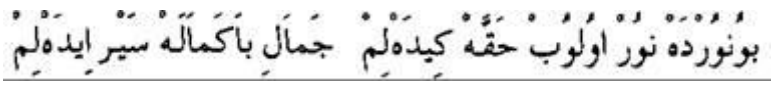
Efendi babam nuru kendi bulmadı, şeyhi vasıtası ile buldu. İşte her teslim olana bu nur verilir. Teslim olan kimdir?

Bir kimse Şeriatı tam olarak yaşasa, Tarikata girse, Şeyhine her hususta tabi olsa, o kimse, teslim olmuş olur. O zamanda Mevlâ'nın nurunu bulur. Şeyhler nur vermezler, Mevlâ Tealâ'nın nur verme yolunu öğretirler.

Ali Haydar Efendi: *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 1288 senesinde Batum'um Ahıska kazasında dünyaya gelmiştir. İlk tahsilini memleketinde yapmış, daha sonra Erzurum'a gelmiş, oradaki Bakırcı medresesine devam etmiştir. Bilâhare İstanbul'a gelmiş Fatih camii şerifinde tahsilini tamamlamıştır.

Ali Haydar Efendi zeki bir insandı. Dört mezhebin her birinden fetva verebilecek derecede ilme vakıftı. Hitabeti çok kuvvetli idi. Zamanın Kutbu'l-Aktabı idi. Silsile-i saadatın 35. altın halkasıdır.

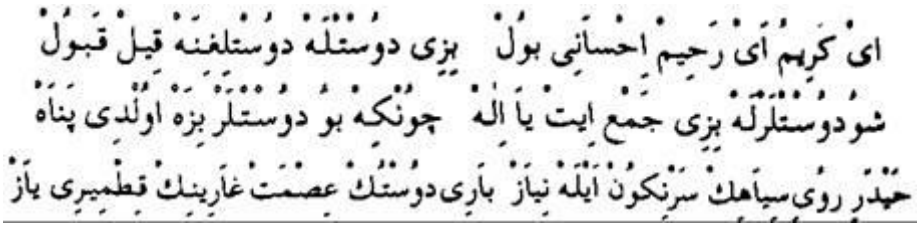
Dört padişahın zamanında bilfiil vazife görmüştür. Birçok talebe yetiştirmiştir. Kendisine intisab eden, birçok müridanı Tarik-ı Hakk'a sülûk ettirmiştir. Mustafa İsmet Efendi dergahında bulunan evinde 1960 senesinde vefat etmiş, Edirnekapı Sakızağacı kabristanlığına defnedilmiştir.

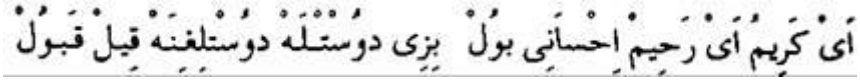
"Bu nurda nur olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"(Biz de) bu nurda nur olup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 426

Ali Haydar Efendi babamız dua ediyor:

"Ey Kerimü ey Rahim ihsanı bol. Bizi dostla dostlığına kıl kabul."

"Ey kerim, ey Rahim, ihsanı bol (olan Rabbim)! Bizi dostun vasıtasıyla dostluğuna kabul et."

Allah-u Tealâ kerimdir.

Kerim: Kerem ile muttasıf olan, müsamahakâr, ihsan ve inayet sahibi.

Mevlâ Tealâ'nın kerimliğine bir misal verelim, aslında tam misal değildir amma akla biraz yaklaştırır: Bir ananın yavrusuna nasıl acıdığını onu nasıl muhafaza ettiğini hepimiz biliriz. Mevlâ Tealâ kuluna, bir anadan daha çok acır ve onu muhafaza eder. Anaya yavrusunu acıma ve muhafaza etme duygusunu veren de Allah-u Tealâ'dır.

Ali Haydar Efendi babamız nasıl dua etmişti:

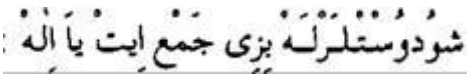
"Ey Kerim! ey Rahim! ihsanı bol. Bizi dostla dostluğuna kıl kabul."

O dost kim? Başta Peygamber Efendimiz. O baş dostumuz, baş piranımız. Ondan sonra dostluk ve piranlık, elden ele Ali Rıza Bezzâz Hazretlerine gelmiştir.

Yani Ali Haydar Efendi Hazretlerinin dostu ve piri, Ali Rıza Bezzâz Hazretleri olmuştur. Bu beyitte Ali Haydar Efendi Hazretleri "Bizi dostla yani şeyhim Ali Rıza Bezzâz Hazretleri ile dostluğuna kabul et" buyuruyor.

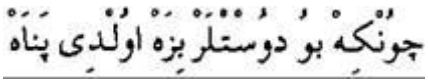
Mevlâ Tealâ'nın dostları olmadan bizler O'nunla nasıl konuşacağımızı, ne diyeceğimizi bilemeyiz. İnsan kendi başına Mevlâ Tealâ ile ünsiyet kuramaz. Vasıta lâzımdır. Münkirler, istedikleri kadar inkâr etsinler.

Neden mahkemeye avukat ile gidiliyor? Niçin muhtara müracaat ediliyor?

"Şu dostlarla bizi cem it ya İlâh!"

"Ey İlâh (ım)! Şu dostlarla bizi (dünyada ahirette) topla, birleştir, beraber et."

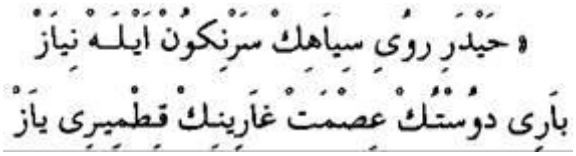

"Çünki bu dostlar bize oldı penah."

"Çünkü bu dostlar bize sığınacak yer oldu."

Penah: Sığınma, sığınacak yer, dayandığı nokta.

Ali Haydar Efendi babamız Mevlâ'ya yalvarıyor: "Bu dostlarınla dünyada, ahirette bizleri birleştir, beraber et" diyor. Ahirette Mevlâ Tealâ'nın Cemalini görmek, bir cennet, O'nun dostları ile beraber olmak, ikinci bir cennettir.

"Haydari Rûy-i siyahın semikun eyle niyaz. Bari dostun İsmet Garinin kıtmiri yaz."

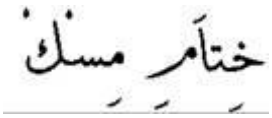
"Şu yüzü kara, boynunu bükmüş, bahtsız Haydar'ın niyazını kabul eyle. Bari dostun İsmet Garibullah'ın tekkesinin kıtmiri yaz."

Rûyi: Siyahi, siyah yüzlü. Semikun: Baş aşağı olmuş, bahtsız. Gar: Mağara, beyitte Tekke manasındadır. Kıtmîr: Köpek, Ashab-ı Kehf'in yanlarında bulunan köpeğin adı.

Tevazu' büyük zatların hususiyetlerindendir. Bütün Allah dostları çok mütevazi insanlardır.

İmamı Rabbânî Hazretleri bir mektubunda buyurur ki: "Ya Rabbi! Bizleri, beğendiğin işleri yapmaya kavuştur. Önce gelenlerin ve sonra geleceklerin en üstünü hürmetine -aleyhi ve alâ alihis salâvatü ve't-teslimat- bizleri, sana hep itaat edenlerden eyle.

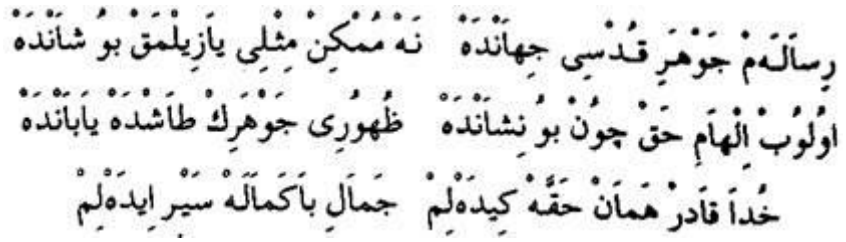
30. BAB

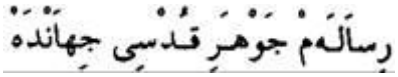
HİTAM-I MİSK **Güzel Son**

Elhamdülillâh, sağ salim Risale-i Kudsiyye'nin sonuna geldik.

Beyt 427

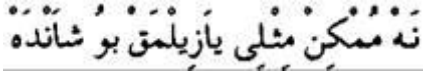
Mustafa ismet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, bu son bölüme, Risale-i Kudsiyye'nin son derece kıymetli bir eser olduğunu ifade eden şu beyitlerle başlıyor:

"Risalem cevheri kudsî cihanda."

"(Yazmış olduğum şu) Risalem cihanda mukaddes bir cevherdir."

Risale: Bir ilme dair yazılmış küçük kitap. Cevher: Bir şeyin özü, esası, kıymetli taş. Kudsî: Mukaddes, aziz, mübarek, demektir.

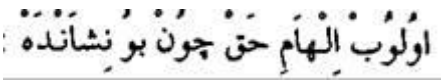

"Ne mümkin misli yazılmak bu şanda."

"Bu özellikte (bu değerde) bunun benzeri bir kitabın yazılması, ne mümkün?"

Ne mümkin: Mümkün değil. Şan: Özellik, değerlilik, kıymet manalarındadır.

Bu kıymette bir kitabın yazılmasına niçin: "Ne mümkin" denmiş?

"Olub ilham-ı Hak çün bu nişanda."

"Çünkü bu kitabın yazılması, Hakk'ın ilhamı ile olmuştur." Bunun işareti de (nedir?):

İlham-ı Hak: Hak Tealâ'nın, kulun kalbine bir şeyi atması.

ظُهورِی جوْهَرِكْ طاشْدَهْ یابانْدَهْ

"Zuhûrî cevherin, taşta yabanda."

"Mücevherlerin kırlarda, ıssız yerlerde taşların arasında zuhur etmesidir."

Zuhûrî: Meydana çıkması. Yaban: İnsan yaşamayan ıssız yerler, demektir.

İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bu beyitte, çok büyük bir tevazu' göstererek, kendini taşlara, kitabını cevhere benzetmektedir.

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu),* Risale-i Kudsiyye'nin manevî işaretle yazılmış olması sebebiyle kıymetli olduğunu bildiriyor.

Beytinde: Böyle kudsî bir cevherin kendisinden nasıl zuhur ettiğini düşünebileceklere karşı da cevap veriyor:

"Dünyanın en değerli cevherleri, meselâ elmas, ıssız yerlerde, toprağın çok derinliklerinden ortaya çıkarılır, oralarda taşlar arasında bulunur, çok kıymetli cevherleri taşlar arasında yaratan Mevlâ, benim gibi bir acizden de böyle kudsî bir cevher çıkardı."

Yine de: "İllâ böyle bir şey olmaz" diye itiraz edilecek olursa, derim ki:

خُدا قادِرْ هَمانْ حَقَّهْ كِیدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَیْرِ ایدَهْلِمْ

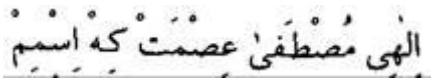
"Huda kadir hemen Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Allah-u Tealâ, her şeye gücü yeten, kudret sahibidir. O, dilediğini yapar gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 428

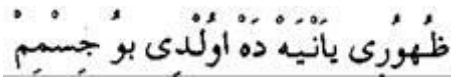
اِلٰهِی مُصْطَفیٰ عِصْمَتْ كِهْ اِسْمِمْ ظُهورِی یانْیَهْ دَهْ اوْلْدِی بُو جِسْمِمْ
مُصَوِّرْدِرْ سِنِكْ لَوْحِنْدَهْ عَزْمِمْ اَمانْ غَرْق ایتْ وِصالِ بَحْرِهْ رَسْمِمْ
بُو رَسْمِمْ مَحْو اوْلُوبْ حَقَّهْ كِیدَهْلِمْ جَمالِ باكَمالَهْ سَیْرِ ایدَهْلِمْ

Risale-i Kudsiyye'nin sahibi Mustafa İsmet Garibullah Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* buyuruyor ki:

"İlâhi Mustafa ismet ki ismim."

"Ey benim ilâhım, Rabbim! Benim ismim Mustafa İsmettir ki"

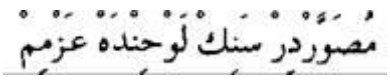
"Zuhuru Yanya'da oldı bu cismim."

"Bu cismimin meydana gelişi, Yanya'da oldu."

Yanya'da: Yanya memleketinde.

İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu),* zamanında Mekke'de bulunan Abdullah-ı Mekkî Hazretlerinin yanında irşad oldu. Şeyhi vefat edince, memleketi olan Arnavutluk'taki Yanya şehrine gitti. Orada bir müddet hizmet ettikten sonra manevî bir işaretle, Trakya tarafına gönderildi.

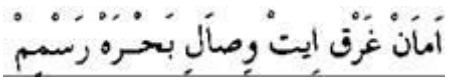
İsmet Garibullah Efendi, Abdullah-ı Mekkî Hazretlerinin yanında irşat olmuştu, unutmayalım! Yani bu zat bize Mekke'den gönderildi.

"Musavverdir senin levhinde azmim."

"Senin levhinde gayretim, niyetim tasarlanmıştır, düşünülmüştür."

Musavver: Tasarlanmış, tasavvur edilmiş, düşünülmüş. Azim: Bir işi işlemeye kalben yönelmek.

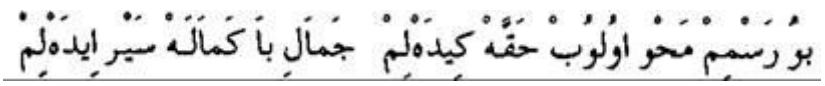
Levh: Levh-i Mahfuz ki, mukaddarât-i İlâhiyye (Allah-u Tealâ'nın takdir ettiği şeyler) in yazılı olduğu yer.

"Aman gark it visal-i bahre resmim."

"Aman, suretimi vuslat deryasına daldır, batır."

Gark etmek: Batırmak, birine bir şeyi bol bol vermek. Resim: Suret, eser, nişan, alâmet.

Aman: Rica etme, yalvarma manasını verir.

"Bu resmim mahv olup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu suretim o deryada eriyip gitsin, Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Bir damla suyu deryaya atsan ne olur? Deryaya karışır, o da derya olur. Bizim derdimiz ne? Allah-u Tealâ'nın büyük dostlarının dertleri ne? Ne kadar da başka dertlerdeyiz. Onlara uyalım, onların dertleriyle dertlenelim.

Bir ibarede şöyle gelir: "Arslan yaban eşeğini avlar, bir dişler, bırakır gider. Arslan'ı takip eden Tilki de henüz avlanmış tazecik yaban eşeğinin etini zahmet çekmeden ele geçirir."

Bizler de Tilki misali, büyük Allah dostlarının peşinde gidersek, taze marifetlere nail oluruz. Ya Rabbi! Her vakit razı olduğun şekilde hizmet nasip eyle. Âmin!

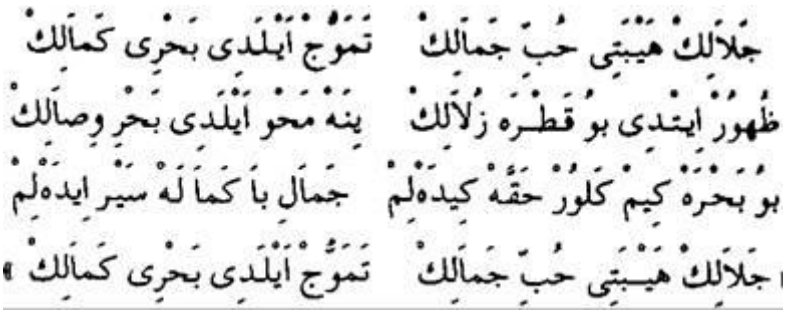
Bizim ev sahibi, (Mahmud Efendi Hazretleri, vefat etmiş bulunan muhtereme zevcesi Zehra Hanım'ı kastediyor): "Erzincan'a, Erzurum'a, Türkiye'nin çeşitli şehirlerine gidiyorsun, bana bir şey demiyorsun, ben bir şey değilsem de senin elindeyim" derdi.

Ya Rabbi! Bizler de bir şey değilsek de senin elindeyiz.

İmam-ı Rabbânî *(Kuddise Sırruhu)* yüksek mürşide yazdığı bir mektupta şöyle buyurur: "Hizmetçilerinizin en aşağısı olan Ahmed, yüksek kapınıza bildirir ki, tam mürşid olan Allah-u Tealâ, sizin yüksek teveccühlerinizin yardımı ile, cezbe ve sülük yollarının, her ikisi ile de terbiye etmektedir.

Cemal ve Celâl sıfatları ile yetiştirmektedir. Şimdi Celâl, Cemal'in ta kendisi, Cemal ise Celâl'ın aynı oldu. Bu terbiye ile yetişmenin alâmeti, Zat-ı İlâhî'nin sevgisinin hasıl olmasıdır. Bundan önce bu sevgi hasıl olamaz. Zat-ı ilâhî'nin sevgisinin hasıl olması Fena'nın alâmetidir. *(Mektubat, 1/11, 6. Mektub)*

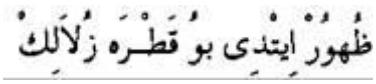
Beyt 429

Celal'in heybeti hubb-i Cemal'in. Temevvüc eyledi bahr-i kemal'in."

"Celâl sıfatının heybeti, Cemal sıfatının muhabbeti, kemal denizini dalgalandırdı."

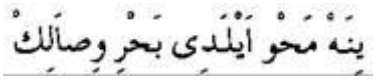
Celâl: Azamet, Cenab-ı Hakk'ın kahrının ve azametinin tecellisi. Heybet: Korku ve hürmet hissini uyandıracak hal ve heyet. Cemal: Cenab-ı Hakk'ın lütuf ve ihsanı ile tecellisi, hüsün. Temevvüc: Dalgalanmak.

ظُهورْ ايتدِی بو قَطْـرَه زُلَالِكْ

"Zuhur itdi bu katra-i zülâlin."

"(Celâl ve Cemal sıfatlarının tecellisi ile, kemal denizi dalgalandı). Saf ve pak bir damla meydana çıktı.

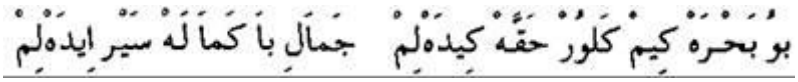
Katre: Damla, Zülâl: Saf ve halis su damlası, demektir.

يِنَه مَحْو ايْلَدِی بَحْرِ وِصَالِكْ

"Yine mahv eyledi bahr-i visalin."

"(Sonra) visal denizin yine o damlayı mahvetti."

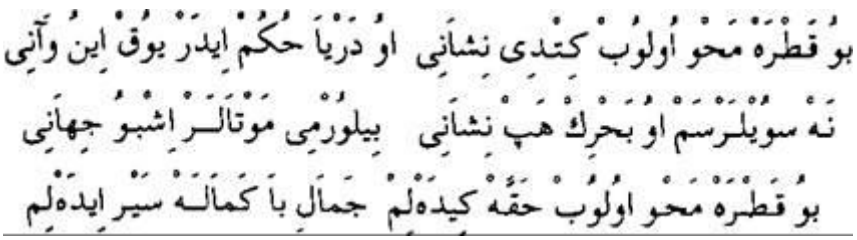
Yani Allah'a kavuşma denizinde damla mahv oldu, yok oldu, eridi gitti.

بو بَحْـرَه كِيمْ كَلُورْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَه سَيْر ايدَه‌لِمْ

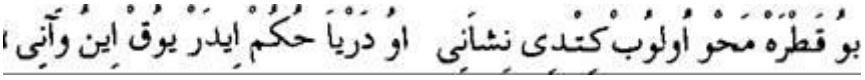
"Bu bahre kim gelür Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu denize kim gelir (karışır) Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyr edelim."

Beyt 430

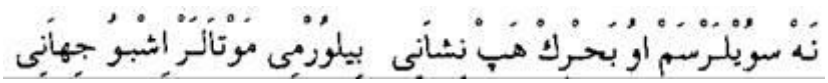

بو قَطْرَه مَحْو اُولُوبْ كِتْدِی نِشَانِی اُو دَرْيَا حُكْمِ ايدَرْ يُوقْ اِينْ وَآنِی
نَه سُوِيلَـرسَم اُو بَحْرِكْ هَپْ نِشَانِی بِيلُورْمِی مُوتَالَـرْ اِشْبُو جِهَانِی
بو قَطْـرَه مَحْو اُولُوبْ حَقَّه كِيدَه‌لِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَـه سَيْر ايدَه‌لِم

Mustafa ismet Garibullah *(Kuddise Sirruhu)* bir önceki beyitlerinde: "Allah-u Tealâ'nın Celâl sıfatının heybeti, Cemal sıfatının hubbi, kemal denizini dalgalandırdı. Saf ve pak bir katre meydana geldi. Sonra o damla yine visal denizinde mahv oldu" buyurmuştu.

بو قَطْرَه مَحْو اُولُوبْ كِتْدِی نِشَانِی اُو دَرْيَا حُكْمِ ايدَرْ يُوقْ اِينْ وَآنِی

"Bu katre mahvolup gitti nişanî. O derya hükmeder yok în-ü ânî."

"Bu damla (visal denizinde) mahvoldu, izi, eseri gitti, şimdi o derya hükmeder, şu bu yok." în: Bu, An: o, demektir

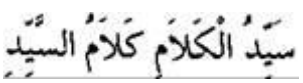

Ne söylersem o bahrin hep nişanî. Bilur mu mevtalar iş bu cihanı."

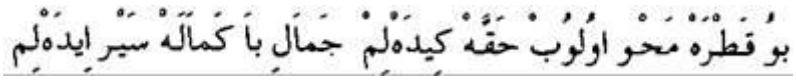
"Ne söylersem hep o deryanın eseridir. Hiç ölüler bu cihanı bilir mi?"

Ben mahvolduğum denizden konuşuyorum.

Bir ibarede şöyle gelir:

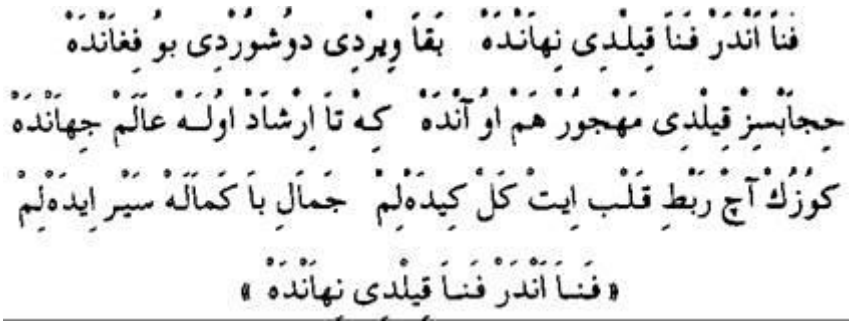
"Kelamın efendisi, efendinin kelâmıdır."

"Bu katre mahvolup Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bu damla (o deryada) mahvoldu Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim." Biz, bu büyük zatların yavrularıyız. Bir şey anlayabilirsek, izlerine uymakla anlarız.

Beyt 431

"Fena ender fena kıldi nihanda."

"Fena içinde fena kıldı gizlide."

Ender: İçini de derununda, dahilinde. Fena ender fena: Fena İçinde fena, Nihan: Gizli, saklı. Fena: Masivayı unutmaktır.

Yani Rabbim beni Fenafillah'ın en derin yerine getirdi, demektir.

بَقَا وِيرْدِی دوشُورْدِی بو فِغَانْدَهْ

"Beka virdî düşürdî bu figanda."

"(Fena'dan sonra) Beka verdi, figana düşürdü."

Figan: İnlemek, feryad.

Fena hasıl olduktan sonra, isbat makamına şüru' edilir ki, isbat makamından Seyr-i Fillâh diye tabir edilir. İşte burası Beka makamı olup, hakikat yeridir ve velâyette en üstün gayedir.

حِجَابْسِزْ قِيلْدِی مَهْجُورْ هَمْ اوْ آنْدَهْ كِهْ تَا اِرْشَادْ اوْلَهْ عَالَمْ جِهَانْدَهْ

"Hicapsız kıldı mehcûr hem o anda. Ki ta irşad ola âlem cihanda."

"Hem de o zamanda (Fena ve Beka hasıl olduktan sonra hicapsız olarak, uzakta kalmış (ayrı düşmüş) kıldı. Ta ki cihan da insanlar irşad olsunlar."

Hicapsız: Perdesiz. An: Zaman. Mehcûr: Uzakta kalmış, ayrı düşmüş, demektir.

Hak'tan halka dönenlere, uruçta (yükselişte) açılan perdeler dönüşlerinde kapanmaz. Bu yüzden İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)*: "Hicapsız, mehcûr" buyuruyor.

Efendi Babam, rüyasında, kendini şeyhinin beline sıkıca sarılmış olarak görüyor. Fakat ona değil de başka tarafa bakıyor.

Bunu şeyhi Ali Rıza Bezzâz *(Kuddise Sırruhu)* ya anlatınca: "O, bana sarılıp başka tarafa bakman, ihvanlara bakman manasına gelir." demişti. Yani artık ihvan ile meşgul ol, onların işlerine bak, demek istemiştir.

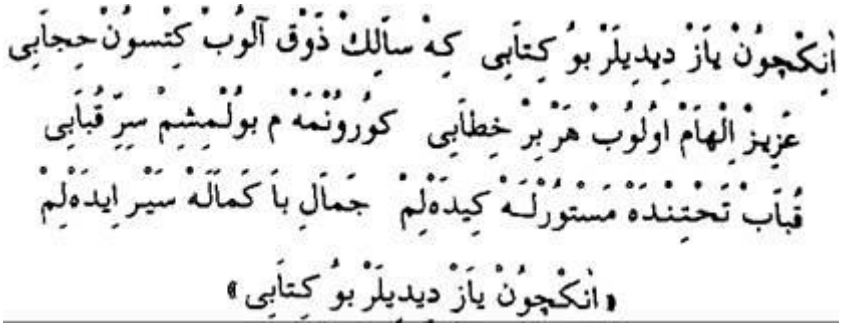
Süleyman Çelebi Hazretleri Mevlid-i Şerifinde Peygamber ﷺ Efendimizin Mirac'tan dönmek istemediğini yazar. Lâkin Cenab-ı Hak O'nun avdet etmesini (dönmesini), kullarla meşgûl olmasını istemiştir.

كُوزُكْ آچْ رَبْطِ قَلْبِ ايتْ كَلْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَا كَمَالَهْ سَيْرِ ايدَهْلِمْ

"Gözün aç, rabt kalb it gel gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"(Ey salik!) Gözünü aç ve kalbini şeyhine rabt et (bağla), gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 432*

انكجون يازديديلر بو كتابى كه سالك ذوق آلوب كتسون حجابى
عزيز الهام اولوب هر بر خطابى كورونمه م بولمشم سر قبابى
قباب تحتنده مستور لـه كيدملم جمال با كمالـه سير ايدملم
«انكجون يازديديلر بو كتابى»

"Anınçün yaz didiler bu kitabı."

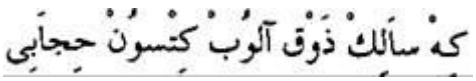
"Şunun için bu kitabı (Risale-i Kudsiyye'yi) yaz dediler."

Anınçün: Şunun için, demektir.

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* buyurmak istiyor ki: "Bu kitabı, ben kendi isteğimle yazmak istemedim. 'Bir eser yaz!' diye emrettiler, bunun üzerine yazdım."

Nitekim bu mevzuyu İsmet Efendi Babamız ***(Kuddise** sırruhu)* 3. babın 16. beytinden başlayarak tafsilatıyla izah etmişti.

Bu kitabı niçin yaz dediler?

كه سالك ذوق آلوب كتسون حجابى

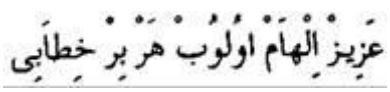
"Ki salik zevk alup kitsun hicabi."

"Salik zevk alsın kalbinden perdeler gitsin."

Bir salik, bu kitaptan yarım sahife dahi okusa, feyzle dolar. Tarikat dersini yapması kolaylaşır. Hatta ona dünya işleri dahi kolay gelir.

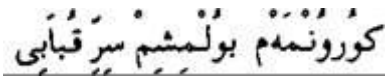
Mektubatta şöyle bir ibare vardır: Allah dilerse, insan arslan kesilir. Bize sülûkun kolayını öğretiyorlar. Bu Allah-u Tealâ'nın yardımı değil de nedir? Mevlâ Tealâ'nın yardımıdır.

Bu kitabı okuyan, zevk alır. Bu kitabı okumak, okuyanın Allah ile arasında olan perdelerin kalkmasına yardımcı olur. Perdeler mâni olur ağırlık verir. Kitabı okuyunca, bulutlar kalkmaya başlar. Niçin? Çünkü:

عزيز الهام اولوب هر بر خطابى

"Aziz! ilham olup her bir hitabı."

"Ey aziz kardeşim! (Bu kitabın) her bir hitabı ilhamdır." İlham: Allah tarafından kalbe gelen mana.

كورونمەم بولمشم سر قبابى

"Görünmem bulmışım sırr-ı kubabî.

"Ben görünmem, (niçin?) Kubab sırrını bulmuşum." Bir Hadis-i Kutsi'de şöyle buyrulur:

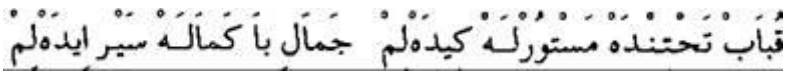
أوليائي تحت قبابي لا يعرفهم غيري

"Veli kullarım (beşeriyyet) kubbelerimin altındadırlar. Onları (n hakikatlerini) benden başkası bilmez."

Kubbelerden maksat; yemek, içmek, evlenmek, hastalanmak gibi beşerî sıfatlardır. Allah-u Tealâ dostlarını bu sıfatlar ile gizler. İsmet Efendi Hazretleri, başka bir beytinde şöyle buyurmuştu:

"Gerek hakkânî göz görsün bu zatî. Beşer hırkası çün örtmüş sıfâtî."

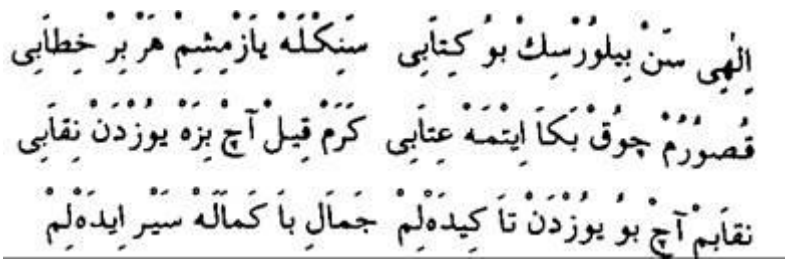
"Hakkaniyetle bakan göz lâzım ki, bu zatı görsün. Çünkü o zatın kemalâtını, ekmeliyyetini, büyüklüğünü beşer hırkası örtmüştür."

قباب تحتنده مستورلە كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم

"Kubab tahtında mesturla gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)*, "Sırrı kubabı" bulmuş bir büyük zattır. Kubbelerin altında mesturdur. Kubbelerin altında mestur olan mürşidle olup Hakk'a gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 433

الهى سن بيلورسك بو كتابى سنكله يازمشم هر بر خطابى
قصورم چوق بكا ايتمه عتابى كرم قيل آچ بزه يوزدن نقابى
نقابم آچ بو يوزدن تا كيدەلم جمال با كمالە سير ايدەلم

Mevla'nın dostları, Mevla ile nasıl görüşüyor, nasıl münacaat ediyor. Ne mutlu onlara! Hem Mevlâ'yı sevmişler hem de Mevlâ tarafından sevilmişler. Allah-u Tealâ bizlere böyle olmak ihsan etsin. Âmin!

Büyük Şeyh Efendi buyuruyor:

الٰهی سن بیلورسك بو كتابی سنكله یازمشم هر بر خطابی

"İlâhî! sen bilürsin bu kitabî. Seninle yazmışım her bir hitabî."

"Ey benim ilâhım! sen biliyorsun ki, bu Risale-i Kudsiyye'nin her bir kelimesini seninle yazmışım."

قصورم چوق بكا ایتمه عتابی كرم قیل آچ بزه یوزدن نقابی

"Kusurum çok bana itme itabî. Kerem kıl aç bize yüzden nikabî."

"Kusurum çok bana sitem etme, darılma. Bize ikram et Cemalinden peçeyi aç."

İtab: Sitem, darılmak. Nikap: Peçe, demektir.

نقابم آچ بو یوزدن تا كیدەلم جمال با كمالە سیر ایدەلم

"Nikabın aç bu yüzden ta gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Perdelerimi aç yüzümden ta gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 434

حقیقت شمعنه پروانه اولدم چو یاندم یوق اولوب ویرانه دوندم
او یاندم شمسنه دیوانه اولدم او رنكله رنكلنوب میخانه اولدم
شراب زنجبیل نوش ایت كیدەلم جمال با كمالە سیر ایدەلم

Neler oldu neler oldu, Mevlâ'nın dostlarına. Ya Rabbi! Bizlere de aynısını ihsan eyle, fazlı kereminle. Ve bizi şaşmaktan muhafaza eyle. Amin!

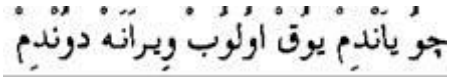
حقیقت شمعنه پروانه اولدم

"Hakikat şem'ine pervane oldum."

"Hakikat nuruna pervane oldum."

Şem': Mum, Çırağ, Kandil. Pervane: Işığın etrafında dönmeyi seven gece kelebeği.

Pervane ışığa aşıktır. Onun etrafında döner dolanır. Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sirruhu :* "Ben de pervane misali, Rabbimin Cemalinin nurunun etrafında dolanıyorum" buyuruyor.

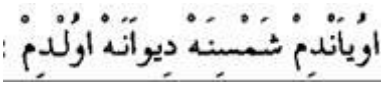

"Çü yandım yok olup virâne döndim."

"Çünkü yandım yok olup harabeye döndüm."

Virân: Yıkılmış bina kalıntıları, harap yer.

Nasıl Kelebek döner döner sonra çırağa çarpıp yanarsa, ben de Mevlâ'nın nurunda döne döne yandım, bittim, yok oldum. Burada Fena makamına işaret vardır. Hak'ta fani olan kimse, O'nun nurunda erir, yok olur, gider.

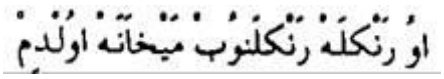

"Uyandım, şemsine divâne oldım."

"Uyandım, şemsine hayran oldum."

Divâne: Aklı başından gitmek, âşık olmak, hayran olmak. Burada da Beka makamına işaret vardır.

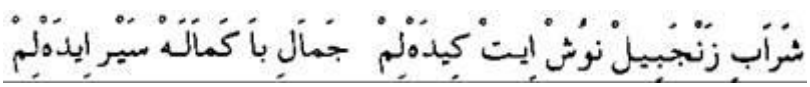
Mevlâ'nın nurunda fani olduktan sonra uyandım, kendime geldim. O'nun Cemaline hayran oldum.

"O renkle renklenüp meyhane oldun."

"O nurla nurlanıp, (manevî şarabın) meyhanesi oldum." Tarikat feyzinin havuzu oldum.

Meyhane: Farsça içki içilen yer demektir. Tasavvufta ise kâmil arifin, Allah aşkıyla dolmuş olan gönlüdür.

"Şarab-ı Zencebil nûş it gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

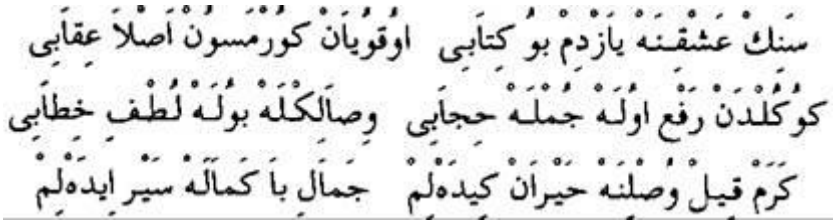
"(Sen de gel bu meyhaneye gir) Zencebil şarabını iç. Hakk'a gidelim, Cemali Ba ke kemali seyredelim."

Yani Allah aşkıyla dolu olan şu gönlüme gir, gel, sen de bu şarabı iç. Yani bana Rabıta et.

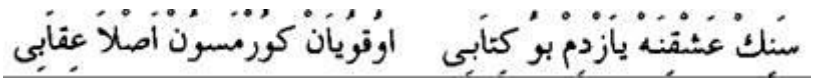
Şarab-ı Zencebil: Meşhur güzel kokulu bir otun, kökünden yapılan meşrubat.

Nûş etmek: İçmek anlamındadır.

Beyt 435

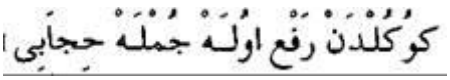
Bizler bu dünyaya en güzele kavuşmak için geldik. Velâkin sıbyanız, çocuğuz. Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, ufak işleri bırakmış, Mevlâ ile görüşüyor. Şöyle ki:

"Senin aşkına yazdım bu kitabî. Okuyan görmesin asla ikabî."

"(Ya Rabbi!) Bu kitabı, senin aşkına yazdım. Bunu kim okursa, asla azap görmesin."

İkab: Azap, demektir.

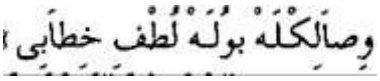
"Gönülden ref' ola cümle hicabî."

"Onun gönlünden bütün perdeler kalksın."

Ref' olmak: Kalkmak, demektir.

Bir kimseyi sevdiğinizde, "Ben bunu seviyorum ama, çürüse, koksa, sever miyim?" diye düşünürseniz, duygularınız değişir. 63 yaşındayım, çok şeyler gördüm, geçirdim elhamdülillâh. Efendi Babamın himmeti ile, kilikalardan kurtuldum. Kilikalara aldanmaktan vazgeçin. Çünkü kilikalar bitmez. Biz bu işleri anlayalım, Kur'an-ı Kerim'i anlamak çok büyük bir şeydir. Fakat bu dünyada büyüklüğü anlaşılmaz.

Büyük Şeyh Efendi dua etmeye devam ediyor:

"Visalinle bula lütfü hitabî."

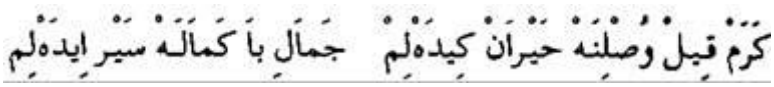
"Sana kavuşmakla güzel hitabı bulsun."

Gönülden perdeler kalkınca, insan Mevlâ'ya kavuşur, onun güzel hitabına nail olur. Mevlâ ile herkes konuşamaz. Perdelerin kalkması lâzımdır, O'na vasıl olmak lâzımdır. Efendimize Mi'rac'ta yetmiş bin perde kalkınca, Tevhid (bir olan Mevlâ'nın) nuru, yüzünden peçeyi kaldırdı. Mevlid'de şöyle geçer:

Şeş cihetten ol münezzeh Zül Celâl.

Bî kamû keyf ana gösterdi Cemal.

Kur'an-ı Kerim'in her kelimesi, hadis-i şeriflerin her bir cümlesi, Şeriatın her bir mes'elesi, Mevlâ ile aramızda olan hicabı yıpratıyor. İman ve amel-i salih kanadını takıp yetmişbin hicabı aşmak lâzımdır.

"Kerem kıl vuslına hayran gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"(Ya Rabbi!) ihsan et, sana kavuşmaya hayran gidelim. Cemali Ba kemali seyredelim."

Kerem: İzzet, şeref, Cenab-ı Hakk'a atfolunursa, İhsan-ı İlâhî kastedilmiş olur. Vusûl: Ulaşma, erişme, demektir.

Mevlâ Tealâ bize öğretmese, bunu diyemezdik. Bizim de Mevlâ'ya böyle yalvarmamız lâzım. Mevlâ'nın dostları hep böyle yalvarmakla iş gördüler.

Sure-i Bakara 127'de şöyle buyrulur:

وَاِذْ يَرْفَعُ اِبْرٰهٖمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَاِسْمٰعِيلُ ۚ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا ۚ اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿127﴾

"Yad et ki İbrahim beytullahın temellerini İsmail ile beraber yükseltiyor. Ya Rabbena! bizden kabul buyur, şüphe yok ki sen, ziyade işitici ve ziyade bilicisin." diyordu.

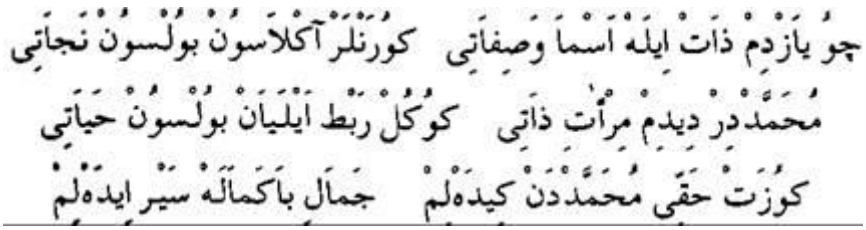
Biz eğer Kâbe yapsak deriz ki: "Kâbe yaptık tabi ki kabul edecek."

Bizler Allah'a muhtacız. Allah-u Tealâ ise, bize muhtaç değil. Bunun için ona yalvarmamız lâzım. Allah-u Tealâ, gökleri, yerleri yarattı, bizim bir yardımımız oldu mu? Hayır! Mevlâ Tealâ Beytullah'ı da olduğu gibi yaratabilirdi, dilerse altından yapardı.

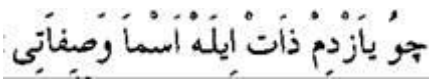
Müslümanların düşmanı çok. Din-i mübin-i İslam'ı sen kurtar ya Rabbi!

Burada okuduğumuz Kudsiyye beytimizi herkese okuyun. Millet Allah'a yalvarmayı öğrensin. Hepimiz öğrenelim.

Beyt 436

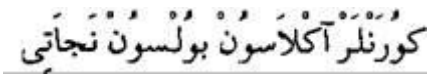

Büyük Şeyh Efendi buyuruyor:

"Çü yazdım zat ile Esma ve Sıfatı."

"Çünkü (ben bu Risalede) Mevlâ'nın Zat-ı Pak-i Sübhaniyyesi ile Esma-i İlâhiyyesini ve Sıfat-ı İlâhiyyesini yazdım."

"Görenler anlasın bulsın necatı."

Risale-i Kudsiyye'nin 1/112. sayfasındaki beytlerde Mevlâ Tealâ'nın
Zatından, 144. Sayfasındaki beytlerde ise, Esmasından, Sıfatlarından bahsedilmişti.

"Görenler -okuyanlar- anlasın, kurtuluşu bulsun."

Necat: Kurtuluş, selâmet.

Kurtuluş, Mevlâ'yı bilmekte ve O'na ibadet etmektedir. Kurtaralım kendimizi!

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu),* "Mevlâ'nın Zat-ı İlâhiyyesini yazdım" dedi. Nerede yazmıştı?

"Kamudan bil ganidir Zat-ı Yezdan. Münezzehtir hulûlden vechi Sübhan.

İrişmez akl-ü fikr-ü idrak-ü imkân. Kadime hadis olmaz muttasıl can,

Yuri candan geçüp Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Bil ki Allah'ın zatı, bütün ihtiyaçlardan ve her şeyden beridir. Bir şeye hulûl etmekten münezzehtir. Akıl, fikir, idrak ve imkân dairesinde olan hiçbir şey O'na ulaşamaz. Kadim olan Allah'a sonradan yaratılanlar bitişemez. O halde yürü, canından geçip Mevlâ'ya gidelim, Kemalin ta kendisi olan Mevlâ'nın Cemalini seyredelim."

Yani manevî yürüyüşle yürüyelim, kavuşmak istiyorum canından geç.

Büyük Şeyh Efendi Mevlâ Tealâ'nın sıfatlarından hangi beyitte bahsetmişti?

"Sıfatı zatının aynı değil bil. Değil hem gayrı ol feyze gel nil.

Kadimdir zatı ile sabittir ey dil. Bunu bil böyle dilden şüpheyi sil.

Kadimdir hep sıfatı gel gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim." *(Sh: 10)*

"Bil ki Allah'ın sıfatları, zatının aynı değildir. Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'nin bir mertebe aşağısındaki sıfatlar, Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'nin aynı olmadığı gibi, gayrı da değildir. Bunu böyle bil ve feyze nail ol. Ey gönül! Allah-u Tealâ'nın varlığı kadimdir, kendi zatındandır. Bunu böyle bil, gönülden şüpheyi sil. Bütün sıfatları kadimdir gel gidelim, Kemal üzre olan Mevlâ'nın Cemalini seyredelim."

Esma-i ilâhiyyesinden nerede bahsetmişti?

"Hüdanın esmasından lafzatullah. Sıfat oldı murad hem de zatullah,

Bu isme çün medlûl zatullah. Murad ancak müsemmadır hüvellâh.

Teveccüh zatla kıl Hakk'a gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim." *(Sh:11)*

"Allah'ın isimlerinden olan lafzatullah, hem Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'nin, hem de sıfatlarının ismi oldu. Lafzatullah İsmine Allah'ın zatı medlûl oldu. Bütün Esma-i Hüsna'dan kastedilen, Allah'ın zatıdır. Murad edilen, istenilen, aranılan, ancak zikredilen, o ismin sahibidir. Her şeyden ayrılıp gönülle Hakk'a yönel, Hakk'a gidelim, Kemal üzre olan Mevlâ'nın Cemalini seyredelim."

Hulûliyye mezhebinde olanlar, "Mevlâ Tealâ bir kulun içine girer ve kuldan güzelliğini gösterir. Bundan dolayı güzele bakmak sevaptır" diyorlar. Yani haram helâl ayırmıyorlar.

Halbuki Mevlâ Tealâ buyuruyor: قُلْ لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ . . . "(Ey Resûlüm!) mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan yumsunlar ve ırzlarını zinadan korusunlar." *(Nur Suresi:30'dan)*

Demek ki göz yumulmazsa, namus muhafaza edilemiyor. Harama baktığında nefsini yenemezsin.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا . . . "Mümin kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar, ırzlarını korusunlar, zinetlerini (süslerinin takılı olduğu boğaz, baş, gerdan, kol, bacak ve kulak gibi yerlerini) açıp göstermesinler. Ancak bunlardan görünmesi zarûrî olan müstesna." *(Nur Suresi:31'den)*

Meselâ çarşaf, bir hanımın dış kıyafetidir. Burada müstesna olan onun görünmesidir.

Büyük Şeyh Efendi münacaatına devam ediyor:

مُحَمَّددِر دیدم مرأت ذاتی

"Muhammeddir dedim mir'atı Zatî."

"Mevlâ Tealâ'nın Zatının aynası Muhammed *(Aleyhisselâm)* dır dedim."

1. cildin 449. Sayfasındaki beytlerde anlatılmıştı.

کوکل ربط ایلیان بولسون حیاتی

"Gönül rabt eyleyen bulsun hayati."

"Hazreti Muhammed *(Aleyhisselâm)* a gönlünü bağlayan (manevî) hayatı bulsun."

Tarikat, aynadan aynaya akisle, Şeyhine kadar gelen yoldur. Şeyhine Rabıta eden, Resulullah'a etmiş olur.

کوزت حقی محمددن کیدەلم جمالی باکمالە سیر ایدەلم

"Gözet Hakk'ı Muhammed'den gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Mevlâ Tealâ Hazretlerini Muhammed *(Aleyhisselâm)* ın (kalp aynasından) gözet gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim.

Beyt 437

دخی یازدم مقام انبیایی خصوصاً شاه عالم مصطفایی
دخی وصف ایلدم بن اولیایی اخص الخاص اولان هم اصفیایی
بزی حشر ایت بو ذاتلرله کیدەلم جمالی باکمالە سیر ایدەلم

Allah-u Tealâ, biz kullarına, Muhammed Mustafa ﷺi büyük bir Tercüman olarak tahsis etti. Kendi anlayışlarımızı bırakalım, O'nun anlayışına göre davranalım. Kıyamet kopuncaya kadar O'na ittibaya devam edelim.

Peygamber Efendimiz *(Sailaiiahu Aleyhi ve Sellem)* buyuruyor: "Ben iki şey bırakıyorum; Kitap ve Sünnetim, buna yapışın."

Rabbimizin dostları ve Efendimizin varisleri, bizlere ne güzel geniş caddeler hazırladılar.

Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* de, Rabbimizin bu güzel dostlarından birisidir.

دَخِي يازْدِمْ مَقَامِ اَنْبِيَايِي

"Dahi yazdım makamı enbiyayî,"

"Ayrıca (bu Risalemde) Enbiya makamını da yazdım." 1. cild 237. Sayfadaki beytlerde anlatıldı.

خُصُوصاً شاه عالَمْ مُصْطَفَايِي

"Hususa şâh-ı âlem Mustafa'yî."

"Özellikle âlemin şahı olan Muhammed Mustafa □i yazdım."

دَخِي وَصْف اَيْلَدِمْ بَنْ اَوْلِيَايِي

"Dahi vasfeyledim ben evliyayî,"

"Ayrıca veli kulları da vasıfladım." Onları iyi okuyun.

اَخَصُّ الْخَاصْ اُولَانْ هَمْ اَصْفِيَايِي

"Ehassül has olan hem Esfiyayî."

"Bir de Ehassül has olan, saf, pak kulları yazdım." Ehassül has: Hasın hası.

Esfiya: Takva ve kemalât sahibi zatlar, saf, pak kullar.

بِزِي حَشْر ايتْ بُو ذاتْلَرْلَـهْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْر ايدَهْلِمْ

"Bizi haşret bunlarla gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"(Ya Rabbi!) bizi bu zatlarla haşret, gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Haşr: Cem'etmek, toplamak.

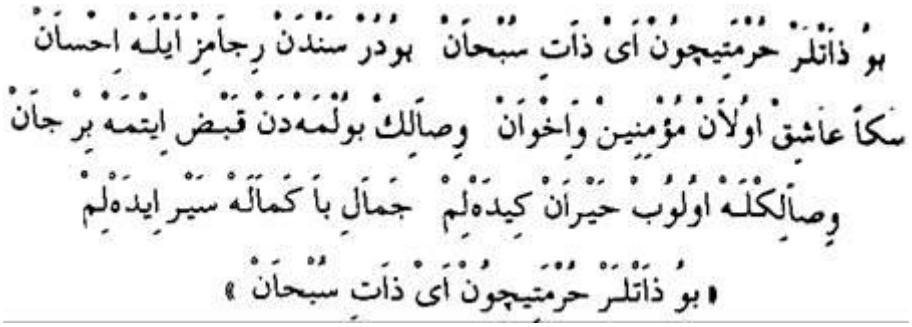
Bu zatlarla cem olmamızın şartı, çakal, porsuk mesabesinde olan cemaati bırakmaktır. Kimdir o cemaat? Kim Kur'an-ı Kerim'den ve Resulullah ﷺden habersizdir. O cemaat, çakal cemaatidir.

Darül emandır bu şehir. Lâkin giren yüzbin de bir.

Allahımıza şükredelim, bizden değil, bu nimet, O'ndandır. Beraber haşrolur bu ehli sohbet.

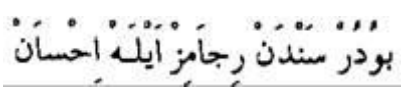
Bu Tarikat'ın ehli olanlar, bu büyüklerle beraber haşrolacak inşaallah.

Beyt 438

بو ذاتلر حرمتیچون ای ذات سبحان بودر سندن رجامز ایله احسان
سکا عاشق اولان مؤمنین واخوان وصالك بولمه دن قبض ایتمه بر جان
وصالکله اولوب حیران کیدهلم جمال با کمالکه سیر ایدهلم
« بو ذاتلر حرمتیچون ای ذات سبحان »

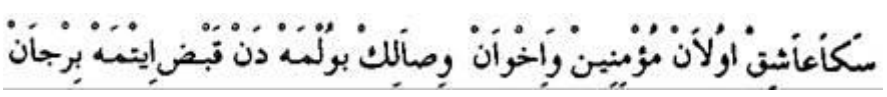
"Bu zatlar hürmeti için ey Zat-ı Yezdan."

"(Ey Allahım!) Ey Zat-ı Yezdan! Bu büyük zatların hürmeti için;"

بودر سندن رجامز ایله احسان

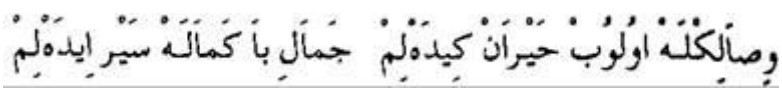
"Budur senden ricamız eyle ihsan."

"Senden ricamız şudur, sen bu ricamızı ihsan eyle." Nedir bu ricamız?

سکا عاشق اولان مؤمنین واخوان وصالك بولمه دن قبض ایتمه بر جان

"Sana âşık olan mü'minîn ve ihvan. Visalin bulmadan kabzetme bir can."

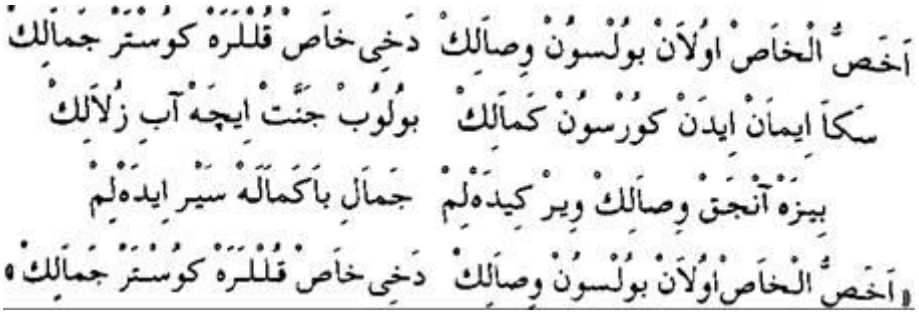
"Sana âşık olan mü'minlerden ve ihvanlardan bir kişinin bile ruhunu sana kavuşmadan kabzetme (canını alma)."

وصالکله اولوب حیران کیدهلم جمال با کمالکه سیر ایدهلم

"Visalinle olup hayran gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Sana kavuşmakla sana hayran olup gidelim. Kemal üzre olan Cemalini seyredelim."

Beyt 439

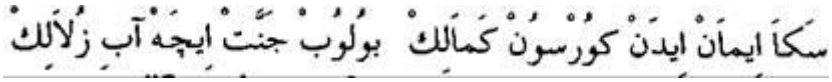

Ehassül has olan bulsun visalin. Dahi has kullara göster Cemalin."

"Haslar hası olan vuslatı bulsun. (Ya Rabbi!) Hem de has kullarına, Cemalini göster."

Demek ki Allah'ın bir has kulları, bir de hassın hassı olan kulları var. İşte böyle hassın hassı olan kulların, vuslatını bulsun. Yani sana kavuşsun.

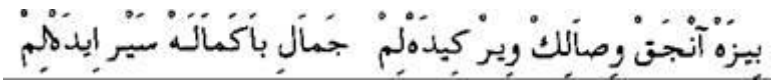
Bir insan Allah-u Tealâ'ya kavuşamazsa, dünyaya gelişinin ne faidesi vardır. Dünyaya gelmeden evvel Arşurrahmanın üstündeydi ruhlarımız. Mevlâ Tealâ bu dünyaya indirdi ki Cemaline kavuşalım. Çalışıp da Mevlâ'ya kavuşamazsak faidesi yok. Pişman oluruz sonra.

"Sana iman eden görsün kemalin, Bulup cennet içe âb-ı zülâlin."

Sana iman edenler de senin kemalini hünerlerini görsün. Cennet bulsun da saf suyundan içsin."

Ab-ı zülâl: Saf, berrak, tatlı, hafif, güzel ve soğuk su.

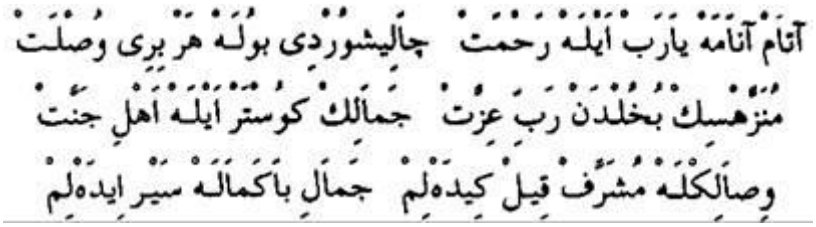

"Bize ancak visalin vir gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim."

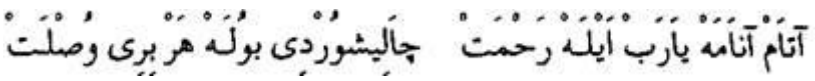
"Bize ancak vuslatını ver gidelim, Kemal üzere olan Cemaline seyredelim."

Ya Rabbi! Büyükler yaşadılar, tecrübe sahibi oldular bize de yol göstermek için kitaplar yazdılar, sana kavuştular, bizi de onlara ilhak eyle. Âmin!..

Beyt 440

آتام آنامه یارب ایلـه رحمت چالیشوردی بولـه هر بری وصلت
منزهسك بخلدن رب عزت جمالك کوستر ایلـه اهل جنت
وصالکله مشرف قیل کیدهلم جمال باکمالـه سیر ایدهلم

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Risale-i Kudsiyye'ye ne şekil başlamıştı. Bakın şimdi ne şekil bitiriyor. Her ne kadar Mahmûd konuşuyorsa da Mevlâ'dan bilelim anlatılanları. Biliyorsunuz Mevlâ Tealâ işleri hep vasıta ile görür.

آتام آنامه یارب ایلـه رحمت چالیشوردی بولـه هر بری وصلت

"Atam anam'a ya Rab! eyle rahmet. Çalîşurdı bula her biri vuslat."

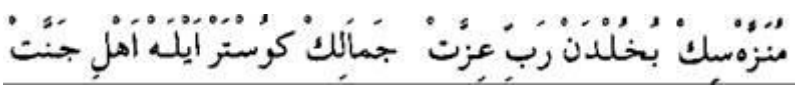
"Ya Rabbi! anneme, babama rahmet et. Ana-babamdan her biri sana kavuşmak için çalışırdı, onlar vuslat bulsunlar."

Biz de böyle ana babamıza devamlı dua edelim. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur:

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿41﴾

"Ey Rabbimiz! Hesap kurulacağı kıyamet günü, beni, ebeveynimi ve bütün mü'minleri bağışla!" *(İbrahim Suresi: 41)*

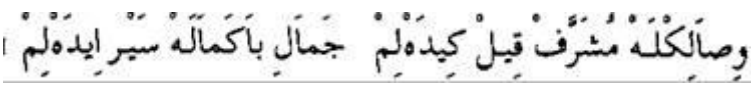
Büyük Şeyh Efendi Mevlâ Tealâ'ya yalvarıyor: "Ya Rabbi! Atamı, anamı sağlıklarında görürdüm ki, sana kavuşmak için çalışırlardı. Şimdi öldüler onlara rahmet et.

منزهسك بخلدن رب عزت جمالك کوستر ایلـه اهل جنت

"Münezzehsin buhulden Rabbi izzet. Cemalin göster eyle ehli cennet."

"Ey aziz olan Rabbim! Sen cimrilikten berisin, uzaksın. Cemalini göster (bizi) cennet ehli et."

Buhûl: Cimrilik. Münezzeh: Beri, uzak, tenzih edilmiş.

وصالکله مشرف قیل کیدهلم جمال باکمالـه سیر ایدهلم

"Visalinle müşerref kıl gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"(Bizi) sana kavuşmakla müşerref kıl gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim."

Beyt 441

خُصوُصاً شَيْخِمْ عَبْدُاللّٰهْ يَزْدَانْ اٰكَا فَوْقَ التَّجلِّى اَيْلَهْ اِحْسَانْ
بِزَهْ مَنْسُوبْ اُولَانْ هَمْ جُمْلَهْ اِخْوَانْ وِصَالِكْ وِيرْمَهْ دَنْ قَبْضِ اِيتْمَهْ بِرْجَانْ
اُولُوبْ ذَاتِنَهْ اَحْبَابْ هَپْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Smuhu)* Risale-i Kudsiyye'yi bitirirken ne acaip dualar ediyor:

خُصوُصاً شَيْخِمْ عَبْدُاللّٰهْ يَزْدَانْ

"Hususan Şeyhim Abdullah, Yezdan."

اٰكَا فَوْقَ التَّجلِّى اَيْلَهْ اِحْسَانْ

"Ana fevkattecelli eyle ihsan."

"(İşte) ona yüksek tecelli ihsan et."

بِزَهْ مَنْسُوبْ اُولَانْ هَمْ جُمْلَهْ اِخْوَانْ

"Bize mensup olan hem cümle ihvan."

وِصَالِكْ وِيرْمَهْ دَنْ قَبْضِ اِيتْمَهْ بِرْجَانْ

"Visalin virmeden kabz itme bir can."

Bize mensub olan bütün ihvanlarımızı sana kavuşturmadan bir tanesinin bile ruhunu kabzetme (canını alma)."

اُولُوبْ ذَاتِنَهْ اَحْبَابْ هَپْ كِيدَهْلِمْ جَمَالِ بَاكَمَالَهْ سَيْرِ اِيدَهْلِمْ

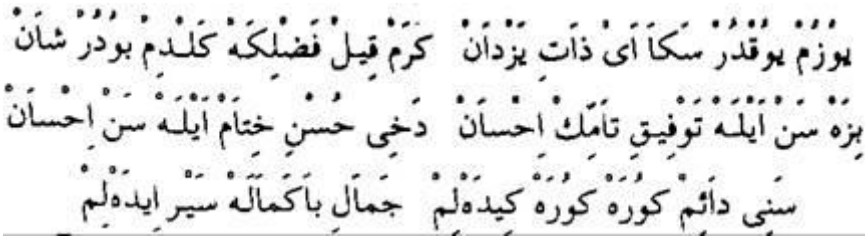
"Olup zatına ahbab hep gidelim, Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Ey Yezdan! husûsiyle şeyhim Abdullah." Yezdan: Farsçadır, Mevlâ'nın ismidir.

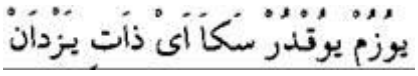
"Zatına dostlar olup gidelim, Kemale üzre olan Cemalini seyredelim."

Ne acaip, ne güzel dua değil mi? Çok şükür ya Rabbi! Bizi bu duadan, dünyada, ahirette ayırma. Âmin!..

Beyt 442

Büyük Şeyh Efendi bunları niçin yazdı? Ben böyle dua ediyorum, siz de öyle edin, diye.

Yüzüm yoktur sana ey Zat-ı Yezdan."

"Ey Allahım! Ey Zat-ı Yezdan! Senin huzuruna çıkmaya yüzüm yoktur."

Kur'an-ı Kerim'de Mevlâ Tealâ'nın huzuruna çıkacak kimselerin hallerinin, amellerine göre olacağına dair birçok ayet-i kerime vardır. Onlardan bazıları şunlardır:

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ۚ فَاَمَّا الَّذِيْنَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ ۖ اَكَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿106﴾ وَاَمَّا الَّذِيْنَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِيْ رَحْمَةِ اللّٰهِ ۖ هُمْ فِيْهَا خَالِدُونَ ﴿107﴾

"Kıyamet gününde birtakım yüzler ak ve birtakım yüzler de kara olacak. O vakit, yüzleri kara olanlara şöyle denecek: İmanınızdan sonra küfrettiniz ha! İşte o küfrünüzün cezası olarak tadın azabı...

Amma yüzleri ak olanlar, Allah'ın rahmeti içindedirler. Onlar, orada (Cennette) ebedî olarak kalacaklardır." *(Ali İmran Suresi: 106-107)*

لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوا الْحُسْنٰى وَزِيَادَةٌ ۖ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ ۖ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۚ هُمْ فِيْهَا خَالِدُونَ ﴿26﴾ وَالَّذِيْنَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا ۙ وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ۖ مَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ ۚ كَاَنَّمَا اُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعًا مِنَ الَّيْلِ مُظْلِمًا ۗ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خَالِدُونَ ﴿27﴾

"İman edip, güzel amel işleyenlere daha güzel (Cennet) ve bir de ziyade (Allah'ın Cemalini görmek) var. Onların yüzlerine ne bir leke bulaşır ne de bir zillet... İşte bunlar Cennetliktirler, kendileri orada ebedî olarak kalıcıdırlar.

Kötülükleri kazananlara gelince; bir kötülüğün cezası, misliyledir (bir kötülüğe, karşılığı olan bir ceza var. Halbuki bir iyiliğe, on katından yedi yüze ve daha ziyadeye kadar mükâfat vardır). Onları bir bir zillet kaplar.

Allah'dan kendilerini kurtaracak yoktur. Sanki yüzleri, gece parçalarından kaplanmış, kapkaranlık... İşte bunlar da ateşliktirler. O Cehennem ateşinde ebedî olarak kalıcıdırlar." *(Yunus Suresi: 26-27)*

وَلَوْ تَرٰٓى اِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُؤُسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ رَبَّنَآ اَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا اِنَّا مُوقِنُونَ ﴿12﴾

"(Ey Resûlüm! kıyamette) müşrikleri, Rableri huzurunda başlarını eğerek: Ey Rabbimiz! bize va'dettiğini gördük, Peygamberlerin doğruluğunu işittik ve kabul ettik. Şimdi bizi (dünyaya) geri çevir, salih bir amel işleyelim. Çünkü (inkâr ettiklerimize tamamen ve) yakînen inandık, derlerken bir görsen!" *(Secde Suresi: 12)*

Şimdi dünya bizlere kurulmuş bir pazardır. İstediğimizi alabiliriz, bedava.

Manada: "Gıybet üzerinde çok durun!" birde, "Sakın İhvan arasında buğz olmasın." buyruldu.

Meymûne *(Radıyallahu Anha)* validemiz, (kendisi Medine-i Münevvere yolunda vefat etmiş, oraya gömülmüştür. Mekke'den, Medine'ye giderken solda kalıyor) buyurdu ki: Onları evlâtlığa kabul ediyorum, seslerini muhafaza etsinler. Okuma bilenler, okusun, okutsun. Okuma bilmeyenler, öğrensin, okusun.

Ya Rabbi! Bu cemaatimizi bu hale getiren sensin. Bu cemaati rıza-ı şerifin üzerine hizmet ettirmeye de kadirsin.

كَرَمْ قِيلْ فَضْلِكَهْ كَلْدِمْ بُودُرْ شَانْ

"Kerem kıl fazlına geldim budur şan."

"Bana ikram et (aybımı yüzüme vurma) senin ihsanına sığındım, halim budur."

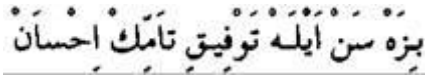
Peygamber Efendimiz ﷺ buyuruyor ki:

« إِنَّ اللّٰهَ يُدْنِي الْمُؤْمِنَ ، فَيَضَعُ عَلَيْهِ كَنَفَهُ وَيَسْتُرُهُ ، فَيَقُولُ: أَتَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا ، أَتَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا؟ فَيَقُولُ: نَعَمْ أَيْ رَبِّ ، حَتّٰى إِذَا قَرَّرَهُ بِذُنُوبِهِ ، وَرَأَى فِي نَفْسِهِ أَنَّهُ هَلَكَ ، قَالَ: سَتَرْتُهَا عَلَيْكَ فِي الدُّنْيَا ، وَأَنَا أَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ »

"Muhakkak Allah (kıyamet günü) mü'min kulunu yaklaştırır, üzerine rahmet perdesini kor ve: 'Şu günahı biliyor musun' 'Şu günahı biliyor musun?' der. Kul da: Evet, ya Rabbi! der. Rabbi ona bütün günahlarını ikrar ettirir. Kul da artık helâk olduğunu zanneder.

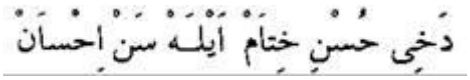
Cenab-ı Hak: 'Dünyada bu günahlarını örttüm. Bugün de onları senin için affediyorum.' buyurur." *(Buharî, Mezalim:3, No:2309, 2/862)*

Ey insan! yarın ahirette çok pişman olacaksın, ben Kerim olan Allah'ıma nasıl böyle ettim, diye.

"Bize sen eyle tevfik-i tammın ihsan."

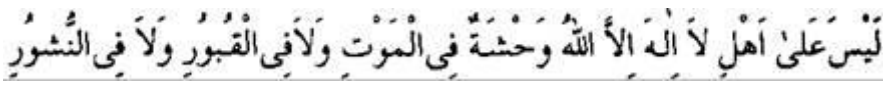
"(Ya Rabbi!) sen bize tam muvaffakiyet ihsan eyle."

"Dahi hüsn-i hitam eyle sen ihsan."

"(Ey Allahım!) Ayrıca hüsn-i hitam da sen ihsan eyle."

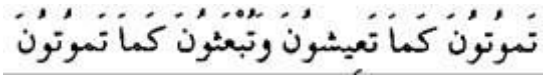
Hüsn-i hitam: Güzel son, mühür basmak. Yani dünya hayatını güzel bir şekilde mühürlemek.

"Lâilâhe illallah ehli üzerine ne ölürken ne kabirde ne de dirilirken vahşet yoktur. (Onlar) Cennet'e güler oldukları halde girerler." *(Heysemî, Mecma'uz-Zevâid, No:18324,10/602)*

Dehşet ve vahşet olmadan, Cennet'e güler halde girebilmek için Lâilâhe illâllah kelime-i tayyibesini söylemeye devam edelim. Ta ki son nefesimizde de söyleyebilelim.

Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Scllem)* buyurur ki:

"Yaşadığınız (hal) üzere ölürsünüz. Öldüğünüz (hal) üzere dirilirsiniz." *(Manevî rivayet için bak! Müslim, Cennet:19, No:2878, 4/2206)*

Alâeddin Attar Hazretleri: "Nakşibend Hazretlerinin ahirete intikalleri sırasında Yasin okumaktaydık. Surenin yarısına geldiğimiz zaman nur zuhur etmeğe başladı. Kelime-i tevhidi zikrede ede son nefesini verdi." demiştir.

Güzel sonla ahirete irtihal etmek için çare nedir? Ahiretin nimetlerini iyi hatıra getirmektir. Ahirette kocan ölmeyecek, ailen ölmeyecek, elbisen eskimeyecek, her şey orada bol olacak, diyerek oraya gözünü dikersen, nefsin seni aldatamaz.

Nefis ben dünyada şu nimetten doyamıyorum derse sen ona de ki: Orada sonsuz nimetler var.

Sure-i A'raf'da buyrulur:

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللّٰهِ الَّتِي اَخْرَجَ لِعِبَادِهٖ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿32﴾

"De ki: Allah'ın kulları için çıkardığı zineti (elbiseleri), temiz ve hoş rızıkları, kim haram etmiş? De ki; bu zinet ve hoş rızık, dünya hayatında, iman edenler içindir (kâfirler de faydalanır). Fakat kıyamet gününde yalnız mü'minlere aittir. Böylece ayetleri, bilen kimselere açıklıyoruz." *(Ayet: 32)*

سَنِی دائِمْ کورُهْ کورُهْ کِیدَهْلِمْ جَمالِ باکَمالَهْ سَیْر ایدَهْلِمْ

"Seni daim göre göre gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Devamlı seni göre göre gidelim. Dil Mevlâ'yı zikrederken, kalp de o zikrin sahibiyle olmalıdır."

Denilebilir ki; bir kimse 104 kitabı ezber verse gönül Mevlâ Tealâ'nın huzurunu bulmadıktan sonra faide yok.

Beyt 443

سَکاَ حَمْدُو ثَناَ بی حَدْ رِسالَهْ تَمامْ اولْدِی اولَهْ باعِثْ وِصالَهْ
صَلاتْ اولْسونْ حَبیبِنَهْ هَمْ آلَهْ شو دَکْلو کِیمْ نِهایَتْ یوقْ کَمالَهْ
اولَهْ هَمْ تابِعینَهْ هَبْ کِیدَهْلِمْ جَمالِ باکَمالَهْ سَیْر ایدَهْلِمْ

Risale-i Kudsiyye ne acaip değil mi? Büyük Şeyh Efendi Mevlâ Tealâ'ya hamdederek Risale-i Kudsiyyesini bitiriyor:

سَکاَ حَمْدُو ثَناَ بی حَدْ رِسالَهْ تَمامْ اولْدِی اولَهْ باعِثْ وِصالَهْ

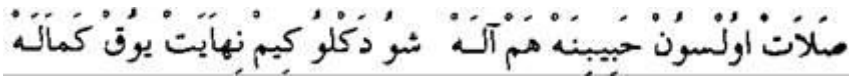
"Sana hamdü sena bî had Risale. Tamam oldi, ola bais visale."

"Ya Rabbi! sana sayısız hamdü senalar olsun, Risale-i Kudsiyye tamam oldu. (Bu Risale-i Kudsiyye) kulların sana kavuşmasına sebep olsun."

Bî had: Hadsiz, sayısız.

Mısrada geçen:بی bî Farsça olup Arapçada nefy bildiren لا lâ manasındadır.

Risale-i Kudsiyye'yi kelime kelime bilirsek, tadını lezzetini alırız. Risale-i Kudsiyye hepten Türkçe olsa idi, bu zevk olmazdı. Onda Farsça ve Arapçanın bulunması zevkini artırıyor. Türkçe Mektubat'la Arapça Mektubat arasındaki fark da böyledir.

"Salât olsun habibine hem âle. Şu denlû kim nihayet yok kemale."

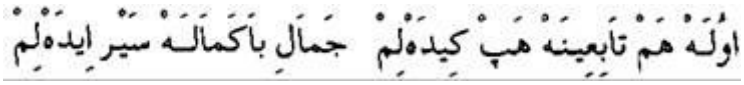
"(Ya Rabbi!) sevgili Peygamberine ve hem âline şu kadar salât olsun ki, kemale nihayet yoktur." Yani, Salât o kadar fazla olsun ki nihayetsiz olsun. Zira kemale nihayet yoktur.

Salât; Rahmet, dua, istiğfar, Şu denlû: Şu kadar, demektir.

Al: Neseb bakımından Hazret-i Muhammed ﷺ in ailesidir. Kıyamete kadar gelecek bütün mü'minler de O'nun âlidir.

Peygamber Efendimizin üzerimizde çok büyük hakkı vardır. Bu kadar şeyleri bizlere ulaştırdı. İşte biz de bize ulaşanları, başkalarına ulaştıralım.

Peygamberimize ve âline olan salât daha kimin üzerine olsun?

"Ola hem tabiîne hep gidelim. Cemali Ba kemale seyr idelim."

"Hem de bütün tabiîn üzerine olsun gidelim, Cemali Ba kemali seyredelim.

Tabiîn: Peygamber Efendimizi görmemiş, sahabenin devrine yetişip bunlarla görüşen ve onlardan hadis nakledenlerdir. İmam-ı A'zam Efendimiz de Tabiindendir.

Resulullah buyurdu: Eşratı kıyamette okunmaya ilim, gide, hem ola cehli, şerr-ü şûr.

Kıyamet nişanlarından olarak (dînî) ilim okunmayacak, ne olacak? cehalet, şer, kötülük olacak.

Milletin hayattaki ölçüleri Kur'an-ı Kerim değil, ölçüleri para. Bu, ne kötü bir şey!

İslâmî ilimleri alıp hoca olmakla, Peygamber varisi oluyorsunuz, haberiniz olsun. İnsanların en büyüğü Peygamber Efendimizdir. İşte siz, O'na varis oluyorsunuz. Hocası büyük olanın kendi de büyük olur.

Şu ilmi beğenmemek doğru mu? Elhamdülillâh ki Allah bunu size beğendirdi.

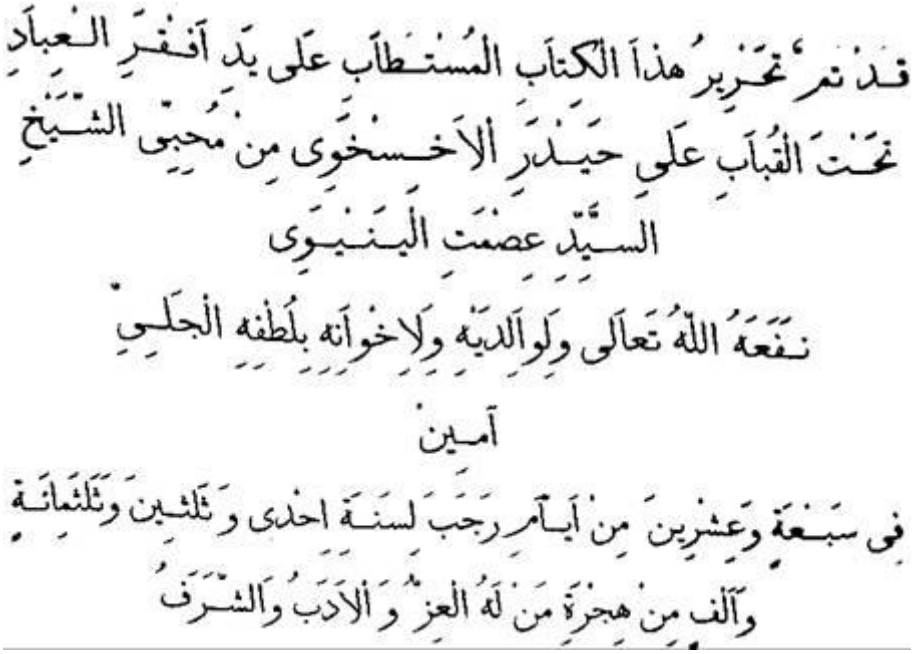
İlim ilim demek, Allah'ı bilmektir,

Eğer Allah'ı bilmezsen ha bir kuru emektir.

Kimsenin lafına bakmayın, ilim budur. Efendimizin mirası budur, yakalayın bu ilmi. Bize Ahirette faydası olacak ilim budur.

Bir çocuk bir beşlik bulsa, birisi dese, "Bu tenekedir at onu" atar. İşte şimdi millet de bu çocuk gibi. Şeriatın altın olduğunu bilmediğinden O'nu bir kenara atıyorlar.

Millete soruyoruz: Çocuğun ne yapıyor? Ortaokulda okuyor. Çocuğun ne yapıyor? Lisede okuyor, diyorlar. Bir tanesi demiyor ki, Kur'an kursunda okuyor.

قد تم تحرير هذا الكتاب المستطاب على يد أفقر العباد
تحت القباب على حيدر الاخسخوى من محبى الشيخ
السيد عصمت البنيوى
نفعه الله تعالى ولوالديه ولاخوانه بلطفه الجلى
آمين
فى سبعة وعشرين من أيام رجب لسنة احدى وثلثين وثلثمائة
وألف من هجرة من له العز والادب والشرف

Bu güzel ve hayırlı kitabın yazılması, Yanyalı Seyyid Şeyh İsmet (Risale-i Kudsiyye sahibi Büyük Şeyh Efendi Hazretlerin) i sevenlerden, efkarul ıbad, tahtel kubab, Ahishalı Ali Haydar'ın eliyle tamamlanmıştır.

Allah-u Tealâ, onu, ana-babasını ve bütün ihvanını celî (âşikar) olan lutfiyle menfaatlendirsin. Âmîn!..

Şeref, edep ve izzet kendisi için olan (Peygamber ﷺ in) Hicretinin 1331 senesi Recep ayının 27'sinde.

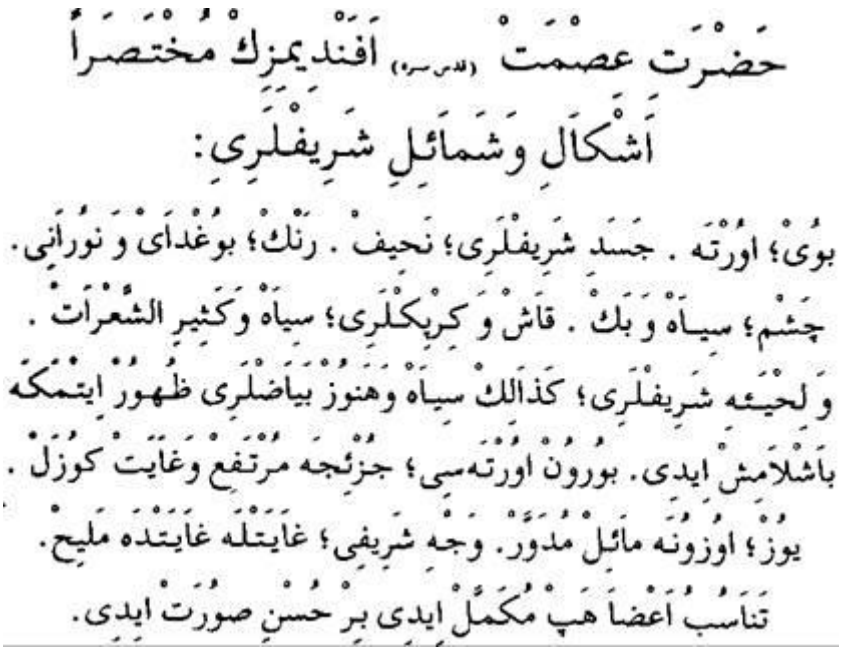
Bu bölümü, Üstadımız Hacı Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri yazmıştır.

Efkarul ıbad: Kulların en fakiri, rahmeti İlâhî'ye muhtaç.

Tahtel kubab: Kubbeler altında, yani beşerî sıfatlara bürünerek gizlenmiş Allah adamı, demektir.

كتبه الفقير الحاج مصطفى حليم المشتهر بخواجه حسن الخط غفر له ١٣٨٣

Bu kitabın hattını da, -Allah onu bağışlasın- "Hüsnü'l-Hat Hocası" (en güzel yazı yazan hoca) ünvanıyla şöhret bulan; Fakir (Allah'ın rahmetine muhtaç) Hacı Mustafa Halîm (Özyazıcı hoca efendi) yazdı. H.1383

حضرت عصمت (قدس سره) افندیمزك مختصراً
اشكال وشمائل شریفلری:
بوی؛ اورته . جسد شریفلری؛ نحیف . رنك؛ بوغدای و نورانی.
چشم؛ سیاه و بك . قاش و كرپكلری؛ سیاه وكثیر الشعرات .
و لحیه شریفلری؛ كذالك سیاه وهنوز بیاضلری ظهور ایتمكه
باشلامش ایدی. بورون اورته سی؛ جزئجه مرتفع وغایت كوزل .
یوز؛ اوزونه مائل مدور. وجه شریفی؛ غایتله غایتده ملیح.
تناسب اعضا هپ مكمل ایدی بر حسن صورت ایدی.

Hazreti İsmet *(Kuddise Sırruhu)* Efendimizin muhtasaran eşkâli ve şemaili şerifleri

Boy: Orta. Cesedi şerifleri: Nehîf. Renk: Buğday ve Nurânî. Çeşm: Siyah ve Bek. Kaş ve Kirpikleri: Siyah ve Kesîrü'ş-Şa'rât ve Lıhye-i şerifleri kezalik siyah ve henüz beyazları zuhur itmekte başlamış idi. Burun ortası: Cüz'ice mürtefi' ve gayet güzel. Yüz: Uzuna mâil, müdevver. Vech-i Şerifi: Gayet de melih. Tenâsüb-i a'zâ hep mükemmel idi. Bir hüsn-i suret idi.

Risale-i Kudsiyye sahibi Hazreti İsmet *(Kuddise Sımihu)* **Efendimizin kısaca şekli ve sıfatı.**

Orta boylu. Zayıf cüsseli. Buğday renkli ve nuranî. Gözleri siyah ve lekeli. Kaş ve kirpikleri siyah ve çok saçlı. Sakal-ı şerifleri aynen siyah ve yeni yeni beyazlar görünmeye başlamıştı. Burun ortası birazcık yüksek ve son

derece güzel. Yüzü yuvarlak ve biraz uzun. Mübarek yüzü son derece güzel. Bütün azanın hepsi mükemmel ve münasip idi. Güzel bir surette idi.

(نامهٔ مرغوبه)

اشبو نامهٔ مرغوبه بیوك شیخ افندیمز مولیمز: یانیوی مصطفیٰ عصمت غریب الله (قدس سره)
حضرتلرینك طرف رشادتلرینه وبالذات مبارك کندی دستیله خط وتحریر بیورملوب
سوکیلی اخوانلرینه علی سری افندی نامنده بر ذات شریفه خاصةً ، وسائر اخوان
طریقته عامةً وهدیه کوندریلن بر نامهٔ رشاد پناهیلرینه ، اوچ دفعه شیخ افندیلریمز:
حاجی احمد حلمی افندی (قدس سره) وحاجی علی رضا افندی (قدس سره) حضرتلرینك
امرلریله اخذ واستنساخ وکندیلرینه تودیع ایدوب دردنجی دفعه اولرق ده بو عبد عاجز
احسنه وی علی حیدر ، کندیمه تبرك وبادکار اولمق اوزره سنه ۱۳۳۲ هجری تاریخنده
واشبو رسالهٔ قدسیه ابتدا سندن ثبت وتحریرینی مراد ومباشرت ابتدم .

ومن الله التوفیق والعنایة

بو یازی شیخمز وروحمزك روحی

علی حیدر افندینکدر

هو

نَوَيْتُ لِلّٰهِ بِحَوْلِ اللّٰهِ اَلْبَدِيعُ وَالْمُعِينُ هُوَ اللّٰهُ اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ
مِنْ قَوْلٍ بِلاَعَمَلٍ وَمِنْ جَمِيعِ مَاكَرِهَ اللّٰهُ وَنَعُوذُ بِاللّٰهِ بِقُوَّةِ اللّٰهِ
مِنْ شَرِّ مَاخَلَقَ اللّٰهُ وَبَدَأْنَا بِاِذْنِ اللّٰهِ وَبِسِرِّ اَسْرَارِ بِسْمِ اللّٰهِ
وَنَحْنُ فَتَحْنَا بِقُدْرَةِ اللّٰهِ بِمِفْتَاحِ اَنْوَارِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ
وَدَخَلْنَا فِي بَابِ الْكَلاَمِ بِاَكْمَلِ التَّحِيَّاتِ وَالسَّلاَمِ عَلٰى حَبِيبِ اللّٰهِ
مَعْدِنِ الْعِلْمِ وَالْحِلْمِ وَالسِّلْمِ وَمِرْآةِ اللّٰهِ
شَمْسِ النُّبُوَّةِ وَبَدْرِ الْوَلاَيَةِ وَمِفْتَاحِ رَحْمَةِ اللّٰهِ .....

قُطْبِ الْجَلَالَةِ وَشَمْسِ الرِّسَالَةِ وَالْهَادِى اِلَى اللّٰهِ
اِمَامِ الْاَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَرُوحِ الْاَوْلِيَاءِ وَالْعَارِفِينَ وَبَحْرِ فَيْضِ اللّٰهِ
شَمْسِ الْاُمَمِ وَبَدْرِ الظُّلَمِ وَتَرْجُمَانِ لِسَانِ الْقِدَمِ وَمَعْدِنِ اَسْرَارِ اللّٰهِ
مُحَمَّدٍ عَلَمِ الْاِيمَانِ وَصَاحِبِ الْبُرْهَانِ وَخَزَائِنِ اَنْوَارِ اللّٰهِ
وَعَلٰى آلِهِ وَاَصْحَابِهِ نُجُومِ الْاِهْتِدَاءِ وَشُمُوسِ الْاِقْتِدَاءِ يَهْتَدُونَ بِهِدَايَةِ اللّٰهِ
وَعَلٰى وَرَثَتِهِ الْكُمَّلِينَ الَّذِينَ مَنْ تَبِعَهُمْ فَقَدْ هُدِىَ اِلٰى صِرَاطِ اللّٰهِ
ثُمَّ التَّحِيَّاتُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ عَلٰى الدَّوَامِ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ
وَبَعْدُ مِنَ الْعَبْدِ الْمِسْكِينِ الذَّلِيلِ السَّيِّدِ عِصْمَتْ غَرِيبُ اللّٰهِ
اِلَى الْحَبِيبِ النَّجِيبِ وَمَنْظُورِهِ اللَّبِيبِ لِوَجْهِ اللّٰهِ اَخِينَا فِى اللّٰهِ
وَمُخْلِصِنَا لِوَجْهِ اللّٰهِ وَرَفِيقِنَا اِلَى اللّٰهِ
اَعْنِى لَنَا الْاِخْوَانُ وَنُورُ الْعِرْفَانِ وَالْمَقْبُولُ عِنْدَ اَهْلِ اللّٰهِ
الْحَلِيمُ الْكَرِيمُ السَّلِيمُ الرَّحِيمُ عَلٰى سِرِّى اَفَنْدِى شَمْعُ سَالِكِى اللّٰهِ
طَهَّرَهُ اللّٰهُ سُبْحَانَهُ وَجَلَّ سُلْطَانُهُ عَمَّا سِوٰى اللّٰهِ
وَرَزَقَهُ اللّٰهُ سُبْحَانَهُ وَاِيَّانَا عَلٰى طَاعَةِ اللّٰهِ
وَحُبِّهِ وَحُبِّ مَنْ يُحِبُّهُ وَحُبِّ عَمَلٍ يُقَرِّبُنَا اِلٰى حُبِّ اللّٰهِ
اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنَّا يَا اَللّٰهُ
وَامْنُنْ عَلَيْنَا بِالْاِقْبَالِ اِلَيْكَ وَالْاِعْرَاضِ عَمَّا سِوٰى اللّٰهِ

واخْتِمْ لَنَا بِذَالِكَ انَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ

فَلَمَّا وَجَدْتُ قَلْبِى مُشْتَاقًا اِلَيْكُمْ وَمُتَوَجِّهًا اِلىٰ اللّٰهِ

وَمُتَرَقِّبًا اِلىٰ اَخْبَارِ عَافِيَتِكُمْ بِاَشَدِّ الْاِنْتِظَارِ لِلّٰهِ

فَاضَ قَلْبِى عَلىٰ افْتِرَاقِ جَمَالِكُمْ بِطَوْعِ سِرِّ حُبِّ اللّٰهِ

وَرَحِمَ اللّٰهُ اِلَيْنَا فِى هٰذَا الْيَوْمِ بِظُهُورِ مَكَاتِيبِكُمْ بِعِنَايَةِ اللّٰهِ

اِذَا فَهِمْنَا مَا ذَكَرْتُمْ فِيهِ بِنُورِ عِلْمِ اللّٰهِ

كُنَّا مَسْرُورًا غَايَةَ السُّرُورِ وَشَكُورًا بِعَظَمَتِ اللّٰهِ

عَلىٰ صِحَّةِ حَالِكُمْ وَعَافِيَتِكُمْ بِعِزَّةِ اللّٰهِ

فَتَوَجَّهْتُ بِالْخُشُوعِ وَالْخُضُوعِ اِلىٰ ذَاتِ اللّٰهِ

وَدَعَوْتُ لِحَضْرَتِكُمْ بِالْاِسْتِقَامَةِ وَبِاَتَمِّ الْفَنَاءِ وَالْبَقَاءِ بِاللّٰهِ

وَبِطُولِ حَيَاتِكُمْ وَبِحُصُولِ كُلِّ مَرَامِكُمْ بِقُدْرَةِ اللّٰهِ

وَاَنَّهُ يَعْظُمُ عَلَيْنَا السُّؤَالُ عَلىٰ كُلِّ حَالٍ حَسْبِىَ اللّٰهُ

نَقُولُ فِى كُلِّ نِعْمَةٍ وَشِدَّةٍ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ

تَوَكَّلْتُ عَلَى اللّٰهِ اِعْتَصَمْتُ بِحَبْلِ اللّٰهِ فَوَّضْتُ اَمْرِى اِلَى اللّٰهِ

وَمَا تَوْفِيقِى اِلَّا بِاللّٰهِ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ

كُلُّنَا عَلَى الصِّحَّةِ وَالْعَافِيَةِ بِلُطْفِ اللّٰهِ

كُلُّنَا مَسْرُورٌ بِنِهَايَةِ السُّرُورِ بِدَوَامِكُمْ خَتَمَ خَوَاجَكَانَ اَهْلِ اللّٰهِ

نَدْعُو بِكُلِّ اِخْوَانِنَا لِوُصُولِكُمْ اِلَى اللّٰهِ

وَكَتَبْنَا هٰذِهِ الْمُرَاسَلَةَ خَاصَّةً اِلَيْكُمْ وَعَامَّةً لِاِخْوَانِنَا لِوَجْهِ اللّٰهِ بِظُهُورِ شِدَّةِ الْاِشْتِيَاقِ اِلَيْكُمْ مِنْ فُؤَادِ هٰذَا الْمِسْكِينِ اِلٰى اللّٰهِ الْمُنَبَّهِ اِلٰى نِهَايَةِ السُّلُوكِ لِحَضْرَتِ ذَاتِ مَالِكِ الْمُلُوكِ بِكَرَمِ اللّٰهِ.

اِعْلَمُوا اَوَّلاً بِالْاِجْمَالِ اَنَّ هٰذَا الذَّلِيلَ الْحَقِيرَ اِلٰى اللّٰهِ خَادِمُ اَبْوَابِكُمْ وَخَادِمُ اِخْوَانِنَا بِاللّٰهِ بِطَرِيقِ الْاِخْطَارِ وَالْمَحَبَّةِ لِاِخْوَانِنَا الْاَخْيَارِ لِلّٰهِ كَمَا اَمَرَنَا شَيْخُنَا الْمُرْشِدُ فِى دِينِ اللّٰهِ بَابُ خَزَانَةِ الْاَسْرَارِ وَالْاَنْوَارِ اَعْنِى السَّيِّدَ الشَّيْخَ عَبْدَ اللّٰهِ شَيْخَ الْمَشَايِخِ وَخَيْرَ الْاَخْيَارِ وَغَوْثَ اَوْلِيَاءِ اللّٰهِ الْمَدْفُونَ فِى بَلَدِ اللّٰهِ قَدَّسَنَا اللّٰهُ بِسِرِّهِ السَّامِى وَعَلَيْهِ رَحْمَةُ اللّٰهِ : دَاوِمُوا بِذِكْرِ اللّٰهِ وَبِقِيَامِ طَاعَةِ اللّٰهِ وَاجْتَنِبُوا عَنِ الْبِدْعَةِ الْغَيْرِ الْمَرْضِيَّةِ لِمَا يَنْهٰى رَسُولُ اللّٰهِ وَفِرُّوا عَنْ اَهْلِ الْبِدْعَةِ وَلَوْ كَانَ مِنْ اَهْلِ الطَّرِيقَةِ فَاسْتَقِيمُوا كَمَا اَمَرَ اللّٰهُ بِالنِّيَّةِ الْخَالِصَةِ اَىْ فَارْجِعُوا بِعَدَمِ الْمِثْلِيَّةِ اِلٰى ذَاتِ اللّٰهِ بِتَرْكِ مَا سِوٰى اللّٰهِ وَبِتَرْكِ مُلَاحَظَةِ صِفَاتِ اللّٰهِ وَبِتَرْكِ الْوُجُودِ وَبَذْلِ الْمَجْهُودِ وَكُونُوا مُفْلِساً فِى اَمَانِ اللّٰهِ وَاجْتَنِبُوا عَنْ كُلِّ مَعْصِيَةِ اللّٰهِ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ وَاسْتَمِدُّا فِى كُلِّ وَقْتٍ وَ حِينٍ مِنْ سَادَاتِنَا الْكِبَارِ اَهْلِ اللّٰهِ.

وَاعْمَلُوا بِالْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ وَاجْمَاعِ عُلَمَاءِ اُمَّةِ رَسُولِ اللّٰهِ
وَكُونُوا فِي الدُّنْيَا غَرِيباً وَاعْتَصِمُوا بِاللّٰهِ
اَىْ اَخْلِصُوا قُلُوبَكُمْ وَسِرَّكُمْ مِنْ غَيْرِ ذَاتِ اللّٰهِ
وَكُونُوا بِاللَّحْدِ مِنْ اَهْلِ الْقُبُورِ كَمَا اَمَرَ نَجِيُّ اللّٰهِ
عَلَيْهِ وَعَلٰى آلِهِ وَوَرَثَتِهِ الْمُكَمِّلِينَ اَشْرَفُ صَلَوَاتِ اللّٰهِ
بِمُوتُوا قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا. فَافْهَمُوا سِرَّ كَلِيمِ اللّٰهِ
وَقَالَ: مَنْ اَحَبَّ لِقَاءَ اللّٰهِ اَحَبَّ اللّٰهُ لِقَائَهُ صَدَقَ صَفِيُّ اللّٰهِ
وَقَالَ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰى: ﴿ اِنَّكَ مَيِّتٌ وَاِنَّهُمْ مَيِّتُونَ﴾ وَصَدَقَ اللّٰهُ
وَقَالَ اِبْرَاهِيمُ الْحَقِّي الْاَرْضُرُومِيُّ وَكَلَامُهُ حُجَّةٌ لِاَنَّ هٰذَا مِنْ اَكْمَلِ اَهْلِ اللّٰهِ:
« مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ اَللّٰهُ فَمَعِينُهُ فِي الدَّارَيْنِ اَللّٰهُ وَمَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ غَيْرُ اللّٰهِ
فَخَصْمُهُ فِي الدَّارَيْنِ اَللّٰهُ» وَكَمَا فِي الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ: ﴿مَاجَعَلَ اللّٰهُ
لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ﴾ قَالَ اللّٰهُ وَقَالَ سُبْحَانَهُ: ﴿ فَفِرُّوا اِلَى اللّٰهِ ﴾
اَىْ ذَاتِ اللّٰهِ ﴿ اُدْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً﴾ اُنْزِلَ عَلٰى حَبِيبِهِ فِي كِتَابِ اللّٰهِ
وَهِيَ حُجَّةٌ قَاطِعَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللّٰهِ
فَيَنْبَغِي لَنَا دَوَامُ الْعِبَادَةِ وَالْعُبُودِيَّةِ اِلٰى اللّٰهِ
بِاَكْمَلِ السَّعْيِ فَاِنَّ التَّوْفِيقَ مَعَ السَّعْيِ عِنْدَ كُلِّ وَلِيِّ اللّٰهِ
وَمَا السَّعْيُ مَانِعاً اِلَى التَّوَكُّلِ بَلِ التَوَكُّلُ السَّعْيُ اِلٰى حُكْمِ اللّٰهِ

لِاَنَّ الضَّارَّ وَالنَّافِعَ وَالْبَدِيعَ وَالْهَادِىَ هُوَ اللّٰهُ.﴿ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلى اللّٰهِ﴾
فَيَسْعىٰ بِالتَّسْلِيمِ وَالتَّوْفِيقِ مَعَ اللّٰهِ ﴿ لاَ يُكَلِّفُ اللّٰهُ
نَفْساً اِلاَّ وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ﴾ فَافْهَمُوا مَآل كلام اللّٰه
فَفِرُّوا مِنَ الْجَبْرِيَّةِ وَالْقَدَرِيَّةِ فَاِنَّهُمَا اَبْعَدُ مِنْ مَعْرِفَةِ اللّٰهِ
وَاِنْ كُنْتُمْ سَالِكاً اِلىٰ اللّٰهِ لاَبُدَّ لَكُمْ تَرْكُ مَاسِوىٰ اللّٰهِ
اَىْ عَنِ التَّعَلُّقِ الْكَوْنِيِّ وَالتَّشَبُّهِ الْجِسْمَانِيِّ لاَعَنِ الْمَنْصِبِ لِلّٰهِ
اى اَبْدَانُكُمْ فِى الدُّنْيَا وَقُلُوبُكُمْ فِى الْاَخِرَةِ بِالتَّرْكِ عَنِ الْقَلْبِ مَاسِوىٰ اللّٰهِ
وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ: «اَلدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ وَمَلْعُونٌ مَا فِيهَا اِلاَّ ذِكْرَ اللّٰهِ»
وَالْمُرَادُ عَنِ الذِّكْرِ عِنْدَ كُلِّ اَهْلِ اللّٰهِ اَلْاِقْبَالُ اِلىٰ اللّٰهِ
وَالْاِعْرَاضُ عَمَّا سِوىٰ اللّٰهِ بِطَرِيقِ اسْتِهْلاَكِ الْقَلْبِ فِى مُلاَحَظَةِ ذَاتِ اللّٰهِ
بِعَدَمِ الْمِثْلِيَّةِ وَلاَبِالْكُنْهِ كَاَنَّكَ تَرَاهُ صُنْعَ رَحْمَةِ اللّٰهِ.
فَاسْعَوْا حَتّىٰ تَكُونُوا مِنْ ﴿ رِجَالٌ لاَتُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلاَبَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ﴾
وَلاَتَتْرُكُوا السُّلُوكَ حَتّىٰ يَفْتَحَ اللّٰهُ لَكُمْ يَنَابِيعَ الْحِكْمَةِ بِفَضْلِ اللّٰهِ
وَاِنْ كُنْتُمْ طَالِباً لِتَحْصِيلِ هذِهِ الدَّوْلَةِ الْاَبَدِيَّةِ بِعَظَمَةِ اللّٰهِ
فَاسْمَعُوا مَا اَمَرَ اللّٰهُ ﴿ فَاسْئَلُوا اَهْلَ الذِّكْرِ﴾ وَافْهَمُوا رَمْزَ اللّٰهِ
﴿ فَاسْتَقِمْ كَمَا اُمِرْتَ﴾ وَقُومُوا لِلّٰهِ مَعَ اللّٰهِ فِى اللّٰهِ اِلىٰ اللّٰهِ
وَلاَ يُمْكِنُ الْوُصُولُ اِلىٰ اللّٰهِ اِلاَّ بِالْاَدَبِ وَ اُصُولِ اَهْلِ اللّٰهِ

بالسَّعْيِ التَّامِّ وَبِالتَّوْفِيقِ الْأَتَمِّ وَبِفَضْلِ اللهِ
وَلَاوُصُولَ إِلَىٰ اللهِ إِلَّا فِي اتِّبَاعِ حَضْرَتِ رَسُولِ اللهِ
وَأُنْزِلَ عَلَيْهِ ﴿ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ ﴾ عَلَيْهِ صَلَوَاتُ اللهِ
فَقَالَ عَزَّ وَجَلَّ: ﴿ فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴾ فَاسْتَقِمْ بِإِرَادَةِ اللهِ.
فَيَلْزَمُ الْمُرْشِدُ الْمَعْرُوفُ بِمَعْرِفَةِ يَدِهِ الصَّحِيحِ عَنْ مَحْبُوبِ اللهِ
أَيِ الْمُرْشِدُ الْكَامِلُ فَإِنَّ يَدَهُ فِي مَنْزِلَةِ يَدِ اللهِ الْمُطَهَّرُ عَمَّا سِوَىٰ اللهِ
وَالْمُتَخَلِّقُ بِأَخْلَاقِ اللهِ وَالْوَاصِلُ إِلَىٰ سَيْرِ إِلَى اللهِ وَالنَّائِلُ إِلَى السَّيْرِ فِي اللهِ
وَإِنْ كَانَ فِي السَّيْرِ عَنِ اللهِ خُصُوصاً فِي السَّيْرِ بِاللهِ
وَهُوَ أَكْمَلُ الْكَامِلِينَ وَأَرْشَدُ الْمُرْشِدِينَ إِلَىٰ دِينِ اللهِ
وَعَلَامَتُهُ يُعْرَفُ فِي قُلُوبِ بَعْضِ السَّالِكِينَ مِنْ قِبَلِ اللهِ
عَنْ صَلَوَاتِ الذِّكْرِ وَالْفِكْرِ وَعَنِ الْجَذْبَةِ مِنْ جَذَبَاتِ اللهِ
وَيَظْهَرُ الْغَيْبَةُ وَالشُّهُودُ وَهُوَ عَلَىٰ الشَّاهِدِ وَالْمَشْهُودِ الْوَلِيُّ لِلهِ
وَيُعْرَفُ الْمُرْشِدُ النَّاقِصُ بِالتَّلْوِينِ وَالْأَخْلَاقِ عِنْدَ أَهْلِ اللهِ
وَيُعْرَفُ الْإِنْسَانُ الْكَامِلُ بِالتَّمْكِينِ عِنْدَ الْعَالِمِ بِاللهِ
وَيُعْرَفُ الْإِنْسَانُ الْأَكْمَلُ لِأَنَّهُ فِي مَقَامِ السَّيْرِ عَنِ اللهِ
يَكُونُ فِي التَّلْوِينِ بَعْدَ التَّمْكِينِ وَهُوَ الْمُرْشِدُ مِنْ عِنْدِ اللهِ
كَمَا وَرَدَ فِي حَقِّهِ: «أَوْلِيَائِي تَحْتَ قِبَابِي لَا يَعْرِفُهُمْ غَيْرِي» أَيْ غَيْرُ اللهِ

يُعْرَفُ بِنورِ الْعِرْفَانِ وَبِسِرِّ الْايقَانِ عِنْدَ سَالِكِ اللّٰهِ.
وَمَنْ كَانَ اَكْمَلَ الْكَامِلِينَ كَانَ مَقَامُهُ فِى السَّيْرِ بِاللّٰهِ
يَأْكُلُ وَيَشْرَبُ وَيَمْشِى فِى الْاَسْوَاقِ بِالْاَدَبِ لِنَفْعِ عِبَادِ اللّٰهِ
حالُهُ ﴿ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِى شَأْنٍ﴾ لَايُدْرَكُ كَمالُهُ اِلاَّ بِنورِ اللّٰهِ
يُعْرَفُ اَيْضاً بِالشُّهودِ وَالْمَشْهودِ وَفِى الْخَلْوَةِ وَالْجَلْوَةِ بِاللّٰهِ
يُعْلَمُونَ بِعِلْمِ الْعِرْفَانِ وَيُعْرَفُونَ بِنورِ الْوِجْدَانِ بِتَوْفِيقِ اللّٰهِ
هُمْ ﴿ فِى مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ﴾ فِى اَكْمَلِ نِعْمَةِ اللّٰهِ
تُعْرَفُ الشَّمْسُ وَلَوْكَانَ فِى السَّحَابِ وَتَحْتَ الْحِجَابِ بِاللّٰهِ
قَلْبُ الْمُنْصِفِ شَاهِدٌ وَاللّٰهُ واَحِدٌ وَالْمُنْكِرُونَ هُمْ فِى غَضَبِ اللّٰهِ
وَعَلَامَتُهُ يَظْهَرُ الْمَحَبَّةُ فِى الْعَالَمِينَ اِنْ لَمْ يَكُونُوا مِنَ الْغَافِلِينَ فِى اللّٰهِ
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللّٰهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا اَشَدُّ حُبًّا لِلّٰهِ
وَفِى حُضُورِهِمْ يَظْهَرُ بِنورِهِمْ عَلىٰ كُلِّ الزَّائِرِ مُلَاحَظَةُ اللّٰهِ
وَفِى مَجْلِسِهِمْ يَكُونُ النَّاسُ مِنَ السَّامِعِينَ اِنْ لَمْ يَكُونُوا مِنَ الْغَافِلِينَ عَنِ اللّٰهِ.
وَالزَّائِرُ يُقَيِّدُ كُلَّ حالِهِ بِلَا اخْتِيَارٍ وَيُدْفَعُ اِضْطِرَابُهُ بِفَيْضِ اللّٰهِ
وَفِى الشَّرِيعَةِ وَالطَّرِيقَةِ وَالسُّنَّةِ الْقُدْسِيَّةِ قَائِمُونَ بِاِرَادَةِ اللّٰهِ
وَيَدْخُلُونَ فِى قُلُوبِ النَّاسِ وَيَفْهَمُونَ مَا فِيهِ بِفِرَاسَةِ نورِ اللّٰهِ.
وَالْمُرْشِدُ النَّاقِصُ مِثْلُ الْكَامِلِ مَادَامَ يَدُهُ يَدَ الْكَامِلِ بِاللّٰهِ

الاَّ اَنَّ الرَّابِطَةَ الشَّرِيفَةَ لاَتَكُونُ الاَّ لِشَيْخِهِ الْكَامِلِ بِاللّٰهِ
وُجُودُهُ فِى الرَّابِطَةِ يَظْهَرُ الْغَيْبَةُ لِلْمُبْتَدِئِينَ مِنْهَا بِفَيْضِ اللّٰهِ
فَاِنَّهُ تَظْهَرُ غَيْبَةٌ وَفَنَاءٌ مَرَّةً وَاحِدَةً اَوْ لِتَاْثِيرٍ فَلاَحُجَّةَ اِلىٰ غَيْرِ شَاهِدٍ لِوَلِيِّ اللّٰهِ
وَعَظَمَتُهُ يَقُومُ الْاَمْلاَكُ وَالْاَفْلاَكُ بِحُرْمَتِهِ عِنْدَ اللّٰهِ
اَلنَّاقِصُ طَالِبٌ وَالْكَامِلُ وَلِىٌّ وَالْاَكْمَلُ اَعْظَمُ اَهْلِ اللّٰهِ
وَاَكْمَلُ الْكَامِلِينَ اَىْ مَنْ كَانَ فِى مَقَامِ السَّيْرِ بِاللّٰهِ
وُجُودُهُ رَحْمَةٌ فِى الْكَوْنَيْنِ وَلاَيَعْلَمُ عَظَمَتَهُ اَحَدٌ الاَّ اللّٰهُ
وَالْفَرْقُ بَيْنَ كَمَالاَتِهِمْ مِثْلُ الْقَطْرَةِ بِالنِّسْبَةِ اِلَى الْبَحْرِ الْمُحِيطِ عِنْدَ كُلِّ عَالِمٍ بِاللّٰهِ
فَاعْلَمُوا اَنَّهُ لاَيُمْكِنُ الْوُصُولُ اِلىٰ هٰذِهِ الدَّوْلَةِ الاَّ بِفَضْلِ اللّٰهِ
بِوَسِيلَةِ تَعْلِيمِ الْاَوْلِيَاءِ وَبِقَبُولِ قُلُوبِ اَهْلِ اللّٰهِ
لِاَنَّ الْفَيْضَ الْاَقْدَسَ الْمُقَدَّسَ يَنْزِلُ بِلاَ نُزُولٍ مِنْ قِبَلِ اللّٰهِ
بِطَرِيقِ التَّوَجُّهِ وَالْاِنْعِكَاسِ مِنْ قُلُوبِ اَهْلِ اللّٰهِ
بِالرَّابِطَةِ الشَّرِيفَةِ مَعَ كَثْرَةِ الْمَحَبَّةِ الشَّرْعِيَّةِ اِلىٰ قُلُوبِ طَالِبِى اللّٰهِ
وَيَكُونُ الْاِنْعِكَاسُ اِنْصِبَاغاً وَانْطِبَاعاً بِكَرَمِ اللّٰهِ: «مَاصَبَّ اللّٰهُ
شَيْأً فِى صَدْرِى الاَّ وَصَبَبْتُهُ فِى صَدْرِ اَبِى بَكْرٍ» قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ
يَظْهَرُ فِى السَّالِكِ الْغَيْبَةُ وَالْاِسْتِغْرَاقُ فِى لُجَّةِ بَحْرِ اللّٰهِ
وَيَظْهَرُ الْفَنَاءُ وَفَنَاءُ الْفَنَاءِ فِى اللّٰهِ وَهٰذَا هُوَ الْقَبُولُ وَالْوُصُولُ اِلَى اللّٰهِ

وَلاَ الْمَقْصُودُ الْحالَ وَالْاَحْوالَ الاَّ ذاتَ اللّٰهِ
وَابْتِداءُ الْوِلاَيَةِ عِبارَةٌ عَنِ الْفَناءِ فِى الشَّيْخِ وَهُوَ مُقَدِّمَةُ الْفَناءِ فِى رَسُولِ اللّٰهِ
وَمُقَدِّمَةُ الْفَناءِ فِى اللّٰهِ وَمَنْ تَشَرَّفَ بَعْدَ الْاِسْتِغْراقِ وَالْاِسْتِهْلاكِ اِلَى الْفَناءِ فِى اللّٰهِ
فَقَدْ وَصَلَ اِلَى اللّٰهِ وَكانَ مِنْ اَهْلِ اللّٰهِ
لِاَنَّ الْفانِىَ الْحَقِيقِىَّ لاَيُرَدُّ اِلَى الْاَوْصافِ الْبَشَرِيَّةِ اَبَداً بِحِفْظِ اللّٰهِ
فَيَعْرِفُ اَسْرارَ ﴿ كُلُّ شَىْءٍ هالِكٌ اِلاَّ وَجْهَهُ﴾ اَىْ وَجْهَ اللّٰهِ
لاَبِالْعِلْمِ فَقَطْ بَلِ الشُّهُودِ وَالْمَشْهُودِ مَعَ اللّٰهِ
وَفِى نِهايَةِ كَمالِ الْفَناءِ يَتَشَرَّفُ بِالْبَقاءِ بِاللّٰهِ وَكانَ واصِلاً وَعالِماً بِاللّٰهِ
بِشِدَّةِ ظُهُورِ نُورِ اللّٰهِ فَتَجَلّٰى لَهُ رَبُّهُ بِذاتِهِ سُبْحانَهُ لاَشَرِيكَ هُوَاللّٰهُ باَقِياً بِاللّٰهِ
قُطْبَ اَوْلِياءِ اللّٰهِ وَاَنَّهُ يَتَنَزَّلُ لِارْشادِ الْعِبادِ فِى مَقامِ السَّيْرِ عَنِ اللّٰهِ
وَهُوَ مِنْ اَسْرارِ حُصُولِ كَمالِ النُّبُوَّةِ بِالتَّبَعِيَّةِ اِلَى رَسُولِ اللّٰهِ
لاَمِنْ جِهَةِ الْمَنْصِبِ بَلْ مِنْ جِهَةِ السَّيْرِ فَافْهَمُوا يا اِخْوانَنا فِى اللّٰهِ
وَهُوَ قُطْبُ الْاَقْطابِ وَمِنْ اَكْمَلِ اَهْلِ اللّٰهِ وَبَعْدَهُ اِنْ شاءَ اللّٰهُ
سُبْحانَهُ بِفَضْلِهِ يَتَشَرَّفُ فِى مَقامِ السَّيْرِ بِاللّٰهِ
وَهُوَ مِنْ اَسْرارِ حُصُولِ كَمالِ الرِّسالَةِ مِنْ جِهَةِ السَّيْرِ بِاللّٰهِ
فَتَجَلّٰى لَهُ رَبُّهُ بِنُورٍ فَوْقَ اَنْوارِ التَّجَلِّياتِ وَبِسِرِّ اَسْرارِ ذاتِ اللّٰهِ
وَهُوَ غَوْثُ الْخَلائِقِ وَشَمْسُ الْحَقائِقِ وَقُطْبُ الْاِرْشادِ اِلَى عِبادِ اللّٰهِ

وتحصيلُ آدابِ هذهِ الدولةِ لاَيُمكنُ الاَّ بفضلِ اللهِ ذٰلكَ فضلُ اللهِ
يؤتيهِ مَنْ يشاءُ مِنْ عبادِهِ وهُمْ اَهلُ اللهِ فاعلَمْ انَّهُ قالَ اللهُ
سُبحانَهُ ﴿ اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي ﴾ صدقَ اللهُ
اَلْقُرْبُ مِنَ الرَّحْمٰنِ بِالتَّوْفِيقِ السُّبْحَانِيِّ وَالتَّوْفِيقُ مَعَ السَّعْيِ عِنْدَ كُلِّ عَاقِبَةٍ بِاللهِ
فاذاَ عرَفْناَ هذاَ لاَ بُدَّ مِنَ الاِشْتِغاَلِ بِالْكَماَلِ اِلىٰ اللهِ
وآداَبِهِ كَماَ عَلِمْتُمْ بِكَماَلِ الاِنْقِياَدِ وَالتَّسْلِيمِ اِلىٰ مُرْشِدِكُمْ بِاللهِ
مَنْ دَخَلَ فِي قَلْبِ الْمُرْشِدِ بِالاِخْلاَصِ فَقَدْ كاَنَ مِنْ غَوَّاصِ بَحْرِ اللهِ
وكاَنَ آمِناً فاَشْتَغِلوُا بِراَبِطَةِ الْمَحَبَّةِ اِلىٰ قُلوُبِ اَهْلِ اللهِ
اِذاَ وَقَعَ التَّعْرِيفُ عَنِ الْجَمِيعِ يَلْزَمُ تَشْوِيقُ الْقَلْبِ اِلىٰ ذِكْرِ اللهِ
بِذِكْرِ اِسْمِ الْجَلاَلِ ذِي الْكَماَلِ حَتّىٰ يَحْصُلَ فَناَءُ الْقَلْبِ اِلىٰ اللهِ
بِطَرِيقِ الاِسْتِهْلاَكِ اِلىٰ مالِكِ الاَفْلاَكِ فِي اللهِ
فاَذا ظَهَرَ الذِّكْرُ السُّلْطاَنِيُّ مِنَ الْمِحْراَبِ الرُّوحاَنِيِّ قِفْ فِي حُضوُرِ اللهِ
وَهٰذاَ الذِّكْرُ يَظْهَرُ بَعْدَ تَكْمِيلِ اللَّطاَئِفِ لِبَعْضِ سالِكِي اللهِ
يَنْبَغِي اَنْ تَشْتَغِلوُا بِالْكَلِمَةِ الطَّيِّبَةِ وَهِيَ لاَاِلٰهَ الاَّاللهُ
بِطَرِيقِ حَبْسِ النَّفَسِ وَفِي التَّوْقِيفِ بِالْوِتْرِ كَماَ وَرَدَ عَنْ رَسوُلِ اللهِ
بِالشُّرُوطِ الثَّماَنِيَةِ الْمَعْلوُمَةِ بِمُلاَحَظَةِ لاَمَقْصوُدَ الاَّ اللهُ
بِطَرِيقِ نَفْيِ السِّوىٰ وَبِطَرِيقِ اِثْباَتِ ذاَتِ اللهِ وَفِي مَرْتَبَةِ السَّيْرِ فِي اللهِ

لاَ بُدَّ مِنْ مُلاَحَظَةِ لاَ مَوْجُودَ اِلاَّ اللّٰهُ

وَاِذاَ وَجَدْتُمُ الْحُضُورَ بِالنُّورِ وَالْفَنَاءِ فِى اللّٰهِ

فَلاَ حاَجَةَ لَهاَ قِفْ فِى حاَلِكَ اِلىٰ صَرْفِ ذاَتِ اللّٰهِ

وَلِذاَ قاَلَ عَلَيْهِ السَّلاَمُ: «لاَعِباَدَةَ كاَلتَّفَكُّرِ» صَدَقَ حَبِيبُ اللّٰهِ

بَلِ الْمَقْصُودُ عَنْ ذِكْرِ الْمَعْبُودِ اِقْباَلُ الْقَلْبِ اِلىٰ ذاَتِ اللّٰهِ

وَفِى مَرْتَبَةِ السَّيْرِ ماَسِوىٰ اللّٰهِ وَبِالاِسْتِهْلاَكِ فِى اللّٰهِ

فَاِنَّهُ اِسْتِهْلاَكٌ اِلىٰ حَضْرَةِ مَالِكِ الْاَمْلاَكِ هُوَالْفَضْلُ لِاَوْلِياَءِ اللّٰهِ

فَاِذاَ ظَهَرَ الْغَيْبَةُ لاَتَشْتَغِلْ بِالرَّابِطَةِ فَاشْتَغِلْ بِاللّٰهِ

فَلاَ حاَجَةَ اِلىٰ الذِّكْرِ بِالتَّعْداَدِ قِفْ عَلىٰ حاَلِكَ اِلىٰ وِصاَلِ اللّٰهِ

فَاِذاَ ظَهَرَ الْفَناَءُ يَلْزَمُ الْمُراَقَبَةُ اِلىٰ اللّٰهِ وَيَلْزَمُ التَّهْلِيلُ بِاللِّساَنِ وَهُوَ لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللّٰهُ

فِى كُلِّ يَوْمٍ خَمْسَةَ آلاَفٍ حَتّٰى يَظْهَرَ الْفَناَءُ الْكُلِّىُّ اِلىٰ اللّٰهِ

وَفِى كُلِّ مَقاَمٍ اِلىَ السَّيْرِ بِاللّٰهِ يُشْتَغَلُ بِهٰذاَ عِنْدَ كُلِّ اَكْمَلِ وَلِيِّ اللّٰهِ

وَلٰكِنَّ الْاَعْداَدَ بِخَمْسَةِ آلاَفٍ اِلىٰ تَكْمِيلِ السَّيْرِ اِلىٰ اللّٰهِ

وَبَعْدَهُ بِقِلَّةٍ حَتّٰى يُوجَدَ الْمَرَامُ فَافْهَمُوا اٰداَبَ اَهْلِ اللّٰهِ

فَاِذاَ ظَهَرَ اَسْرَارُ الْمَعِيَّةِ وَاَنْوَارُ الْاَقْرَبِيَّةِ اِلىَ الْحَقِيقَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ بِفَضْلِ اللّٰهِ

فَلاَ فَرْضَ عَلَيْكُمْ بِخَمْسَةِ آلاَفٍ اِلاَّ عَلىٰ طاَقَةٍ جَعَلَكُمُ اللّٰهُ

وَيَلْزَمُ الاِشْتِغاَلُ بِالنَّوَافِلِ وَتِلاَوَةِ الْقُرْآنِ مَعَ اللّٰهِ

وَعَلَيْكُمُ الصِّدْقُ وَالْاِخْلَاصُ وَالتَّوَجُّهُ اِلىٰ حَضْرَتِ اللّٰهِ
مَنْ عَمِلَ هٰذَا فَقَدْ هُدِىَ اِلىٰ سَبِيلِ اللّٰهِ بِفَضْلِ اللّٰهِ
وَاُوصِيكُمْ بِدَوَامِ الدَّعَوَاتِ اِلىٰ قَاضِى الْحَاجَاتِ خَاصَّةً لِلّٰهِ
بِالتَّوْفِيقِ وَالصَّلَاحِ وَالْفَلَاحِ لِظِلِّ اللّٰهِ
سُلْطَانِ الْعَالَمِينَ وَاِمَامِ الْمُسْلِمِينَ وَنُورِ عِبَادِ اللّٰهِ
وَبِالنُّصْرَةِ وَبِطُولِ الْحَيَاتِ مَعَ اَوْلَادِهِ مُتَوَجِّهاً اِلىٰ اللّٰهِ
وَوُزَرَائِهِ وَاُمَرَائِهِ وَوُكَلَائِهِ كَذَالِكَ هُمْ ظِلَالُ ظِلِّ اللّٰهِ وَاطْلُبُوا مِنَ اللّٰهِ
اَنْ يَنْصُرَهُمْ عَلَى الْكَفَرَةِ اَعْدَاءِ اللّٰهِ
فَقَدْ تَمَّ الْمُرَاسَلَةُ وَالْكِتَابُ بِقُدْرَةِ الْوَهَّابِ وَبِلُطْفِ اللّٰهِ
وَاَ حَسْرَتَا لَاتَنْظُرُوا اِلىٰ قُصُورِنَا لِوَجْهِ اللّٰهِ اَنْتُمْ رَفِيقُنَا اِلىٰ اللّٰهِ
قَدْ كَتَبْنَا عَاجِلاً لِمَحَبَّتِكُمْ حُبّاً فِى اللّٰهِ
نَدْعُوا لَكُمْ وَنَرْجُوا اِلىٰ حَضْرَتِ ذَاتِ اللّٰهِ بِالتَّوْفِيقِ التَّامِّ لِلّٰهِ
وَبِحُصُولِ كُلِّ الْمَرَامِ وَبِحُصُولِ الْوُصُولِ اِلىٰ وِصَالِ اللّٰهِ
وَنَرْجُوا مِنْكُمْ فِى ذِكْرِ هٰذَا الْمِسْكِينِ اِلىٰ اللّٰهِ
بِالدَّعَوَاتِ لِتَوْفِيقِ السُّنَّةِ السَّنِيَّةِ وَحُسْنِ الْخَاتِمَةِ بِلِقَاءِ اللّٰهِ
وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَعَلىٰ مَنْ لَدَيْكُمْ عَلَى الدَّوَامِ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ اِلىٰ وِصَالِ اللّٰهِ.

(سنه: ١٣٣٢ فى آخر شوال)

N Â M E - İ M E R G Û B E ' N İ N KELİME MANASI

(نَوَيْتُ))Niyet ettim, kim için? (لله) Allah için, ne ile? (بِحَوْلِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın kudretiyle, (اَلْبَدِيعُ) eşsiz yaratan, (وَالْمُعِينِ) ve yardım eden, kimdir? (هُوَ اللهُ) ancak Allah-u Tealâ'dır, (اَسْتَغْفِرُ) af dilerim, kimden? (اللهَ)Allah-u Tealâ'dan, neden dolayı? (مِنْ قَوْلٍ) sözden, nesiz? (بِلاَعَمَلٍ)amelsiz, daha? (وَمِنْ جَمِيعِ مَا) o şeylerin hepsinden ki, (كَرِهَ) kerih gördü, kim? (اللهُ) Allah-u Tealâ, (ونعوذُ) ve sığınırız, kime? (باللهِ) Allah-u Tealâ'ya, ne ile? (بِقُوَّةِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın kuvvetiyle, neden? (مِنْ شَرِّ مَا) o şeylerin şerrinden ki, (خَلَقَ)yarattı, kim? (اللهُ)Allah-u Tealâ,

(وَبَدَأْنَا) Ve başladık, ne ile? (بِاذْنِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın izniyle, daha? (وَبِسِرِّ اَسْرَارِ بِسْمِ اللهِ) besmelenin sırlarının (müşterek) sırrı ile, (ونحن فتحنا) ve biz (mevzuyu) açtık, ne ile? (بِقُدْرَةِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın kudretinin yardımı ile, ne ile açtık? (بِمِفْتَاحِ اَنْوَارِ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ) Elhamdülillah'ın nurlarının anahtarıyla, (وَدَخَلْنَا) ve girdik, nereye? (فِى بَابِ الْكَلاَمِ) kelam babına, ne ile? (بِاَكْمَلِ التَّحِيَّاتِ) tahiyyelerin en mükemmeli ile, daha? (وَالسَّلاَمِ) selamın en üstünü ile, kime? (عَلٰى حَبِيبِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın sevgilisine, o kimdir? (مَعْدِنِ الْعِلْمِ) ilmin madenidir, daha? (وَالْحِلْمِ) yumuşak huyun, daha? (وَالسِّلْمِ) barışın, daha nedir? (وَمِرْآةِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın aynasıdır, (شَمْسِ النُّبُوَّةِ) nübüvvet güneşidir, (وَبَدْرِ الْوَلاَيَةِ) velilik dolunayıdır.

(وَمِفْتَاحِ رَحْمَةِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın rahmetinin anahtarıdır, (قُطْبِ الْجَلاَلَةِ) Celalet kutbu (Allah-u Tealâ'nın nazargahı) dır, (وَشَمْسِ الرِّسَالَةِ)risalet güneşidir, daha? (وَالْهَادِى) hidayet edicidir, kime? (اِلَى اللهِ) Allah-u Tealâ'ya, (اِمَامِ الْاَنْبِيَاءِ) nebilerin imamıdır, daha? (وَالْمُرْسَلِينَ) rasüllerin de, (وَرُوحِ الْاَوْلِيَاءِ)velilerin ruhudur (canıdır), daha? (وَالْعَارِفِينَ) ariflerin de, (وَبَحْرِ فَيْضِ اللهِ)Allah-u

Tealâ'nın feyiz denizidir, (شَمْسِ الْأُمَم) ümmetlerin güneşidir, (وَبَدْرِ الظُّلَم)karanlıkların bedri (dolunayı) dır, (وَتَرْجُمَانِ لِسَانِ الْقِدَمِ) kıdem lisanının tercümanı (Allah-u Tealâ'nın evveli olmayan kelamının açıklayıcısı) dır, (وَمَعْدِنِ أَسْرَارِ اللهِ)ve Allah-u Tealâ'nın sırlarının madenidir, kimdir o? (مُحَمَّدٍ) Muhammed'dir, öyle bir zat ki, (عَلَمِ الْإِيمَانِ)imanın alemi (nişanı), daha? (وَصَاحِبِ الْبُرْهَانِ) burhan (kesin delil) sahibidir, (وَخَزَائِنِ أَنْوَارِ اللهِ)ve Allah-u Tealâ'nın nurlarının hazineleridir,

Tahiyye ve selamın en mükemmeli daha kimin üzerine olsun? (وَعَلَىٰ آلِهِ) O'nun Âline, (وَأَصْحَابِهِ) ve ashabına, o zatlar ki, (نُجُومِ الْاِهْتِدَاءِ) hidayet yıldızları, (وَشُمُوسِ الْاِقْتِدَاءِ)ve iktida (kendilere uyulma) güneşleri, (يَهْتَدُونَ) (kendilerine uyanlar) hidayet bulurlar, ne ile? (بِهِدَايَةِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın hidayetiyle, Tahiyye ve selam daha kimin üzerine olsun? (وَعَلَىٰ وَرَثَتِهِ) onun varisleri üzerine, öyle varisler ki, (الْكُمَّلِينَ)ziyade kemale ermiş, (الَّذِينَ) o kimseler ki, (مَنْ) her kim, (تَبِعَ) tabi olursa, kime? (هُمْ) onlara, (فَقَدْ هُدِيَ) muhakkak hidayet olunmuştur (kavuşturulmuştur), neye? (إِلَىٰ صِرَاطِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın yoluna, (ثُمَّ التَّحِيَّاتُ) sonra tahiyyeler, daha? (وَالسَّلَامُ)selam, kimin üzerine olsun? (عَلَيْكُمْ) sizin üzerinize, ne üzere? (عَلَى الدَّوَامِ) devam üzere, daha? (وَرَحْمَةُ اللهِ)Allah-u Tealânın rahmeti de.

(وَبَعْدُ) Bundan sonra, kimden? (مِنَ الْعَبْدِ) kuldan, öyle kul ki, (الْمِسْكِينِ) fakir, daha öyle kul ki, (الذَّلِيلِ) hakir, kimdir o? (السَّيِّدِ عِصْمَتْ غَرِيبُ اللهِ)Seyyid İsmet Garibullah'dır, onun tarafından kime gönderilmiştir? (إِلَى الْحَبِيبِ) sevgiliye, öyle sevgili ki, (النَّجِيبِ) soylu, daha? (وَمَنْظُورِهِ) makbulüne (mektup sahibi katında değerli olan kişiye) öyle bir kimse ki, (اللَّبِيبِ) akıllı, kim için sevgili? (لِوَجْهِ اللهِ)Allah rızası için, (أَخِينَا) bizim kardeşimiz, kim uğrunda? (فِي اللهِ) Allah-u Tealâ uğrunda, daha? (وَمُخْلِصِنَا)bize samimiyetle bağlı olan, kim için? (لِوَجْهِ اللهِ) Allah rızası için, daha? (وَرَفِيقِنَا)

yoldaşımız, kime giden yolda? (اِلَى اللهِ) Allah-u Tealâ'ya, (أَعْنِى) kast ediyorum yani bu kişiden kastım, (لَنَا الْاِخْوَانُ) bizim için ihvandır, daha? (وَنُورُ الْعِرْفَانِ)irfanın nurudur, daha? (وَالْمَقْبُولُ) kabul görmüştür, kimin yanında? (عِنْدَ اَهْلِ اللهِ) ehlullah'ın yanında, (اَلْحَلِيمُ) hilim sahibidir (yumuşak huyludur), (اَلْكَرِيمُ) kerem sahibidir (cömerttir), (اَلسَّلِيمُ) kalbi selim sahibidir, (اَلرَّحِيمُ) merhametlidir, kimdir o? (عَلِى سِرِّى اَفَنْدِى) Ali Sırrı Efendi'dir, öyle bir zat ki, (شَمْعُ سَالِكِى اللهِ) Allah yolcularının kandilidir.

(طَهُرَ) Ziyade temizlesin, kimi? (هُ) onu, kim? (اللهُ) Allah-u Tealâ, öyla Allah'ki, (سُبْحَانَهُ) ben O'nu tenzih ederim, (وَجَلَّ) ve yüce olmuştur, ne? (سُلْطَانُهُ)saltanatı,neden temizlesin? (عَمَّا) o şeylerden ki, (سِوَى اللهِ) Allah-u Tealâ'nın gayridir, (وَرَزَقَ)ve nasip etsin, kime? (هُ) ona, kim? (اللهُ سُبْحَانَهُ) Allah-u Sübhanehü, daha? (وَاِيَّانَا) bize de, neyi? (عَلَى طَاعَةِ اللهِ) kendi taatı üzere sebatı, daha? (وَحُبِّهِ) kendi sevgisi üzerine, daha? (وَحُبِّ مَنْ) o kimsenin sevgisi ki, (يُحِبُّ) o seviyor, kimi? (هُ) onu, daha? (وَحُبِّ عَمَلٍ) öyle bir amelin sevgisi üzere ki, (يُقَرِّبُ) yaklaştırıyor, kimi? (نَا) bizi, neye? (اِلَى حُبِّ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın sevgisine.

(اَللّٰهُمَّ) Ey Allah'ım!, (اِنَّكَ) şüphesiz ki sen, (عَفُوٌّ) ziyade affedicisin, (تُحِبُّ) seversin, neyi? (اَلْعَفْوَ) affetmeyi, (فَاعْفُ) öyleyse affet yani günahlarımızın eserini sil, kimden? (عَنَّا) bizden, (يَا اَللّٰهُ) Ey Allah'ım! (وَامْنُنْ) lutfet, kime? (عَلَيْنَا) bize, neyi? (بِالْاِقْبَالِ) yönelmeyi, kime? (اِلَيْكَ) sana, daha neyi lutfet? (وَالْاِعْرَاضِ) yüz çevirmeyi, neden? (عَمَّا) o şeylerden ki, (سِوَى اللهِ) Allah-u Tealâ'nın gayrısıdır, (وَاخْتِمْ) sona erdir, kim için? (لَنَا) bizim için, yani son nefese kavuşmamızı nasib et, ne ile? (بِذَالِكَ) bu halle, (اِنَّكَ) şüphesiz sen, (اَنْتَ)ancak sen, kimsin? (اللهُ) Allah-u Tealâ'sın.

(فَلَمَّا وَجَدْتُ)Ne zaman kl buldum, neyi? (قَلْبِي)kalbimi, nedir buldum? (مُشْتَاقًا) hevesli, kime? (إِلَيْكُمْ) size, daha? (وَمُتَوَجِّهًا) yönelici, kime? (إِلَى اللهِ) Allah-u Tealâ'ya, daha? (وَمُتَرَقِّبًا) bekleyici, neleri? (إِلَى أَخْبَارِ عَافِيَتِكُمْ) afiyetinizin haberlerini, ne ile? (بِأَشَدِّ الْانْتِظَارِ) son derece güçlü bir bekleyişle, kim için? (لِلّٰهِ) Allah-u Tealâ için, (فَاضَ) taştı, ne? (قَلْبِي) kalbim yani kalbim hasretle dolup taştı, ne üzerine? (عَلَى افْتِرَاقِ جَمَالِكُمْ) cemalinizden ayrılığa, ne sebebi ile? (بِطَوْعِ سِرِّ حُبِّ اللهِ)Allah için sevme sırrının alışkanlığı sebebi ile, (وَرَجَمَ)acıdı, kim? (اللهُ) Allah-u Tealâ, kime? (إِلَيْنَا) bize, ne vakit? (فِي هٰذَا الْيَوْمِ) bu günde, ne ile? (بِظُهُورِ مَكَاتِيبِكُمْ) mektuplarınızın gelmesiyle, ne ile? (بِعِنَايَةِ اللهِ)Allah-u Tealâ'nın inayetiyle.

(إِذَا فَهِمْنَا)Biz anladığımız vakit, neyi? (مَا) o şeyi ki, (ذَكَرْتُمْ) siz bahsettiniz, nerede? (فِيهِ) o mektupta, ne ile anladık? (بِنُورِ عِلْمِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın ilminin nuruyla, (كُنَّا) biz olduk, nedir olduk? (مَسْرُورًا) sevinçli, ne ile? (غَايَةَ السُّرُورِ) son derece sevinçle, daha nedir olduk? (وَشَكُورًا) ziyade şükredici, ne ile? (بِعَظَمَتِ اللهِ) Allah-u Tealânın büyüklüğünün yardımıyla, neden dolayı? (عَلَى صِحَّةِ حَالِكُمْ) halinizin iyiliğinden, daha? (وَعَافِيَتِكُمْ) afiyetinizden dolayı, bu sıhhat ve afiyetiniz de ne sebebi iledir? (بِعِزَّةِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın izzet ve kudretinin yardımıyla.

(فَتَوَجَّهْتُ)Bunun üzerine ben yöneldim, ne ile? (بِالْخُشُوعِ) huşû' (kalp huzuru) ile, daha? (وَالْخُضُوعِ) hudû' (boyun kırıklığı) ile, kime yöneldim? (إِلَى ذَاتِ اللهِ)Allah-u Tealâ'nın Zatına.

(وَدَعَوْتُ) Dua ettim, kim için? (لِحَضْرَتِكُمْ) sizin kıymetli şahsınız için, ne ile? (بِالْاسْتِقَامَةِ) istikamet (manevi yolda düzgün gitmenizin devamı) ile, daha? (وَبِاتِّمِ الْفَنَاءِ) fena fillah makamının en tamamı, daha? (وَالْبَقَاءِ بِاللهِ) beka billah makamının da en mükemmelini kazanmanız ile (ilgili duada bulundum) daha? (وَبِطُولِ حَيَاتِكُمْ) uzun ömürlü olmanızla, daha? (وَبِحُصُولِ كُلِّ مَرَامِكُمْ) bütün istekle-

rinizin yerine gelmesiyle (alakalı dua ettim), ne ile meydana gelmesi? (بِقُدْرَةِ اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın kudreti sayesinde,** bu duayı yaptım ki siz hiçbir konuda kimseye muhtaç olmayasanız .

(وَاَنَّهُ) **Çünkü şan,** (يَعْظُمُ) **büyüktür** (ağırdır, müşkildir), kime? (عَلَيْنَا) **bize,** ne? (السُّؤَالُ) **istemek** yani bizim insanlara muhtaç olup işlerimizin görülmesi için onlardan birşeyler istememiz bize çok zor gelir, bu yüzden dememiz lazımdır: Ne üzere? (عَلٰى كُلِّ حَالٍ) **herhal üzere** yani her halükârda, ne dememiz? "(حَسْبِيَ) **bana yeter,** kim? (اللهُ) **Allah-u Tealâ",**

(نَقُوْلُ) **Biz deriz,** Nerede? (فِى كُلِّ نِعْمَةٍ) **her nimette,** daha? (وَشِدَّةٍ) **zorlukta,** ne deriz? "(اَلْحَمْدُ) **bütün hamdler,** kime mahsustur? (لِلّٰهِ) **Allah-u Tealâ'ya mahsustur,** (لَاحَوْلَ) **ma'siyetten dönüş yoktur,** (وَلَا قُوَّةَ)**ibadet üzere kuvvet de yoktur,** (اِلَّا بِاللهِ) **ancak Allah-u Tealâ'nın yardımıyla vardır,** (تَوَكَّلْتُ) **ben tevekkül ettim,** kime? (عَلَى اللهِ) **Allah-u Tealâ'ya,** (اِعْتَصَمْتُ) **ben yapıştım,** neye? (بِحَبْلِ اللهِ)**Allah-u Tealâ'nın ipine,** (فَوَّضْتُ) **ısmarladım,** neyi? (اَمْرِى) **işimi,** kime? (اِلَى اللهِ)**Allah-u Tealâ'ya,** (وَمَا تَوْفِيْقِى) **muvaffak kılınmam değildir,** (اِلَّا بِاللهِ)**ancak Allah-u Tealâ'nın yardımıyladır,** (وَمَا النَّصْرُ) **yardım değildir,** (اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللهِ) **ancak Allah-u Tealâ'nın katındandır".**

(كُلُّنَا) **Hepimiz,** ne üzereyiz? (عَلَى الصِّحَّةِ) **sıhhat üzereyiz,** daha? (وَالْعَافِيَةِ) **afiyet üzereyiz,** ne ile? (بِلُطْفِ اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın lütfu ile,** (كُلُّنَا)**hepimiz** neyiz? (مَسْرُوْرُوْنَ) **sevinçliyiz,** ne ile? (بِنِهَايَةِ السُّرُوْرِ)**son derece sürurla,** ne sebebiyle? (بِدَوَامِكُمْ) **devam etmeniz sebebiyle,** neye? (خَتْمِ خَوَاجِكَانِ اَهْلِ اللهِ) **ehlullah'ın hatm-i hâcesi'ne,** (نَدْعُوْ) **dua etmekteyiz,** neyle? (بِكُلِّ اِخْوَانِنَا) **bütün kardeşlerimizle,** ne için? (لِوُصُوْلِكُمْ) **ulaşmanız için,** kime? (اِلَى اللهِ) **Allah-u Tealâ'ya.**

(وَكَتَبْنَا) **Biz yazdık,** neyi? (هٰذِهِ الْمُرَاسَلَةَ) **bu mektubu,** ne olarak? (خَاصَّةً)**hususi,** kime? (اِلَيْكُمْ)**size,** daha? (وَعَامَّةً) **umumi olarak,** kime?

(لاِخْوَانِنَا)kardeşlerimize, kim için kardeşlerimiz? (لِوَجْهِ اللهِ) Allah rızası için, ne sebebiyle yazdık? (بِظُهُورِ شِدَّةِ الْاِشْتِيَاقِ) şiddetli arzunun zuhuru sebebiyle, kime karşı? (اِلَيْكُمْ) size karşı, nereden? (مِنْ فُؤَادِ هذَا الْمِسْكِينِ) bu fakirin gönlünden, kime karşı fakir? (اِلَى اللهِ)Allah-u Tealâ'ya, öyle fakir ki, (الْمُنَبِّهِ)uyarılmış, neye? (اِلَى نِهَايَةِ السُّلُوكِ)yolculuğun sonuna, kime ait olan? (لِحَضْرَتِ ذَاتِ مَالِكِ الْمُلُوكِ) padişahların padişahının yüce Zatına, neyle uyarılmış? (بِكَرَمِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın keremiyle.

(اِعْلَمُوا) Biliniz, ne olarak? (اَوَّلاً) ilk olarak, neyle? (بِالْاِجْمَالِ) kısaca, neyi biliniz? (اَنَّ هذَا الذَّلِيلَ الْحَقِيرَ) şüphesiz ki şu fakir ve hakir, kime karşı? (اِلَى اللهِ) Allah-u Tealâ'ya karşı, nedir? (خَادِمُ اَبْوَابِكُمْ) sizin kapılarınızın hizmetçisidir, daha? (وَخَادِمُ اِخْوَانِنَا) ihvanımızın hizmetçisidir, ne ile? (بِاللهِ) Allah-u Tealâ'nın yardımıyla, ne yolla? (بِطَرِيقِ الْاِخْطَارِ) uyarma yoluyla, daha? (وَالْمَحَبَّةِ) sevgi yoluyla, kim için? (لِاِخْوَانِنَا) kardeşlerimiz için, öyle kardeşlerimiz ki, (الْاَخْيَارِ)hayırlı, kim için kardeşlerimiz? (لِلّٰهِ) Allah-u Tealâ için, ne gibi? (كَمَا اَمَرَ) emrettiği gibi, kime? (نَا) bize, kim? (شَيْخُنَا) şeyhimiz, öyle şeyhimiz ki, (الْمُرْشِدُ) mürşit olan, ne hususta? (فِي دِينِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın dini hususunda.

(بَابُ خَزَانَةِ الْاَسْرَارِ) Sırlar hazinesinin kapısı, daha? (وَالْاَنْوَارِ) nurlar hazinesinin, (اَعْنِى) kastediyorum, (السَّيِّدُ الشَّيْخُ عَبْدُ اللهِ) Seyyid Şeyh Abdullah, o zat ki, (شَيْخُ الْمَشَايِخِ) meşayıhın şeyhidir, daha? (وَخَيْرُ الْاَخْيَارِ) hayırlıların hayırlısıdır, (وَغَوْثُ اَوْلِيَاءِ اللهِ)ve evliyaullah'ın gavsıdır, (الْمَدْفُونُ)gömülüdür, nerede? (فِي بَلَدِ اللهِ) Allah'ın şehri (Mekke-i Mükerreme) de, (قَدَّسَ) takdis etsin, kimi? (نَا) bizi, kim? (اللهُ) Allah-u Tealâ, ne ile? (بِسِرِّهِ) onun sırrıyla, öyle sır ki, (السَّامِي) yüce, (وَعَلَيْهِ) ve onun üzerine olsun, ne? (رَحْمَةُ اللهِ) Allah'ın rahmeti,

(O ne ile emir buyurdu?): (دَاوِمُوا) Devam edin, neye? (بِذِكْرِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın zikrine,daha? (وَبِقِيَامِ طَاعَةِ اللهِ)Allah-u Tealâ'nın

taatını yerine getirmeye, (وَاجْتَنِبُوا) **ve sakının,** neden? (عَنِ الْبِدْعَةِ) **bid'attan,** öyle bid'at ki, (الْغَيْرِ الْمَرْضِيَّةِ) **razı olunmayan,** ne için? (لِمَا يَنْهَىٰ)**nehyettiği için,** kim? (رَسُولُ اللهِ)**Allah'ın rasülü,** (وَفِرُّوا) **ve kaçın,** kimlerden? (عَنْ أَهْلِ الْبِدْعَةِ) **bid'at ehlinden,** (وَلَوْ كَانَ) **olsa da,** neden? (مِنْ أَهْلِ الطَّرِيقَةِ) **tarikat ehlinden,** (فَاسْتَقِيمُوا) **dosdoğru olun,** ne gibi? (كَمَا أُمِرَ) **emir buyurduğu gibi,** kim? (اللهُ) **Allah-u Tealâ,** ne ile? (بِالنِّيَّةِ) **niyetle,** öyle niyet ki, (الْخَالِصَةِ)**karışıksız,** (أَيْ) **yani,** (فَارْجِعُوا) **dönün,** neyle? (بِعَدَمِ الْمِثْلِيَّةِ) **misliyyetin yokluğu ile,** yani bir şeye benzetmeksizin,

(Müracaat edin), kime? (إِلَىٰ ذَاتِ اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın Zatına,** ne ile? (بِتَرْكِ مَا سِوَىٰ اللهِ) **Allah'ın gayrını terk ederek,** daha? (وَبِتَرْكِ مُلَاحَظَةِ صِفَاتِ اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın sıfatlarını düşünmeyi de bırakarak,** daha?(وَبِتَرْكِ الْوُجُودِ) **varlığı terkederek** yani benliği bırakarak, daha? (وَبَذْلِ الْمَجْهُودِ) **son derece gayret göstererek,** (وَكُونُوا)**ve olun,** nedir olun? (مُفْلِساً) **iflas edici** yani herşeyini kaybetmiş kimseler gibi olun, nerede? (فِي أَمَانِ اللهِ)**Allah-u Tealâ'nın emanında,** (güvencesi içinde).

(وَاجْتَنِبُوا) **Ve sakının,** neden? (عَنْ كُلِّ مَعْصِيَةِ اللهِ) **Allah-u Tealâ'ya karşı bütün günahlardan,** (وَاعْتَصِمُوا) **ve yapışın,** neye? (بِحَبْلِ اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın ipine,** daha? (وَاسْتَمِدُّوا) **yardım isteyin,** nerede? (فِي كُلِّ وَقْتٍ) **her vakitte,** daha? (وَحِينٍ) **ve zamanda,** kimlerden? (مِنْ سَادَاتِنَا) **efendilerimizden,** öyle zatlar ki, (الْكِبَارِ) **büyükler,** kimdir onlar? (أَهْلِ اللهِ) **Allah'ın dostlarıdır,** (وَاعْمَلُوا) **amel edin,** ne ile? (بِالْكِتَابِ) **kitap** (Kur'an-ı Kerim) **ile,** daha? (وَالسُّنَّةِ) **sünnetle,** daha? (وَاجْمَاعِ عُلَمَاءِ أُمَّةِ رَسُولِ اللهِ)**ve Rasulullah'ın ümmetinin alimlerinin icma'ı** (söz birliği) **ile,** (وَكُونُوا) **ve olun,** nerede? (فِي الدُّنْيَا) **dünyada,** nedir olun? (غُرَبَاءَ) **garip** (gurbette kalmış kimse gibi boynu bükük).

(وَاعْتَصِمُوا) Ve sarılın, kime? (بِاللهِ)Allah-u Tealâ'ya, (أَيْ اَخْلِصُوا) yani arındırın, neyi? (قُلُوبَكُمْ) kalplerinizi, daha? (وَسِرَّكُمْ) iç aleminizi, neden? (مِنْ غَيْرِ ذَاتِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın Zatının gayrından, (وَكُونُوا) ve olun, nerede? (بِاللَّحْدِ) lahitte, yani kendinizi mezarda farz edin, kimlerden? (مِنْ اَهْلِ الْقُبُورِ) kabir ehlinden, ne gibi? (كَمَا اَمَرَ) emrettiği gibi, kim? (نَجِيُّ اللهِ)Allah'ın neciyy'i (sırdaşı olan Rasulullah) (عَلَيْهِ) onun üzerine olsun, daha? (وَعَلَىٰ آلِهِ) alinin üzerine olsun, daha? (وَوَرَثَتِهِ) varislerinin üzerine de olsun, öyle varisler ki, (الْمُكَمِّلِينَ) mükemmil (insanları kemale erdiren kişi) ler, ne olsun? (اَشْرَفُ صَلَوَاتِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın salâtlarının en şereflisi, ne ile emir buyurdu? (بِمَوْتُوا) ölünüz, neden evvel? (قَبْلَ اَنْ تَمُوتُوا) ölmenizden evvel.

(فَافْهَمُوا) O halde anlayın, neyi? (سِرُّ كَلِيمِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın kelîmi (onunla konuşma şerefine nail olmuş olan Rasulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)*) in sırrını, (وَقَالَ)o buyurdu ki, (مَنْ) her kim, (اَحَبَّ) severse, neyi? (لِقَاءَ اللهِ) Allah-u Tealâ'ya kavuşmayı, (اَحَبَّ)sever, kim? (اللهُ) Allah-u Tealâ'da, neyi? (لِقَائَهُ) ona kavuşmayı, (صَدَقَ)doğru söyledi, kim? (صَفِيُّ اللهِ)Allah'ın Safiyy'i (halis kulu), (وَقَالَ) ve buyurdu, kim? (سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ) Allah'u Sübhanehü ve Tealâ, (اِنَّكَ مَيِّتٌ)"Şüphesiz sen ölüsün, (وَاِنَّهُمْ مَيِّتُونَ) ve muhakkak onlar da ölülerdir" (صَدَقَ)doğru buyurdu, kim? (اللهُ) Allah-u Tealâ,

(وَقَالَ) Ve dedi, kim? (اِبْرَاهِيمُ الْحَقِّي) İbrahim Hakkı, o ki, (الْاَرْضُرُومِيُّ) Erzurumludur, (وَكَلَامُهُ) ve onun sözü, nedir? (حُجَّةٌ) delildir, (لِاَنَّ هٰذَا) çünkü bu zat, (مِنْ اَكْمَلِ اَهْلِ اللهِ) ehlullah'ın en kamillerindendir, o ne dedi? (مَنْ) her kim, (كَانَ) bulundu, nerede? (فِي قَلْبِهِ) kalbinde, kim? (اَللهُ)Allah-u Tealâ, (فَمُعِينُهُ) onun yardımcısı, nerede? (فِي الدَّارَيْنِ) iki cihanda, kimdir? (اَللهُ) Allah-u Tealâ'dır, (وَمَنْ) her kim de, (كَانَ) bulunduysa, nerede? (فِي قَلْبِهِ)

kalbinde, kim? (غَيْرَ اللّٰهِ) Allah-u Tealâ'dan gayrı, (فَخَصْمُهُ) onun hasmı (düşmanı), nerede? (فِي الدَّارَيْنِ) dünya ahirette, kimdir? (اَللّٰهُ) Allah-u Tealâ'dır, (وَكَمَا فِي الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ) Kur'an-ı Azim'de, (مَاجَعَلَ) "Yaratmadı, kim? (اللّٰهُ) Allah-u Tealâ, kim için? (لِرَجُلٍ) hiçbir kimse için, ne? (مِنْ قَلْبَيْنِ) iki kalp, nerede? (فِي جَوْفِهِ) içinde", (قَالَ) buyurduğu gibi, kim? (اللّٰهُ)Allah-u Tealâ,

(وَقَالَ)Ve yine buyurdu, kim? (سُبْحَانَهُ) Allah'u Sübhanehü, (فَفِرُّوا)"Kaçın, kime? (اِلَى اللّٰهِ) Allah'a" (اَىْ ذَاتِ اللّٰهِ) yani Allah-u Tealâ'nın Zatına, (اُدْخُلُوا) ve girin, nereye? (فِي السِّلْمِ) İslama, ne olarak? (كَافَّةً)tüm olarak, yani islamın emir ve yasaklarının tümüne birden uyun, ayeti kerimesi (اُنْزِلَ) indirildi, kime? (عَلٰى حَبِيبِهِ) O'nun habibine, nerede? (فِي كِتَابِ اللّٰهِ) Allah-u Tealâ'nın kitabında, (وَهِيَ) bu ayet, nedir? (حُجَّةً) delildir, öyle bir delil ki, (قَاطِعَةً) kesin, kim için? (لِمَنْ) o kimse için ki, (كَانَ) oldu, nedir oldu? (يَرْجُوا) umar oldu, neyi? (لِقَاءَ اللّٰهِ)Allah-u Tealâ'ya kavuşmayı.

(فَيَنْبَغِي) O halde lazımdır, kime? (لَنَا)bize, ne? (دَوَامُ الْعِبَادَةِ) ibadete devam etmek, daha? (وَالْعُبُودِيَّةُ) ubudiyete (kulluğa) kime karşı? (اِلَى اللّٰهِ)Allah-u Tealâ'ya karşı, neyle? (بِاَكْمَلِ السَّعْيِ) çalışmanın en mükemmeliyle, (فَاِنَّ التَّوْفِيقَ) çünkü muvaffakıyyet, neyle beraberdir? (مَعَ السَّعْيِ) çalışmakla beraberdir, kime göre? (عِنْدَ كُلِّ وَلِيِّ اللّٰهِ) Allah-u Tealâ'nın bütün velileri katında, (وَمَا السَّعْيُ)çalışmak değildir, nedir? (مَانِعاً) engel, neye? (اِلَى التَّوَكُّلِ) tevekküle, (بَلِ التَّوَكُّلُ) bilakis gerçek tevekkül, nedir? (السَّعْيُ) koşmaktır, neye? (اِلَى حُكْمِ اللّٰهِ) Allah-u Tealâ'nın hükmüne, (لِاَنَّ الضَّارَّ)çünkü zarar veren, daha? (وَالنَّافِعَ) fayda veren, (وَالْبَدِيعَ) eşsiz yaratan, daha? (وَالْهَادِيَ) hidayet buyuran, kimdir? (هُوَ اللّٰهُ) ancak Allah-u Tealâ'dır,

(وَمَنْ) Her kim, (يَتَوَكَّلْ) tevekkül ederse, kime? (عَلَى اللّٰهِ) Allah-u Tealâ'ya, (فَيَسْعَىٰ) çalışır, neyle? (بِالتَّسْلِيمِ) teslimiyetle,

daha? (وَالتَّوْفِيق) **muvafık hareket etmekle,** kiminle? (مَعَ اللهِ)**Allah-u Tealâ ile,** yani tevekkül etmek bir şeye karışmamak manasında değildir, bilakis gerçek tevekkül İlâhî hükme koşup onu yerine getirmektir, dolayısıyla Allah-u Tealâ'ya tevekkül edip teslim olan kişi İlâhi yardımı taleb etmekle muvaffakiyyete ermeye çalışır.

(لاَ يُكَلَّفُ) **"Mükellef tutmaz,** kim? (اللهُ) **Allah-u Tealâ,** kim? (نَفْساً)**hiçbir nefsi,** (اِلاَّ) **ancak,** (وُسْعَهَا) **gücünün yettiği ile,** (لَهَا) **onun lehinedir,** yani her nefsin kendi kârınadır, ne? (مَا) **o şey ki,** (كَسَبَتْ) (hayırdan) **kazandı,** (وَعَلَيْهَا) **ve onun aleyhinedir,** ne? (مَا) **o şey ki,** (اكْتَسَبَتْ) (şerden) **kazandı",** (فَافْهَمُوا) **o halde anlayın,** neyi? (مَآلَ كَلاَمِ اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın kelamının mealini,** (فَفِرُّوا) **ve kaçın,** kimden? (مِنَ الْجَبْرِيَّةِ) **cebriyye'den,** daha? (وَالْقَدَرِيَّةِ) **kaderiyye'den,** (فَاِنَّهُمَا) **çünkü onlar,** (اَبْعَدُ) (herkesten) **daha uzaktırlar,** neden? (مِنْ مَعْرِفَةِ اللهِ) **Allah-u Tealâ'yı bilmekten,** (وَاِنْ كُنْتُمْ) **eğer siz olduysanız,** nedir? (سَالِكاً) **süluk edici,** kime? (اِلَى اللهِ) **Allah-u Tealâ'ya** (giden yola girmiş bulunmaktaysanız).

(لاَبُدَّ) **Mutlaka lazımdır,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** ne? (تَرْكُ مَاسِوَى اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın gayrını terketmek,** (اَىْ) **yani, kesilmek lazım,** neden? (عَنِ التَّعَلُّقِ) **ilgiden,** öyle ilgi ki, (الْكَوْنِيِّ) **kâinatla alakalı,** daha neden? (وَالتَّشَبُّهِ)**benzemekten,** öyle benzemek ki, (الْجِسْمَانِيِّ) **cismanî** yani insan bütün kâinattan kalbinin alâkasını kestiği gibi kendi bedeniyle ve kalbinin şekliyle ilgili düşüncelerden de uzak bulunmalıdır, (لاَعَنِ الْمَنْصِبِ) **yoksa** (kalbin manevi) **makam** (ın) **dan değil,** yani kalbin maddi tarafını bırakıp manevi tarafıyla ilgilenmeli, her şeyi ne için kalben terketmeli? (لِلّٰهِ) **Allah-u Tealâ için,** (اى) **yani bunun manası daha açık bir tabirle,** (اَبْدَانُكُمْ)**bedenleriniz,** nerede? (فِى الدُّنْيَا) **dünyada,** (وَقُلُوبُكُمْ) **ve kalpleriniz** nerede? (فِى الْاٰخِرَةِ) **ahirette** (sırrına mazhar olmak) neyle? (بِالتَّرْكِ) **terkederek,** nereden? (عَنِ الْقَلْبِ) **kalpten,** neyi? (مَاسِوَى اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın gayrı her şeyi.**

(وَقَالَ)Ve buyurdu, kim? (عَلَيْهِ السَّلَامُ) Rasulullah, (اَلدُّنْيَا) "Dünya, nedir? (مَلْعُونَةٌ)lanetlenmiştir, daha? (وَمَلْعُونٌ)lanetlenmiştir, ne? (مَا) o şeyki, (فِيهَا) onun içindedir, (اِلَّا) ancak, (ذِكْرَ اللهِ) Allah'ın zikri müstesna" (وَالْمُرَادُ) maksat, neden? (عَنِ الذِّكْرِ) zikirden, kime göre? (عِنْدَ كُلِّ اَهْلِ اللهِ) Ehlullah'ın tümüne göre, nedir? (اَلْاِقْبَالُ) yönelmektir, kime? (اِلَى اللهِ) Allah-u Tealâ'ya, daha? (وَالْاِعْرَاضُ) yüz çevirmektir, neden? (عَمَّا) o şeylerdenki, (سِوَى اللهِ) Allahın gayrıdır, ne şekilde? (بِطَرِيقِ اسْتِهْلَاكِ الْقَلْبِ) kalbin eriyip gitmesi yoluyla, ne hususta? (فِي مُلَاحَظَةِ ذَاتِ اللهِ)Allah-u Tealâ'nın Zatını düşünme hususunda, neyle? (بِعَدَمِ الْمِثْلِيَّةِ) misliyet gözetmiyerek yani Allah-u Tealâ'yı bir şeye benzetmeden, daha? (وَلَابِالْكُنْهِ) künhü itibarıyla da olmaksızın yani öz Zatına varılamayacağını bilerek, ne gibi? (كَاَنَّكَ تَرَاهُ) sanki sen görüyorsun, gibi kimi? (هُ) onu, ne olarak? (صُنْعَ رَحْمَةِ اللهِ) Allah'ın rahmetinin eseri olarak, (فَاسْعَوْا) o halde gayret edin, ne zamana kadar? (حَتَّى تَكُونُوا) oluncaya kadar, kimlerden? (رِجَالٌ) "Öyle erkek kullardan ki, (لَاتُلْهِي) alıkoymaz, kimi? (هِمْ) onları, ne? (تِجَارَةٌ) hiç bir ticaret, daha ne? (وَلَابَيْعٌ) bir satış, neden? (عَنْ ذِكْرِ اللهِ) Allah'ın zikrinden.

(وَلَاتَتْرُكُوا) Ve bırakmayın, neyi? (السُّلُوكَ) sülûkü (manevi yolda yürümeyi) ne zamana kadar? (حَتَّى يَفْتَحَ) açıncaya kadar, kim? (اللهُ) Allah-u Tealâ, kime? (لَكُمْ) size, neyi? (يَنَابِيعَ الْحِكْمَةِ) hikmet pınarlarını, neyle? (بِفَضْلِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın fazlıyla, (وَاِنْ كُنْتُمْ) eğer siz olduysanız, nedir olduysanız? (طَالِباً) istekli, neye? (لِتَحْصِيلِ هٰذِهِ الدَّوْلَةِ) bu devleti elde etmeye, öyle devlet ki, (اَلْاَبَدِيَّةِ) ebedi olan, neyle? (بِعَظَمَةِ اللهِ) Allah'ın azametinin yardımıyla. (فَاسْمَعُوا) Dinleyin, neyi? (مَا) o şeyi ki, (اَمَرَ) emretti, kim? (اللهُ) Allah-u Tealâ, ne buyurarak? (فَاسْئَلُوا)"Sorun, kime? (اَهْلَ الذِّكْرِ) zikir ehline," (وَافْهَمُوا) ve anlayın, neyi? (رَمْزَ اللهِ) Allah'ın

işaretini, hangi kavlinde? (فَاسْتَقِمْ) "Dosdoğru ol! ne gibi? (كَمَا أُمِرْتَ) emrolunduğun gibi", (وَقُومُوا) ve kaim olun, kim için? (لِلّٰهِ) Allah için yani Allah-u Tealâ'ya ulaşmak için manevi yolculuğa çıkın, kimle beraber? (مَعَ اللّٰهِ) Allah-u Tealâ ile beraber, kim uğrunda? (فِي اللّٰهِ) Allah-u Tealâ uğrunda, kime giden yolda? (إِلَى اللّٰهِ) Allah-u Tealâ'ya giden yolda.

(وَلَا يُمْكِنُ) Ve mümkün olmaz, ne? (الْوُصُولُ) ulaşmak, kime? (إِلَى اللّٰهِ) Allah-u Tealâ'ya, (إِلَّا) ancak, (بِالْأَدَبِ) edeple, daha? (وَأُصُولِ أَهْلِ اللّٰهِ) ehlullah'ın usulüne riayetle mümkün olur ki, bu da neyle hasıl olur? (بِالسَّعْيِ) sa'yu gayretle, öyle sa'y ki, (التَّامِّ) tam olucu, daha? (وَبِالتَّوْفِيقِ) Allah-u Tealâ'nın muvaffak kılmasıyla, öyle bir tevfik ki, (الْأَتَمِّ) ziyade tam olan, daha neyle? (وَبِفَضْلِ اللّٰهِ) Allah-u Tealâ'nın fazl-u keremiyle, (وَلَا وُصُولَ) ulaşmak yoktur, kime? (إِلَى اللّٰهِ) Allah-u Tealâ'ya, (إِلَّا) ancak, (فِي اتِّبَاعِ حَضْرَتِ رَسُولِ اللّٰهِ) Rasulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e uymakta vardır,

(وَأُنْزِلَ) Ve indirildi, kime? (عَلَيْهِ) ona, hangi ayet-i kerime? (وَابْتَغُوا) "Arayın, kime? (إِلَيْهِ) O'na kavuşmaya, neyi? (الْوَسِيلَةَ) vesileyi," (عَلَيْهِ) o Resulullah üzerine olsun, ne? (صَلَوَاتُ اللّٰهِ) Allah-u Tealâ-nın rahmeti, bereketi ve feyzi, (فَقَالَ) buyurdu, kim? (عَزَّ وَجَلَّ) Allah-u Azze ve Celle, kime? (mutmeinne olan nefse), ne buyurdu? (فَادْخُلِي) "Gir, nereye? (فِي عِبَادِي) kullarımın içine, daha? (وَادْخُلِي جَنَّتِي) cennetimin içine" (فَاسْتَقِمْ) o halde dosdoğru ol, ne ile? (بِإِرَادَةِ اللّٰهِ) Allah-u Tealâ'nın iradesi ile, (فَيَلْزَمُ) o halde lazımdır, ne? (الْمُرْشِدُ) mürşid, öyle mürşit ki, (الْمَعْرُوفُ) tanınan, ne ile? (بِمَعْرِفَةِ يَدِهِ) elinin tanınmasıyla, öyle elki, (الصَّحِيحِ) sağlam olan yani manevi nisbeti doğru olarak bilinen, kimden? (عَنْ مَحْبُوبِ اللّٰهِ) Allah'ın sevgilisinden, (أَيِ الْمُرْشِدُ) yani irşad edici, öyle bir zat ki, (الْكَامِلُ) kemale ermiş.

(فَإِنَّ يَدَهُ) Çünkü onun eli, ne mesabesindedir? (فِي مَنْزِلَةِ يَدِ اللّٰهِ) Allah-u Tealâ'nın eli menzilesindedir, öyle bir mürşit ki, (الْمُطَهَّرِ)

temizlenmiş, neden? (عَمَّا سِوَى اللهِ)Allah-u Tealâ'nın gayrinden, daha? (وَالْمُتَخَلِّقُ) ahlâklanmış, ne ile? (بِأَخْلاَقِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın ahlâkı ile, daha? (وَالْوَاصِلُ) ulaşmış, neye? (اِلَى سَيْرِ اِلَى اللهِ) seyri ilallah'a, daha? (وَالنَّائِلُ) nail olmuş, neye? (اِلَى السَّيْرِ فِي اللهِ) seyri fillah'a, (وَاِنْ كَانَ) eğer olduysa, nerede? (فِي السَّيْرِ عَنِ اللهِ) seyri anillah'ta, (خُصُوصاً) özellikle de, (فِي السَّيْرِ بِاللهِ) seyri billah'da ise de, (وَهُوَ) o zat, nedir? (اَكْمَلُ الْكَامِلِيْنَ) kamillerin en mükemmelidir, daha? (وَاَرْشَدُ الْمُرْشِدِيْنَ) mürşitlerin en ziyade irşat edicisidir, neye? (اِلَى دِيْنِ اللهِ)Allah-u Tealâ'nın dinine.

(وَعَلاَمَتُهُ) Onun alâmeti, (يُعْرَفُ) bilinir, nerede? (فِي قُلُوْبِ بَعْضِ السَّالِكِيْنَ) bazı saliklerin kalplerinde, kim tarafından? (مِنْ قِبَلِ اللهِ) Allah-u Tealâ tarafından, neden? (عَنْ صَلَوَاتِ الذِّكْرِ) zikrin tesirlerinden, daha? (وَالْفِكْرِ) tefekkürün, daha neden? (وَعَنِ الْجَذْبَةِ) cezbeden, o da neden olucu? (مِنْ جَذَبَاتِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın cezbelerinden yani bazı müritler bu zatın huzurunda zikir ve fikrin tesirini kendi iç âlemlerinde bulurlar ve Allah-u Tealâ'nın manevi çekişlerinden bir cezbeye nail olurlar da böylece o zatın manevi makamını anlarlar.

(وَيَظْهَرُ) Ve zuhur eder, ne? (الْغَيْبَةُ) gaybet yani gelen tecellilerin büyüklüğünden dolayı alemde olup bitenleri bilmeme hatta kendinden dahi geçme hali baş gösterir, *daha?* (وَالشُّهُوْدُ)ve müşahede hali, yani Mevla'yı Mevla ile görür gibi olma hali, (وَهُوَ) halbu ki bu zat, kime göre? (عَلَى الشَّاهِدِ) şahide göre de, (وَالْمَشْهُوْدِ) şahit olunana göre de, nedir? (اَلْوَلِيُّ)velidir, kim için? (لِلّٰهِ) Allah için, yani veli olana şahit ve meşhutta gaybet ve şuhûd âlemleri zahir olur, görünür.

(وَيُعْرَفُ) Bilinir, kim? (الْمُرْشِدُ) mürşid, öyle mürşit ki; (النَّاقِصُ) noksan olan, neyle bilinir? (بِالتَّلْوِيْنِ)telvin (renkten renge girmesiyle), daha? (وَالْاَخْلاَقِ) bazı özel huylarıyla, kimin yanında? (عِنْدَ اَهْلِ اللهِ) Ehlullah'ın yanında, (وَيُعْرَفُ) yine bilinir, kim? (الْاِنْسَانُ)insan, öyle insan ki, (الْكَامِلُ) kemale ermiş olan, neyle bilinir? (بِالتَّمْكِيْنِ)

temkin (bulunduğu makamda sebatı) ile, kime göre? (عِنْدَ الْعَالِمِ) **bilene göre,** kimi? (بِاللهِ) **Allah-u Tealâ'yı,** (وَيُعْرَفُ) **tanınır,** kim (اَلْاِنْسَانُ) **insan,** öyle insanki, (اَلْاَكْمَلُ) **ekmel (ziyade kamil olan),** (لِاَنَّهُ) **çünkü o,** nerede? (فِي مَقَامِ السَّيْرِ عَنِ اللهِ) **seyr-i anillah makamında,** (يَكُوْنُ) **olur,** nerede? (فِي التَّلْوِيْنِ) **telvin halinde,** neden sonra? (بَعْدَ التَّمْكِيْنِ) **temkinden sonra** yani bu zat ruhanî miracı tamamlayıp nüzûle geçtiğinde bazı değişik hallere maruz kalabilir.

(وَهُوَ) **İşte o,** kimdir? (اَلْمُرْشِدُ) **irşad edicidir,** kim tarafından? (مِنْ عِنْدِ اللهِ) **Allah-u Tealâ tarafından,** ne gibi? (كَمَا وَرَدَ) **varid olduğu gibi,** kim hakkında? (فِي حَقِّهِ) **onun hakkında** yani bu zatlar hakkında hadis-i kudside şöyle buyrulmuştur: (اَوْلِيَائِيْ)**"Benim velilerim,** nerededir? (تَحْتَ قِبَابِي) **kubbelerimin altındadır,** (لَا يَعْرِفُ) **tanımaz,** kimi? (هُمْ) **onları,** kim? (غَيْرِي)**benden başkası,** (اَيْ غَيْرُ اللهِ) **yani Allah-u Tealâ'nın gayri kimse onları tanıyamaz,** (يُعْرَفُ) **ancak tanınır,** neyle? (بِنُوْرِ الْعِرْفَانِ) **irfan nuruyla,** daha? (وَبِسِرِّ الْاِيْقَانِ) **îkan sırrıyla,** kim yanında? (عِنْدَ سَالِكِ اللهِ) **Allah yolcusu yanında** yani bu zatları ancak yakinî bir îman sırrına ve Allah-u Tealâ'yı bilme nuruna erenler tanıyabilir.

(وَمَنْ كَانَ) **Her kim olduysa,** nedir olduysa? (اَكْمَلَ الْكَامِلِيْنَ) **kamillerin en mükemmeli,** (كَانَ) **olur,** ne? (مَقَامُهُ) **onun makamı,** nerede olur? (فِي السَّيْرِ بِاللهِ) **seyri billah'ta,** (يَأْكُلُ) **böyle bir zat yer,** daha? (وَيَشْرَبُ) **içer,** daha? (وَيَمْشِي) **gezer,** nerede? (فِي الْاَسْوَاقِ) **sokaklarda,** neyle? (بِالْاَدَبِ) **edeple,** ne için? (لِنَفْعِ عِبَادِ اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın kullarına fayda vermek için,** (حَالُهُ) **onu durumu** (كُلَّ يَوْمٍ) **"Her gün,** (هُوَ فِي شَأْنٍ) **O, bir işteder"** ayeti kerimesinde buyrulduğu üzeredir.

(لَا يُدْرَكُ) **İdrak edilemez,** ne? (كَمَالُهُ) **onun kemali,** (اِلَّا بِنُوْرِ اللهِ) **ancak Allah-u Tealâ'nın nuruyla,** (يُعْرَفُ)**tanınır,** ne gibi? (اَيْضًا) **geride geçtiği gibi,** neyle? (بِالشُّهُوْدِ) **şahitlerle,** daha? (وَالْمَشْهُوْدِ) **şahit olunan hallerle. (Bu zatlar),** nerede? (وَفِي الْخَلْوَةِ) **tenhada,**

daha? (وَالْجَلْوَة) **meydanda,** kiminledirler? (بِاللهِ) **Mevla iledirler,** (يُعْلَمُونَ) **bilinirler,** neyle? (بِعِلْمِ الْعِرْفَانِ) **irfan** (Allah-u Tealâ'yı bilme) **ilmiyle,** daha? (وَيُعْرَفُونَ) **tanınırlar,** neyle? (بِنُورِ الْوِجْدَانِ) **vicdan** (iç buluş) **nuruyla.** (بِتَوْفِيقِ اللهِ) **Tabi ki bütün bunların hepsi Allah-u Tealâ'nın muvaffak kılmasıyladır.**

(هُمْ) **Onlar** nerededir? (فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ) **sadık** (doğru ve gerçek) **bir meclistedir,** kimin katında? (عِنْدَ مَلِيكٍ) **mülk sahibi olan Allah'ın yanında,** öyle zat ki, (مُقْتَدِرٍ) **iktidar ve güç sahibi,** bu zatlar daha nerededir? (فِي أَكْمَلِ نِعْمَةِ اللهِ) **Allah'ın en kamil nimeti içindedir,** (تُعْرَفُ) **anlaşılır,** ne? (الشَّمْسُ) **güneş,** (وَلَوْ كَانَ) **olsada,** nerede? (فِي السَّحَابِ)**bulut içinde,** daha? (وَتَحْتَ الْحِجَابِ) **ve perde altında,** yani güneş bulutla perdelense bile yine güneştir. (بِاللهِ) **Allah'a yemin olsun ki,** (قَلْبُ الْمُنْصِفِ) **insaflı kimsenin kalbi,** nedir? (شَاهِدٌ) **şahittir,** (وَاللهُ) **Allah-u Tealâ,** nedir? (وَاحِدٌ) **vahittir,** yani Allah'ın birliğine şahit olduğu gibi insaflı bir kimsenin kalbi bu zatların büyüklüğünü bilir.

(وَالْمُنْكِرُونَ) **İnkarcılar** (varya) (هُمْ) **onlar,** nerededirler? (فِي غَضَبِ اللهِ) **Allah'ın gazabı içindedirler,** (وَعَلَامَتُهُ) **böyle bir zatın alâmeti,** (يَظْهَرُ) **zuhur eder,** ne? (الْمَحَبَّةُ) **sevgi,** nerede? (فِي الْعَالَمِينَ) **âlemler içinde,** yani bu kişiyi herkes sever. (إِنْ لَمْ يَكُونُوا)**eğer olmadıysalar,** kimlerden? (مِنَ الْغَافِلِينَ) **gafillerden,** kim hakkında? (فِي اللهِ) **Allah-u Tealâ hakkında,** (يُحِبُّونَ) **insanlar severler** kimi? (هُمْ) **onları,** ne gibi? (كَحُبِّ اللهِ) **Allah'ın sevgisi gibi,** (وَالَّذِينَ) **o kimseler ki,** (آمَنُوا) **iman ettiler,** yani inananlar, (أَشَدُّ) **daha şiddetlidirler,** ne cihetinden? (حُبًّا) **sevgi cihetinden,** kime? (لِلهِ) **Allah'a.**

(وَفِي حُضُورِهِمْ) **Onların huzurunda,** (يَظْهَرُ) **zuhur eder,** neyle? (بِنُورِهِمْ) **onların nuruyla,** kime? (عَلَىٰ كُلِّ الزَّائِرِ) **bütün ziyaretçilere,** ne? (مُلَاحَظَةُ اللهِ) **Allah-u Tealâ'yı düşünmek,** (وَفِي مَجْلِسِهِمْ)

onların meclisinde, (يَكُوْنُ) olur, kim? (النَّاسُ) insanlar, kimlerden? (مِنَ السَّامِعِيْنَ) (can kulağıyla) dinleyenlerden, (اِنْ لَمْ يَكُوْنُوْا) eğer olmadılarsa, kimlerden? (مِنَ الْغَافِلِيْنَ) gaflet edicilerden, kimden? (عَنِ اللّٰهِ) Allah-u Tealâ'dan, (وَالزَّائِرُ) (bu zatları) ziyaret eden kimse, (يُقَيَّدُ) kayıt altına alınır, ne? (كُلُّ حَالِهِ) onun bütün halleri, nesiz? (بِلاَ اخْتِيَارٍ) kendi ihtiyarı ve isteği olmaksızın.

(وَيُدْفَعُ) Ve defedilir, ne? (اِضْطِرَابُهُ) ziyaretçinin ızdırabı, neyle? (بِفَيْضِ اللّٰهِ) Allah'ın feyziyle, (وَفِى الشَّرِيْعَةِ) şeriatta, daha? (وَالطَّرِيْقَةِ) tarikatta, daha? (وَالسُّنَّةِ) sünnette, öyle sünnet ki, (اَلْقُدْسِيَّةِ) mukaddes olan, nedirler? (قَائِمُوْنَ) kaimdirler, yani vazifelerine sadıktırlar, neyle? (بِاِرَادَةِ اللّٰهِ) Allah'ın iradesi ile, (وَيَدْخُلُوْنَ) ve girerler, nereye? (فِى قُلُوْبِ النَّاسِ) insanların kalplerine, daha? (وَيَفْهَمُوْنَ) anlarlar, neyi? (مَا) o şeyi ki, nerededir? (فِيْهِ) kalptedir, neyle? (بِفِرَاسَةِ نُوْرِ اللّٰهِ) Allah'ın nurunun ferasetiyle, (وَالْمُرْشِدُ) mürşid, öyle mürşid ki, (اَلنَّاقِصُ) nakıs olan, ne gibidir? (مِثْلُ الْكَامِلِ) kamil olan gibidir, ne müddetçe? (مَادَامَ) daim olduğu müddetçe, ne? (يَدُهُ) onun eli, nedir olmağa? (يَدَ الْكَامِلِ) kemal bulanın eli olmağa, kiminle? (بِاللّٰهِ) Allah-u Tealâ ile, (اِلاَّ اَنَّ الرَّابِطَةَ) ancak rabıta, öyle rabıta ki, (اَلشَّرِيْفَةَ) şerefli olan, (لاَتَكُوْنُ) olmaz, yani nakıs olan mürşide yapılamaz, (اِلاَّ لِشَيْخِهِ) ancak onun şeyhine yapılabilir, öyle şeyhi ki, (اَلْكَامِلِ) kemale ermiş, kiminle? (بِاللّٰهِ) Allah-u Tealâ ile.

(وُجُوْدُهُ) Onun (kamil bir şeyhin) varlığı, nerede? (فِى الرَّابِطَةِ) rabıtada, ne şekilde olur, (يَظْهَرُ) zuhur eder, ne? (اَلْغَيْبَةُ) kendinden geçme hali, kime? (لِلْمُبْتَدِئِيْنَ) yeni başlayanlara, neden? (مِنْهَا)o rabıtadan, neyle? (بِفَيْضِ اللّٰهِ) Allah'ın feyziyle, (فَاِنَّهُ) çünkü şan, (تَظْهَرُ)zuhur eder, ne? (غَيْبَةٌ) gaybet (geçkinlik hali), daha? (وَفَنَاءٌ) fena (âlemi ve kendini bilmeme hali), ne şekilde? (مَرَّةً وَاحِدَةً) bir kerede, (اَوْ لِتَأْثِيْرٍ) veya bir zaman tesirlenmenin neticesinde, (فَلاَحُجَّةَ) dolayısıyla hiç bir huccet yoktur, kime? (اِلٰى غَيْرِ شَاهِدٍ)

başka şahide, kim için? (لِوَلِيِّ اللهِ)Allah'ın velisi için, yani bir Allah dostunun sohbet ve rabıtasında gaybet hali zuhur ederse bir veli için bundan büyük bir delil ve adaletli şahit bulunamaz.

(وَعَظَمَتُهُ) Bu zatın büyüklüğü, öyle bir derecededir ki, (يَقُومُ) kaim olur (ayakta durur), ne? (الْاَمْلَاكُ)âlemler, daha? (وَالْاَفْلَاكُ)felek (gök) ler, neyle? (بِحُرْمَتِهِ) o zatın hurmetiyle, kimin katında? (عِنْدَ اللهِ) Allah'ın katında, (اَلنَّاقِصُ) nakıs olan, kimdir? (طَالِبٌ) talipdir, (وَالْكَامِلُ)kamil olan, kimdir? (وَلِيٌّ)velidir, (وَالْاَكْمَلُ)ekmel (ziyade kamil) olan ise, (اَعْظَمُ اَهْلِ اللهِ)Ehlullah'ın en büyüğüdür.

(وَاَكْمَلُ الْكَامِلِينَ) Kamillerin en mükemmeli, (اَىْ مَنْ كَانَ) yani her kim olduysa, nerede? (فِى مَقَامِ السَّيْرِ بِاللهِ) seyri (anillah) billah makamında bulunan (ilk iki seyri tamamlayıp miracdan inme makamına ermiş olan) kişi, (وُجُودُهُ) onun varlığı, nedir? (رَحْمَةٌ) rahmettir, nerede? (فِى الْكَوْنَيْنِ) iki cihanda, (وَلَايَعْلَمُ) bilemez, neyi? (عَظَمَتَهُ) o zatın büyüklüğünü, kim? (اَحَدٌ) hiç bir kimse, (اِلَّا اللهُ) ancak Allah bilir, (وَالْفَرْقُ) fark, nerede? (بَيْنَ كَمَالَاتِهِمْ) bu zatların kemâlâtı arasında, ne gibidir? (مِثْلُ الْقَطْرَةِ) damla gibidir, neyle? (بِالنِّسْبَةِ)nisbetle, neye? (اِلَى الْبَحْرِ)denize, öyle deniz ki, (اَلْمُحِيطِ) kuşatıcı, yani okyanusa nisbetle damla gibidir, kime göre? (عِنْدَ كُلِّ عَالِمٍ) her bilene göre, kimi? (بِاللهِ) Allah-u Tealâ'yı.

(فَاعْلَمُوا)Biliniz ki, (اَنَّهُ)muhakkak şan, (لَايُمْكِنُ) mümkün değildir, ne? (اَلْوُصُولُ) ulaşmak, neye? (اِلَى هٰذِهِ الدَّوْلَةِ) bu devlete, (اِلَّا بِفَضْلِ اللهِ) ancak Allah'ın fazlıyla mümkündür ki, bu da ne vesileyle olur, (بِوَسِيلَةِ تَعْلِيمِ الْاَوْلِيَاءِ) velilerin öğretmesi ile, daha? (وَبِقَبُولِ قَلْبِ اَهْلِ اللهِ) ehlullah'ın kalbinin kabulüyle, (لِاَنَّ الْفَيْضَ) çünkü feyiz, öyle feyiz ki,(الْاَقْدَسَ) ziyade kudsî olan, daha? (اَلْمُقَدَّسَ) mukaddes olan, (يَنْزِلُ) iner, nesiz? (بِلَا نُزُولٍ) (bizim bildiğimiz manada) inmeksizin (manevi olarak yağar), kim tarafından? (مِنْ قِبَلِ اللهِ) Allah-u Tealâ tarafından, ne yolla? (بِطَرِيقِ التَّوَجُّهِ)

teveccüh yoluyla, daha? (وَالْانْعِكَاسِ) **inıkas (yansıma) yoluyla,** kimden? (مِنْ قُلُوبِ اَهْلِ اللّٰهِ) **ehlullahın kalplerinden,** neyle? (بِالرَّابِطَةِ) **rabıta-ı şerifeyle,** neyle baraber? (مَعَ كَثْرَةِ الْمَحَبَّةِ) **sevginin çokluğuyla beraber,** öyle sevgi ki, (الشَّرْعِيَّةِ) **şeriata uygun olan,** nereye akseder? (اِلٰى قُلُوبِ طَالِبِى اللّٰهِ) **Allah-u Tealâ'yı talep edenlerin kalplerine,** (وَيَكُونُ) **ve olur,** ne? (اَلْانْعِكَاسُ) **o inıkas (yansıma),** nedir olur? (اِنْصِبَاغاً) **boyanma (mürşidin rengine girme),** daha? (وَانْطِبَاعاً) **ve tabiatlanma (rabıta yaptığı zatın huyunu alma),** neyle? (بِكَرَمِ اللّٰهِ) **Allah-u Tealâ'nın keremiyle,**

(Hadis-i şerifte): (مَاصَبَّ) **"Dökmedi,** kim? (اللّٰهُ) **Allah-u Tealâ,** neyi? (شَيْئاً) **hiç bir şeyi,** nereye? (فِى صَدْرِى) **benim göğsüme,** (اِلَّا وَصَبَبْتُهُ) **ancak ben de onu döktüm,** nereye? (فِى صَدْرِ اَبِى بَكْرٍ) **Ebu Bekr'in göğsüne"** (قَالَ) **buyurdu,** kim? (رَسُولُ اللّٰهِ) **Resulullah** *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem).*

(يَظْهَرُ) **Zuhur eder,** kimde? (فِى السَّالِكِ) **salikte** (Allah yolcusunda), ne? (اَلْغَيْبَةُ) **gaybet** (âlemden ve kendinden geçme hali), daha? (وَالْاسْتِغْرَاقُ) **ve boğulup kalma,** nerede? (فِى لُجَّةِ بَحْرِ اللّٰهِ) **Allah 'ın denizinin dalgasında,** (وَيَظْهَرُ) **ve zuhur eder,** (اَلْفَنَاءُ) **fena** (bütün âlemlerden ve kendinden geçme) **hali,** daha? (وَفَنَاءُ الْفَنَاءِ فِى اللّٰهِ) **fena fillah'ın da fenası** (herşeyden geçtiğinden de geçme hali meydana geldiğinde), (وَهٰذَا) **işte bu,** nedir? (هُوَ الْقَبُولُ) **kabul** (makbuliyete işarettir), daha? (وَالْوُصُولُ) **ve ulaşmadır,** kime? (اِلَى اللّٰهِ) **Allah-u Tealâ'ya,** (وَلَا الْمَقْصُودُ) **maksat değildir,** nedir değildir? (اَلْحَالُ) **hâl değildir,** daha? (وَالْاَحْوَالُ) **haller de değildir** (değişen haller insanın tarikattan gayesi değildir), (اِلَّا ذَاتُ اللّٰهِ) **ancak Allah'ın zatı** (asıl maksat odur).

(وَابْتِدَاءُ الْوَلَايَةِ) **Veliliğin başlangıcı,** nedir? (عِبَارَةٌ) **ibarettir,** neden? (عَنِ الْفَنَاءِ) **fani olmaktan,** kimde? (فِى الشَّيْخِ) **şeyhde,** (وَهُوَ) **ve o,** nedir? (مُقَدِّمَةُ الْفَنَاءِ) **fani olmanın öncüsüdür,** kimde? (فِى رَسُولِ اللّٰهِ) **Resulullah'da,** daha? (وَمُقَدِّمَةُ الْفَنَاءِ) **fani olmanın mukaddimesi-**

dir, kimde? (فِي اللهِ) Allah-u Tealâ'da, (وَمَنْ تَشَرَّفَ) her kim şereflenirse, neden sonra? (بَعْدَالاِسْتِغْرَاقِ) istiğraktan sonra, daha? (وَالاِسْتِهْلاَكِ) ve istihlâk (Allah-u Tealâ'nın tecellîlerinde eriyip kendini kaybettik) ten sonra, kavuşursa neye? (اِلَى الْفَنَاءِ فِي اللهِ) fenafillah makamına, (فَقَدْ وَصَلَ) muhakkak ulaşmış olur, kime? (اِلَى اللهِ) Allah-u Tealâ'ya.

(وَكَانَ) Ve olur, kimden? (مِنْ أَهْلِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın ehlinden, (لأَنَّ الْفَانِي) çünkü fani olan, öyle fani ki, (الْحَقِيقِيَّ) hakiki (manada kendinden geçen kimse),(لاَيُرَدُّ)reddolunmaz (geri döndürülmez), neye? (اِلَى الأَوْصَافِ) vasıflar, öyle vasıflar ki, (الْبَشَرِيَّةِ) beşere mahsus olan, ne müddetçe? (أَبَداً) ebedi olarak, neyle? (بِحِفْظِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın korumasıyla, (فَيُعْرَفُ) işte ozaman anlaşılır, ne? (أَسْرَارُ كُلُّ شَيْءٍ) "Her şey, nedir? (هَالِكٌ) helâk olucudur, (اِلاَّ وَجْهَهُ) ancak O'nun vechi, (اَيْ وَجْهَ اللهِ) yani Allah-u Tealânın Zatı müstesna" ayet-i kerimesinin sırları.

Her şeyin yok olması, (لاَبِالْعِلْمِ فَقَطْ) sadece ilimle değildir (herşey sadece ilminden kaybolmaz), (بَلِ الشُّهُودِ)belki müşahedesinden de, daha? (وَالْمَشْهُودِ) meşhudundan da (gördüklerinden de) yani ilminde kalmadığı gibi göz görüşünde de, gönül gözünde de kimse kalmaz, kiminle beraber? (مَعَ اللهِ) Allah-u Tealâ ile beraber, (وَفِي نِهَايَةِ كَمَالِ الْفَنَاءِ)fena halinin kemal bulmasının nihayetinde,

(يَتَشَرَّفُ) Şereflenir, neyle? (بِالْبَقَاءِ بِاللهِ) bekabillah mertebesiyle, (وَكَانَ) ve olur, nedir olur? (وَاصِلاً) vâsıl (Allah-u Tealâ'ya ulaşıcı), daha? (وَعَالِماً) bilici, kimi? (بِاللهِ) Allah-u Tealâ'yı neyle? (بِشِدَّةِ ظُهُورِ نُورِ اللهِ)Allah-u Tealâ'nın nurunun şiddetli zuhuruyla (kuvvetli parlamasıyla)(فَتَجَلَّى)işte o zaman tecelli buyurur, kime? (لَهُ) ona, kim? (رَبُّهُ) Rabbi, neyle? (بِذَاتِهِ) Zatıyla, (سُبْحَانَهُ) O'nu tesbih ederim, (لاَشَرِيكَ) hiç ortağı yoktur, (هُوَ) ancak O, kimdir? (اَللهُ)Allah-u Tealâ'dır, işte bu zat, daha ne olur? (بَاقِياً) beka bulucu,

kiminle? (بالله) Allah-u Tealâ ile, daha nedir olur? (قطب اولياء الله) evliyaullah'ın kutbu.

(وانّه)Ve şüphesiz ki o zat, (يتنزّل) miractan iniş yapar, ne için? (لارشاد العباد)kulları irşat için, nerede? (فی مقام السیر عن الله) seyri anillah makamında, (وهو) ve bu hal, nedendir? (من اسرار حصول کمال النبوة) nübüvvet kemalinin meydana gelmesinin sırlarındandır, neyle? (بالتبعیة) teba'ıyye (uyma) yoluyla, kime? (الی رسول الله) Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e, (لامن جهة المنصب)fakat bu makam cihetinden değildir, (بل من جهة السیر) ancak seyr cihetindendir, yani bu zat peygamber oldu manasına gelmeyip, peygamberlerin makamında seyahatte bulundu anlamındadır.

(فافهموا) O halde anlayın, (یا اخواننا) ey kardeşlerimiz! kim uğrunda? (فی الله) Allah uğrunda, (وهو) bu zat, kimdir? (قطب الاقطاب) kutupların kutbudur, ve kimlerdendir? (ومن اکمل اهل الله) evliyaullah'ın en kamillerindendir, (وبعده) bundan sonra, (ان شاء) dilerse, kim? (الله سبحانه) Allah-u Sübhanehü, neyle? (بفضله)fazlu keremiyle, (یتشرّف) bu zat şereflenir, nerede? (فی مقام السیر بالله) seyri billah makamında, (وهو) bu da, nedendir? (من اسرار حصول کمال الرسالة) risalet kemalinin meydana gelmesinin sırlarındandır, ne yönden? (من جهة السیر بالله) seyri billah cihetinden, (فتجلّی) işte o vakit tecelli eder, kime? (له) ona, kim? (ربّه) Rabbi, neyle? (بنور) bir nurla, öyle nurki, (فوق انوار التجلیات) bütün tecelliyat nurlarının fevkındedir, daha neyle tecelli eder? (وبسرّ اسرار ذات الله) Allah-u Tealâ'nın Zatının sırlarının sırlarıyla.

(وهو) Bu zat, kimdir? (غوث الخلائق) yaratıkların gavsı (medet umdukları sığınakları) dır, daha? (وشمس الحقائق) hakikatler güneşidir, daha? (وقطب الارشاد)irşad kutbudur, kime? (الی عباد الله) Allah-u Tealâ'nın kullarına, (وتحصیل آداب هذه الدولة) bu devletin edeplerini elde etmek, (لایمکن) mümkün olmaz, (الا بفضل الله) ancak Allah-u Tealâ'nın fazlıyla, (ذلك)işte bu, nedir? (فضل الله) Allah-u

Tealâ'nın lütfudur, (يُؤْتِي) **verir,** neyi? (هِ) **onu,** kime? (مَنْ) **o kimseye ki,** (يَشَاءُ) **diliyor,** kimden? (مِنْ عِبَادِهِ) **kullarından,** (وَهُمْ) **işte bunlar** kimdirler? (أَهْلُ اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın ehlidirler.**

(فَاعْلَمْ) **Bil ki,** (أَنَّهُ) **muhakkak şan,** (قَالَ) **buyurdu,** kim? (اللهُ سُبْحَانَهُ) **Allah-u Sübhanehü,** (اَلْيَوْمَ) **"Bu gün,** (أَكْمَلْتُ) **ikmal ettim,** kim için? (لَكُمْ) **sizin için,** neyi? (دِينَكُمْ) **dininizi,** daha? (وَأَتْمَمْتُ) **tamamladım,** kime? (عَلَيْكُمْ) **size,** neyi? (نِعْمَتِي) **nimetimi"** (صدق) **doğru buyurdu,** kim? (اللهُ) **Allah-u Tealâ.** (اَلْقُرْبُ) **Yakınlık,** kime? (مِنَ الرَّحْمٰنِ) **Rahman Tealâ'ya,** neyledir? (بِالتَّوْفِيقِ) **tevfikledir,** öyle tevfik ki, (السُّبْحَانِيِّ) **Sübhan'a mensup olan** yani Allah-u Tealâ'nın muvaffak kılmasıyladır.

(وَالتَّوْفِيقُ) **Muvaffakıyet,** neyle beraberdir? (مَعَ السَّعْيِ) **say-u gayretle,** nerede? (عِنْدَ كُلِّ عَاقِبَةٍ) **her akibette,** yani hangi bir gayret neticesinde Allah-u Tealâ'nın muvaffak kılmasına mazhar olmak, ancak neyledir? (بِاللهِ) **Allah-u Tealâ'nın yardımıyladır,** (فَإِذَا عَرَفْنَا) **anladığımız zaman,** neyi? (هٰذَا) **bunu,** (لَا بُدَّ) **mutlaka lazımdır,** ne? (مِنَ الْاِشْتِغَالِ) **meşgul olmak,** neyle? (بِالْكَمَالِ) **kemal ile** yani hakkıyla çalışmak lazımdır, kime kavuşmak için? (إِلَى اللهِ) **Allah-u Tealâ'ya.**

(وَآدَابُهُ) **Bunun edepleri,** ne gibi? (كَمَا عَلِمْتُمْ) **sizin de bildiğiniz gibi,** neyle hasıl olur? (بِكَمَالِ الْاِنْقِيَادِ) **son derece boyun eğmekle,** daha? (وَالتَّسْلِيمِ) **teslim olmakla,** kime? (إِلَى مُرْشِدِكُمْ بِاللهِ) **mürşidi billah'ınıza,** (مَنْ) **her kim,** (دَخَلَ) **girerse,** nereye? (فِي قَلْبِ الْمُرْشِدِ) **mürşidin kalbine,** neyle? (بِالْاِخْلَاصِ) **ihlas ile,** (فَقَدْ كَانَ) **muhakkak olur,** kimlerden? (مِنْ غَوَّاصِ بَحْرِ اللهِ) **Allah'ın denizinin dalgıçlarından,** daha? (وَكَانَ) **olur,** nedir olur? (آمِناً) **emin** yani güvenç ve itmi'nan içinde bulunur. (فَاشْتَغِلُوا) **O halde meşgul olunuz,** ne ile? (بِرَابِطَةِ الْمَحَبَّةِ) **muhabbet rabıtasıyla,** nereye? (إِلَى قُلُوبِ أَهْلِ اللهِ) **ehlullah'ın kalplerine.**

(اِذَا وَقَعَ)**Vakı olduğunda,** ne? (التَّعْرِيفُ) **tarif** yani rabıta yaptığında kabul olunup diğer şeyh efendiye tanıtıp teslim etme hali meydana geldiğinde, kimler tarafından? (عَنِ الْجَمِيعِ) **rabıta yaptığın zatların hepsi tarafından,** (يَلْزَمُ)**lazımdır,** ne? (تَشْوِيقُ الْقَلْبِ) **kalbi teşvik etmek,** neye? (اِلَىٰ ذِكْرِ اللهِ) **Allah'ın zikrine,** neyle? (بِذِكْرِ اسْمِ الْجَلَالِ) **İsm-i Celal zikriyle,** öyle isim ki, (ذِى الْكَمَالِ)**kemal sahibi,** (حَتَّىٰ يَحْصُلَ) **taki hasıl olsun,** ne? (فَنَاءُ الْقَلْبِ) **kalbin fenası,** kime? (اِلَى اللهِ) **Allah'a,** neyle? (بِطَرِيقِ الْاِسْتِهْلَاكِ) **istihlâk** (eriyip gitme ve ulaşma) **yoluyla,** kime? (اِلَىٰ مَالِكِ الْاَفْلَاكِ)**feleklerin malikine** (göklerin sahibi olan Allah-u Tealâ'ya kavuşup ta kendini kaybetme hali hasıl oluncaya kadar) kimde? (فِى اللهِ)**Allah-u Tealâ'da,** (فَاِذَا ظَهَرَ) **zahir olunca,** ne? (الذِّكْرُ السُّلْطَانِىُّ) **zikr-i sultanî,** nereden? (مِنَ الْمِحْرَابِ الرُّوحَانِىِّ) **mihrab-ı ruhanîden,** yani lafza-ı Celâl zikri parlayınca, (قِفْ) **dur,** nerede? (فِى حُضُورِ اللهِ) **Allah'ın huzurunda.**

(وَهٰذَا الذِّكْرُ) **Bu zikir,** (يَظْهَرُ) **zuhur eder,** neden sonra? (بَعْدَ تَكْمِيلِ اللَّطَائِفِ) **letâifi kemale erdirdikten sonra,** kim için? (لِبَعْضِ سَالِكِى اللهِ) **bazı Allah yolcuları için,** (يَنْبَغِى)**lazımdır,** ne? (اَنْ تَشْتَغِلُوا)**meşgul olmanız,** neyle? (بِالْكَلِمَةِ) **kelimeyle,** öyle kelime ki, (الطَّيِّبَةِ) **tertemiz olan,** (وَهِىَ) **ve o da,** nedir? (لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ)**lâilâhe illallâh'dır,** ne yolla? (بِطَرِيقِ حَبْسِ النَّفَسِ) **nefesi habsetme yoluyla,** (وَفِى التَّوْقِيفِ) **duruşta,** neyle? (بِالْوِتْرِ) **tek sayıyla,** ne gibi? (كَمَا وَرَدَ) **varid olduğu gibi,** kimden? (عَنْ رَسُولِ اللهِ) **Resulullah** *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* **den,** neyle? (بِالشُّرُوطِ) **şartlarla,** öyle şartlar ki, (الثَّمَانِيَةِ) **sekiz,** daha öyle şartlar ki, (الْمَعْلُومَةِ) **bilinen,** ne suretle meşgul olmanız gerekir? (بِمُلَاحَظَةِ لَا مَقْصُودَ اِلَّا اللهُ) **lâ maksûde illallâh** (Allah'dan başka gaye yoktur) **manasını düşünerek,** ne yolla? (بِطَرِيقِ نَفْىِ السِّوَىٰ) **nefy-i sivâ** (Allah-u Tealâ'nın gayrini yok etme) daha? (وَبِطَرِيقِ اِثْبَاتِ ذَاتِ اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın Zatını isbat etme yoluyla,**

(وَفِي مَرْتَبَةِ السَّيْرِ فِى اللهِ) Seyri fillah mertebesinde, (لاَ بُدَّ) mutlaka lazımdır, ne? (مِنْ مُلاَحَظَةِ لاَ مَوْجُودَ اِلاَّ اللهُ) lâ mevcûde illallâh mülâhazası, yani "Allah-u Tealâ dan başka varlık sahibi yoktur," manasını düşünmek, (وَاِذَا وَجَدْتُمْ) bulduğunuz zaman, neyi? (الْحُضُورُ) huzuru, neyle? (بِالنُّورِ) nur ile, daha? (وَالْفَنَاءِ فِى اللهِ) fena fillah ile, (فَلاَ حَاجَةَ) o zaman ihtiyaç yoktur, neye? (لَهَا) bu mülâhazaya, yani fena fillah makamının nuruyla, huzurlu olursanız, bu kelimeyi bu manada düşünmeye lüzum yoktur.

(قِفْ) O vakit dur, nerede? (فِى حَالِكَ) halinde, yani o taktirde sen bulunduğun hal ve mertebede durup bekle, neyi? (اِلَىٰ صَرْفِ ذَاتِ اللهِ) Allah'ın Zatının tasarrufunu, (senin hakkında ne muamele yapacağını) (وَلِذَا) bundan dolayı, (قَالَ) buyurdu, kim? (عَلَيْهِ السَّلاَمُ) Resulullah aleyhisselam, ne buyurdu? (لاَعِبَادَةَ) "İbadet yoktur, ne gibi? (كَالتَّفَكُّرِ) tefekkür gibi" (صَدَقَ) doğru buyurdu, kim? (حَبِيبُ اللهِ)Allah'ın sevgilisi, (بَلِ الْمَقْصُودُ) gerçek maksat, neden? (عَنْ ذِكْرِ الْمَعْبُودِ) ibadete layık olan, Allah'ın zikrinden, nedir? (اِقْبَالُ الْقَلْبِ) kalbin yönelmesidir, kime? (اِلَىٰ ذَاتِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın Zatına.

(وَفِي مَرْتَبَةِ السَّيْرِ مَاسِوَىٰ اللهِ) Seyr-i mâsivallah (seyr-i fileşya) mertebesinde, daha? (وَبِالاِسْتِهْلاَكِ) eriyip gitmekle, kimde? (فِى اللهِ) Allah-u Tealâ'da, (فَاِنَّهُ) Şüphesiz ki bu, nedir? (اِسْتِهْلاَكٌ) kendini kaybetmek (suretiyle erişmek) tir, kime? (اِلَىٰ حَضْرَةِ مَالِكِ الْاَمْلاَكِ) bütün mülklerin maliki olan Allah-u Tealâ'ya, (هُوَ) işte bu, nedir? (اَلْفَضْلُ) bir üstünlüktür, kim için? (لِاَوْلِيَاءِ اللهِ) evliyaullah için, (فَاِذَا ظَهَرَ) zuhur edince, ne? (اَلْغَيْبَةُ) geçkinlik hali, (لاَتَشْتَغِلْ) megul olma, neyle? (بِالرَّابِطَةِ) rabıtayla, (فَاشْتَغِلْ) meşgul ol, kimle? (بِاللهِ)Allah-u Tealâ ile, (فَلاَ حَاجَةَ) o zaman ihtiyaç yoktur, neye? (اِلَى الذِّكْرِ) zikre, neyle? (بِالتِّعْدَادِ) sayıyla, (قِفْ) dur, ne üzere? (عَلَىٰ حَالِكَ) halin üzere, ne zamana kadar? (اِلَىٰ وِصَالِ اللهِ) Allah'a kavuşuncaya kadar.

(فَاذَا ظَهَرَ) Zuhur edince, ne? (الْفَنَاءُ) fena (âlemden ve kendin den geçme) hali, (يَلْزَمُ) lazım olur, ne? (الْمُرَاقَبَةُ) murakabe yapmak, kime? (الَى اللهِ) Allah-u Tealâ'ya, (وَيَلْزَمُ) ve yine lazım gelir, ne? (التَّهْلِيلُ) tehlil, ne ile? (بِاللِّسَانِ) dille, (وَهُوَ) o da, nedir? (لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ) lâilahe illallâh'dır, ne vakit? (فِى كُلِّ يَوْمٍ) her gün, kaç kere? (خَمْسَةَ آلاَفٍ) beş bin kere, (حَتّٰى يَظْهَرَ) ta ki zahir olsun, ne? (اَلْفَنَاءُ الْكُلِّىُّ) fena-i küllî yani tam manasıyla kendinden geçip vasıl olmak, kime? (الَى اللهِ) Allah-u Tealâ'ya, (وَفِى كُلِّ مَقَامٍ) her makamda, ne zaman kadar? (اِلَى السَّيْرِ بِاللهِ) seyr-i billah'a kadar, (يُشْتَغَلُ) meşgul olunur, neyle? (بِهٰذَا) bununla yani tevhid okumakla, kime göre? (عِنْدَ كُلِّ اَكْمَلِ وَلِىِّ اللهِ) her ziyade kamil veliyyullah'a göre.

(وَلٰكِنَّ الْاَعْدَادَ) Velâkin sayılar, neyle kayıtlanan? (بِخَمْسَةِ آلاَفٍ) beş binle, nereye kadardır? (اِلٰى تَكْمِيلِ السَّيْرِ اِلَى اللهِ) seyr-i ilallah'ı tamamlayıncaya kadardır, daha? (وَبَعْدَهُ) onun sonrasına, neyle? (بِقِلَّةٍ) azlıkla yani az sonrasına kadar, (حَتّٰى يُوجَدَ) ta ki bulunsun, ne? (اَلْمَرَامُ) maksat, (فَافْهَمُوا) öyleyse anlayın, neyi? (اٰدَابَ اَهْلِ اللهِ) ehlullah'ın edeplerini, (فَاِذَا ظَهَرَ) zuhur edince, ne? (اَسْرَارُ الْمَعِيَّةِ) maiyyet (dersinde bulunanlar için Allah-u Tealâ ile beraberlik) sırları, daha? (وَاَنْوَارُ الْاَقْرَبِيَّةِ) akrabiyyet (dersinin sahipleri hakkında Allah-u Tealâ'ya ziyade yakınlık) nurları, nereye kadar? (اِلَى الْحَقِيقَةِ الْمُحَمَّدِيَّةِ) Hakikat-ı Muhammediyye (dersine) kadar, neyle? (بِفَضْلِ اللهِ) Allah'ın fazlıyla.

(فَلاَ فَرْضَ) O zaman farz değildir, kime? (عَلَيْكُمْ) size, ne? (بِخَمْسَةِ آلاَفٍ) beşbin, (اِلاَّ عَلٰى طَاقَةٍ) ancak takat üzere, (جَعَلَ) kılar, kimi? (كُمْ) sizi, kim? (اللهُ) Allah-u Tealâ yani gücünüz yettiği kadar sizi mesul tutar, (وَيَلْزَمُ) ve lazımdır, ne? (اَلْاِشْتِغَالُ) meşgul olmak, neyle? (بِالنَّوَافِلِ) nafilelerle, daha? (وَتِلاَوَةِ الْقُرْاٰنِ) Kur-an tilavetiyle, kimle birlikte? (مَعَ اللهِ) Allah-u Tealâ ile birlikte yani huzur üzere, (وَعَلَيْكُمُ) size gerekir, ne? (الصِّدْقُ) doğruluk, daha?

(وَالْإِخْلَاصُ) ihlas, daha? (وَالتَّوَجُّهُ) yönelmek, kime? (اِلَىٰ حَضْرَتِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın Zatına, (مَنْ عَمِلَ) her kim işlerse, neyi? (هٰذَا) bunu, (فَقَدْ هُدِيَ) muhakkak kavuşturulmuştur, neye? (اِلَىٰ سَبِيلِ اللهِ) Allah'ın yoluna, neyle? (بِفَضْلِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın fazl-ı keremiyle.

(وَاُوصِي) Vasiyet ediyorum, kime? (كُمْ) size, neyle? (بِدَوَامِ الدَّعَوَاتِ) duaların devamıyla, kime? (اِلَىٰ قَاضِي الْحَاجَاتِ) hacetleri gören Allah-u Tealâ'ya, ne olarak? (خَاصَّةً) özellikle, kim için? (لِلّٰهِ) Allah için, neyle dua? (بِالتَّوْفِيقِ) muvaffak kılınmakla, daha? (وَالصَّلَاحِ) iyi hal ile, daha? (وَالْفَلَاحِ) kurtuluşla, Kim için dua etmeniz? (لِظِلِّ اللهِ) Allah'ın gölgesi (mesabesinde olan halife Abdülmecid Han için),

öyle bir padişah ki, (سُلْطَانِ الْعَالَمِينَ) âlemlerin sultanıdır, daha? (وَاِمَامِ الْمُسْلِمِينَ) müslümanların imamıdır, daha? (وَنُورِ عِبَادِ اللهِ) Allah-ın kullarının nurudur, daha neyle duaya devam etmeniz? (وَبِالنُّصْرَةِ) yardım olunmasıyla, daha? (وَبِطُولِ الْحَيَاتِ) uzun ömüre nail olmasıyla, kimle beraber? (مَعَ اَوْلَادِهِ) çocuklarıyla beraber, ne olduğunuz halde dua etmenizi vasiyet ediyorum? (مُتَوَجِّهاً) yönelici olduğunuz halde, kime? (اِلَى اللهِ) Allah-u Tealâ'ya, bu dualara daha kimi katmanız? (وَوُزَرَائِهِ) onun vezirlerini, daha? (وَاُمَرَائِهِ) emirlerini, daha? (وَوُكَلَائِهِ) vekillerini, ne gibi? (كَذَالِكَ) geriki dualar gibi, onlar kimlerdir? (ظِلَالُ ظِلِّ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın gölgesi (mesabesinde olan halife) nin gölgeleridir.

(وَاطْلُبُوا) İsteyin, kimden? (مِنَ اللهِ) Allah-u Tealâ'dan, neyi? (اَنْ يَنْصُرَ) yardım etmesini, kime? (هُمْ) onlara, kime karşı? (عَلَى الْكَفَرَةِ) kafirlere, öyle kafirler ki, (اَعْدَاءِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın düşmanları, (فَقَدْ تَمَّ) muhakkak tamam oldu, ne? (الْمُرَاسَلَةُ) yazışma, daha? (وَالْكِتَابُ) mektup, ne ile? (بِقُدْرَةِ الْوَهَّابِ) Vehhab Tealâ'nın kudretiyle, daha? (وَبِلُطْفِ اللهِ) Allah-u Tealâ'nın lütfuyla, (وَا حَسْرَتَا) vay benim hasretim!, (لَاتَنْظُرُوا) bakmayın,

neye? (اِلىٰ قُصورِنا) **kusurumuza,** ne için? (لِوَجْهِ اللهِ) **Allah rızası için,** (اَنْتُمْ) **siz,** kimsiniz? (رَفيقُنا) **yol arkadaşımızsınız,** kime varan yol? (اِلَى اللهِ) **Allah-u Tealâ'ya.**

(قَدْ كَتَبْنا) **Muhakak yazdık,** ne olarak, (عاجِلاً) **acele olarak,** ne için? (لِمَحَبَّتِكُمْ) **sizi sevdiğimiz için,** ne ile? (حُبّاً) **tam bir sevgiyle,** kim uğrunda? (فِى اللهِ) **Allah-u Tealâ uğrunda,** (نَدْعُوا) **dua ediyoruz,** kime? (لَكُمْ) **size,** (وَنَرْجُوا) **ve duamızın kabulünü umuyoruz,** kime dua ediyoruz? (اِلىٰ حَضْرَتِ ذاتِ اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın yüce Zatına,** ne ile? (بِالتَّوْفيقِ) **muvaffak olmanızla,** öyle ki, (التّامِّ) **tam olucu,** kim için dua ediyoruz? (للهِ) **Allah için,** daha neyle dua ediyoruz? (وَبِحُصُولِ كُلِّ الْمَرامِ) **bütün isteklerinizin meydana gelmesi için,** daha? (وَبِحُصُولِ الْوُصُولِ) **ulaşmanın elde edilmesiyle,** neye? (اِلىٰ وِصالِ اللهِ) **Allah-u Tealâ'ya kavuşmaya.**

(وَنَرْجُوا) **ve umuyoruz,** kimden? (مِنْكُمْ) **sizden,** neyi? (فِى ذِكْرِ هذَا الْمِسْكِينِ) **bu fakiri hatırlamanızı,** kime karşı fakir? (اِلَى اللهِ) **Allah-u Tealâ'ya,** neyle hatırlamanız? (بِالدَّعَواتِ) **dualarla,** ne için? (لِتَوْفيقِ السُّنَّةِ السَّنِيَّةِ) **sünneti seniyye'ye muvaffak olması için,** daha? (وَحُسْنِ الْخاتِمَةِ) **hüsnü hatime için,** ne ile güzel sona ermesi? (بِلِقاءِ اللهِ) **Allah'a kavuşmakla,** (وَالسَّلامُ) **selam,** kimin üzerine olsun? (عَلَيْكُمْ) **sizin üzerinize,** daha? (وَعَلىٰ مَنْ) **o kimselerin üzerine ki,** neredediler? (لَدَيْكُمْ) **sizin yanınızdadırlar,** ne şekilde olsun,? (عَلَى الدَّوامِ) **devam üzere,** daha ne olsun? (وَرَحْمَةُ اللهِ) **Allah-u Tealâ'nın rahmeti,** ne zamana kadar? (اِلىٰ وِصالِ اللهِ) **Allah'a kavuşuncaya kadar.**

Bu yazı Şeyhimiz ve ruhumuzun ruhu Ali Haydar *(Kuddise Sirruhu)* ***Efendi'nindir.***

İşte bu kıymetli mektup, Büyük Şeyh Efendimiz, Yanyalı Mevlâna Mustafa İsmet Garibullah (Kuddise sirruhu) Hazretlerinin irşat makamı tarafından ve bizzat mübarek kendi eliyle yazılmış olup, sevgili ihvanlarından; özellikle Ali Sırrı Efendi namında bir zata ve umumiyetle diğer tarikat ihvanına hediye gönderilen irşat makamına ait bir mektuptur ki,

Üç defa Şeyh Efendilerimiz; Şeyh Hacı Ahmed Hilmi Efendi (Kuddise sirruhu) ve Hacı Ali Rıza Efendi (Kuddise sirruhu) nun emirleriyle mektubun aslına bakılarak yazılıp kendilerine verilmiş, dördüncü defa olarak da bu aciz kul Ahıskalı Ali Haydar (Kuddise sirruhu) kendime teberrük ve yadigâr olmak üzere 1332 hicri

tarihinde işte bu Risale-i Kudsiyyenin başına yazılmasını arzulayarak buna başladım, muvaffak kılmak ve yardım Allah-u Tealâ'dandır.

NÂME-İ MERGÛBE'NİN HULÂSA-İ MEALİ

(Kıymetli mektubun toplu manası)

Allah-u Tealâ'nın kudretiyle, Allah için niyet edip sana bu mektubu yazıyorum.

Yoktan yaratan ve yardım eden ancak Allah-u Tealâ'dır. Amelsiz sözden ve Allah-u Tealâ'nın kerih gördüğü (sevmediği) her şeyden dolayı Allah-u Tealâ'dan mağfiret dilerim. Allah-u Tealâ'nın kuvvetiyle, bütün yarattıklarının şerrinden Allah-u Tealâ'ya sığınırız.

Allah-u Tealâ'nın izniyle ve "Besmele" nin sırlarının (müşterek) sırrıyla söze başladık. "Elhamdülillah" ın nurlarının anahtarıyla, Allah-u Tealâ'nın kudretiyle mevzuyu açtık.

Allah-u Tealâ'nın sevgilisine, en kâmil tahiyye ve selamlar yaparak kelam babına dahil olduk (konuya girdik). O Resulullah ﷺ ki; ilmin, hilmin ve silmin madenidir (bütün bilgilerin, yumuşaklığın ve barışın kaynağıdır), Allah-u Tealâ'nın aynasıdır, nübüvvet şemsi (peygamberlik güneşi)dir, velayet bedri (velilik dolunayadır,

Allah-u Tealâ'nın rahmetinin anahtarıdır, Celâlet kutbudur (âlemlerin içinde Allah-u Tealâ'nın nazargâhıdır), risalet şemsidir, Allah-u Tealâ'ya eriştiricidir, nebiler ve rasullerin imamıdır, velilerin ve âriflerin ruhudur (Allah dostlarının ve Allah'ı bilenlerin canıdır), Allah-u Tealâ'nın feyiz deryasıdır, ümmetlerin güneşidir, karanlıkların aydınlatıcısı olan dolunaydır, Kıdem lisanının tercümanıdır (Allah-u Tealâ'nın ezelî kelamının açıklayıcısıdır), Allah-u Tealâ'nın sırlarının madenidir.

O Muhammed ﷺ ki; imanın sancaktarı, bürhanın (kesin delil ve mucizeler)in sahibidir ve Allah-u Tealâ'nın nurlarının hâzineleridir.

Hidayet yıldızları ve kendilerine uyulacak güneşler mesabesinde olup, Allah-u Tealâ'nın hidayetiyle kendilerine uyanların hidayet bulduğu âl ve ashabına, kendilerine uyanların kesinlikle Allah-u Tealâ'nın yoluna kavuşturulduğu kâmil varislerine de tahiyye ve selamların en mükemmeli olsun. Sonra tahiyyeler, selam ve Allah-u Tealâ'nın rahmeti devamlı sizin üzerinize olsun.

Bundan sonra bu fakir ve hakir; Seyyid İsmet Garibullah'dan, habib-i necip (soylu sevgili), ve livechillah manzûr-i lebîb (Allah rızası için sevilip sayılan), ahî fillâhımız (Allah yolunda kardeşimiz) ve Allah için samimi bağlımız ve tarîki Hudada refikimiz (Allah yolunda yol arkadaşımız), kasdım odur ki;

Allah yolcularının kandili, ihvanımız, irfan nuru, ehlullah indinde makbul, halim, kerim, selim, rahim (yumuşak huylu, cömert, kalbi selim sahibi ve merhametli) olan Ali Sırrı Efendi.

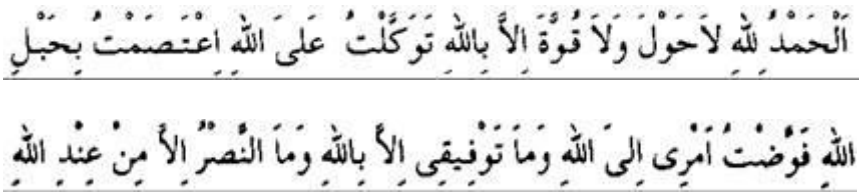
Saltanatı yüce ve Zatı münezzeh olan Allah-u Tealâ, onu kendinin gayrından tertemiz etsin ve Allah-u Sübhanehû ona da bize de kendi tââtı, sevgisi, sevdiklerinin sevgisi ve bizi Allah-u Tealâ'nın sevgisine yaklaştıracak amellerin sevgisi üzere sebat etmeyi nasip eylesin.

Ey Allah'ım! Şüphesiz ki sen ziyade affedicisin, affı seversin, öyleyse ey Allah! Bizim günahlarımızı affet ve bize sana yönelmeyi ve Allah'ın gayrinden yüz çevirmeyi lütfet ve bize son nefesimizi bu hal üzere bitirmeyi nasip et; çünkü sen Allah'sın!

Ne zamanki kalbimi size karşı arzulu, Allah-u Tealâ'ya yönelici ve afiyet haberlerinizi şiddeti bir bekleyişle intizar edici buldum, Allah-u Tealâ'nın sevgisinin sırrına alışmış olan gönlüm, sizin cemalinizden ayrı düştüğü için elem-i firak içinde taşmaya başladı.

Allah-u Tealâ'nın rahmet ve inayetinin cilvesi olarak, bugün mektuplarınız ortaya çıkıp onda bahsettiklerinizi Allah'ın ilminin nuruyla anlayınca, son derece mesrur ve sıhhat-ü afiyette olduğunuzdan dolayı Allah-u Tealâ'nın izzet ve azametine şükrederek, huşû' ve hudû' (boyun ve gönül kırıklığı) ile, Allah-u Tealâ'nın Zatına yönelerek, sizin, istikamet (doğru yoldan ayrılmamak), etemmi fena ve bekâbillah (fena ve bekâ makamların)da bulunmanız, tûl-i hayat ile muammer olmanız (uzun ömürle yaşamanız) ve Allah-u Tealâ'nın kudreti sayesinde her muradınızın yerine gelmesi için duada bulundum; (ta ki kimseye muhtaç olmayasınız). Çünkü sual etmek (insanlardan bir şey istemek) bize ağır gelir.

Bu yüzden her hâlükârda; (حَسْبُنَا اللّٰهُ) "Allah bize yeter", her nimet ve şiddet karşısında;

"Bütün hamdler Allah-u Tealâ'ya mahsustur, Allah'ın yardımı olmadan hiçbir günahtan kurtuluş ve ibadete kuvvet yoktur, Allah-u Tealâ'ya güvendim, Allah-u Tealâ'nın ipine sarıldım, işimi Allah-u Tealâ'ya ısmarladım. Muvaffakıyyetim ancak Allah-u Tealâ'nın yardımıyladır, yardım ancak Allah-u Tealâ'nın katındandır." deriz.

Hepimiz Allah-u Tealâ'nın lütfuyla, sıhhat ve afiyet üzereyiz ve hepimiz, ehlullah'ın hatm-i hâcesine devamınız sebebiyle son derece sevinçliyiz, bütün ihvanımızla birlikte Allah-u Tealâ'ya ulaşmanız için duacıyız.

Bu mektubu, özellikle size, umumiyetle Allah uğrundaki bütün kardeşlerimize yazmış bulunuyorum, sebebi şu ki; bu miskin ilallah (Allah-u Tealâ'ya muhtaç kul)un kalbinden size karşı müthiş bir iştiyakın zahir olduğunu (arzunun belirdiğini) hissettim. Kalbim ise Allah-u Tealâ'nın keremi sayesinde, Zat ı Mâlikü'l- mülûke ve nihayeti sülûke tenbih olunmuştur (padişahlar padişahı olan Allah-u Tealâ Hazretlerine ve manevi yolculuğun sonuna uyarılmıştır).

Evvela icmâlen (kısaca) şunu biliniz ki; Allah-u Tealâ'ya karşı zelil ve hakir olan bu kul, sizin kapılarınızın ve Allah yolundaki bütün kardeşlerimizin hizmetçisiyim. Allah yolundaki hayırlı kardeşlerimize ihtar ve muhabbet (uyarı ve sevgi) yoluyla Allah-u Tealâ'nın dininde mürşid olan şeyhimiz ki; o, sırlar ve nurlar ve hâzinesinin kapısıdır, meşayıhın şeyhidir, diyarın hayırlısıdır, evliyaullahın gavsıdır.

Allah-u Tealâ bizi onun yüce sırrı ile takdis eylesin ve Allah-u Tealâ'nın rahmeti onun üzerine olsun, bu zattan kastım; Allah'ın şehrinde (Mekke) medfûn bulunan Seyyid Şeyh Abdullah Hazretlerinin bize vermiş olduğu emir gereği şu nasihatlerde bulunuyorum:

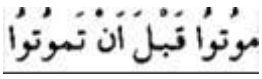
Allah-u Tealâ'nın zikrine ve taatında bulunmaya devam ediniz, Resulullah ﷺ nehyettiği için razı olunmayan bid'atten sakınınız, tarikat ehlinden de olsa bid'at ehlinden kaçınız. Halis niyetle, Allah-u Tealâ'nın emrettiği gibi dosdoğru olunuz, yani adem-i misliyet (benzer tanımamak), terk-i masivallah ve terk-i mülâhazat-ı sıfâtillah (Allah-u Tealâ'nın sıfatları dahi olsa O'nun Zatından gayrı her şeyi düşünmeyi terketmek), terk-i vücûd ve bezl-i mechûd (benlikten geçip son derece gayret sarfetmek) suretiyle Allah-u Tealâ'nın Zatına rucû' ederek (dönerek), emân-ı İlâhî'de iflas-ı tamla müflis (kendinizi, her şeyini kaybetmiş bilerek Allah-u Tealâ'nın güvencesi içinde) olunuz.

Allah-u Tealâ'ya karşı her masiyetten sakınıp, O'nun ipine yapışarak her vakit ve zamanda, ehlullah olan sâdât-ı kibar (büyük efendilerimizden istimdat ediniz (himmet isteyiniz).

Kitap (Kur'an-ı Kerim), sünnet (hadis-i şerifler) ve Resulullah ﷺ in ümmetinin âlimlerinin icma'ı (söz birliği) ile amel ediniz. Dünyada garip (vatanından uzaktaki kimse gibi boynu bükük ve kalbi mahzun) olunuz.

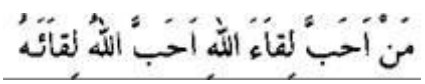
Allah-u Tealâ'ya i'tisam ediniz yani kalplerinizi ve sırr (iç âlem) inizi Allah-u Tealâ'nın Zatının gayrinden arındırınız ve kendinizi lahd (mezar)da (yatan) kabir ehlinden sayınız.

Nitekim -kendisine, âline ve insanları kemale erdiren varislerine Allah-u Tealâ'nın salâtlarının en şereflisi olsun- Neciyyullah (Allah-u Tealâ'nın sırdaşı olan Resulullah ﷺ):

"Ölmeden evvel ölünüz" emriyle işaret buyurduğu gibi. Artık Kelîmullah (Allah-u Tealâ ile konuşma şerefine ermiş olan Resulullah ﷺ)in sırrını anlayın.

Yine buyurdu ki;

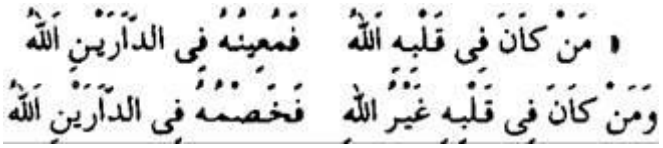
"Kim Allah (-u Tealây) a kavuşmak isterse, Allah (-u Tealâ) da ona kavuşmayı sever."*(Buhari, Rikak:41, No:6142, 5/2386)* Safiyyullah (Allah-u Tealâ'nın halis kulu olan Resulullah ﷺ doğru buyurdu.

Allah-u Sübhanehû ve Tealâ:

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُم مَّيِّتُونَ ﴿٣٠﴾

"Şüphesiz sen ölüsün ve onlar da ölülerdir" *(Zümer Sûresi:30)* kavliyle doğru buyurdu.

Ehlullah'ın en kamillerinden biri olduğu için, kelamı hüccet (sözü kesin delil) kabul edilen Erzurumlu İbrahim Hakkı *(Kuddise Sırruhu)* şöyle demiştir:

"Kimin kalbinde Allah (-u Tealâ) varsa iki cihanda onun yardımcısı Allah (-u Tealâ) dır, kimin de kalbinde, Allah (-u Tealâ n) ın gayrisi varsa dünya-ahiret onun hasmı Allah (-u Tealâ) dır."

Nitekim Kuran-ı Azimüşşanda Allah-u Tealâ; مَّا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ. . . "Allah (-u Tealâ) hiçbir kimse için, içinde iki kalp yaratmamıştır" *(Ahzab Sûresi:4'den)* buyurmuştur.

Yine münezzeh olan Allah-u Tealâ; فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ. . . "Allah (-u Tealâ y) a firar edin." *(Zariyat Sûresi:50'den)* kavli şerifiyle "Her şeyden kesilip Allah-u Tealâ'nın Zatına kaçın" manasını kastetmiştir.

Ve yine Allah-u Tealâ'nın kitabında, Habibine; ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً. . . "İslama tümüyle dahil olun (islamın bütün emir ve yasaklarına tam teslim olun)." *(Bakara Sûresi:208'den)* ayet-i celilesi indirilmiştir ki, bu, Allah-u Tealâ'ya kavuşmayı arzulayanlar için kat'i bir delildir.

O halde bizim yapmamız gereken, son derece sa'yü gayretle Allah-u Tealâ'ya karşı ibadet ve ubûdiyyet vazifelerimize devam etmemizdir. Çünkü bütün velîlere göre tevfîk, sa'y ile beraberdir (Allah-u Tealâ'nın muvaffak kılması, kulun çalışmasıyla birliktedir).

Çalışmak tevekküle engel değildir, bilakis gerçek tevekkül Allah-u Tealâ'nın hükmüne koşmaktır, çünkü zarar veren, fayda veren, eşsiz yaratan, hidayet buyuran ancak Allah-u Tealâ dır.

Allah-u Tealâ'ya tevekkül eden kimse, (tenbellik yapmayıp) teslimiyet ve Allah-u Tealâ'nın emir ve yasaklarına uygunluk içinde gayret gösterir. Zaten Allah-u Tealâ: لاَ يُكَلِّفُ اللّهُ نَفْسًا إِلاَّ وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ. . . "Allah (-u Tealâ) hiçbir kimseyi gücünün haricinde mükellef tutmaz. (Hayırdan) kazandığı (herkesin) lehine, (şerden) kazandığı da kendi aleyhinedir." *(Bakara Sûresi:286'dan).* Buyurmuştur.

Artık, Allah-u Tealâ'nın kelamının mealini anlayın da cebriyye ve kaderiyye (gibi sapık fırkaların yanlış inançların) dan kaçın, çünkü onlar Allah-u Tealâ'yı bilmekten ziyadesiyle uzaktırlar.

Eğer siz, Allah yolcusu iseniz mutlaka Allah-u Tealâ@nın gayrı her şeyi bırakmanız lazımdır, yani kalbinizin manevi tarafından değil de maddi alâkalarından ve bedenle ilgilerinden Allah için vazgeçmeniz gerekir.

Daha açık bir ifadeyle; "Kalpten, Allah-u Tealâ'nın gayrı her şeyi atarak; bedenleriniz dünyada, kalpleriniz ahirette olmalıdır."

Resulullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

اَلدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ وَمَلْعُونٌ مَا فِيهَا إِلاَّ ذِكْرَ اللهِ

"Dünya lanetlenmiştir ve Allah (-u Tealân) ın zikri müstesna, içinde olan her şey de melundur." *(İbni Mace, Zühd:3, no:4112, 2/1377)*

Ehlullah'ın tümüne göre zikirden maksat; kalbin, ademi misliyyet ve künhüne varılamayacağını mülâhazada istihlâk (bir şeye benzetmeksizin ve öz Zatına varılamayacağının idraki içinde Allah-u Tealâ'nın Zatını tefekkürde eriyip gitme) yoluyla mâsivâdan yüz çevirip Allah-u Tealâ'ya yönelmesidir, yani sen, Allah-u Tealâ'yı göremiyorsan da, O'nun rahmetinin tecellisi olarak sanki görüyormuşsun gibi olmandır.

O halde . . . رِجَالٌ لاَّ تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلاَ بَيْعٌ عَن ذِكْرِ اللَّهِ. . . **"Hiçbir ticaret ve alışveriş, kendilerini Allah (-u Tealân) ın zikrinden alıkoymaz"** *(Nur Sûresi:37'den)* ayet-i celilesinde methedilen kullardan olmaya çalışın ve Allah-u Tealâ size fazlu keremiyle hikmet pınarlarını açıncaya kadar sülûkü terketmeyin (manevi yolculuğu bırakmayın).

Eğer siz Allah-u Tealâ'nın azameti sayesinde bu ebedi devleti elde etmeye istekli iseniz Allah-u Tealâ'nın: . . . فَاسْأَلُواْ أَهْلَ الذِّكْرِ. . . . "Zikir ehline sorun. " *(Nahl Sûresi:43'den)* emrini duyun ve; . . . فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ "Emrolunduğun gibi dosdoğru ol." *(Hûd Sûresi:112'den)* emrindeki işareti anlayın da "Lillâh, me'allâh, fillâh, ilallâh" kaim olun ("Allah-u Tealâ'ya giden yolda, Allah uğrunda, Allah ile beraber, Allah için" düsturlarını kendiniz için bir hareket tarzı edinin, yani her yaptığınız işte bu mefhumları düşünün).

Şunu da bilmek lazımdır ki; Allah-u Tealâ'nın fazlıyla, ziyadesiyle tamam olan muvaffak kılmasıyla ve kulun da tam bir çalışmasıyla, ehlullah'ın kaidelerine ve edebe riayetle Allah-u Tealâ'ya ulaşmak mümkün olur. Resulullah ﷺ'e uymanın dışında, Allah-u Tealâ'ya vusul mümkün olmaz.

Nitekim -üzerine Allah-u Tealâ'nın salâtları olsun- ResuIullah'a: . . . وَابْتَغُوا إِلَيهِ الْوَسِيلَةَ. . . .

"O'na (Allah-u Tealâ'ya kavuşmak için) vesile arayın." *(Maide Sûresi:35'den)* ayet-i kerimesi indirilmiştir.

Allah-u Azze ve Celle şöyle buyurdu:

فَادْخُلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾ وَادْخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

"Kullarımın içine gir, cennetime gir!" *(Fecr Sûresi:29-30)*

O halde sen, Allah-u Tealâ'nın izniyle dosdoğru ol. (Müride lazım olan) Allah-u Tealâ'nın sevgilisinden, (silsile yoluyla almış olduğu) yed-i sahih (doğru el) marifetiyle tanınan, mâsivadan arındıran, Allah-u Tealâ'nın ahlâkını takınmış, seyri ilallah'a vasıl ve seyri fillah'a nail (Allah-u Tealâ'ya ulaşmak için yapılan manevi yolculuğun ilk iki menzilini tamamlamış) kâmil bir mürşid bulmasıdır ki; onun eli Allah-u Tealâ'nın yed-i (kudret eli) mesabesindedir.

Bu mürşid eğer seyri anillah'da özellikle de seyri billah'da (manevi mirac tamamlandıktan sonra iniş makamlarının birincisinde) ise o, kamillerin en ziyade kamili ve Allah-u Tealâ'nın dinine irşad edenlerin en ziyade irşad edicisidir.

Bunun alameti, bazı saliklerin kalplerinde Allah-u Tealâ tarafından zikrin ve fikrin tesirlerinden (içlerinde buldukları etkiler) ve İlâhî cezbelerden bir cezbe (manevi çekiş) ile bilinir.

Allah-u Tealâ'nın velisi olana, şahid ve meşhudda, gaybet ve şühut zahir olur (gören ve görülen itibarıyla âlemden hatta kendinden geçme hali ve Mevlâ Tealâ'yı görür gibi olma makamı belirir).

Nakıs mürşid ise; ehlullah katında, telvin ve ahlâkıyla (renkten renge girme huylarıyla) tanınır.

Kâmil insan, Allah-u Tealâ'yı bilenler nazarında temkin (makamında sabit olma) ile bilinir. Ekmel (ziyade kamil) insan, seyr-i anillah makamında olduğu için temkinden sonra telvin (hali üzere sebattan sonra renk değiştirme)de bulunması hasebiyle Allah-u Tealâ tarafından (tayin edilmiş) bir mürşittir ki; onun hakkında:

أوليائي تحت قبابي لا يعرفهم غيري

"Velilerim kubbelerimin altındadır. Benden gayrisi onları tanımaz." rivayeti varid olmuştur.

Yani Allah yolcusu katında bu zat, irfan (Allah-u Tealâ'yı bilme) nuru ve îkan (yakînen inanma) sırrıyla bilinir. Kamillerin en ziyade kemale ermişi olan zatın makamı seyr-i billahta olduğu için, Allah-u Tealâ'nın kullarına faydalı olmak kastıyla yer, içer ve çarşı-pazarda edeple dolaşır.

. . . كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٢٩﴾ "Her gün O, bir şandadır."[1] *(Rahman Sûresi:29'dan)* kavl-i şerifi muktezasınca, onun halinin kemali, ancak Allah-u Tealâ'nın nuruyla bilinir. Yine böylece onun kemali, şuhûd (manevî görüş) ve meşhud (görülen tesirler) ile bilinir.

Bu zatlar, halvet ve celvet (tenha ve insanlar arasın) da Allah-u Tealâ ile beraberliklerini devam ettirdiklerinden, irfan ilmiyle bilinip Allah-u Tealâ'nın muvaffak kılmasıyla vicdan (iç buluş) nuruyla tanınırlar. Onlar Allah-u Tealâ'nın en mükemmel nimeti içerisinde;

فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِندَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

"Güçlü bir padişahın (manevî) katında, hak meclisindedirler." *(Kamer Sûresi: 55)*

Güneş, bulut içinde ve perde altında da olsa güneştir. İnsaflının kalbi Allah-u Tealâ'nın birliğine şahittir, inkarcılar ise daima Allah-u Tealâ'nın gazabı içindedirler.

Kâmil mürşidin alâmeti şudur ki; onun sevgisi bütün âlemlerde zuhur eder. Eğer insanlar Allah yolunda gafillerden değillerse:

. . . يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللّهِ وَالَّذِينَ آمَنُواْ أَشَدُّ حُبًّا لِّلّهِ. . .

"Allah'ın sevdiği gibi onlar da o zatları severler, iman edenler, Allah'ı sevme bakımından daha şiddetlidirler." *(Bakara Suresi:165'den)*

Onların huzurunda, nurları bereketiyle bütün ziyaretçilerde Allah-u Tealâ'yı mülahaza (şekilden münezzeh olarak düşünme) hali belirir, Allah-u Tealâ'dan gafil olmayanlar, onların meclisinde son derece dikkatle dinleyenlerden olurlar.

Ziyaretçilerinin, ister istemez bütün halleri kayıt altına alınmış olup Allah-u Tealâ'nın feyzi sayesinde ızdırap ve telaşesi giderilir.

Bu zatlar, Allah-u Tealâ'nın izin ve iradesiyle şeriat, tarikat ve mukaddes sünnet dairelerinde kaim ve daimdirler, insanların kalplerine girerek, Allah-u Tealâ'nın nurunun ferasetiyle içlerinde olanı bilirler.

Nakıs mürşidin eli, Allah-u Tealâ ile kemal bulmuş bir zatın eli olduğu sürece (o zattan manevi icazet -müridleri yetiştirme yetkisi- almışsa) kâmil gibidir.

Ancak rabıta-i şerife, nakısa yapılmayıp, kamili billah olan şeyhine yapılabilir. Mürşid-i kamilin rabıtadaki tesiri, Allah-u Tealâ'nın feyzi sayesinde yeni başlayanlar için gaybet izhar eder (âlemden ve kendinden geçme hali ortaya çıkarır).

Eğer bahsedilen gaybet ve fena (bütün cihandan ve kendinden geçme) hali, birdenbire veya bir tesir dolayısıyla zuhur ederse, bir Allah dostu için bundan başka bir hüccet (veliliğine şahit ve delil) olamaz.

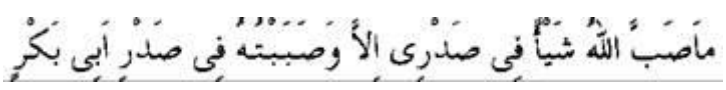
Bu zatın büyüklüğü o raddeye varır ki; bütün mülkler ve felekler onun, Allah-u Tealâ'nın indindeki hürmeti sayesinde kaim ve daim olurlar. Nakıs, talip (eksik mürşid, henüz isteyici) dir. Kâmil, veli (kemale ermiş mürşit ise gerçek Allah dostu) dur. Ekmel (son derece kemale ermiş) ise, ehlullahın en büyüğüdür.

Kamillerin en mükemmeli olan yani seyr-i billah makamında olan kişinin varlığı, iki cihanda rahmettir, onun büyüklüğünü ancak Allah-u Tealâ bilir. Bunların kemâlâtı arasındaki fark, okyanusa nisbetle damla gibidir.

Biliniz ki; bu devlete ulaşmak, ehlullah'ın kalbinin kabulü ve evliyanın ta'limi sayesinde ancak, Allah-u Tealâ'nın fazl-u keremiyle mümkün olur.

Çünkü ziyade mukaddes ve münezzeh olan feyiz, Allah-u Tealâ'yı taleb edenlerin kalplerine, taşkın bir şer'i mehabbet ve rabıta-ı şerife sayesinde teveccüh ve in'ikâs tarikiyle (manevî yöneliş ve aksetme yoluyla) Allah-u Tealâ tarafından bilâ nüzûl, nüzûl eder (anladığımız manada bir iniş söz konusu olmaksızın yağar).

Öyle ki bu in'ikâs, Cenabı Hakk'ın keremiyle insibâğ ve intıbâ' (o gelen halin rengiyle renklenme ve akseden feyzin tabiatını kabullenme) halini alır. Rasulullah ﷺ:

"Allah (-u Tealâ) benim göğsüme ne döktüyse elbette ben onu, Ebu Bekir'in göğsüne döktüm." *(Süyûtî, el-Havî, 2/101)* buyurmuştur.

Salikte, Allah-u Tealâ'nın denizinin dalgasında gaybet ve istiğrâk (boğulup kendinden geçme) zuhur ettiği gibi fenafillah ve fenâü'l-fena fillah (Allah-u Tealâ'da

fani olma ve fani olduğundan da fani olma yani her şeyden geçme ve bu geçişinden de geçme) halleri meydana gelir.

İşte Allah-u Tealâ tarafından kabul ve Allah-u Tealâ'ya vusûl (ulaşma) ancak budur. Maksat hal ve ahval (değişen manevî haller) olmayıp, ancak Allah-u Tealâ'nın Zatıdır.

Veliliğin başlangıcı, şeyhte fani olmaktır ki bu, Resulullah ﷺ de fani olmanın mukaddimesi, o da Allah-u Tealâ'da fani olmanın öncüsüdür. Her kim istiğrak ve istihlâk (Allah-u Tealâ'dan kendisine gelen feyiz dalgaları içerisinde boğulup kalma ve eriyip gitme) hallerinden sonra, fena fillah'a erme şerefine nail olursa muhakkak ki o, Allah-u Tealâ'ya vasıl olmuştur ve ehlullah'dan olmuştur.

Zira hakiki manada fani olan kişi, Allah-u Tealâ'nın hıfzı (koruması) ile beşerî vasıflara asla döndürülmez. İşte bu kişi, ... كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ... "Allah (-u Tealân) ın Zatı müstesna herşey helak olucudur." *(Kasas Suresi:88'den)* ayet-i celilesinin sırlarını sadece ilimle değil, şühûd ve meşhûd me'allâh (Allah ile birlikte, Allah-u Tealâ'yı görür gibi olma) haliyle de bilir.

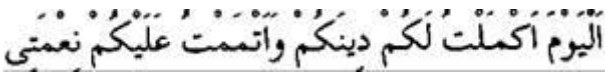
Fena fillah'ın kemalinin nihayetine eren kişi, bekabillah makamıyla şereflenerek, Allah-u Tealâ'nın nurunun şiddetli zuhuru (kuvvetli parlaması) sebebiyle vâsıl ve âlimi billah (Allah-u Tealâ'yı bilen ve O'na ulaşan kimse) olur.

Bunun üzerine Rabbisi, ona şeriki ve nazîri olmayan öz Zatıyla tecelli buyurur da o, evliyaullah'ın kutbu makamında bâkî billah (Allah-u Tealâ'da yok olduktan sonra, yine onunla hayat bulan bir zat) olur ve seyri anillah makamında, kulları irşad için tenezzül buyurur (manevi miraçtan inişe geçer) ki bu, Resulullah ﷺ e teba'iyyet (hakkıyla uyma) vasıtasıyla, nübüvvet kemalinin meydana gelmesinin sırlarındandır, fakat bu, mensup cihetinden olmayıp seyr yönündendir (o zat, "Peygamber makamına oturdu" manasında olmayıp, 'Manevî gezinti esnasında oraya uğradı' anlamına gelmektedir.)

Ey Allah yolundaki kardeşlerimiz! Güzel anlayın ki; bu zat, ehlullah'ın ekmel (Allah dostlarının en mükemmel) lerindendir ve kutbu'l-aktâb (kutupların kutbu)dur.

Bundan sonra eğer, Allah-u Sübhânehû fazl-u keremiyle dilerse, bu zat seyri billah makamıyla şerefyâb olur ki, bu da seyr-i billah (Allah ile birlikte manevî yolculuğa çıkma) cihetinden, risalet kemalatının elde edilme sırlarındandır.

Böyle bir zata Rabbisi, bütün tecellîlerin nurlarının fevkinde bir nur ve öz Zatının esrarının sırrıyla tecelli buyurur ve bu zat mahlukatın gavsı (bütün yaratıkların kendinden medet beklediği), hakikatların şemsi (bütün gerçeklerin güneşi) ve Allah-u Tealâ'nın kullarına (gönderdiği) irşad kutbudur.

Bu devletin edeplerini tahsil (ele geçirme), ancak Allah-u Tealâ'nın fazlıyla mümkündür. İşte bu, Allah-u Tealâ'nın fazlıdır ki, bunu, kullarından dilediğine verir ve bunlar ehlullah (Allah-u Tealâ'nın seçkin kulları) dır. Şunu bil ki; Allah-u Sübhânehû:

"Bugün sizin dininizi ikmal ettim ve üzerinize nimetimi tamamladım." *(Maide Suresi-3'den)* kavlinde sadık olmuştur.

Rahman Tealâ'ya yakınlık, Sübhânî bir tevfîk (Allah-u Tealâ'nın muvaffak kılması) iledir. Her sa'yü gayret akabinde tevfika mazhariyyet (çalışma neticesinde başarıya kavuşmak) ancak fazl-ı İlâhî ile müyesser olur.

Yani Allah-u Tealâ'nın sonsuz iyiliği vesilesiyle kolayca elde edilir. Bunu anladığımızda, Allah-u Tealâ'ya vasıl olmamız için, durmadan sa'yü gayrette bulunmamız ve âdâba riayet etmemiz elbette lazımdır.

Ma'lûmunuz vech ile, mürşidi billah'a (sizi Allah-u Tealâ- ya kavuşturan zata) kemali inkıyâd (son derece boyun eğmek) suretiyle teslim olmak gereklidir.

Mürşidin kalbine samimiyetle giren, muhakkak Allah-u Tealâ'nın denizinin dalgıçlarından sayılarak eman ve ıtmi'nân (güven ve huzur) içinde bulunur.

O halde siz, ehlullah'ın kalplerine mehabbet rabıtasında bulunun, cemî'den tarif (rabıta yaptığınız bütün zatların sizi kabul edip birbirine tanıtması) vaki olduğunda kalbi, kemal sahibi İsm-i Celâl'in zikriyle, Allah-u Tealâ'yı anmaya teşvik etmek lüzum eder ki, feleklerin maliki olan Allah-u Tealâ'da istihlâk tariki (eriyip gitme yolu) ile kalbin, Allah-u Tealâ'da fani olması ele geçsin.

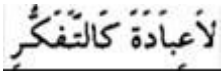
Mihrâbı ruhânî'den zikri sultânî zuhur ettiğinde (manevî mihrab olan kalpte en büyük isim olan Lafza-i Celâl belirdiğinde) Allah-u Tealâ'nın huzurunda öylece dur. Bu zikir bazı Allah yolcuları için letâif (dersin)i tamamladıktan sonra ortaya çıkar.

İşte o zaman: (لَآإِلٰهَ إِلَّاالله) "Lâilâhe illallâh" tan ibaret olan kelime-i tayyibe' ile meşgul olmalısınız ki, bu durumda hapsi nefes (nefesi tutma) ve Efendimizden varid olduğu (geldiği) şekilde tek sayıda durmaya riayet ve bilinen sekiz şarta uymak lazımdır.

(Bu derste nefesi tutup, kalp diliyle tevhîd okurken) nefy-i sivâ ve isbat-ı Zatillah (Mevladan gayri herşeyi atıp Allah-u Tealâ'nın Zatını yerleştirme) yoluyla, (لَآمقصود إِلَّاالله) "Lâ maksûde illallâh" (Allah-u Tealâ'dan başka gaye ve maksut yoktur) manası mülâhaza edilir.

Seyr-i fillah mertebesinde ise mutlaka, (لَآموجود إِلَّاالله) "Lâ mevcûde illallâh" (Allah-u Tealâ'dan başka hakiki varlık sahibi yoktur), manasının düşünülmesi lazımdır.

Fena fillah nuruyla huzur bulursanız, bu kelimenin manasını düşünmeye hacet kalmaz, o takdirde sen, bulunduğun hal ve mertebede durarak, Allah-u Tealâ'nın Zatının tasarrufunu bekle! Bundan dolayı, Resulullah ﷺ:

"Tefekkür gibi hiçbir ibadet yoktur." *(Taberânî, Mu'cemü'l-Kebîr, No:2688,3/69)* buyurmuş ve bu kavlinde Allah-u Tealâ'nın sevgilisi sadık olmuştur. Gerçekte ibadete layık olan Mevla'nın zikrinden maksat, kalbin Allah-u Tealâ'nın öz Zatına yönelişidir.

Seyr-i mâsivallâh (dördüncü seyr olan seyri fi'l-eşya) mertebesinde ve evliyaullah'a mahsus bir üstünlük olan, istihlâk fi'llâh makamında -ki o, bütün mülklerin maliki olan Mevlâ Tealâ'ya ulaşma yolunda kendinden geçme ve eriyip gitme anlamına gelmektedir- gaybet zuhur eder (geçkinlik hali başgösterir) se rabıtayla meşgul olmayıp Allah-u Tealâ ile meşgul ol!

O takdirde, sayıyla zikir yapmaya ihtiyaç olmadığından, Allah-u Tealâ'ya ulaşıncaya kadar bulunduğun halde kal!

Fena (fillah makamı) zahir olunca, dil ile her gün beşbin kere tehlilde yani 'Lâilahe illallah' zikrinde bulunduktan sonra, Allah-u Tealâ'yı murakabede olmak gereklidir ki, Allah-u Tealâ- ya karşı fena-i külli (tümüyle kendinden geçme hali) elde edilsin.

Seyr-i billah'a kadar her makamda, en kâmil Allah dostlarının hepsine göre bu sayıyla meşgul olunmalıdır. Lâkin beşbin sayısıyla kayıtlanmak seyr-i ilallah'ın tamamlanmasına ve ondan az sonrasına kadar gereklidir ki, maksat ve meram bulunabilsin. O halde ehlullah'ın edeplerini iyi anlayın!

Hakikat-ı Muhammediyye makamına ulaşıncaya kadar Allah-u Tealâ'nın fazl-u keremiyle ma'iyyet (dersinin) sırları ve akrabiyyet (dersinin) nurları zahir olursa, o zaman size beşbin sayısına riayet farz olmayıp, Allah-u Tealâ sizi takatınıza göre mesul kılar.

Nafile ibadetler ve Allah-u Tealâ ile birlikte (huzur üzere) Kur'an-ı Kerim tilaveti ile meşgul olmalısınız. Doğruluk, ihlas, Allah-u Tealâ'nın Zatına yönelmek sizin üzerinize borçtur. Bunu böyle yapan muhakkak, Allah-u Tealâ'nın fazlu keremiyle, Allah-u Tealâ'nın yoluna hidayet olunmuştur.

Size vasiyetim şudur ki; Zıllüllah (yeryüzünün halifesi olması hasebiyle Allah-u Tealâ'nın gölgesi mesabesinde olan), âlemlerin sultanı, Müslümanların imamı, Allah-u Tealâ'nın kullarının nuru (olan; Sultan Abdülmecid Han) için Allah-u Tealâ'ya yönelerek, özellikle bütün hacetleri gören Allah-u Tealâ'ya müracaat edip, her işinde muvaffak olması, salâh ve felaha kavuşması, nusreti İlahiyye'ye nail olması ve çocukları ile beraber tûl-i hayat (uzun ömür)le muammer olmaları için devamlı dualarda bulunasınız!

Zilâlü zıllillah (Allah-u Tealâ'nın gölgesi mesabesinde olan halifenin gölgeleri konumunda bulunan) vüzerâ, ümerâ ve vükelâ (vezirler, emirler ve vekiller) hakkında da daima duada bulunarak, Cenab-ı Hak'tan, kefere-i a'dâillah muvacehesinde (Allah-u Tealâ'nın düşmanları olan kafirler karşısında) bunlara yardım etmesini talep etmenizi tavsiye ederim!

Vehhâb (karşılıksız çokça veren Allah-u) Tealâ'nın kudreti ve lutfi İlâhî sayesinde bu mürasele ve kitabet (mektup yazıp gönderme işlemi) burada nihayet buldu.

Vay benim hasretime (sizden ayrılıktan dolayı çektiğim özlem)! Ne olur Allah rızası için kusurumuza bakmayın! Siz bizim, Allah-u Tealâ'ya giden yolda refîk (yol arkadaş) ımızsınız. Biz sizi Allah yolunda sevdiğimiz için bu mektubu acele olarak yazdık.

Tam bir muvaffakıyyete nail olmanız, her meramınıza kavuşmanız ve Allah-u Tealâ'nın visâline, vusûlün husûlü (Allah-u Tealâ'ya manen kavuşmayı ele geçirmeniz) için sizin hakkınızda Allah-u Tealâ'nın Zatına ümitvâr bir şekilde duada bulunmaktayız.

Sizden de sünnet-i seniyye'ye muvaffakıyyet ve hüsnü hatime ile likâullah'a mazhariyyet (güzel bir son ile Allah-u Tealâ'ya kavuşmam) için, Allah-u Tealâ'ya yaptığınız dualarda bu miskini hatırlamanızı umarız.

Allah-u Tealâ'ya kavuşuncaya kadar selam ve Allah-u Tealâ'nın rahmeti devam üzere, sizin ve yanınızdakilerin üzerine olsun.

Mustafa İsmet Garibullah

Hicrî 1332 senesinin Şevval ayının sonu

ÜSTADIMIZ ALİ HAYDAR (Kuddise Sırruhu) HAZRETLERİNİN YAZMIŞ OLDUĞU MANZUM SİLSİLESİDİR.

بسم الله الرحمن الرحيم

حَمْدُ و ثَنَا اَللّٰهِ اولسون مُدَامْ ✲ مُصْطَفیٰ و آلینه هر دم سَلَامْ

Hamd-u sena Allah'a olsun müdâm, Mustafa ve âline her dem selâm."

دِنْلَه یِكْ اَیْ دَرْدِمِكْ اورتَقْلَرِی ✲ وَجْدِ یارِكْ عاشِقِی صادِقْلَرِی

Dinleyin ey derdimin ortakları, Vecdiyarın aşıkî sadıkları!"

مَكْتوبِكِز بِزْلَرَه بولْدِی وُصولْ ✲ آچْدِی مَوْلَامْ سِزْلَرَه صَدْرِمْدَه یولْ

"Mektûbiniz bizlere buldi vusûl, Açtı Mevlâm sîzlere sadrımda yol."

حَقْ ایچوُنْ اَلْدمْ سِزی یولْداشْلغَهْ * بوُ غَرِیبْ اَللَّرْدهْ اَرْقَاداشْلغَهْ

"Hak içün aldım sizi yoldaşlığa, Bu garip ellerde arkadaşlığa."

شمْدی لاَزِمْ ایدَهْ لِمْ عَهْدُ و مِیثَاقْ * کِرْمَهْ یَه تَا آرَایَهْ اَصْلاَ شِقَاقْ

"Şimdi lâzım idelim ahd-ü misak, Girmeye tâ araya asla şikak."

آدَابْ اوزْرَهْ اوْلاَلِمْ سِرّ وُجلِی * رَبِّمِزَهْ طوُتَالِمْ دوُغْرِی یوُلِی

"Âdab üzre olalım sirr-u celî, Rabbimize tutalım doğru yolî."

هَرْ بِرِ ایشْدَهْ اِسْتِقَامَتْ فَرْضْ بِزَهْ * کِتْمَکْ ایچوُنْ یوُلْ بوُدُرْ رَبِّمِزَهْ

"Her bir işte istikamet farz bize, Gitmek içün yol budur Rabbimize."

اَللّٰهْ ایچوُنْ ایْلَیَهْ لِمْ صُحْبَتِی * بوُیْلَهْ عَزِیزْ اَهْلِ دَرْدِکْ عَادَتِی

"Allah içün eyleyelim sohbeti, Böyle aziz! ehli derdin âdeti."

کَنْدِی هَوَامِزِی آرْتِقْ قوُیَالِمْ * اِثْرِ پَاکِ مُصْطَفیٰ یَهْ اوُیَالِمْ

"Kendi hevamızı artık koyalım, İsri pak-i Mustafa'ya uyalım."

اوُکَا اِتّبَاعْلَهْ اوُلوُرْ فَتْحِ بَابْ * بوُیْلَهْ اِعْلاَنْ اِیْتْدِی بوُنِی حَقْ کِتَابْ

"O'na ittiba'la olur feth-ı bab, Böyle i'lân itdi bunı hak kitab."

شَرْعِ پَاکِی تَاجْ ایدَهْ لِمْ بَاشْلَرَهْ * دوُشْمَیَهْ لِمْ بَشْقَجَهْ تَشْوِیشْلَرَهْ

"Şer'i pâk-î taç idelim başlara, Düşmeyelim başkaca teşvişlere."

نَفْسْ ایلَهْ دَائِمْ مُجَاهِدْ اوْلاَلِمْ * أوْلْمَدَنْ اَوَّلْ أوُلوُبْ اوُیَانَالِمْ

"Nefs ile daim mücahid olalım, Ölmeden evvel ölüp uyanalım."

اَكْلِ شُرْبِ نَوْمِ تَقْلِيلْ اِيدَهْ لِمْ * بُو اُوغُرْدَهْ نَفْسِ تَذْلِيلْ اِيدَهْ لِمْ

"Ekli şürbi nevmi taklil idelim, Bu uğurda nefs-i tezlil idelim."

قَلْبِ تَنْهَا طُوتَالِمْ هَمْ خَلْوَتِى * رَبِّمِزْدَنْ اِسْتَهْ يَهْ لِمْ وُصْلَتِى

"Kalbi tenha tutalım hem halveti, Rabbimizden isteyelim vuslatî."

تَرْكِ اَغْيَارْ اَيْلَيَهْ لِمْ حَقْ اِيچُونْ * حَقَّهْ فِرَارْ اَيْلَيَهْ لِمْ حَقْ اِيچُونْ

"Terki ağyar eyleyelim Hak içün, Hakk'a firar eyleyelim Hak içün."

صَوْمِ سِوىٰ اَيْلَيَهْ نِكْ اِفْطَارِى * وَاصِلِ حَقْدِرْ دِيدِى حَقْ پَيْغَمْبَرِى

Savm-ı siva eyleyenin iftarı, Vasıl-ı Hak'dır didi Hak peygamberi."

سَعْىْ اِيدَهْ لِمْ كُونْلَرِى هَمْ لَيَالِى * ذِكْرْ اِيدَهْ لِمْ مَوْلَايِى ذُوالْكَمَالِى

"Sa'y iddim günleri hem leyâlî, Zikredelim Mevlâyı Zü'l-kemalî."

اِشْتَهْ بُو يُولْ سِلْسِلَهْ مِزْ يُولِيدِرْ * سِلْسِلَهْ مِزْ اِشْتَهْ بُو يُولْ اَهْلِيدِرْ

"İşte bu yol silsilemiz yoludur, Silsilemiz işte bu yol ehlidir."

رَبِّمِزَهْ عَزْمِ وِصَالْ اِيدَهْ لِمْ * سِلْسِلَهْ يَهْ دُوغْرِى اُويُوبْ كِيدَهْ لِمْ

"Rabbimize azm-i visal idelim, Silsileye doğru uyup gidelim."

رَهْبَرِيمِزْ سِلْسِلَهْ مِزْ رِجَالِى * بَشْقَهْ يَهْ يُوقْدُرْ بُو يُولُكْ مَجَالِى

"Rehberimiz silsilemiz ricali, Başkaya yoktur bu yolun mecali."

اُوكْرَهْ نَهْ لِمْ سِلْسِلَهْ مِزْ حَالِنِى * تَاطُوتَالِمْ حَقِّكْ دُوغْرِى يُولِنِى

"Öğrenelim silsilemiz halini,

Ta tutalım Hakk'ın doğru yolunu."

اِيشْتَهْ بُويْلَهْ عَهْدْ اِيلَهْ آلْدِمْ سِزِى * هَمْ چِيقَارْمَايِكْ كُوكُلْدَنْ عَاجِزِى

"İşte böyle ahd ile aldım sizi, Hem çıkarmayın gönülden acizi."

ذِكْرْ ايدَهْ يِم مُخْتَصَراً سِلْسِلَهْ * عَرْضْ ايدَهْ يِم نَظْمْ ايلَهْ اَهْلِ دِلَهْ

"Zikredeyim muhtasaran silsile, Arz ideyim nazm ile ehl-i dile."

يَادْكَارِمْ اولَهْ بو اِخْوَانِمَهْ * فَاتِحَهْ اِحْسَانْ ايدَهْ لَرْ جَانِمَهْ

Yadigarım ola bu ihvanıma, Fatiha ihsan ideler canıma."

سَيِّدُ الْكَوْنَيْنِ خَاتَمُ الْاَنْبِيَاءْ اَحْمَدْ مَحْمُودْ مُحَمَّدْ مُصْطَفَىٰ

"Seyyidül kevneyni Hatemü'l-Enbiya, Ahmed Mahmûd Muhammed Mustafa."

حَضْرَتِ صِدِّيقِ اَعْظَمْ يَارِغَارْ * بِزْدَهْ آنِكْ نِسْبَتِي وَارْ يَادْكَارْ

"Hazreti Sıddık-ı a'zam yariğar, Bizde anın nisbeti var yadigar."

سَلْمَانْ وقَاسِمْ وَ اِمَامِ جَعْفَرْ * سَرْتَاجِمِرْ هَرْ بِرِيسِي سَرَاسَرْ

"Selman-u Kasım ve İmam-ı Ca'fer, Sertacımız her birisi seraser."

بَيَازِيدِ بَسْطَامِي وَاَبُو الْحَسَنِ خَرْقَانِي * اَبُو عَلِي فَارَمْدِي يُوسُفُ هَمْدَانِي

"Beyâzîd-i Bestamî ve Ebu'l-Hasen-i Harkânî, Ebû Ali Fâremedî, Yûsuf-u Hemedanî."

سَرْ خَوَاجَهْ كَانْدِرْ عَبْدُالْخَالِقِ غُجْدُوَانِي * عَارِفْ مَحْمُودْ وَعَلِيُّ الرَّامِيتَنِي

Ser Hacekândır Abdü'l-Halik-i Gucdüvanî, Arif, Mahmûd ve Aliyyü'r-Ramîtenî."

بَابَا سِمَاسِي دَخِي اَمِيرْ كُلَالْ * هَرْ بِرِيسِي رِجَالُ اللّٰهْ بُونْدَهْ يُوقْ اَصْلَا جِدَالْ

"Baba Simasi, dahî Emir Külâl,

Her birisi Ricalüllah bunda yok asla cidal."

كَلْدِي شَاهِ نَقْشِبَنْدِي صُوكْرَهْ عَطَّارْ * كَلْدِي خَوَاجَهْ كِي يَعْقُوبُ اَحْرَارْ

"Geldi Şah-ı Nakşibendî sonra Attâr, Geldi Hacekî, Ya'kub-u Ahrâr."

زاهدو درویش صوکره خواجه کی ✲ ویردی باقی بالله فیض باقی

Zahid-ü derviş sonra Hâcekî, Virdi Baki billah'a feyz-i baki."

الف ثانیده مجدد پیرو پیرانمز ✲ سلطانمز پیر منتدارمز

"Elf-i Sanîde müceddid pir-ü piranımız, Sultanımız pir-ü minnettarımız."

نام مشهور امام ربانی ✲ اذن حق ایله تجدید ایتدی بو دینی

"Nam-ı meşhûr İmam-ı Rabbanî, İzn-i Hak ile tecdid itdi bu dini."

سیدمز سرورمز بو بزم ✲ رهبرمز سردارمز بو بزم

"Seyyidimiz Serverimiz bu bizim, Rehberimiz serdarımız bu bizim."

عروة الوثقیٰ وسیف الدین صوکره ✲ نور نسبت ایردی تا سید نوره

"Urvetü'l-Vüska ve Seyfüddin sonra, Nûr-u nisbet irdi ta Seyyid Nûra."

صوکره حبیب الله بو نورك مظهری ✲ صوکره عبد الله شاه دهلوی

"Sonra Habîbullah bu nurun mazharî, Sonra Abdullah Şah-ı Dehlevî."

حضرت خالد ضیاء الدین بو عیان ✲ نوجوان تازه جان بولدی بو کله نقشبان

"Hazreti Halid Ziyaüddin bu ayan, Nevcüvan taze can buldî bunla Nakşiyân."

صوکره عبد الله مکی حضرتی ✲ بو دیاره مأمور ایتمش عصمتی

"Sonra Abdullah-ı Mekkî Hazretî, Bu diyara me'mûr itmiş İsmeti."

عصمتی بل عصمتی بل عصمتی ✲ بیلمسی لازم ولی النعمتی

"İsmeti bil İsmeti bil İsmeti, Bilmesi lâzım veliyyü-n ni'metî."

مصطفیٰ عصمت غریب الله بودر ✲ فیض جاری قطب اهل الله بودر

"Mustafa İsmet Garibullah budur, Feyzi cârî Kutb-u ehlûllah budur."

بو ذات نور اللهه ویروب یدینی * کندی یدی قلمش آنك یدینی

"Bu zat Nurullah'a virüb yedini, Kendi yedi kılmış ânın yedini."

صکره بزاز علی بولب بو نوری * نوره غرق ایتدی او علی حیدری

"Sonra Bezzaz Ali bulup bu nûrî, Nûra gark itdi o, Ali Haydar'ı."

باب عالی باب عالی هر کیرن * مقصودینه نائل اولور دل ویرن

"Bab-ı âlî, bab-ı âlî, her kiren, Maksudîne nail olur dil viren."

اشته عزیز سلسله مز ارلری * هر بیرینك تحت القباب یرلری

"İşte aziz! silsilemiz erleri, Her birinin tahtel kubab yerleri."

هر کیم آلیر سلسله ء یادینه * ایردیره الله آنی مرادینه

"Her kim alır silsileyi yadine, İrdire Allah anı muradine."

هر اوقویان سلسله ء عشق ایله * فیض وافر بولور اذن حق ایله

"Her okuyan silsileyi aşk ile, Feyz vafir bulur izn-i Hak ile."

سلسله مزی مسلسل ایله یارب الانام * یورویوب بویله مسلسل تا الی یوم القیام

'Silsilemizi müselsel eyle Ya Rabbe'l-enâm, Yürüsün böyle müselsel ta ilâ yevmi'l-kıyam."

آمین آمین آمین

Âmin, Âmin, Âmin.

هو

ب ح ص س

آخی فی اللّٰهم محمودم دوست بخشیشی یوسفم .

انتظارنده بلندیغمز : ۱۸/۲/۹۰٤ تارخیله یازیلی مکتوبکز واصل.

جمله مزده وبتون قرداشلریکزده وجماعتکزده عظیم سرورلر حاصل اولدی. جمله سی دنیا وآخرت عافیت وسعادتلریکزه دعالر ایله برابر پك تیز تشریفکزی رجا ایدرلر .

مکتوبکزده سلاملرینی محبتلرینی یازدیغکز ذوات کرامه و بالجمله اخوان دینه سلام ودنیا وآخرت سعادتلرینه دعالریمزی وکندیلرندنده حسن خاتمه مزه دعالرینی طلب و تمنامزی عرض وتبلیغ بیوره سیکز .

قرداشم یولداشم خانه خالقکزه پدر و والده ورفیقه ویاورلریکزه بر عائله کبی محبتلریمزی دعالریمزی بلدیررسیکز و بو طرفه محبتلرینی ودعالرینی جلب ایده سیکز .

یاورومز بو طرف دخی دها سزلره بویله در وبویلجه ده حس ایتدیککزی قویاً ظن ایدییورم نصل اولماز که بیلورسینکه سنك آنی محبتنی نره ده بو مسکینه کم ویردی وتسلیم ایتدی .

اَوْلَادِمْ حُسَيْنْ اوسْتَه وَحَافِظْ مُصْطَفىٰ وَحَافِظْ الْيَاسْ وَحَافِظْ عَبْدُ اللّٰهْ
وَخَوَاجَه كزْ اَفَنْدِى حَضْرَتْلَرِينكْ وَمَكْتُوبُكزْدَه يَازْدِيغكزْ وَجْهلَه دَه فِى
الْحَالْ مُذَاكَرَه لَرِيلَه مَشْغُولْ اولْدِيغكزْ يَاوْرِيلَرِكْ اَوْلَادْلَرِكْ جُمْلَه سِنَه
مُحَبَّتْ وَسَلَامْلَرِيمِى وَعلُومْ وَمَعَارِفْ اوغْرُونْدَه يُولُنْدَه سَعْىْ و ثَبَاتْ
وَتَكَامُلْلَرِينَه دُعَالَرِيمزِى تَبْلِيغْ وَتَفْهِيمْ ايدُوبْ بُو مِسْكِينْ وَدُشْكُونْ
اخْتِيَارْ دَه دَه نكْ حُسْنْ خَاتِمَه سِنَه دُعَالَرِينِى وَمُحَبَّتْلَرِينِى وَهِمَّتْلَرِينِى
جَلْبْ ايْتمكَه غَيْرَتْلَه وَسِيلَه اوْلَه سكْ.

يُوسُفُمْ دُسْتْ يَادكَارِى بَخْشِيشِى كوزُمْ نُورِى اَوْلَادِمْ ﴿اِنَّ الَّذِينَ
امَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمٰنُ وُدًّا﴾ بِرْ شَيْكه آنكْ
مَحْضاً بِرْ اكْرَامِى احْسَانِى مَقْبُولِى اوْلَه آنْدَنْ دهَا عَالِى وَقِيمَتْلِى عجبا نه
اوْلَه بِيلُورْ حُبٌّ فِى اللّٰهْ وَبُغْضْ فِى اللّٰهْ مَقَامِنِى بِيلُورْسِكزْ اَوْلَادِمْ ، حضرت
مَوْلَىٰ حَقِّيلَه حُصُولِنِى وَكَمَالِنِى وَدَوَامْ وَثَبَاتِنِى فَضْلْ وَكَرَمِيلَه تَوْفِيقْ
وَاحْسَانْ بِيُورِيلَه لَرْ . آمِينْ آمِينْ بِجَاهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الْاَمِينِ آمِينْ !

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

سَلْخ رَجَب شَرِيف-٢٧٤
دُعَاجِيكزْ
بَوَّاب بَاب عِصْمَتْ
يَعْقُوبكزْ

اَوْلَادِمْ يُوسُفُمْ بِيلُورْسِنكه اللّٰهْ رَعْشَه سِى كوْنْدَنْكوْنَه دَه
آرْتمَقْدَه دِرْ جَوَابِى كَنْدِى يَازِيكزْلَه آرْزُوا ايدِيُورُمْ يَازِيكزْ
بَنِى غَيْرَتَه كَتُورْدِى بوُنِى ايكِى كوْنْدَه دوْرَه دوْرَه يَازَابِيلْدِيمْ
اوقُوْيَه بِيلُورْسَكْ اوقُودَه كوْرَه يِمْ هَلَه چَابُوقْ كَلْدَه لسَانًا
آكْلَه شَالِمْ .

Ahî fillâh'ım! Mahmud'um! Dost bahşişi Yûsuf'um! *(Efendi Babamız Hacı Ali Haydar Efendi (Kuddise Sırruhu) bu ifadeleriyle, Üstadımız Hacı Mahmud Efendi Hazretlerine, ismiyle hitaben, "Allah yolunda kardeşim! Dost bahşişi Yusuf'um!" demiştir ki, "Dost bahşişi" tabiri, Şeyhi Ali Rıza Bezzaz (Kuddise Sırruhu) Hazretlerinin, mana âleminde, Üstadımızın elini, kendisine teslim ederek hediye ettiğine işarettir.*

"Yusuf'um" ifadesiyle de kendisinin, Üstadımıza, Yakub (Aleyhisselâm) ın, Yusuf (Aleyhisselâm) a aşkı misali bir mehabbet taşıdığına temas etmiştir.)

İntizarında bulunduğumuz 18/2/954 tarihiyle yazılı mektubunuz vasıl, cümlemizde ve bütün kardeşlerinizde ve cemaatinizde azim sürürler hasıl oldu. Cümlesi dünya ve ahiret afiyet ve saadetlerinize dualar ile beraber pek tez teşrifinizi rica ederler.

Mektubunuzda selamlarını, muhabbetlerini yazdığınız zevat-ı kirama ve bil cümle ihvan-ı dine selam ve dünya ve ahiret saâdetlerine dualarımızı ve kendilerinden de hüsnü hatimemize dualarını talep ve temennamızı arz ve tebliğ buyurasınız!

Kardeşim! Yoldaşım! Hane halkınıza, peder ve valide ve refika ve yavrularınıza bir aile gibi muhabbetlerimizi dualarımızı bildirirsiniz ve bu tarafa muhabbetlerini ve dualarını celb edesiniz!

Yavrum! Bu taraf dahi daha sizlere böyledir ve böylece de hissettiğinizi kaviyyen zannediyorum. Nasıl olmaz ki; bilirsin ki, senin elini, muhabbetini, nerede bu miskine kim verdi ve teslim etti? *(Efendi Hazretleri (Kuddise Sırruhu), Of'un şimdiki ismiyle Tavşanlı köyünde doğmuş, küçüklüğünde hafızlığı bitirdikten sonra, Fatih dersiâmların'dan olan eniştesi Hacı Dursun Efendi (Rahimehullah) ın yanında Arapça kavaid ilmini ve fıkıh, tefsir, hadis, ilm-i kelâm gibi ulûmu diniyye'yi tamamlayarak icazet aldıktan sonra, askerlik çağına gelmeden kendi köyünde talebe yetiştirerek onlara icazet vermiştir.*

Askerlik zamanı geldiğinde, ileride kendisini nelerin beklediğini bilmediği için, sevkinin, Bandırma gibi uzak diyara çıkmasına üzülmüşse de takdiri İlâhi onu, oraya sevketmiştir. Kendisi orada, hafızlığıyla tanınmış olup, asker ocağında dini hizmetlerle görevli kılınmıştı.

Bu arada, âdeti vechi üzere her gittiği yerde diri veya ölü evliyaullah'ın ziyaretine çok önem verdiği gibi, orada da bu hususu araştırdı, Emrullah Efendi isimli bir zat vasıtasıyla elân, Tekke Camîi diye bilinen mahalde medfun bulunan, Hacı Ali Rıza Bezzâz (Kuddise Sırruhu) Hazretlerinin kabri şerifini öğrenmiş bulundu ve müsait vakitlerinde ziyarete devam etti.

O zatın bir halifesi olup olmadığını sorduğunda, İstanbul- Fatih- Çarşamba'da bulunan İsmet Efendi dergâhında, Ahıskalı Hacı Ali Haydar Efendi (Kuddise Sırruhu) nun postnişîn olduğunu öğrendiği anda kalbi, o zatı ziyarete aktıysa da o an için gidip ziyaret imkanı bulamadı.

O sırada Çarşamba'da bulunan Ali Haydar Efendi (Kuddise Sirruhu) mana âleminde, kırk sene evvel vefat etmiş olan, Şeyhi Ali Rıza Bezzâz (Kuddise Sırruhu) Hazretlerinin canlı haliyle zuhur ederek, Üstadımız, Hacı Mahmud Efendi Hazretlerinin elinden tutup "Bu bizimdir! Bunu teslim al!" diye kendisine teslim ettiğini gördü ve Bandırma'ya gidip manada teslim aldığı zatı, hakikat aleminde de teslim almak istedi.

O esnada, hanımı Hanife Anne ve bir kızıyla birlikte İnegöl'de bulunan kayınpeder ve kayınvalidesini ziyaret kasdıyla yola çıktı, fakat önce Gönen'e uğramak üzere Bandırma'ya indi, İskele camiinin dışında sağ tarafta Sultan gibi heybetli bir halde namaz kılarken, Efendi Hazretleri kendisini görüp gönlü aktıysa da tanışları vasıtasıyla zamanın tehlikesine dikkat çekilerek, o an için görüşmeyip akşam Tekke'ye gelmesi söylendi.

Akşam Tekke'ye geldiğinde istirahate çekildiğini öğrenerek geriye döndü. Sabah tekrar geldiğinde kapının dışından, namaza durmuş olduklarını fark etti, fakat, belki arka safta kadınlar namaza durmuştur düşüncesiyle, yine geri döndü.

O zaman kendisine, ikindiden sonra eskici Abdullah Efendi'nin evine gelmesi söylendi. İşte ilk mülâkatları o zaman gerçekleşti ve hakkında gördüğü zuhuratı Efendi Babamız, kendisine nakletti.

İşte Efendi Babamız; "Nasıl olmaz ki; bilirsin ki, senin elini, muhabbetini, nerede bu miskine kim verdi ve teslim etti?" Sözüyle bu zuhuratını kastetmiştir.)

Evladım! Hüseyin usta ve Hafız Mustafa ve Hafız İlyas ve Hafız Abdullah ve Haceniz Efendi Hazretlerine *(Efendi Babamız (Kuddise Sırruhu) "Hüseyin usta" ile Efendi Hazretlerimizin amcasını, "Hafız Mustafa" ile Acemoğlu camii imamlığından emekli Merhum Mustafa Ustaosmanoğlu'nu, "Hafız İlyas" ile Efendi Hazretlerimizin kayınbiraderi, İstanbul merkez vaizliğinden emekli İlyas Vanlıoğlu'nu, Hafız Abdullah ile de yine İstanbul merkez vaizliğinden emekli merhum Abdullah Vanlıoğlu'nu kastetmiştir.)* ve mektubunuzda yazdığınız vechile de filhal müzakereleriyle meşgul olduğunuz yavruların, evlatların (talebelerin) cümlesine muhabbet ve selamlarımı ve ulûm ve me'ârif uğrunda, yolunda sa'yü sebat ve tekâmüllerine dualarımızı tebliğ ve tefhim edip, bu miskin ve düşkün ihtiyar dedenin hüsnü hatimesine dualarını ve muhabbetlerini ve himmetlerini celbetmeye gayretle vesile olasın!

Yûsuf'um! Dost yadigârı, bahşişi, gözüm nuru, evladım!

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ﴿٩٦﴾

"Muhakkak ki iman edip ameli salih işleyenler (e gelince) onlar için çok merhametli olan Allah (-u Tealâ), (gönüllerde) bir sevgi yaratacaktır." *(Meryem Sûresi:96)*

Bir şey ki onun mahza bir ikramı, ihsanı, makbulü ola, ondan daha âlî ve kıymetli acaba ne olabilir?

"Hubb-u fillah" ve "Buğz-u fillah" (Allah için sevmek, Allah için kızmak) makamını bilirsiniz evlâdım! Hazreti Mevla hakkıyla husulünü ve kemalini ve devam ve sebatını fazlu keremiyle tevfik ve ihsan buyuralar. Âmin! Âmin!

Emin olan Nebiyyi Ümmî hürmetine kabul et!

Selam, gönderilenlerin üzerine olsun!

Hamdler de âlemlerin Rabbi olan Allah-u Tealâ'ya aittir.

Evladım! Yûsuf'um! Bilirsin ki, ellerim ra'şesi (titremesi) günden güne de artmaktadır, cevabı kendi yazınızla arzu ediyorum, yazınız beni gayrete getirdi, bunu iki günde dura dura yazabildim, okuyabilirsen oku da göreyim. Hele çabuk gelde lisanen anlaşalım!

Duacınız, Bevvâb-ı Bab-ı İsmet Ya'kub'unuz! *(Duacınız, Mustafa İsmet Dergâhının kapısının kapıcısı ve size Yakub (Aleyhisselâm) ın aşkı misali mehabbet taşıyan.*

Not: Efendi Babamız (Kuddise Sırruhu) Osmanlıca yazmış olduğu mektubun başına koyduğu (هو) zamiri ile, Allah-u Tealâ'nın öz zatına, (ب)harfi ile Besmele-i şerife'ye, (ح) harfi ile Hamdele'ye (ص) harfi ile Resulullah ﷺ e Salât'a, (س) harfi ile de Resulullah ﷺ e Selâm'a işaret buyurmuştur.

Mektuplar yere düşer tehlikesi ile, mektup yazan kişi, bu harfleri yazarken, bunların işaret buyurduğu; "Besmele, Hamdele ve Salâtü Selâm'ı" diliyle okumaktadır. Böylece, Besmelesiz, Hamd ve Salâtsız başlanan işlerin hayırsızlığı hakkında varid olan Hadis-i şeriflerin tehdidinden kurtulmuş olmaktadır.)

Selh-ı Receb-i Şerif. 374 (Receb-i Şerif sonu. Hicrî sene 1374)

İÇİNDEKİLER

1. BAB

Risale-i Kudsiyye'nin "Eûz-ü Besmele, Hamdele ve Salvele" si beyanındadır.

Beyit -1.

- Sığınma'nın manası ve iki şekilde olduğu
- İlim tahsil ederken vefat eden talebeye Münker ve Nekir'in suali
- Tek başına sahralara çıkan Davud (Aleyhisselâm) a, Mevlâ Tealâ'nın: "İnsanların içine dön" emri
- Hakiki sığınmanın, kalp huzuru ve sözün hâle ve fiile uygunluğuyla olacağı
- Büyük Şeyh Efendi Mustafa İsmet Garibullah (Kuddise Sırruhu) Hazretlerinin, Ali Sırrı Şem'ullah Efendiye yazmış olduğu mektupta zikrin anlatması
- Rabıtanın en büyük kale olduğu
- Her belâ ve günahın zikirsizlikten ileri geldiği
- insanlara zarar vermek isteyen cinleri meleklerin kovması
- Efendimiz ﷺ in şeytanı yakalayıp mescidin direğine bağlamayı murad ettiği
- Dört türlü seyrin izahı
- Âlem-i emir ve âlem-i halkın letâifi ve bedendeki yerleri
- Seyr-i İlallah' ın son bulacağı, Seyr-i Fillah' ın ise kesilmeyip son bulmayacağı
- "Garib" in manası ve kimlerin asıl garib olduğu
- Sonunda bütün varlıktan geçileceği
- Seyr-i İlallah ve Seyr-i Fillah makamlarına işaret eden ayet-i kerimeler

Beyit-2.

- Bu beyt'indemek olduğu
- Besmele okuyanın her harfine karşılık verilecek büyük sevaplar

- Zikir, Sünnetlere ittiba, rabıta ve murakabe ile kazanılacak dereceler

Beyit - 3.

- Allah'ın hamdiyle başlamayan her hatırlı işin sonunun kesik ve bereketsiz olacağı

- Dünya sevgisinden dolayı büyük yanlışlıkların yapıldığı

- ''Minnet" kelimesinin manası

- Mevlâ Tealâ'nın Cemalinden peçenin kalkmasına, Ariflerin muhabbet cezbesiyle çare buldukları

- Efendimiz ﷺ e ittiba niyetiyle zikredenin elde edecekleri

- Manevi yoldan başka olan yolların hepsinin darlık ve zorluklarla dolu olduğu

- "Tarikat nedir?" sualine Nakşibend (Kuddise Sırruhu) Hazretlerinin verdiği cevabı

Beyit - 4.

- Eserden Müessir'e geçerek, Mevlâ Tealâ'yı bilmeli

- Mahlukatın yaratılmasındaki gaye, Mevlâ Tealâ'yı bilmek ve bulmak olduğu

- Efendimiz ﷺ in bütün âleme rahmet olduğu

- Kalp kapısının açılmasının anahtarı

- Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) ın, Medine'de hutbe okurken Nihavent'deki kumandana seslenmesi

- Kafirlerinde Efendimiz ﷺ in nurundan olup, onların, o nuru söndürdükleri

- Ruh'un, bedenden ayrılıp kendi makamına geri dönmesi gerektiği

- Benliğimizden geçip bütün âlemlere rahmet olan Efendimiz ﷺ e itaat etmemizin lüzumu

Beyit - 5.

- Efendimiz ﷺ i ancak Allah-u Tealâ'nın vasfedebileceği

- Sen'liği ve ben'liği bırakmak gerektiği

Beyit - 6.

- Âl ve Ashab'ın kendilerine uyulan güneşler gibi olduğu
- İstanbulu fethetme şerefi Fatih Sultan Mehmed'e nasip olduğu
- Bütün zevk-ü saflardan geçilmesi gerektiği

Beyit - 7.

- Ashab-ı kiram' ın her birerlerinin Kenz-i Yezdan oldukları
- Eldenele,AlIah dostlarının silsilesiyle feyzin geldiği
- Cenab-ı Hakk'in, Habibi ile kendi arasında Cebrail (Aleyhisselâm)ı vasıta yaptığı
- Musa (Aleyhisselâm) ın, Firavn' ın elinde yetiştiği
- Allah dostlarının, Allah ile aramızdaki yerleri

Beyit - 8.

- Hazreti Ebu Bekr Sıddık (Radıyallahu Anh) in, Efendimiz ﷺ in yakınlığına beş şeyle u lastiği
- Hulefa-i Raşidîn'in aleyhine konuşmanın büyük hata olduğu

Beyit - 9

- Manevi Sultanların, Mevlâ'nın dostları ve gönüllerin anahtarı oldukları
- Şeriat, tarikat ve hakikat' ın ilim ve edepten ibaret olduğu
- Allah'a ulaştıran mürşidlere gönül vermemenin insan için zarar olduğu

2. BAB

Aziz ve celil olan Allah'ın, âlemlerde gölgesi olan padişahlara dua etmek, Nakşibendi tarikatının usûlündendir.

Beyit -10

- Bütün geçmişler ve Evliyaullah'ın, padişaha dua etmelerinin edebden olduğu
- İnsanlar gibi diğer mahlukatın başında da reisleri bulunduğu
- Kadının reis tayin edilmeyişinin, kendisine hürmet olduğu

Beyit -11.

- Padişah, milletinin din ve dünyasını muhafazaya çalıştığı müddetçe İslâm'a zeval gelmeyeceği

- Efendimiz ﷺ in bir gece dışarı çıkıp ashab-ı kiramın Kur'an okumalarını dinlemesi

- Hazreti Ömer ve Ibni Mesud (Radıyallahu Anhuma) nın bir gece dolaşıp insanları kontrol ettikleri

- Yanlış yaptığını anlayan Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh in ev sahibinden af istemesi

- Şer'i Şerifin tatbiki ile dünyanın cennet gibi olacağı

- İlim talep edenin rızkına Mevlâ Tealâ kefil olduğu

Beyit-12

- Sultan Mecid Han'ın, hayırların hamisi olduğu

- Medh-i Peygamberiyeye nail olan Fatih Sultan'ın sebebiyle camiler, tekkeler ve medreselerin kurulduğu

Beyit -13.

- İsmet Efendi Baba(Kuddise Sırruhu) nun kısaca hayatı

- Edirnenin önemi

- İsmet Efendi Baba'nın tevazuu

- BüyükŞeyh efendinin padişahlara duası

- Müslümanların birbirlerini tutmaları gerektiği

- İslâmın heybeti

- Resulullah ﷺ e verilen beş özellik

- Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) a gelen rum elçisinin müslüman oluşu

- Namazları cemaatle kılmak

- Ganimet malının helâl kılınışı

- Resulullah ﷺ e verilen faziletlerin, varislerine intikal edişi

- Yavuz Sultan Selim'in zuhuratı

- Allah-u Tealâ'nın padişahlara yardımı
- Allah-u Tealâ'ya yardım etmenin şekli
- Maruf ile münker'in tarifi ve bazı örnekleri
- Münker-Nekîr kelimelerinin manaları Münker-Nekîr'in, kabrinde Hazreti Ömer (Radıyallahu Anh) a gelişleri
- Emr-i bil ma'rufun önemi

Beyit -14.

- Allah-u Tealâ'nın misli olmadığı
- Abdü'I Mecid Han'ın fazileti
- Osmanlı padişahlarının faziletleri

Beyit -15.

Abdü'I Mecid Han'ın vezir ve askerlerine dualar, düşmanlarına beddualar

İslama yardımın önemi

Dünyanın kimseye ebedî kalmayacağı

Ahirette pişmanlığın fayda vermeyeceği

Cehennemde yananların geri dönmek isteyeceği

Dünyada bulunma fırsatı

3. BAB

Risalenin yazılma sebebini ve isimlendirilmesini beyan eder.

Beyit-16.

- Ölümün ani geleceği
- Kaymaktan sakındırma
- Hicrî tarihin başlangıcı
- Hicrî yılbaşının önemi

- Risale-i Kudsiyye'nin yazılmaya başlama tarihi
- İsmet efendi Baba (Kuddise Sırruhu) ya gelen manevî hey'et
- Cinlere inanmayan bir kadının başına gelenler
- Bazı cezaların dünyada verilmediği
- Dünyacılardan yüz çevirmenin lüzumu
- Efendi Baba (Kuddise Sırruhu) nun oğlu Halid Ağabey'in vefatı

Beyit -17.

- İsmet Garibullah (Kuddise Sırruhu) hazretlerine zuhur eden nur
- Molla Hüsrev (Rahimehullah) in zuhuratı
- Risale-i Kudsiyye'nin, hakkımızda ne büyük nimet olduğu

Beyit-18

Gelen manevî heyetin ismet efendi Baba'ya söyledikleri

Beyit -19.

İsmet Efendi'nin, gelen hey'ete, şiir söylemeyi bilmediğini beyan ederek özür dilemesi üzerine, onların dedikleri

Beyit - 20.

- Büyük Şeyh Efendi (Kuddise Sırruhu) nun, Allah-u Teali tarafından hatalardan korunmuş olduğu
- Risale-i Kudsiyye'nin manevî bir emirle yazılmış olduğu

Beyit-21.

- Risale-i Kudsiyye'nin, ihvana neler kazandırdığı
- Zikrin önemi ile ilgili Ayet-i kerimeler
- İstiğna' hâlinden Allah-u Tealâ'ya sığınma
- Kıbrıs çıkartmasında zikrin önemi
- Zikredenle zikretmeyenin hâli

- Ayet-Hadis ezberlemenin önemi
- Allah için birbirini sevmenin önemi

Beyit-22.

- Risale-i Kudsiyyenin yazılmasındaki diğer bazı sebepler
- Rabıtanın önemi
- Hazreti Sevbân (Radıyallahu Anh) ın Resulullah ﷺ e bağlılığı
- Sevginin rabıtaya, rabıtanın da beraberliğe sebep oluşu
- Sevgide zorlanmanın neticede kolaylığa vesile olacağı

Beyit-23.

- Rabıtanın, vesveseleri giderdiği
- Rabıtanın ayna misali ile izahı
- Bütün musibetlerin Mevlâ Tealâ'dan olduğunu bilerek üzülmemek
- Allah-u Tealâ'nın ahlâkını takınmak
- Mevlâ Tealâ'dan gayrisini hatırlamanın çirkinliği

Beyit - 24.

Âlimlere uymanın lüzumu

Bir çok müridin yoldan ayrılmasının sebepleri

Tarikatta manevî beraberliğin önemi

Allah dostlarının gizliliği

Beyit - 25.

Risalenin yazılmasındaki bir çok sebep içersinde en önemli illet

Beyit - 26.

- Birçok mükemmel insanın kitapları arasında Risale-i Kudsiyye'nin yeri
- Evde bulunması gereken tasavvuf kitapları

- Tarikatların oniki olmasının hikmeti
- Bir tarikatta olanın, diğerini inkâr etmemesi gerektiği

Beyit - 27

- İsmet Efendi Baba'nın, muvaffakiyet için yaptığı dualar
- Risale-i Kudsiyye'yi düşünerek okumanın lüzumu

Beyit - 28

Risale-i Kudsiyye'yi okuyanların kavuşacağı faziletler

4. BAB

- Benzeri ve ortağı olmayan Allah-u Tealâ hakkındaki itikatları beyan eder.
- İtikadın manası ve kimden öğrenilmesi gerektiği
- İrade-i cüz'iyye'nin izahı
- Fareye uyan devenin hikayesi
- Cehaletin rezaleti
- İmam-ı Muhammed (Rahimehullah) ın zekâsı
- Kötülere uyanların ahiretteki durumu

Beyit - 29

- Zat-ı Pâk-i Sübhaniyenin tenzihi
- Kadîm ile Hâdis'in muttasıl olamayacağı
- Manevî yolda herşeyden geçmek gerektiği

Beyit - 30

- Allah-u Tealâ'nın vücud sıfatı
- Mevlâ Tealâ'nın varlığının, Zatı ile olduğu

Beyit - 31.

- Din işlerinin önemsenmesi gerektiği

- Mevlâ Tealâ'nın, bizim ilmimizin ötesinde olduğu
- Ruhun, gerçek manada bilinemeyeceği
- Allah-u Tealâ'nın var olmak için kimseye muhtaç olmadığı.
- Seyr-i Sülük yapan kişinin, manevî âlemde yükselme mertebeleri
- Manevî yolda çalışırken ölenin fazileti

Beyit - 32

- Sonradan yaratılanların, Vacip Tealâ'nın aynı olmadığı
- Manevî sarhoşluk neticesi söylenen bazı sözler
- Muhyiddin-i Arabî (Kuddise Sırruhu) hazretlerinin bazımenâkıbi

Beyit-33

- Bu âlemin, Allah-u Tealâ'nın gölgesi olmadığı
- Allah-u Tealâ'nın, yarattığı şeylere göre isim aldığı
- Bu âlemin hadis olduğu
- Sekir hâlinin izahı
- Hallâc-ı Mensur ve Beyazıd-ı Bestâmî (Kuddise Sırruhuma) nın, kolay anlaşılamayan bazı sözlerinin izahı

Beyit-34.

- Dünyaya niçin geldiğimizi bilmek gerektiği
- Medine-i Münevvere'deki bir zuhuratta buyurulanlar
- Hatice ve Meymûne (Radıyallahu Anhuma) validelerimizin manada buyurdukları
- Allah-u Tealâ'nın, idraktan Öte olduğu
- Mevlâ Tealâ'nın yakınlık ve beraberliğinin anlaşılamayacağı
- Din düşmanlarının özellikle Türkiyeyi bozmaya çalıştıkları
- Allah-u Tealâ'nın herşeyden müstağni olduğu

- Bütün eşyanın, sıfatlar vasıtasıyla yaratıldığı
- Allah-u Tealâ'nın Zatının şekilsiz olarak bilmek gerektiği

Beyit - 35

Allah-u Tealâ'nın bütün kayıt ve itibarlardan münezzeh oluşu

Zat-ı Pâk-i Sübhaniyenin, bütün itlak ve evhamdan Müberra oluşu

Nakşibend hazretlerinin Mevlâ Tealâ'yı tarif eden çok önemli sözü

Ahirette Mevlâ Tealâ'nın nasıl görüleceği

Müzakerenin önemi

Yardımın ancak Allah-u Tealâ tarafından geleceği

Beyit - 36.

- Allah-u Tealâ'nın bütün âlemlerden müstağni oluşu
- Allah-u Tealâ ile mahlûkat arasında bulunan perdeler
- Şeytanın vesvesesine karşı ne yapmak gerektiği
- Allah-u Tealâ'nın sıfatlarının, Zatı ile kaim oluşu

Beyit-37

Allah-u Tealâ'nın hem arayan, hem aranan olmasının manası

Mevlâ Tealâ'nın varlığı karşısında herşeyin yok olduğu

Mevlâ Tealâ'ya kavuşmak için esma-sıfattan da geçmek gerektiği

Beyit - 38

Allah-u Tealâ'nın Evvel ve Âhir, Zahir ve Batın oluşu

Nefsini bilenin Rabbini bilebileceği

Zat mertebesinde ismin ve vasfın yeri olmadığı

Allah-u Tealâ'nın tenzihi ile ilgili ayet ve hadisler

5. BAB

Azameti yüce olan Esmâ-i Sübhâniyye ve Sıfât-ı Ilâhiyye beyanındadır.

Beyit - 39.

- Allah-u Tealâ'nın sekiz sıfatı hakkında bilgiler
- Sıfatların, Zatın aynı olmadığı gibi gayrı da olmadığı
- Allah-u Tealâ'nın sıfatlarının kadîm oluşu
- Kâfirlerin önem verdikleri ilimlerin değersizliği

Beyit - 40.

- Lâfza-i Celâlin önemi
- "Allah" isminin delil, "Zat"ın medlul oluşu

Beyit - 41.

- Lâfza-i Celâli okumanın, ancak bir hatırlama vesilesi ve gerçek zikre yol olması
- Gerçek zikrin manası
- Kulun, zikrettiği Mevlâ Tealâ'da fâni olması
- Şeriatsızlık yaparak Allah-u Tealâ'ya kavuşacağını zannedenin hâli
- Mevlâ Tealâ'ya kavuşmaya çalışmak

Beyit-42

- Allah ismindeki harf-i tarifin yeri
- Lâfza-i Celâlin ötre okunmasının sırrı ile ilgili, Ruhu'l-Beyan sahibinin zuhuratı
- Ali Rıza Bezzaz (Kuddise Sırruhu) hazretlerinin, lâfza-i celâli değişik şekilde okuyuşunun sırrına Ali Haydar (Kuddise Sırruhu) hazretlerinin vâkıf oluşu
- Lâfza-i Celâl'in sonundaki (Hû) nun, neye delâlet ettiği
- Her canlının (Hû) ile yaşadığı
- Hazreti Hamza (Radıyallahu Anh) in, müslüman olmakla hayata kavuştuğu
- Alâuddin-i Attar (Kuddise Sırruhu) hazretlerinin, Mevlâ Tealâ İle nisbeti
- Fena makamının bulmanın yolu

- Nakşibendîler indinde "Hûş derdem" in manası
- Beyit- 43.
- Lâfza-i Celâl'in sultan, Rahman isminin de O'na vezir oluşu
- İlim rütbesinin üstünlüğü
- "Rab" isminin sırrı
- "Hayy" ve "Kayyûm" isimlerinin önemi
- Allah-u Tealâ'nın doksandokuz ismi ile zikretmenin fazileti

Beyit - 44

- Müslümanların Habeşistana ilk hicreti
- Necâşî'nin iman etmesi
- Necâşî'nin, ulemaya müracaatı
- Bilmeyenlerin bilenlere sorması gerektiği
- Manevî olgunluğa erişebilmek için manevî aşıya ihtiyaç olduğu
- İsmet Garibullah (Kuddise Sırruhu) hazretlerinin manada ehl-i zikre reis seçilmesi
- Allah-u Tealâ'nın Zatını kastetmeden ikredenin kötü hâli
- Dil zikrederken, kalbin ne hâlde bulunması gerektiği
- Mevlâ Tealâ'nın tecellisi için kalbi temizlemenin gerektiği
- Musa (Aleyhisselâm) ın, Mevlâ Tealâ ile mükâleme kıssası
- Zikrullahın kolay bir şey olmadığı
- Kalpte çok hünerler bulunduğu
- Mevlâ Tealâ'yı hatırlamak için rabıtaya devamın gerektiği

Beyit - 45.

- Esma-i Hüsna'nın beyanı
- Bütün isimlerden maksadın, neticede Zat-ı Pâk-i Sübhaniyye olduğu

- Sıfat'tan Zat'a gelmenin manası
- Allah-u Tealâ'ya firar etmenin izahı

Beyit - 46

- İns-ü Cin'nin yaratılış gayesi
- Kadınların Meryem valideden ibret alması gerektiği
- Meryem valideye gelen manevî rızık
- Zat-ı Pâk-i Sübhaniyye'nin, Esma-i Hüsnaya medlul oluşunun anlamı
- Allah-u Tealâ'nın Zat' ının sır oluşu
- Tasavvuf yolunun yedi basamağı
- Üç tecelli
- Velâyet-i Hâssa makamı
- Zat-ı İlâhiyye'ye ulaştıracak manevî merdivenler
- Esma-i Hüsna ile ilgili ayet-i celileler

6. BAB

Hakikat-ı Muhammediyye ile bu âlemin meydana gelmesi beyanındadır.

Beyit - 47.

- Allah-u Tealâ'nm Zatı İle, Zatında, Zatı için tecellisi
- Mevlâ Tealâ'nın, bütün isim, sıfat ve kemallerini görmesi
- Allah-u Tealâ hakkında tasavvurun yasak olduğu
- Mevlâ Tealâ'nın bilinemeyeceğini anlamanın,hakiki idrak olduğu

Beyit - 48.

- Mevlâ Tealâ'nın, kendi kemalâtını seyredeceği bir ayna yaratmayı istemesi
- ResuluIIah ﷺ in, Mevlâ Tealâ'ya ayna oluşu
- İnsanın, Allah-u Tealâ'nın sırrı oluşu

- Allah-u Tealâ'nın Âdem (Aleyhisselâm) ı, kendi sureti üzere yarattığı
- Bosnalıların başına gelenler
- Çarşaf giyen hanımların fazileti
- Kur'an-i Kerimi düşünerek okumanın lüzumu
- Bazı Kur'an okuyanların, dinden çıkacakları

Beyit - 49.

- Dünya hayatının değeri
- Mevlâ Tealâ'nın yaratmak istediği hakikatten muradın kim olduğu
- Allah-u Tealâ'nın ilk yarattığı nur
- ResuluIIah ﷺ in faziletleri
- Yeni imkânlar çıktıkça, daha çok zikretmek gerektiği

Beyit-50

- Allah-u Tealâ'nın gizli bir hazine olmasının manası
- Hakikat-ı Muhammediyye'nin önemi
- "Hubb" makamının üstünlüğü
- Âlemin, Mevlâ Tealâ'nın isim ve sıfatlarının suretlerine mazhar olması
- Mevlâ Tealâ'yı bilmekte ince gidilmesi gerektiği

Beyit-51

- "Hubb" sıfatının suretinin, vücud sıfatınınsuretinden daha önce olduğu
- Taayyün-i Hubbî'nin, icad kapısının anahtarı olan vücud sıfatının madeni oluşu
- ''Hubb" ile "Hullet" arasındaki münasebet
- Mektubâtı okumanın, Risale-i Kudsiyye'yİ anlamaya vesile olduğu

Beyit - 52

- Mevlâ Tealâ'nın, Hubb sıfatının suretini ilminde ibraz etmesi

- Mevlâ Tealâ'nın, Hubb sıfatının suretini tafsilatıyla aşikâr etmesi

Beyit - 53

- Â'yân-ı Sabite'nin bir mertebe aşağı indirilmesi
- Sekiz sıfatın, Mevlâ Tealâ'nın Zatından mütemeyyiz olmaları
- Eşyanın hakikatleri ile ilgili bir mektup
- Mümkinatın, vücud-i aynî'de var oluşu
- Bu dersi anlamanın önemi
- Televizyon seyretmenin kötülüğü

Beyit - 54

Mümkinatın hakikatinin, Mevlâ Tealâ'nın ilmindeki suretlere uygun olarak Vücud-i zuhuru

Beyit - 55

- Vücud-i İlmî ile Vücud-i Aynî'nin izahı
- Akl-i Ûlâ'nın açıklaması
- Mevlâ Tealâ'nın,bütün varlıkları Efendimiz ﷺin hakikatından yarattığı

Beyit- 56.

- Hubb sıfatının vücud-i ilmîde kadîm, vücud-i aynîde hadis oluşu
- Allah-u Tealâ için birbirini sevenlerin yüksek makamları
- Allah-u Tealâ'ya inanmayanların sözlerine itibar edilmeyeceği

Beyit - 57

- Resulullah ﷺ in âlemlere rahmet oluşu
- Efendimiz ﷺ in hakikatinin, Mevlâ Tealâ'ya secde edişi
- İnsanın, Allah-u Tealâ'nın sırrı olduğu
- Secdeyi çok yapmanın fazileti
- Nafile ibadetlerin Allah-u Tealâ'ya yaklaştırdığı

Beyit - 58

- Kainatın hakikatleri arasındaki farklılık
- En muazzam hakikatin Resulullah ﷺ in hakikati olduğu ve ondan sonra gelen kıymetli hakikatler

Beyit - 59

Efendimiz ﷺ in Mevlâ Tealâ'yı teşbihleri.

İmam-ı Azam efendimizin Kâbe-i Muazzama'nın içersindeki duasının kabulü

İmam-ı Azam (Rahimehullah) ın, Mevlâ Tealâ'yı hakkıyla bilme iddiasının manası

Resulullah ﷺ İn, Mevlâ Tealâ'nın sırrı olduğu

Resulullah ﷺ olmasaydı, âlemlerin yaratılmayacağı

7. BAB

Kemâlât-ı Muhammediyye'den bir katre beyanındadır.

Beyit-60.

- Mevlâ Tealâ'nın, Resulullah ﷺi zatına mir'at edinmesi
- Efendimiz ﷺ in aynalığı vasıtasıyla, Mevlâ Tealâ'nın kemalinin aşikâr oluşu
- Dünya menfaati için ilim tahsil edenlerin kötü hâli
- Alâuddin-i Attar (Kuddise Sırruhu) hazretlerinin kıssası
- İmam-ı Ebu Yusuf (Rahimehullah) ı n, vefat haberinin yalan çıkması

Beyit - 61

- Âlem'in ve Âdem (Aleyhisselâm) ın,Resulullah ﷺ in nurundan yaratılışı
- İnsanın Sırrının, Resulullah ﷺin feyzinin kemalinden zuhur edişi

Beyit - 62

- Resulullah ﷺ in aynasından, Mevlâ Tealâ'nın cemâlinin görünmesi
- Resulullah ﷺ in, âlem-i imkân'da şeriki olmadığı
- Resulullah ﷺ e uymayanların, gurura kapıldıkları

Beyit - 63.

- Resulullah ﷺ in, ledün ilminin padişahı olduğu
- Resulullah ﷺ in, bütün peygamberlerin sultanı ve evliyanın canı mesabesinde oluşu
- Büyük günahlardan dolayı ümit kesmemek gerektiği

Beyit – 64

- Resulullah ﷺ İn diğer peygamberlerle mukayesesi
- Müminlerin, Resulullah ﷺ İn nurundan oluşu

Beyit - 65

- Mevlâ Tealâ'yı bilmeye çalışan salik'in, denize düşen damla gibi deryaya gark olup, ben- liğinin mahvolması
- Velilik mayasını bulmak

Beyit – 66

- Bütün peygamberlerin kemâlâtının,ResuIullah ﷺ in deryasından alındığı
- Mevlâ Tealâ'nın müminin kalbine sığmasının sırrı
- Duanın kabulünün zamanları
- Resulullah ﷺ in, Zübde'oluşu
- Kur'an-ı Kerim yolunda dostluğun unutulmayacağı
- Meşayıh'ın, Mevlâ Tealâ tarafından konuşturuldukları
- İbrahim Edhem (Kuddise Sırruhu) hazretlerinin kıssaları.
- İhvanı sevmenin önemi

Beyit- 67

- Resulullah ﷺ in, şeriat, tarikat,marifet ve hakikatla olan münasebetleri
- Resulullah ﷺ yüzünden bu ümmetin kazandığı kerametler
- Resulullah ﷺ in diğer insanlardan farkı

- Ümmetlerin, peygamberlere, sıradan bir insan gibi baktıkları
- Salâvat okumanın fazileti
- Selâmın önemi
- Şeriat kanunlarını ihlâl edenlerin akıbeti
- Tarikatın, Resulullah ﷺ den alındığı

Beyit- 68

Sarf ve nahiv ilimlerinin önemi

Mevlâ Tealâ'nın cemalinin, ahirette vasıtasız görüleceği

Resulullah ﷺ den başka aynadan, Mevlâ Tealâ'nın cemalinin görülem- eyeceği

Resulullah ﷺ e itaat edenlerin, onun özel adamlarından sayılacağı

Nefislerine uyanların, Allah-u Tealâ'nın yolundan çıktıkları

İslâmî hakikatlerin insanlara duyurulması

Resulullah ﷺ e muhabbet ve itaatla ilgili ayet-i kerimeler

8. BAB

Mürşitlerin, erkeklere, kadınlara, çocuklara ve cinlere tarikat-ı aliyye'yi ta'lim etmeleri beyanındadır.

Beyit - 69

- Ehl-i sünnet'ten olmanın lüzumu
- İstihare'ye riayetin önemi
- Gizli zikrin fazileti
- Zikrin, kalp itmi'nanını kazandıracağı
- Zikrin bazı edepleri
- Zikirle ilgili bazı beyitler
- Tarikat-ı Aliyye'ye girmenin lüzumu
- Tarikatı inkâr edenlerin felâketi

- Tevhid ehlinin fazileti
- Harpte bile çok zikretmenin, zafer kazandıracağı
- Güzel ahlâkın fazileti
- Resulullah ﷺ in, amcasının katillerini affetmesi
- Kötülüğe karşı iyi muamelenin, düşmanlığı önleyeceği

Beyit- 70

- İstiharenin yedi kere tekrarı
- İstihareden sonra, gönüldeki sevginin artmasının iyiye alâmet olduğu

Beyit - 71

Şeyh efendinin, acele durumlarda ders vermek için yapacağı muamele

Beyit-72

Ekmel Mürşidin, kalbinin istihare makamı olduğu

Geçmiş büyüklerin edeplerine uymanın, kabule şayan olduğu

İstiharenin sünnet oluşu

Beyit - 73

- Tarikat öğretilen müridin, istikamet etmesi hâlinde, Mevlâ Tealâ'nın ona yol açacağı
- İstikametten ayrılan kimseye de gazabetmemek gerektiği
- Şehit olarak ölmeyi arzulamak
- Haşr Suresinin son ayetlerini okumanın faziletleri
- Efendi Baba (Kuddise Sırruhu) hazretlerinin manevî yoldaki gayreti
- Talebe okutanlara bazı tavsiyeler
- Şeyh efendilere bazı vasiyyetler

Beyit - 74

Evvelâ kalp latifesinin ta'lim edilip, sonra diğer latifelere geçileceği

9. BAB

Sakalsız gençlere tarikat öğretmenin adabı beyanındadır.

Beyit - 75

- Sakalı çıkmayan genç müridin hat'm-i şerife sokulmaması
- Kadının kadına, erkeğin de erkeğe şehvetle bakmasının haram oluşu
- Kadınların, yabancı erkeklerin yanında çalışmaması
- İmam-ı Azam (Rahimehullah) ın, İmam-ı Muhammed (Rahimehullah) a tarak vermeyişi
- Sakal traş etmenin çirkinliği

Beyit - 76

- İslâmiyetin emirlerine tamamen uymak gerektiği
- Kabiliyetli gençlerin tarikata alınmasının caiz olduğu

Beyit - 77

Velisi ile gelen bir çocuğun hatm-i şerife alınabileceği

Beyit - 78

- Tarikat yolcusunun şeriata uyması gerektiği
- Aşık olan gençlerin, büyüklerle birlikte oturmaması gerektiği
- Kalp temizliğini savunarak, şeriata uymayanların yanlışlığı
- Salih olan sakalsız gençlere zikir ta'lim edilmesi

10. BAB

Hanımlara tarikat Öğretmenin edepleri bey anındadır.

Beyit-79

- Kadınlara hilafet vermemek
- Kadınlarla halvet yapmamak
- Fitne yüzünden kadının yüzünü örtmesi

- Şehvetsiz de olsa kadına dokunmanın yasak olduğu
- Resulullahﷺin,hiç bir kadına tutmadığı
- Resulullah(Sallallahu Aleyhi ve Sellem in, kadınlarla biatı

Beyit- 80

- Mahremiyle gelen kadınla, halvetin hükmü
- Hasta okuyan bazı hocalardan sakınmak
- Efendi Baba'nın, şeriatı tatbikte titizliği
- İki hanımın birlikte olması halinde halvetin hükmü
- Bir kadının yalınız başına taksiye binmesi
- Kadınlara gıyabi teveccüh yapılacağı
- Beyit - 81.
- Kadınlara ders taliminin üç şekli
- Şeriatı tatbikte titizlik lazım olduğu
- Nefsin fenalığı
- Resulullah ﷺ in töhmetten sakındığı
- Kadınlara perde arkasından ders talim edileceği

Beyit- 82.

Kocasıyla beraber olan hanıma teveccühün hükmü

Fesattan kaçmak lazım geldiği

Beyit-83

Zaruret halinde yalnız gelen kadına tarikat taliminin şekli

Fitneden kaçmanın önemi

Beyit - 84

Kadınların hatm-i şerif yapamayacağı

Imam-ı Rabbani Hazretlerinin hatmi

Beyit - 85

- Hatm-i Hacekânın manası
- Mahrem olan hanımlarla hatm-i şerif yapmak

Beyit - 86

- Kadınların zuhuratını, vekile bir hanım vasıtasıyla dinlemek
- Tarikat edeplerini güzel bilmek

Beyit - 87

İki kadının birlikte mürşidin huzuruna çıkabileceği

Şehvetlere karşı sabretmek

Kadın fitnesinden sakınmak gerektiği

Bazı kadınların faziletleri

Beyit - 88

- Kur'an-ı Kerim'in mahfuz bir kale olduğu
- İhtiyar da olsa kadının örtüye riayet etmesi
- Kadınlarla karışık görüşmenin sakıncası

Beyit – 89

Mürşidin müridlere karşı heybetini muhafaza etmesi için yapılan bazı tavsiyeler

Tarikata yeni girenle çokça beraber olmamak

Allah-u Tealâ'nın ve dostlarının yardımının önemi

Beyit-90

- Tarikata bidat sokmanın uygun olmadığı
- Parisa kelimesinin manası ve kıssası
- Erkeklerin kadınlara şeriat dairesinde emr-i bilma'ruf yapabilecekleri

Beyit - 91

Üstün kemale ermiş bir hanımın, ricalden sayıldığı için bazı özellikleri

Beyit - 92.

- Bilgili hanımların, yeni başlayan diğer hanımlara, tarikat edeplerini öğretmelerinin elzem olduğu
- Tarikatı aliyyenin sohbetten ibaret olduğu
- Şeyhlerin bir araya gelmesinde büyük rahmet olduğu
- Söz vaazı ile hâl vaazının farkları

Beyit - 93

- Nadir de olsa bazı hanımların yüz erkekten üstün olduğu
- Kemal ehlinin erkeklerde daha fazla olduğu

Beyit-94

Bir sohbetle anında yükselen bazı hanımlar

Kadınlara kaba davranmamak

Beyit-95

Erkeklerin ulaştığı makama kadınların ulaşamayacağı

Beyit - 96

- Anlatılan kaideleri zayi etmek halinde sapık fırkaların yüz bulacağı
- Kadınlarla meşru surette de olsa ihtilafı azaltmak

11.BAB

Cin taifesine tarikat talim etmek hakkındadır.

Beyit- 97.

- Cin kavminde istikamet az olduğundan ders verilmemesi
- Cinlerin çok kibirli olduğu
- İblisin illeti

- İyi olan cinlere ders verilebileceği
- Cin kavminden sakınmak gerektiği

Beyit - 98

- Cinlerin, kadınlardan daha noksan akıllı olduğu
- Cinlerin, melikleriyle çekişmeleri
- Hava ve ateş meşrebinin tarikata uymadığı
- Cinlerin ateşten yaratıldığı

12. BAB

Bu bab, meşayıh iddiasında olan yalancılar, sapık fırkalar ve şeyhlik taslayanların alâmetleriyie, kâmil meşayıhın yerini alan nakıs şeyhlerin ve kâmil mürşitlerin beyanındadır.

Beyit - 99

Şeyhlik iddia edenler arasındaki ölçünün, şeriatı tatbik olduğu

Beyit -100

- İbadetin kendilerinden düştüğünü söyleyen bazı fasıkların durumu
- Sapık şeyhlerden sakınmanın lüzumu

Beyit -101.

Nefsinin arzusuna uyan zındıklarda Allah-u Tealâ'nın yüce sırrının zuhur etmeyeceği

Beyit -102

- Kıyameti inkâr eden devriye fırkasının sapıklığı
- Ümmetin ihtilâfındaki hikmet

Beyit -103

- Seyr-i sülük bilmeyen bazı cahillerin, şeyhlik iddiasında bulunduğu
- Cehaletin rezaleti
- Fesat zamanının kötülükleri

- İnsan şeytanlarından sakınmak gerektiği

Beyit-104.

- Külahla hırkayla şeyhlik yapılamayacağı
- Şeriatın, şeyhlik iddia edenler arasında delil olduğu
- AbdülkadİR-i Geylânî (Kuddise Sırruhu) nun müridinin kıssası
- İstidracın manası

Beyit -105

- Kötülerden ayrılıp, iyilerle beraber olmak
- Rabıtanın bazı değişik şekilleri
- Şekavet ve saadetin anne karnında yazıldığı
- Yaratıkları, Mevlâ Tealâ'nın aynı kabul etmenin yanlışlığı
- Muhyiddin-İ Arabî (Kuddise Sırruhu) nun, vahdet-i vücud hakkındaki sözünün te'vili
- Imam-ı Rabbani' ye göre, Muhyiddin-i Arabî (Kuddise Sırruhuma)
- İyilerle beraber olmanın faziletleriyle, kötülerle beraberliğin çirkinliği

Beyit -106

- Havada uçmak gibi hâlleri maksatlardan zanneden bir kısım keşif ehlinin düştüğü cefa
- Riyazatın manası
- Cüneyd-i Bağdadî (Kuddise Sırruhu) nun, vefatından sonraki beyanı
- Gerçek maksadın ancak rıza-i ilâhî olduğu
- Keşif keramet bulduğu hâlde Allah-u Tealâ'ya yakın olamayanlar

Beyit -107

- Vaaz dinlerken takınılması gereken hâl
- Boş şeylerden yüz çevirmenin önemi

- Allah-u Tealâ'yı bilenlerin, keşif ve kerametlere muhtaç olmadığı
- Allah-u Tealâ'nın hangi kullarından perdeyi kaldıracağı
- Ehlullah'tan olmanın yolu
- Irfan'ın manası
- Hindistandaki Berahime fırkasının sapıklığı
- İhsan makamı
- Hâl ile makamın farkı
- Cisimlerle ilgili hâllerden geçmek gerektiği
- Ehli olmayana ilmin öğretilmemesi
- Âlimin sözünden etkilenmiş gibi görünen yörüğün kıssası
- Nakşibend hazretlerinin, Mevlâ Tealâ'dan yegane talebi

Beyit -108

- Mürşide bağlanmayıp kendi başına çalışanların hâli
- Mürşid bulmanın elzem olduğu

Beyit -109

- Mürşide bağlanmamanın sebebinin kibir olduğu
- Kibir sahibinin ahiretteki cezası

Beyit -110

- Sapık fırkaların, Mevlâ Tealâ'ya vasıl olamayacakları
- Kibir ve azametin Allah-u Tealâ'ya mahsus olduğu

Beyit -111.

- Sahih yed olmadan şeyhlik iddiasına kalkanlar
- İn'ikâs'ın izahı
- Sahih yed'in tarifi

Beyit -112

Bazı nakıs şeyhlerin, ekmel bir mürşidden icazet almaları hâlinde yed-i sahih sayılacağı

Beyit -113

- Şeriatta istikamet ve itikadı ehli sünnet olmak şartıyla nakıs şeyhin de sahih yed addolunacağı
- Erken yatıp erken kalkmaya teşvik

Beyit -114

- Sağlam mürşid olmanın nişanları
- Mürşidin erkekten olma şartı
- Silsilenin şart olduğu

Beyit- 115

Silsilesi olmayan kişinin mürşid olamayacağı

Resulullah ﷺ e ekli bir ele bağlı olmayan bir yolun, tarikatlar arasında muteber olmadığı

Beyit -116.

Kemal ehli olmak için aranan en büyük şart

Şeriata uymayanın tarikatta müşrik sayılacağı

Beyit -117

- Kemal ehlinin bazı alâmetleri
- Fena tabirinin manaları
- Beka'nın manası

Beyit -118

- Dört türlü manevî seyrin isimleri ve tarifleri
- Gavs'ın tarifi

Beyit -119

- Gavs'ın bazı üstünlükleri
- Şeriatın hiç bir emrine itiraz etmemek gerektiği
- Allah-u Tealâ yolunda kendisine deli denenin üstünlüğü
- Kur'an-ı Kerim okurken manasının düşünülmesi
- Gaflette olan kimsenin kötü hâli
- İki türlü ölüm
- Taklitden tahkike geçileceği

Beyit-120

- Asıl maksadın şeriat olduğu
- Tarikatın, şeriatın anahtarı olduğu

Beyit -121

- Şeriat bilmeyenin tarikat ve hakikatten nasibi olmadığı
- Nefisteki dört türlü çirkin huyun ıslahına çalışmak
- Şeriatın hakikatine kavuşmanın, suretine uymaktan geçtiği
- Şeriatın, Allah-u Tealâ'nın ipi olduğu

Beyit -122

- Şeriat, tarikat, hakikat ve marifetin ele alınması ve zevkine varılması
- Kimsenin kendi başına bir şey olamayacağı
- Yüceliğe ulaşmak için zahmet çekmek gerektiği
- Gece az uyumaya teşvik
- Tarikat derslerine dikkat etmek gerektiği
- Tarikattan zevk almamanın sebepleri
- Üç türlü beraberliğin izahı
- Tecelli zat'a kavuşanlar

Beyit -123

- Keşif ve keramet sahibi kimselerin bulunduğuna dair,Kur'an, sünnet ve icma-İ ümmetten deliller bulunduğu
- Âsaf ibni Berhiyâ (Radıyallahu Anh) ın, Belkıs' in tahtını getirmesi
- Mağaraya sığınan üç kişinin kerameti
- Müt'a nikâhına düşenlerin kötü hâli
- Ekmel mürşidin âleme rahmet olduğu
- Kâmil mürşidin bid'at işlemeyeceği

Beyit -124

- Kâmil şeyhlerin bazı üstün vasıfları
- Namazın zikre vesile olması
- Allah-u Tealâ ile konuşmak isteyenin, Kur'an-ı Kerim okuması gerektiği
- İlâhî okumanın hükmü
- Her bid'atın sapıklık olduğu

Beyit -125

- Allah dostlarının zahir ve batın larıyla ilgili bazı açıklamalar
- Vesile aramanın lüzumu

Beyit -126

- Allah dostlarını, tanımak için hakkanî göz gerektiği
- Ebû Bekr (Radıyallahu Anh) ile Ebû Cehlin, Resulullah ﷺ hakkındaki görüş farkları
- Göklerin ve yerin yaratılışı hakkında tefekkür
- Mevlâ Tealâ'nın varlığına insanları inandırmaya çalışmak
- Resulullah ﷺ in, baş münafığın cenazesini kıldırmaktan vazgeçmesi
- Resulullah ﷺ in, bir siyah kadının cenazesini kıldırması

- Ruhun fayda ve zararına olan şeyleri öğrenmek
- Halis akıl sahiplerinin tarifi
- Zikirle uyanan kimsenin, Mevlâ Tealâ'ya münacâtı
- Beşer hırkasının Allah dostlarını örtmesi
- Keskin görüş kazanmak
- Allah dostlarının kubbeler altında oluşu
- En şiddetli belânın kimlere geleceği
- Züleyha validemizin kıssası
- Mürşitlerin, yer yüzünün yıldızları olduğu
- Mürşitlere bağlananların, hayat sırrını bulacakları
- Zülkarneyn'in kıssası

13. BAB

Bu bab, Tarikat-ı Aliyyeye girmenin, erkeklere ve kadınlara lâzım olduğunu ve bu lüzumun sebeblerini ve bir mürşid-i kâmile teslim olup uymadan Allah'a ulaşmanın çok zor olduğunu beyan eder.

Beyit -127

- Şeyhi olmayana şeytanın şeyhlik yapacağı
- Mürşitsiz Allah-u Tealâ'ya kavuşmanın çok müşkil olduğu
- Allah-u Tealâ'dan başka maksatlardan geçmek gerektiği
- Şeriat ve dinin tarifleri
- Müridin, abdest alıp namaza duracak kişiye benzetilmesi

Beyit -128

- İmam-ı Rabbani hazretlerinin büyüklüğü ve farukî lâkabı
- Mürşitsiz fenafillah olunamayacağı
- Geceleri Allah-u Tealâ için uykusuz kalmanın zorluğu

- Seher vakti Mevlâ Tealâ'nın nidaları
- İmam-ı Şafii hazretlerinin zikre düşkünlüğü
- Teheccüd namazına teşvik eden ayet-i celileler
- Seherde istiğfarın önemi

Beyit -129

Ashab-ı Kiram (Radıyallahu Anhum) hazaratının ve en büyükleri olan Hazreti Sıddık (Radıyallahu Anh ' ın bile mürşide muhtaç olduğu

Haramlarla meşgul olmanın, imanı zayıflatacağı

Beyit -130

- Usul-ü aşere kitabıyla ilgili malûmat
- Tarikatta dikkat edilmesi lâzım gelen on temel kural
- Bir şeyhin, ders almak isteyen bir âlimi imtihanı
- Tefekküre davet eden ayet-i kerimeleri okuyup düşünmeyenler

Beyit -131

- Zahirî ibadetlerle, mürşidsiz vuslatın dörtyüz sene süreceği
- Mevlâ Tealâ'nın ismini okuyanın, zatını araması gerektiği
- Huşû'un tarif ve misali
- Vuslat için mürşid bulmak gerektiği

Beyit-132

- Mürşidsiz hakka kavuştuğunu sananların darlığa düştükleri
- Eflâtun'un, nefsinin safasına aldanması

Beyit -133

- Manevî yükselme ve alçalmaları anlamak için mürşit gerektiği
- Şeytanın her sırra karıştığı
- En büyük illetin, insanın, kemale erdiğini zannetmesi olduğu

Beyit -134.

- Nefsin hile ve tuzaklarının beyanı
- Nefse uyanın yolda kalacağı

Beyit -135

Mürşide ihtiyaç olmadığını iddia edenlere cevaplar

Beyit -136

- Mürşidsiz vuslatın zor olmasının hikmetini soranlara cevaplar
- Sır ile hikmetin farkı
- Tarikata girmek için tevazuun şart olduğu
- Manevî yolda çalışmanın önemi

Beyit -137

- Resulullah ﷺ in yeterli olup, mürşidin gerekli olmadığını söyleyenllere cevaplar
- Câfer-i Sadık (Radıyallahu Anh) ın faziletini beyan eden rivayetler
- Âhir zamanda riayet edilmesi gereken bazı hususlar
- Köpekten ders almak
- Beyazıd-ı Bestâmî (Kuddise Sırruhu) nun, murakabeyi kediden öğrendiği
- Namaz kılarken giyime ve hareketlere dikkat edilmesi
- Resulullah ﷺ in ahirete intikali ile nurun azaldığı

Beyit -138

- Güneşe karşı tutulan aynanın rabıtaya misal oluşu
- Nefsin cahilliği
- Nefsin mertebeleri
- Cüneyd-i Bağdadî hazretlerinin zuhuratı

Beyit -139

- Kalpten kalbe giden yol
- Rabıta ile şeyhteki kemalâtın müride aksedeceği
- Ekli elin tarikatta büyük şart olduğu

Beyit -140

- Resulullah ﷺ in, Mevlâ Tealâ'nın aynası olduğu
- Tarikatin, in'ikâsî oluşu
- Resulullah ﷺ i dünyada ve rüyada görmenin fazileti
- Mesnevî'den beyitler

Beyit -141

- Mürşidin gönlüne nurun Resulullah ﷺ den aksettiği
- Kalplerin zikirle itmi'nân bulacağı

Beyit - 142

- Zahir ile batının birbirine uyması gerektiği
- Manevî nuru elde etmenin yolu
- Nurun kalbe ne yolla yerle şeceği
- Ölüm meleğinin getirdiği müjde
- Ebu Bekr-i Sıddık (Radıyallahu Anh) ın üstünlüğünün sebepleri.
- Ebu Bekr-i Sıddık (Radıyallahu Anh) ın fazileti hakkında hadis-i şerifler

14. BAB

Bu bab, hak yolcularına son derece mühim ve gerekli nasihat ve söz ile muhtelif eşyanın zuhurlarını ve yabancılara güvenmenin caiz olmadığını beyan eder.

Beyit -143

- Tefsir, Hadis ve ilmi kelâm' ın önemi
- Fıkhın tarifi ve muhteviyatı
- Hırsızın kolunun kesilmesindeki hikmet

- Allah dostlarının yolda yürüme adabı
- Hırsızlıkta erkeğin, zinada kadının önde oluşu
- Melâmî tarikatıyla ilgili malûmat
- Bid'at ehlinden kaçmak gerektiği

Beyit- 144

- Âlimlere, fakihlere ve hafızlara son derece hürmet gerektiği
- İlmi olup da amel etmeyenlerin merkebe teşbihi
- Yahudi ve hristiyanların, müslümanları bozmaya çalıştıkları
- Allah-üTealâ için amel etmeyenin son nefesteki felâketi
- Sünnete sarılmanın Önemi
- İslâmî ilimlerin Önemi
- Allah düşmanlarının başına gelecekler
- Dünyanın Kur'an ile durduğu
- Âlimlerin aynı zamanda veli oldukları
- Emr-i bil ma'ruf yapanların, yeryüzündeki halifelikleri
- İman edip amel-i salih işleyenlere va'dedilen üç müjde

Beyit -145

Geçmiş büyüklerin yollarına uymak

İnzivaya rağbet etmek

İnsanlarla ünsiyet etmenin getireceği zarar

Dünyadan geçmenin, selâmete vesile olacağı

Manevî bulûğa ermeden evlenmemeye gayret etmek

Şehvetten geçenin, Mevlâ Tealâ'ya kavuşacağı

İnsana süslü gösterilen yedi türlü şehvet

Allah-u Tealâ'yı unutturan dünyalığın zemmi

Allah-u Tealâ'nın İndindeki müjdelere kavuşmaya teşvik

Beyit-146

- Göze sahip olmanın önemi
- Nâmahreme bakmak ve gafletle yatmanın, manevî huzurdan kovulmaya sebep olacağı
- İnkarcılara sır vermemek ve imanlılara iftira etmemek

Beyit -147

- Sûi zandan sakınmak
- Gıybetin fenalığı
- İnkarcılarla oturmamak gerektiği
- İmam-ı Rabbani hazretlerinin, komşusuna yaptığı teveccühün fayda vermemesinin sebebi
- Kâfir işi yaptığı için, müslümana kâfir denilemeyeceği

Beyit -148

- Helâl yeyip şüpheliden kaçmanın önemi
- Şüphelilerden sakınmak hakkında bir hadis-i şerif
- Helâl ve temiz yeme ile ilgili ayet-i celileler
- Abdestli durmaya devam etmek
- Mevlâ Tealâ'nın huzurunda bulunduğunu bilme hâli
- Allah-u Tealâ'ya firar etmenin yolu
- Kötü ahlâktan uzak durmak
- Azimetle amele teşvik
- Ammar ve anne-babası (Radıyallahu Anhum) un başına gelenler
- Allah-u Tealâ'dan, vasıtasız ilim elde etmenin yolu

Beyit-149

İnsanın, kendisine varlık vermemesi gerektiği

Firavun'un kibri

Ebu Cehil'in, firavundan beter olduğu

İbadetin, Allah-u Tealâ'nın tevfikiyle olduğunu bilmek

Varlığı ve benliği günah bilmek

Bütün müslümanları kendinden üstün görmek

Kendi ayıbını görmek

Beyit -150

Nefse haklarını verip hazlarını vermemek

Çok yemek, uyumak ve konuşmaktan sakındırmak

Çok aç durmanın hastalığa sebep olacağı

Her işte orta gitmenin hayırlı olacağı

Edebe riayetin önemi

Beyit -151

- Allahın kullarını hakir görmemek
- Islâmı yaşamayanların, şahıslarını değil işlerini beğenmemek gerektiği
- Herkese iyi dua yapmak
- Resulullah (Sallallahu Aleyhi ve Sellem in, ümmetine merhameti
- Dilencinin bile kalbini hoş etmek
- Tarahhum'un manası

Beyit -152

- Kötülüğü affederek nefsi kahretmek
- Nefsi kahretmenin yolu

- Deniz gibi geniş olup, en ufak şeyden bulanmamak
- Fakirlikle iftihar etmek

Beyit -153

- Bütün müslümanları kendinden üstün bilmek
- Kullara hüsn-ü zan etmek
- Kendi ayıbını görmek
- Şeytanın kaymasının sebebi

Beyit -154

- Hasûd, müfsid ve münafıkların şerrinden Allah'a sığınmak
- Gıbta edilmesi gereken iki kişi
- Mevlâ Tealâ'nın izni olmadan hiçbir şeyin zarar veremeyeceği
- Sabır ve namazla Allah-u Tealâ'dan yardım istemek

Beyit -155

- Düşmana güvenmemek
- Din düşmanlarını dost edinmemek
- Küfrün imana zıt olduğu

Beyit -156

Hiçbir şey bilmeyen insanın kaz gibi kalacağı

Beyit -157

- Varlıkların asıllarının yokluk olduğu
- Bütün eşyanın, Allah-u Tealâ ile kaim olduğu
- Allah-u Tealâ'nın dinini beğenmeyenlerin şaşılacak hali
- Esma-i Kahriyye
- Allah-u Tealâ'nın lütfî ve Kahrî isimleri

- Şeriat dairesinden çıkanın, kötülüğe çarpılacağı

Beyit -158

- Varlığın üç mertebesi
- Buhara meşayıhının Bandırmadaki dergaha teşrifleri
- Yabancı tekkelere gitmenin sakıncası
- Mevlâ Tealâ'nın Ehad ve Vahid isimleri
- Mevlâ Tealâ'nın karşısında herşeyin yok sayıldığı

Beyit -159

- Eşyanın, Allah-u Tealâ'nın isimlerine mazhar olduğu
- iyilik ve kötülüğün ana karnında yazıldığı
- Anne ve babanın çocuk üzerinde tesiri
- Kul kendi iradesini kötüye kullanmad ıkça Allah-u Tealâ'nın onu saptırmayacağı
- Herşeyin, Mevlâ Tealâ'nın muradı üzere gerçekleştiği

Beyit -160

- Mezâhir kelimesinin lügat ve İstılah manaları
- Perde arkasında herşeyin, Allah-u Tealâ ile mevcut olduğu
- İnsanlara Allah-u Tealâ'nın iyiliklerini anlatmanın önemi
- İnsanların yaptıklarını da Allah-u Tealâ'nın yarattığı
- Emir, ferman, hüküm ve iradenin Allah-u Tealâ'ya mahsus olduğu

Beyit-161

- İrade-i cüz'iyyenin inkar edilemeyeceği
- Herhangi bir şeyin meydana gelmesi için gerekli olan iki şey
- Mevlâ Tealâ'nın birliğine, başka varlıkların yanaşamayacağı

Beyit -162

Allah dostlarından olmak için riayet edilmesi gereken bazı edepler

Beyit -163

- Zikir ehline müracaatın önemi
- Allah-u Tealâ'nın hem isteyen hem de istenen olmasının manası
- Mevlâ Tealâ'nın aynı zamanda kâsıd ve maksud oluşu
- Allah-u Tealâ'nın, kendi kendisini zikretmesinin manası
- İnsanın, Allah-u Tealâ'nın sureti üzere yaratılmasının manası

Beyit -164

- Allah-u Tealâ'nın, kuluna kahır sıfatıyla tecellisi
- Allah-u Tealâ'nın Kahır sıfatının güzelliği
- Zina edene verilen cezanın gerçekte onun hakkında ne büyük iyilik olduğu
- Recm olunmak İçin Resulullah ﷺ e baş vuran kadının kıssası
- Nakşı tarikatında bulunanların neticedekabul olunacağı
- Allah-u Tealâ'nın, Kahır göstererek Lutuf'da bulunduğu
- Müridin, annesine bağlı bir çocuk gibi Allah-u Tealâ'ya bağlanması gerektiği

15. BAB

Bu bab, bütün mürid ve saliklere mürşid hakkında riayet edilmesi gereken edepleri beyan eder

Beyit -165

- Mürşidin huzurunda düşünceli durmanın sakıncası
- Müridin mürşide ağırlık verecek şeylerden sakınması

Beyit -166

- Mürşidin huzurunda, Allah-u Tealâ'dan başka maksatları terkederek bulunmanın neticesi
- Keşfin manası

- İsteklerinden vazgeçmeyen müridin mahrumiyeti

Beyit -167

- Evliyâullahda, Allah-u Tealâ'dan gelen özel bir kuvvetin varlığı
- Nakşibendî hazretlerinin çocukluğunda zuhur eden bazı menkıbeler
- Evliyâullah'ın, gaybı bilemeyeceği
- Müridin, kurtulamadığı sıkıntıyı mürşidine haber vermesi gerektiği

Beyit -168

- Müridin halinin heran değişeceği
- Müridin deniz'e doğru akan suya benzeyişi
- Her hal-u kârda Allah-u Tealâ'ya teslim olmak

Beyit -169

- Büyüklerin nasihatlerinden ayrılmamaya teşvik
- Din işlerinde değişikliğin caiz olmadığı
- Müridin, hiç bir halini şeyhinden gizlememesi gerektiği
- Kabe-Kavseyn ve ev-Edna sırlarına işaret
- Üstünlüğün ancak mi'ractan inişte bulunduğu

Beyit -170

- Müridin, kırk sene hizmet etse de bir kararda durması
- Abdest alırken de olsa mürşide hürmeten ayağa kalkmak
- Yunus Emre'nin dergahtan atılış kıssası
- Bir hiristiyan âliminin, müslümanlara şaşırması

Beyit -171

Şeyhin emrini ganimet bilmek, huzurunda çok konuşmamak ve gözü kapalı durmak gibi edepler

Beyit-172

- Şeyhin şerefini korumak ve ona verilen sözde durmak
- ResuluIIah ﷺ in, İbni Abbas (Radıyallahu Anh) a tavsiyeleri
- Haklı da olsa kimseye kızmamaya teşvik
- Himmet'in manası
- İmam-ı Gazali'nin ağabeysi Ahmet Gazali (Rahimehumallah)
- Talebesine kızan bir hocanın, nurunu kaybetmesi
- İbrahim Hakkı Erzurûmî (Kuddise Sırruhu) Hazretlerinin meşhur manzumesi
- İhsan Efendinin manada söyledikleri
- Efendi Baba (Kuddise Sırruhu) nun sünnete bağlılığı
- Kızmanın kalp öldüreceği

Beyit -173

- Müridin, bütün evliyadan çok, şeyhine tazim etmesi gerektiği
- Evtâd kelimesinin manası
- Şeyhin, ruhun babası olduğu
- Nakşibend Hazretlerinin, Hızır (Aleyhisselâm) ile görüşen müridine söyledikleri

Beyit -174

- Şeyhe bağlılık hakkında bazı vasiyyetler
- Mürşide can feda etmek gerektiği
- Hızır (Aleyhisselâm) ı bulan bir müridin, bunu da şeyhinden bilmesi gerektiği
- Mürşidi her hususta vesile bilmek

Beyit- 175

- Evliyâullah'ın, kalp casusu oldukları
- Mevlâ Tealâ dilerse, gizlileri dostlarına bildireceği
- Mevlâ Tealâ'nın, daima bizi gözetimde tuttuğu

- Kimse hakkında kötü zanda bulunmamak
- Gıybetin fenalığı
- Kimseye kin tutmayarak sabahlayıp akşamlamak
- Mevlâ Tealâ'nın, gafil kullarından nurunu uzaklaştırdığı
- İnsanların, birbirini yoldan çıkarmaya çalıştığı

Beyit-176

- Yüksek himmetli olmaya teşvik
- Halil Nurullah Efendi (kuddise Sırruhu) nun her gece okudukları
- Sadece dünyayı isteyenlerden Allah-u Tealâ'nın razı olmadığı
- Islama uymakta ilerlendikçe nimetlerin artacağı
- Mülkü alıp verenin ancak Allah-u Tealâ olduğu
- Allah'ın acıyıp nura gark ettikleri
- Kötülerle oturmanın zararları
- Hazreti Sevban (Radıyallahu Anh) ın, Resulullah ﷺ e bağlılığı
- Allah dostlarıyla beraber olmanın fazileti

Beyit-177

- Allah dostlarına, büyük çöllerin avuç içi gibi malum olduğu
- Allah-u Tealâ'nın, mümin kulunun kalbine sığması
- Evliyâullah ile otururken sadakatten ayrılmamak gerektiği
- Nefisten Allah'a sığınmak

Beyit- 178

- Tarikattaki edeplerin sonsuz olduğu
- Daha çok bilgi sahibi olmak için, Risaley-i Halidiyye'nin okunması gerektiği
- Ne kadar edepli de olsa insanın, kendini edepsiz bilmesi

Beyit -179

- Şeriat ve tarikatın edepten İbaret olduğu
- İlim, edeb ve şeriat mefhumları arasındaki münasebet
- Camide konuşmanın sakıncası
- Edebe riayet etmeyenlerin şeriat sırrına eremeyecekleri
- Gerçek ferahlığın ancak Allah-u Tealâ'nın fazl-u rahmetiyle olacağı

İÇİNDEKİLER

16. BAB

Bu bab Merâtrib-i Ehlûllah ve Makamât ve Derecat ve Fena fillah ve Bekabillah ve Seyr-i Anillah ve Seyr-i Fil-Eşya...

Beyt-180. (كَلْ اَيْ عاشِقْ سِكا رمزاً بو دَرْدِمْ) 6
Allah'a aşık olan, O'nu bulabilsem, bulabilsem diyen 6
Ma'nen Terakki etmenin yeri bu dünya olduğu 7
Beyt- 181. (اكَرْ تَوفِيقْ وِيرَه حَقْ چونكه كَمتَرْ) 8
Allah'ın kulu muvaffak kılması 8
Seyr'in ne demek olduğu 8
İslâm'ı bilmeyen adamın hali 9
Allah'a kaçmanın manası 9
Beyt-182. (اكَرْ دردِى الهيدَنْ خَبردارْ) 10
Faydalanacağımız eserler (kitaplar) 10
Allah derdinden haberdar olmak isteyene tavsiye 10
Allah dostlarının koymuş oldukları kaide 11
Beyt-183. (بو جِسمانِى بو وارلقله حجابى) 12
Cismanî varlığın nasıl perde olduğu 12
Terzi Babanın *(Kuddise Sırruhu)* Rabıta hakkındaki manzûmesi.... 13
Varlığın, müşahededen kalkması 13
Hak Tealâ'nın sıfatları hakkında malûmat 14
Musa *(Aleyhisselâm)* ın A'raf suresindeki kıssası 14
Musa *(Aleyhisselâm)* Mevlâ'nın kelâmını duyunca O'nu görmeye iştiyakı arttı 15
Musa *(Aleyhisselâm)* ın kavminden yetmiş kişinin hali 16
Beyt-184. (قَنِى اولْ ذَوقِ عِرفانْ سِرِّ وجدانْ) 17
İrfan zevkini bulmanın sırrı 18
Ruh ile mirac etme zevkini bulmak 18
Kul ile Mevlâ Tealâ arasında yetmiş bin perde olduğu 18
Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz'e mirac gecesi vaki olan hadiseler 19
Mucizenin manası 19

İsra hakkında Necm suresindeki ayet-i kerimeler 20
Dört türlü seyir 20
Manevî seyirler hakkında İmam-ı Rabbanî Hazretlerinin beyanı 21
Alimi taklid eden Allah'a salim olarak kavuşur 21
Mevlâ Tealâ'nın cemalinin ahirette görüleceği 22
Beyt-185. (چو بلمك بيلمه مكدر ديدى ابرار) 23
İnsana bu dünyada Mevlâ Tealâ'yı görme kuvveti verilmediği 23
En çok hayrete düşenin Mevlâ Tealâ'yı bileceği 24
Köpek ve suret bulunan eve Melek girmez 25
Beyt-186. (صوفى اجهل جهاندە بوق ديدى بول) 26
Abdülhalik *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin cahil sofu hakkındaki vasiyeti 26
İmam-ı Gazali *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Tarikat ehli olduktan sonraki sözü 26
Haram işleyen alim ile cahil abidin durumları 27
Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* ın Efendimizden iki kap doldurduğu 27
Şeriat'ın üç temeli olduğu 27
Riya ile yapılan amelin bir şey ifade etmediği 28
İhlâs'ın hakikatını beyan eden ayet-i kerime 28
Zikrettikçe kalpten masivanın atıldığı 29
Cahil sofunun yanlış hareketi 30
Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Mina pazarında gördüğü bir tacir 31
Beyt-187. (ايشيت كل كنت كنزاً رمز سبحان) 32
Gizli hazineden ilk zuhur edenin "Hubb" olduğu 32
İlk yaratılanın Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in nuru olduğu 33
Peygamberlere inen kitaplar 33
Mevlâ Tealâ'nın cemalini görmek bu dünyadan kazanılacak 34
Remz yoluyla konuşmak sarahaten konuşmaktan daha tesirli olduğu 35
İnsanın yaratılmasıyla bir çok Hikmet ve İrfanın bilindiği 35

Cüneyd-i Bağdadi'nin rüyası ve vefatından sonra
kendisini rüyada görenin sorusuna verdiği cevap 36
Beyt-188. (روایتدر زبوردن فاعتقدنی) 37
Mevlâ Tealâ'nın: "Kulum, bana itikat et (inan)" buyurduğu ... 37
Dünya sevgisinden kurtulmanın çaresinin zikir olduğu 38
Nihayet derecede acıyan ve hakiki nimet veren Allah'tır 39
Siva kelimesinin kullanışı ve manası 39
Beyt-189. (نه در مقصود بو عرفاندن خبر آل) 40
Mevlâ'yı bilmek ve O'na ibadet etmek için yaratıldık 40
İnsanın irfan ve marifeti nasıl kazanacağı 41
Tasavvuf yolcusunun geçmesi gereken makamlar 41
Mevlâ Tealâ'nın cemalinden peçenin kalkmasının
kolay olmadığı 42
Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'nin kuluna tecellisi 43
Nefsin hakkı ve hazzının neler olduğu 44
Beyt-190. (عجیدر لا مکان شهرنده تورمش) 45
Müminin kalbinin "Lâ mekânî" olduğu 46
Mevcudatın üç mertebesi bulunduğu 46
Kulu Mevlâ Tealâ'ya yaklaştıracak olan aşkıdır 47
Beyt-191. (چو شد تله ظهور ابتدی اومحبوب) 48
Mevlâ Tealâ'nın Evvel, Ahir, Zahir va Batın olduğu 48
Mevlâ Tealâ'nın bilinmesi, bulunması aklın ötesindedir 49
Ruh, elle tutulmaz, gözle görülmez 50
Ululuğun kemal kazanmakla olduğu 51
Ali Haydar Efendi babamızın bu bölümde
yazmış olduğu malumat 52
Beyt-192. (چو کوسترمك دیلر سبحان کمالی) 53
Mevlâ Tealâ'nın Cemal ve Celâl sıfatlarının tecellisi 53
Bu kâinatta Mevlâ Tealâ'nın kemalâtının göründüğü 54
Beyt-193. (نیچون اولدی حجاب جانم بو کثرت) 55
Alemin çokluğu içinde vahdet sırrını bulmak 55
Beyt-194. (دیلرسه ك بولمغی اسرار یزدان) 56
İnsanın derdinin Allah'ın rızasını kazanmak olması 56
"Ben biliyorum" iddiasını bırakmak gerektiği 57-64
İlmin, kalpteki maneviyatı akıtmaya ark olduğu 57

İnsan hiçbir şeyi bilmezken Mevlâ öğretti 58
Beyt-195. (كركدر مرشد اكمل اولە ترفيق) 59
Manevî yolda yürüyebilmek için insana bir mürşid gerek 59
Şeriat, Tarikat, Hakikat ve Marifetin Mevlâ Tealâ'dan geldiği 60
Ehil olmadığı halde şeyhlik iddiasında bulunanlar 60
Beyt-196. (بو اسراری چو تعلیم ایتدی اول شاه) 61
Manevi sırları Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz'in öğrettiği 61
Ebu Hureyre *(Radıyallahu Anh)* ın ilimde iki kap doldurduğu 61, 81
Her şeyi ehlinden öğrenip, kibretmemek gerektiği 62
Manevi sırların, zincir halkaları gibi elden ele, kalpten kalbe gittiği 63
Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin dileğinin kabul edildiği 64
Kişiye yakışanın, inkârı bırakıp haddini bilmek olduğu 65
Beyt-197. (اولە سك مرشد اكمله تسليم) 66
Tazim kelimesinin manası 66
İbadetlerin hepsini sırasıyla yapmak gerektiği 67
Asıl Şeyh'in, müride Hak yolu gösteren olduğu 67
Şiddetli soğuktan ağlayan zata manevi ikaz 68
Efendi babamızın gördüğü rüyaların yorumu 68
Beyt-198. (يدك طوت كيم يديدر يد سبحان) 69
Bin aydan hayırlı Kadir gecesinin adabına riayet edilmesi 69
Mürşid'in elinin, Allah'ın elinin yerinde olduğu 70
Kıyamet'in insanların en şerlileri üzerine kopacağı 71
İnsanın oturduğu dalı kesmemesi gerekir 71
Haram; insanları sarhoş eder, aklını giderir 72
Beyt-199. (اوج علمله محمد اولدی احيا) 73
İnsanın dirilmesinin ilme bağlı olduğu 73-75
İblis'in kendisinin Adem *(Aleyhisselâm)* dan daha hayırlı olduğunu söylemesi 74
Peygamber Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e mahsus olan nübüvvet ilmi 74
Beyt-200. (ايكنجيدر شريعت شمس غرا) 75
İkincisi güneş gibi parlak olan Şeriat ilmi 75

Şeriat'ı bilmeyenin konuşması, kör bir adamın yanlış hareketi gibi oluşu 76
Çok ihtilâflar çıktığında sünnete sarılıp bid'atlardan uzak durmak gerektiği 76
Bid'at'ın karanlık, İslâm'ın ise nur olduğu 77
Şeriat ilminin herkese duyurulacağı 78
Allah-u Tealâ'nın ceza kanunları, Allah'ın kullarına rahmetidir 79
Tarikat'a davet edilmez, kendi hevesiyle gelen kabul edilir ... 79
Üçüncü ilim, Tarikat ilmi olup hayırlı kullara mahsustur 79
Manevi yola giripte sonradan dönmenin azabı 80
Üç ilmi beyan eden Hadis-i şerif 80
Beyt-201. (لَدُنْ دَرْيَاسِيدِرْ بُو عِلْمِ اَعْلَا) 82
Ledün ilmi; tükenmeyen, ucu bucağı olmayan bir deryadır ... 82
Ledün ilminin Şeyh'i, onu öğreten Mevlâ Tealâ'dır 83
Dünya rütbesine ulaşmak için namazdan ve ilimden mahrum olanların ahiretteki feryatları 84
Ledün ilmi; çalışmakla kazanılmaz, lâkin çalışanlara verilir .. 85
Nefsin yetmiş Şeytandan daha habis olduğu 86
Beyt-202. (وَلَكِنْ اِنْعِكَاسِيدِرْ عَزِيزْ بِيلْ) 87
İn'ikas, gönülden gönüle aksetmek demektir 87
Feyzin gelmesinin, kalp aynasını mürşidin kalp aynasına çevirmekle olduğu 88
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in Ledün deryasından Nil gibi bir ırmak açtığı 89
Bu Nilden feyze ulaşmanın Rabıta ile olacağı 90
Beyt-203. (چُو وَهْبِی اُولْدِی بُو دَرْيَای عُمَّانْ) 91
Ölüme devamlı hazırlanıp gaflet ve isyandan kaçmanın gerektiği 91
İlm-i Ledün'e, Mevlâ Tealâ'ya yalvararak O'ndan dilenerek ulaşılacağı 92
Üç defa "Ya Erhamerrahimin" diyenin duasının kabul olunacağı 92
Kesbetmek, kul olmanın gereğini yerine getirmenin edep olduğu 93

Beyt-204. (اَكَرْچِه وَهْبِيدِرْ اَمَّا بُو جَذْبِى) 94
Cezbe: Yüce Allah'ın kulunu kendine çekmesi demektir 94
Mevlâ Tealâ'dan feyiz gelmesinin yolu, zikre güzel çalışıp, emirleri tutup, yasaklardan kaçmakla olacağı 95
Kur'an, Hadis ve diğer dini ilimleri öğrenmekle kâinatta güzel yaşanır 95
Beyt-205. (رَسُولُ اللهْ اِشَارَتْ قِيلْدِى اِخْوَانْ) 96
Huzur ve beraberliğin sevgiyle kazanılacağına Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* işaret buyurdu 96
Mesciddeki bütün kapıların kapatılması yalnız Ebu Bekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* ın kapısının istisna edildiği 97
205. beyitten sonra yazılan Hadis-i şerifler 98
Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin 205. beyt hakkındaki notları 98
Beyt-206. (بُو قَلْبْ مِرْآتْ كِيبِدِرْ عَكْسْ اِيدَرْ حَالْ) 99
Rabıta'nın Mürid ile Mürşid arasında manevi bir yol olduğu . 99
Mürid, kalp aynasını mürşidine çevirince ondaki kemalât kendisine gelir 99
Ekmel mürşidin büyüklüğü, dünya gözüyle görülmez 100
Mümin kulun kalbinin "Lâ mekâniyyet" üzere yaratıldığı 101
Taklid hakikatın, Riya ise İhlâs'ın kapısıdır 102
206. beytten sonra zikredilen ayet-i kerimeler ve Hadis-i şerif 102
Beyt-207. (اُوقُو كُلْ سَنْ بُو عِلْمِ اَنْبِيَايِى) 103
Mevlâ Tealâ'nın ismiyle başlanılmayan okumanın, okumak sayılmadığı 103
Dünyada oluşumuzun büyük bir fırsat olduğu 103
Mevlâ Tealâ'dan akmayan ilmin kalıcı olmadığı 104
Veli, kimlere denir? 104
Allah'a ulaştıran ilmin, kalp ilmi olduğu 104
Mevlâ Tealâ'nın sevgisini kazanmak için ilim sahibi olmak gerektiği 105
Beyt-208. (اُوقُومَمَزْ بُو عِلْمِ اَصْلاً كِتَابْلَه) 106
Gönül ilmini elde etmenin çaresinin Zikrullaha devam etmek olduğu 106

Teselsül kelimesinin manası 107
Bir kalbî sevindirmenin, Ka'beyi yapmaktan üstün olduğu 107
Beyt-209. (عزیز منقولدر چون العلم علمان) 108
İlmin, iki kısım olduğu 108
209. beytten sonra yazılan Hadis-i şerifler 109
Şeriat ilminin iki türlü huccet olduğu 110
Beyt-210. (صحیح یدده بودر اعظم کرامت) 111
Tarikat yolcusu, Şeriat hükümleriyle yürüyendir 111
Sağlam elli Mürşidin Müridleri sünneti yaşayanlar olur 112
Beyt-211. (فنا ایله عجب غیبت ظهوری) 113
Fena'nın manası ve kazandırdıkları 113, 139, 150
Cezbe'nin manası 113
Kâmil mürşidin huzurunda, cezbe, sevinç gelip Allah'a karşı sevgi artar 114
Beyt- 212. (نظر قیل سالکانده وارمی حالات) 115
Müridlerde bir takım hallerin bulunması 115
Sahih Mürşidin halinin yerlerle gökler gibi belli olduğu 116
Hidayetin iki türlü olduğu 116
Beyt-213. (چون اولدك مرشد اکملدن معلم) 117
Cezbe için, mutlaka sulukün lâzım olduğu 117
Cezbe ile ibadet ve zikrin kolay gelmesi 118
Tarikat vazifesinin farz namaz gibi her gün yapılması gerektiği 118
Felekten muradın ne olduğu 119
Nerduban kelimesinin tahlili 119
Hacı Ahmed Hilmi Efendi hakkında görülen rüya 120
Kendini feda eden kedinin kerameti 120
Beyt- 214. (بر مرشده تسلیم اولنجه سالك) 121
Ahiret için alınması lâzım olan şeyler 121
Cahilliğin rezalet olduğu 121
Her şey fani ancak Allah Baki'dir 122
Varlığın üç mertebesi 122
Bandırma Tekkesinde Efendi babamıza olan zuhurat 123
Meşayihin her gece Müridlere gelmesi 124

Üç türlü yakin olduğu 124
"Kuyûd" kelimesinin anlamı 125
Manevi tadları almak için de kuvvet gerektiği 126
Beyt-215. (سَرَای سَیْر سِرُّ اللّٰه کوکُلْدُرْ) 127
Saray-ı seyri Sırrullah'ın manası 127
"Hangah" kelimesinin manası 128
En büyük bendin kişinin nefsi olduğu 129
Cenab-ı Hak bizi zikre davet ediyor 129
Beyt-216. (آرَادَنْ چِیقْ فَالَه بَاقِی یَارَادَنْ) 130
Aradan çıkmanın nasıl olacağı 130
Evliyaullah'ın bildiğini kimsenin bilemeyeceği 131
Şeriat'ın suretinden hakikatına geçmelidir 132
Kalp birden fazla şey düşünemez 132
Fena filkül olmanın anlamı 133
Manen ölü olanın dirilmesi 133
Tam zikir yapmak gerektiği 134
Beyt-217. (دَلِیلْ اُولَه آکَا مُرْشِدْ جَمَالَه) 135
Mürşid yol göstermedikçe, Mürid Allah'a
ulaşacak yolu bulamaz 135
Kâl ehli ile Hal ehlinin kimler olduğu 135
Kul kendi başına vuslat deryasına dalamaz 136
Allah'dan başka kalbe her gelen şey seddir 137
Hakikat ehline göre imanın tarifi 137
Beyt-218. (فَنَا فِی اللّٰه اُولَه آنْدَنْ فَنَا اُولْ) 139
On Lâtifenin arasındaki zıtlığın kalkması 140
Vucud-u mevhubun ihsan edilmesi 140, 144
Kalp nerede ise, insan orada muteberdir 141
Allah katında din; İSLAM'dır 141
Beyt-219. (آچِیلَه تَاکِهَانْ بِرْ بَابِ اَسْرَارْ) 142
Sırların kapısı açılıp bütün karanlıkların gitmesi 142
Bütün işleri sünnet üzere yapmakla hakikat güneşi doğar ... 143
Sahte aşkın ne demek olduğu 143
Beyt-220. (مُحَمَّدْ نُورِی چُونْ اُولَه رَفِیقِی) 144
Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in nurunun saliki kaplaması 144

Ali Haydar Efendi Hazretlerinin yazdığı
Hadis-i şerif ve diğer malûmat 145
Beyt-221. (نه ممکن عالمك علمی ایریشمك) 146
Kutupların sırlarını akılla bilmek mümkün değildir 146
Firavn'a kahinlerin verdiği haber 147
Gaybı ancak Allah-u Tealâ bilir 147
Adam öldüren, kendini öldürüyor demektir 148
Beyt-222. (بو اُمّت نیجه بولدی کور کمالی) 149
Fenafillah'dan sonra bulunan haslet elden gitmez 149
Misk'in neden yapıldığı 150
Beyt-223. (فنا فی الشیخ اولور اولجه سالك) 151
Ehlullah'a göre zikrin tarifi 151
Derse devamla kabul olunanlar arasına girilir 152
Yahya *(Aleyhisselâm)* a yapması ve duyurmasıyla
emredilen beş kelime 152
Vesvese veren Şeytanın şerrinden sığınmak 154
Şeyhde fani olmanın anlamı 155
Resulde fani olmanın anlamı 155
Cezbenin yardımıyla çok uzun bir yol kısa zamanda geçilir 156
Beyt-224. (فنانك مقتضاسیدر بقا چون) 157
Bekabillah'ın manası 157
Bekabillah makamında kul, Allah'ın ahlâkıyla ahlâklanır 158
Mahbub için gözden kanlı yaş akıtmak 159
Şeriat'ın sureti ile hakikatı arasındaki fark 160
Beyt-225. (فنا فی الذات اولان بیلمز جهانی) 161
"Ölmeden önce ölmek" sırrına ulaşmak 161
Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'den vuran nurla her şeyi unutmak .. 162
Beyt-226. (عدم محو و شهود وصلت فنایی) 163
Mevlâ Tealâ'nın varlığı tecelli edince insanın
kendi varlığı yok olur 163
Kur'an ve Hadisden alınacakları alamayan hasretle gider 164
Tarikat ve Hakikat makamlarına ulaşmak 165
Beyt-227. (اکرچه موهبه در بو فنا بیل) 166
Aşılanan insandan türlü faziletler meydana çıkacağı 166
Kulların kalpleri Rahman'ın iki parmağı arasında oluşu 166

Kesb ve Halk'ın manaları 167
Ef'al-i İhtiyariyye ve Ef'al-i İzdirariyye 167
İnsan için ancak çalıştığı vardır 168
Beyt-228. (بقا تعريفه كلمز آكلا حالى) 169
Bekabillâh, tarifle anlatılmaz 169
Riyadan beri olan amel makbuldür 170
Gaflet içinde olan insan uykudadır 171
Hazret-i Hamza'nın İslâm ile şereflenmesi 171

17. BAB

Bu mahalde Hazreti Musa *(Aleyhisselâm)* ile Mansur *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin bazı ahvali zikrolunur.

Beyt-229. (بو اكملده اولور سر انا الحق) 173
"Ene'l-Hak" sırrının izahı 173
Musa *(Aleyhisselâm)* ın Tuva vadisinde kendisine gelen nida 174
Mevlâ konuşup ağaçtan duyulması 175
Beyt-230. (او اولدى منسلخ نفسندن اول حال) 176
Hallac-ı Mansur'un "Ene'l-Hak" sözünün manası 176
230. beytten sonra yazılan ayet-i kerime 177
Beyt-231. (جناب سر موسىٰ يه انا الله) 178
Firavn'ın kendi benliğini ortaya koyduğu 178
Beyt-232. (تجلى ايتسه محيى اسميله او) 179
Kendisine "Muhyî" ismi tecelli eden zat, mevtalara "Kalkın" dese kalkarlar 179, 188, 243
Beni İsrail'den yeğenleri tarafından öldürülen adamın kıssası 182
Uzeyr *(Aleyhisselâm)* ın kıssası 182
Beyt-233. (صاقين اولميه سك بوندە حلولى) 184
Hululiyye mezhebinin yanlış hükümleri 184
Beyt-234. (سكا ويرسه بريسى بر فلوسى) 186
Gelen her nimet Allah'tandır vereni vekil etmiştir 186
Yemek esnasındaki zikrin nasıl olacağı 186
Beyt-235. (بودر طوغرى بونك غيرى مهالك) 188

Müslümanlar, direksiz kubbelerin direkleridir 188
Zat-ı Pak-i Sübhaniyye'nin tecellisi,
isimlerin tecellisinden daha üstündür 189
Zatî tecelli, Nakşi büyükleri katında daimidir 190
Beyt-236. (اَكَرْ سَالِكْ اُولُورْسَه بُونْدَه كَامِلْ) 191
Salik'in gözünden cihanın yok olması 191
Beyt-237. (وَلِى اَكْمَلْ اُولَانْ بِيلْمَزْ جِهَانِى) 192
Cismi, canı, Mevlâ Tealâ'nın hükmüne
bırakana olacak haller 192
Ekmel mürşidin kalbi, Mevlâ'nın fermanhanesidir 193
Beyt-238. (بُو ذَاتْلَرَه تَعَرُّضْ بِيلْ خَطَادِرْ) 194
Bunlara çatmak, ateşe düşmekten,
cereyan çarpmaktan kötüdür 194
Beyt-239. (كَمَالْ اُوزَرَه عُرُوجْ اِيتْدِيسَه سَالِكْ) 195
Kemal üzere uruc eden salik, Fena ve Beka'ya malik olur 195
Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e varis olmakla
Allah'ın ilmine malik olma 196
Uruc'un miktarı, nüzül kadar olacağı 196
Beyt-240. (بعضيلر كرچه ظَنِّ اِيتدى بُو عُودَتْ) 197
Avdet ve Şakavet kelimelerinin manası 197
Kendisine nebilik sırrı verilen zat 197
Beyt-241. (بُولُورْ اِرْتْلَه بُولَرْ سِرِّى نُبُوَّتْ) 198
Peygamberler, sadece ilim miras bırakırlar 198
Peygamberlerin bıraktığı ilim iki türlüdür 198
Nübüvvet, Allah-u Tealâ'ya yakınlık demektir 199
İnsanların en üstünü Peygamber*(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* dir 199
Padişahın hizmetçileri, onun yediği yemeklerden yer 200
Beyt-242. (يَا سَاحِلْخَانَه دَه اُولْسَه شَهِنْشَاهْ) 201
Hizmetçiler, Padişahın yalısında bütün sırlarını bilirler 201
Beyt 243. (وُجُودِى عَيْنِ رَحْمَتْدِرْ بُو جِهَانَه) 202
Miractan dönen bir zatın varlığının
âlemlere rahmet olduğu 202
Allah'ın dostları, kubbeler altındadır, onları kimse bilmez ... 203
Belâların en şiddetlisinin Peygamberler üzerinde olduğu 204

Hüzün ve Sıddıkiyet makamı hakkındaki
Hadis-i şerif ve rivayetler 205
Beyt-244. (وَلِی چوقْ بو مَقَامْ اَهْلَنَه احْسَان) 206
Seyr-i Sülük, ilmin, bilginin ilerlemesi demektir 206
Beyt-245. (بِرِی سَیْرِ عَنِ اللّٰهْدِرْ مَالِکِی) 207
Allah'a kavuşmayı bulanın iki seyre ermiş olduğu 207
Beyt-246. (بُودُرْ وَصْفِی مَقَامِ سَیْرِ عَنِ اللهْ) 208
Vasl-ı Mehcûr'u kazananlar ve Kutbu'l-Aktab makamı 208
Beyt-247. (اَکْرْ کِه سَیْرِ فِی الْاَشْیَادَه بَغَایَاتْ) 209
Nebiler sırrına ulaşan, Gavsul cihan makamı 209
Hilâfet makamına çıkarılan kâmil zat 210
Beyt-248. (وَلَایَتْ بِالْاَصَالَه بُولْدِی سَالِکْ) 211
Üç türlü velâyet vardır 211
Peygambere varis olarak, velâyet-i kübraya ulaşmak 212
Şerh-i Sin'e hasıl olup hakiki İslâm'la şereflenme makamı 213
Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz'in devamlı
hüzün ve tefekkür içinde olduğu 214
Namazın müminin mi'racı olduğu 214
Beyt-249. (وَلَایَتْلَه دَخِی عُلْیَایِی بُولْدِی) 215
Velâyet-i Ulya yüksek meleklerin velâyetidir 215
Bazı meleklerin tesbihi 216
Beyt-250. (کَمَالَاتْلَه رِسَالَتْ سِرِّیْنَه مَسَاهْ) 217
Toprak unsurunun, insanı meleklerden üstün yaptığı 217
Hakikatü's-Salât, Hakikatü'l-Ka'be ve
Hakikatü'l-Kur'an makamları 218
Beyt-251. (وَلِی سَیْرِ عَنِ اللّٰهْدَنْ خَبَرْدَارْ) 219
Dört türlü seyr 219, 226
Evliya arasında Muhammedî meşreb olanlara açıklananlar 220
Beyt-252. (صِفَاتُ و اَسْمَا دَخِی هَبْ اعْتِبَارَاتْ) 221
İlimleri işaretlerle anlaşılan makamlardan da geçmeli 221
Beyt-253. (تَرَقِّیدَه ایدِی عِلْمِی مُکَمَّلْ) 222
Yükselirken ilmi mükemmel olan aşağıya inince
o bilgileri unutur 222

Tasavvuf yolunda ilerlemekten maksadın ne olduğu 223
Beyt-254. (صاقین عقلیله فهم ایتدم دیمه کل) 224
Bu makamlar aklın ötesinde olup, anlamak çok uzaktır 224
Hal ehlinin gerçeği bulan ve marifete erenler olduğu 225
Beyt-255. (ایشیت هم سیر فی الاشیایی کمالی) 226
Ahirette bize lâzım olacak eşyayı temin etmemiz gerektiği 226
Manevi seyirlerin beyanı 227
Peygamber olmayıp O'nun kemalâtından nasip alanlar 228
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e ittiba saadetinin dereceleri 229-230
Beyt-256. (فنا فی الله ده اشیا ایدی مستور) 231
Vasl-ı Mehcûr makamına ulaşmak 231
Beyt-257. (نا ایله بقا اول مقاصد) 232
İnsan "Ben varım" derse, ancak Şeytanlığa ulaşır 232
Müminin kalbinin, Allah'ın evi ve mescidi olması 232
İbadetlerde güçlük çekmenin nefsin kötülüğünün alâmeti olduğu 233
Küçük cihaddan büyük cihada dönmenin anlamı 234
Beyt-258. (کوررسك بونلری ناسوتده قائم) 235
Miraçtan gelenlerin, cisimleri dünyada, ruhları, Mevlâ aleminde olduğu 235
Manevî makamlarını lekeleyen şeylerden oruçlu olan zatlar 235
Beyt-259. (بو ذاتلر اولمه دن اول اولیدر) 236
Bütün alemlere rahmet olan zatlar 236
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in kalbinin Sırat-ı Müstakim olduğu 237
İman ile şereflenmeyenin kalbinin, ölü olduğu 237
İmam-ı Ca'fer-i Sadık *(Radıyallahu Anh)* ı şikayet eden kişinin hali 238
İki defa doğmanın manasının ne olduğu 238
Beyt-260. (ورآء العقل بو ذاتلر بولدی رحمت) 239
Makamlarının büyüklüğü akılla anlaşılmayan zatlar 239
Nihayeti olan ile nihayeti olmayan karşılaştırılamaz 240

Beyt-261. (كورر سك بونلرى صورتده اجهل) 241
Veli kulların, kubbelerin altında gizli olduğu 241
Beyt-262. (اولور بعضاً عظمتده جلالده) 242
Hazret-i Ömer *(Radıyallahu Anh)* e gelen elçinin korkması 242
Beka'yı kazandıktan sonra bu zatlar hep
Celâl ile Cemal'dedirler 243
Nuh *(Aleyhisselâm)* ı kavmi, kendileri gibi bir beşer görmüşlerdi 244
Mevlâ Tealâ, bizim çok kusurlarımızı
görmemezlikten geliyor 244
Beyt-263. (بو ذاتلر اولدىلر محبوب يزدان) 245
Mevlâ ile aradaki mesafeyi aşanların
Allah-u Tealâ'nın sevgilisi olduğu 245
Seven, sevdiğine itaat eder 245
En sevgili ibadet, devamlı yapılandır 246
Tarikat-ı Aliyyede ilerlemenin nişanı 246
Allah'a vasıl olan, vasıl eder 247
Beyt-264. (بو ذاتلر وصف اولنمز كيم تسلى) 248
Risale-i Kudsiyye'nin her bir hitabının ilham olduğu 248
Şerefli adamı, şerefli olan bilir 249
Görüldükleri vakitte Allah 'ı hatırlatan zatlar 249
Son nefese kadar yolunda olmaya, Allah'a söz vermeliyiz ... 250
Akılla tecelliyi anlamak imkânsızdır 250
Beyt-265. (ديدى اعمى نيجه در سر الوان) 251
Gözü görmeyene renkleri tanıtmanın imkânsız olduğu 251
Zikre mani olan her şeyi düşman bilmek gerektiği 253
Beyt-266. (بولام ديرسه كه غريب بلبل او يارى) 254
Kutupların gülşeninde ötmek 254
Manevi yolun salikleri ya mürid ya muraddır 254
Bülbül gülü, Karga ise leşi sever 255
İnsanı kâmilin kalbi Lâ mekaniyet üzeredir 255
Belkıs'ın teslimiyetini bildiren sözü 256
Beyt-267. (شولر ايردى بوكا كيم جسم و جانى) 257
Mevlâ Tealâ'nın feyzine erişenler, canını feda edip,
cihana nazar etmezler 257

Nefsin hoşuna gitmese de gece namazına
kalkmak gerektiği 258
Eskilerin uykuyu kaçırmak için yaptıkları çare 258
Tembelliği bırakıp çok çalışmak gerektiği 259
Beyt-268. (كوكل وير بونلره ايله محبت) 260
Azizlik ve ululuk isteyenin bu zatlara
gönül vermesi gerektiği 260
Allah katında Peygamber menzilinde olan kavimler 261
Beyt-269. (دكل اغيار بو ذاتلر آكلا اى يار) 262
Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz'in
makamının muhabbet olduğu 262
Beyt-270. (دكل اغيار بو ذاتلر آكلا اى يار) 263
Ubeydullah Ahrar *(Kuddise Sırruhu)* nün
Rabıtayı inkâr edenlere sözü 264
Beyt-271. (انبياء وصديقن اولدير يار) 265
Nebi ve Sıddık kelimelerinin manaları 265
Kalbini, şeyhine rabtetmeyen müridin
ebedi fena sırrını bulamayacağı 265
Allah dostlarını yazan melek 266
Hazret-i Sevban *(Radıyallahu Anh)* ın kendisini
hasta eden düşüncesi 266
Azimetle amel, nefsin arzularını kırar 267
Zaten bırakılacak olan dünyaya gözü yummak gerektiği 267
Allah ve Resulüne itaat edenleri, cennet bekçisi
Rıdvan'ın karşılayacağı 268
Beyt-272. (شريعت حبلنى ألندە كل آلە) 269
Şeriat ipinin Kur'an-ı Kerim olduğu 269
Emrini yerine getirmekle kemal kazandıran
iki ayet-i kerime 269
Şeriat'ın üç cüz'ü olan; İlim, Amel, İhlas 270

18. BAB

Bu mahalde Letaif-i kalb ve Ruh ve Sır ve Hafi ve Ahfa'nın fena ve bekaları zikr ve beyan olunur.

Beyt-273. (لَطَائِفْلَرْ فَنَاسِيلَه بَقَاسِي) 271
Ruh ve Bedeni oluşturan cüzler 271
Tam fena ve ekmel Beka'yı kazanmak 272
"Şeytanım müslüman oldu" Hadis-i şerifinin manası 272
Tasavvuf'un yedi adım olduğu 273
Rabıta'ya, Zikr'e ve İbadete devamla iki cihanın nazardan silinmesi 274
Beyt-274. (فَنَاىِ قَلْبْ بُودُرْكه جُمْلَه عَالَمْ) 275
"Fenay-ı Kalb" in ne zaman olduğu 275
Beyt-275. (جِهَانَكْ وَارْلَغِيلَه اوْلْمَزْ اوْلْ شَادْ) 277
Dünyanın varlığıyla yokluğunun müsavi olması 277
Beyt-276. (اوْ كُورْمَزْ كَنْدِيدَه نَه وَارْ جِهَانْدَه) 278
Vasıl olanın geriye dönmeyeceği 278
"Vücud-u adem" in ne demek olduğu 279
Beyt-277. (بُودُرْ قَلْبُكْ بَقَاسِي آكْلَا عَاقِلْ) 280
Kalbin Beka bulmasının alâmeti 280
Bütün işleri yapanın Allah-u Tealâ olduğu 281
Beyt-278. (ظُهُورْ ايتْسَه اكْرْ بِرْ شَىْ عَطَادَنْ) 282
Bütün işler Hak'tandır, kul vesiledir 282
Allah dostları dünyada, ahirette sevinçlidirler 283
Beyt-279. (فَنَا فِى الرُّوحْ اوْدُرْ جُمْلَه صِفَاتِى) 284
Nefsi ve mümkinatı yok görmek 284
Tarikat'ın salike iki şey kazandıracağı 285
Allah'ın lûtfunun çalışanlara nasip olduğu 286
279. beytten sonra yazılan Hadis-i Kudsî 286
Beyt-280. (فَنَا فِى السِّرْ اوْلْنُجَه سَالِكْ اوْلْ دَمْ) 287
Sırr lâtifesinin Fenası ve Bekası 287
Beyt-281. (خَفِى دَه هَمْ فَنَا بُولْمَقْ مُحَقَّقْ) 288
Hafi lâtifesinin Fenası ve Bekası 288

Sifat-ı Selbiyye 288
Beyt-282. (اَكَرْ اِخْفَادَه سَنْ بولْسَه كْ فَنَائِي) 291
Ruh, alemi emirdendir 291
Kötü huylar mahvolup, medhe lâyık olmak 292
Allah'ın ahlâkıyla ahlaklanmak 293
Kâmil mürşide gönül vermekle onun hallerinin aksedeceği 294
Beyt-283. (فَنَا آنْدَنْ بَقَا بولْدِي بو عِصْمَتْ) 295
Beşer hırkası giymek 295
Bu aleme inerek izzet bulmak 296
Miractan inenin gönlü mahzundur 297

19. BAB

Bu bab, Tarikat-ı Aliyyeyi Nakşibendiyye ile sair turuku aliyyenin kemallerini beyan eder.

Beyt-284. (اَكَرْچِه بونْجَه اَهْلُ اللهْ جِهَانَه) 298
Bütün Tarikatlar Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* den alınmıştır 298
Allah'ın kitabından soyulan kimse Ehlûllah olamaz 299
Beyt-285. (وَلِي عَايَتْ اولْدِي نَادِرْ جِهَانْدَه) 301
Sair tarikatların kâmil mürşidinin az olduğu 301
Beyt-286. (كَذَلِكْ جَذْبَه دَنْ اَقْدَمْ رِيَاضَتْ) 302
Başta verilen cezbe, sülûku kolaylaştırır 302
Nihayetin suretinin bidayete yerleştirilmiş olması 303
Her işte orta dereceyi gözetmek gerektiği 303
Gücün yetmediği şeyi yapmaya kalkışmak iyi değildir 304
Beyt-287. (خُصُوصًا تَكْيَه لَرْدَه شِمْدِي اَكْثَرْ) 305
Şeyhlik kendisine beratla kalmış olanlar 305
Beyt-288. (شَرِيعَتْ يُوقْ قَنِي سِرِّ طَرِيقَتْ) 306
Mevlâ Tealâ'yı sevmenin alâmetleri ibadetlerdir 306
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimiz'in fiili, iki kısımdır 307
Beyt-289. (شَرِيعَتْ سُنَّتْ اولْدِي بَابِ سُبْحَانْ) 308
Şeriat'ı tatbik etmeyen kimsenin durumu 308

Beyt-290. (يٰنه ممكن دكلدر نقشبندى) 309
Nakşî Tarikatına mensub kâmil zatlar ın fazileti 309
Ruhsatı terkedip azimetle amel etmek 310
Beyt-291. (يٰنه فهم ايتمه هر بر نقشبندى) 311
Tarikat'a girip de çalışmayan büyük olamaz 311
Beyt-292. (دخي بيل هر سالكى نقشبندى) 312
Nakşibendi saliklerinin mümtaz olanları çoktur 312
Beyt-293. (طُرُق سائره دن كلدى اصحاب) 313
Sülûk yapmadan cezbe bulmak 313
Beyt-294. (ابوبكر و علي وسائر اصحاب) 314
Ebu Bekr ve Eshabın cem olduğu bir Tarikat 314
Hace Ubeydullah Ahrar *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri'nin sözü ... 315
Beyt-295. (كه زيرا نقشبندى اهل صحبت) 316
Nakşî Tarikatı sohbetten ibarettir 316
Bid'at, sünnetin zıddı olan icatlardır 317
Beyt-296. (آنكچون اهل صحبت اولدى اصحاب) 318
Ashab-ı Kiram ehli sohbet idiler 318
Meşayihin birbiriyle sohbet etmesinin büyük bir rahmet olduğu 318
Mevlâ'nın cemalinin nuru aksetmeyen kalbin perişan olduğu 319
Beyt-297. (پريشور جذبه از سبحان بدايت) 320
Cezbe ile ibadetin kolay olması 320
Beyt-298. (جميع عالمك اعمال وحالى) 321
Nakşî'nin bir anda bulduğu kemalât 321
Büyük zatların sevgisini kazanmaya çalışmak gerektiği 322
Beyt 299. (چو بونلر حقه حقله اولدى عاشق) 323
Hakk'a Hak'la aşık olmak 323
Seyr-i sülük vasıtasıyla çıkan mertebeler 323
Allah-u Tealâ'nın günah işlemekten koruduğu kimseler 324
Beyt-300. (محبت نسبتى غايتله محمود) 325
Muhabbetin kazandırdığı beraberlik 325
Sevginin ilâcı itaattır 326

İslâm bir bütündür, tamamının yapılması gerekir 327
Allah-u Tealâ'ya ulaşmak için vesile,
Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i sevmektir 328
Ebu Bekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* ın kapısından başka
kapıların kapanması 329
Kulun kalbinde sevginin manevi bir kanca olduğu 330
Beyt-301. (رَسُولُ اللهِ حَدِيثِنْدَهْ اشَارَتْ) 331
Vuslat sırrının aksetmesiyle,
muhabbet nisbetinin hasıl olması 331
Rabıta ile yapılan zikir, sevgi münasebeti kazandırır 332

20. BAB

Bu bab Sebeb-i sülük-i Nakşibend ve azimetini beyan ve kemalâtını ayan eder

Beyt-302. (سُلُوكُ ايلَر اكَرچِه نَقْشِبَنْدِى) 333
Nefse kement atmak nasıl olur 333
Nefse müsamahalı davranmanın zararlı olduğu 334
Nefisle mücadele edip, azimetle amel edenlerin yolu 335
Beyt-303. (حُضُورِ دائمِى اُولَرَهْ عِبَادَتْ) 336
Devamlı huzur ile ibadet etmek 336
Nakşi velilerin bid'attan son derece kaçtıkları 336
Beyt-304. (بُوذَاتَلَرْ بِيلَدِيلَرْ بِر سِرِّ اَكْبَرْ) 337
Bu zatlara verilen büyük bir sır 337
Beyt-305. (طَرِيقَتْلَهْ حَقِيقَتْ بِيلْ حَقِيقَتْ) 338
Tarikatla Hakikatın Şeriat'a hizmet edici oldukları 338
İhlâs'ın manası ve nasıl elde edileceği 339
Tarikat-Hakikat, Şeriat'ın sureti ile
hakikatı arasında köprüdür 340
Beyt-306. (اُلُوبْ نَفْسِنْدَنْ اَقْدَمْ اَمْرِ سُبْحَانْ) 342
Sübhan Tealâ'nın emrinin nefsin
isteklerinden evvel olması 342
Nefsini kırana ibadetin tadı tattırılır 343
Beyt-307. (بُودُرْ بِيلْ نَقْشِبَنْد اَعْلَنكْ كَمَالِى) 343

Tasavvuf yolunun en uygunu Sünnete yapışan ve Bid'atten sakınandır 344
Yüksek sesle zikretmenin Bid'at olduğu 345
Beyt-308. (بُو ذاتلر حقّنه چوق سوز ديمشلر) 346
Allah'ın veli kullarının aleyhine konuşanların, hakikatten haberdar olmadıkları 346

21. BAB

Bu bab, bu zamanın vakti fesad olduğunu ... beyan eder

Beyt-309. (اكرچه نقشبندى چوق جهاندە) 347
Hakiki bir Tarikat ehli, Mevlâ Tealâ'nın emrine âmâde olandır 348
Ehl-i Sünnet itikadı ve ameli üzere olan, irfan ehli kimseler 349
İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Bid'at hakkındaki beyanı 350
Her Bid'at'in bir Sünnet'i kaldırdığı 351
Ashab-ı Kiram'ın yoluna bir şey katmamak gerektiği 352
Beyt-310. (خصوصا الف ثانيده مجدد) 353
Hicri ikinci binin yenileyicisi 353
Serhendli Ahmed Faruk *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri 354
Tarikat'ın delili olan ayet-i kerime 355
Sofilik, Mevlâ Tealâ'nın kalplere koyduğu bir hevestir 356
Tarikat'a girip sonra terkedenlerin fasık olacağı 357
Beyt-311. (طوتوب بدعتلرى بر بر چقارتدى) 358
İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri, Bid'atleri çıkarıp, Tarikat'ı, Şeriat ölçülerine göre düzenledi 358
Beyt-312. (آنك فيضى كمالى وصف اولنماز) 359
Yetmiş bin velinin reisi olan İmam-ı Rabbanî Hazretleri 359
Beyt-313. (ولى هر بر مجدد سالكانى) 360
İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri'nin Tarikatında yetişmiş olanlar sayıca çoktur 360
Beyt-314. (صونكده كلدى اول سلطان محقق) 361

O Müdakkık bir çok incelikleri beyan etti 361
Beyt-315. (حقیقت کعبه یی بولدی سلوکی) 362
İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)* Hazretleri'nin
sülük edip beyan buyurduğu hakikatler 362
Beyt-316. (صونکده کلدی تجدید ایندی حالی) 363
Önceden on yılda bulunan manevi meziyetlerin
şimdi bir yılda bulunacağı 363
Beyt-317. (خیرلی امتك اوّل وصوکی) 364
Bu ümmetin en hayırlısı, evveli ve sonu olduğu 364
Ümmetin evveli ve ahirinin hayırlı olduğunu
açıklayan Hadis-i şerifler 365
Bu ümmeti diğer ümmetlerden ayıran üstün meziyet 366
Ümmetten, Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e
iman edip, sevenler 368
İki Hadis-i şerif arasındaki zıddiyetin giderilmesi 369
Sünnet-i Seniyye'yi diriltenlerin üstünlüğü 371
Mehdî *(Aleyhisselâm)* ve İsa *(Aleyhisselâm)* İslâm
ümmetinin ahirindeki büyüklerdendir 372
Beyt-318. (جهانك ای عزیز کلمش زوالی) 373
Fesad, isyan ve şirk çok olduğunda,
Ehl-i Hal'in faziletli olduğu 373
Beyt-319. (چو رحلتدن کچوب بیك بیل زمانی) 374
Bin sene sonra alâmetleriyle beraber
fesat vaktinin başladığı 374
Beyt-320. (چو بیك بیله وارنجه بونجه سالك) 375
Önceki insanların bütün memleketleri gezip
meşayih aradıkları 375
Beyt-321. (یاشمدی بر فساد قویدی جهانده) 376
Bu zamanda insanlar nefsin arzularına düştü,
İslâmî ilimler gözden düşürüldü 376
Beyt-322. (کمال تحصیلی دردی کتمش ای وا) 377
Nefsin istekleri ilim ve ibadete engel olup,
insanların, en yakınındaki hakikatı görmemesi 377
Ebu Cehl'in de Hakikat güneşini göremediği 377

Beyt-323. (عزیز آکله غلیظ نفسك حجابی) 379
Katı ve kaba nefs, cehennemin azabını
bin altın verip satın alır 379
Beyt-324. (دیسه لر قرق کیجه اویقوکی ترك ایت) 380
Allah için bir gece uykuyu terkedemeyen
dünya için kırk gece terkeder 380
Beyt-325. (کوروب اخلاصنی سن اولمه مغرور) 381
Kişi, nefsine esir olmayıp ibadetine
mağrur olmaması gerekir 381
Nefsin isteklerine ayakla basmak gerektiği 382
Beyt-326. (غریب قالدی کمال اهلی بو آن ییل) 383
Önceden kırk yılda kazanılan şimdi bir yılda kazanılır 383
Beyt-327. (کوزم نوری مرادم ییل دکل ییل) 384
Elli bin senelik mesafeyi bir anda bitiren
kimselerin bulunduğu 384
Kâmil bir şeyhe tabi olduktan sonra
İslâm'ın hakikatına ulaşılacağı 385
Beyt-328. (چو رحلت بیك ییله وارمزدن ای نور) 386
Önceden cihan pürnur iken, sonradan
fesat ve hilelerin çıktığı 386
İbadetler, Sünnetler nur olup, ibadetsizlik ve Bid'atler ka-
ranlıktır 387
Beyt-329. (فساد قابلادی شمدی هپ جهانی) 388
Fesad zamanda ibadet edenlerin şanı çok yüce olduğu 388
Fesad zamanda Sünnet'e sarılana
yüz şehid sevabı verileceği 389

22. BAB

Der beyanı kemalâtı Mevlâna Halid .....

Beyt-330. (صوکندہ کلدی کرچه شیخ خالد) 390
Şeyh Halid *(Kuddise Sırruhu)*, nun Nakşi şeyhlerinin
sonra gelenlerinden olduğu 390
Beyt-331. (بو ذات بیك ایکیوز ییلده مجدد) 392

Allah-u Tealâ Hazretleri her yüz sene başı
bir müceddid gönderir 392
Taliplerin keşfine Şeytanın bir şey karıştırması 393
Hazret-i Halid *(Kuddise Sırruhu)* nün tevellüdü,
tedrisi ve irşadla görevlenmesi 395
Müceddid'in alâmeti ve şanı 398
Gelen müceddidlerin kimler olduğu
hakkındaki görüşler 398
Beyt-332. (جهانی فیضه غرق ایتدی کمالی) 401
Feyz, Mevlâ'nın dostuna akan, ondan da
münasip kimselere akan bir nurdur 401
Mezahir kelimesinin anlamı 402
Veli olabilmek için, bir veliden feyz almak gerekir 403
Meyvelerin aşısı olduğu gibi insanların da aşısı vardır 404
Gavs, en büyük veli demektir 404
Beyt-333. (فساد وقتنده کلدی اولدی افضل) 405
Fesat vakitte ayet ve hadislerle amel edenlerin üstünlüğü ... 405
Halid-i Bağdadî Hazretlerinin yüksek hatırı 407
Beyt-334. (اکر اخلاص ایله ربط اولنسه طالب) 408
Rabıta nuru, nefsi eritir, şeytanı kaçırır 408
Hazret-i Ebu Bekr *(Radıyallahu Anh)* ın Rabıtası 409
Beyt-335. (چون اولدر قطب ارشاد بحر رحمت) 410
Kutb-u İrşad hakkında İmam-ı Rabbanî *(Kuddise Sırruhu)*
Hazretleri'nin beyanı 410
Nakşî tarikatında "Üveysî" liğin manası 411
Beyt-336. (ایدوبدر سنتی احیا او منصور) 412
Sünnet kelimesinin üç manası 412
Şeriatsızlık ölüm demektir 412
Nisbet ve nazar kelimelerinin manası 413
Beyt-337. (بو غوثدر ذو الجناحین شویله صیاد) 414
Zülcenahayn ve evtad kelimelerinin manası 414
Beyt-338. (زمانمزده دیمشلر اهل عرفان) 415
Dünyayı nura garkeden irşad görevleri 415
Beyt-339. (بو ذاتلر هر بری دریای انوار) 416
Masivadan kurtulup kederlerin gitmesi 416

23. BAB

Bu bab, Ser Halife-i Hazret-i Halid...

Beyt-340. (خُصُوصاً شَيْخْ عَبْدُ اللّٰهِي ذِيشَانْ) 417
Mekke-i Mükerremede şöhret bulmuş
Şeyh Abdullah *(Kuddise Sırruhu)* 417
Abdullah-i Mekki Hazretlerinin
Bağdat ve Erzurum'a gönderilmesi 418
Beyt-341. (پَس آنْدَنْ آنِي مَكَّهْ يَهْ كُونْدَرْدِي خَالِدْ) 419
Sonra da Mekke'ye gönderildi 419
Beyt-342. (شَرِيعَتْدَهْ طَرِيقَتْدَهْ اُو دِلْدَارْ) 420
Dildar ve Serdar kelimelerinin manaları 420
Beyt-343. (آنِكْ فَيْضِي كَمَالِي سِرِّ عِلْمِي) 422
Peygamberlerin sünnetlerinden olan beş şey 422
Beyt-344. (آنِكْ فَيْضِي كَمَالَنْدَنْ ايشِيتْ جَانْ) 423
Bir Şeyh'e intisab etmeye biat denir 423
Peygamberler ve varisleri Mevlâ ile
kullar arasında vasıtadır 424
Beyt-345. (يُوزُنْدَنْ چِينُ و بَغْدَادْ وَجَاوَهْ آبَادْ) 425
Bu zatın yüzünden bir çok memleket ehli irşad oldu 425
Beyt-346. (خَلِيفَهْ كُونْدَرُوبْ بُو يُرْلَرَهْ هَبْ) 426
Gönderilen halifeler sebebiyle irşada mektep açıldığı 426
Beyt-347. (بُونْلَرْ مُؤْمِنْلَرِي اِرْشَادْ ايدَرْلَرْ) 427
Hüzünlü gönüllerin sevinmesi, yıkılmış gönüllerin
tamiri bu zatlarla olur 427
Beyt-348. (اُولُورْلَرْ سُنَّتِي اِحْيَايَهْ مَالِكْ) 428
Bu zatlar, sünneti canlandırır, bid'at'ı kaldırırlar 429
Beyt-349. (بُو ذَاتْلَرْ هَرْ بِرِي بِرْ كَنْزِ سُبْحَانْ) 430
Nakşi büyüklerinin her biri
Allah-u Tealâ'nın definesi, hazinesidirler 430
Sadıklarla beraber olmak nasıl olur? 431
Süleyman Kırımi Hazretlerinin,
gavs makamının vekili olması 431

İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Mekke-i Mükerreme'den Türkiye'ye gelmesi 432
Rabıtaya delil olan ayet-i kerime ve Hadis-i şerifler 433

24. BAB

Bu bab, Hulefa-i Halidi'nin ...

Beyt-350. (چو بیلدك خالدی بی اهل عفت) 434
Halidiye mensup olanların edep ehli oldukları 434
Nisbetden maksadın huzur olduğu 435
Beyt-351. (بو خالددن بو عبد الله مردان) 436
Mehdi gelinceye kadar bu yolun aynen devam edeceği 436
Beyt-352. (اصول و آدابی بردر خالدینك) 437
Halidi'nin seyri sülûkleri bir olup, meşrepleri farklıdır 437
İki günü müsavi olanın aldanmış olduğu 438
Beyt-353. (بو ذاتلر طبعنه اولمه مكدر) 439
Tarikatta yerleşmiş kaide, meşayihin huzurunda feyiz almaktır 439
Beyt-354. (خالدیلر آراسنده افندی) 441
Halidiler arasında nakıs zatlar olduğu gibi yüksek kimselerin de olduğu 441
Beyt-355. (بنه سائر طرقلر اكملندن) 442
İki mizanda tartmadıkça bir işin yapılmaması 442
Beyt-356. (و لو ناقص سه ده سیر و قراری) 444
Bu yolun nakıslarının da daima masivadan kaçtıkları 444
Beyt-357. (كشینك شیخی كرجه بر اولور بیل) 446
Şeyh Necmeddin-i Kübra'nın içinden geçen düşüncenin nasıl gittiği 446
Kişi mürşidini bilip, her şeyi ondan beklemeli 448
Beyt-358. (كمال بولدقده سالك فهم ایدرهم) 449
Mürşidin rızasıyla bir kâmil mürşide gidilebilir 449
Beyt-359. (كرك هم شیخ اولان اشبو جهانده) 451

Bu zamanda bir Şeyh'in müridlerine, buldukları
kâmil Şeyh'e gitmemelerini söylememesi gerekir 451
Beyt-360. (ایشیتمدکمی موسایی کمالنه) 452
Musa *(Aleyhisselâm)* ın kemale ulaşmasının
ne kadar çok çalışmasıyla olduğu 452
Beyt-361. (رسالت وهبیدر کرچه عزیز جانه) 453
Peygamberlik Allah-u Teâlâ'nın lûtfu iledir 453
Ayrıca Musa *(Aleyhisselâm)* ın Hızır *(Aleyhisselâm)* dan ilim aldığı ... 454
Beyt-362. (خصوصا مرشدی عقباده اولسه) 455
Vefat etmiş Şeyhine Rabıta etse caiz olur,
fakat böyle nakıs kalır 455
İnsanın bu dünyaya çalışıp, Rabbine kavuşmak için geldiği 456
Beyt-363. (رسول اللهدن علی ایله سلمان) 457
Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* den sonra
Hazreti Ali ile Selman *(Radıyallahu Anhüma)* nın
Ebu Bekr-i Sıddık'tan Tarikat aldıkları 457
Beyt-364. (مشایخ بر بریله ایتسه صحبت) 458
Meşayıhın birbirleriyle sohbet etmeleri büyük bir rahmettir 458
Ümmetin velilerinin en sonda kazandığını,
Ashab-ı Kiram ilk sohbette kazanmıştır 459
Beyt-365. (ولی بر کاملی بولسه که جهانده) 460
Kâmil insan Şeriat'ı tatbik ile Tarikat'a girip yetişendir 460
İki şeyi elden kaçırmamanın lâzım olduğu 460
Beyt-366. (چو بولدك کاملی ویردك ارادت) 461
Kâmil bir Şeyh'e mürid olduktan sonra
başkasına mürid olmak caiz değildir 461
Beyt-367. (اکر کیم خالدی بر شیخ بولنسه) 462
Mürşidi bulduktan sonra seyahati terkedip
sebat etmek gerektiği 462
İki şekilde doğuş olduğu 462
Kâmil mürşide teslim olmakla Allah'a kavuşmak hasıl olur 463
Allah'a vesile aramanın gerekli olduğu 464
Beyt-368. (بر اولدك جمله کز خالد بیوردی) 465

Halid-i Bağdadi *(Kuddise Sırruhu)* nun: "Hepiniz bir olun, sakın ayrılmayın" diye emir buyurduğu 465
Beyt-369. (مَشَايِخْ خَالِدِی بِيْنِنْدَهْ اَی جَانْ) 466
Halidi şeyhler arasındaki bazı ihtilâfın, ihsan ve hikmet olduğu 466

25. BAB

Bu bab insanı kâmili...

Beyt-370. (رُوحَانِيَّتِنَهْ اَصْلاً مَكَانْ يُوقْ) 467
Ruhunu bilen Rabbisini bilir 467
Ruha; mekân, perde, uzaklık ve zaman yoktur 468
Varlığın üç mertebesi vardır 469
Ruh hakkında az bir ilim verilmiştir 470
Beyt-371. (ظُهُورِی اَمْرِ كُنْ لَهْ بِيلْ مَالِی) 471
Ruh, Mevlâ Tealâ'nın "ol" emriyle meydana gelmiştir 471
Gayb hallerini Mevlâ Tealâ'dan başkası bilmez 472
Beyt-372. (وَلِیُّ اللهْ كَمَالْ بُولْدُقْدَهْ كُورْ شَانْ) 473
Kendisine tasarrufdan kapı açılan mürşid Ruhları terbiye eder 473
Beyt-373. (چُو غَيْبِی كِيمْسَهْ بِيلْمَزْ آنْجَقْ اللهْ) 474
Bazı sırlara vakıf olması için, Mevlâ Tealâ mürşidden perdeyi kaldırır 474
Beyt-374. (دَكْلْدِرْ شَرْطْ وَلَايَتْدَهْ غَيْبِی) 475
Veli olmak için gaybi halleri bilmek şart değildir 475
Bir müslümanın aybını örtmenin fazileti 476
Beyt-375. (كُورُورْ هَمْ مُرْشِدِی سَالِكْ آرَادَهْ) 477
Salik arada bir mürşidini rüyasında veya ayıkken kendisine tenbih edici olarak görür 477
Beyt-376. (چُو اَكْمَلْ مُرْشِدكْ عَزِيزْ كَمَالِی) 478
Ekmel mürşidin ruhunun müridlerin halini kemale ulaştırdığı 478
Beyt-377. (وَلِی مُمْكِنْ آكَا بِيلْدِيرْمَكْ اللهْ) 479

Saliklerin bulûğundan o ana kadar bütün hallerinden,
Allah mürşidi haberdar eder 479
Beyt-378. (قالمايبنجه روحك آصلاحجابى) 480
Keşif ve keramete değer vermek matlup değildir 480
Tasavvuf ehlinin gayesi, itikadda sağlamlık
ve ameldeki yüsrü (kolaylığı) kazanmaktır 481
Beyt-379. (بونك فوقنده وار سيران سرايى) 482
Sema'yı, Arş'ı, Kürs'yü ve toprağın altını
bir anda keşfetmek 482
Arş'a olan tecellinin, tecellilerin en üstünü olduğu 483
Asıl maksadın Allah-u Tealâ'ya vasıl olmak olduğu 484
Beyt-380. (صاقين آلدانمه بونلر كشف سفلى) 485
Yüksek ve yüce keşfin Fenafillah Bekabillah olduğu 485
Beyt-381. (نه ممكن اهل دلى توصيف اى يار) 486
Gönül ehlinin vakıf olduğu sırları vasfetmenin
mümkün olmadığı 486

26. BAB

Bu bab Hatm-i Hacagani ...

Beyt-382. (بيوردى توجه وختمده خالد) 478
Hatm ve teveccüh esnasında yabancıların katılmaması 487
Huzur ehli ile Huzur ehli olmayanlar arasında
münasebet olmadığı 488
Beyt-383. (اكرچه واردر بعض مخلص انسان) 489
İhlâslı kimseyi hatme katmanın, ehil olmayanların da
gelmesine sebep olacağı 489
Beyt-384. (كتابلرده مصرحدركه طيفور) 490
Bir yabancının asasının bulunmasının feyzin
kesilmesine sebep olduğu 490
Bir münkirin ayakkabısının bulunmasının
feyzin kesilmesine sebep olduğu 491
Beyt-385. (رشاحتده كذلك شويله مسطور) 492
Yine bir münkirin hırkasının bulunmasının,
feyzin kesilmesine sebep olduğu 492

Beyt-386. (بو دردی آکلادکسه دیکلمه احباب) 493
Yabancıya kapı açılmasının caiz olmadığı 493
Beyt-387. (ابوبکر ابن شیخ صالح داود) 494
Kitab-u Adabi'l-Müridin isimli kitapta bu mes'elenin yazılı olduğu 494
Beyt-388. (که شداد بن اوس وعبادة بن صامت جان) 495
İki sahabinin rivayet ettikleri haber 495
Beyt-389. (دیدی سزده غریب وارمی دیدیك لا) 496
İlmin kıymetini bilmeyene konuşmamalı 496
İbadet sırdır, gizli olması gerekir 497
Beyt-390. (بیوردی ارفعوا ایدیکم اول شاه) 498
İnabe kelimesinin manası 498
Beyt-391. (اکرم الله کلورسه ختمه بر ذات) 499
Yabancı zorla çıkarılmayıp, iyilikle haber vermek gerektiği 499

27. BAB

Bu bab, Rabıta-i Şerife...

Beyt-392. (اویسیدر طریق نقشبندی) 500
Nakşi tarikının Üveysî olduğu 500
Kovasını çeşmeye ters tutan, ilim alamaz 502
Beyt 393. (چو مرآتدر ولی الله قلوبی) 503
Allah dostlarının kalplerinin ayna olduğu 503
Turûb kelimesinin manası 504
Beyt-394. (اکر بیك بیل سن اینسه ك آه واهی) 505
Bütün eşya sebepleriyle talep edilmelidir 505
Allah'a varan yolun, O'nun dostlarının kalbi olduğu 506
Beyt-395. (جناب پیر شاه نقشبندی) 509
Nakşibend Hazretlerinin Abdü'l-Halik *(Kuddise Sırruhu)* ya Rabıta yaptığı 509
Abdü'l-Halik *(Kuddise Sırruhu)* nün Nakşibend Hazretlerine manadaki tenbihatı 510
Beyt-396. (جناب جعفره طیفورکه بسطامی) 511

Beyazid-i Bestamî'nin, Ca'fer-i Sadık *(Radıyallahu Anh)* a görmediği halde Rabıta ettiği 511
İki türlü terbiye olduğu 511
Ruhun gıdası verilmezse büyümez, açlıktan ölür 512
Beyt-397. (وَلٰكِنْ مُتَفَقِّدْ اَهْلِ عِرْفَانْ) 513
İttifak edilmiştir ki Tarikat kimden alındıysa Rabıta O'nadır 513
Beyt-398. (فَنَا فِى الذَّاتْ اُولَانْ ذَاتْ بُو جِهَانْدَه) 515
Fenafizzat kelimesinin manası 515
Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin zuhur edip bir mes'eleyi öğretmesi 516
Beyt-399. (مُرِيدْ رَبْطْ اِيتْمَسَه شَيْخَه دَرُونِى) 518
Mürid, Rabıta etmese, asırlarca Fena sırrını bulamayacağı 518
Beyt-400. (وَلٰكِنْ اِسْتِعَانَه جُمْلَه دَنْ وَار) 520
Hususiyetle Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* e yalvarmak gerektiği 520
Bir A'rabi'nin Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in kabrine selâm verip O'nu vesile yapması 522
Beyt-401. (وَسِيلَه دِرْ فَنَايَه مُرْشِدْ اَىْ يَارْ) 524
Şeyhin, fena'ya vesile Beka'ya ise yardımcı olduğu 524
Beyt-402. (اَكَرْ عُقْبَادَه اُولْسَه شَيْخَكْ اُولَادْ) 526
Şeyh ahirete irtihal etmiş olunca ona Rabıta caizdir lâkin üstadsız kişi nakıs kalır 526
Beyt-403. (عَزِيزْ كَلْ شَيْخَنَه رَبْطْ قَلْبْ اِيتْ) 527
Mürid, kalbini mürşidine bağlayıp ağyarı terketmesi gerektiği 527
Beyt-404. (فَجَنْ كِيمْ رَابِطَه بُولْسَه كَمَالِى) 529
Gaybet kelimesinin manası 529
Allah'a ihsan etmenin manası 530
Beyt-405. (اَكَرْ غَيْبَتْ كَلُورْسَه شَيْخِى تَرْكْ قِيلْ) 531
Rabıta'nın ne zaman bırakılacağı 531
Beyt-406. (اَكَرْ كِه شَيْخَنكْ شَيْخِى جِهَانْدَه) 532
Şeyhinin şeyhi dünyada ise ona Rabıta yapılacağı 532
Beyt-407. (يَنَه سَالِكْ مُخَيَّرْدِرْ بُو شَانْدَه) 533

Vecd ve eman kelimelerinin manası 533
Beyt-408. (چونْ عبدُ اللهْ بنمْ شيخمْ نشانى) 534
Varlığı, Nefs-i Emmare'nin istediklerini terketmek gerektiği 534
Beyt-409. (آكادر ربطْ قلبمْ وبردى حالى) 535
Şeyhin kemaliyle Fena firresûle ulaşılacağı 535
Beyt-410. (دخى همْ سلسله كدنْ ايسته امدادْ) 536
Silsiledeki bütün Şeyhlerden imdat istemek gerekir 536
Kötülük işleyen kendi nefsine kötülük etmiştir 537
Lâî Dede'nin manzumesi 538

28. BAB

İş bu bab Ezkâr ve Evradı...

Evrad kelimesinin izahı 540
Beyt-411. (چونكه بيلدكْ رابطه أسرارنى) 540
Salik, bütün gücünü Mevlâyı düşünmeye
ve zikretmeye harcamalı 540
Dizar ve tezekkür kelimelerinin manası 541
Beyt-412. (جذبه يه لايقْ ايسه ويرْ اسمِ ذاتْ) 542
İkiyüz yirmi dört bin Peygamber
"Allah" dedirtmek için geldi 542
Kelime-i Tevhid okudukça, kalpteki karanlıkların silindiği 543
Ülü'l-Azim Peygamberler beştir 545
Beyt-413. (كرْ فنا بولسه كركدرْ سالكه) 546
Murakabenin, kulun Mevlâsını, Mevlâ'nın da
kulunu gözetmesi demek olduğu 546
Beyt-414. (همْ بقا باللهدهْ قرآنْ وردْ حقْ) 548
Nafilerle nefsi dövüp Hakk'ın sırrını bulmak gerekir 548
Beyt-415. (اسمِ ذاتْ همْ نفى و اثباتْ يدْ بيدْ) 549
İsm-i Zat ve Nefy-i isbat zikirlerinin, Nakşibend
Hazretlerinden beri gizli olarak yapıldığı 549
Büyüklerin Rabıta hakkındaki sözleri 550
Beyt-416. (بيكْ ييلْ اولسه آهْ واهْ سرّوْ جلى) 552

Bir kimse bin yıl ah vah edip ağlasa
Mevlâya böyle vasıl olamaz 552
Rabıtadan daha açık kavuşturucu olmadığı 553
Beyt-417. (كَرْچه مَحْمُودْ تا كُلَالَه دورْت رِجَالْ) 554
Dört rical zamanında bazen cehri zikir yapıldığı 554
Beyt-418. (غُجْدُوانِيدَنْ مُقَدَّمْ جهْرِى زارْ) 555
Gizli zikri Resulullah *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Yâr-ı
Ebu Bekr'e mağarada emanet etti 555
Bizim Allah'a olan yakınlığımızın daha önemli olduğu 556
Beyt-419. (اوُلْ مَعِيَّتْلَه مُرَاقَبْ سِنْ بُودَمْ) 557
Cüneydi Bağdadi *(Kuddise Sırruhu)* nun
murakabe hakkındaki sözü 557
Salik maiyyet sırrını bulduktan sonra
Akrabiyyet sırrına erer 558
Buhara meşayihının ruhlarına, duvarların
perde olmadığı 559
Gam ve kederler gidip, bütün müşkilatın kalkması 560
Beyt-420. (هَمْ حَقِيقَتْ كَعْبَه يه اَيْلَه رُجُوعْ) 561
Kabe'nin hakikatı akılla anlaşılmaz, sözle tarif edilmez 561
Hakikat-ı Kabe hakkında
İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* nun beyanı 562
Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* Efendimizin
iki hakikatı olduğu 563
Gizli zikir hakkındaki ayet-i kerime ve Hadis-i şerifler 564
Kalbimizin gözü ve kulağının zikrullah ile açılacağı 567
Cenab-ı Hakk'ın yakınlığının izahı 569
Allah dostlarının devamlı huzurda olduğu 570
Zikirden tefekküre gidildiği 571

29. BAB

Silsile-i Aliyye-i Halidiyye....

Beyt-421. (مُحَمَّدْ يارِ غارِ صِدِّيقِ اَكْبَرْ) 572
Yarığarın manası 572
Silsile-i Sadat'ın ikincisi Ebu Bekr Sıddık *(Radıyallahu Anh)* tır..... 573
Silsile-i Sadat'ın üçüncüsü Selmanü'l-Farisi *(Radıyallahu Anh)* dır 574

Selman-ı Farisi *(Radıyallahu Anh)* ın
Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* i tanıması 575
Selman-ı Farisi *(Radıyallahu Anh)* ın medhi hakkındaki
Hadis-i şerifler 576
Silsile-i Sadat'ın dördüncüsü
Kasım İbn-ü Muhammed İbn-i Ebibekr *(Radıyallahu Anh)* dır 577
Silsile-i Sadat'ın beşincisi Ca'fer-i Sadık *(Radıyallahu Anh)* dır 577
Silsile-i Sadat'ın altıncısı Beyazid-i
Bestami *(Kuddise Sırruhu)* dur 577
Silsile-i Sadat'ın yedincisi
Ebu'l-Haseni'l-Harkani *(Kuddise Sırruhu)* dur 578
Silsile-i Sadat'ın sekizincisi
Ebu Ali Faremedi *(Kuddise Sırruhu)* dur 579
Silsile-i Sadat'ın dokuzuncusu
Yusuf'u'l-Hemedani *(Kuddise Sırruhu)* dur 580
Silsile-i Sadat'ın onuncusu
Abdü'l-Halik Gucduvani *(Kuddise Sırruhu)* dur 580
Beyt-422. (عارِف و مَحمودَه سِرِّ هُوَ الحَقّ) 581
Silsile-i Sadat'ın onbirincisi Arif Rivekeri *(Kuddise Sırruhu)* dur 581
Silsile-i Sadat'ın onikincisi
Mahmud'ül İnciri'l Fağnevi *(Kuddise Sırruhu)* dur 581
Silsile-i Sadat'ın onüçüncüsü Ali Ramiteni *(Kuddise Sırruhu)* 581
Silsile-i Sadat'ın on dördüncüsü
Muhammed Baba Simasi *(Kuddise Sırruhu)* dur 581
Silsile-i Sadat'ın on beşincisi Emir Külâl *(Kuddise Sırruhu)* dur 581
Silsile-i Sadat'ın onaltıncısı
Muhammed Behaüddin Nakşibend *(Kuddise Sırruhu)* dur 582
Silsile-i Sadat'ın on yedincisi
Alâuddin-i Attar *(Kuddise Sırruhu)* dur 583
Silsile-i Sadat'ın on sekizincisi
Ya'kub-u Çerhil Hisari *(Kuddise Sırruhu)* dur 583
Silsile-i Sadat'ın on dokuzuncusu
Ubeydullah-ı Ahrar *(Kuddise Sırruhu)* dur 583
Beyt-423. (کَلوب زاهِد اولوب دَرویشده تَسلیم) 584
Salih kimseler anıldığı zaman nur yağar 584
Silsile-i Sadat'ın yirmincisi
Muhammed Zahid *(Kuddise Sırruhu)* dur 585

Silsile-i Sadat'ın yirmi birincisi
Derviş Muhammed *(Kuddise Sırruhu)* dur 586
Tesnim kelimesinin manası 586
Silsile-i Sadat'ın yirmi ikincisi
Hacegi Emkeneki *(Kuddise Sırruhu)* dur 587
Silsile-i Sadat'ın yirmi üçüncüsü
Muhammed Baki billâh *(Kuddise Sırruhu)* dur 587
Silsile-i Sadat'ın yirmi dördüncüsü
İmam-ı Rabbani *(Kuddise Sırruhu)* dur 587
Silsile-i Sadat'ın yirmi beşincisi
Muhammed Ma'sum *(Kuddise Sırruhu)* dur 589
Silsile-i Sadat'ın yirmi altıncısı
Seyfuddin İbn-i ma'sum *(Kuddise Sırruhu)* dur 589
Silsile-i Sadat'ın yirmi yedincisi
Muhammed Bedavüni seyyid nur *(Kuddise Sırruhu)* dur 589
Silsile-i Sadat'ın yirmi sekizincisi
Habibullah Can-ı Canan Mazhar *(Kuddise Sırruhu)* dur 589
Beyt-424. (چون عبد الله الدهلوی وخالد قطب مشهور) 590
Silsile-i Sadat'ın yirmi dokuzuncusu
Abdullah-ı Dehlevi *(Kuddise Sırruhu)* dur 590
Silsile-i Sadat'ın otuzuncusu
Halid-i Bağdadi *(Kuddise Sırruhu)* dur 591
Silsile-i Sadat'ın otuz birincisi
Abdullah-ı Mekki *(Kuddise Sırruhu)* dur 591
Silsile-i Sadat'ın otuz ikincisi
Mustafa İsmet Garibullah *(Kuddise Sırruhu)* dur 591
Beyt-425. (صوکره نور اللهه فوندی اشبو نور) 592
Silsile-i Sadat'ın otuz üçüncüsü
Halil-i Nurullah Efendi *(Kuddise Sırruhu)* dur 593
Silsile-i Sadat'ın otuz dördüncüsü
Ali Rıza Bezzaz *(Kuddise Sırruhu)* dur 593
Silsile-i Sadat'ın otuz beşincisi
Ali Haydar Efendi *(Kuddise Sırruhu)* dur 594
Beyt-426. (ای کریم ای رحیم احسانی بول) 595
Ali Haydar Efendi babamızın duası 595
Tevazu'nun büyük zatların hususiyetlerinden olduğu 596

30. BAB

HITAM-I MİSK

Beyt-427. (رسالۂ م جوهر قدسی جهاندہ) 597
Risale-i Kudsiyye'nin çok değerli bir eser olduğu 597
Kıymetli cevherlerin kırda bayırda taşlar arasında olduğu 598
Beyt-428. (الهی مصطفیٰ عصمت که اسمم) 599
İsmet Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin Yanya'lı olduğu 599
Büyük zatların dertleriyle dertlenmek gerektiği 600
Beyt-429. (جلالك هیبتی حب جمالك) 601
Celâl ve Cemal sıfatlarının dalgalanmasıyla
pak bir damlanın meydana geldiği 601
Beyt-430. (بو قطره محو اولوب کتدی نشانی) 602
Bu damlanın visal denizinde kaybolup gittiği 602
Beyt-431. (فنا اندر فنا قیلدی نهاندہ) 603
Fena'nın en derin yerine geldikten sonra Beka'ya ulaşmak 603
Beyt-432. (انکجون یاز دیدیلر بو کتابی) 605
Risale-i Kudsiyye'den salik bir miktar okusa feyzle dolar 605
Kubbelerden maksadın ne olduğu 606
Beyt-433. (الهی سن بیلورسك بو کتابی) 607
Mevlâ'nın dostları Mevlâ'yı sevmişler,
hem de sevilmişlerdir 607
Beyt-434. (حقیقت شمعنه پروانه اولدم) 608
Hak'ta fani olan kimse, O'nun nurunda erir, yok olur 608
Beyt-435. (سنك عشقنه یازدم بو کتابی) 610
Büyük Şeyh Efendi Risale-İ Kudsiyye'yi okuyanlara
dua ediyor 610
Bizim de Mevlâ Tealâ'ya yalvarmamız lâzım,
çünkü dostları yalvarmakla iş gördüler 611
Beyt-436. (چو یازدم ذاتك ایله اسما وصفاتی) 612
Kurtuluşun Mevlâ Tealâ'yı bilmekte ve
O'na ibadet etmekte olduğu 612
Sıfat ve Esma-i ilâhiden bahseden beytler 613

Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* münacâtına devam ediyor 614
Beyt-437. (دَخِی یازدِم مَقامِ اَنبیایِی) 615
Peygamber *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in bize iki şey bıraktığı 615
Beyt-438. (بو ذاتلر حرمتیچون ای ذات سبحانْ) 617
Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Mevlâ Tealâ'ya rica, minnetle yalvarıyor 617
Beyt-439. (اَخَصُّ الْخاص اولاَنْ بولسونْ وصالكْ) 618
Dünyaya gelmekte gaye Allah'a kavuşmaktır 618
Beyt-440. (آتام آنامه یارب ایلَه رحمتْ) 619
Ana-babaya devamlı dua etmek gerektiği 619
Beyt-441. (خُصوصاً شیخم عبدُالله یزدانْ) 620
Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)*, bütün ihvan için vusletlerine dua ediyor 620
Beyt-442. (یوزم یوقدر سکا ای ذات یزدانْ) 621
Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* bize dua etmesini öğretiyor 621
Meymune validemizin tenbihatı 622
Hüsnü hatime yani dünya hayatını güzel bir şekilde mühürlemek için dua 623
Beyt-443. (سکا حمدُو ثنا بی حدْ رسالَهْ) 625
Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Mevlâ'ya hamdederek Risaleyi bitiriyor 625
Ahirette faydası olacak Efendimiz *(Sallallahu Aleyhi ve Sellem)* in mirası ilimdir 626
Kitabın sonu 627
Büyük Şeyh Efendi *(Kuddise Sırruhu)* Hazretlerinin eşkal ve şemaili 628
Nâme-i Mergûbe'nin, metni 629
Nâme-i Mergûbe'nin, kelime manası 642
Nâme-i Mergûbe'nin, toplu manası 669
Manzûm Silsile 683
Ali Haydar Efendi Babamızın Osmanlıca mektubu 689
Osmanlıca mektubun Türkcesi ve izahı 691